

CODEX DIPLOMATICUS

ET EPISTOLARIS

REGNI BOHEMIAE

IUSSU COMITIORUM REGNI BOHEMIAE

EDIDIT

GUSTAVUS FRIEDRICH.

TOMUS I

INDE AB A. DCCCV. USQUE AD A. MCXCVII.

PRAGAE MCMIV—MCMVII.

SUMPTIBUS COMITIORUM REGNI BOHEMIAE.

TYPIS ALOISII WIESNERI.

PRAEFATIO.

UT diplomiata, quae ad Bohemiae antiquitatem pertinent, ederentur, historicorum nostrorum iam pridem vota erant cupidissima. Quod desiderium complures viri docti, qui saeculis praeteritis historiae patriae studio se dederunt, collectis atque editis multis sane eius generis monumentis explere conati sunt. Sed omnes tales veteres collectiones declarant auctores suos recta via ac ratione non esse progressos et potius spicilegia quaedam sunt, plerumque in fortuna posita. Ratione quadam Gelasius Dobner usus est, sed quae vir doctissimus protulit, a generali Bohemiae codice diplomatico multum abhorret. Collectionis, quae omnia Bohemiae diplomata complecteretur, edenda Franciscus Pelzel primus consilium cepit. Sed „Diplomatarium Bohemo-Moravicum“, quod edere sibi propositum erat, haud ultra primos apparatus progressum est, quamquam regia Societas scientiarum Bohemica auctori praesidio atque auxilio se futuram esse promisit.

Tempus ad codicem diplomaticum Bohemiae perficiendum magis opportunum venit anno MDCCXXXI, quo Franciscus Palacký, celeberrimus patriae historiographus, ipse ad talem collectionem condendam accessit, sine qua historiam aetatis Přemyšlidarum enarrari non posse persuasum sibi habuit. Itaque vir summus codice diplomatico, quem apparabat, omnia diplomata omnesque epistulas, quae ad res Bohemiae inde ab antiquissimis temporibus usque ad initium regni Caroli IV. illustrandas spectarent, complecti decrevit. Qui viginti fere annos primum ipse, deinde Caroli J. Erben et Wenceslawi W. Tomek opera adiutus diligentissime in tabulariis ac bibliothecis diplomata atque epistulas opus illud confecturus describebat. Sed ad extremum consilio collectionis huius in vulgus edendae destitit. Optime enim intellegebat critica studia, quae ante editionem subeunda essent, multorum annorum laborem requirere, quem tamen suscipere nec potuit nec voluit, cum toto animo ad opus suum potissimum, historiam patriae perscribendam, intenderet. Codicis diplomatici vicem ad tempus exhibere debuit liber, qui inscriptus est „Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae“. Cuius operis volumen primum complectens annos DC—MCCLIII Carolus J. Erben, qui antea in exemplis colligendis et conficiendis Francisci Palacký administer et socius fuit,

anno MDCCCLV iuris publici fecit. Reliqua tria Regestorum volumina, quae diplomaticum excerpta usque ad annum MCCCXLVI continent, postea Josephus Emler edidit. Quo modo rerum Bohemiae scriptoribus, ut omnium fere, quae adhuc servantur, diplomaticum excerpta saltem usque ad Johannis regis obitum cognoscere possent, facultas oblata est.

Regestis ipsis in lucem emissis, Codicis diplomatici editio haud quidem supervacanea aut inutilis facta est. Ad quod opus conficiendum Josephus Emler, de fontibus rerum patriae aperiendis optime meritus, anno MDCCCLXXVII denuo accessit, qui collectione sua diplomata epistulasque usque ad annum MCCCCXX complecti in animo habuit. Quo duce et magistro, communibus Musei regni Bohemiae et Societatis historicorum bohemicae („Historický spolek“) sumptibus a discipulis per viginti fere annos in tabulariis tam vernaculis quam externis diplomata studiose describebantur, quae Codici diplomatico insererentur. Qua in opera imprimis viri docti Venceslai Schulz, qui tabulario Musei regni Bohemiae praefectus est, merita omni laude digna sunt. Sed omne hoc studium in novis, quas dixi, curis consumptum efficere non potuit, ut opus tam diu cupideque ab omnibus rerum patriae scriptoribus exspectatum ad optatum finem perduceretur, quoniam Emler, qui unus huic negotio satis facere potuit, aliis studiis distrahebatur, quippe qui et Regesta continuaret idque „Fontes rerum Bohemicarum“ publici iuris faceret. Cum autem anno MDCCCLXXXVI gravi morbo implicitus tribus annis post fata sua complevisset, Jaroslavus Čelakovský, collega eius, ne opus, quod totiens apparatum temporis iniquitate iterum atque iterum irritum factum est, rursus haereret, operam dedit. Cuius viri doctissimi summae industriae simulque singulari liberalitati Caroli Adámek, qui est in numero eorum, qui à comitiis electi res regni Bohemiae administrant, imprimis magnae gratiae agendae sunt, quod anno MDCCCLXXXVIII, quo centesimus natalis Francisci Palacký, historiographi nobilissimi, celebratus est, comitia regni Bohemiae sumptus non mediocres decreverunt, ut opus a tot viris frustra coeptum tandem ad finem perduceretur.

Ubi aestate anni, quem dixi, a summo regni consilio iussus munus Codicem hunc diplomaticum edendi suscepit, confessim perspexi, me nequaquam posse contentum esse eo, ut diplomata iam ab aliis congesta typis exprimenda curarem, sed totum laborem mihi de integro ab initio ac fundamento inchoandum esse. Quam ob rem iam tum mihi persuasum fuit me facere non posse, quin ipse nova studia in tabulariis et bibliothecis facerem, idque non solum in iis, in quibus nihil dum operis huius conficiendi causa actum est, verum etiam in iis, quibus iam historici, qui antea materiam conquirere coeperunt, usi sunt.

Quod ad res, quae Codice hocce continebuntur, pertinet, cum consilio historicorum, qui ad hoc delecti erant, constituimus, ut — quemadmodum olim Regesta — sic hoc opus omnia diplomata, epistulas, acta complecteretur, quibus res atque publicae et privatae rationes iuris regni Bohemiae eiusque incolarum illustrantur. De tempore interim statuimus, ut annus MCCCX finem faceret.

Totum opus explebit sex volumina, quorum hoc primum continet omnia quae adhuc servata sunt diplomata et epistulas inde ab anno DCCCV usque ad finem anni MCLXXXVII, id est ad initium regni Přemysli Otakari I. Tempora voluminum, quae sequentur, definita sunt tempore regni singulorum regum Bohemiae. Secundum igitur volumen diplomata aetatis, qua Přemysl Otakarus I. regnavit, id est aa. MCLXXXVIII—MCCXXX complectetur. Tertium volumen diplomata, quae habemus ex aetate Venceslai I regis, id est ex aa. MCCXXX—MCCLIII, continebit. Volumen quartum complectetur diplomata regni Přemysli Otakari II, id est annorum MCCLIII—MCCLXXVIII. Quintum volumen diplomata explebunt, quae sunt ex aetate inde a Přemyslo Otakaro I mortuo usque ad annum, quo Henricus de Carinthia a regno Bohemiae remotus est, id est ex aa. MCCLXXVIII—MCCCX. Ultimum, sextum volumen continebit primam totam et criticam editionem omnium formulariorum, quae e Přemyslidarum ad nostram aetatem pervenerunt.

In editione adornanda eadem fere secutus sum pracepta, quae vir doctissimus Theodorus de Sickel ad diplomata imperatorum et regum in Monumentis Germaniae historicis edenda constituit.

Omnia singulorum voluminum diplomata divisa sunt in partes duas. Pars prior genuina complectitur diplomata insertis etiam iis, quae quamquam dubitationes quasdam afferunt, tamen quoniam falsa esse certis argumentis satis demonstrare non possumus, subditicia esse pro certo affirmare non audeamus. Quibus quidem omnibus praescripta est nota: „Dubiae fidei.“ Altera pars ea diplomata atque epistulas continet, quae posteriore quadam aetate subdita esse manifestum est, sed quae temporis nota vel materia ipsa ad eam revocare simulat aetatem, qua hoc amplectitur volumen. Quibus omnibus praemittitur nota „falsum“ unaque saeculum, quo subdita sunt, adscribitur. At non omnia, quae exstant adulterina quaecunque ad hanc aetatem spectant diplomata operi meo intexere placuit. Illa enim, quae novissima aetate conficta itaque ad antiquarum rerum gestarum veram cognitionem prorsus inutilia et potius nocitura esse, nemo est quin videat, omnino reieci. Continet igitur altera huius voluminis pars ea tantummodo acta spuria, quae iam antiquis temporibus subdita sunt ob eamque rem quibusdam in quaestionibus historicis persolvendis aliquid saltem consilii praebere possunt, praesertim cum in ipsis conficiendis nonnumquam diplomata vera aut aliae quaedam memoriae haud dubiae fidei adhibitae fuerint.

Uni cuique diplomati brevis summa, „regestum“ quam vocant, inscripta est. Locorum nomina, quae in regesto reperiuntur, quoad fieri potest, formam quae nostra usurpatur aetate habent, exceptis iis locis, quorum nomen nunc inveniri non potest aut quae iam non exstant. Si res ita se habet, forma nominis, quam diploma ipsum exhibet, etiam in regesto posita est. Sub regesto ad dextram, ubi et quando diploma datum sit, proprio versu, more qui nunc est, commemoratur. Si in nota temporis locus vel dies omissus est, pro iis quae pesunt simplex lineola — ponitur. Quod si diploma aut epistula notis chrono-

logicis omnino caret, annus, qui ex argumento ipso colligi potest, uncinis rectis [ ] inclusus sub regesto indicatur.

Inscriptionem prooemium sequitur, in quo gravissima quaeque, quae ad diploma intellegendum spectant, adnotationibus exponuntur. Quae quidem adnotationes plerumque in tres articulos divisae sunt. Primo articulo, qua forma et ubi diploma servatum sit, ostenditur. In iis diplomatibus, quorum servatur adhuc autographum, hoc loco sine singulari quadam causa apographorum, cuiuscunque sunt generis, nulla fit mentio. Eo, quod sequitur prooemii articulo libri, in quibus diploma iam typis exscriptum est, commemorantur. Nonnumquam, si opus est, etiam alios libros, qui ad diploma referentur, hoc loco nominavi. In pontificum Romanorum litteris similibusque externis diplomatibus, quae iam saepissime typis expressa sunt, non nisi eas, quae necessariae visae sunt, editiones adnotavi. Sed in aliis diplomatibus, imprimis in vernaculis, ut indicem eorum quae typis expressa sunt, exemplarium quam uberrimum darem, summa ope nisus sum. Ubiunque editores posteriores verba prioris editionis repetunt, res signo = notata est. Tertio prooemii articulo de scriba, ad quem diploma referendum est, aliaque, quae ad diploma recte tam aestimandum quam intellegendum utilia sunt, exponuntur.

Cum regesta tum adnotationes, de quibus modo egi, typis cursivis exscribendas curavi, quibus etiam in adnotationibus criticis omnia, quae ipse de meo addidi, expressa sunt.

Prooemium diplomatum vel epistularum verba ipsa diligenter recensita sequuntur. Diplomata, quorum autographa vel apographa autographorum instar delineata adhuc servantur, tali modo typis reddere conatus sum, ut ea, quae illorum formae propria sint, quantum sine nimia arte fieri potuit, sub oculos subiciantur. Quare varia signa adhibui, quae quid significant, paucis hic exponere liceat. Verba, quae in autographis scripta sunt litteris longioribus, duobus crucum ordinibus hunc in modum includi: ¶ In nomine sancte et individue trinitatis ¶. Similiter si in autographo crux initio posita est, eodem loco etiam in editione mea ponitur. Alia signa, quae in diplomatibus interdum reperiuntur, litteris maiusculis, uncinis rotundis inclusis, denotavi. Itaque (C.) chrismon, (M.) monogramma, (S. R.) signum recognitionis, (R.) rota cum sententia papae, (B. V.) bene valete intellegendum est. Si in autographo singulae diplomatis partes separatim divisae sunt, eaedem etiam in editione accurate servantur. Sed inutile esse videbatur, ubi in autographo singuli versus finem habeant, indicare. Quia in re satis esse arbitror, si trium primorum versuum fines denotentur; quod binis lineis rectis || factum est.

Diplomatum atque epistularum verba summa cura ex autographis ipsis descripsi, quae nisi iam supersunt, ad optima confugi apographa; atqui ea in re non solum quae ratio inter exemplum et autographum deperditum intercederet examinavi, verum etiam qua cognatione singula inter se tenerentur apographa,

ut explorarem non parvam curam adhibui. Neque in verbis diplomatum atque epistularum describendis quidquam immutavi, quo autographorum vel exemplarium scriptura aliquo modo corrumperetur. In compendiis tantum atque maiusculis usurpandis alia ratione usus sum. Pro compendiis enim tota verba exscripsi, maiusculas autem, quibus notarii sine ulla lege ac non constanter utebantur, nisi enuntiatorum initio et in nominibus propriis non dedi. Nonnulla, quae orthographiae propria sunt in vetustis membranis, typis singularibus denotavi, ut E caudatam (e) aut vocales, quae signum accentus aut litteras superscriptas ferunt. Si in autographo aut apographo syllabae *tia*, *tio* etc. c littera pro *t* littera scriptae sunt, aut si nonnumquam ibi ypsilon positum est, ubi iota esse debebat (ex. gr. ,ymmo'), hanc quoque scripturam retinere placuit. Sed in *u* et *v* litteris aliter rem institui. Nam ubi vocalis significanda est, forma *u* utor, ubi autem consonans indicari debet, formam *v* adhibeo. In nominibus propriis vero ne hanc quidem mutationem faciendam esse decrevi ob eamque rem in iis utramque notam eodem prorsus modo atque in manu scriptis repperitur ubique posui, ut in voce: ,Uencezlavs'. Duplicem *w* litteram, quae in diplomatum autographis vel exemplaribus pro syllaba *wu* nonnumquam scribitur, non retineo, sed sic ut pronuntiatur scribo, velut ,Wlpes' transscrispi ,Vulpes'. Sed in personarum et locorum nominibus ne hanc quidem scripturam antiquam mutavi. In locum *s* oblongae omnibus locis *s* rotundam substitui. Numerorum notas easdem atque in autographis vel exemplaribus manu scriptis scriptae sunt adhibeo, itaque viii non ix etc. scribo. Quin etiam in diplomatis, quorum adhuc autographa servata sunt, describendis tam accurate procedere volui, ut etiam ea, in quibus scribam errorem commisisse manifestum sit, recipienda esse constitui. Quod tamen cum feci, errorem iam in autographo ipso reperiri nominatim adnotavi. Contra in diplomatis, quorum apographa sola ad nostram aetatem delata sunt, ubi errores ad posteriorem quendam librarium manifesto revocantur, in diplomatis verbis correctam posui formam, depravata lectione in adnotatione tantum allata. In adnotationibus etiam de rasuris et emendationibus omnibus, quae in manu scriptis reperiuntur, mentionem subieci. Similiter etiam aliae mutationes, quae interdum in diplomatum autographis occurrunt, in adnotationibus afferuntur et si quid postea in iis additum est, ibidem commemoratur. Quas omnes adnotationes, quae sunt de diplomatum verbis, minusculis cursivis designavi; alias quae ad materiam spectant, numerorum notis arabicis denotavi.

Si diplomatis, cuius autographum ad nos non pervenit, aliquot servata habemus apographa, in editione mea omnibus, quae conquirere potui, apographis usus sum. Qua in re pro fundamento illud posui apographum, quod ad autographum ipsum referri pro certo affirmari potest. Cuius modi si deest apographum, diplomatis verba omnibus exemplis, quae inspicere potui, adhibitis restitui. In lectionibus autem recipiendis id quod sermonis uniuscuiusque auctoris, dictator

quem vocant, proprium est, subtiliter examinavi. Quodsi omnia alia subsidia, quae manu scripta sunt, me prorsus defecerunt, exemplaria iam pridem typis exscripta eodem modo atque apographa adhibui.

In verbis diplomatum variis signis criticis, si opus erat, usus sum. Si membra, qua diploma scriptum est, corrupta nonnulla verba desunt et si quo modo lacuna expleri potest, eius modi supplementa uncinis rectis [ ] includuntur. Qua in re quo adiumento usus sim, in adnotatione dico. Quodsi voces, quae locis rimosis perierant, nullo modo supplere potui, tria vel quinque puncta eo loco posui et quanta in autographo aut exemplo lacuna fuerit, commemoravi. Quae quidem puncta etiam ibi a me posita sunt, ubi libraii incuria in exemplaribus manu scriptis quaedam omissa sunt, quae coniectura consequi nullo pacto potui. Tum uncinis formae <> ea diplomatum pars inclusa est, quam posteriore demum aetate interpolatam esse persuasum mihi habeo. Denique asteriscos nonnumquam adhibui, qui quid significant, aliquot verbis exponendum esse videtur. Interdum diplomatum auctores in opere suo conficiendo prioribus actis eo modo usi sunt, ut ex illis quaedam ad verbum describerent; quod si ita factum esse cognovi, illa, quae ad verbum deprompta sunt, quo magis conspicua fierent, typis minutis exprimenda curavi. Verba, quae ex priore diplomate quodam deprompta sunt, formis tantum paullulum immutatis, litteris minutis latius dispositis denotavi. Ubi diplomatis auctor, cum e diplomate priore quaedam describeret — sive errore ductus, sive abbreviandi causa — aliquod verbum omisit, asteriscum eo loco posui. Sicubi verbum omissum est, sine quo constructio aut sententia recte stare non potest, in adnotatione, quae necessaria sunt, supplevi. Sin iam prioris diplomatis scriba ipse per errorem aliquo verbo omissso effecit, ut sensus aut constructio corrumperetur, eo loco, ubi eiusmodi verbum esse debet, duo asterisci ponuntur atque in adnotatione, quoad fieri potest, verba omissa adduntur.

Diplomatum verba iis quas explicavi legibus conformata, ubi necesse est, adnotatio sequitur, qua quo modo diploma sigillo sit instructum commemoratur. Qua quidem in re compendium S. I. sigillum impressum, S. P. sigillum pendens, D. deperditum, F. fractum significat. Praeterea si opus est, post diplomatis verba uberiorem sigillorum descriptionem appono.

De iis, quae hoc primo Codicis diplomatici Bohemiae volumine continentur, pluribus verbis scribere necesse non est, quoniam iam conspectus personarum, tam illarum, ad quas litterae ac diplomata data sunt, quam illarum, quae diplomata vel litteras dederunt (v. pag. 447—454), omnia hac de re suppeditare possunt. Complectitur autem hoc volumen litteras et privilegia pontificum, diplomata regum atque imperatorum Romanorum, diplomata regum et ducum Bohemiae, chartas et epistulas episcoporum, abbatum, aliorum. Quae quidem omnia hic ad verbum edita sunt, exceptis illis diplomatis epistulisque extraneis, e quibus tantum res ad Bohemiam spectantes excerpti, ut sunt illa plurima diplomata imperatorum in quibus duces aut episcopi Bohemiae et Moraviae testes afferuntur.

Itaque huius tomī paginas percurrenti facile apparebit hoc volumine eandem fere materiam contineri, quae in num. 1—439 primi Regestorum Bohemiae voluminis et supplementis, quae ad ea spectant, in brevius contracta et abbreviata iam edita est. Sed numerorum concordantia, quam infra pag. 455 sqq. dedi, ostendit me ex illis, quae in Regestis sunt, non pauca omisisse, alia vero addidisse. Diplomatū, quae in Regestis Bohemiae quidem reperiuntur, quae vero a me praetermissa sunt, duo sunt genera. Primum illa diplomata extranea, in quibus de Slavis Bavariam, Austriam, alias terras finitimas incolentibus mentiones fiunt. Quae quidem cum ad Bohemiae res non spectent, collectioni huic ea inserere inutile esse existimavi. Alterum genus diplomatum, consulto quae omisi, ea efficiunt diplomata, quae recentissima aetate subdita e Moraviae Codice diplomatico in Regesta Bohemiae pervenerunt. Quorum auctor non sine causa Antonius Boczek, primus Codicis illius editor, habetur. Sed quamquam iam antea multi et docti viri satis multa Codicis, quem dixi, diplomata novissime subdita esse ostenderunt, tamen facere non possum, 'quin affirmem, mihi demum contigisse, ut omnia talia diplomata subditicia cognoscerem iisque remotis, turpissimis mendaciis tandem finem imponerem, quibus antiqua patriae historia diu depravata esset. Quae deminutio centum numeris additis quodam modo compensatur, qui tamen maxima ex parte regesta tantum diplomatum imperatoriorum continent, in quibus duces aut episcopi Bohemiae testes afferuntur. Minimam partem eorum, quae addidi, diplomata et epistulae efficiunt, quae neque totae neque contractae ad hoc tempus in lucem emissae erant. Sed etiam ibi, ubi in opere meo diplomata atque epistulas iam prius editas exscribo, et plura et meliora subsidia manuscripta atque ii, qui ante me ad tale opus agressi sunt, inveni et in usum editionis huius converti. Quae cum ita sint, plerumque in iis quoque diplomatibus, quae iam typis vulgata erant, meliores et rectiores lectiones praebere potui atque ante me factum est.

Operum, in quibus diplomata typis exscribuntur, introductionibus nonnumquam intexta est etiam dissertatio de cancellaria et notariis, a quibus diplomata confecta sunt. Sed operis huius, quo tam diversae originis chartae in unum colliguntur, peculiaris natura, quominus usum hunc servare possim, prohibet. Itaque ne de cancellaria quidem ducum regumque Bohemiae hoc loco agendum esse videtur; quam quidem rem eo magis excusationem habituram esse spero, quod rei accuratius pleniusque pertractandae propediem occasio mihi dabitur in commentariis, quibus imaginum delectum prosecuturus sum, quem sub titulo „Acta regum Bohemiae selecta phototypice expressa“ operi meo addere libet.

Magni denique momenti in huiusmodi operibus sunt indices, quibus tota materia collecta ac constricta perspicitur. Quam ob rem volumini huic duo indices addidi, quorum primus personarum et locorum nomina, alter vocabula rara ac singularia continet. In priori indice illa personarum et locorum nomina, quae sine lege ad scribarum arbitrium libidinemque in diplomatibus variis formis scri-

buntur, sub una forma collegi, quae princeps omnino habenda esse videtur, quod vel autographis comprobata est vel saepissime occurrit. Ad quam quidem formam reliquae eiusdem nominis lectiones discrepantes, suo loco ad litterarum ordinem dispositae, revocantur. Plures eiusdem nominis personae secundum dignitatem suam in ordinem redactae sunt, ita ut primum personae ecclesiasticae deinde laici recenseantur. Praeterea etiam, ubi opus erat, nominum formae bohemicae et germanicae, quibus nunc utimur, indici insertae sunt iisque forma antiqua, sub qua loci quaerendi sunt, apponitur. Alter index — rerum et verborum — quo volumen hoc concluditur, non solum omnia rara ac singularia vocabula, verum etiam quicquid vocum ac phrasium ad patriae instituta perspicienda ullius momenti esse videbatur, continet.

Tabulariorum et bibliothecarum praefectis et magistratibus, qui thesauros curae suaे commissos singulari benignitate et benevolentia permiserunt ut inspi-
cerem iisque ad opus meum conficiendum uterer, gratias ago quam maximas. Praeterea grates ago amicis et collegis, qui vario modo in hoc Codice diplo-
matico edendo me adiuverunt. Inter quos hii viti docti insigniter mihi aderant:
Johannes Gebauer iun., Venceslaus Kratochvíl Vindobonensis, Adolphus L. Krejčík
Trebonensis, Camillus Krofta, Venceslaus Novotný, Ignatius Vysoký Pragenses;
quorum omnium est, munere meo si qua cum laude perfunctus ero.

Quod extreum est, lectores rogo, ne obliviscantur, mihi — quamquam iam ante me a multis, quos grata piaque memoria usque prosequar, satis in ea re elaboratum est — cum haec antiquissima diplomata nostra recenserem, sae-
piissime summas difficultates superandas fuisse. Itaque si qua in re a me erratum viri harum rerum periti reppererint (quod in locorum nominibus explicandis facillime accidere potuit) eos rogo, ut aut ignoscere mihi aut in rectam viam me reducere velint, sed ita, ut Ennianum illud admonet: „Erranti comiter monstrat viam.“

PRAGAE mense iulio MCMVII.

GUSTAVUS FRIEDRICH.

1.

*Constitutio de negotiatoribus, qui ad partes Sclavorum et Avarorum pergunt,
e capitulari missorum in Theodonis villa dato.*

[805 exeunte].

- 5   *Boretius, Capitularia regum Francor. in Monum. Germ. Leg. sectio II, tom. I, pag. 122,*
num. 44. (Codices mss., in quibus capitulare exstat, enumerantur ibid. pag. 120). — Erben,
Reg. I, pag. 7, num. 16. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 6, num. 8.
- 10   *De anno et loco, quo capitulare hoc editum fuerit, docent illa, quae in cod. bibl. national.*
Paris. 9654 fol. 17. et Vaticano inter Palatinos 582 fol. 19.^v inscribuntur: ,Ad Theotonem
villam [=Thionville, Diedenhofen] fuit datum in anno V imperii ante natale domini.'

(VII.) De negotiatoribus, qui partibus Sclavorum et Avarorum pergunt,
quousque procedere cum suis negotiis debeant,¹ id est: partibus Saxoniae usque
ad Bardaenowic,² ubi praevideat Hredi; et ad Schezla,³ ubi Madalgaudus praevideat;
et ad Magadoburg⁴ praevideat Aito; et ad Erpesfurt⁵ praevideat Madal-
gaudus; et ad Halazstat⁶ praevideat item Madalgaudus; ad Foracheim⁷ et ad
Breemberga⁸ et ad Ragenisburg⁹ praevideat Audulfus, et ad Lauriacum¹⁰ War-
narius. Et ut arma et brunias non ducant ad venundandum.¹¹ Quod si inventi
15   fuerint portantes, ut omnis substantia eorum auferatur ab eis, dimidia quidem
pars partibus palatii, alia vero medietas inter iamdictos missos et inventorem
20   dividatur.

---

1. ¹⁾ *Regiones infra descriptae in regni finibus orientalibus sitae sunt et ita dicuntur, ut*
a septemtrione, id est Albis ostio, capitularis auctor incipiat et meridiem versus ad
Danubium et Anasum (Enns) confluentes procedat. — ²⁾ Hodie Bardowiek. — ³⁾ Schesel
prope Celle. — ⁴⁾ Magdeburg. — ⁵⁾ Erfurt. — ⁶⁾ Hodie non exstat, sed situm fuit prope
Bamberg. — ⁷⁾ Forchheim. — ⁸⁾ Pfreimt. — ⁹⁾ Regensburg. — ¹⁰⁾ Lorch prope Enns. —
25   *¹¹⁾ Similiter iam Karoli Magni capitulare Haristallense anno 779 mense martio datum,*
cap. 20 vetat: ,De brunias, ut nullus foris nostro regno vendere praesumat.'

2.

Karoli Magni capitula de causis diversis; inter alia de expeditione, si fieret in partes Hispaniae, Avariae vel Bohemiae vel Soraborum.

[807 init.?]

*Traditur in codicibus: A) bibl. nat. Paris. 9654. fol. 20^v; B) bibl. Vaticanae inter Palatinos 5
582. fol. 23.^v*

*Boretius, Capitularia regum Francorum (Monum. Germ. hist. Legum sect. II) I, pag. 135,
num. 49. — Erben, Reg. I, pag. 7, num. 17 (ex edit. Pertzii in Mon. Germ. III, pag. 149).
— Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs I, pag. 173, num. 419; Dobenecker, Reg. Thuringiae I,
pag. 24, num. 81. 10*

Anno fere 807 capitula adscribenda esse, ordo probat, quo capitula in codicibus recensentur.

Volumus atque iubemus, ut comites nostri propter venationem et alia ioca placita sua non dimittant nec ea minuta faciant, sed ad exemplum, quod nos cum illis placitare solemus, sic et illi cum suis subiectis placitent et iustitias faciant. Et de singulis capitulis, quae eis praecepimus, per semet ipsos considerare 15 studeant, ut nihil praetermittatur ab eis, quae vel infra patriam vel foras patriam in hoste faciendum iniungimus.

Si partibus Hispaniae sive Avariae^a solarium ferre fuerit necesse praebendi, tunc de Saxonibus quinque sextum praeparare faciant. Et si partibus Beheim fuerit necesse solarium ferre, duo tertium praeparent. Si vero circa Surabis^b 20 patria defendenda^c necessitas fuerit, tunc omnes generaliter veniant. — —

3.

Ludovicus Pius imperator imperium suum inter filios suos Lotharium, Pipinum et Ludovicum dividit.

Aquisgrani 817 mense iul. 25

E cod. ms. bibl. nationalis Parisiensis num. 2718, fol. 76.

*Boretius, Capitularia regum Francor. (Mon. Germ. Leg. sect. II) I, pag. 270, num. 136. —
Erben, Reg. I, pag. 7, num. 18. — Vide et. Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 121, nota 61.*

In nomine domini dei et salvatoris [nostri Iesu Christi Hludowicus, divina ordinante providentia imperator augustus].^a Cum nos in dei nomine anno 30 incarnationis domini octingentesimo septimo decimo, inductione decima annoque imperii nostri quarto, mense iulio, Aquisgrani palatio nostro more solito sacrum conventum et generalitatem populi nostri propter ecclesiasticas vel totius imperii

2. a) ita B; ,avaritia^e corr. ,avaratiae^f A. — b) ,Sorabis^g corr. A. — c) ,deferendis^h A; ,defendaⁱ B.

3. a) Loco verborum uncis inclusorum legitur in codice: ,et caet. Inscriptio e constitutione proxime post edita supplevit Boretius.

nostri utilitates pertractandas congregassemus et in his studeremus, actum est, ut et nostra et totius populi nostri in dilecti primogeniti nostri Hlutharii electione vota concurrerent. Itaque taliter divina dispensatione manifestatum placuit et nobis et omni populo nostro, more solemni imperiali diademeate coronatum, 5 nobis et consortem et successorem imperii, si Dominus ita voluerit, communi voto constitui. Ceteros vero fratres eius, Pippinum videlicet et Hludowicum, aequivocum nostrum, communi consilio placuit regiis insigniri nominibus et loca inferius denominata constituere, in quibus post decessum nostrum sub seniore fratre regali potestate potiantur iuxta inferius adnotata capitula, quibus, quam 10 inter eos constituimus, conditio continetur.

Cap. I. Volumus, ut Pippinus habeat Aquitaniam^b et Wasconiam et markam Tolossanam totam et insuper comitatos quatuor

II. Item Hludowicus, volumus, ut habeat Baioariam et Carentanos et Beheimos et Avaros atque Sclavos, qui ab orientali parte Baioariae sunt, et insuper duas 15 villas dominicales ad suum servitium in pago Nortgaoe: Lutraof et Ingoldesstat.¹

III. Volumus, ut hi duo fratres, qui regis nomine censemur, in cunctis honoribus intra suam potestatem distribuendis propria potestate potiantur, tantum ut in episcopatibus et abbatiis ecclesiasticus ordo teneatur et in ceteris honoribus dandis honestas et utilitas servetur.

Ludovicus Germanicus Privinae duci beneficium a se collatum in hereditatem donat, exceptis illis, quae ad ecclesiam Salisburgensem pertinent.

Ratisbonae 847 octob. 12.

Diploma quidem deperditum est, rem gestam vero ,De conversione Bagoariorum et Carantanorum libellus' c. 12. his verbis enarrat: „Pervenit ergo ad notitiam Hludowici piissimi regis, quod Priwina benevolus fuit erga dei servitium et suum; quibusdam fidelibus suis saepius ammonentibus, concessit illi in proprium totum, quod prius habuit in beneficium, exceptis illis rebus, quae ad episcopatum Juvavensis ecclesiae viderentur pertinere. Isti fiebant praesentes: nomine Liuphrampus archiepiscopus, Erchanbertus episcopus [Frisingensis], Erchanfridus episcopus [Ratisbonensis], Hartwigus episcopus [Pataviensis], Karolomannus, Hludowicus, Ernust, Ratpot, Werinheri, Pabo, Fritilo, Tacholf, Deotrih, Waninc, Gerolt, Liutolt, Deotheri, Wolfregi, Jezi, Egilolf, Puopo, Adalperht, Megingoz, item Adalperht, Odalrih, Pernger, Managolt. Actum loco publico in Reganespuc, anno domini 848, indictione XI, sub die III idus octobris.“ Monum. Germaniae, SS. XI, pag. 13. — Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů pag. 270 sq. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 22, num. 31. — De tempore vide Mühlbacher, Regesten des Kaiserreichs I, pag. 531, num. 1347^d. De Privina, a Moimaro, duce Moravorum, expulso, cf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches I, pag. 33, 298, II, 176 sq., 380.

3. b) ‚Aequitaniam‘ prima manu cod.

40 4) Lauterhofen et Ingolstadt.

5.

Capitula concilii Maguntini, in quibus inter alia de exordio fidei christiana in Moravia dicitur.

Maguntiae 852 oct. 3.

Cod. ms. bibl. regiae Bambergensis A. I, 35 signatus, fol. 48 (A.).

5

Boretius et Krause, Capitularia regum Francorum (Mon. Germ. hist. Leg. sect. II) II, pag. 185 et 189. — Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs unter d. Karolingern I, num. 1360 a.

Canon Hludowici regis. Anno dominicae incarnationis DCCCLII,^a inductione XV, regis vero orthodoxi atque gloriosi et vera clementiae dignitate praecipui Hludowici anno XVIII, mense octobre, die tertio, ex voluntate atque precepto eiusdem serenissimi principis sancta synodus habita est in civitate Magontia, metropoli Germaniae, presidente Rabono, venerabili eiusdem civitatis archiepiscopo, cum ceteris episcopis orientalis Frantiae et Baioariae atque Saxoniae et reliquis aecclesiastici ordinis viris, presbiteris videlicet, monachis atque diaconibus, a quibus statutum est haec synodalium decreta gestorum, 15 quorum capita subter adnexa^b sunt. — —

[11.] De homocidio. — Albgis, qui uxorem Patrichi publice auferens ad extremos fines regni duxit in rudem^c adhuc christianitatem gentis Maraensium et criminis adulterii ecclesiam Christi diffamavit, communi consilio decernimus, ut iussu regis in exilium missus iuxta sacrorum canonum statuta¹ penitentiam 20 pleniter agat, id est: III annos cum pane et aqua et leguminibus atque holeribus, exceptis precipuis festivitatibus, et postea IV annos alios per singulas ebdomadas III dies similiter abstineat et III quadragesimas, nisi infirmitatis nimia hoc illum prohibeat ita inplere, et deposito militari cingulo omni tempore vitae absque coniugio permaneat.

25

6.

Ludovicus Germanicus confirmat monasterio sancti Emmerammi Ratisbonae possessionem bonorum a Willihelmo comite collatorum, quae sita sunt infra duo flumina, „id est inter Agastam¹ et Nardinam², a locis videlicet, ubi ipsa in Danubium fluunt, usque ad loca, ubi de venis in amnes derivantur, et ita usque 30 in Nortuuall in hanc partem silvae sine termini conclusione.“

Ratisbonae 853 ian. 18.

Urkundenbuch des Landes ob der Enns II, pag. 16, num. 12. — Erben, Reg. I, pag. 11, num. 27. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 24, num. 35. — Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs unter d. Karolingern I, pag. 537, num. 1363.

35

5. a) ,DCCCL‘ superscript. ,II‘ A. — b) ,adnecta‘ A. — c) ,inouā‘ in marg. adnot. A.

1) Cfr. Conc. Ancyrr. c. 19, Mansi II, col. 526.; Wasserschleben, Bussordnungen p. 378.

6. 1) Aist. — 2) Naarn.

7.

*Controversiae inter Annonem episcopum Frisingensem et Odalscalcum episcopum Tridentinum de vineis apud Pauzanam habitae descriptio, in qua de exercitu Baioviorum, a rege Ludovico Germanico in Bohemiam misso, com-
memoratur.*

Aibling 855 mart. 17.

Meichelbeck, *Hist. Frisingensis* tomi I pars 2, pag. 350, num. 702. — *Fontes rer. Austriac. sect. II*, tom. 31, pag. 16. — Erben, *Reg. I*, pag. 12, num. 28. — Vid. Mühlbacher, *Reg. d. Kaiserreichs I*, pag. 541, num. 1370^b; Dümmler, *Gesch. d. ostfränk. Reiches I*, pag. 388, nota 3.

Quodam tempore, dum turbida res agitabatur in episcopatu Frisinge, contigit deo donante plebem elegisse sibi Annonem episcopum,¹ quod dominus rex Ludovvicus assensit, talemque votum benigne suscepit, illumve statuit feliciter regere sanctum ovile. Tunc temporis Odalschalc Triente episcopus² per malorum suasionem ad Pauzanam³ vinearum sancte Marie invasionem fecit iniuste. Quibus sibi subactis, ut locus obtulit, dono dei optissimus rex Ludovvicus interea ad Eipilingun⁴ dies quadragesimales frequentabat, misit aciem Baiovvariorum in Poemanios, quorum ductor Ernst comes exstitit, episcopis simul comitantibus. Tum demum reversi cum rumore non minimo, ut moris est, confluebant ad regem^a Actum ad Eipilingen⁴ XVI kalendas aprilis anno incarnationis domini DCCCLV, indictione III.

8.

Ludovicus Germanicus monasterio Altahae Inferiori (Niederaltaich) omnia, quae dux Privina ei donavit, confirmat petente abbe Otgario.

Ratisbonae 860 febr. 20.

Monum. Boica XI, pag. 119, num. 13; cf. ibid. XXVIII, 1, pag. 52, num. 37 (ex autographo tabularii regni Bavariae Monachi) = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 28, num. 39. = Erben, *Reg. I*, pag. 12, num. 29 (exc.) — Mühlbacher, *Regesten d. Kaiserreichs I*, pag. 556, num. 1401; cf. Dümmler, *Gesch. d. ostfränk. Reiches II*, pag. 24, nota 1; Monum. Germ SS. XI, pag. 13, nota 58 et pag. 14 nota 65.

Briuuinus, fidelis dux noster, veniens in procerum nostrorum presentiam, postulavit serenitatem nostram, ut de rebus proprietatis sue, quas ei in proprietatem concessimus, liceret ei partem aliquam ob memoriam eius dare ad sanctum Mauricium et ad monasterium nostrum Altaha, cui tempore illo Otgarius abba preesse videbatur et rector; cuius petitioni libenti animo assensum prebentes,

7. a) In sequentibus describitur litis de praefatis vineis processus et definitio.

¹⁾ 854—875. — ²⁾ 855—864. — ³⁾ Bozen. — ⁴⁾ Aibling ap. Rosenheim in Bavaria.

decrevimus ita fieri. Dedit itaque Briuuinus, fidelis dux noster, cum consensu et licentia nostra ad prefatum monasterium sancti Mauricii martyris Christi de sua proprietate in suo ducatu, quicquid habuit ad Salapiugiti infra terminos istos: in orientem ultra Salam fluviolum usque in Slougenzin marchan et Stresmaren, et sic sursum per Salam usque Uualtungesbah et sic inde usque in Hrabagiskeit 5 et ad Chirihstetin. Postea vero predictus fidelis abba noster Otgarius deprecatus est celsitudinem nostram, ut easdem res per nostre auctoritatis preceptum confirmassemus. Cuius petitioni ob honorem dei et sancti Mauricii militis Christi et bonum illius servitium libenti animo assensum prebuimus Data X kalendas marcii, anno Christo propitio XXVIII regni domni Hludouuici serenissimi 10 regis in orientali Francia. Actum Reganesburg civitate regia, in dei nomine feliciter amen.

9.

Kocelus, comes de Slavis, omnia quae habuit in villa Wampaldi dicta, ecclesiae Frisingensi donat.

15

Ratisbonae 861 mart. 12.

Meichelbeck, Hist. Frising. tom I pars 2, pag. 353, num. 710. — Cf. Monum. Germ. SS. XI, pag. 13, nota 58; Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches II, pag. 24.

In nomine domini nostri Jesu Christi. Declaratum est commorantibus cunctis, quod quidam comes de Sclavis nomine Chezul omnem rem, quam habuit prope Pilozsvve in villa, quae dicitur Wampaldi, cum territoriis et vineis, pratis et silvis ad haec pertinentibus cum omni integritate in capsam sanctae Mariae firmiter tradidit, ut aevis temporibus inconvulsum permaneat ad Frisingas, ubi electus dei Corbinianus corpore quiescit. Hoc factum est anno incarnationis domini DCCCLXI, inductione VIII, in loco regali publico Ratispona in XII. kalendas aprilis.¹ 20

25

10.

Nicolaus I papa ad Ludovici Germanici regis mandata a Salomone, episcopo Constantiensi, relata per litteras respondens, regi prosperam adversus Rastislaum, principem Moraviae, expeditionem exoptat.

30
[864.]

9. ¹⁾ *Idem „Chozil, humillimus comes, de haereditate sua tradidit ad s. Emmerammum /Ratisbonae/ in proprietatem ad Stromogin, quantum Gundpoldus habuit in proprietatem et beneficium in villa nuncupante Reginuantesdorf et in Rosdorf;“ Pez, Thesaurus anecdoot. noviss. I, pars 3 col. 233 (ex Anamodi lib. I traditionum sanct-Emmerammensium cap. L); Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 33, num. 46; Erben, Reg. I, pag. 14, num. 34. In litteris Gundbatonis diaconi, tempore Carlonianni, regis Bavariae (876—880) confessis, „Chezil dux“ iam mortuus commemoratur; Pez, l. l. col. 218,*

35

Baluzii Miscellanea (ed. Mansi) I, pag. 401. = Mansi Conc. ampl. coll. XV, pag. 454, = Migne, Patrolog. lat. 119, pag. 872. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 27, num. 37. — Erben, Reg. I, pag. 14, num. 33. — Jaffé, Reg. pontif. 2 I, num. 2758.

5 *Hartzheim, Concil. Germ. II, pag. 432 perperam documenti huius fidem negabat. — Conf. etiam Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches II, pag. 85, 86, not. 1; Bretholz, Gesch. Mähr. I, pag. 67.*

10 XI. Quoniam nuntias, quod fidelis rex¹ dispositum habeat venire Tullinam² et deinde pacem cum rege Vulgarorum³ confirmare et Rastitium⁴ aut volendo aut nolendo sibi obedientem facere,⁵ oramus omnipotentem deum, ut angelus, qui fuit cum Jacob patriarcha, sit quoque cum ipso et cum omnibus suis et bene disponat iter eius, et cum pace et gaudio revertatur ad propria.

11.

Nicolaus I papa Constantinum et Methodium auditis eorum laboribus Romam accersit.

[867.]

15

Litterae deperdite; vid. Transl. s. Clementis c. 8 (Pastrnek, Děj. slovanských apoštolů pag. 243); Vita Methodii c. 6. (Pastrnek op. cit. pag. 226); Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 2888; Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 32, num. 43. — Cf. Analecta iuris pontificii X, pag. 74; Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches II, pag. 186.

20

12.

(DUBIAE FIDEI.)

Hadrianus II papa Rostislavo, Sventopulco et Kocelo Methodium commendat; linguae slovenicae usum in sacris concedit; excommunicat eos, qui litteras linguae eorum vituperant.

[869 post febr. 14].

25

Epistolae huius translatio slovenica exstat in Vita Methodii c. VIII. (Codices mss. enumerat Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů Cyrilla a Methoda pag. 9 sq.)

30

Erben, Reg. I, pag. 14, num. 35 (ex editione Pauli J. Šafářík, Památky dřevn. písemnictví Jihoslovanů pag. 5) = Goetz, Gesch. d. Slavenapostel, pag. 52. — Jaffé, Reg. pontif. 2 I, num. 2924. — Damus ex editione Vitae Methodii a v. d. Pastrnek op. cit. pag. 228 recognita.

Epistola nec vitiis nec suspicione caret. Quae fides ei sit adhibenda, inter viros doctos haud constat. Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 139, nota 84 pro genuina eam habet. Similiter Dümmler in Archiv f. Kunde österr. Gesch. XIII, (1854) pag. 182. et Rački in Arkiv za jugoslav. povjest. IV, pag. 281 sq. de sinceritate eius non esse dubitandum censem. Falsam

35

10. ¹⁾ Ludovicus Germanicus. — ²⁾ Tuln oppidum Austriae inferioris. — ³⁾ nomine Bogoris. — ⁴⁾ Principem Moraviae. — ⁵⁾ Expeditio haec contra Rastislauum facta est mense augusto a. 864, v. annal. Fuldu. in Mon. Germ. SS. I, pag. 378; ed. Kurze pag. 62.

vero esse putat Ginzel, Gesch. d. Slavenapostel, pag. 8 et J. Friedrich, Ein Brief d. Anastasius bibliothecarius, in Sitzungsber. d. bayer. Akad. 1892 pag. 411. Veritatem fusius defendit Snopk, List papeže Hadriana II (extr. ex Sborník Velehradský VI). Spuriam esse demonstrat Goetz I. l. pag. 53 sq., cuius sententiae repugnat Nachtigall in Arch. f. slav. Philol. XX (1898) pag. 130. — Recentissime ea, quae Vondrák in Časop. Musea kr. Česk. LXXI (1897) pag. 340 sq. et Arch. f. slav. Philol. XX, pag. 141 sq. contra epistolae huius auctoritatem profert, refellit Jagić, Zur Entstehungs-Gesch. d. kirchenslav. Sprache (Denkschr. d. kais. Akad. Wien XLVII, 1902) pag. 21 sq. Vide etiam Pastrnek in Český časop. historický VII. (1901) pag. 35 sq. — De aetate epistolae conf. Dümmler I. l. pag. 182.

5

10

15

20

25

30

35

40

Индрянъ юпискоупъ и рабъ бо-
жы къ Ростиславоу и Святополькоу
и Коцьлю. слава въ вѣшьниихъ вогору
и на земли миръ, въ чловѣцѣхъ бла-
говолиеные. яко о васъ доуходовнаиа слы-
шахомъ, нынѣ же жадаюмъ съ же-
ланыемъ и молитвою вашего ради
съпасеня, како юстъ въздиглъ гос-
подъ срѣдьца ваша искати юго и по-
казалъ вамъ, яко не тѣкъмо вѣрою
и благыими дѣлами достоинъ слоу-
жити богоу; вѣра бо без дѣлъ мртва
юестъ, и отъпадающъ ти, иже са-
мьнатъ бoga знаиште, а дѣлъ са-
юго отъмѣтающъ. не тѣкъмо бо оу
сего святителъскаюго стола просисте
оучитела нъ и оу благовѣрнаюго цѣ-
саря Михаила. да посыла вамъ бла-
женайшаго философа Константина и съ
братьомъ, доњдеже мы не доспѣ-
хомъ. она же оувѣдѣвъша апостоль-
скаюго стола достоиншта ваша страны
кромѣ канона не сътвористе ничъ-
соже, нъ къ намъ при досте и свата-
юго Клиmentа мошти не скажета. мы
же трыгѹбж радость принимъше оумы-
слихомъ испытавъше посылати Мено-
дова, сваштьше и съ оученикы, съна-
же нашего, на страны ваши, можа
же съврьшена разоумомъ и право-
вѣрна, да вты оучитъ, яко же юсте

Hadrianus episcopus et servus dei
Rostislavo et Sventopulco et Kocelo.
Gloria in altissimis deo et in terra pax,
in hominibus bona voluntas.¹ Quia de
vobis spiritualia audivimus, nunc autem
sitiebamus cum desiderio et precibus
vestrae salutis gratia, quomodo exper-
gefecit dominus corda vestra, ut eum
quaereretis, et monstravit vobis non so-
lum fide, verum etiam bonis operibus
oportere deo servire; fides enim sine
operibus mortua est,² et falluntur ii, qui
putent, se deum cognoscere, in ope-
ribus autem ab eo desciscunt. Non enim
tantum apud hunc sacerdotalem thron-
um rogastis doctorem, sed etiam apud
pium imperatorem Michaelem. Et misit
vobis beatum philosophum Constan-
tinum cum fratre, cum nobis potestas
deesset. Illi vero cum cognovissent ad
apostolicam sedem pertinere vestras
partes, contra canonem nihil fecerunt,
sed ad nos venerunt simili sancti Cle-
mentis reliquias ferentes. Nos autem
triplici gaudio repleti statuimus re con-
siderata mittere Methodium, postquam
eum cum discipulis ordinavimus, filium
autem nostrum, in partes vestras, virum
perfectum intellectu et orthodoxum, ut
vos edoceret, sicuti rogastis, interpre-
tans libros in linguam vestram, per

просили, съказаиа кънигы въ языхъ
вашъ по въсемоу црквъноуемоу чиноу
испѣни, и съ сватои мъшени рекъше
съ слѹжебои и кръштеныемъ, такоже
5 юстъ философъ началь Константинъ,
божиенъ благодѣтии и за молитви
сватои Клиmentа, такоже же аште
инъ къто възможетъ достоинъ и
правовѣрно съказати, свато и благо-
10 словлено богою и нами и въсемъ ка-
ѳоликии и апостольскои црквъи
бѣди, да бисте оудоби заповѣди бо-
жыи науыкли. съ же юдинъ храните
обычан, да на мъши прѣвѣс чѣтъ
15 апостолъ и ювангелъ Римъскы, таче
Словѣнъскы, да са испѣнитъ кънижъ-
ное слово, яко въсхвалатъ господъ
въси языци, и дроугондѣ въси възгла-
голихъ языхъ различны величыи
20 божи, такоже дастъ имъ сватыи
доухъ отъвѣштавати. аште же къто
отъ събъраныи хъ вамъ оучителъ и че-
шштни хъ слѹхъ и отъ истини отъ-
враштаиштии хъ на влади, начнетъ
25 дръзивъ инако развраштати вты, гада
кънигы языхъ вашего, да бѣдетъ
отълженъ нъ тъкъмо въ сѫдъ данъ
црквъ, донъде са исправитъ; ти бо
сѫтъ влыци а не овѣца, може достоинъ
30 отъ плодъ ихъ знати и хранити ихъ.
вты же чада възлюбленыя, послѹ-
шаните оученыя божиа и не отъринкте
казаныя црквънаио, да са обра-
штете истини поклоните вожи,
35 отъцоу нашемоу небесъскоуемоу съ
всѣми сватыими, аминъ.

totum ecclesiasticum ordinem pleniter,
etiam cum sancta missa, id est cum
liturgia, et baptismo, quemadmodum
coepit philosophus Constantinus, divina
gratia et cum invocatione sancti Cle-
mencis, eodem modo autem si quis
alius potuerit digne et orthodoxe inter-
pretari, sanctum et benedictum sit a deo
et a nobis et ab omni catholica et apo-
stolica ecclesia, ut facile praescepta di-
vina discatis. Hunc unum servate morem,
ut in missa primo legant apostolum
et evangelium Romane, dein Slovenice,
ut expleatur verbum scripturae: Quia
laudabunt dominum omnes gentes,³ at-
que alio loco: Omnes loquentur linguis
variis magnalia dei, prout dedit illis
sanctus spiritus respondere.⁴ Si quis
vero ex congregatis apud vos docto-
ribus et iis, qui scabunt aures et a ve-
ritate avertunt in errores, ausus fuerit
aliter seducere vos, vituperans libros
linguae vestrae, sit excommunicatus, sed
tantum in iudicium datus ecclesiae, do-
nec se correxerit. Isti enim sunt lupi,
non autem oves, quos convenit a fru-
ctibus eorum cognoscere⁵ et cavere ab
iis. Vos autem, filii carissimi, audite
praescripta dei nec repudiatis institu-
tionem ecclesiae, ut inveniamini veri
adoratores dei, patris nostri caelensis,
cum omnibus sanctis, amen.

13.

*Johannes VIII papa Ludovico Germanico regi exponit, Pannoniam dioe-
cesim apostolicae sedi fuisse deputatam.*

[873 ante mai. 14].

Fragmenta in card. Deusdedit Collectione canonum lib. I, c. 193, in cod. Vatic. 3833, fol. 39.^v (V). — Fragm. 2. exstat etiam in Collect. Britannica in cod. ms. s. XII. Musaei Britan. Add. 8873, Joh. VIII epist. 15 (B.), et in cod. capituli Olomucensis saec. XII, num. 205 fol. 67 (O).

Timon, Imago antiquae Hungariae, pag. 142. — Fejér, Cod. dipl. Hung. I, pag. 186. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 34, num. 49. = Erben, Reg. I, pag. 15, num. 37. — Martinucci, Deusdedit Coll. can. pag. 130. — Wattenbach, Beiträge z. Gesch. d. christl. Kirche in Mähren und Böhmen, pag. 49. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2970. — Cf. Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, pag. 60, num. 1; Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reichs, II, pag. 380. 10

Johannes episcopus dilecto filio Hludovico gloriose regi. <Inter cetera:>
Multis ac variis manifestisque prudentia tua poterit indiciis comprehendere, Pannonicam diocesim ab olim apostolicę sedis privilegiis fuisse^a deputatam, si apud excellentiam tuam iustitia dei locum,^b sicut decet, invenerit.^c Hoc enim synodalia gesta indicant, hoc ystorię conscriptę demonstrant. Verum quia quibusdam hostilium turbationum simultatibus illuc ab apostolica sede non est diu ex more directus antistes, hoc apud ignaros venit in dubium. 15

<Et infra:> Nemo autem de annorum numero^d resultandi sumat fomentū, quia sanctę Romanę, cui deo auctore^e servimus, ecclesię^f privilegia, quę in firma beati Petri stabilitatis^g petra suscepit, nullis temporibus angustantur,^h nullis regnorum particionibusⁱ prēiudicantur.^k Sed et venerandę Romanę leges divinitus^l per ora^m piorum principum promulgatę rerum eius pr̄escriptionemⁿ non nisi post C annos admittunt. 20

14.

Johannes VIII papa Carolomanno, Ludovici Germanici regis filio, Methodium episcopum, restituto sedi Romanae Pannoniensium episcopatui praefectum, commendat. 25
[873 ante mai. 14].

Fragmentum in card. Deusdedit Collectione canonum lib. I, c. 194 in cod. Vaticano 3833, fol. 39.^v (V).

Timon, Imago ant. Hung. pag. 143. = Fejér, Cod. dipl. Hung. I, pag. 196 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 36, num. 52. = Erben, Reg. I, pag. 16, num. 39. = Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, Anhang I, pag. 57. = Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 253. — Martinucci, Deusdedit Coll. can., pag. 130. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2971. — Conf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reichs II pag. 381.

13. a) ,fuisse‘ deest V. — b) ,de illo cum‘ V. — c) ,invenerit‘ in loco raso. V. — d) ,num. annor.‘ O. — e) ,re‘ superscriptum est. V. — f) ,Rom. eccl., cui deo auct. serv.‘ O. — g) ,in firmę petrę stab.‘ V. — h) ,angustatur‘ O. — i) ,partitionibus.‘ V. — k) ,prēiudicatur‘ O. — l) corr. ex ,divinę‘ V. — m) ,per ora — pr̄escriptionem‘ in marg. add. in V. — n) ,proscriptionem‘ O. 35

Johannes episcopus gloriose viro Karolomanno, dilecti filii nostri Hludoici regis filio. <Inter cetera:> Itaque redditio ac restituto nobis Pannoniensium episcopatu,^a liceat predicto fratri nostro Methodio, qui illic a sede apostolica ordinatus est, secundum priscam consuetudinem libere quæ sunt episcopi gerere.

5

15.

Johannes VIII papa Kocelo comiti (principi Pannoniae) scribit excommunicatione teneri eos, qui uxores suas dimiserint vel ad alias illis viventibus migraverint.

[873 ante mai. 14].

10   *Fragmentum in cod. ms. saec. XII capituli metrop. Olomucensis num. 205, fol. 67 (O). Adest etiam in Coll. Britannica, Joh. VIII epist. 16. (B).*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 36, num. 52. — Wattenbach, Beiträge, pag. 49. — Erben, Reg. I, pag. 15, num. 36. — Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, Anh. I, pag. 57. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 2972.

15   Gozili comiti. Porro^a eos, qui uxores suas dimiserunt vel^b ad alias illis^c viventibus migraverunt nupcias, tam diu cum consentaneis eorum excommunicamus, quousque posterioribus remotis priores penitendo receperint. Sicut enim nupcie a deo, ita divorcium a diabolo est teste sancto Augustino repertum. Quod enim coniunxit deus, homo non separat.¹ Precipue cum hec pessima consuetudo ex 20 paganorum more remanserit, quorum in talibus non aliis nisi ipse diabolus erat magister et auctor.^d

16.

Johannes VIII papa Mutimiro, duci Slavoniae, scribit de presbyteris vagis, contra canones officia peragentibus. Hortatur, ut ad Pannoniensem dioecesim reverti studeat.

[873 ante mai. 14].

Fragmenta, quorum primum praebet Collect. Brit. in cod. ms. Mus. Britan. saec. XII Addit. 8873 inter Joh. VIII epist. 17. (B). Alterum exstat in Deusdedit Coll. can. lib. I, c. 194 in cod. ms. Vatic. 3833 fol. 39.^v (V).

30   *Timon. Im. ant. Hung. pag. 143 (fragm. 2) = Fejér, Cod. dipl. Hung. I, pag. 196 = Erben, Reg. I, pag. 16, num. 40. — Starine, Izd. Jugoslav. Akademija znanosti i umjetnosti XII (1880), pag. 212 (fragm. 1). — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 2973. — Conf. Neues Archiv V, pag. 321; Dümmler, Die pannon. Legende (Archiv f. österr. Gesch. XIII.) pag. 43, n. 6.*

14. a) ,episcopatum' V.

35   15. a) In O. haec inscriptio praecedit: „Idem [sc. Joh. VIII] Cozili comiti de his, qui uxores suas dimiserunt vel ad alias illis viventibus migraverunt‘ — b) ,vel‘ deest in O. — c) ,illis ad alias‘ O. — d) apud Boczek l. l. perperam hic additur: ,Ex concilio III apud Rauennam‘; quae verba ad aliam litteram, non ad hanc pertinent.

‘) Matth. XIX, 6.; Marc. X, 9.

Montemero duci¹ Johannes VIII.^a Presbiteri illic absoluti et vagi ex omni loco adventantes quedam ecclesiastica contra canones officia peragunt, immo numerosa, cum sint acephali, scelera contra dei precepta committunt.

<Idem Montemero duci^b Sclavanię. Inter cetera:> Quapropter ammonemus te, ut progenitorum tuorum secutus morem, quantum potes, ad Pannoniensium reverti studeas diocesin. Et quia illic iam deo gratias a sede beati Petri apostoli episcopus² ordinatus est, ad ipsius pastoralem recurras sollicitudinem. 5

17.

Johannes VIII papa Adalvino, archiepiscopo Salisburgensi, praecipit, ut Methodium dioecesi Pannonicae restituat.

[873 ante mai. 14.]

10

Fragmentum in Collect. Britannica in cod. Mus. Brit. Addit. 8873 saec. XII. Johannis VIII epist. 19.

Ewald in Neues Archiv der Gesellsch. f. alt. deutsche Gesch. V, pag. 301 = Miklosich et Rački, Novo nadjeni spomenici, in Starine jugoslav. akademije znanosti i umj. XII, 15 pag. 213. = Časopis Musea král. Českého LV, (1881) pag. 292. = Emller, Reg. IV, pag. 706, num. 1761. = Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů Cyrilla a Methoda, pag. 249. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 2975.

Aluino archiepiscopo.¹ Ne mireris, quia diximus, te agente sedem a fratre nostro Methodio recipiendam, quia profecto dignum est, ut tu, qui 20 fuisti eius auctor deiectionis, sis officii commissi causa receptionis.

18.

Johannes VIII papa Paulo, episcopo Anconitano, legato suo in Germaniam et Pannoniam, mandat, ut coram rege Ludovico ius sedis apostolicae in dioecesim Pannonicam defendat; Adalvinum, archiepiscopum Salisburgensem, et Hermannicum, episcopum Pataviensem, de illegali contra Methodium episcopum procedendi modo arguat; cum Methodio ad Sventopulcum proficiscatur.

25

[873 ante mai. 14.]

Fragmenta in Collectione Britannica, Joh. VIII ep. 20, in cod. ms. s. XII Musaei Britannici: Add. 8873 signato, et in cardinalis Deusdedit Collectione canonum lib. I cap. 195 30 in cod. Vatic. lat. 3833 fol. 39v.

16^a) VII^b B. — b) ,ducis Clavanię V.

¹) Slavoniae. — ²) Methodius.

17. ¹) Salisburgensi 859—873. Dies obitus eius est 14 mai 873, teste Auctuario Garstensi, Mon. Germ. SS. IX, 565 et Necrol. Salisburg., Mon. Boica XIV, 365 sq. Conf. 35 Dümler, Die Pannonische Legende vom h. Methodius, in Archiv f. Kunde österr. Geschichtsqu. XIII, pag. 192.

Ewald in Neues Archiv, V, pag. 302. — Starine XII, pag. 213. — Časopis Mus. kr. Česk. LV, (1881) pag. 290. — Emler, Reg. IV, pag. 706, num. 1762. — Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 249. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 2976. — Conf. Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reichs, II, pag. 380.

5   Paulo episcopo¹ Johannes VIII.   Ipse nosti, o gloriosissime rex,² quod Pannonica diocesis apostolice sedi sit subiecta, licet bellica clades eam ad tempus ab illa subtraxerit et gladius ad horam hostilis subduxerit. Verum reddita ecclesiis pace, redi debuerunt et iura, que cum pace reddita tirannicus unicuique furor ademérat; id ipsum sancto papa Leone in decretis canonicis, cum de reintegro 10 grande nuptiarum federe scribserat, innuente et dicente: remotis malis, que hostilitas intulit, unicuique id, quod legitime habuit, reformetur.

Nam^a non solum inter Italiam ac ceteras Hesperie provincias, verum etiam intra totius Illyrici^b fines consecrationes, ordinationes et dispositiones apostolica sede patrare antiquitus consuevit, sicut nonnulla regesta et conscriptiones^c synodales atque ipsarum quoque plurima ecclesiarum in his positarum monumenta demonstrant.^a

¶ <Item.>^d Porro si de annorum numero quis forte causatur, sciat Ludouicus rex,^e quia^f inter christianos et eos, qui sunt unius fidei^g, numerus certus affixus est. Ceterum ubi paganorum et incredulorum furor in causa est, quantalibet 20 prætereant tempora, iuri non præjudicat ecclesiarum, quæ^h corporalia nescientes arma, solum dominum et propugnatorem suum, quando ei placueritⁱ misereri, patienter expectant. Verum si annorum prolixitas in talibus impedit, ergo deus ipse reprehendendus^k est, qui post CCCC et XXX annos filios Israhel de durissima servitute Pharaonis et fornace ferrea liberavit, sed et ipse per se redemptor, 25 qui hominum^l genus post tot annorum millia de inferni claustris eripuit.^h

<Item.> Dic ergo eis:^s ,Ego quidem ad sedem eius, qui per tres^m vim pertulit annos, recipiendam, non ad iudicium super diocesim destinatus sum subeundum. Et certe secundum decretalia instituta prius eum reinvestiri convenit ministerioⁿ episcopi et postmodum ad rationem adduci, ut scilicet vestitus iuribus

30   18. a) ,Nam — demonstrant in Coll. Brit. deest; exstat in cardinalis Deusdedit Collect. canon. lib. I, c. 195 (cod. Vatic. 3833, fol. 39v) sub titulo: ,Johannes episcopus. Commonitorium Paulo episcopo fungenti [cod. Vat. fugient] legatione in Germaniam et Pannoniam. Inter cetera: (Vide etiam Gratiani Decr. C. XVI, qu. 3, c. 14; Iponis Decr. VIII, c. 223; Mansi, Conc. XVII, 264, = Migne, Patrol. 126, p. 654; Wattenbach, Beiträge z. Gesch. d. christl. Kirche in Mähr. u. Böhmen, pag. 48; Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 35, num. 50 = Erben, Reg. I, pag. 16, num. 38). — b) ,hyllici^c cod. Vat. — c) ,conscriptione^c cod. Vat. — d) <Et infra> cod. Vat. — e) ,Lud. rex^c om. cod. Vat. — f) ,quod^c cod. Vat. — g) ,unius fidei sunt^c cod. Vat. — h) ,quæ — claustris eripuit^c in Coll. Brit. deest. — i) ,placiverit^c cod. Vat. — k) ,reprehendens^c cod. Vat. — l) ,omnium^c cod. Vat. — m) ,per te^c cod. Brit. — n) ,ministerio^c om. cod. Brit.
40   1°) Anconitano. — 2°) Ludovice. — 3°) sc. Adalvino archiepiscopo Salisburg. et Hermanno ep. Pataviensi.

per annum et dimidium resumptis, ad diffiniendam causam suam accedat.^c Porro si Aluinus^o cum Hermerico iudicium cum episcopo nostro Methodio^p inire voluerit, dic ad eos: ,Vos sine canonica sententia dampnastis episcopum ab ^q apostolica sede missum, carceri mancipantes et colaphis affligentes et a sacro ministerio separantes et a sede tribus annis pellentes. Apostolicam sedem per ipsum triennium plurimis missis et epistolis proclamantem non estis ad iudicium convenire dignati, quod profecto semper subterfugere curastis. Et nunc sine sede apostolica iudicium vos querere simulatis,^r cum ego ad hoc missus sim, ut tanto vos tempore a divinis ministeriis separem, quanto vos eundem venerabilem virum a ministerio sacro cessare coegistis, et ipse tanto tempore credito sibi episcopatu 5 inconcusso ac sine questione fruatur, quanto constat illum vobis facientibus eo fuisse privatum. Sicque demum si habueritis in invicem, conveniatis^s et coram sede apostolica pars audiatur et iudicetur utraque; presertim cum inter archiepiscopos causa versetur et conveniens non sit, ut inter utrumque alias nisi^t patriarcha iudex inveniatur. Nam et in negotiis minorum sacri canones ad sedem, 10 ubi est maior auctoritas, partes destinare probantur^u.

<Item :> Ne suscipias occasionem excusationis prohibentem te vel fratrem nostrum Methodium transire ad Pentepulcum, sive bella pretendant⁴ sive inimicicias^u congerant.^v Qui enim sancti Petri sunt, pacifici sunt, et quocumque ierint, bellis a proximorum utilitate minime coercentur. 20

Ceterum previde ac de separacione coniugatorum maximam curam assumas, ita ut qui a suscepcione sedis apostolice litterarum separati sunt, inculpate reducant priores uxores iniuncta convenienti penitencia, dimissis quas postmodum sunt sortiti. Quod si noluerint, extra ecclesiam eos facito una cum his, qui eos in communionem recipiunt, donec emendent que admiserunt. 25

De percussoribus vero Lazari monachi, vide, ut secundum apostolorum canones a vobis iudicium proferatur.

19.

Johannes VIII papa Hermanrico, Pataviensi episcopo, mandat, ut cum epis- scopis Paulo et Methodio Romam veniat et criminum in Methodium commis- sorum rationem reddat; interim eum suspendit. 30 [873 ante mai. 14].

Apographum ex registro in Collectione Britannica Joh. VIII ep. 21; cod. ms. Musaei Britanni (Add. 8873) saec. XII in. fol. 125. (B).

18. ^{o)} Aluinum^c cod. Brit. — ^{p)} Metholio^c cod. Brit. — ^{q)} ab^c deest in cod. Brit. — ^{r)} simulastis^c cod. Brit. — ^{s)} ,conveniasti^c cod. Brit. — ^{t)} ,sine^c cod. Brit. — ^{u)} ,inimicicias^c cod. Brit. — ^{v)} ,cogerant^c cod. Brit. 35

^{*)} Adalvinus et Hermanricus.

Ewald in Neues Archiv V, pag. 303 — Starine XII, pag. 214. — Časopis Musea král. Česk. LV, (1881) pag. 293. — Emter, Reg. IV, pag. 707 num. 1763. — Pastrnek, Dějiny slovanských apoštolů, pag. 251. — Jaffé, Reg. Pontif. 2 num. 2977.

Hemerico episcopo¹ Johannes VIII. Ad deflendam pravitatem tuam nonnisi fontem lacrimarum ut propheta Jeremias sufficere credimus. Cuius enim ut non dicamus episcopi, secularis cuius, quin^a immo tyranni seviciam temeritas tua non excessit, vel bestiale feritatem non transcendent, fratrem et coepiscopum nostrum Methodium carceralibus penis afficiens et sub divo diutius acerrima hiemis et nimborum immanitate castigans atque ab ecclesię sibi commisso regimine subtrahens, et adeo in insaniam veniens, ut in episcoporum concilium tractum equino flagello percuteres, nisi prohiberetur^b ab aliis. Sunt, rogo, hec episcopi, cuius nimirum dignitas, si excesserit, maiora constituit^c crimina? O episcopum episcopo talia inferentem, et ad hoc apostolice sedis manu sacrato et e^d latere destinato! Nolumus tamen nunc exagitare, quę gesseris, ne cogamur indifferenter promulgare quod convenit. Verum dei omnipotentis et beatorum principum apostolorum Petri et Pauli atque nostre mediocritatis auctoritate interim communione Christi misteriorum et consacerdotum tuorum te^e privamus; et nisi cum presenti Paulo venerabili episcopo² vel cum eodem sanctissimo fratre nostro Methodio Romam, cum ipso audiendus, occurreris, non deerit iusta dampnatio, ubi talis et tanta fuerit inventa presumptio; nec pondus apostolice sedis auctoritatis frustrabitur, ubi tam gravis molis pravitatum immensitas conprobabitur.

20.

Johannes VIII papa Methodio, ecclesiae Pannoniensis archiepiscopo, per 25 Paulum, episcopum Anconitanum, legatum suum, litteris directis interdicit, ne in lingua Slavica missarum sollemnia celebret.

[873.]

Litterae haec deperdite sunt. Mentio earum fit in epistola Johannis VIII papae ad Methodium a. 879 iun. 14 missa (vide infra num. 23), ubi dicitur: Unde iam litteris nostris per Paulum episc. Anconitanum tibi directis prohibuimus, ne in ea (sc. sclavina) lingua sacra missarum sollempnia celebrares. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 37, num. 54. — Jaffé, Reg. pontif. 2. num. 2978. — De tempore v. Ginzel, Gesch. der Slavenapostel, pag. 61, n. 2.

35 19. a) ,quam^f B. — b) ita B; melius fore ,prohibereris^g censem Ewald; quam correcturam non esse necessariam, putat Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 84, nota 2. — c) ita scripsit Emter pro ,consitunt^h codicis; Ewald lectionem, ,consistuntⁱ proponit. — d) ,e^j deest B. — e) ,te^k omittit B.

^l) Hermanrico episc. Pataviensi; sedit c. 865—874 dec. 26. (Dümmler). — ^m) Anconitano.

21.

Johannes VIII papa Annonem, episcopum Frisingensem, ut sui contra Methodium illegalis agendi modi sine mora rationem reddat, Romam vocat; alioquin post mensem septembrem eum communione privat.

[873 ante m. sept.]

5

Apographum ex registro in Collectione Britannica, Joh. VIII. ep. 22; cod. ms.-Musaei Britannici (Add. 8873) saec. XII in. fol. 125.v (B).

Ewald in Neues Archiv V, pag. 304. — Starine XII, pag. 215. — Časopis Mus. kr. Česk. LV, (1881), pag. 294. — Emler, Reg. IV, pag. 707, num. 1764. — Pastrnek, Dějiny slov. apoštola, pag. 252. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 2979.

10

Ad aetatem huius epistolae confer Neues Archiv V, pag. 319.

Annoni^a episcopo¹ Johannes VIII. Audacia tua et presumptio non solum nubes, sed et ipsos^b celos transcendit. Usurpasti enim tibi vices apostolice sedis et quasi patriarcha de archiepiscopo tibi iudicium vindicasti; immo, quod est gravius, fratrem tuum Methodium archiepiscopum, legatione apostolice sedis ad^c gentes fungentem, tyrannice magis quam canonice tractans, nec presbiterorum, qui penes te reperti sunt, iudicasti dignum consensu. Quod non nisi in contumeliam sedis apostolice perpetrasti. Quin etiam petente illo, sacris canonibus edocentibus, ipsius sancte^d sedis iudicium concedi minime permisisti, sed in eum cum sequacibus tuis et sociis quasi sententiam protulisti^e a divinisque celebrandis^f officiis illum sequestrans carceri mancipasti. Insuper et cum proprium sancti Petri hominem esse te dices, ut patrimonii in Germania siti curam gereres, istius fratribus et coepiscopi, quin potius et missi nostri, de quo nobis maior cura debebatur, vincula et insecutiones non solum ut fidelis minime nunciasti, sed Rome, cum^g super eo interrogareris a nostris, te illum nosse mentiendo negasti, cum cunctarum afflictionum sibi a vestratibus illatarum ipse incensor, ipse instigator, immo ipse fueris auctor. De quibus omnibus nisi adeo fuerit eiusdem venerandi episcopi conditio^h sana effecta, ut ipse possit omnem suam oblivioni propter deum iniuriam tradere, Roman^j rationem redditurus indifferenter occurre. Alioquin post mensem septembrium tamdiu communicandi nullam habeas omnino licentiam, quamdiu non obediendo tuam erga nos ostenderis pertinaciam.

15

20

25

30

35

21. a) ,Anni' B. — b) ,ipso' B. — c) ,adf' B. — d) Ewald hic addit ,Romane', quod autem mihi supervacaneum esse videtur. — e) ,pertulisti' B. — f) ,divinis celebrandisque' B. — g) ,cum' omittit B. — h) ,contricio' B.

1) *Frisigensi, 854—875.*

22.

5 *Johannes VIII. papa Svatoplukum, ducem Moraviae, hortatur, caveat, ne
a praeceptis ecclesiae Romanae deducatur. Methodium, archiepiscopum ab
Hadriano II. ordinatum, ob disseminatos errores Romam a sese vocatum esse
nuntiat.*

[879 iun. 14.]

Apographum in registro Johannis papae VIII. in tabulario Vaticano fol. 77^v, epist. 201. (V).

10 *Mansi, Concilior. amplissima collectio XVII, pag. 132. — Dobner, Annales Hagec. III,
pag. 186. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 40, num. 58. — Erben, Reg. I, pag. 16,
num. 41. — Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, Anhang I, pag. 59. — Jaffé, Reg. pontif.²
num. 3267. — Conf. Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reichs III. pag. 192; Jagić, Zur Ent-
stehungsgesch. der Kirchenslavischen Sprache (Denkschr. d. Kais. Akad. d. Wiss. Wien,
XLVII, 1902) I, pag. 33.*

Zuentapu de Maravna.^a Scire vos volumus, quia nos, qui per dei gratiam
15 beati Petri, apostolorum principis, vicem tenemus, pio amore vos quasi karis-
simos filios amplectimur^b et paterna dileccione amamus nostrisque assiduis pre-
cibus vos omnes Jesu Christo domino commendamus orantes semper pro vobis,
ut deus omnipotens, qui corda vestra inluminavit et^c ad viam veritatis perduxit,
in bonis operibus confirmet et usque ad finem in recta fide bonaque accione
20 decoratos vos atque incolumes dignetur perducere. Quod autem, sicut Johanne,^d
presbytero vestro, quem nobis misistis, referente didicimus, in recta fide dubitetis,
monemus dilectionem vestram, ut sic teneatis, sic credatis, sicut sancta Romana
ecclesia ab ipso apostolorum^e principe didicit, tenuit et usque in finem seculi
tenebit atque per totum mundum cottidie sanctę fidei verba recteque predica-
25 tionis semina mittit, et sicut antecessores nostros, sanctos videlicet sedis apo-
stolicę pr̄esules, parentes vestros ab inicio docuisse^f cognoscitis. Si autem^g
aliquis vobis, vel episcopus vester vel quilibet sacerdos, aliter adnunciare aut
predicare presumpserit, zelo dei accensi omnes uno animo unaque voluntate
doctrinam falsam abicie, stantes et tenentes tradicionem sedis apostolicę. Quia
30 vero audivimus, quia Methodius vester archiepiscopus, ab antecessore nostro,
Adriano scilicet papa, ordinatus vobisque directus, aliter doceat, quam coram
sede apostolica se credere verbis et litteris professus est, valde miramur. Tamen
propter hoc direximus illi,¹ ut absque omni occasione ad nos venire procuret,
quatenus ex ore eius audiamus, utrum sic teneat et credat, sicut promisit, aut
35 non. Data ut supra^g [i. e. XVIII kalendas iulii, indiccione XII].^h

22. a) *Inscriptio caracteribus maiusculis rubricatis alia, ut videtur, manu scripta. Scrip-*

turam huius tituli ex codice depinxit Palacký, Lit. Reise nach Italien, in tabula. —

*b) ,amplectamur^c V. — c) ,et^c supra lineam suppletum V. — d) correctum ex ,Johannis',
littera ,e^c alia manu alio atramento superscripta V. — e) prima ,s^c supra lineam ad-
scripta V. — f) ,autem^c superscriptum V. — g) ,Data ut s.^c caracteribus maiusculis
scriptum V. — h) datum hoc supplevimus ex epist. 198. (Jaffé² num. 3264).*

¹⁾ *Vide litteras proxime sequentes.*

23.

Johannes VIII. papa Methodium, ecclesiae Pannoniensis archiepiscopum, evocat, quod et profiteri doctrinam falsam dicatur et contra praeceptum suum, per Paulum, episcopum Anconitanum, missum, in procurandis sacris non Latina nec Graeca, sed barbara id est Slavica lingua utatur. [879 iun. 14.]

5

Apographum in registro Johannis papae VIII. in tabulario Vaticano, fol. 77v—78, epist. 202. (V.)

Mansi, Concil. ampl. coll. XVII, pag. 133. — Balbin, Misc. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 1. — Dobner, Annales Hagec. III, pag. 184. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 39, num. 57. — Erben, Reg. I, pag. 17, num. 42. — Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, Anh. I, pag. 58 = Pastrnek, Dějiny slov. apoštola pag. 253. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3268.

Reverentissimo Methodio archiepiscopo Pannoniensis ecclesię.^a Predicationis tuę doctrinis populum^b domini, tibi quasi spiritali pastori commissum, salvare instruereque cum debeas, audivimus, quod non ea, quę sancta Romana ecclesia ab ipso apostolorum principe didicit et cottidie predicat, tu docendo doceas et ipsum populum in errorem^c mittas. Unde his apostolatus nostri litteris tibi iubemus, ut omni occasione postposita ad nos de presenti venire pro- cures, ut ex ore tuo audiamus et cognoscamus, utrum sic teneas et sic predices, sicut verbis et litteris te sanctę Romanę ecclesię credere promisisti, aut non, veraciter^d cognoscamus doctrinam tuam. Audimus etiam, quod missas cantes in barbara, hoc est in Sclavina lingua, unde iam litteris nostris, per Paulum, episcopum Anconitanum, tibi directis, prohibuimus, ne in ea lingua sacra missarum sollempnia celebretur,¹ sed vel in Latina vel in Greca lingua, sicut ecclesia dei toto terrarum orbe diffusa et in omnibus gentibus dilatata cantat. Prédicare vero aut sermonem in populo facere tibi licet, quoniam psalmista omnes ammonet dominum^e gentes laudare,² et apostolus ,omnis‘, inquit,^f ,lingua confiteatur, quia dominus Jesus in gloria est dei patris³. Data ut supra^g [i. e.: XVIII kalendas iulii, indictione XII].

24.

30

Johannes VIII. papa Svatopluko, principi Moraviae; Methodium, orthodoxum repertum confirmatumque ecclesiae Moravensis archiepiscopum, commendat. Praeter Wicingum, Nitriensem episcopum ab ipso consecratum, alterum quoque

^a) *Inscriptio characteribus maiusculis rubricatis alia, ut videtur, manu scripta V. —*

^b) *ex ,populi‘ ab ipso scriptore corr. V. — c) ,errore‘ V. — d) ante ,veraciter‘ aliquid excidisse videtur, scilicet ,et‘ vel simile. — e) ,m‘ in fine in loco raso scr. V. —*

^f) *alia, ut videtur, manu et alio atramento correctum ex ,inquit‘ genuine posito V. —*

^g) *Data ut supra‘ characteribus maiusculis scriptum.*

¹⁾ *Vide sup. num. 20. Cf. Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reichs, II, pag. 382 n. 1. —*

²⁾ *Cf. Psalm. CXVI, 1. — ³⁾ Philipp. II, 11.*

35

40

Methodii suffraganeum constitui iubet. Concedit, ut divina officia Slavica lingua recitari possint, dummodo evangelium honorificentiae causa latine prius recitetur.

880 mense iun.

5   *Apographum in registro Johannis VIII. papae in tabulario Vaticano, fol. 99^v — 100^v, epist. 257. (V).*

Mansi, Concil. ampl. coll. XVII, pag. 181. — Balbin, Misc. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 2. — Pessina, Mars Moravicus, pag. 213. — Dobner, Annales Hagec. III, pag. 190. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 42, num. 59. — Erben, Reg. I, pag. 17, num. 43. — Jireček, Cod. iur. Bohemici I, pag. 11, num. 4. — Ginzel, Gesch. der Slawenapostel, Anhang I, pag. 59.

10   *— Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 255. — Jaffé, Reg. pontif. num. 3319. — (Specimen scripturae huius epistolae ex Registro Vatic. depinxit Palacký, Italienische Reise, in tabula).*

15   *Conf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 193; Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 88; Friedrich, Ein Brief des Anastasius bibliothecarius, Sitzungsber. d. bayer. Akad. d. Wiss. Hist. Cl. 1892, 411—412. Goetz, Gesch. d. Slavenapostel, pag. 58 sq. epistolam hanc falsam esse iniuste iudicavit; Lapôtre, L'Europe et le Saint-Siège à l'époque carolinienne, pag. 125 veram esse censet. De sinceritate eius nōn esse dubitandum, exponit Jagić, Zur Entstehungsgesch. der kirchenslavischen Sprache (Denkschr. d. kais. Akad. d. Wiss. Wien, XLVII, 1902) I, pag. 34. sq.*

Dilecto filio Sfentopulcho glorioso comiti.^a Industrię tuę notum esse volimus, quoniam confratre nostro Methodio, reverentissimo archiepiscopo sanctę ecclesię Marabensis, una^b cum Semisisno, fidieli tuo, ad limina sanctorum apostolorum Petri et Pauli nostramque pontificalem præsenciam veniente atque sermone lucifluo referente, didicimus^c tuę devocationis sinceritatem et tocius populi tui desiderium, quod circa sedem apostolicam et nostram paternitatem habetis. Nam divina gracia inspirante contemptis aliis sęculi huius principibus, beatum Petrūm, apostolici ordinis principem vicariumque illius, habere patronum et in omnibus adiutorem ac defensorem pariter cum nobilibus viris fidelibus tuis et cum omni populo terre tuę amore fidelissimo elegisti,^d et usque ad finem sub ipsis et vicarii eius defensione colla summittens, pio affectu cupis auxiliante domino utpote filius devotissimus permanere. Pro qua scilicet tanta fide ac devocatione tua et populi tui apostolatus nostri ulnis extensis te quasi unicum filium amore ingenti amplectimur et cum omnibus fidelibus tuis paternitatis nostre gremio veluti oves domini nobis commissas recipimus viteque pabulo clementer nutrire optamus, atque nostris assiduis precibus omnipotenti te domino commendare studemus, quatenus sanctorum apostolorum suffragantibus meritis et in hoc sęculo adversa omnia superare et in cęlesti postmodum regione cum Christo deo nostro valeas triumphare. Igitur hunc Methodium, venerabilem archiepiscopum vestrum, interrogavimus coram positis fratribus nostris episcopis, si orthodoxę

40   24. a) *Inscriptio litteris maiusculis rubricatis alia, ut videtur, manu scripta V.* — b) *alio atramento correctum ex ,unu' V.* — c) *sequitur adhuc ,ut', sed cassatum V.* — d) *alio atramento correctum ex ,eligisti' V.*

fidei symbolum ita crederet et inter sacra missarum sollempnia caneret, sicuti sanctam Romanam ecclesiam tenere et in sanctis sex universalibus synodis a sanctis patribus secundum evangelicam Christi dei nostri auctoritatem promulgatum atque traditum constat. Ille autem professus est, se iuxta evangelicam et apostolicam doctrinam, sicuti sancta Romana ecclesia^e docet et a patribus traditum est, tenere et psallere. Nos autem illum in omnibus ecclesiasticis doctrinis et utilitatibus^f orthodoxum et proficuum esse repperientes, vobis iterum ad regendam^g commissam sibi ecclesiam^h dei remisimus. Quem veluti pastorem proprium ut digno honore et reverencia letaque mente recipiatis, iubemus, quia nostrę apostolicę auctoritatis pręcepto eius archiepiscopatusⁱ ei privilegium confirmavimus et in perpetuum deo iuvante firmum manere statuimus, sicuti antecessorum nostrorum auctoritate omnium ecclesiarum dei iura et privilegia statuta et firmata consistunt. Ita sane, ut iuxta canonicam traditionem omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse et ea velut deo contemplante dispensem; nam populus domini illi commissus est et pro animabus eorum hic^j redditurus erit rationem. Ipsum quoque presbiterum nomine Uuichinus, quem nobis direxisti, electum episcopum consecravimus sanctę ecclesię Nitrensis; quem suo archiepiscopo in omnibus obedientem, sicuti sancti canones docent, esse iubemus. Et volumus, ut pariter cum ipsius archiepiscopi consensu et providencia et alterum nobis apto tempore utilem presbiterum vel diaconem dirigas, 20 quem similiter in alia ecclesia, in qua episcopalem curam^k noveris esse necessariam, ordinem episcopum, ut cum his duobus a nobis ordinatis episcopis pręfatus archiepiscopus vester iuxta decretum apostolicum per alia loca, in quibus episcopi honorifice debent et possunt existere, postmodum valeat ordinare. Presbiteros vero diacones seu cuiuscunque ordinis clericos, sive Sclauos, sive 25 cuiuslibet gentis, qui intra provincię tuę fines consistunt, pręcipimus esse subiectos et obedientes in omnibus iam dicto confratri nostro, archiepiscopo vestro, ut nichil omnino pręter eius conscientiam agant. Quod si contumaces et inobedientes existentes scandalum aliquod aut scisma facere prësumpserint, et post primam et secundam ammonitionem se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores ab ecclesiis et finibus vestris auctoritate nostra precipimus esse 30 procul abiciendos secundum auctoritatem capitulorum, que illi dedimus, vobis direximus. Litteras denique Sclavinicas, a Constantino quondam philosopho reppertas, quibus deo laudes debite^l resonent, iure laudamus, et in eadem lingua Christi domini nostri preconia et opera enarrentur, iubemus. Neque enim tribus tantum, sed omnibus linguis dominum laudare auctoritate sacra monemur, 35

24. ^{e)} *correctum ex ,sanctam Romanam ecclesiam' per aliam manum ,m' sublatis V.* — ^{f)} *Palacký, Italien. Reise, pag. 15 ,veritatibus' legendum esse censet. — g)* *aliena manu correctum ex ,regendum' V.* — ^{h)} *secunda ,e' superscripta V.* — ⁱ⁾ *sequ. ,ut'*, *sed cassatum V.* — ^{j)} *,c' ab ipso scriptore superscriptum V.* — ^{k)} *,c' superscripta V.* — ^{l)} *aliena manu ex ,devite' corr. V.*

quę pręcipit dicens: „Laudate dominum omnes gentes et collaudate eum omnes populi“.¹ Et apostoli repleti spiritu sancto locuti sunt omnibus linguis magnalia dei.² Hinc et Paulus cęlestis quoque tuba insonat monens: „Omnis lingua confiteatur, quia dominus noster Jesus Christus in gloria est dei patris.“³ De quibus 5 eciam linguis in prima ad Corinthios epistola satis et manifeste nos ammonet, quatenus linguis loquentes ecclesiam dei ędificemus.⁴ Nec sane fidei vel doctrinę aliquid obstat sive missas in eadem Sclavinica lingua canere sive sacrum evangelium vel lecciones divinas novi et veteris testamenti bene translatas et interpretatas legere aut alia horarum officia omnia psallere, quoniam qui fecit tres 10 linguas principales, Hebrewam scilicet, Grecam et Latinam, ipse creavit et alias omnes ad laudem et gloriam suam. Iubemus tamen, ut in omnibus ecclesiis terre vestre propter maiorem honorificenciam evangelium latine legatur et postmodum Sclavinica lingua translatum in auribus populi latina verba non intelligentis adnuncietur, sicut in quibusdam ecclesiis fieri videtur. Et si tibi et iudicibus 15 tuis placet missas latina lingua magis audire, precipimus, ut latine missarum tibi sollemnia celebrentur. Data^m mense iunio, indictione XIII.

25.

Johannes VIII. papa Methodium archiepiscopum propagandae fidei studiosum laudat, molestiisque affectum consolatur. Svatopluko principi praeter id, quod 20 litteris ad eundem datis contineatur, quidquam a se mandatum esse negat.

881 mart. 23.

Apographum in registro Johannis VIII. papae in tabulario Vaticano fol. 110—110, v epist. 278 (V).

Mansi, Concil. ampl. coll. XVII, pag. 199. — Balbin, Misc. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 4. — Dobner, Annales Hagec. III, pag. 206. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 44, num. 60. — Erben, Reg. I, pag. 18, num. 44. — Ginzel, Gesch. der Slavenapostel, Anhang I, pag. 62. — Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 258. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3344. — Conf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 197.

Methodio archiepiscopo pro fide.^a Pastoralis sollicitudinis tuę curam, 30 quam in lucrandis animabus fidelium domino deo nostro exhibes, approbantes, et orthodoxę fidei te cultorem strenuum existere contemplantes, nimis in eodem domino iocundamur et ei immensas laudes et gratias agere non cessamus, qui te magis ac magis in suis mandatis accendat et ad sanctę suę ecclesię profectum ab omnibus adversitatibus clementer eripiat. Verum auditis per tuas litteras

35 24. ^{m)} ,Data — XIII^c caracteribus maiusculis scriptum V.

¹⁾ Psalm. CXVI, 1. — ²⁾ Cf. Act. apost. II, 11. — ³⁾ Philipp. II, 11. — ⁴⁾ Cf. I. Cor. XIV, 4.

25. ^{a)} ,Meth. — fide^c caracteribus maiusculis rubricatum. (Huius inscriptionis scripturam ex registro depinxit Palacký, Italienische Reise, in tab.)

variis casibus vel eventibus tuis, quanta compassionem tibi condoluerimus, ex hoc advertere poteris, in quo te coram nobis positum sancte Romanę ecclesię doctrinam iuxta sanctorū patrum probabilem tradicionem sequi debere monuimus et tam symbolum quam rectam fidem a te docendam et prædicandam subdimus.^b Nostrisque apostolicis litteris gloriose principi Sphentopulcho,¹ quas ei asseris fuisse delatas, hoc ipsum significavimus, et neque alię litterę nostrę ad eum directę sunt, neque episcopo illi² palam vel secreto aliud faciendum iniunximus et aliud^c a te peragendum decrevimus. Quanto minus credendum est, ut sacramentum hab eodem episcopo exigeremus, quem saltem levi sermone super hoc negocio allocuti non fuimus. Ideoque casset ista dubietas et deo cooperante, sicut evangelica et apostolica se habet doctrina, orthodoxę fidei cultum fidelibus cunctis inculca, ut de labore tui certaminis domino Jesu Christo fructum afferas abundantem et gracia eius remuneratus mercedem recipias competentem. Ceterum de aliis temptationibus, quas diverso modo perpessus es,^d noli tristari, quin pocius hoc secundum apostolum omne gaudium prorsus exhibitima;^e quia si deus pro te, nemo esse poterit contra te.^f Tamen cum deo duce reversus fueris, quicquid inhormiter adversum te est commisum, quicquid iam dictus episcopus^g contra suum ministerium in te exercuit, utramque audienciam coram nobis discussam adiuvante domino legitimo fini trademus et illius pertinaciam^h iudicii nostri sentencia corripere non omittemus. Dataⁱ X kalendas aprelis, indictione XIII.^j 20

26.

Stephanus papa V. Svatopluko, regi Moraviae, protectorem se eius semper fore pollicetur. De trinitate fusius exponit. Wicingum episcopum commendat. Docet iejunium quibus diebus servandum sit. Methodii superstitionem respuit. Ne divina officia in lingua Slavica celebrentur, interdicit. [885].

25

Apographum manu saec. XI scriptum in cod. ms. saec. X monasterii S. Crucis in Valle nemorosa (Heiligenkreuz in Austria Inferiore) num. 217 (C).

Wattenbach, Beiträge zur Gesch. der christl. Kirche in Mähren und Böhmen, pag. 43. = Migne, Patrolog. lat. 129, pag. 801. = Erben, Reg. I, pag 20, num. 49. (extr.) — Brandl, Cod. dipl. Mor. VII, pag. 704, num. 9. = Ginzel, Gesch. d. Slavenapostel, Anhang I, pag. 63. = Pastrnek, Dějiny slov. apoštolů, pag. 260.

Admodum de hac epistola a scriptoribus dubitatum est. Primus de veritate eius iam Wattenbach op. I. pag. 29 dubitavit, quem alii (Erben, Büdinger, Rački) secuti sunt. Ab

25. b) ita V.; Assemanus, *Kalendaria ecclesiae univ.* III, pag. 159 legit: „subdidimus“. — c) correctum ex ,aliut‘ V. — d) ,est‘ V. — e) sic pro ,dictis epistolis‘ codicis corrigendum proponit Assemanus l. l. — f) ,pertinacia‘ V. — g) ,Data — XIII‘ caracteribus maiusculis scriptum.

1) *Vide superius num. 24.* — 2) *Wichingo, episcopo Nitrensi.* — 3) *Cf. Jacob. I, 2:* „Omne gaudium existimare, fratres mei, cum in tentationes varias incideritis“. — 4) *Cf. Rom. VIII, 31:* „Si deus pro nobis, quis contra nos?

5

10

15

20

25

30

35

40

ipso Wichingo contra Methodium sibi invisissimum eam fuisse confictam censebat
Ginzel l. l. pag. 10, opinionis suae rationibus iam antea in Zeitschr. für gesammte kathol. Theologie VII (1856) pag. 345 sq. (Kirchenhist. Schriften II, pag. 24 sq.) fusius expositis. Id ipsum etiam Hergenröther, Photius, Patriarch v. Constantinopel, II, pag. 628 latissime demonstrabat. Sed non recte videntur iudicasse illi viri doctissimi; nam ea quae epistola hac continentur, cum commonitorio papae, legatis in Moraviam missis dato, (v. infra num. 27), ita concordant, ut de sinceritate eius dubitari non possit. Vid. etiam Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reiches III, pag. 254, n. 4; Ewald in Neues Archiv V, pag. 408, nota 5; Martinov, Saint Méthode, apôtre des Slaves et les lettres des souverains pontifes, conservés au British Museum, Revue des questions historiques XXVIII (1880) pag. 369 sq., ubi etiam de tempore, quo haec epistola scripta sit, tractatur; Goetz, Gesch. der Slavenapost. pag. 42 sq. — Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 97; Jagić, Zur Entstehungsgesch. der kirchenslav. Sprache, I, pag. 49; Pastrnek, l. l. pag. 18.

Stephanus^a episcopus, servus servorum dei, Zuentopolco regi Sclavorum.¹

15 Quia te zelo fidei sanctorum apostolorum principi, Petro videlicet regni celestis clavigero, omni devocione devovisti, eiusque vicarium pre cunctis huius fluctu-vagi seculi principibus principalem patronum elegisti, eiusque te cum primatibus ac reliquo terre populo tuicioni pariter commisisti: continuis precibus deum bonorum omnium largitorem exoramus, ut ipsius muniaris suffragio, in cuius manu^b

20 sunt omnia iura regnum, quatenus eius vallatus auxilio et intervencionibus apostolorum principum Petri et Pauli et a diabolicis muniaris insidiis et corporali sospitate leteris, ut anima et corpore tutus, ab eterno iudice bonis operibus decoratus, perpetua felicitate doneris. Nos eciam, qui eius vicariacione fungimur, debitam solitudinem pro té gerentes, in quocumque indiqueris negocio, in his

25 que ad salutem tuam pertinent, deo auxiliante protectorem invenies in omnibus. Quem ob fidei dignitatem cum omnibus tuis fidelibus, nulla terrarum obsidente intercapidine, spiritualibus ulnis quasi presentem amplectimur amore ut spiritualem filium. Igitur quia orthodoxe fidei anhelare te studiose^c audivimus, et certo indicio ex hoc agnoscimus, quod ad matrem tuam, sanctam videlicet Romanam ecclesiam, recurrere voluisti,^d que caput^e est omnium ecclesiarum, collato sibi privilegio in beato Petro principe apostolorum, cui suas oves verus pastor commisit dicens: ,Tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam et porte inferi non prevalebunt adversus eam^f, portas inferi ora orthodoxam fidem blasphemantium appellans; que auctore Christo omnes hereses destruxit et vacillantes

30 omnes in fide solidavit creatoris sui munita auxilio, dicente domino nostro Jesu Christo: ,Simon, ecce satanas expetit vos, ut cribraret sicut triticum; ego autem

35

26. a) In cod. praefigitur inscriptio literis maiusculis scripta: ,Epistola Stephani pape ad Zuentopolcum [cod.: ,abtveno. polcvm'] regem.' — b) ,manu' addidit Wattenbach. — c) ,studio' corrigendum esse proponit Wattenbach. — d) ,volusti' C. — e) ita C.

40 1) Praeter epistolam nostram solum Regino ad a. 890, 894; Widukind I. I, c. 19; Cosmas I. I, c. 10, 14. titulum regium Svatopluko attribuit. — 2) Matth. XVI, 18.

rogavi pro te, ne deficiat^f fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos^g. Quis, rogo, nisi insipiens in tantum audeat blasphemie baratum^g mergi, ut Petri fidem infamet? pro quo verbum dei in duobus naturis existens, quod natura servi autem natura contulit deitatis.^h Tuam devocationem amplectimur, volentem discere ut prudenciam tuam digna attollamus laude, quę non alibi vagari, sed ipsam,ⁱ quę caput est, studuit consulere, a qua eciam omnes ecclesię sum pserunt exordium. Verumptamen fundamentum fidei, super quod suam Christus constituit ecclesiam, istud est: Tres certe persone subsistentes, patris et filii et spiritus sancti, coeterne sibi sunt et coequales. Et istarum trium personarum una est deitatis natura,^j una substancia, una divinitas, una maiestas. In quibus personis discrecio est, non confusio, distinccio, non separacio. Distinccionem dico, quia alia est persona patris, alia filii, alia spiritus sancti. Pater enim a nullo, filius a patre, spiritus sanctus ab utroque, unus eiusdemque^k substancię, cuius pater et filius est. Et hec sancta trinitas unus et verus deus est, que nec inicio incipit aut fine clauditur, nec loco comprehenditur, nec tempore variatur. Pater enim solus de alio non est et ideo solus ingenitus appellatur, filius autem de patre sempiternus filius et ideo genitus dicitur, spiritus vero sanctus patris et filii est spiritus sine ullo intervallo, ubi nulla tempora quęque habent prius vel posterius sunt cogitanda; et ideo nec ingenitus nec genitus, sed procedens dicitur, nec duo patres nec duo filii credantur. Quod filii sit spiritus, apostolus et evangelista^l testatur: ,Si quis spiritum Christi non habet, hic non est eius⁴, et Paulus apostolus, quod patris filiique sit spiritus testatur: ,Vos autem non estis in carne, sed in spiritu; si tamen spiritus dei habitat in vobis⁵. Et iterum, ut patris sit spiritus, lucidissime distinguit dicens: ,Quod si spiritus eius, qui suscitavit Jesum a mortuis, habitat in vobis, vivificabit et mortalia corpora vestra⁶. Ut vero filii sit spiritus, idem Paulus testatur: ,Quoniam autem estis filii dei, misit deus spiritum filii sui in corda vestra clamantem abba pater.⁷ Ut a patre procedat, ipsa veritas dicit: ,Spiritus, qui a patre procedit, ille me clarificavit⁸. Ut a filio procedat, eadem veritas testatur: ,Ille me clarificabit, quia de meo accipiet⁹. Absit enim, ut spiritus sanctus credatur de patre in filium et de filio ad sanctificandam creaturam quasi quibusdam gradibus procedere, sed quemadmodum de patre ita et de filio simul procedit.^m Quis enim negabit esse spiritum sanctum vitam, et cui vita pater, vita sit filius? Sicut pater vitam habet in semet ipso, sic dedit et filio vitam habere in semet ipso. Hęc tibi de multis pauca dixisse sufficient, quę te absque ambiguitate lingua confiteri et corde oportet credere, sed non ultra vires examinare; quia si solis corporeiⁿ radio oculorum retun-

26. ^{f)} ,deficiat^f C. — ^{g)} ,blasphemie baratum^g C. — ^{h)} ita C. — ⁱ⁾ ,ipsumⁱ C. — ^{j)} ,deitas natura^j C. — ^{k)} ,eius deque^k C. — ^{l)} ,inevangelista^l C. — ^{m)} ,procedat^m C. — ⁿ⁾ ,quia solis corpore radioⁿ C.

³⁾ *Luc. XXII, 31, 32.* — ⁴⁾ *Rom. VIII, 9.* — ⁵⁾ *ibid.* — ⁶⁾ *Rom. VIII, 11.* — ⁷⁾ *Galat. IV, 6.* — ⁸⁾ *Cf. Joh. XV, 26.* — ⁹⁾ *Joh. XVI, 14.*

ditur intuitus, quanto magis ineffabilis deitatis claritate terrena mens retunditur. Hanc fidem a domino in apostolos et ab^o apostolis fundatam sancta catholica et apostolica Romana tenet ecclesia; quam tu ut firmiter teneas, monemus, exoramus et testificamus. In qua et Wicingum, venerandum episcopum et carissimum confratrem, ecclastica doctrina eruditum repperimus, et ideo eum vobis ad regendam sibi commissam a deo eccliam remisimus, quia fidelissimum^p eum^q tibi et pro te satis solicitum in omnibus agnovimus. Quem veluti spiritualem patrem et proprium pastorem digno honore et debita reverencia sincera mente recipite, tenete et amplectimini, quia in eo exhibut honorem Christo 10 conferitis, ipso dicente: ,Qui vos recipit, me recipit. Et qui me recipit, recipit eum, qui me misit^r.¹⁰ Ipse itaque omnium ecclasticorum negotiorum^s et^t officiorum habeat curam et dei timorem pre oculis habens dispensem eadem, quia et pro his et pro animabus commissi sibi populi ipse redditurus erit districto iudici rationem. De ieunio itaque scias a lege, prophetis et ab ipso domino in 15 evangelio approbatum. Moyses namque ut legem acciperet, quadraginta diebus et noctibus ieunavit. Helias, qui celum orando clausit, ut non plueret annos tres et menses sex, et rursus orando aperuit, et celum dedit pluviam et terra dedit fructum suum,^t quadraginta diebus et noctibus ieunavit. Auctor et ipse legis, Jesus Christus dominus noster, quadraginta diebus et noctibus ieunavit. 20 Si quis vero ieunium reprobat, reprobat et oracionem et blasphemet esse malum demones eici, dicente domino: ,Hoc genus non eicitur nisi in oracione et ieunio^u.¹¹ Preceptum quippe est ieunare, sed quibus diebus sit ieunandum quibusve prandendum, precepto domini vel apostolorum non est diffinitum asercione, sed antiqua patrum consuetudine tenet^v ecclasia, quia et priorum instituta et 25 suetudo maiorum pro lege tenenda sunt. Quarta feria ieunandum est, quia considerato evangelio quarta sabbati Judei consilium inierunt, ut Jesum dolo tenerent et occiderent. Sexta autem sabbati recte ieunio deputatur propter dominice passionis reverenciam. Sabbato quoque nihilominus ieunandum est propter renovandam memoriam rei geste, quia discipuli dominum humane intellegentes eo 30 die in sepulchro quiescentem^w doluerunt. Quintam vero feriam quidam arbitrati sunt esse dissolutam, quia eo die reconciliatio sit penitencium, et eo die sanctum crisma conficitur, et eo die redemptor cum discipulis cenavit et eis sacramentum sui corporis et sanguinis tradidit, eo die videntibus discipulis ad celos ascendit. Dominicus certe dies propter resurreccionis gloriam et adventum^x sancti spiritus 35 leticie consecratus est. Duos qui remanent, proprio unius cuiusque relinquamus arbitrio; in quibus id observandum censeo, ut qui manducat, non manducantem non spernat, et qui non manducat manducantem non iudicet, ut quicquid^y agimus,

26. o) ,ab' om. C. — p) correctum ex, ,fidelissimus' C. — q) ,cum' C. — r) ,ci' superscriptum C. — s) ,et' addidi, deest C. — t) ,sum' C. — u) ,tent' C. — v) ,quiescentem' C. — x) ,adventus' C. — y) ,quicquero' C.

in gloria dei faciamus. Ieiunium scilicet, quod quatuor temporum dicitur, antiqui patres celebrandum non frustra^z sanxerunt, dicente psalmista: ,Benedic domum in omni tempore¹² ut singulis quibusque temporibus anni humiliemus animam in ieiunio. Primi itaque^{aa} mensis ieiunium dominus in exodo, quarti, septimi et decimi ieiunium per Zachariam prophetam celebrari precepit, ut^{bb} omni tempore de misericordia confidamus penitendo. Hęc tibi de ieiunio pauca dixisse sufficient, quamvis plurima dici possent eius misteria, que nunc exponere non est temporis. Hoc tamen ieiunium deo pre ceteris acceptabile credito: dissolve colligaciones impietatis, solve fasciculos^{cc} deprimentis, dimitte eos qui confracti sunt liberos, et omne onus disrumpe. Quod his adornandum est monilibus: ,Frange esurienti panem tuum et egenos vagosque induc in domum tuam¹³. Has scias deo acceptabiles lampades, quibus ieiunium adornandum^{dd} est cotidie, ut deo sit placitum. Methodium^{ee} namque superstitioni, non edificationi, contencioni, non paci insistentem audientes, plurimum mirati sumus,^{ff} et si ita est, ut^{gg} audivimus, supersticionem eius penitus abdicamus. Anathema vero pro contemnenda catholica fide qui indixit, in caput redundabit^{hh} eius. Tu autem et populus tuus sancti spiritus iudicio eritis innoxii, si tamen fidem, quam Romana predicat ecclesia, tenueritisⁱⁱ inviolabiliter. Divina autem officia et sacra misteria ac missarum solemnia, que idem Methodius Sclavorum lingua celebrare presumpsit, quod ne ulterius faceret supra sacratissimum beati Petri corpus iuramento firmaverat, sui periurii^{kk} reatum perhorrescentes, ne ulloⁱⁱ modo deinceps^{mm} a quolibet presumatur, dei nostraqueⁿⁿ apostolica auctoritate sub anathematis vinculo interdicimus; excepto quod ad simplicis populi et non intelligentis edificationem attinet, si evangelii vel apostoli exposicio ab eruditis eadem lingua annuncietur,^{oo} et largimur et exortamur et ut frequentissime fiat monemus, ut omnis lingua laudet deum et confiteatur ei.¹⁴ Contumaces autem et inobedientes contencioni et scandalo insistentes, post primam et secundam admonitionem, si se minime correxerint, quasi zizaniorum seminatores ab ecclesie gremio abici sancimus, et ne una ovis morvida totum gregem contaminet, nostro vigore refrenari et a vestris finibus procul excludi precipimus.

27.

Stephanus V. papa Dominicum episcopum ac Johannem et Stephanum presbyteros ad Slavos eunes instruit, quomodo se apud Svatoplukum, ducem Moraviae,

26. ^{z)} ,nefrustra' C. — ^{aa)} ,taque' C. — ^{bb)} sequ. ,qui' C. — ^{cc)} ,fasculos' C. — ^{dd)} ,adornandum' C. — ^{ee)} nomini huic in cod. praefigitur crux fortasse iam manu librarii ipsius facta. — ^{ff)} ,mirabilem Et' C. — ^{gg)} ,ut' deest C., addidit Wattenbach. — ^{hh)} ,renundabit' C. — ⁱⁱ⁾ ,tenuentis' C. — ^{kk)} ,super iurii' C. — ⁱⁱ⁾ .perhorpescentes nullo' C. — ^{mm)} ,deinceps' C. — ⁿⁿ⁾ ,namque nostraque' C. — ^{oo} ,annuncetur' C. — ¹²⁾ Psalm. XXXIII, 2. — ¹³⁾ Isaiae LVIII, 7. — ¹⁴⁾ Conf. Philipp. II, 1.

gerere debeant. Quod ad fidei symbolum, spiritum sanctum a patre et filio procedentem dici edocet. Usum linguae Slavicae in sacris a Methodio introductum interdicit. De ieiuniis exponit. Quem Methodius constituerit successorem (Gorazdum) ab officio suspendit.

5

[885]

Fragmenta in Coll. Brit. in cod. ms. saec. XII Mus. Britan. Addit. 8873 inter Stephani V epist. num. 31 (B).

Ewald in Neues Archiv V, pag. 408. — Starine XII. pag. 220. — Časop. česk. Mus. LV (1881) pag. 295. — Emmer, Reg. IV. pag. 708, num. 1765. — Pastrnek, Dějiny slov. apošt., pag. 259. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3408.

10

De tempore v. Martinov I. l.; cf. Neues Arch. VI, pag. 470, 471 Časop. česk. Mus. LV, pag. 304. Vide etiam Dümmler, Gesch. d. ostfr. Reiches III, pag. 255; Jagić, Glagolitica (Denkschr. d. kais. Akad. Wien XXXVIII) pag. 6.

Commonitorium Dominico episcopo, Johanni et Stephano [presbyteri]s ^a

15 euntibus ad Sclavos.^b Cum deo propitio ingressi Sclavorum^c fines fueritis, tanta vos ornate modestia, ut vestri vestrorumque hominum^d actus exemplum religionis prebeant rudi populo, habentes pre oculis monentem dominum, ,ut videant vestra opera bona et glorificant patrem vestrum, qui in celis est.¹ Cum veneritis ad ducem patrię,² dicite ei : Visitant vos apostolorum principes, beatus

20 Petrus regni celestis claviger et Paulus doctor gentium. Dominus autem Stephanus, sanctissimus pontifex sancte catholice et apostolice Romanę ecclesię et universalis papa, spiritalis videlicet pater vester, visitat vos et mandat vobis amabilem paternitatem. Amplexitur enim vos spiritaliter et diligit sicut unicum et carissimum filium. Omnes sanctissimi episcopi, presbyteri et diaconi cum reliquo

25 clero sancte Romane ecclesię optant vobis salutem ; habent enim assidue vestri memoriam in suis deo dignis orationibus apud beatissimorum apostolorum principum limina. Omnis honorabilis senatus a Deo conservande Romane urbis cum reliquo ceto fidelis populi mandant vobis salutes ; desiderant enim omni prosperitate vos in Christi dei nostri fide pollere et seculi gloria gaudere.

30 Primo die hec dixisse sufficient, et si de patrie salute interrogaverint, que ad honorificantiam pertinent christiane religionis, ecclesie honoris, decentie imperialis, prudenter respondete.

Item. Spiritus sanctus a patre et filio, nec ingenitus dicitur, ut^e duo patres, nec genitus, ut duo filii, sed procedens dicitur. Si dixerint: Prohibitum est 35 a^f sanctis patribus simbolo addere aliquid vel minuere, dicite: Sancta Romana ecclesia custos est et confirmatrix sanctorum dogmatum, quia in catholica fide principis apostolorum vicaricatione in nullo vacillat ipso dicente Domino: ,Simon,

27. a) ita scripsit Ewald pro: . s' codicis; potest legi etiam [diaconi]s. — b) ,ad Scalituos'; ,ad Sclavos' in margine additum B. — c) ,clavorum' B. — d) ,omnium' B. — e) ,ne' B. — f) ,a' omiss. in B.

40

¹⁾ Matth. V. 16. — ²⁾ Subintelligitur Svatopluk.

ecce Sathanas expetiit vos, ut cribraret quasi triticum; ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.³ Hec omnes herrantes ad fidem duxit ecclesia et vacillantes roboravit, non immutando sancta dogmata, sed aut non intelligentibus aut male sentientibus exponendo.⁴

Cap. XII. Missas et sacratissima illa ministeria,^g que Sclavorum lingua idem Methodius celebrare presumpsit, quamvis decessoris sui^h temporibus, domni videlicet Johannis sanctissimi pape, iuraverit, se ea ulterius non presumere, apostolica auctoritate, ne aliquo modo presumatur, penitus interdicit. Veruntamen si quis Sclavorum lingua tam doctus invenitur, ut post sacratissimam evangelicam,ⁱ apostolicam lectionem eius explicationem doctus sit dicere ad edificationem eorum, qui non intelligunt, et laudat, si fiat, et concedit et approbat. 10

Cap. XIII. De veneratione ieuniorum firmiter tenete,^k sicut in sua decrevit epistola,⁵ quia assidue pro viribus iejunare laudabile est, corpori etiam consulere, naturale; et festis diebus largiori papulo corpus sobrie reficere peccato non inputatur, si tamen cum gratiarum actione et corpus reficitur et salubre poculum anime ministratur. 15

Cap. XIV.^l Successorem,⁶ quem Methodius sibimet contra omnium sanctorum patrum statuta constituere presupsit, ne ministret,^m nostra apostolica auctoritate interdicite, donec suam nobis presentiam exhibeat et causam suam viva voce exponat. 20

28.

Arnulfus rex ministeriali suo, nomine Heimoni, potestatem iudicii in orientalibus partibus in pago Grunzuuti dicto concedit, probante Aribone comite terminali, statuitque: „si forsan de Marauorum regno aliquis causa iustitiae supervenerit, si tale quidlibet est, quod ipse Heimo vel advocatus eius corrigere [ne]quiverit, a iudicio eiusdem comitis potenter finiatur“. 25 *[888].*

Autographum membr. laceratum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi (A).

Kleimayrn, Juvavia, Anh. pag. 118 (minus recte ad a. 898). — (Hormayr), Taschenbuch für d. vaterländ. Gesch. 1813, pag. 36, 37, 73. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 58, num. 87. = Erben, Reg. I, pag. 22, num. 53. — Mühlbacher, Reg. d. Kaiserreichs unter d. Karoling. I, pag. 665, num. 1751; cf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 487; Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 55. 30

27. g) ,misteria‘ potius legendum esse mihi quidem videtur; cf. epist. papae proxime praecedentem sub finem, pag. 26. lin. 18. — h) ,decessoris nostri sui‘ B. — i) ,evangelicam‘ in margine B. — k) ,tenere‘ B. — l) ,III‘ erronee B. — m) ,ministrat‘ B.

35

³) Luc. XXII, 31. 32. — ⁴) Quae subsequuntur capitula XII, XIII, XIV, dempta sunt e constitutionibus, quas papa legatis suis verbotenus exponendas commisit; quare de se in persona tertia loquitur. — ⁵) Vide epistolam Stephani papae V. praecedentem (num. 26. pag. 25 sq.). — ⁶) i. e. Gorazdum.

28. a) litterae ne‘ destructae sunt. A.

40

Stephanus V. papa Svatoplukum, ducem Moraviae, rogat, Arnolfum regem interpellat, ut urbe Roma domum sancti Petri visitet et Italicum regnum, a malis christianis et imminentibus paganis eruptum, ad suum opus restringendo dignetur tenere.

[890 ante mart. 19.]

Epistolae huius deperditae mentio fit in Annal. Fuldens. ad a. 890, ubi de colloquio Arnolfi regis cum Zuentibaldo duce Moravorum, mediante quadragesima [19. mart.] in loco, qui vulgo appellatur Omuntesberch, habito, narratur; Mon. Germ. SS. I, pag. 407. — 10 Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 50, num. 71. — Erben, Reg. I, pag. 20, num. 48. — Cf. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 338.

30.

Theotmarus, archiepiscopus Juvaviensis, eiusque suffraganei episcopi Bavariae apud Johannem IX. papam queruntur in Moravorum terra, quae prius 15 Pataviensi episcopo subiecta erat, unum archiepiscopum et tres episcopos creatos esse; Moravorum criminationes a se amoliri conantur.

[900].

Apographum in cod. ms. saec. XII. bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 1051 (olim theol. 406) fol. 79—82^v (A).

20 Magna bibliotheca veterum patrum XVI, Paris. 1654, pag. 610 (A'). — Gewoldus, Chron. monast. Reicherspergensis, Append. pag. 33, (ex cod. quondam monast. Reichersperg. B). — Harduin, Acta concilior. VI, pars I, col. 126 et 483. — Mansi, Collect. concil. XVIII, pag. 206. — Lünig, Spicil. eccles. cont. I, pag. 680. — Dobner, Annal. Hagec. III, pag. 343. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 60, num. 91. — Erben, Reg. I, pag. 22, num. 54. — 25 Ginzel, Gesch. d. Slavenapostel, Anhang, pag. 68, num. 7. — Pastrnek, Dějiny slov. apoštola, pag. 274. — Confer Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reiches III, pag. 511 sq.; Palacký, Dějiny³ I, 1. pag. 167, not. 128; Bretholz, Geschichte Mährens I, pag. 101.

Summo^a pontifici et universali pape, non^b unius urbis, sed tocius orbis^b domno, Johanni, Romanę sedis magnifico gubernatori. Humillimi paternitatis 30 vestre filii Theotmarus Juuauensis ecclesię archiepiscopus, Uualdo Frisingensis, Erchanbaldus Eistatensis,^c Zacharias Sebanensis,^d Tuto^e Radisponensis, Richarius Patauiensis ecclesię episcopus necnon et universus cleruſ populusque christianus per totam Noricam, quę et Bauuaria conversatur,^f prosperum in salvatore nostro proiectum, catholicę pacis augmentum et regnum optamus aeternum. Ante- 35 cessorum vestrorum decretis et catholicorum^g patrum institutis plenissime instruimur, in omnibus nostro sacerdotali ministerio obstantibus et adversantibus^h

30. a) Litteris maiusculis scriptum. Praecedit lemma: „Epistola Theotmari episcopi“ A. — b) „non — orbis“ om. A'. — c) „Erch. Eist.“ om. A'. „Erchenpaldvs Eystatensis“ B. — d) „Saebonensis“ B. — e) „Tvtto“ B. — f) „vocatur“ A'. — g) „sanctorum“ A'. — h) „aver- 40 santibus“ A'.

Romanum appellare pontificem, ut quod ad unitatem concordię et ad custodiam pertinet disciplinę, nulla dissensione violetur, sed ab ipso summa provisione decernatur. Nequaquam enim credimus, quod coacti cottidieⁱ audimus, ut de illa sancta et apostolica sede, quę nobis sacerdotalis mater est dignitatis et origo christianę religionis, profluxerit^k quippiam perversitatis, sed doctrina et auctoritas ecclesiasticę rationis. Sed venerunt, ut ipsi promulgaverunt, de latere vestro tres episcopi, videlicet Johannes archiepiscopus, Benedictus et Danihel episcopi, in terram Sclauorum,^l qui Maraui^m dicuntur, quę regibus nostris et populo nostro, nobis quoque cum habitatoribus suis subacta fuerat, tam in cultu christianę religionis, quam in tributo substantię secularis, quia exinde primum imbuti et ex paganis christiani sunt facti. Et iccircoⁿ Patauiensis episcopus civitatis, in cuius diocesi sunt illius terre populi, ab exordio christianitatis eorum,^o quando voluit et debuit, illuc nullo obstante intravit et synodalem cum suis et etiam ibi inventis^o conventum frequentavit et omnia, que agenda sunt, potenter egit,^p et nullus ei in faciem restitit. Etiam et nostri comites illi terre confines placita secularia illic continuaverunt et, quę corrigenda sunt, correxerunt, tributa tulerunt, et nulli eis restiterunt usque dum incrassante^q corda eorum diabolo, christianitatem abhorrere et omnem iustitiam detractare^r belloque lacessere et obsistere sevissime cęperunt, adeo ut via episcopo et predictoribus illo^s non esset, sed libitu suo egerunt que voluerunt. Nunc vero, quod nobis grave videtur et incredibile, in augmentum iniurię^t iactitant se magnitudine pecunię egisse,^u vos^v eosdem prefatos episcopos ad se direxisse et in eodem Patauiensi episcopatu talia egisse,^w qualia de illa apostolica sede numquam audivimus^x exisse, neque canonum decreta sanxisse, ut tantum scisma una pateretur ecclesia. Est enim unus episcopatus in quinque divisus. Intrantes enim^y predicti in nomine vestro, ut ipsi dixerunt, episcopi, ordinaverunt in uno^z eodemque episcopatu unum archiepiscopum, si in alterius episcopatu archiepiscopus^{aa} esse potest, et tres episcopos eius suffraganeos absque scientia archiepiscopi et consensu episcopi, in cuius fuerunt diocesi, cum in concilio Africano capit. XX. decretum sit, ut plebes, que in diocesibus ab episcopis retinentur, quę numquam episcopos habuerunt, nonnisi^{bb} cum voluntate eius episcopi, a quo tenentur, proprios accipiunt rectores id est^{cc} episcopos. Et^{dd} item in eodem concilio cap. LXV, ^{ee} ut plebes, quę numquam habuerunt proprios episcopos, nisi ex concilio plenario uniuscuiusque^{ff} provintię et primatis atque consensu eius, ^{ad} cuius diocesim

30. ⁱ⁾ ,quotidie^{A'}, ^{B.} — ^{k)} ,x^e eod. atramento ex ,e^{corr.} A. — ^{l)} ,Slauinorum^{A'}. — ^{m)} ,Moraui^{A'}. — ⁿ⁾ ,iccirco^{A'}, ^{B.} — ^{o)} ,viventibus^{A'}. — ^{p)} ,peregit^{A'}. — ^{q)} ,incessante^{B.} — ^{r)} ,detrectare^{A'}, ^{B.} — ^{s)} ,illuc^{A'}. — ^{t)} ,iustitiae^{A'}. — ^{u)} ,id egisse^{B.} — ^{v)} ,vos — talia egisse^{om.} ^{B.} — ^{x)} ,audivimus^{om.} ^{A'}. — ^{y)} ,autem^{A,} ^{A'}. — ^{z)} ,in nostro^{A'}. — ^{aa)} ,archiepiscopium^{A,} ^{B.} — ^{bb)} ,nec nisi^{A'}. — ^{cl)} ,rectores et^{A'}. — ^{dd)} om. ^{A'}. — ^{ee)} ,cap. 45^{A'}. — ^{ff)} ,unius cuius^{B.}

¹⁾ Cf. Dümmler, Gesch. d. ostfr. Reiches II, pag. 178, nota 6.

eadem plebs pertinebat, episcopos^{gg} minime accipiant. In decretis pape Leonis cap. XV scriptum est: „Nulla ratio sinit, ut inter episcopos habeantur, qui a provincialibus episcopis cum metropolitani iudicio non consecrantur“. Item capit. XLVIII: „ut^{hh} si indignis quibusque et longe extra sacerdotale meritum 5 constitutis pastorale fastigium et gubernatio ecclesiae detur, non est hoc consulere populis, sed nocere, nec prestare regimen, sed augere discrimen“. Et in eodem capitulo post pauca inquit: „Difficile est, ut bono peragantur exitu, que malo sunt inchoata principio“. Et in decreto pape Cœlestini antecessoris vestri cap. XVII continetur: „Ne alicui locus concedatur sacerdoti in alterius iniuriam“. Antecessor 10 vester Zuentibaldo duce impetrante, Vvichingum consecravit episcopum et nequaquam in illum antiquum Patauiensem episcopatum eum^{kk} transmisit, sed in quandam^{ll} neophitam gentem, quam ipse dux bello domuit^{mm} et ex paganis christianosⁿⁿ esse patravit. Cum autem eisdem Sclavis^{oo} locus familiaritatis^{pp} apud legatos vestros dabatur, accusabant^{qq} et diffamabant nos in multis et verbis 15 mendacibus instabant, quia nemo eis vera respondebat, dicentes nos cum Francis et Alāmannis^{rr} scandalum et discordiam habuisse, cum hoc falsum esse ex hoc convincitur, quia amicissimi nostri sunt et caritativi^{ss} cooperatores, et etiam cum ipsis impacatos esse accusabant. Quod non nostra culpa exigente, sed sua protervia^{tt} faciente, ita fatemur esse, quia quando christianitas illis cepit viles cere 20 et insuper debitum tributum senioribus nostris regibus et principibus eorum solvere respuerunt, belloque resistere et gentem nostram ceperunt lacessere, orta est seditio inter illos. Et quoniam armis sibi eos defenderunt^{uu} et in servitium redegerunt,^{vv} idcirco^{xx} iure proprio tributarios habere debuerunt^{yy} et debent, et sive velint, sive nolint, regno nostro subacti erunt.^{zz} Quapropter oportet 25 vos ab alto speculari et moderaminis temperiem pre omnibus tenere, ne peior pars confortetur et melior infirmetur. Progenitores namque serenissimi senioris nostri Hludouuici,^a videlicet imperatores^b et reges ex christianissimo Francorum genere^c prodierunt, Moimarii^d vero Sclauie^e a paganis et ethnicis venerunt. Illi^f potentia imperiali Romanam rem publicam sublimaverunt, isti damnaverunt.^g Illi 30 christianum regnum confortaverunt, isti^h infirmaverunt. Illi toto mundo spectabiles apparuerunt,^h isti latibulis et urbibus occultati fuerunt. Illorum consilio apostolicaⁱ sedes pollebat, istorum persecutione christianitas dolebat. In omnibus

30. ^{gg)} ,episcopos‘ om. A. — ^{hh)} deest B. — ⁱⁱ⁾ deest B missum. — ^{kk)} deest A‘. — ^{ll)} ,quantum‘ A, ,quadam‘ B. — ^{mm)} ,domuit bello‘ B. — ⁿⁿ⁾ .christianos nos‘ A‘. — ^{oo)} corr. ex ,Scliuos‘ A; ,Slauis‘ A‘, ,Schlaus‘ B. — ^{pp)} ,familiaritis‘ A; ,familiaris‘ A‘. — ^{qq)} ,accusabant nos‘ B. — ^{rr)} ,Alemanis‘ A‘, ,Alemannis‘ B. — ^{ss)} ,caritative‘ A, B. — ^{tt)} ,potentia‘ A‘. — ^{uu)} ,si eos defenderint‘ A‘. — ^{vv)} ,redegerint‘ A‘; ,redigerunt‘ B — ^{xx)} ,idcirco‘ A‘, B. — ^{yy)} ,debuerint‘ A‘. — ^{zz)} ,fuerunt‘ A; ,fuerint‘ A‘. — ^{a)} ,Hludouici‘ A‘, ,Lvdovvici‘ B. — ^{b)} ,es‘ ex ,is‘ eod. atramento corr. A.; ,imperatoris‘ B. — ^{c)} ,christianissima Fr. gne‘ A; ,gente‘ A‘, B. — ^{d)} ,Morauii‘ A‘. — ^{e)} ,Slauie‘ A‘. — ^{f)} ,Schlaus‘ B. — ^{g)} ,Illis‘ A. — ^{g)} ,damnarunt‘ A‘. — ^{h)} ,isti — apparuerunt‘ deest A‘, — ⁱ⁾ ,apłolica‘ A.

his iuvenculus rex noster, nulli predecessorum suorum secundus, nulli est^k inferior, sed^l secundum virtutem à Deo sibi datam sancte Romanae ecclesiae^m et vobis summo patriⁿ cum omnibus regni sui principibus adiutor optat esse fortissimus. Omne namque regnum divinitus sibi commissum ad dei servitium suumque adiutorium unum vult et operatur. Unde et pace viget et concordia gratulatur atque, ad vestram paternitatem sicut patres sui se pertinere laetatur. Quod nos prefati Sclavi^o criminabantur cum Ungariis fidem catholicam violasse et per canem seu lupum aliasque nefandissimas et ethnicas res sacramenta et pacem egisse atque, ut in Italiā transirent, pecuniam dedisse, si vobis coram posito ratio inter nos agitaretur, ante deum, qui cuncta novit antequam fiant, et 10 coram vobis, qui vicem eius apostolicam tenetis, eorum^p falsitas manifestaretur et nostra innocentia probaretur. Quia enim christianis nostris longe a nobis possitis semper imminebant et persecutione nimia affligebant, donavimus illis nullius pretiosę pecuniam substantię, sed tantum nostra linea vestimenta, quatenus aliquotiens eorum feritatem mulceremus^q et ab eorum persecutione quiescere faceremus.^r Talia namque, ut prescripsimus, iuxta malitiam cordis sui argumentantes et pontifices vestros ad iniuriam nostram incitantes adeo, ut directa nobis epistola quasi ab apostolica sede hęc omnia improperabant et diversas iniurias ingerebant atque inter alia divino gladio feriendos dignos dicebant. Impletur enim in nobis, quod quidam sapiens ait: „Justus tulit crimen iniqui“. Ipsi enim crimen, quod 20 nobis falso semel factum imposuerunt, multis annis peregerunt. Ipsi Ungariorum^s non modicam multitudinem ad se sumpserunt et more eorum capita suorum pseudochristianorum pęnitus detonderunt^t et super nostros^u christianos immiserunt, atque ipsi supervenerunt, et alios captivos duxerunt, alios occiderunt, alios per ima^v carcerum fame et siti perdiderunt, innumeros^x vero exilio deputaverunt 25 et nobiles viros ac honestas mulieres in servitium redegerunt; aecclesias dei incenderunt et omnia ędicia deleverunt, ita ut in tota Pannonia nostra maxima provintia, tantum una non appareat ecclesia, prout episcopi a vobis destinati, si fateri velint, enarrare possunt, quantos dies transierunt^y et totam terram desolatam viderunt.^z Quando vero Ungarios^{aa} Italiam intrasse comperimus, pacificari cum eisdem Sclauis,^{bb} teste communi^{cc} deo, multum desideravimus, promittentes eis propter deum omnipotentem ad perfectum^{dd} indulgere omnia mala contra nos nostrosque facta^{ee} et omnia reddere, que de suis nostros constaret habere, quatenus ex illis securos nos facerent^{ff} et tam diu spatium darent, quam diu

30. ^k) ,nulli et^l A'; ,sec. nul. est^m deest B. — ^l) ,sedⁿ deest B. — ^m) corr. ex ,romanā 35
 ęclam^o A. — ⁿ) ,pontifici^p B. — ^o) ,Slaui^q A', ,Schlaui^r B. — ^p) ,et eorum' A'. — ^q) ,quat. eor. aliq. virilitatem mulc.^s A' ,quatenus aliquatenus eor. fer. moliremus^t B. — ^r) ,quiesceremus^u B. — ^s) ,Vngarorum' A', B. — ^t) ,detruderunt^v A'. — ^u) ,nos^w B. — ^v) ,pessima^x A'; ,ferina^y B. — ^z) ,innumerosos^z A'. — ^y) ,transierint^{aa} A'. — ^z) ,viderint^{bb} A'. — ^{aa}) ,Vngaros' A', B. — ^{bb}) ,Slauis' A'; ,Schlauis' B. — ^{cc}) ,communi^{cc} deest B. — ^{dd}) ,profectum' A'. — ^{ee}) ,acta' B. — ^{ff}) ,redderent' B. 40

Longobardiam nobis intrare et res sancti Petri defendere, populumque christianum divino adiutorio redimere liceret. Et nec ipsum ab eis obtainere^{gg} potuimus. Et post tanta maleficia habent^{hh} beneficia et sunt falsi accusatores, qui semper fuisse christianorum persecutores. Si quis in toto mundo aliorum nos oberrasse
 5 et iusticię restitisse probareⁱⁱ conetur, veniat presens, et eum ludificasse, nosque^{kk} de hac re sentietis^{ll} purissimos esse. Idcirco singuli omnesque ammonendo^{mm} precamur, ne ullo modo alicui falso de nobis aliquam suspicionem referenti creduli sitis, antequam oportunitas exigat,ⁿⁿ ut huius rei gratia missus de vestra celsitudine nobis aut a nostra parvitate directus appareat vobis. Communis genitus et generalis dolor angustat, quos Germania et tota tenet Norica, quod unitas ecclesię^{oo} dividitur scissura. Est^{pp} enim, ut premisimus, unus episcopatus in quinque divisus.^{pp} Ideo si quid fraus maligni^{qq} Sclauorum^{rr} calliditate adduxerat,^{ss} iustitia avertat,^{tt} vosque ex alto virtute^{uu} induiti et apostolica potestate armati, iuxta prophetam, quod fractum est, alligate; quod infirmum, consolidate;
 10 15 quod abiectum reducite,² ut deinceps populus et fidei integritate gratuletur et sancta ecclesia tranquilla devotione letetur.

Theotmarus, indignus archieписcopus et apostolicarum rerum procurator promptissimus.

Pecuniam vestro iuri debitam propter infestam paganorum sevitiam nec per
 20 me^{vv} perferre nec per alios poteram^{xx} transmittere;^{yy} sed quia dei gratia liberata est Italia, quantocius^{zz} potero, vobis transmisero.^a Precatur nostra humilitas, ut dignetur vestra sublimitas respondere per singula transmissa^b cum epistola.

Alme pater mundi, dignus pre^c nomine Petri,
 nomine quem sequeris, utinam virtute sequarevis,
 25 sisque tuis famulis protector verus et ipsos^d
 commendes domino, celo qui presidet alto.

31.

Testimonium de theloneis in marchia orientali persolvendis cum ab aliis, tum a Slavis, qui de Rugis vel Boemanis mercandi causa venerint, ex iussione Ludovici IV, regis Franciae orientalis, per testes iuramento constrictos editum.

[Raffelstetten 903—906.]

30. ^{gg}) ,optinere^c A. — ^{hh}) ,haberent^c B. — ⁱⁱ) ,probare^c deest A'. — ^{kk}) ,et nos^c A'. — ^{ll}) ,sentientes^c A'. — ^{mm}) ,admonendo^c A', B. — ⁿⁿ) ,exigatur^c A'. — ^{oo}) ,unica ecclesia^c A'. — ^{pp}) ,Est — divisus^c deest A'. — ^{qq}) ,trans maligna^c A'. — ^{rr}) ,Sclauorum^c A', ,Schlauorum^c B. — ^{ss}) ,adduxerit^c A', — ^{tt}) ,avertas^c A'; ,vertat^c B. — ^{uu}) ,virtute ex alto^c B. — ^{vv}) ,se^c A. — ^{xx}) ,poterat^c A'. — ^{yy}) ,nec per me poteram nec per alios transmittere^c B. — ^{zz}) ,quando citius^c B. — ^a) ita A; ,transmittō^c A'; ,transmittam^c B. — ^b) ,ad transmissa^c A'. — ^c) ,pro^c B. — ^d) ,impos^c B.

²⁾ Cf. Ezech. XXXIV, 4, 16.

Apogramphum in cod. traditionum ecclesiae Pataviensis ab Ottone de Lonsdorf intra annos 1254—1265 composito, qui nunc in tabulario generali regni Bavariae Monachi sub nr. 203 servatur, fol. 58 v.

Boretius et Krause, Capitularia regum Francorum (Monum. Germ. Leg. sectio II) tom. II, pag. 249, num. 253. — Erben, Reg. I, pag. 26, num. 58 (ex Monum. Boic. XXVIII, 2, 5 pag. 203, num. 4). — Cfr. Gengler, Beiträge zur bayer. Rechtsgesch. I, pag. 96 sqq.

Quo tempore haec inquisitionis notitia facta sit, accurate dici non potest. Cum autem Burchardus, qui in ea occurrit, primum a. 903 aug. 12 episcopus Pataviensis nominetur (Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 145) et Theotmarus archiepiscopus in proelio a. 907 m. iulio contra Hungaros commisso diem supremum obierit (v. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reichs III, pag. 548 not. 1), inquisitionem intra a. 903—906 habitam esse constat. Cfr. Dümmler, Gesch. d. ostfränk. Reiches III, pag. 531, not. 4; Mühlbacher, Regesten des Kaiserreichs unter den Karolingern, pag. 728, num. 1961 a.

Noverit omnium fidelium orthodoxorum, presentium scilicet ac futurorum, industria, qualiter questus clamorque cunctorum Bawariorum, episcoporum vide-
licet, abbatum ac comitum, omniumque, qui in orientales partes iter habebant,
ante Hlodowicum regem venerant, dicentes se iniusto theloneo et iniqua muta¹
constrictos in illis partibus et coartatos. Ille vero secundum morem antecessorum
regum hoc benignis auribus audiens, Arboni marchioni² precepit, quatenus cum
iudicibus orientalium, quibus hoc notum fieret, investigaret ad iura thelonica 20
modumque thelonii exploraret; nuntios suos Theotmarum archiepiscopum,³ Pur-
chardum, Pataviensis ecclesie presulem, et Otacharium comitem⁴ dedit, ut hoc in
suo loco iuste legitimeque corrigerent. Et isti sunt, qui iuraverunt pro theloneo
in comitatu Arbonis: Walto vicarius, Durinc vicarius, Gundalperht, Amo, Gerpreht,
Pazrich, Diotrich, Aschrich, Arbo, Tunzili, Salacho, Helmwin, Sigimar, Gerolt, 25
Ysac, Salaman, Humperht, item Humperht, Engilschah, Azo, Ortimuot, Ruothoh,
Emilo, item Durinc, Reinolt, Eigil vicarius, Poto, Eigilo, Ellinger, Otlant, Gund-
pold, item Gerolt, Otperht, Adalhelm, Tento, Buoto, Wolfker, Rantolf, Kozperht,
Graman, Heimo. Isti et ceteri omnes, qui in hiis tribus comitatibus⁵ nobiles
fuerunt, post peractum iuramentum interrogati ab Arbone marchione in presentia 30
Theotmari archiepiscopi et Purchardi, presulis Pataviensis ecclesie, residente cum
eis Otachario comite in ipso placito in loco, qui dicitur Raffoltestetun,⁶ retulerunt
loca thelonio et modum theolonei, qualiter temporibus Hludwici⁷ et Karlomanni
ceterorumque regum iustissime exolvebatur.

31. ¹⁾ *Germ. „Maut“, v. Brunner, Rechtsgesch. II, pag. 239, not. 35. — ²⁾ Cfr. Dümmler in Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Qu. X, pag. 49. — ³⁾ Salisburgensem 873—907. — ⁴⁾ *Filium Aribonis?* cfr. Hormayr, Herzog Luitpold, pag. XXXII; Gengler, German. Rechtsdenkmäler, pag. 386, not. 6. — ⁵⁾ *Id est marchia orientali;* cfr. Zarncke in Berichte der Sächs. Gesellsch. d. Wiss. VIII (1856) pag. 178. — ⁶⁾ *Raffelstetten;* erat vicus inter Zizelau et Enns. — ⁷⁾ *Sc. Germanici,* qui dicitur, eiusque filii regis Baiu-
wariae.*

[I.] Naves vero, que ab occidentalibus partibus, postquam egressse sint silvam Patavicam, et ad Rosdorf⁸ vel ubicunque sedere voluerint et mercatum habere, donent pro theloneo semidragmam, id est^a scoti⁹ I; si inferius ire voluerint ad Lintzam, de una navi reddant III semimodios, id est^a III scafilos¹⁰ de sale. De mancipiis vero et ceteris aliis rebus ibi nichil solvant, sed postea licentiam sedendi et mercandi habeant usque ad silvam Boemicam, ubicunque voluerint.

[II.] Si aliquis de Bawaris sal suum ad propriam domum suam transmittere voluerit, gubernatore navis hoc adprobante cum iuramento, nichil solvant, sed securiter transeant.

[III.] Si autem liber homo aliquis ipsum legittimum mercatum transierit nichil ibi solvens vel loquens¹¹ et inde probatus fuerit, tollatur ab eo et navis et substantia. Si autem servus alicuius hoc perpetraverit, constringatur ibidem, donec dominus eius veniens dampnum persolvat, et postea ei exire liceat.

[IV.] Si autem Bawari vel Sclavi istius patrie¹² ipsam regionem intraverint ad emenda victualia cum mancipiis vel cavallis vel bobus vel ceteris suppellectilibus suis, ubicunque voluerint in ipsa regione sine theloneo emant, que necessaria sunt. Si autem locum mercati ipsius transire voluerint, per medium plateam transeant sine ulla constrictione; et in aliis locis ipsius regionis emant sine theloneo, que potuerint. Si eis in ipso mercato magis complacat mercari, donent prescriptum^b theloneum et emant, quecumque voluerint et quanto melius potuerint.

[V.] Carre autem salinarie, que per stratam legittimam Anesim¹³ fluvium transeunt, ad Urulam¹⁴ tantum unum scafil plenum exsolvant et nichil amplius exsolvere cogantur. Sed ibi naves, que de Trungowe¹⁵ sunt, nichil reddant, sed sine censu transeant. Hoc de Bawaris observandum est.

[VI.] Sclavi vero, qui de Rugis¹⁶ vel de Boemanis mercandi causa exeunt, ubicunque iuxta ripam Danubii vel ubicunque in Rotalariis¹⁷ vel in Reodariis¹⁸ loca mercandi optimuerint, de sogma¹⁹ una de cera duas massiolas,²⁰ quarum utraque scoti unum valeat; de onere unius hominis massiola una eiusdem precii;

31. a) ,idem‘ cod. — b) ,perscriptum‘ cod.

⁸⁾ Inter Pataviam et Lintzam, prope Aschach. — ⁹⁾ De hoc nummo confer Soetbeer in *Forschungen z. deutsch. Gesch. II*, pag. 357. — ¹⁰⁾ I. e. Scheffel cfr. Schade, *Althochd. Wörterb. II* s. v. *scaphil*. — ¹¹⁾ Cfr. Waitz, *Verfassungs-Gesch. IV*, 2 pag. 71. — ¹²⁾ Cfr. Gengler, *Beiträge z. deutsch. Rechtsgesch.* pag. 98, not. 3. — ¹³⁾ Enns. — ¹⁴⁾ Url, qui rivus ex sinistra parte in Ipsam flumen (Ips) se effundit. — ¹⁵⁾ Traungau. — ¹⁶⁾ De Russia; cfr. Büdinger, *Österr. Gesch. I*, pag. 157. nota 1; Gengler, *Beiträge* pag. 98, nota 4; Dümmler, *Gesch. d. ostfränk. Reiches III*, pag. 533, nota 1. — ¹⁷⁾ Incolae regionis circa fluvium Rot (Rotthal). — ¹⁸⁾ Incolae regionis circa locum Ried; Mon. Boica XXXII, 2, pag. 415 sq. — ¹⁹⁾ Ita vel sagma, sauma; onus quod mulus portare potest. — ²⁰⁾ Massiola, parva massa; modus quidam cerae.

si vero mancipia vel cavallos vendere voluerit, de una ancilla tremissam I, de cavallo masculino similiter, de servo saigam²¹ I, similis de equa.

Bawari vero vel Sclavi istius patrie ibi ementes vel vendentes nichil solvere cogantur.

[VII.] Item de navibus salinariis, postquam silvam [Boemicam]^c transierint, 5 in nullo loco licentiam habeant emendi vel vendendi vel sedendi, antequam ad Eperaespurch²² perveniant. Ibi de unaquaque navi legittima, id est quam tres homines navigant, exsolvant de sale scafil III, nichilque amplius ex eis exigatur, sed pergent ad Mutarun²³ vel ubicunque tunc temporis salinarium mercatum fuerit constitutum;^d et ibi similiter persolvant, id est^a III scafil de sale nichilque 10 plus; et postea liberam ac securam licentiam vendendi et emendi habeant sine ullo banno comitis vel constrictione alicuius persone; sed quantocunque meliori precio venditor et emptor inter se dare voluerint res suas, liberam in omnibus habeant licentiam.

[VIII.] Si autem transire voluerint ad mercatum Marahorum, iuxta estimationem mercationis tunc temporis exsolvat solidum I de navi et licenter transeat; revertendo autem nichil cogantur exsolvere legittimum.^e

[IX.] Mercatores, id est^a Iudei et ceteri mercatores, undecunque venerint de ista patria vel de aliis patriis, iustum thelonium solvant tam de mancipiis, quam de aliis rebus, sicut semper in prioribus temporibus regum fuit. 20

32.

Otto I, Romanorum rex, monasterio sancti Emmerammi Ratisbonae curtem regalem in villa Niuchinga (Neuching) et in villa Helpendorph cum omnibus appenditiis et adiacentiis donat.

„Beheim suburbio Niūnburg“¹ 950 iul. 16.

25

Monum. Germ. Diplomata I, pag. 207, num. 126 (ex autogr. in tabulario generali regni Bavariae Monachi). — Erben, Reg. I, pag. 28, num. 63.

31. c) ita supplevit Zarncke in Ber. d. Sächs. Ges. d. Wiss. VIII, pag. 178; in cod. locus octo fere litteris vacuus relictus est. — d) ,constitū‘ cod. — e) ,exsolvere. Legitimi mercatores etc., coniecit Waitz, Verfassungs-Gesch. IV² pag. 72, not. 1.

30

²¹⁾ Duodecima pars aurei solidi; cf. Soetbeer, l. l. pag. 329 sq.; pag. 356 sq. —

²²⁾ Ebersburg, vicus quondam situs prope Mautern; v. Zarncke l. l. pag. 175. —

²³⁾ Mautern apud Danubium in circulo Krems.

32. ') Verisimillime castrum Boleslav Antiqua (Stará Boleslav); v. Palacký, Dějiny³ I, pag. 241, nota 229; Jireček, Antiquae Boemiae topographia historica, pag. 11; Památky archaeol. a místopisné VII. pag. 438.

35

33.

Pilgrimus, episcopus Laureacensis, de opera sua in Hungarorum gente
convertenda ad Benedictum VI. papam defert eumque rogat, ut pallium archi-
episcopale sibi concedat; catholicae fidei symbolum addit, quam se tenere et
5 docere affirmat.

[973].

Exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis saec. XII num. 1051 fol. 85—88v (A).

*Gewoldus, Chron. mon. Reichersperg. Append. pag. 24 (e cod. ms. mon. Reichersperg. B) —
Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVII, spicil. eccl. II, pag. 766, num. 13. — Hansiz, Germania
10 sacra I, pag. 211. — Ludewig, Script. rer. Germanic. II. pag. 365. — Boczek, Cod. dipl.
Mor. I, pag. 89, num. 111. — Erben, Reg. I, pag. 30, num. 70. — Urkundenb. d. Landes ob
d. Enns II pag. 711, num. 6. — Confer Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 38—43 et Gesch.
d. ostfränk. Reiche III, 515, nota 1.*

Ordinis^a ac nominis carismate prerogato sanctę Romanę sedis universali
15 Benedicto pontifici Pilgrimus, sanctę Lauriacensis ecclesię humilis servitor, fide-
litatem precum devotumque servitium. Notum fieri dignetur vobis, summe
sacerdotum presul, quod super omne animi mei desiderium nunc delectarer et
apostolorum visitare limina vestraque optabili perfrui presentia et ea a facie ad
20 faciem, quę litteris et internuntiorum committo indiciis, sanctissimę paternitati
vestrę coram ratiocinari,^b nisi quod a neophyta Ungrorum^c gente huc ire pro-
hibeor, apud quam fēdere pacto sub occasione pacis fidutiam sumpsimus operam
exercere predicationis. Cuius enim terror gentis ex longo tempore etiam aliarum
provintiarum predictoribus meę diocesis hactenus aditum clausit, ad quas nihi-
lominus presentis oportunitas temporis ire me vocavit. Quibus deus omnipotens,
25 qui^d solita sua pietate semper dispersa congregat, aperire dignatus est ianuam
cordis sui diu clausam, ut discesso velamine duricię suę depositaque ferina cru-
delitate, leni iugo domini colla submittant. A qua ergo prefata Ungrorum^e gente
multis precibus ipse invitabar venire aut missos meos in opus evangelii illuc
dirigere. Ad quos dum transmitterem satis idoneos viros ex monachis canonicisque
30 presbyteris^f atque de singulis ecclesiasticis^g gradibus clericos et vita omnique
conversatione illorum sic ordinata, quemadmodum in gestis Anglorum didici,^h
tantum divina gratia suis institutionibusⁱ fructum statim ministravit, ut ex eisdem
nobiliорibus Ungris^j utriusque sexus catholica fide imbutos atque sacro lavacro
ablutos circiter^k quinque millia Christo lucrarentur. Christiani autem, quorum maior
35 pars populi est, qui ex omni parte mundi illuc tracti sunt captivi, quibus num-

33. a) litteris maiusculis scr.: praecedit lemma: ,Epistola Piligrimi‘ A. — b) ,rationari‘ B. —
c) ,Ungarorum‘ B. — d) ,quoniam‘ B. — e) ,Vngarorum‘ B. — f) ,presbyteros‘ A; cano-
nicosque presbyteros‘ B. — g) corr. ex ,ecclesiasticos‘ A. — h) ,suis. instit.‘ deest B. —
i) ,Vngaris‘ B, — k) ,circa‘ B.

40) Cf. Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 170 nota 3.

quam soboles suas licuit nisi furtive domino consecrare, modo certatim nullo obstante timore offerunt eos baptizare et gratulantur omnes tanquam de peregrinatione sua in patriam reducti, quod christiano more oratoria audent construere et licentia percepta linguam ligatam in laudem salvatoris presumunt solvere. Ipsi enim barbari mira omnipotentis dei operante clementia, quorum licet adhuc gentilitate sint quidam detenti, nullum tamen ex illorum subditis vetant baptizari nec sacerdotibus inhibent^l quocunque libet proficisci, sed ita concordes sunt pagani cum christianis tantamque ad invicem habent familiaritatem, ut illic Esayę videatur^m impleri prophetia: „Lupus et agnus pascentur simul. Leo et bos comedent paleasⁿ.“ Factum est ergo, ut pene cuncta Ungarorum^o natio sit prona ad percipiendum fidem sanctam, sed et alię Sclauorum^p provintię ad credendum promptę. Et est ibi messis quidem multa, operarii autem pauci. Unde^r quoque visum est iam necessarium esse, quatinus sanctitas vestra illic iubeat aliquos ordinari episcopos, quia et quondam Romanorum Gepidarumque tempore proprios septem antistites eadem orientalis Pannonia habuit et Mesia, meę sanctę Lauriensi, cui ego indignus ministro, ecclesię subiectos; quorum etiam quatuor, usque dum Ungri^q regnum Bauuariorum invaserunt, sicut presenti cognitum est etati, in Maraui manserunt. Quod nimurum grave ac valde onerosum est mihi, ut tot pontifici^r parrochias solus predicando circueam, quibus necessitate et adiutorii inopia cogor nonnunquam^s meam subtrahere presentiam. Ecce dominorum amantissime,^t huiusmodi ecclesiasticis mancipatus officiis detineor, et ne fecisset moram sepe dictę gentis conversioni, ire et prosterni ad vestra sanctissima vestigia distuli. Legatos autem meos, presentium scilicet portidores, ad vestram destinavi serenitatem, quos audire dignetur queso clementia vestra et eorum meisque mixtim precibus prebere assensum, quatinus pallium infulam quoque^u pontificalem, quod speciale munus honoris ab hac sede tantum dirigitur metropolitanis, quod etiam mei predecessores a gloriōsis huius principalis cathedre primatibus accipere soliti erant, michi vero hoc ipsum benigno animo per illos dirigere dignetur, pariterque etiam privilegia apostolice auctoritatis mee ecclesię, per eosdem missos meos vestris presentata sacris obtutibus, more predecessorum vestrorum roborari supplico et confirmari, ut hac apostolica sanctione et benedictione munitus, mihi commissi^v populi gubernationem canonice exsequi valeam et vestris rationibus in die iudicii^x imputetur, quod in illis finibus ex paganis nova ecclesia domino lucratur. Quoniam^y varię ac perverse hereticorum sectę timendę sunt, quos sepe contigit deprehendi alios, quibus presunt, errore suo corrumpere, quos agnitione orthodoxę veritatis debuerant illustrare, ut hęc tam

33. ^l) ,invident^l B. — ^m) ,videatur Isaiae^l B. — ⁿ) ,Vngarorum^l B. — ^o) ,Schlauorum^l B. — ^p) ,Inde^l B. — ^q) ,Vngari^l B. — ^r) ,mei pontifici^l B. — ^s) ,nunquam^l A, B. — ^t) ,amantissime^l B. — ^u) ,infulamque^l B. — ^v) commissam^l A. — ^x) ,in d. iud. rat.^l B. — ^y) ,Quondam^l B.

^l) Isaiae LXV, 25.

pestifera de me amputetur suspitio, solemne symbolum^z catholice fidei, quam ipse teneo ac doceo, vestro apostolatui profitendum salubre censeo.³ Confiteor^{aa} et credo sanctam atque ineffabilem trinitatem, patrem et filium et spiritum sanctum, unum deum naturaliter esse; unius substantię, unius nature, unius maiestatis et virtutis. Et patrem quidem non genitum, non factum, sed ingenitum profiteor; fons ergo et origo ipse est tocius trinitatis. Pater namque ineffabili substantia filium genuit, nec tamen aliud quam quod ipse est genuit: deus deum, lux lucem. Filium quoque de substantia patris sine initio ante secula natum^{bb} nec tamen factum fateor. Igitur non sicut filius a patre ita pater a filio est, quia 5 non pater a filio, sed filius a patre generationem accepit; filius ergo deus de patre, pater autem deus, sed deus non de filio. Si enim pater fuit, semper habuit filium, cuius pater esset, deus, et ob hoc filium de patre natum sine initio confiteor. Spiritum etiam sanctum, qui est tertia in trinitate persona, unum atque equalem cum deo patre et filio credo esse deum; unius substantię, unius quoque 10 nature, nec tamen genitum vel creatum, sed a patre filioque procedentem, amborum esse spiritum. Nec enim procedit de patre in filium, nec de filio tantum procedit ad sanctificandam creaturam, sed ab utrisque procedere monstratur, quia caritas sive sanctitas amborum esse cognoscitur, et nec patris tantum, nec filii tantum, sed simul^{cc} patris et filii spiritus dicitur.^{dd} In relativis vero perso- 15 narum nominibus pater ad filium, filius ad patrem, spiritus sanctus ad utrosque refertur. Quę cum relative tres personę dicantur, una tamen natura vel substantia creditur, nec sicut tres personas ita tres substantias predico, sed unam substantiam, tres autem personas. Quod enim pater est, non ad alium, sed ad filium et quod filius est non ad se, sed ad patrem est; similiter spiritus sanctus non 20 ad se, sed ad patrem et filium relative refertur in eo, quod spiritus patris et filii predicatur. In hac ergo sancta trinitate tres personas,^{ee} unum deum confiteor. Ergo non ipsum, qui est pater, dico esse^{ff} filium vel spiritum sanctum, nec ipsum filium patrem aut spiritum sanctum fateor, vel eum qui est spiritus sanctus, patrem vel filium dicere valeo; sed quod pater est, hoc esse filium, 25 hoc esse spiritum sanctum sine ulla ambiguitate pronuntio. Personas enim distinguo, non naturam deitatis separo. Tres ergo illas unius atque inseparabilis naturę personas sicut non confundo, ita separabiles nullatenus predico, cum nulla ante aliam, nulla post aliam, nulla sine alia vel extitisse vel quippiam operasse aliquando credatur; inseparabiles enim inveniuntur et in eo, quod sunt, 30 et in eo, quod faciunt. Habet enim pater eternitatem sine nativitate, filius eterni- 35

33. ^{z)} ex ,symbole' eod. atramento corr. A. — ^{aa)} litteris maiusculis scriptum A. — ^{bb)} ,nat. ante saec.^c B. — ^{cc)} ,similiter^d B. — ^{dd)} ,spiritus dei^e B. — ^{ee)} ex ,personę eod. atram. corr. A. — ^{ff)} ,etiam^g B.

40 ^{h)} Quae subsequitur confessio, in breviorē formā redacta est symboli ab undecimo concilio Toletano (a. 675) constituti repetitio; cf. Hahn, Bibliothek d. Symboleⁱ pag. 342, num. 28.

tatem cum nativitate, spiritus vero sanctus eternitatem processionis a patre et filio sine nativitate. De his ergo tribus personis sola filii persona hominem verum sine peccato pro liberatione generis humani ex Maria virgine novo ordine novaque nativitate assumpsit.^{gg} Novo ordine, quia invisibilis in divinitate, visibilis^{hh} monstratur in carne; nova autem nativitate est genitus, quia incorrupta virginitas et virilem coitum nescivit et foecundaⁱⁱ per spiritum sanctum carnis materiam ministravit. Dei enim filius non personam hominis accepit, sed naturam; naturam enim nostram in unitatem sue personae assumpsit, et idcirco filius dei et filius hominis unus est Christus. In eo namque, quod filius est dei, equalis est patri et in eo, quod est filius hominis, minor est patre. Qui etiam, ex quo homo est, pro delictis nostris passionem sustinuit mortique addictus et cruci, veram carnis mortem accepit, tertia quoque die virtute propria suscitatus de sepulchro resurrexit.^{kk} Hoc ergo exemplo capit is nostri in hac carne, qua nunc sum et moveor, resurrectum me credo. Idem autem dominus ac salvator noster peracto resurrectionis sue triumpho, paternam sedem repetiit, a qua per divinitatem numquam recessit. Inde in finem seculorum venturus iudicabit vivos et mortuos reddetque singulis, prout gessit quisque in corpore, sive bonum sive malum. Aecclesiam sane catholicam precio sui sanguinis redemptam cum eo credo in perpetuumⁱⁱ regnaturam. Credo et confiteor unum baptismum in remissionem omnium peccatorum. Hanc ergo fidem professionis meae inviolatam me retinere et ab ea numquam deviare promitto. Qualiter ergo ex prelibata fide idiotas erudire debeam et ipse in suscepta novitiorum ecclesia conversari, rescripto paternitatis vestre cautius^{mm} flagito ut merear edoceri. Memet ipsum enim iterum iterumque sanctitatis vestre fidei precibusque subnixe commendo commendatumqueⁿⁿ perpetualiter fore inhianter desidero.ⁿⁿ Dignam autem vestre sublimitatis memoriam, quam tota per orbem frequentat ecclesia, ego cum omnibus mihi subditis votis et orationibus celebrare non desisto. Quicquid etiam humani servicii, quod vestram deceat magnitudinem, ex me conferri possit, totum et ex toto pro libitu voluntatis vestre liberaliter expendere, pater dilectissime, satago.

34.

30

Willigisus, archiepiscopus Maguntinus, auctoritate sedis apostolicae, asstipulantibus quoque assessoribus suis, venerabilibus episcopis Spirensi,¹ Wormatiensi,² Pragensi,³ Moraviensi,⁴ pro manifesto paricio Gozmarum (cantorem Aschaffen-

33. ^{gg)} ,sumpsit' B. — ^{hh)} ,invisibilis' B. — ⁱⁱ⁾ ,facunda' B. — ^{kk)} ,resurrexit' deest B. — ⁱⁱ⁾ ,perpetuo' B. — ^{mm)} ,cautus' B. — ⁿⁿ⁾ ,commendatumque — desidero' deest B.

35

34. ¹⁾ Balderico 970—987. — ²⁾ Annone 950—978. — ³⁾ Ditmaro 975—982. — ⁴⁾ Nomen ignoratur; an idem sit, de quo Cosmas, Chron. Boh. lib. II, c. 21 annotavit: „Fertur autem, quod fuisset in Moravia ante tempora Severi quidam episcopus, ut reor, nomine Wracen“?

burgensem) ab officio et beneficio deponit et tonsuratum coenobio, quod est Nuenstat, ad poenitentiam transmitit.

Maguntiae 976 apr. 28.

5 *Gudenus, Cod. Dipl. Mogunt. I, pag. 352, num. 129 (ex libro primo registri litterarum eccl. Magunt. saec. XIV, in tabulario reg. Würzburgensi) = Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 245 (exc.) = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 96, num. 113. — Erben, Reg. I, pag. 31, num. 72 — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 119, num. 13. — Cf. Dümmler, Pilgrim v. Passau pag. 175, n. 12.*

35.

10 *Henricus II, dux Baioariorum, possessiones episcopatus Pataviensis in marchia orientali enumerat simulque Bohemorum colonorum in Austria et terminorum Moraviae mentionem facit.*

(cca. 987)

15 *Exstat in codice antiquissimo episc. Pataviensis et in cod. III traditionum Patav. fol. 129^v—130^v in tabulario generali regni Bavariae Monachi.*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 99, num. 114. — Erben, Reg. I, pag. 32, num. 74 (ex Monum. Boic. XXVIII, 2, pag. 86, num. 116 et pag. 208, num. 7). — Acta Austriae inferioris I: Codex canonicor. s. Ypoliti I, pag. 3, num. 2. — Cf. Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch. 82, pag. 456. et Pekař in Český časop. hist. X, pag. 55.

20 *Monumentorum Boicorum editores l. l. pag. 210 notitiam hanc non esse coaevam, sed exiens saeculum XII redolere censem; attamen in dubium revocare, quod continet, vix possumus.*

Notum sit cunctis presentibus scilicet et futuris, qualiter Heinricus, strenuus Baioariorum dux, in marca Liutbaldi marchionis, congregatis omnibus tam epis-
25 scopis quam comitibus primoribusque cum plebibus regni, publico placito habito populum terminalem pro facienda generaliter omnibus iusticia iurare fecit, quod iure uniuscuiusque proprium esset de illis prediis, que tunc sub ditione tene-
bantur dominica, et quid episcopatum aut abbatiarum familie deberent marchioni, inter cetera autem que ad sanctum Stephanum prothomartirem sedemque Pata-
30 viensem iuste legaliterque pertinere deberent.... Deinde hec loca ad sedem Pataviensis ecclesie attinere sub proposita iusiuratione firmabant tempore pontificatus et presentia Pilgrimi episcopi: . Persnicha¹ sicut Willihelmus in pro-
prium possidebat, quod tempore presenti Boemani insidendo arabant; ² deinceps Liliuhova³ iuxta Tullonam, Egilinsteti, Zeizmannestetin et Abbatestetin⁴ cum

35 **35.** ¹⁾ Perschling. — ²⁾ Hic Erben adnotavit: Memoratu digna de colonis Slavis est eiusdem ducis Henrici constitutio, edita a L. B. Hormayr in annalibus literar. Viennens. (Wiener literar. Jahrbücher) XXXIX, Intelligenzblatt 36, nec non coloniis slavicis, boicis et saxoniciis in orientalibus partibus eiusdem dissertatio: Die Sachsen in Innerösterreich, in den Beiträgen zur Preisfrage des Erzherzogs Johann, in iisdem annal. literar. Vien. XL, Intelligenzbl. — ³⁾ Frauenhofen a Tulln ad meridiem. — ⁴⁾ Abstetten a Tulln ad occidentem.

omnibus iure ad se respicientibus; postmodum autem a septem collibus ab occidente civitatis Zeizenmure⁵ sursum ad australem plagam Chunihohestorf⁶ et sic usque in cacumen montis Comageni⁷ et ita usque ad Hangenstein⁸ et ita ultra Danubium usque ad Marevinos terminos⁹ in latum et sursum in longum usque ad Mochinle¹⁰ et Trebinse¹¹ et utramque ripam fluminis Danubii infra iam dictum terminum. 5

36.

Otto III rex tertiam partem census, fisco regio singulis annis de Bohemia dersolvendi, ecclesiae archiepiscopali Magdeburgensi donat.

Merseburg 991 mai 1. 10

Autographum membr. in tabulario regio Berolinensi (A).

Monum. Germ. hist. Dipl. II, pars 2, pag. 478, num. 71. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 100, num. 115 (reg.) — Erben, Reg. I, pag. 33, num. 76. — Stumpf, Reg. 942.

(C) ¶ In nomine sanctae et individuae trinitatis. Otto dei gratia rex. Omnia fidelium nostrorum tam praesentium quam et futurorum piae devotioni 15 notum sit, quomodo nos ¶ ob interventum dilectae genitricis nostrae, Theophanu videlicet imperatricis augustae, ac votum et amorem cari fidelisque nostri Gisalharii, Magadaburgensis ecclesiae venerabilis archiepiscopi, ¶ qui sepius pio animo devotum nobis exhibuit servitium, ad ecclesiam sancti Mauricii martiris, quae in praelibata Magadaburg civitate videtur constructa et in eius honore consecrata, ¶ dedimus tertiam partem nostri census, qui nostro regio fisco per singulos annos persolvi debet de tota Boemia, in qualicumque re sit, sive in auro seu argento vel pecoribus aut in aliis aliquibus rebus magnis sive parvis, ea ^a videlicet ratione, ut sicut duae partes predicti census omnibus annis sub regiam potestatem colliguntur, ita deinceps praefatus Gisalarius, Magadaburgensis ecclesiae honorandus archipraesul, suique successores tertiam partem census de omni Boemia, ut superius iam dictum est, in auro et argento vel pecoribus aut aliis rebus maioribus sive minoribus sub suum ius recipiant, et quod eis bonum et aptum videatur, ad suum et ecclesiae, cui praesident, usum per hanc nostrae donationis et auctoritatis concessionem liberam dehinc sine obstaculo et contradictione alicuius personae faciendi quod velint potestatem habeant, ut memoria

20

25

30

35

35. ⁵⁾ *Zeiselmauer vicus in distr. polit. Tullnensi. — 6)* *Königstetten a Tulln ad orientem. —*

⁷⁾ *Wienerwald. — 8)* *Mons inter Greifenstein et Höflein supra Danubium. — 9)* *Fines Moravorum ad Maracham et Taiam fluvios in septentrionali parte Danubii infra et supra montem Mannhard (Monum. Böica XXVIII, 2 pag. 210, nota). — 10)* *Nöchling in sinistra Danubii ripa. — 11)* *Trübensee in districtu Kirchberg.*

35

36. ^{a)} *Hic post ,parvis' et inferius post ,habeatur' notarius primum litteras proxime sequentes sine ullo intervallo posuit, sed postea delevit et ad novorum enuntiatorum initia significanda iusto spatio adhibito eas iterum scripsit.*

nostri nominis et beatae memoriae avi nostri Ottonis eiusque equivoci nostrae videlicet gen[itori]s,^b imperatorum scilicet augustorum, in praefata Magadaburgensis ecclesia semper habeatur. Et^a ut haec nostrae donationis [auc]toritas^b praesentia ac futuro tempore firma stabilisque permaneat, hoc nostrae dominationis praecipuum inde conscriptum sigilli nostri impressione signari iussimus, manuque propria, ut infra videtur, corroboravimus.

¶ Signum domni Ottonis (MF) gloriosissimi regis. ¶

¶ Hildibaldus episcopus et cancellarius vice Uuilligisi archicapellani recognovi. ¶

10 Data kal. mai anno dominice incarnationis DCCCCXCI, indictione IIII, anno autem tertii Ottonis regnantis octavo.^c Actum Mersburg; feliciter amen.

Sigillum ex cera flavei coloris impressum, cuius descriptionem accuratissimam praebet Foltz, Die Siegel d. deutschen Könige u. Kaiser aus d. sächs. Hause, in Neues Archiv III, pag. 36 inter sig. Ottonis III num. 2.

15

37.

Edictum Boleslai, ducis Bohemiae, de separandis coniugis illegalibus infra parentelam coniunctis, de ecclesiis aedificandis et decimis colligendis. 992.

Ex codice ms. saec. XII monasterii s. Crucis in Valle nemorosa, num. 217.

20 *Wattenbach, Beiträge z. Gesch. der christl. Kirche in Mähren und Böhmen, pag. 50. — Erben, Reg. I, pag. 33, num. 77. — H. G. Voigt, Adalbert v. Prag, pag. 268, nota 245.*

Anno dominice incarnationis DCCCCLXXXII, domino Johanne XV papa in sacratissima sede beati Petri apostoli, imperante domino Ottone III rege auggusto, ortante dei nutu domino episcopo II. sancte Pragensis ecclesię Adalberto 25 monacho, dux Bolezlaus presentibus omnibus primatibus suis dedit prefato episcopo secundum statuta canonum separare ea coniugia, que infra parentelam contra sacram legem coniuncta^a esse reperirentur, necnon etiam ecclesias per loca opportuna construendi et decimas congregandi licentiam dedit.

38.

30 *Johannes XV. papa monasterium Brevnoviense, conditum ab Adalberto, episcopo Pragensi, tuendum suscipit et varia ei largitur privilegia, abbatи vero mitrae, chirothecarum, sandaliorum, mappillae, balteique usum concedit.*

Reate 993 mai 31.

35 36. ^{b)} Membrana destructa. — ^{c)} Genuine notarius numerum nota exprimere voluit, sed nota ,VI° quam iam posuit, statim inter scribendum deleta, numerale secundum cancellariae consuetudinem plane exscripsit.

37. ^{a)} conincta' cod.

*Apographum insertum confirmationi regis Premizlai Ottakari I datae Pragae 1224 iul. 24,
cuius autographum in tabulario monasterii Brevnoviensis asservatur (B).*

*Paprocký, Diadochos l. I pag. 349 (plura ibi omissa sunt) — Tres discursus iuris trium
celeberrimor. in curia Romana advocatorum I. Ant. Flavii de Sanctis, II. Josephi de Pro-
speris, III. Dominici Ursaya in causa praetensae exemptionis pro revmo et celsmo S. R. I.
princeps archiep. Pragensi contra revm abbatem Brzevnoviensem (Pragae 1752 et 1756),
Appendix pag. 1. — Ludewig, Reliquiae manuscr. omnis aevi diplomatum VI. pag. 53,
num. 29. — Ziegelbauer, Epitome hist. monast. Brevnoviensis, pag. 17 et 252. — Dobner,
Monum. hist. Boemiae VI. pag. 6, num. 3 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I. pag. 104,
num. 119. — Migne, Patrol. lat. 137, pag. 847. — Erben, Reg. I, pag. 35, num. 80. —
Jaffé, Reg. pontif. Roman. 2 num. 3849. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. Benedictinerabtei
Břevnov-Braunau, in Studien u. Mitth. aus d. Benedictinerorden III, pars I. pag. 68.*

*Autographum bullae in papyro scriptum adhuc saeculo XIV in monasterio Brevnovensi
exstitisse, docent ea, quae in Pulkavae Chron. Bohemiae prima recensione cap. 24 leguntur:
Eodem tempore pius pontifex [Adalbertus] supplicavit domino apostolico, ut monasterium
Brevnowiense, quod ipse suo studio in Boemia construxerat, ut pius pater sub manu sua te-
neret et omnia predia et decimas vel qualescumque eiusdem domus collaciones sua auctoritate
confirmaret. Cuius supplicationi dominus apostolicus libenter assensum prebuit et pro suo ro-
gatu privilegium conscribi iussit, quod more solito sigillo suo auctorisavit. Quod privilegium,
licet sit vetustate consumptum et in iuncis marinis conscriptum, tamen cum summa reverencia
in eodem monasterio usque hodie pro testimonio servatur. (Fontes rer. Bohem. V, pag. 28).
Bullae fides non satis est explorata. Saeculo XVII, cum inter archiepiscopum Pragensem
et Otmarum Danielem Zincke, abbatem Brevnoviensem, (1770—1738) causa de exemptione
ageretur, bullam spuriam esse demonstrabant advocati archiepiscopi; v. Tres discursus
iuris Veritatem bullae defendit Ziegelbauer op. cit. pag. 20 sq.; cf. et. Dobner, Annal. 15
Hagec. IV, pag. 390. Erben l. l. eam cruce signavit, cum sibi quidem post multam an-
norum seriem, verumtamen vel e litteris iustis vel secundum relata fide digna conscripta
esse videretur. Similiter Tomek in Časopis Musea král. Českého 1859, pag. 175 bullam
spuriam et saeculo XIII ineunte demum ex memoriis antiquis confectam esse putat.
Loewenfeld in nova Regestorum pontificum editione genuinam esse iudicavit. — Nota 20
temporis vitiōse ,pontificatus nostri deo propitio anno XV' dicit, cum Johannem solum
annos X, menses VII sedisse constet. Verba autem ,Script. p. m. Stephani scrinarii
s. R. eccl., quae nisi ex vera tabula deponi nequiverunt, notam temporis non fictam,
sed transscribentis errore tantum depravatam esse probant. Nec tamen totum bullae argu-
mentum ab omni suspicione liberum esse crediderim, cum ea, quae hic de correctionis po-
testate super omnia s. Benedicti claustra in Boemia posterius construenda et de liberta-
tibus a Boleslao duce concessis scribuntur, posteriore aetate interpolata esse mihi vide-
antur. Denique etiam ea, quae de decimis provinciae Litomericensis, Belinensis et Deci-
nensis bulla dicit, dubitationem quandam mihi afferunt. 25*

Johannes episcopus servus servorum dei, dilectis filiis Anastasio abbati et 40
conventui venerabilis monasterii sanctorum Christi Benedicti, Bonifacii et Alexii
in Brevnov^a sito caritatem et fidem pacemque perpetuam. Solet sedes
apostolica piis desideriis clementer annueret et honestis petencium precibus fa-
vorem benivolum impertiri. Cum igitur monasterium vestrum in ducatu Boemie

primum et novella sit plantacio, sicut venerabili fratre nostro Adalberto, Pragensi episcopo, fundatore eiusdem,¹ referente intelleximus, et dignum existat, ut idem monasterium, quod in temporalibus et in spiritualibus per dei misericordem providenciam iam ex parte florere dicitur, per sedem apostolicam honoretur,

5 ipsius dilecti fratri nostri Adalberti, Pragensis episcopi, precibus inclinati, vobis, ut tu, fili abbas, et alii, qui pro tempore eidem monasterio pre-fuerint, mitra, cyrotecis, sandaliis, mappula baltheoque uti possitis, auctoritate presentium indulgemus; <et ut ecclesia vestra dignior seu maior aliis monasteriis habeatur, decernimus ipsam caput esse et magistram in correctione

10 ac reformatione regularis discipline super omnia claustra ordinis sancti Benedicti post hec in Boemia construenda primumque locum post Pragensem episcopum tibi Anastasio abbati tuisque successoribus canonice succendentibus super omnes et in omnibus concedimus habere.> Ad hec monasterium vestrum sub beati Petri et nostra protectione ponentes, omnes ecclesias vestras, villas,

15 agros, silvas, casas servos et ancillas, decimas quoque trium provinciarum Lvtomiricensis, Belinensis, Dechinensis et omnium hominum eiusdem monasterii a memorato fratre nostro Adalberto, episcopo Pragensi, cuius amore hec scribimus, monasterio vestro rationabiliter collatas tam in veteribus cultis quam in novalibus in posterum excollendis vobis et hiis, qui vobis successerint, auctoritate apostolica confirmamus. Preterea volumus et pro divino amore firmiter precipimus, ut dux, quisquis fuerit, ipsum sanctum monasterium patremque monasterii cum omnibus ad illud pertinentibus <et libertates a nobili duce Bo-lezla, viro catholico, eidem liberaliter indultas> ita custodiat, diligat, manu-teneat, ut presentis vite prosperitatem desideret et in futuro velit a benignissimo

20 conditore nostro eterne beatitudinis bravium accipere. Post obitum vero abbatis nemo ibidem abbatem instituat, nisi quem ipsa congregatio communiter et con-cordi assensu elegerit, et tunc Pragensi episcopo, si catholicus fuerit, liceat auctoritate nostra ipsum electum caritatis officio consecrare, symonie scrupulo quolibet hinc inde penitus excluso. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam

25 nostrae concessionis seu confirmationis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pavli, apostolorum eius, se noverit incursum atque cum Jvda, qui suspensus medius crepuit, et cum omnibus reprobis eterne dampnationi per-petuo subiacere. Qui vero custodierint et observare voluerint, que premissa et

35   38. ¹⁾ *Quae sanctus Adalbertus monasterio Brevnovensi donaverit, Pulkavae Chron. Bohemiae prima recensio his verbis narrat: ,Beatus quoque Adalbertus de suo patri-monio contulit eidem quam plura, scilicet villas Brziestie et Wikanie [Bříství et Vykáň in distr. pol. Český Brod] et alias villas et possessiones multas. Insuper famulos et servitores, scilicet pistores, sutores, coquos necnon famulos ad calefacientes stubas aliquosque operatores diversorum operum, que longum esset per singula enarrari. Et hec omnia, ut perpetuo*

40 *eidem monasterio ipsi et heredes eorum subservirent' (Fontes rer. Bohem. V, pag. 27.)*

conscripta in presenti sunt privilegio, a misericordissimo domino deo nostro delictorum suorum veniam et vitam consequi mereantur eternam.

BENE VALETE.

Scriptum per manum Stephani, scribentis sancte Romane ecclesie.

Datum Reate per manum Dominici, episcopi Sabinensis, II kalendas iunii, 5
indictione VI, incarnationis dominice anno DCCCCXCIII, pontificatus^b nostri
deo propicio anno XV, mense VIII.

39.

*Otto III., Romanorum rex, terminos episcopatus Misnensis describens men-
tionem facit finium Bohemiae.*

Frankonofurt dec. 6—996.

*Monum. Germ. Diplomata II, pag. 595, num. 186 (ex autogr. tabularii reg. Dresdensis).
Dies et locus notae temporis ad annum 995 pertinent.*

Misnensi episcopatui terminum posuimus nominando fines et deter-
minationes locorum sicut infra tenetur: ubi caput et fons aquae, quae dicitur 15
Odera, inde quasi recta via usque ad caput Albiae, inde deorsum in occidentalem
partem, ubi divisio et confinium duarum regionum Behim et Nisenin, ibidem
ultra Albiam et per silvam in occidentalem partem usque ad caput Mildae et sic
deorsum ambas plagas eiusdem fluminis scilicet prope occidentalem ripam Ro-
chilinze¹ et sic usque dum Milda intrat in Albiam, nec non ob hoc diximus in 20
occidentali plaga, quia multae villaे pertinent ad orientales urbes, et sic sursum
et ultra provinciam Nizizi ad eundem terminum sine dubio nec non in altera
parte Lusizi et Selboli et sic usque ad civitatem Zulbiza,² illam videlicet infra
eundem terminum et inde in aquam, quae dicitur Odera, et sic Odera sursum 25
usque ad caput eius. — — Datum VIII. idus decemb. anno dom. inc. DCCCCXCVI,
indictione VIII, anno vero tertii Ottonis regnantis XIII, actum in Franconofurt;
feliciter amen.

40.

*Boleslaus III., dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis in Ostrov, quod
pater suus fundare coepit, quasdam villas et homines donat.*

1000.

*Traditur in privilegio regis Premislai Otakari I. anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum
spurium in tabulario Trebonensi asservatur.*

38. b) cum inferior pars chartae autographi verisimillime vitia esset, sequentia trans-
scribentis errore corrupta sunt. Quae in hunc fere modum corrigenda sunt: ,deo 35
propitio pontificatus domni Johannis summi pontificis et universalis XV pape in sacra-
tissima sede beati Petri apostoli VIII.¹

39. ¹) Rochlitz. — ²) Zülpich.

Piter, *Thesaurus absconditus in agro seu monasterio Brzevnoviensis pag. 152* = Boczek
Cod. dipl. Mor. I, pag. 106, num. 120 = Erben, *Reg. I. pag. 36, num. 84 et 85.* — Dobner,
Annal. Hagec. IV, pag. 456.

5 *Scriptum hoc praecepti vigorem non sibi vindicare potest, nil est enim nisi simplex relatio a monasterio ipso in perpetuam rei memoriam facta. Relationis exordium annum 1000 adfert, sed eam serius, post Lamberti abbatis et Theadagi episcopi († 1017 iun. 11) mortem conscriptam esse, ipso dicendi modo proditur. — Privilegium regis Otakari, cui inseritur, falsum quidem esse constat (cf. Emter, Die Kanzlei d. böhm. Könige Přemysl Ottokars II u. Wenzels II, in Abhandl. d. kgl. böhm. Gesellsch. d. Wiss. VI Folge, 9 Bd., 10 Nro. 2, pag. 6), sed de veritate scripti, quod proponimus, non est cur dubitemus.*

Anno dominice incarnationis millesimo. Gracia dei dux Bolezlaus, filius sevi Boleslay, per omnia vere katholicus, amore fidei inflamatus, postquam multa ecclesiis dei utilia ordinavit seque viam universe carnis ingressurum persensit, fervens in spiritu caritatis locum quendam servis dei per quosdam nobiles invenit et eum in honore sancti Johannis Baptiste¹ et aliorum sanctorum confirmari precepit, preficiens ei quendam bone vite virum nomine Lantbertum, ordinis sancti Benedicti monachum ab Altaensi monasterio² evocatum, vere Israelitam, in quo dolus non erat; quem filio suo tercio Boleslao, satis industri viro, licet invalidine corporis attactus, sollicite coram primatibus suis commendavit et eum abbatem vocari et esse precepit. Igitur gloriose duce Boleslao ex hac luce subtracto,³ filius eius tercius Boleslaus, paterni precepti non immemor, predictum abbatem piis moribus ornatum tunc temporis episcopo Theadago commendavit et in sui presencia, prout pater postulaverat, eum ordinari precepit atque loci ipsius situm et amplitudinem in sui curam suscepit et, ut post patuit, omnium bonorum inceptor et stabilitor per semitam iusticie ardenter cucurrit, et ne quis tam boni propositi a diabolo deceptus destructor in futurum existeret, Pragensis ecclesie presulem adiit, hoc ipsum perpetuo anathemate cum Juda traditore et eius sequacibus innodandum esse peciit, cunctis tunc presentibus acclamantibus: amen. Hec sunt ville et alia bona, que contulit bone memorie Boleslaus dux: 30 Wodochoty,⁴ Zaiecy,⁵ Blasin⁶ cum circuitu silve. De familia autem has villas Sazawa,⁷ Sedlce,⁸ Myechinicy.⁹ Piscatores autem Drazowichich,¹⁰ Trebani,¹¹ Lahowicyh.¹²

40. ¹⁾ In Ostrov apud Davle. — ²⁾ Nieder-Altaich in Bavaria. Cf. Auctuarium Ekkehardi Altah. ad ann. 1010: „Boleslaus dux Boemorum fundat monasterium in Ostrow, cui prefecit abbatem primum nomine Lambertum de Altha inferiori.“ (Mon. Germ. SS. XVII pag. 363). — ³⁾ Obiit a. 999, febr. 7; Cosmae Chron. Boh. I. I, c. 33. — ⁴⁾ Vodochody distr. pol. Roudnice (Raudnitz). — ⁵⁾ Zaječí vicus ap. Neveklov, distr. pol. Benešov (Beneschau). — ⁶⁾ Blažim distr. pol. Benešov. — ⁷⁾ Sázava vicus ubi fl. Sázava Moldaviae influit, distr. pol. Smíchov. — ⁸⁾ Sedlec ap. Beroun. — ⁹⁾ Měchenice prope Zbraslav, distr. pol. Smíchov. — ¹⁰⁾ Dražov, germ. Drasow, distr. pol. Příbram. — ¹¹⁾ Třebáň Hlásná, germ. Vorder-Třebaň, distr. pol. Hořovice. — ¹²⁾ Lahovice vicus prope Zbraslav, distr. pol. Smíchov.

41.

Henricus II. rex donat Henrico, marchioni (Austriæ), praedium suum inter flumina „Durran Liezniccham¹ et Triezniccham² et insuper XX hexas inter Chambam³ et Maraaho⁴ eligendas ubicunque eius desideret optatio.“

Haselbach 1002 nov. 1.

5

Monum. Germ. Diplomata III, pag. 25, num. 22 (ex autogr. tabularii c. r. autici Vindobonensis). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 107, num. 121 (reg.) — Cf. Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII, pag. 456; Thausing in Forschungen z. deutsch. Gesch. IV. pag. 358.

42.

10

Heinricus II. rex monasterio sanctae Mariae¹ in Pataviensi urbe constructo concedit et corroborat inter alia partem thelonie, quam in eadem civitate habuit, cum toto tamen Boemiensi theloneo eiusque utilitate in integrum.

Ratisbonae 1010 april. 19.

Monum. Germ. Dipl. III, pag. 251, num. 214 (ex autogr. tabularii regni Bavariae Monachi). — Erben, Reg. I, pag. 37, num. 87 (e Monum. Boic. XXVIII, 1, pag. 418). 15

43.

(DUBIAE FIDEI.)

Heinricus II. rex Eilikae, abbatissae monasterii sanctae Mariae Pataviae, concedit atque largitur „portionem silvæ, quæ vocatur Nortuuald in comitatu Adalberonis — in longitudine a fonte fluminis, quod dicitur Ilzisa¹ sursum usque ad terminum predictæ silvæ, qui separat duas terras Baioariam videlicet et Boemiam et ita usque ad fontem fluvii, qui dicitur Rotala²; in latitudine vero per decursus eorundem fluminum, scilicet Ilzise et Rotile, usque ad fluvium Danubii —, quicquid eiusdem silvæ his finibus inclusum est.“ 20
25

Ratisbonae 1010 april. (19).³

Monum. Germ. Diplom. III, pag. 253, num. 217 (ex instrumento manu saec. XI exeunt. vel XII in. in forma diplomatis autographi confecto). — Erben, Reg. I, pag. 37, num. 88. (e Monum. Boic. XXVIII, 9, pag. 421).

Quae fides descriptioni terminorum, quæm hic damus, adhibenda sit, incertum est; vide Bresslau in Neues Archiv XXII, pag. 178 sq. 30

41. ¹⁾ Die Dürre Liesing, fl. Austriae Inferioris. — ²⁾ Die Triesting, fl. Austriae Inferioris. — ³⁾ Der Kamp, fl. Austriae Inf. in sinistra Danubii ripa. — ⁴⁾ Die March; boh. Morava.

42. ¹⁾ Kloster Niedernburg.

43. ¹⁾ Die Ilz fl. Bavariae inferioris (Niederbayern) in sinistra Danubii ripa. — ²⁾ Die Rodl, fl. Austriae superioris in sinistra Danubii ripa. — ³⁾ Instrumentum perperam , data IIII kal. mai¹ [= 28 april.] indicat.

35

44.

Berengerus, episcopus Pataviensis, oratorium, quod Guntharius¹ quidam servus dei et heremita longe ab habitatione hominum in Nordwalde² a fundamentis in honore sancti Johannis Baptista construxit,³ dedicat in honore sanctae ac victoriosissimae Crucis et sanctae dei genitricis Mariae et praecipue sancti Johannis praecursoris Christi.

1019 aug. 29.

10 Piter, Thesaurus absconditus, pag. 59. — Monum. Boica XI, pag. 142, num. 28 et XXVIII,

2, pag. 210, num. 8. — Erben, Reg. I, pag. 38, num. 92. — Dobenecker, Reg. Thuringiae I,

pag. 142, num. 662.

45.

Hizzo, episcopus Pragensis, cum aliis suffraganeis ecclesiae Maguntinae¹ Benedicto VIII papae supplicat pro Aribone, archiepiscopo Maguntino, cui honor pallii iniuste erat interdictus.

15 [1024 post mai 13.]

Hartzheim, Concilia Germ. III, pag. 63 = Jaffé, Bibl. rer. Germ. III, pag. 362, num. 25 = Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. 5 II, pag. 708. — Will, Reg. archiep. Maguntin. I, pag. 153, num. 21.

- 20 44. ¹⁾ De eodem Gunthero in codice traditionum monasterii Inferioris Altahae (Nieder-Altaich) haec leguntur: Sanctus Guntherius monachus factus est anno MVI. MVIII heremum inhabitare cepit, ibique construxit cellam in Rinchnah, quam dedicari a Berngero Patauiensi episcopo procuravit anno MXIX. Post hec ipsius beati Gvntharri petitione Heinrichus tercius tradidit cellam memoratam ecclesie Altahensi sub Rachmvndo abbatte anno XL. Post hec vixit V annos et in ulteriori heremo, que Preznich vocatur, moritur ac per Prezilavum ducem sepeliendus deducitur ad monasterium Prenovvense. (Monum. Boica XI pag. 26, num. 9). — Vide etiam Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 307, 308; Hirsch, Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich II, tom. II, pag. 33—41; Steindorff, Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich III, tom. I, pag. 95 sq., 107 n. 8, 289; Dobenecker, op. cit. I, pag. 136, num. 629; Grauert, Rom und Günther der Eremit?, in Historisches Jahrbuch XIX (1898), pag. 249—287. — ²⁾ De silva Nordwalde, silva Nordica sive Bohemica fusius disseruit Hormayr in annot. 4 orationis suaee academicae de Liutpoldo duce Austriae. 1831. — ³⁾ I. e. Rinchnach a Passau ad septentriones. Chunradus II, imperator Romanorum, ecclesiae huic territorium quoddam dedit, cuius termini in diplomate Augustae 1029 ian. 1. dato accuratius describuntur; v. Monum. Boica XI, pag. 144, num. 30 et XXIX, 1, pag. 23, num. 330 = Erben, Reg. I, pag. 39, num. 94. Postea Heinrichus III rex eandem ecclesiam monasterio s. Mauricii (Nieder-Altaich) donavit; v. diploma eius datum Augustae 1040, ian. 17 (ed. in Monum. Boic. XI, pag. 146, num. 31 et XXIX. 1, pag. 62, num. 350 = Erben, Reg. I, pag. 43, num. 105), de quo uberius disseruit Steindorff, l. l. pag. 388.
- 25 45. ¹⁾ Scilicet: Burchardo Wormatiensi, Udalrico Curiensi, Werinhario Argentinensi, Eberhardo Bambergensi, Waltero Spirensi, Wiggero Vardensi, Meginhardo Wirzeburgensi, Heimone Constantiensis, Godehardo Hildesheimensi, Heriberto Rubilocensi, Branthonne Halberstatensi episcopis.

Epistola verisimiliter scripta est in synodo, quam in locum dictum Hosteti iuxta Mogum [Höchst am Main] in vigilia ascensionis Domini i. e. 13 mai 1024 ab Aribone convocatam fuisse, scimus ex epistola eius Meginhardo I. episcopo Wirzeburgensi missa (ap. Jaffé, Bibl. rer. Germ. III, pag. 358, Epist. Mogunt. num. 23); cf. Hirsch-Bresslau, Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich II, tom. III, pag. 288.

5

46.

Odalricus, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis in Ostrov quaedam in villis Svojšice, Nahoruby et Pořešice confert.

[1012—1037.]

Traditur in privilegio Premislai Otakari I regis anno 1205 jan. 17. dato, cuius autographum 10 spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 152. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 116, num. 131. — Erben, Reg. I, pag. 42, num. 100.

De fide scripti, quod nihil est nisi simplex relatio ad perpetuam rei memoriam in ipso monasterio conscripta, non est dubitandum, quamquam privilegium, in quo traditur, spuriū est. 15

Odalricus pie memorie dux oracionis causa ad^a Ostrowiense cenobium hec donaria tradidit verbis interpositis, ut si umquam quis hominum ab hoc monasterio hec auferre moliretur, eterno vinculo cum Juda avaro et impio anatematis plecteretur: Swoysicyh,¹ Nahorubyech,² Poryesichyh.³ 20

20

47.

Engildeo, nobilis vir, cum coniuge sua Gundrade episcopatui Pataviensi tradit talem proprietatem, qualem habuit inter fluvios Dumilicha¹ et Sabinicha² a termino Danubii usque ad Sclauinicūm³ terminum.

1037, dec. 5.

25

Monum. Boica XXVIII, 2, pag. 84, num. 109 (e cod. antiquissimo traditionum eccl. Patavensis) — Erben, Reg. I, pag. 42, num. 101.

48.

Bretislaus I., dux Bohemiae, beato Procopio, in abbatem coenobii Sazaviensis electo, partem fluminis Sazavae cum pratis et silva circumiacente, a patre suo Odalrico donatam, confirmat eique terram quandam et villam Skramníky et unum stagnum addit. 30

[post 1037.]

46. a) ,ab' A.

¹⁾ Svojšice, germ. Swuschitz, vicus in distr. polit. Blaňá. — ²⁾ Nahoruby vicus, distr. polit. Benešov. — ³⁾ Pořešice vicus, distr. polit. Sedlčany.

47. ¹⁾ Diembach. — ²⁾ Sarmingbach. — ³⁾ I. e. Bohemicum; annotavit Erben.

35

5   *Confirmationis et donationis huius memoriam monachus Sazaviensis, Cosmae continuator, his verbis tradit: ,Facta ergo celebri promotione /beati Procopii ad abbatiam coenobii Sazaviensis/ Bracizlaus primo quidem donationem, quam pater suus eidem patri /sc. Procopio/ adhuc ante susceptionem abbatiae fecerat, flumen videlicet subterfluens a Milobuz usque ad speluncam, quae vulgo Zaclonica dicitur, cum pratis et silva circumiacente, principali corroboravit auctoritate. Dein etiam hanc eandem donationem supervenientibus heredibus et eam suo iuri usurpative vendicare molientibus, nolens paterna cassare statuta, semet opposuit, litem diremit, et eidem patri Procopio omnem utilitatem in aqua et silva a predictis terminis redonavit, agros vero et prata ex utraque parte adiacentia sub testimonio et confirmatione filii sui Wratizlai et principum suorum DC denariorum pretio redemit et abbati Procopio scriptis et legitimis testibus reconsignavit. Ad extreum quoque ex propria largitione terram, quae circa est, usque ad silvam Strnounic necnon villam Zcramnik¹ et unum stagnum et structuram lignorum ad piscandum, centum denariis comparatam, eidem abbati et suis successoribus pro remedio animae suaे in perpetuum possidenda contradidit.’ (Fontes rer. Bohem. II, pag. 244). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 128, num. 142. — Erben, Reg. I, pag. 47, num. 114. — Cur Erben l. l. relationem hanc anno cc. 1052 adscriperit, nescio. Annus fundationis monasterii Sazaviensis incertus est; cf. Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 290, nota 284 et Krásl, Sv. Prokop, pag. 83.*

49.

20   *Severus, episcopus Pragensis, una cum multis Germaniae et Italiae episcopis synodo generali, iussu Henrici III. regis Papiae congregatae, interest.*

1046 oct. 25.

25   *Monum. Germ. Legum sect. IV: Constitutiones et acta publ. I, pag. 94, num. 48 (ex apogr. s. XVI. bibl. capit. Veronensis). — Cf. Steindorff, Jahrb. d. deutsch. Reichs unter Heinrich III, tom. I, pag. 307.*

50.

30   *Heinricus III., Romanorum imperator, ecclesiae in Hainburg¹ donat „decimum mansum rectamque fructuum decimationem totius regionis in finibus Ungarorum gladio ab hostibus² adquisitae in pago Osterriche, in comitatu^a ex una parte Danubii inter Fischa³ et Litacha,⁴ ex altera autem inter Strachtin⁵ et ostia Fischa³ usque in Maraha⁶ et tertiam partem utilitatis ullo modo de eadem urbe (Hainburg) provenientis cum omnibus pertinentiis.“*

Hainburg 1051 oct. 25.

48. ¹⁾ Skramníky, vicus a Český Brod (germ. Böhmisch Brod) ad orientem.

35   **50.** ^{a)} in autographo spatium pro nomine supplendo vacuum relictum.

¹⁾ Ad Danubium supra Pressburg. — ²⁾ I. e. ab Ungaris, cf. Steindorff, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinrich III, tom. I, pag. 180 sq.; II, pag. 159, nota 1. —

³⁾ Die Fischa. — ⁴⁾ Die Leitha. — ⁵⁾ Strachotín, germ. Tracht, distr. polit. Hustopeč, germ. Auspitz; v. Thausing in Forschungen z. deutsch. Gesch. IV, pag. 363. —

40   Meiller, Verzeichniss von Oertlichkeiten in Oesterr. unter d. Enns, pag. 167 hic Streipfing vel Stripfing (ab Angern ad meridiem) dici suspicatur. Pekař l. l. Strachtin rivi cuiusdam incerti nomen esse putat. — ⁶⁾ Morava, germ. die March.

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 103, num. 377 (*ex autogr. tabularii generalis regni Bavariae Monachij*) — *Erben, Reg. I*, pag. 46, num. 113 (*frgm.*) — *Stumpf, Reg. num. 2415*. — Cf. *Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch.* 82, pag. 461, 463; *Pekař in Český časop. hist.* X (1904) pag. 56.

51.

5

Severus, episcopus Pragensis, cum aliis Germaniae et Italiae episcopis translationi sancti Wolfgangi, episcopi Ratisbonensis, adest.

Ratisbonae 1052 oct. 7.

Notae s. Emmerammi in Mon. Germ. Script. XVII, pag. 572: „Anno ab incarnatione domini MLII domino papa Leone nono et Baldingo [al. *Balduno*], Juvavensis ecclesie archiepiscopo, aliisque episcopis, Gebehardo scilicet Ratisponensis ecclesiæ antistite et Severo Pragensis ecclesiæ episcopo et Hunperto sancte Rufine ecclesiæ [seu *Silvae Candidae*] presule et Ottero, Perusine ecclesie episcopo et Gebehardo, Eistetensis ecclesiæ, qui postea papa effectus est, episcopo, simulque patriarcha Dominico Gradensis ecclesie presentibus et imperatore Heinrico tercio translatum corpus sancti Wolfgangi episcopi. Translationem ,nonis octobris‘ 15 factam esse, annotat ibidem *Jaffé ex necrologio s. Emmerammi ms. saec. XII.* — *Steindorff, Heinrich III*, tom. II pag. 183 nomina hic exhibita e serie testium instrumenti de hac translatione confecti desumpta esse putat.

52.

Bretislaus I., dux Bohemorum, monasterium sancti Johannis Baptistæ in 20 Ostrov dotat.

[1037—1055].

Donationis memoria traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153 = *Boczek, Cod. dipl. Mor. I*, pag. 130, num. 146. 25 — *Erben, Reg. I*, pag. 50, num. 119.

De memoriae huius fide confer ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Brecyslaus bone indolis tyro, postquam sedem paterni ducatus obtinuit, hec dona deo^a et sancto Johanni Baptiste in^b Ostrow pro remedio anime sue suorumque parentum tradidit Cvsowicyh¹ debitores mellis. Capellam quoque in spelunca sancti Johannis Baptiste² huius loco addidit. Insuper et custodes ipsius ecclesie Chrustimichich³ et Nuncycyhy⁴ villam cum hospitibus Sedlce.⁵ Item aliam capellam in Veliz⁶ cum omnibus appendiciis suis dedit; piscatores

52. a) ,do' sine titulo A. — b) ,in' addidi.

¹⁾ Košovice vicus a Votice ad occidentem distr. polit. Sedlčany. — ²⁾ Sv. Jan pod Skalou, germ. St. Johann unter dem Felsen, apud Beroun, distr. polit. Hořovice. — ³⁾ Chruste-nice vicus ab Unhošt ad meridiem distr. polit. Smíchov. — ⁴⁾ Nučice vicus ab Unhošt ad meridiem. — ⁵⁾ Sedlec vicus a Beroun ad septentriones. — ⁶⁾ Velis apud vicum Kublov prope Křivoklát (Pürglitz). — ⁷⁾ Dražov vicus, distr. polit. Příbram.

Drazowycyh,⁷ custodes eiusdem ecclesie Otrocynyewsy,⁸ Cyrninye⁹ terram ad quatuor aratra. Circuitum quoque silve, quod dicitur Zaton,¹⁰ et capellam beati Johannis Baptiste cum omnibus ad eam pertinentibus. Domaslicyhy¹¹ civitate eciam ebdomadam thelonei contulit cum capella beati Jacobi apostoli cum omnibus appendiciis suis.

53.

Heinricus III., Romanorum imperator, donat „cuidam Haderico tres mansos regales ex beneficio ipsius, duos videlicet iacentes inter Movriberg¹ silvam et fluvium, qui dicitur Bvlnka,² tertium vero ultra eundem fluvium Bvlnka iacentem 10 in marchia Boemia in comitatu Adelberonis.“ Ratisbonae 1055 mart. 3.

Meiller, Regesten z. Gesch. d. Markgr. u. Herzoge Oesterreichs aus d. Hause Babenberg, pag. 7, num. 17 (ex autogr. tabularii monast. Zwettensis) = Erben, Reg. I, pag. 50, num. 120 (frgm.) — Stumpf, Reg. num. 2464.

15

54.

Heinricus III., Romanorum imperator, ecclesiae sancti Stephani Pataviae „locum cuiusdam vici Poumgartun¹ nominatum cum omni utilitate, quae contra Boemias quoquo modo haberi et conquiri poterit, omnem terram intra subscriptos terminos inclusam, id est vallem ipsam Poumgartuntal² dictam sursum usque 20 ad definitas notas Ungaricorum terminorum, deorsum usque ad praedium Henrici comitis, exinde in directum usque ad stratam Lauentenburch³ ducentem, ipsamque usque ad predium Richuini“ in proprium tradit.

Berstadt⁴ 1056 iul. 10.

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 129, num. 391 (ex autogr. tabularii generalis regni Bavariae Monachi) = Erben, Reg. I, pag. 51, num. 123 (frgm.) — Stumpf, Reg. num. 2504. — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberg. pag. 202. — Cf. Büdinger, Oesterr. Gesch. pag. 449. Vide et. Steindorff, Heinrich III, tom I, pag. 109 nota 6.

55.

Spitigneus II., Bohemiae dux, ecclesiam collegiatam Litomericensem ad 30 sanctum Stephanum fundat eique varia bona et proventus donat.

[circa 1057.]

52. ⁸⁾ Otročín vicus ap. Křivoklát (Pürglitz). — ⁹⁾ Černín vicus prope Beroun. — ¹⁰⁾ Zátoň, germ. Ottau, vicus prope Krumlov (Krumau). — ¹¹⁾ Domažlice, germ. Taus.

53. ¹⁾ Mailberg in finibus Moraviae infra Znojmo, germ. Znaim. — ²⁾ Pulka fl. Austriae Inferioris in dextra fluminis Dyje (germ. Thaia) ripa.

54. ¹⁾ Herren-Baumgarten. — ²⁾ Baumgartenthal. — ³⁾ Lundenburg, bohemice Břeclav. — ⁴⁾ Inter Frankfurt et Giessen.

Exstat in tabulario capituli Litomericensis in triplici forma: prima in membrana manu saec. XI scripta (A), altera confirmationi Premislai Otacari I anno 1218 datae inserta est (B); tertiam formam instrumentum autographi instar manu, ut videtur, saec. XIV in. confectum praebet (C).

Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 134, num. 151 (reg.) — Erben, *Reg. I*, pag. 51, num. 124 (ex C cum lectionibus variis B). — Imaginem phototypicam A vide in tabula dissertationi nostrae O zakladaci listině kapit. Litoměřické (Rozpravy České Akademie 1901) adnexa. Imaginem formae C aeri incisam dedit Dobner, *Annal. Hagec. V*. ad pag. 352. 5

Dobner l. l. formam C genuinam esse, formam A mandatum, ad iudices provinciarum aliosque missum, esse perperam iudicavit. Post quem Palacký, *Kritická úvaha i výklad základných listin kollegiatního chrámu Litoměřického* (in *Časop. Česk. Musea* 1836 pag. 323 sq. — *Radhost II*, pag. 188 sq. — *Drobné spisy II*, pag. 123 sq.) formam C spuriā et saec. XIII demum ex antiquioribus quibusdam scriptis compositam esse declaravit; formam vero B relationem antiquam de ecclesiae Litomericensis fundatione, saeculo XI. confectam, esse censebat. Recentissime dissertatione nostra superius laudata formam A temporis aequalem esse memoriam fundationis ecclesiae Litomericensis, formam vero B bonorum eiusdem ecclesiae conscriptionem saeculo XII exeunte confectam, formam C saec. XIV ineuntis falsum esse probavimus. Vide etiam *Český časopis hist. VIII*, (1902) pag. 158—173. — Quo anno ecclesia Litomericensis fundata sit, haud constat. Slavik, *Observatio hist. in pervetustum diploma Spitignei II* (ms. tabularii capituli Litomericensis) 20 memoriam antiquam secutus, anno 1057 fundatam esse dicit; cf. Frind, *Kirchengesch. Böh. I*, pag. 131, nota 3. Annum 1058 compilator Vokounianus nominat (*Fontes rer. Bohem. III*, pag. 468 nota o), eiusque testimonium Dobner l. l. 351 adprobat. 15

A.

Cum domino volente Spitigneus^a clarissimus ac religiosissimus dux ecclasiā venerabilem in Christi nomine sanctissimęque virginis Marię ac Stephani protomartyris aliorumque sanctorum construxisset, familiam hanc^b ad eandem predictam ecclasiā pro remedio anime sue tali tenore est largitus, ut ab omnibus terrenis[¶] negotiis libera existeret, nisi tantum preposito et fratribus eiusdem ecclesię cuncta faceret necessaria. Igitur de omni arte ab omnibus suis civitatibus, sicut ad principis[¶] decet ministerium, de familia destinavit virum cum uxore et filiis filiabusque

B.

Cum domino volente Spitigneus^a clarissimus ac religiosissimus dux ecclasiā venerabilem in Christi nomine sanctissimeque virginis Marie ac Stephani protomartyris aliorumque sanctorum construxisset, familiam hanc ad eandem predictam ecclasiā pro remedio anime sue tali tenore est largitus, ut ab omnibus terrenis[¶] negotiis libera existeret, nisi tantum preposito fratribus que eiusdem eccliesie cuncta faceret necessaria. Igitur de omni arte a quibusdam provinciis, sicut^{*} b principis decet ministerium, de ministerialibus destinavit virum cum uxore et filiis filiabusque ad unam quamque pertinentem artem. Villas^{*} XIII hospitibus integras, sex vero aratoribus cum omnibus necessariis, sci-

55. A a) ,Spitigneus' litteris maiusculis scriptum. — b) ,h' eod. atramento supra lineam scriptum.

55. B a) ,Spitigneus' litteris maiusculis scriptum. — b) scribae errore hic ,ad' ommissum fuit; ,a' iam scriptum erasum est. 40

A.

ad unam quamque artem pertinentem. Villas quoque XIIII hospitibus deputatas, VI vero servientibus ac aratoribus cum omnibus necessariis, scilicet silvis ac aratris condonavit. Vineas quoque duas cum vinitoribus, quanti sufficerent ad excollendas eas, dedit. Puellas operatrices XXX. Equas quoque centum cum campo magno, totidemque oves; vaccas autem XXX et LXX sues. Vias duas, unam per silvam ad Hlmechs¹ octava ebdomada accipiendam predictę concessit ecclesie; alteram per aquam Vzthi,² que duci pertinuit, addidit. In ipsa vero civitate, qua prefata collocata est ecclesia, quicunque huius patrię incole sal vel alia quelibet per aquam advehunt, II partes preposito, terciam vero fratribus accomodavit. De parva navicula XV denarios, cuiuscunque sint, servi aut liberi, dari precepit. De magna autem II mensuras, preter illos, qui sal duci debent, et ipsos eciam medietatem persolvere iussit. Hospitum autem naves naviculasque sic ordinavit, ut de maxima nave duas magnas mensuras, de mediocre unam, de parva quot mensure & tot denarii persolverentur. Rusticos vero de Lutomericensi provincia XII, de Belinensi³ totidem ordinavit, Illos autem, qui proprie omni anno mel ex ortis solvere debent, VI constituit. Ex hiis igitur, que prediximus, videlicet venditione hospitum & et de tributis nec non de viis et de apiariis tercia pars sine offensione fratribus decreta est. Insuper eciam de grege equarum uno quoque anno poledrus pro tunica unicuique eorum destinatus est. Legalis autem decimacio ab hominibus ecclesie

B.

licet filiis^c ac aratris ecclesiam ditavit. Vineas quoque duas cum vinitoribus, quanti sufficerent ad excollendas eas, dedit. Puellas XXX operatrices. Equas quoque C^{tum} cum campo eis destinato, totidemque oves, vaccas autem XXX et LXX sues. Vias vero duas, unam per silvam & Hulmez¹ decimam^d ebdomada am accipiendam predicte concessit ecclesie, alteram quoque per aquam Vsti,^e que duci pertinuit, addidit. In ipsa vero civitate, in qua prefata collocata est ecclesia, quicunque huius patrię incole sal alec^e sive alia queque per aquam adveunt, II partes preposito, terciam que fratribus accommodavit. De parva navicula XV denarios, cuiuscunque sint, servi aut liberi, dari precepit. De magna autem duas mensuras preter illos, qui sal duci debent, et ipsos eciam medietatem persolvere iussit. Hospitum autem naves naviculasque sic ordinavit, ut de maxima nave duas magnas mensuras, de mediocre unam, de parva quot mensure & tot denarii persolverentur. Rusticos vero de Lutomericensi provincia XII, de Belinensi³ totidem ordinavit, Illos autem, qui proprie omni anno mel ex ortis solvere debent, VI constituit. Ex hiis igitur, que prediximus, videlicet venditione hospitum & et de tributis nec non de viis et de apiariis tercia pars sine offensione fratribus decreta est. Insuper eciam de grege equarum uno quoque anno poledrus pro tunica unicuique eorum destinatus est. Legalis autem decimacio ab hominibus ecclesie

55. B c) ita B vice ,silvis'. — d) ,decimam' in loco raso obscuriore atramento alia, posterior, ut videtur, manus scripsit. — e) ,alec' in loco raso alia posterior, ut videtur, manus obscuriore atramento scripsit. — f) ita B. — g) genuine ,ospitum' scriba posuit, postea autem ,h' eodem atramento addidit.

55. ¹⁾ Chlumec, Chlum, germ. Kulm, a Chabařovice (germ. Karbitz) ad septentriones, distr. pol. Ústí n. Labem (germ. Aussig). — ²⁾ Ústí n. Labem, germ. Aussig. — ³⁾ Bílina oppidum Bohemiae septentrionalis, distr. polit. Teplice (germ. Teplitz).

A.

prie omni anno mel ex ortis debent, VI constituit. Ex his ergo, quę prediximus, videlicet vendicionibus hospitum et de tributis de viis et apiariis, immo cunctis quęcunque huic ecclesię data sunt, tercia pars sine offensione fratribus decreta est. Insuper eciam de grege equarum per unum quemque annum poledrus pro tunica unicuique eorum destinatus est. Legalis eciam decimacio ab hominibus huic ecclesię pertinentibus non alii nisi preposito et fratribus persolvatur.^c Nomina villarum: Cressicsi,⁴ Prenee,⁵ Popouo,⁶ Zassadee,⁷ Trebesicsi,⁸ Repcicsi,⁹ Tinecs,¹⁰ Malseu,¹¹ Breză,¹² Ptacicsi,¹³ Lubesevicsi,¹⁴ Hvcsci,¹⁵ <Bvsouici,¹⁶ Hotsov.^d ¹⁷ Fratribus^e autem

55. A c) sequitur spatium 23 mm continens. — d) ,Bvsouici, Hotsov' alio pallido atramento alia, ut videtur, manu in loco raso correctum. — e) ,Fratribus — adiacentibus' alia manu fortase saec. XIII ineuntis alio pallido atramento in loco raso scriptum.

⁴⁾ Křešice vicus a Litoměřice (Leitmeritz) ad orientem. — ⁵⁾ Brná, germ. Birnai, vicus prope Ústí nad Labem (Aussig). — ⁶⁾ Hodie non exstat. — ⁷⁾ Zásada antea vicus apud Litoměřice, nunc pars eiusdem oppidi. — ⁸⁾ An Travčice, germ. Drabschitz, vicus apud Litoměřice, hic dicatur, incertum est. — ⁹⁾ Řepčice Horní, germ. Ober-Rzepsch, vicus prope Litoměřice. — ¹⁰⁾ Týnec Horní, germ. Ober-Tenzel, ap. Litoměřice. — ¹¹⁾ Utrum Malečov, germ. Malschen, distr. polit. Ústí nad Labem (Aussig), an Malič, germ. Malitschen, distr. polit. Litoměřice, hic dicatur, dijudicare nequeo. — ¹²⁾ Březi, germ. Presei, vicus ab Ústí nad Labem (Aussig), ad meridiem et orientem. — ¹³⁾ Hodie non exstat; Frind, Kirchengesch. Böhm. I, pag. 133 nota 3 hic vicum Praskovice alias Prackovice (a Lovosice ad septentriones) dici suspicatur; cuius sententiam adprobare non possum. — ¹⁴⁾ Liběšice, germ. Libschitz, vicus a Bílina ad meridiem et occidentem. — ¹⁵⁾ Chouč, germ. Kautz, a Bílina versus meridiem, distr. polit. Teplice (Teplitz). — ¹⁶⁾ Bohušovice, germ. Baušowitz, vicus a Litoměřice ad meridiem. — ¹⁷⁾ Fortasse Chotěšov, germ. Chotěšau, a Litoměřice ad meridiem, distr. polit. Roudnice (Raudnitz); Palacký Chodžov al. Chožov prope Louny (Laun) esse putat. — ¹⁸⁾ Sedlec, germ. Selz, vicus a Litoměřice versus orientem. — ¹⁹⁾ An Dubice, germ. Dubitz, ab Ústí n. L. (Aussig) versus meridiem sit, nescio. — ²⁰⁾ Slatina, vicus a Libochovice ad septentriones. — ²¹⁾ Pokratice, vicus a Litoměřice ad septentriones.

B.

huic pertinentibus nulli alii nisi preposito cum fratribus persolvatur. Hec sunt nomina villarum, quas supra diximus: Cresici,⁴ Pirne,⁵ Zazade,⁷ Trebesici,⁸ Repcici,⁹ Tinez,¹⁰ <Zedlze,^h ¹⁸ Dubech¹⁹> Popouo,⁶ Ptachichi,¹⁸ <Zlatina,²⁰> Huchi,¹⁶ Lubessouchi.¹⁴ <Nomina villarum, in quibus rustici, qui mel solvunt atque ministeriales, qui ministeria una quaque ebdomada exhibent, notatiⁱ sunt. In Lutomericensi provincia Wzasadi^j ⁷ Hoc campanarius cum terra, Cozel vinitor cum terra, Ztoyan vinitor cum terra, Zvan vinitor cum terra. Preter hos sutores, pellifices albi et nigri, fabri, carpentarii, calefactores stube. Sunt eciam in eadem villa hospites quam plures. Pocraticih²¹ Dalese vinitor

55. B h) ,l) ead. manus eodem atramento superscripsit. — i) ita B. — j) ,W' pallido atramento ex simplici ,V' correctum.

A.

in predicta ecclesia commorantibus ad-dimus circuitum silvę ante urbem cum agris ibidem adiacentibus^e et pod-
5 uine.^f >

10

15

20

25 **55. A** ^{f)}, et poduine^e *alia manus posterior*
(s. XIII) *in loco raso addidit.*

30 ¹²⁾ Žitenice, germ. Schüttenitz, vicus a Litoměřice ad septentr. et orientem. — ²²⁾ Locus ignotus. Frind, l. l. pag. 139 vicum hunc in valle, Boschke^c dicto inter Litoměřice et Trnovany situm fuisse putat. — ²⁴⁾ Třeboutice, vicus a Litoměřice versus orientem. — ²⁵⁾ Trnovany, vicus a Litoměřice ad septentr. et orientem. — ²⁶⁾ Nučnice (Velké), germ. Gross-Nutschnitz, a Litoměřice ad merid. et orientem. — ²⁷⁾ Kopisty německé, vicus quondam a Litoměřice ad meridiem, ubi nunc Terezín, germ. Theresienstadt, situm est. — ²⁸⁾ Raduň, Radoň, vicus a Štětí, germ. Wegstädtl, ad septemtriones. — ²⁹⁾ Locus ignotus. Prius nomen hoc minus recte, Uscri^d legebatur, quod Erben, Reg. pag. 795 Ústí explicandum esse putat. Frind l. l. pag. 139 Ouštěk, germ. Auscha, interpretatur. — ³⁰⁾ Locus ignotus. — ³¹⁾ An Plšťany, vicus a Litoměřice ad occidentem? — ³²⁾ Černoseky Velké, germ. Gross-Czernosek, vicus a Litoměřice occidentem versus. — ³³⁾ Libochovany, vicus a Litoměřice ad septentr. et occidentem. — ³⁴⁾ Fortasse Zálezly a Litoměřice ad septemtriones. — ³⁵⁾ Prosyky, vicus a Litoměřice ad occidentem. — ³⁶⁾ Fortasse Tlučeň, germ. Tlutzen, vicus a Litoměřice ad septentr. et occidentem. — ³⁷⁾ Hodie non exstat. — ³⁸⁾ Lukavice, germ. Lukowitz, vicus ab Ouštěk, germ. Auscha, ad septemtr. et occidentem. — ³⁹⁾ vide not. 28. — ⁴⁰⁾ An Dlažkovice prope Lovosice? — ⁴¹⁾ Chotěšov, germ. Chotěschau, a Libochovice ad septemtr. et orientem.

B.

cum terra, Cecen vinitor cum terra, Dras vinitor cum terra. Sitinichih²² Bachuha vinitor cum terra. Naboschi²³ Mach carpentarius cum terra. Trebutichich²⁴ rustici duo: Rozroy et frater eius Ostas cum terra. Ternovas²⁵ terra fabri nomine Cis. Nuchnicih²⁶ Malic cum terra et aliam habens Lucove. Copisteh²⁷ terra hospitalis ad aratrum. Raduyne²⁸ Hotesse rusticus cum terra. Yscri²⁹ Cen rusticus cum terra. Naztranem³⁰ Cacuca rusticus cum terra. Peschaz³¹ Bikút rusticus cum terra et alia Zernozecheh³² terra rusticalis. Lubohovaz³³ Jurata pisator cum terra. Zalezleh³⁴ Ostas rusticus cum terra et aliam habens Prosmiceh.³⁵ Natleni^k³⁶ hospitalis terra ad aratrum. Nauulconine³⁷ rusticus cum terra ad aratrum. Lucoucih³⁸ Platiuoy sutor niger cum terra, et aliam habet Raduyne.³⁹ Dlascoucih⁴⁰ rusticus Rozroy cum terra ad II aratra. Hotesoue⁴¹

55. B ^{k)}, enī in spatio vacuo relicto alia, ut videtur, manus addidit. — ^{l)}, cū alia manus minoribus litteris superscripsit.

35

40

A.

B.

hospitalis terra ad duo aratra. Brennaz⁴² Jacob nutritor equorum cum terra. In provincia Belinensi⁴³ na Vzti⁴⁴ Crisan, cui campus qui dicitur Breznik datus fuit; quem pro remocione dux prefatus sibi adoptavit, predicto ministeriali in villa eadem terram rusticalem ad aratrum mutuavit. Poruc piscator cum terra in eadem villa. Ternovaz⁴⁵ Tesec¹⁰ custos apum cum terra ad aratrum. Co-
stelech,⁴⁶ Conoiedi,⁴⁷ Tribrusco,⁴⁸ Dubrauiz⁴⁹ dimidia villa. Copist⁵⁰ rusticus cum terra. In provincia Bolezlauensi^m⁵¹ Hotetoue⁵² Zikac faber habens terram¹⁵ ad aratrum. Brizak⁵³ Iztbezza minister habens terram ad aratrum. Bozni⁵⁴ Damianus cocus habens terram ad aratrum. In Satcensi⁵⁵ provincia Hotsoue⁵⁶ Preztan campanarius habens terram ad aratrum. Lescah⁵⁷ Deton custos apum²⁰ habens terram ad aratrum. Lubne⁵⁸ Prauez carpentarius habens terram ad aratrum. In provincia Boyzensi⁵⁹ Dra-
zouicih⁶⁰ Radek custos apum cum filio²⁵ Zuoyen et cum terra omnibusque ap-

55. B m) ,Bolezlaū' B.

55. ⁴²⁾ Brňany a Litoměřice ad meridiem. — ⁴³⁾ vide not. 3. — ⁴⁴⁾ Ústí n. L., germ. Aussig. — ⁴⁵⁾ Trnovany, germ. Turn, prope Teplice (Teplitz). — ⁴⁶⁾ Utrum Kostelec prope Libochovice an Kostelec, germ. Weisskirchen apud Ouštěk (Auscha) hic di-
catur, diiudicare nequeo. — ⁴⁷⁾ Konojedy ab Ouštěk (Auscha) ad septentriones. — ⁴⁸⁾ Třibrsko, hodie Třebutičky, germ. Trzebutschka, prope Ouštěk (Auscha). — ⁴⁹⁾ Fortasse Doubravice, germ. Tauberwitz, vicus a Litoměřice ad septemtr. et orientem. — ⁵⁰⁾ Kopisty, germ. Kopitz, vicus a Bílina ad occidentem prope Most (Brüx). — ⁵¹⁾ Boleslav Stará, germ. Alt-Bunzlau, oppidum in dextra Aliae ripa. — ⁵²⁾ Cho-
těšov, germ. Kuttental, vicus prope Nové Benátky (Neu-Bendek). — ⁵³⁾ Dřísy, vicum prope Brandýs n. L. (Brandeis a. d. Elbe) hic dici suspicatur Frind l. l.
pag. 140. — ⁵⁴⁾ Boseň, germ. Bosin, vicus prope Mnichovo Hradiště (Münchengrätz). — ⁵⁵⁾ Žatec, germ. Saaz, oppidum in dextra fl. Ohře (germ. Eger) ripa. — ⁵⁶⁾ Cho-
těšov, germ. Kotěschau, vicus prope Žatec. — ⁵⁷⁾ Lešky, germ. Leschkau, vicus non
longe a Podbořany (Podersam). — ⁵⁸⁾ Fortasse Hlubany, germ. Lubau, vicus prope
Podbořany. — ⁵⁹⁾ De hac provincia vide Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 245 et 402.
— ⁶⁰⁾ Dražejovice, germ. Dražowitz, vicus apud Sušice (Schüttenhofen).

A.

5 Ex his ergo omnibus quicunque diabolo suadente aliquid minoraverit penas cum eodem eternas sustinebit. Amen. Amen. Amen.

<De^g villa Desecripi⁶² datus est

10 quidam homo nomine Zlaton cum filiis et fratre ad legem eiusdem ecclesie. Quod testificantur Blag comes, Matuvs, Petrus, Dama, Zvda, Sbor, Suoiata, Turdmir, Crivecs, Johannes pincerna, 15 Zasin, Buda, Zagor comes, Krec villicus.^g Nomina^h rusticorum, qui sunt de ista civitate: Gosten, Idzenik, Ottassa, Maur, Mali, Dobrac cum fratre Bozen, Bic, Svd.^h Hęcⁱ autem Christo 20 volentę addita sunt: . . .^k dedit bonum patrimonium, Groznata circuitum Ceaslau, Lagouicih⁶³ Henricus dux terram, quam Sdęszlavs dęderat ei. Guclinvs Bocudicih⁶⁴ dedit terram. Pael dal gest

25   **55.A** g) ,De villa — villicus^c alia manus addidit, quae primae manus scripturam imitari conata est. — h) ,Nomina — Svd^d alia manus posterior alio atramento in loco raso scripsit. 30   Vestigiis prioris scripturae diligenter investigatis, hic genuine scriptum fuisse puto: d.   g ass patrimonium [circu]litum Csaslau, La[g]ouicih Henr[ic]us dux terram, quam Sdislaus dederat ei, Gucslin[us] Pocudicih terra[m], Vlah de Dolan etiam dedit animat[ores] . . .^e 35   — i) ,Hęc — Sedlatu^f in dorso membranae alia manus saec. XIII scripsit. — k) spatium fere 55 mm. continens erasum.

— ⁶¹) Živhošt, Žiwohoust, vicus apud Neveklov, distr. polit. Benešov (Beneschau).

⁶²) Locus ignotus. — ⁶³) Lahovice apud Zbraslav. — ⁶⁴) Pokutice, germ. Pokatitz, vicus apud Kadaň (Kaaden).

B.

pendiciis. Siuohoschi⁶¹ Quetek cocus cum terra. Ad ipsum vero castrum Lutomericense sunt pistores et molendinarii, quorum nomina sunt hec: Stromata, Nerad.> Ex hiis * omnibus quicunque diabolo suadente aliquid minoraverit, penas cum eodem eternas in perpetuum paciatur. Amen.ⁿ

55.B n) ,Amen litteris maiusculis scriptum.

A.

Ploscouicich⁶⁵ zemu. Wlah dal gëst
Dolas⁶⁶ zemu bogu i suiatemu Sce-
panu se duëma dusnicoma¹ Bogucea
a Sedlatuⁱ>.

5

56.

Spitigneus, dux Bohemorum, monasterio sancti Johannis Baptistae in Ostrov villam Třebenice et quosdam homines in villa Jirčany donat. [1055—1061.]

Memoriam donationis præbet privilegium Premislai Otakari I. regis, anno 1205 ian. 17 10
datum, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur.

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153—Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 135, num. 154.
— Erben, Reg. I, pag. 54, num. 126.

De memoriae huius fide confer ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Inter hec Spitigneus, dux Bohemorum, villam Trebenicyh¹ pro remedio 15
anime sue suorumque addidit, Hercaz² eciam quosdam homines, qui ter in anno
scutellas et cetera utensilia solvant.

57.

Nicolaus II. papa Spitiugne II., duci Bohemiae, licentiam portandi mitram
pro censu annuo centum librarum argenti concedit. [1059—1060.] 20

Litterae ipsae deperdite sunt, sed testimonium huius concessionis exstat in card. Deus-
dedit Coll. can. lib. III, c. 150, Cod. ms. saec. XII bibl. Vatic 3833 fol. 92; ubi haec le-
guntur: ,Item in quodam tumulo /ita cod. vice ,tomulo/’ Lateranensi inter cetera: Speciocneus,
dux Boemie, accepit licentiam a papa Nicolao sibi portandi mitram et promisit se daturum 25
omni anno C libras argenti de terra sua sub nomine census’ — Dobner, Annales Hagec. V,
pag. 359. — Martinucci, Deusdedit Coll. can. pag. 333. — Jaffé, Reg. pontif. I, num. 4452.
— Cf. Palacký, Dějiny I, 1, pag. 317; Bachmann, Gesch. Böhmens I, pag. 246. — Dobner,
Kritischer Beweis, dass die Mütze (Mitra), welche der römische Pabst Alexander II dem
böhm. Herzog Wratislaw verliehen, nichts anderes als eine Chormütze oder sogenannte 30
bischöfliche Chorkappe gewesen sei (in Born, Abhandlungen einer Privatgesellschaft in
Böhmen III, pag. 131 sq.) Vide etiam Krofta in Český časop. hist. X, pag. 32 not. 1.

58.

Heinricus IV., Romanorum rex, cuidam servienti suo, „Otnant dicto, partem
cuiusdam silvae infra hos terminos constitutam, videlicet ubi Swrbaha¹ fluit in 35
Crumbanaba,² et sursum ubi oritur Crumbanaba, et ubi oritur Swrbaha, et inde

^{65.} A¹⁾ ma² eod. atramento superscriptum.

⁶⁵⁾ Ploškovice, germ. Ploschkowitz, vicus a Litoměřice ad septemtr. et orientem. —

⁶⁶⁾ I. e. in Dolany.

^{56.} ¹⁾ Třebenice a Zbraslav ad meridiem, distr. polit. Smíchov. — ²⁾ Jirčany Dolní, vicus 40
a Jílové (germ. Eilau) ad septemtriones, distr. polit. Král Vinohrady (Kgl. Weinberge).

^{58.} ¹⁾ Höllbach, alias etiam Schwurbach, fl. Bavariae septemtrionalis. — ²⁾ Die Fichtel-
Naab (krumme Waldnaab) fl. Bavariae.

ubi oritur Trewina,³ et deorsum^a Trewina usque in illam viam, quae procedit de Egire⁴ et per eandem viam usque in Swrbaha, et deorsum Swrbaha usque in Crumbanaba in comitatu Heinrici comitis, in pago Nortgove, et in marchia Napurg sitam, cum omnibus pertinentiis et cum omni debito, quod incolae 5 illius marchiae ad Napurg de toto praedio eiusdem Otnandi in praefata marchia hactenus soliti erant persolvere,“ in proprium dat atque tradit.

Ratisbonae 1061 febr. 13.

Autographum in tabulario generali regni Bavariae Monachi (A).

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 148, num. 400 = Erben Reg. I, pag. 54, num. 128. (frgm.)
10 — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 5, num. 8. — Stumpf, Reg. num. 2591. — Nomina explicat Chl. Frh. v. Reitzenstein in Archiv f. Oberfranken VIII, pag. 13 sq.

59.

Severus, episcopus Pragensis, apud papam intercedit pro clero quodam reo et poenitente. 15 [1031 iun. 29—1067 dec. 9.]

Apographum in cod. ms. saec. XI bibliothecae reg. Monacensis num. 4605 (quondam Benedictoburano) fol. 18v—19.

Pez, Thesaurus anecdotorum VI, ps. I, col. 245, num. 59. (ad an. cc. 1067) = Erben, Reg. I, pag. 55, num. 132, (ad a. cc. 1065) — Jos. Truhlář in Časopis Musea kr. Českého LIX (1885) pag. 266.

Domno apostolico¹ mihi in eternum patrono Seuerus, humilis episcopus Pragensis ecclesie, cordis ex medulla quicquid in se valet servitus ulla. Igitur quia ab urbe longe positi sumus, indigemus sepe vestri consilii adiutorio; et ideo quod presentia corporali perficere non valemus, decet nos vel infimis apicibus 25 intimare, quod vestre paternitati volumus patefacere. Etenim clericus iste, etsi iam^a presbyterii fuerat consecratus ordine, sed suadente diabolo humani generis inimico grave commisit peccatum, voluntarie et lacrimabiliter est manifestum. Et timuit enim miser homo quod fecit et ex toto corde poenitentię locum que- 30 sivit. Quem statim vestre almitati vestroque medicamini sanandum direximus. Fuerat quippe isdem prefatus clericus hoc anno infra menia urbis Rome tempore paschali requirens a vobis penitentiam sibi dari. Sed quia eius verbis fuistis in- credulus, idcirco eum vobis, ut iustum est, cum testimonio litterali transmittimus, quo^b vestro iudicio et misericorditer sanetur et penitentia a nobis sibi iniuncta

58. a) ,deosum' A.

35 b) Trebnitzbach (apud Redwitz). — *) Eger. Non flumen, sed locum hic significari putat Gradl l. l.

59. a) etiam' cod. — b) ,quo' supra lineam eodem atramento correctum pro ,ut' genuine posito.

*) Alexandrum II hic dici, cur censeat Pez eumque secutus Erben, nescio.

precepto auctoritatis vestre confirmetur, ita ut non desperet propter magnitudinem criminis, sed aspiciat salutem latronis in hora^c mortis Christi misericordiam consequentis.²

60.

Alexander papa II. Vratislao, duci Bohemorum, significat, se legatos in Bohemiam missurum esse, qui eum cum fratre episcopo reconcilient. [1073.] 5

Pez, *Thesaurus anecd. VI*, I, pag. 246, num. 60 (*ex cod. quodam membr. in 8º. biblioth. s. Emmerammi Ratisbonae manu coeva scripto, qui nunc latet*) = Dobner, *Annal. Hagec. V*, pag. 411. = Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 141, num. 163. = Migne, *Patrol. lat. tom. 146*, pag. 1366. = Erben, *Reg. I*, pag. 58, num. 139. — Jaffé, *Reg. pontif. 2* num. 4696. 10

Meyer v. Knonau, *Jahrb. Heinrich IV. u. V.*, tom. II, pag. 192, *epistolam hanc ad annum 1073 pertinere putat. Erben l. l. eam anno 1071 ascripsit.*

Alexander episcopus servus servorum dei, carissimo in Christo filio W.,¹ Boemiorum inclito duci, salutem et apostolicam benedictionem. Nobilitatis tuae cor et animum ea devotione erga reverentiam sanctae Romanae ecclesiae institutum esse cognovimus, ut habita in te plena dilectione causis tuis, quotiens ad nos referuntur, quantum iustitia comitante valemus, nostrae apostolicae auctoritatis curam undique impendere cupiamus. Itaque de lite, quae inter te et fratrem tuum² episcopum protracta est, et pro qua compescenda iam aliquotiens utrique scripsimus, valde solliciti sumus. Et quanquam officii nostri sit per universam ecclesiam pacem et concordiam cum dei adiutorio seminare, tamen inter vos foedus amicitiae tanto ardenter convenire cupimus, quanto germanum odium non modo vestris honoribus, verum etiam saluti periculosius obesse perpendimus, praesertim cum utriusque quaerimonias et de extingueda lite vestra deprecatorias meminerimus saepe nos accepisse litteras. Unde sicut per nuntios tuos te desiderare intelleximus, in partes illas ad haec et caetera negotia pertractanda idoneos mittere legatos destinavimus, quos si opitulante deo illuc usque venire contigerit, iam nunc te commonitum esse volumus illorum consiliis ac decretis sic adquiescere, sic favere, prout nostrae erga te benivolentiae debito et exequendas ecclesiae dei utilitatibus congruit. Praeterea sicut carissimum filium te ammonemus, ut humanae conditionis memor cogites, quam haec vita fragilis est et incerta, bividve in futuro examine districto iudici omnes conscientias tuas perscrutanti responsurus sis et hos honores caducos et transitorios ita gerere ac transire studeas, ut pro his incomparabiles divitias et indeficientem regni dei gloriam 25 30 35

59. ^{c)} ,h' eodem, ut videtur, atramento supra lineam adscriptum.

¹⁾ *Epistolae huic alia in codice praecedunt, qua neque auctor neque is ad quem mittitur, nominatim adfertur. Truhlář, qui primus eam l. l. edidit, etiam hanc epistolam a Severo episcopo scriptam esse opinatur. Quae quidem viri docti sententia haud quaquam verisimilis esse videtur; quam ob rem epistolam libro nostro intexere non placuit.* 40

60. ¹⁾ *Wratzlao II. — 2) Jaromírum alias Gebhardum episc. Pragensem.*

non amittas. Inter omnia vero et prae omnibus hoc hortamur, hoc rogamus, ut ecclesias et monasteria, quae in tua potestate sunt posita, ab iniuriis protegas et ut ii, qui ad sacrosancta mysteria electi sunt, caste et religiose deo serviant, quantum possis studium ac diligentiam habeas. Plura tibi in scriptis miserimus, 5 nisi quod futuros legatos ea melius viva voce indicaturos esse putavimus.

61.

Alexander II. papa Vratislao, duci Bohemiae, usum mitrae concedit.

[1061—1073].

10 *Litterae concessionis huius deperdite sunt; exstat solum mentio in litteris Gregorii VII, Romae 1073 decb. 17 datis. Vide inferius num. 64.*

62.

Gregorius VII. papa Vratislaum II., ducem Bohemiae, et eius fratres collaudat, quod Bernardum et Gregorium, legatos apostolicos, bene receperint. Quibus ut Jaromir, episcopus Pragensis, obtemperet, eos niti vult.

15

Laurenti 1073 iul. 8.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 11—12. Lib. I, ep. 17.

Harduin, Acta conciliorum VI, pars I. pag. 1208. — Dobner, Annales Hagec. V. pag. 422. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I. pag. 143, num. 166. — Erben, Reg. I. pag. 59, num. 141. — Jaffé, Bibl. rer. German. II (Monumenta Gregoriana), pag. 29. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4788.

20

Gregorius^a episcopus servus servorum dei, Wratizlao, Boemie duci, et fratribus suis¹ salutem et apostolicam benedictionem. Quia ob devotionem et reverentiam beatorum apostolorum Petri et Pauli,^b principum apostolorum, legatos nostros, Bernardum videlicet et Gregorium, qui ab hac sancta et apostolica sede ad vestras partes directi sunt,² debitę caritatis benivolentia suscepistis et eos, ut vestram condecet magnificentiam, honorifice tractatis, omnipotenti deo gratias agimus. Proinde nostrę benivolentię vobis vicem rependimus. Quoniam enim antecessorum nostrorum neglegentia et patrum vestrorum, qui hoc fieri postulasse debuissent, agente incuria, apostolicę sedis nuntii ad partes vestras

30

62. ^{a)} ,Gregorius‘ *characteribus maiusculis rubricatum. Epistolae huic inscriptio rubricata praefixa est: „Duci Boemie XVII.“ — b)* ,Petri‘, ,Pauli‘ *characteribus maiusculis scriptum.*

¹⁾ *Conrado et Ottoni. — 2)* *Quomodo legati partes suas perfecerint, Cosmas, Chron. Boh. lib. II, cap. 30 refert. Qui quoniam unum tantum legatum novit (quem in c. 29 Rudolphum apocrisiarium et consiliarium Gregorii papae nominat) multi rerum Bohemicarum scriptores binas tuum in Bohemiam venisse legationes deputant. Sed Krofta, Kurie a cirkevní správa zemi českých v době předhusitské, in Český časop. hist. X (1904), pag. 32 sq. recto haud dubie iudicio usus, Cosmam falsum legato nomen attribuisse quaeque de Rudolpho traderet, aut ad Bernardum et Gregorium legatos aut ad alterum ex iis referendum esse demonstravit.*

35

raro missi sunt, quidam vestrorum hoc quasi novum aliquid existimantes et non considerantes sententiam domini dicentis: ,qui vos recipit, me recipit³ et ,qui vos spernit, me spernit,⁴ legatos nostros contemptui habent; ac proinde, dum nullam eis^c debitam reverentiam exhibent, non eos, sed ipsam veritatis sententiam spernunt.^d Unde, ut clarius luce patet, eius veritatis sententiam ad cumulum sue damnationis adeo in^e se exagerant, ut merito, dum pusillos domini scandalizant, molas asinarias collo^f suspensas, in profundum perditionis, nisi resipuerint, prolabantur.⁵ Quorum frater vester Jarmir, Bragensis episcopus, olim noster amicus, his nostris legatis, Bernardo^g scilicet et Gregorio,^g ut auditu percepimus, in tantum rebellis extitit, ut, si ita est sicut dicitur, Symonis magi vestigia contra apostolorum principem imitatus fuisse videatur. Quapropter rogamus nobilitatis vestre prudentiam, ut et nostros legatos et fratrem vestrum predictum episcopum conveniatis et per vos et ex parte nostra fratrem vestrum attentius hortemini, quatenus legatorum nostrorum monitis debite obedientie aurem inclinet, et quicquid iustitie sibi suggesserint . . . ,^h vel ex eis preiudicio pregravari, nulla sibi ab hac ecclesia audience denegabitur. Si vero neutrum horum facere acquieverit, et sententiam legatorum nostrorum de suspensione sui officii in eum promulgatam firmabimus et durius contra eum scilicet usque ad internitiemⁱ gladium apostolicę indignationis evaginabimus; sicque fiet, ut ipse et per eum plures alii experiantur, quantum huius sedis auctoritas valeat. Inviti enim ad hoc compellimur, neque audemus huiusmodi presumptionem dissimulare. Per Ezechielem nanque^k prophetam sub interminatione nostri interitus impellimur dicentem: ,Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, ipse iniquus in iniquitate sua morietur, sanguinem autem eius de manu tua requiram^l; et alibi: ,Ve illi, qui prohibet ab eo, qui peccat et incorrigibilis perseverat.^m Vos autem et de his et de aliis^l sic agite, utⁿ et temporalis vobis gloria a domino augeatur et perpetue beatitudinis abundantiam per interventum apostolorum perenniter possidere possitis. Data Laurenti VIII idus iulii, inductione XI.

63.

Sigifridus I., archiepiscopus Maguntinus, Gregorio VII. papae constituto gratulatur. Queritur, quod Alexander II. papa, ipsius auctoritate neglecta, Jaromirum, episcopum Pragensem, excommunicaverit. Excusat valetudinem causae esse, cur Romam non accedat.

[1073 c. septb.]

62. ^{c)} ,eis‘ deest in cod., addidit Jaffé. — ^{d)} ,spernant‘ cod. — ^{e)} ,in‘ deest in cod. — ^{f)} ,collo‘ ex ,colla‘ iam in cod. correctum. — ^{g)} ,Bernardum‘ — ,Gregorium‘ cod. — ^{h)} hic quaedam excidisse patet, quare puncta interposui. — ⁱ⁾ ita cod. pro ,internacionem‘. — ^{k)} ita cod. — ^{l)} ,de his et aliis et aliis‘ cod. — ^{m)} ,ut‘ deest in cod. — ^{o)} Matth. X. 40. — ⁴⁾ Luc. X. 16. — ⁵⁾ Cf. Matth. XVIII, 6. — ⁶⁾ Cf. Ezech. III, 18; XXXIII, 8. — ⁷⁾ Haec unde sint, nescio. ¶

5

10

15

20

25

25

30

35

40

Apographum in codice epistolari Udalrici Babenbergensis: in cod. ms. saec. XII. bibl. caes. aulicae Vindobonensis num. 398 fol. 53^v—54^v (V), in cod. ms. saec. XII. monasterii Zwettensis num. 283, pag. 88—91 (Z) et in cod. ms. saec. XII. bibliothecae Guelferbytanae num. 1024 fol. 33—34 (G).

- 5   *J. G. Eccard, Corp. hist. medii aevi II num. 130. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 420. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 145, num. 168. — Erben, Reg. I, pag. 60, num. 143. — Jaffé, Bibl. rer. German. V, pag. 84, num. 40. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 197, num. 81.*
- 10   *Epistola haec notis omnibus chronologicis caret. Erben l. c. eam anni 1073 spatio definit. Jaffé vero, cui verba epistolae Gregorii VII papae, anno 1074 mart. 18 datae (infra num. 68): ,in litteris tuis, quas de causa Jaromiri Pragensis et Johannis Moraviensis episcoporum nobis direxisti, ad epistolam nostram spectare videbantur, eam circa mensem februarium anni 1074 scriptam esse coniicit. Quam opinionem non sine iusta ratione Dünzemann, Die chronologischen Noten des Registrum Gregorii VII, in Forschungen zur deutschen Gesch. XV, pag. 523 confutat et epistolam circa mensem septembrem anni 1073 conjectam esse demonstrat. Eum approbat Beyer, Über die Datierung einiger Briefe im Registrum Gregorii VII und im Codex Udalrici, in Forschungen zur deutsch. Gesch. XXI pag. 413 et Meyer v. Knonau, Jahrb. Heinr. IV u. Heinr. V. tom. II, pag. 303, n. 201. Eandem fere aetatem proponit Kröger, Gesch. Böhmens von 1041—1086, pag. 46, nota 3, qui eam non ante mensem augustum anni 1073 scriptam esse censem. — Conf. etiam Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 329; Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III⁵ pag. 1130; Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 208, nota 1.*
- 15   *Reverentissimo patri novo Gregorio,^a sacerdocio primę sedis apostolice inflato, S.¹ Moguntine dispensator ecclesię, sedulam benivolentię servitutem et debitam obediencię subiectionem. Semper quidem desiderio desiderabamus, eum apostolice sedis presulem esse, qui vita et moribus, verbis et^b exemplis ad salutem precesset et processet sanctę dei^c ecclesię. Nunc vero, quoniam^d melliflui facti sunt celi, solito dulcius distillantes rorem gratię dei, divina miseratio votis nostris solito cumulatius satisfecit et eum, quem maxime optabamus, eidem^e*
- 20   *sanctę Romanę ecclesię prefecit, qui nobis semper dexter stetit in omnibus negotiis, numquam nobis defuit vel^f nostris. Unde totis precordiorum medullis gratias agimus^g deo altissimo, qui cathedram Petri, caput^h scilicet ecclesiarum, vestro, mī reverende pater, illustravit et ornavitⁱ sacerdocio; humili supplicatu orantes et deprecantes, ut, qui primicias^j apostolatus vestri perfudit oleo leticie*
- 25   *pre participibus^k vestris,² gratiam et pacem multiplicit ecclesię suę cunctis^l diebus vestris. Optamus autem promereri, ut peculiarem gratiam apud vos obtineamus et a vestra paternitate specialem nobis provenire clementiam, non solum ea ca-*

63. a) ,Gregorio reverentissimo patri novo^c G. — b) ,et^c omiss. V, Z. — c) ,dei^c omiss. G. — d) ,quando^c G. — e) ,eundem^c G. — f) ,in^c V, Z. — g) ,agamus^c G. — h) ,capud^c V. i) ,ordinavit^c G. — j) ,miticias^c G. — k) ,pi^c ead. manu superscr. V. — l) ,suę cunctis^c omiss. G.

¹⁾ Sigifridus I. 1060—1084. — ²⁾ Cf. Hebr. 1, 9: ,unxit te deus — oleo exultationis prae participibus tuis.'

ritate, quam universali debetis ecclesię, sed etiam eo gratię privilegio, quod semper sancta sedes vestra Moguntinę impendit ecclesię ut pia mater speciali filię. Hac ergo^m freti gratia, in omnibus, que nobis obviant, ad vosⁿ recurrimus, et quicquid nobis adversatur, ad vosⁿ velut membra ad caput referrimus. Unde humiliter inclinamus^o* vestre sanctitati, quod sub antecessore vestro pię recordationis papa A.³ contigit nos, ut salva reverentia dixerimus, iniuste preiudicium pati et inclementer deturbatos esse ab eo iure, quod sacri canones et patrum scita metropolitanis iubent servari. Denique eidem sanctissimo patri de fratre et suffraganeo nostro Pragensi episcopo⁴ sinistra relatione suggestum est et, me ignorante, ab inimicis apud eum accusatus est. Unde et hactenus^o insolitum 10 ab^p eo exiit edictum, ut eundem fratrem et coepiscopum nostrum, nec inter fratres suos canonice^q prius auditum, nec canonice ad se vocatum, nec inobedientię culpa denotatum, non solum ab officio suo suspenderit,^r sed etiam rebus et redditibus suę ecclesię omnino spoliaverit et extruderit;^r ita ut missis nunciis publice nunciari fecerit in^s clero et populo, ut eum quasi excommunicatum habentes nichil, quod episcopi esset, vel quererent vel acciperent ab eo.⁵ Quod factum si apostolicam deceat mansuetudinem, si decretorum servet auctoritatem, vestram non preterit sanctitatem.^t Debuit namque iuxta decreta canonum ad nos primum causa deferri et ille,^u ad concilium vocatus, intra provinciam inter fratres suos audiri. Ego vero et fratres mei deberemus ad apostolicam 20 sedem velut ad caput nostrum referre, si tanta res esset, ut per nos nec posset nec deberet terminari. Nunc autem frater noster et coepiscopus, á sede sua vagus et profugus et, ut diximus, rebus et redditibus ecclesię suę iniuste spoliatus et extrusus, indignum patitur preiudicium; et omnibus fratribus et coepiscopis nostris magnum inde provenit scandalum, et episcopale nomen et officium, 25 quod apud deum et homines sanctum est, intolerabile patitur obprobrium. Porro ecclesia illa iam multis diebus pastorali caret amministratione et, vivente pastore vidua, episcopali vacat benedictione; nisi quod episcopus ille,⁶ qui expulsionis et perturbationis huius auctor est, eius sibi usurpat officium et, quod omnibus conciliis et decretis maxime cautum est, consecrando et confirmando eundem 30 circuit episcopatum. Quod maxime ob hoc periculosum est, quod gens illa, catholicę fidei novella est plantatio et nondum radicata et fundata in christianismo, et facile ad antiquum paganismi revolabit errorem, si inter pastores suos tantam viderit durare dissensionem. Quapropter ego et omnes fratres mei, vestigiis vestre sanctitatis affusi, oramus et obsecramus .^v primum ecclesię 35

63. ^{m)} ,igitur G. — ⁿ⁾ ,ad vos om. G. — ^{o*)} an ,indicamus corigendum sit? — ^{o)} ,actenus G. — ^{p)} ,ex' G. — ^{q)} ,canonice om. G. — ^{r)} ,suspendit — spoliavit et extrusit' G. — ^{s)} ,in' om. G. — ^{t)} Quae subsequuntur, in G desunt. — ^{u)} ,ille' om. V. — ^{v)} Quamquam in codd. (V, Z) lacuna non est, excidisse tamen hoc loco quaedam verba patet. ³⁾ Alexandro II. — ⁴⁾ Jaromiro (Gebhardo). — ⁵⁾ Conf. Cosmae Chron. Lib. II, cap. 30. (Fontes rer. Boh. II, pag. 106). — ⁷⁾ Johannes episcopus Olomucensis. 40

rationes nec non maligni huius temporis inclamare importunitates. Habebam quoque de quibusdam agere vobiscum ipse presens, que nec litteris intexere nec nuncio, etiam alicui fidelissimo, habeo aperire. Quapropter presentes fratres cum litteris meę excusationis ad vos dirigo, qui vobis suggerant: quod ad vos non veni, non esse temeritatis, sed inevitabilis et supremę necessitatis. Noverit autem sancta paternitas vestra, quod non est homo in terra me vobis fidelior et ad omne preceptum vestrum implendum devotior; nec adventum meum ad vos aliquod posset negocium retardare, si tantum iuvarer virium valitudine. etc.^x

64.

10   *Gregorius VII. papa Vratislao II, duci Bohemiae, asserit mitrae usum ab Alexandro II. concessum. Negotia a legatis suis non confecta curae sibi fore spondet.*
Rome 1073 dec. 17.

15   *Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 24. Lib. I, ep. 38.*

Harduinus, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1226. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 425. — Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 144, num. 167. — Erben, Reg. I, pag. 59, num. 142. — Jireček, Cod. iuris Bohem. I, pag. 19, num. 11. — Jaffé, Bibl. rer. Germanic. II, pag. 56. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4812.

20   *Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, duci Boemie, salutem et apostolicam benedictionem.* Longa iam temporis intervalla transacta sunt, ex quo et nobilitas tua beato Petro,^b apostolorum principi, non modicę devotionis animum spopondit et studium, et tibi in apostolica sede inter ceteros principes larga benignitas, pre multis etiam singularis et egregia fuit astricta caritas. Cuius rei fidem et indicium ex benivolentia domni et antecessoris nostri Alexandri^b papę satis percepisse potes, qui petitionibus tuis nonnunquam sine sua et filiorum sanctę Romanę ecclesię sollicitudine et labore condescendit et ad signum intimę dilectionis, quod laicę personę tribui non consuevit, mitram quam postulasti direxit. Neque vero nos in nostris temporibus tantę dilectionis gratiam providente domino labefactari volumus; immo, si quid est, in quo comitante iustitia firmius conglutinari valeat, hoc nostra apud deum sollicitudo impetrare valde desiderat. At te quidem, erga apostolicam reverentiam quam sis in votis constans, quam in promissis perseverans, non modo pro dignitate, verum etiam pro salute tua fideliter oportet attendere; scriptum est enim: ,Vovete et reddite'.¹ Quę autem illa^c vel qualia sint, a tui ipsius conscientia satis te commonitum

35   63. ^{x)} in sequentibus archiepiscopus papam rogat, ut contra Thuringos sibi succurrat.

64. ^{a)} rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. Epistolam praecedit haec inscriptio rubricata: ,XXXVIII. V. duci Boemie.' — ^{b)} caracteribus maiusculis scriptum. — ^{c)} scilicet: promissa.

¹⁾ Psal. LXXV, 12.

esse putamus. Causas vero et negotia, quę, in partibus illis ad audientiam discussionemque legatorum nostrorum² perlata, peccatis impedientibus congrua determinatione diffiniri non poterant, sicut officii nostri cura nemine nos rogante compellit, ad eum, quem iustitia postulaverit, finem adiuvante domino perducere procurabimus. Porro quę ipsi inde statuerunt, interim, donec ad nos negotia perferantur, immota manere volumus atque apostolica auctoritate precipimus. Deus autem omnipotens, qui bonorum omnium dator et auctor est, talem vos in votis vestris et actibus esse faciat, ut, cum ante cęlestes iudices, videlicet Petrum^b et Paulum,^b in futuro examine veneritis, nulla vos in illorum oculis, nisi quę remuneratione digna sit, conscientia denotare vel ostentare valeat. Data 10 Rome XVI kalendas ianuarii, indictione XII. 15

65.

Gregorius VII. papa Jaromiro, episcopo Pragensi, significat, Vratislao II, duci Bohemiae, quid mandaverit, eumque die XIII m. aprilis Romae esse iubet. Episcopatus Moraviensis possesiones interim tangi vetat.

Romae 1074 ian. 31.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano, fol. 27. Lib. I, ep. 44.

Harduin, Acta Concilior. VI, ps. I, pag. 1230. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 429. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 148, num. 170. — Erben, Reg. I, pag. 61, num. 145. — Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 62. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4821.

15

20

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Jeromiro, Bragensi episcopo.¹ Quamquam inobedientia tua et culpa, quam in contemptu legatorum sanctę Romanę ecclesię perpetrasti, preces tuas, te absente et nondum parato satisfacere, recipi non meruerit, tamen ne ex apostolica, licet iusta, distinctione absentationis tuę moram vel occasionem diutius defendere possis, necessitatem, qua te urgeri in epistola tua conquestus es, et impedimentum ad nos veniendi removere decrevimus. Itaque presenti auctoritate tibi restituimus et tenenda concedimus, quęcunque a legatis nostris, Bernardo videlicet et Gregorio, preter episcopale^b officium tibi interdicta sunt, quoniam te, expoliatum rebus ecclesię tuę, inopia rerum necessiarum obedientiam debitę satisfactionis non posse exequi, sicut supra diximus, conquerendo excusas. Atque hoc idem fratri tuo Wratizlao duci per epistolam nostram notificavimus, ammonentes eum, ut de consuetis decimis et redditibus ecclesię tuę nihil in potestate sua tibi denegari patiatur aut subtrahi. Ammonemus igitur et ex parte apostolorum Petri et Pauli^c et nostra per eos 25 30 35

64. ^{a)} Bernardi et Gregorii, diac. eccl. Rom.; v. supra num. 62.

65. ^{a)} rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. — ^{b)} corr. ex ,epalē titulo posteriore eraso. — ^{c)} nomina caracteribus maiusculis scripta.

¹⁾ Nota salutationem non inconsulte ac fortuito ommissam.

apostolica tibi auctoritate precipimus, ut nullis excusationibus absentiam tuam ulterius defendens, in ramis palmarum² apostolica adire limina non pretermittas, cognoscens fratrem tuum a nobis esse commonitum, ut Johannem, Moravensem episcopum, itidem ad nos venire commoneat et ex sua parte tales ad nos nuntios 5 dirigat, quibus in nostra possimus examinatione diffinire dissensionum causas.^a Interim vero de possessionibus Moravensis episcopatus nihil te tangere volumus et precipimus, ne et ipse aliqua molestiarum excusatione presentiam suam conspectui nostro subtrahat. Prescriptum vero terminum adventus tui tu ipse ita mature fratri tuo duci indicare curato, ut Moravensem episcopum et suos le- 10 gatos una tecum ad apostolicam sedem dirigere possit. Data Rome II kalendas februarii, indictione XII.

66.

Gregorius VII. papa Vratislao II., duci Bohemiae, mandat, ut Jaromiro, episcopo Pragensi, Romam vocato, omnia per legatos apostolicos adempta 15 praeter episcopale officium restituat. Monet, ut cum eodem Romam vel ipse adeat vel episcopum Moraviensem legatosque mittat. Romae 1074 ian. 31.

Apographum exstat in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 27 v—28. Lib. I, ep. 45.

Harduin, Acta Concil. VI, ps. 1, pag. 1231 = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 429 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 147, num. 169. — Erben, Reg. I, pag. 61, num. 144. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 63. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4822.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, duci Boemiorum, salutem et apostolicam benedictionem. Frater tuus Jeromirus, Bragensis episcopus, conqueritur, se expoliatum ecclesię suę rebus, inopia rerum necessiarum pro 25 reddenda ratione eorum, quę sibi intenduntur, ad apostolicam sedem venire non posse. Quod quamquam eius inobedientia et tergiversatio valde promeruerit, tamen, ne hanc^b absentationis suę occasionem pretendere possit, volumus atque precipimus, ut in integrum sibi restituantur, quęcunque a legatis nostris, Bernardo videlicet et Gregorio, preter episcopale^c officium interdicta sunt, et preter ea, 30 pro quibus Johannes Moravensis super eum clamat episcopus. Qua in re tuam maxime admonemus prudentiam, ut de consuetis decimis vel redditibus ecclesię nihil ei in tua potestate denegari patiaris aut subtrahi, nec aliquam sibi contrarietatem facias, per quam, ut ad nos venire non possit, impedimenta sibi obsistere iterum conqueratur. Eo autem tempore, quo ipse, sicut per epistolam

35 65. ^{a)} ,dissensionum causas^c supra lineam addidit manus alia.

²⁾ = april. 13.

66. ^{a)} nomen rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. Epistolae praefigitur inscriptio rubricata: ,XLV. V. duci Boemie^c — ^{b)} ,n^c superscriptum. — ^{c)} genuine ,epalē^c, sed titulus posterior cancellatus.

nostram commonitus est, apostolicam sedem adire debuerit, te quoque, si fieri posset, presentem fore maxime cuperemus. Quod si rerum aut temporis eventus prohibuerit, nobilitatem vestram multum admonemus, ut episcopum Moravensem presentiam suam nobis exhibere commoneatis, et preterea de vestris fidelibus tales ad nos nuntios dirigatis, cum quibus rerum veritate^a solerti indagatione perquisita et undique explorata, favente divina clementia omnes dissensionum causas abscidere et, quicquid equum fuerit, determinata sententia statuere valeamus. Data Rome II kalendas februarii, indictione XII. 5

67.

*Gregorius VII. papa Ottонem et Conradum, Vratislai II, Bohemiae ducis. 10
fratres, ne ecclesiae Olomucensi iniurias inferant, hortatur.*

Romae 1074 mart. 18.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 34.^v Lib. I, ep. 59.

*Harduin, Acta concilior. VI, ps. 1, pag. 1240 — Balbin, Miscell. hist. Boh. dec. I, lib. VI,
pag. 10, num. 7. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 430. — Boczek, Cod. dipl. Morav. I, 15
pag. 149, num. 171. — Erben, Reg. I, pag. 62, num. 146. — Jaffé, Bibl. rer. Germanic. II,
pag. 78. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4836.*

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Ottoni et Chuonrado, fratribus Wratizlai, ducis Boemiorum, salutem et apostolicam benedictionem. Me minisse debet nobilitas vestra, quod de causa Olomucensis ecclesiæ iam ante apostolica monita accepistis, ne iustitiam eius aliqua occasione minueretis neque molestantibus eam aliquod adiutorium preberetis. Nunc iterum vos ammonemus et paterna caritate rogamus, ne aliquam contrarietatem eidem ecclesiæ faciatis, sed pro reverentia sanctæ Romanæ ecclesiæ, cuius apostolicis privilegiis munita est, amorem et pię devotionis studia erga illam exhibeatis, et, quantum vestre potestatis est, iura et pertinentias eius a vobis et vestris inviolata conservari studeatis. Hec enim est causa, in qua et divinę remunerationis gloriam et apostolorum certa presidia ac nostrę dilectionis plenitudinem vobis lucrari et aptissime possitis astringere. Sin autem, quod non optamus, aliter feceritis, procul dubio hęc eadem vobis corrumpere et in contrarium, quod absit, vertere poteritis. Data Rome XV 20 kalendas aprilis, indictione XII. 25 30

68.

Gregorius VII. papa Sigifridum, archiepiscopum Maguntinum, tum de negligentia obiurgat, quod litis inter Jaromirum Pragensem et Johannem Mora-

66. ^{a)} veritate in loco raso scriptum.

67. ^{a)} nomen rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. Epistola sequens inscriptio rubricata praefigitur , O. et C. fratribus ducis LVIII.

viensem episcopos curam antea non egerit, tum de arrogantia, quod eiusdem causae, cum ad apostolicam sedem delata sit, diiudicationem affectet.

Romae 1074 mart. 18.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 34^v—35^v Lib. I, ep. 60.

5   *Coletius, Concil. XII, pag. 280 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 150, num. 172. — Erben, Reg. I, pag. 62, num. 147. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 78. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 200, num. 95. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4837.*

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Sigifredo, Maguntino archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem. Pervenit ad aures nostras quedam de te indigna relatio, cui nequaquam fidem adhibuissemus, nisi quod in litteris tuis, quas de causa Jeromiri Bragensis et Johannis Moraviensis episcoporum nobis direxisti, idem in animum tuum te induxisse intelleximus; videlicet ut negotium, quod ipsi habent ad invicem, totiens iam ad apostolicam delatum audentiam, a nostro iudicio ad examen tui arbitrii transferretur. Qua in re quoniam evidenter appetat, quam parum consultores tui iura apostolicę auctoritatis intelligent vel adtant, fraternitatem tuam, ut nobiscum canonicas traditiones et decreta sanctorum patrum percurrat, invitamus; in quibus presumptionis sue fastum denuo recognoscens, culpam in se ipsa neglegentię pariter deprehendat et ausus. Nam, cum primum Johannes, Marovensis^b episcopus, ecclesię, cui preest, iura defendere volens multis iniuriis ac contumeliis, flagellis etiam, ut audivimus, afficeretur et tamen iustitiam non posset consequi, tua religio nullam inde solitudinem, nullam in discutienda causa fatigationem suscepisse dinoscitur. Verum, postquam apostolica sedes, accepta prefati episcopi querimonia, sepe per epistolas, aliquotiens etiam per legatos, causam iusto fine^c determinare et litem compescere desudaverat, tunc demum evigilans sollertia tua negotium animadvertisit, suis hoc discussionibus referendum esse iudicavit: et fratrem, per apostolica suffragia ad portum iustitię et quietis enatantem, in profundum credo renovandę contentionis et laborum retrahere voluisti. Quamquam igitur hinc officii tui incuria illinc suscepta adversus apostolicam sedem, accusante te, arrogantia merito in te commoveri deberemus, utentes tamen apostolica mansuetudine, placido te ammonemus affatu,^d ne ulterius tam inordinata, tam inconsulta presumas; apostolica iudicia, non dico tibi, sed nec ulli patriarcharum aut primatum retractandi licentiam fore existimes; ne contra sanctę Romanę ecclesię iura^e quicquam tibi attribuere vel moliri cogites, sine cuius habundanti clementia nec in loco quidem tuo, ut tu ipse nosti, subsistere potes. Nos etenim adiuvante deo per auctoritatem beati Petri, sicut iam diu in apo-

68. a) nomen rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. Epistolae haec inscriptio rubricata praefixa est: ,Maguntino archiepiscopo. LX.' — b) ita cod. — c) genuine ,fine', sed abbrev. signum cassatum. — d) ita correxit Jaffé; ,affectu' cod. — e) ,iura' supplevi.

stolica sede decretum est, inter prefatos episcopos litem iuste decidere et Olomucensi^f ecclesię, quę sui iuris sunt, decernere et corroborare procurabimus. Data Rome XV kalendas aprilis, indictione XII.

69.

*Gregorius VII. papa Vratislao II, duci Bohemiae, promittit se ecclesiae
cuidam [fortasse Vissegradensi], cum perfecta fuerit, reliquias et privilegia ex-
petita concessurum esse. Addit de litteris ad Sigifridum, archiepiscopum Magun-
tinum, missis.*

Romae 1074 mart. 18.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 35.º Lib. I, ep. 61.

5

*Harduin, Acta concil. VI, ps. 1, pg. 1242. — Balbín, Miscell. hist. Bohem. dec. I. lib. VI,
pag. 10, num. 8. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 436. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I,
pag. 151, num. 173. — Erben, Reg. I, pag. 63, num. 148. — Jaffé, Bibl. rer. German. II,
pag. 80. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 200, num. 96. — Jaffé, Reg. pontif. 2
num. 4838.*

15

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, duci Boemie, salutem et apostolicam benedictionem. Quoniam, afflatus igne divino, studia devotionis erga sanctam et apostolicam ecclesiam habere cepisti, silere nos caritas in te diffusa non patitur, quin ardorem divinę servitutis de die in diem ferventius te concipere frequenti exortatione moneamus. Illa etenim vota apud deum premia merentur et gloriam, quę per gradus bonorum operum ad cacumen plenitudinis tendunt et semper in bono desideria ampliora concipiunt. Quapropter, karissime fili in Christo, bona, quę deo inspirante mens et devotio tua proposuit, ad effectum perfectionis extendere stude, quatenus apostolica benivolentia nulla tibi labefactata segnicię pro meritis tuis ampliori semper te dilectione comprehendat. De reliquiis et privilegio, unde nos rogasti, cum nuntiis tuis^b finita et perfecta ecclesia^c consecrationis consilium a nobis quesierit, voluntati tuę satisfacere benigne procurabimus. Sigifredum vero archiepiscopum Moguntinum de presumptione, quam in causa Jeromiri, Bragensis episcopi, habuit, per epistolam nostram^d duriter increpavimus, interdicentes ei, ne ulterius se huiusmodi ineptia^e et fatuitate occupare incipiat. Adtamen, si quid adversus^f te temerario iudicio fecerit, preventu apostolice auctoritatis tutus atque defensus, donec iterum ad te nostra

20

25

30

35

69. f) super ,Olomucensi' scripsit alia manus ,id est Marovensi'.

69. a) nomen rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. Epistolae haec inscriptio rubrica praefixa est: ,Duci Boemie LXI'. — b) ,missis' excidisse censem Jaffé. — c) ita corr. Jaffé; ,inertia' cod. — d) corr. ex ,adversum'.

35

¹⁾ Dobner eumque secutus Erben ecclesiam Wissegradensem hic dici putat; v. et. Tomek, Dějepis města Prahy I,2 pag. 32, not. 18. — ²⁾ Vide epistolam praecedentem, num. 68.

legatio perferatur, pro nihilo ducas magisque sibi ad periculum quam tibi futurum esse non ambigas. De cetero apostolicis benedictionibus semper te munitum esse gaudeas. Data Rome XV kalendas aprilis, indictione XII.

70

Romae 1074 apr. 16.

Apogrammum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 43v — 44v Lib. I. ep. 78.
Harduin, Acta concil. VI, pars 1, pag. 1254. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 432. —
Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 152, num. 174. — Erben, Reg. I, pag. 63, num. 149. —
Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 98. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4859.

15 Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, Boemiorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. Frater tuus Jarmirus, Bragensis episcopus, ad apostolorum limina veniens conspectui nostro ea qua oportuit se humilitate presentavit, et de obiectis sibi quedam confitens congruam inde satisfactionem obtulit, quedam vero denegavit et in hunc modum se purgando removit: vide-
20 licet, quod ipse Johannem, Marovensem episcopum, non percusserit neque ser-
vientes eiusdem episcopi decapillari aut barbas eorum abradi preceperit, aut oc-
casione subterfugiendi synodus indutias per legatum suum petierit. Nostre igitur
dilectioni plene reconciliatum, et restituto sibi omni episcopali officio, ad pro-
priam sedem cum litteris nostris et apostolico cum sigillo remisimus; com-
25 mendantes eum tuę nobilitati, ut, omni inter vos odio et inimica emulatione
sublata, fraterno corde eum diligas et episcopalem in eo dignitatem, sicut dignum
est, veneranter inspicias, et quemque iuris ecclesię sibi commissę sunt vel quo-
libet modo ad eum iuste pertinent, tam tu ipse ei concedas quam omnes, qui
sub tua potestate sunt, sine contradictione sibi reddere facias. De causa vero,
30 quem inter eum et Marovensem episcopum tam diu protracta est, propter illius
absentiam ita statuimus, ut in futura synodo ambo episcopi aut ipsi ad nos
niant aut tales nuntios mittant, quibus presentibus et causam ex utraque parte
rationabiliter exponentibus, nos sine omni ulterius dilatione puram super hac
re iustię diffinitionem inferre et contentionem eorum decidere deo favente pos-
35 simus. Ubi etiam legatos tuos interesse multum cupimus, quatenus et ipsi tua
vice ad indagationem veritatis nos adiuvent et testes nostre diffinitionis existant.

70. a) *Rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. Epistolae haec inscriptio rubricata praefigitur: .Duci Boemie. LXXVIII.*

Terram vero, unde inter episcopos lis est, Moravensem episcopum interim tenere decrevimus. Preter hęc supra memoratus frater tuus conqueritur super te, ut de prepositura et castro sancti Wenzlai¹ debitam sibi potestatem et iustitiam pęnitus auferas. Unde excellentiam tuam paternis affectibus rogamus et ammonemus, ut, si te iniurias ei in hac re irrogare cognoscis, respectu divini timoris, cui rationem de factis tuis in districto iudicio redditurus es, gratuita bonitate tua ad iustitiam redeas et fratri, quę sua sunt, sine omni contrarietate dimittas. Sin vero clamor eius inter vos sedari nequeat, in prefato termino future synodi^b legatos tuos vel hac de causa ad nos transmittere non praetermittas, quatenus, inquisita et per cognita veritate ex utraque parte, quod iustum fuerit valeamus decernere et aliquando fraterna pace et concordia vos opitulante deo coniungere. Data Rome XVI kalendas maii, indictione XII.

71.

Gregorius VII. papa Jaromirum, episcopum Pragensem, graviter reprehendit, quod fide fracta et contra suum praeceptum bona quaedam occupaverit, de quibus inter eum et Johannem, episcopum Moraviensem, lis est; quae episcopo Moraviensi reddi iubet. Hortatur, ne pacem cum Vratislao II. duce conciliatam perturbet, utque cum episcopo Moraviensi Romam aut ipse veniat aut legatos mittat.

Romae 1074 sept. 22. 20

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 53^v—54^v Lib. II, ep. 6.

Harduin, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1266. — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 440. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 155, num. 176, — Erben, Reg. I, pag. 64, num. 150. — Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 118. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4879.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Geromiro,^b Bragensi episcopo, quod non meretur, salutem et apostolicam benedictionem. Venientem te hoc anno ad apostolicam sedem, apostolica utentes mansuetudine, multo benignius multoque mitius, quam facta tua mererentur, suscepimus^c atque tractavimus. Sed tu more tuo malum pro bono reddens, contempta nostra caritate et apostolica auctoritate, contra interdictum nostrum de bonis et rebus, unde inter te et Johannem, episcopum Marovensem, lis est, te intromittere ausus es et, quod valde nobis molestum est, nostra concessione te id fecisse, mentitus es. Nos equidem meminimus sic decrevisse: ut episcopus Marovensis terram et

70. ^{b)} ,synodus' cod.

¹⁾ Jireček in Památky archeologické VIII, pag. 56, sicut iam antea Dobner, Annales Hagec. V, pag. 448 sq., minus recte sub hoc nomine castrum Podivin in Moravia suspicatur; quam sententiam contemnit Kröger, Gesch. Böhmens vom Friedensschluss Breslau, pag. 50, n. 1; Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 99, n. 1 castrum Pragense hic dici censem.

71. ^{a)} ,Gregorius' rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. In margine sinistro alia, ut videtur, manus adnotavit: ,Bragensi episcopo'. — ^{b)} ita in cod. genuine scriptum erat, quod manus quaedam posterior in ,Geboardo' mutavit. — ^{c)} ,te suscepimus' cod.

alia, de quibus inter vos discordia erat, usque ad futuram synodum cum omni pace et quiete tenere deberet. Hoc in litteris nostris¹ fratri tuo duci² expresse significavimus. Hoc tu ut nullatenus impediens, in manum nostram promittendo firmasti, sed ut verbum inde mutaremus hoc, cum multum instares, neque pre-
 5 cibus neque pretio impetrare potuisti. Porro in novissimis quasi quasdam novas querelas super fratre tuo Wratizlao duce, quod fraudulenter te fecisse nunc cognoscimus, afferens, videlicet eum de quodam castro sancti Venzlai et de pre-
 10 positura iustitiam tuam tibi contradicere, hoc tantum effecisti, ut eum in epistola nostra moneremus, quatenus, si se iniuriam tibi fecisse cognosceret, pro nostro, immo pro amore dei, quod equum esset, inde faceret. Hac igitur occasione et de nobis mendacium finxisti et nostra decreta subvertisti. Sed queso, non eru-
 15 bescis aut non times, quod pro talibus causis non solum ordinis tui periculum tibi imminet, sed ex fraterno odio nec christianitatis quidem in te suscepta gratia manet? Precipimus ergo tibi ex parte beati Petri⁴ et nostra apostolica auctoritate,
 20 ut castrum, quod tam fraudulenter cepisti, et alia omnia, que in lite sunt, pre-
 fato Marovensi episcopo reddas, et tu ad difiniendam causam, sicut statutum est, aut ipse Romam venias aut idoneos legatos mittas; atque hoc ita tempestive Marovensi episcopo notifaces, quatenus et ipse pariter se vel legatos suos ad iter preparare valeat. Preterea, sicut nobis relatum est, pacem, que inter te et
 25 fratrem tuum ducem convenit, multis modis perturbare non desinis, precipue cum suos absque canonica culpa et legali iudicio excommunicas. Quod quidem tibi maxime periculosum est, quoniam, sicut beatus Gregorius dicit, qui insontes ligat, sibi ipsi potestatem ligandi atque solvendi corrumpit. Unde te ammonemus, ut anathematis gladium nunquam subito neque temere in aliquem vibrare pre-
 sumas, sed culpam uniuscuiusque diligenti prius examinatione discutias. Et si quid est, quod inter te et homines sepefati fratris tui emerserit, cum eo in primis, ut suos ad iustitiam compellat, fraterne et amicabiliter agas; et si equitatem tibi denegaverit, aut temeritatem suorum aliqua dissimulatione contra te, quod non credimus, intumescere sine vindicta permiserit, nobis indicare non te pigate; et
 30 prestante domino huius querele occasionem sollicitis ammonitionibus sine mora decidere procurabimus. Data Rome X kalendas octobris, inductione XIII.

72.

Gregorius VII. Vratislao II, duci Bohemiae, gratias agit, quod sub nomine census centum marcas argenti miserit. De suis ad Jaromirum episcopum litteris 35 nuntiat. Monet, ut bona episcopo Moraviensi ablata restitui cogat.

Romae 1074 sept. 22.

71. ^{a)} Petri' caracteribus maiusculis scriptum.

¹⁾ Vide litteras proxime praecedentes. — ²⁾ Vratislao II.

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 44^v—45. Lib. II, ep. 7.

Harduin, Acta concil. VI, ps. 1, pag. 1268. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 439. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 154, num. 175. — Erben, Reg. I, pag. 65, num. 151. — Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 119. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4880.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, duci Boemiorum, salutem et apostolicam benedictionem. Pervenit ad nos nuntius vester, qui magne devotionis et fidelitatis vestre exhibitionem nobis retulit et, quę beato Petro^b sub nomine census misistis, videlicet centum marchas argenti ad mensuram vestri ponderis, fideliter presentavit. Quod quidem gratanter accepimus; sed caritatem vestram multo ardenter amabiliusque, quasi quibusdam animi brachiis ad vos usque porrectis, amplectimur, qui mentem vestram et desiderium magis ac magis erga reverentiam apostolicę sedis accendi perpendimus. Beatus autem Petrus,^b quem vos diligitis et cui celsitudinem potentię vestre humiliatis, copiosa vobis procul dubio retributionis munera preparabit et suo vos munimine tam in presenti quam futuro seculo lētificabit. De cetero grates vobis habemus, quod obēdientes nostris monitis, cum fratre vestro Geromiro, Bragensi episcopo, pacem fecistis; quem nos quidem hoc in anno apostolicę sedi presentatum longe misericordius quam sua mereretur culpa tractavimus. Verum ille, indebitam nobis vicem rependens, mox ut domum reversus est, sicut nos non dubia relatione cognivimus, de castro quodam¹ et aliis rebus, unde litem habet cum Johanne, Marovensi episcopo, contra interdictum nostrum et contra sui ipsius in manus nostras datam promissionem etiam de nobis mentiendo, quasi id sibi concesserimus, se intromittere ausus est. De quo mendacio et fraude quod et qualiter paucis eum corripiendo preceperimus, in transmisso tibi exemplo litterarum,² quas ei direximus, plene cognoscere potes. Unde et tuam nobilitatem ex parte beati Petri^b et nostra apostolica auctoritate rogamus et precipiendo monemus, ut nequaquam eum de tanta deceptione ulterius gaudere sinas. Sed nisi ipse, sicut ipse in litteris nostris iussus est, castrum et alia, quę in lite sunt, Marovensi episcopo sine mora reddat, tua eum virtute eicias et restitutis omnibus iam sępe dicto Marovensi episcopo, ipsum et bona ecclesię, cui preest, pro amore dei et redemptione animę tuę ab iniuriis et impiorum hominum oppressione defendas. Hoc autem ea spe et intentione tibi procurandum mittimus, ut omnipotens deus te et honores tuos divina virtute defendat et, suffragante beato Petro^b apostolo, a peccatorum tuorum te absolutum vinculis ad gaudia eterna perducat. Data Rome X kalendas octobris, indictione XIII.

5

10

15

20

25

30

35

72. a) rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. In margine adnotatur: „Duci Boemiorum.“ — b) nomen caracteribus maiusculis scriptum.

¹) *Podivin in Moravia.* — ²) *Vide epistolam praecedentem (num. 71).*

73.

*Gregorius VII. papa Johannem, episcopum Moraviensem, ab episcopo Pra-
gensi iniuriis affectum, consolatur. Addit de epistolis suis ad Jaromirum et
Vratislaum missis.*

5

Romae 1074 sept. 22.

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 55. Lib. II, ep. 8.

*Harduin, Acta concil. VI, ps. 1, pag. 1266. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 442. —
Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 157, num. 177. — Erben, Reg. I, pag. 66, num. 152. —
Jaffé, Bibl. rer. German. II, pag. 121. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4881.*

10   Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Johanni, Marovensi episcopo,
salutem et apostolicam benedictionem. Caritatem tuam, frater, erga nos promptam
et sinceram esse cognoscentes, debitas tibi grates rependimus tuisque fatigatio-
nibus fraternali corde compassi sumus. Scimus equidem, quanta fraude Bragensis
episcopus te circumvenit. Qui tamen non solum ad tuas,^b sed, de nobis men-
15   tiendo et quasi ex nostra concessione rapacitatem suam roborando, ad nostras
etiam iniurias patenter erupit. Qua de re quam graviter commoti simus vel quid
inde censuerimus, hic nuntius tuus viva voce tibi indicare poterit et tu ipse in
litteris, quas duci, et exemplo litterarum, quas eidem episcopo misimus, pleniter
cognoscere potes. Et tu quidem nimis simpliciter egisti, quod nos contra decreta
20   nostra surgere et sententiam nostram tam leviter mutare putasti, qui^c ea omnia,
quæ inter te et illum in lite sunt, usque ad futuram synodus et totius dissен-
sionis vestre discussionem tuis possessionibus decrevisse, presens^d intellexeras.
Nunc igitur apostolica auctoritate iussus atque suffultus, castrum et si quæ alia^e
prefatus episcopus tibi abstulit, sine mora repeatas. Illum nanque admonuimus,
25   firmiterque tibi ea omnia sine contradictione reddere precepimus. Duceo vero
rogavimus, ut, si episcopus nobis non obediaret,^f eum de castro expelleret et,
restitutis tibi omnibus, pro amore dei te et bona ecclesiæ, cui prees, deo adiu-
vante defenderet. Hoc enim indubitanter scias, quia neque in hac neque in alia
re ad defensionem iustitiæ tuæ apostolica tibi, providente deo, sollicitudo^g deerit
30   vel auctoritas. Omnipotens deus in tua sacerdotali vigilancia et officio sibi gratum
sacrificium et tibi statuat eterne felicitatis premium.   Data Rome X kalendas
octobris, inductione XIII.

74.

*Sigifridus I., archiepiscopus Maguntinus, omnibus suffraganeis et abbatibus
35   provinciae suaे, quomodo legati apostolici contra clericos concubinarios proces-*

73. a) nomen rubro colore characteribus maiusculis scriptum. In margine dextro adnotatur:
,Marovensi episcopo' — b) ex ,suas' iam in cod. corr. — c) an ,quem' vel ,qui nos' corri-
gendum sit, dubitat Jaffé. — d) Kröger, Gesch. Böhmens von 1041—1086, pag. 49
nota 2 ,presens' in ,prorsus' corrigere vult. — e) ,si qua aliqua' cod. — f) sequitur
40   iterum ,ut' in cod. — g) in cod. sequitur ,non'.

serint, nuntiat et mandat, ut sacerdotes, qui concubinas suas non dimiserint, ad se mittantur.

[1074—1075.]

Concilia Germaniae (ed. Hartzheim) III, pag. 175 (ex apographo e vetusto quodam cod. ms. bibliothecae metropol. Maguntinae ab Schannatio descripto, H) = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 456 (frgm.) = Moser, Gesch. der päpstlichen Nuntien in Deutschland, I, pag. 540. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 161, num. 181, = Erben, Reg. I, pag. 67, num. 154. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 203, num. 109.

Hefele, Conciliengesch. V, 2. ed. pag. 53, encyclicam hanc aut ad papam non perlatam aut ab eo saltem non approbatam esse, optimo haud dubie iudicio arbitratur. — Vide 10 etiam Binterim, Pragmatische Gesch. der deutschen Concilien III, pag. 435.

Sigefridus, Moguntinus archiepiscopus, episcopis et aliis ecclesiarum praelatis, in provincia sua constitutis, salutem in eo, sine quo salus esse non potest. Placuit domino papae, ut mitteret quosdam de curia pro reformando ecclesiarum statu et maxime manifesta cohabitatione mulierum clericis prohibenda. Illi autem 15 diligenter executi, quod eis iniunctum fuerat, quibusdam per suspensionem aliis per excommunicationem preeceperunt, ut concubinas dimitterent et ulterius non admitterent; sed parum in aliquibus profecerunt. Nos igitur videntes, quod occasione huius mandati facti sunt plurimi transgressores, scandalumque, quod exinde ortum est, et infamiam clericorum, quae secuta est, significavimus domino 20 papae. Unde ipse nobis dedit in mandatis, ut, quia multitudo est in causa, propter quam detrahendum est severitati, talibus misericorditer consulamus. Inde est, quod mandamus vobis, qui subditos habetis, ut quemcunque inveneritis cauteriatam^a habentem conscientiam eo, quod tali vitio laboraverit et concubinas a se non removerit, eum ad nostram praesentiam transmittatis, ne inde 25 digne accedens ad altare dei iudicium sibi manducet et bibat. Interdicimus enim, sicut nobis iniunctum est, cum tali auctoritate apostolica dispensare.

75.

Gregorius VII. papa Johannis Moraviensis et Jaromiri Pragensis episcoporum litem discernit ea lege, ut bona, de quibus inter eos contentio erat, per 30 medium dividantur, donec alteruter causam documentis clariorem demonstraverit.

Romae 1075 mart. 2.

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 78v—79. Lib. II, ep. 53.

Harduin, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1302. — Balbin, Miscell. hist. Bohem., decad. I lib. VI, pag. 8, num. 6. = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 447. = Boczek, Cod. dipl. 35 Mor. I, pag. 158, num. 178. — Lünig, Cod. Germaniae dipl. I, pag. 955. — Erben, Reg. I, pag. 67, num. 155. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 171. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4934.

74. a) ,cautilatam^t H.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei. Quoniam ad memoriam semperque dilucidandam causarum negotiorumque veritatem nihil aptius, nihil durabilius quam scripturarum paginas estimamus, qualiter lis et discordia, quę inter confratres nostros, videlicet Johannem, Moravensem episcopum, et Geboardum
 5 Bragensem, de quibusdam decimis et curtibus diu pertractata est, tandem per pactionis convenientiam in apostolica sede determinata sit, per litteras nostras non modo presentibus, sed et futuris notum fieri volumus. Hęc enim causa, cum in secundo nostri pontificatus anno, residentibus una nobiscum in basilica Salvatoris multis fratribus, convocatis etiam et coram positis supra dictis epi-
 10 scopis, ad audientiam nostram et totius ibidem congregati concilii perlata sit, diu et multum inquisita atque rimata, tanta ambiguitate et perplexionibus involuta videbatur, ut ad sinceram veritatis et iustitię explorationem per ea, quę tunc adhibita sunt indicia, perduci non posset. Verum, ne illorum altercatio absque pacis interventu diutius aut fraterna odia aut aliqua periculosa hinc vel
 15 illinc studia accenderet, cum consilio fratrum nostrorum causam ita ex equo dirimi constituimus, ut omnia, de quibus inter eos contentio foret, per medium dividerentur, et hic unam, ille alteram partem interim absque omni inquietudine tenerent, donec si apertiora indicia sive scripto aut congruis testibus invenire possent, diligentissime investigarent. Ad quod faciendum, ne forte suscitande
 20 litis infinita alterutri daretur occasio, terminum quoque eis decem annorum prefiximus, ut qui certis approbationibus ad iustitiam se pertingere posse confidit, infra prelibatum terminum proclamandi et consequendi ius ecclesię suę licentiam et potestatem habeat; et si alterum horum vel utrosque, quod non optamus, interim obire contigerit, successores eorum in eadem pactione et constitutione
 25 permanere debeant. Ex ea autem parte, a^b qua prefatus terminus aut sub silentio aut non ostensa veritatis et iustitię, propter quam clamet, approbatione transductus fuerit, nullus deinceps locus, nulla proclamandi occasio aut super hac re renovandę questionis licentia supersit. Hoc igitur modo prenominatos episcopos in nostra presentia pacificatos, et prescriptę diffinitioni gratum, ut videbatur, ad-
 30 hibentes assensum, ad propria cum apostolica benedictione et fraterna caritate dimisimus. Hoc ab omnibus inviolatum et perpetuo inconcussum fore apostolica auctoritate precipimus atque sancimus. Data Rome VI nonas martii, indi-
 citione XIII.

76.

35 Gregorius VII. papa Vratislaum II., ducem Bohemiae, rogat, ut Friderico nepoti aut patrimonium aut aliud beneficium tribuat. Monet, pacem colat, ma-
 ximeque cum Pragensi et Olomucensi episcopis. Romae 1075 apr. 17.

75. a) rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. In margine sinistro alia manus adnotavit: „Moravensi et Bragensi episcopis“. — b) ,a' addidit Jaffé.

Apographum in registro Gregorii VII. in tabulario Vaticano fol. 89v—90. Lib. II, ep. 71.

Balbin, Miscell. I. VIII, pag. 3. — Harduin, Acta concil. VI, ps. I, pag. 1316. — Dobner, Annales V, pag. 450. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 159, num. 179. — Erben, Reg. I, pag. 68, num. 156. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 193. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 4953.

Gregorius^a episcopus, servus servorum dei, Wratizlao, Boemiorum duci, 5
salutem et apostolicam benedictionem. Fredericus,¹ nepos vester et Romanę ec-
clesię fidelis, nos humillimis precibus flagitavit, quatinus tuę nobilitatis pru-
dentiam rogaremus, ut beneficium, quod sibi pater suus² reliquid,^b eum permit-
teret habere et in omni pacis quietudine possidere. Cuius supplicibus orationibus 10
flexi nobilitatis vestre serenitatem obnixe rogamus, ut, si scitis eum habere 10
iustitiam, tum quia os tuum et caro est, ductus proprietate sanguinitatis, tum 15
quia ad refugium apostolice misererationis confugit, aut beneficium illud sibi red-
datis, aut concambium tribuatis, quod sibi sit acceptabile et tui condeceat generis 20
dignitatem. Quodsi iustitiam non videtur habere, rogamus tamen, ut pro caritate
et reverentia beati Petri, apostolorum principis, cuius presidia humiliter postulavit, 25
aliquod sibi beneficium, quo possit honeste vivere, tribuatis. Non pigeat itaque
nobilitatem tuam in hoc nostras preces audire beatumque Petrum in hoc tibi
debitorem facere, quoniam nos parati sumus favere tibi, in quibus possumus
iustitia duce. Preterea monemus, ut studeatis terram vestram et vestri honoris 30
regimen firmissimę pacis federe undique premunire, scilicet ut nullius litis scan-
dalum in tuo regimine versari permittas, precipue inter te et fratres tuos, et
Bragensem³ et Holomucensem⁴ episcopum; quoniam sicut, qui discordie et
litibus vacant, procul dubio diaboli sunt filii, sic qui paci dant operam,^c filii dei
vocantur, ipsa veritate attestante, quę ait: „Beati pacifici, quoniam filii dei voca- 35
buntur“.⁵ Omnipotens deus mentem tuam illuminet sicque te faciat per bona
transire temporalia, ut merearis adipisci^d eterna. Data Rome^e XV kalendas
mai,^f inductione XIII.

77.

Gregorius VII. papa Bohemos ad pacem, castitatem, beneficentiam, hospi-
talitatem, decimas dandas honorandasque ecclesias adhortatur.

30

Romae 1075 apr. 17.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 90. Lib. II, ep. 72.

76. a) rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. In margine sinistro haec inscriptio
rubricata adiecta est: „Boemiorum duci. LXXI.“ — b) ita cod. — c) „opera“ cod. —
d) „adipisci“ cod. — e) ex „XVIII kł. iunii.“ iam in cod. correctum.

35

¹⁾ postea II patriarcha Aquiliensis, de quo vide Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 322,
nota 325 et Meyer v. Knonau, Jahrbücher Heinrich IV u. Heinr. V, tom. II, pag. 459
nota 18 et tom. III, pag. 582 nota 72. — ²⁾ Spytihněv II dux Bohemiae. — ³⁾ Jaro-
mirum. — ⁴⁾ Johannem I. — ⁵⁾ Matth. V, 9.

Balbin, Miscell. I, lib. VIII, pag. 2. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 160, num. 180. — Erben, Reg. I, pag. 68 num. 157. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 194. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 4954.

Gregorius^a episcopus servus servorum dei, universis in Boemia constitutis
 5 maioribus atque minoribus salutem et apostolicam benedictionem. Ex consideratione sedis, cuius licet indigni administrationem gerimus, debitores sicut scitis sumus fidelibus et infidelibus: fidelibus, ut quod bene proponunt perseveranter teneant; infidelibus, ut ad creatorem suum, credendo et preterita facinora penitendo,^b convertantur. Unde, quia relatione episcoporum patrię vestre limina apo-
 10 stolorum visitantium^c accepimus, quosdam vestrum per viam mandatorum dei incedere, quosdam vero non nullis periculis male vivendo subiacere, studuimus vos paterna caritate commonere, quatenus et boni meliores fiant et, qui reprehensibiliter vivunt, inreprehensibiles se exhibeant. Primum scilicet vos exhortamur,^d ex toto corde et ex tota anima et ex omni virtute vestra deum et proximum
 15 sicut vosmet ipsos diligere: pacem, sine qua nemo deum videbit, inter vos constituere; non solum clericos, sed et laicos castitatem servare; decimas deo, a quo tam vitam quam vitę sustentationem suscipitis, fideliter dare; ecclesiis vestris debitum honorem impendere; elemosinis atque hospitalitati devote insis-
 20 stere. Hęc et hiis similia, quę ad salutem animarum vestrarum pertinent, licet pontifices vestros sufficienter scire vobisque^e insinuare non ignoremus, tamen
 25 quia verba nostra ex reverentia beati Petri^f constat vos carius atque avidius recipere, ipsa vestra audiendi aviditas, quę ab aliis dari possunt, nos documenta dare compellit, ut tanto sollicitius vobis debitum reddamus exhortationis, quanto beatum Petrum in eadem nostra exhortatione devotius attenditis. Vos igitur,
 30 dilectissimi, carnalia desideria fugite, ad cęlestia et semper duratura patrię cę-
 lestis gaudia mentes erigite; beatum Petrum, cui a deo potestas principaliter et in terra et in celo^g ligandi atque solvendi data est, devotissimi servitii fidelitate debitorem vobis^h facite, quatenus post dissolutionem terrenę habitationis nostre, cui cotidie volentes nolentesque propinquatis, nec multo post in vermes et
 35 cinerem redigendi, eius prestantissimum ante districtum iudicem patrocinium sentiatis. Data Rome XV kalendas maii,ⁱ inductione XIII.

78.

*Henricus IV., Romanorum rex, Sigehardo, patriarchae Aquileiensi, et ec-
 clesiae eius comitatum Istriae in perpetuam proprietatem donat, petente Bertha*

35 **77.** a) rubro colore caracteribus maiusculis scriptum. In margine dextro rubricata inscriptio adiecta est haec: ,Universis in Boemia constitutis maioribus atque minoribus. LXXII.' — b) ,puniendo' cod., correxit Jaffé. — c) ,visitatum' cod. — d) ,exhortamur' omissum in cod. — e) ,vobis' cod.; Jaffé corrigit: ,ac vobis'. — f) ,Petri' caracteribus maiusculis scriptum. — g), et in c.' in cod. excidisse videtur; addidit Jaffé. — h) ,vobis' addidit Jaffé. — i) ex ,XVII kł. iunii' iam in cod. correctum.

regina et nonnullis familiaribus suis, inter quos etiam Gebehardus, episcopus Pragensis, et Vratislaus, dux Bohemiae, nominantur.

Norimbergae 1077 iun. 11.

Tangl in Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XI, pag. 273, nota 155. — Stumpf, Reg. 2802.

Eadem die Henricus rex Sigehardo patriarchae etiam marchiam Carniolae donavit alio diplomate (ap. Tangl l. l. pag. 274, nota 156; Stumpf, Reg. 2803), in quo iidem petentes occurunt. Utrumque diploma Gebehardus, Pragensis episcopus et cancellarius, vice Sigefredi archicancellarii recognovit; cf. Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV u. V, tom. III, pag. 42, not. 69. 5

79.

10

Otto, dux Moraviae, una cum uxore sua Euphemia monasterium sancti Stephani (Gradicense) prope Olomuc fundat eique possessiones et redditus diversos assignat.

1078 febr. 3.

Apographum vidimatum, anno 1769 oct. 6 ex authentico descriptum, in tabulario terrae Moraviae Brunnae, in codice chartaceo collectionis Cerroniana II Nr. 121 signato, qui inscribitur „Diplomatarium Moraviae IV,” fol. 1—2 (B). — Apographum confirmationi Premislai Otacari II regis, anno 1270 aug. 21 datae, insertum, cuius exemplar praebet M. Siebenicher, Historica relatio de conditoribus monast. Gradicensis, cod. ms. tabularii terrae Brunnae fol. 18^v (C). — Transsumptum vidimatum, ex antiquo Libro privilegiorum monasterii Gradicensis anno 1756 iun. 2 extractum, in tabulario caes. reg. aulico Vindobonensi (D). — Copia simplex saec. XVIII in tabulario terrae Moraviae Brunnensi, collect. Boczekii num. 3820 bis (E). 15
20

Zu Recht-Gegründete Justification deren von Seiten des Klosterstifts Hradisch s. ord Praemonstrat. innhabenden Beneficiorum curatorum [s. l., anno 1760; ex autographo] fol. E 2 (F.) — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 184 (G) = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 473. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 162, num. 182 = Erben, Reg. I, pag. 69, num. 160. 25

Boczek l. l. apographo e codice saec. XIII monasterii Gradicensis a Friebek descripto se usum esse affirmat; quod autem non satis probabile est, cum non nisi editionem Dobnerii repeatat, scribendi tantum ratione in scribarum antiquorum orthographiam immutata. — De privilegii fide non esse dubitandum demonstrat Teige, Zpráva o pramenech dějin kláštera Hradištěho (Věstník kr. České společnosti nauk 1893, XII) pag. 22 sq. Quae sententia tantum de breviore illa forma valet, quam Piter l. l. primus publici iuris fecit. Alteram vero eamque longiorem formam, quae in apographis B—E et in editione principi (F) exstat, verbis „Nakel — sub omni consuetudine sua’ interpositis serius esse amplificatam iam Dudík, Mährens allg. Gesch. II, pag. 392, not. 1, recte agnovit. Quae interpolatio ex additamento adulterino litteris donationis Venceslai, ducis Moraviae, anno 1126 datis, (v. num. 110.) subiecto, ad verbum descripta est, qua de causa minoribus typis imprimenda erat. — Monasterii foundationem iam anno 1077 inceptam esse Annales Gradicenses et Opatovicenses his verbis tradunt: „Anno MLXXVII pater patrie, Otto, dux Moraie, cum * coniuge grata, nomine Eufemia, hoc in tempore construxit monasterium * prope urbem Olomuc sancti * Stephani in honore pro eterne 30
35
40

retribucionis munere contemptoribus mundi deo ad serviendum, auro et argento et omnibus ornamentis bene ditatum^c (*Fontes rer. Bohem. II*, pag. 390). Qua in relatione ea, quae typis distinctis expressimus, ex Ottonis ducis privilegio deprompta sunt.

In nomine sancte^a et individue trinitatis. Otto dei gracia id^b quod est.
 5 Prudencia antiquorum sapientum et consuetudo obtinuit, ut, si quisquam cuiuslibet persone in propria patria quid stabilire velit quidve stabile fore decreverit, id sub principum et episcoporum atque abbatum omniumque comitum ceterorumve^c nobilium testimonio debeat memorie commendare et sub huiusmodi cyrographo.^d Quam consuetudinem racionabilem considerans, ego dux Otto hoc
 10 scriptum fieri postulavi ad recordacionem et confirmationem presentis temporis et futuri. Omnibus ergo christianis, presentibus, absentibus et futuris, notum esse desidero, quod ego pro eterne retribucionis munere cum mea mihi^e grata coniuge, Eufemia^f nomine, monasterium domino cooperante construxi in honore^g salvatoris nostri domini^h Jesu Christi et sancti prothomartyris Stephaniⁱ situm prope
 15 urbem^j Olomuc^j secundum prefatam consuetudinem, idque utrique dotavimus iuxta nostrum posse, ego ex mea possessione, ipsa vero ex propria dote, agris, pascuis, pratis, silvis, aratoribus, vinitoribus, bobus,^k ovibus, porcis, iumentis et ceteris subsequentibus necessariis. Hec sunt autem nomina villarum, quas dedimus sancto Stephano in obsequium^l ibi deo serviencium fratrum: Prima,
 20 que cognominatur Kisselowici,^m secunda Roschin,ⁿ tercia Gaychyn,^o quarta Ugezd Lasene,^p qui^q terminatur rivulo Lodinica.^r Preterea data est curia, que vocatur^s Uzobren,^t cum sibi adiacentibus villis sub omni tributo et consuetudine, sicut antea solvebat sue domine. Data est et silva, que vocatur Lubochca.^u
 < Nakel^v ea condicione, ut qui eam inhabitare deliberant, tributum et decimas beato^w Stephano
 25 solvant, ceteris vero ad imperium ducis bella exercentibus sive urbem aut pontem parantibus seu qualibet necessitate^x laborantibus, quod prefati cenobii pater iusserit, faciant. Ustyn^y ad tria aratra,

79. a) ,sanctae^C. ubi etiam inferius semper ,ae^e pro simplici ,e^e ponitur. — b) ,gr. etc. id^B, C, E, F. — c) ,ceterorumque^G; ,coeterorumque^C, ubi etiam inferius ,coeteris scribitur. — d) ,chyrographo^C. — e) ,michi^B, E. — f) ,Euphemia^C, G. — g) ,nomine^{B—F}. — h) ,domini nostri^G. — i) ,urbem^{deest B—F}. — j) ,Olomucz^C; ,Olomucen^{B, E, F}; ,Olomucem^D; ,Olomucens^G. — k) ,bobus^{D, G}. — l) ,obsequio^{B, F, G}. — m) ,Kisselowiczi^{E, F}; ,Kysselowiczi^B; ,Kselovicz^C; ,Kseloviczi^D. — n) ,Roshin^B; ,Rochchin^G. — o) ,Gayczin^{B—F}; ,Haychyn^G. — p) ,Vgezd^C; ,Lassene^{C, D}. — q) ,quae^{C, G}. — r) ,Lodynicza^G. — s) ,nominatur^G. — t) ,Vzobren^G; Uzroben^B. — u) ,Luboczka^G. — v) ,Nackel^{B, F}; ,Nakel — omni consuetudine sua^{deest G}. — w) ,sancto^{C, E}. — x) ,quaelibet necessaria^C.

¹) *Hradiště*, alias *Hradisko*, germ. *Hradisch*. — ²) *Kyselovice*, *vicus a Kroměříž (Kremser) ad septemtr.* — ³) *Fortasse Roštín, a Zdounky ad meridiem, distr. pol. Kroměříž*. — ⁴) *Hejčín*, germ. *Hatschein*, *vicus prope Olomouc*. — ⁵) *Fortasse Lašany, a Sternberg meridiem versus*. — ⁶) *Loděnice*. — ⁷) *Úsobrno*, germ. *Hausbrunn, a Jevičko (Gewitsch) ad merid. et orientem, distr. polit. Moravská Třebová (Mährisch-Trübau)*. — ⁸) *Náklo*, germ. *Nakel*, *vicus prope Litovel (Littau)*. — ⁹) *Ústín ab Olomouc occidentem versus*.

Stychowiczi^y¹⁰ ad I, Sarowiczi¹¹ ad I, Gradcane,¹² Tieseticzi, ^z¹³ Zlobiczi,¹⁴ Bezmirow,¹⁵ Obiedkowiczi,¹⁶ Celcziczi^{aa}¹⁷ ad I aratrum, Prusi¹⁸ ad II, Sussiczi¹⁹ ad I, Bunoviczi,^{bb}²⁰ Luboss,²¹ Popowiczi,^{cc}²² Zelechowiczi,²³ Zadlowiczi; ²⁴ Topolaz ^{dd}²⁵ ad II, Tesalczi,²⁶ Zirowiczi ^{ee}²⁷ ad I aratrum, Scennicze,^{ff}²⁸ Gnevotine²⁹ ad I aratrum, Rusca,³⁰ Wrzesoviczi,^{gg}³¹ Uneticzi,³² Chomutowiczi^{hh}³³ ad I aratrum sub omni consuetudine sua. > Datus est etiam de Olsauaⁱⁱ³⁴ sextus denarius et de ponte Bratislauie^{kk}³⁵ civitatis sextus denarius, de via vero, que dicit ad Poloniam iuxta civitatem Gradecz,^{ll}³⁶ sextus denarius et de moneta decimus denarius. Data sunt et duo vivaria piscium, nomen unius^{mm} Wydomaⁿⁿ et nomen alterius Tekalecz.^{oo} De familia vero Suda cum filio, Tesata^{pp} cum filio, Milei cum filiis, Krziscen^{qq} cum filio, Bezen^{rr} cum tribus filiis, Miross^{ss} cum fratre Ostoi, duo molentes, 10 duo pistores, duo coqui,^{tt} duo stubarum calefactores, duo fabri, duo sutores, duo scutellarum et cyphorum^{uu} artifices, duo figuli, duo operarii.^{vv} Et hoc sciendum est, quia ex hiis,^{xx} quos enumeravimus, alii servi, alii sunt precio introducendi. Quatuor pescatores, septem aratra cum aratoribus; hii^{xx} omnino introducendi sunt precio, et pro capite singulorum dandum est precium trecentorum 15 denariorum ea condicione, ut, si aliquando velit aliquis eorum de servitute exire, reddat precium, quod datum est pro se, et aliis ex eo precio introducatur eodem

79. ^{y)} Stychowicz' C. — ^{z)} Tuseticzi' C, D, E. — ^{aa)} Czelcziczi' B. — ^{bb)} Bunowizci' C. — ^{cc)} Popoviczi' C. — ^{dd)} Topolan' C. — ^{ee)} Ziroviczi' C. — ^{ff)} Sceumizce' C. — ^{gg)} Wrzesovicze' C. — ^{hh)} Chomutoviczi' C. — ⁱⁱ⁾ Olsana' B—F; ,Obzawa' G. — ^{kk)} Bratslavie' B; ,Brecyslave' G. — ^{ll)} Hradech' G. — ^{mm)} uni' B, F. — ⁿⁿ⁾ Widdonia' B—F. — ^{oo)} Tekalcz' G. — ^{pp)} Tessaca' G. — ^{qq)} Krzisten' C; ,Kryscen' G. — ^{rr)} Busen' G. — ^{ss)} Myros' G; ,Mnoss' /Mn alio obscuriore atramento in loco raso correctum/ E; ,Amoss' B, F. — ^{tt)} coci' G. — ^{uu)} scyphorum' C, D, E; ,cyffonum' G. — ^{vv)} apparii' G; correcturam ,apiarii' proponit Dobner. — ^{xx)} his' — ,hi' C. 25
¹⁰) Stichovice a Prostějov (Prossnitz) ad occid. — ¹¹⁾ Žárovice a Prostějov (Prossnitz) ad occid. — ¹²⁾ Hradčany prope Brodek (Prödlitz) distr. pol. Prostějov. — ¹³⁾ Těšetice ab Olomouc versus occid. — ¹⁴⁾ Zlobice a Kroměříž ad occid. — ¹⁵⁾ Bezměrov a Kroměříž ad septemtr. et occid. — ¹⁶⁾ Obědkovice a Kojetín ad septemtr. et occid., distr. pol. Kroměříž. — ¹⁷⁾ Čelčice a Kojetín ad septemtr. et occid., distr. pol. Přerov. — ¹⁸⁾ Prusy a Přerov meridiem et orientem versus. — ¹⁹⁾ Sušice a Přerov ad septemtr. et or. — ²⁰⁾ Bohuňovice, germ. Boniowitz, ab Olomouc ad septemtr., distr. pol. Sternberg. — ²¹⁾ Libuše a Sternberg ad meridiem et occid. — ²²⁾ Popovice prope Přerov. — ²³⁾ Fortasse Želechovice prope Unčov, distr. pol. Litovel (Littau). — ²⁴⁾ Fortasse Žadlovice apud Loštice, a Mohelnice (Müglitz) meridiem 30 versus. — ²⁵⁾ Topolany ab Olomouc ad occid. — ²⁶⁾ Tážaly ab Olomouc ad meridiem. — ²⁷⁾ Fortasse Žeravice a Přerov ad septemtr. et occid. — ²⁸⁾ An Senice (Gross-Senitz) a Litovel ad meridiem? — ²⁹⁾ Hněvotín, germ. Nebotein, ab Olomouc occidentem versus. — ³⁰⁾ Fortasse Hruška a Kojetín ad occidentem. — ³¹⁾ Březovice. Qui vicus huius nominis hic dicatur, diiudicare nequeo. Villas ,Rusca' et ,Wrezouici' 40 monasterio Gradiensi Ottó dux iunior (III) dedit pro anima filiae suae Svatavae († cc. 1151) teste privilegio Vladislai I regis, Pragae 1160, iun. 16 dato. — ³²⁾ Locus ignotus. — ³³⁾ Chomoutov, germ. Chomotau, ab Olomouc ad septemtr. — ³⁴⁾ Olsava fluvius in sinistra fluminis Morava (March) ripa. — ³⁵⁾ Břeclav, germ. Lundenburg, oppidum in finibus Austriae Inferioris. — ³⁶⁾ Hradec, germ. Grätz, oppidulum Silesiae 45 ab Opava (Troppau) ad meridiem.

ordine. Date sunt et decem vacce cum bubulco, centum porci cum subulco, ducente oves cum duobus opilionibus et filiis eorum, quatuor vinitores cum filii suis, quadraginta eque cum tribus emissariis et cum duobus agazonibus per nos.^{yy} Quod vero remanet in potestate uxoris mee Eufemie^{zz} in omni substantia vel suppellectili^a et ex sua dote, sic vult dividere: si fuerit ei filius cum ista^b filia, que nunc est, Bohuslaua^c nomine, post mortem eius medianam partem dividant inter se, altera vero pars fiat sancto Stephano pro remedio anime sue; si autem filius deerit, et^d Bohuslaua^c viro tradita fuerit, cum armentis et ovibus et ceteris animalibus eorumque pastoribus et cum vinitoribus et aratoribus et reliquis variis opibus habeat totum sanctus Stephanus. Ut autem mee concessionis donum sequenti evo permaneat inconvulsum, nominatim attestari feci testimonio aliquorum:^e Wratizlao^f duce, Johanne^g episcopo, abbatibus: Meginardo,^h³⁷ Vito,³⁸ capellani: Zwatoboro,ⁱ Benedicto, Petro,^k Benedicto, comitibus: Zmulo,^l Preda, Milota, Bozeporo et aliorum, quorum nomina commemorare longum est. Istis autem testibus de prenominata facultate testimonium perhibentibus, si quis aliquid subtrahere presumpserit, sit anathematizatus^m dei omnipotentis anatemate^m et sancti prothomartirisⁿ Stephani et Johannis^g episcopi, eiusdem ecclesie dedicatoris, excommunicatione. Acta^o sunt hec anno incarnationis dominice millesimo septuagesimo octavo, epacta^p IIII,^q concurrente VII, indiccione I. Hoc autem privilegium Johanni,^g primo eiusdem ecclesie^r abbati, datum est III nonas februarii in consecratione ecclesie. Amen.

80.

25 *Vratislaus, dux Bohemorum, fundationem monasterii sancti Stephani (Gradicensis) prope Olomuc confirmat additque ei villam Uherce. 1078 febr. 5.*

Exstat in transsumpto capituli Olomucensis dd. Olomucii 1527 nov. 27, quod insertum est originali confirmationi Ferdinandi III dd. Lincii 1645 dec. 18, in tabulario terrae Moraviae Brunnae, pag. 3—4 (B¹); idem transsumptum capit. Olomucensis exstat adhuc in apographo simplici saec. XVII, quod in tabulario iam dicto, Collect. Cerroni II, num. 121, fol. 219 sq. asservatur (B²). Aliud apographum in Siebenacher, Historica relatio (ms. eiusdem tabularii) fol. 20. continetur. (D).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 186 (C). = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 475. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 164, num. 183. = Erben, Reg. I, pag. 70, num. 161. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského pag. 23.

35 79. yy) ,per nos^s ommissum G. — zz) ,Ephemie^t (sine dubio typi errore pro ,Euphemie^u) G; ,Ephemie^v C. — a) ,suppellectili^w C, D, G. — b) ,ista^x deest G. — c) ,Bohuslava^y B—E; ,Bohuzlawa^z G. — d) ,quando^{aa} G. — e) ,antiquorum^{ab} B—F. — f) ,Wratislao^{ac} B—F. — g) ,Joanne^{ad} — ,Joannis^{ae} — .Joanni^{af} C. — h) ,Mayrnrado^{ag} G. — i) ,Swatoboro^{ah} B—F. — k) ,Pcer^{ai} B, E, F; ,Procer^{aj} C, D. — l) ,Zmilo^{ak} G. — m) ,anatematizatus^{al} — ,anathemate^{am} C. — n) ,protomartyris^{an} C. — o) ,Data^{ao} G. — p) ,epactarum^{ap} G. — q) ,III—deest C. — r) ,loci^{ar} G.
 40 ³⁷⁾ Břevnoviensi abbatte (1043—1089). — ³⁸⁾ Abbatte Sazaviensi, sancti Procopii successore.

In nomine sancte et individue^a trinitatis patris, filii et spiritus sancti. Gratia dei dux Boemorum^b Wratislaus omnibus in Christo fidelibus tam presentibus quam futuris. Pax, charitas et salus a deo patre omnipotente^c et domino Jesu^d Christo filio eius et spiritu sancto in perpetuum multiplicetur.^e Promulgandum totius christiane religionis etati in commune^f omnium notitie tradimus, et ut quod^g nostris sit actum temporibus non lateat, literis^h memorie commendamus. Denique Ottone, nostro videlicet fratre charissimo proprioque germano, Moraue provincieⁱ principe, nos requirente,^j ut eius, quam in honore^k Christi et beati prothomartyris Stephani erexerat, dedicationi interessemus ecclesie in suburbio Olomucensis civitatis, consensum prebuimus ibique cum summa fraternitatis diligentia^l honorifice recepti^m et habiti sumus. Unde eius annuentes precibus per hanc, quam a deo nobis provectoris etatis et dignitatis hereditarie datam possidemus potestatem, dominii nostri decretoⁿ confirmationem abbatie in iam prefata ecclesia, quam ut diximus ipse^o tam proprie pro remedio anime quam coniugis sue^p dilecte, Euphemie^q nominate, construxerat rebusque optime ex propriis ditaverat, statuimus. Quapropter coram deo vivo et vero sub testimonio totius Christi ecclesie cum ipsius episcopo^r provincie, Johanne^s dicto, placita obclusione per apostolici iuris sibi attinentem dignitatem, et tam clericis quam laicis faventibus per hunc nostrum principalem institutum^t obtestamur omnes nostros successores vel terrae primates et universum populum nunc et in posteris^u retro temporibus nostro principatui subiacentem nulli eorum quoquo modo licere hec, que a nobis sanctione sancte ecclesie concessa sunt, refringere vel in quoquam convelli.^v Si quis autem temerator huius rei aut contemptor extiterit, eternis condemnationibus subiaceat innodatus et sanctos dei, quorum reliquie ibidem requiescent, sibi in presenti et in^x futura vita sciat contrarios et in inferno inferiori^y concremandus^z suam cum Juda proditore portionem defleat perpetuo. Huius^{aa} quoque propositi nostri modum supra sanctum^{bb} dicte ecclesie altare manuscriptum posuimus, spondentes, quod ipsius fraternitate poscente promisimus cuncta inibi pertinentia sue coniugi et soboli inviolabiliter perpetuo^{cc} possidenda servare. Nos autem ecclesie, quantum^{dd} ex nostra parte, addimus villam, que vocatur Vgerczy,^{ee} tria aratra cum aratoribus duobus, decem equos. Rei

80. ^{a)} ,sanctae et individuae^{B1, B2, D,} ubi etiam inferius semper ,ae^{pro simplici ,e'} ponitur. — ^{b)} ,Bohemorum^{C. D.} — ^{c)} ,char. a deo et salus a patre omnipotente^{D.} — ^{d)} ,d. nostro Jesv^{D.} — ^{e)} ,multipliciter^{C.} — ^{f)} ,communi^{D.} — ^{g)} ,quid^{D.} — ^{h)} ,his lit.^{D.} — ⁱ⁾ ,provincie^{deest D.} — ^{j)} ,requirente^{deest B1, B2, C.} — ^{k)} ,honorem^{D.} — ^{l)} ,diligencia^{B1, B2.} — ^{m)} ,suscepti^{C.} — ⁿ⁾ ,decretum^{B1, B2, C;} ,decretum et^{D.} — ^{o)} ,ipse^{om. D.} — ^{p)} ,suae^{deest D.} — ^{q)} ,Euphemiae^{D;} ,Euphemiae^{B1, B2.} — ^{r)} ,episcopi^{B1, B2, C, D.} — ^{s)} ,Joanne^{B1, B2, D.} — ^{t)} ,institutum^{deest C.} — ^{u)} imposteris^{B1, B2.} — ^{v)} ,in quocunque convellere^{D.} — ^{x)} ,in^{om. C.} — ^{y)} ,inferiore^{D.} — ^{z)} ,condemnandus^{C.} — ^{aa)} ,Huis^{D.} — ^{bb)} ,sanctorum^{B1, B2, C.} — ^{cc)} ,perpetim^{B1—D.} — ^{dd)} ,quam^{D.} — ^{ee)} ,Vgezty^{B1, B2;} ,Ugetzes^{C.} — ^{')} Ubi vicus hic situs sit nescio.

autem obfirmande gratia^{ff} testes adnotavimus, quorum nomina sunt haec: Zuatobor,^{gg} Breunouensis^{hh} abbas Meynardusⁱⁱ et Vitus abbas,^{kk} Benedictus, Petrus, Ben,^{ll} Preda,^{mm} etⁿⁿ alii, commemorare nomina quorum longum est. Hec charta scripta est anno dominice incarnationis millesimo septuagesimo octavo, 5 nonas februarii.²

81.

Gregorius VII. papa Vratislaum II., ducem Bohemiae, cum excommunicatis conversantem vituperat. Vetat linguam Slavicam in procurandis sacris adhiberi.
10 *De legatis a se mittendis addit.*

Romae 1080 jan. 2.

Apographum in registro Gregorii VII in tabulario Vaticano fol. 178—179. Lib. VII. ep. 11.

Harduin, Acta concilior. VI, ps. I, pag. 1434. = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 481. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 166, num. 187. — Erben, Reg. I, pag. 70, num. 162. — Jireček, Cod. iuris Bohemici, I, pag. 20, num. 12. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. II, pag. 392. — Jaffé, Reg. pontif. num. 5151. — Cf. Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 355; Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV u. Heinr. V, tom. III, pag. 324 sq. num. 157.

Gregorius^a episcopus servus servorum dei. Wratizlao, Boemiorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. Huiusmodi salutationis nostrę consuetudinem, scilicet apostolicę benedictionis, eam¹ tibi mittentes, non sine hesitatione modo servavimus, propterea quod videris excommunicatis ipse communicare. Quicunque enim bona ecclesiarum invadunt, id est sine certa licentia episcoporum vel abbatum diripiunt vel ab aliqua persona accipiunt, non solum ab apostolica sede hoc tempore, verum etiam a multis sanctis patribus, sicut in scriptis eorum repperimus, ^b Verum utcunque se res habeat, saluti tue 20 interne^c providere non modo ex antiqua tui dilectione monemur, verum etiam ex suscepti honoris immo laboris intuitu profecto compellimur, eoque magis, quod multorum profectui tua sublimitas esse potest exemplum. Neque enim hoc

30 **80.** ^{ff)} ,gratia obfirmantes' B¹—C. — ^{gg)} ,Swatobor' C, D. — ^{hh)} ,Bruunensis' B¹; ,Brnu-nensis B² ubi ,u^e et ,e^e correxit alia manus alio atramento; ,Brunensis' C. — ⁱⁱ⁾ ,Me-guardus' B,¹ B,² ,Maynradus' C. ^{kk)} ,addimus et rei obfirmandae gratia testes adnotavimus, quorum nomina sunt haec; in villa quae vocatur Ugerczy tria aratra cum aratoribus duobus, decem equos donavimus; testes Swatobor, Brunensis abbas Marquardus et Vitus abbas D. — ^{ll)} ,Ben' deest D. — ^{mm)} ,Praeda' B¹, B²; ,Breda' D. — ⁿⁿ⁾ ,item' B¹, B², C.

35 ²⁾ *Autographum privilegii huius sigillo ducis, in membranae latere sinistro impresso, munitum fuisse, exordium transsumpti a capitulo Olomucensi, anno 1527 facti, refert; vide Teige, Zpráva pag. 25.*

40 **81.** ^{a)} *characteribus maiusculis rubro colore scriptum. Praefigitur litterae rubricata in scriptio haec: ,Duci Boemiorum.' — ^{b)} *Hic ,condemnantur vel simile excidisse patet, quare puncta interposui. — ^{c)} an ,eterne' corrigendum? Jaffé.**

¹⁾ *Scilicet salutationem.*

tibi relinquitur vel dicere vel cogitare: „Meum non est, alienam vitam vel mores in spiritualibus exquirere sive distringere“; procul dubio nanque^a tantorum reus existis, quantorum vias ab interitus precipitio poteras volens^e reflectere. Illud quoque vigili mente pertractes, oportet: ne honorem tuum divino honori seu pecuniam preponas iustitię; neu, quod in te cinerem a subdito, tibi consimili, fieri non sine gravi animadversione patereris, in cretorem tuum et omnium presumi equanimiter feras. Indubitanter etenim non dei sed diaboli membra et falsi christiani convincuntur, qui suas iniurias persecuntur usque ad sanguinem, et dei contumelias negligunt usque ad oblivionem. Divitias autem, potentia tua quas habet, non ob meritum datas, sed ob sollicitudinem putare debet sibi commissas. Denique non tantum secularibus honeri^f videtur inopia, quantum spirituales viros gravant divitię, simul etiam diffusa potestas. Perpendunt quippe, si ille, cui una ovis sub necis sue conditione committitur, non solum centum eodem pacto non cuperet recipere, verum etiam illam, ne aliquo casu dispereat, haud sine timore sollicitus est observare, quod sibi tanto sit inremissius vigilandum magisque timendum, quanto super plures curam seu potestatem accipiunt. His ita perspectis, ad maiorem te mentis vigilantiam presentis seculi fugacitas invitat; et cum illud, quod in hac luce magis diligitur, vita scilicet presens, ad occasum furtim festinet, profecto, quo magis ad districti examinis diem propinquas, eo amplius ad eterna promeditanda et adipiscenda te sana ratio mittit. Hec itaque nostra monita sive mandata volumus immo iubemus, ut ante sue mentis oculos excellentia tua sepius ponat et crebrius legendo, audiendo meditetur; non quod elegantius scripta nequeas in sanctorum paginis invenire, sed quia hec ad te specialiter ex nobis, immo ex beato Petro missa sunt, et ista frequentius recogitando poteris deo propitiante ad potiora cognoscenda exurgere. Quia vero nobilitas tua postulavit, quod^g secundum Sclavonicam linguam apud vos divinum celebrari annueremus officium, scias nos huic petitioni tuę nequaquam posse favere. Ex hoc nempe sepe volventibus liquet, non immerito sacram scripturam omnipotenti deo placuisse quibusdam locis esse occultam:² ne, si ad liquidum cunctis pateret, forte vilesceret et subiaceret despectui aut, prave intellecta a mediocribus, in errorem induceret. Neque enim ad excusationem iuvat, quod quidam religiosi viri hoc, quod simpliciter populus querit, patienter tulerunt seu incorrectum dimiserunt; cum primitiva ecclesia multa dissimulaverit, que a sanctis patribus postmodum, firmata christianitate et religione crescente, subtili examinatione correcta sunt. Unde, ne id fiat, quod a vestris imprudenter exposcitur, auctoritate beati Petri inhibemus, teque ad honorem omnipotentis dei huic vane temeritati viribus totius resistere precipimus. De legato autem nostro, quem mitti ad se devotio tua poposcit, neveris item, nos preces tuas ad presens commodę efficere minime potuisse. Tamen in hoc anno divina favente

81. ^{a)} ita cod. — ^{e)} „nolens“ perperam corrigit Jaffé. — ^{f)} ita cod. — ^{g)} quo^c cod.

²⁾ Coniuge sic: „Ex hoc nempe scripturam occultam esse placuisse deo, liquet.“

clementia tales procurabimus invenire personas, quę et negotiis vestris valeant utiliter deputari et necessitudines vestras plenius cognoscentes ad notitiam nostram deducere. Ut ergo tute possimus ad vos legatos nostros dirigere, nesse arbitramur et volumus, ut filium nostrum Fredericum³ et hunc Felicem⁴ 5 ad nos iterum studeas aut horum alterum mittere, quatinus ita possint, quo destinabimus, secure venire. Data Rome III nonas ianuarii, indictione III.

82.

Heinricus IV., Romanorum rex, cuidam fideli suo, Chitele dicto, tres villas in pago Chutici,¹ in comitatu Ekberti II, marchionis Misniae, donat, petente Berta 10 coniuge sua, Sigifrido episcopo Augstensi et Vratislao duce Bohemorum.

Ratisbonae 1081 mart. 18.

Apographum autographi instar manu s. XII delineatum in tabulario regio Dresdensi.

Stumpf, Acta imperii adhuc inedita (Reichskanzler tom. III) pag. 77, num. 74. — Imago phototypica ap. Sybel et Sickel, Kaiserurkk. in Abbildungen, fasc. II, tab. 25. — Stumpf, Reg. 2828.

De notis temporis et diplomatis fide confer ea, quae commentatus est Posse, Die Markgrafen v. Meissen u. das Haus Wettin, pag. 188, not. 102. (= Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. I, pag. 101 not. 102). — Bresslau in Kaiserurkk. in Abbild. Text, pag. 36—37, diplomatis argumentum adulteratum esse censet. Cum autem notae temporis et potentium nomina ex iusto quodam documento Heinrici IV depromptae sint, excerptum nostrum hic intexere placuit. — Vide etiam Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV. u. Heinr. V. tom. III, pag. 350 sq. et not. 5.

83.

Vratislaus, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov 25 villas Krňany, Všetice et Nové Sedlo donat. [1061—1085 iun. 15].

Memoria donationis traditur in privilegio Premislai Otakari I regis anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 189, num. 204 30 — Erben, Reg. I, pag. 81, num. 177.

De fide memoriae cf. ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Wratislaus, dux Bohemorum, succedens in paternum solium, non mediocriter cepit insudare, qualiter locum beati Johannis Baptiste, quod est Ostrow, dilataret, et ob memoriam sui antecessorumque suorum multa utilia in diversis

35 81. ³⁾ *Filium Spitignei II, ducis Boh. — 4) Serius episcopum Misnensem.*

82. ¹⁾ De pago Chutici vid. Cod. dipl. Sax. I Hauptth., tom. I. pag. 189.

locis contulit, id est: villam Chrynany,¹ aliam quoque villam Wsetycyh,² villam quoque, que^a dicitur Nouesedlo.³

84.

Wezilo, archiepiscopus Maguntinus, apud Clementem III antipapam excusare conatur Vratislaum, regem Bohemiae et Poloniae, quod titulum regis assum-pserit.

[1085 post iun. 15.]

Pez, *Thesaurus anecdot. VI*, 1, col. 288, num. 73 (*e codice ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito*). — Dobner, *Annales Hagec. V*, pag. 507. — Bielowski, *Monum. Poloniae hist. I*, pag. 374. (*ad a. c. 1087*). — Erben, *Reg. I*, pag. 71, num. 165. — Will., *Reg. archiep. Magunt. I*, pag. 222, num. 17.

De tempore cf. Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III, 5 pag. 1181, qui epistolam hanc primus recte explicavit. Vide etiam Lewicki, Wratisław II czeski królem polskim (Sprawozdanie c. k. gimnazjum v Przemyślu 1876) pag. 7 sq.; Meyer v. Knonau, Jahrbücher d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV. u. Heinr. V, tom. IV, pag. 167 nota 12, 13,

5

15

Domno venerabili C.¹ ac vere sanctissimo primae sedis antistiti W.,² id quod est gratia dei, debitam ut summo sacerdoti subiectionem et sedulam ut tanto patri devotionem. Altissimus ille dominorum^a dominus, qui coelestis militiae ordines ita disposuit, ut alter alteri preeamineat et ad obsequium conditoris minor dignitas maiori pareat, ipse in ecclesia sua ita distinxit coelos suos opera 20 digitorum suorum, ut sicut stella differt ab stella in claritate, ita alter alterum praecedat excellentiae dignitate. Hanc autem graduum officiorumque diversitatem ita ad unam reducit concordiam unitas charitatis, ut sicut in sanctis angelis ita et hic non sit invidia imparis claritatis. Quia ergo idem altissimus vos, mi reverende pater, constituit in hac arce praelationis, ut vice magni illius Petri sitis caput totius ecclesiasticae potestatis, iure se vobis inferior omnis ordo submittit, merito membrorum articulata connexio vobis ut capiti obedit. Unde noverit excellentia vestra, quam intimo affectu nos respicimus sanctissimum apostolatum vestrum et peculiari reverentia, et ut vestrae sanctitatis auctoritas inter seculi turbines incolumi tranquillitate componatur, cottidianam deo orationum et suppli- 25 cationum offerimus instantiam. Significavit autem nobis rex Boloniorum,³ ut ita

20

25

30

35

83. a) ,que^a ab ipso scriptore suppletum A.

¹) Krňany prope Neveklov, distr. pol. Benešov (Beneschau). ²) Všetice prope Neveklov. — ³) Ubi vicus hic quaerendus sit, nescio,

84. a) ,deorum^a Pez.

¹) Clementi III. — ²) Wezilo archiep. Magunt. (1084—1088). Pez eumque secuti ceteri editores sigillo W: Wratislaum, Bohemiae regem, significari perperam suspicantur.

— ³) Köhncke, *Wibert von Ravenna*, pag. 115, nota 1 hic ,rex Boemiorum' corrigendum esse putat. Quae emendatio supervacanea est, cum Wratislaum, regem Bohemiae, etiam titulum regis Poloniae accepisse illa acclamatio doceat, quam Cosmas lib. II, c. 38 refert: ,Wratzlao regi tam Boemico tam Polonicō, magnifico et pacifico, a deo coronato vita, salus et victoria.' (*Font. rer. Boh. II*, pag. 118).

40

dicamus salva vestri reverentia, immo humiliter implorat familiari devotione, quia offendisset vestrae serenitatis clementiam magis hac sola nominis simplicitate, quam alicuius importunitatis conscientia. Et quia sperat nostrae humilitatis sedulitatem speciali respectu erga vos profuturam sibi et utilem, desiderio desiderat nos pro eo porrigeret dignam satisfactionis excusationem. Intimamus itaque paternitati vestrae de eodem supplici vestro, nostro filiolo, quia quicquid in hac re factum est, ex praecepto filii vestri, domni imperatoris, et totius regni consensu et astipulatione definitum est. Nec immerito. Quis enim in praesenti tribulatione se opposuit tot et tantis periculis pro imperiali incolumente, pro regni sublimitate, pro singulari vestrae apostolicae sedis reverentia et stabilitate? Omnis ordo, omnis dignitas, omnis denique religio inimicorum pedibus attrita fuisse, nisi eius fideli ac fiduciali constantia in omnibus et prae omnibus viriliter restitisset. Pater sancte, hoc cogitate, id attendite, et in hoc concordant omnia iudicia, quia si copia suppeteret, ipsum fore dignissimum ampliori honore et gratia. Non ergo loquatur dominus noster contra servum suum durius vel aspere, quia utilis est ipse deo et ecclesiae necnon domino imperatori ac vestrae excellentiae. Imploramus igitur vestram benvolentiam, ut huius rei negotium in nostram depontatis diligentiam. Quia ecce coram deo utilem et obedientem vobis et ecclesiae vestrae habebitis eum in omni vestri beneplacito. Qui vos praevenit in benedictione dulcedinis, ponat super vos coronam aeternae beatitudinis.

85.

Hartwicus, archiepiscopus Magdeburgensis, Vratislao regiam dignitatem congratulatur eumque rogat, ne Bennonem episcopum, in synodo Maguntina damnatum, in sedem Misnensem recipi patiatur. [1085 post iul. 13.]

25 *Pez, Thesaurus anecdotor. VI, 1, col. 289, num. 74. — Dobner, Annales Hagec. V, pag. 535. — J. Chr. Adelung, Directorium, pag. 70, num. 189 (reg.) — Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 178, num. 196. — Erben, Reg. I, pag. 77, num. 174. — Cod. dipl. Saxoniae regiae II Hauptth., I, pag. 40, num. 36 — Cod. Sax. regiae I Hauptth., I, pag. 347, num. 158.*

30 *De tempore epistolae cf. Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaisz. III, pag. 1181. Circa mensem iulium vel augustum anni 1086 scriptam esse putat Langer, Bischof Benno von Meissen, in Mitth. d. Vereins f. Gesch. d. St. Meissen I, fasc. 5, pag. 20. Cf. Meyer von Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV. u. V., tom. IV, pag. 166 nota 11 et pag. 53 nota 97.*

35 Domno W.¹, regi gloriosissimo, armis et fide erga imperatorem nostrum, quodque his excellentius est, pietate erga deum praestantissimo, H.² dei gratia Magadaburgensis archiepiscopus, manu domini auxiliari et brachio eius confir-

85. ¹) Wratislao. — ²) Hartwicus, prius abbas Hersfeldensis, anno 1085 iul. 13 in archiepiscopum consecratus.

mari. Ex quo primum virtutum tuarum notitia tanquam suavissimo odore afflatis sumus, semper occasionem quaerentes fuimus, qua studium nostrum erga tuum obsequium probaremus. Interim placuit deo pro earundem virtutum merito adiutorium super potentem ponere et electum de plebe sua exaltare. Et nos revelata divinitus nobis auricula, cum Samuele implevimus cornu nostrum oleo exultationis ad unguendum electum domini p^rae participibus suis.³ Parati quidem fuimus, sed cum non admissi, tractare supervacuum putavimus. Hoc autem pro certo sciat dignitas tua, quia extremi non sumus inter eos, qui fastigium virgae tuae honorant et qui pro statu regni tui deum assiduis precibus interpellant. Notum autem facimus excellentiae tuae, Benonem, quondam Misinensem episcopum, sed in synodo Mongontina⁴ damnatum, ad nos venisse perhibentem se a domno papa reconciliatum esse. Cuius verbis intendere indignum duximus, tum quia nullum certae reconciliationis signum a domno apostolico attulerit, tum propter Felicem tuum, immo nostrum, qui eius sedi iam canonice successit. Et nunc audivimus eundem Benonem per suos fautores modis omnibus conari de improviso antiquae surrepere sedi. Quapropter tuae sit providentiae conatum eius anticipare, nec dare cornu peccatori, ne eo reprobato, qui ob gratiam tui est inthronizatus,⁵ ille recipiatur, qui iustis ex causis in Mogontina synodo est damnatus.⁶ Pistorem, super quo nos rogasti, misimus tibi cum instrumentis suis et munusculis nostris, quae tuae dignitati quidem non sunt congrua, sed tamen secundum paupertatem nostram pensanda. De caetero pro salute tua et pro stabilitate regni tui levantes orationem ad dominum, dicimus assidue: „Domine, salvum fac regem et exaudi nos in diē, qua invocaverimus te.“⁷

86.

Henricus IV., Romanorum imperator, episcopatus Moraviae cum Pragensi episcopatu reconciliationem confirmat et antiquos episcopatus Pragensis terminos accurate perscribit. 25
Ratisbonae 1086 apr. 29.

Apographum autographi instar manu saec. XII delineatum in tabulario generali regni Bavariae Monachi (B). Alterum apographum imperfectum exstat apud Cosmam, Chron. Boh. lib. II, cap. 37 (C.) 30

Goldast, De regni Bohemiae . . . iuribus ac privilegiis commentarii (Frankf. 1627) App. pag. 18 (ex C). — Lünig, Teutsches Reichsarchiv, VI^b pars spec. continuatio I, Fortsetzung. 1, pag. 230, num. 231 (ex C). — Balbin, Miscell. hist. Boh. dec. I, lib. VI, pag. 11,

85. ³⁾ Cf. Hebr. I, 9: „unxit te deus oleo exultationis p^rae participibus tuis.“ 35
— ⁴⁾ 1085 exeunte mense aprilie et ineunte maio habita; v. Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 220, num. 7.; cf. Meyer v. Knonau op. l. IV, pag. 21 sq. et 548 sq.
⁵⁾ I. e. Felix. — ⁶⁾ I. e. Benno. Petitio haec frustra fuit, nam Bennonem iam ante annum 1088 ad episcopatum suum reversum esse patet ex Cosmae Chron. lib. II, c. 40. — ⁷⁾ Psalm. XIX, 10. 40

5   num. 9 (ex C). — *Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 172, num. 192 (ex C).* — *Köhler, Cod. dipl. Lusatiae sup. I, pag. 13, num. 6 (ex C).* — *Erben, Reg. I, pag. 73, num. 167 (ex C).* — *Jireček, Cod. iuris Bohem. I, pag. 21, num. 13 (ex C).* — *Stumpf, Acta imperii (= Reichskanzler III), pag. 79, num. 76 (ex B) = Kalousek, Druhá kopie cíls. listiny dané 29 dub. 1086 in Zprávy o zasedání kr. České spol. nauk, 1883, pag. 114.*

10   *De diplomate inter viros doctos ambigitur. Fidem negat Bachmann, Cosmas und die Urkunde K. Heinrichs IV, in Mittheil. d. Instit. f. österr. Gesch. XXI, 1900, pag. 209 sq., qui diploma a Jaromiro episcopo confectum esse perperam contendit.* — *Gravior nondumque ad finem perducta est controversia de antiquorum episcopatus Pragensis finium descriptione, quae Cosma auctore ex antiquo quodam documento a Jaromiro episcopo in synodo Maguntiae anno 1085 prolatu recepta est. Descriptionis huius veritatem primus in dubitationem vocavit Bandtkie, Erläuterung d. Urk. K. Heinr. IV über d. Vereinigung d. Bisthümer Prag u. Olmütz 1086, in Schlesisch. Provinzbl. 1831, pag. 395. Documentum a Jaromiro prolatum, ad quod finium descriptio est revocanda, falsum esse demonstrat etiam Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 174 sq. Cuius quidem sententiam novis additis argumentis receperunt Zeissberg, Miseco I (Mieczysław), der erste christliche Beherrscher der Polen, in Arch. f. österr. Gesch. XXXVIII, pag. 25 sq. et Loserth, Der Umfang d. böhm. Reiches unter Boleslav II, in Mitth. d. Instit. f. österr. Gesch. II, 1881, pag. 15 sq. Quae Loserth contra diploma protulit, refutat Kalousek, O rozsahu říše české za Boleslava II, in Sborník historický I, 1883, pag. 1 sq. et 97 sq., ubi etiam locorum nomina, quae in diplomate occurunt, optima adhuc ratione explicantur. [Aliam nominum interpretationem dedit Palacký, Dějiny, 3 I, 1, pag. 252, nota 245]. Gravissima commentationis sua argumenta Kalousek etiam germanice prosecutus est in Sitzungs-Ber. d. kgl. böhm. Ges. d. Wiss. 1883, pag. 26. Nuper Bretholz, Mähren und das Reich H. Boleslavus II, in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII (1895) pag. 137 sq., descriptionem finium narrationi cuidam de vita s. Adalberti depromptam esse putavit; cuius opinionem contemnit Kalousek in Český časop. hist. II (1896), pag. 47. Quae postea viri docti contra finium descriptionem protulerunt, confutat Kalousek, Kontroversy souvise se založením biskupství Pražského, in Český časopis hist. I, pag. 75 sq. et O listině císaře Jindřicha z roku 1086, ibid. VIII, pag. 257 sq. Tamen Potkański, Przywilej z 1086 roku, in Kwartalnik histor. XVII, 1903, pag. 1 sq., denuo descriptionem nullo modo genuinam esse posse probare conatur. Commentationum, quae ad controversiam referuntur, uberiorem conspectum dedit Pekař, K sporu o zakládací listinu biskupství Pražského, in Český časop. hist. X, pag. 45 sq.; qui sub finem descriptionis illam partem, quae sit a verbis „Inde ad orientem“ ex Jaromiri episcopi falso originem ducere iudicat.*

35   In nomine sancte et individue trinitatis. Henricus,^a divina favente clementia Romanorum tercius^b imperator augustus. Regio nomini et imperatori dignitati congruere || novimus, ut ecclesiarum dei utilitatibus ubique opitulantes dampna vel iniurias earum, quacumque necesse fuerit, propulsemus. Quapropter universis dei nostrique^c fidelibus tam futuris quam presentibus || notum esse volumus, qualiter noster^d Bragensis^e episcopus Gebehardvs^a sepe confratribus suis et coepiscopis ceterisque principibus nostris ac novissime nobis conquestus est, quod Bragensis episcopatus, qui ab || inicio per totum Boemię ac Marauię^f ducatum unus^g et integer constitutus et tam a papa Benedicto quam a primo Ottone^a

45   86. a) litteris maiusculis scriptum B. — b) ,tercius' deest C. — c) ,nostrique regni' C. — d) ,fidelis noster' C. — e) ,Pragensis' C. — f) ,Moravię' C. — g) ,unū' B.

imperatore sic confirmatus est, postea sine^h antecessorum suorum suoqueⁱ consensu sola dominantium potestate subintronizato^k intra terminos eius novo episcopo divisus esset et imminutus. Qui^l cum Mogontię^m coram legatis apostolicę sedis, presentibus nobis acⁿ plerisque regni nostri optimatibus, eandem querimoniam intulisset, ab archiepiscopis Wezelino^a Mogontino, Sigewino^a Coloniensi, Eilberto^a Treuerensi, Liemaro^a Bremensi, ab episcopis quoque Theoderico^a Wirdinensi, Cōnrado^a Traiectensi, Vdalrico^a Eistetensi, Ottone^a Ratisponensi cum assensu laicorum: ducis Boemiorum Wratzlai et fratrī eius Cvnradi,^a ducis Friderici,^a ducis Liudaldi,^a palatini comitis Rabodonis^a et omnium, qui ibidem convenerant, primitiva illa parrochia cum omni terminorum suorum ambitu Bragensi sedi est adiudicata.^o Terminī autem eius occidentem versus hii sunt. Tugust¹ quę tendit ad medium fluminis Chub,² Zedlza et Lusanę et Dazana, Liutomerici, Lemuzi usque ad medium silvam, qua Boemia limitatur. Deinde ad aquilonem hi sunt termini: Pssouane, Chrouati et altera Chrowati, Zlasane, Trebouane, Pobarane, Dedosize usque ad medium silvam, qua Milcianorum^p occurunt termini. Inde ad orientem hos fluvios habet terminos: Bug³ scilicet et Ztir⁴ cum Gracouua⁵ civitate provintiaque, cui Uuag⁶ nomen est, cum omnibus regionibus ad predictam urbem pertinentibus, quę Gracouua est. Inde Ungrorum limitibus additis usque ad montes, quibus nomen est Triti,⁷ dilatata procedit. Deinde in ea parte, quę meridiem respicit, addita regione Morowia usque ad flumen,^q cui nomen est Wag, et ad medium silvam,^r cui nomen est Mōre,^a⁸ et eiusdem montis eadem parrochia tendit, qua Bauuaria limitatur. Mediantibus itaque nobis et communi principum^s aspirante suffragio peractum est, ut dux Boemie Wratzlav^a et frater eius Cvonradvs^a supradicto Bragensi episcopo fratri suo parochiam iudicario ordine requisitam ex integro reprofiterentur et redderent. Proinde nos rogatu^t eiusdem episcopi rationabiliter inducti, Bragensis episcopatus redintegrationem nostrę imperialis auctoritatis edicto illi et successoribus eius confirmamus et stabilimus, inviolabiliter decernentes, ne ulla post hac cuiuslibet condicionis persona vel ulla societas hominum Bragensi ecclesię quicquam sui iuris in^u prenotatis terminis alienare presumat. Cuius redintegrationis et confir-

86. ^{h)} ,sine^e deest C. — ⁱ⁾ ,suoque^e deest C. — ^{k)} ,h' eod. atramento superscriptum B. — ^{l)} in loco raso correctum ex ,Quod^d B. — ^{m)} ,Mogontinę^B, [ubi ,ę^e ex ,o^f corr.]; ,Maguntię^C. — ⁿ⁾ ,ac^e ead. manu superscriptum B. — ^{o)} ,adiud^c in loco raso B. — ^{p)} ,c^e ex ,i^f eod. atram. corr. B. — ^{q)} ,fluvium^C. — ^{r)} ,medias silvas^B. — ^{s)} ex ,principiū raddendo corr. B. — ^{t)} ,rogati^c B. — ^{u)} ,im^f B.

¹⁾ Domažlice, germ. Taus. — ²⁾ Chamb, boh. Chub vel Kouba, fl. Bavariae. — De sequentium provinciarum Bohemiae situ vide ea, quae disserit Kalousek in Sborník historický I (1883), pag. 98 sq. — ³⁾ Bug, fl. Galiciae. — ⁴⁾ Styr, fl. Galiciae orientalis. — ⁵⁾ Krakov, germ. Krakau, urbs Galiciae. — ⁶⁾ Regio apud Váh, germ. Waag, fl. Hungariae, qui ap. Komárno (Komorn) Danubio influit. — ⁷⁾ Tatry, germ. Tatra, montes Hungariae septentr. — ⁸⁾ Montes ap. Mailberg in Austria Inferiore, a flumine Bulka meridiem versus.

mationis auctoritas ut omni evo stabilis et inconvulta permaneat, hanc cartam
inde conscribi,^v quam, sicut infra apparet, manu propria roborantes impressione
sigilli nostri iussimus insigniri.

¶ Signum^x domni Henrici tercii Romanorum imperatoris augusti. ¶ (M. et S. sp.)

5   ¶ Herimannus cancellarius vice Wezelonis^y archicancellarii recognovit^z ¶
(S. R.^{aa}).

Data III kalendas maii, anno ab incarnatione domini MLXXXVI, indic-
tione VIII, anno autem domini Henrici, regni quidem XXXII, imperii vero III.
Actum^{bb} Ratispone in Christi nomine feliciter amen.

10

87.

*Clemens III antipapa episcopatus Pragensis antiquos terminos ab Hen-
rico IV imperatore definitos confirmat.* [1086].

15   *Bullam hanc deperditam Cosmas, Chron. Boh. lib. II, c. 38 his verbis commemorat: ,Simi-
liter eodem anno Heinrico imperatore demandante et Maguntino archiepiscopo Wezlane inter-
veniente per legatos apostolici, qui eidem interfuerunt concilio [i. e. Maguntinensi], dominus
Clemens papa secundum praedictos terminos suo privilegio corroborat Pragensem episcopatum,
id efflagitante et sugerente Gebehardo episcopo per suum capellanum nomine Albinum,
quem cum legatis apostolici ex Maguntia hac de eadem causa miserat Romam'. (Fontes rer.
Bohem. II, pag. 118). — Erben, Reg. I, pag. 74, num. 168. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 5325*

20

88.

*Benedictus, abbas Scotorum Ratisbonae, Vratislaum, regem Bohemiae, in
bellum proficiscentem suis suorumque piis votis pro fausto expeditionis exitu
prosequitur.* [1087.]

25

Pez, *Thesaurus anecd. VI*, 1, col. 290, num. 75 (ex cod. quondam bibl. s. Emmerammi
Ratisbon. nunc deperdito) = Dobner, *Annales Hageciani V*, pag. 571 (extr.) = Boczek,
Cod. dipl. Morav. I, pag. 186, num. 201; = Erben, *Reg. I*, pag. 81, num. 178.

30

Dobner eumque secuti ceteri editores epistolam hanc anno 1091 vel 1090 scriptam esse
censem, quam opinionem etiam Dudík, *Gesch. Mährens II*, pag. 447 approbat. Sententia
haec autem vitiosa est, cum expeditio, cuius in epistola mentio fit, nulla alia esse possit
quam illa aestate anni 1087 contra Egbertum, marchionem Misniae, suscepta (cf. Giese-
brecht *Gesch. d. deutsch. Kaiserz.* III, pag. 1181). Expeditionem Wratislai in Moraviam
contra Conradum ducem anno 1090 factam hoc loco suspicari, plane impossibile est, cum
illo anno Benedictus abbas iam mortuus esset (v. Wattenbach in *Zeitschr. f. christl.
Archäologie und Kunst I*, pag. 28). — Vide etiam Meyer v. Knonau, *Jahrb. d. deutsch.
Reiches unter Heinr. IV u. Heinr. V*, tom. IV, pag. 173, not. 21.

35

40

86. ^{v)} ,conscripti[‘] B. — ^{x)} ,Signum — recognovit[‘] deest C. — ^{y)} ,Mezedonis[‘] B. — ^{z)} ,recon-
signavit[‘] B. — ^{aa)} signo recognitionis litteris maiusculis inscriptum est: ,Ydea Eeri-
manni kankelarii.[‘]   ^{bb)} ,Actum — amen[‘] deest C.

Clarissimo regi W.,¹ regali diademate adornato, Benedictus Christi peregrinorum servus, caeterique omnes, qui sunt Radispone peregrini, cuncta praesentis vitae prospera et futurae sine fine mansura praemia. Verba legationis tuae dulcissimae gratanter suscepimus et libenter quae postulasti implere decrevimus. Semper quidem, ut decet, pro tua tuorumque salute votiva ac fida ab omnibus fit oratio, sed modo, cum te in expeditionem cum exercitu exire, gentium quoque feritatem contra te insanire audivimus, super impensum solitum nostrae devotionis hoc facere decrevimus: totum psalterium ab omnibus cottidie implere, missam etiam ad hoc pertinentem communiter celebrare, sed et crucem cum letania portare, ieiunium quoque ab omnibus praeter infirmos tribus diebus in septimana implere. Et haec diligenter fieri decrevimus, donec auxiliante Christo dominus noster victor cum gaudio revertatur in pace. Deum, charissime, qui tibi tribuit honorem, time atque eius mandata, ut possis, custodi. Judas Machabeus cum perfecte timebat dominum, cum paucis superabat gentes. Gedeon quoque tribuens honorem deo cum tricentis tantum viris Madianitas usque ad interne- 15 cionem pene prostravit.

89.

Monasterii Hersfeldensis monachi, ad inopiam redacti et ab hostibus devastati, a rege Vratislao auxilium et elemosynam petunt.

[1087.]

20

Pez, *Thesaurus anecd. VI*, 1, col. 292, num. 77 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito). — Dobner, *Annales Hagec. V*, pag. 573 (extr.) — Erben, *Reg. I*, pag. 82, num. 181.

Epistolam hanc cur ad ann. 1091 posuerint Dobner et Erben l. l., nescio. Mihi quidem sub finem anni 1087 scripta esse videtur, cum verisimillimum sit, depopulationes, quae in ea commemorantur, bello Henrici IV contra Egbertum marchionem Misniae hoc anno factas esse. Conf. Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III, pag. 624. — Langer in Mitth. d. Vereins f. Gesch. d. Stadt Meissen I, fasc. 5, pag. 24, nota 42 epistolae auctorem eundem Hartwicum esse putat, qui epistolam num. 85 scripsit. Quam sententiam approbare non possum.

25

30

Regi glorioso¹ paupercula et misera Herveldensis congregatio orationes suas assiduas, deo utinam acceptas. Consideratis virtutibus tuis, quod erga imperatorem nostrum et omnem rem publicam exstitisti fidelis, propter quod et unxit te deus, deus tuus, oleo exultationis pree participibus tuis,² in spem induci sumus non sine fructu consolationis pandere tibi nostras afflictiones. Ecce enim hac, quam nosti et cui saepe numero interfueristi, bellicae tempestatis rabie paulatim attriti, ad nihil iam sumus omnino redacti, dum in confinio positi utriusque tumultuantis populi utrobique sumus depopulatione expositi.^a Hac ne-

88. ¹⁾ *Vratislao.*89. ^{a)} ,expositi addidit Pez.¹⁾ *Vratislao. — 2) Hebr. I, 9.*

40

cessitate compulsi, quicquid in thesauris domus domini invenimus, vitae consulendo totum iam consumpsimus, dum arcam dei, quam calcitrantes boves inclinaverant, ecclesiam videlicet, cui deo auctore deservimus, retinere cupimus, dum divinas excubias non sponte relinquimus, dum inviti militiae nostrae abdicamus. Quapropter cum fiducia ad thronum gratiae tuae accedimus, ut misericordiam consequamur et tuae liberalitatis beneficio alicuius supplementi gratiam in monimentum benivolentiae tuae in auxilio opportuno inveniamus. Paratus est hanc vicissitudinem remunerare digna remuneratione, qui et praedictis virtutibus tuis tibi contulit sceptrum regni et sedem gloriae, adiutorium super potentem ponendo et electum de plebe sua exaltando.

90.

Wezilo, archiepiscopus Maguntinus, Vratislao, Poloniae (et Bohemiae) regi, significat imperatorem ei favere; cui ut fidem servet, hortatur. Monet, ne Saxoniae episcopis fidat, rogatque, ut fratri episcopo reconcilietur. [cc. 1088.]

Pez, *Thesaurus anecdot. VI*, 1, col. 296, num. 81 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmorammi Ratisbon. nunc perduto). — Dobner, *Annales Hagec. V*, pag. 527. — Boczek, *Cod. dipl. Morav. I*, pag. 177, num. 195. — Bielowski, *Monum. Poloniae hist. I*, pag. 364 (ad an. cc. 1074). — Erben, *Reg. I*, pag. 74, num. 169. — Will, *Reg. archiep. Magunt. I*, pag. 223, num. 20.

Epistolam hanc primus recte explicavit Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III, pag. 1182. — Vide etiam Lewicki, Wratisław II czeski królem polskim, (Sprawozdanie c. k. gimnazjum v Przemyslu 1876) pag. 10 sq. — Epistola haec anno 1088 scripta esse videtur, cum colloquium regis cum episcopis Saxoniae, cuius in ea mentio fit, eodem tempore verisimillime habitum sit, quo Vratislaus (teste Cosmae Chron. lib. II, c. 40) iterum cum suo exercitu Misniam intravit. Cf. Meyer v. Knonau, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinr. IV. u. Heinr. V., tom. IV., pag. 207 not. 27.

Glorioso Boloniorum regi W,^a tam venerando quam desiderabili, W.,² gratia dei quod est, dilectionem, quam pater unanimi filio, et orationis iuge sacrificium cum intima devotione et servitio. Si cardo rerum vestrarum sub pacis et tranquillitatis versatur iocunditate, nec malignantium improbitas obnubilat animi vestri serenitatem aliqua laesione, gaudemus cum amicis vestrī omnibus, et si quid veri de nobis possumus promittere, specialiter etiam prae omnibus promittimus.^b Significatum est autem nobis per legationis vestræ dulcedinem, quasi dominus noster imperator commutasse^c videatur erga vos affectum animi sui et qualitatem, nec ea serenitate vos arrideat eius clementia, ut possitis sperare de eo consuetae gratiae et saluti viciniora. Hoc equidem ecce coram deo nec scimus nec ullo modo persentire possumus, sed illud sub Christi testimonio liquido

90. a) ,O' Pez. Correxit Giesebricht. — b) ,promittimus' addidi. — c) ,comutasse' Pez.

40) Vratislao. — *) Wezilo, archiepiscopus Maguntinus.

confirmamus, quia paucos aut nullum habet in imperio, quem maiori respiciat gratia et dilectionis privilegio. Unde monemus vestram dilectionem, ut et vos parem ei referatis fidei et veritatis vicissitudinem, apud deum et homines debitam conservetis ei perseverantiae stabilitatem. Quod autem invitastis nos ad sollempne charitatis vestrae tripodium, attulit nobis cum summa gratiarum actione exultationem et gaudium. Sed non sunt ea tranquillitatis tempora, ut vel velint vel possint carere nostri^d regni negotia. Si vero visitaverit nos in pacis lenitate oriens ex alto, cum omni devotione veniemus ad vos sub obtentu vestri honoris et dei servitio. Relatum est etiam nobis, quia colloquium habueritis cum seductoribus illis Saxonum non episcopis, sed vere apostatis, qui simulata pacis conditione^e conantur infigere aculeum durae deceptionis. Monemus itaque diligentiam vestram, ne in promissione eorum aliquam habeatis certitudinis fiduciam, quia summa amentia est in eorum verbis spem habere, quorum perfidia tociens deceptus sis. Audivimus quoque, quia inter vos et fratrem vestrum episcopum^f sit aliqua dissensionis macula;⁴ et quantum iocunditatis priorum legatio, tantum tristitiae attulit nobis huius amaritudinis infamia. Rogamus et obsecramus in domino Jesu, ut divino terrore et nostra ammonitione sopiaatur inter vos omne dissensionis scandalum, donec nos sequestra pace aliquod devotionis et studii adhibeamus^f consilium. Faciat et perficiat in vobis deus cepta sua, adaugeat et cumulet in vobis dona sua. Neque enim hoc perficere magnum est omnipotenti dexteræ, quae supra quam petimus aut intelligimus potens est et facere.

91.

Vratislaus, rex Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov diversa vestimenta et villas Stašov et Žiňany confert. [1085—1089 iun. 26.]

25

Memoria donationis traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur. (A).

*Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 189, num. 204.
— Erben, Reg. I, pag. 81, num. 177.*

De memoriae huius fide cf. ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

30

Hic Wratislaus postposito nomine ducis, rex appellatus, multa ecclesie pre-fate donaria dedit, casulas et pallia et alium ornatum in diversos usus; villam eciam Stasowy¹ dedit, insuper et Zynias^a ² terram plus quam ad decem aratra cum silva. Qui rex, ut prudens homo, precavens in futurum, ne quis emulus

90. ^d) Cave hoc pronomen coniungas cum sequenti genitivo. — ^e) Ita correxii; ,pace conditionis' scriptis Pez. — ^f) ,adhibemus' Pez.

¹) Jaromirum. — ²) Conf. Cosmae Prag. Chron. lib. II, c. 41.

91. ^a) ,Zymas' A.

¹) Stašov apud Hořovice. — ²) Žiňany prope Benešov.

35

prosperitate habita hec perverteret, Jaromiro, suo fratri, tunc temporis Pragensi episcopo⁸ id iniunxit, ut astantibus primatibus Bohemorum necnon et omni plebe eternali vinculo omnes malivolos necnon et destructores ecclesiastice utilitatis innecteret et cum Juda traditore eterno igne puniendos diabolo committeret.

92.

Fraternitas sancti Jacobi monasterii Scotorum Ratisbonae Vratislao, regi Bohemiae, obsequia divina pro anima filii eius nuper defuncti pollicetur. Inopiam suam regia sublevet largitate, rogat. Nuntio suo in Poloniam misso conductum expedit.

[1090 m. sept.]

Pez, *Thesaurus anecd. VI*, 1, col. 291, num. 76 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito); = Dobner, *Annales Hagec.* V, pag. 531 (extr.). = Boczek, *Cod. dipl. Morav.* I, pag. 184, num. 199. = Erben, *Reg.* I, pag. 81, num. 179. = Bielowski, *Monum. Poloniae* I, pag. 373 nota 4.

Giesebricht, *Gesch. der deutsch. Kaiserz.* 5 III, pag. 1181 epistolam hanc sub finem anni 1087 scriptam esse putat. Cum autem ecclesiae s. Jacobi anno 1089 feb. 1 nondum fiat mentio (v. Wattenbach in *Zeitschr. f. christl. Archäol. und Kunst*, I, pag. 28), et Vratislai filius, defunctus, quem epistola commemorat, tantum Boleslaus, dux Olomucensis, esse possit, quem a. 1090 aug. 11 obiisse scimus (v. Cosmae Chron. lib. II, c. 43, *Fontes rer. Boh.* II, pag. 124), epistola haec circa mensem septembrem anni 1090 scripta esse videtur. Eandem aetatem proponit Erben l. l.

Christiana pacis amatori, clarissimo regi^a W.,¹ humillima fraternitas^b sub levi iugo Christi infra ecclesiam sancti Jacobi² militans propriam ac devotam orationem simulque aeterni regni participationem. Cupientes per Christi vestigia incedere, cuius vinculis vocatione nostra obligati sumus, cuiusque praecepta sequentes etiam orare pro inimicis conamur, quae tamen, teste deo, maxime pro vobis solventes die noctuque pro corporis vestri sanitate atque stabilitate regni vestri et maxime incolumitate animae deo omnipotenti supplicare nitimur. Dillectum vero filium vestrum,³ qui nuper peregrinosam vitam iusto dei iudicio transmutavit in aeternam, quomodo illum a paterna caritate vestra, quae inter vos apud deum in sempiternum servabitur, separare possumus? Unde pro certo vos scire cupimus, quicquid orationibus, vigiliis, missarum solemnitatibus, elemosynarum largitione et pauperum cura omnibusque, quibus humana fragilitas creatorem suum potest placare,^b ad perpetuam salutem sibi partim nobiscum omni tempore implorare. Super haec vero ad sua aeternae felicitatis augmentum

91. ^{a)} 1068—1089 iun. 26.92. a) ,regi^c addidi. — b) ,placere^c errore typographi Pez.40   ^{c)} Vratislao. — ^{a)} Ratisbonae, de qua vide ap. Wattenbach l. l. — ^{b)} Boleslaum, ducem Olomucensem.

ex intimo cordis nostri affectū centum missarum sollemnia privatim celebrari, totidemque psalteriorum modulationes fieri in conventu nostro constituimus, ita quoque, ut deo catervulam nostram in columem indivisamque servante, ante diem natalis domini haec vota expleamus. Quia igitur omnipotens deus nostram paupertatem multociens per vos respexit, in quo etiam post deum omnis spes et salus nostra est posita, qua de spe modo confortati aures tantae sublimitatis obnixis precibus titillare praesumimus, quatenus thesaurum vestrae largitatis levigando nostram necessitatem aperiatis, pii redemptoris memoriam tenendo, qui ait: „Quod uni ex minimis istis fecistis, mihi fecistis.“⁴ Valete et super Christi pauperes, quibus hoc anno omnia necessaria huius vitae omnino desunt, misericorditer respicite. Quid plura? Omnem misericordiam et gratiam in vobis sperramus. Per ipsam deprecamur vos, ut per dominum Albinum,⁵ fidelem vestrum, regali vestro praecepto pacifice nostrum nuntium in Poloniam^c deducere et reducere dignemini.

93.

15

Monachus quidam G. Vratislao, Bohemiae regi, preces pro filio eius defuncto indicat eumque ad pacem hortatur.

[1090, sept. vel oct.]

Pez, *Thesaurus anecd. VI*, 1, col. 295, num. 80 (ex cod. ms. quondam s. Emmerammi Ratisb. nunc deperdito). = Dobner, *Annales Hagec. V*, pag. 532. = Boczek, *Cod. dipl. Morav. I*, pag. 186, num. 200. = Erben, *Reg. I*, pag. 82, num. 180.

Pez l. l. epistolam hanc a beato Gunthero scriptam esse male putat, cum propter titulum regium Vratislao attributum eiusque filii defuncti (Boleslai ducis Olomucensis, + 1090 aug. 11) mentionem epistola non ante mensem septembrem anni 1090 scripta esse possit; quo tempore b. Guntherus iam multos ante annos mortuus erat. Cf. Giesebricht, *Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III*,⁵ pag. 1181.

Veteranus ille inclusus G.,¹ amiculus gloriosissimi regis W.,² novos fructus sibi amoris semper et dilectionis. Caritatem, quam a prima vestrae visionis cognitione inter nos deus coniunxerat, in vobis iam video extinctam. Cum enim dilecti gnati vestri³ obitum undique partibus nostris etiam ipso loco, in quo demoror, deo instigante ad memoriam animae illius per nuntium bene intimare procurasti, mihique ullam amoris ammonitionem mandare deditastis. Sed tamen anima filii ut vita et anima patris adhaerebit mihi teste deo, ne videar adulando fallere, quod haec ipsa erga vestram perpetuam salutem ardendo in me succenditur, ita ut vestri memoria cottidie post dominum imperatorem nostrum in conspectu dei in primis a me recitetur. Idcirco rogo et obsecro vos, ne parvam ammonitionem,

92. c) „Poleniam“ cod. teste Pez.

⁴⁾ Matth. XXV, 40. — ⁵⁾ Capellatum episcopi Pragensis Gebhardi; v. Cosm. Chron. lib. II, c. 38.

93. ¹⁾ Nomen hoc explicare nescio. — ²⁾ Vratislai. — ³⁾ Boleslai ducis Olomucensis.

40

quam iustus iudex vobis digne promerenti intulit, indigne suscipiatis, nam ,quem diligit dominus, castigat,⁴ sed semper de parvis maiora vobis appropriare timetis. Valete et iam in ultimo aetatis tempore pacem firmate et vigilate, ut pulsanti domino possitis aperire.

5

94.

Clemens III antipapa Vratislauum, principem Bohemiae, monet, ut tandem suam auctoritatem sequatur debitamque oblationem sibi mittat. Quemdam, ut episcopus constitueretur, iam antea commendatum, denuo commendat. Se de ea re cum imperatore egisse negat.

[cc. 1090—1091.]

10 *Pez, Thesaurus anecdotorum novissimus VI, 1. col. 286, num. 72 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito) = Dobner, Annales Hagec. V, pag. 524, = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 174, num. 193. — Cod. dipl. Saxoniae regiae II. Haupth., I, pag. 39, num. 35 = I. Haupth. I, pag. 346, num. 157 (fragm.) ; = Erben, Reg. I, pag. 75, num. 171. = Migne, Patrolog. lat. 148, pag. 831. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 5324.*

15 *Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. 5 III, pag. 1181 epistolam anno 1084 vel 1085 scriptam esse censet. Anno 1090 vel 1091 attribuendam esse accuratius exposuit Langer, Exkurs über d. Brief des Gegenpastes Clemens an Wratislav v. Böhmen, in Mitth. d. Vereins f. Gesch. d. Stadt Meissen I, fasc. 5, pag. 31—38. Qui recto haud dubie iudicio usus alteram epistolae partem ad episcopatum Pragensem, Gebehardo episcopo mortuo (1089 iun. 26) vacantem, referri suspicatur.*

20 C.¹ episcopus, servus servorum dei, W.,² gloriose principi Boemiorum ac dilectissimo filio, salutem et apostolicam benedictionem. Tuam, dilectissime fili, prudentiam credimus nosse, quantis dolis, quantis fraudibus adversarius noster diabolus humanum genus exagit, quantis versutiis eam, quam inter angelos et inter deum et primum hominem seminavit, discordiam cottidie inter christianos seminare laboret. Ut enim tibi veritatem fateamur, plurima iam saepius nobis de te sunt relata, quae adversum dilectionem tuam animum nostrum, quod deus avertat, incitarent. Sed ipse cordium inspector est testis, nolle nos super tua dignitate aliud quam deceat vel credere vel audire, et quod in omnibus te et desideravimus et desideramus prosperari. Tuus tantum animus, unde dolemus, unde ingemiscimus, non ea se erga nos caritate, ea, qua deceret, devotione habere videtur, cum, nescimus quo nostro peccato, qua nostra erga tuam dilectionem offensione, debitam beati Petri oblationem^a contra omnium praedecessorum nostrorum religiosissimam institutionem et exhibitionem tanto tempore detinueris^b et multotiens inde a nobis paterna affectione ammonitus, vel nos vel nostra mandata parvi pendens, prorsus neglexeris. Sed talia tibi forsitan sunt re-

93. ⁴⁾ *Hebr. XII, 6.*

94. a) ,oblationem addidi. — b) ,detinueritis' Pez.

40 ¹⁾ *Clemens III. — 2) Vratislao.*

lata, est enim hodie terra perversis delatoribus plena, quae tuae menti sinistram, ut videtur, de nobis iniecere suspicionem, et falsitati credulus tam inilicite retinendi debita^c qualemcunque adeptus es occasionem. Sed deus novit, qualitercunque te erga nos habueris, nos semper te corde puro dilexisse et tuam modis omnibus prosperitatem exoptasse. Aufer itaque, dilectissime fili, omnem de animo tuo, si qua est, contrarietatis rubiginem et eam, quam nos erga te, tu quoque erga nos habeas dilectionis sinceritatem. Quia vero de sanctae Romanae ecclesiae iniuria cum salute animae nostrae silere non possumus, adhuc te paternae admonemus, rogamus etiam et obsecramus, charitable quoque consulimus, ne beati Petri debitam oblationem ulterius retineas, ne videlicet ipsam retinendo 5 eius iram in te exasperes, sine quo aperiente nemo regnum valet intrare coelorum; sed sicut decet debita eam reverentia dirige, ut ipsum tibi pacatum valeas invenire. Praeterea non credimus a tua excidisse memoria, quod dilectionem tuam et per literas et per nuntium tuum plurimum postulavimus. Obnixe rogavimus super quodam dilectissimo filio nostro,³ tibi equidem fidelissimo et satis 10 noto, celsitudinem tuam interpelantes, ut in illa re, quam postulabamus, nostrae voluntati assensum praeberes. Sed nihil nobis de hac ipsa re postea, unde plurimum miramur, remandasti. Et ipse quidem iam magnifice, sicut dignus est, foret locatus, nisi hac fuisset exspectatione detentus, quo, deus novit, fideliores tibi non poteris invenire. Hoc autem tuae sit notum dignitati, quod cum domino 15 imperatore, karissimo filio nostro, de re ista nondum quicquam egimus, quoniam tuae certitudinem voluntatis hactenus expectavimus. De hoc vero certissimus existas, quod si hoc unum nostri causa, nostro rogatu feceris, quicquid a nobis deinceps me et te dignum petieris, impetrabis. Quicquid igitur de hac re sedet tuo animo, utrum videlicet nostris tam dignis, quod non diffidimus, assentiaris 20 petitionibus, nos quantocuyus effice certos. Nolumus enim tantum virum, tam utilem ecclesiastico regimini, tali amodo suspendio detineri. Novo quoque sigillo, utpote evidenter has litteras idcirco insigniri praecipimus, ut tua etiam dignitas evidentissimum tuae concessionis signum, aliquod videlicet admirationis 25 novum in novo, quem petimus, episcopo eligendo et constituendo mittere dignetur. 30

95.

Anonymus quidam misericordiam Wratislai regis efflagitat.

[1085 iun. 15—1092.]

Pez, Thesaurus anecd. VI, 1, col. 294 num. 79 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito). = Erben, Reg. I, pag. 83, num. 182.

35

94. c) ita correxi, ,inlicita' Pez.

³⁾ Hic Felicem, postea episcopum Misnensem, dici fere omnes perperam coniectabant; cf. Langer l. cit.

Rex aeterne deus, qui constas finis et ortus
rerum cunctarum per te bene dispositarum,
des Wratizlao regi, super omnia claro,
ut felix vivat, sibi cuncta nocentia vincat.

5 Salutis, domine, et honoris vestri statum dei dispositione ad sui placitum protelari. Nemo, nemo me fidelius divinum potest sufragium deprecari. Vix, domine, quod salva vestri gratia dico, adhuc prorupi, qui haec, licet vestri claritate indigna, nunc vobis composui. Saepe namque litteras meas, tum ad vestri laudem, tum pro mei necessitate, vobis obtuli, nunquam tamen, non dico aliquem fructum,
10 sed nec condignum inde responsum habui. Sed tamen pro vero scio non tantum vestri magnificentiam esse culpandam, quantum, ut aperte dicam, recitatorum invidiam vituperandam, qui sedulo meam vobis subiiciendo pueritiam contendunt mihi detrahere erga vestri^a misericordiam. Sim puer, ut ipsos fucose susurrare audio, at deo, qui linguas infantium facit disertas, eo magis grates referro, quod
15 sui dono eruditus ego puer in praesentia ipsorum senum deo et vobis servire non erubesco. Sed ne vos, domine, multis verbis teneam, si cura vobis est de meo servitio, nulli libentius servio, ad quod maxime impellit me cognati mei dilectio, a quo, nisi summa impulsus necessitate, invitus me separabo. Quid plura?

Vos infinitae capiatis gaudia vitae.

20

96.

Lambertus, episcopus Cracoviensis, a Vratislao, rege Bohemiae, petit, ut legatis suis ad archiepiscopum Coloniensem proficiscentibus salvum praebeat conductum.

[1085 iun. 15—1092.]

25 Pez, *Thesaurus anecd. VI*, 1, col. 293, num. 78 (ex cod. ms. quondam bibl. s. Emmerammi Ratisbon. nunc deperdito), — Dobner, *Annales Hagec. V.* pag. 528 (fragm.). — Bielowski, *Monum. Poloniae hist. I*, pag. 372 (ad. a. 1079—1082). — Erben, *Reg. I*, pag. 75, num. 170. (extr. ad ann. cc. 1086).

Gloriosi nominis, vitae quoque non ingloriosioris regi Boemiae,¹ L.² Cracoviensis episcopus, summi regis gratiam et ab ipso vitam, salutem atque victoriam. Etenim ,domini est terra et plenitudo eius³; etenim ,domini est regnum et ipse dominabitur gentium.⁴ Singulis terris, singulis regnis reges et dominos praefecit in iudicium, quorum quidam sanae mentis in iudicio regnant et iustitia, quidam vero in mentis elatione et in rapina. Sed quia tua, domine rex, nil aliud
35 exercet vigilantia nisi subiectorum vocetur providentia, quia iudicas pauperes domini in iudicio, calumniatorem quemlibet humiliando, non est princeps, non

95. a) ita Pez; an ,gratiae vestrae‘ corrigendum sit?

96. ¹⁾ Vratislao. — ²⁾ Lambertus 1082 1101. — ³⁾ Psal. XXIII, 1. — ⁴⁾ Psal. XXI, 29.

est potens, cuius non obtineas favores et gratiam, cuius vota et supplicationes non procedant ad impetrandam^a tibi eiusdem rei perseverantiam. Quarum supplicationum fiducia animatus a te, rex, ut tuus, me obtainere quiddam non magnum optavi, nil quidem mihi, sed tibi, nil meis meritis confidens, sed tuae, rex benignissime, liberalitati. Hoc enim anno tua gratia nostram legationem prospere direxisti ad archiepiscopum Coloniensem, indeque redeuntem^b ad nos cum nostra legationem ipsius, ipso deprecante, eadem tua gratia remisisti non minus prospere. Nunc autem utriusque causa, immo utriusque prece, rex benigne, rogaris, istis legatis conductum dare, et ut de me sileam, archiepiscopi tantae dignitatis, tam illustris vitae viri causa, quia potes et regem decet, dirigas via prosperata. 10

97.

Conradus, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov villam Kravsko in provincia Znoimensi et praedium Zahoregewici et villam Chrabercyh in Bohemia donat.

[1092 ian. 20 — sept. 6].

15

Traditur in privilegio Premislai Otakari I. regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur.

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 590. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 190, num. 205. — Erben, Reg. I, pag. 84, num. 185.

De memoriae fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

20

Post decepsum vero Wratislay, bone memorie Bohemorum regis, Conradus principatum fraternum obtinuit, qui deo et sancto Johanni Baptiste in Ostrow pro adipiscenda eterna requie hec beneficia addidit: Krawsko¹ in provincia Znoymensi, ubi habetur de terra plus quam ad quadraginta aratra, insuper et silvam addidit; in Bohemia autem praedium Zahoregewicy² et villam Chrabercyh.² 25

98.

Bretislaus II., dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov capellam sancti Petri et partem fluminis Blanice donat.

[1092—1100].

Memoriam donationis praebet privilegium Premislai Otakari I regis, anno 1205 ian. 17 datum, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 41. — Erben, Reg. I, pag. 84, num. 188.

De memoriae huius fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

96. a) ,impetranda' Pez. — b) ,redentem' errore typographi Pez.

35

97. ¹⁾ Kravsko a Znojmo (Znaim) ad septentr. et occidentem. — ²⁾ Haec villaes ubi quae-rendae sint, nescio.

Hoc eciam pie memorie viro¹ de hac vita subtracto, Brecislaus iunior, id est filius regis Wratizlay, in ducatum succedit; qui eciam monasterio Ostrowiensi pro anima sua suorumque omnium dedit capellam sancti Petri,² apostolorum principis, cum terra ad quatuor aratra et partem fluminis de Blanycye.^a

5

99.

Fridericus et fratres eius Hartwicus et Udalricus et Bertholdus, filius Liutgardae, monasterio in Altaha Superiore (Ober-Altaich) aequali parte tradunt „silvam ultra Heimpreitisperg sitam CC mansus in latitudine et in longitudine usque ad marcham Boemaniam, a Wigilinesriet usque in aquam, que dicitur 10 Pebarha“.

[1100—1105].

Monum. Boica XII, pag. 24, num. 7 (e cod. traditionum monast. Altahae Sup.) = Erben, Reg. I, pag. 85, num. 191.

Quo tempore donatio haec facta sit, ex eo cognosci potest, quod traditionibus sub Egi- 15 none abbe (1100—1105) factis inserta est.

100.

Nemoj quinque villas suas, totam familiam et quidquid habet, post uxoris suaue mortem capitulo Vissegradensi legat.

[1100—1107 mai].

20 *Traditur in confirmatione Soběslai II, ducis Bohemiae, sine anno, cuius autographum in tabulario capituli Vissegradensis asservatur (A).*

Hammerschmidt, Gloria et maiestas Wissegradensis ecclesiae, pag. 148. — Erben, Reg. I, pag. 85, num. 190.

25 *Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 70 donationem hanc anni 1105 vel 1104 spatio definit; Erben l. l. eam circiter annum 1102 factam esse putat. Quorum sententiae rationem quam habeant, non satis perspicio.*

In nomine sancte trinitatis eiusdemque individuę unitatis. Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego Nemoy¹ sanus corpore, retractans in animo meo de futura vita, in presentia Boriuoy ducis et episcopi Hermanni et Blagonis 30 comitis, Mutinę atque Bosey et multorum aliorum necnon fratum Wissegradensis ecclesię, omnem substanciam meam post mortem meam, scilicet V villas Crenuc,² Vrascov,³ Hraberci,⁴ Scrisin,⁵ Libin,⁶ totam familiam, et quicquid habeo,

98. a) Blaneyeye A.

¹) I. e. Conrado I, † 1092 sept. 6. — ²) apud Putim, distr. pol. Písek.

35 100. ¹) De genere Vršovici, † 1108; it. Mutina et Bosey; v. Cosmae Chron. lib. III, cap. 23. — ²) Černuc ap. Velvary, distr. pol. Slané (Schlan). — ³) Vražkov a Roudnice ad meridiem. — ⁴) Chrabřec, al. Chraberce ap. Louny. — ⁵) Fortasse Křesín ap. Libochovice, distr. pol. Roudnice. — ⁶) Libyně, germ. Hoch-Libin, distr. pol. Podbořany (Podersam).

dimitto uxori meę, quam diu permanserit in viduitate. Si vero nupserit vel morietur, postea sint omnia mea fratribus Wissegradensibus pro anima mea. Et ut istud firmum sit, predictus dux et episcopus firmaverunt; et quicunque infregerit, ab eodem episcopo sub anathemate sciat esse conculcatum in secula seculorum. Amen.^a Hęc est autem familia, quę perpetue libertati donata est: Tutana, Bogumila, Radohna, Bratohna, Wratena, Vbicest, Decana. 5

101.

*Henricus V, Romanorum rex, monasterio sancti Floriani¹ donationem Ep-
ponis de Windberg, scilicet „allodia inter Bosenbac et Ebresbac² usque ad ter-
minos Boemie et predium, quod dicitur Cella ad Movhile,³“ confirmat.*

10

Juxta Pataviam 1108 nov. 4.

Urkundenbuch d. Landes ob d. Enns II, pag. 127, num. 91. — Stumpf, Reg. num. 3033

102.

*Svatopluk, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov
villam Bojanovice donat.*

15

[1107—1109 sept. 21].

*Traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum
spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).*

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 153. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 193, num. 213.

— Erben, Reg. I, pag. 87, num. 196.

20

De memoriae huius fide confer ea, quae superius ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Swathopluch, dei gracia Bohemorum ducatum cum obtinuisse, pro absolu-
tione suorum peccaminum Boyanowicyh¹ villam contulit deo^a et beato Johanni
Baptiste, Ostrow, perpetualiter possidendam.

103.

25

*Udalricus, episcopus Pataviensis, ecclesiam in Gramastetten¹ a nobili
quodam Udalrico et coniuge eius Ottilia fundatam esse attestatur, eiusque ter-
minus sic describit: „Primum a capite Rotilich² usque dum idem rivulus Ro-*

100. ^{a)} ,Amen' literis maiusculis scriptum A.

101. ¹⁾ Ab Linz ad meridiem et orientem. — ²⁾ Pesenbach, alias Tiefenbach, et Ebresbach fl. Austriae Superioris ex sinistra Danubii ripa. — ³⁾ Kl. Zell, vicus in fluminis Gross-Mühl sinistra ripa.

30

102. ^{a)} ,do' sine abbreviationis signo A.

¹⁾ Bojanovice a Zbraslav ad meridiem et occidentem, distr. pol. Smichov.

35

103. ¹⁾ Ab Linz ad septentr. et occid. — ²⁾ Kl. Rodel.

tilam³ influat et sic per Chonzanwisa et Pertinolssperch usque ad ripam Danubii. Secundo vero contra meridiem usque ad terminum ecclesie Buchn[owej].⁴ Tercio vero supra montem contra orientem⁵ usque Hasilbach.⁶ Quarto quoque a ripa predicti fluminis Danubii contra septentrionem usque ad marcham Boemiam.“⁷

5 1110 sept. 18.

Monum. Boica XXVIII, 2, pag. 269, num. 47. — Erben, Reg. I, pag. 88, num. 198. — Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 129, num. 92. — Cf. Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII (1895), pag. 446.

10

104.

Udalricus, episcopus Pataviensis, monasterii sancti Floriani possessiones confirmat, inter quas „preedium quoque domni Epponis in Windiperge cum omnibus adtinentiis, aquis scilicet et pratis, pascuis et silvis, que usque ad terminos Boemie protenduntur ad fluvium, qui Wultha¹ vocatur.“ Pataviae 1113 iun. 26.

15

Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 146, num. 99.

105.

Adelbertus I, archiepiscopus Maguntinus, Ottонem I, episcopum Bambergensem, monet, ut ad concilium Fridislariense a Cunone, episcopo Praenestino, 20 celebrandum veniat, eique mandat, ut litteras suas etiam Pragensi ac Moraviensi episcopis dirigat. [1118 mai—iun.]

25

E codice Udalrici Babenbergensis: in cod. ms. saec. XII bibl. caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 398 fol. 119^v — 120 (V) et in cod. ms. saec. XII monasterii Zwetlensis num. 283 pag. 262 (Z).

30

J. G. Eccard, Corp. hist. medii aevi II, num. 291. — Concilia Germaniae III, pag. 271 = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 198, num. 222. — Erben, Reg. I, pag. 91, num. 203. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. V, pag. 323, num. 187. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 256, num. 69. — Conf. Jäck, Bamb. Urk.-Ausz. in: Ber. d. hist. Ver. z. Bamberg VIII, pag. 23.

Reverentissimo Babenbergensium episcopo¹ A.,² Moguntinę sedis minister indignus, fraternę dilectionis et orationis inviolabile pignus. Quod proxime dominus Prenestinus,³ Romanę ecclesię legatus, nobis apostolica auctoritate de-

35

103. ³⁾ Gross-Rodel fl., qui apud Ottensheim Danubio influit. — ⁴⁾ Puchenau a Linz ad occid. — ⁵⁾ Pöstlingberg? — ⁶⁾ Haselgraben. — ⁷⁾ i. e. terminos Bohemiae, vide Hasenöhrl l. l. pag. 451.

104. ¹⁾ Vltava, germ. Moldau.

²⁾ Ottoni I. 1103—1139. — ³⁾ Adelbertus I. 1110—1137. — ³⁾ Cuno, episcopus Praenestinus.

nuntiaverat, nostra quoque diligencia, per omnia Romanę auctoritati^a subdita, solerter impleverat, denuntians et vobis sub eadem auctoritate et nostra, uti ad concilium Colonię celebrandum⁴ vestra veniret presentia. Sed quia hoc nescio qua pretermissum fuit negligentia, eadem quidem, que et ceteris eiusdem^b concilii neglectoribus, vobis quoque iniuncta esset sententia, scilicet vel divini officii suspensio vel a communione corporis et sanguinis dominici formidanda interdictio, nisi nostrę peticionis diligentia hoc prevenisset et eximia sanctitatis vestre reverentia, ne id fieret, apud ecclesiam promeruisse. Quibus simul concurrentibus causis et cooperantibus, hoc tandem obtinuimus, ne quid severitatis vestra subiret dilectio, cuius hactenus in ecclesia valuissest devotio. Dignum nimur arbitratus sum in omnibus honori vestro et reverentię parcendum et pro posse loco et tempori providere et consulere, cum sanctitatis vestre beata dilectio magno se devote caritatis nobis obligaverit munere. De cetero, sicut in mandatum accepimus, denuntiamus, ut ad concilium, V kal. augusti⁵ Fridislarię^c á predicto legato celebrandum,⁶ indubitanter veniatis, ne huius etiam mandati neglector effectus, austerioris sententię décretum, peticione mea nil amplius prevalente, vobis inducatis. Preterea ducem F.⁷ et C.⁸ fratrem eius et G.⁹ palatinum et reliquos complices eorum in predicto concilio excommunicatos noveritis. Litáeras etiam nostras rogamus, ut fratribus nostris, Pragensi¹⁰ scilicet et Morauiensi¹¹ episcopis, dirigatis.

5

10

15

20

106.

Gerbirga, ducissa Bohemiae, praedium in Grie, quod a fratre suo, Leopoldo III, marchione Orientali, accepit, una cum ecclesia ad Burg monasterio Gottwicensi donat.

[Post 1124 febr. 2].

25

Donationem hanc privilegium Henrici II, ducis Austriae, Vindobonae 1171 mai 1 datum his verbis commemorat: „Praedium autem, quod olim fuerat Waldonis in Grie,¹ postea Liupoldus marchio tradidit sorori suae Gerbirge,² ductrici Bohemiorum, eius rogatu delegans illud in manu Gebehardi, comitis de Piugen, tali pacto, ut quo ipsa petisset, praedium idem delegaret. Quod et fecit. Nam delegavit illud super altare sanctae Mariae in monte Kotwico,³

30

105. a) ,ta' ead. manu superscr. V. — b) ,eisdem' V, Z. — c) ,Frideslarie' Z.

⁴) *De concilio hoc, mense maio anno 1118 habito, v. Theogeris vita II, c. 13 14, Mon. Germ. SS. XII, pag. 472 sq.; Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III., pag. 906. — ⁵) 28 iulii 1118. — ⁶) *De hac synodo v. Gesta abbatum Trudonens. XI. c. 2. Mon. Germ. SS. X, pag. 3.; Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. III, pag. 1230; Will, Reg. archiep. Magunt. I pag. 257, num. 73. — ⁷) Fridericum II, ducem Sueviae. — ⁸) Conradum, postea III regem. — ⁹) Godefridum, comitem de Calw, comitem palat. Rheni. — ¹⁰) Hermanno, 1110—1122. — ¹¹) Johanni II, 1104—1126.**

35

106. ¹) *Fortasse in regione apud Kottes prope Dürnstein. — ²) Natae c. 1080, Bořivoj II, ducis Bohemiae († 1124 febr. 2), coniugi. — ³) Göttweig, monast. ord. s. Benedicti in Austria Inferiore, a Mautern ad meridiem.*

40

adiiciens et ecclesiam, quae dicitur ad Purch,⁴ praesente Regimaro, Pataviensi episcopo, et Nanzone eiusdem loci abbatem.⁵ Huius traditionis testes hi sunt aure tracti: Chunradus de Ronningin, Dietricus de Leichelingen, Abrammus de Pleinchipach, Weinhart de Zelkingen, Dieboldus de Chagere, Rudolfus, Reginerus, Herduricus, Rudbertus, Reginhardus. Felicis autem memoriae Gerbirch postmodum induita sanctimoniae habitu sub obedientia conversata est abbatis de Kottwico, ubi mox obiens⁶ sepulta quiescit in domino.^c *Hormayr, Wien's Gesch. I, Urkundenb. pag. XXXI, num. 11. — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Markgr. u. Herz. aus d. Hause Babenberg, pag. 17, num. 32 = Erben, Reg. I, pag. 91, num. 204. — Cf. Juritsch, Gesch. d. Babenberger, pag. 136.*

10

107.

Gerbirga, ducissa Bohemiae, praedium Voitsau et Dankholz cum silva, quod a fratre suo Leopoldo III, marchione Orientali, impetravit, monasterio Gottwicensi donat.

[Post 1124 febr. 2.]

(Hormayr) *Archiv f. Geschichte, Statistik etc. XIX (1828) pag. 628, num. 215 (ex cod. traditionum mon. Gottwic.) — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberger, pag. 17, num. 33. = Erben, Reg. I, pag. 91, num. 205.*

Noverint tam presentis evi fideles quam loco eorum successuri heredes, quod Liupoldus marchio rogatu sororis sue Gerbirge, ductricis de Boemia, dele-20 gavit in manus Gebehardi, comitis de Puigin, premium Vogitisawa [et] Dan- cholvis^a cum omni silva, sicut quondam Waldonis fuerat, ea videlicet ratione, ut ipse delegaret, quo predicta matrona petisset. Idem vero Gebehardus, rogante eadem ductrice tradidit ad altare sancte Marie prenominatum premium post eius obitum fratribus hic deo famulantibus in usum, presente Reginmaro, Pataviensis 25 ecclesie episcopo, adiiciens et ecclesiam, quam ipsa construxerat in predicto loco, his testibus adhibitis: Rudolfo, Reginero et filio eius Rengingero, Heindinrico, Rudberto, Reginhardo. Investiture^b Rudolfus, Reginhardus.

108.

Richza, ducissa Bohemiae, monasterio Reichenbacensi praedium superius 30 et inferius Aspach liberorum suorum consensu donat. *[Ante 1125 febr. 27.]*

Monum. Boica XIV, pag. 411, num. 6 (ex libro traditionum mon. Reichenbacensis saec. XII.) et XXVII pag. 8, num. 6. = Erben, Reg. I, pag. 91, num. 206.

Bona facta auctoritate debent confirmari, nam de occultis iudicare et de 35 incertis diffinire, utrumque est difficile. Quapropter notum esse volumus omnibus

106. ^{a)} *Burg a Kottes ad septentrionem; v. Meiller l. l. pag. 212 nota 127. — ^{b)} Obiit 1125 febr. 5. — ^{c)} 1142 jan. 13 aut iun. 8.*

107. ^{a)} *Dancholtis' corrigendum esse putat Meiller, l. l. pag. 213, nota 128. — ^{b)} Scilicet testes.*

tam futuris quam presentibus, qualiter Richza, ducissa de Boemia,¹ liberorum suorum consensu preedium superius et inferius Aspach tradidit sancte Marie in Richinbach² et per manum Dietpaldi marchionis delegavit ad usum fratrum inibi deo famulantium in perpetuum. Testes sunt huius donationis Pertholdus de Schwarzinburch, Adalpertus de Holinstorne, Fridericus de Luttenbach, Rudolfus de Craine, Adelger de Wenembach, Eberhardus de Gingem, Adalpertus de Hohenwalte, Volmar de Wurmrisne, Rudegerus de Rumtingen, Arinwicus de Wocilindorf, Ludewicus de Napurch, Otto de Kambe et filius eius Otto, Riwinus de Voheburch, Gotefridus de Weterenvelt et Regenboto frater eius, Adalpertus de Suzinbach, Otto de Rumtingen, Isinrich de Wichildorf et filius eius Pertholdus et frater eius de Hameringen, Megingoz de Welstingen, Dietpaldus de Kaben-dorf, Ulricus de Vilungen, Wolfram de Taeskingen et frater eius Cunradus, Per-tholdus et Immo de Pomtingen, Witoldus de Turdelingen, Rupertus de Smidingen, Rahewinus de Kazpach et alii quam plures.

109.

15

Reginmarus, Pataviensis episcopus, donationes ad monasterium sancti Floriani a nobilibus viris Hermanno de Kazelsdorf et Adelberone de Griezbach factas confirmans „terminos Boemiensium“ commemorat. Pataviae 1125.

Monum. Boica XXIX, 2, pag. 20, num. 32. — Erben, Reg. I, pag. 92, num. 207. — Ur-kundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 163, num. 110. — Cf. Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII. pag. 448.

110.

Venceslaus, dux Moraviae, monasterio Gradicensi villam Kyjov pro re-medio animae patrui sui Ottonis II donat. [Post 1126 febr. 18.]

25

Traditur in confirmatione Premislai Otakari II regis, anno 1270 aug. 21 data, cuius apographum praebet Siebenaicher, Historica relatio de conditoribus mon. Gradicensis, cod. ms. saec. XVII in tabulario terrae Moraviae Brunnae, fol. 93v—94 (A).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 200, num. 225 = Erben, Reg. I, pag. 93, num. 209. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského, pag. 28, 52.

Quae post ,damnetur' sequuntur, ex privilegio Vladislai I regis, Pragae 1160 iun. 16 dato, ad verbum fere descripta sunt, ex quo efficitur, villas ibi nominatas non a duce Ven-

108. ¹⁾ *Filia Henrici I comitis de Berg, Vladislai I, ducis Bohemiae, uxor; obiit 1125, febr. 27. Palacký, Dějiny³ I, 1, pag. 398 Vladislauum ducem duas huius nominis coniuges habuisse minus recte putat; vide Teige in Památky archaeologické XIII, pag. 229 et Mayer in Mittb. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böhmen XXXVI (1898), pag. 434 sq. — ²⁾ Reichenbach a Ratisbona ad septentr. et orientem.*

35

ceslao datas, sed aliquanto post acquisitas fuisse. Villae Hruška et Březovice, eodem privilegio teste, ab Ottone III, duce Moraviae, demum pro anima filiae suaे Svatavae († cc. 1151) donatae sunt.

Anno incarnationis dominicae MCXXVI, epacta XXV, indictione IV, duo-
 5 decimo calendas martii Otto^{⁹⁸} dux Moraviae, paterno nomine nuncupatus, in
 proelio^¹ peremptus est. Cuius fratris filius, nomine Wenceslaus, amore coelestis
 patriae accensus, cum omni clero atque primatibus suis pro remedio animae
 patrui sui deo militantibus in monasterio sancti Stephani, quod est in Gradisch,^²
 forum cum villa Kiglow^³ et duo aratra, duos etiam equos necnon novem indomitas
 10 equas et emissarium dedit. Quae si quis subtrahere aut impugnare aut quocunque
 modo violare praesumpserit, perpetuo anathemate Jesu Christi damnetur. < Nakel^⁴
 ea conditione, ut qui eam inhabitare deliberant, tributum et decimas sancto Stephano solvant.
 Coeteris vero ad imperium ducis bella exercentibus sive urbem aut pontem parantibus seu
 quamlibet necessitate m laborantibus, quod prefati coenobii pater iusserit, faciant.
 15 Vstyn^⁵ ad tria aratra, Cythowicz^⁶ ad Octo, Sarowicz^⁷ ad octo, Hradczane,^⁸ Tieseticzi,^⁹ Zlobicze,^{¹⁰}
 Bezmirow,^{¹¹} Obiedkovicze,^{¹²} Kelcicze^{¹³} ad Octo aratra, Prusci^{¹⁴} ad duo *, Susiczi^{¹⁵} ad Octo,
 Bunovicze,^{¹⁶} Luboss,^{¹⁷} Popovicze,^{¹⁸} Zelechouiczy,^{¹⁹} Sadloviczy,^{²⁰} Topolan^{²¹} ad duo *, Tasalky,^{²²}
 Zieroviczy^{²³} ad octo aratra, Stlemnice,^{²⁴} Gnevotiene^{²⁵} ad Octo aratra, Rusca,^{²⁶} Wrzesovicze,^{²⁷}
 Uneticzy,^{²⁸} Chomutoviczy^{²⁹} ad octo aratra sub omni consuetudine sua >.

20

111.

*Sobieslaus I, Bohemiae dux, in ecclesia Vissegradensi a se restituta novos
 tres canonicatus fundat, eiusque redditibus antiquis confirmatis novos addit et
 quae praepositus et decanus canonicis persolvere debeant, constituit. 1130.*

25 110. a) ,Zuszczeticze^¹ A ; correxi ex privilegio Ottonis ducis Moraviae (supra num. 79).
^²) apud Chlumec, germ. Kulm; vide monach. Sazav. contin. Cosmae, Fontes rer. Bohem. II, pag. 256. — ^³) Hradiště apud Olomouc (Olmütz). — ^⁴) Kyjov, germ. Gaya, oppidum a Brunna versus meridiem et orientem. — ^⁵) Náklo, germ. Nakel, prope Litovel (Littau). — ^⁶) Ústín ab Olomouc versus occidentem. — ^⁷) Stichovice a Prostějov (Prossnitz) versus occid. — ^⁸) Žárovice a Prostějov versus occid. — ^⁹) Hradčany prope Brodek (Prödlitz), distr. pol. Prostějov. — ^{¹⁰}) Těšetice ab Olomouc versus occid. — ^{¹¹}) Zlobice, a Kroměříž (Kremsier) versus occid. — ^{¹²}) Bezměrov, a Kroměříž versus septemtr. et occid. — ^{¹³}) Obědkovice, a Kojetín versus septemtr. et occid., distr. pol. Kroměříž. — ^{¹⁴}) Čelčice a Kojetín versus septemtr. et occid., distr. pol. Přerov. — ^{¹⁵}) Prusy, a Přerov versus merid. et or. — ^{¹⁶}) Sušice, a Přerov ad septemtr. et or. — ^{¹⁷}) Bohuňovice, germ. Boniowitz, ab Olomouc versus septemtr., distr. pol. Sternberg. — ^{¹⁸}) Libuše, a Sternberg versus merid. et occid. — ^{¹⁹}) Popovice prope Přerov. — ^{²⁰}) Fortasse Želechovice prope Unčov, distr. pol. Litovel (Littau). — ^{²¹}) Fortasse Žadlovice apud Loštice, a Mohelnice (Müglitz) ad meridiem. — ^{²²}) Topolany ab Olomouc versus occid. — ^{²³}) Tážaly ab Olomouc versus meridiem. — ^{²⁴}) Fortasse Žeravice a Přerov ad septemtr. et occid. — ^{²⁵}) An Senice, germ. Gross-Senitz, a Litovel versus merid. ? — ^{²⁶}) Hněvotín, germ. Nebotein, ab Olomouc versus occid. — ^{²⁷}) Fortasse Hruška a Kojetín versus occid. — ^{²⁸}) Březovice. Qui vicus huius nominis hic dicatur, diiudicare nequeo. — ^{²⁹}) Vicus ignotus. — ^{³⁰}) Chomoutov, germ. Chomotau, ab Olomouc ad septemtriones.

Apographum autographi instar manu saec. XII exaratum in tabulario capituli Vissegradensis (A).

Pontanus, Bohemia pia, pag. 71 (frgm.) — Hammerschmid, Gloria et maiestas Wissegradensis ecclesiae, pag. 135. — Berghauer, Protomartyr poenitentiae, pag. 214 (frgm.) — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 204 (frgm.) — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 201, num. 228 (reg.) — Erben, Reg. I, pag. 93 num. 211. 5

Palacký ap. Erben l. l. pag. 624 de hoc diplomate adnotavit: „Suspectum quamquam saec. XII satis eleganter scriptum.“ Quae quidem viri docti sententia haud in omnibus partibus probanda esse mihi videtur. Diplomatis non quidem genuina forma, sed eius apographum archetypi instar circa saec. XII medium confectum servatur, de quo Sobieslai II ducis sigillum dependet 10 Nihil autem invenio, quod ex eis, quae diplomate constituantur, suspicionem afferre videatur; verba tantum „Et ne armarii custos — habeant respectum‘ an genuina sint, dubitationem movent. — De ecclesia Vissegradensi a Sobieslao duce renovata beneficiisque donata Cosmae continuator, canonicum dico Vissegradensem, ad a. 1129 his verbis rettulit: „Quam [sc. ecclesiam] Sobieslaus renovavit et renovatam in melius auxit, quia parietes de- 15 pingi fecit, coronam auream in ea suspendit, quae ponderat XII marcas auri, argenti vero LXXX, aes et ferrum sine numero, pavimentum pollitis lapidibus exornavit, porticus in circuitu addidit, laquearia in lateribus duobus affixit, tegulis summitatem totam cum tectis cooperuit, claustrum et omnes officinas cooperiri iussit; insuper et canonicos eiusdem ecclesiae multiplicavit, stipendiis, praediis aliisque bonis augmentavit“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 207). Cuius verba typis distinctis expressa, mirum quantum Sobieslai 20 diplomatis initium in memoriam revocant, qua quidem re diplomatis fides manifestius comprobari videtur. Cf. Teige in Věstník kr. české společnosti nauk 1889, pag. 316.

* In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis tam modernis quam posteris in unitate fidei congregatis et congregandis, || quod ego Sobezlavs,^a dei gratia Boemorum monarcha, utile et salubre animę mee ducens priorum patrum monumenta renovare, inter ceteras || regni mei ecclesias, quarum eciam mihi non modica cura fuit, in secreto cordis mei deliberavi patris mei, regis videlicet Wratitzlai, monasterium || in Wisegrad civitate situm, ad magnam vilitatem, aut predecessorum meorum incuria, aut, quod magis est credibile, prepositorum eiusdem 25 loci negligencia, redactum, illud inquam monasterium summa vigilancia curavi emendare et xeniis, quantis debui quantisve potui, exornare. Nam ut de pictura parietum et pavimento politis lapidibus ornato et superiori operimento aliisque, que intus et exterius pro absolucione criminum et spe future vitę addidi, taceam, corona ex auro et argento facta faciem templi decoravi, altaria palliis crucibusque 30 tam aureis, quam argenteis exornavi, sacrarium diversis libris ditavi. Deinde confidens multiplicatis intercessoribus facilius posse veniam culparum mearum a deo consequi, statui, ut decanus, cui cura fratrum regenda est, duplē semper prebendam habeat. Insuper eciam tres fratres in eadem congregacione addidi. Pro quorum complendis stipendiis decrevi dimidiam partem fratribus^b vię Pracha- 35 40

111. a) literis maiusculis scriptum A. — b) „fratribus“ eadem manu supra lineam suppletum A.

ticih¹ habendam et dimidiā preposito; dimidiā partem fructuum et vini Sitinicih² fratribus et dimidiā preposito; dimidiā partem indomitarum equarum Gogolicih³ fratribus et dimidiā preposito; dimidiā partem salis na Tristenici⁴ fratribus et dimidiā preposito; dimidiā partem lignorum^c sub Deuīn⁵ fratribus et dimidiā preposito. Naulum vero na Otauę⁶ totum fratribus habendum assigno.^d Et cum secundum predecessorum meorum instituta decimam marcam de annuo tributo idem fratres in his civitatibus habeant, videlicet Prague,⁷ Wisegrad,⁸ Satcsi,⁹ Sedlcih,¹⁰ Lutomericih,¹¹ Beline,¹² Dacsine,¹³ Bolezlaui,¹⁴ Camenci,¹⁵ Gradci,¹⁶ Opocsne,¹⁷ Hrudimi,¹⁸ Kurimi,¹⁹ Pilzni,²⁰ Lubici,²¹ Wratne,²² ego^e ele-
 5 mosinarum expensa et eorum prece confidens posse salvari, addo eis in tribus his provinciis Rokitnah,²³ Csazlaui,²⁴ Hinone²⁵ eciam decimam marcam^f anni tributi. Decerno eciam et generacionum generacionibus sciendum et observandum relinquō, quod idem fratres singuli singula habeant aratra cum aratoribus et uxoribus et liberis eorum, de quibus nullus in aliqua causa habeat se intromittere.
 10 15 Decano vero constituo duo aratra habenda Wirseuicich²⁶ scilicet, ubi etiam pomeria duo horreo iuncta ipsi dedi, et Wirbcsaz.²⁷ Reliquarum vero nomina villarum hēc sunt: Gosteni²⁸ villa trium fratrū, Bezne²⁹ duorum, Vinori³⁰ duorum, Bascsi³¹ duorum, Janiseuicich³² duorum, Hualach³³ unius, Gouoricse³⁴ unius, Dubcsi³⁵ unius, Nawrutici³⁶ unius. Et ne hi boves, qui sunt dos eiusdem ec-

20 111. c) ,ig⁴ eodem atramento ex ,ut⁵ correctum A. — d) quae subsequuntur, alio atramento, sed eadem manu scripta sunt. — e) sequitur locus rasus unius literae spatium continens. — f) ,mar⁶ eadem manu supra lineam adscriptum A.

¹⁾ Prachatice a Písek versus merid. et occid. — ²⁾ Žitenice, germ. Schüttenitz, prope Litoměřice (Leitmeritz). — ³⁾ Ouholice in sinistra Moldaviae ripa a Velvary versus orientem. — ⁴⁾ Trstenice, nunc Loučná, fluvius apud Pardubice in Albiam influens, — ⁵⁾ Děvín, arx quondam supra Zlíchov (distr. pol. Smichov) sita; vide Tomek in Časopis českého musea 1846, pag. 730. — ⁶⁾ Otava flumen, qui apud Zvíkov (germ. Klingenberg) Moldaviae influit. — ⁷⁾ Praha, germ. Prag. — ⁸⁾ Vyšehrad. — ⁹⁾ Žatec, germ. Saaz. — ¹⁰⁾ Sedlec, germ. Zettlitz, prope Karlovy Vary (Karlsbad). — ¹¹⁾ Litoměřice, germ. Leitmeritz. — ¹²⁾ Bílina a Žatec versus septemtr. et orientem. — ¹³⁾ Děčín, germ. Tetschen, a Litoměřice versus septemtr. — ¹⁴⁾ Boleslav Mladá, germ. Jung-Bunzlau. — ¹⁵⁾ Kamenec, arx provincialis, ubi quaesita vel quaerenda sit, v. Památky archaeologické VI, pag. 144. — ¹⁶⁾ Králové Hradec, germ. Königgrätz. — ¹⁷⁾ Opočno a Král. Hradec versus septemtr. et orientem. — ¹⁸⁾ Chrudim. — ¹⁹⁾ Kouřim, distr. pol. Kolín. — ²⁰⁾ Plzenec, germ. Pilsenetz. — ²¹⁾ Libice, distr. pol. Poděbrady. — ²²⁾ Vratno, arx provincialis, ubi quaerenda sit, nescitur. — ²³⁾ Rokytnsko pristinum provinciae Raconicensis nomen; v. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 243. — ²⁴⁾ Čáslav a Praga versus orientem. — ²⁵⁾ Chýnov, distr. pol. Tábor. — ²⁶⁾ Vršovice prope Pragam. — ²⁷⁾ Vrbčany prope Kouřim, distr. polit. Kolín. — ²⁸⁾ Hostín a Velvary versus orientem, distr. pol. Slané. — ²⁹⁾ Bezno, distr. pol. Boleslav Mladá. — ³⁰⁾ Vinoř a Karlín (Karolinenthal) versus septemtr. et orientem. — ³¹⁾ Bašt, distr. pol. Karlín. — ³²⁾ Jenšovice, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ³³⁾ Chvaly, distr. pol. Karlín. — ³⁴⁾ Fortasse Hovořovice, alias Hovorčeves, a Brandýs versus occid. et merid. — ³⁵⁾ Dubec a Praga versus orient., distr. pol. Český Brod. — ³⁶⁾ Vrutice, germ. Webrutz, prope Štětí, distr. pol. Dubá (Dauba).

clesię, pereant, pro restauracione eorundem assigno eis a villico Pragensi annuatim in festo beati Martini VIII marcas denariorum accipiendas. Ut autem animam matris meę, que ex hac corrupcione feliciter transiens in eodem monasterio se iussit tumulari, animasque fratrum meorum scilicet Bolezlai^a et Bracsizlai^a eorundem canonicorum oracionis participes facerem, redditum quendam, Senacsin³⁷ nomine dictum, cum tribus aratis et omnibus appendiciis, scilicet hospitibus, edificiis, terris cultis et incultis, viis et inviis, pratis, pascuis, silvis aridis et virulentibus, venacionibus, molendinis, piscacionibus et cum omni utilitate in ius eorundem fratrum tradendo firmo et firmando trado. Prepositus quoque eiusdem loci, sicut ab antiquis institutum est, LII servicia ex debito solvat eis, hoc tamen 10 sub examine et sub hac certitudine, ut ęstivo tempore vaccam sterilem, que vulgari locuzione ialouica dicitur, XII quoque pullos gallinarum et VI porcellos, excepto si quę ex benivolencia velit addere, et lagenam medonis continentem X et VII iusticias aliamque cervisię eiusdem quantitatis in uno quoque servicio expendat. Brumali etiam tempore pro vacca duos porcos triennes eis ministret.^g 15 <Et ne armarii custos circa suum ministerium tardus aliquando vel piger inveniatur, campanarios et custodes eiusdem monasterii sui dumtaxat iuris esse confirmo,^g ita ut in omnibus causis [a]d^h nullam quantumlibet potentem personam preter eum solum habeant respectum; > et terram in villa, quę dicitur Kbel,³⁸ ad unum aratum sufficientem cum VI bobus et semine attinere ad cu[s]todiam^h 20 censeo, hac tamen sub condicione, ut quivis custos pro ea fratribus servicium annuatim persolvat. Pomerium in suburbio, ubi ęstivo tempore habeant, si spaciari velint, cum duobus his servis Ian et Bogumil eisdem fratribus trado. Quadragesimali tempore una quaque ebdomada LXXX nummos pro piscibus a suo preposito accipient, ęstivo etiam totidem, sed eo dumtaxat mense, si quo forte 25 preclarior festivitas feria VI evenerit; quod si non fuerit, dimidium tanti. Terram in Wirseuic²⁶ et ortos in Neosuetl,³⁹ quos frater meus Bracizlav^a in dotem capelle, quę in honore beate Marie Magdalene est constructa, sub anathemate tradidi, idem fratres perpetuo iure possideant. Camenci¹⁵ decimum nummum 30 in vendicionibus, ut antiquitus est institutum, habent habeantque. Et ut ea, que statui et in presenti carta scribi iussi, nullum finem habeant, super altare et reliquias sanctorum apostolorum Petri^a atque Pauli^a sigilli mei impressione confirmo, ea maxime pro causa, ut si quis dei inimicus mandatorumque eius contemptor hoc divellere voluerit, sciat se ab omnipotente deo in perpetuum condempnatum et cum cętibus sanctorum nil commune habiturum, sed cum 35 diabolo suo deceptore inextinguibilis gehennę incendio ęternaliter concremandum.

Anno ab incarnatione domini millesimo CXXX sunt hęc acta sub Lothario rege Teutonicorum eiusdem nominis tertio, sub christianissimo duce Sobezlao,^a

111. g) sequitur foramen sutura coniunctum A. — h) membrana laesa A.

³⁷) Fortasse Senetín prope Kutná Hora (Kuttenberg.) — ³⁸) Kbely a Karlin versus 40 septemtr. et orientem. — ³⁹) Nusle prope Pragam.

filio regis Wratizlai,^a nonodecimo monarcha Boemorum, ex quo christianitas in Boemia exordium sumpsit, his testibus presentibus: Meginardo, Pragense decimo presule, et Sdicone, septimo Olomucense, qui apostolica auctoritate hoc decretum confirmarunt, Johanne eiusdem monasterii preposito.

- 5   *Sigillum Sobieslai II ducis ex cera alba confectum, non integrum, appendet ex scidula membranae.*

112.

- Lotharius III, Romanorum rex, monasterio Indersdorfensi¹ donationem praedii, Indersdorf in episcopatu Frisingensi confirmat, praesente inter alios ,Odalrico,² 10 duce Boemie.³*

Ratisbonae 1130 [m. iun. vel iul.]

Monum. Boica X, pag. 234, num. 2 (ex autogr. in tabulario gener. regni Bavariae Monachi); v. et XXIX, I, pag. 258. = Erben, Reg. I, pag. 95, num. 212. — Stumpf, Reg. num. 3251.

- 15   *De tempore cf. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg, pag. 265 nota 22 et 23, qui diploma hoc in mensem iulium reponendum esse putat. — Vide etiam, quae Cosmae continuator canon. Vissegradensis ad a. 1130 refert. Fontes rer. Boh. II, pag. 207.*

113.

- Rudolfus de Perge¹ filiae suae Richinzae eiusque marito Adelrammo de Waldekke donat „omnia predia sua in Windeberge² sita, culta et inculta et quod vulgo ibi nuncupatur Waldmarch, incipiens ab Engilboltesdorf³ et tendens per aquam dictam Ruzischemuchel⁴ per silvestria loca usque ad Pehaim geschait.“*

[c. 1130].

- 25   *Zahn, Urkundenb. d. Herz. Steiermark I, pag. 142, num. 130. — Cf. Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII, pag. 444.*

114.

- Adalbertus I, archiepiscopus Maguntinus, Henrico II, episcopo Olomucensi, concedit, ut sedem episcopalem ex vetere ecclesia (sancti Petri) in alium locum transferat.*

[Ante 1131 iun. 30.]

112. ¹⁾ Inter Augsburg et Freising. — ²⁾ I. e. Soběslao I, qui etiam in annal. Erphesfurd. (Mon. Germ. Script. VI, pag. 537) et in Ottonis Frising. Gest. Friderici I, c. 16 et 20 Udalricus appellatur.

35   113. ¹⁾ Perg in Austria Superiore ap. Schwertberg. — ²⁾ Windberg in Austria Super. apud Helfenberg. — ³⁾ Engersdorf ap. Windberg. — ⁴⁾ Böhm. Mühl, fl. a Linz ad septentr. et occid.

Apographum in codd. mss. saec. XII in bibl. capituli metrop. Olomucensis num. 205 fol. 202 (A) et num. 202 fol. 225v (B).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I., pag. 203, num. 230. — Jaffé, Bibl. rer. Germanic. II (Monum. Moguntina), pag. 397, num. 49. — Erben, Reg. I, pag. 95 num. 213. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 294, num. 243. — Vide etiam Friedrich, Monum. palaeogr. Bohemiae tab. 2.

5

A.¹ dei gratia Magontinus archiepiscopus et apostolice sedis legatus, H.^{a 2} dilecto in Christo fratri Morauiensi episcopo, salutem. Translationem, illam³ immo utilem commutationem, quam fraterinitas tua facere intendit, pro qua et nos consuluit, idcirco nobis honestam et necessariam assumimus, quia et ratio eam non reprehendit et canonica auctoritas eam fieri posse non contradicit. Quapropter, in Christo dilecte frater, pię petitioni^b tuę debite caritatis assensum prebentes mandamus et mandando consulimus, ut quod fieri oportet, fiat communī assensu fratrum tuorum et in ecclesia, á qua recedendum pro suis angustiis et nimia eius parvitate^c videtur, divini officii celebratio, prout deo dicato 15 loco expedit, á tua sollicitudine provideatur.

10

115.

Henricus II, episcopus Olomucensis, pontificalem sedem Olomucensem ab ecclesia sancti Petri ad ecclesiam sancti Venceslai ibidem transfert eiusque possessiones consignari facit.

[Post 1131 iun. 30.]

20

Autographum in membra scriptum in tabulario capituli metropol. Olomucensis (A). — Exstat etiam apographum in Libro privil. eccl. Olomuc. saec. XIV in tabulario eodem, E I 27 signato, fol. 17—18 (B), et in alio Libro privil. eiusdem eccl. s. XIV. qui in tabulario archiepiscopali Cromezirensi asservatur, fol. C1 sq. num. 15 (C).

25

Wekebrod, Mährens Kirchengeschichte (Brünn 1814) I, pag. 142. — Richter, Augustin_i Olomuc. episcoporum Olomucensium series, Appendix, pag. 279. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 204, num. 231. — Erben, Reg. I, pag. 95, num. 214. — Locorum commentarium inde a verbis „He sunt ville“ edidit Lechner in Zeitsch. des Vereins f. Gesch. Mährens und Schlesiens II, pag. 127, ex C. — Imaginem lapidi incisam dedit Richter, Die ältesten 30 Original-Urkunden der Olmützer erzbischöflichen Kirche in Steindruck und historisch gewürdiget (Olmütz 1831).

Diploma notis chronologicis omnino caret, sed nihil obstat, quominus paulo post diem 30. iunii 1131 scriptum esse censeamus, qua die sancti Venceslai ecclesiae dedicationem factam esse annales Gradicenses et Opatovicenses referunt (Fontes rer. Bohem. II, pag. 394.) 35 — Bonorum conscriptionem maximam partem alia quaedam eiusdem temporis manus (B) scripsit, inter singulas partes spatio relicto, quo bona postea acquirenda inscriberentur. (Singulae voces, quae aliquot manibus recentioribus post suppleatae sunt, annotationibus

114. a) ,H' om. B. — b) ,petitioni' B. — c) ,parutate' B.

¹⁾ Adelbertus I. — ²⁾ Heinrico. — ³⁾ sedis episcopalnis ex ecclesia sancti Petri in eccliam sancti Venceslai. Conf. diploma proxime sequens.

40

5   *accuratius significantur.) Conscriptionis potissima pars, quantum quidem ad manum B referenda est, necesse scripta sit ante sigillum diplomati impressum, quod „p' litera vocis „nuper' in linea extrema partim sigillo obtegitur. Etiamsi igitur conscriptio non iam ex anno 1131 proveniret, tamen contendere possumus potissimum eius partem, manu B exaratum, bonorum ecclesiae Olomucensis eam continere conditionem, quae quidem ante Henricum II episcopum mortuum († 1150 iun. 25) fuerit. — Cf. Bretholz, Gesch. Mährens I, pag. 267 not. 2. — Locorum nomina explicat Richter, Die ältesten Original-Urk., pag. 11 sq et Sedláček in Časopis Matice Moravské XXX (1906) pag. 169 sq.*

C. ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Heinricus,^a dei gratia Olo-
mucensis ecclesiæ episcopus,^b omnibus ortodoxis catholicæ ecclesiæ filii. ¶ Cum
10 uniuscuiusque fidelis pia erga deum devotio vigilantis animi desiderio decorem
domus dei et locum habitationis gloriæ suæ diligere debeat, cum omnem ho-
minem, qui templum dei et habitaculum sancti spiritus esse desiderat, ut ei placeat, ¶
cui se probavit, non que sua sunt, sed que Jesu Christi, querere diligenter oport-
teat, non immerito nos eo devotius eoque studiosius ecclesiæ dei utilitatibus in-
15 vigilare debemus, quo celsiore ex dispensatione divina in mensa domini regi-
minis locum suscepimus, ne, qui plus ceteris, ut beatus ait Gregorius, in hoc
seculo accepisse aliquid cernimur, ab auctore mundi gravius inde iudicemur.
Nulli enim, nulli dubium est, ab eo, cui plus committitur, plus exigi et donis
adauctis donorum rationes adaugeri. Sed quoniam iuxta vocem apostoli¹ velle
20 adiacet^d homini, perficere autem bonum non invenitur, nisi divinæ pietatis ha-
bundantia, quæ vota supplicum excedit et merita, bonam voluntatem excitando et
perficere concedendo gratiam pro gratia largiatur, benedictus deus, qui suæ vir-
tutis efficaciam in nobis operando ad perficiendum, quod devoto versabatur in
pectore, et voluntatem nobis attulit et facultatem non abstulit. Caritate quippe
25 dei, quæ in cordibus fidelium per spiritum sanctum, qui datus est nobis, diffun-
ditur, nobis in Christo dilectissimus et vere ecclesiæ catholicæ filius dux Uacezlaus
decenter inflammatus, ecclesiam beati Petri in civitate Olomuc sitam, quæ eiusdem
provintiæ ecclesiarum mater erat, pro sui parvitate ad capiendum populum con-
fluentem non sufficere conspiciens, eamque, quæ pontificalis sedis fastigio super
30 alias polleret, minus aptam esse, utpote verus dei cultor, perpendens, beati
Uacezlae martyris ecclesiam, quam in predicta civitate pater eius fundaverat, sed
morte prepeditus imperfectam reliquerat, communicato nobiscum et cum omnibus
terræ primatibus consilio, cum iam egritudine detineretur, cum omnibus appen-
ditiis per nostræ humilitatis manus deo omnipotenti hostiam placentem obtulit
35 eamque, ut perficiendam in curam nostram, si quid de eo humanitus accidisset,
suscipieremus^e et perfectam ac episcopalis sedis dignitate decoratam omnium

40   115. a) „Heinricus' caracteribus maiusculis scriptum A. — b) in „eps' „p' ex „b' eodem atramen-
to corr. A. — c) in fine primæ lineæ spatium 65 mm continens vacuum re-
lictum A. — d) sequitur „m' erasum; loco literae „h' in proxima voce scriba genuine
„p' posuit, quod autem statim inter scribendum erasit. A. — e) „s' in initio verbi eodem
atramento correctum loco „a' literae errore scribentis genuine positae. A.
') Cf. Rom. VII, 18: „Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non invenio".

ecclesiarum matrem constituere studeremus, humiliter postulavit; quod etiam eius fidei devotio apud deum, cui omnia possibilia sunt, sicut videtur, obtinuit. Prefato namque duce religiosissimo vocante domino viam universę carnis ingresso, tam ex eius impensis, quam ex ceterorum fidelium oblationibus, additis etiam propriis pro posse nostro facultatibus, nos eandem dei ecclesiam et perficere et perfectam rebus necessariis ac utilibus exornare, quantum divina annuere dignata est clementia, elaboravimus,^f quam etiam consensu ac permissu domini metropolitani nostri Adelberti, sanctę Magontinę ecclesię archiepiscopi,² assensu etiam ducis Sobezlai, pontificalis sedis dignitate decoratam, ceterarum in eadem provintia ecclesiarum matrem constituimus, in priori vero ecclesia deo sedula exhibituros obsequia quatuor canonicos ordinavimus. Ut autem hec laudabilis ac venerabilis egregii ducis largitio et nostrę humilitatis ordinatio rata et inviolabilis in posterum permaneat, auctoritate dei omnipotentis et beati Petri, apostolorum principis, confirmavimus et, ut eandem tam domini universalis pape Innocentii quam domini Magontini archiepiscopi auctoritas potestate a deo sibi tradita roboraret et eiusdem contemptores vinculo anathematis innodaret, rogavimus et impetravimus. Et quoniam priora ecclesię nostrę privilegia partim vetustate consumpta, partim bellorum tumultibus aliisve occasionibus amissa sunt, in huius scripti nostri serie, que vel predecessorum nostrorum vel nostris sunt acquisita temporibus, cuncta, que in villis vel possessionibus ad eandem pertinent ecclesiam, denotari volumus, ut ecclesia dei et ea, que notata sunt, inconcussa deo favente deinceps possideat, et in his, que vel adhuc ei acquiri domino largiente poterunt, vel que necdum ab iniustis possessoribus, si qui tales sunt, vendicari potuerunt, huius scripti preiudicium non sentiat.

Hęg sunt villa ad Olomucensem ecclesiam pertinentes: Vduba³ tota villa, Biscupici⁴ tota, Tucapi⁵ tota, Nemilaz⁶ terra sufficiens uno^h aratro, Tassalech⁷ I, Virouaz⁸ II, Velpridech⁹ II, Nenacunicih¹⁰ tota, Dirsouicih¹¹ II, Sarouicih¹² II, Melouicih¹³ tota, Glubocaz¹⁴ II, Rostinich¹⁵ I, Nemyiaz¹⁶ I, De-

115. ^{f)} ex ,elabolavimus‘ eodem atramento correctum A. – ^{g)} quae subsequuntur usque Guzoue II (*inclus.*) alio clarioris coloris atramento alia manus coaeva (B) scriptura in codicibus usitata scripsit. — ^{h)} ,un‘ eadem manu ex ,ara‘ corr. A.

³⁾ Vide epistolam proxime praecedentem. — ⁴⁾ Dub ab Olomouc (*Olmütz*) ad meridiem. — ⁵⁾ Biskupšťvo prope Olomouc interpretatur Sedláček in Časop. Mat. Mor. XXX, 1906, pag. 169. — ⁶⁾ Tučapy prope Dub. — ⁷⁾ Nemilany, germ. Nimlau, inter Olomouc et Dub. — ⁸⁾ Tážaly inter Olomouc et Dub. — ⁹⁾ Věrovany apud Tovačov (*Tobitschau*), distr. pol. Přerov (*Prerau*). — ¹⁰⁾ Ubi villa haec sita fuerit, incertum est. Brodek, vicum apud Kokory in distr. pol. Přerov hic dici perperam putat Richter. — ¹¹⁾ Nenakonice prope Dub. — ¹²⁾ Držovice prope Prostějov. — ¹³⁾ Žárovice prope Plumlov (*Plumenau*), distr. pol. Prostějov. — ¹⁴⁾ Fortasse Medlovice prope Švabenice, distr. pol. Vyškov (*Wischau*). — ¹⁵⁾ Hlubočany, germ. Hobitschau, a Vyškov ad meridiem. — ¹⁶⁾ Rostěnice, germ. Rosternitz, a Vyškov versus meridiem. — ¹⁶⁾ Nemojany a Vyškov versus merid. et occid.

dicih¹⁷ I, Koualouicih¹⁸ I, Izuestouicih^{i 19} tota, Wladinich²⁰ I, Selci dole²¹ I, Dobrochouicih²² I, Viscoue²³ I, Studene dole²⁴ III, Smersicih²⁵ III, Cechah^{k 26} II, Ratagih²⁷ I, Lucaz²⁸ I, Napteni²⁹ III, Podiuicih³⁰ tota, Ogrozimi³¹ VI, Oplocaz³² I, Lazniceh³³ V, Vicapeh³⁴ VIII, Strelcih³⁵ I, Guzoue³⁶ II,^g <Mostcaz^{l 37} VI, Sira-
 5 tine³⁸ III, Topolaz³⁹ III, Roscuticih⁴⁰ I, Beztroycicih⁴¹ I, Gluchouo⁴² tota, Rep-
 sine⁴³ I, Vgezdec,^{m 44} Smersicih I,^{n 45} Dernouicih⁴⁶ III et Bolezlauenses⁴⁷ III,
 Sadlouici⁴⁸ tota in qua sunt figuli, Nacholine⁴⁹ III, Pencicih⁵⁰ dimidia villa et
 alia⁵⁰ integra,^o Cladorubech^{p 51} I, Slusine⁵² I, Medli ugezdec,⁵³ Mizlechouicih⁵⁴ XI,
 Olsaz⁵⁵ I, Trebsine⁵⁶ I,^l Blanzko^{q 57} cum Rayc,⁵⁸ Namesci⁵⁹ dimidia villa, Do-
 10 bratin⁶⁰ allodium, Nachorini,^{q 61} Koualouicih⁶² XII.^r >

115. i) ,Izeuestouicih', sed prima ,e' punctis deleta. A. — k) ,ch' corr. ex ,th' A. — l) ,Mostcaz — Trebsine I, obscuriori atramento alia manu coaeva (C) scriptum, A. — m) ,V' erasa, post ,c' genuine sequebatur adhuc ,e' sed erasa, A. — n) ,l' ex ,tota' radendo corr. A, — o) ,et al. int. in loco raso alia, ut videtur, manu scriptum, A. — p) ,C' in loco raso clariori atramento scripta, A. — q) ,Blanzko — Nachorini' clariori atramento alia manus (D) posterioris saec. XII scripsit, A. — r) ,Koualouicih XII' alio atramento in spatio in fine lineae vacuo relicto manu (H) saec. XIII ineunt., ut videtur, additum A.

¹⁷⁾ Dědice prope Vyškov. — ¹⁸⁾ Kovalovice prope Nový Rousínov, distr. pol. Vyškov. —

20 ¹⁹⁾ Zvěstovice, iam non exstat. — ²⁰⁾ Iam non exstat. — ²¹⁾ Fortasse Želč, germ. Zeltsch, a Vyškov versus septemtr. et orientem. — ²²⁾ Utrum Dobrochov prope Brodek, distr. pol. Prostějov, an Dobročkovic in distr. pol. Vyškov hic dicatur, diiudicare nequeo. —

²³⁾ Vyškov, germ. Wischau. — ²⁴⁾ Studenec a Prostějov versus septemtr. — ²⁵⁾ Smržice a Prostějov ad septemtr. — ²⁶⁾ Čechy, distr. pol. Holešov (Holleschau). — ²⁷⁾ Rat-

25 taje ab Olomouc versus septemtr. — ²⁸⁾ Fortasse Loučany distr. pol. Olomouc. — ²⁹⁾ Ptení a Plumlov ad septemtr. et occid., distr. pol. Prostějov. — ³⁰⁾ Podivice a Vyškov ad septemtr. — ³¹⁾ Ohrozim prope Plumlov, distr. pol. Prostějov. — ³²⁾ Opločany prope Tovačov, distr. pol. Přerov. — ³³⁾ Lazníky a Lipník versus occid., distr. pol. Hranice (Weisskirchen). — ³⁴⁾ An Vyčapy a Jaroměřice ad septemtr., distr. pol. Třebič (Trebitsch), hic suspicari liceat, incertum est. — ³⁵⁾ Fortasse Střelice prope Unčov (Mähr.-Neustadt), distr. pol. Litovel. — ³⁶⁾ Huzová (vel Houžová) Německá, germ. Deutschhause, distr. pol. Sternberg. — ³⁷⁾ Moskovice prope Plumlov (Plumenau), distr. pol. Prostějov (Prossnitz).

30 — ³⁸⁾ Žerotín a Sternberg versus occid. — ³⁹⁾ Topolany ab Olomouc ad accid. — ⁴⁰⁾ Roštoutky prope Milonice, distr. pol. Vyškov. — ⁴¹⁾ Fortasse Bystročice ab Olomouc versus merid. — ⁴²⁾ Hluchov, distr. pol. Litovel. — ⁴³⁾ Hřebčín, germ. Reptschein, prope Olomouc. — ⁴⁴⁾ Újezd, germ. Aujezd. prope Hrotovice, distr. pol. Mor. Krumlov.

35 — ⁴⁵⁾ Smržice a Prostějov ad septemtr. — ⁴⁶⁾ Drnovice prope Vyškov. — ⁴⁷⁾ Bolelouc apud Dub hic dici putat Richter. — ⁴⁸⁾ Žadlovice a Mohelnice versus meridiem. — ⁴⁹⁾ Cholina, alias Cholin, germ. Köllein, a Litovel ad merid. — ⁵⁰⁾ Pěnčice et Pěnčíčky a Přerov ad septemtr. — ⁵¹⁾ Kladeruby ap. Valašské Meziříčí (Wallachisch-Meseritsch).

40 — ⁵²⁾ Služín, distr. pol. Prostějov. — ⁵³⁾ Medlice, germ. Mödlitz, prope Dvorec (Hof), distr. pol. Šternberk. — ⁵⁴⁾ Myslichovice a Litovel ad meridiem. — ⁵⁵⁾ Olšany inter Olomouc et Prostějov. — ⁵⁶⁾ Třepčín a Prostějov ad septemtr. — ⁵⁷⁾ Blansko, distr. pol. Boskovice. — ⁵⁸⁾ Rájec, germ. Raitz, distr. pol. Boskovice. — ⁵⁹⁾ Náměšť ab Olomouc versus occid. — ⁶⁰⁾* Dobřetín quondam prope Strachotín, distr. pol. Hustopeče? —

45 — ⁶¹⁾ Choryň prope Valašské Meziříčí. — ⁶²⁾ Kovalovice (fortasse in distr. pol. Vyškov).

Hę^s villę subiectę sunt prepositurę sancti Wencezlai: ⁶³ Golesouici ⁶⁴ tota, Nezuestici ⁶⁵ tota, Sebeh ⁶⁶ IIII, Slauonin ⁶⁷ tota, Ganeiouici ⁶⁸ tota, Mladeiouici ⁶⁹ tota, Topolaz ⁷⁰ I, Droznouicich ⁷¹ I, Cladorubeh ⁷² I, Bucouaz ⁷³ I, Uelperdeh ⁷⁴ I, Draseiouicich ⁷⁵ I, Semitesicich ⁷⁶ II, Prosteiouicich ⁷⁷ tota, <pro^t hac solvitur prandium,^t> Soberazi ⁷⁸ II, Gneuotine ⁷⁹ III, Vargosci ⁸⁰ I, Preiazlauici ⁸¹ tota, Gnoici ⁸² tota, Lusici ⁸³ tota exceptis duabus, Mogilnici ⁸⁴ tota, Bobrounici ⁸⁵ tres, Brunouicich ⁸⁶ VII, <pro^u hoc allodio solvitur prandium,^u> Vitonicich ⁸⁷ VII, Lutotine ⁸⁸ IIII, Uncine ⁸⁹ tota, Drozdouicich ⁹⁰ II, Vgricicich ⁹¹ I et alia decani cum tabernario; <pro^v hac etiam solvitur prandium annuatim.^v> Namesci ⁹² Suatopluc dux emptum predium a possessore nomine Customir dedit ecclesię sancti W(encezlai). 10

Hę vero ad Prerouensem ⁹³ ecclesiam pertinent: Dilgonici ⁹⁴ tota, Tucapi ⁹⁵ I, Vgezdci ⁹⁶ tota, Moscenica ⁹⁷ tota, Tersaleh ⁹⁸ IIII, Pecetulceh ⁹⁹ tota, Zagnosouih ¹⁰⁰ I, Probicich ¹⁰¹ I, Rosceni ¹⁰² I, Kostelci ¹⁰³ I, Na telmacoue ¹⁰⁴ I, Cetisouicich ¹⁰⁵ I, Otroncouicich ¹⁰⁶ I, Turouicich ¹⁰⁷ I, Cladorubeh ¹⁰⁸ I, Pacezlauicich ¹⁰⁹ I, Vbreza ^{w107} I,

- 155.** s) quae subsequuntur, omnia usque ad finem praeter aliquas voces inferius accurate designatas manu B scripta sunt A. — t) ,pro — prandium' alia manus posterior E supra lineam addidit, A. — u) ,pro — prandium' manu E in loco raso supra lineam additum, A. — v) ,pro hac — annuatim' manus E supra lineam in loco raso adscripsit, A. — w) ,r^t eodem atramento superscriptum A. 15

— ⁶⁸) in Podivín, germ. Kostel, prope Břeclav (Lundenburg). — ⁶⁴) Holešov, germ. Holleschau. — ⁶⁵) Nezvěstice, iam non exstat. — ⁶⁶) Locus ignotus. — ⁶⁷) Slavonín, germ. Schnobolin, prope Olomouc. — ⁶⁸) Haňovice prope Litovel. — ⁶⁹) Mladějovice, germ. Bladowitz, prope Sternberg. — ⁷⁰) Droznav, alias Drozdov, germ. Drosenau, distr. pol. Zábřeh (Hohenstadt). — ⁷¹) Kladruby quondam fortasse inter Olomouc et Holešov; v. Sedláček, in Časop. Mat. Mor. XXX (1906) str. 170. — ⁷²) Bukovany ab Olomouc ad orientem. — ⁷³) Dražovice a Vyškov ad septemtr. — ⁷⁴) Fortasse Samotišky ab Olomouc versus septemtr. et orient. — ⁷⁵) Prostějov, germ. Prossnitz. — ⁷⁶) Iam non exstat. — ⁷⁷) Hněvotín, germ. Nebotein, ab Olomouc versus occid. — ⁷⁸) Varhošt, germ. Haslicht, ab Olomouc versus orient. — ⁷⁹) Přaslavice ab Olomouc versus orient. — ⁸⁰) Hnojice, germ. Gnoitz, ap. Sternberg. — ⁸¹) Lužice prope Sternberg. — ⁸²) Mohelnice, germ. Müglitz, distr. pol. Zábřeh. — ⁸³) Iam non exstat. — ⁸⁴) Brumovice prope Klobouky, distr. pol. Hustopeč (Auspitz) aut Brumovice, germ. Braunsdorf prope Krnov (Jägerndorf). — ⁸⁵) Vitonice prope Kralice, distr. pol. Prostějov. — ⁸⁶) Lutotín ap. Kostelet, distr. pol. Prostějov. — ⁸⁷) Fortasse Unčice, distr. pol. Přerov (Prerau). — ⁸⁸) Drozdovice, vicus desertus, qui situs erat prope Plumlov. — ⁸⁹) Uhřičice prope Kojetín, distr. pol. Přerov. — ⁹⁰) Přerov, germ. Prerau. — ⁹¹) Dlúhonicę prope Přerov. — ⁹²) Tučapy prope Holešov. — ⁹³) Újezd prope Přerov. — ⁹⁴) Moštěnice Horní a Přerov ad meridiem — ⁹⁵) Tršaly villa quondam ab Přerov meridiem versus. — ⁹⁶) Pacetluky a Holešov ad septemtr. — ⁹⁷) Zahnašovice a Holešov versus merid. — ⁹⁸) Fortasse Pravčice d. p. Kroměříž. — ⁹⁹) Roštění a Holešov versus septemtr. et occid. — ¹⁰⁰) Kostelet a Holešov ad septemtr. et occid. — ¹⁰¹) Tlumačov, distr. pol. Uherské Hradiště (Ungarisch-Hradisch). — ¹⁰²) Fortasse Tečovice prope Tlumačov. — ¹⁰³) Otrokovice a Tlumačov ad merid. et orient. — ¹⁰⁴) Turovice prope Dřevohostice, distr. pol. Holešov. — ¹⁰⁵) Kladeruby, g. Kladerub d. p. Val. Meziříčí (Wallachisch Meseritsch). — ¹⁰⁶) Pačlavice a Zdounky ad septemtr. et occid., distr. pol. Kroměříž. — ¹⁰⁷) Břest a Kroměříž ad septemtr. hic dici putat Richter. 45

Parisouicih¹⁰⁸ I, Cuncouicih¹⁰⁹ I, Glupcicih¹¹⁰ I, Biscouicih¹¹¹ II, Lutincicih¹¹² I,
Roscuticih,^{x 40} Cerncine¹¹³ II, Nezebicih¹¹⁴ tota, Glubocaz¹⁴ II, Zerbcih¹¹⁵ I,
<Rogozou.^{y 116}>

Tempore ducis Ottonis secundi Iohannes¹¹⁷ episcopus a prefato duce emit
5 Cromesir¹¹⁸ cum tabernariis et theloneo, quod ad pontem pertinet, necnon et
Iesutboricih¹¹⁹ curiam cum villis. Hę villę Cromesirensi curię adiacent: Lobodici¹²⁰
tota, Zazane¹²¹ tota, Cesici¹²² tota, Zamrisc¹²³ tota, Nemitci¹²⁴ tota, Milotici¹²⁵
tota, Bicouici¹²⁶ tota, Melici¹²⁷ tota, < Dilgonici,^{z 91} Nenacunici,¹⁰ Vgezdec¹²⁸
tota, Zazas,^{aa 121} Nemitci.^{z 124} > Hę autem Iesutboricensi: Opocen¹²⁹ tota, Sbizlau¹³⁰
10 tota, Sezlauci¹³¹ tota, Pretoci¹³² tota, < Rogozouicih¹³³ II. ^{bb}>

Has villas dominus episcopus Henricus emit et dedit sancto W(encezla):
Siuanici,¹³⁴ Lozici,¹³⁵ Crekouicih¹³⁶ < allodium^{cc} sufficiens duobus aratris.^{cc} > Hę^{dd}
ville ad Spitigneuensem¹³⁷ ecclesiam pertinent: Iarogneuici¹³⁸ tota, Kostelec¹³⁹ tota,

115. x) , Roscuticih II, ' sed , II' erasum A. — y) , Rogozou' clariore atramento manus D addidit;
15 praecedit , N' eodem atramento scriptum A. — z) , Dilgonici — Nemitci' alio atramento
manus D addidit. Supra , Dilgonici, Nenacunici' voces aliquot erasae sunt. Post , Nemitci'
spatium viginti fere literarum vacuum relictum est. A. — aa) , Zazas' supra lineam alia
20 manu saec. XII ex. additum, genuine hic manu D , Hualicin' scriptum erat, quod autem
cancelatum est A. — bb) , Rogoz. II' manu F (adhuc saec. XII, ut videtur) additum
in loco raso. Ex nomine genuine hic posito praeter primam litteram , S' nihil aliud
discerni potest. — cc) , allodium — aratris' manu E superscriptum. — dd) Praecedit
spatium viginti duarum fere literarum vacuum relictum A.
- 108) Paršovice distr. pol. Hranice (Mähr. Weisskirchen). — 109) Kunkovice a Zdounky
ad merid. et occid., distr. pol. Kroměříž. — 110) Hrubčice, distr. pol. Prostějov
(Prossnitz). — 111) Biškovice a Bystřice pod Hostýnem ad septentr., distr. pol.
Holešov. — 112) Litenčice a Zdounky ad merid. et occid., distr. pol. Kroměříž. —
25 113) Čerčín prope Bučovice, distr. pol. Vyškov. — 114) Nesovice prope Bučovice,
distr. pol. Vyškov. — 115) Srbce a Kojetín ad merid. et occid., distr. pol. Přerov. —
116) Rohozov iam non exstat. — 117) II, 1104—1126 febr. 21. — 118) Kroměříž,
30 germ. Kremsier. — 119) Jezbořice, distr. pol. Pardubice. — 120) Lobodice a Tovačov
ad merid., distr. pol. Přerov. — 121) Sazany quondam villa oppidulo Kelč vicina;
v. Sedláček in Časop. Mat. Morav. XXX. pag. 171. — 122) Těšice prope Kelč, distr.
pol. Hranice (Weisskirchen). — 123) Zámrsky prope Těšice, distr. pol. Hranice. —
35 124) Němetice prope Zámrsky, distr. pol. Valašské Meziříčí (Wallachisch-Meseritsch).
— 125) Milotice a Hranice versus orientem et merid. — 126) Býkovice, iam non
exstat. — 127) Mělice, vicus desertus, qui situs erat apud Pustoměř [Richter]. —
128) Újezdec villa quondam prope Kvasice, distr. pol. Kroměříž. — 129) Opočínek,
distr. pol. Pardubice. — 130) Zbyslav, distr. pol. Čáslav. — 131) Seslavky al. Seslavce,
distr. pol. Chrudim. — 132) Přítoky, distr. pol. Hora Kutná (Kuttenberg). — 133) Rozho-
40 rice distr. pol. Chrudim. — 134) Živanice distr. pol. Pardubice. — 135) Lozice, germ.
Lositz. distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — 136) Křekovice quondam villa
fortasse ibi sita, ubi nunc Vyšnary distr. pol. Litomyšl (Leitomischl). — 137) Spyti-
hněv, germ. Spitinau, a Napajedla versus merid., distr. pol. Uherské Hradiště. —
138) Jarohňovice a Kroměříž versus merid. — 139) Kostelec prope Kyjov (Gaya.)

Sadouici¹⁴⁰ tota, Rusou¹⁴¹ tota, Veligrad¹⁴² tota, Praxici¹⁴³ tota, Biscupici¹⁴⁴ tota, alia sub eodem nomine Biscupici tota, tercia idem nomen retinens Biscupici tota, Zablacaz¹⁴⁵ II, Nesaticih¹⁴⁶ I, Zrebrnieceh¹⁴⁷ I, Tucapi¹⁴⁸ tota, Prestaz¹⁴⁹ IIII, Kostelaz¹⁵⁰ I, Cetohouicih¹⁵¹ II, Siracouicih¹⁵² V, Diuoceh¹⁵³ I, Sobegribeh¹⁵⁴ III, Ognisckouicih¹⁵⁵ III, Nalubney¹⁵⁶ I, Quasicih¹⁵⁷ I, Nabeloue¹⁵⁸ I carens cultore, Hizleh¹⁵⁹ I, Vazile,¹⁶⁰ Orechouem¹⁶¹ I, Na brode¹⁶² III, Orechouem¹⁶¹ II, Opatouicih¹⁶³ I, Mladotici¹⁶⁴ tota, Sobnouo¹⁶⁵ tota, Vneradici¹⁶⁶ tota. < Nalubney¹⁵⁶ I, Ozcicih¹⁶⁷ I.^{ee} >

He villę ad Bracizlauensem¹⁶⁸ ecclesiam pertinent: Opatouici¹⁶⁹ tota, Seli-dedici¹⁷⁰ tota, Strasouici¹⁷¹ tota, Miculcici¹⁷² tota, Boleradicich¹⁷³ V, Crisanouicih¹⁷⁴ V, Ostrauaz¹⁷⁵ VII, Sobolcouicih¹⁷⁶ II, Vateroue¹⁷⁷ II, Hrastouicih¹⁷⁸ II,

115. ee) ,Nalubney I, Ozcicih I' manu F, ut videtur, additum A.

- ¹⁴⁰) Žadovice a Kyjov versus orient. —¹⁴¹) Locus ignotus. —¹⁴²) Velehrad ap Uheršké Hradiště (Ung.-Hradisch). —¹⁴³) Prakšice ab Uheršký Brod versus septemtr. —¹⁴⁴) Fortasse Biskupice prope Luhačovice, distr. pol. Uheršký Brod; reliquae duae villaे eiusdem nominis in regione proxima verisimile sitae erant. —¹⁴⁵) Zablažany quondam prope Uh. Hradiště. —¹⁴⁶) Nežetice quondam prope Slavkov, distr. pol. Uh. Hradiště. —¹⁴⁷) Střibrnice ab Uheršké Hradiště versus occid. —¹⁴⁸) Tučapy a Střibrnice ad orient., distr. pol. Uheršké Hradiště. —¹⁴⁹) Břestek, distr. pol. Uh. Hradiště. —¹⁵⁰) Kostelany ab Uheršké Hradiště versus merid. et occid. —¹⁵¹) Četěchovice a Zdounky versus merid. et occid., distr. pol. Kroměříž. —¹⁵²) Žirakovice quondam prope Zdounky, distr. pol. Kroměříž. —¹⁵³) Divoky prope Zdounky, distr. pol. Kroměříž. —¹⁵⁴) Soběhrby, iam non exstat. —¹⁵⁵) Ohništkovice vel Ohništky, quondam prope Kvasice, distr. pol. Kroměříž. —¹⁵⁶) Lubná a Kroměříž versus merid. —¹⁵⁷) Kvasice a Kroměříž versus merid. et orient. —¹⁵⁸) Bělov prope Kvasice, distr. pol. Kroměříž. —¹⁵⁹) Hysle a Kyjov versus orient. —¹⁶⁰) Vasil villa quondam ibi sita, ubi nunc est Vasilsko prope Rudimov, distr. pol. Uh. Brod. —¹⁶¹) Ořechov prope Polešovice, distr. pol. Uherške Hradiště et Ořechov Velký, distr. pol. Uheršký Brod. —¹⁶²) Uheršký Brod, germ. Ungarisch-Brod. —¹⁶³) Opatovice quondam prope Luhačovice distr. pol. Uheršký Brod. —¹⁶⁴) Mladotice apud Slavičín, distr. pol. Uheršký Brod. —¹⁶⁵) Iam non exstat. —¹⁶⁶) Uněradice, iam non exstat. —¹⁶⁷) Hoštice prope Litenčice, distr. pol. Kroměříž. —¹⁶⁸) Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol. Hodonín (Göding). —¹⁶⁹) Opatovice prope Rajhrad (Raigern), distr. pol. Hustopeč (Auspitz). —¹⁷⁰) Žele-tice, distr. pol. Kyjov (Gaya). —¹⁷¹) Strážovice a Kyjov versus occid. —¹⁷²) Nikol-ćice a Hustopeč versus septemtr. aut Mikulčice inter Břeclav et Hodonín. —¹⁷³) Polehradice inter Hustopeč et Klobouky. —¹⁷⁴) Fortasse Křižanovice inter Slavkov (Austerlitz) et Bučovice, distr. pol. Vyškov. —¹⁷⁵) Fortasse Ostrovanky a Kyjov versus septemtr. et occid. —¹⁷⁶) Fortasse Sobůlky a Kyjov versus occid. —¹⁷⁷) Veteřov inter Ostrovanky et Sobůlky. —¹⁷⁸) Hrastovice villa quondam ibi sita, ubi nunc est silva Hrastovec inter Dražůvky et Veteřov., distr. pol. Kyjov.

Cernicouicih¹⁷⁹ I, Prestauelcicih¹⁸⁰ II, Caprisce,^{ff}¹⁸¹ Rasouicih¹⁸² III, Honouici,¹⁸³ Sobebruzi,¹⁸⁴ Neradici,¹⁸⁵ Domaboricih¹⁸⁶ III, Ratisckouicih¹⁸⁷ III.^{gg} Hę vero ad Brennensem: ¹⁸⁸ Modrici¹⁸⁹ tota, Biscupici¹⁹⁰ tota, Voycouicih¹⁹¹ I, Kororupeh^{hh}¹⁹² I, Blasouicih¹⁹³ I, Velesouicih¹⁹² III, Loucicih¹⁹⁵ II, Mileiouicih¹⁹⁶ I,

5 Tesaz¹⁹⁷ I,ⁱⁱ Veligrad,¹⁹⁸ Satcane¹⁹⁹ tota, Bogusouici²⁰⁰ tota, Vgezdec.²⁰¹

Hę villę ad Znoymensem²⁰² ecclesiam pertinent: Biscupici²⁰³ tota et Jacou,²⁰⁴ Plesici²⁰⁵ tota, Souolusci²⁰⁶ tota, Sanouici²⁰⁷ tota, In gradec²⁰⁸ II, Martinicih²⁰⁹ V, Grusouaz²¹⁰ III, Pruzeh²¹¹ I, Dobrensco²¹² I, Cerninoue²¹³ I, Masouicih²¹⁴ II allodium nuper acquisitnm a duce Conrado. (S. I.)

10 *Im extremo membranae margine sigillum rotundum e cera alba confectum forma inversa impressum est. Priori parti sigillum inest secretum (diametros 27 mm), in quo sacerdotis manu sinistra pedum tenentis imago pectore tenuis expressa depingitur. Inscriptio est: + HENRICVS. Sigillum maius (diametros 32 mm) posteriori parti impressum est, inque eo figura est viri ornatu episcopi induiti sedentis, cuius manus recta pedum, sinistra erecta librum tenet. Circumscripicio: + HEINRICVS DEI GRA OLOMVCENSIVM EPIC.*

15 115. *ff) supra lineam alia manus posterioris saec. XII. (G) adnotavit: nota: Kuchar, frater eius Zesa, Vles, Ostrosec, A. — gg) sequitur spatium 72 mm continens vacuum relictum A. — hh) ,r eodem atramento corr. ex ,l A. — ii) sequitur spatium 65 mm continens vacuum relictum, in cuius altera parte voces aliquot (circa 36 litteras continentes) erasae sunt. A.*

20 179) Černíkovice; vicus hic hodie non exstat, sed situs fuit prope Koryčany, distr. pol. Kyjov [Richter]. — 180) Přestavlky quondam prope Ždánice distr. pol. Kyjov. —

25 181) Kapřiště? iam non exstat. — 182) Rašovice a Slavkov versus merid. et occid., distr. pol. Vyškov. — 183) Fortasse Hunkovice, prope Židlochovice, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — 184) Soběřichy quondam prope Bučovice (Butschowitz). —

30 185) Neradice iam non exstat. — 186) Dambořice a Kyjov versus occid. et septemtr. — 187) Ratiškovice a Hodonín versus septemtr. — 188) Brno, germ. Brünn. —

35 189) Modřice, germ. Mödritz, a Brno versus merid. — 190) Biskupice prope Jevičko (Gewitsch), distr. pol. Moravská Třebová (Mährisch-Trübau). — 191) Bojkovice, germ. Wojkowitz, prope Židlochovice, distr. pol. Hustopeč. — 192) Korolupy villa quondam in regione apud Pozořice distr. pol. Vyškov. — 193) Blažovice a Slavkov (Austerlitz) versus occid., distr. pol. Vyškov. — 194) Velešovice, germ. Welspitz, prope Slavkov, distr. pol. Kyjov. — 195) Fortasse Lovčičky germ. Kleinlowtschitz, distr. pol. Vyškov. — 196) Milešovice, distr. pol. Vyškov. — 197) Fortasse Těšany, distr. pol. Hustopeč. — 198) Hodie non exstat. — 199) Zatčany prope Měnín, distr. pol. Hustopeč. — 200) Fortasse Bošovice, distr. pol. Hustopeč. — 201) Újezd, germ. Aujezd, distr. pol. Tišnov (Tischnowitz). — 202) Znojmo, germ. Znaim. — 203) Biskupice prope Hrotovice, distr. pol. Moravský Krumlov (Kromau). — 204) Fortasse Jakubov, distr. pol. Mor. Budějovice. — 205) Plešice a Hrotovice versus septemtr., distr. pol. M. Krumlov. — 206) Sovolusky, vicus quondam prope Dobrovlice. — 207) Fortasse Šanov, germ. Schönau, a Znojmo versus merid. et orient. — 208) Hrádek, germ. Erdberg, prope Jaroslavice (Joslowitz), distr. pol. Znojmo. — 209) Martinice vicus desertus quondam prope Hrušovany. — 210) Hrušovany, germ. Grussbach, distr. pol. Znojmo. — 211) Prusy prope Vyškov. — 212) Dobřínsko prope Krumlov. — 213) Fortasse Černin ap. Jevišovice (Jaispitz), distr. pol. Znojmo. — 214) Mašovice Velké, germ. Gross-Maispitz, distr. pol. Znojmo.

116.

Henricus II, episcopus Olomucensis, capitulum novae ecclesiae cathedralis ad sanctum Venceslaum Olomucii fundat et instituit. [Post 1131 iun. 30].

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli metropol. Olomucensis (A).

5

Wekebrod, Mährens Kirchengesch. I, pag. 150. — Richter, Augustini series episc. Olomuc. pag. 284. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 208, num. 233. — Erben, Reg. I, pag. 97, num. 216. — Imaginem lapidi incisam dedit Richter in appendice operis cit.: Die ältesten Originalurkk. der Olmützer Kirche in Steindruck und hist. gewürdiget. (Olmütz 1831). — Imaginem phototypicam praebet Friedrich, Monum. palaeographica Boh., tab. I.

10

Diploma hoc eadem manu, ac praecedens, exaratum, etiam eodem tempore confectum esse videtur.

C. ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Notum sit cunctis fidelibus Christi tam moderni temporis quam futuri, quod ego Heinricus, divina largiente clementia VII Olomoucensium episcopus, remissionem peccatorum assequi et in libro vite celestis asscribi devote super omnia desiderans, et ne in conspectu eius, de cuius plenitudine omnes accepimus, vacuuus apparerem, desiderio animi fermentis exestuans inter cetera, que ad laudem et gloriam nominis domini ad decus et utilitatem ecclesie dei, seu ex fidelium oblationibus, seu ex propriis facultatibus, Christo largiente acquirere potui, numerum etiam canoniconorum, qui in ecclesia dei ymnis et orationibus die noctuque decenter insisterent et tam pro nostra quam pro omnium fidelium anime et corporis salute dei clementiam iungiter exorarent, non ex rebus episcopii^a diminutis, sed ex bonis ecclesie dei nostro tempore deo opitulante iuste acquisitis devotus augere volui, et ut eadem dei ecclesia, que eiusdem provintie ecclesiarum mater appellari meruit, duodecimario canoniconorum polleret numero, quatuor scilicet preter hos relicts, qui in priori ecclesia sedula deo exhiberent obsequia, sollicite elaboravi. Quod profecto mee^b devotionis factum ut ratum et inviolabile in posterum permaneat, licet communiter ab omnibus Christi fidelibus postulare studeam,^c et quod iusto excepto desiderio, facile impetrare debeam, ad vos tamen specialiter sermo meus dirigitur, vos pre ceteris devotionis mee affectus deprecatur, qui in hac sancta sede domino dispensante post me sessuri, qui ecclesiae dei regimen per succendentia tempora usque in finem seculi estis adepturi. Vos, inquam, specialiter alloquor, vos per caritatem deprecor et per amorem proximi obtestor, ut que ad laudem et gloriam nominis dei a me facta cognoveritis, nec rescindere nitamini nec rescindi paciamini. Eorum enim, que in domo dei pro posse suo mee humilitatis adauxit devotio, vobis etiam merces apud deum reputabitur, si vero fuerint comprobata iuditio. Vos igitur hec, que divini amoris^d a me gesta

15

20

25

30

35

116. ^{a)} ex ,episcopio' eodem atramento corr. — ^{b)} .ee' in loco raso eodem atram. ead. manu scr. — ^{c)} .a' ex .t' radendo corr. — ^{d)} hic .gratia' excidisse videtur.

40

sunt, diligenter amplecti non respuatis, et ne vel predictus canonicorum numerus diminuatur, vel servitia, que eisdem fratribus seu de curia episcopali seu a substituto, si vestre placuerit discretioni, preposito dari constitui, aliquatenus eis subtrahantur, sicut boni milites Christi providere non cassetis, maxime cum et
 5 ego ad hec constituenda non res episcopii, ut prefatus sum, diminuerim, sed tam de prepositura quam de ceteris bonis ecclesie dei meo tempore deo volente acquisitis hec fieri competenter providerim. Omnipotens autem deus septiformis spiritus sui donis sanctitatem vestram repleat, ut per spiritum timoris amori conditoris inherendo, per spiritum pietatis meis petitionibus descendendo, per
 10 spiritum scientie atque consilii ecclesie dei honestati et utilitati diligenter provideatis, per spiritum fortitudinis eandem dei ecclesiam impugnantibus viriliter resistere non paveatis, per spiritum intellectus ac sapientie novum hominem, qui secundum deum creatus est, in iusticia et sanctitate veritatis induiti, omnipotenti deo placere valeatis. Amen.^e

15 *Sigillum diplomati impressum idem est, quo diploma praecedens robatur, illo tantum discrimine interposito, quod hic sigillum maius ad frontem diplomatis, sigillum secretum vero ad tergum affictum est.*

117.

Otto I, episcopus Bambergensis, Meginhardum, episcopum Pragensem, docet,
 20 quomodo de episcopatu non legitime suscepto criminationem a sese defendat.

[1131 ante sept. 28.]

E codice Udalrici Bambergensis: in cod. ms. saec. XII. bibl. c. r. aulicae Vindobonensis num. 398, fol. 148^v—149 (V) et in cod. ms. saec. XII. monasterii Zwettlensis num. 283, pag. 330 (Z).

25 J. G. Eccard, *Corp. hist. medii aevi II*, pag. 370, num. 364 = Dobner, *Annales Hagec.* VI pag. 217 = Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 202, num. 229 = Erben, *Reg. I*, pag. 97, num. 217. — Jaffé, *Bibl. rer. Germ. V*, pag. 416, num. 239. — Will, *Reg. archiep. Magunt. I*, pag. 288, num. 214.

30 Jaffé l. l. nullo adducto argumento epistolam anni 1129 spatio definit. Dobner anno 1131 scriptam esse putat, quem etiam Boczek et Erben secuti sunt. Ante sept. 28 eius anni scriptam esse docent ea, quae canonicus Vissegradensis ad hunc annum de Meginhardi episcopi expurgatione narrat; v. *Fontes rer. Bohem. II*, pag. 213. — Cf. Palacký, *Dějiny³ I*, 2, pag. 16 sq.; Bernhardi, *Lothar v. Supplinburg* pag. 418 sq. — Meginhardi episcopi causa anno 1133 denique ad finem adducta est; vide inferius not. 9.

---

35 116. e) ,Amen' caracteribus maiusculis scriptum. Wekebrod l. c. addit adhuc: ,Dato 1130 in civitate Holomuz nonas martias'; quam temporis notam fictam esse censeo.

M.,¹ venerabili Pragiensi episcopo, O.² Babenbergensis, conservus suus et humilis dei gratia coepiscopus, in caritate non facta³ orationem, in humilitate devota servitum. Propter unitatem caritatis Christi, que est inter nos, leta sunt nobis omnia, que vobis sunt prospera; in adversis autem quicquid vobis accedit, nobis quoque coaccidit. Quod autem in presenti vos conturbat, id ipsum gravius nos quoque contristaret, nisi daret nobis consolationis vestre fiduciam, qui dat rectis corde leticiam. Veritas enim ipsa vos liberabit.⁴ Quis enim speravit in domino et derelictus est? Consoletur itaque vos primo consciencie vestre puritas, tanto ab omni timore secura, quanto a crimine obiecto sibi libera est. Consoletur vos, quod a fratribus et coepiscopis vestris bonum meruistis habere testimonium, quod, si ad id ventum fuerit, omnes uno ore loquentur pro vobis. Consoletur etiam vos, quod in ecclesia Romana ordinatoris vestri⁵ auctoritas magna^a est, qui ante ordinationem vestram ita diligenter ordinem et libertatem electionis vestre examinavit, ut iam amplius ista retractari non oporteat. Miramur etiam, quomodo nunc sibi contrarii sint illi, qui tunc dato consensu tam ordinationi quam electioni vestre interfuerunt. In his itaque volumus vos consolari^b in domino. Consilium autem nostrum est: si iam latius divulgatum est verbum illud iniuste criminationis vestre, ut in ipsa ecclesia vestra vos expurgare satagatis, quatinus apud eos nulla de vobis maneat suspicio, inter quos sancta debet esse vestra conversatio. Duce^c insuper et principes terre, precipue Olomucensem^c episcopum^d conciliate vobis et quascunque personas, sive ecclesiasticas sive seculares, omni studio placate. Difficile est enim unum aliquem vel odia v*ul* offensam multorum sustinere; et nostri officii est^d coram omnibus humiliare nos et placare omnes, ut omnibus, si fieri potest, placeamus. Sic rebus domi compositis, tum denique in curia Romana rem vestram agite, quia parum extra securitatis est, dum adhuc domus nostra contra nos tumultuatur. Comparato itaque vobis favore apud ducem et principes et alias quascunque regionis^e sive ecclesie vestre^f personas, disponetis nostro consilio, ut nuntius bonus litteras archiepiscopi vestri et ducis unâ cum litteris vestris ad dominum apostolicum^g de-

117. a) ,magna auctoritas' Z. — b) ,consolari vos' Z. — c) ,Olo' alio atramento corr. ex Mo' V; ,Momucensem' Z. — d) ,est officii' Z. — e) sequ. ,personas' sed deletum. V. — f) ,vestre' superscr. V.

1) Meginhardo. — 2) Otto I. — 3) *De Meginhardi erga Ottонem, episcopum Bambergensem, amicitia cf. Ebonis Vita Ottonis, lib. II, 3:* Idem vero electus dei pontifex Megenhardus singularem familiaritatis gratiam cum pio Ottone iam dudum habuerat; ita ut pro amore eius etiam locum hunc [sc. eccl. s. Michaelis Bambergensem], quem illi maxime dilectum noverat, miro affectu excoleret, beneficiis magnis accumularet perpetuamque hic anniversarii sui memoriam, ut hodieque appareat, fideli devotione disposeret. (Jaffé, *Bibl. rer. Germanic.* V, pag. 626). — In necrologio s. Michaelis posteriore obitus eius ad V. non. iul. [= 3. iul. 1134] commemoratur; v. Jaffé l. l. pag. 573. — 4) Joh. VIII, 32. — 5) Adelberti I Maguntini archiep. — 6) Sobieslaus I. — 7) Heinricum II dictum Zdik. — 8) Innocentium II.

ferat, quę omnes hanc summam peticionis contineant, ut detur vobis potestas expurgandi vos in regione vestra coram eodem Johanne cardinale,⁹ cuius mentionem in litteris vestris^g habuistis. Interim ita vobis providete, ut si necesse fuerit, intrare Italiam^h non dubitetis. Expedit enim vobis extrema quevis perpeti 5 quam inobedientes inveniri.

118.

Hermannus, episcopus Augustensis, Ottoni I, episcopo Bambergensi, de depopulatione a Lothario III. rege Augustae facta conqueritur et caedis huius Bohemos participes fuisse his verbis nuntiat: „Nam, quod cum intimis praecordiorum dicimus suspiriis, rex christianus induxit super ecclesiam Christi inimicos Christi, homines inhumanos et paganos, Boemos videlicet ac Flāvos,¹ qui vulgari nomine Valwen dicuntur, qui persecutores Christi et ecclesiae esse ac fuisse sēper manifeste ab omnibus cognoscuntur.“

[1132 sept. in.]

15 *Codex Udalrici Bambergensis epist. num. 260 ap. Jaffé, Bibl. rer. Germanic. V, pag. 444.*
— *Ad caedem hanc fortasse spectant ea, quae canon. Vissegradensis Cosmae continuator ad ann. 1132 adnotavit: „Dux Sobieslaus regi Lotario Romam proficiscenti CCC milites in auxilium misit, Jaromirum, filium Borivoy, ducem praefecit. Qui de terra sua egressi, dum ad quendam locum Omberk vocatum venirent, ibi cum Theutonicis foro praedicti loci pugnaverunt, 20 quos deo iuvante devicerunt.“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 215). Cf. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg, pag. 438 sq.*

119.

25 *Adalbertus I, archiepiscopus Maguntinus, in concilio in festo beati Lucae¹ praefixo, controversiam inter episcopatum Halberstadtensem et monasterium Hersfeldense de decimarum possessione in Hassegau et Friesenfeld diu agitatam tandem discernit, praesente inter alios ,Meginhardo Pragensi episcopo.“*

Maguntiae 1133 octob. 21.

30 *Wenck, Hessische Landesgesch. II, Urkundenb. pag. 81, num. 55. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 298, num. 263. — Conf. et. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg, pag. 420 nota 99.*

117. g) ,vestris' superscr. (al. manu ?) V. — h) ,Italiām' V.

9) Johanne episcopo Ostiensi (?), ad quem fortasse spectant ea, quae canon. Vissegr. ad ann. 1133 narrat: „Eodem tempore legatus apostolici veniens, Meynhardum episc. in multis detestandis criminibus accusavit, et accusatum ad audientiam apostolici, ut de imposito sibi crimine se exparet, venire iussit; coniuraverunt enim quidam ex eius monasterio, perversi fratres contra eum, quatenus privatum sua dignitate turpiter pellerent a sede. Horum execrabile iniquumque molimen gratia dei ad effectum venire non permisit.“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 216).

118. 1) Cumanos.

40 119. 1) = oct. 18.

Qua re Meginhardus episcopus eo tempore Maguntiam venerit, canonicus Vissegradensis, ad an. 1133 his verbis refert: Post haec praesul Meynhardus, sanctae pietatis alumnus, Maguntiam causa excusationis ad archiepiscopum suum profectus est, ubi etiam plures episcopi² convenerant, in quorum audientia de imposito sibi crimine se decenter expurgavit et accusatoribus suis omne facinus, quo in se insurgere praesumpserant, misericorditer condonavit⁴ (Fontes rer. Bohem. II, pag. 217).

5

120.

Lotharius III, Romanorum imperator, abbatiam Mönchsmünster¹ suis temporibus restauratam ecclesiae Bambergensi tradit ac subiicit. — Inter testes: Meginhardvs Bragensis episcopus.³

10

Maguntiae 1133 oct. 23.

Monum. Boica XXIX, I, pag. 259, num. 458 (ex autogr. tabularii gener. regni Bavariae Monachi). — Stumpf, Reg. num. 3286. — Cf. Bernhardi, Lothar v. Supplinburg pag. 508, nota 28.

121.

15

Dietpaldus, marchio de Vohburg, monasterio Richinbacensi¹ in die dedicationis eius plura praedia confirmat et tradit, inter quae. etiam „in regione Egere: Diepoltzrewt,² Frownrewt,³ Chunrewt,⁴ quod Gotfridus de Weterenuelt ab Reichenbacensi abbe Erchengero suscepit in beneficium ea conditione, ne aliquis heres vel propinquus ei succedat. Preterea delegavit: Pernrewt,⁵ Len- 20 geuelt,⁶ Prunn,⁷ Gotefridesrewt,⁸ sancte Marie Wilere.⁹“

1135 iun. 15.

Monum. Boica XIV, pag. 409, num. 5 et XXVII, pag. 12, num. 11. — Erben, Reg. I, pag. 100, num. 221. — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 17, num. 53.

122.

25

Conradus III, Romanorum rex, monasterii sancti Blasii in Silva nigra¹ possessiones, iura et privilegia confirmat. — Inter testes: „Üdalricus,² dux Boemie.“

Bambergae 1138 [mai 22—23].

119. ²⁾ Fuerunt ibi: Gerhardus s. Crucis in Jerusalem presbyter cardinalis, Norbertus archiep. Magdeburgensis, Anselmus episc. Havelbergensis, Otto episc. Bambergensis, Geberhardus episc. Eistadtensis, Bucco episc. Wormatiensis, Sigefridus episc. Spirensis.

30

120. ¹⁾ Ab Ingolstadt ad plagam orientalem.

121. ¹⁾ Reichenbach apud Nittenau a Ratisbona versus septemtr. et orientem. — ²⁾ Dippersreut prope Türschenreut ab Eger versus meridiem, ubi etiam sequentia loca sita sunt. — ³⁾ Frauenreut. — ⁴⁾ Gross-Konreut in flum. Wondreb dextra ripa. — ⁵⁾ Hodie non exstat. — ⁶⁾ Lengenfeld apud Falkenberg. — ⁷⁾ Brunn. — ⁸⁾ Göpfersgrün apud Thiersheim ab Eger versus occid. — ⁹⁾ Marchanei, S. Marienweiler ap. Türschenreut.

35

122. ¹⁾ S. Blasien im Schwarzwald. — ²⁾ I. e. Soběslav; v. not. 2 ad num. 112.

Hergott, Genealogia Habsburg. II, 1, pag. 158, num. 214. — Erben, Reg. I, pag. 101, num. 224. — Stumpf, Reg. num. 3378.

5 *Dümge, Reg. Badensia, pag. 39 diploma hoc mense iunio medio datum esse censem, Stumpf vero l. l. fultus testimonio privilegii Ottonis I, episcopi Bambergensis, quod datum est 1138, in curia Babenberg, feria II post sanctum diem Pentecostes' (Mon. Boica XII, pag. 332) mensis maii diem 22 vel 23 proponit. — Cf. Bernhardi, Konrad III, tom. I, pag. 39.*

123.

10 *Innocentius II papa Henricum, episcopum Moraviensem, Christi fidem apud paganos propagaturum, ad sese vocat.* Laterani [cc. 1140] apr. 12.

Apographum in codice ms. s. XV (anno 1416 scr.) bibliothecae capituli metropol. Pragensis G XXXI signato, in appendice litt. Iwonis Carnotensis cap. CLXXXII (C).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 212, num. 236 = Migne, Patrologia lat. tom. 179, pag. 531. — Erben, Reg. I, pag. 101, num. 227. — Jaffé, Reg. pontif. 2 I, num. 8116.

15 Innocencius episcopus servus servorum dei. Venerabili fratri Henrico, Morauensi^a episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Fraternitatis tue literas benigne suscepimus et de tua sospitate^b cerciores effecti, gavisi sumus. Verum tamen, quoniam ex ipsis voluntatem tuam cognovimus paganis verbum domini predicare et ad fidem Christi convertere, opus est, ut ad matrem tuam 20 sanctam Romanam ecclesiam venias, quatinus congnito fructu exinde proventuro, ibidem secundum universalis ecclesie doctrinam assumpta forma docendi, ipsius auctoritate, quod faciendum fuerit, auxiliante domino perficere valeas. Datum Laterani II idus aprilis.

124.

25 *Zbigneus, sacerdos et canonicus sanctae Mariae, in ecclesia, quam in patrimonio suo, in villa Unětice, fundaverat, duos canonicos instituit et dotat. Quam ordinationem Soběslao duci tuendam commendat.* [1125—1140].

30 *Apographum insertum privilegio confirmationis Venceslai I. regis anno 1233 dato, cuius autogr. in tabulario capituli metropol. Pragensis asservatur (A).*

Erben, Reg. I, pag. 98, num. 219.

35 *Instrumentum notis chronologicis omnino carens, cur ad annum cc. 1132 posuerit Erben, nescio. — Palacký in adnotationibus ap. Erben l. l. pag. 624 fidem eius in dubitationem vocavit, quam sententiam nullis argumentis confirmatam amplecti nequeo, cum forma atque indoles scripti huius antiquitatis manifesta prae se ferat vestigia. Cf. Krofta in Český časopis historický X, pag. 266 not. 3.*

123. a) ,Olom(ucensi)' al. man. superscr. C. — b) ,suspitate' C.

Cunctis Christi fidelibus sit cognitum, me Zbyhneum, dei gratia sacerdotem, in meo patrimonio, hoc est in villa Vnetych,¹ fundasse ecclesiam, in qua divino amonitus consilio locavi duos canonicos ita nominatos: Ras et Bezded, quibus ipsum locum usque ad finem vite eorum concessi. Sed si peccatis intervenientibus proles eorum non fuerit docta, eis precepi, ut in vita sua ordinarent, quod iste numerus canonicorum duorum non desit usque in finem mundi. Substantiam quoque patris mei ac matris mee, quorum nomina sunt hec: Bohun, Bozena, meamque eis subiungavi. Primum Rouen sylvam cum campo, Huatym cum campo et ecce meta: magna via, que vadit Pragam, atque Calysce, Bridge rupis aspiciens aliam rupem ultra ryvum, qui Slatyunicę vocatur; silva Scepene cum campo; silva Scala cum campo; decem et VIII agri et IX, que a fratre emi in patrimonium sub testimonio Wladotę et filiorum eius. Prata omnia, quia ea redemi quadrinquentis et quadraginta denariis, et ad hec unus campus, quem a Mylhost mercatus sum; emissarius cum equis, boves, vaccę, scrofe cum porcis, anseres cum gallinis, pavones cum pavonissis. Molendinum in supradicto ryvo. In Levo Gradech² terra ad aratum, ubi christianitas incepta est, et Ostog proanimatus in ea sedens et solvens XII denarios unoquoque anno Wneticensi ecclesię. Status autem campi istius est iuxta Suadow et iuxta Colasoy et iuxta Hriunatecz. Locus vero terre in ipso castro est cum uno agro et pomeryum in horreo. In villa Vnetich duo pomeria in monte, quod est in orre, et aliud in valle; et ecce familia tota: Radata cum uxore et tres filii et una filia, Milhost, Bogdan, Rados, Bratromila, Johannes cum uxore et filia, Srinek, Modlis cum uxore et filia, Milohna. Juxta orreum est medietas campy; pro eo frater meus debet dare CL. Et alter est Bresti similiter medius; pro ipso debet dare C denarios, hoc est popousca. Ostog debet adiuvarum cum tot falcibus, quot in domo erunt, fenum secare, et metere duos dies preter unum, qui domum custodiet. Milong proanimatus cum uxore et filiis et filiabus de Nouo Bolezlau,³ et ipse VI denarios iussus est, amboque in festo sancti Martini cum Ostog solvant. Quorum proanimatorum si prosapia defecerit, ecclesia Vneticensis teram habeat. Nullus eos destruere audet et si destruxerit, maledictus sit. Nescadam ad litteras posui servum; si didicerit,^a liber sit, si non, servus. De sepultura igitur corporis mei Zbihnew, dei gratia sacerdos atque canonicus sancte Marie, sollicitę memoratus sum, ut sit in ipsa ecclesia mea, que est Vnetich, iuxta foveam, ubi funditur aqua baptismatis; taliter vero, ut fossa sequatur pedes meos sacri fontis. Deum et dominum meum Jesum Christum preposui hic esse heredem et sanctam Mariam omnesque sanctos dei, neminem alium mortalium preter duos prefatos canonicos, quibus nullus audeat nocere. Et si quispiam velit auferre de rebus

124. a) ,dicecit' A.

¹⁾ Ounětice, distr. pol. Smíchov. — ²⁾ Levý Hrádek a Praga ad septentr., distr.

pol. Smíchov. — ³⁾ Mladá Boleslav, germ. Jung-Bunzlau, a Praga ad septentr. et orientem.

sancte ecclesie, maledicat illum deus, ipse Jesus Christus et beata virgo Maria. O summe dignitatis princeps et dux Boemorum gloriosissime, Zobezlae, dei misericordie et vestre bonitati commendavi locellum meum posterisque vestris, et rogo, ut nulli ad devorandum detis, sed vos ipse sitis eorum prepositus, vos defensor et vos dispositor, vos provisor^b et dispensator, per vos solum cuncta regantur. Et de ipsis canonicis seniorem eligite, qui decanus vocetur, cui nil liceat minuere, sed augere. Et in Sacensi monte post vastacionem, qua^c vastavit nos episcopus, inveni vacuum locum; idcirco ea, que modo sunt, in ea omnia sunt. Et ego tradidi tibi illa domino meo duci, ut accipiatis ad vos et inde ditatis canonicos Vnetenses, qui non mei, sed vestri vocentur.

125.

Innocentius II papa Henrico, episcopo Moraviensi, ad Prussiae paganos prefecturo, mandat, ut vicarios domi constituat et concedit ei, ut in Prussia praefferenda cruce utatur.

Laterani [1141] ian. 31.

Apographum in codice ms. saec. XV. bibl. capituli metrop. Pragensis G. XXXI. signato in appendice litterarum Iwonis Carnotensis cap. CLXXXI (C).

*Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 212, num. 237 = Migne, Patrolog. lat. tom. 179, pag. 564.
— Erben, Reg. I, pag. 102, num. 228. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 8199.*

Loewenfeld in nova Regestorum pontif. editione epistolam ad annum 1142 minus recte ponit, cum ex eo, quod Canonicus Vissegradensis (Fontes rer. Boh. II, pag. 235) et Annal. Gradic. (ibid. pag. 397) ad ann. 1141 narrant, epistolam huic anno adscribendam esse pateat.

Innocencius^a episcopus servus servorum dei, venerabili fratri H.,¹ Morauiensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Non decet episcopum ad pascendum gregem dominicum constitutum proprias oves ieunias relinquere et alienis pabula ministrare. Si tamen paganis de Pruzia verbum domini predicare et eos ad fidem Christi convertere desideras et fructum ecclesie dei^b exinde preventurum existimas,^c opus est, ut per episcopatum tibi a deo commissum honestas et discretas personas interim constituas,^d qui corrigenda corrigant, et que statuenda fuerint, ad honorem dei stabant atque ovibus tibi a deo commissis vite pabula sumministrent. Postmodum vero, si tantum laborem ecclesie dei utilem esse cognoveris, tam sanctum opus auxiliante domino studeas adimplere. Crucem quoque ad memoriam dominice passionis et inimicos Christi convertendos^e in terra illius gentis ferendi ante te fraternitati tue licenciam indulgemus. Denuncciato eciam genti illi verbo domini, ad populum tibi commissum redire non differas. Datum Laterani II kalendas februarii.

124. b) ,proviosor^c A. — c) ,quo^c A.

125. a) Praecedit lemma rubro colore scriptum: ,Epistola Innocencii pape ad Henricum Morauiensi episcopo^c [sic]. — b) ,dei^c eadem manu superscr. C. — c) ,xi^c alio atramento supra lineam additum C. — d) ex ,constitutas^c correctum C. — e) genuine ,convertendos^c sed corr. C.

¹⁾ Henrico Zdik 1126—1151.

126.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio Garstensi¹ „quadrungentos mansos in silva, que vocatur Ritmarch, videlicet a fluvio Iowernitz usque ad fluvium Agast et exinde usque ad terminum Sclavorum“² donat.

Ratisbonae 1142 [m. ian.]

5

Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 204, num. 138. — Erben, Reg. I, pag. 103, num. 232 (ex Meiller, Reg. d. Babenberg. pag. 29, num. 1). — Stumpf, Reg. num. 3434.

127.

Innocentius II papa Henricum, episcopum Olomucensem, iter ad paganos aggressurum hortatur, ut ad suos, rebelles ipsosque emendatione indigentes, 10 quam primum reverti studeat.

Laterani [1142] apr. 1.

Apographum in codice ms. saec. XV. bibl. capituli metrop. Pragensis G XXXI. signato, in appendice epist. Iponis Carnotensis cap. CLXXXX (C).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 213, num. 238. — Migne, Patrol. lat. t. 179, pag. 564. — Erben, Reg. I, pag. 102, num. 229. — Jaffé, Reg. pontif.² I, num. 8220.

De tempore huius et sequentis epistolae vide Dudík, Mährens Gesch. III, pag. 141, not. 2.

Innocencius episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Olo-
mucensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Qui pastoralis of-
ficii regimen in ecclesia dei obtinent et ad aliorum regimina proponuntur, solli-
cita debent consideracione perpendere, quod non tantum de propriis, sed eciam 20
de subditorum suorum excessibus reddituri sunt supremo^a iudici rationem.
Quamvis itaque, karissime in Christo frater, populus tibi a deo commissus dure
cervicis sit, tibique rebellis et inobediens existat, valde nobis tibi expedire vi-
detur, ut pro ipsis adhuc salute et admonitione attencius debeas laborare, et 25
quantum in te est, ad viam rectitudinis revocare. Scriptum namque est:^b ,clama,
ne cesses, sicut tuba exalta vocem tuam^c; et rursus scriptum est: ,si dicente
me ad impium: morte morieris, non annuncciaveris^c ei, neque locutus fueris, ut
avertatur a via sua impia et vivat, ipse impius in iniquitate sua morietur, san-
guinem autem eius de manu tua requiram; si autem tu annuncciaveris^c impio, et 30
ille non fuerit conversus ab impietate^d sua et a via sua impia, ipse quidem in^d
iniquitate sua morietur, tu autem animam tuam liberasti.^e Hinc eciam Ephesiis
Paulus dicit: ,munde sunt hodie manus mee a sanguine omnium vestrum; non
enim subterfugi, quominus annuncciarem^e omne consilium dei vobis.^f Mundus

126. ¹⁾ *Garsten ap. Steyer ab Linz versus merid. et orient.* — ²⁾ *I. e. Bohemicum.*

35

127. ^{a)} ,supremo^c C. — ^{b)} ,est^c om. C. — ^{c)} ,annuncciaveris^c C. — ^{d)} ,impietate — in^d
om. C. — ^{e)} ,annuncciarem^e C.

^{f)} *Isaiae LVIII, 1. — g)* *Ezech. III, 18, 19. — h)* *Act. apost. XX, 26, 27.*

ergo a sanguine eorum non esset, si eis dei consilium annuncciare^f noluisset,
quia cum increpare delinquentes noluerit, eos procul dubio tacendo pastor oc-
cidit. Ideoque etsi, quod absit, tuis commonicionibus^g converti noluerint, ipsi in
impietate sua morientur, tu vero te ipsum de morte ipsorum eripies. Verum si
5 ad paganos, de quibus nobis significasti, transire, eisque verbum dei et fidem
christianam annuncciare^f discrezioni tue videtur utile, nobis placet; ita tamen,
ut ad commissum tibi populum quam cicius redire non negligas. Datum Late-
rani, kalendis aprilis.

128.

Laterani [1142] apr. 1.

¹⁵ *Apographum in codice ms. saec. XV bibl. capituli metrop. Pragensis G XXXI signato, in appendice epist. Iponis Carnotensis cap. CLXXXI. (C).*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 214, num. 239 — *Migne, Patrolog. lat. tom. 179, pag. 565*
— Erben, Reg. I, pag. 102, num. 230. — *Jaffé, Reg. pontif. 2 I, num. 8221.*

Innocencius episcopus, servus servorum dei, abbatibus, canonicis et clericis per Olomucensem episcopatum constitutis. Quod vos de beati Petri et nostra 20 gracia minime salutamus, non nostre severitati, sed vestre pocius inobedientie et presumpcioni est asscribendum. Audivimus namque, quod^a tamen valde dolamus, vos in tantam insaniam^b prorupisse, quod contra prohibicionem venerabilis fratris nostri H.,¹ episcopi vestri, divina officia celebrare presumitis et excommunicatos suos recipere et sacramenta ecclesiastica, que dei sunt, cum eis 25 communicare nullatenus formidatis. Quod quam exsecrabile sit, quantumque^c animarum vestrarum saluti contrarium, sanctorum patrum decreta manifester declarant. Ait namque Calixtus papa² inter cetera: ,excommunicatos a sacerdotibus nullus recipiat, nec cum eis in oracione aut cibo aut potu aut osculo communicet nec ave eis dicat; quia quicumque in hiis vel in aliis prohibitis scienter 30 excommunicatis communicaverit, iuxta apostolorum institutionem et ipse simili excommunicacioni subiaceat. Ab his ergo clerici et^d laici se abstineant, qui eadem pati noluerint.^e Item ex Carthaginensi concilio: ,Qui communicaverit vel oraverit cum excommunicato, si laicus est, excommunicetur, si clericus, deponatur.^f Que cum ita sint, per apostolica scripta universitatem vestram monemus 35 et monendo precipimus, ut de tantis excessibus prefato fratri nostro, episcopo

127. *f) ,anunciare' C. — g) ,commocionibus' C.*

128. *a) quod om. C. — b) infamiam C. — c) quantumcumque C. — d) et alia manu superscr. pro vel genuine posito, sed deleto. C.*

¹⁾) Henrici II. — ²⁾) Vide ep. Calixti secundam cap. X ap. Hinschium, *Decretales Pseudo-Isidorianae* pag. 138.

vestro,^e digne satisfaciatis et ad ipsius obedienciam et reverenciam cum omni devocione humiliter redeatis, alioquin excommunicacionis vel deposicionis sentenciam,^f quam in vos canonica equitate promulgaverit, beati Petri, principis apostolorum, et nostra auctoritate firmabimus. Datum Laterani kalendis aprilis.

129.

5

Conradus III, Romanorum rex, Hugoni de Kranichberg annuale forum in villa Petronell¹ donat. — Inter testes: ,Steico, Morauiensis episcopus‘ et ,Ladizlaus, dux Bohemie.‘ *Norimbergae 1142 m. mai.*

Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberg. pag. 30, num. 2 (reg.) = Erben, Reg. I, pag. 104, 10 num. 235. — Stumpf, Reg. num. 3446.

Paucis diebus ante (21 et 22 maii) Henricus Zdik episcopus in monasterio Windbergensi, quod denuo a se conditum Adalbertus comes de Bogen Praemonstratensibus tradidit, versatus est. Vid. Primordia Windberg.: ,Anno MCXLII . consecrata sunt tria altaria in capitibus huius aeccliae: altare s. Petri et Pauli ad meridiem et altare s. Johannis evangelistae et s. Andreae ad septentrionem in XII iunii kalenda [mai 21]; in secundo die, id est XI iunii kalenda [mai 22] sumnum altare in honore sanctae et individuae trinitatis, beatae Mariae et s. Augustini et sanctorum plurimorum .. Consecravit autem ea videlicet altaria Stiko, episcopus Olmucensis, de provintia, quae est Moravia, vir magni nominis et meriti, tam spirituilibus quam laicis acceptus et gratus personis, amator religionis quantum ad professionem nostri ordinis, scilicet Premonstratensis, presente fundatore loci nobili comite Adelberto cum uxore sua nomine Hedewic et duobus filiis Hertwico et Perhtoldo.‘ (Mon. Germ. Script. XVII, pag. 562 sq.) — Erben, Reg. I, num. 234. — Cf. etiam adnotationem necrologii Windberg. ad diem XV kal. febr.: ,Wlatizlaus, dux Boemie [† 1174]. Iste propria expensa destinavit ad nos episcopum Moraviae, qui et dedicavit monasterium nostrum.‘ (Mon. Boic. XVI, pag. 91). — Sed non solum monasterium consecraturus hic devenisse videtur episcopus, sed potius qui comites de Bogen ad Vladislauum ducem adiuvandum conciliaret, qui haud multo ante, die 25 apr., a Conrado principe Znoimensi victus in Germaniam confugit. Quod Vladislai filia, cui Svatavae erat nomen, Friderici comitis de Bogen erat uxor, universae familiae multum intererat, ut propinquo afflito opem ferret. Episcopum rem bene gessisse ex eo colligitur, quod Fridericus atque alii Bavariae primores (quorum nomina in diplomatis ap. Stumpf num. 3445—3447 adferuntur) Norimbergam se contulerunt, ubi tum Vladislau dux apud Conradum regem commorabatur. Supremis maii mensis diebus rex cum exercitu iter in Bohemiam ingressus est; vid. Palacký, Dějiny³ I, 2 pag. 30 sq.; Bernhardi, Konrad III, pag. 293. 25
30
35

130.

Innocentius II papa Henrico, episcopo Olomucensi, Guidonem, diaconum cardinalem, legatum suum, commendat. *Laterani [1142] aug. 21.*

Apographum in cod. ms. s. XV in bibl. capituli metrop. Pragensis G. XXXI in appendice litt. Iwonis Carnotensis cap. CLXXXII (C). 40

128. e) ,episcopo vestro‘ alia manu in marg. adscr. C. — f) ,sentencia‘ C.

129. ‘) Prope Hainburg in Austria Inferiore.

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 215, num. 240 = Migne, Patrologia lat. tom. 179, pag. 597. — Erben, Reg. I, pag. 104, num. 236. — Jaffé, Reg. pontif. I² num. 8238. — Cf. Giesebricht, Arnold v. Brescia pag. 16.

Innocencius episcopus,^a servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Morauensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Diu est, quod fraternitatem tuam in extirpandis vitiis et fovendis virtutibus valde sollicitam esse et pro christiane fidei religione in partibus illis propaganda te instancius labbare congnovimus. Pro magna itaque, quam de persona tua habemus, fiducia, dilectum filium nostrum G.¹ diaconum cardinalem, prudentem siquidem et honestum virum, quem pro enormitatibus corrigendis ad partes illas de nostro latere destinamus, dilectioni tue attencius commendamus, rogantes, quatinus sibi diligenter assistas et in hiis, que ad christiane religionis augmentum et morum correccionem^b spectare congnoveris, opem et consilium prebeas. Datum Laterani XII kalendas septembbris.

15

131.

Conradus III, Romanorum rex, monasterii Reichersbergensis possessiones confirmat „in civitate Ratisbona in curia celebri,“ cui interfuit etiam ,Heinricus Olomicensis episcopus.‘

Ratisbonae 1142 dec. 15.

Monum. Boica IV, pag. 409, num. 5. — Urkundenb. d. Landes ob d. Enns I, pag. 284, num. 6; II, pag. 202, num. 136. — Erben, Reg. I, pag. 105, num. 237. — Stumpf, Reg. num. 3448. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 307.

132.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio sancti Floriani possessiones in Windberg¹ confirmat, „nominatim autem omnia predia et possessiones, quas a capite Eberspach² usque ad fines Boemie tam in longitudine quam in latitudine eadem ecclesia possedisse cognoscitur.“ — Inter testes, qui praesentes aderant: ,Heinricus Olomucensis episcopus.‘

Ratisbonae 1142 [m. dec.]

Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 202, num. 137. — Stumpf, Reg. num. 3449.

133.

Capitulum in Praemonstratensi colloquio congregatum Henrico, Olomucensi episcopo, significat, se exoptatum conventum ei mittere decrevisse, quem ei commendat.

[cc. 1142]

130. a) ,episc.^c om. C. — b) ,correpcionem^c C.

¹⁾ Guidonem. Titulus eius ignoratur cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 740 nota 21.

132. ¹⁾ ap. Helfenberg in Austria Super. — ²⁾ Fl. Austriae Super. ex sinistra Danubii ripa.

Apographum in cod. ms. saec. XV biblioth. capituli metropol. Pragensis G. XXXI signato in appendice epistolarum Iponis Carnotensis cap. CLXXXIII (C).

Pessina, Phosphorus septicornis, pag. 560. — Dobner, Monum. hist. Bohemiae I, pag. 397. — Richter, Augustini episcoporum Olomucensium series, pag. 29. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 216, num. 242. — Erben, Reg. I, pag. 106, num. 240.

Epistolam ad monasterii Strahoviensis ordini Praemonstratensi traditionem referri, ex eo appareat, quod Gerlaci Chronicon ad annum 1184 de monasterii huius origine narrat, ubi epistola nostra his verbis commemoratur: „Literas capituli ad memoratum episcopum require si placet, in fine libri, cuius est titulus ‚Epistole Iponis‘ et invenies“ (Fontes rer. Bohem. II, pag. 486). Ex quibus Dobner, Monum. I, pag. 397 codicem capituli Pragensis, quem ipse non inspexit, eundem esse, ad quem Gerlacus revocat, perperam concludit. — Cf. etiam Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 273.

Dei disposicione Morauiensis ecclesie merito sanctitatis reverentissimo episcopo¹ humilis conventus, in nomine domini in Premonstratensi colloquio congregatus, suas et omnium suorum^a fratrum oraciones. Iuste ac religiose petizioni vestre a deo, ut credimus, inspirate, devotus assensus prebendus est, ideoque, quod petistis, nullatenus denegandum est. Et quoniam deo annuente^b iuxta vestrum desiderium conventum vobis mittere disponimus, precamur vestram sanctitatem, de qua superhabundanter confidimus, quatenus eundem conventum manuteneatis, diligatis, cōfoveatis. Enimvero,^c quia presenciam vestram nostre humilitatis colloquio representare quandoque desideratis, deum, tocius boni amatorem, exoratum habere preoptamus, ut id ipsum adimplere oportune valeatis. Nos autem speramus^d in adventu^e tanti pontificis atque tam religiosi spiritus sancti carismatibus affluenter condonari. Et vos et ea, que diligitis, in Christo valeatis.

5

15

20

25

134.

Conradus III, Romanorum rex, monasterii Ursbergensis tutelam suscipit. — Inter testes: ‚Haeinricus, Morabiae episcopus‘. Ulmae 1143 sept. 4.

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 279, num. 470. — Erben, Reg. I, pag. 106, num. 239. — Stumpf, Reg. num. 3463. — Cf. Ficker, Beitr. z. Urkundenlehre II, pag. 193.

135.

Guido, cardinalis diaconus, legatus apostolicus, de reconciliatione ducum Moraviae cum duce Bohemiae et de his, quae in Bohemia et Moravia circa clericorum vitia extirpanda egerit, ad pontificem refert.

35

[1143].

133. a) sequitur, ‚fres‘ sed deletum. — b) ,animente‘ C. — c) manus prima genuine ,Tamen vero‘ scripsit, pro qua voce alia manus in margine ‚Enimvero‘ posuit C. — d) ex ,sperabamus‘ correctum C. — e) sequitur ,tali‘, sed punctis deletum.

¹⁾ Henrico II dicto Zdik.

Apographum in cod. ms. saec. XV bibl. capituli metrop. Pragensis G XXXI signato in appendice epist. Iwonis Carnotensis cap. CLXXXVI (C).

J. Dobrovský], De sacerdotum in Bohemia caelibatu narratio historica, pag. 27. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 223, num. 246. — Erben, Reg. I, pag. 105, num. 238.

5 *Libellus nullam omnino temporis notam continet. Anno 1143 scriptum esse annalium Gradicensium ad hunc annum relatione (vid. infra not. 3) et monachi Sazaviensis testimonio comprobatur, qui ad hunc annum adnotavit: „Eodem anno legatus apostolici separavit sacerdotes ab uxoribus“ (Font. rer. Bohem. II, pag. 261). Legati libellum supplet monachi Sazav. relatio de Silvestro abbe ab officio anno 1144 suspenso (v. Font. II, pag. 262). — Cf. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 33; Dudík, Mähr. Gesch. III, pag. 156; Bretholz, Gesch. Mähr. I, pag. 285; Vacek, Vývoj society a práva slovanského v Čechách in Alétheia III (1899—1900) pag. 271; Krofta in Český časop. historický X (1904), pag. 126.*

10 Ego Guido, cardinalis sancte Romane ecclesie, et apostolice sedis legatus in Boemiam destinatus,¹ iuxta Boemiam in orientali marchia moram feci, neque volens neque potens tunc Boemiam ingredi propter guerram, que in ea grassebatur, sub qua non solum pax populorum, sed etiam status ecclésiarum graviter periclitabatur. Morauienses enim, qui tunc sub duce Boemico²,^a propter suam culpam ab episcopo suo canonice fuerant excommunicati. Quia ergo non est opus valentibus medico, sed male habentibus, primo ad Morauienses accessimus³ et eis verbum pacis et salutis annuncciare^b curavimus. Illi vero, quia erant excommunicati, primo absolucionem pecierunt et satisfaccionem patri condignam promiserunt. Nos autem, quia fallere noluimus et falli timuimus, ad excluendas omnes astacias eorum iuramentum satisfaccionis et obediencie ab eis requisivimus. Quod licet inviti tandem, prout nobis placuit, sacrosanctis^c ewangelii, sanctorum reliquiis tactis perfecerunt. Et sic satisfactione, quam iuraverunt, usque ad presenciam episcopi eorum dilata, Patauiam ivimus et illuc dominum Olomucensem episcopum ad nos vocavimus. Et eo deducente Pragam venimus et ibi Morauiensibus, videlicet Wratizlao^d et Cunrado et Ottoni graciam ducis adquisivimus.⁴ Hiis ita peractis et bona voluntate ducis in assensum nostrum provocata, ad extirpanda clericorum vicia in quantum valuimus^e divina adiutrice gracia operam dedimus. Et primum in Pragensis ecclesie prepositum Juratam assistentibus nobis episcopis, adiuvante etiam nos viriliter duce Wadizlao chri-

135. a) hic quaedam excidisse videntur, quare puncta interposui. Boczek emendat: „qui sunt sub duce Boem.“, quae conjectura mihi non satis probabilis esse videtur. —

b) „annuncciare“ C. — c) „sacresanctis“ C. — d) „Watzlao“ C. — e) corr. ex „maluimus“ C.

¹⁾ Ab Innocentio II; vide litteras a. 1142 aug. 21 datas, hic pag. 134, num. 130. —

²⁾ Vladislao II. — ³⁾ Cf. Annal. Gradic.: „Anno d. i. 1143 favente nobis divina misericordia cardinalis ab apostolica sede ad nos usque pervenit et nos omnes ab excommunicationis vinculo absolvit“. (Font. rer. Boh. II, pag. 398). — ⁴⁾ Cf. Monach. Sazav.

40 qui autem reconciliationem hanc ad ann. 1142 ponit: „Interventu cardinalis Widonis et episcorum Ottonis, Henrici atque abbatum digna satisfactione in pacis foedus conuenierunt“ (Font. rer. Boh. II, pag. 261).

stianissimo, sub testimonio multorum fidelium sentenciam deposicionis dedimus et prebendam ei abstulimus, quia sine omni ordine clericali manens adhuc laicus erat, et uxorem habens eam dimittere noluit nec potuit, quia illa consentire noluit. Similiter eiusdem ecclesie decanum Petrum a decania et archidiaconatu atque omni altaris ministerio in perpetuum alienavimus atque prebendam ei abstulimus, quia trigamus erat et symonie multimoda infamia respersus. Sebastiano eciam prebendam abstulimus, quia laicus erat et uxorem habebat. Et multos alias in eadem ecclesia, qui infames erant, deposuimus et honoribus ecclesiasticis privavimus. Wissegradensis ecclesie prepositum Hugonem deposuimus et ab omni altaris ministerio in perpetuum alienavimus atque prebendam illi abstulimus, quia bigamam uxorem habens laicus fuit. Magistrum eciam eiusdem ecclesie Heinricum de terra expulimus, quia presbyter erat et uxorem ibi duxerat et insuper eciam monachus in terra sua fuisse dicebatur, et sine formata in Boemiam venerat. In Moraia eciam Olomicensis ecclesie decanum Thomam et magistrum Milgost pro fornicacione deposuimus. In tota eciam Boemia et Moraia bigamos et viudarum ac repudiatarum maritos in clero inventos deposuimus et ab omni altaris ministerio semotos [per]manere^f statuimus; concubinarios publicos, in subdiaconatu, diaconatu, presbiteratu inventos, ecclesiasticis beneficiis et officiis privavimus; reliqu[os] eciam altaris ministros incontine[n]tes, videlicet subdiaconos, diaconos, [pre]sbiteros, a sacri altari ministerio alienavimus. Ad singula vero sentenciarum nostrarum capitula patrum decreta nobis favencia recitari fecimus, ut, quod agebatur, staret firmius. Ad hec episcopis precepimus, ut in parrochiis suis plebales ecclesias distinguant. Preterea, quia multos invenimus illic presbiteros ad nullos certos titulos ordinatos, ac per hoc multas enormitates emersisse agnovimus, precepimus eis, ut sicut in canonibus mandatur, nullus altaris minister absque certo titulo deinceps ordinetur.

136.

Lucius II papa, rogatu Alexandri praepositi, ecclesiae Vissegradensis protectionem suscipit, imposito fratribus duodecim marcarum denariorum censu annuo.

Laterani 1144 apr. 11.

Autographum exstat in tabulario capituli colleg. Vissegradensis.

Hammerschmidt, Gloria et maiestas. — Wissegradensis ecclesiae, pag. 381. — Erben, Reg. I, pag. 108, num 242. — Jaffé, Reg. pontif. II, num. 8568. — Cf. Krofta in Český časopis historický X, pag. 136.

30

35

¶ Lucius episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis Alexandro, preposito Wissegradensis ecclesie, eiusque fratribus tam presentibus quam futuris canonice

135. f) *charta mutilata.*

substituendis, in perpetuum. ¶ Cum universis catholicę ecclesię filiis debitores ex iniuncto nobis a deo apostolatus officio existamus, illis tamen, qui ad sedem apostolicam specialius pertinere noscuntur, propensiori nos¶ convenit caritatis studio imminere. Eapropter, dilecte in domino fili, Alexandre preposite, tuis et
 5 fratrum^a tuorum iustis postulacionibus debita benignitate gratum impertientes assensum, Wisgradensem ecclesiam sub beati Petri, apostolorum principis, in cuius honore fundata est et cuius iuris esse dinoscitur, et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quascunque possessiones, quecunque bona eadem ecclesia in presentiarum iuste et canonice possidet aut in futurum concessione pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis deo propitio poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare; sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva in omnibus apostolicę sedis auctoritate. Ad indicium autem, quod eadem ecclesia beati Petri iuris sit et sub ipsius protectione consistat, duodecim marcas denariorum illius monetę^b nobis nostrisque successoribus annis singulis persolvetis.¹ Si qua igitur in futurum ecclesiastica sēcularisve
 10 persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emenda-
 15 verit, potestatis honorisque sui dignitate careat reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri Iesv Christi aliena fiat atque in extremo examine di-
 20 stricte ultiōni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax do-
 25 mini nostri Iesv Christi, quatinus et hic fructum bonę actionis percipient et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. ¶ Amen ¶ Amen. Amen.

(R.c) Ego Lucius, catholicę ecclesię episcopus, subscripsi.^d (B. V.)

+ Ego Conradus, Sabinensis episcopus, subscripsi.^e

30 + Ego Imarus, Tusculanus episcopus, subscripsi.

+ Ego Petrus, Albanensis episcopus, subscripsi.

136. a) supra ,u' literam locus rasus; notarius genuine ,fratrū' scripsisse videtur, sed titulo supra ,u' eraso, literam ,m' eodem atramento addidit. — b) sequitur locus rasus 114 mm. longus. — c) in orbiculo haec sententia inscripta est: ,Ostende nobis domine misericordiam tuam'. — d) papae subscriptio alia manu, alio atramento scripta est. — e) post hanc subscriptionem tres lineae vacuae relictæ sunt.

1) De censu hoc Albini scholaris Provinciale his verbis commemorat: ,In episcopatu Pragensi ecclesia sancti Petri in Wisgrade XII marcas argenti annuatim' (Migne, Patrologia lat. 98, pag. 486). Quam annotationem etiam Cencii camerarii Liber censuum iisdem verbis repetit; v. Fabre, Le Liber censuum de l'église Romaine, pag. 154.

+ Ego Hubaldus, presbyter cardinalis tituli sancte Praxedis, subscrispi.^f
 + Ego Gregorius, diaconus cardinalis sanctorum Sergii et Bachii, subscrispi.^g
 + Ego Guido, diaconus cardinalis sanctorum Cosmè et Damiani, subscrispi.^g
 + Ego Guido, in Romana ecclesia altaris minister indignus, subscrispi.^h
 + Ego Iohannes, diaconus cardinalis sancte Marie noue, subscrispi.

5

Datum Laterani per manum ⁱBaronis,^j capellani et scriptoris, III idus aprilis, inductione VII, incarnationis dominice anno M^{CCCCXLIIII}, pontificatus vero domni Lvcii pape anno primo.

Bulla plumbea, quae appendebat ex filis sericis, deperdita est.

137.

10

Conradus III, Romanorum rex, monasterio Arnsteinensi¹ ordinis Praemonstratensis et Ludovico, comiti de Arnstein, ecclesiam sancti Saturnini² in pago Wormaciensi regendam et ordinandam committit. — Inter „testes, qui presentes aderant“: Heinricus, Marerensis episcopus.³ Bambergae 1144 [apr.]

15

Acta académiae Theodorico-Palat. I, pag. 297. — Stumpf, Reg. num. 3468.

Idem episcopus nominatur etiam inter testes diplomatis eiusdem regis, quo controversia inter Udonem, Naumburgensem episcopum, et Conradum, marchionem Misnensem, terminatur (Cod. dipl. Saxoniae reg. I. Hauptth., tom. II, pag. 118, num. 167 Stumpf, Reg. num. 3470) et inter testes privilegii, quo rex predictus monasterio Vilich libertates et possessiones confirmavit (Lacomblet, Niederrheinisches Urkundenb. I, pag. 238; Stumpf, Reg. 3473). — In diplomatis dies non indicatur, sed ea ad idem tempus pertinere ex eo colligitur, quod iidem fere testes in eis adferuntur. Stumpf mense aprili ea scripta esse putat; Bernhardi, Konrad III, pag. 372, not. 6 mensem maium medium coniicit.

20

138.

25

Conradus III, Romanorum rex, Henrico II, Olomucensi episcopo, eiusque successoribus castrum Podivín per Vladislauum, Bohemiae ducem, restitutum confirmat eique in eodem castro ius monetam publicam percutiendi concedit.

Bambergae 1144 [apr.]

Apographum exstat in Libro privilegiorum eccl. Olomucensis saec. XIV in tabulario capituli metropol. Olomucensis E I 27 signato, fol. 15—16, num. 14 (B) et in altero Libro privil. eiusdem ecclesiae saec. XIV in. scripto, qui in tabulario archiepiscopali Kromesírensi asservatur, fol. BII—BIII, num. 5 (C). — Aliud apographum praebet cod. ms. saec. XVII in tabulario capituli metropol. Olomuc. E I 24 signatus, qui inscribitur „Pri-

30

136. ^{f)} subscriptioni huic quinque lineae vacuae relictæ praecedunt. — ^{g)} sequitur una linea vacua relicta. — ^{h)} sequuntur octo lineae vacuae relictæ. — ⁱ⁾ ,Baronis[‘] alia manus obscuriori atramento in spatio vacuo relicto supplevit.

35

137. ¹⁾ Super fluvium Lahn non longe ab Nassau. — ²⁾ In Dreissen.

vilgien und Statuten 1144—1623^a fol. 1—2 (D) et cod. ms. saec. XVIII eiusdem tabularii, E I 20 signatus, „Privilegien von Kaisern u. Königen 1144—1732^b inscriptus.

Richter, Augustini Olomucensis episcoporum Olomucensium series pag. 286. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 228, num. 249 = Erben, Reg. I, pag. 110, num. 247 (extr.). — Cod. dipl. Saxoniae reg. I. Hauptth., tom. II, pag. 120, num. 171 (tantum nomina testium repetit). — Stumpf, Reg. num. 3474. — Vide etiam Lechner in Zeitschr. f. Gesch. Mähr. und Schles. II (1898), pag. 131.

Palacký ap. Erben op. I, pag. 624 et Dějiny 3 I, 2, pag. 34, not. 31 diploma suspectum esse declaravit, cuius opinionem etiam Dudík, Mährens allg. Gesch. III, pag. 163 sq. not. 1 assensione comprobat. Veritatem Bernhardi, Konrad III, pag. 378 nota 18 optimo iure defendit; cf. Bretholz, Gesch. Mährens pag. 288. — De episcoporum Olomucensium iure numos percutiendi scripsit Branowitz in Archiv f. Kunde österr. Gesch.-Quellen III, pag. 553 sq.

In ^a nomine sancte et individue trinitatis. Conradus, divina favente clemencia
 15 Romanorum rex secundus. Iusticie diffinicio est constantem ac perpetuam habere voluntatem tribuendi unicuique quod sibi competit. Quam virtutem cum omne hominum genus partim a natura, partim institutis legalibus edoctum colere semper et exercere habeat, precipue tamen regie dignitati congruit talem animi habitum inmutabiliter induere, eis tamen personis nostra in omni pietatis et equitatis de-
 20 fensione dignatio propensiorem^b debet adhibere benivolenciam, que divinis sincerius sunt mancipate obsequiis et nobis in administracione regni sollicite agentibus et oracionis^c munde beneficio et veracis consilii^d subsidio et indefessi laboris studio assistunt. Eapropter, reverende pater Henrice,^e Olomucensis presul, quem ob religionis immaculate meritum preceptorem et tamquam mediatorem in
 25 hiis, que ad dei cultum principaliter pertinent, pre omnibus regni nostri pontificibus elegimus, per presentis precepti paginam reddimus tibi et per te Olomucensi ecclesie tuisque catholicis successoribus in perpetuum confirmamus castellum Podewin^f cum omnibus suis pertinenciis, cum omni integraliter potestate, utilitate et fructu, qui exinde provenire nunc et in omne tempus potest, ut ecclesie
 30 Olomucensis pontifices habeant, possideant libere et absque ullius contradicione utantur ac disponant. Sane ipsum castellum Podewin possessionesque et res ad ipsum appendentes antiquo tempore Olomucensis retinuit ecclesia. Set temporum ac rerum perturbacione oborta, Pragensis ecclesia predictum castellum occupavit et usque ad nostra tempora tenuit. Cum tamen crebris interpellacionibus Olomucensis ecclesia tam apud^f regni tribunalia quam apud^f catholicorum concilia querimoniam ventilasset, verum cum utroque causa perspicue cognita, lisque decisa et possessio ecclesie Olomucensi adiudicata esset, Pragenses tamen tocius

138. a) *Lemma : ,Privilegium domini Conradi, Romanorum regis, super castello Podewyn' B;*
,Datum a rege Romanorum Conrado super castello in Podewin ecclesie Olomucensi' C. —

b) ,perpensiorem' C. — c) ,operacionis' B. — d) ,consilio' B. — e) ,Heinrice' B. —
f) ,aput' B.

¹⁾ *Podivín (Kostel) distr. pol. Břeclav (Lundenburg).*

iuris neglecto suffragio in iniuria persistebant, ceterum nostra urgente iussione fidelis noster dux Bohemie Latizlaus^g facta sufficienti pro hoc et grata commutacione, dedit Ottoni, Pragensi episcopo, sub assensu et testificacione cleri Pragensis et fidelium suorum preedium Selev^h ² et omnia, que ad ipsum pertinent,³ ut omnis de cetero lis inter episcopos Olomucensem et Pragensem de castello Podewin penitus sopiretur et ecclesia Olomucensis perpetue et quiete possessionis privilegio potiretur, exclusaⁱ in perpetuum omni super eodem castro et bonis ad eum pertinentibus Pragensis ecclesie querimonia. Ad cumulandam vero nostre devocationis benivolenciam in eodem castro percussuram monete publice tibi concedimus et confirmamus, super quo regia auctoritate precipimus, ne^k 10 quis dux aut comes eam interdicere aut corrumpere ullo modo audeat, penam a nostra maiestate debitam suspecturus, qui adversus nostra instituta venire ausu temerario temptaverit. Omnem vero episcopii tui familiam, sive servi sint, sive coloni, sive scripticii, utriusque videlicet sexus et omnis etatis personas sub tue tuorumque successorum potestatis dominio et ordinacione ac iurisdicione manere decrevimus, ut nullius dignitatis vel condicionis homo a sua eos quiete et immunitate ulla valeat exaccione vel violencia perturbare. Si quis vero, quod absit, hanc nostram confirmationem infringere temptaverit, centum^l libras auri purissimi conponat,^m quarum partem dimidiam camere nostre, reliquam vero prefate ecclesieⁿ persolvat. Ut autem hec pagina firma et inconvulta omni deinceps tempore permaneat, sigilli nostri impressione eam insigniri iussimus manuque propria, ut infra videtur, corroborantes, qui presentes aderant, testes subternotari fecimus, quorum nomina hec sunt: Fridericus Magdeburgensis archiepiscopus, Bucco Wormaciensis^o episcopus, Sifridus^p Spirensis^q episcopus, Embricho Wirzeburgensis episcopus, Eilbertus Babenbergensis^r episcopus, Vdo^s Cicensis^t episcopus, Otto Frisingensis^u episcopus, Wicherus Brandenburgensis episcopus, Heinricus Ratisponensis episcopus, Wibaldus Stabulensis abbas, Fridericus dux Sweuorum, Adelbertus marchio de Brandenburch,^v Conradus^x marchio de Witin, Otto palatinus comes de Witelinesbach, Dyepoldus marchio de Voburch,^y Geuehardus^z comes de Sulzebach, Fridericus advocatus Ratisponensis, Hermannus 20 25 30

138. g) ,Ladizlaus' B. — h) ,Seleu' B. — i) ,ex causa' B. — k) ,ut' C. — l) ,C' B. — m) ,componat' B. — n) ,eccl. Olomucensi' B. — o) ,Wormatyensis' C. — p) ,Syfridus' C. — q) corr. ex ,Spirensis' C. — r) ,Babenburgensis' C. — s) ,Vado^a B. — t) ,Cy- censis' C. — u) ,Frasingensis' B. — v) ,Bradenburk' C. — x) ,Cunradus' B. — y) ,Vo- bruch' B. — z) ,Gewehardus' C.

35

²⁾ Želiv, germ. Selau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod). — ³⁾ Commutationem hanc Gerlacus ad annum 1184 his verbis commemorat: ,Unde si quis ignorat, quid iuris habeat Pragensis episcopus in Syloensi ecclesia, sciat, quod sicut in aliis ecclesiis ius diocesanum, ita et in Syloensi vendicat sibi ius patronatus, quod accidisse creditur ratione concambii, ex eo videlicet, quando dominus Otto, Pragensis episcopus, duci antiquo Zobezlao [corrigere: Wladizlao] dedit Podywin in concambio pro Syloensi cir- cuitu' (Fontes rer. Bohem. II. pag. 489).

40

comes de Cuich, Adolfus comes de Montibus, Vthelricus^{aa} comes de Lenceborch,
Bertolfus comes de Anedessa,^{bb} Godefridus castellanus de Nurinberch.

Signum^{cc} domini Cuonradi, Romanorum regis secundi (*M*).

Ego Arnoldus, cancellarius, vice Heinrici, Moguntini archiepiscopi et archi-
5 cancellarii, recognovi.^{cc}

Anno^{dd} dominice incarnationis MCXLIII, indiccione VI, regnante Cunrado,
Romanorum rege secundo, anno vero regni eius VII. Data est apud Babenberg
in Christo feliciter amen.^{dd}

139.

10 *Conradus III, Romanorum rex, unum mansum in Aggsbach¹ ecclesiae Berchtesgadensi donat. — Inter testes: ,Fridericus, filius ducis Boemie‘.*

Norimbergae 1144 [apr.]

Monum. Boica XXXI, 1, pag. 406, num. 214. — Erben, Reg. I, pag. 111, num. 248. — Stumpf, Reg. num. 3475. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 378, not. 19.

15

140.

Lucius II papa Henrici, episcopi Olomucensis, gratulationem accipit; addit de suo erga eum amore. Propter ecclesiastica quaedam negotia Romam eum venire iubet.

Laterani [1144] iul. 10.

20 *Apographum in codice ms. saec. XV bibl. capituli metrop. Pragensis GXXXI signato in appendice epist. Iwonis Carnot. cap. CLXXXXIV.*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 230, num. 250. = Migne, Patrol. lat. 179, pag. 902. — Erben, Reg. I, pag. 108, num. 243. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8646.

25 *Lucius episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Olomucensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Fraternitatis tue litteras debita benignitate suscepimus et super hoc, quod ex ipsarum inspeccione de nostra promocione te letari intelleximus, gratum habemus, licet ipsa promocio et officii dignitas nullam nobis quietem vel mentis tranquillitatem conferat, ymmo curas et sollicitudines, labores quoque et tribulaciones nobis quandoque augeat. Nos*

30 *quidem personam tuam ante hoc officium sincero affectu dileximus et nunc affectuosius diligere volumus, et in quibus secundum deum possumus, honorare. Tua itaque interest, in hiis, que ad officium tuum pertinent, ita temetipsum laudabil[iter]^a exercere et ad honorem et exaltacion[em] matris tue sancte Romane*

138. ^{aa}) ,Othelricus' C. — ^{bb}) ,Andella' C. — ^{cc}) ,Signum — recognovi' deest B, C. — ^{dd}) ,Anno — amen' deest C.

139. ¹⁾ In sinistra Danubii ripa a St. Pölten versus septemtr. et occidentem.

140. ^{a)} charta mutilata.

35

ecclesie stud[ios]e intendere, ut deus exinde honoretur, et eadem Romana ecclesia de tua devocione letetur. Preterea, quoniam in quibusdam negotiis ecclesiasticis tue discre[cio]nis opus habemus consilio, per presencia [ti]bi scripta mandamus, ut presentiam tuam quam cicias nobis exhibeas. Datum Laterani VI idus iulii.

141.

5

Lucius II papa Henricum, episcopum Olomucensem, iam iterum Romanam evocat.

Romae [1144] aug. 20.

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 2178 fol. 175v—176 (B) et in cod. ms. saec. XV in bibliotheca capituli metropol. Pragensis G XXXI signato, in appendice litterarum Iwonis Carnotensis cap. CLXXXV (C).

10

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 231, num. 251 (ex C). — Migne Patrolog. lat. tom. 179, pag. 903. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 211, num. 21 (ex B). — Erben, Reg. I, pag. 108, num. 244 (ex B). — Jaffé, Reg. pontif. II num. 8651.

Lvcivs^a episcopus,^b servus servorum dei, venerabili fratri^c H.,¹ Olomucensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Fraternitatis tuę litteras debita benignitate suscepimus et quę in eis continebantur, diligenter attendimus. Unde quemadmodum per alia tibi scripta mandavimus, iterato mandamus, ut quam citius^d poteris, presentiam^e tuam nobis exhibeas. Et tunc tam de his,^f quę^g nobis significasti, quam de aliis, de quibus tecum loqui volumus, per te veritate plenius cognita,^h quod statuendum fuerit, auctore domino statuemus. 20 Datum Rome XIII kalendas septembbris.

142.

Eugenius III. papa monasterium sancti Georgii Pragense tuendum suscipit et eius bona confirmat, petente Henrico, episcopo Olomucense.

Viterbii 1145 apr. 28.

25

Autographum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi.

Hammerschmid, Hist. s. Georgii, pag. 64 (fragm.) — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 233, num. 254. — Migne, Patrologia lat. tom. 180, pag. 1032. — Erben, Reg. I, pag. 113, num. 252. — Jaffé, Reg. pontif. II, num. 8741.

¶ Eugenius episcopus, servus servorum dei, dilectis in Christo filiabus Berte, abbatisse sancti Georgii, eiusque sororibus tam presentibus quam futuris regu-

141. a) caracteribus maiusculis scriptum B; ,Lucius' C. — b) ,episcopus' C ubi etiam inferius pro ,ę semper simplex ,e' habetur. — c) ,fratri' om. C. — d) ,cicias' C. — e) ,presenciam' C. — f) ,hiis' C. — g) corr. ex ,quam' (q) C. — h) ,congnita' C.
) Henrico II dicto Zdik.

larem vitam professis, in perpetuum. ¶ Religiosis desideriis dignum est facilem prebere consensum, ut fidelis devotio celerem sortiatur effectum. Eapropter, ¶ dilectę in domino filię, pro his, quę de religione et honestate vestra per venerabilem fratrem nostrum Henr̄i⁹ cum, Morauiensem episcopum, religiosum et honestum virum, intelleximus, preces ipsius pro vobis paterna benignitate admittimus et beati Georgii ecclesiam, quę in Pragensi civitate sita est, in qua postpositis secularibus et mundanis illecebris pro celestis regni desiderio incluse divino vacatis servitio, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quecumque bona ex dono vel concessione nobilis viri Wladizlai, Boemorum ducis, in presentiarum iuste et canonice possidetis aut in futurum concessionem pontificum, largitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis deo propitio poteritis adipisci, firma vobis vestrisque succendentibus et illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat prefatam ecclesiam temere perturbare aut eius possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur vestris et aliorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva sedis apostolice auctoritate et Pragensis episcopi canonica iustitia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hanc nostre constitutionis paginam sciens temere contra eam venire aut inclusionem vel quietem vestram perturbare temptaverit, secundo tertiove commonita si n[o]n satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore et sanguine dei et domini redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax domini nostri Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipient et apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

(R^a) Ego Eugenius, catholice ecclesie episcopus, subscripsi. (B. V.)

- 30 + Ego Conradus, Sabinensis episcopus, subscripsi.^b
 + Ego Theodewinus, sanctę Rufine episcopus, subscripsi.^b
     + Ego Gregorius, presbyter cardinalis tituli Calixti, subscripsi.^b
     + Ego Guido, presbyter cardinalis tituli sancti Crisogoni, subscripsi.^c
     + Ego Thomas, presbyter cardinalis tituli Vestine, subscripsi.
 35 + Ego Gregorius, diaconus cardinalis sanctorum Sergii et Bachi, subscripsi.
     + Ego Otto, diaconus cardinalis sancti Georgii ad velum aureum, subscripsi.
     + Ego Guido, diaconus cardinalis sanctorum Cosme et Damiani, subscripsi.
     + Ego Octavianus, diaconus cardinalis sancti Nicolai in carcere Tulliano, subscripsi.^d

142. a) in orbiculo haec sententia inscripta est: ,Fac mecum domine signum in bonum'. —

40 b) subscriptio clariore atramento scripta. — c) post hanc subscriptionem una linea vacua relicta est. — d) sequuntur duae lineae vacuae relictae.

† Ego Johannes, diaconus cardinalis sancti Adriani, subscrispi.

Datum Biterbi per manum † Roberti, † sancte Romane ecclesie presbyteri cardinalis et cancellarii, IIII. kalendas maii, inductione VIII, incarnationis domini nunc anno M̄CXLV, pontificatus vero domini Eugenii III pape anno I.

Appendet ex filis sericis bulla plumbea Eugenii papae III, cuius imaginem praebet J. Pflugk-Hartung, Chartarum pontif. Romanorum specimina (sigilla) tab. XIII num. 1. 5

143.

Eugenius III papa Ottoni, episcopo Pragensi et Vladislao, Bohemorum duci, violatores Henrici, episcopi Olomucensis, excommunicatos esse nuntiat.

Viterbii [1145] iun. 5. 10

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 2178 fol. 175v (B).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 235, num. 255. — Theiner, Disquisitiones criticae, pag. 210, num. 20. — Erben, Reg. I, pag. 113, num. 253. — Jaffé, Reg. pontif. num. 8764.

Cf. quae de epistola hac Vincentii Chron. ad a. 1146 refert. (Fontes rer. Boh. II, pag. 416). 15

Evgenius^a episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri O.,¹ Praensi episcopo, et dilecto in Christo filio W.,² illustri Boemiorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. A sede apostolica statutum est, ut si quis suadente diabolo huius sacrilegii reatum incurrerit, quod in clericum vel monachum violentas manus iniecerit, anathemati subiaceat et nullus episcoporum illum presumat absolvere nisi mortis urgente periculo, donec apostolico conspectui representetur et eius mandatum suscipiat. Pervenit ad nos, quod quidam parochiani^b venerabilis fratris nostri H.,^c Morauiensis episcopi, diabolico instinctu, dum ad sanctam Romanam veniret ecclesiam, personam suam ausu sacrilego invaserunt^d et bona sua auferre nullatenus timuerunt. Unde nos, quorum precipue interest tantum sacrilegium et tam gravem excessum impunitum non pretermittere, eosdem sacrilegos, videlicet Conradum,^e Wratzlaum, Depaldum, Micul, Jurata, Domazlaum, Slauebor, Vgonem, Cuno, Roduik, Bogdan, in preterita sollemnitate pentecostes, astante populi multitudine, excommunicationis vinculo in nodavimus et ab omnium fidelium consorcio sequestravimus. Ideoque per apostolica vobis scripta mandamus atque precipimus, quatinus tu, frater episcope, eandem excommunicationem publice denunties et facias observari. Tu vero, fili W. dux, iuxta potentiam tibi a deo collatam eos coherceas, donec prefato fratri

143. ^{a)} caracteribus maiusculis scriptum B. — ^{b)} genuine errore scriptoris ,parrach.^c scriptum, ,o^d supra lineam positum. — ^{c)} ,Me B. — ^{d)} sequuntur in cod. tres circiter voces erasae, rasurae spatium 34 mm continet. — ^{e)} ,videl. Conradum^f in loco raso eadem manu scriptum.

^{f)} Ottoni. — ^{g)} Vladislao. — ^{h)} Henrici.

nostro de tam gravi iniuria satisfaciant et^f ipsi^g iuxta mandatum et consilium ipsius pro se et pro^h aliis ad nostramⁱ presentiam veniant [et]^k, sicut in supradicto decreto continetur, de tam gravi sacrilegio mandatum nostrum suscipiant. Datum Biterbi nonis iunii.

5

144.

Conradus III, Romanorum rex, apud Corbeiam sollemnem curiam celebrans, monasterio Corbeiensi restitutam punctionem apud Hugwer confirmat. — Inter testes, „qui praesentes aderant“ ,Heinricus, Olomucensis episcopus‘.

Apud Corbeiam 1145 [aug. 24.]

- 10 *Falke, Cod. traditionum Corbeiensium pag. 342. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 239, num. 260. — Erben, Reg. I, pag. 114, num. 256. — Stumpf, Reg. num. 3497. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 429 not. 2.*

145.

- 15 *Eugenius III papa Henricum, episcopum Olomucensem, adversis rebus afflictum consolatur. Theobaldum ducem se ab excommunicatione absolvisse nuntiat et permittit, ut etiam Vratislaum ducem absolvat. Sacerdotes quosdam ob sacra in ducis Conradi excommunicati terra procurata ab officio deponit. In causa, per Danielem, praepositum Pragensem, sibi delata, episcopum evocat.*

Viterbii [1146] mai. 25.

- 20 *Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 2178, fol. 175 (B).*

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 246, num. 267. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 209, num. 19. — Erben, Reg. I, pag. 115, num. 260. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 8925.

- 25 *Evgenius^a episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Henrico, Monraiensi episcopo, salutem et apostolicam benedictionem. Tribulationibus et angustiis, quas ab infidelibus illis te iam diu passum esse cognoscimus, paterno affectu compatimur, quamvis nos permittente domino multis tribulationibus fatigemur. Verum tamen non ignorat tua discretio, quia omnes, qui volunt pie vivere in Christo Jesu, expedit huius seculi tribulationes sustinere. Ipse etenim do-*
- 30 *minus noster Jesus Christus non ad mundi gaudia, sed ad passiones et mortem etiam pro nobis tolerandam a patre missus est. Ipsum itaque caput nostrum immitari debemus, quia, si pro ipso^b persecutiones patimur, certi de promisso eius*

143. ^{f)} sequuntur duo voces erasae, ut videtur, quoniam ex^t. — ^{g)} corr. ex^t, ipsius^t. — ^{h)} ,pro^t supra lineam eodem atramento additum. — ⁱ⁾ ,nostram^t eadem manu in loco raso scriptum. — ^{k)} in cod. omissum.

35 145. ^{a)} characteribus maiusc. scriptum B. — ^{b)} ,pro ipso^t ex^t, pati^t in loco raso eadem manu corr. B.

beati erimus. Confortare igitur, karissime in Christo frater, et viriliter age, quia salvator noster suos usque in finem non derelinquet, et nos, in quibus secundum deum possumus, opem et consilium tibi impendere parati sumus. Teobaldum, fratrem dilecti filii nostri W.,¹ illustris Boemorum ducis, qui personam tuam et illos, qui tecum erant, invasit, cum quibusdam sociis suis recepimus, et accepto ab eo iuramento, ut de tanto excessu iuxta mandatum nostrum satisfaceret, absolvi fecimus. Post absolutionem vero ei precepimus, ut clericum vel monachum de cetero non capiat nec capienti assensum prebeat. Deinde autem condigna sibi iniuncta penitentia, ipsum ad tuam discretionem remisimus, ut secundum quod devotionem et compunctionem ipsius cognoveris, cum eo misericorditer agas. Monuimus etiam ipsum et studiose rogavimus, ut tam devotum et humilem se ipsum tibi exhibeat, ut de tanta offensa á domino et a te indulgentiam mereatur. Vratizlaum vero, pro hac eadem offensa excommunicatum, quoniam valida infirmitate détentus ad nostram presentiam, sicut accepimus, venire non potest, discretioni tuę committimus ipsumque absolvendi et condignam ei penitentiam iniungendi tibi concedimus facultatem. Preterea beati Gregorii de inobedientibus mandatis sedis apostolicę sententiam prosequentes tres^c presumptuosos sacerdotes videlicet Bolemitum,^c Gallum, Scrih, qui, prout nobis significátum est, in terra Cunradi, a nobis excommunicati, nostra auctoritate á divinis officiis interdicta, divina officia celebrare presumunt, ab officio omnino deponimus et beneficium ecclesiasticum eis interdicimus. Ad hęc, quoniam religiosis et discretis personis opus habemus, per apostolica tibi scripta mandamus, quatinus quam citius tibi oportunum fuerit, presentiam tuam nobis exhibeas et tunc de negotio, quod per dilectum filium nostrum D.,² Praiensem prepositum, nobis significasti, tibi plenius respondere curabimus. Datum Viterbi VIII kal. iunii.

5
10
15
20
25

146.

Eugenius III papa Heinricum Olomucensem et Ottонем Pragensem episcopos et Vladislauм ducem laudat, quod Guidoni, legato apostolico, in cleri correctione astiterint, hortaturque, ut eiusdem p̄aecepta observari faciant.

Viterbii [1146] iun. 2. 30

Apographum in cod. ms. saec. XII. bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis num. 2178, fol. 174v—175 (B).

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 248, num. 268. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 208, num. 17. — Erben, Reg. I, pag. 116, num. 261. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8930.

145. c) ,tres — Bolemi' in loco raso ead. manu scriptum B.

35

¹⁾ Vladizlai. — ²⁾ Danielem.

Evgenius^a episcopus, servus servorum dei, venerabilibus fratribus H.,¹ Morauensi, O.² Pragensi episcopis, dilectis in Christo filiis W.,³ illustri duci, et universo clero et populo per Boemiam et Morauiam constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Apostolicę sedis amministratio, cui domino disponente deser-
 5 vimus indigni, tam vicinis quam longe positis nos efficit debitores. Quod^b pre-
 decressor noster felicis memorię, papa Innocentius,^c intelligens et de vobis pa-
 terna sollicitudine curam gerens, dilectum filium nostrum Gwidonem diaconum
 cardinalem ad partes illas direxit⁴ et ea, quę de incontinentiis clericorum et sa-
 cerdotum et aliis enormitatibus in generali concilio⁵ promulgavit, per eum vobis
 10 annunciat et firmiter observanda precepit. In quibus quia vos, fratres episcopi,
 et tu, dilecte in Christo fili W.,⁶ sicut ipso referente didicimus, ei viriliter asti-
 tistis, gratum habemus, et devotionem vestram in domino collaudamus. Verum
 quoniam non incepisse tantum, sed perfecisse virtutis est, universitatem vestram
 15 rogamus et exhortamur in domino atque in peccatorum vestrorum remissionem
 iniungimus, ut vos, quibus in terra illa potestas a deo commissa est, quę a pre-
 fato cardinali iam dicti predecessoris nostri auctoritate tam de clericorum incon-
 tinentia et aliis enormitatibus ibidem vestro consilio et auxilio nunciata et pre-
 cepta sunt, observetis et a subditis vestrīs firmiter observari faciatis; contemp-
 20 tores vero iuxta discretionem vobis a deo concessam et sanctorum patrum sta-
 tuta debita animadversione coherceatis. De fidelitate quoque et devotione, quam
 erga beatum Petrum et nos ipsos geritis, et de frequenti visitatione, per dilectum
 filium nostrum D.,⁷ Pragensem prepositum, quem vobis fidelem et vestri honoris
 amatorem esse cognovimus, predecessoribus nostris et nobis transmissa, dilectioni
 vestre grates referimus. Datum Biterbi IIII nonas iunii.

Eugenius III papa Vladislau, Bohemorum ducem, rerum ecclesiasticarum studiosum laudat. Uxori eius Gertrudi salutem ascribit. Heinricum, episcopum Olomucensem, et Danielem, praepositum Pragensem, commendat.

Viterbii [1146] iun. 2.

30 *Apographum cod. ms. saec. XII bibliothecae caes. reg. aulicae Vindobonensis 2178 fol. 175 (B).*

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 249, num. 269. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 209, num. 18. — Erben, Reg. I, pag. 116, num. 262. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 8931.

146. a) *characteribus maiusculis scriptum.* — b) *,debit.* Quod^d *in loco raso ead. manu scriptum.* — c) *Innoç̄ characteribus maiusculis scriptum B.*
 35 ¹⁾ *Henrico.* — ²⁾ *Ottoni.* — ³⁾ *Vladislao.* — ⁴⁾ *Vide num. 130.* — ⁵⁾ *Laterani anno 1139 apr. 3 habito;* v. *Jaffé, Reg. pontif.² I, pag. 885.* — ⁶⁾ *Vladislao.* — ⁷⁾ *Danielem.*

Evgenius^a episcopus, servus servorum dei, dilecto in Christo filio W.,¹ illustri Boemorum duci, salutem et apostolicam benedictionem. Si iuxta sacre scripture^e testimonium particeps mercedis existit, qui bonorum operum adiutorem se prebet, ampliori dignus es merito, qui non tantum adiutor, sed etiam actor existis. Ideoque gratum nobis est, quia, sicut venerabili fratre nostro Heinrico, Morauiensi episcopo, et dilectis filiis nostris G.,² diacono cardinali, et Daniele, Pragensi preposito, referentibus accepimus, ecclesias et ecclesiasticas personas, et maxime religiosas, diligis et honoras atque religionem^b et cetera, que ad honorem dei spectare noscuntur, in terra tibi a deo commissa niteris propagare, enormitates vero illius populi, que peccatis exigentibus plurimum excreverunt et precipue clericorum incontinentias, que deo abominabiles sunt, non solum de capella tua verum etiam de tota terra illa^c extyppare viriliter elaboras. Cum enim ipsi clerici templum dei, vasa domini, sacrarium spiritus sancti esse debeant, indignum valde est eos cubilibus et in pudiciciis deservire. In hoc quoque devotionem tuam in domino collaudamus, quia, cum gens illa prava et antiqua consuetudine nimiè potationi et ebrietati dedita sit, ipse sobrietatem vicio illi contrariam diligis atque tam istis quam aliis eorum enormitatibus tamquam catholicus princeps et deum timens virilis animi constantia contradicis. Quia igitur non incipienti tantum, sed perseveranti corona promittitur, nobilitatem tuam rogamus et exhortamur in domino atque in peccatorum remissionem iniungimus, quatenus in bono proposito firmiter perseveres, ut et in presenti prestante domino feliciter vivas et in futuro sempiternè retribucionis fructum percipias. Dilectam vero filiam nostram G.³ ducissam, uxorem tuam, salutamus et benedicimus, et ut in dilectione dei et amore religionis iuxta bonum inicium perseveret, in domino commonemus. Ad ultimum vero prefatum Morauiensem episcopum et D.⁴ prepositum, prudentes siquidem et discretos viros, qui personas vestras et vestrum honorem sincero affectu diligunt, tuę et ipsius nobilitati attentius commendamus, et de visitatione vestra predecessoribus nostris et nobis frequenter exhibita dilectioni vestre grates referimus. Nos quidem personas vestras vera in domino caritate diligimus et, in quibus secundum deum possumus, honorare et exaudire volumus. Datum Biterbi IIII nonas iunii.

148.

Conradus III, Romanorum rex, traditionem montis sancti Gotehardi monasterio eiusdem loci¹ a Conrado abate Altahensi factam confirmat. — Inter „testes, sub quorum praesentia haec acta et firmata sunt“ Heinricus Moraviensis 35 episcopus.

In episcopatu Ratisbonensi 1146 iul. 12.

147. a) caracteribus maiusculis scriptum B. — b) ,relionē B. — c) ex ,tua' eodem atra-
mento corr. B.

¹⁾ Vladizlao. — ²⁾ Guidone. — ³⁾ Gertrudem. — ⁴⁾ Danielem.

148. ¹⁾ Nunc Kirchberg a Straubing versus orientem.

5

10

15

20

25

30

35

40

Monum. Boica XI, pag. 161, num. 40. — Erben, Reg. I, pag. 118, num. 264. — Stumpf, Reg. num. 3520.

149.

- 5 *Paulus et Gebehardus [presbyteri Ratisbonenses] cum Martino, sancti Ambrosii Mediolanensis praeposito, de periculis sibi a Bohemis imminentibus conqueruntur: „Expectamus enim sevissimam et fedissimam Boemiorum gentem, iam iamque nobis cum gladiis et ignibus imminentem.“* [1146 aug.]

- 10 *Pflugk-Hartung, Iter Italicum II, pag. 476, num. 63.*
De tempore v. Pflugk-Hartung l. l. pag. 732. Cf. etiam Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. IV, pag. 469.

150.

- 15 *Bernhardus, abbas Clarevallensis, ducem Vladislauum ceterisque nobiles et universum populum Bohemiae ad expeditionem in terram sanctam invitat, idemque negotium episcopo Moraviensi commendat.* [1147 ineunte.]

- 20 *Apographum in cod. ms. bibliothecae c. r. universitatis Pragensis VIII A 6 in exordio alia manu saec. XIV adscriptum (A). Exstat etiam in cod. ms. bibl. c. r. aulicae Vindobonensis saec. XV, num. 4483, fol. 190—190^v (B) et in altero cod. ms. saec. XV eiusdem bibliothecae num. 4522, fol. 169—169^v (C).*

Boczek, Cod. dipl. Moraviae I, pag. 255, num. 275 (sicut asserit, e codice ms. capituli Olomucensis sign. CXXVI, ubi autem epistolam hanc non repperi). — Migne, Patrolog. lat. tom. 182, col. 652, num. 458. — Erben, Reg. I, pag. 119, num. 269.

- 25 *Epistolam Chron. Vincentii ad a. 1147 his verbis commemorat: „Cum haec itaque praedicatione [Bernardi] per epistolam transmissa ad aures domini Wladislai ducis Bohemiae pervenisset et coram eo et episcopo et clero et populo in publico lecta fuisset, supradictus dux . cum fratre suo germano, domino Henrico, et cum patre suo, domino Spitigneo, et cum plurima procerum suorum militia . . . ultra mare iturus et contra paganos pugnaturus crucem assumpsit“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 417). — Vide etiam Palacký, Dějiny I, 2 pag. 37; Bernhardi, Konrad III, pag. 543 et 548, nota 28.*

- 30 *Duci W.^a ceterisque^b nobilibus et universo populo Boemie^c Bernhardus Clareuallensis^d vocatus abbas salutem in Christo. Est mihi^e sermo ad vos de negotio Christi, in quo est salus vera.^f Quod loquor, ut indignitatem^{f*} persone scribentis excuset apud^g vos^h auctoritas domini, excuset consideratio utilitatis vestre, excuset que in nobisⁱ est intentio karitatis.^k Modicus enim sum, sed non*

150. a) „Wladislao“ C, *idem supra lineam addidit manus saec. XV in cod. A.*, Wracislao^b B. — b) „ceteris“ A, C. — c) „Boemie“ A. — d) „Clareualeñ“ C. — e) „michi“ A. — f) „vestra“ A, C; „vrq̄“ B. — f*) „indingnitatem“ A. — g) „aput“ C. — h) *super-scriptum ead. manu A.* — i) „vobis“ B, C. — k) „caritatis“ C.

modice cupio omnes vos^t in visceribus Jesu^m Christi. Hic zelus urget,ⁿ ut scribam, quod libentius viva voce cordibus vestris inscribere^o laborarem, si ut^p voluntas non deest, suppeteret et facultas. Sed spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Obtemperare^q non potest corruptibile^r corpus anime desiderio, nec spiritus velocitatem moles terrena valet comitare.^s Sed quid hinc querimur? Abest a vobis^t portio^u nostri, sed que vilior est. Cor nostrum tamen^v patet ad vos, o Boemi,^x cor nostrum usque ad vos dilatatum^y est, etsi corpus onerosum^z terrarum intercapedo detineat. Audiat ergo universitas^{aa} vestra verbum bonum, audiat^{bb} verbum salutis,^{cc} et oblatam indulgentie copiam devotis quibusdam anime brachiis amplectatur.^{dd} Neque enim est simile tempus ceteris, que 10 hucusque preteriere temporibus.^{ee} Nova venit e celo divine miserationis ubertas; beati, quos invenit superstites^{ff} annus^{gg} placabilis domino, annus remissionis, annus^{hh} utique iubileus. Dicoⁱⁱ vobis non fecit dominus taliter omni retro generationi, nec tam copiosius^{kk} in patres nostros^{ll} gratie munus effudit. Videte, quo 15 artificio utitur ad salvandum vos,^{mm} considerate pietatis abyssumⁿⁿ et obstupescite peccatores. Necessitatem^{oo} se habere aut facit aut simulat, dum vestris 20 cupiditatem necessitatibus subvenire. De celo venit consilium hoc, nec ab homine est, sed a corde pietatis divine processit. Commota est et contremuit terra, quia celi^{pp} dominus cepit perdere terram suam, in qua visus est annis plus quam XXX homo inter homines conversatus. Suam, quam honoravit nativitate sua,^{qq} illuminavit miraculis, dedicavit sangwine, sepultura ditavit. Suam, in qua vox^{rr} tururis audita est, cum virginis filius castitatis studio commendaretur.^{ss} Suam, in 25 qua primi apparuerunt flores resurrectionis. Hanc repromotionis terram ceperunt occupare maligni, et nisi^{tt} fuerit qui resistat, ad ipsum inhyan religionis nostre sacrarium, locumque^{uu} ipsum maculare conantur, in quo propter nos vita nostra obdormivit in morte, et prophanare sancta sanctorum, loca dico agni^{vv} immaculati purpurata^{xx} crux. Audite amplius aliquid, quod movere debeat quod-

150. ¹⁾ ,vos omnes^B, omnes^C omittit C. — ^{m)} ,esse^C. — ⁿ⁾ alio atramento corr. ex ,vignet^C. — ^{o)} ,scribere^A, B, C ,scribere cord. vestr.^C. — ^{p)} sequ. ,facultas^{sed punctis subpositis deletum A.} — ^{q)} ,obtemperare^A. — ^{r)} ,corruptibile^A, B. — ^{s)} ,comitari^A, ,commitari^B. — ^{t)} ,nobis^A. — ^{u)} ,porcio^{in margine alio atramento additum A.} — ^{v)} ,tamen^{omittit A, C.} — ^{x)} ,Bohemⁱ A, C. — ^{y)} ,dilatum^B. — ^{z)} ,corp. nostrum oner.^C; sequ. ,est^t, sed punctis deletum A. — ^{aa)} ,r^t superscripta A. — ^{bb)} ,t^t superscr. A. — ^{cc)} ,slutis^A. — ^{dd)} ,complectatur^C. — ^{ee)} ,que btemporibus hucusque preteriere^A; ,que preteriere temporibus hucusque^{B, C.} — ^{ff)} ,superstes^C. — ^{gg)} ,animus^A. — ^{hh)} sequ. iterum ,annus^s, sed punctis deletum A. — ⁱⁱ⁾ seq. ,enim^{punctis deletum A.} — ^{kk)} ,copiosum^C. — ^{ll)} ,vestros^{B, C.} — ^{mm)} alia manus superscripsit ,n^t A. — ⁿⁿ⁾ ,abissum^C. — ^{oo)} necessitate^{A, B.} — ^{pp)} ,celi^{om.} A. — ^{qq)} ,nativitate, suam quam ill.^{C.} — ^{rr)} ,vox^{in marg.} A. — ^{ss)} ,studium commendatur^A, ,comendatur^C. — ^{tt)} genuine ,ubi^s, sed punctis deletum et ,nisi^{ead.} manu superscr. C. — ^{uu)} ,lectumque^A. — ^{vv)} ,agni^A, sed prior ,n^t punto deleta A. — ^{xx)} ,purpurati^{A, C}.

libet^{yy} durum pectus homini christiani. Accusatur proditionis^{zz} rex noster, inponitur ei, quod non sit deus, sed falso simulaverit, quod non erat. Quis in vobis^a est fidelis eius, surgat, defendat^b dominum suum ab impositae proditionis^{zz} infamia, securum conflictum ineat, ubi^c sit et vincere^d gloria et mori lucrum. Quid moramini, servi crucis, quid dissimulatis vos,^e quibus nec robur corporum, nec terrena substantia deest.^f Suscipite signum crucis et omnium, de quibus corde contrito^g confessionem feceritis, plenam^h indulgentiam delictorum hanc vobis summus pontifex confert, vicarius eius, cui dictum est: ,Quodcunque solveris super terram, erit solutum et in celis.ⁱ Suscipite munus oblatum et ad 5 irrecuperabilemⁱ indulgentie facultatem alter alterum prevenire festinet. Rogo et consulo, ne propria quisque negotia Christi negotio videat^k preferenda,^l nec propter ea, que temporibus aliis poterunt vel^m possuntⁿ exerceri, istud obmittat,^o quod recuperari ultra^p non possit. Et ut noveritis, quando, qua, quomodo sit eundum, iter vestrum^q audite: In proximo pascha^r² profecturus est exercitus 10 domini et pars non modica per Vngariam^s ire proposuit. Illud quoque statutum est, ne quis variis aut croceis^t seu etiam sericis utatur vestibus, sed neque in equorum falleris auri vel argenti quippiam apponatur, tantum in scuto et ligno sellarum, quibus utentur, cum ad bella^u procedent, aurum et argentum apponi licebit hiis, qui voluerint,^v ut refulgeat sol in eis et terrore^x dissipetur gentium 15 fortitudo. Copiosius hec^y et latius prosequi oportuerat, nisi quod habetis apud vos dominum Morauiensem episcopum,^z virum sanctum et doctum,^z quem exortatum^{aa} volumus esse, ut secundum sapientiam, que data est ei a domino, diligentius super hoc universitatem vestram studeat exhortari. Exemplar quoque litterarum domini pape misimus vobis,^{bb} cuius admonitionem intentissima de- 20 betis^{cc} aure percipere et eius observare^{dd} decreta. Valete in domino.^{ee}

150. yy) corr. ex ,quamlibet[‘] B; corr. ex ,quelibet[‘] C; ,quamlibet[‘] A. — zz) ,perdicionis[‘] C.

— a) ,vob.[‘] superscr. A; sequens, ,est[‘] omissum in C. b) ,et defendat[‘] C. —

c) ,nisi sic[‘] A; ,ubi[‘] alio atramento corr. ex ,in[‘] B. — d) ,vivere[‘] codices. — e) ,vos[‘] in marg. A. — f) ita Boczek; ,terrena possunt deesse[‘] A, B, C. — g) ,cōtto[‘] in marg.

corr. loco ,puro[‘] genuine positi, sed punctis deleti A. — h) ,plenam feceritis[‘] C. —

i) ,inrecuperabilem[‘] A, B; ,irrecupabilem[‘] C. — k) ,velit[‘] C. — l) corr. ex ,preferri[‘] A. —

m) ,et[‘] B, C. — n) ,poterunt[‘] A. — o) ,obtineat[‘] A, B. — p) ,ultra recip.[‘] C. — q) ,iter

vestrum[‘] clariori atramento scriptum, inter ,eundum[‘] et ,audite[‘] spatium aliquot litterarum vacuum relictum A; ,paucis audite[‘] Boczek. — r) ,pasca[‘] A, B. — s) Hungaria[‘] C. — t) ,griseis[‘] A, B. — u) ,loca[‘] B, C. — v) ,noluerint[‘] A. — x) ,terre[‘] (in

marg.) A, B. — y) ,hec[‘] deest C. — z) ,sanct. edoctum[‘] C. — aa) ,exhortatum[‘] B;

,exhortamur (corr. ex ,exortatum[‘]), ut sec.[‘] C. — bb) ,vobis[‘] omittit A. — cc) corr. ex

,deberetis[‘] A. — dd) ,ob[‘] in marg. A. — ee) ,in dom.[‘] deest C.

) Matth. XVI, 19. — *) die 20. aprilis. Hunc terminum expeditionis exercitui Teu-

tonico primitus statutum fuisse, videtur etiam ex verbis Odonis De Diog. II (Mon.

Germ. Script. XXVI, pag. 62.): ,Processit ille [Alemannus] in Pascha[‘]. De vero

egressionis tempore vide Bernhardi, Konrad III, pag. 596. — *) Henricum II.

151.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio Zwettensi silvam quandam ad fluvium Champ donat. — Inter testes: ,Hainricus, Olomucensis episcopus'.

[*Ratisbonae 1147 post febr. 13.*]

Frast, Stiftungsbuch d. Kl. Zwettl in Font. rer. Austr. 2. Abth. III, pag. 41. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 260, num. 280. — Erben, Reg. I, pag. 123, num. 276. — Stumpf, Reg. num. 3535. 5

Nota temporis diploma anno 1148 indict. 9 datum esse indicat, sed nomina testium, quae etiam in Stumpf, Reg. num. 3532 et 3534 occurunt, donationem in curia Ratisbonensi mense februario anno 1147 habita factam esse ostendunt. Cf. Bernhardi, Konrad III 10 pag. 541 et 543, not. 17.

152.

Conradus III, Romanorum rex, monasterii Ichtershausen¹ fundacionem confirmat. — Inter testes: ,Heinricus, Olomucensis episcopus'.

Norimbergae 1147 apr. 24. 15

Hesse, Beiträge z. Gesch. d. Mittelalters II, pag. 41. — Stumpf, Reg. num. 3547. — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 560.

153.

Matthaeus, Cracoviensis episcopus,¹ et Petrus comes Bernhardum, Clarevallensem abbatem, ad corrigendos Ruthenorum, Polonorum et Bohemorum 20 mores invitavit.

[*1146 ex. — 1147.*]

Pez, Thesaurus anecdotor. noviss. VI, pag. 360, num. 125 (e cod. quodam monast. Windbergensis) = Erben, Reg. I, pag. 125, num 281 (exc.).

Epistola nullam omnino temporis notam continet. Pez anni 1150 spatio eam definit, cuius 25 opinionem Erben probat. Mihi autem potius ante expeditionem contra Slavos anno 1147 factam scripta esse videtur.

154.

Miles quidam, nomine Asinus, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov ecclesiam in Krušina, praedium in Přistoupin et terram in villa Počatice donat. 30

[*1140 iun. 25 — 1148 iul. 10.*]

Traditur in privilegio Premislai Otakari I. regis, anno 1205 ian. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A).

152. ¹⁾ *Ab Erfurt ad plagam meridionalem.*

153. ¹⁾ *1143—1165.*

Piter, Thesaurus absconditus pag. 154 = Boczek, Cod. dipl. Mor. II, pag. 29, num. 25. — Erben, Reg. I, pag. 222, num. 489.

De memoriae fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Notum sit omnibus vere fidei cultoribus, tam presentibus, quam posteris
 5 eorum, quod quidam miles, nomine Asinus, filius Hozee,^a dedit quandam ecclesiam pro remedio anime sue suorumque parentum in loco, qui Crusina¹ nuncupatur, et hoc ad monasterium sancti Johannis Baptiste Ostrow. Premium quoque, quod est Pristupymy,² ad idem monasterium obtulit et terram Pocatycych³ ad aratrum sufficientem,^b et circa prefatam ecclesiam terram dedit ad aratrum. Hoc quoque
 10 tam boni propositi beneficium dominus Otto, duodecimus sancte Pragensis ecclesie episcopus,⁴ cum ceteris fratribus tam^c banno quam presenti scripto sanctivit, quod quicumque huius bone voluntatis propositum evertore voluerit, in extrema tremendi^d examinacione iudicii non solum cum Juda proditore domini nostri Jesu Christi, sed eciam cum omnibus destructoribus ecclesiastice utilitatis
 15 rationem redditurus sit.

155.

Miroslaus, quidam de primatibus Bohemiae, monasterium ordinis Cisterciensium in Sedlec fundat et dotat, consentiente et attestante Vladislao, duce Bohemiae, Ottone, Pragensi, et Henrico, Olomucensi episcopo.

20

[1142—1148 iul. 10.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae Pragae (A).

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 284 = Dewoty, Popsáni řehole Cistercienské. na svatém místě údolí Sedleckého, pag. 45. = Boczek, Cod. dipl. Morav. I, pag. 221, num. 245. — Riegger, Archiv d. Gesch. u. Stat. III, pag. 374 (reg.) — Erben, Reg. I, pag. 103, num. 231 (ex apographo characteribus saec. XII anno 1632 accurate delineato in tabulario Sedlicensi). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 19, num. 62 (reg.).

De monasterii Sedlecensis fundatione Ottonis, prioris Waldsassensis, Chronicon ap. Oefele, Rer. Boic. scriptores I, pag. 65 his verbis refert: Gerlacus, quartus abbas huius domus, vir multae sagacitatis et industriae, annis quinque et viginti (1138—1163) praefuit. Sub eo monasterium Zedlitz fundatum est circa annum domini 1142. Ad cuius fundationem ipse felicitate solliciteque cooperatus est, ad quod etiam ipse primos fratres transmisit et spiritualis aedificii prima iecit fundamenta. Ob id visitandi illius loci potestatem abbates huius domus obtinuere.^c Eundem annum etiam Tabula abbatiarum ord. Cisterciensis, in monasterio Ebraciensi conscripta, indicat; v. Winter, Die Cistercienser d. nordöstl. Deutschlands I, pag. 329, Dobner, Annal. VI, pag. 283 alia testimonia sequens monasterium anno 1143 fundatum esse putat. — Instrumentum fundationis notis omnibus chronologicis caret. Quod non ipso fundationis anno, sed paulo post conscriptum esse ipse modus dicendi probat. Hoc autem non serius quam anno 1148 factum esse ex eo colligitur, quod sigillo

154. a) altera ,e^c superscr. A. — **b)** ,sufficiens^c A. — **c)** ,tan^c A. — **d)** ,tremendi^c A.

40

¹⁾ Krušina, vicus quondam ibi situs ubi hodie Pankrác prope Pragam. — ²⁾ Přistoupín, distr. pol. Český Brod. — ³⁾ Počatice; hodie non exstat. — ⁴⁾ 1140 iun. 25 — 1148 iul. 10.

Ottonis, *Pragensis episcopi*, († 1148 iul. 10) munitum erat. — Palacký ap. Erben op. I. pag. 624 de instrumento hoc adnotavit: „*Diploma scriptum sub finem saec. XII*, cui opinioni scripturae forma saeculo XII medio apte conveniens omnino obsistit.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit omnibus Cristi fidelibus tam futuris quam presentibus, quod regnante domino Wadizlao, ¶ Boemiorum duce serenissimo, cum uxore sua nobilissima domina Getrvde^a quidam de primatibus Boemie, Mirozlavs^a nomine, divino ¶ monitus partim timore et amore, saluti suę volens consulere, cum sepius et a sapientioribus et etate proiectioribus audivisset, sine cultu verę religionis nec ¶ karitatis unitatem posse subsistere, nec deo gratum exhiberi servicium, statuit se religiosas personas diligere et earum quieti auxiliante domino providere. Consideratis ergo sanctorum virorum secundum diversam professionem variis conversationibus, ad unius tamen domus cęlestis patris mansiones tendentibus, delegit de ordine Cisterciensium aliquos fratres mediatores sibi cum Christo procurare. Hoc ergo pio ac sancto voto de die in diem magis ac magis per gratiam sancti spiritus incalescente, de claustrō Waltsaxen^a conventum fratrum sibi impetravit committi. Cuius petitioni sancte conversationis venerabilis abbas Gerlacvs^a acclinatus, conventum fratrum in Bohemiam direxit. Quibus sancto desiderio susceptis, prefatus dominus Mirozlavs^a, consentiente et adtestante predicto venerabili duce^b Boemie Wadizlao^a et reverendo Ottone^a, Pragensium episcopo, canonica auctoritate confirmante, persuadente etiam et adtestante venerabili domino Heinrico,^a Morauiensem episcopo, locum, qui dicitur Sedlce^a¹ cum omnibus, que adtinent, deo et sancte dei genitrici Marię^a in usus fratrum predictorum in perpetuum libere dedit, in primis siquidem statuens, ut ordo monachicus secundum beati Benedicti^a regulam et patrum Cisterciensium institutionem perpetuis ibi temporibus inviolabiliter conservetur. Succedente ergo temporis opportunitate, divina gratia auxiliante, fundata est in Sedlce ecclesia divino servicio apta et ei ordini congrua. Cui a primo fundationis suę exordio possessiones, quarum nomina infra continentur, ad usus ipsius ecclesie et fratrum ibidem deo deservientium libere sine ullius reclamatione collate sunt: Solnic,² Hothovici,³ Podolsani⁴ cum omnibus appendiciis suis, Gradische⁵ cum aqua, pratis et silva, Sdebudici,⁶ in Pobor⁷ curia cum terra Odolen et terra Donati, Belani,⁸ Maleiouici,⁹ Lvbenici,^{c 10} < Glusow¹¹ et Cacin¹² cum omnibus attinenciis

155. a) nomen litteris maiusculis scriptum A. — b) sequitur foramen in membrana 47 mm continens. — c) post hanc vocem reliquum lineae spatium 61 mm continens et tota linea sequens vacua relicta fuit, ibique alia manus posterior saec. XII alio atramento ,Glusow — fluentem addidit.

¹⁾ Sedlec prope Kutná Hora (Kuttenberg). — ²⁾ An Solenice in distr. pol. Příbram? — ³⁾ Chotovice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁾ Podulšany, distr. pol. Pardubice. — ⁵⁾ Hradisko prope Pardubice. — ⁶⁾ Hodie non exstat. — ⁷⁾ Poboří, distr. pol. Kolín. — ⁸⁾ Bylany, distr. pol. Kutná Hora. — ⁹⁾ Majelovice, apud Uhlišské Janovice, distr. pol. Kutná Hora. — ¹⁰⁾ Libenice, distr. pol. Kolín. — ¹¹⁾ Hlitzov, distr. pol. Kutná Hora. — ¹²⁾ Fortasse Kačina prope villam Sv. Mikuláš in distr. pol. Kutná Hora.

suis usque ad rivulum circa Borram silvam fluentem.^{d)} Ceterum, ut bonum principium finis melior consequatur, prefatus Mirozlavs, totis visceribus intentus^{e)} in posterum quoque predictę ecclesie providere, cum unicum haberet filium, constituit, ut, si hic filius sine filio herede moreretur, vel etiam in posterum deficiente in linea filiorum herede, sine cognatorum vel consanguineorum contradictione tota eius hereditas ad usus ecclesię in Sedlce revertatur. Hoc etiam Dersizlav,^{a)} Mirozla^{b)} sororis filius, nullum habens filium, de sua hereditate constituit. Divino ergo amore inflammati tam venerabilis dux quam reverendi patres episcopi, dominus Otto^{c)} Pragensis ac venerabilis Heinricvs,^{a)} Morauiensium episcopus, cuius prudenti consilio Boemia decorata regebatur, decreverunt, ut nulli omnino hominum liceat prefatum locum temere perturbare aut eius possessiones auferre vel minuere vel etiam ulla tenus invadere vel ullis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur et illibata permaneant, tam ipse locus quam possessiones et omnia, quęcunque illius loci ecclesia ab initio libere possedit aut in futurum concessionem pontificum, largitione principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona predictam ecclesiam vel eius possessiones inquietare temptaverit, secundo terciove commonita, si non congrua satisfactione resipuerit, ream se divino iudicio de perpetrata iniquitate cognoscat. Cunctis autem iam sepe dictam ecclesiam et eius possessiones tuentibus sit pax domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructus bonę actionis percipient et apud districtum iudicem premia ęternę beatitudinis inveniant. Ut autem hęc constitutionis et privilegii pagina rata permanens omni ambiguitate^{f)} careat, iam sepius dicti fideles servi Christi, dux videlicet et venerabiles patres episcopi sigillorum suorum notis confirmaverunt.

In membranae latere sinistro Vladislai ducis sigillum rotundum e cera fusci coloris impressum erat, cuius fragmentum diplomati adhuc adiacet. (Descriptionem eius vide ad num. 157). Posteriori eius parti sigillum secretum Henrici, episcopi Olomucensis, inerat, quod iam superius ad num. 115 descripsimus. (Imaginem minus accuratam praebet Dobner, Annal. Hagec. VI, tab. IV). Ottonis, episcopi Pragensis, sigillum, quod sub instrumenti finem indicatur, abest, neque in membrana vestigium ullum restat id aliquando appositum fuisse.

156.

Henricus II, episcopus Olomucensis, monasterii Strahoviensis, alias Montis Sion, fundationem enarrat et possessiones a Johanne I, Pragensi episcopo, Vladislao II, duce Bohemiae, et Gertrude ducissa ei donatas consignat.

[1143—1148 iul. 10].

155. ^{d)} post hanc vocem reliquum lineae spatium 275 mm continens vacuum relictum est. — ^{e)} inter ,in' et ,tentus, foramen in membrana. — ^{f)} ,bi' ex ,bu' radendo correctum A.

Instrumenti autographum amissum est. Superest tantum fragmentum manu saec. XV descriptum in urbario monasterii Strahoviensis anno 1410 conscripto fol. 40—41, quod in tabulario regalis canoniae Strahoviensis sub XVII A 6 asservatur (B).

Hugo, Sacri et canonici ord. Praemonstratensis annales II, Probationes, pag. DLIX. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 217, num. 243 (ex apographo saec. XVII e tabulario monast. Gradicensis). — Erben, Reg. I, pag. 106, num. 241. — Emler, Reg. II, pag. 1154, num. 2635 (frgm. ex B). 5

Annus fundationis monasterii Strahoviensis in fontibus coaevis nusquam liquido indicatur. Primam eius fundationem sub abbatte Blasio circa annum 1140 factam esse ex eo patet, quod Gerlaci Milovicensis chronicon de monasterii huius primordiis ad annum 1184 commemorat; v. Font. rer. Bohem. II, pag. 485. Annum praedictum aperte profert Cosmae continuatio in Font. rer. Boh. II, pag. 271, quae Gerlaci relationem ad verbum repetit. Alterum conventum, qui e monasterio Steinfeldensi exiit, iam circa annum 1143 sedem stabilem et domicilium in Monte Sion habuisse ex relationis Gerlaci reliqua parte satis probabiliter efficitur. Cf. Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 278; Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, in Rozpravy České Akademie, třída I, 1900, num. 1, pag. 24. — Quo anno instrumentum hoc conscriptum sit, non satis constat. Boczek et post eum Erben annum 1143 proponunt. Nostra quidem sententia hoc tantum pro certo affirmare fas est, instrumentum Ottone, Pragensi episcopo, adhuc vivo († 1148 iul. 10) conscriptum esse. — Vide etiam Tomek, Dějepis města Prahy² I, pag. 93 sq.; Čermák, Premonstráti v Čechách, pag. 3 sq. 10 15 20 25

< In^a nomine domini amen. > In nomine sancte et individue trinitatis. [H]enricus, dei gracia Olomucensis ecclesie humilis minister, omnibus christicolis tam moderni quam futuri temporis. Cum iuxta egregium apostolum omnis, qui in Christo manere desiderat, sicut ille ambulavit et ipse ambulare debeat,¹ ut per fidem habitatorem Christum in corde suscipiens, ipse quoque templum dei et habitaculum spiritus sancti esse valeat, dignum et iustum est, ut qui summi capitis membra sunt, vite quoque sanctitate et morum honestate suo capiti conformentur et spirituali conversatione unus cum deo spiritus effici gloriantur. Habet enim unum quodque christiane religionis propositum plurima sanctorum exempla patrum precedencium, ut alii quidem in monte contemplacionis caritate speculande veritatis mente deo excedant, alii vero necessitatibus proximorum communicantes, necessitate eius, qua proximus diligitur, caritatis ab operibus pietatis non recedant, que, dum fideles quique largiente deo sectari emulantur, templum veri Salomonis de lapidibus in presenti quidem tunsonibus et pressuris expolitis non in hac Syria,^b sed in illa superna Jerusalem sine sonitu mallei et securis cottidie edificatur. Hec itaque diligenter mente recolligens et in via dei alios sic alios^c autem sic ire perpendens, ego Heinricus, dei gracia Olomucensis ecclesie minister indignus, inter filios dei computari desiderans et pro auctis in me divinitus donis

156. a) *Instrumento in codice haec inscriptio praefixa est: ,De fundamento domus istius Montis Syon, alias Strahoviensis‘. — b) ,Syrie‘ B. — c) ,aliо sic aliо‘ B.*

¹⁾ *Vid. I Ioan. c. II, 6; ,Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ambulare‘.* 40

rationes eciam donorum considerans, quis aptior esset vivendi modus, sollicita^a cepi meditacione perquirere, ut beatorum sacerdotum, in quorum ordinem, licet peccatorem, vocavit me deus, vestigiis possem feliciter inherere, in qua profecto cogitatione, in qua ferventis animi estuacione divina, sicut spero, inspiracione menti occurrit, ut Iherosolimam causa oracionis pergerem sepulcrum domini gloriosum ceteraque loca sancta visitare et in loco, ubi steterunt pedes eius, dominum meum Jesum adorare. Cumque aspirante dei gracia eo pervenissem et in locis sanctis aliquanto tempore commoratus fuisse, illud beati Ieronymi, non Iherosolimis fuisse,^e sed Ierosolimis bene vixisse laudabile est,^f sepius mecum replicens, deo, a quo cuncta bona procedunt, inspirante, proposui, ut veterem hominem cum actibus suis exutus, nowum, qui secundum deum creatus est, in iustitia et sanctitate veritatis induerem et sub regula patris beati Augustini in habitu religionis deo servire contulerem. Intimato itaque tam domino patriarche quam cunctis fratribus ad sepulcrum nostri redemptoris in eodem regulari habitu domino famulantibus mentis mee desiderio, quod desiderabam, inveni, et in loco nostre redempcionis habitum sancte conversacionis suscipiens, ad propria remeare contendi.^g Preerat interim Pragensi ecclesie venerabilis presul Iohannes,^h vite sanctitate conspicuus, in universa morum honestate precipuus. Hic comperto mee voluntatis desiderio, ut erat vir religiosus, deo gracias retulit, predia ceteraque ad construendam fratrum eius ordinis habitacionem necessaria deo devotus per nosⁱ obtulit. Cuius quidem uberiorem bone voluntatis fructum etsi mors inmatura proripuit, ante oculos tamen magestatis divine, cui omne cor patet et omnis voluntas loquitur, meritum eius, sicut confidimus, non minuit. Subtracto itaque brevi temporis intersticio ex hac luce tam duce Boemorum beate recordacionis domino Vdalrico⁴ quam pretaxato venerabi Pragensi episcopo, in locum eorum legittime subrogati, inclitus princeps Wladizlaus sedem paterni^j principatus, et dominus Otto,⁵ vir in Christo reverendus, kathedram^k Pragensis episcopatus suscepserunt. Qui sancti spiritus illustrati gracia divini operis cultum propensius exequi desiderantes, et in diebus suis tam numero quam merito populum deo servientem augeri gratulantes, principali munificencia locum hunc fundariⁱ pecierunt, ad quem eciam plurima necessaria tum dominus dux et venerabilis ac deo devota domina ducissa quam dominus episcopus prenominatus largiflua liberalitate^k contulerunt. Et hec omnia in posterum nulla^l possent machinacione ab eodem loco alienari, dominus dux edicti principalis tenore et dominus episcopus obtentu perpetui anathematis firmaverunt. Et quoniam dignum erat, ut quemad-

156. ^{a)} ,solicita^c B. — ^{e)} ,fuisse^m B. — ^{f)} ,primusⁿ Boczek. — ^{g)} ,pat'cij^p B. — ^{h)} ,katedram^q B. — ⁱ⁾ ,fundare^r Boczek. — ^{k)} ,lib'tate^s B. — ^{l)} ,nullam^t B; ,ne possent ulla^u Boczek.

⁴⁾ Henricum episcopum anno 1138 de terra sancta rediisse Annal. Gradicenses referunt; Fontes rer. Boh. II, pag. 396. — ⁵⁾ I, 1135 - 1139. — ⁶⁾ i. e. Soběslao I, qui et Udalricus vocabatur. — ⁵⁾ 1140 iun. 6 — 1148 iul. 10.

modum auctore deo religiosorum virorum illuc augebatur devocio, sic, ymo amplius, sancte conversacionis et monastice perfectionis in eo augeri deberet religio, sollicita^m cepi meditacione perquirere, unde tales eidem loco domino largiente persone providerentur, quorum exemplis et documentis ceteri facilius informarentur. Quia autem de Steinweldensi⁶ cenobio crebra opinio insonuerat et tam dominum prepositum⁷ quam omnes fratres sub regula beati Augustini domino ibidem militantes, inter eciam precipuos eiusdem ordinis viros velud lumina in firmamento celi rutilare, nobis notificaverat, ut deⁿ eorum beata et deo grata societate abbatem cum conventu mererer habere, desideravi, dominum prepositum rogavi et impetravi, quibus eiusdem loci regimen domino auctore commendavi. Et ut omnis tam terre nostre principum quam ceterorum Christi fidelium bonorum eidem loco donacio et eciam^o pretaxata nostre humilitatis ordinatio perpetuo rata fieret, domini nostri sancte apostolice sedis summi pontificis auctoritate confirmari et obtentu sempiterni anathematis roborari pecii et impetravi. Donacio autem huius ecclesie hec est: Iohannes, Pragensis episcopus, dedit patrimonium suum totum, quod habuit in villa Lochinicih,⁸ et quod ibidem emit a cognatis suis nomine Misten et filiis suis et ab aliis cognatis et terras, quas aquisivit a pio duce Wladislao et vgezd, quod Skalika⁹ dicitur; Lusane¹⁰ tota villa cum tota silva Messny et ibidem Vgezd usque ad custodiam, quod vulgariter dicitur ztrasa; Velusi¹¹ patrimonium, quod emit ibidem a Benes filio Marci; Cirnoticih¹² quantum habuit; Rassine¹³ totam villam cum silva; ibidem equas dedit, quas dicimus emissarias; Trebnussi wzi¹⁴ terram ad aratum; Goricih¹⁵ dimidiā villam Gradisce¹⁶ et silvam; Hudonicih¹⁷ quod habuit; et in eadem villa Mizlibor et uxor eius dederunt terram ad tria aratra. Idem episcopus Lubonici^p wzi¹⁸ dedit quidquid habuit; Ianisouiczh¹⁹ totam villam; Nedelisti²⁰ terram, Konicih²¹ terram. Iohannis episcopi familia: Munis, Radowan, Uteha, Ratua, Malaua, Manka, Bohumila, Mosna, Milgozt, Branka, Cikta, Agta, Piuona, Hanata, Nepriuad, Morawka, Thoma, Mztiss, Boletag. Hec autem sunt, que dux Wladislaus, pius et magnificus institutor clericalis castimonie per totam Boemiam, cum coniuge sua, domina Gertruda, pia matre clericorum, monialium et omnium orphanorum, dedit pro remedio anime sue fratribus et sororibus fa-

156. ^{m)} ,solicita' B. — ⁿ⁾ ,de' om. B. — ^{o)} ,quam' B. — ^{p)} ,Lubouici' B.

⁶⁾ Steinfeld in dioc. Coloniensi supra Rhenum a Zülpich versus meridiem. — ⁷⁾ Ebervinum. — ⁸⁾ Lochenice, distr. pol. Králové Hradec (Königgrätz). — ⁹⁾ Česká Skalice, distr. pol. Nové Město nad Metují (Neustadt an d. Mettau). — ¹⁰⁾ Lužany, distr. pol. Jičín. — ¹¹⁾ Veliš, distr. pol. Jičín. — ¹²⁾ Fortasse Černůtky prope Hořice, distr. pol. Král. Hradec. — ¹³⁾ Rašin, distr. pol. Král. Hradec. — ¹⁴⁾ Třemešoves Velká, alias Třebnouševes, prope Hořice, distr. pol. Král. Hradec. — ¹⁵⁾ Hořice, distr. pol. Král. Hradec. — ¹⁶⁾ Hradiště ap. Hořice. — ¹⁷⁾ Chudonice, distr. pol. Nový Bydžov (Neubidschow) aut Chodovice prope Hořice. — ¹⁸⁾ Libonice prope Hořice. — ¹⁹⁾ Jenišovice, distr. pol. Turnov (Turnau). — ²⁰⁾ Neděliště, distr. pol. Král. Hradec. — ²¹⁾ Fortasse Konice ap. Kadeřavec, distr. pol. Turnov.

mulantibus deo et sancte dei genitrici sanctoque Augustino: ducentos denarios de moneta omni die sabbati; curiam suam Radunice²² cum omnibus appendiciis suis, videlicet villis, servis, ancillis et aliis diversis eorum pertinentibus. Nomina vero servorum hec sunt: Buss, Milon, Blas, Onata, Wsan, Ban, Drugan, Iacub,
 5 Bohdan, Ostoy, pastor equarum, Celek sutor, Modlac, Nedoma, Lubata, Radosta faber, Dedon, Ztras tornatores picariorum sunt. In eadem villa voluntarie sese servitio subdiderunt: Gradata, Zudar, Bohdan, Bozepor, Gogol hortulanus, Wilkon, Bohuta, Zobestoy. Hii vero sunt bubulci: Budata ipse est quintus, Peztek ipse IIII^{us}, Vteh ipse III^{us}, Zirak ipse quintus, Luton ipse tercius, Golissa, Mikec, Bula
 10 ancilla, Nadey, Bohdan. In willa Orassicih²³ quatuor terre, Lagouicih²⁴ terra, Griwcicih²⁵ XX terre, Wribne²⁶ Srin^q arator et VI terre. Idem eciam dux dedit Cisca²⁷ villam pro anima r Michaelis et Lassouici²⁸ bini, dedit eciam villam Vgonenici²⁹ cum familia hac: Bel ipse quintus, Radac, Poztan ipse quintus, Krisan ipse VIII^{us}, Modlibog ipse IIII^{us}, Hropon, Radosta, Dobrotag, Bohdan ipse IIII^{us},
 15 Bosana ancilla ipsa III, Lizzec ipse V^{us}, Borek ipse II^{us}, Vacemil, Dalata ipse V^{us}, Dewec, Premil ipse V^{us}, Beska ipse IIII^{us}, Mileissi, Nubil ipse IIII^{us}, Pomnen, Kratky ipse IIII^{us}; villam Golonozeh³⁰ et Lowossicih³¹ cum luco uno, Nakonopnici,³² Telicici,³³ quas villas pater eius centum

157.

20 Vladislaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Olomucensi castrum Podivin, olim a Pragensibus episcopis occupatum, et ius numos in eodem castro percutiendi restituit et homines dictae ecclesiae de exactionibus et oneribus publicis eximit.

[1146 oct. 18 — 1148 iul. 10.]

25 Autographum in tabulario archiepiscopali Cromesiriensi (A). — Apographum in Libro privilegiorum eccl. Olomucensis ms. saec. XIV in tabulario capit. metropol. Olomuc. E I 27 fol. 14—15, num. 13 (B) et in altero Libro privilegior. eiusd. eccl. saec. XIV in tabul. archiep. Cromesir. num. 16 (C). — Imago in membrana anno 1835 non satis accurate delineata in tabulario Musaei regni Bohemiae asservatur.

30 Richter, Augustini Olomucensis episcoporum Olomucensium series, pag. 289 (ex B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 225, num. 247 = Erben, Reg. I, pag. 109, num. 246. — V. etiam Lechner in Zeitschr. f. Gesch. Mähr. u. Schles. II (1898), pag. 130 et Snopek in Hlídká IV (1899), pag. 460.

156. q) lectio incerta. — r) sequitur ,sua', sed cancellatum B.

35 ²²⁾ Radonice, distr. pol. Louny (Laun). — ²³⁾ Orasice, distr. pol. Louny. — ²⁴⁾ Lahovice ap. Bílina, distr. pol. Teplice. — ²⁵⁾ Řivčice, germ. Pflanzendorf, distr. pol. Louny. — ²⁶⁾ Vrbno u Lesů, distr. pol. Louny. — ²⁷⁾ Fortasse Velká Chýška, distr. pol. Pelhřimov. — ²⁸⁾ Lašovice, distr. pol. Rakovník (Rakonitz). — ²⁹⁾ Ouhonice, distr. pol. Smíchov. — ³⁰⁾ Holonohy; vicus hic hodie non exstat, sed situs fuit prope Ouhonice. — ³¹⁾ Fortasse Lovosice, germ. Lobositz, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ³²⁾ Locus ignotus. — ³³⁾ Fortasse Telčice distr. pol. Pardubice.

Diploma verisimillime a scriptore quodam ecclesiae Olomucensis scriptum est. — Castri Podivin restitutionem iam anno 1144 factam esse docet Conradi III, Romanorum regis, diploma mense aprili dicti anni Bambergae datum (v. num. 138), quare etiam hoc Vladislai ducis diploma Boczek eumque secutus Erben eiusdem anni spatio definit. Quod non hoc anno, sed aliquot annis post conscriptum esse, inde facile appareat, quod inter testes adducitur Bohuslaus, praepositus Vissegradensis, qui non nisi Alexandro praeposito mortuo († 1146 oct. 18) dignitatem hanc assequi potuit. Diploma non post annum 1148 confectum esse ex eo intelligi potest, quod inter testes Otto, episcopus Pragensis († 1148 iul. 10) occurrit et Daniel adhuc Pragensis praepositus nominatur. — Palacký ap. Erben op. l. pag. 624 sine iusta causa diploma spurium esse censem.

5

10

C. ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Wladizlavs, dei gratia Bohemorum dux, omnibus christicolis tam moderni quam futuri temporis. Cum omnis potestas, que // iuxta apostolum non nisi ex deo est,¹ propensiōri sollicitudinis ^a vigilantia ad hoc enīt̄ debeat, ut cum omnium tum precipue ecclesiarum dei iura et integra conservare et que convulsa sunt// ad equitatis normam deo auctore reformare valeat, ut pro amministratione regiminis momentanei potestatum omnium datori merito complaceat, nos quoque decorem domus dei// et locum habitationis glorię suę diligentes ecclesiis dei in terra nostrę dicionis constitutis sua iura inviolata conservari volumus et, si quid aliquorum malicia vel ignorantia vel etiam negligentia minus cautum est, ad statum iusticię nostris temporibus reduci desideramus. Qua de re etiam sanctam Olomucensem ecclesiam super castro Podivin,^b quod in Morauiā situm est, sepe apud predecessores nostros, Boemorum duces, et quod maius est, apud apostolicam sedem querimoniam movisse cognovimus et idem castrum ex antiquo iuris sui fuisse, sed postea lite quidem tantummodo contestata, sed nullo modo decisa, in ius Pragensis episcopi nescio qua ratione transisse comperimus. Primum quidem divinę iusticię intuitu ac deinde venerabilis viri domini Heinrici,^b Olomucensis episcopi, interventu predictum castrum Olomucensi ecclesię restituimus, et ne ulla super hoc Pragensi ecclesię posset deinceps oriri reclamatio competens, pro libitu domini Ottonis,^b Pragensis episcopi, concambium Selev^b scilicet cum appendiciis suis Pragensi ecclesię principali munificentia contulimus, ut et Olomucensis ecclesię diuturna querela iusto exitu terminata sopiretur et ecclesię Pragensi nichil super hoc diminutum videretur. Iura quoque antiquę institutionis super eodem castro reformare intendentes, monetam ut primo fuit inibi fieri statuimus. Insuper liberali munificentia concedentes principali auctoritate roboravimus, ut predictę Olomucensis ecclesię homines,^c sive sint liberi sive servi ^c cuiuscumque

15

20

25

25

30

30

35

157. a) ,ni‘ ex ,ne‘ radendo corr. A. — b) literis maiusculis scriptum A. — c) ,homines — servi‘ in loco raso atramento magis distincto, sed eadem manu scriptum; vestigiis scripturae prioris diligenter investigatis hic genuine ,cuiuscumque conditionis sexus‘ scriptum esse puto.

40

¹⁾ Cf. Rom. XIII, 1: „Non est enim potestas nisi a deo“. — ²⁾ Podivin (Kostel) distr. pol. Břeclav (Lundenburg). — ³⁾ Želiv, germ. Selau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod).

conditionis, cuiuscumque etatis aut sexus, tam in domini Wratizlai,^b quam domini Cónradi^b necnon domini Ottonis^b terra commorantes, ab eorum successorumque ipsorum, Morávię^b principum, potestate et dominio sequestrati ac penitus religati nullis tributorum, vectigalium ceterorumque huiusmodi ex 5 actionibus gravari debeant, ab omni infestatione et vexatione principum terre illius liberi permaneant. Nullus eos pro castrorum, quę in terra illa sita^d sunt, redificatione, nullus pro ingruenti aliqua expeditione inquietare audeat, sed ab omni prorsus munerum executione liberi ea tantum, quę venerabili patri nostro domino Olomucensi^b episcopo Heinrico,^b qui in presentiarum habetur, eiusque 10 successoribus substituendis in perpetuum comoda visa fuerint, exequendi liberam facultatem habeant. Ut autem hoc nostrę constitutionis donum amodo et deinceps auctore deo ratum habeatur, perpetui anathematis obtentu ab utroque episcopo firmari rogavimus scriptique presentis tenore et sigilli nostri impressione simul etiam nobilium nostrorum ceterorumque testium annotatione roborari fecimus.^e Quorum nomina sunt hec: Otto Pragensis episcopus, Daniel Pragensis prepositus, Boguzlau Wissegradensis prepositus, Groznata Melnicensis, Sebastianus Liutomericensis, Heinricus Pragensis decanus et Damianus Wissegradensis, Pula prepositus de Sacceska, Magnus custos ecclesię sancti Wencezlai, Mahfridus archipresbyter, Ödalricus archipresbyter, Mladota archipresbyter, Zuac archipresbyter, Perhtoldus archipresbyter, Ippolitus archipresbyter, Paulus archipresbyter.^f Spitigneu filius ducis Boriwoy, Heinricus, Depoldus et Wladislau filius Zobezlai ducis, comes Dirsizlau, Mirozlau, Casta, Zobezlauec, Cónradus dapifer, Budizlau pincerna, Ropraht, Beness, Zuoysa, Zlaua cum filio Branis, Zbrazlau, Bauor, Ztrezimir, Mztigneu, Marquart de Dubraua, Budiss, Zauissa, Nacâs, Jurik agaso, 20 Bun cum fratribus Pribran et Bicen, Nemoy, Jarogneu, Hwalek, Wecel, Girdebor, Olen, Zvezlau,^g Wilalm, Wacek, Jarogneu de Satec, Welizlau filius Petri.

(S. I.)

30 *Sigillum rotundum e cera fusci coloris in membranae sinistro angulo inferiore impressum erat, quod nunc disiunctum diplomati adiacet. Priori parti, cuius diametros 80 mm continet, expressa est figura in solio sedens, quae in manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscripțio: + PAX SCI WACEZLAI IN MANV DVCS VAČISLAVS. Posteriori parti sigillum secretum Henrici, ep. Olomucensis, idem atque in num. 115 inerat.*

158.

Vladislaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Olomucensi circuitum de Libice, 35 quondam ab Soběslao I duce donatum, confirmat et hominibus ecclesiae Olomucensis in Bohemia degentibus easdem libertates tribuit, quas hominibus eius in Moravia concessit.

[1146 oct. 18 — 1148 iul. 10.]

40 157. ^{d)} ,i' radendo ex ,t' corr. A. — ^{e)} quae subsequuntur, alio atramento, sed eadem manu scripta sunt. — ^{f)} sequitur spatium 21 mm longum. — ^{g)} litterae ,veyzla' in loco raso eadem manu scriptae sunt; prioris scripturae vestigia, quae supersunt, genuine ,pitigneu' hic scriptum esse indicant.

Apographum in Libro privileg. eccl. Olomuc. ms. saec. XIV in tabulario capit. metropol. Olomuc. E I 27 fol. 10^v—11, num. 7 (B) et pag. 153—154 (C). — Aliud apogr. exstat in altero Libro privil. eiusdem eccl. ms. saec. XIV, qui in tabulario archiep. Cromesir. assertatur, fol. B III num. 5 (D).

Richter, Augustini episcopor. Olomuc. series, pag. 292 (ex B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 227, num. 248 = Erben, Reg. I, pag. 109, num. 245 — Cf. Snopek in Hlídka IV (1899), pag. 461. 5

Diploma eodem tempore atque proxime praecedens datum esse testes, qui hic afferuntur, docent. — Palacký ap. Erben op. I. pag. 624 et Kalousek in Památky archaeologické X pg. 653 sq. minus iuste spurium esse declarant. 10

In^a nomine sancte et individue trinitatis. Wladizlaus,^b dei gracia Boemorum^c dux. Cum principalis sit providencie acta suorum temporum ad suorum successorum memoriam deferre et ea precipue, que libertati prospiciunt ecclesiastice, noverint tam presentes quam futuri, quod nos ad petitionem venerabilis episcopi Olomucensis Henrici^d circuitum de Lubac,¹ quem tempore reverendi Johannis,² eiusdem ecclesie episcopi, dux Zobeslaus^e bone memorie iam dicte ecclesie contulerat, confirmavimus ei et eius successoribus perpetua pace possidendum. Erat autem circuitus ille datus a prenominato principe cum assignacione cirotece^f in silva, que interiacet inter Cazlawensem et Brinensem provinciam, in cuius parte habitabant homines, qui vulgo ztras^g appellantur quorum erat officium quandam viam custodire, ne cui per eam sine speciali mandato principis pateret transitus terram Boemie^h ingrediendo vel exeundo, ita ut hoc obsequio dediti cum aliis hominibus de Jesutboricensiⁱ circuitu a nullo principe pro castrorum edificatione vel imminenti expeditione inquietarentur. Sed ne posteris eiusdem circuitus mete venirent in dubium, vel alicuius violencia predictam ecclesiam super eodem impediret,^k eas presenti pagina fecimus adnotari. Sunt autem hec: Camenica^l ex una parte, ex alia via Lubetina, versus Moraviam aqua, que dicitur Ozrlawa,⁴ in Boemia Palaua.⁵ Insuper principali munificencia omnibus hominibus Olomucensis ecclesie in terra Boemie^m degentibus eandem concessimus libertatem, quam habet in aliis privilegiis nostris expressam, scilicet ut ab omni liberi sint iure vel exaccione, quod ad principis spectat utilitatem. Omnes autem possessiones, a principibus eidem ecclesie collate vel conferende, sive per eiusdem ecclesie antistitem vel eius successores in posterum requirende, eadem gaudeant libertate. Ut autem hec nostre confirmationis pagina deinceps non irritetur, quos-

158. a) *Lemma*: ,Privilegium Wladyslay, ducis Boemie, super libertate bonorum in Jesutboricz' B; ,Confirmacio privilegii ducis Sobezlai per Wladyzlaum, ducem Morawie, facta super circuitum Lubac' D. — b) ,Wladisslaus' B; ,Wladyzlaus' D. — c) ,Bohemorum' D. — d) ,Henrici Olomucen.' D. — e) ,Hobezlaus' D. — f) ,cyrotece' D. — g) ,stras' D. — h) ,Bohemie' D. — i) ,Jezuthboricensi' D. — k) ,impediret' D. — l) ,Camenica' B, D. — m) ,Bohemia' D.

1) Libice, distr. pol. Chotěboř. — 2) II, 1104—1126 febr. 21. — 3) Jezbořice, al. Jestbořice, distr. pol. Pardubice. — 4) Oslava fl. Moraviae, qui apud Ivančice (Eibenschütz) in fl. Jihlavka influit. — 5) Nomen hoc explicat Kalousek l. l. pag. 659.

libetⁿ ausu temerario contra eam venientes tam a Pragensi quam ab Olomucensi episcopo fecimus excommunicari et presens scriptum nostro sigillo muniri subscriptorumque testium adnotacione roborari. Quorum nomina sunt hec: Otto Pragensis episcopus, Daniel Pragensis prepositus, Boguslau Wisegradensis,^o Groz-
 5 nata Melnicensis, Sebastianus Luthomericensis, Zpitigneu filius ducis Boriwoy,^p Henricus, Depoldus^q et Wladizlau filius Zobeslai^r ducis, comes Drisizlau,^s Mi-
 roslau,^t Casta, Zobezelawec,^u Conradus dapifer, Budizlau^v pincerna, Ropreht,^x
 Benes,^y Swoysa,^z Slawa^{aa} cum filio Branis, Zbraslau,^{bb} Bawor, Ztrezimer,^{cc}
 10 Mztygneu,^{dd} Markwart^{ee} de Dubrawa, Budis,^{ff} Zawisa,^{gg} Nacas, Jurik agaso,^{hh} Bun cum fratribus Pribran et Bicen, Nemoy, Jarogneu,ⁱⁱ Hwalek,^{kk} Wezzel, Girdebor,
 Olen, Zweylzau,^{ll} Wilam,^{mm} Wecek, Jarogneu de Satec,ⁿⁿ Welizlau^{oo} filius Petri.

159.

Eugenius III papa Henrico, episcopo Olomucensi, commendat Guidonis,
 diaconi cardinalis [s. Mariae in Porticu], legati in Poloniam missi, negotia
 15 efficienda.

Aparmae [1148] sept. 3.

Apographum in cod. ms. saec. XII in bibl. c. r. aulica Vindobonensi num. 2178 fol. 176 (B).

*Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 251, num. 271. — Theiner, Disquisitiones criticae pag. 211,
 num. 22. — Erben, Reg. I, pag. 123, num. 275. — Jaffé Reg. pontif. 2 num. 9296.*

20 Evgenius episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri Morauiensi epi-
 scopo salutem et apostolicam benedictionem. Qui de fratrum suorum caritate
 confidit, et mandare, quę agenda fuerint, non recusat. Quia igitur de persona tua
 valde confidimus, per presentia tibi scripta mandamus, quatinus dilecto filio
 25 nostro G.,¹ diacono cardinali, prudenti siquidem et honesto viro, cui in Polonie
 partibus vices nostras commisimus, in his que^a sibi agenda incumbunt tam in
 Polonia quam in terra illa,² que noviter luce christiane fidei est perfusa, tamquam
 apostolice sedis vicario diligenter assistas ipsique opem et consilium studeas
 exhibere, ut, dum per discretionis tuę solatium vel favorem subsidium fuerit as-
 30 secutus, quanto circa Romanam ecclesiam caritatis vinculo sis astrictus evidentius
 manifestes, et ille deo grata et hominibus fructuosa per ipsius misericordiam
 operetur. Datum Aparme idibus septembribus.

158. ⁿ⁾ ,quolibet^{D.} — ^{o)} ,Boguzlaus Wissegard.^{D.} — ^{p)} ,Zpitigneus f. d. Worywoy^{D.} —
^{q)} ,Dyepoldus^{D.} — ^{r)} ,Wladylaus f. Zobeslai^{D.} — ^{s)} ,Drisizlau^{D.} — ^{t)} ,My-
 rozlaus^{D.} — ^{u)} ,Zobezelawek^{D.} — ^{v)} ,Budizlaus^{D.} — ^{x)} Ropreht^{D.} — ^{y)} ,Benes^{D.} —
^{z)} ,Zwoysa^{D.} — ^{aa)} ,Zlawa^{D.} — ^{bb)} ,Zbraslau^{D.} — ^{cc)} ,Ztrezmir^{D.} —
^{dd)} ,Mztygneus^{D.} — ^{ee)} ,Marchwardus^{D.} — ^{ff)} ,Budiss^{D.} — ^{gg)} ,Zabysa^{D.} —
^{hh)} ,nagaso^{B;} ,Iursik nagaso^{D.} — ⁱⁱ⁾ ,Iarogneus^{D.} — ^{kk)} ,Chwalek^{D.} — ^{ll)} ,Zwei-
 zlaus^{D.} — ^{mm)} ,Wilhelmus^{D.} — ⁿⁿ⁾ ,Iarogneus de Sacek^{D.} — ^{oo)} ,Welizlaus^{D.}

159. ^{a)} ,quem^{B.}

40 ¹⁾ Guidoni, diac. card. tituli s. Mariae in Porticu, de quo cf. Bernhardi, Konrad III,
 pag. 714 etc. — ²⁾ Pomerania, de cuius conversione, anno 1147 facta, vide Bern-
 hardi l. l. pag. 563 seq.

160.

Henricus II, episcopus Olomucensis, Wibaldo, abbatи Stabulensi et Corbeiensi, Romam prefecturo respondet, se nihil ad tempus habere, quod a papa exigat.

[1149 post aug. — 1150 in.]

Apographum in cod. epistolar. Wibaldi saec. XII in tabulario Dusseldorpensi fol. 83v—84. 5

Martene et Durand, Veterum scriptor. et monum. amplissima collectio II, col. 414, num. 229.

— Jaffé, Bibl. rer. Germanic. I, pag. 378, num. 253.

Litterarum huius et quae consequitur, componendarum terminum non ultra ianuarium anni 1150 proferendum esse, ex eo cognosci potest, quod Wibaldus se iam ineunte februario 1150 Romam venturum esse speravit. Nam de legatione ad papam sibi anno 1149 mense 10 augusto imposta Guidoni, cancellario papae, referens, dicit: ,Credimus, quod faciem vestram ante purificationem sancte Mariae videamus'. (Wibaldi ep. 194 ap. Jaffé l. l. pag. 314.) — Cf. Bernhardi, Konrad III, pag. 808.

W.,¹ serenissimo domino et patri suo, venerabili sancte Corbeiensis ecclesię abbatи, H.,² dei per pacientiam Moraviensium id quod dicitur, servitutis cum 15 devotione orationis mutuę participationem. Vestre litteras benignitatis veneratione debita suscepimus; ex quibus desiderio, quod desideravimus, vos vide- licet quia salvum esse perceperimus, gratias divinę pietati exsolvimus. Non enim vestram minus quam nostram sospitatem et prosperitatem desideramus et ab eo, hęc qui prestare potest, precibus licet indignis augeri et conservari deposcimus. 20 Quod autem fati tenus vestra pietas videre nos tantum desideravit, grates quidem agimus; ipsam tamen proinde, quod nos videre non valuit, minime dolere ro- gamus, presentiam cuius nostri cordis a memoria nec locorum spacia nec tor- menta infirmitatis continua amovere queunt. De cetero, quoniam vestre sublimi- tatis excellentia pro nobis usque adeo humiliari non dignatur, quod nostrę 25 verbula parvitatis domino nostro papę sese velle deferre promittat, ei humiliter inclinamus^a et, ut vestrum iter angelus domini bonus comitetur, votis omnibus optamus. Et quoniam in presentiarum ad predictum dominum nostrum quod deferamus nichil aliud habemus, nostras et continuas mandari oratiunculas, infir- mitatem quoque vestre relatione gratię insinuari rogamus. 30

161.

Daniel, episcopus Pragensis, Wibaldo, abbatи Stabulensi et Corbeiensi, sese papae commendaturo gratias agit munusquę mittit. Arnoldum, cancellarium regis Conradi, salutat.

[1149 post aug. — 1150 in.] 35

160. ^{a)} ,inclinamus^c cod.

¹⁾ Wibaldo. — ²⁾ Henricus II Zdik 1126—1150.

Apographum in cod. epistolar. Wibaldi ms. saec. XII in tabulario Dusseldorpensi, fol. 84.

Martène et Durand, Veterum script. et monum. ampl. collectio II, col. 415, num. 230. — Jaffé, Bibl. rer. Germanic. I, pag. 379, num. 254.

De epistolae tempore confer ea, quae ad epistolam praecedentem adnotavimus.

5   W.,¹ domino et patri suo, reverentissimo Corbeiensis, Stabulonensis ecclesie
venerabili abbatii, D.,² licet indignus, dei tamen gratia Pragensium episcopus,
cum sinceritate servitii exigua orationes. Regalibus vos occupatum negotiis
et regali assidentem^a lateri, gratulamur. Hoc enim gratia vestra ex antiquo apud
parvitatem nostram beneficiis multis obtinuit, ut profectui vestro congaudeamus.
10   Verumtamen quod litteras vestras, omni suavitate et mellita dulcedine plenas,
nobis mittere dignatus estis, quantas in presentiarum valemus, gratiarum^b actiones
sancte paternitati vestre referimus; et licet corpore disiunctos diversitas locorum
separet, nunc tamen presentia vestra, spiritui nostro cottidie pre oculis habita,
per scripta vestra est renovata. De cetero, quia tantam gratiam humilitati nostre
15   in oculis vestris dominus contulit, ut in curia quoque Romana nostri memor
esse velitis, et inde quidem gratias vobis agentes obnixe postulamus, quatenus
inmerite nostrę personę memoriam, quantulamcunque dignabimini, apud domnum
apostolicum facere non abnuatis. Preterea quandam parvulam caritatem sanctitati
vestre transmisimus, rogantes et in domino obsecrantes, ut benivole eandem
20   suscipiatis et ex ea equum saltem servientis vestri ferrare non abnuatis. Ho-
nestam et deo devotam ac dilectam familiam vestram ex obsequio parvitatis
nostrę, dominum quoque nostrum cancellarium,^s amicum nostrum, salutare digne-
mini. Orantem pro nobis sanctitatem vestram, nobis multum necessariam, in pace
et prosperitate dominus deus sanam et in columem conducat et reducat et longevo
25   tempore custodiat.

162.

Conradus III, Romanorum rex, Emanueli, imperatori Graecorum, nuncium
de Henrici regis victoria relaturum mittens, „post celebratam deo auctore curiam,
quam kalendas may¹ cum principibus Saxonie, Polonie, Boemie, Leuticię in
30 civitate Merseburg habere decrevit“ nuncios suos ad eum directurum esse pro-
mittit.
[1150 febr.]

Jaffé, Bibl. rer. German. I, pag. 355, num. 237 (e cod. epist. Wibaldi). — Conf. Bernhardi,
Konrad III, pag. 802 not. 31.

35   161. a) ,assidente‘ cod. — b) ,gra‘ cod.

’) Wibaldo. — *) Daniel I. 1148—1167. — *) Arnoldum.

162. *) 1 mai 1150. An curia haec habita sit, nescitur; v. Bernhardi, op. l. pag. 838.

163.

Henricus II, episcopus Olomucensis, exponit, quomodo sacrorum ordinum celebratio secundum ecclesiae suae usum fiat. [ante 1150 iun. 25.]

Apographum in cod. ms. num. 202 bibliothecae capituli metrop. Olomucensis fol. 226 manu saec. XII. scriptum.^a 5

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 210, num. 234. — Erben, Reg. I, pag. 98, num. 218. — Imaginem phototypicam vide ap. Friedrich, Monum. palaeographica Boh., tab. 3.

Quo tempore ordo hic conscriptus sit, plane incertum restat. Boczek annum 1132 conicit. Mihi autem verisimilius videtur, eas posterioribus demum annis episcopatus Henrici II 10 scriptas esse.

Heinricus,^b dei gratia sancte Olomucensis ecclesiæ humilis minister. Quia sancta mater ecclesia, quæ ex diversitate gentium in unitatem fidei divinitus congregata in Christo unum esse desiderat sicut fidei unitatem sic eandem dominorum preceptorum identitatem per omnia custodit et observat, merito ab eiusdem fidei integritate recedentes, merito diversa atque^c adversa inter se sentientes, hereticorum nomine denotatos condempnat. Verum si pro diversitate locorum quadruplicem sanctorum patrum traditionum ordo variatur, quem tamen fides catholica et religio ecclasiastica alterari paciatur, non dampnat, non respuit, tantum si alteratores in soliditate fidei perseverare deprehendit. Qua de re nos quoque in 20 sancte ecclesiæ gremio fideliter persistentes, non sanctorum patrum statutis obviantes, sed qualiter decentius et competentius divinum peragatur officium ratione investigantes, quem in sacrorum ordinum celebratione usum habere consueverimus, subter denotare voluimus. Omnibus itaque, qui ordinandi sunt, in eccllesia congregatis, post introitum et Kyrie^d eleison et primam orationem communem omnium ordinandorum vocationem facimus ibique prostrati letaniam choro canente divine pietatis auxilium et sanctorum omnium suffragium super^e omnes communiter invocamus. Quo facto lectionem primam aliquis ordinandorum pronuntiat, qua lecta et dicto Gratias et oratione, ostiarius vocationem^f et consecrationem celebramus, post quorum consecrationem nobis ad sedem nostram transeuntibus, 25 secundam lectionem ostiarius ordinatus legit. Sic deinceps ante tertiam lectores, ante quartam exorcistas, ante quintam acolitos, ante sextam subdiaconos ordinamus. Post sextam autem lectionem ante evangelium lecturos evangelium diaconos consecramus. Lecto autem a nuper ordinato evangelio, sequitur presbyterorum vocatio, quibus assistantibus Veni sancte spiritus canitur. Deinde eorum 30 35

163. *a) Praefigitur inscriptio rubro colore eadem manu in inferiore parte fol. 225^v scripta: ,Ordo, qualiter in nostra eccllesia sacri ordines fiunt'. — b) nomen literis maiusculis scriptum. — c) ,atque' scribentis errore in cod. bis positum. — d) ,y' alio atramento corr. ex ,i'. — e) ,s' eodem atramento corr. ex ,o' genuine erronee posito. — f) sequitur ,facim', sed cancellatum.*

ordinatio celebratur. Conveniens étenim nobis visum est, ut unumquemque in ordine suo ante officium, quod subiturus est, ordinemus; videlicet ut subdiaconum ante epistolam, qui lecturus est epistolam, diaconum ante evangelium, presbyterum ante oblationem sacrificii, quod oblatus est, consecremus.^{g)} Próinde 5 ecclesię nostrę usus antiquior obtinebat, ut consecrati eadem die sacerdotes dei, si missas ob aliquam causam per se celebrare different, calicem, quem de manu episcopi cum oblata et vino suscipiunt, in manibus tenentes pontifici missam celebranti sollempniter assisterent et episcopo dominica consecrante mysteria, ipsi quoque tacite calices suos benedicerent et in fine misse 10 episcopo communicante, ipsi quoque de propriis calicibus quasi pro communione perciperent. Sed quoniam, ut quidam divini tractator testatur eloquii, ubi desunt verba, non sunt sacrificia, nequaquam dominicum corpus esse suspiccamur, quod instituta a sanctis patribus verborum sollempnitate non consecratur. Convenientius itaque iudicavimus, ut hi, qui missas celebraverunt, oblatas, quas 15 in consecratione dante pontifice in patenis suscepserunt, in patena episcopi ante^{h)} inchoationem sacrificii cum summa reverentia reponant et vinum de calicibus propriis velut primitias oblationis domino in calicem episcopi offerant, et post peracta mysteria episcopo communicante ipsi quoque de manu pontificis corpus et sanguinem domini percepturi devote accedant. Nec vero generaliter 20 hoc omnibus observandum prescribimus, sed ecclesię nostrę usum hunc esse significamus, in quo etsi ab aliquarum consuetudine eccliarum differamus, cum plurimis tamen nos concordare non dubitamus; cum omnibus vero catholice fidei constantiam et eandem dominorum preceptorum observantiam propiciante domino observare elaboramus.

25

164.

Hugo, abbas Praemonstratensis, Henricum, episcopum Olomucensem, aegrotantem consolatur eique abbatem Siloensem (Gotschalcum) commendat.

[circa 1150.]

30 *Apographum manu saec. XII ex. in cod. ms. bibliothecae c. r. aul. Vindobonensis num. 219 [Rec. 2271] fol. 1.*

Religiosissimo patri deoque propicio Olomucensi episcopo H.¹ H.² Premonstratensis cum suis visitari et consolari divinitus. Dilecto vestro filio Syloensi abbate³ referente, iugiter et graviter egrotare vos audivimus et, quantum fas est, indoluimus. Nam si aliter afficeremur, merito minus vos diligere argue- 35 remur secundum illud domini responsum ad discipulos pari de causa constristatos:

163. g) ſe cm⁹ cod. — h) ,ante' deest in cod.

164. ¹⁾ Henrico II. 1126—1150. — ²⁾ Hugo I. 1129—1161. — ³⁾ Gotschalco 1148—1184.

,Si diligeretis me, gauderetis utique⁴ et cetera. Dolemus tamen non ob corporalem molestiam, quam patimini, que vobis est preparacio et quasi quidam transitus ad requiem, pacienza siquidem necessaria^a est, ut reportetis remuneracionem, sed propter pauperum Christi et precipue eorum, qui in Boemia degunt, desolationem. Illos quippe vos adduxistis et actenus dilexistis, immo verus imitator Christi usque in finem diligere et, ubicumque opus fuerit, eis debetis providere. Inter quos dilectum filium nostrum et vestrum Syloensem abbatem specialiter paternitati vestre refovendum commendamus, quatinus ducem Boemicum⁵ et episcopum,⁶ nepotem vestrum, sibi et fratribus suis eandem sollicitudinem, quam vos vestris exhibetis, inpendere ammoneatis. Valete, et de adventu vestro, 10 quem ex multo iam tempore desideravimus, quam diu vobis superest halitus,^b non desperabimus.

165.

Henricus, episcopus Olomucensis, infirmus, precibus Godscalci, abbatis Silensis, se commendat.

[1150 ante iun. 25.]

15

Traditur in Gerlaci Milovicensis Chron. ad annum 1184.

Fontes rer. Bohem. II, pag. 490. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 262, num. 282 (ex Dobner, Monum. hist. Boem. I, pag. 105). — Erben, Reg. I, pag. 128, num. 284.

Epistolam hanc et proxime sequentem haud multum ante Henrici episcopi mortem scriptam 20 esse Gerlacus l. l. indicat.

Godscalco, domno et fratri venerabili, de Syloa¹ abbati, Henricus miser, infirmus. In manus vestras commendo spiritum meum. Quia iuxta voluntatem divinam vehementi infirmitate afflicti morti nos appropinquasse cognoscimus, fraternitatem vestram, quam erga quosque humanitatis officia non segniter impendere non ignoramus, humiliter et obnixe petimus, et etiam iugem nostre peccatricis anime memoriam in orationibus vestris faciatis.

166.

Henricus, episcopus Olomucensis, morbo laborans, precibus Godscalci abbatis fratrumque monasterii Silensis denuo sese commendat.

[1150 ante iun. 25.]

30

Traditur in Gerlaci Milovicensis Chron. ad annum 1184.

Fontes rer. Boh. II, pag. 490. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 263, num. 283 (ex Dobner, Monum. hist. Boem. I, pag. 105). — Erben, Reg. I, pag. 128, num. 285.

164. a) ,ri' eadem manu superscriptum. — b) ,h' superscriptum.

35

¹⁾ Joh. XIV, 28. — ²⁾ Vladislau II. — ³⁾ Danielem I. 1148—1167.

165. ¹⁾ Želiv, germ. Selau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod).

Domno Godscalco, Syloensi venerabili abbatii, ceterisque fratribus in Christo dilectis Henricus miser et infirmus, si quid valet miseri et infirmi oratio. Quoniam divine maiestatis pietas secundum suam propitiationis clementiam carnem nostram sue visitationis flagello castigans castigavit, nec tamen adhuc morti tradidit, vestre sinceritati, in vobis pre ceteris mortalibus anime nostre plurimum spei habentes, significare non distulimus. Et quia ex apostolico eloquio, ,quem diligit pater, corripit, flagellat autem omnem hominem, quem recipit,¹ humilitati nostre non modicum solatii subintrad, sive pristine incolumitati restituamur, sive secundum celestis voluntatis, cui nemo resistere potest, placitum separemur 10 a corpore, ut in sanctitatis vestre orationibus memoriam nostri, licet peccatoris, habere non abnuatis, suppliciter et obnixe deposcimus.

167.

Eugenius III. papa abbatissam et moniales ad sanctum Georgium Pragae de Henrici, episcopi Olomucensis, morte consolatur, eisque de altarium ornamenti ab eo donatis gratias agit. *Ferentini [1151] apr. 15.*

Autographum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi.

Hammerschmid, Hist. s. Georgii, pag. 66. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 264, num. 287. — Migne, Patrolog. lat. tom. 180, pag. 1470. — Erben, Reg. I, pag. 128, num. 286. — Jaffé, Reg. pontif. II, num. 9473.

Eugenius, episcopus, servus servorum dei, dilectis in Christo filiabus B.,¹ abbatisse sancti Georgii, et eius sororibus salutem et apostolicam benedictionem.|| Obitus venerabilis fratris nostri Henrici,² bone memorie Moraviensis episcopi, benigni patroni et benefactoris vestri, animum nostrum || plurimum 25 contrastavit. Cuius nimirum commendabilis vita nobis gaudium et vobis in vestris necessitatibus oportunum solacium || conferebat. Sed consolationem in eo recipere possumus, quia miserie temporali subtractus, ad eternam beatitudinem est translatu. Inter hec autem illud omnino debemus intendere, ut si quid ei adhesit carnalis pulveris, miserante domino relaxetur, et ipse pro nobis apud conditorem 30 nostrum familiarius intercedat. Maiora quippe de ipso auxilia, maiora solacia modo speranda sunt, quam cum nobiscum corporali presentia morabatur. Nos

166. ¹⁾ *Hebr. XII, 7.*

167. ¹⁾ *Berthae 1143—1151. — ²⁾ Obiit 1150 iun. 25; v. Monachi Sazav. cont. Cosmae in Fontes rer. Boh. II, pag. 263. Vincentius Prag. (*ibid.* pag. 419) perperam annum 1151 indicat. Diem obitus 25. iunii (VII. kal. iul.) tradunt: Necrolog. Bohem. (Dobner, Monum. Boh. III, pag. 13; Necrolog. Podlažicen. (Dudík, *Forschungen* pag. 415); Necrol. Claustroneob. (Fischer, *Gesch. v. Kloster-Neubg.* II, pag. 108); Necrol. Windberg. (Monum. Boic. XIV, pag. 100); Necrol. Floreff. (Analect. pour serv. à l'hist. ecclésiast. de la Belgique XIII, pag. 96). Diem 23. iun. (IX kal. iul.) praebet Necrol. Olomuc. (Arch. f. österr. Gesch. 69, pag. 647).*

vero anime ipsius inter missarum sollempnia inmemores esse non possumus, nec debemus, qui non solum, dum viveret, apostolice sedi ac nobis devotus extitit, et suis nos exeniis visitavit, sed positus in extremis illa idonea ornamenta, que per instructas et peritas manus vestras ad altaris ministerium studiosius operari fecit, pia nobis cum devotione obtulit, et ad nos deferri precepit. Que nos benignitate debita suscipientes, et pro eius anima divinam maiest[atem]^a attentius exoramus, et de labore et exercitio vestro vobis multimodas gratiarum actiones referimus, monentes vos, ut in proposito professionis vestre iuxta mandatum et doctrinam predicti patris vestri attentius perduretis, quatenus intervenientibus beatorum Petri et Pauli meritis ad eterne beatitudinis gaudia largiente domino 10 feliciter pervenire possitis. Datum Ferentini XVII kalendas maii.

Appendet e filo canapis bulla plumbea Eugenii III (vide num. 142).

168.

Conradus III, Romanorum rex, monasterio sancti Nicolai de Litore¹ possessiones in regno Italiae positas confirmat. — Inter testes: „Daniel, Pragensis 15 episcopus“. Ratisbonae 1151 [post iun. 11].

(Kandler) *Cod. dipl. Istrianus (sine pag.). — Erben, Reg. I, pag. 129, num. 287 (ex Meiller, Reg. d. Babenberg., pag. 35, num. 24). — Stumpf, Reg. num. 3582. — Cf. Bernhardi Konrad III, pag. 881.*

20

169.

Conradus III, Romanorum rex, abbatiae Floreffensis¹ protectionem suscipit eiusque possessiones et libertates confirmat. — Inter „testes, qui adfuerunt“ „Daniel, Pragensis episcopus“. Herbipoli 1151 [sept. med.].

25

Miraei Opp. dipl. et hist. IV, pag. 205. — Cod. dipl. Saxon. (reg. I Hauptth., tom. II, pag. 156, num. 227 (tantum series testium). — Stumpf, Reg. num. 3585.

Ad notam temporis huius privilegii conf. testimonia de generali curia Herbipoli 1151 mense septembre medio celebrata ap. Bernhardi, Konrad III, pag. 886, not. 9. — Danielem episcopum ibi fuisse etiam Wibaldus, Stabulensis abbas, in epistola sua ad Emanuelem, Graecorum imperatorem, missa commemorat: „Inde est, quod mediante preterito mense septembre [Conradus III] apud civitatem Herbipolim quosdam principes imperii sui evocavit. Ubi etiam convenerunt Coloniensis archiepiscopus,² Bremensis archiepiscopus,³ Halverstadensis episcopus,⁴ Cicensis episcopus,⁵ Bavenbergensis episcopus,⁶ Mersburgensis episcopus,⁷ Herbipolensis episcopus,⁸ Argentinensis episcopus,⁹ Wormaciensis episcopus,¹⁰ Pragensis episcopus¹¹ et legati

30

35

167. a) membrana laesa.

168. ¹⁾ Venetiae.

169. ¹⁾ A Namur versus meridiem. — ²⁾ Arnoldus II. — ³⁾ Hartwicus. — ⁴⁾ Udalricus. —

⁵⁾ Wichmañus. — ⁶⁾ Eberhardus. — ⁷⁾ Reinhardus — ⁸⁾ Gebehardus. — ⁹⁾ Burchardus. — ¹⁰⁾ Conradus. — ¹¹⁾ Daniel I.

40

divisorum episcoporum ac principum. Et de laicis principibus convenerunt marchio de Witin,¹³ marchio de Brandeburch,¹⁸ palatinus comes de Bawaria,¹⁴ comes de Wincenburch¹⁵ in Saxonia, prefectus urbis Moguntinae,¹⁶ prefectus urbis Herbipolis,¹⁷ prefectus urbis Bavenberch¹⁸ et alii multi comites, honorati et milites. Qui omnes cum magna voluntatis hilaritate fide data et iuramento prestito promiserunt, quod ad eandem expeditionem *contra Rogerum, regem Siciliae,*¹⁹ cum omni virtute et potentia militiae suae venient et prosequentur' (Jaffé, *Bibl. rer. German. I*, pag. 476, num. 343).

170.

Conradus III, Romanorum rex, monasterium Gratia Dei¹ tuendum suscepit
10 eiusque bona confirmat. — Inter principes et praelatos, quorum „consilio et petizione haec acta sunt“, nominatur etiam ‚Daniel, episcopus de Praga‘.

Altenburg 1151 nov. 13.

Ludewig, *Reliquiae manuscript. XI*, pag. 539. — Stumpf, *Reg. num. 3594*. — Cfr. Bernhardi, *Konrad III*, pag. 902 not. 41. Vide etiam Ficker, *Beiträge z. Urkundenlehre II*, pag. 326, 518. — Posse in *Cod. dipl. Saxon. reg., I Hauptth., tom II*, pag. 153 privilegium hoc ad a. 1150 nov. 12 reponit.

171.

Fridericus I., Romanorum rex, in curia Merseburgensi monasterii Corbeiensis
privilegia et possessiones confirmat. — Inter testes, qui affuerunt: ‚Daniel, Pra-
20 gensis episcopus‘.

Merseburg 1152 mai 18.

Philippi-Wilmans, *Kaiserurkunden d. Prov. Westfalen II*, pag. 314. — Stumpf, *Reg. num. 3626*.
Nomina testium in hoc diplomate eadem quidem manu, sed posterius addita esse videntur.
Conf. Ficker, *Beiträge z. Urkundenlehre II*, pag. 78 et 421. — De episcopi Danielis in
25 curia Merseburgensi praesentia Vincentius Pragensis haec refert: ‚Fridericus . . . in regem
eligitur. Qui eodem anno plurimis suis principibus et duci Boemie Mersburk curiam indicit, ad
quam dominus dux W(ladizlaus) tamquam novelle creature obaudire nolens, ire rennuit, ex
consilio tamen domnum D(anielem) episcopum cum quibusdam terre sue sapientibus ad ipsum
dirigit‘. (Fontes rer. Boh. II, pag. 421.)

30

172.

Eugenius III papa Eberhardum Salisburgensem, Hartwicum Bremensem,
Hillinum Trevirensem archiepiscopos, et Eberhardum Bambergensem, Hermannum
Constantiensem, Henricum Ratisponensem, Ottонem Frisingensem, Conradum
Passaviensem, Danielem Pragensem, Anselmum Havelbergensem, Burkardum

35 169. ¹³⁾ Conradus. — ¹⁸⁾ Albertus. — ¹⁴⁾ Otto. — ¹⁵⁾ Herimannus. — ¹⁶⁾ Ludovicus. —
¹⁷⁾ Poppe. — ¹⁸⁾ Guichardus.

170. ¹⁾ Gottesgnaden prope Kalbe a. d. Saale.

Eichstetensem episcopos reprehendit, quod Wichmanno, de sede Cizensi ad Magdeburgensem contra canones translato, faveant. Hortatur, Fridericum I regem moneant, ut et ipse a sua super hoc intentione desistat.

Signiae [1152] aug. 17.

Jaffé, *Bibl. rer. German. I*, pag. 535, num. 402 (*e cod. epistolar. Wibaldi*). — Doeberl, *Mon. Germ. selecta IV*, pag. 76, num 26^b. — Otonis Frising. *Gesta Friderici lib. II*, c. 8 in *Mon. Germ. SS. XX*, pag. 393, ed. Waitz, pag. 87. — Jaffé, *Reg. pontif. 2, II*, num. 9605. — Cf. Prutz, *Kaiser Friedrich I*, tom. I, pag. 403.

173.

Henricus II, dux Bavariae et marchio Austriae, controversiam, quam Chadoaldus de Harroz cum fratribus sancti Johannis Baptistae hospitalis Hierosolymae habuit de possessionibus patrui sui Chadoldi senioris, scilicet villa Zogelsdorf et silva Mailberg, componit. — Inter testes, qui praesentes aderant: ,Ernesto, Conradi Moraviensis comitis filius. 10
Claustroneuburgae 1156 aug. 15, 15

Boczek, *Cod. dipl. Mor. V*, pag. 218, num. 3. — Erben, *Reg. I*, pag. 620, num. 3. — Delaville Le Roulx, *Cartulaire général de l' ordre des Hospitaliers de s. Jean de Jérusalem I*, pag. 184, num. 245.

174.

*Fridericus I, imperator Romanorum, in curia generali Ratisbonae in nati- 20
vitate sanctae Mariae¹ celebrata litem, quae inter patrum suum Henricum,
ducem Austriae, et nepotem suum Henricum, ducem Saxonie, de ducatu Ba-
wariae diu agitata fuit, terminat et „de consilio et iudicio principum, Wadizlao,
illustri duce Boemie, sententiam promulgante et omnibus principibus approban-
tibus, marchiam Austrie in ducatum commutat et eundem ducatum cum omni 25
iure prefato patruo suo Hainrico et prenobilissime uxori sue Theodore in per-
petuum beneficium concedit“.* Ratisbonae 1156 sept. 17.

Monum. Germ. Leg. sect. IV, *Constitutiones tom. I*, pag. 220, num. 159. — Wilhelm Erben,
Das Privilegium Friedrich I. für das Herzogtum Österreich pag. 137. — Erben, *Reg. I*, 30
pag. 130, num 292 (fragm. ex Monum. Boic. XXVIII, 2, pag. 354, num. 107). — Stumpf,
Reg. num. 3753.

*Privilegii huius celeberrimi, „minus“ dicti, sinceritatem demonstravit Wattenbach in Arch.
f. Kunde österr. Gesch.-Quell. VIII, pag. 87 sq. et Ficker in *Sitzungsber. d. kais. Akad.*
Wien XXIII, pag. 489 sq. Novissime W. Erben in libro supra nominato privilegii argu- 35
mentum interpolatum esse docet. Cuius sententiae repugnat Simonsfeld in *Deutsche Litte-*
raturzeitung XXV (1904), pag. 990 sq.*

175.

5 *Fridericus I, imperator Romanorum, fratribus sancti Johannis Baptistae hospitalis Hierosolymae possessiones in ducatu Austriae sitas, et specialiter villam Zogeldorf et silvam de Mailberg confirmat, petente patruo suo Henrico, duce Austriae. — Inter testes: ,Ernest, filius Conradi Moraviensis comitis‘.*

Ratisbonae 1156 sept. 17.

Boczek, Cod. dipl. Mor. V, pag. 219, num. 4. — Erben, Reg. I, pag. 620 not. ad num. 3. — Delaville Le Roulx, Cartulaire des Hospitaliers de s. Jean I, pag. 185, num. 246. — Stumpf, Reg. num. 3755.

10

176.

15 *Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae Pataviensi villam Merdingen in Suevia, a rege Conrado II iniuste ablatam, ex sententia principum „in curia sollempni“ restituit atque confirmat. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus, Wladezlaus, dux Bohemie, et frater eius Dipaldus‘. Bambergae 1157 iul. 4.*

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 344, num. 497. — Erben, Reg. I, pag. 130, num. 294. — Meiller, Reg. z. Gesch. d. Babenberg. pag. 39, num. 38. — Stumpf, Reg. num. 3773.

177.

20 *Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Novae Cela (Neustift prope Brixen) protectionem suscipit eiusque bona confirmat. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus‘ et ,Wadezlaws, dux Bohemiae‘.*

Bambergae 1157 iul. 5.

Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 92, num. 99. — Emter, Reg. II, pag. 1155, num. 2636. — Stumpf, Reg. num. 3774.

25

178.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Lutrensis¹ protectionem suscipit eiusque privilegia confirmat. — Inter testes: ,Debaldus de Bohemia‘.

Montbarrey² 1157 nov. 14.

30 *Lünig, Teutsches Reichsarchiv XIX (spicileg. ecclesiast. contin. I) pag. 968, num. 28 et 980, num. 52. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 266, num. 289 (reg.) = Erben, Reg. I, pag. 130, num. 293. — Stumpf, num. 3786. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 107.*

178. ¹) *Lure inter Vesoul et Belfort, depart. Haute-Saône. — ²) a Dôle versus merid. et orientem, depart. Jura.*

179.

Vladislaus II, dux Bohemiae, monasterio sancti Johannis Bapt. in Ostrov silvam praedio Putim adiacentem donat. [1148 febr. 17—1158 jan. 18.]

Donationis memoria traditur in privilegio Premislai Otakari I regis, anno 1205 jan. 17 dato, cuius autographum spurium in tabulario Trebonensi asservatur (A). 5

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 154. — Boczek, Cod. dipl. Mor. II, pag. 33, num. 25. — Erben, Reg. I, pag. 223, num. 489.

De memoriae fide confer ea, quae ad num. 40 et 46 adnotavimus.

Gracia dei dux Wladislaus iunior, nepos Wratislay, a Christo^a succensus, 10 cupiens particeps effici consorcio iustorum, quod iuste sibi optandum est et nostris oracionibus impetrandum, dedit silvam adiacentem prope predio sancti Johannis Baptiste, quod vocatur Putim¹, ubi est ecclesia constructa in honore beati Petri principis apostolorum.

180.

15

Fridericus I, imperator Romanorum, Vladislae II, duci Bohemiae, eiusque successoribus circulum aureum in certis festivitatibus gestandum et censum de Polonia antiquitus traditum porro exigendum concedit.

Ratisbonae 1158 jan. 18.

Autographum exstat in tabulario c. r. aulico Vindobonensi (A). 20

Balbín, Miscell. hist. Boh., dec. I, lib. VIII, pag. 3, num. 4. — Lünig, Teutsches Reichsarch. VI, 2 (partis special. contin. I, erste Fortsetzg.) pag. 3, num. 1. — Pubitschka, Chronol. Gesch. Böhm. IV, 1, pag. 360 not. t (extr.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 378. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 267, num. 291. — Erben, Reg. I, pag. 131, num. 295. — Jireček, Cod. iur. Boh. I, pag. 26, num. 16. — Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 236, num. 170. — Privilegium etiam Pulkava Chronico suo inseruit; v. Ludewig, Reliquiae manuscr. XI, pag. 272; Dobner, Monum. hist. Boh. III, pag. 171 = Köhler, Cod. dipl. Lusatiae I (2. ed.) pag. 21, num. 10; Fontes rer. Boh. V, pag. 91. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 80, num. 123; idem, Reg. d. Babenberg. pag. 41, num. 45. — Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 324, num. 444. — Cod. dipl. Saxoniae reg. I Hauptth., II, num. 279. — Verh. d. hist. Ver. v. Oberpfalz u. Regensb. XLIII, pag. 44. — Dobenecker, Reg. Thuring. II, num. 170. — Stumpf, Reg. num. 3795. 25

Nota temporis annum 1157 et indictionem V indicat, sed privilegium ad annum 1158 pertinere anni regni et imperii probant. — Circulum Vladislae duci concessum veram fuisse coronam regalem Dobner peculiari commentatione probare conatus est in Born, Abhandlungen einer Privatgesellschaft in Böhmen V (1782), pag. 1—54. — De scriptorum eiusdem 35

197. a) xpio^c A.

¹⁾ Putim, distr. pol. Písek.

temporis, qui de dignitate regia Vladislao concessa scripserunt, testimoniiis fusius disputat Tourtual, Böhmens Antheil an den Kämpfen K. Friedrich I in Italien I, pag. 105–112. Vide etiam Palacký, Dějiny 3 I, 2, pag. 47; Dudík, Mähr. allg. Gesch. III, pag. 321 sq.; Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 96 et 123.

5 C. ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Fridericus, divina favente clementia imperator Romanorum augustus. ¶ Cum tam lege nature quam scripta bonum operari moneamur ad omnes, precipue eos, qui in amministratione imperii et rei publice veraci consilio et indefesso laboris studio nobis assistunt et pro gloria imperii propaganda strenuissime decertando omnibus inimicorum incur-
 10 sibus et quibuslibet periculis sese obiciunt, specialis prerogativa honoris subli-
 mare dignum duximus, ut de virtutum premiis et gloria coronę diffidere non debeant, qui legitime certaverint. Noverit igitur omnium Christi imperique nostri fidelium tam presens etas quam successura posteritas, qualiter nos Wadizlao,
 15 illustri et strenuissimo duci Boemorum, ob insignia servicii ac devotionis tam eius quam omnium Boemorum merita honoris insigne, quo avus et ceteri pro-
 genitores eius duces Boemie beneficio imperialis excellentię ceteris ducibus preminebat, a circulum videlicet gestandum concessimus et per eum omnibus successoribus successoribus suis in perpetuum. Decernimus itaque et inrefraga-
 bili lege statuimus, ut liceat prefato duci Boemie Wadizlao illis temporibus,
 20 quibus nos coronam et diadema glorie portamus, in nativitate domini videlicet et in pascha et in penthecosten, circulum portare, et amplius in festivitate vide-
 licet sancti Venzelai et sancti Adelberti, eo quod illas sollempnites propter patronos suos maiori reverentia et celebritate tota Boem[ia] b veneretur. Sicut
 25 itaque celebratio c et impositio coronę nostrę non debet fieri nisi per manus archi-
 episcoporum et episcoporum, ita prefato duci Boemie a nullo hom[in]um b cir-
 culus imponatur nisi a dilecto nostro Daniele, venerabili Pragense episcopo, et Johanne, Olumucense episcopo, eorumque successoribus. Quod si forte Olu-
 mucensis defuerit, nichilominus Pragensis pro sede et dignitate excellentiori
 vices compleat amborum; similiter autem Olumucensis, si forte Pragensis defuerit.
 30 Ad hec predicto duci Boemie et successoribus eius addimus et concedimus censem de terra Polonię ¹, quem antecessores eius duces Boemie a Polonia retro temporibus accipere solebant. Ut autem hec nostra donatio et constitutio supra-
 nominato duci Wadizlao karissimo nostro eiusque successoribus omni tempore
 rata et inconvulta permaneat, presentem inde paginam conscribi et sigillo nostro
 35 insigniri iussimus, adhibitis ydoneis testibus, quorum nomina hec sunt: Eberhardus

180. a) ita A. — b) membrana laesa. — c) ita A iniuria scriptoris pro ,celebratio'.

¹) *Quae hic de censu Poloniae allegantur, ad ea, quae tempore Bretislai I anno 1054 stipulata sunt, referuntur; eodem anno teste Cosma „urbs Wratizlav et aliae civitates a duce Bracizlao redditae sunt Poloniis ea conditione, ut quam sibi tam suis successo-ribus quingentas marcas argenti et XXX auri annuatim solverent“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 86).*

Salzburgensis archiepiscopus, Wicmannus Magdeburgensis archiepiscopus, Hertwicus Ratisbonensis episcopus, Eberhardus Bambergensis episcopus, Cunradus Patauiensis episcopus, Otto Frisingensis episcopus, Daniel Pragensis episcopus, Heinricus dux Austriæ, Fridericus dux Sueorum, Ludewicus lantgravius Duriæ, Adebertus marchio Saxonie, Otto marchio Missenensis, Otto et Fridericus palatini comites. 5

¶ Signum domni Friderici Romanorum imperatoris invictissimi. ¶ (M.)

Ego Reinaldus cancellarius vice Arnaldi, Magontini archiepiscopi et archicancellarii, recognovi. (S. I.)

Datum Ratisbone XV kalendas februarii, indictione V, anno dominice incarnationis MCLVII, regnante domno Fridericho, Romanorum imperatore gloriosissimo, anno regni eius VI, imperii vero III. 10

Diplomati impressum est sigillum Friderici I imperatoris e cera alba confectum, cuius imaginem praebet Heffner, Die deutschen Kaiser- u. Königs-Siegel tab. V, num. 33.

181.

15

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterio Seccoviensi¹ iudicium, a Conrado III rege quondam in Adelramnum de Feistritz de bonis dicto monasterio restituendis editum, confirmat. — Inter testes, qui huic actioni interfuerunt: „Daniel, Bragensis episcopus“. Ratisbonae 1158 [m. ian. medio].

Zahn, Urkundenb. d. Herzogth. Steiermark I, pag. 375, num. 395. — Stumpf, num. 3796. 20

De fide dubitat Stumpf l. l., cuius sententiam impugnat Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre II, pag. 137 et 387.

182.

Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum propria manu in altari sancti Petri (in Bohnice) recondidisse. 25

1158 mai 30.

Autographum in membrana scriptum in tabulario parochiae Bohnicensis.

Millauer, Die Kirche zu Bohnitz, pag. 6, in Abhandlgn. d. kgl. böhm. Gesellsch. d. Wissenschaft. 1830. = Erben, Reg. I, pag. 621, num. 4. Imaginem lapidi incisam dedit Millauer l. l.; imaginem phototypicam praebet Soupis památek historických a uměleckých v král. Českém, XV, pag. 5. 30

Anno dominice incarnationis millesimo CLVIII, indictione V, epacta XVIII, concurrente I, III kalendas iunii, ego Daniel, licet indignus, dei tamen gratia Pragensis episcopus, anno ordinacionis mee VIII, mense V, die mensis XXX has reliquias

181. ¹⁾ Seckau in Styria a Knittelfeld versus septentriones.

horum sanctorum propria manu in hoc altari recondidi: De ligno Domini, de sepulcro Domini, sancte Marie virginis, sancti Johannis Baptiste, sancti Petri apostoli, sancti Andreę apostoli, sancti Stephani protomartyris, sancti Viti, sancti Wencezlai, sancti Adalberti, sanctorum Benedicti, Johannis, Mathei, Ysaac, Christini martyrum, sancti Nicolai, sancti Benedicti, sancti Godehardi, sancti Egidii confessorum, sancte Marię Magdalene, sancte Valpurge virginis, sancte Ludmille martyris et aliorum sanctorum. Titulus vero huius ecclesię sancto Petro, principi apostolorum, annotatur. Isti et omnes sancti dei intercedere dignentur pro me peccatore ad dominum deum amen. Ego Wladizlaus, Boemorum rex eiusdem temporis, idem oro amen, amen. Ego Judita, Boemorum regina eiusdem temporis, idem oro amen, amen. Ego Geruasius, Wisogradensis prepositus et cancellarius, huius ecclesię constructor, eiusdem temporis, idem oro, amen, amen, amen.

183.

15 *Fridericus I, imperator Romanorum, hospitale sancti Salvatoris in Mantua tuendum suscipit. — Inter „testes, qui huic statuto interfuerunt“ ,Daniel, Pragensis episcopus‘; ,Ladizlaus, rex Boemorum‘; ,Theobaldus, dux Boemie‘.*

Super Mintium fluvium inter Voltam et Valeggio 1158 iul. 10.

20 *Böhmer, Acta imperii sel. pag. 97, num. 104. — Emser, Reg. II, pag. 1155, num. 2637. — Stumpf, Reg. num. 3815.*

184.

25 *Fridericus I, imperator Romanorum, in conventione, per quam Mediolanenses in gratiam suam reddituri sint, statuit inter alia, ut pro pacis conditionibus bona fide complendis et conservandis CCC obsides a Mediolanensibus dentur, qui „in partibus Italiae omnes serventur, preter L vel pauciores per interventum regis Boemorum Wladislai et aliorum principum ultra montes, si domno imperatori placuerit, deferendos“. Praeterea „antequam castra ab obsidione moveantur, captivi omnes reddantur in potestatem regis Boemi“ mandat.*

[Apud Mediolanum] 1158 sept. 1.

30 *Monum. Germ. Leg. sectio IV, Constitutiones I, pag. 241, num. 174 (ex editione Waitziana Gestorum Friderici I. III, c. 47). — Stumpf, Reg. num. 3818. — Cf. Vincentii Chronicon ad ann. 1158, Fontes rer. Boh. II, pag. 440. Vide etiam Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 55; Tourtual, Böhmens Antheil an den Kämpfen K. Friedrich I in Italien I, pag. 45 sq.*

185.

35 *Fridericus I, imperator Romanorum, hospitales domos Jerosolimitano xenodochio pertinentes, in omnibus locis imperii sui sitas, tuendas suscipit earumque*

possessiones et libertates confirmat, petente Raimundo, venerabili Hospitalis Jerusalem magistro. — Inter testes: ,Daniel Pragensis episcopus‘.

In comitatu Veronensi 1158 oct. 25.

Stumpf, Acta imperii ined. pag. 493, num. 347. — J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospitaliers I, pag. 203, num. 270.

5

186.

Fridericus I, imperator Romanorum, ad Otacarum V, marchionem Styriae, legatos suos mittit de regni Hungariae negotiis cum eo tractaturos. Se in hac re sine consilio eius, regis Bohemiae et ducis Austriae nihil facturum esse significat.

[1158.]

10

Apographum in cod. epist. imper., regum, pontif., episcoporum in bibl. reg. Hannoverae, XI, 671 signato, fol. 523.

Sudendorf, Registrum od. merkwürd. Urkk. f. deutsche Gesch. I, pag. 61, num. 22 = Erben, Reg. I, pag. 131, num. 296. = Zahn, Urkundenb. d. Herzogth. Steiermark I, pag. 377, num. 397.

15

Quo tempore epistola scripta sit, ex eo cognosci potest, quod Gesta Frider. I, lib. III, c. 13 (12) referunt; ed. Waitz pag. 144. — Cf. autem etiam ea, quae commentatus est Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 463 not. 63.

Friderichus, dei gratia Romanorum imperator semper augustus, dilecto nepoti suo Othacaro, illustri marchioni de Styra, gratiam suam et omne bonum. Sicut 20 per alias literas nostras tuae dilectioni nuper mandavimus, quod de negocio regni Hungarici abs tuo consilio et auxilio nihil omnino ordinaremus vel terminaremus, ita adhuc in eadem erga te bona voluntate permanemus. Nos itaque auditis singulorum nuntiorum de Hungaria singulis legationibus, sine carissimorum nostrorum consilio, regis videlicet Bohemiae¹ et ducis Austriae,² patrui nostri, et 25 tui similiter nihil nunc tractare, nihil ordinare, nihilque prorsus terminare volumus. Inde est, quod ex consilio curiae nostrae honorabiles legatos nostros, magistrum videlicet H.,³ sacri palatii nostri prothonotarium, qui de omnibus consiliis nostris familiarior nobis est et magis secretarius, et comitem H.⁴ de Dietz, nobilem virum et prudentem, tuae honestati a latere nostro transmittimus. In quorum ore verba 30 nostra plenarie posuimus. Quibus etiam totam voluntatem nostram tibi secretius intimandam commisimus, quae omnia ex ore ipsorum patenter audies et cognosces. Age ergo, sicut vir fidelis et charissimus princeps, et quem honorem nostrum et imperii perfecte diligere credimus et amplecti, et ad promovendum honorem imperii circa hoc negocium una cum rege Bohemiae et duce Austriae iuxta 35

186. ¹⁾ Vladislai. — ²⁾ Henrici II. — ³⁾ Henricum. — ⁴⁾ Henricum.

verbum et persuasionem legatorum nostrorum omnem curam, sollicitudinem et studium tuum ita diligenter adhibeas, sicut nos de tua dilectione speramus et confidimus. Quicquid enim vos tres ex consilio vestro una cum legatis nostris super hoc verbo ordinaveritis et statueritis, nos absque omni retractatione ratum
5 habebimus et gratum.

187.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezoni, abbatii Strahoviensi, de infirmitate sua scribit eumque rogat, ut ad se veniat. Suadet, ne fratrem Rudolfum a Praemonstratensi ordine recedere permittat. [1153—1158.]

- 10 *Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 60 (B). Roth, Eine Briefsammlung d. Propstes Ulrich von Steinfeld aus d. 12. Jh. in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsvereines XVIII, pag. 263, num. 9. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, do Čech a na Moravu zaslané, in Rozpravy České Akademie VIII, třída I, pag. 7, num. 1.*
- 15 *Epistolam non longe post praepositurae officium susceptum (cc. 1153) Ulricum scripsisse ipse dicendi genus indicat. Ante annum 1158 scriptam esse optimo iure putat Žák op. l. pag. 34; v. et. ibidem pag. 37 et 44.*

Gezoni, venerando patri et domino, frater V.¹ filiale in Christo dilectionem. Ex quo a nobis recessistis et onus importabile super dolorem vulnerum
20 meorum addidistis, semper speravi vestra consolatione^a refoveri. Sed iam secundo ex litteris vestris intellexi, non facile posse fieri quod speraveram. Mea enim infirmitas tanta est, ut vobis non sufficiat^b occurere, vos autem tam debilitas corporis quam varie cause hincinde concurrentes impediunt, ne ad nos facile transire valeatis. Sed quia licet caro infirma sit, spiritum tamen nostrum ad
25 omnia bona promptum esse cognosco, quantum paternitatem vestram solicitare audeo, suppliciter et instanter, rogo, ut, si ante non potestis, saltem circa tempus proximi colloquii nos visitare nullatenus omittatis. Quia enim tam vestra quam
mea infirmitas tempus resolutionis nostre proximum esse certissime clamat, consolatorium mihi videtur et utile, ut si usque ad predictum tempus vita nobis
30 comes fuerit, tam patres ordinis quam nos invicem hac una saltem vice visitemus. Poterit enim fortasse ex mutua collatione tam nobis quam vobis gratia dei aspirante aliquid spiritualis consolationis accrescere. Ceterum de fratre Rödolfo,
super quo placuit vobis meam parvitatem consulere, scio vos melius scire, quod loquitur ineptum esse et frivolum. Priorem enim habitum, quem per manus
35 patris sui sua voluntate suscepit, postea eodem patre suadente et iniungente

187. a) ,consolatione‘ obscuriore atramento superscriptum B. — b) ,non sufficiat‘ alio atramento superscriptum B.

¹⁾ *Ulricus.*

sua sponte mutavit. Premonstratensem ordinem cum habitu eiusdem ordinis suscepit et per plures annos iam tenuit; a quo velle recedere nichil est aliud quam proprium votum et obedientiam^c iniunctam deserere. Cuius vesanie particeps essetis, si in hoc ei assensum preberetis.

188.

5

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, Godescalcum, abbatem Siloensem, invitat, ut se circa tempus proximi colloquii Praemonstratensis visitet.

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 60^a—61 (B).

10

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 265, num. 10. = Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 8, num. 2.

De tempore vide Žák op. l. pag. 44.

Godescalcho, dilecto amico et venerabili abbatи, frater V.¹ fraternalm in Christo dilectionem. Iam secundo in litteris vestris mihi mandasti meam vos desiderare presentiam. Quam si vere desideratis, facite, ut in hoc tam^a meum quam vestrum desiderium inpleatur. In vobis enim non in me est facultas huius rei. Mea enim infirmitas tanta est, ut ad vos transire non valeam, vestre autem iuventuti facile est ad nos venire. Quapropter dilectionem vestram instanter moneo et rogo, ut si ante non potestis, saltem circa tempus proximi colloquii nos visitare nullatenus omittatis, ut de pluribus tam vobis quam nobis necessariis secretius conferre valeamus.

189.

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, Danieli I, episcopo Pragensi, ordinem Praemonstratensem commendat. Petit, ut abbatem Strahoviensem et Siloensem ad colloquium Praemonstratense hoc anno venire permittat.

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 61 (B).

Roth in Neues Archiv d. Gesellsch. f. ält. deutsche Gesch. XXI, pag. 560 et in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 266, num. 11. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 8, num. 3.

De tempore vide Žák op. l. pag. 34 et 44.

187. c) ,obdientiam' B.

188. a) ,tam' alio obscuriore atramento superscriptum B.

¹⁾ Ulicus.

35

Danieli, dilecto domino ac vere reverendo pontifici, frater V.,¹ si quid valet peccatoris oratio. Novit sublimitas vestra, quanto humane consolationis auxilio in brevi destituti sumus tam nos quam fratres nostri, qui apud vos sunt. Cum enim recolo sanctitatem^a et prudentiam venerabilis viri Morauiensis episcopi² et 5 zelum nobilis ac deo devote ducisse Boemie,³ quem circa religionem habuit ac strenuitatem sancti patris nostri,⁴ cuius onus ad me indignum et viribus tam corporis quam animi destitutum translatum est, fateor prudentie vestre, etsi eorum beatitudini congaudeam, non parvum tamen nostre desolationis attendo periculum. In quo unum tantum reperio solatium, quod vestram altam prudentiam 10 et prudentem altitudinem^b sic zelus divini cultus temperavit, ut plus vobis placeat religiosa Christi pauperum humilitas quam vana potentum huius mundi sublimitas; quod et vobis erit contra varia huius vite pericula firma defensio et Christi pauperibus, qui sub vestro regimine degunt, tuta protectio. Unde divinam clementiam coditianis precibus pulsare non cessamus, ut inter mundanas varietates vestram 15 prudentiam sic regat ac defendat, ut nec frangatur adversis, nec extollatur prosperis. De cetero quantum audemus discretioni vestre suggerimus et sugerendo instanter rogamus, ut fratres nostros abbates de Monte Sion⁵ et Siloe⁶ ad persolvendum ordinis institutum hoc anno venire vestra consentiat paternitas. Desiderant enim eos patres ordinis videre et nos tam de suis quam nostris negotiis 20 plura habemus cum eis conferre. Poterit enim vobis fortasse ex nostra mutua visitatione aliquid spiritualis consolationis accedere. Conservet deus sanctitatem vestram diu in columem, pater venerande.

190.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Reinerum abbatem ad se vocat.

25

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalii Maguntiae fol. 61v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 267, num. 12. = Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 9, num. 4.

De tempore vide Žák, op. l. pag. 44.

30 Reinero, dilecto amico et venerabili abbati,¹ frater V.² fraternalm dilectionem in Christo. Plurimum doleo, quod tam remoti ab invicem sumus, quod nobis tam raro loquimur, quod nos tam raro videmus. Unde dilectionem vestram in-

189. a) sequitur ,ven^t, sed deletum B. — b) ,di^t superscriptum B.

35 1°) *Ulricus.* — 2°) *Henrici II dicti Zdik* († 1150 iun. 25). — 3°) *Gertrudis, uxoris Vladislai II* († 1150 aug 5). — 4°) *Ebervini, praepositi Steinfeldensis* († inter annos 1145—1153). — 5°) *Strahov.* — 6°) *Želiv, germ. Selau.*

190. 1°) *Monasterium ignoratur.* — 2°) *Ulricus.*

stanter moneo et rogo, ut, si fieri potest, hoc anno cum aliis abbatibus nos visitare non omittatis, ut in sequenti anno cum eis quiescatis. Erit enim fortasse tam nobis quam vobis utile, si adhuc vel semel nos videamus et mutua locutione nos consolemur.

191.

5

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezoni, abbati Strahoviensi, respondet, quomodo fratres, qui contra Reinerum abbatem se erexerunt, castigandi sint.

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 63 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 271, num. 17. = Žák, Listy 10 Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 10, num. 5.

De tempore vide Žák op. l. pag. 38.

Gezoni, dilecto domino et venerabili patri, frater V.¹ debite dilectionis de-
votum obsequium. Quantum dicitis nostrum vos desiderare adventum, tantum
ego vestram sepe opto presentiam, sed nostra desideria impedit communis debi-
litas, que nos ad mutuam visitationem insufficientes reddit. Super hiis autem,
que in dominum Reinerum abbatem acta esse ex litteris vestris intellexi, plurimum
doleo tum pro scandalo ordinis, tum quia personam eius semper specialiter di-
lexi. Fateor tamen prudentie vestre, quod quanto plus eum diligo tanto amplius
dolui, quando eum assumptum esse cognovi ad sarcinam viribus suis imparem. 20
Inperitus nauta sepe naufragium sibi facit et navi, quam inter pericula regere
nescit. Nec hoc ideo dico, quod in homine sit ecclesiam dei regere, sed quia
unusquisque proprium donum habet a deo, alius sic, alius autem sic. De multi-
tudine autem conspiratorum illorum, super quibus placuit vobis meam imprudentiam
consulere, non aliud respondere audeo vel debeo, nisi ut, qui contra ordinem 25
peccare non timuerunt, per ordinem puniantur. Quid autem de hiis, qui per
conspirationem vel maliciosa concordiam adversus abbatem suum se erexerint,
in ordine scriptum sit, melius nostis. Quam penitentiam quomodo in loco, ubi
hec acta sunt, inplere possint, non video, cum omnes in hoc malo consensisse
dicatis preter unum. Unde consequens videtur, ut vel ad matricem revocati vel 30
per alias ecclesias divisi, si in ordine salvari cupiunt, secundum instituta ordinis
penitentiam agere non recusent. Abbatii autem, qui cum eis nullo compositionis
modo convenire potest, ut dicitis, nichil tutius aut honestius consulendum video,
nisi ut libens et gaudens tanto oneri sua sponte se subtrahat et^a ad quietem
subiectionis redire festinet. Hoc consulo, quia hoc ego facerem, si similis^b causa 35

191. a) ,et^a superscriptum, B. — b) ,si^b alio atramento superscriptum B.

¹⁾ Ulricus.

michi occureret. Quod si desolationem loci opponitis, ad hoc vobis respondeo, ut non vobis parcatis, sed honori ordinis consulendo et privatis communia preponendo in locum illorum prevaricatorum conventum aliorum fratrum mittere non dubitetis cum abate, quem ipsi sibi sua sponte elegerint. Hec est mea
5 sententia, nisi prudentie vestre aliud melius visum fuerit, cui res magis nota est, quam michi. Valete et^c sorores² nostras ex parte nostra salutate et orationibus^d eorum meam parvitatem commendate.

192.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Godescalco, abbati Siloensi, significat se fratri cuidam, ut apud se permaneat, permisisse; pro puero quodam U. rogat.

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 63v—64 (B).

15 *Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 273, num. 18. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 11, num. 6.*

De tempore vide Žák op. l. pag. 47.

Godecalcho, dilecto amico et venerabili abbati, frater V.¹ salutem et omne bonum. Frater, pro quo nos rogasti, cum a vobis recessit, ut dicit, voluntatem habuit redeundi ad vos et per licentiam nostram manendi apud vos. Sed 20 cum ad nos venisset, invenit matrem suam, que eum genuit, et quosdam propinquos suos in tanta desolatione, ut a lacrimis continere non posset. Unde obnixe me rogavit, ut eum apud nos aliquanto tempore manere permitterem, sperans eorum desolationem sua presentia posse relevare. Quod ei negare nec volui nec debui. Pro puero autem V., quem apud vos^a remansisse audivi, 25 dilectionem vestram suppliciter rogo, ut causa dei et mei insipientiam eius et pusillanimitatem prudentia vestra instruatis et consolemini, quatinus in bono, quod incepit, firmiter perseveret. Valete et fratres et sorores² nostras ex parte nostra salutate et orationibus eorum nostram parvitatem commendate. Quos multo affectu visitare desideraveram, sed quantum appetivit animi voluntas, tantum im- 30 pedivit corporis debilitas.

191. c) post hanc vocem ,fratres et^c excidisse videtur; cf. epistolam proxime sequentem. —

d) ,nibus^c alio atramento superscriptum B.

²⁾ In monasterio Doxanensi; v. Žák, l. l. pag. 25.

192. a) ,vos^c fortasse ead. manu, sed obscuriore atramento superscriptum B.

35 ¹⁾ Ulricus. — ²⁾ In monasterio Louňovicensi; v. Žák, l. l. pag. 26.

193.

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, Reinerum abbatem monet, ut consilio episcopi Moraviensis et abbatis Strahoviensis in omnibus se committat. Addit fratrem quendam R. apud se permanere permisisse.

[1153—1158.]

5

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 64 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 274, num. 19. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 11, num. 7.

De tempore vide Žák, l. l. pag. 47.

Reinero, dilecto amico et venerabili abbatii, frater V.¹ spiritu consilii et fortitudinis habundare. Fateor karitati vestre, quod vestra dilectio et adversitas vestra ex parte cognita pene me compulerant contra vires meas sumere laborem veniendi ad vos. Sed infirmitas corporis succrescens tandem me ab hac intentione dolentem revocavit. Quia ergo corporali presentia vos^a visitare non possum, litteris vestram dilectionem intuitu caritatis amoneo, ut propria voluntate omnino postposita consilio domini Morauiensis² et domini abbatis de Monte Syon³ aliorumque abbatum nostri ordinis vos in omnibus committere non dubitetis. Sic enim vestre saluti consuletis et fame, si ipsi vobis testimonium perhibuerint, quod in nullo a consilio eorum recesseritis. De fratre autem R., quem necessarium vobis esse dicitis, volo vos scire, quod, cum ad nos venisset, invenit matrem suam et quosdam propinquos suos in tanta desolatione, ut a lacrimis non posset continere. Unde obnixe rogavit, ut eum apud nos aliquanto tempore^b manere permitterem, sperans eorum desolationem sua presentia posse relevari, quod ei negare nullatenus potui. Valete.

194.

25

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, Johannem, episcopum Olomucensem, exhortatur, ut abbatibus ordinis Praemonstratensis, qui in Bohemia sunt, congregatis, quomodo discordiae inter Reinerum abbatem et conventum eius componendae sint, consilium reperiat.

[1153—1158.]

30

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 64v—65 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 274, num. 20 = Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 12, num. 8.

De tempore cf. Žák op. l. pag. 47.

193. a) vos^a eodem atramento superscriptum B. — b) tempore^b alia manus obscuriore atramento superscripsit B.

¹⁾ Ulicus. — ²⁾ Utrum Johannes III (1150—1157) an IV (1157—1172) hic dicatur, incertum restat. — ³⁾ Gezonis.

35

Johanni,¹ dilecto domino et venerando Morauiensis ecclesie presuli, frater V.,² Steimveldensium fratrum inutilis servus, promereri euge servi boni.³ Gratias agimus deo, qui procellas adversum vos exortas sua gratia ex parte compressit, unde iam liber^a aliorum necessitatibus securius animum intendere potestis ex-
5 pertus in vestra tribulatione, qualiter calamitatibus aliorum condescendere debeatis. Super hiis enim, que in dominum abbatem R.⁴ acta esse cognovi, plurimum doleo, tum pro scandallo ordinis, tum quia personam eius semper specialiter dilexi. Unde contra vires meas proposueram assumere laborem veniendi ad vos, sed corporis infirmitas succrescens me tandem ab hac intentione dolentem removit.
10 Vestram itaque sanctitatem, quam circa ordinem, quem professus^b estis, fervore cognovi, suppliciter rogo et rogando exhortor, ut postposita omni mora congregatis abbatibus nostri ordinis, qui in Boemia sunt, super hoc tale consilium reperiat vestra prudentia, ut et scandalum, quod in loco illo tam crebro oritur, finem accipiat et locus ordini nostro semel traditus ab ordine non recedat. Quid
15 autem domino abbati de Monte Sion super hoc scripserim,^c ipse vobis dicere poterit. Quod si vobis non placuerit, hoc tamen provideat vestra discretio,^d ne sic presens scissura resarciatur, ut iterum et iterum rescindatur. Conservet deus sanctitatem vestram diu incolumem ad consolationem pauperum suorum.

195.

20   *Ulricus, praepositus Steinfeldensis, apud Danielem I, episcopum Pragensem, se excusat, quod corporis infirmitate impeditus eum visitare non possit.*

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalnis Maguntiae fol. 65 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 275, num. 21 = Žák, Listy Oldřicha probošta Steinfeldského, pag. 12, num. 9.

De tempore vide Žák l. l. pag. 34.

Daniheli, dilecto domino ac venerando Pragensis ecclesie presuli, frater V.,¹ Steinveldensium fratrum inutilis servus,^a in omnibus gratie dei solatio refoveri. Lectis litteris sanctitatis vestre novum in eis reperi genus pietatis, dum

30   194. a) *post hanc vocem circa quinque literae erasae sunt; liberalitate corrigendum esse putat Roth. — b) profesus B. — c) ,p' ex ,b' eod. atramento corr. B. — d) ,discretio alia, ut videtur, manus obscuriore atramento superscripsit B.*

¹⁾ *Utrum Johannes III (1150—1157) an Johannes IV (1157—1172) hic dicatur, incertum restat. — ²⁾ Ulricus. — ³⁾ Luc. XIX, 17 et Math. XXV, 23. — ⁴⁾ Reinerum; v. supra num. 191 et 193.*

35   195. a) *,servus' addidi.*

¹⁾ *Ulricus.*

ad eos visitandos me invitat vestra paternitas, pro quibus meum erat vestram exorare clementiam. Unde verbis vestre dulcedinis excitatus^b laborem viribus meis imparem subire proposueram, sed corporis infirmitas succrescens ab intentione me dolentem retracxit. Quia ergo corporali^c presentia vultum sublimitatis vestre diu desideratum videre prohibeor, spirituali affectu a vobis seiungi non patiar. Cotidianis enim orationibus pro mea parvitate personam vestram domino commendare non cessabo, quatinus eius gratia inter mundi huius turbines sic prudentiam vestram dirigat, ut nec fuscetur prosperis^d nec deficiat in adversis. Karitas autem, qua pauperes Christi clementer respicitis, et inter procellas presentis vite vos tuebitur, et ad portum quietis optate perducet. Conseruet deus sanctitatem 10 vestram diu in columem ad consolationem pauperum suorum. 5

196.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezonem, abbatem Strahoviensem, ad se venire optat. Rogat, praecipiat fratri, qui temere in Bohemia remansit, ut sine mora redeat. Addit de pecunia a quodam Coloniense suscepta. 15

[1153—1158.]

Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 68 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 281, num. 30 = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 13, num. 10.

De tempore vide Žák l. l. pag. 35. 20

Gezoni, dilecto domino et patri, frater V.¹ valere in domino^a spiritu et corpore. Ex quo litteras vestras accepi, magno desiderio proposueram contra valitudinem corporis mei vestrum inplere mandatum non solum vobis occurrendo, sed etiam usque ad vos perveniendo; sed quedam oculta negotia interim nobis occurserunt, que sine magno dispendio ecclesie nostre relinquere non potui. 25 Unde quantum audeo paternitatem vestram^b magno affectu supplicando rogo, ut quia Wirziburh nobis occurrere proposueratis, reliquum iter usque ad nos perficiendo veniatis. De cetero dilectionem vestram rogamus, ut fratri, qui in Boemia temere remansit, ex nostra parte in virtute obedientie precipiatis, ut remota omni dilatione ad nos redire festinet, si non vult anathemati subiacere. Rogamus etiam 30 vos, ut domino episcopo^c dicatis, quod ordo non patitur, quod fratres nostri alibi maneant, nisi in abbatiis ordinis nostri aut in possessionibus^c ad abbatias

195. ^{b)} ,excitans‘ B. — ^{c)} ex ,corporis‘ corr. B. — ^{d)} ,properis‘ B.

196. ^{a)} ,in domino‘ alio atramento superscriptum B. — ^{b)} ,uram‘ (sine abbreviatura signo) B. — ^{c)} ,ses‘ eod. atramento superscriptum B.

¹⁾ *Ulricus. — 2) Danieli I; v. epist. proxime sequentem.* 35

pertinentibus.³ De cetero quidam Coloniensis, qui filiam suam ad vos duxit, me rogavit, ut vobis scriberem, quod pro ea V marcas dedit, quas quia secum ferre ausus non fuit, nobis eas servandas commisit, donec talis nuntius vester ad nos veniat, per quem vobis eas tute mittere possimus. Valete.

5

197.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Danieli, episcopo Pragensi, significat instituta ordinis non pati, ut fratri R. facultatem apud eum permanendi det.

[1153—1158.]

10 *Apographum in cod. ms. saec. XII. bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 68v—69 (B).*

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 282, num. 31. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 14, num. 11.

De tempore vide Žák l. l. pag. 35.

Dilecto domino et digne venerando Danihelii, Pragensis ecclesie episcopo,
 15 frater V.,¹ Steinueldensium fratrum inutilis servus, promereri euge servi boni.² Lectis
 litteris karitatis vestre vehementer dolui me accepisse aliquam petitionem subli-
 mitatis vestre, quam implere non audeo. Proposueram enim non solum peticio-
 nibus vestris obsequi, sed et mandatis vestris in omnibus fideliter^a obedire.
 Quod autem per litteras vestras a me querit vestra dignatio, notum vobis facimus
 20 esse contra instituta ordinis nostri,³ que omnio proibent fratres nostros alibi
 manere quam in abbatiis ordinis nostri aut in possessionibus ad abbatias pertinen-
 tibus. Quod autem fratrem R. ad tempus vobiscum manere sustinui, scire vos
 volo, quod ad hanc transgressionem me conpulit vestre persone magna dilectio,
 quam singulariter venerandam esse intelligo. Conseruet deus^b sanctitatem
 25 vestram diu incolumem ad consolationem pauperum suorum.

198.

*Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezoni, abbati Strahoviensi, de pecunia
 Reinero abbati quondam commissa scribit eumque rogat, ut eam sibi reddi faciat.*

[1153—1158.]

30 *Apographum in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episc. Maguntiae fol. 69 (B).*

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 283, num. 32. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 14, num. 12.

196. ^{a)} V. Statuta ord. Praemonstratensis dist. I, c. XXII. (Averbode 1898) pag. 74.

197. ^{a)} ,de' eodem atramento superscriptum B. — ^{b)} quae subsequuntur, ex epist. superius
 35 sub num. 195 edita supplevi; in B conclusio haec tantum verbis ,et cetera' indicatur.

¹⁾ Ulricus. — ²⁾ V. Luc. XIX, 17; Matth. XXV, 23. — ³⁾ V epist. praecedentem not. 3.

Gezoni, dilecto^a et venerabili patri, frater V.¹ salutem mentis et corporis. Scitis, quod dominus R.² ab abbatia sua remotus quendam puerum, qui ei causa conversionis commissus fuerat, secum reduxit, pecunia autem, que ei cum puer data fuit, in usus fratrum cessit. Mater vero^b et amici pueri continuo, ut dominus R. rediit, eandem pecuniam satis inpatienter repetierunt. Consilio autem fratrum et quorumdam amicorum nostrorum, qui inter matrem pueri et dominum R. mediatores fuerunt, marcam argenti de nostra ecclesia ei dari feci hac spe, ut vos nobis eam reddi faciatis, sicut dominus R. vos promisisse testatur. 5

199.

Fridericus I, imperator Romanorum, cuidam fideli suo de Cremona, nomine Tinto Mussa de Gatta, ius comitatus concedit. — Inter testes, qui interfuerunt: ,Daniel, Pragensis episcopus‘.

Iuxta Melagnanum super Vitablam¹ 1159 mai 17.

Böhmer, Acta imperii selecta pag. 98, num. 106. — Stumpf, Reg. num. 3854.

200.

15

Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae in loco Rebdorf a Conrado, episcopo Eichstädtensi, constructae tutelam suscipit. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus‘.

Apud Novam Laudam 1159 aug. 1.

Monum. Boica XXXI, I, pag. 413, num. 219. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 219. — 20 Stumpf, Reg. num. 3861.

201.

Hadrianus IV papa monasterii sancti Stephani Gradicensis prope Olomuc, ordinis Praemonstratensis, tutelam suscipit, eiusque possessiones et iura confirmat, petente Ottone III, duce Olomucense.

25

[1154—1159 sept. 1.]

Privilegium deperditum est. Exstat tantum fragmentum adulteratum apud Sibenaicher, Historica relatio de conditoribus mon. Gradicensis; cod. ms. saec. XVII in tabulario terrae Morav. Brunnae, fol. 31v, qui de privilegii concessione his verbis refert: ,Dicebatur hic primus [ex ord. Praemonstr.] Gradicensis abbas a vulgo non Georgius, sed rudi idiomate 30

198. ^{a)} ,dilecto‘ eodem atramento superscriptum. — ^{b)} ,vero‘ alio atramento magis distincto superscriptum.

¹⁾ Ulricus. — ²⁾ Reinerus.

199. ¹⁾ Melegnano super Vetabbiam a Mediolano versus meridiem et orientem.

Jura. Huic in abbatiali subsellio collocato mox illustrissimus marchio Otto III, quo commodius cum fratribus suis obsequiis divinis sese sine sollicitudine et cura temporalium alimentorum mancipare posset, omnium bonorum antehac Gradicensi ecclesiae sub annum Christi 1078 ab avo suo Ottone primo collatorum possessiones cum iuribus, privilegiis libertatibusque universis denuo a se ratificatis confirmatisque liberalissime extradidit, atque sic extraditas ditiones universas speciali diplomate ab Adriano IV, pontifice maximo, qui recenter mortuo Eugenio III successerat, roborari fecit. Cavetur illo pontificio diplomate gravissimis verbis: „Ne futuris perpetuis temporibus ulli omnino hominum liceat ecclesiae Gradicensis possessiones, a domino fundatore illi appropriatas, perturbare, violare, temerare, auferre vel ablatas retinere aut quo-cunque alio modo divexare.“ Addita hac gravi et horrida comminatione, quam his formalibus apud Tetzeliūm reperio: „Si quis sciens contra eandem ecclesiam temere quid tentaverit, sciat se reatu divino innodatum existere et a sacratissimo corpore et sanguine domini nostri Jesu Christi alienum esse atque in extremo examine districtae ultiōni subiaceat et cum impiis, qui non resurgent in iudicio reputetur. < Omnipotentis iram in hac vita et in futura furorem contra se sentiat. Fiat habitatio eius deserta et in tabernaculis eius non sit qui inhabitet. Fiant filii eius orphani et uxor eius vidua, commotus commoveatur ipse et filii eius mendicent et eiificant de habitationibus suis. Scrutetur etiam foenerator omnem substanciam eius et diripiant alieni labores eius. Orbis terrarum pugnet contra eos ac cuncta elementa sint eis contraria, sanctorumque omnium merita eos confundant et apertam vindictam in hac adhuc vita super eos ostendant. > Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax domini nostri Jesu Christi et fructum huius benedictionis [!] percipient et ad districtum iudicem aeternae patriae proemia largientem gloriamque sempiternam secure ac feliciter pervenant amen.“ — *Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 265, num. 288. — Erben, Reg. I, pag. 130, num 291 et pag. 133, num. 298.* — *Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského, pag. 30 sq.*

25

202.

Fridericus I, imperator Romanorum, „Rolando cancellario caeterisque cardinalibus, qui eum elegerunt Romanum pontificem“,¹ mandat, ut ad generalem curiam in octava epiphaniae² Papiae celebratam veniant, personarum ecclesiasticarum totius imperii et aliorum regnum³ sententiam recepturi et audituri. Addit: „Quod si ad tam celebrem aeclesiae conventum examinationis causa venire volueritis, karissimi principes nostri et aeclesiae katholicae, Herimannus Ferdensis,³ Daniel Bragensis, patres et episcopi venerabiles, quos de palatio nostro ad vos transmisimus una cum comite palatino,⁴ consanguineo nostro, aliisque legatis nostris securum vobis conductum prestabunt.“

[1159 oct. ex.]

35

Exstat in Gestis Friderici lib. IV c. 65 (55) ed. Waitz, pag. 246. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 300. — Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 255, num. 184. — Stumpf, Reg. num. 3869.

40

202. ¹⁾ Accepit nomen Alexandri III. — ²⁾ 13 ian. 1160. Incepit vero concilium die 5. mensis februarii; v. Jaffé, Reg. pontif. II, pag. 419. — ³⁾ Verdensis. — ⁴⁾ Otto de Wittenbach; cf. Tourtual, Böhmens Antheil. Exkursheft zum Schisma (=Forschungen z. Reichs- u. Kirchengesch. d. XII Jh.), pag. 13 sq.

203.

Victor IV papa Henrici, abbatis Laureshamensis, erga se studium laudat eique gratias agit de „sancto consilio, quod Fridericus, Romanorum imperator augustus, ad restaurandam ecclesiae unitatem et haeresim scismaticam resecandam eius aliorumque consilio dispensaverit.“ Hermannum Verdensem et Danielem Pragensem episcopos de statu et proposito suo narraturos esse addit.

Vetrallae 1159 dec. 5.

Apographum in Chron. Lauresham. in Monum. Germ., Script. XXI, pag. 445. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 301. — Jaffé, Reg. pontif. II, num. 14428.

204.

10

Vladislaus I, rex Bohemiae, monasterio Waldsassensi ambitum quendam in silva provinciae Sedlecensis et ‘praedium’ ,Preolac‘ dictum donat.

1159.

Apographum in Libro privilegiorum mon. Waldsassensis saec. XIV in tabulario regni Bavariae Monacensi [sign.: Kl. Waldsass. Litteral. No. 17] fol. 38 (B).

15

Ad donationem hanc fortasse spectant ea, quae in posteriore parte Chron. Waldsass. Ottonis prioris adnotantur: ,Anno MCLX Vladislaus II, rex Boemie, fuit in nostro monasterio, cui et solennem fecit donationem‘ (Oefele, Rer. Boicarum Script. I, pag. 65).

In^a nomine sancte et individue trinitatis. Wadizlaus, dei gracia rex Boemorum serenissimus. Qui transitoriis munere divino bonis habundamus et temporalium incrementis honorum pre proavis nostris gloriamur, salutem anime pensantes congruum esse credimus presencia pro futuris, terrena pro celestibus commutare. Quapropter deum de suis muniberis honorare volentes et in oracionibus pauperum Christi, qui sunt in ecclesia Waltsassensi in nomine domini congregati, plurimum confidentes, pro amore Christi et salute anime tam mee quam predecessorum meorum ac pro eorum petitionis obtentu in silva provincie Zedilicensis ambitum, quod sclavonice vgeid^b dicitur, et quoddam predium Preolac^c nominatum cum omnibus appendiciis suis prenotate ecclesie communi omnium primatum assensu hereditario iure possidendum donavimus, spiritalia^c cum populo dei commercia taxantes, quatinus et illorum inopia ex nostra abundancia suppleatur et nostris excessibus desiderata ex eorum oracionibus venia et consolacio prestetur. Ut autem nostre devocationis donacio rata et inconcussa permaneat, omnes quicumque hoc factum violare et in pauperes Christi manum mittere presumpserint,^d regie maiestatis et tocius terre reos ac perpetue dampnacioni et excommunicacioni subditos per presencia scripta moderni sive futuri temporis fidelibus significamus

20

25

30

35

204. ^{a)} Praefixa est inscriptio haec: ,Privilegium sub domino Gerlaco abbatte‘. — ^{b)} ita B. —

^{c)} ,spitalia‘ B. — ^{d)} ,presumpserit‘ B.

¹⁾ Fortasse Přívlaky, germ. Pröhlig, distr. pol. Žatec (Saaz).

et sigilli nostri impressione confirmamus ac subscriptorum testium testimonio roboramus. Henricus, Theobaldus, hii fratres regis, Fridericus filius regis. Ordinis clericalis: Geruasius cancellarius regis et prepositus Wissigradensis, Vldericus prepositus Pragensis, Iurata prepositus Melnicensis,^e Petrus prepositus Bolesilensis,^f Domicilanus prepositus Lutomericensis, Albertus prepositus Sachikensis; Naches castellanus Pragensis, Henricus castellanus Sathensis, Vezene castellanus Bolesilensis,^g Quahalech castellanus Vadizicensis,^h Chothebor agaso regis, Chochan dapifer regis, Wezel pincerna regis, Marchuart camerarius regis, Zuezlaus castellanus Gradicensis, Stibor castellanus Budisinensis, Zauisaⁱ castellanus Zedeli-
censis.^k Acta sunt autem hec anno ab incarnatione domini MCLVIIII, indictione VII, anno regni eius primo.

205.

Arnoldus, Ballenstadensis¹ abbas, duas villulas trans Mildam, hactenus a Slavis possessas, Flamingis vendit sub testimonio ,Thietboldi, ducis Bohemie'.

15

1159.

v. Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 331, num. 454; idem, Albrecht d. Bär, pag. 468, num. 39. — v. Raumer, Reg. hist. Brandenburg., num. 1278.

206.

*Fridericus I, imperator Romanorum, Pelegrino, patriarchae Aquileiensis,
eiusque successoribus episcopatum Bellunensem cum toto comitatu et pertinentiis
donat. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus.'*

Papia in generali concilio 1160 febr. 15.

Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 438, num. 10. — Stumpf, Reg. num. 3892.

207.

Peregrinus, Aquileiensis patriarcha, Arnaldus Maguntinus, Reinaldus Coloniensis, Wichmannus Magdeburgensis et Hartwicus Bremensis archiepiscopi et universi episcopi et abbates et viri religiosi in concilio Papiae congregati causa audita et testimoniis comprobata Victoris IV papae electionem confirmant Rolandi (Alexandri III) electionem cassant eumque anathematizant. Quam sententiam

30

204. *e) ,Melinensis' B. — f) ,Bosecilensis' B. — g) ex ,Bolesilensis' corr. B. — h) ita B. — i) ,Zausa' B. — k) ,Zedesicensis' B.*

205. ¹⁾ *Ballenstedt, oppidum et monast. ord. s. Benedicti in ducatu Anhaltensi.*

ut universi christiani ratam firmamque teneant, hortantur. — Concilii decretis inter alios „rex Ungarorum, rex Danorum, rex Boemie per legatos et litteras suas consenserunt.“ Inter episcopos, qui interfuerunt et consenserunt, etiam (Daniel) Pragensis subscribitur.

[1160 febr. ex.]

5

Monum. Germ. Leg. sectio IV, Constitutiones I, pag. 265, num. 190. — Erben, Reg. I, pag. 133, num. 302.

208.

Vladislaus I, rex Bohemiae, possessiones monasterii sancti Stephani (Gradicensis) prope Olomuc confirmat, petente Blasio abate.

10

Pragae 1160 iun. 16.

Autographum in membrana scriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae Pragae (A).

(Hugo), Annales ord. Praemonstratensis, I, Probationes pag. 599. — Vorgeschützt — jedoch ohnerwiesen gebliebenes Eigenthum in der bei einem hochlöblich kaiser kgl. Landrecht im Marggr. Mähren von denen Dobromielitzer Guthinhaberen wider das Kloster-Stift 15 Hradisch . . . um einen Antheil der zu dem Stiftdorf Hradschan gehörig Huthweide. Znaym [1751?] fol. D 2b—E. — Zu Recht-gegründete Iustification deren von Seiten des Kloster-Stifts Hradisch s. ord. Praemonstr. innhabenden Beneficiorum curatorum (1760) fol. F (ex autogr.). — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 187. = Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 409 (series testium). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 270, num. 293 (ex apographo Friebekii). — Erben, Reg. I, pag. 134, num. 304 (extr. ex A). — Imaginem photographicam praebet Sickel, Monumenta graphica medii aevi, fasc. III, tab. 7.

Privilegium manu quadam ignota exaratum extra cancellariam regiam scriptum esse videtur; quod cum alia tum id potissimum indicat, quod eandem manum in nullo prorsus alio Vladislai regis diplomate deprehendimus, quodque ne de uno quidem autographo 25 eorum, quae ad nos pervenerunt, Vladislai regis diplomatum probari potest in cancellaria regia esse scriptum. — In diplomate confiendo scriba donationis privilegium, quod Ottone principe auctore anno 1078 datum est (v. num. 79), adhibuit: ex quo bonorum, quibus Otto monasterium donavit, elenchum ad verbum fere descripsit. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kl. Hradištského, pag. 22 et 31 sq.

20

30

Anno dominice incarnationis millesimo centesimo sexagesimo, epactarum XI, concurrentium V, indictionis VIII. Ego Wladizlaus dei gratia secundus rex Boemorum || divina propiciante clementia cognoscens ministros ecclesiæ, que est secus urbem Olomucz edificata in nomine sancte et individue trinitatis et in honore beati prothomartyris Stephani¹ || dedicata, nocte dieque in dei laudibus iugiter 35 insudare et tantorum dei athletarum orationum particeps cupiens fieri corde et animo humiliter cœpi excogitare, qua ratione || mei celebritas memoriæ apud illos posset haberi in secula sine fine. Unde omnipotentis dei inspirante gratia ac

208. ¹⁾ Hradiště, alias Hradisko, germ. Hradisch.

institutione ammonitus canonica, venerabili eiusdem ecclesię abbe, domino Blasio, meo occurrente ac favente desiderio, fratrum prothomartyris Stephani precibus me subdidi atque, ut eorum orationum particeps sine fine fierem, devotus munus communionis suscepi. At ego, ne fratres meos in Christo dilectissimos 5 gratuito mihi fraternitate concessa aliquo modo aggravare videar, in signum hoc sacratissimi pacti inter nos habiti, in retributionem pro mea regnique mei incolmitate ac stabilitate unaque pro germanorum meorum, tam Teobaldi quam Heinrici, necnon filii mei Friderici meorumque remissione peccatorum, quicquid illis propinquorum,^a videlicet avi mei, primi regis Boemorum Wratizlai, ac primi ducis 10 Morauiensium senioris Ottonis et prudens discretio ad usum in nomine domini studuit deputare necnon et omnium principum Morauiensium, ea sic se haberet et gaudeo et laudo, insuper et regie potestatis auctoritate ac consensu omnium primatum Boemię confirmo, et ne hoc posteros latere queat, sub testimonio scripture meo signo munitę usquequaque ratum esse commendo. Villarum autem 15 nomina, quę in obsequio eorum in privilegiis patrum scripta reperiuntur, sunt hęc: * Kyseleuici,² * Rochin,³ * Gaicin,⁴ Vgezd^b * ; in Boemia que nominatur Vlipi.⁶ Preterea data est curia, que nominatur Vsobren⁷ cum suis adiacentibus villis sub omni tributo et consuetudine, sicut ante solvebat dominę suę. Data est^c et silva quę vocatur^d Luboczca. In Boemia duę villę, 20 quas dedit rex primus Wratizlaus ecclesię: Vgerzco,⁸ Nedamirice.⁹ Nakel¹⁰ ea conditione, ut qui eam inhabitare deliberant, cum tributo beato Stephano decimas solvant, ceteris vero ad imperium ducis bella exercentibus, sive urbem aut pontem^e reparantibus,^f seu sub qualibet necessitate laborantibus, non aliud, quam quod prefatus pater cenobii iusserit, faciant. Vgezd Lasanę,¹¹ Lubos,¹² Popouici,¹³ Selechouici,¹⁴ Sadlouici,¹⁵ Gradcane,¹⁶ Jusatici,^g¹⁷ Zlobici,¹⁸ Bezmirov,¹⁹ Obid-

25   **208.** *a)* ,piuquo^z A. — *b)* ,g^c ex ,a^d statim inter scribendum corr. A. — *c)* ,est^e eod. atramento superscriptum A. — *d)* prima hasta literae ,u^f in vocis initio radendo correcta ex ,l^g A. — *e)* ,o^h ex ,aⁱ statim inter scribendum corr. A. — *f)* ,re^j eod. atramento superscriptum A. — *g)* ,a^k ex ,e^l correcta; in Ottonis ducis diplomate (num. 79) et in Venceslai ducis litteris donationis (num. 110) villa haec melius ,Tieseticzi^m vocatur.

30   ²⁾ Kyselovice, distr. pol. Kroměříž (Kremsier). — ³⁾ Fortasse Roštín, distr. pol. Kroměříž. — ⁴⁾ Hejčín, germ. Hatschein, prope Olomouc. — ⁵⁾ In privilegio Ottonis ducis villa haec ,Ugezd Lazeneⁿ nominatur; v. infra not. 11. — ⁶⁾ Ubi vicus hic quaerendus sit, incertum est. — ⁷⁾ Úsobrno, germ. Hausbrunn, distr. pol. Mor. Třebová (Mährisch-Trübau). — ⁸⁾ An sit Uhersko in distr. pol. Vysoké Mýto? In privilegio Vratislai ducis (superius num. 80) vicus hic ,Vgerczy^o vocatur. — ⁹⁾ Hodie non exstat. — ¹⁰⁾ Náklo, germ. Nakel, distr. pol. Litovel (Littau). — ¹¹⁾ Fortasse Lašany, distr. pol. Sternberg. — ¹²⁾ Libuše, distr. pol. Sternberg. — ¹³⁾ Popovice, distr. pol. Přerov (Prerau). — ¹⁴⁾ Fortasse Želechovice, distr. pol. Litovel. — ¹⁵⁾ Fortasse Žadlovice, distr. pol. Zábřeh (Hohenstadt). — ¹⁶⁾ Hradčany, distr. pol. Prostějov (Prossnitz). — ¹⁷⁾ Těšetice ab Olomouc versus occidentem. — ¹⁸⁾ Zlobice, distr. pol. Kroměříž. — ¹⁹⁾ Bezměrov, distr. pol. Kroměříž.

couici,^h ²⁰ Bunouici,²¹ Tasalci,²² Vstin²³ ad III aratra, Stichouici²⁴ ad unum aratrum,
 Sarouici²⁵ ad unum aratrum, Celcici²⁶ ad II aratra, Prusi²⁷ ad II aratra, Suhsici²⁸
 ad II aratra, Topolaz²⁹ ad II aratra, Sirouici³⁰ ad unum aratrum, Gneuotine³¹ ad
 unum aratrum, Vnatici³² cum omni consuetudine terre.ⁱ Wacezlaus dux Morauię
 pro remedio animę patrui sui Ottonis dedit villam Kygow³³ cum omni utilitate   5
 sua. Otto dux iunior dedit duas villas Rusca,³⁴ Wrezouici³⁵ pro anima filię suę
 Suataue. Datus est etiam de Olzaue³⁶ VI denarius, et de ponte Brazilaue³⁷ civitatis VI denarius.
 De via vero, quę dicit ad Poloniam iuxta civitatem Gradek,³⁸ VI denarius, et de moneta decimus
 denarius. Data sunt et duo vivaria piscium, nomen unius Widoma et nomen alterius Tecalec. Et multa
 familia habetur. Hęc autem scripta quicumque cognoscant fideles sub testamento   10
 domini nostri Jesu Christi et totius ecclesię necnon et harum personarum: Danielis
 Pragensis episcopi et Johannis Morauiensis episcopi et Theobaldi ducis Boemorum
 et Heinrici germani regis, Friderici filii regis, Cunradi principis Morauiensium
 et Gezonis abbatis de Monte Syon, Petri abbatis de Breunoi, Petri abbatis de   15
 Insula, Siluestri abbatis de Zasauua, Wilhelmi abbatis de Wilhelmov, Godescalci
 abbatis de Seleov, Deocari abbatis de Lutomizlo, Hugonis abbatis de Podelasithch
 et Mizlochonis de Opatouith, Nadei abbatis de Trebeith, necnon Vdelrici prepositi   20
 Pragensis, Pauli decani, Jeronimi magistri, Petri prepositi Bolezlauensis, Jurette
 prepositi Melnicensis, Alberti prepositi Zachensis et Nemoi camerarii regis, Cocchan
 dapiferi regis, Wetcellonis pincerne regis, Woizlai agasonis, Drisizlai urbis prefecti
 Pelzenne, Jarognevi prefecti Satcensis, Heinrici Wissengradensis prefecti et omnium   25
 primatum Boemię. Ad hęc quoque ut hęc mea predicta^k confirmatio rata et fixa
 in perpetuum permaneat, ex canonica et apostolica auctoritate maledictionem in
 huius decreti mei prevaricatores subscribi volui. Igitur ego Daniel, dei gratia
 sanctę Pragensis ecclesię XIII episcopus, et Johannes, sanctę Olomucensis ecclesię   30
 VIII episcopus, tali decreto bannum apponimus, ut si quis temerator huius rei

208. *h) nomen hoc scriba genuine ,Obitcouici' scribere voluit, sed litera ,t' et sequentis ,c' maiori parte iam scripta, literas has in ,d' resarcivit. — i) ,cum omni consuetudine terre' eod. atramento in loco raso scriptum A. — k) ,a' ex ,i' eodem atramento corr. A.*

30

²⁰) Obědkovice, distr. pol. Kroměříž. — ²¹) Bohuňovice, distr. pol. Sternberg. —
²²) Tážaly, distr. pol. Olomouc. — ²³) Ústín, distr. pol. Olomouc. — ²⁴) Stichovice,
 distr. pol. Prostějov. — ²⁵) Žárovice, distr. pol. Prostějov. — ²⁶) Čelčice, distr. pol.
 Přerov. — ²⁷⁾ Prusy, distr. pol. Přerov. — ²⁸⁾ Sušice, distr. pol. Přerov. — ²⁹⁾ To-
 polany, distr. pol. Olomouc. — ³⁰⁾ Fortasse Žeravice, distr. pol. Přerov. —   35
³¹⁾ Hněvotín, germ. Nebotein, distr. pol. Olomouc. — ³²⁾ Hodie non exstat. —
³³⁾ Kyjov, germ. Gaya. — ³⁴⁾ Fortasse Hruška, distr. pol. Přerov. — ³⁵⁾ Březovice.
 Qui vicus huius nominis hic dicatur, diiudicare nequeo. — ³⁶⁾ Olšava, fl. in sinistra
 fluminis Morava (March) ripa. — ³⁷⁾ Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol.
 Hodonín (Göding). — ³⁸⁾ Hradec, germ. Grätz, oppidulum Silesiae ab Opava
 (Troppau) versus meridiem.   40

aut contemptor extiterit, perpetuis condempnationibus subiaceat innodatus et sanctorum dei, quorum ibi reliquie requiescunt, meritis et orationibus duplice contritione conteratur, ut laborando sine intermissione angustia et tribulatione, dolore et amaritudine in fine mundi cum Juda traditore salvatoris omnibusque 5 membris diaboli in inferno inferiori sine fine crucietur. Amen. Amañtibus hęc et laudantibus, pro posse quoque augentibus et defendantibus sit salus et protectio, pax et exultatio et sanctę trinitatis eiusdemque individue unitatis benedictio nunc et in evum amen.

(S. I.)

10 Data Prage per manum Gervasii¹ cancellarii et prepositi Wissengradensis eiusdem anni XVI kalendarum ivlīi¹.

Diplomati impressum erat Vladislai regis sigillum, e cera alba confectum, cuius tantum parvum fragmentum restat.

209.

15 *Fridericus I, imperator Romanorum, Peregrino, Aquileiensi patriarchae, de proelio apud Carcanum commisso¹ scribit. Addit: „Quicunque eciam statum reverentissimi papae Victoris minorari et attenuari praedicant, scias omnino falsum esse, quia iam multa regna: Hyspanie, Ungarie, Dacie, Boemie, comes quoque Barzelonensis et comes sancti Egidii cum tota Provincia et Burgundia ei obediunt et de die in diem dilatatur et crescit.“* [1160 post aug.]

Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 274, num. 196. — Erben, Reg. I, pag. 135, num. 305. — Stumpf, Reg. num. 3897.

210.

25 *Vladislaus I, rex Bohemiae, ecclesiae Misnensi pro restitutione damnorum eidem ecclesiae illatorum tradit villam ,Prezez' in pago Budissinensi.*

1160.

Autographum in tabulario regio generali Dresdensi (A).

30 *Köhler, Cod. dipl. Lusatiae superioris I, Anhang pag. 32, num. 26. — Erben, Reg. I, pag. 135, num. 306. — Codex dipl. Saxoniae regiae II Hauptth., tom. I, pag. 56, num. 54; I Hauptth., tom. II, pag. 202, num. 295.*

35 *Autographum manu ignota, quae iam in nullo prorsus alio Vladislai regis diplomate in conspectum redit, exaratum scriba quidam ipsius ecclesiae scripsisse videtur. — Diplomatici sermo nullas plane stili offert proprietates, quae etiam in aliis eiusdem regis diplomaticis recurrent, quam ob rem diploma nostrum non in cancellaria quidem regia, sed potius ab ecclesiae, ad quam spectat, persona quadam artis dictandi perita verbis contextum esse videtur.*

208. ¹⁾ literis maiusculis scriptum A.

209. ¹⁾ die 9 mensis augusti 1160.

(C) ¶ In nomine sancte et individuę trinitatis. Wladizlaus, divina favente clementia Boemorum rex. Notum sit omnibus Christi fidelibus tam futuris ¶ quam presentibus, quanta devocione nos pro malorum nostrorum indulgentia et vite eterne recompensatione karissimorumque fratrum nostrorum perpetua felicitate ¶ necnon Boehemorum^a redemptione dampnum restituimus, quod sancte Misinensi^b ecclesię 5 ignis intulimus vastatione. Ut enim ¶ commissorum tam nos ipsi quam fratres nostri ceterique huius vastationis auxiliarii plenariam obtineamus remissionem, pro dampni restitutione iam memoratę sancte Misinensi^b ecclesię in honore sancti Johannis evangelistę sanctique Donati martyris constructę villam Prezez¹ dictam in pago Bdessim^b dicto sitam in proprium tradidimus cum omnibus suis appenditiis, hoc est utriusque sexus mancipiis, areis, edificiis, agris, campis, terris cultis et incultis, paludibus, pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, molis molen-dinis, piscationibus,^c silvis, venationibus, exitibus et redditibus, viis, inviis, quesitis et inquirendis cum omni utilitate, que ullo modo ad usum episcopi inde^d poterit provenire. Concedimus itaque et regni nostri iure firmamus, ut predicta bona 10 ita libere a prefatę diocesis antistite sempiterna possideantur hereditate, ne aliquis successorum nostrorum aut aliqua persona sive laica sive clericalis ullam habeat potestatem aliquid ad usum suum aut servitium inde tolendi vel usurpandi. Et ut^e hęc rata et inconvulta per succendentium volubilitates temporum permaneant, hanc paginam inde conscriptam sigilli nostri impressione insigniri iubentes corroboravimus. Huius rei testes sunt: Daniel Pragensis episcopus, fratres regis Heinricus, Theobaldus, filius regis Fridericus, camerarius regis Nemoy, dapifer Cochani, pincerna Wezcelo, agaso^f Woyzlavs; primates: Drisizlaus, Zbrazlaus, Conradus, Heinricus prefectus urbis Donin, Heinricus Chideliz et fratres eius Sifridus, Bertholdus; ministeriales Misinensis^b ecclesię: Rödulfus et fratres eius Bürchmannus, Heinricus. 15 20 25

(S. I.)

Data per manum cancellarii Geruasii prepositi Wissegradensis ecclesię^g anno ab incarnatione domini MCLX, inductione VIII,^h anno tercio domni Wladizlai Bohemorum regis, ordinationis vero Gervngi^b Misinensis episcopi VI. Actumⁱ 30 feliciter, amen.^b

210. a) genuine scriba 'bohemorum' scripsit, quod litera ,o' supra lineam addita in 'bohemorum' emendavit, sed postea ,o' superscriptam erasit, ex litera ,b' hasta erasa ,o' fecit aliamque ,b' in vocis initio adscripsit. — b) literis maiusculis scriptum A. — c) ,a' ex ,o' eod. atramento corr. A. — d) ,e' ex ,o' eod. atramento corr. A. — e) ,t' in loco raso eod. atramento corr.; post hanc vocem genuine ,rata' positum erat, quod autem erasum est. — f) ,s' in loco raso ex ,z' corr. A. — g) sequitur spatium 53 mm continens vacuum relictum A. — h) reliquum lineae spatium 88 mm continens vacuum relictum est A. — i) sequitur spatium, quod 40 60 mm efficit.

¹⁾ Fortasse Presske apud Goeda in Lusatia superiore.

5

Diplomati impressum est sigillum rotundum e cera alba confectum, duo latera habens, cuius diametros sunt 80 mm. In priore parte figura conspicitur in solio sedens, veste regia induita, corona capiti imposita in quaque manu sceptrum gerens. Circumscrip^{tio}: + WLADIZLAU · D^{EI} GRA //// MORV · R^{EX}. In parte aversa sanctus Venceslaus in solio sedens depingitur, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscrip^{tio}: + PAX REGIS WLADIZLAI IN M^HU · SCI WENCEZLAI

211.

Fridericus I, imperator Romanorum, Ottoni, episcopo Bellunensi, episcopatum restituit. — Inter testes: ,Tipoldus, dux Bohemorum‘.

10

Landriano¹ 1161 sept. 1.

Ughelli, Italia sacra (ed. Coleti) V, col. 152. — Erben, Reg. I, pag. 136, num. 308. — Stumpf, Reg. num. 3916.

212.

15

Fridericus I, imperator Romanorum, abbatiae Cluniacensi donationem prioratus in Rüggisberg confirmat, praesente inter alios: ,Teobaldo, duce Boemorum‘.

Lodi 1161 dec. 4.

Zeerleider, Bern. Urkundenb. I, pag. 43. — Stumpf, Acta imperii, pag. 504. — Stumpf, Reg. num. 3923.

213.

20

Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae Merseburgensi donat septem mansos, in pago Merseburgensi sitos, quos Theodericus (Luzicensis marchio) in feodum habuit. — Inter testes: ,Teobaldus, dux Boemie‘.

Lodi 1162 ian. 20.

25

Cod. dipl. Saxoniae regiae, I Hauptth., tom. II, pag. 209, num. 207. — Stumpf, Reg. num. 3927.

214.

30

Fridericus I, imperator Romanorum, octingentos mansos „in provincia, quę dicitur Dalminze, in episcopatu Missinensi... videlicet in nemore illo, quod est inter predictam provinciam et Boemiam, ad meridionalem plagam orientalis Mildę¹ in burchwardo Mochowe²“ monasterio in Altzelle³ confert. — Inter testes: ,Teobaldus, dux Boemie‘.

Lodi 1162 febr. 26.

Cod. dipl. Saxoniae regiae, I Hauptth., tom. II, pag. 210, num. 308. — Stumpf, Reg. num. 3929.

211. ¹⁾ a Mediolano versus meridiem.

35 214. ¹⁾ Die Freiberger Mulde. — ²⁾ Mochau prope Döbeln. — ³⁾ a Meissen versus meridiem et occidentem.

215.

Fridericus I, imperator Romanorum, civibus Cremensibus castrum Cremam donat. — Inter testes: ,Teobaldus, dux Boemie‘ et ,Udalricus dux [Bohemiae]‘.

Lodi 1162 mart. 7.

Stumpf, Acta imperii, pag. 187, num. 142. — Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 441, 5 num. 13. — Stumpf, Reg. num. 3931.

216.

Fridericus I, imperator Romanorum, civibus Pisanis omnia iura et privilegia confirmat. — Inter testes: ,Dietpoldus, dux Boemie‘ et ,dux [Bohemiae] Udalricus‘.

Papia 1162 apr. 6. 10

Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 282, num. 205. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 272, num. 294 (reg. perperam ad an. 1161) = Erben, Reg. I, pag. 135, num. 307. — Stumpf, Reg. num. 3936.

217.

Fridericus I, imperator Romanorum, Romani, episcopi Gurcensis, eiusque 15 ecclesiae bonorum tutelam suscipit. — Inter testes: ,Tibaldus, dux Boemorum, Vlricus Boemus‘.

Papia 1162 apr. 7.

Jaksch, Monum. hist. ducatus Carinthiae I, pag. 174, num. 226 (ex autogr.). — Stumpf, num. 3940. 20

218.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Clavatensis¹ protectionem suscipit. — Inter testes: ,dux [Bohemiae] Udalricus‘.

Papia 1162 apr. 27.

Muratori, Antiquitates Italicae VI, pag. 259. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 274, num. 297 25 (fragm.) = Erben, Reg. I, pag. 136, num. 309. — Stumpf, Reg. num. 3941.

Udalricus dux nominatur etiam inter testes privilegii tuitionis, quod Fridericus imperator eodem, ut videtur, tempore monasterio S. Michelle della Chiusa (prope Susa) concessit; Stumpf, Reg. num. 3942.

219.

30

Fridericus I, imperator Romanorum, civitati Ravennae consulum electionem aliasque libertates concedit. — Inter principes, „in quorum presencia hec acta sunt“: ,dux [Bohemiae] Udalricus‘.

Savignano 1162 iun. 26.

Ficker, Forschungen z. Reichs- u. Rechtsgesch. Italiens IV, pag. 170, num. 130. — Monum. 35 Germ. Leg. sect. IV, Constit. I, pag. 299, num. 213. — Stumpf, num. 3955.

218. ¹⁾ *Clivio ab Varese versus septentrionem et orientem.*

220.

Fridericus I, imperator Romanorum, Raimundo, Barchinonensi comiti, comitatum Provinciae, urbem Arelatensem et comitatum Forcalquerii in feodum concedit. — Inter testes: ,Udalricus, dux Boemorum‘.

5

Apud Taurinum 1162 aug. 18.

Monum. Germ. Leg. sect. IV, Constitutiones I, pag. 305, num. 216. — Stumpf, Reg. num. 3963.

221.

10 *Fridericus I, imperator Romanorum, Ardicium, Gebennensem episcopum, contra Bertholdum ducem de Zaringen et Amadeum, Gebennensem comitem, regalia et possessiones ecclesiae Gebennensis occupantes, tuetur, eique omnia restituenda decernit. — Inter testes: ,Daniel Pragensis^a episcopus‘ et ,Dipoldus, dux Boemie‘.*

St. Jean-de-Losne 1162 sept. 7.

15 *Muratori, Antiquitates Italicae VI, pag. 57. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 274, num. 298. — Erben, Reg. I, pag. 136, num. 310. — Stumpf, Reg. num. 3967.*

Daniel episcopus et Theobaldus dux etiam inter testes alii diplomatis, quod Fridericus imperator die 8 septembbris eidem episcopo dedit, adferuntur; Stumpf, Reg. num. 3968.

222.

20 *Adalbertus, episcopus Frisingensis, Eberhardum I, archiepiscopum Salisburgensem, certiores reddit de curia apud Norimberg celebrata et de nuntiis Alexandri papae III ad imperatorem missis. Addit de guerra nonnullorum principum contradicem Bavariae.*

[1163 post aug. 3.]

25 *Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imper., regum, pontif., episcoporum bibliothecae regiae Hannoveranae XI, 671, fol. 532 (B).*

Sudendorf, Registrum I, pag. 66, num. 24. — Erben, Reg. I, pag. 136, num. 311 (fragm.). — Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 351, num. 482. — Cod. dipl. Sax. I Hauptth., tom. II, pag. 219, num. 320 (fragm.). — Meiller, Reg. archiep. Salisb., pag. 104, num. 238. — Dobenecker, Reg. Thuringiae II, pag. 47, num. 265 (reg.).

De tempore v. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 345, not. 2. — Heinemann l.l. minus recte epistolam hanc medio mense martio scriptam esse censet. Cuius sententiam etiam Posse in Cod. dipl. Saxoniae, Meiller et Dobenecker l.l. secuti sunt. — Cf. et. Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. V, pag. 377 et VI, pag. 421.

35

221. a) ,Pergensis‘ Muratori.

Venerabili patri et domino E.¹ Saltzburgensi^a archiepiscopo, A.² dei gratia Frisingensis ecclesiae minister humilis, orationes, servitium cum debita reverentia. Praeter hoc dicebatur, quod contra ducem Bauariae³ guerram movere velint marchio Albertus^b de Saxonia, palatinus comes item de Saxonia,⁴ episcopus Cicensis,⁵ comes provintiae Turingiae.⁶ De hac autem conspiratione per dominum imperatorem remoti sunt rex Bohemiae,⁷ dux Sueviae,^c⁸ et, ut putabatur, dux Austriae⁹ et marchio Stirensis.¹⁰ Ceteri a duce parvi habentur. Cum Polonis pax facta est. A domino imperatore ad colloquium sumus evocati, XIII die post nativitatem sanctae Mariae,¹¹ a civitate Augusta in Italiam statim profecturo.

223.

10

*Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae Misnensi villam ,Prezez'
a Vladislao I, rege Bohemiae, pro restitutione damni donatam confirmat.*

Altenburg 1165 febr. 26.

Autographum in regio tabulario generali Dresdensi (A).

*Calles, Series episc. Misn. pag. 133. — v. Bünau, Leben und Thaten K. Friedrichs I, 15
pag. 427. — Köhler, Cod. dipl. Lusatiae superioris II (ed. 2.) pag. 23, num. 11. — Erben,
Reg. I, pag. 136, num. 312. — Cod. dipl. Saxoniae regiae II Hauptth. tom. I, pag. 58,
num. 56; I Hauptth. tom. II, pag. 223, num. 325. — Schultes, Directorium dipl. II, pag. 171,
num. 315 (reg.). — v. Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 357, num. 492 (tantum series
testium). — Dobenecker, Reg. Thuring. II, num. 288. — Stumpf num. 4040.* 20

(C.) ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Fredericus, divina favente clementia Romanorum imperator augustus. ¶ Divinis et salutaribus sanctorum scripturarum erudimur documentis et predecessorum nostrorum regum et imperatorum frequenter ¶ ammonemur exemplis, ut ecclesias dei summa devocione ac benignitate ditemus easque modis, quibus possumus, munere gratię nostrę ¶ ampliare et sublimare non cessemus. Omnibus igitur imperii nostri fidelibus tam futuris quam presentibus notum esse volumus, quod nos divinę remunerationis intuitu et pro remedio anime nostrę ex imperiali clementia villam quandam Prezez¹ nuncupatam, in pago Milzana sitam, ecclesie Misinensi, que in honore beati Johannis apostoli et ewangelistę et beati Donati consecrata est, cum omnibus pertinentiis eius concessimus, tam in agris, quam in silvis, pratis, pascuis, aquis aquarumve decursibus, molis et molendinis, piscationibus et venationibus, terris cultis et incultis, exitibus et redditibus et cum omni iure et servitio et utilitate, quę nunc eidem ville inest

222. a) ,Saltzb' B. — b) ,Alb' B. — c) ,dux Wet' B.

¹) Eberhardo I († 1164). — ²) Albertus. — ³) Henricus (Leo). — ⁴) Adalbertus (de Sommerschenburg). — ⁵) Udo II. — ⁶) Ludowicus II. — ⁷) Vladislaus I. — ⁸) Fridericus (de Rotenburg), Conradi III regis filius. — ⁹) Henricus. — ¹⁰) Ottacarus V. — ¹¹) = 22 sept.

223. ¹) Fortasse Presske apud Goeda in Lusatia superiore.

vel in posterum poterit provenire. Noverit etiam omnium, tam futurorum, quam presentium fidelitas, qualiter dilectus noster Wladizlaus, Boemorum rex, prefatam villam, quam in beneficium a nobis habebat, pro preda et incendio, quod Misinensi ecclesię intulerat, in restauratione dampni in manus nostras resignavit ea
 5 conditione, quod de manu nostra predictę ecclesie concederemus et auctoritate privilegii huius ei confirmaremus, quod et factum est, sicut presens pagina testatur. Statuentes itaque imperiali auctoritate precipimus, ut nulla persona parva vel magna de eadem villa vel de pertinentiis eius ipsam Misinensem ecclesiam inquietare audeat vel in aliquo presumat molestare. Si quis enim aliquo ausu temerario
 10 hanc nostre donationis et confirmationis exhibitionem infringere attemptaverit,
 XX libras auri puri pro pena componat, medietatem fisco nostro et reliquam medietatem ecclesie Misinensi. Huius rei testes sunt: Wladizlaus rex et fratres eius Tipoldus et Heinricus, Wicmannus Magdeburgensis archiepiscopus, Euerardus Bambergensis episcopus, H.² Uerdensis episcopus, Daniel Pragensis episcopus,
 15 Gerungus Misinensis episcopus, Johannes Mersburgensis episcopus, marchio Albertus, marchio Otto, marchio Theodericus, lantgravius Loduicus, comes Dedo, comes Heinricus, comes Fredericus, prefectus Misinensis Herimannus et alii quam plures.

¶ Signum domini Frederici, Romanorum imperatoris invictissimi. ¶ (M.)

20 Acta sunt hec anno dominicę incarnationis MCLXV, indictione XIII, regnante domino Frederico, Romanorum imperatore gloriosissimo, anno regni eius XIII, imperii vero X, feliciter amen. (S. I.)

Datum apud Altenburg III kalendas martii.

25 *Diplomati impressum est sigillum Friderici I imperatoris e cera alba confectum, cuius imaginem praebet Heffner, Die deutschen Kaiser- und Königs-Siegel tab. V, num. 33.*

224.

Fridericus I, imperator Romanorum, civitati Pisanae insulam Sardiniae in feudum donat, Udalrico, duce Bohemiae, stabilitatem concessionis huius iure-
 30 iurando affirmante. — Inter testes: „Uldericus dux Boemie“.

Frankofordiae 1165 apr. 17.

Lünig, Cod. dipl. Ital. I, pag. 1057, num. 7. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 275, num. 300 (reg.) = Erben Reg. I, pag. 137, num. 314. — Stumpf, Reg. num. 4042.

Stumpf l. l. diploma spurium esse censem, sed de concessione facta non est cur dubitemus.
 35 Vide Bernardi Marangonis Annal. Pisan. in Mon. Germ. Scr. XIX, pag. 252, ubi de Udalrico duce haec commemorantur: „(Imperator) ut perpetuo feudum istud conservetur et inviolatum permaneat, principem Boemorum, potentissimum utique virum, iurare fecit.“ Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 5.

223. ³⁾ Hermannus.

225.

Fridericus I, imperator Romanorum, regale quondam monasterium Kitzin-gense clausura et vita arctiore reformat. — Inter testes: ,Ulricus dux Boemie‘.

Bischofsheim 1165 aug. 18.

*Monum. Boica XXIX, 1, pag. 378, num. 512. — Erben, Reg. I, pag. 138, num. 316 (reg.). — 5
Stumpf, Reg. num. 4050.*

226.

*Fridericus I, imperator Romanorum, sententiam cleri Wormatiensis de cleri-corum decadentium testamentifactione confirmat. — Inter testes: ,Ulricus, dux 10
Boemorum‘.*

Wormatiae 1165 sept. 26.

Monum. Germ. hist. Leg. sect. IV: Constitutiones I, pag. 321, num. 227. — Erben, Reg. I, pag. 138, num. 317. — Stumpf, Reg. num. 4053. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 391.

227.

15

Vladislaus I, Bohemiae rex, monasterio Waldsassensi ambitum quendam in silva ultra provinciam Sedlecensem et villam Dudlebci cum campo Přívlaky in provincia Satcensi donat.

Waldsassen 1165 iun. 28. — sept. 28.

Duo autographa in membrana scripta in tabulario generali regni Bavariae Monachii 20 asservantur (A, A').

*Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVIII (Spicileg. ecclesiasticum ps. III) pag. 258 (perperam ad a. 1169). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 407 (ad a. 1160). — Lang, Regesta Boica I, pag. 252. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 276, num. 301 (ex A'). — Erben, Reg. I, pag. 137, num. 315 (fragm. ex A'). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 25, num. 80; vid. etiam Mittheilungen d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XX, 1882, pag. 261. — 25
Mitth. d. Alterthumsver. zu Plauen, 4. Jahresschr. I, num. 1 (IIb). — Dobenecker, Reg. Thuringiae II, pag. 54, num. 301.*

Quodque autographum alia manu exaratum monasterii ipsius scribas confecisse verisimile est. Etiam diplomatis verba in monasterio ipso contexta esse videntur; quae maximam 30 partem ex eiusdem regis diplomate anno 1159 dato (vid. num. 204) deprompta sunt.

¶ In nomine sancte et individue^a trinitatis. ¶ Wladislaus,^b dei gratia secundus rex Boemorum, * transitoriis^c ex dei dispensatione bonis habundans et temporalium incrementis honorum * salutem anime^d pensans, congruum || esse credidit ex consilio apostoli presentia pro futuris, terrena pro celestibus commutare. Quapropter * in orationibus pauperum Christi, qui sunt in ecclesia 35

227. a) ita A; ,individue^c A'. — b) ,Wladizlaus' A'. — c) ,tnsitoriis^c A'. — d) ,anime^d A'. —

Waltsahsensi^{e1} in nomine domini congregati, ^f plurimum confidens, pro amore Christi et salute anime sue * ac pro eorum petitionis obtentu in silva ultra provintiam Zedelze^g ambitum, quod sclavonice vgehcs^h dicitur, a fonte rivi, qui vulgo dicitur Helstre,² inferius usque in rivum, qui || vulgo vocaturⁱ Iwinbach,³ et ab hoc rivo usque in fontem vocatum Iwin-
 5 bürne⁴; itemquē a predicti rivi fonte Helstre nominati usque ad fontem, qui vulgo vocatur remotior Luboce,⁵ sicut more^k silvarum consignatum est, quod vulgo gelächiet^l nuncupatur, et sicut ab exteriori parte predictum rivum Lvboc fontes influunt; addens etiam in provintia Satcensi villam nomine Dudlebcim^m cum latissimo campo nomine Preolacⁿ et cum aqua Egre^o tante^p longitudinis spacio
 10 terminata, quanto predicto agro est^q continuata, in perpetuum hereditario iure possi-
 denda prenotatę ecclesie contradidit, spiritalia cum servis dei commercia^r sagaci corde per-
 tractans, quatenus^s et illorum inopia ex eius habundantia suppleatur^t et suis excessibus desiderata
 ex eorum orationibus prestetur^u venia et consolatio. Ut autem hec^v devotionis donatio rata et firma
 15 in posterum habeatur, per presentia scripta moderni sive futuri temporis fidelibus sigilli impres-
 sione^x ac infra scriptorum^y testium testimonio roboratum est: Dux Teobaldus^z et Henricus fratres^{aa}
 regis, Wadizlaus^{bb} filius Sobelzrai,^{cc} Fridericus^{dd} et^{ee} Suatopluc filii regis. Prepositi
 autem et clericalis ordinis hii: Geruasius cancellarius et prepositus Wisegradensis,^{ff} dominus
 Olricus^{gg} prepositus, Iurata prepositus *,^{hh} Petrus prepositus Bolezlauensis, Albertus prepositus
 Sacensis, Martinus notarius regis, Podiua canonicus Wisegradensisⁱⁱ et capellanus
 20 regis.^{kk} Iarogneu castellanus Satcensis cum omnibus fratribus suis, Drisizlau
 castellanus Pehnensis,^{ll} Stibor^{mm} camerarius regis, Wezeloⁿⁿ pincerna regis, Kochan
 dapifer regis, agaso Woyzlau,^{oo} Zauise Zedelcensis^{pp} comes cum suis subditis; omnes
 hii sunt laicalis professionis. Hec autem rata facta sunt theotocos per glo-

227. 25 e) ,Walthsesensi' A'. — f) ,cogregati' A'. — g) ,Sedlec' A'. — h) ,vgehd' A'. — i) ,vocatur^{om.} A'. — k) genuine ,mos ē', sed radendo correctum A, A'. — l) ,i^o eod. atramento superscr. A; ,gelachiet' A'. — m) ,Dudlebei' A'. — n) ,Preulaca' A'. — o) ,Oegre' A'. — p) ,tante^q A'. — q) ,est predicto agro' A'. — r) ,comertia' A'. — s) ,quatinus' A'. — t) ,le^u fortasse ex ,be^v radendo corr. A. — u) ,etur^w ead. manu in loco raso scriptum A. — v) ,he^x A'. — x) ,nrpressione^y scriptoris errore A'. — y) ,sc^z ex ,se^{aa} corr. A. — z) ,Thebaldus' A'. — aa) genuine scriba ,frid^b scripsit, quod postea literis id^c erasis in ,firs^d correxit A. — bb) ,Wladizlaus' A'. — cc) ,e^e ex ,i^f eod. atramento corr. A. — dd) ,Frideri' A'. — ee) ,et^g om. A'. — ff) ,Wisegradensis' A'. — gg) ,Vlricus' A'. — hh) ,Iur. p. Melnicensis' A'. — ii) Wisig^{jj} A; ,Wisegradensis' A'. — kk) ,radensis et capellanus regis' in loco raso ead. manu eodemque atramento corr. A; prioris scripturae vestigiis diligentissime investigatis, hic genuine scriptum esse puto: ,Wissej^{jj} cancellari^{jj} regis . . . — ll) ,Pelznensis' A'. — mm) ,Estibor' A'. — nn) ,Wecl^{jj} A'. — oo) ,Voyzlau' A'. — pp) ,Sedlicensis' A'.

40 1°) Waldsassen ab Eger (Cheb) versus meridiem et occidentem. — 2°) Die Elster, flumen a Schönberg ad septentrionem et occid. profluens. — 3°) Eibenbach, nunc Hennebach, rivus apud Eibenbrunn. — 4°) Eibenbrunn a Grasslitz (boh. Kraslice) ad occidentem. — 5°) Liboc, germ. Leibitsch, rivus a Grasslitz ad occid. profluens, qui apud Königsberg (boh. Kynšperk) in fl. Eger (Ohře) influit. — 6°) Iam non exstat. — 7°) Přivlaky, germ. Pröhlig, ab Žatec (Saaz) ad septemtr. et occidentem.

riosum regem supra prescriptum coram testibus prenotatis anno dominice incarnationis MCLXV, IIII kalendas iulii in ecclesia sancte Marię Waltsahs, Gerlaco abbe inibi presidente, Daniele vero episcopo sancte Pragensis ecclesię^{qq} XIII existente. Hoc itaque decretum si quis voluerit infringere, sive rex, sive dux, seu princeps, sive alia quelibet^{rr} persona, anathematis gladio, nisi resipiscat, se percussam in die iudicii sine fine sentiat. Data per manum Geruasii,^{ss} cancellarii et prepositi Wisigradensis ecclesię^{ss} et^{tt} regis cancellarii, IIII kalendas octobris.^{tt}

Utrique autographo sigillum rotundum (diametros 81 mm), e cera alba confectum, duo latera habens e scidula membranae appendet. In quo eadem figura atque in sigillo, quod appendet diplomati eiusdem regis anno 1160 ecclesiae Misnensi dato (v. num. 210), non nisi paulum immutata conspicitur, quae quidem diversitas satis eo explicatur, quod sigillum ex alia quadam forma provectum est. Circumscrip̄tio partis anticae haec est: + WLADIZLAWI DEI GR //// OEMORV REX. Circumscrip̄tio partis aversae: // PAX REGIS WLADI// LAI IN MHN // SCI W[ENCEZLAI]. Sigilli autographo A appensi pars fracta desideratur.

5

10

15

Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum in altari sancti Andreae¹ propria manu recondidisse. — 1165 oct. 11.

Apographum servavit Petri Sittaviensis Chronicon Aulae regiae lib. III, c. 15 (B).

20

Erben, Reg. I, in addit. pag. 621, num. 5 (exc. e recensione Dobneriana in Monum. hist. Boh. V, pag. 500). — Damus e novissima editione v. d. Emler in Font. rer. Boh. IV, pag. 337.

Anno dominice incarnationis millesimo CLXV, indiccione XIII, epacta VI, concurrente vero IIII.^a Ego Daniel, licet indignus, dei tamen gratia Pragensis XIII episcopus, anno ordinacionis mee XV, mense X,^b die mensis undecimo, V idus octobris, regnante gloriosissimo et serenissimo Romanorum imperatore semper augusto Friderico, temporibus quoque gloriosissimi regis Boemorum Wladislai, has reliquias horum sanctorum in hoc altari propria manu recondidi: De ligno Domini, de sepulcro Domini, sancte Marie virginis, de vestimento Domini, sancti Iohannis Baptiste, sancti Andree apostoli, sancti Iacobi apostoli, sancti Adalberti martiris, sancti Thymothei et Apollinaris, sancti Gereonis et sociorum eius, sancti Christophori et sociorum eius, sancti Benedicti, sancti Iohannis, sancti Mathei, Ysaac, Cristini martirum, beati Pancracii martiris, sancti Wenceslai martiris, sancti Clementis pontificis et martiris, sancti Martini episcopi

25

30

35

227. *qq) ecclesię' A'. — rr) quelibet' A'. — ss) Geruasii, venerandi prepositi sancte Wisigradensis ecclesię' A'. — tt) et — octobris' eadem manu, quae autographum A' scripsit, suppletum A.*

228. *a) tercia' B. — b) sexto' B.*

¹⁾ *In ecclesia sancti Andreae quondam in Antiqua civitate Pragensi.*

40

et confessoris, sancti Henrici confessoris, sancti Mauri confessoris, sancte Marie Magdalene, sancte Gerdrudis virginis, undecim milium virginum, sancte Ludmille et aliorum plurimorum sanctorum. Titulus vero [huius ecclesie]^c sancto Andree annotatur. Isti et omnes sancti dei intercedere dignentur pro me peccatore ad 5 Dominum. Amen. Ego Wladislaus, rex Boemorum eiusdem temporis, idem oro. Amen. Ego Judita, regina Boemorum eiusdem temporis, idem oro. Amen, Amen. Ego Petrus, dictus abbas de Insula, constructor huius ecclesie, idem oro. Amen, Amen, Amen.

229.

10 *Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum propria manu altari sanctae Mariae (in villa Řečany¹) recondidisse.*

— 1165 nov. 14.

Apographum in libro memorabil. parochiae in Zdechovice pag. 9 (C).

15 *Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 440 (B). — Tourtual, Böhmens Antheil an den Kämpfen K. Friedrich I in Italien II, pag. 337, not. 597. — Kalousek in ephemeride Method VII (1881), pag. 104 (ex C).*

Anno dominice^a incarnationis MCLXV, indictione XIII, epacta XVII, con-
currente^b vero IV. Ego Daniel, licet indignus, dei tamen^c gratia Pra-
gensium episcopus XIII, anno ordinationis mee XV,^d mense XI, die mensis XIV,
20 regnante Frederico,^e gloriosissimo et serenissimo Romanorum imperatore et^f
semper augusto, temporibus quoque^g Wladislai, gloriosissimi Bohemie regis, has
reliquias horum sanctorum^h in hocⁱ altari XVIII kalendas decembris^k propria
manu recondidi: De ligno Domini, de sepulchro Domini, sancte Marie virginis,
sancti Iohannis^l Baptiste, sancti Petri apostoli, sancti Iohannis^l apostoli, sancti
25 Mathei apostoli et evangeliste,^m sanctorum Mauri et sociorum martyrum, sancti
Wencezlaiⁿ martyris, sancti Adalberti martyris, sancti Pancratii martyris, sanctorum
Iohannis,^l Benedicti, Mathei, Isaac,^o Christini^p martyrum, sancti Timothei martyris,
sancti Apollinaris martyris, sancti Ambrosii confessoris, sancti Saturnini confes-
soris, sancti Remigii confessoris, sancti Gothardi confessoris, sancti Udalrici
30 confessoris, sancti Martini confessoris, sanctarum XI milium^q virginum, sancte
Ludmile martyris, sancte Marie Magdalene, sancte Margarite virginis,^r sancte

228. c) in B om.; auctoritatem instrumenti proxime sequentis secutus addidi.

229. a) ,dominicae^e et ita etiam infra ,ae^e pro simplici ,e^e C. — b) ,concursu^e B, C. —

c) ,divina tamen^e B; ,divina dn^e C. — d) ,XVIIe B. — e) ,Friderico^e B. — f) ,et^e om.
B, C. — g) ,temporibusque^e B, C. — h) ,hoc sepulchrum^e B, C. — i) ,hoc^e om. B. —
k) ,kal. dec.^e deest B, C. — l) ,Iohannis^e C. — m) ,evangeliste^e om. B, C. — n) ,Ven-
ceslai^e B; ,Wenceslai^e C. — o) ,Isaci^e B; ,Isaie^e C. — p) ,Crispini^e C. — q) ,mille^e
B, C. — r) ,virg. martyris^e C.

¹⁾ alias Řečany, distr. pol. Pardubice.

Cecilie virginis,^s sancte^t Barbare virginis.^r Isti et^t omnes sancti dei^u intercedere dignentur pro me peccatore ad dominum deum. Amen.^v Ego Wladislaus, rex Bohemie eiusdem temporis,^x idem oro. Amen. Ego Judita,^y regina Bohemie eiusdem temporis,^x idem oro. Amen.^z Ego Predbor,^{aa} castellanus de Zazlaw,^{bb} constructor huius ecclesie eiusdem temporis,^x idem oro. Amen, Amen. Ego Borena,^{cc} coniux eiusdem comitis, cooperatrix huius operis eiusdem temporis^x idem oro. Amen, Amen, Amen. Titulus vero huius ecclesie sancte Marie gloriose virginis annotatur.

230.

Daniel I, episcopus Pragensis, recognoscit, se quasdam reliquias sanctorum 10 propria manu altari sanctae Mariae in villa sancti Iacobi¹ recondidisse.

— 1165 nov. 19.

Autographum in membrana scriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae (A).

Wocel in Časopis Českého Musea 1847, I, pag. 223 (cum imagine lithographica). — Erben Reg. I, pag. 138, num. 318.

15

Instrumentum hoc ab eodem scriptore exaratum esse videtur, qui etiam Danielis episcopi litteras a. 1158 mai 30 datas (v. supra num. 182) scripsit.

Anno dominice incarnationis millesimo CLXV, indictione XIII, epacta XVII, concurrente IIII. Ego Daniel, licet indignus, dei || tamen gratia Pragensium episcopus XIII, anno ordinacionis mee^c XV, mense XI, die mensis XVIII, regnante 20 Frederico, gloriosissimo || et serenissimo Romanorum imperatore et semper augusto, temporibus quoque Wladizlai, gloriosissimi Boemorum regis, has reliquias horum sanctorum || in hoc altari XIII kalendas decembris propria manu recondidi: De^a ligno Domini, de sepulcro Domini, sancte Marie virginis, sancti Iohannis Baptiste, sanctorum Andree, Iacobi, Bartolomei apostolorum, sancti Wencezlai martyris, 25 sancti Adalberti martyris, sancti Pancracii, sancti Lamberti martyris, sancti Blasii

229. ^{s)}, s. Barb. virg.^r om. B. — ^{t)}, et^t om. B., C. — ^{u)}, domini^c B., C. — ^{v)}, dominum. Amen, Amen^c B., C. — ^{x)}, eisdem temporibus^c B., C. — ^{y)}, Juditha^c B. — ^{z)}, Amen^c om. B., C. — ^{aa)}, Bredbok^c B.; Praedbok^c C. Nomen hoc inauditum Kalousek l. l. (testimonio litterarum Soběslai II ducis anno 1175 monasterio Plassensi datarum natus), Budivoi^c corriger vult. Sed lectionem genuinam, ,Predbor^c fuisse potius crediderim, cuius vocis ultima, ^R maiuscula describentis errore facile ,k^c legi poterat. — ^{bb)}, Lazlaw^c B., C. — ^{cc)} An ,Bozena^c corrigendum sit? Cf. Kalousek l. l. 30

230. ^{a)}, De — aliorum sanctorum^c alia penna et atramento obscuriore, sed eadem manu in spatio vacuo relicto scr. A. 35

¹⁾ Sv. Jakub, germ. St Jakob, vicus prope Cirkvice, distr. pol. Kutná Hora (Kuttenberg).

martyris, sancti Sixti martyris, sanctorum Benedicti, Iohannis, Mathei, Ysaac,
 Christini martyrum, sancti Nicolai,^b sancti Gregorii,^c sancti Egidii confessoris,
 sancti Avgustini confessoris, sancti Gotardi confessoris, sancti Leonis confessoris,
 sancte Gertrudis virginis, sancte Barbare virginis, sancte Lvdmile martyris, sanc-
 5 tarum XI milium virginum et aliorum sanctorum.^d Isti et omnes sancti dei inter-
 cedere dignentur pro me peccatore ad dominum deum. Amen. Ego Wladizlaus,
 rex Boemorum eiusdem temporis, idem oro. Amen. Ego Ivdita, regina Boe-
 morum eiusdem temporis, idem oro. Amen. Ego Maria, constructrix huius
 10 ecclesie, cum filiis meis Zlaueboro et Pavlo eiusdem temporis, idem oro. Amen,
 Amen, Amen. Titulus vero huius altaris sancte Marię gloriose et perpetue
 virgini annotatur.

231.

Fridericus I, imperator Romanorum, de fluminis Rheni correctione decernit. —
 15 *Inter testes: ,Vlricus, dux de Boemia'.* [Traiectij] 1165 [nov. ex.]

Monum. Germ. hist. Leg. sectio IV: Constitutiones I, pag. 323, num. 228. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 275, num. 299. — Erben, Reg. I, pag. 137, num. 313. — Stumpf, Reg. num. 4056.

232.

20 *Fridericus I, imperator Romanorum, una cum uxore sua Odoni, comiti Campaniae, loca Quingey, Lielle et Lombart ad tempus vitae eius in beneficium concedit.* — *Inter testes: ,Ulricus dux Boemie'.* Dôle¹ 1166 iul. 26,

25 *Chifflet, S. Bernardi Clarav. abb. genus illust., pag. 532. — Stumpf, Reg. num. 4074. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich II, tom. II, pag. 27.*

233.

Fridericus I, imperator Romanorum, Wichmanno, archiepiscopo Magdeburgensi, castrum Freckleben¹ et abbatiam Nienburg² assignat pro castro Schönburg.³ —
 30 *Inter testes: ,Dipoldus, dux Boemie'.* Boyneburg⁴ 1166 aug. 20.

O. v. Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 360, num. 497. — Stumpf, Reg. num. 4075. — Cf. Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 27.

230. ^{b)} ,Nicolai⁹ A. — ^{c)} ,Gregorii⁹ A. — ^{d)} sequitur spatium duarum fere linearum vacuum relictum.

35 **232.** ¹⁾ a Besançon versus merid. et occid., departement Jura.

233. ¹⁾ Freckleben super fl. Wipper prope Sandersleben (Anhalt). — ²⁾ Mönchen-Nienburg a. d. Saale (Anhalt). — ³⁾ Apud Ober-Wesel. — ⁴⁾ Prope Stadt-Oldendorf (Braunschweig).

234.

Daniel, episcopus Pragensis, „sedens pro tribunali in loco, qui dicitur Campus Rimoldi“, homines de Civenna et Lemonta, monasterii sancti Ambrosii maioris Mediolani subiectos, a iuramento communi Bellasii praestito absolvendos esse decernit.

1167 jan. 17.

5

Muratori, Antiquit. Italicae IV, pag. 39.

235.

Fridericus I, imperator Romanorum, canonicis maioris ecclesiae Maguntinae ecclesiam in vico Nieder-Ulmen a Christiano, archiepiscopo Maguntino, donatam 10 confirmat. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus‘.

Apud S. Proculum¹ 1167 mart. [in.]

Gudenus, Cod. dipl. Mogunt. pag. 256. — Stumpf, Reg. num. 4083.

236.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii S. Salvatoris de Tolla 15 (ap. Piacenza) protectionem suscipit eiusque possessiones confirmat. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus‘ — ,Ulricus, dux de Boemia‘.

[1167 mart. in.]

Kehr, Otia diplomatica, in Nachrichten von d. kgl. Ges. d. Wiss. zu Göttingen 1903, pag. 261. — Cf. Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaisz. VI, pag. 461.

20

237.

Fridericus I, imperator Romanorum, Henricum, marchionem® Tusciae, de marchia Guidonis quondam marchionis investit. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus‘ et ,dux Tieboldus de Boemia, dux Ulricus de Boemia‘.

In territorio Ariminensi 1167 apr. 23.

25

Muratori, Antiquitates Italicae I, pag. 317. — Stumpf, Reg. num. 4085.

238.

Fridericus I, imperator Romanorum, Rainaldo, archiepiscopo Coloniensi, curias imperiales Andernach et Eckenhagen donat. — Inter testes: ,Daniel, episcopus Pragensis‘.

Romae 1167 aug. 1.

30

Lacomblet, Niederrheinisches Urkundenb. I, pag. 296. — Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth, tom. II, pag. 236, num. 345 (tantum testes). — Stumpf, Reg. num. 4086 (ad iul. 30).

235. ¹⁾ S. Proculo a Faenza versus septentr. et occidentem.

239.

Fridericus I, imperator Romanorum, profitetur corpus sancti Bartholomaei ab Ottone II imperatore de Benevento Romam translatum et in Tiberis insula collocatum fuisse. — Inter testes: ,Daniel, Pragensis episcopus‘.

5

In Monte Mario ap. Romam 1167 aug. 6.

Böhmer, Acta imperii selecta pag. 117, num. 125. — Stumpf, Reg. num. 4088.

240.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii sanctae Mariae de Sereno possessiones confirmat. — Inter testes: ,Vdalricus, dux de Boemia‘.

10

Pisis 116[7 m. aug.]

Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 119, num. 127. — Stumpf, Reg. num. 4090.

241.

Wichmannus, archiepiscopus Magdeburgensis, monasterio Gratiae Dei¹ decimas de quinque mansis in Wardenberg et montem iuxta villam Grobene 15 prope Salam ad vineam plantandam donat. — Inter testes: ,Ólricus, dux Boemie‘.

Magdeburg 1168 iun. 7.

Ludewig, Reliquiae manuscriptor. XI, pag. 553, num. 36. — Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 369, num. 505.

242.

20 *Fridericus I, imperator Romanorum, ecclesiae ac ducatui Wirceburgensi, iurisdictionem per totum Wirceburgensem episcopatum et ducatum restituit, petente Heroldo episcopo. — Inter testes: ,Ódalricus, filius ducis Boemie‘.*

Wirceburg 1168 iul. 10.

25 *Monum. Boica XXIX, 1, pag. 385, num. 515; pag. 390, num. 516. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 281, num. 304. — Erben, Reg. I, pag. 140, num. 321. — Stumpf, Reg. num. 4095.*

243.

Sigifridus, archiepiscopus Bremensis, imperatore invito electus, Adalberto, archiepiscopo Salisburgensi, amico suo, nuntiat se brevi ad eum venturum et de negotiis suis cum eo tractaturum esse.

[1169 in.]

Apographum saec. XVI. exstat in cod. epist. imper., regum, pontificum, episcoporum in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 527^v (B).

Sudendorf, Registrum I, pag. 81, num. 36. — Erben, Reg. I, pag. 164, num. 369 (frgm.). — Heinemann, Cod. dipl. Anhalt. I, pag. 371, num. 507. — Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 116, num. 7.

Sudendorf et post eum Erben epistolam minus recte anni 1179 spatio definivit. Heinemann et Meiller l. l., pag. 480, not. 4 melius non longe post Sigifridi electionem anno 1169 ineunte scriptam esse censem.

Dilectissimo amico suo A.,¹ venerabili dei gratia Saltzburgensi archiepiscopo, S.,² dei gratia Bremensis ecclesiae electus, servitium suum et intimae dilectionis insolubilem societatem. Cum inter nos^a iam pridem vigere cepit verae amicitiae et fidei constantia, satis admirari non sufficio, quod nulla certa legatione statum vestrum mihi insinuare voluistis, sed quasi alienum in celandis cunctis negotiis vestris me reputastis. Ego igitur veteris amicitiae non immemor, ea, quae circa me acta sunt, vel aguntur, vos latere nolens, id dilectioni vestrae insinuo, quodque^b electionem meam, quae rationabiliter et iuste in me facta est, licet eam dominus imperator reprobare deputaverit, prosequi et digno effectu consumare proposui. Ad exequendam enim iustitiam meam omnium amicorum meorum solatiū et indeficiens auxilium habeo et idcirco per praesentia vobis scripta denuntio me in brevi ad vos venturum et de negotiis meis vobiscum tota animi intentione tractaturum. Per vos siquidem ad dominum papam transire et benedictionem pontificalem ab ipso percipere proposui. Cui vos fidelem perseverasse et usque in finem perseveraturum gaudemus, quia nihil aliud de vobis cum tota

243. a) ,uos' B. — b) ,qdq; B; quam abbreviaturam Sudendorf ,quidquid' explicat et post hanc vocem ,circa' omissum esse putat.

¹⁾ *Adalberto, post mortem Conradi II (1168 sept. 28) electo. Quo die electus sit nescitur. Chron. Magni presbyteri tantum haec refert: ,Tunc communi electione cleri et ministerialium totiusque plebis electus est in locum eius [sc. Conradi] sororius eiusdem episcopi, filius regis Boemorum, Adalbertus nomine, diaconus adolescens, et in die festivitatis Omnium sanctorum [nov. 1] in cathedrali ecclesia cum gaudio omnium inthronizatus est' (Monum. Germ., Script. XVII, pag. 489). — Gesta archiep. Salzb. de eodem annotaverunt haec: ,Post obitum archiepiscopi Chunradi clerus et populus apud metropolim Iuvavum coadunati elegerunt unanimi voto in archiepiscopum domnum Adilbertum, filium regis Boemiae Ladislai et Gertrudis, sororis praenotati Chunradi archiepiscopi et Heinrici ducis Austriae' (Monum. Germ., Script. XIII, pag. 47). — In Genealogia Ottonis II, ducis Bavariae, manus saec. XIII posuit haec: ,Albertus, qui ex monasterio Ztrahawensi eligitur in archiepiscopum Salzepurgensem' (Mon. Germ., Script. XVII, pag. 377). — Vide etiam memoriam in necrologio Salzburgensi ad IV kal. octobris in Monum. Boic. XIV, pag. 395 (= Erben, Reg. I, pag. 141, not. 1 ad num. 323) et Monum. Germ. XI, pag. 776. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 479 not. 1. — ²⁾ *Sigifridus, filius Adalberti dicti Ursi, marchionis Saxoniae et Brandenburgensis.**

catholica ecclesia confidimus. Adventum igitur meum domino patriarchae Aquileiensi,^{c) 3} domino C.,⁴ Moguntino archiepiscopo, ipsi quoque domino papae intimore curate, ita tamen caute, ne rumor iste impedimentum mihi pariat itineris. Impedimentum enim tam nobis quam praesenti legato nostro imminere timemus.

5 Unde si de metu hostilis surreptionis sigillum nostrum ab ipso legato literis istis detractum fuerit, signa vel indicia verę huius legationis vobis demandamus, quod videlicet aliquando compromisimus, ut, si quis ex nobis prior eligeretur episcopus, alter ad ipsum se transferret. Postmodum autem cornu domini Danielis episcopi cum stilo argenteo mihi transmisistis. Caetera vobis legatus praesens expressius

10 exponet, per quem et statum et voluntatem vestram mihi insinuare dilectio vestra non dubitet.

244.

Ecclesia Salisburgensis Fridericum I, imperatorem Romanorum, rogat ut Adalbertum archiepiscopum clementer recipiat eiusque precibus clementer indulgeat.

15

[1169 ante iun. 8.]

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum, regum, pontif., episcoporum in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 519 (B).

Sudendorf, Registrum II, pag. 148, num. 63. — Erben, Reg. I, pag. 141, num. 323 (exc.). — Meiller, Reg. archiep. Salisburg, pag. 117, num. 13.

20

Epistola notis chronologicis omnino caret. Sudendorf et Erben mense iunio (ineunte) 1169 scriptam esse putant, Meiller eam in mensem maium transtulit. Ante curiam Friderici imperatoris, quae Bambergae die 8. iunii habita est, scriptam esse e Magni presbyteri relatione intelligitur, quam inferius in nota 2 ascripsimus. — Vide etiam Fechner, Udalrich II v. Aquileja, in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 338; Schmidt, Die Stellung d. Erzbischöfe u. d. Stiftes v. Salzburg zu Kaiser u. Reich in Arch. f. österr. Gesch. XXXIV, pag. 104; Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 164; Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 63.

25

Fridericho, dei gratia Romanorum imperatori augusto, Saltzburgensis ecclesia, sibi per omnia devota, quicquid potest orationis et servitii de corde puro et fide non facta. Ut ecclesia Christi in vestro potissimum imperio tranquilla pace laetetur et grata libertate potiatur, deus universorum dominus excellentiae vestrae contulit prae cunctis mortalibus ampliorem magnificentiam imperialis gloriae. Ad thronum igitur gratiae vestrae, ubi solam innocentiam constat habere praesidium, humili prece et sincera devotione prosequitur ecclesia Saltzburgensis dominum et patrem suum¹ et, quantum audet, totam se pro ipso in exequendis mandatis vestris fideliter offert. Immensam clementiam vestram, quae novit parcere sub-

243. ^{c)} ,Aquil' B.

³⁾ Udalrico. — ⁴⁾ Conrado.

244. ¹⁾ Adalbertum.

iectis et debellare superbos, rogamus et obsecramus devotis precibus, ut ad vos
venientem clementi bonitate recipiatis et ipsius et nostra vota super agendo
negocio suo et promovendo non avertatis, sed potius uberiorem fiduciam vestrae
sperandae pietatis omnibus exhibeatis exemplo illius, qui non obliviscetur misereri deus.²

5

245.

Vladislaus I, Bohemiae rex, ecclesiae sanctae Mariae hospitalique sancti Iohannis Hierosolymitani, ad quod exstruendum terram Pragae iuxta pontem donavit, possessiones quasdam in Bohemia et Moravia attribuit et ab aliis donatas confirmat.

[1158—1169.]

10

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

Pubitschka, Chronolog. Gesch. Böhmens IV, 1, pag. 352, nota e) (fragm.). — Appendix synoptica ad theses iuridico-prolegominales de constitutionibus, continens iuxta temporis seriem anacephala eosim constitutionum singularium seu privilegiorum a nostris principibus inclyto ac celeberrimo equestri ac militari ordini sancti Ioannis in Ierusalem, vulgo Melitensem, concessorum, num. 1 (fragm.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 363. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 268, num. 292. — Erben, Reg. I, pag. 132, num. 297 (extr.). — J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des Hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 208, num. 278.

15

Autographum scriptura, quae in codicibus adhibetur, exaratum a manu quadam ignota projectum est; quod scriptorem aliquem hospitalis ipsius confecisse satis probabile est. — Quo tempore Vladislai regis donatio facta sit, non constat, cum diploma nullam omnino notam chronologicam contineat. (Incerti auctoris saec. XIV Chronicon ap. Dobner, Monum. hist. Boh. III, pag. 35 hospitalis s. Iohannis Hierosolymitani Pragensis foundationem ad annum 1156 revocat; cuius quidem testimonium nihil habendum est, quod temporis rationes, quas sequitur, gravissimis redundant erroribus.) Quoad tempus diplomatis, quod hic damus, necesse est confectum sit post annum 1158, cum nomen regium Vladislao attribuat eiusque sigillo regio instruatur. Cur autem sub annum circa 1159 ponatur, sicut Boczek, post eum Erben et alii coniciunt, nemo videt. Teige in Mitteil. d. Instituts f. österr. Gesch. VIII, pag. 609 diploma anno 1165 attribuendum esse minus recte putabat. Id sane certum restat diploma ante annum 1169 scriptum esse, cum in eo Martinus subcancellarius regis nominetur, quo munere anno illo iam Florianus quidam fungebatur.

25

30

35

244. ³⁾ Cf. Psalm. LXXVI, 10: „Aut obliviscetur misereri deus?“ — *Petitio haec frustra fuit; v. Chron. Magni presbyteri: „Anno 1169 Adalbertus, Salzburgensis electus, consecratus est in presbiterum et archiepiscopum in quadragesima in idibus martii ab Udalrico, patriarcha Aquileiensi. Non multo post etiam pallium allatum est ei ab Alexandro papa. Imperator celebravit curiam generalem et valde celebrem apud Babenberg in diebus pentecostes, quod evenerat tunc in VI idus iunii Archiepiscopus Salzburgensis antea ab imperatore vocatus, cum venisset illuc cum patre suo, rege Boemorum, et presentiam imperatoris et audientiam curiae expostulasset, admissus non est.“ (Monum. Germ., Script. XVII, pag. 490.)*

40

Notum sit omnibus Christi fidelibus, quod ego Wladizlaus, dei gracia rex Boemorum, attendens devotionem et religiosissimum propoſitum fidelissimorum meorum, scilicet Geruasii cancellarii mei et Martini subcancellarii, in quam sanctos videlicet usus converteſſe vellent et impendere omnia illa, que vel circa me suo fidelissimo servitio promeruerant in possessionibus sive mobilibus || quibuslibet, vel que aliunde iustis emptionibus aut aliis legitimis modis acquisierant vel eciam ecclesiasticis beneficiis reservaverant, attendens inquam, quod ecclesiam vellent inde edificare in honore beate Marie virginis, tante devotionis tanteque mercedis una cum illis me participem constituere volens ad edificandam ecclesiam et hospitale atque instituendam congregationem religiosorum communis vite virorum terram quandam ad coronam regni mei pertinentem Prage iuxta pontem secus aquam inter quatuor vias dedi, ipsamque aquam a superiori parte inferioris insule¹ usque ad pontem cum piscatione et omnibus aliis commodis, que inibi possunt haberi, eidem ecclesie perpetuo iure possidendam. Addo eciam et confirmo eidem loco pro salute mea ac liberorum meorum et omnium predecessorum meorum villam, que vocatur Lettegh,² que fuit Bore, qui Prage suspensus est, cum vinea et omnibus pertinentiis aliis. Addo insuper prope eandem villam agrum unum ad coronam meam pertinentem nomine Ostruzen. Ad incrementum quoque eiusdem novelle plantationis, ecclesie scilicet edificande, addo et confirmo possessiones, que fuerunt Heinrici filii Hartmanni, et mihi eas dedit post decessum uxoris iure perpetuo possidendas, quando se mihi commisit in possessionem coram multis nobilibus Boemis. Confirmo eciam possessiones, quas aliis iustis sibi acquisierunt modis, quemadmodum Cozarouici³ cum omnibus circuicionibus silvarum sive et rivulorum aut agrorum, quos vel quas habent in provincia Boysez; Bresinaues⁴ et dimidiā partem silve, que vocatur Leduui. Concedo quoque et confirmo eidem ecclesie terram ad unum aratrum in villa, que vocatur Nevremic⁵; quam terram cum silva et pomerio et transitu, qui est super fluvium Msee ad villam, que vocatur Radotin,⁶ emerunt a Lube et aliis pluribus militibus pro XXVIII marcis; adiciens his eciam villas in Morauia et eidem confirmans ecclesie, scilicet Paczlauiz,⁷ quam ab antiquo Geruasio dederam, et Grusovan,⁸ cuius partem dominus Conradus Martino dederat, et alteram ab aliis militibus pecunia et concambio acquisierant. Hec ergo omnia, sicut superius adnotata sunt, prefate ecclesie sancte Marie iure perpetuo inviolabiliter possidenda concedo et confirmo ac sigilli mei regalis impressione corroboro et munio. Et si quis donationem meam infringere presumpserit, in presenti rerum sufferat pericula et in futura vita cum Dathan et Abiron et Juda traditore pari pena puniatur. Amen.

245. ¹) *Nunc Kampa insula Pragae.* — ²) *Lettek, germ. Lettek, distr. pol. Smichov.* — ³) *Kozárovice, prope Mirovice, distr. pol. Smichov.* — ⁴) *Březiněves, germ. Březnowes, distr. pol. Karlin (Karolinenthal).* — ⁵) *Nomen hoc explicare nequeo; Jireček, Antiquae Bohemiae topographia hist. pag. 89 et Sedláček, Místop. slov. král. Č. pag. 645, Nouměřice in distr. pol. Slané (Schlan) hic dici putant.* — ⁶) *Radotín, distr. pol. Smichov.* — ⁷) *Pačlavice, distr. pol. Kroměříž (Kremsier).* — ⁸) *Hrušovany, germ. Grusbach, distr. pol. Znojmo (Znaim)*

Diplomati sigillum rotundum (diametros 85 mm) e cera nigra confectum, duo latera habens, e filis sericis purpureis suspensum est, cuius pars fracta desideratur. Quod quidem sigillum a prioribus Vladislai regis sigillis (v. num. 210, 227) diversum est. Pars antica figuram in solio sedentem, veste regia induitam ostendit, quae corona capiti imposita, in quaue manu sceptrum gerit. Circumscrip^tio: WLADISLAW^{II}. BOEMO REX. In parte aversa sanctus Venceslaus in solio sedens depingitur, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscrip^tio: + PAX REG. . . . N M^HU SCI WENCESLAI.

5

246.

Vladislaus I, Bohemiae rex, hospitali sancti Johannis Hierosolymitani complices villas donat.

10

— 1169 —.

Autographum in membrana scriptum exstat in tabulario magni prioratus Melitensis Pragae (A).

Pubitschka, Chronolog. Gesch. Böhm. IV, 1, pag. 353 not. f (fragm.). — Appendix synoptica . . num. 2 (extr.). — Art de vérifier les dates III, pag. 450 (extr.). — P. A. Paoli, Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano, app. num. 22. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 464. — Boczek, I, pag. 284, num. 308. — Erben, Reg. I, pag. 143, num. 327. — J. Delaville Le Roux, Cartulaire général des Hospitaliers de s. Jean de Jérusalem I, pag. 280, num. 405.

15

Diploma manu quadam ignota exaratum in hospitali ipso scriptum ibique etiam verbis contextum esse videtur. 20

Ego Wladizlavs, dei gratia rex Boemorum, notum facio cunctis fidelibus presentibus et futuris, quod a primis principatus mei temporibus semper || in voto habui Iherosolimam ire atque sepulchrum dominicum et alia loca sancta videre. Quod et adimplere volui, quando cum^a imperatore Conrado || in expeditione 25 contra paganos processeram.¹ Sed cum peccatis exigentibus, nescio quo dei iudicio, proposita perficere prohiberer, ad propria reversus,² voltum exsolvare atque Iherosolimam ire ibique aliquantis per moram facere rursum magis ac magis accendor. Quod cum Ramundo,³ tunc temporis magistro hospitalis Iherusalem, ceterisque fratribus eius innotuisset, statim claves,^b quod vocatur Crat⁴ et est in confinio paganorum situm, per fratrem Benedictum mihi miserunt, ipsum castrum cum omnibus suis pertinentiis absolute mihi meisque sociis ad nobis serviendum offerentes, quamdiucunque in terra illa manere vellemus. Quorum devotionem ac liberalitatem gratissimam ducens simulque perpendens, quanta in predicto hospitali humanitatis obsequia impenderentur omnibus sepulchri dominici visitatoribus, sed precipue, ut ex multorum relatione didiceram, pauperibus et infirmis, placuit mihi

25

30

35

35

246. ^{a)} ,um' (,v') et sequens ,i' in loco raso eodem atramento scr. A. — ^{b)} ita A; ,claves castri' Boczek; ,claves a castello' Delaville coniecit.

¹⁾ Anno 1147; v. Vincentii Prag. Chron. in Font. rer. Boh. II, pag. 417. — ²⁾ A. 1148. —

³⁾ Raymond du Puy. — ⁴⁾ Krak vel Crac, castellum in comitatu Tripoli.

40

tantorum bonorum esse cooperatorem, ut postmodum etiam aliquid exinde mercedis expectarem. Divino igitur actus instinctu ob remissionem peccatorum meorum et pro salute uxoris meę ac liberorum meorum, sed et pro anima patris mei et matris meę et omnium predecessorum meorum predicto hospitali sancti Iohannis 5 Iherusalem ad sustentamentum pauperum et infirmorum promisi et asignavi quasdam villas meas, quas vel pecunia mea iuste emi vel iustis ambitionibus mutuavi vel aliis iustis modis secundum iudicium nobilium seniorum Boemie legitime acquisivi, ut inde aliquod subsidium habere possent, donec divina favente gratia ego ipse presens aliquid superaddere possem. Et heę sunt ville, quas dedi 10 et fratribus predicti hospitalis Iherusalem asignavi: Quatuor videlicet in circuitione iuxta Plaz,⁵ scilicet Hodoviz,⁶ Ozoyni,⁷ Planę,⁸ Cuhov.⁹ Preterea addo et confirmo possessionem eidem domui hospitalis, quam pater meus dux^c Wladizlaus contulerat meis cognatis Wratzlao et Micus, sed eisdem brevi tempore raptis de medio, quę iterum in usum meum cesserat, Manetin¹⁰ a meta Necstinensi¹¹ usque ad 15 metam Plazensium cum omnibus suis pertinentiis, videlicet Lipe,¹² Kuhov⁹ cum foro, Wescu¹³ cum fluvio Manetin iacente usque ad Plaz, liberalitatem omnimodam quidlibet faciendi sive piscandi sive molendina ponendi in eodem fluvio eis concedentes. Silvam quoque nomine Cozodre et alias silvas circumiacentes iure legitimo do et confirmo perpetuo possidendas. Do etiam et confirmo duas villas 20 in provintia Belinensi dictas Borizlaue¹⁴ et Hribovici,¹⁵ quę coronę meę adiacabant. Ad petitionem autem fratris mei Heinrici addo eis villam nomine Leuin¹⁶ et silvam quandam usibus ipsorum necessariam iuxta Olesnicę protendentem in medium montem Hvogen¹⁷ ad fluvium, qui dicitur Lubuhcę,¹⁸ et ad villam Camic¹⁹ et ad^d Procetin,²⁰ deinde usque ad Tesik²¹ et tunc ad Rufum puteum, et sic iacentem 25 usque ad dictum fluvium Lubuhcę, ubi sumpsit inicium. Testes, qui affuerunt et audierunt donationem et confirmationem supradictarum possessionum, hii sunt: Iudita regina, uxor mea, Fridricus episcopus Pragensis, Heinricus abbas de Breunov,

246. *c) vocem hanc manus quaedam multo posterior alio atramento in ,rex' inepte mutavit. — d) ,d' in loco raso ex ,p' eod. atramento corr. A.*

30 ⁵⁾ Plasy, germ. Plass, distr. pol. Kralovice. — ⁶⁾ Hodovice, al. Hodoviz, germ. Hodowies, distr. pol. Kralovice. — ⁷⁾ Osojny dvůr, curia araturae prope Plánę. — ⁸⁾ Planę, germ. Planes, prope Manětin, distr. pol. Kralovice. — ⁹⁾ Kuchov villa quondam prope Manětin sita. — ¹⁰⁾ Manětin, distr. pol. Kralovice. — ¹¹⁾ Nečtiny, germ. Netschetin, distr. pol. Kralovice. — ¹²⁾ Lipí, germ. Lippen, prope Manětin. — ¹³⁾ Fortasse Vískov, curia araturae in Trnová, distr. pol. Kralovice. — ¹⁴⁾ Bořislav, germ. Boreslav, distr. pol. Teplice. — ¹⁵⁾ Hrbovice, germ. Herbitz, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — ¹⁶⁾ Lovín, al. Libov, germ. Lieben, distr. pol. Ústí n. L. (Aussig). — ¹⁷⁾ Chvojen, collis prope Chvojno České, germ. Böhmischt-Kahn, distr. pol. Ústí n. L. (Aussig). — ¹⁸⁾ Libouchec, rivus ex sinistra ripa in Albiam apud Děčín (Teschen) influens. — ¹⁹⁾ An sit Kamenice (Kamnitz) prope Chabarovice (Karbitz)? — ²⁰⁾ An sit Prosetín, villa quondam apud Děčín (Teschen)? — ²¹⁾ Nomen hoc explicare nequeo.

Labertus^e abbas de Cladorub, Meinherus abbas de Plaz, Olricus prepositus Pragensis, Paulus decanus, Geruasius cancellarius et prepositus Wisegradensis, Martinus prepositus Lutomericensis, Florianus subcancellarius, Bohuslaus camerarius, Groznata castellanus de Cladzco, Sdezlaus pincerna, Vitko dapifer, Bleh de Trebusen, Bohuse barbatus et frater eius Ratibor, Cstibor de His, Smil de Vdrche, Morek venator de Belsk et alii quam plures. Actum est hoc anno incarnationis domini MCLXIX, anno autem mei principatus XXX, regni vero mei XI, episcopatus autem domini Fridrici Pragensis anno I. 5

Diplomati sigillum rotundum, e cera nigra confectum, e filis sericis purpureis appendet, idem atque diplomati proxime praecedenti suspensum.

10

Fridericus, dux provinciae Olomucensis, monasterio Raigradensi locum Hranice dictum et terram ad aratrum in villa Špičky donat, patre suo Vladislao rege consentiente.

Pragae 1169 —.

15

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Raigradensis asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus pag. 141. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 283, num. 306. — Erben, Reg. I, pag. 144, num. 329. — Cf. Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 465; Dudík, Gesch. d. Benediktiner-Stiftes Raygern I, pag. 128 sq.

Autographum ignota manu exaratum per scriptorem quendam monasterii Břevnovensis 20 scriptum esse videtur.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Cum universa mortalium facta successione temporum in oblivionem devolvantur, cunctis in Christo pie viventibus manifestum fieri decrevi, quod ego Fridericus, dux Olomucensis provintię, patre meo Wadizlao, rege Boemorum, annuente, locum, qui Granice¹ vulgo dicitur, ecclesię Raygradensi² perpetua dote donavi. Heremita enim quidam, Jurik nomine, vita et moribus imitandus, cuius etiam vitam et mores digna sequitur fama, per uxorem meam ‖ Elizabeth michi supplicavit, quatenus ipsum locum vasta horrentem solitudine robora succidendo et novalia preparando inhabitaret. Ego tamen, cum eiusdem heremite utrumque, continentiam et diligentiam, considerarem, terram ad aratrum ei in villa Stpicki³ ob meliorem spem eterne patrie cum pratis et pomeris superaddidi. Tendit autem hoc ipsum spatium, quod sibi contradidi, a rivo Sebenik usque ad rivum, qui Odri appellatur. Preterea ad occidentem, quantum ex ipso extirpare velit nemore, manu propria demonstrans, latam sibi sine termino tribui licentiam. Quod videlicet factum, 30 35

246. e) ita A.

247. ¹⁾ Hranice, germ. Weisskirchen. — ²⁾ Rajhrad, germ. Raygern, a Brunna versus meridiem. — ³⁾ Špičky, germ. Speitsch, a Hranice ad orientem.

dum abbas suus, Henricus scilicet de Breunowe, conperisset, accedens ad me flagitavit, ut intuitu divinę recompensationis^a hoc, quod verbotenus Raygradensi ecclesię contuleram, coram patre meo scripto simul et sigillo corroborarem. Huius 5 igitur rei testes annotare dignum duxi: Iudita regina. Secuntur déinde Fridericus episcopus Pragensis ecclesie, Geruasius cancellarius et prepositus Wiscegradensis, Vdalricus prepositus Pragensis, Paulus decanus, Martinus Luthimericensis prepositus, Florianus subcancellarius, Florentius castellanus, Boguzlaus camerarius, Sdezlaus pincerna, Witco dapifer, Roznata castellanus de Cladzco et alii quam 10 plures nobiles et canonici sancti Wencezlaei. De Morauiā: Iohannes episcopus, Wolis cancellarius eiusdem provintię, Tuuridisse castellanus de Godonin et alii quam plures nobiles. Facta sunt autem hec anno dominice incarnationis millesimo centesimo sexagesimo IX, anno patris mei principatus XXX, regni autem eius XI, episcopatus vero domini Friderici Pragensis episcopi scilicet anno primo. Ne vero sequatium aliquorum violenta, quod absit, invasione 15 tam absoluta donatio aliquando suggestente humani generis inimico ullatenus incurretur, hanc paginam auctoritate domini Friderici, Pragensis episcopi, simul et Iohannis, episcopi Olomucensis, sub vinculo detestandi anathematis et sub terrore tremendi extremi iuditii sigillo patris mei autenticare, quomodo a supra- memorato Henrico de Brevnowe rogatus sum, satagavi.

20 *Diplomati sigillum rotundum (diametros 87 mm) e cera alba confectum, duo latera habens, e scidula membranae appendet, in cuius utraque parte eadem figura atque in reliquis Vladislai regis sigillis (v. num. 210, 227, 245, 246) non nisi paulum immutata conspicitur, quae quidem diversitas eo explicatur, quod sigillum ad aliam quandam formam referendum est. Circumscrip̄io partis prioris haec est: WLADISLAW DEI GRA BOEMORV// REX. In parte aversa haec inscriptio legitur: // PAX · REGIS · WLADISLAI · IN MUN SCI WEN- CES//.*

248.

30 *Henricus, Gurcensis episcopus, et clerus archiepiscopatus Salisburgensis Alexandro III papae nuntiant Adalbertum archiepiscopum castrum Salisburgense imperatori tradidisse huncque eis praecepisse, ut alium archiepiscopum eligerent.*

[1170 post febr. 22.]

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imper., regum, pontificum, episcoporum in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 506 (B).

35 *Sudendorf, Registrum I, pag. 70, num. 27 (ad ann. 1169). = Erben, Reg. I, pag. 142, num. 326. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 120, num. 27. — Cf. Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 338 et 305; Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. II, pag. 166 sq.*

247. a) ,m' et ultima ,s' in loco raso eod. atramento corr. A.

Reverendo patri ac domino A.¹ summo pontifici, H.^{a 2} dei gratia Gurcensis episcopus, S.³ Salzburgensis, R.⁴ Gurcensis,^b H.⁵ Perhthesgadensis,^c A.⁶ Hallensis, praepositi, H.⁷ sancti Petri Salzburgensis, L.⁸ Admuntensis,^d P.⁹ Lauendensis,¹⁰ W.¹¹ sancti Lamberti, abbates, M.^{e 12} maioris ecclesiae decanus cum universo Saltzburgensis ecclesiae capitulo, A.,¹³ Houensis¹⁴ praepositus, orationis, obedientiae et servitii filialem et sinceram devotionem. Multis et magnis laboribus a tempore schismatis huius indesinenter affliti et ut camino quodam tribulationis decocti, tandem aliquando ad vestrae pietatis asylum, reverende pater, confugimus, auxilii pariter et consilii^f remedio in extremo necessitatis articulo sublevari cupientes. Quis enim vel sensus comprehendere, vel sermo valeat explicare, quae et quanta rerum et religionis^g dispendia sustinuerit ecclesia nostra quondam florentissima, nunc autem paupercula et multis calamitatibus et pressuris pene annullata, maxime pro eo, quod dominus noster post introitum suum consilio patris sui regalia secundum consuetudinem principum Teuthonicorum ab imperatore requirere neglexit, unde ipse, ecclesiam nostram funditus destruere volens, iuxta civitatem ad unum miliare castra posuit, ubi dominus noster ad ipsum accessit et principibus imperii animum suum exposuit, quod^h se ipsum et castrum cum ministerialibus vellet tradere; cui verbo palatinus senior coram omnibus respondit, quicquid honoris inquiens domino nostro imperatori impenditis, non nobis convenit vobis dissuadere, sed sciatis indubitanter, si per manus vestras ecclesiam vestram, sicut dixistis, acceperit, quod^h tempore schismatis nunquam eam recipietis. Ille vero, verbo palatini neglecto, ad imperatorem accessit ac, sicut ante conceperat, coram principibus complevit, praecipiens castellanis, ut castrum imperatori traderent et ei fidelitatem iurarent. Nos vero ista audientes ubiores in lachrimas profusi plures nobiscum flere compulimus. Unde scire debet sanctitas vestra, quodⁱ huius inauditae traditionis, uti^k falso quidam de nobis opinati sunt, nunquam consilium dedimus. Universa tamen castra et ministeriales cum ipsa civitate, villis et oppidis et decimis in manu imperatoris sunt, ita ut ne mansus unus episcopo nostro relictus sit. Omnesque castellani, sacramentis imperatori praestitis, obsides dederunt, et nullus domino nostro in episcopatu securus patet introitus. De spiritualium vero virorum et totius cleri tribulatione vobis, domine et pater sanctissime, significamus, quod bis ad praesentiam domini imperatoris convocati de alio episcopo eligendo multis et artificiosis consiliis tum per ipsum tum per alios attentati sumus, qui, nobis constanter et unanimiter renuentibus, coram ipso imperatore vestram obedientiam profitentes, ad vestram

248. ^{a)} N.[‘] B. — ^{b)} Guren[‘] B. — ^{c)} perhthg.[‘] B. — ^{d)} Admunis[‘] B. — ^{e)} N[‘] B. — ^{f)} ex ,consilium[‘] corr. B. — ^{g)} religionis[‘] B. — ^{h)} quia[‘] B. — ⁱ⁾ qui[‘] B. — ^{k)} ueri[‘] B.

¹⁾ *Alexandro III.* — ²⁾ *Henricus.* — ³⁾ *Siboto.* — ⁴⁾ *Romanus.* — ⁵⁾ *Henricus.* — ⁶⁾ *Alhardus.* — ⁷⁾ *Henricus.* — ⁸⁾ *Liutoldus.* — ⁹⁾ *Pilgrimus.* — ¹⁰⁾ *St. Paul im Lavantthal a Klagenfurt versus septemtr. et orientem.* — ¹¹⁾ *Wernhardus.* — ¹²⁾ *Meingotus.* — ¹³⁾ *Adalbertus.* — ¹⁴⁾ *Bischofshofen.*

praesentiam differri negotium rogavimus et, sicut petivimus, causae dilationem,
 non finem facere potuimus. Tertia siquidem curia in festo beati Martini nobis
 data est et episcopo nostro ad illam veniendi promissa securitas, constanter impe-
 ratore affirmante, quod^h ibi in eum nihil de proprio arbitrio, sed de regni iure
 5 et principum iudicio sit acturus. Quod si venire et iudicio astare noluerit, noverit
 sanctitas vestra, quod ex sententia alium ponet, cui castra et ministeriales et
 obsides eorum dabit. Hic, pater sanctissime, hic labor est, hic opus consilio et
 auxilio; si alienus intraverit, de grege quid erit? Haec et alia nonnulla vestra
 beatitudo sublimius consideret et nobis, devotissimis vestris filiis, qui usque ad
 10 sanguinem pro vobis stetimus, sicut de misericordia vestra confidimus, consilium
 et auxilium paternum impendere non differatis. Quod ni feceritis, nostram et
 ecclesiae illius, quae semper et in omnibus Romanae ecclesiae antemurale fuit,
 iacturam vestro tempore fieri non dubium est. Cum enim dominus imperator
 eum nullo modo ecclesiam nostram regere pati velit, quomodo stabit? Aut si
 15 stabit, quomodo nos procurabit, qui metu principis nobiscum non habitabit?
 Praeterea notum vestrae sanctitati facimus, quod magnam pecuniam et valde
 ecclesiae nostrae importabilem imperatori promisit, videlicet enim milia marcharum,
 et sicut accepimus, V milia; si aliter non potest, imperatori vero XX libras auri,
 curiae quingentas argenti. Quas si imperator recipere voluerit, nunquam persolvere^l
 20 poterit, nisi cum multiplice dilapidatione dominicalium et decimarum episcopatus
 et perpetua destructione monasteriorum. Post mortem enim domini Conradi
 multas novas infeudationes possessionum et decimarum ecclesiae nostrae factas
 esse sciatis, quas sanctitatem vestram cassare et novas prohibere humiliiter rogamus;
 alioquin omnis status et honor ecclesiae nostrae peribit. In calce literarum quandam
 25 excusationem nostram adnectendam duximus necessarium, quia literae illae, quae
 ad vos ex nomine nostro delatae sunt, nec^m a nobis nullatenus missae, nec^m
 sigillo ecclesiae nostrae impressae fuerunt.

249.

Henricus, sancti Petri Salisburgensis abbas, apud Adalbertum, Salisbur-
 30 *gensem archiepiscopum, se excusat de litteris Alexandro III papae missis.*

[1170 post febr. 22.]

Apographum saec. XVI exstat in codice epist. imperatorum sc. in bibliotheca regia Hanno-
verae XI 671, fol. 511 (B).

Sudendorf, Registrum I, pag. 72, num. 28 (ad ann. 1169). = Erben, Reg. I, pag. 144,
 35 num. 328. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 120, num. 28. — Cf. Fechner in Arch.
f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 338 (qui tempore auctumnali anno 1169 epistolam
scriptam esse putat).

Venerabili domino suo A.¹ sanctae Saltzburgensis ecclesiae archiepiscopo, H.² servorum sancti Petri servus inutilis, cum orationibus et obedientia spiritu mansuetudinis et discretionis abundare. Literę, pro quibus nobis succenseret paternitas vestra, partim a nobis, partim ab aliis dictatę sunt. Mallem autem integras in manus vestras venisse eas, quas nos dictavimus. Quarum haec capitula fuerunt: Scripsimus domino apostólico, per ipsius obedientiam constricti, sicut et vobis Laureaci³ praedixeramus, quod ecclesiae nostrae status satis esset miserabilis et gemendus, quippe quae tota in manu imperatoris esset posita, ubi et nostram innocentiam excusare curavimus, quod scilicet sine nostro factum sit consilio, licet apud apostolicum aliter de nobis susurraverit, ut dicitur, inimica delatio. Ecce domine, praecipienti papae veritatem negare non potuimus et inflictam nobis calumniam detergere necesse habuimus. Scripsimus et de curiis duabus (quibus in facie principis constituti, quantum pro honore ecclesiae et vestro desudaverimus, deo et non filiis hominum, in quibus non est salus, committimus), addentes et de tertia, in festo sancti Martini nobis data, in qua quid futura pariat dies, ipse solus novit, qui nihil ignorat. Supplicavimus et domino papae unanimiter, quod novas infeudationes vobis interdiceret, adiicientes et de pecunia imperatori promissa, quid nostri timoris esset, quid incommodi super hoc ecclesiae nostrae et vobis proveniret. Ecce domine, ecce scripta nostra honesta et necessaria et veritate subnixa et, si nobis in hac parte consentire volueritis, multum vobis et honoris et utilitatis collatura. Caeterum de corde^a puro et conscientia bona et fide non ficta dicimus, quod alia non scripsimus, nec alia mandavimus, quin potius convocatis religiosissimis^b viris, qui famae vestrae per omnia deferre vellemus, nec scriptis eam et summotenus incrustare, in commune conduximus.^c Peccavit dominus Admuntensis^d abbas, qui ista audivit et ista vobis non retulit. Sed libet ad iudicium vestrae discretionis paulisper recurrere et nos et emulos nostros, qui in auribus vestris sinistra de nobis ruminant, aequa^e in causa ponere. Illi ut vestra profundatis vel inutiliter consulunt vel tempore silendo permittunt. Nos ne vestra dispergatis et fideliter optamus et salubriter consulimus. Illi dum omnia laudant, quae facitis, vobiscum esse videntur, sed non sunt. Nos dum quaedam reprehendimus, contra vos esse videmur, sed magis vobiscum sumus. Illi tales et tales nos esse dicunt, sed re vera tales ipsi sunt, quales nos esse dicunt. Quid enim scriptura dicit? „Meliora“, inquit, „sunt vulnera amici, quam oscula inimici“.⁴ Pace vestra dixerim, mi domine, qui vos ducunt, ipsi vos seducunt. Quid autem profecimus, domine, pro vobis laborando, pro vobis pugnando et indesinenter cum fratribus nostris et ecclesia nobis commissa pro vobis orando? Quid meruit fides nostra, ut vocetur perfidia? Quid labores nostri pro vobis, ut

249. ^{a)} ,decore‘ B. — ^{b)} ,relligiosissimis‘ B. — ^{c)} *Enunciatio haec obscura est.* — ^{d)} ,admunis‘ B. — ^{e)} *ita correxit Sudendorf, ,quam‘ B.*

¹⁾ Adalberto. — ²⁾ Henricus. — ³⁾ Lorch prope Enns in Austria superiore. — ⁴⁾ *Vide Proverb. XXVII, 6: „Meliora sunt vulnera diligentis, quam fraudulenta oscula odientis.“*

promittatis nobis casum in foveam confusionis? Quid fecistis cum preposito maioris ecclesiae post tot labores, post tot servitia, quem sine ecclesiastico iure et forma canonica non vocatum, absentem, inauditum, nulla in eum data sententia, officii suspensione damnasti? Vultis audire fidem meam? In vera fide 5 moneo, rogo et consulo, ut praelatis vestris parcatis et libenter vobis servientibus filiis patrem vos et pastorem exhibeatis.

250.

Fridericus I, imperator Romanorum, Henrico, episcopo Gurcensi, eiusque ecclesiae fodinas cuiuscunque metalli et salinas donat et bona eius in suae 10 protectionis defensionem suscipit. — Inter testes: „Wlricus Boemus“.

Friesach 1170 mart. 10.

Jaksch, Monum. hist. ducatus Carinthiae I, pag. 202, num. 265. — Stumpf, num. 4111.

251.

Časta, filius Vojslavi, camerarii regis Bohemiae, custodi sepulcri sancti 15 Venceslai in castro Pragensi villam Bykoš donat. [cc. 1170.]

Apographum saec. XVI in tabulario Novodomensi (B).

Erben, Reg. I, pag. 149, num. 337 (fragm.).

Donationem post annum 1169 factam esse Friderici episcopi nomen adductum demonstrat. Vladislai regis sigillum litteris donationis quondam impressum, quominus litteras post annum 1173 confectas esse censeamus, prohibet. Erben l. l. nullo arguento allato, litteras circa annum 1172 datas esse putat. Quas equidem anni 1170 spatio potius definiendas esse crediderim, cum donatio, quam testimonio confirmant, a Vojslavi camerarii caede haud multo posterior esse videatur. (De Vojslavo camerario a Svatopluko duce anno 1169 interfecto vid. Chron. Gerlaci in Font. rer. Boh. II, pag. 463.)

In nomine domini Iesu Christi. Tam modernis quam posteris notum esse volo, quod ego Cazta, filius Voyzlai, camerarii gloriosissimi et serenissimi regis Boemorum Wladizlai, pro remedio anime mee et predicti patris mei Voyzlai et omnium parentum meorum ecclesię sancti Wencezlai villam Bikkos¹ contuli, 30 ita quod ipsam custos sepulcri sancti Wencezlai et sui successores sine contradictione canonicorum in perpetuum obtineant. Ut autem hoc ratum, firmum et inviolatum omni ēvo^a permaneat, sigilli gloriosissimi et serenissimi regis Boemorum Wladizlai et Pragensis ecclesię capituli impressione corroborari postulavi. Huius autem rei testes, coram quibus hoc actum est, hii sunt: Olricus Pragensis ecclesię 35 prepositus, Paulus eiusdem ecclesię decanus, Domazlaus archidiaconus Pragensis,

251. a) ,ēuuo' B.

¹) Bykoš prope Beroun, distr. pol. Hořovice.

Detlebus archidiaconus de Behin, Ieronimus prepositus Melnicensis et magister, Paulus Pragensis canonicus, Peregrinus Pragensis canonicus, Albertus prepositus de Zaczka, Florianus canonicus Pragensis et notarius regis Boemorum, Vincentius canonicus Pragensis, Zlauon canonicus Pragensis, Geruasius Visegradensis ecclesię prepositus et cancellarius regis Boemorum, Valcun canonicus Pragensis, Zdezlaus canonicus Pragensis et archidiaconus Pelznensis, Radozlaus canonicus Pragensis, Ermannus canonicus Pragensis, Boguzlaus camerarius regis Boemorum, Zezema camerarius regine Boemorum, Zdežlaus pincerna regis Boemorum, Zdezlaus filius Diuis castellanus de Satec, Bznata filius Dmitr, Boguzlaus filius Petri, Vilesa iudex, Zwezt iudex curie regis Boemorum, Mesko de Peruc, Gumpoldus de Buben, Otto de Dolan, Crinek, Scepan filii Boriuoy, Gauel de Cinan cum fratre suo Budilow, Ztrezivoy de Hlyztina, Vsebor de Vinarec. Huius etiam rei summus testis est Fridricus, dei gracia Pragensis ecclesię episcopus, qui sagaci animo in posterum cuncta percunctans, violatores predictę dei dotis, si qui esse presupserint, inextricabili vinculo anathematis innodavit.^b <De supradicta villa ego Iohannes, quę a Vitcone recepi, hęc sunt: indomitas equas VI et vaccas^c de aratro VIIII,^d boves III, vaccas minores V, oves VIIII, scrophas VIII; Ruczne^e IIII boves.>

252.

Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Gezonem, abbatem Strahoviensem, invitat, ut ad se veniat. [1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 74 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 293, num. 46. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 14, num. 13.

De tempore vide Žák l. l. pag. 22.

Gezoni, dilecto domino et venerabili patri, frater V.¹ divina consolatione refoveri. Pro vestra utilitate et nostra necessitate consulimus et rogamus, ut omni occasione posthabita, ad partes nostras^a venire non differatis. Quodsi presentia parvitatis mee vobis videbitur fratribus vel sororibus, qui in terra illa sunt, in aliquo expedire, paratus ero, si vita comes fuerit et valitudo corporis affuerit, vobiscum ad vestra comeare.

251. b) *Quae subsequuntur, in fine autographi tempore posteriore addita erant. Quorum quaedam in loco raso scripta fuisse codex ms. saec. XV tabularii capituli Pragensis num. XXII fol. 84 nos docet, ubi de instrumento hoc annotatur: ,[Littera] est rasa in fine.'* — c) ,unam' B. — d) ,vini' B.

²⁾ *Ruzyně, alias Rusiň, prope Pragam, distr. pol. Smíchov.*

252. a) ,nostras' om. B.

¹⁾ *Ulricus.*

253.

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, episcopo cuidam fratres ordinis Praemonstratensis habere desideranti consulit, ut hac de re ad colloquium patrum in Praemonstratensi ecclesia scribat.

[1158—1170.]

5

Apographum servatum est in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 74—74v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 293, num. 48 = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 15, num. 15.

10

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

Dilecto domino et venerando pontifici¹ frater V.,² Steinfeldensium fratrum inutilis servus, de bonis ad meliora proficere. Fidelis amicus noster, qui presentes litteras ad vos detulit, retulit nobis, quod devotio vestra desideret habere fratres nostri ordinis, per quos in terra vestra religio canonici ordinis plantetur et multiplicetur. Ut ergo sanctum desiderium vestrum convenientem effectum inveniat, consulimus, ut litteras vestras ad colloquium patrum, quod annuatim in Premonstratensi ecclesia tenetur,³ mittatis, in quibus eis sancta voluntas vestra plenarie innotescat. Interim autem presentium portitorem, virum honestum et religiosum, quem nulla necessitas, sed sola dei karitas ad partes vestras^a ire conpulit, rogamus et obsecramus in domino, ut paterne suscipiatis et benigne foveatis et eum tanquam dei famulum domino regi⁴ et principibus terre commendetis.

254.

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, Godescalcum, abbatem Siloensem, reprehendit, quod fratrem quendam a monasterio relegaverit.

[1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 76v—77 (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 297, num. 54. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 15, num. 16.

30

De tempore vide Žák l. l. pag. 22; cf. ibid. pag. 45.

Godescalco, dilecto amico et venerabili abbatii, frater V.¹ salutem in domino. Miramur super prudentia^a vestra, quod hominem delirum et lingosum ad infamiam domus vestre et totius ordinis de domo vestra emisistis, tanquam deesset vobis penitentia, quam apud vos^b pro peccato suo agere posset. Ea enim,

35

253. a) ,vestras^c alio atramento superscriptum B.

¹) *Fortasse episcopo Moraviensi. — 2*) *Ulicus. — 3*) *Colloquia generalia ordinis Praemonstratensis tunc in ecclesia Praemonstratensi in die s. Dionysii (9 oct.) tenebantur; Žák l. l. pag. 15, not. 3. — 4*) *Vladislao I, 1158—1174.*

254. a) *ex ,inprudentia‘ radendo corr. B. — b)* ,vos^c eod. atramento superscriptum B.

40

¹) *Ulicus.*

que michi scribsistis, tam^c ego quam prior noster² et ceteri fratres nostri penitus ignorabamus. Nunc autem nobis nota facta sunt, sicut multis aliis tam episcopis quam^d abbatibus et prepositis, quibus secundum preceptum vestrum rescriptum litterarum vestrarum ostendit. Quorum quidam^d michi scripserunt, ut ei viscera pietatis exiberem, mirantes super duricia vestra, qui hominem debilem et senem in tam aspero tempore de domo vestra eieciſtis quasi seviendo in eum et mortem eius siciendo magis quam emendationem. Unde vos attente rogamus, ut malis eius mala non reddatis nec proter[viam]^e eius attendatis, sed magis misericordiam eius, qui ,pluit super iustos et iniustos³, ut eum apud vos finem suum exspectare permittatis.

5
10**255.**

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, Godescalcum, abbatem Siloensem, rogat, ut fratres quosdam in aliud monasterium transire permittat. [1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopaloris Maguntiae 15 fol. 79v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 305, num. 64. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 16, num. 17.

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

Godescalcho, dilecto amico et patri de Syloe, frater V.¹ de Steinvelde^a sinceram in Christo dilectionem. Fratres, qui cum presentibus litteris ad vos redierunt, instantia sua et amicorum suorum a me extorserunt, ut pro eis vobis scriberem. Rogant enim et ego cum eis et pro eis, ut, quia voluntatem non habent manendi in terra vestra et multas occasiones pretendunt, quare ibi manere non possint, intuitu pietatis, ne animas suas perdant, detis eis licentiam manendi alias in ordine nostro, non ubi ipsi elegerint, sed ubi vobis placuerit et congruum visum fuerit.

256.

Ulicus, praepositus Steinfeldensis, Gezonem, abbatem Strahoviensem, pro fratre quodam ad abbatem Praemonstratensem castigationis causa misso deprecatur. [1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopaloris Maguntiae fol. 81v (B).

Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 309, num. 67. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 16, num. 18.

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

254. ^{c)} ,e tam' B. — ^{d)} ,i" scribae errore omissa B. — ^{e)} ,pt||||' B, ubi post has literas locus rasus, fere quatuor literarum spatium continens, sequitur.

¹⁾ Warnerus. — ²⁾ Math, V, 45.

40

255. ^{a)} ,steīvl' B.

¹⁾ Ulricus.

Gezoni, dilecto domino et venerando patri, frater V.¹ de Steinveld^a sinceram in Christo dilectionem. Dominus Premonstratensis fratrem, quem ei^b corrigenous misistis, ad nos cum litteris suis remisit, volens, ut intercessione nostra apud vos misericordiam optineat, sicut ex litteris ipsius abbatis, quas vobis transmisimus, cognoscere^c poteritis.^d Quia ergo sic domino Premonstratensi placet, et frater ad omnimodam obedientiam et satisfactionem se paratum esse dicit, bonum nobis videtur, ut eum misericorditer recipiatis, ut inter fratres suos, quos scandalo^e suo offendit, congruam peragat penitentiam. Valete.

257.

10 *Ulricus, praepositus Steinfeldensis, Richardum abbatem ad colloquium invitatus eumque rogat, ut fratribus ordinis, qui de Bohemia nuper venerunt, subveniat.*

[1153—1170.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae seminarii episcopalis Maguntiae fol. 81v—82 (B).

15 *Roth in Zeitschr. d. Aachner Geschichtsver. XVIII, pag. 309, num. 71. = Žák, Listy Oldřicha, probošta Steinfeldského, pag. 17, num. 19.*

De tempore vide Žák l. l. pag. 48.

Ricarhdo, dilecto domino et venerando patri, frater V.¹ de Steinveld^a sinceram in Christo dilectionem^b et humilem subiectionem. Fateor karitati vestre, 20 quod et vos non ignorare credo, me non parum dolere, quod tam raro vos video, tam raro audio. Nunc tamen, si non impedirent vestra multa negotia et mea magna debilitas, que solito multo gravior est, libenter fruerer vestro colloquio; non tantum pro singulari amicicia, qua specialiter vestram amplector personam, sed et pro generali negotio universalis ecclesie, cui grave periculum imminere 25 timent omnes, qui diligunt deum. Si ergo prudentie vestre visum fuerit, ut pro hac re parvitatib[us] mee loqui velitis, mandate mihi diem et locum, quo me paternitati vestre occurtere velitis, et paratus ero et contra vires corporis mei. De cetero benivolentiam vestram, que semper indigentibus parata est, obnixe rogo, ut fratribus nostris, qui de Boemia iuxta vos ad excolendam terram, que sub testi- 30 monio vestro data est eis, nuper venerunt, in quibus potestis, subveniatis. Dictum est enim nobis, quod quidam miles notus et amicus vester quandam vineam eis contra conscientiam suam auferat, quam sperant sibi restitui vel vestra simplici ammonitione vel per episcopum adiutorio vestro.

256. a) ,ſteīv'l' B. — b) ex ,ad eum' corr. B. — c) ,cognoc'e' B. — d) ex ,potestis' corr. B. —
35 e) ,sc' ex ,sa' corr. B.
') *Ulricus.*
257. a) ,ſteīvel' B. — b) ,dilone' B.
') *Ulricus.*

258.

Alexander III papa Vladislaum, regem Bohemiae, monet, ut ecclesiam Salzburgensem eiusque archiepiscopum Adalbertum, filium suum, a persequentium offensionibus defendat.

Tusculani [1171] ian. 28.

5

Apographum in cod. epist. imper., regum, pontif., episcopor. bibliothecae regiae Hannoveranae XI 671, fol. 492.

Sudendorf, Registrum I, pag. 69, num. 26. — Erben, Reg. I, pag. 147, num. 334. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 122, num. 36. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 11.875.

De anno cf. Fechner, in Arch. f. Kunde österr. Gesch. XXI, pag. 339; Meiller l. l. pag. 483, 10 not. 16; Reuter, Gesch. Alexanders III, tom. III, pag. 79. — Vide etiam litteram proxime sequentem.

Alexander episcopus, servus servorum dei, charissimo in Christo filio W.,¹ illustri regi Bohemiae, salutem et apostolicam benedictionem. Cum ecclesia Saltzburgensis venerabilem fratrem nostrum A.,² Salzburgensem archiepiscopum, 15 filium tuum, intuitu religionis et honestatis suae et etiam ea spe, quod per potentiam magnitudinis tuae a persequentium oppressionibus defenderetur, in pastorem et gubernatorem suum elegerit, miramur nos, mirantur et multi, quod hactenus eandem ecclesiam aliter a persecutionum molestiis non curasti defendere et in suis pressuris et adversitatibus brachio tuae fortitudinis adiuvare. Caeterum quoniam praedictae ecclesiae propter dominum et intuitu sanguinis debitor et coadiutor esse teneris, rogamus magnificentiam tuam, monemus et exhortamur in domino, 20 quatenus divini amoris intuitu et pro remedio animae tuae necnon et obtentu praefati archiepiscopi praelibatae ecclesiae in angustiis et tribulationibus suis praesidii et magnitudinis tuae solatium clementer impendas et eam contra malignum persecutiones manuteneas, foveas, magnanimiter et defendas, ut ab eo, qui est rex regum et dominus dominantium, premium possis propter hoc perenne percipere et gratiam apostolicae sedis omni tempore pleniorum habere. Datum 25 Tusculani V kalendas februarii.

259.

30

Alexander III papa Henricum II, ducem Austriae, hortatur, ut Adalbertum, archiepiscopum Salzburgensem, contra adversarios eius defendat.

Tusculani [1171] mart. 14.

Fischer, Merkwürdige Schicksale d. St. Klosterneuburg II, pag. 150, num. 16 (ex apographo saec. XIII). — Meiller, Reg. d. Babenberger, pag. 49, num. 76. — id. Reg. archiep. Salisb. pag. 122, num. 37. — Vid. Erben, Reg. I, pag. 147, num. 334. — Temporis notam ex cod. Vatic. 9500 praebet Pflugk-Harttung, Iter Italicum I, pag. 137. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 11.886.

Litterae ad verbum fere cum litteris ad Vladislaum regem die 28 ian. datis concordant. De anno cf. num. 258. — Cf. etiam Juritsch, Gesch. d. Babenberger, pag. 265.

40

260.

Wichmannus, archiepiscopus Magdeburgensis, postulante Vladislao, rege Bohemiae, Fridericum I imperatorem rogat, ut Adalbertum, archiepiscopum Salisburgensem, ad curiam Goslariae celebrandam venire concedat.

5

[1171 ante novb.]

Exemplar manu saec. XVI descriptum exstat in codice epist. imperatorum, regum, pontif. in bibl. regia Hannoverae XI 671, fol. 498 (B).

10

H. Sudendorf, Registrum I, pag. 74, num. 30. = Erben, Reg. I, pag. 146, num. 333. — Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. II, pag. 262, num. 377. — Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 122, num. 38; v. et. ibid. pag. 484 not. 17. — Conf. Prutz, Kais. Friedrich I, tom. II, pag. 194; Schmidt in Arch. f. österr. Gesch. XXXIV, pag. 100; Reuter, Gesch. Alexanders des Dritten III, pag. 80; Fechner in Forschungen z. deutsch. Gesch. V, pag. 452.

Dilectissimo domino suo Friderico, gloriosissimo Romanorum imperatori et semper augusto, W.,¹ dei et ipsius gratia sanctae Magdenburgensis ecclesiae archiepiscopus, fidele servitium cum devotis orationibus. Cum de Austria reverteremur, domum regis Bohemiae intravimus, qui seorsum nos assumens cum cognatis nostris, Theoderico marchione² et Dedone comite,³ praesente fideli vestro S.⁴ de Aldenburg, familiariter nos convenit, summopere postulans, quatinus in memoriam vobis reduceremus magna et multa servitia eius, quae vobis et imperio fideliter exhibuit et usque in finem exhibere paratus est, ut hac consideratione gratia vestra clementer respicere dignetur filium eius, cognatum vestrum, dominum A.,⁵ Saltzburgensem electum, in eo, ut eundem episcopatum ei concedere dignemini. Ad hoc nos respondimus, quod ipse rex optime sciret, ex statu temporis et ex aliis iustis causis vos ei in hac re non posse consentire; verum tamen quandoquidem ipse electus praesens esset, nos ex ipsius ore audire vellemus, quid ipse vobis satisfactionis et honoris exhibere vellet. Vocato itaque eo talia ab ipso audivimus, quod absque detrimento honoris et commodi vestri possibile vobis est eum eodem episcopatu investire. Postulat itaque rex et nos pro ipso, quatinus super hoc verbo in conductu nostro et ducis Saxoniae⁶ eundem electum ad curiam vestram apud Goslariam⁷ venire concedatis, ut, si fieri potest, consilio nostro et ducis ac principum gratiam vestram obtineat; sin autem, in conductu nostro et ducis absque omni molestia in domum patris sui redeat. Ipse enim rex promisit ea conditione, ut hoc fieri concedatis, quod si rationabiliter et salvo honore vestro eum episcopatu investire non potueritis, nullum inde gravamen

35

260. ¹⁾ *Wichmannus.* — ²⁾ *Lusicensi, filio Conradi de Wettin.* — ³⁾ *de Groiz, marchione Orientali, filio Conradi de Wettin.* — ⁴⁾ *Sifrido burgravio de Altenb.* — ⁵⁾ *Adalbertum.* — ⁶⁾ *Henrici Leonis.* — ⁷⁾ *Quo tempore curia haec habita sit, Annales Magdeburgenses ad a. 1171 his verbis referunt: „Fridericus imperator in octava sancti Martini Goslarie curiam tenuit“ (Mon. Germ. SS. XVI, pag. 193).*

sustineat, sed in servitio vestro usque in finem fidelis permaneat. Quicquid itaque super his vobis placuerit, per litteras vestras regi demandare curate, quia bonum nobis videtur, ut hanc ipsius et nostram petitionem clementer exaudiatis. Omnibus nanque diebus vitae suae rex et amici eius servitio suo vos admonere disponunt, ut memorato domino A. gratiam vestram concilient. Quia enim^a ipse nunc magis quam unquam antea vobis consentit, consilium nostrum est, ut eum ad curiam illam venire concedatis. 5

261.

Fridericus I, Romanorum imperator, praeposito et clero ecclesiae Salisburgensis mandat, ne Adalberti archiepiscopi sermonibus fidem tribuant; in constituto secum nuper facto permaneant, hortatur; ad colloquium se brevi venturum esse nunciat. 10
[1172 ian.]

Apographum saec. XVI exstat in codice epist. imperatorum sc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 499 (B). 15

Sudendorf, Registrum I, pag. 73, num. 29 (ad ann. 1170). = Erben, Reg. I, pag. 145, num. 332. = Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 122, num. 39 (ad 1172 ian.).

Fridericus, dei gratia Romanorum imperator semper augustus, dilectis fidelibus suis, maiori preposito et toti clero Saltzburgensis ecclesiae gratiam suam et omne bonum. Significatum est nobis, quod nepos noster, Albertus Bohemus, in partes Saltzburgenses declinaverit, sed quid apud vos agere intendat, nondum perfecte cognovimus. Ne igitur aliquid sinistre de nobis praedicet, vel in episcopatu aliquid facere praesumat, quod contra nostrum honorem sit, nosse volumus discretionem vestram, quod adhuc nihil cum eo disposuimus, nec disporre intendimus, nisi prius consilium a principibus et a vobis accipiamus. Quocirca mandamus universitati vestrae, firmiter et districte praecipientes, quatinus eius sermonibus nullo modo acquiescatis, et constanter in verbo nostro, quod novissime vobiscum habuimus, permaneatis.^a Quia, si nobiscum in fide vera permaneritis, certissime sciatis, quod maximum honorem iuxta voluntatem nostram^b a nobis indubitanter accipietis. Adventum quoque nostrum in proximo tempore condicto ad vos accelerantes vobiscum colloquium¹ habere volumus, ut tale solarium a nobis audiatis, unde vos non poeniteat fidem nobis constanter exhibuisse. 20
25
30

260. ^{a)}, quia N.^c B.

261. ^{a)}, permanentes^d B. — ^{b)} lectio incerta, cum prima vocis huius litera ita scripta sit, ut etiam ,ūram^e (= vestram) legi possit.

¹⁾ De colloquio hoc, mense februario 1172 habito, vide litteras proxime sequentes.

262.

Henricus, episcopus Gurcensis, capitulum, praelati, ministeriales ecclesiae Salisburgensis ad Alexandrum III papam de curia in dominica ,Exsurge' Salisburgi habita, de nefanda regis Bohemiae cum imperatore conventione, de Alberti, 5 archiepiscopi Salisburgensis periuria deque imperatoris edicto, ut alium archiepiscopum eligant, referunt.

[1172 post febr. 19.]

Apographum saec. XVI in codice epist. imperatorum sc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 494—496 (B).

10 *Sudendorf, Registrum I, pag. 75, num. 31 = Erben, Reg. I, pag. 147, num. 335. = Meiller, Reg. archiep. Salisb., pag. 123, num. 45. = Jaksch, Monum. hist. ducatus Carinthiae I, pag. 207, num. 273 (extr.). — Cf. Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserz. V, 2, pag. 705.*

Domino et patri suo A.¹ apostolicae sedis in Christo reverendissimo pontifici, H.² Gurcensis ecclesiae humilis minister,^a S.³ maioris ecclesiae praepositus, M.^b decanus cum universo capitulo, praelati omnes, ministeriales universi, orationis, 15 obedientiae et obsequii tam devotum quam debitum affectum. In multis et magnis tribulationibus nostris, pater beatissime, vestrae miserationis et sapientiae consolatio valde nos sublevat, quam tantam erga nos experimur, quantam decet habere piissimum patrem pro filiis devotissimis in extremo articulo laborantibus. 20 Et si dominus cardinalis secundum vestrae benignitatis paeceptum ad nos venisset, utique congruo ordine negocium ecclesiae ad debitum finem pervenisset, et magnus honor gloriae vestrae et apostolicae sedi inde provenisset.^c Quod autem ipse non venit, omnino in nobis non remansit, quia multis laboribus et expensis valde securum et honestum conductum ab imperiali maiestate ei impetravimus ac de 25 hac re frequenter nuntios ad eum misimus. Post longam vero expectationem et de die in diem de imperiali gratia protractis induciis tandem dominus imperator curiam suam cum multis principibus in civitate nostra in dominica Exurge^d celebravit. Cui curiae intererant tres venerabiles episcopi Saltzburgensis ecclesiae suffraganei, videlicet Ratisponensis,^e Brixinensis,^f Gurcensis,^g qui uno ore et uno

30 **262.** *a) ,ministri' B. — b) ,A.' B. — c) ex ,pervenisset' corr. B.*

¹⁾ *Alexandro papae III. — ²⁾ Henricus. — ³⁾ Siboto. — ⁴⁾ Meingotus. — ⁵⁾ = 19 febr. De curia hac Contin. Garsten. ad ann. 1172 adnotavit haec: ,Fridericus imperator curiam Salzburg in dominica Exurge celebravit omnibusque clericis et laicis ab obedientia et servitio Alberti archiepiscopi sub obtentu gratiae suaee prohibitis, Pataviam recessit*

(Mon. Germ. XI, pag. 630). Vide etiam, quid Chron. Magni presb. de eadem curia refert: ,Imperator celebravit curiam valde celebrem in civitate Salzburgensi in hebdomada sexagesimae [cod.: quinquagesimae], quae evenerat tunc in XI° kal martii. Illuc quoque archiepiscopus, licet non vocatus ab imperatore, repente tamen dum curia habeatur, cum paucissimis supervenit, sed gratiam imperatoris non obtinuit' (Mon. Germ. Script. XVII, pag. 497). — ⁶⁾ Cuno II. — ⁷⁾ Henricus I. — ⁸⁾ Henricus I.

animo studiosissime ad salutem et honorem ecclesiae satagebant. Itaque dominus imperator suam artam et periculosam disiunctionem^a nobis proposuit, ut eligeremus episcopum aut ab eo designatum reciperemus. Exposuit etiam nobis conventionem factam inter ipsum et regem Bohemorum, qua ipse pro filio suo maximam pecuniam domino imperatori promisit, et insuper, quod filius suus, dominus noster archiepiscopus pallium a vobis acceptum in praesentia domini imperatoris combureret et abnegata vestra obedientia ad suam partem transiret. Huius rei magnos principes, quos ipse dominus imperator eligere voluit, fidei iussores posuit. Et dum ita rex Bohemorum obligatus tenetur domino imperatori, dominus imperator versa vice illi obligari noluit, sed totum verbum in sua potestate et consilio et consensu Saltzburgensis ecclesiae posuit. Et quia haec res incredibilis et execrabilis videbatur ex ea parte, quia pallii combustionem continebat, dominus imperator recitari praecepit chartam sigillo regis Bohemorum signatam, in qua haec eadem expressius scripta continebantur. Cuius rescriptum vestrae sapientiae misimus, ut plenarie rem cognoscere valeat discretio vestra. Hanc autem chartam idcirco dominus imperator recitari praecepit, ut affectum misericordiae suae erga Saltzburgensem ecclesiam diu afflictam ostenderet, pro cuius liberatione tantam oblationem respuisset. Ipse vero dominus noster archiepiscopus hanc conventionem negat esse factam et suo consilio et conscientia. Itaque cum de his deliberando consideret tota ecclesia, flagitatum est ab omnibus, ut literae vestrae sanctitatis, per venerabiles dominos et prepositos maioris ecclesiae Saltzburgensis et Romanum^e Gurcensis ad ecclesiam missae, publice recitarentur, sine quibus consilium plenum haberi non posset de tanto negocio. Lectae sunt itaque coram ecclesia. Et quod vera sunt singula capitula consensit chorus et praelati ministeriales universi. Supervenit interea H. proximus nuntius noster deferens literas vestrae sanctitatis, quae coram universitate lectae sunt, et cum debita veneratione et magna gratiarum actione et laetitia susceptae sunt. Et res dominum imperatorem non latuit, et ipse patienter dissimulavit. Interea ex improviso dominus archiepiscopus appropinquare cepit civitati, postulans conductum ad curiam, unde facta est magna laetitia; speravimus enim, quod divina gratia aliquem bonum exitum per eius adventum nobis demonstraret. Dato itaque conductu permisit imperator, ut liceret, quicunque ei loqui voluisset. Mediantibus itaque episcopis et aliis principibus, suis amicis, obtulit dominus imperator domino nostro archiepiscopo iusticiam et gratiam, et in arbitrio archiepiscopi posuit, utrum ipse in praesenti curia hoc recipere vellet, an aliam curiam eligeret. Ipse vero aliam curiam elegit et sacramentum sponte obtulit, quod in illa curia se praesentaret, stare iusticiae et gratiae. Forma autem oblatae gratiae haec erat, ut si diffideret iusticiae et se in gratiam ponere mallet, quod dominus imperator alias propter Saltzburgensem ecclesiam secundum^f patris sui et avunculi

262. ^{a)} ,disiunctam' B, ubi post hanc vocem lacuna aliquot literarum spatium continens sequitur; ,distinctionem' corrigendum esse putat Erben. — ^{e)} ,Saltzb. et Romanum' deest in B; addidit Jaksch. — ^{f)} ,et' B; corr. Sudendorf. 40

sui et aliorum principum consilium eum honorare intenderet. Formam autem huius conventionis scribi iussit dominus imperator, ut firmissimo pacto omnia fierent, ita ut neuter eorum a suo promisso discedere posset. Eodem vero die, cum iidem mediatores principes ad archiepiscopum pro definitione huius verbi 5 convenissent, ipse mutaverat omne verbum et oblationem domini imperatoris recipere noluit, quam prius devotissime suscepserat, et pro qua sacramentum sponte promiserat, verum tamen de his per noctem se deliberaturum pollicitus est. Igitur episcopi et omnes principes, se quasi irrisos et contemptos iudicantes, cum maxima indignatione ab eo recesserunt. Adhuc tamen nos liberationi ecclesiae intendententes, 10 destinavimus de choro quosdam venerabiles fratres, qui summo diluculo ad eum exierunt, si forte ad aliquam salutem ecclesiae animum eius reducere possent. Sed cum ad locum pervenissent, ipsum non invenerunt, quia nocte recesserat et ita ecclesiam desolatam et totam curiam exacerbatam reliquit. Igitur dominus imperator se illusum et totam curiam graviter indignans iterum ad suam artam 15 propositionem revertitur de eligendo et recipiendo episcopo. Videntes vero episcopi ecclesiam super modum sollicitam et ignorantem, quid faceret, labores nostros miserati, assumptis principibus strenua intercessione et humillima prece ecclesiae vix inducias usque ad festum sancti Ioannis Baptistae obtinuerunt, ut tunc remota omni dilatione alterum propositorum faciamus. Dedit quoque man- 20 datum districtum, ne aliquis nostrum infra illum terminum domino nostro loqui, vel aliquid mandare, vel eius mandatum accipere praesumat, sicut vitam et res nostras diligamus. Vestra igitur, pater sanctissime, paterna prudentia filiis periclitantibus ita succurrere dignetur, ne vobis et nobis tanta irrecuperabiliter pereat ecclesia.

Alexander III papa praepositis ecclesiarum Salisburgensis et Gurcensis re-spondet, se molestias ecclesiae Salisburgensis aegre ferre. Hildebrandum cardinalem, legatum suum ad eos non venisse, quod rectores marchiae Tarvisii eum, ne iter pergeret, prohibuissent. Reprehendit, quod falsos rumores disperserint, 30 se in animo habere Adalbertum archiepiscopum sede tollere. Nuncios sibi retulisse, ea, quae archiepiscopo crimi darentur, falsa esse. Utraque parte exaudita, se quid decreverit communicaturum.

[*Tusculani 1172*] iun. 12.

Pez, *Thesaurus anecd. VI*, ps. I, pag. 389, num. 3 (*e codice quondam monast. Windberg*).
35 = Erben, *Reg. I*, pag. 159, num. 360. = Migne, *Patrolog. lat.*, tom. 200, pag. 1120. = Jaksch, *Monum. hist. ducatus Carinthiae I*, pag. 207, num. 276. — Meiller, *Reg. archiep. Salisb.* pag. 123, num. 47. — Jaffé, *Reg. pontif.²* num. 12153.

*De tempore cf. Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XXI, pag. 308; Reuter, *Gesch. Alexanders des Dritten III*, pag. 82.*

Alexander,^a episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis Salzpurgensi et Gurgensi praepositis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum toties replicetis oppressiones et anxietates, quibus ecclesia vestra affligitur, vobis super his mentis affectu compatimur et condolemus, et si non verbo vestro ac consilio fratrum vestrorum seu conscientia vos invenissemus, quod vobis super tantis laboribus et pressuris consilium et auxilium possemus impendere, toto desiderio impendi semus. Nam in eo sumus desiderio et proposito constituti, ut eidem ecclesiae, quam in devotione sancti Petri et nostra ita solidatam atque firmatam videmus,^b ut neque ventorum turbine nec tempestatum procellis a suae potuerit constantiae virtute divelli, pro nostri officii debito gratanti animo velimus intendere et his, 10 quae ad incrementum et conservationem eius pertineant, promptam diligentiam adhibere. Totius namque humanitatis et rationis videremur oblii, si tantae devotionis essemus immemores et oblivione aliqua praetermitteremus molestias et persecutiones, quas pro amore iustitiae immobili firmitate noscitur pertulisse. De caetero licet nobis significaveritis, quod dilecto filio nostro H.,¹ basilicae XII 15 apostolorum presbytero cardinali, apostolicae sedis legato, plenam securitatem invenissetis, quo tute poterat et secure ad predictam ecclesiam accedere, ipse tamen longe aliter nobis significavit, quod cum usque ad Tarvisium pervenisset et ibi per dies aliquot expectasset, nec vos nec alios obviam habuerit, qui ei securum ad destinatum locum commeatum praestarent, et rectores marchiae dubitantes et timentes, ne sine ipsis cum F.,² dicto imperatore, pacem componeremus, eidem cardinali prohibuerunt, ne ultra progrederetur. Praeterea nuntii venerabilis fratri nostri A.,³ Salzpurgensis archiepiscopi, coram nobis et fratribus nostris constanter proposuerunt, quod ei litteras nostras, quibus illi mandaveramus, ut ad vocationem cardinalis veniret, nullatenus reddideritis, sed per Bavvariam, Boloniam et Boemiam, Germaniam et Vngariam publice feceritis praedicari, quod depositionem et electionem predicti archiepiscopi omnino intenderemus. In quo utique gravati sumus et plurimum turbati et non modicum est honestati nostrae detractum, et fama nostra lacerata apud multos, qui forte aut intentionem nostram ignorabant aut detrahendi et insultandi nobis libenti animo materiam et occasionem 20 quaerebant. Adiecerunt insuper, quod archiepiscopus nulla ratione potuisse habere ducatum et quod praelati non valuisserent ad ecclesiam illam tute accedere, sed unus ex eis, qui maiori se credebat patrono fretum, spoliatus fuisse in reditu et inhoneste satis et indecenter tractatus. Suggesserunt quoque, quod litteras, quas pater eius a predicto imperatore obtinuit, recipere noluerit, sed omnino earum abhoruerit adimplere tenorem, volens in fide katholica et devotione ecclesiae ac nostra firmiter permanere. Pater eius non ea consideratione iam dictas litteras, sicut dicitur, impetravit, quod ipsum vellet a katholica unitate recedere, sed ut 25 30 35

263. ^{a)} A. Pez. — ^{b)} ,videmus addidit Pez.

40

¹⁾ Hildebrando. — ²⁾ Friderico. — ³⁾ Adalberti.

imperatoris animum inquireret et eius expressius cognosceret voluntatem, per quod daretur intelligi,^c quod imperator non tantum quaereret et concupisceret, quod ecclesiam Salzburgensem ordinaret, sed ut ab obedientia et devotione Romanae ecclesiae fieret aliena. Sane cum uni nuntiorum praefati archiepiscopi,
 5 qui adhuc praesens erat, proposuissemus, quod archiepiscopus ornamenta ecclesiae cuidam sortilegæ et incantatrici delegasset, id omnino negavit et falsum prorsus asseruit. Et quia scripta vestra varia et diversa intendimus, cum vos sub uno sigillo ex parte totius capituli et praelatorum Salzburgensis archiepiscopatus contra eum scribitis, et nuntii archiepiscopi multorum et eorum fere praelatorum scripta
 10 sub sigillis singulorum affirmaverint, cum omni instantia nostram auctoritatem postulantes, nos ei non possumus nec debemus nostrum denegare auditum, vel causam illius aliis iudicibus committere, quippe qui nostrum elegit examen, et apud nos, si qui voluerint eum accusare,^d solummodo postulat iudicari. Neque vos debetis ei obedientiam et reverentiam debitam subtrahere, sed devoto animo
 15 et humili spiritu exhibere. Data^e II idus iunii.

264.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterii Pegaviensis protectionem suscipit. — Inter testes: „Vdelricus, filius ducis Boemie“.

Altenburg 1172 iul. 21.

20 *Chroust, Unedierte Königs- u. Papsturkk. in Neues Arch. d. Ges. f. ält. deutsche Gesch. XVI, pag. 144. — Cod. dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. II, pag. 267, num. 384. — Stumpf, Reg. num. 4137.*

265.

Siboto, maioris ecclesiae Salzburgensis praepositus, et Henricus, sancti Petri Salzburgensis abbas, cum ceteris ecclesiae Salzburgensis praelatis, qui sunt in Bavaria, apud Adalbertum, Salzburgensem archiepiscopum, conqueruntur, quod ab illo ad capitulum in oppido Leibnitz¹ indictum venire iussi sint. Qua ab evocatione desistat, rogan simulque ad pacem et ecclesiam de imperatoris manu liberandam omni humilitate et patientia intendat, hortantur.

30

[1172 nov.—dec.]

Pez, Thesaurus anecd. VI, ps. 2, pag. 48, num. 70. = Erben, Reg. I, pag. 153, num. 346 (ad ann. 1174). — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 123, num. 49.

De tempore vide Meiller l. l., pag. 484, not. 20.

35

263. *c) „intelligi“ supplevit Pez. — d) „accusare“ supplevit Erben. — e) post hanc vocem in codice lacuna erat.*

265. *1) Oppidum Styriae ab urbe Graz ad meridiem situm.*

266.

Fridericus I, Romanorum imperator, ministeriales Salisburgensis ecclesiae admonet, ut a clericorum rebellium consilio decedant. [1173 ante apr. 8.]

Apographum saec. XVI in codice epist. imperatorum sc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 500 (B). 5

Sudendorf, Registrum I, pag. 78, num. 32. — Erben, Reg. I, pag. 150, num. 338. — Fechner in Arch. f. österr. Gesch.-Qu. XXI, pag. 309 et 339. Cf. Reuter, Gesch. Alexanders des Dritten III, pag. 88.

Fridericus, dei gratia Romanorum imperator semper augustus, senioribus et 10 sapientibus ministerialibus de Saltzburg gratiam suam et omne bonum. Vos scitis et videtis, quantam iniuriam et violentiam omnes clerici Saltzburgenses et quidam laici, homines non bene sapientes, ecclesiae cum suo electo nobis faciunt et imperio. Cogitate igitur fideliter et sapienter, quid nobis et imperio debeatis, et quid ecclesiae Saltzburgensi similiter debeatis, et sapienti consilio ad hoc modis 15 omnibus laborate, ne pro tam stulta occasione superborum et rebellium clericorum honor noster et imperii minuatur et ne tam nobilis ecclesia cum toto episcopatu destruatur. Si enim ultimum punctum advenerit et si ad destructionem sententia principum data fuerit, tarde tunc poenitebunt, tarde tunc venient bona consilia, et ideo, quicquid posthac inde contingat, apud deum et homines omnino volumus 20 excusati esse et absoluti. Nos patruo nostro,¹ electo eorum, et clero et toti familiae Saltzburgensi curiam et locum apud Wormaciā² ex iudicio dedimus, sed si vos prius ad consilium nostrum venire velletis, forsitan ex ipso vestro consilio et nostro et principum nostrorum omnia damna ista provideri possent, ne contingent.

267.

25

Adalbertus, archiepiscopus Salisburgensis, apud Sibotonem, ecclesiae Salisburgensis praepositum et Henricum sancti Petri Salisburgensis abbatem universumque clerum et ministeriales ecclesiae Salisburgensis per litteras queritur, quod Henricus, episcopus Gurcensis, et Conradus, archiepiscopus Maguntinus, apud Alexandrum III papam obtainere studeant, ut ecclesia Gurcensis et quaedam 30 ecclesiae in Styria ab ecclesia Salisburgensi separantur. Quibus consiliis, ut in proxima curia imperatoris [Wormaciae indicta] repugnant, rogat.

[1173 ante apr. 8.]

266. a) ,Wolmaciam' B.

¹) Adalberto. — ²) De curia hac die 8 aprilis 1173 habita v. Annal. Col. max. in Mon. Germ. Scr. XVII, pag. 785. 35

Apographum saec. XVI in cod. epist. imperatorum sc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 671, fol. 513—514.

Sudendorf, *Registrum II*, pag. 151, num. 66. — Erben, *Reg. I*, pag. 150, num. 339 (fragm.). — Meiller, *Reg. archiep. Salisb.* pag. 124, num. 53. — Zahn, *Urkundenb. d. Herzogt. Steiermark I*, pag. 523, num. 553. — Jaksch, *Monum. hist. duc. Carinthiae I*, pag. 214, num. 281. — Fechner in *Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI*, pag. 339. — Cf. Reuter, *Gesch. Alexanders III*, tom. III, pag. 90 et Schmidt in *Arch. f. österr. Gesch.-Qu. XXXIV*, pag. 109.

5

268.

Hartmannus de Mirkov in lite, quam cum Slavkonis filiis de praediorum
10 commutatione, ab iis primum accepta, tum denegata, habuisset, ius suum se obtinuisse profitetur.

[1158—1173.]

Memoria manu saec. XII ex. in scheda membranae scripta in tabulario capituli metropolit. Pragensis (A).

15 Emel, *Reg. II*, pag. 1217, num. 2783.
Scriptum hoc, nec sigillo, nec alio quodam probationis signo instructum, non nisi simplex est relatio, cui fides quaedam publica nullo modo habebatur, cum memoriae tantum inserviret.

Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego videlicet Hartmannus
20 de Mircov concambium fecerim cum filiis Zlauk, cognatis meis, in villa mea, mihi accipiens quidem ad aratrum, dans illis de meo patrimonio duplex preedium. Postea penite[n]tia^a ducti ex malignitate concambium denegaverunt esse factum. Sed ego ex iure huius terre testes producens ius meum coram rege^b et omnibus principibus terre obtinui. In quo testimonio presentes aderant ipse rex¹ et filii
25 eius et frater eius et episcopus de Moravia. Testes Andreas, Ztoik et Zlavr filius eius, Pribizlav, Petr, Gozten, Bertolt, Hartvvik filius Ztrih, Milk et filius e[i]us^a Pribizlav de villa Bernhardi.

269.

Fridericus I imperator Romanorum, Hermannum, ducem Carinthiae, rogat,
30 ut nepoti suo Otacaro VI, marchioni Styriae, pacem teneat usque ad sex hebdomadas post Pentecosten, tunc enim curiam Ratisbonae se celebraturum esse.¹

268. a) membrana laesa. — b) ex ,regem', radendo corr.

¹) Vladislaus I 1158—1174 jan. 18.

269. ¹) Curiam hanc die 24 iunii habitam esse referrunt Annal. Col. max. in Mon. Germ. Scr. XVII, pag. 787. Chronicon Magni presb. ibid. XVII, pag. 499 diem 26 maii (VII kal. iunii) minus recte adfert.

35

Addit: Praeterea in ea fide, qua nobis teneris, dilectionem tuam monemus et intime petimus, quatenus Albertum Bohemum ab archiepiscopatu Salisburgensi penitus fugare et modis omnibus persecui non omittas.

[1174 cc. mai.]

Apographum saec. XVI in cod. epist. imperatorum sc. in bibliotheca regia Hannoverae XI 5
671, fol. 501.

Sudendorf, Registrum I, pag. 79, num. 33. = Erben, Reg. I, pag. 152, num. 344 (fragm.). — Zahn, Urkundenb. d. Herzogt. Steiermark I, pag. 529, num. 557. — Fedner in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XXI, pag. 339 (reg.). — Cf. Reuter, Gesch. Alexanders des Dritten III, pag. 92. 10

270.

Oldricus, dux Moraviae, ecclesiae sancti Venceslai in Olomuc villam Uhřicice cum omnibus pertinentiis donat. Olomucii 1174 [ante sept. 8].

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli metrop. Olomucensis assertatur (A). — Adest etiam apographum in codd. mss. privilegiorum eccl. Olomuc. saec. XIV: a) in tabulario capit. Olomuc. E I 27 pars II fol. 1 num. 1, b) in tabulario archiepisc. Cremsirii Cop. I fol. D I^v num. 20 (B). 15

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 286, num. 310 (ex B). = Erben, Reg. I, pag. 151, num. 341 (extr.). — Imaginem phototypicam praebet Friedrich, Monum. palaeogr. Bohemiae et Moraviae, tab. 7. — Cf. Snopek in Hlídká IV (1899) pag. 461. 20

Autographum per scriptorem quendam ecclesiae Olomucensis scriptum esse videtur, qui arengam et quaedam alia ex Henrici II episcopi diplomate de sedis episcopalibus ad ecclesiam s. Venceslai translatione (v. num. 115) ad verbum descriptis. — Ante diem 8. septemboris donationem factam esse ex eo patet, quod Gerlacus de Ulrici ducis expeditione refert: „Anno dominicae incarnationis MCLXXIV [cod. erronee: MCLXXV habet] circa nativitatem beatae Mariae virginis Zobezlaus dux mittit Udalricum fratrem suum cum exercitu in Lombardiam ad imperatorem obsidentem vel potius obsidere volentem tunc temporis Alexandriam civitatem et quasdam alias, quibus iratus fuerat“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 468). 25

¶ In nomine sancte et individue trinitatis amen. ¶ Oldricvs,^a dei gratia Morauorum dux, omnibus ^b ortodoxis catholicę ecclesię filiis. Benedictus deus, qui suę virtutis efficaciam in nobis operando ad perficiendum, quod devoto ^c versabatur in pectore, et voluntatem nobis attulit et facultatem non abstulit. Quippe notum sit universis in Christo ^d fidelibus tam presentis quam futuri temporis, quod ego Oldricus, dux predicte terre, communicato cum omnibus terre primatibus consilio, in ^e expedicionem Ytalorum cum imperatore Fredrico profecturus, pro meę ac ^f parentum meorum animarum remedio villam Ugricic¹ cum omnibus suis pertinentiis omnipotenti deo et ecclesię beati

270. a) „Oldricvs“ caracteribus maiusculis scriptum A. — b) „bus“ ex ,b; „eod. atramento corr. A. — c) „i“ radendo ex „p“ corr. A. — d) „pro meę ac“ in loco raso eadem manu et eodem atramento scriptum est; genuine errore scribentis „pro animarum“ hic scriptum fuisse videtur.

¹) Uhřicice, distr. pol. Pierov (Prerau).

Wencezai martyris in civitate Olomuc divina annuente clementia obtuli ad abendum, integraliter possidendum et quicquid ecclesia inde velit faciendum. Ut autem hęc laudabilis nostre largitionis ordinatio rata et inviolabilis in perpetuum permaneat, scripto commendari et sigilli nostri impressione confirmari precepimus, et ut perpetuo anathemate ab episcopo firmaretur, rogavimus, et dum fieret, presentes asttimus.^f Actum Olomuc anno dominice incarnationis millesimo CLXXIIII, regnante Fredrico Romanorum imperatore et Sobezlao ducatum in Boemia gubernante, ac venerabili domino Dethlebo sedi Olomucensis ecclesię presidente. Testes autem, qui presentes aderant, subter notari fecimus; quorum nomina hęc sunt: Inter ecclesiasticas personas: Michael abbas de Gradisc, Cuno abbas de Trebeic, Pancratius huius ecclesie^g canonicus, Crina canonicus et archidiaconus,^h Preuoi canonicus et archidiaconus,^h Dionis canonicus, Baluinus canonicus et archidiaconus,^h Vgra canonicus, Hualco custos et canonicus, Voina canonicus, Huallco canonicus, Bosco canonicus, Rengotus, Stanko canonicus, Vtesen canonicus. Inter seculares vero personas: dux et frater noster Vacezlau, Slauebor camerarius cum fratre suo Paulo, Cstata Olomucensis castellanus cum filioⁱ suo Jaros, Albertus, Mladota iudex, Petrus iudex, Michal frater suus, Bogusa Suar, Milata, Ratibor castellanus de Godonin, Jaros castellanus de Prerou, Boris cum duobus filiis, Moiec castellanus de Brnen, Twrdsza castellanus de Podiuin, Wlastibor, Sulislau, Vacemil, Zbramir.

Sigillum nunc perditum in tergo diplomatis affixum erat in scidula membranae, quae per duas rimas, inter voces ,asttimus' et ,Actum' membranae incisas, transmissa est.

271.

Alexander III papa Chunrado, archiepiscopo Maguntino, apostolicae sedis legato, scribit, Henricum, episcopum Gurensem, una cum Richero, quem Ratisbonae episcopum Brixinensem illicite consecrasset, episcopatum Salisburgensem, Adalberto abrogatum, ad Henricum, praepositum Berchtesgadensem, detulisse. Quod facinus irritum denunciet. Mandat, ut utrumque episcopum et praepositum, clerum populumque Salisburgensem ad Adalberti oboedientiam revocet.

Exemplar exstat in Chron. Magni presb. in Monum. Germ. Script. XVII, pag. 490. — Erben, Reg. I, pag. 153, num. 347. — Jaksch, Monum. hist. ducat. Carinthiae I, pag. 219, num. 287. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 12390.

35 270. e) ,h' eodem atramento superscriptum A. — f) genuine scriba ,affuimus' posuit, quod postea in ,asttimus' corrigere voluit, sed tantum priore litera ,f' erasa, ex altera ,s' fecit et ,u' in ,tt' mutavit, inter quas literas ,i' addere oblitus est. Post hanc vocem spatium 69 mm continens vacuum relicturn est. — g) ,eccle' A. — h) ,et archidiaconus' eadem manu superscriptum A. — i) corr. ab ipso scriptore ex ,suo' secunda hasta literae ,u' in ,l' mutata et altera ,i' superscripta A.

272.

Alexander III papa Adalbertum, archiepiscopum Salisburgensem, ne animo cadat, hortatur. De epistolis archiepiscopo Maguntino scriptis, quarum exemplar adiungit, certiorem facit.

Anagniae [1174] sept. 8.

5

Apographum servavit Chronicon Magni presb. in Monum. Germ. Script. XVII, pag. 499. — Erben, Reg. I, pag. 154, num. 349. — Meiller, Reg. archiep. Salisburg. pag. 125, num. 60. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 12392.

273.

Alexander III papa Sibotonem, praepositum et clerum ecclesiae Salisbur- 10 gensis, ut ad Adalberti archiepiscopi oboedientiam revertantur, monet.

Anagniae [1174] sept. 8.

Apographum exstat in Chron. Magni presb. in Monum. Germ. Script. XVII, pag. 500. — Erben, Reg. I, pag. 154, num. 348. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 12391.

274.

15

Conventus monasterii sancti Petri Salisburgensis Adalberto archiepiscopo de persecutione, qua propter suam in eum caritatem vexatur, scribit. Capitulum Salisburgense Henrici novi archiepiscopi electi auctoritatem sequi nuntiat. Quaerit, num sibi pro Henrico, episcopo Gurcensi defuncto, preces facere liceat.

[1174 post oct. 3.]

20

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum sc. bibliothecae regiae Hannoveranae XI 671, fol. 515—516 (B).

Sudendorf, Registrum II, pag. 152, num. 67. = Erben, Reg. I, pag. 154, num. 350.

Reverendo domino et patri A.,¹ dei gratia Saltzburgensis ecclesiae archiepiscopo, humilis conventus pauperum Christi de monasterio sancti Petri Saltzburgensis assi- 25 duas orationes, obedientiae et devoti serviminis sincerum affectum. Si adhuc latet sanctitatem vestram, amantissime domine, qualiter nos, miseri devoti famuli vestri, oppressionibus angariati sumus, plurimum dolemus. Si vero audistis, quod ex longo tempore nihil consilii et auxillii et consolationis a vestra paternitate recepimus, quae causa sit, satis superque miramur. Siquidem nos post multos 30 terores et minas, cum ab obedientia vestra nullatenus revocari possemus, tandem ante tribunal secularis iudicis, ducis scilicet Bauariae,² per multas accusationes

274. ¹⁾ Adalberto. — ²⁾ Henrici; cf. Chron. Magni presb. in Mon. Germ. Scr. XVII, pag. 498.

exhibiti sumus, quasi ex eo rei inventi fuerimus, et carceres et vincula et proscripti meruerimus, quod a fide et dilectione patris et pastoris nostri discedere et alienum sequi noluimus. Sed divina miseratione secus, quam hominum perversorum malitia circa nos moliretur, actum est. Nam adhuc in fide et unitate 5 ecclesiae immobili gradu perseveramus et pro confusione temporali futuram gloriam expectamus. Sed et hoc minime paternitatem vestram latere^a volumus, quod, ex quo sententia excommunicationis vestrae in superelectum illum^b promulgata est, pauci de maiore monasterio ab illius communione abstinent, imo quorundam assertio est, huiusmodi vestram excommunicationem, quasi legitima et canonica 10 non sit, in irritum debere duci, et super hoc ad audientiam domini pape a vobis appellatum est. Nos vero, quid in his agere, et si communicare communicantibus excommunicato, praesertim dominis de maiore monasterio, debeamus, pertimescimus. Praeterea non modicus clamor utriusque partis contra nos exortus est, eo quod 15 audita morte Gurcensis episcopi,^c in orationibus et vigiliis et missarum celebrationibus ipsi debitum officium humanitatis et compassionis non exsolvimus. Quod alia de causa nulla fieri distulimus, nisi quia a vestra autoritate super hoc certum responsum expectamus, praesertim cum in eo peccatum inobedientiae in curia, quae ab imperatore Ratisbonae^d habita est, in ordinatione Brixinensis^e 20 quasi scelus idolatriae^f sine confessione, ubi audivimus, inventum est. De his itaque omnibus consium a vestra serenitate expectamus. Optime igitur et clementer feceritis, si sub omni festinatione literis vestris parvitatem nostram de singulis instruxeritis. Caeterum obnixe implorando precamur clementiam vestram, 25 quatenus praefato defuncto Gurensi, si quid in vos deliquit, misericorditer ignoscatis et, si aliquo vinculo tenetur, per indulgentiam, quod vestrum est, absolvatis. Significate et domino Gurensi electo,^g quatenus libros nostros, qui incendio superfuerunt, ob memoriam defuncti nobis restituat.

275.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterium Morimonte¹ supra Ticinum protegendum suscipit. — Inter testes: ,Ulricus, dux Boemorum².

30

In obsidione Roboreti 1174 dec. 19.

Ughelli, Italia sacra (ed. Coleti) V, pag. 165. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 290, num. 314 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 155, num. 351 (reg.). — Stumpf, Reg. num. 4172.

274. a) „latere“ om. B; supplevit Sudendorf. — b) „idolatriae“ B.

35 b) Henricum praepositum Berchtesgadensem die 26 maii 1174 in archiepiscopum Salisburgensem electum. — c) Henrici I † 1174 oct. 3; v. Annal. s. Rupertii in Mon. Germ. Script. XI, pag. 777. — d) 1174 mai 26; v. Chron. Magni presb. in Mon. Germ. Script. XVII, pag. 498. — e) magistri Richeri. — f) Romano II.

275. g) Inter Mediolanum et Vigevano.

276.

Fridericus I, imperator Romanorum, comitibus de Plaien¹ gratias agit, quod Salisburgenses, imperii et ecclesiae hostes manifestos impugnare ac debellare non desistant; admonet, ut eosdem porro persequantur, seque illis damna, quae acceperint, reparaturum esse pollicetur.

[1174.]

5

Sudendorf, Registrum I, pag. 79, num. 34 = Erben, Reg. I, pag. 152, num. 345 (extr). — Fechner in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 339 (reg.).

277.

Fridericus I, imperator Romanorum, Soběslavum ducem Bohemiae, reprehendit, quod Fridericum, episcopum Pragensem, ad se venire non permiserit. Hortatur, ut cuidam consanguineo suo, praeposituram Melnicensem concedat; responsum regis Hungariae super legatione sua sibi rescribat; militum sibi subsidio missorum virtutem excitet.

[1174 ex.—1175 in.]

10

15

Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum, regum etc. in bibliotheca regia Hannoverae XI, 671, fol. 524 (B).

Sudendorf, Registrum I, pag. 80, num. 35. = Erben, Reg. I, pag. 155, num. 353. = Tourtual, Forschungen zur Reichs- u. Kirchengesch. d. XII Jh., pag. 240.

De tempore huius epistolae cf. ea, quae Gerlacus Milovicensis de Udalrici ducis expeditione Italica ad a. 1175 in Font. rer. Boh. II, pag. 469 refert. Vid. Bachmann, Gesch. Böhmens pag. 357, not. 4; Fechner, Leben des Erzb. Wichmann v. Magdeburg in Forschg. z. deutsch. Gesch. V, pag. 454.

Fridericvs,^a dei gratia Romanorum imperator semper augustus, Z.,^{b1} duci Bohemiae, gratiam suam et omne bonum. Miramur, quare F.,^{c2} Bragensem episcopum, consanguineum nostrum^{d3} secundum petitionem nostram nos adire non permiseris. Hinc perpendimus voluntatem tuam erga nos non esse perfectam, et maxime cum ab Iheronymo,^e consanguineo nostro, capellam, quam a rege acceperat, abstuleris. Igitur, ut huius offensionis nos immemores facias, eidem H.^f praeposituram in Milinich^g concedas, ut per hoc episcopus animum tuum

25

30

276. ¹⁾ Plain a Salzburg versus meridiem et occidentem.

277. ^{a)} litteris maiusculis scriptum B. — ^{b)} ,L' B. — ^{c)} lectio nominis incerta est. Sudendorf hic ,Be^z legit, sed codex hoc loco ,he^z habet, quod potius ,Iheronymo^c interpretandum esse videtur. — ^{d)} Sudendorf lectionem ,B' proponit, sed littera ,b' codicis mihi potius ,H' legenda et ,Hieronymo^c explicanda esse videtur.

35

^{e)} Zobeslao. — ^{g)} Fridericum 1169—1179. — ^{g)} Fridericum episcopum, comitis palatini de Putelendorf filium, Gerlacus Milovicensis (Fontes rer. Boh. II, pag. 463) „cognatum et ipsae reginae“ (Judithae) appellat, quae Conradi III regis neptis, igitur etiam Friderici I imperatoris cognata erat. — ^{h)} Mělník in dextra Aliae ripa a Praga versus septentrionem.

40

sibi inclinatum agnoscat; nam maiora sibi de te sperare licet pro beneficiis in te collatis. Praeterea quid responsi dederit rex Hungariae super legatione nostra, per Magdeburgensem archiepiscopum⁵ literis nobis signifies; in quibus addas hortamenta militibus, quos misisti ad nos, ut expeditionem strenue administrent,
5 divitiis et honoribus a nobis amplificandi, retro vero cedentibus totius regionis aditu penitus excluso. Vale.

278.

Soběslaus II, dux Bohemiae, Meinero, abbati Plassensi, eiusque monasterio circuitum Obora, Křečov et Babina et alium circuitum Lomnička et Lite iure 10 proprietario donat eiusque praedia Sušany et Erpužice cum suis Oujezd et Luhov commutat.

— 1175 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Dobner, *Monum. hist. Boemiae IV*, pag. 244, num. 38. — Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*,
15 pag. 290, num. 315. — Erben, *Reg. I*, pag. 155, num. 352. — Scheinpflug, *Materialien zu einer Gesch. v. Plass, in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII (1873)*, pag. 58, num. 3 (reg.).

Autographum manu quadam ignota, quae iam in nullo prorsus alio Soběslai ducis diplo- 20 mate in conspectum redit, exaratum in monasterio ipso scriptum ibique etiam verbis contextum esse videtur.

Notum sit tam futuris quam presentibus, quod ego Zobezlaus, gratia dei
dux Boemie, prospiciens animę salutique mee, abbati in Plaz,¹ videlicet Meynero
ceterisque monachis fratribusque, dei servis, ibidem devote deo famulantibus, in
remissionem peccatorum meorum dedi circuitum Oboram,² Cretzkov^a³ et Babinam⁴
25 cum pratis et aquis, || quę sunt infra eundem circuitum; et alium circuitum nominę
Lomnice⁵ et Luti⁶ similiter cum suis pratis et aquis proprietario^b iure possi-
dendos eisdem fratribus in perpetuum || dedi. Preterea idem abbas cum fratribus
suis adiens me obnixe rogavit de predio tradito sibi a quodam comite nominę
Bolic, filio Nacezsse,^c pro salute animę sue, quatenus hoc meis bonis concambio
30 commutarem; quod et feci tradens eis preedium nomine Oujezd^v pro suo, quod

277. ^a) *Wichmannum.*

278. a) ,z' in loco raso scr. A. — b) ,e' *alio atramento magis distincto addita A.* — c) *genuine ,Nacezesse', sed altera ,e' puncto subposito deleta A.*

35 1) *Plasy, germ. Plass, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).* — 2) *Obora prope Kralo-
vice.* — 3) *Křečov, germ. Křečowa, inter Plasy et Manětin.* — 4) *Babina prope
Kralovice.* — 5) *Lomnička prope Manětin, distr. pol. Kralovice.* — 6) *Lité, germ.
Littau, prope Manětin, distr. pol. Kralovice.* — 7) *Oujezd, germ. Aujezdl, prope
Manětin, distr. pol. Kralovice.*

dicitur Zussan,⁸ ex parte eorum additis, ut concambium equi existimatione constaret, octo talentis. Commutavi etiam eisdem potentibus aliud premium Erposiz⁹ nomine, quod contulit eis pro salute animę suę Boguzlaus scilicet camerarius, filius Scaste, predio meo dicto Lugov.¹⁰ Ut igitur omnium horum actio rata et inconvulsa maneat, cum testimonio omnium eorum, qui tunc presentes erant, confirmari precepi cum carta et sigillo meo: Fridericus Pragensis episcopus, Detelebus Olomucensis episcopus, Geruuasius cancellarius et prepositus Wisogradensis, Florianus notarius, Cec iudex curię, Sdezlaus camerarius, Riuinus prefectus de Cladesc et frater eius Pelegrinus, Jarognev prefectus de Sathec, Zezema prefectus de Plizen cum filio suo Zezema, Dlugomil pincerna, Witek dapifer, Mutine prefectus Pragensis et frater eius Dobrogost, Kohan prefectus de Dudeleb, Petrus prefectus de Dreuuic cum fratribus suis Milgost et Agna, Hartelebus camerarius episcopi, Ölricus filius Stibor cum fratre suo Beneda, Hermannus agazo cum fratribus suis Gauel^a et Zauise, Woc prefectus de Budisin, Budiwoi prefectus de Sceazlav. Ego vero quoad vixero, ut orationibus eorum inserar, prout potero, libenter patrocinabor. Acta sunt hęc anno incarnationis domini MCLXXV, inductione octava. Data per manum domni Geruasii cancellarii et prepositi Wisogradensis.

(S. I.)

Diplomati impressum est sigillum rotundum e cera nigra confectum, duo latera habens, cuius diametros 81 mm efficit. In parte priore figura ducis in solio sedentis depingitur, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriprio: + SOBESLAVS DEI GRATIA BOEMORVM DVX. Pars aversa sanctum Venceslaum in solio sedentem ostendit, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscriprio: + SANCTVS WENCESLAVS DVX.

25

Soběslaus II, dux Bohemiae, monasterio Kladrubensi circuitum apud rivos Suchá, Trnová et fluvium Misa situm et prata in loco Sedliště dicto donat; homines monasterii a silvae succisione absolvit eosque a caniductoribus liberat.

— 1177 m. febr. 30

Exstant duo autographa in membrana scripta, quorum primum (A) in tabulario c. r. aulico Vindobonensi, alterum (A') in bibliotheca universitatis Pragensis asservatur.

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 511 (fragm. ex A'), v. et. pag. 485. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 295, num. 321 (ex A). — Erben, Reg. I, pag. 156, num. 354.

Autographum A eadem manu exaratum est, quae privilegium Soběslai ducis num. 287 scripsit; autographum A' manu quadam ignota scriptum in monasterio ipso confectum esse videtur.

278. ^{a)}, ^{e'} eod. atramento superser. A.

⁸⁾ Sušany, germ. Zuscha, distr. pol. Chomutov (Komotau). — ⁹⁾ Erpužice alias Spiřice, germ. Welperschitz, distr. pol. Stříbro (Mies). — ¹⁰⁾ Luhov, germ. Lohowa, prope Touškov, distr. pol. Stříbro (Mies).

40

In nomine dei eterni. Ego Sobezlaus,^a Boemorum dux, fideliter credo placitum esse deo benefacere bonis et maxime || viris religiosis, quorum orationibus cottidianis longeva felicitate spero conservari et premium eternum promereri. || Notum itaque sit omnibus presentibus et futuris, quod quando divina clementia me liberavit de carceris angustia, || facultates non habui, sicut honorem principalem deceret, et tamen pro pecunia premere populum non volui, qui longa expectatione^b dominationem meam desiderabiliter expectaverunt, sed quasdam res ecclesie sancte Marie^c in Claderub^d¹ ad necessitatem meam, non tamen sine voluntate abbatis et fratrum, accepi. Ad illarum vero rerum restaurationem do ecclesie sancte Marie^c in Claderub^d circuitum libere et proprietario iure possidendum in perpetuum.

[A]

Qui^e circuitus primo trium fluminum ripas, videlicet Zucha,² Ternova³ et Mise⁴ et ea, que infra hec flumina sunt, claudens, se extendit ad villam^e Churoied,^f⁵ et de Churoied^f ad viam, que est inter Churoied et Checchovvic^g⁶ cum pratis et aquis et omnibus, que^h sunt infra eundem circuitum. Quia vero monasterium illud singulis annis penuria feni affici ab omnibus vicinis illius loci veraciter percepit, prata in loco, qui dicitur Zedlissie,ⁱ⁷ ex utraque parte fluminis integre^k tradidi. Si quis vero principum vel a me vel a successore meo silvam, que sita est inter circuitum^l et eadem prata, deservierit, ne aliquam fraudem ecclesia in pratis illis paciatur, perpetua cautela^m condempno. Omnes homines eiusdem ecclesie sancte Marieⁿ absolvo a succisione silve, excepto illo loco, ubi ipsi solent succidere, et a caniductoribus eos liberos esse volo. Actionem^o istam cum carta et sigillo meo confirmo, presentibus episcopis Friderico^p Pragense et Tedlebo Morauiense,^p Ódalrico et Watzlao^q fratribus meis, Geruasio

[A']

Qui circuitus incipit a flumine Sucha² et habet terminos suos iuxta flumen Ternaua³ et iuxta flumen Msa⁴ et inde ad villam, que dicitur

279. *a)* ,Zobezlaus' A'. — *b)* ,expectacione' A'. — *c)* ,ecclesię sancte Marie' A'. — *d)* ,Cladarub' A'. — *e)* ,Qui — ad villam^e eadem manu, sed alio atramento obscuriore in loco raso scriptum A; genuine hic eadem scripta esse videntur, quae in altero autographo A' leguntur. — *f)* ,Chruged et Churugd' A'. — *g)* ,Churuged et Checchovoic' A', ubi ,vo' ex ,vi' eod. atram. correctum est. — *h)* ,que' A'. — *i)* ,Zedlichia' A'. — *k)* ,in' ex ,uf' superiore parte hastae literae ,f' erasa corr. A. — *l)* ,circuitu' A'. — *m)* genuine ,canutela', sed ,n' erasa A'. — *n)* ,ecclesię sanctę Marie' A'. — *o)* ,A' in loco raso eod. atramento scripta A. — *p)* ,F· Pragensis ecclesię et ·T· Olomucensis ecclesię' A'. — *q)* ,Ódarico et Wratzlaō' A'.

1) Kladuby, germ. Kladrau, distr. pol. Stříbro (Mies). — *2)* Suchá, rivus, qui prope Brod (distr. pol. Planá) in fl. Mže (Mies) influit. — *3)* Trnová al. Trnava, rivus apud vicum Trnová (Tirna) in distr. pol. Tachov (Tachau). — *4)* Mže, germ. Mies, alias Berounka fl., qui apud Zbraslav in fl. Vltava (Moldau) influit. — *5)* Korojedy, germ. Juratin, distr. pol. Tachov (Tachau). — *6)* Čeckovice, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov (Tachau). — *7)* Sedliště Staré, germ. Alt-Zedlisch, distr. pol. Tachov (Tachau).

cancellario, Martino preposito Pragense, Paulo decano cum fratribus Pragensibus, Magno decano Wissegradense^r cum fratribus suis, Heinrico abbe Brunoense,^s Maingero abbe Plazense,^t Conrado^u abbe Nepomukense,^v Sdezlao camerario, Vitkone^w dapifero, Dulgomilo pincerna, Hermanno marscalco cum fratribus suis Zauissa et Gaulo, Scecz^x iudice, Jarogneo castellano de Satehc,^y Zezema castellano de Pilzen, Blegone castellano de Liuthomeric,^z Rivvino^{aa} castellano de Cladescho^{bb} et fratre eius Peregrino, Juriko filio Jurik, Odalrico et Benada^{cc} de Suaysin,^{dd} Ratibor et Jaros de Scezgouic,^{ee} Olrico de Sisencou,^{ff} Dobrogost et Mutina^{gg} fratre eius de Bukouec.^{hh} Et ut nullus successorum meorum hec inmutet, queⁱⁱ ad honorem dei et eius pie matris devote ordinavi, more predecessorum^{kk} 10 meorum stabilio. 10
 (S. I.)

Anno^{ll} domini millesimo CLXXVII,^{mm} inductione X,ⁿⁿ epacta VII, concurrente III,^o mense februario.ⁿⁿ

Datum per manum domini Geruasii, cancellarii et prepositi Wissegradensis ecclesie^{oo} feliciter. 15

Utrique autographo impressum est sigillum de cera fulvi coloris confectum, idem atque in diplomate num. 278; sed tantum illud, quo autographum A instructum est, integrum manet, dum alterius, autographo A' impressi, magna pars deflecta desideratur.

280.

Fridericus, episcopus Pragensis, Přibislao, Soběslai ducis militi, pro circuitu 20 iuxta Rokycany sito, quem ille suum esse contendebat, quoque postea abdicavit, Laz villam ecclesiae suae propriam, Soběslao II duce sigillante, iure hereditario tradit.

— 1177 mart. 12.

Autographum in membrana scriptum exstat in tabulario capituli metropol. Pragensis (A). 25 Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 512 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 296, num. 322 (frgm.) — Erben, Reg. I, pag. 158, num. 358. — Imaginem phototypicam praebet Friedrich, Monumenta palaeogr. Boh. tab. 8.

Autographum fortasse ab eodem scriba confectum est, qui autographum num. 285 exaravit.

- 279.** ^{r)} prima literae ,n^o hasta ex ,f^o statim inter scribendum radendo correcta A'. — ^{s)} ,Heinricho abbat' (sine ,Brunoense') A'. — ^{t)} ,Plazcens. A'. — ^{u)} ,Cunrado' A'. — ^{v)} ,Nepomuk' A'; ,Nepomuch' A'. — ^{w)} ,Vitcone' A'. — ^{x)} ,Cecez' A'. — ^{y)} ,Sathec' A'. — ^{z)} genuine ,Liuthmer', sed ,o^o eod. atramento superscr. A'; ,Blegon cast. de Liuthomir' A'. — ^{aa)} ,Riuuin' A'. — ^{bb)} ,Cladzco' A'. — ^{cc)} ,Beneda' A'. — ^{dd)} ,Suesin' A'. — ^{ee)} ,Ceckouic' A'. — ^{ff)} ,Oldrico de Sizinkou' A'. — ^{gg)} ,Muthina' A', ubi sequitur adhuc $\sqcap$ (= et) eod. atramento superscriptum. — ^{hh)} ,e^e ex ,iⁱ eod. atramento corr. A'. — ⁱⁱ⁾ ,que' A'. — ^{kk)} ita A et A'. — ^{ll)} ,Anni' A'. — ^{mm)} ,VII^c eod. atram. superscr. A'. — ⁿⁿ⁾ ,indict. X, mense febr., epacta VII, concurrente III. P.' A'. — ^{oo)} ,ecclesie' A'.
^{o)} Epactarum et concurrentium numeros scriba mendose detulit, cum anni MCLXXVII 40 epactae XVIII, concurrentes vero V sint.

Notum^a sit omnibus Christi fidelibus tam presentis temporis quam futuri, quod ego Fridericus, dei gratia Pragensis ecclesię^a humilis minister XIIII a domino duce Sobezlao circuitum iuxta Rokican¹ deservivi, sed quidam miles suus Pribizlaus nomine^{||} suum esse dicebat. Et hęc causa sepius coram duce et primatibus eius multociens ventilata fuerat nec determinata. Tandem^{||} predictus Pribizlaus zelo dei ductus dampnationem sibi inde considerans in manum ducis resignavit. Duce vero eum mihi et ecclesię meę in hereditatem conferente, ipsius ducis consilio, conventu meo in id ipsum consentiente, ut hęc querela sopiaatur per omnia, villam ecclesię Lazi² nomine hereditario iure ei possidendam contuli. Et 10 ut hoc in perpetuum ratum et invulsum permaneat, prudentum virorum consilio, presentibus canonicis et omnibus Boemis collaudantibus, dux suo sigillo signari precepit et ego sub anathemate confirmavi. Collata itaque mihi ligandi et solvendi divinitus potestate, auctoritate dei et sancti Petri, principis apostolorum, sic corroboravi, ut quicunque hoc infringere presumpserit, ignibus eternis et suppliciis 15 subditus cum diabolo et angelis eius et cum Juda traditore domini crucietur et gemat in perpetuum amen. Idem vero Pribizlaus, quia de bona voluntate cessit, ut hoc firmius existat, orationes nostras et fraternitatem canonicorum nostrorum una cum uxore et prole sua suscepit et se benivolum de cetero in omnibus esse ecclesię nostrę promisit. Actum est autem hoc anno dominice incarnationis 20 millesimo centesimo LXXVII, indictione X, epacta XVIII, concurrente V, temporibus gloriosissimi et serenissimi ducis Boemorum Sobezlai, anno ducatus sui IIII, idus martii III. Nomina autem testium, coram quibus hoc actum est, hęc sunt: Conradus princeps de Znogem, Geruasius prepositus et cancellarius, Sdezlaus castellanus de Satēc, Blago castellanus de Lutomīric, Sezema comes de Belina, Dlugomilus 25 marsalcus, Vitco castellanus de Kladasco, Câc iudex, Hermannus camerarius, Stephanus pincerna, Mutina castellanus Pragensis, Budiloy castellanus Wissegradensis, Oldricus castellanus de Netolíc, Suda de Plizen,^b Pribizlaus castellanus de Bolezlau, Rudolfus castellanus de Kurimic, Paulus decanus Pragensis, Slavon archidiaconus, Paulus magister, Pelegrinus primus cellararius, Pribizlaus archidiaconus Lutomiricensis, Hermannus archidiaconus de Behin, Sdezlaus archidiaconus de Plyzen; Alexander, Walkun, Othmarus, Bohuval, Mîr, Dobrogost, Hvalco submagister, Dulcianus. Milites episcopi: Hartleb camerarius, Arnust dapifer, Lutołt pincerna, Petrus filius Obiden, Erkenbreht subdapifer, Berwin agaso,^c Drisizlav, Gotezlav, Preda, Zuoiata, Zbizlav, Dalebor subpincerna, Reinart subcamerarius, 30 Radozlaus, Alwik, Vlad.

(S. P. D.)

Sigillum Soběslai ducis, quod in filis sericis suspensum erat, deperditum est.

280. a), Notum — ecclesię literis aliquantulum in altitudinem erectis scr. A. — b), eod. atramento superscr. A. — c) altera ,a ex ,o eod. atramento corr. A.

40 ¹⁾ Rokycany distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ²⁾ Láz, Lazce, vicus quondam prope Horšuv Týn (Bischofsteinitz).

281.

Adalbertus, archiepiscopus Salisburgensis, Alexandro III papae commendat causam suam.

[1177 ante iun.]

*Apographum saec. XVI exstat in cod. epist. imperatorum sc. in bibl. reg. Hannoverae XI 5
671 fol. 533 (B).*

*Sudendorf, Registrum II, pag. 155, num. 70. — Erben, Reg. I, pag. 158, num. 359. —
Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 127, num. 70 (reg.).*

Domino et patri beatissimo A.¹ sanctae Romanae ecclesiae summo pontifici,
A.² dei gratia Saltzburgensis ecclesiae humilis minister,^a devotam obedientiam^b 10
et orationis et servitii debitam reverentiam. Modum dispensationis, qui nulli
unquam sapientium displicuit, vestrae paternae discretioni pensandum divina pro-
videntia commisit, ut vestra consideratione male meriti de sua praesumptione non
valeant gloriari, nec bene meriti a sua spe cadentes cogantur contristari. Hoc 15
potissimum de gravaminibus tribulationum nostrarum, quae invenerunt nos nimis
pro instantia conservanda catholicae unitatis, sentiendum fiducialiter gratiae
vestrae sugerendo praemisimus et continuatis precibus nunc exoramus, sicut et
ante paucos dies per internuntios nostros facere studuimus, pro causa nostra
tuenda et sic agenda, ut honori vestro proficiat et ad incrementum devotionis
vestrae quisque fidelis promptior assurgat. Caetera nuncius, qui plenius intimabit 20
vobis de nostris actionibus.

282.

*Alexander III papa Adalberto, archiepiscopo Salisburgensi, scribit, mirari se,
quare suspicetur, se eius deiectionem spectare. Affirmat, se ei bene velle, monet-
que, ut omni dubitatione seposita in Longobardiam ad suam praesentiam accedat.* 25

[Venetiis in Rivo alto 1177 m. iun.]

*Pez, Thesaurus anecd. VI, 1, pag. 395, num. 11 (e quodam cod. Tegernseensi) = Migne,
Patrolog. lat. tom. CC, num. 1121. — Erben, Reg. I, pag. 160, num. 361 (exc.). — Meiller,
Reg. archiep. Salisb. pag. 127, num. 71. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 12874.*

A.¹ episcopus,^a servus servorum dei, dilectissimo fratri A.² Salzburgensi 30
archiepiscopo, salutem et apostolicam benedictionem. Significavit nobis vir H.
fidelis et familiaris tuus, fraternitati tuae firmiter asseveratum fuisse, nos adversum

281. ^{a)} h. v. m.^c B. — ^{b)} genuine ,obedientiae^d, sed corr. B.

^{c)} Alexander III. — ^{d)} Adalbertus.

282. ^{a)} ,dei gratia ep.^c Pez.

^{c)} Alexander III. — ^{d)} Adalberto.

- te tantam indignationem gerere, ut omnino ad depositionem tuam intendere videamus et laborare. Quo auditio mirati sumus et turbati, et nescimus, unde huiusmodi tibi de nobis potuerit suspicio provenire, cum te diligamus sicut venerabilem fratrem et sincerae charitatis brachiis amplexemur. Verum cum in eo
 5 simus loco et officio, quamquam immeriti, providente domino constituti, ut singulis debeamus, quae iusta et recta sunt, providere et non aures apostolicas iustitiam quaerentibus obdurare, non debet tibi mirum existere, nec tu minus de gratia nostra debes praesumere, si te ad praesentiam nostram vocavimus, volentes cognoscere et videre, si vera sunt, quae de te auribus nostris noscuntur intimata.
 10 Quapropter confidenter et secure omni dubitatione seposita in Longobardiam ad [nostram]^b praesentiam accedas, quia nos personam tuam libenter videbimus et benignius te audiemus et tibi, quantum nobis dominus dederit, iustitiam tuam studebimus conservare et in causa tua iudicium iustum proferre.

283.

- 15 Alexander III papa choro Salisburgensis ecclesiae, praelatis ecclesiarum et ministerialibus praescriptae ecclesiae extra montana constitutis significat, Adalbertum archiepiscopum administrationem ipsius ecclesiae libere et sine contradictione qualibet deposuisse et in eius locum ab episcopis (Romano) Gurensi et (Theobaldo) Passaviensi praelatisque Salisburgensibus, qui affuerint, Chunradum Maguntinum electum esse; cui ut sacramento quod Adalberto praestitissent soluti, obtemperent, hortatur.

Venetiis in Rivo alto [1177] aug. 9.

- 25 *Apographum servavit chron. Magni presb. in Mon. Germ. Script. XVII, pag. 505. — Mansi, Nov. coll. concil. XXII, pag. 191. — Erben, Reg. I, pag. 160, num. 363 (reg.). — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 129, num. 2. — Jaffé, Reg. pontif. II, num. 12912. Adalberti archiepiscopi abdicationem et Chunradi electionem etiam Fridericus imperator clero et ministerialibus ecclesiae Salisburgensis litteris suis, verisimillime eadem die datis nuntiavit; v. Mon. Boica XXIX, 1, pag. 428, num. 531; mon. Germ. Script. XVII, pag. 505; Stumpf, Reg. num. 4209; Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 129, num. 3.*

30

284.

- Udalricus, patriarcha Aquileiensis, Ottoni, praeposito monasterii Reitenbuch et Jaunensis, suum de Venetiis redditum significat; dolet eius et domini Welfonis negotia se iam exsequi non potuisse, quod nuntius eius sero ad se pervenisset; Adalbertum, archiepiscopum Salisburgensem, apud se morari nuntiat.*

35

[1177 sept.]

282. b) addidit Pez.

Pez, Thesaurus anecd. VI, pars I, pag. 423, num. 5 (e cod. quodam monasterii Tegernseensis) — Erben, Reg. I, pag. 161, num. 364 (frgm.). — Fechner, Udalrich II v. Aquileja in Arch. f. Kunde österr. Gesch. - Qu. XXI, pag. 345 (reg.).

. . . Ad hoc discretioni tuae innotescat, quod nos venerabilem fratrem nostrum A.,¹ quondam Salisburgensem archiepiscopum, ad petitionem domini papae, quo-
usque de alio archiepiscopatu, vel honesto episcopatu, prout sibi et nobis benigne
promisit et firmiter laudavit, in proximo ei provideat, in curam nostram recepimus,
eumque nobiscum honeste habemus et tractamus. — —

5

285.

*Adalbertus, abbas Strahoviensis, eiusque fratres et (monasterii Doxanensis) 10
sorores cum Chrenone, Juratae praepositi Melnicensis filio, pro patrimonio eius
in Kravaře silvaeque ei adiacente curiam Radovesice quatuorque argenti marcas
commutant, quod pactum Soběslai ducis sigillo confirmatur.*

[1175 ex.—1178 in.]

*Autographi quondam in monasterii Doxanensis tabulario asservati imago tantum aeri 15
incisa superest, quam Dobner, Annal. Hagec. VI, ad pag. 501 dedit (B).*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 294, num. 320. — Erben, Reg. I, pag. 157, num. 357 (extr.).

*Quantum ex imagine minus accurata apud Dobner l. l. colligi potest, autographum ab 20
eodem scriba confectum esse videtur, qui autographum num. 280 exaravit. — Dobner l. l.
et post eum ceteri nullo argumento allato litteras ad annum 1176 referendas esse putant.
Sed id tantum certum restat, commutationem, quam litterae testimonio confirmant, post
sept. 16 anni 1175 (qua die Erleboldus abbas, Adalberti successor obiit) factam esse. Litteras
anni 1178 initio non esse posteriores, Gervasii, praepositi Vissegradensis († 1178 febr. 10),
nomen inter testes adductum significat.*

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Christiane religionis ratio 25
exigit, ut ea, que inter prelatos ecclesiarum dei || ceterosque fideles de rebus
ecclesiarum disposita vel acta fuerint,^a ut rata et inconvulta perpetuo perseverent,
auctoritate principium et assignacione testium firmiter roborentur. Quia vero
plurima, nisi scriptis^b mandata fuerint, processu temporum abolentur,^c || necesse
est literis mandari, quod oportet in posterum cognosci. Eapropter universis Christi 30
fidelibus, tam moderni quam futuri temporis, in perpetuum presentis scripti com-
mendatione notum sit, quod Adalbertus, abbas Stragowiensis, cum fratribus suis
et sororibus Chrenoni, filio Iurate, prepositi Melnicensis, dedit in concambio
Raduwisic¹ curiam cum annona, additis quatuor marcis argenti, pro patrimonio

284. ¹⁾ *Adalbertum.*

35

285. ^{a)} ,fuerit' sine abbreviatura signo B. — ^{b)} ,scptis' B. — ^{c)} ,aboleN~' B.

¹⁾ *Fortasse Radovesice prope Libochovice, distr. pol. Roudnice (Raudnitz).*

suo, quod habuit in Crawar² et tota silva adtinente, quę vulgari vocabulo circuitus vocatur. Acta sunt temporibus Zobizlai ducis Boemorum, presentibus^a nobilibus Boemie, ipso duce factum approbante et sigilli sui impressione confirmante. Eorum vero, quorum hęc testimonio roborata sunt, nomina sunt hęc: Fridericus
 5 Pragensis episcopus, Dethlebus Morauiensis episcopus, Geruasius Wissegradensis prepositus et cancellarius, Martinus prepositus Pragensis, Albertus prepositus, Cuno prepositus Bolezlauensis, Paulus decanus Pragensis, Zlawon archidiaconus Pragensis, Sdezlaus archidiaconus Rokzanensis, Hermannus archidiaconus Bechiniensis,^e Pribizlaus archidiaconus Rudnicensis, Alexander, Florianus notarius; Ciec
 10 iudex curię, Blego castellanus Látomericensis, Zezema, Vitek, Budilo, Dulgomil, Nausa, Herman et fratres eius Gaul et Zawisa, filii Marcuardi, Riwin dapifer, Pribilav,^f Pillunk, Janek, Boguzlav, Bolezlav, Iurata, Csta, Ones, Lúdwic, Lüder, Scazzlav, Glupen, Lúpolt, Oldrih, Predbor frater eius, Herman filius Hugonis, Sdezlaus camerarius et filius eius Petr,^g Budivoy filius Ciec.

15

286.

Fridericus I, imperator Romanorum, archiepiscopatui Salisburgensi iura et libertates a praedecessoribus suis concessa eiusque possessiones nominatim indicatas confirmat, petente Conrado III archiepiscopo. — Inter testes: ,Fridericus, dux Boemie‘.

20

In palatio Taurinensi 1178 iun. 14.

Stumpf, Acta imperii inedita (Reichskanzler III), pag. 213, num. 158. — Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 131, num. 18 (extr.). — Stumpf, Reg. num. 4248.

Circiter idem tempus vel brevi ante Fridericum ducem ducatum Bohemiae ab imperatore iterum recepisse, ex eo intelligi potest, quod Contin. Zwettlensis ad annum 1177 refert: ,Fridericus, filius Waslay regis Boemorum, terram patris, quam Zebezlaus occupaverat, ab imperatore in Ytalia reinvestitus est‘ (Monum. Germ. Script. IX, pag. 541); cf. Gerlaci Chron. in Font. rer. Boh. II, pag. 472.

287.

*Soběslaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Vissegradensi circuitum sancti Martini
 30 in suburbio Pragensi multosque census et praedia donat; fructus canonicorum a praepositis alienatos, Gervasio praeposito consentiente, restituit; circuitum in Sázava flumine emendat eiusque fines terminat.* — 1178 —.

35

285. *d) ,psentib⁹ B. — e) ,bechin‘ sine abbreviatura signo B. — f) ita B. — g) ita B; abbreviatura signum fortasse sculptoris errore omissum.*

⁹) *Kravaře, germ. Gräber, apud Ouštěk (germ. Auscha), distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz); Chabry, germ. Chabern, prope Libeň (Lieben) interpretatur Tomek, Dějepis m. Prahy I², pag. 95, not. 54.*

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis assertatur (A).

Pontanus, Bohemia pia, pag. 72 (frgm.). — Hammerschmidt, Gloria et maiestas Wissegr. eccl. pag. 143. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 297, num. 323. — Erben, Reg. I, pag. 162, num. 366.

5

Autographum eadem manu exaratum est, quae autographum A privilegii eiusdem ducis, anno 1177 m. februario monasterio Kladrubensi dati (v. num. 279), scripsit. — Locorum nomina explicat Tomek, Dějepis m. Prahy, I², pag. 87.

In nomine dei eterni. Ego Sobezlaus, Boemorum dux, dei fidelis cultor
et iusticie verus amator, notum facio presentibus || et futuris, quod ecclesiam 10
Wissegrensem specialiter honorare et defendere libenter volo propter honorem
dei et sue sancte matris || Marie et beati Petri apostoli, ut eos in novissimo die
clementes habeam cum predecessoribus^a meis et patre meo, qui in eadem || ecclesia
requiescunt, quod et ego spero. Ad honorem itaque dei et eiusdem ecclesie et
ad meliorandam prebendam fratrum do circuitum in suburbio Pragensi,¹ qui 15
matris mee fuerat, quia tantum a tempore patris mei fuit eis inminuta prebenda
de tributo pacis, ut nunc unus quisque C denarios, raro plures, sepe vero pau-
ciores accipiat, qui tempore patris mei mille et DCC accipiebant. Et de tributo
sicut solebant, semper accipient. Addo eciā eis in villa Slivniz² IIII milia
denariorum singulis annis. De theloneo sub Podivin³ do eis II denarios. Et locum 20
molendinorum primum, qui est sub ecclesia sanctorum Cosme et Damiani.⁴ Do eciā
eisdem fratribus terram in villa Modrian⁵ ad II aratra cum vinea. Cernovic^b⁶
LXX iugera. Wissegoreuiric⁷ terram, quam cambivi a Wratis, ad aratrum. Et pro 25
prebenda Ingrami, quam pro suo bono servicio integrum feci, do eis villam
Chulmisac⁸ in censu XII cent.^c denariorum. Eisdem eciā fratribus do montem,
qui Pzar⁹ vocatur, totum ad vineam faciendam cum hortis, qui sub eodem monte
fuerunt quondam prata. Hanc eciā benignitatem eisdem fratribus feci: quicquid
ante tempora principatus mei fuit alienatum vel impeditum, quod ad eorum pre-
bendas pertinere debet, emendavi; scilicet vini medietatem in Sitiniz¹⁰ et poledrorum
medietatem, quod quidam preteriti prepositi usque ad dominum Gervasium can-
cellarium et prepositum ignoranter vel potenter neglexerant fratribus dare. Hec 30
emendata cum bona voluntate prepositi Gervasii in capitolio Wissegrenensi cum

287. a) ita A. — b) ,o^e eodem atramento superscr.; ,vi^e in loco raso eodem atramento corr. A. — c) ,cent^e A.

¹) Circuitus hic, s. Martini dictus, situs erat in locis, quae nunc circa plateam, quae 35
Spálená ulice vocatur, extenduntur. — ²) Slivnice, vicus quondam in Moravia prope
Podivín situs. — ³) Podivín, germ. Kostel, distr. pol. Břeclav (Lundenburg). —

⁴) In exitu plateae Myslíkova ulice in Nova civitate Pragensi. — ⁵) Modřany
prope Zbraslav. — ⁶) Černovice; qui vicus huius nominis hic dicatur, incertum
restat. — ⁷) Vyšehořovice, distr. pol. Český Brod (Böhmisches Brod). — ⁸) Chlu-
meček (?). — ⁹) Psář collis inter Vyšehrad, Krč et Braník. — ¹⁰) Žitenice, germ.
Schüttenitz, prope Litoměřice (Leitmeritz).

carta et sigillo meo confirmavi. Flumen Zazaua¹¹ presentibus vicinis de circuitu eorum emendavi et stabilivi coram nobilibus, qui presentes ibi erant, ita ut nullus habeat in eodem flumine potestatem infra circuitum eorum preter ipsos canonicos et eorum homines. Et supradicti circuitus termini sunt: ab oriente Zazava
5 a Seleu¹² fluvius Livbe¹³ cum ipso fluvio, ab occidente antiqua via, que conduci ad Seleu. Hec omnia supradicta confirmata sunt sub anathemate episcopi Frideric Pragensis et Tedlevi episcopi Moraviensis, ut nullus successorum meorum aliquic minuat vel impedit de supradictis.^a

Annus^e dominice incarnationis millesimus^e centesimus^e LXXXVIII, indictio XI
10 epacta nulla, concurrens VI. Data per manum domini Gervasii cancellarii et prepositi eiusdem ecclesie Wissegradensis. (S. P. F.)

Sigilli de cera alba confecti, quod eadem forma atque in diplomate eiusdem ducis num. 27c expressum erat, fragmentum e funiculis sericis purpureis appendet.

15

288.

Soběslaus II, dux Bohemiae, ecclesiae Vissegradensi donationem quinque villarum quondam per Nemoj nobilem factam confirmat. [1174—1178.]

20 *Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis assertatur (A).*

Hammerschmidt, Gloria et maiestas Wissegradensis ecclesiae, pag. 147. — Erben, Reg. I pag. 150, num. 340 (ad annum 1174).

Autographum manu ignota, quae iam in nullo prorsus alio eiusdem ducis diplomate i conspectum reddit, exaratum scriba quidam ipsius ecclesiae scripsisse videtur.

25 Notum sit omnibus, qui decorem domus dei et locum habitationis glorie eius diligunt, quod ego Sobezlavs,^a divino favore dux Boemorum, dum ecclesiarum iura et possessiones superni intuitu amoris ad pristinum ac meliorem statum toto devotionis annisu reformare satago, super quibusdam infra notatis possessionibus, a Wissegradensi alienatis ecclesia, inter nostrę curię viros principales, Iarogneu scilicet^b fratrumque suorum filios, || non modica suborta est controversia. Qui dum ut suas iuste dividere querunt, divina dispensante iusticia easdem possessiones communi ac devotissimo consensu prefate || Wissegradensi ecclesi

287. *d) sequitur spatium duarum linearum vacuum relictum A. — e) supra ,us' alii atramento magis distincto ,o' superscriptum A.*

35 ¹¹⁾ *Fluvium, qui hodie Želivka vocatur, hoc loco intelligendum esse putat Tomek Újezd Svatavin na řece Sázavě, in Památky archaeologické I, pag. 321. — ¹²⁾ Želiv germ. Seelau, distr. pol. Německý Brod (Deutschbrod). — ¹³⁾ Rivulum Podelhotský potok inter Onšov et Senožaty (distr. pol. Brod Německý, germ. Deutschbrod) hodie putat Tomek l. l.; Martinický potok apud Dolní Kralovice, distr. pol. Ledec interpretatur Sedláček, Místopisný slovník, pag. 528.*

40 *288. a) nomen literis maiusculis scriptum A. — b) corr. ex ,scilicet^c A.*

pleno iure in posterum possidendas quoniam divine respectu retributionis reddiderunt, de non suis melius nimirum sic suas fecerunt. Privilegio enim infra conscripto coram nobis et totius nostre consessu curie recitato, villas, pro quibus contendebatur, ex antiquo ecclesie predictę collatas fuisse absque omni ambiguitate deprenum est. Privilegii autem eiusdem rescriptum hoc est: In nomine sanctę trinitatis eiusdemque individuę unitatis. Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego Nemoy etc.¹ Hec autem sunt nomina testium, qui huic retractationi coram duce Sobezlao^a facte interfuerunt: Geruasivs prepositus et cancellarius, Martinus prepositus Pragensis,^c Florianus capellanus, Aluicus capellanus, Radosta capellanus, Iarogneu, Gumpolt, Dobrogost cum fratre Mutina, Sezema, Hermannus cum fratre Zauisa, Lenart, 10 Wilesa, Boguslau, Imram, Smilek, Krabka, Drisizlau, Voyslav. (S. I. F.)

Autographo impressum est fragmentum sigilli rotundi de cera alba confecti, quod eadem forma atque in diplomate eiusdem ducis num. 278 expressum est.

289.

15

Testimonium de tributo „homutne“ in fluvio Olšava a Soběslao I, duce Bohemiae, ecclesiae Olomucensi dato et a Soběslao II duce confirmato, deque villis ab Udalrico et Conrado (Ottone) III, ducibus Moraviae et Sedlek milite eidem ecclesiae donatis.

[1174—1178.]

20

Memoria manu saec. XII ex. in scheda membranae scripta in tabulario capituli metropol. Olomucensis asservatur (A).

Wekebrod, Mährens Kirchengesch. I, pag. 278 (ex apographo Friebekii cum dato: Anno 1176). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 292, num. 318. = Erben, Reg. I, pag. 157, num. 356. — Cf. Lechner in Zeitschr. d. Ver. f. Gesch. Mähr. u. Schles. II, pag. 132; Snopek in Hlídky IV (1899) pag. 462.

25

Scriptum hoc, quamquam posteriore quodam tempore Soběslai II ducis sigillo privilegii autographi instar instructum erat, non nisi simplex est relatio, quae nullam prorsus iuris auctoritatem sibi vindicare potuit et tantum memoriae causa a scriptore quodam ecclesiae Olomucensis confecta erat.

30

Notum facimus cunctis fidelibus tam presentibus quam futuris in Christo pie viventibus, quod elemosinam, quam magnus dux S.¹, scilicet^a homutne in Olzaua,^b Sdikone^a || episcopo affirmante et anatematizante,^c sanctę Olomucensi

288. c) „Pragensis“ sigillo obtectum erat.

¹) Sequitur exemplum instrumenti de donatione Nemoj, quod iam supra sub num. 100 dedimus, ad verbum transcriptum.

35

289. a) scilicet — Sdikone^a eadem manu in loco raso scriptum A. — b) in Olzaua^a alia, ut videtur, manu atramento magis distincto superscriptum A. — c) sequ. ,quam^a, sed deletum A.

40

¹) Soběslaus I. — ²) Olšava fl., qui apud Ostroh (Ungar. Ostra) in fl. Morava (March) influit.

ecclesię contulerat, quam ęciam per iniqua consilia impii et iniusti ab ea abs-traxeſſrant, hanc filius eius gloriosus dux Sobęzlaus paterni throni successor eidem ecclesię, fratribus pro iniuria^d sibi illata^e conquerentibus plurimisque tam Boęmis quam Morauis barronibus assidentibus, iuste restituit; quod denique formate sue 5 privilegio confirmavit et universis per fora terre hoc notificare precepit. Frater autem eius eó tempore Morauiam regens, dux Oldricus, memoriam bonam suis posteris volens relinquere villam integrum Vgricic^f^g pro remedio anime sue et parentum suorum, magno duce S.⁴ annuente et confirmante, prefatę ecclesię in usum fratrum contulit et hoc ęciam venerabilis eiusdem ecclesię episcopus Detleb 10 perhenni anathemate confirmavit, ut si quis huius facti violator, quod absit, successerit, expers ęternę hereditatis inter fideles sit. Eodem vero tempore, eisdem quoque principibus dei gratia regnabitibus et annuentibus, Sedlek miles prole carens patrimonii sui Christum fecit heredem et villam dedit Scriben⁵ sancte Olomucensi^h ecclesię. Si quis hoc turbare vel mutare conatur, eodem anathemate 15 feriatur. ⁱ Preterea^k dux predictus Sobezlaus, querimonię a fratribus depositę satisfaciens et iusticię, circuitum, qui vocatur Dobretin,⁶ a Koiata ioculatore comparavit comparatumque ecclesię violentiam passę restituit perpetuo iure possidendum. Terram autem ad castrum Strachotin⁷ pertinentem predicto circuitui adiacentem 20 princeps Conradus addidit et ut inviolata permanerent ista, ^l auctoritate divina episcopus Dedlebus confirmavit.

(S. P. F.)

Appendent e membranae scidula duo fragmenta sigilli Soběslai II ducis de cera nigra confecti, in quo eadem figurae apparent atque in sigillo diplomati num. 278 impresso.

290.

25 Soběslaus II, dux Bohemiae, colonos Germanicos, qui in suburbio Pragensi apud sanctum Petrum (in Poříč) habitant, protegendos suscipit, iisque permittit, ut legibus utantur, quae ipsis iam Vratislavi regis temporibus datae sint; simul iis concedit, ut tam parochum quam iudicem proprium habeant, iuraque, quae inter eos ceterosque incolas intercedant, constituit. [1174—1178.]

30

- 289.** ^{d)} genuine „iniura“, sed eod. atramento corr. A. — ^{e)} la“ ex „lu“ eod. atramento corr. A. — ^{f)} ex „Vricic“ eod. atramento corr. A. — ^{g)} genuine „ei⁹dē“, sed eod. atramento corr. A. — ^{h)} genuine „Olomuncensi“, sed radendo corr. A. — ⁱ⁾ quae subsequuntur, alio atramento magis distincto alia manus addidit. — ^{k)} prima et ultima huius verbi litera singulaeque quatuor proxime sequentium verborum literae in loco raso scriptae sunt; genuine „Amen“ hic positum esse videtur. — ^{l)} ista“ ead. manu superscriptum A.
- ⁸⁾ Uhřičice, distr. pol. Přerov (Prerau). Vide supra num. 270. — ⁴⁾ Soběslao II. — ⁵⁾ Skrbeň, germ. Kirwein, distr. pol. Olomouc (Olmütz). — ⁶⁾ Hodie non exstat. — ⁷⁾ Strachotín, germ. Tracht, distr. pol. Hustopeče (Auspitz).

40

Apographum saec. XV insertum est confirmationi Venceslai I regis sine anno et die, inclusae in confirmationem Přemyslai Otakari II Pragae 1274 nov. 26 datam, quae totidem verbis translata est in confirmationem Johannis regis Pragae 1319 iul. 27 datam, cuius exemplum exstat in Libro vetustissimo privilegiorum in tabulario reg. urbis Pragensis num. 993 pag. 96 (B). — Aliud apographum saec. XV servavit cod. ms. bibliothecae Musaei regni Bohemiae V C 9 pag. 185 (C).

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 523 (ex B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 298, num. 324. — Pelzel in Abhandl. d. böhm. Gesellsch. d. Wissenschaft. 1788, pag. 380 (ex C). — Tzschoppe u. Stenzel, Urkundensammlg. z. Gesch. des Ursprungs d. Städte in Schlesien u. Oberlausitz, pag. 384. — Rössler, Deutsche Rechtsdenkmäler I, pag. 187. — Erben, Reg. I, pag. 161, num. 365. — H. Jireček, Cod. iuris Boh. I, pag. 28, num. 17. — Čelakovský, Cod. iuris municip. regni Boh. I, pag. 1, num. 1.

Ego Sobieslaus,^a dux Boemorum, notum facio^b omnibus presentibus et futuris, quod in graciam meam et defensionem suscipio Theutonicos,^c qui manent in suburbio Pragensi, et placet michi, quod sicut^d iidem Theutonici sunt a^e Boemis nacione diversi,^f sic eciam a Boemis eorumque^g lege vel^h consuetudine sintⁱ divisi. Concedo itaque eisdem Theutonicis vivere secundum legem et iusticiam Theutonicorum, quam^k habuerunt a tempore avi mei regis Wratyslai.^l Plebanum,^m quem ipsi libenter elegerint ad ecclesiam eorum, concedo et iudicem similiter,¹ etⁿ episcopus peticioni eorum nullo modo contradicat. Debent iurare septem manibus pro furto vel pro eo, quod dicitur nadwore.^o Ad nullam expedicionem pergere debent, nisi sit pugnandum pro^p patria. Si dux est extra Boemiam^q in expeditione, tunc debent Theutonici Pragam custodire^r cum duodecim scutis. De^s homicidio iudicare pertinet ad principem, pro quo scilicet^t homicidio solvantur principi decem talenta^u Ratisponensis monete vel dextera manus interfectoris vel^v secundum graciam ordinetur. Qui pacem inter eos fregerit, X talenta principi solvat, qui reus est. Si causam habet Boemus cum Theotunico, que^x testibus debeat^y conprobari,^z Boemus habeat erga Theutonicum Theotonicos duos et unum Boemum, fideles omnes. Similiter si causam habet Theutonicus cum Boemo, tunc Theutonicus habeat erga Boemum duos Boemos et unum Theutonicum, sed^{aa} fideles. De Romanis et Judeis similiter. Item si Boemus vel Romanus vel quisunque inculpaverit Theutonicum,^{bb} tunc camerarius summus debet mittere

290. ^{a)} „Sobyzlaus“ B. — ^{b)} „facio“ om. B; „pres. omn. et fut. not. facio“ C. — ^{c)} „Theutonicos“ et ita etiam infra C. — ^{d)} „sicut“ om. B. — ^{e)} „de“ B. — ^{f)} „divisi“ C. — ^{g)} „eorum“ B. — ^{h)} „et“ C. — ⁱ⁾ „sunt“ B. — ^{k)} „quem“ B. — ^{l)} „Wraczlay“ B. — ^{m)} „ptibum“ ex „pbrum“ alio atramento corr. B; „Presbiterum“ C. — ⁿ⁾ „et“ om. C. — ^{o)} „nadworzie“ C. — ^{p)} „pro“ alio atramento superscriptum B. — ^{q)} „terram Boemie“ C. — ^{r)} ,tunc Theutunici debent Pragam custodire circa quamlibet valuam“ C. — ^{s)} „Pro“ C. — ^{t)} „quidem“ C. — ^{u)} „XII thalenta denariorum“ C. — ^{v)} „vel“ om. C. — ^{x)} „qui“ C. — ^{y)} „debeant“ B. — ^{z)} „probari“ C. — ^{aa)} „sic“ C. — ^{bb)} „Theut.“ om. B. — ¹⁾ Verba „et iudicem similiter“ interpolata esse putat Čelakovský, O začátcích ústavních dějin Starého města Pražského, pag. 35 not. 63.

nunccium ad iudicem Theotunicorum et ipse iudex Theotunicorum iudicabit causam illam et ibi nichil plus pertinet ad camerarium. Et eciam concedo Theutonicis, quod^{cc} liberi sint ab hospitibus et peregrinis et^{dd} advenis. Noveritis, quod Theutonici^{ee} liberi homines sunt.^{ff} Quicunque advena vel hospes de quacunque terra 5 veniens cum Theotunicis voluerit manere in civitate, legem et consuetudinem Theotunicorum habeat. Furtum si ad Theutonicum est, debet excipi presente iudice Theutonicorum. Si fur Theutonicus est, tunc princeps eum iudicabit. Si fur in nocte capit, suspenditur. Si in die capit, excoriatur in publico et civitatem abiurabit; postea si capit, suspenditur. Quidquid faciunt Theutonici, non capiuntur, 10 nec in carcerem ponuntur, si habuerint fideiussores vel domum propriam. In qua- cunque re culpabiles erunt vel rei Theutonici, nichil dampni vel verecundie pa- ciantur^{gg} eorum pueri et uxores. Si per vicos Theutonicorum aliquis ierit^{hh} in nocte et facem non habuerit, si ille occiditur,ⁱⁱ Theutonici sunt^{kk} inculpabiles. Si falsa vel fracta moneta^{ll} inventa fuerit^{mm} in cista Theutonici, reus est ille, cuius 15 est cista. Si vero in curia vel in domo inveniatur,ⁿⁿ inculpabilis est, cuius domus est vel curia, propter iniquos et malignos,^{oo} qui talia solent proicere in domos vel in curias. Si furtivus equus^{pp} apud Theutonicum^{qq} fuerit recognitus, ille,^{rr} qui equum cognoscit,^{ss} prius iurabit rem amisisse^{tt} furtive; postea Theutonicus iurabit, stans in circulo facto cum gladio in terra, se non furatum^{uu} esse^{vv} 20 equum vel rem illam, sed emisse, et se^{xx} non cognoscere illum venditorem vel domum eius. Nusquam iurare debent Theutonici nisi ante ecclesiam sancti Petri, nisi principis sit mandatum.^{yy} Si taberna occulta^{zz} fuerit in domo Theutonici inventa, ipse dominus domus capiatur, presente iudice Theutonicorum vel eius nuncio, et nullus alter.

*Fridericus I, imperator Romanorum, terminos inter Bohemiam et Austriam
in curia Egrensi constitutos publicat.*

Magdeburgae 1179 iul. 1.

*Apographum saec. XIII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aul. Vindobonensis num. 543
30 fol. 211—212 (C) et num. 2733 fol. 9—10 (D). — Exemplar saec. XVIII in cod. ms. eiusdem
bibliothecae num. 8341 fol. 1 ex C transscriptum est.*

*Rauch, Rer. Austriac. script. II, pag. 205 (ex C). — (Hormayr) Archiv f. Gesch., Staaten-
kunde, Litteratur u. Kunst XIth (1829), pag. 631 (B). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 301,*

290. ^{cc}, quod ipsi liberi homines^{C.} — ^{dd}, ac^{C.} — ^{ee}, Theutonici^{om.} ^{C.} — ^{ff}, homines
liberi sint^{C.} — ^{gg}, paciuntur^{C.} — ^{hh}, iret^{B.}; in nocte ierit^{C.} — ⁱⁱ, moritur^{C.} —
^{kk}, sunt^{om.} ^{B.} — ^{ll}, Si falsa moneta vel ferra^{B.} — ^{mm}, fuerint^{B.}, moneta
fuerit in cista inventa^{C.} — ⁿⁿ, inveniuntur^{B.} — ^{oo}, hommines^{addit.} ^{C.} —
^{pp}, equi^{B.} — ^{qq}, apud aliquem Theutonicum^{C.} — ^{rr}, et ille^{C.} — ^{ss}, reco-
gnoscit^{C.} — ^{tt}, iurabit prius se amisisse equum^{C.} — ^{uu}, furaturum^{C.} — ^{vv}, esse^{C.}
om. ^{C.} — ^{xx}, se^{om.} ^{C.} — ^{yy}, nisi principi sit iurandum^{C.} — ^{zz}, collecta^{B.}

num. 326. — Erben, Reg. I, pag. 163, num. 367 (extr.). — Jireček, Cod. iuris Boh. I, pag. 30, num. 18. — Meiller, Reg. Babenberg. pag. 56, num. 8. — Gradl, Mon. Egrana I, pag. 28, num. 88 (reg.). — Stumpf, Reg. num. 4284.

Limitis descriptionem diligentius explicat Meiller l. l. pag. 234, not. 256; Sedláček, Jak se měnily a ustálily meze Čech a Rakous Dolních, in: Výroční zpráva c. k. reálného gymn. v Táboře 1877, pag. 8 sq.; Hasenöhrl in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII, pag. 468 sq.; Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaisz. V, pag. 909. — Testes, qui in diplomate adducuntur, ad finium constitutionem Egrae circiter medium mensem iunium factam referendos esse demonstrat Ficker, Beiträge zur Urkundenl. I, pag. 256.

In nomine sancte et individue trinitatis.^a Fridericus,^b divina favente clementia Romanorum imperator et semper^c augustus. Ad imperatorie dignitatis^d spectare dinoscitur vigilantiam eis, que^e ad pacis et iusticie observationem conducunt, intendere et seditionum occasiones prudenti cautela precidere. Nihil^f vero reperitur efficacius magnas^g lites suscitare, quam viros potentes sue potestatis et proprii dominii terminos ignorare vel ultra debitum extendere. Eapropter agitatam diu inter^h duces Boemie et Austrieⁱ de suorum terminis ducatum controversiam¹ dignum duximus tandem^k amputare et^l utrique ducatiui iurisdictionis sue terminos certis limitibus assignare.^m Evocatis igiturⁿ ad nostre maiestatis presentiam eorundem ducatum possessoribus, consanguineis nostris, Leupoldo^o scilicet^p duce Austrie et Friderico^q duce Boemie,^r sic ex consilio principum imperii nostri in curia nostra apud Egaram^s eosdem ducatus disternavimus et institutis publice metis distinximus, ut hec distinctio prudentibus et maioribus utriusque terre tamquam omnino congrua placeret, et eam^t uterque ducum assensu placido approbaret ipsamque sibi et successoribus suis^u perpetua lege servandam reciperet, et ambo iuri, quod secundum ante actam^v contentionem super hac^x causa^y in alterutrū habere videbantur, spontanea et manifesta resignatione^z abdicarent.^{aa} Ne super his ergo deinceps oriatur ambiguitas, ad firmam definite^{bb} rei cognitionem^{cc} et memoriam nomina et situs terminorum eorundem presenti paginae^{dd} fecimus annotari.^{ee} In superiori itaque parte utriusque terre, Boemie scilicet et Austrie,^{ff}

291. *a) ,amen' addit D. — b) ,F' C, D. — c) ,imp. semper' C, ,et semper' om. B. — d) ,dingnitatis' D. — e) ,eos qui' C, D. — f) ,Nichil' D. — g) ,magnos' C; ,mangnos' D. — h) ,augnitam inter' D. — i) ,Austrie et Bohemie' C, D. — k) ,tandem duximus' C, D. — l) ,ad' D. — m) ,assingnare' D. — n) ,ergo' B. — o) ,Livpoldo' C. — p) ,scil.' om. C, D. — q) ,Fridrico' C; ,FR' D. — r) ,Bohemie' D. — s) ,Egeram' C; ,Egram' D. — t) ,iam' D. — u) ,suis succ.' C, D. — v) ,sec. annotatam' B; ,sec. actam' D. — x) ,hanc' D. — y) ,causa' om. D. — z) ,resingnacione' D. — aa) ,abducarent' C, D. — bb) ,definire' C; ,diffiniire' D. — cc) ,congnicionem' D. — dd) ,presenti pagina' B; ,presencium page' D. — ee) ,communiri' C; ,communire' D. — ff) ,Austr. sc. et Boem.' C; ,A. videlicet et Bohemie' D.*

¹⁾ Controversiam hanc iam Soběslao II duce ortam esse, Gerlacus Milovicensis ad ann. 1176 refert; v. Font. rer. Boh. II, pag. 470.

terminus est mons, qui dicitur altus.² Ab illo monte terminus dirigitur usque ad concursus duorum rivulorum,^{gg} quorum unus vocatur Schremelize³ alter Lunsenize;^{hh}⁴ inde porrigitur usque in proximum vadum,ⁱⁱ quod est iuxta Segor.⁵ Ab illo vado recta estimationis linea terminus idem extenditur usque ad ortum Gestice^{kk}⁶ fluminis, ab ortuⁱⁱ vero eiusdem fluminis usque in Vrgrueb.^{mm}⁷ Hanc igiturⁿⁿ predictorum ducatum disternitionem auctoritate imperiali confirmamus et omni deinceps evo ratam haberi statuimus, precipentes sub pena imperialis^{oo} gracie, ut nullius umquam presumptione violetur; et si quis eam^{pp} infringere attemptaverit,^{qq} centum libras auri, medietatem fisco^{rr} regio, et^{ss} medietatem iniuriam 10 passo conponat, irrita tamen ipsius presumptione. In cuius rei argumentum^{tt} presens privilegium iussimus conscribi et maiestatis nostre sigillo roborari, annotatis testibus, qui huic interfuerunt ordinationi. Qui sunt: Chvno^{uu} Ratisponensis episcopus, Dieboldus^{vv} marchio de Vohenburch,^{xx} Fridericus^{yy} et frater eius Heinricus^{zz} burggravii Ratisponenses,^a Conradus comes de Bilstein, Otto minor 15 palatinus de Vitelinesbach,^b Rudolphus comes de Phullendorf, Cunradus burggravius de Nuernberch, Otto de Lengenbach, Dieboldus comes de Lechsegmünd, Cunradus de Bokesberch, Rupertus de Durna, Heinricus de Altendorf et frater eius Fridericus, Dieboldus de Luzzenberc, Otto de Ashein, Rudiger de Minndebach, Otto comes de Moravia, Bohut^c Boemus, Pillunc de Tudeliep et frater eius, 20 Primezla marggravius de Moravia,^d Albertus Frozenei, Udalricus de Sizengou^a et alii quam plures.

291. ^{gg)} ,rigulorum^c D. — ^{hh)} ,Schremehs alte (!) Limzeins^d D. — ⁱⁱ⁾ ,vadium^e C. — ^{kk)} ,Postice^f B. — ⁱⁱ⁾ ,cetu^g C, D. — ^{mm)} ,Urgруч^h B. — ⁿⁿ⁾ ,ergoⁱ B. — ^{oo)} ,imperialis^j D. — ^{pp)} ,ut si quis eum^k D. — ^{qq)} ,attentaverit .. B, sed nihil hic deest. — ^{rr)} ,et fisco^l C. — ^{ss)} ,et^m om. C, D. — ^{tt)} ,augmentumⁿ C, D. — ^{uu)} ,Cuno^o B; ,Chveno^p D. — ^{vv)} ,Dyepoldus^q D. — ^{xx)} ,Vohenburc^r B. — ^{yy)} ,Fridricus^s C, D. — ^{zz)} ,Heinricus^t om. C, D. — ^{a)} ,Ratisponenses — Sizengou^u om. C, D. — ^{b)} ,Vitelmesbach^v B. — ^{c)} ,Ruhut^w B.

²⁾ Fortasse Lagerberg mons prope vicum Hohenberg (a Weitra, boh. Vitoraz, versus septentrionem). Sedláček l. l. montem hunc apud Pucheř, germ. Buchers, in distr. pol. Kaplice quaerendum esse putat. — ³⁾ Skřemelice, hodie Braunaubach, rivas, qui apud Gmünd in fluvium Lužnice influit. Hasenöhrl l. l. rivum Schwarzbach (Černá stoka) hic dici minus recte putat. — ⁴⁾ Lužnice, germ. Lainsitz. — ⁵⁾ Utrum nomen hoc Zuggers (boh. Krabonoše) prope Gmünd, an Suchdol (germ. Suchenthal) in distr. pol. Třeboň (germ. Wittingau) interpretari liceat, integrum relinquit Meiller. Suchdol hic intelligendum esse putat Hasenöhrl. — ⁶⁾ Hostice, Kastanitzerbach, alias Reisbach, rivas, qui prope Suchdol in Lužnice influit. In limitis descriptione apud Enenkel (v. Rauch, Script. I, pag. 246) idem rivas Gostenicz vocatur. De rivo hoc cf. etiam Domečka, Ostdení krajiny Jindřicho-Hradecké, pag. 45, not. 56. — ⁷⁾ Ubi locus hic, qui apud Enenkel l. l. Ober-Grub nominatur, quaerendus sit, incertum restat. Meiller l. l. vicum Auern prope Nová Bystřice (Neubistritz) hic dici putat. Wolfsloch, ab ortu Hostice rivi versus orientem situm, hic intelligendum esse interpretatur Domečka l. l. pag. 46. — ⁸⁾ Cf. Bretholtz, Gesch. Mähr. I, pag. 339, not. 1.

Signum^a domini Friderici, Romanorum imperatoris invictissimi.^a
Ego Gotfridus, cancellarius, vice Christiani, Moguntinensis^e archiepiscopi
et totius Germanie archicancellarii, recognovi.

Acta sunt hec anno dominice incarnationis M^oCLXXVIIII,^f inductione XII apud
Egram, regnante^g domino Friderico,^h Romanorum imperatore gloriosissimo, anno 5
regniⁱ eiusdem XXVIII,^k imperii autem XXV,^l datum^l in civitate Magdeburch^m
inⁿ kalendis iulii mensis, feliciter^o amen.^p

292.

*Fridericus, dux Bohemiae, villaे Mohelnice pro villa ,Micalne^c commuta-
tionem cum Johanne IV, episcopo Olomucensi, quondam factam conprobat idemque 10
villaе Olšany commutationem, quam pro filii Vratislai animae salute obtulerat,
cum Zbraslai militis circuitu ratam facit; Soběslavum ducēm, patruum suum,
villam Brunovice Detlebo episcopo dono dedisse confirmat.* — 1180 —.

*Apographum exstat in Libro privileg. eccl. Olomucensis saec. XIV in tabulario capituli 15
metropol. Olomuc. E I 27, pars II, pag. 2 (B) et in altero Libro privileg. eiusdem
eccl. saec. XIV, qui in tabulario archiepiscopali Cremsirii asservatur, fol. F III^v, num. 53 (C).*

*Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 303, num. 327 (ex C) = Erben, Reg. I, pag. 165, num. 371. —
V. et. Lechner in Zeitschr. d. Ver. f. Gesch. Mährens u. Schles. II (1898) pag. 132.*

*Diplomaticis oratio nullas plane stili offert proprietates, quae etiam in aliis eiusdem ducis 20
diplomatibus recurrent, indeque argumentum eius ab ecclesiae, ad quam spectat, scriptore
quodam artis dictandi perito verbis contextum esse verisimile est. In diplomaticis exordio
conficiendo scriba Henrici II episcopi litteras de capituli novae ecclesiae cathedralis
fundatione circiter ann. 1131 datas (v. num. 116) adhibuit.*

In^a nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis fidelibus Christi, tam moderni 25
temporis quam futuri, quod ego Fridericus, divina largiente clemencia dux Boemie^b existens,
remissionem peccatorum assequi cupiens et in libro vite celestis ascribi devote super omnia
desiderans, ab ineunte etate decorem domus dei dilexi, et ne in conspectu eius, de cuius
plenitudine omnes accepimus, vacuus apparerem, desiderium semper habui, ut ecclesia 30
dei bona, non solum que nostro tempore deo opitulante iuste acquisivit, verum etiam que
predecessores nostri quibuscumque ecclesiis seu in patrimoniiis seu in facultatibus
ob remedium animarum suarum contulerunt, volumus ut absque omni impedimen-
to rata fore habeantur. Hoc itaque notum vobis facio, quod ego Fridericus,

291. ^{a)} ,Actum^c B; ,Signum—invictissimi^d om. C, D. — ^{e)} ,Maguntine^c C; ,Maguntine^e D. —
^{f)} ,millesimo centesimo septuagesimo nono^f B. — ^{g)} ,indictione—regnante^g om. B;
,rengnante^h D. — ^{h)} ,Fridricoⁱ D. — ⁱ⁾ ,anni regni^j D. — ^{k)} ,vigesimo octavo^l B. —
^{l)} ,Et datum^m B. — ^{m)} ,Magdeburgⁿ B; Maidburch^o D. — ⁿ⁾ ,in^o om. D. — ^{o)} ,feb^p D. —
^{p)} ,amen^q om. D.

292. ^{a)} In C lemma ,Datum super Mohelnicz^r rubro colore scr. praefigitur. — ^{b)} ,Boe-
morum^s B.

dux Moraie existens, causa pacis, domino Johanne¹ rogante, feci concambium de villa Mogylnicze² et pro eadem villa aliam villam nomine Micalne³ in ius meum cum duobus aratris et ceteris bonis obtinui.^{c*} Itaque nunc existens dux tam Boemie quam Moraie, hoc privilegium scribi precepi, ut firmum hoc factum apud omnes christianos habeatur et custodiatur. Deinde pro remedio anime filii mei Wratizlai,^d cuius deus animam habeat, ego Fridericus et uxor mea domina Elizabet^e villam adiacentem contulimus, nomine Olsane,^f deo et sancto Wencezlao^f in manus domini episcopi Detlebi, et quicquid ibidem terre fuit ad aliquod castrum pertinens, omnia eidem ecclesie contulimus. Dominus autem episcopus consilio nobiscum habito, causa pacis et quietis de eadem villa Olsane fecit concambium cum quodam milite nomine Zbrazlao filio Woccoonis^g pro circuitu, qui attinebat eidem^h ville Mohelnicz. Patruus vero meus Z.ⁱ⁵ ibidem villam quandam nomine Brunowicz⁶ deo et sancto Wencezlao^f in manus domini episcopi Detlebi ob remissionem peccatorum suorum animarum suarum^j contulit. Volumus igitur, ut hec omnia, que prescripsimus, firma et inconvulta permaneant.^k Quicumque ergo hoc factum violare temptaverit, ex precepto nostro domino episcopo Detlebo iniungimus, ut hec inbanniat et violatorem facti huius sathane et angelis eius tradat. Hii sunt autem testes, in quorum presencia hec facta sunt: Grabissa camerarius, Zlaiborius^l dapifer, Protiva^m agaso, Hroznataⁿ pincerna, Vitizlaus,^o Pribizlaus,^p Bogussa, Bolezlaus,^q Johannes iudex, Eppa, Chochanus, Welizlaus,^r Hermannus, Wocco,^s Dirizlaus,^t Russa,^u Zawissa,^v Budywoi,^x Beneda, Vlricus, Henricus, Nacerad, Martinus, Petrus, Kralo,^y Zuda, Yrud,^z Gerprechthus,^{aa} Cazlaus, Hrosnata,^{bb} Cach, Grabca,^{cc} Boztech, Pomnenus, Mistizlaus,^{dd} Onso camerarius, Cstata,^{ee} Martinus, Milata,^{ff} Certa, Dobremil,^{gg} Boguta, Andreas, Zbrazlaus, Cazlaus, Dirislaus,^{hh} Radozlaus,ⁱⁱ Swar,^{kk} Bogussa, Matheus, Zlawa, Mladota, Boza, Zbrazlaus,^{ll} Bohuzlaus,^{mm} Albrich, Boguchwal, Milozlaus,ⁿⁿ Zedlek,^{oo} Sulizlaus.^{pp} Hec facta sunt anno dominice incarnationis millesimo centesimo octogesimo, ^{qq} epacta XX,⁷ indictione XIII.

292. ³⁰ *c) Mogilicze' B. — c*) ,obtinui' om. B, C; addidit Boczek. — d) ,Wratslai' B. — e), Elisabeth' B. — f) ,Wenceslao' B. — g) ,Wockonis' B. — h) ,eidem' bis scr. C. — i) ,S.' B. — j) ita B, C. — k) ,pmane'e' B, C. — l) ,Zlayborius' B. — m) ,Protiva' B. — n) ,Hroz- lata' B. — o) ,Vytislaus' B. — p) ,Prsibislaus' B. — q) ,Boleslaus' B. — r) ,Welislaus' B. — s) ,Wocco' B. — t) ,Dirislaus' B. — u) ,Rossa' B. — v) ,Zavischa' B. — x) ,Budiwoy' B. — y) ,Cralo' B. — z) ,Yrob' B. — aa) ,Yerprechthus' B. — bb) ,Hroslata' B. — cc) ,Gra- bata' B. — dd) ,Mistislaus' B. — ee) ,Estata' C. — ff) ,Mylata' B. — gg) ,Dobreml' B. — hh) ,Dyrislaus' C. — ii) ,Radoslaus' B. — kk) ,Zwar' B. — ll) ,Zbraslaus' B. — mm) ,Bohuslaus' B. — nn) ,Myloslaus' B. — oo) ,Zedlec' B. — pp) ,Zulizlaus' B. — qq) ,octuagesimo' B.*

¹⁾ IV. 1157—1172 apr. 1. — ²⁾ Mohelnice, germ. Müglitz, distr. pol. Zábréh (Hohenstadt). — ³⁾ Fortasse Mikalka, Neuhof prope Úsov (Aussee) hic dici putat Dudík, Mährens allg. Gesch. III, pag. 405. — ⁴⁾ Olšany, distr. pol. Prostějov (Prossnitz). — ⁵⁾ Soběslaus II. — ⁶⁾ Iam non exstat. — ⁷⁾ Recte XXII.

293.

Ercimbalodus, frater hospitalis Jerosolimitani et prior sancti Aegidii de Venetiis LXXII marcas auri et CC marcas argenti ad pondus Coloniense a Stephano Baroci, ecclesiae sancti Marci procuratore, acceptas testatur, praesente Bernardo, priore Bohemiae, qui etiam inter testes manu propria subscribitur: ,Ego Bernardus, prior Boemie subscrispsi.'

In Rivo alto 1181 mense ian.

Instrumentum publicum manu Paterniani da Putheo tabellionis scriptum in tabulario notariorum Veneto asservatur. — Imaginem praebet Sickel, Monum. graphica, fasc. IX, tab. 5.

5

10

294.

Fridericus, dux Bohemiae, ecclesiae Olomucensi donationem tributi ,chomutne‘ in fluvio Olšava a Soběslao I, duce Bohemiae, factam et a Soběslao II duce confirmatam denuo comprobat, eique villam Uhřičice et circuitum Dobretin confirmat.

[1178—1181 nov. 4.]

15

Apographum memoriae huius exstat in Libro privilegiorum eccl. Olomuc. saec. XIV in tabulario capituli metropol. Olomuc. E I 27, pars I, fol. 19v—20, num. 19; pars II, pag. 153 (B). Aliud exemplar praebet alter Liber privil. eiusdem eccl., qui in tabulario archiepiscopali Cremsirii asservatur, fol. D VI, num. 26 (C).

20

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 304, num. 328 (ex apogr. in analectis Friebekii). — Erben, Reg. I, pag. 164, num. 370.

Scriptum hoc non nisi simplex est relatio, quae sine ulla iuris auctoritate id tantum agebat, ut donationes ecclesiae factas in animum revocaret. In qua relatione conscribenda auctor memoriam de Soběslai II confirmatione (vid. num. 289) adhibuit, cuius primam partem ad verbum descriptit.

25

Notum facimus cunctis fidelibus, tam presentibus quam futuris in Christo pie viventibus, quod elemosinam, quam magnus dux Sobezlaus,^a scilicet chomutne in Olzawa,^b ¹ Sdycone episcopo affirmante et anathematizante,^c sancte Olomucensi ecclesie contulerat, quam eciam per iniqua consilia inpii et iniusti ab ea abstraxerant, hanc filius eius gloriosus dux Zobezlaus,^d paterni throni^e successor, eidem ecclesie, fratribus pro iniuria sibi illata conquerentibus, plurimisque tam Boemis quam Morauis baronibus assidentibus iuste restituit; quod denique formate sue privilegio confirmavit et universis per fora terre hoc notificare precepit. Postea vero non longo temporis intervallo dux Fridericus tam Boemie quam Moraue ducatum obtinuit^f et dum supradicta, videlicet chomutne, Vhriczicz,^g ² circuitum Dobretyn^h ab antecessoribus suis

30

35

294. ^{a)} Sobeslaus‘ B; ,dux S. magnus‘ C. — ^{b)} Ozlawa‘ C; ,Oslaua‘ B. — ^{c)} anathematizante‘ B. — ^{d)} Sobislaus‘ B. — ^{e)} troni‘ B. — ^{f)} ,optinuit‘ B. — ^{g)} Vhricschicz‘ B. — ¹⁾ Olšava fl. ex sinistra ripa fluminis Morava (March). — ²⁾ Uhřičice, distr. pol. Přerov (Prerau).

ecclesie mancipata cognovit, assensum benignum prebuit sigilloque suo privilegium insignivit. Presul autem Detlebus, principe presente terreque nobilibus, talem anathematis subintulit sentenciam: si quis supradictorum violator extiterit, cum Dathan et Abiron gehenne^h deputetur incendio amen.

5

295.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Waldsassensi ambitum Mähring donat et circuitum, quem ei quondam pater suus Vladislau rex largitus est, confirmat.

— 1181 —.

10 *Apographum saec. XIV praebet Liber privilegiorum monast. Waldsassensis, qui in tabulario generali regni Bavariae Monacensi [Kl. Waldsassen, Litteral. num. 17] asservatur, fol. 37v—38 (B). — Alterum apographum manu saec. XVIII in scheda chartae scriptum in eodem tabulario asservatur (C). — Aliud exemplar saec. XVIII exstat in manuscripto tabularii parochiae Waldsassensis, qui „Acta Waldsassensia“ inscribitur, pag. 106 (E).*

15 *Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVIII, Spicil. eccl. pars III pag. 259. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 532 (ex autographo in tabulario monast. Teplensis quondam asservato, D). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 305, num. 329. — Erben, Reg. I, pag. 166, num. 373 (frgm.). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 30, num. 92 (frgm. ex E). — Mittheil. d. Alterthumsver. zu Plauen 4 Jahresschr. III num. 2 (IIc). — Lang, Reg. Boica I, pag. 252. — Gradl in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XX, pag. 261 (reg.); cf. ibid. pag. 263, 264. — Dobenecker, Reg. Thuringiae II, pag. 117, num. 614.*

Diplomaticus argumentum in monasterio ipso verbis contextum esse videtur. Invocationis formula dictaque „terrena pro celestibus commutare“ et „cum de suis deus muneribus honoratur“ dicendi modum, quem Vladislai regis privilegium anno 1159 eidem monasterio datum (v. num. 204) sequitur, in memoriam reducunt.

25 In^a nomine sancte et individue trinitatis. Ego Fridericus, divina favente clementia^b Boemorum^c dux. Cum omnium mundanorum affluentia et gloria pro sui mutabilitate et inconstantia nichil securitatis ac^d perfecte beatitudinis suis amatoribus afferat, tutum atque solertia plenum estimamus^e terrena pro celestibus, permanentia pro perituriis commutare illucque per manus pauperum Christi transmittere fugientia, ubi semel acquisita non pereunt, sed fenore^f centuplici perpetuo possidentur^g; reservatur enim census imposterum, cum de suis deus muneribus honoratur. Igitur quendam ambitum vgiez^h boemice appellatum, teuthoniceⁱ

294. ^{h)} ,iehenne^c B.

^{g)} Hodie non exstat.

35 295. a) Praefigitur lemma rubro colore scriptum: „Privilegium sub domino Daniele abbatे“ B; „In — trinitatis“ om. C. — b) „clemencia“ C, D, itaque etiam inferius „pro“, „t“. — c) „Bohemorum“ D. — d) „et“ C. — e) „estimavimus“ B, C. — f) „foenore“ C; „tenore“ B. — g) „pollicentur“ B. — h) „Ugicz“ D. — i) „theut.“ om. B, C.

nomine Meringe^{j1} cum omnibus appendiciis suis, silvis, pratis, pascuis, molen-
dinis, aquis, aquarum decursibus, cultis et incultis seu quibuslibet utilitatibus
pro salute nostra nostreque comparis^k atque pro redemptione animarum omnium
parentum nostrorum, scitu atque assensu Boemorum, sicut consignatum est et
terminis distinctum, perpetuo possidendum ecclesie Walthsassensi^l tradimus. 5
Insuper etiam quendam ambitum inter exteriorem Luboz² et Znata³ fluvium situm
et a beate memorie patre nostro, tunc temporis duce, postea rege Wladizlao,
eidem ecclesie libere donatum atque privilegio iam ante confirmatum,⁴ cuius
partem quidam invasores iniuste usurpaverant, sed suam iniuriam recognoscentes
male usurpata ei in pace reddiderunt, sicut suis terminis distinctus ac consignatus 10
est, libera donatione conferimus et ut factum hoc ratum et inconcussum permaneat,
sigilli nostri impressione^m confirmamus. Ut autem calumpniatoribus locus invasionis
de cetero penitus auferaturⁿ et domus dei in sua possessione non inquietetur,
terminos huius ambitus, sicut pater noster eos prefixit, huic pagine articulari
decernimus.^o Sunt autem hii: a fonte aque Znata³ usque dum rivus Dieffenbach^{p5} 15
vocatus ei influit.^q Ex transverso a fonte eiusdem Znata usque^r in rivum Elstre⁶
nomine, per descensum eiusdem, donec minor Elstre^{s7} et rivus Ivvinbach^{t8} in
eum cadit, per ascensum usque in fontem minoris Elstre, a fonte eiusdem usque
in rivum exterioris^u Luboz, per eundem rivum inferius, usque dum rivus Tono-
cop^{v9} in eum cadit. Quicunque autem hanc nostram munificentiam intuitu celestis 20
patrie Christi^w pauperibus collatam violenter invadere vel^x opprimere presumpserit,
se reum divine maiestati^y existere^z noverit et a nostra pace ac^{aa} gratia omnium-
que^{bb} Boemorum funditus alienum. Huius rei testes sunt: Valentinus episcopus 25
Pragensis, dominus^{cc} Otto princeps Moraue, dominus^{dd} Primuzle^{ee} frater ducis,
dominus^{dd} Theobaldus filius patrui sui, Henricus^{ff} prepositus Wissegradensis,^{gg}

295. *j) Meringe nomine B, C. — k) comparis B. — l) Waltssassensi B; Waldtsaxensi D. — m) impressione D. — n) afferatur C. — o) attulari decrevimus B. — p) Dieffinbach B. — q) ein-fluit B. — r) Zn. veniens usque D. — s) Estre B. — t) Iuinbach E; Winbach D; Wymbach C. — u) inferius D. — v) Donocop B. — w) Cristi D. — x) et D. — y) maiestatis B—D. — z) existere om. B—D. — aa) et D. — bb) omniique C. — cc) dux dominus D. — dd) dux D. — ee) Primusle D. — ff) Heinricus B. — gg) Wissgrad. B.*

1) Mähring, oppidulum Bavariae a Waldsassen versus meridiem et orientem. — 2) Rivulus Liboc (germ. Leibitsch), qui in monte Hoher Stein apud Kirchberg originem habet et Lauterbach praeterfluit. — 3) Der Fleissenbach, rivus qui vicum Fleissen ab Eger (Cheb) versus septemtrionem praeterfluit. — 4) Vide num. 204 et 227. — 5) Der Tiefenbach rivulus apud Ebmeth (in distr. pol. Falknov, Falkenau) oriens, qui apud Mühlgrün in Fleissenbach influit. — 6) Die Elster, flumen a Schönberg ad septemtrionem et occid. profluens. — 7) Der Schwarzbach, rivulus, qui ap. Adorf in fl. Elster influit. — 8) Der Eibenbach, rivulus, qui apud Eibenbrunn originem habet et prope Erlbach in rivum Schwarzbach influit. — 9) Quo nomine rivus hic nunc vocatur, incertum restat.

Martinus prepositus Pragensis, Florianus cancellarius, Grabissa^{hh} camerarius, Wocco,ⁱⁱ Widigo,^{kk} Ratibor,^{ll} Wlricus^{mm} filius Drizizlai,ⁿⁿ Bogus^{oo} et alii quam plures. Facta autem sunt hec anno incarnationis domini millesimo centesimo octuagesimo primo,^{pp} anno ducatus ducis Friderici quarto.^{qq}

5

296.

Céč, comes de Železnice, testatur se Meinero abbatи monasterioque Plassensi villas suas Bykov et Vlčkov cum circuitu quodam, quem ipsi Fridericus dux donavit, vendidisse eaque pecunia praedium Sedlečko sibi comparavisse.

[1180—1182 mart. 25.]

10 *Autographum duplex in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi assertur (A, A').*

Erben, Reg. I, pag. 165, num. 372 (fragm.). — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böh. XII, pag. 59, num. 4 (reg.).

15 *Utrumque autographum una eademque manu exaratum est, quae iam in nullo alio eiusdem monasterii diplomate in conspectum reddit. — Erben l. l. litteras circiter a. 1181 confectas esse putat, Palacký ibid. pag. 624 ad a. 1180 reponendas esse minus recte censem. Sed hoc tantum certum restat litteras illius temporis spatio esse definiendas, quo Henricus praepositi Vissegradensis munere praeditus esset.*

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris fidelibus, quod ego Cesc^a
 20 comes de Zeleznice^b villas meas Biłcow¹ et Wilcecow^{c2} et circuitum meum usque ad locum a me determinatum cum pratis, agris et aquis abbatii Meynero de Plaz || et fratribus suis ibidem deo famulantibus^d contradidi tum pro animę meę remedio tum pro pecunia ab eisdem fratribus mihi oblata. Eundem autem circuitum gloriosus dux Fridericus primo ducatus sui anno servitii mei^{d*} memor mihi contulit. De pecunia
 25 vero a fratribus accepta praedium quoddam nominę Zedlesco³ in usus meos comparavi. Ut autem hęc pactionis meę ratio rata et inconvulsa habeatur, in capitulo Pragensi confirmari complacuit presentibus et testibus Pragensis ecclesię^e preposito

295. ^{hh)} ,Grabis' B, C, E. — ⁱⁱ⁾ ,Wolto' C; om. D. — ^{kk)} ,Witko' D. — ^{ll)} ,Rotibor' C. — ^{mm)} ,Wlricus' C, D, E. — ⁿⁿ⁾ ,Chizzizlai' C, E; ,Chzislai' D. — ^{oo)} ,Boguchwal' D. — ^{pp)} ,millesimo centesimo LXXXI' D; ,MCLXXXI' B. — ^{qq)} ,III' B; ,IV' D.

296. ^{a)} ,Caic' A', ubi ,i' ex ,e' eod. atramento corr. — ^{b)} ,Zeleznice' A'. — ^{c)} ,Wilzecow' A', ubi ,z' in loco raso eod. atram. scr. est. — ^{d)} ,servientibus' A'. — ^{d*)} ,mei' om. A'. — ^{e)} ,ecclesię' A'.

¹⁾ Bykov, curia prope Obora in distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ²⁾ Scheinpflug l. l. Vlkýš, germ. Wilkischen prope Touškov (Tuschkau), distr. pol. Stříbro (Mies) hic dici putat. An sit Vlkov prope Blovice? — ³⁾ Sedlečko prope Rokycany, distr. pol. Plzeň.

Martino et Paulo decano, et Wissegradensis ecclesię preposito Henrico et Magno^f decano et ceteris utriusque ecclesię canonicis, videlicet Conone preposito, Floriano cancellario, Peregrino preposito, Alexandro magistro, Zlauone arcidiacono,

[A]

Zedeslaus arcidiaconus, Hermannus arcidiaconus, Bawor prepositus, Pribizlaus, Walcunus, Detthelebus,^g Boguzlaus, Mlaz, Milozlaus, Johannes, Wissemerus, Pomnenus, Anselmus, Gaulus, Georius, Alexander, Benec, Hualco, Lupoldus custos, Ozobeus custos, Radozta, Zlawata, Alexius, Walun, Fridricus, Teodericus, Podiwa, Bartholomeus, Alexander, Imrammus, Johannę, Purcardus, Martinus, Rudolfus. Huius etiam venditionis mee^{bns} testes sunt: Bogusse cum fratribus II Ratibor et Lutobor,^h et cognato Dobromizl, Ōlicus filius Drizslav, Igenis filius Bozethe, Jan iudex, Protiva filius Conradi, Janic cum fratre Matheo, Detheleb filius Gumpoldi,ⁿ Lutuin cum filio Gogtpoldo, Winther^g filius Wilhardi, Stzybor filius Roperti, Gotsalac de Olesna,

Pozden, Milgozt cum filio suo Stephan,^p Roznet,^q Gagec custos silve, Rudolfus cum privigno^r Hermanno et filio Rudolfo, Berthhol^s de Leysin; sacerdotes: de Ledec⁴ Petrus, de Plaz⁵ Arnoldus. De Breza⁶ Radon cum filiis duobus,^t Berzon, Thechen, Stroyec, Goztic, Zutek, Radozta. Sremesna^u Seboy, Nelepec, Dobros, Bezded, Schepan,^v Chotey,^x Quasone, Otroche,^y Tocek, Bratron, Cubata, Vtehc,^z

[A']

Zedeslavo arcidiacono, Hermanno arcidiacono, Bauoro preposito, Pribizlavo arcidiacono, Walcuno, Detthelebo, Boguzlavo, Mlazo,^h Milozlavo, Johannę, Wissemero, Pomneno, Anselmo, Gaulo, Georio, Alexandro, Benco, Hvalco, Ozobeoⁱ custode, Lupoldo custode, Radozta, Zlawata,^k Alexandro, Alexio, Waluno, Friderico, Theoderico, Podiwa, Bartholomeo, Ymrammo, Johannę, Purcardo, Martino, Rudolfo. Huius etiam venditionis mee^j testes sunt: Bogusse cum fratribus II Ratibor et Lutobor et cognato Dobromizl, Ōlico filio^m Drizilay, Igenisse filio Bozethę, Jano iudice, Protiva filio Conradi, Janico cum fratre Matheo, Dethelebo filio Gumpoldi,ⁿ Lutuino^o cum filio suo Gotpoldo, Winthero filio Wilhardi, Stzyboro filio Roperti, Gotessalco de Olesna,

Roznet,^q Gagec custos silve, Rudolfus cum privigno^r Hermanno et filio Rudolfo, Berthhol^s de Leysin; sacerdotes: de Ledec⁴ Petrus, de Plaz⁵ Arnoldus. De Breza⁶ Radon cum filiis duobus,^t Berzon, Thechen, Stroyec, Goztic, Zutek, Radozta. Sremesna^u Seboy, Nelepec, Dobros, Bezded, Schepan,^v Chotey,^x Quasone, Otroche,^y Tocek, Bratron, Cubata, Vtehc,^z

296. f) ,Magno' A, A'. — g) ,h' eodem atram. superscr. A. — h) ,l' eodem atram. superscr. A'. — i) ultima ,o' in loco raso eod. atram. scr. A'. — k) ,l' eodem atram. superscr. A'. — l) dimidia parte literae ,r', quae in fine lineae posita erat, abscissa, scriba eodem atramento aliam ,r' superscripsit A. — m) ,filo' A'. — n) ,p' ex ,b' eodem atramento corr., sed literae ,b' hasta in A' non est erasa. — o) genuine ,Lutiuno', sed statim corr. A'. — p) ,Stephano' A'. — q) ,Rosnet' A'. — r) genuine ,pugni', sed corr. A. — s) ita A; ,Bertholt' A'. — t) ,II' A'. — u) ,De Sremesna' A'. — v) ,Schpan' A'. — x) ,Ghotec', ,h' eod. atram. superscr. A'. — y) ,Otrochę' A'. — z) ,Vtehc' A'.

⁴⁾ Ledce, distr. pol. Plzeň. — ⁵⁾ Plasy, distr. pol. Kralovice. — ⁶⁾ Bříza Horní, germ. Ober-Břis, distr. pol. Plzeň. — ⁷⁾ Třemošná, distr. pol. Plzeň. 40

Bugurad.^{aa} Checini^{bb}⁸ Trebek, Nagaze,^{cc} Peze, Witon. Copidle^{dd}⁹ Nosek, Dobrogosz, Stogen. Schewice^{ee}¹⁰ Tubgoz, Luduic. Trinowa^{ff}¹¹ Boy, Ztaze, Scori, Lecek. Namutissowe^{gg}¹² Sdimer, Juric, Zdilut, Zvliwoj.^{hh} Gromniceⁱⁱ¹³ Cutra, Colech, Bogdan. Giszlici,^{kk}¹⁴ Premil. Lubine^{ll}¹⁵ Petrik, Zlawic.^{mm} Tucleciⁿⁿ¹⁶ Pozdnec.

Si qua vero in posterum ecclesiastica seu secularis persona hanc vendicionem meam predictis fratribus diripuerit, anathematis vinculo se innodatum^{oo} noverit.

(S. P.)

In utriusque autographi extremo margine scidula membranae per duas rimas transmissa est, cui sigillum rotundum, quod per medium 79 mm occupat, de cera alba confectum, impressum est. In sigilli area ecclesia cum turri depingitur, ante quam vir sacerdotis veste induitus in genibus iacet, qui mitram episcopalem capite gestat et manu utraque pedum amplectitur. Post viri terga inscriptio ADALBERTVS EP̄C legitur. Ex illa, quae circumcurrebat inscriptione, magna pars defracta est, verba tantum + SC̄A ECCL̄ESI... GENSI... // supersunt.

297.

Fridericus I, imperator Romanorum, abbatiae Nivellensis¹ iura et libertates confirmat. — Inter testes: „Henricus Pragensis episcopus, Peregrinus Morauiensis episcopus“.

Maguntiae 1182 mai 23.

Meiller in Notizenblatt. Beil. z. Arch. f. K. österr. Gesch.-Qu. I, pag. 148. — Stumpf, Reg. num. 4340.

Qua de causa uterque episcopus eo tempore Maguntiae moratus sit, Gerlacus Milovicensis his refert verbis: „Instante festo pentecosten dominus electus [Henricus] proficiscitur Moguntiam ad consecrationem, ubi sabbatho quatuor temporum [= mai. 22] in presbyterum, ac sequenti dominica consecratur in episcopum. Dominus quoque Pilgrimus, Olomucensis electus, abiit cum eo consecrandus et rediit consecratus, et quia imperator transalpinaverat, ambo electi praesentantur imperatrici; utrum ante vel post consecrationem, non satis recordor“ (Font. rer. Boh. II, pag. 478).

- 30   **296.** ^{aa)} ,Bogurad' A'. — ^{bb)} ,De Checin' A'. — ^{cc)} ,Nagoze' A'. — ^{dd)} ,De Copidle' A'. — ^{ee)} ,De Schewic' A', ubi post ,c' adhuc ,e' genuine posita sed postea erasa erat. — ^{ff)} ,De Trinowa' A'. — ^{gg)} ,De Mutissow' A'. — ^{hh)} ,y' eod. atramento superscr. A'. — ⁱⁱ⁾ ,De Grommicae' A'. — ^{kk)} ,Giszlice' A'. — ^{ll)} ,De Lubine' A'. — ^{mm)} ,Zawic' A'. — ⁿⁿ⁾ ,De Tucleci' A'. — ^{oo)} ita A.; innodatam' A'.
- 35   ⁸⁾ Čečín, quondam vicus, nunc domus saltuarii prope Babina, distr. pol. Kralovice. — ⁹⁾ Kopidlo, distr. pol. Kralovice. — ¹⁰⁾ Čívice, alias Číjevice, distr. pol. Kralovice. — ¹¹⁾ Trnová, distr. pol. Kralovice. — ¹²⁾ Mutišov, quondam vicus circum Plasy situs. — ¹³⁾ Hromice, distr. pol. Plzeň. — ¹⁴⁾ Locus ignotus. — ¹⁵⁾ Liblín, distr. pol. Kralovice. — ¹⁶⁾ Tukleky?
- 40   **297.** ¹⁾ Nivelles a Bruxelles meridiem versus.

298.

Lucius III papa hospitali sancti Johannis Jerosolimitani possessionem ecclesiae sanctae Mariae Pragae et ecclesiae in Manetin, in qua sorores ordinis morantur, confirmat et hospitalis bona tuenda suscipit, petente Bernardo preceptore.

Velletri 1182 octb. 23.

5

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des hospit. de S. Jean de Jérusalem I, pag. 434, num. 643.

10

¶ Lucius ¶ episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis fratri Bernardo preceptor et aliis fratribus hospitalis Jerosolimitani in ¶ Boemia, Polonia et Pomerania constitutis salutem et apostolicam benedictionem. Ex debito suscepto administrationis inducimur ¶ et pietatis officio provocamur, quod in domo hospitalis pauperibus, peregrinis et aliis sepulcrum ¶ domini visitantibus indesinenter impenditur, petitiones vestras libenter admittere et eis assensum facilem impertiri. Hac itaque consideratione rationis inducti et vestris nichilominus precibus inclinati, ecclesiam sancte Marie Prage, a dilectis filiis M.¹ et G.^{a²} prepositis, qui eam de proprio construxisse dicuntur, sicut in privilegiis bone memorie Wladizlai regis³ et Sobetlai, ducis Boemie,⁴ continetur, et ecclesiam Manetin,⁵ in qua sorores vestre morantur, vobis et domui hospitalis cum assensu diocesani episcopi et capituli sui pia devotione collatas, vobis et per vos dicte domui, sicut eas iuste et pacifice possidetis, auctoritate apostolica confirmamus. Vos etiam et ipsas ecclesias cum omnibus pertinentiis suis, alia quoque bona, que in presentiarum rationabiliter et sine controversia possidetis, vel in futurum iustis modis prestante domino poteritis adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti patroc[ini]o^b communimus. Statuentes, ut nemini liceat vos vel eandem^c ecclesiam seu alia bona invadere, auferre seu quomodo libet temeritate aliqua perturbare, nec sit fas alicui hanc paginam nostre confirmationis et protectionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum Velletri, X kalendas novembbris.

15

20

25

30

35

Autographo appendet e filis sericis rubei coloris Lucii III papae bulla plumbea, cuius imaginem vid. ap. Diekamp, Päpstl. Urkundenwesen in Mitth. d. Inst. f. österr. Geschichtsforschung III, tab. ad pag. 626, num. 4 et 22.

298. ^{a)} seq. ,et^c, sed erasum A. — ^{b)} membrana laesa. — ^{c)} ,n^c ex ,m^c radendo corr. A.

¹⁾ Martino praeposito Pragensi 1174—1181. — ²⁾ Gervasio praeposito Vissegradensi.

1156—1190. — ³⁾ Vide supra num. 245. — ⁴⁾ Diploma hoc desideratur. — ⁵⁾ Manetin, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).

40

299.

Lucius III papa monasterii Windbergensis (in Bavaria) protectionem suscipit eiusque iura et bona, inter quae etiam ea, quae in Bohemia eius sunt, confirmat.

Velletri 1183 apr. 30.

- 5   *Pflugk-Harttung, Acta pontif. Romanor. ined. II, pag. 385, num. 436. — Jaffé, Reg. pontif. II, num. 14876.*

Bonorum, quae in Bohemia eo tempore monasterii Windbergensis propria fuerint, nomina in privilegio non indicantur. Verum tamen eiusdem monasterii Liber censualis, anno 1305 confectus, de illis haec commemorat: ,Ex donatione Vladislai, regis Bohemiae, qui fuit pater Alberti, Salzburgensis archiepiscopi, Albrechtsrieth¹ curia. Ex donatione ut supra et aliorum fidelium villa Albrechtsried. Ex donatione Vladislai regis eiusdem Mülschücz,² Janebiz,³ Weitziz⁴ (Emler, Reg. IV, pag. 809, num. 2077). Vladislaus regem etiam aliter de monasterio Windbergensi optime meritum esse, hoc Necrologii Windbergensis testimonio comprobatur: ,XV kal. febr. [= 18 jan. 1174] Wlatizlaus dux Boemie. Iste propria expensa destinavit ad nos episcopum Moraue, qui et dedicavit monasterium nostrum⁵ (Mon. Boic. XIV, pag. 91). De qua dedicatione Relatio de origine monasterii Windbergensis haec refert: ,Anno igitur dominicae incarnationis MCLXVII, indictione prima, dedicata est haec basilica in honore beatae et perpetuae virginis Marie a venerabili et sanctae conversationis viro Iohanne, aecclesiae Olmucensis antistite, IV kal. decembris [= nov. 28]. Consecrata sunt etiam eodem die duo altaria: unum in medio monasterii in honore sanctae Crucis, alterum in latere septentrionali in honore s. Egidii. Proximo autem die, scilicet III. kal. decembris [= nov. 29] consecravit idem reverendus et sepe nobis memorandus episcopus altare in meridionali latere monasterii in honore ss. Mauriti, Gereonis, Victoris ac sociorum eorundem, et alterum altare in septentrionali absida chori in honore beatissimi confessoris Nycolai. Summum autem altare et duo altaria altrinsecus e latere consecrata fuerunt anno MCXLII, undecima kal. iunii [= mai 22] a venerabili et pie memoriae episcopo Stikone, prememorati patris et domini nostri Johannis predecessor, quorum devotio eo amplius in nos enituit, quo uterque nostri ordinis, nostrum ordinem honorare curavit⁶ (Monum. Germ. Script. XVII, pag. 563; Mon. Boic. XIV, pag. 16). Obitum Johannis episcopi Necrologium Windbergense his verbis commemorat: ,Kal. aprilis [= 1 apr. 1172] Johannes episcopus Olomucensis. Iste dedicavit ecclesiam nostram et altare Crucis et altare s. Egidii⁷ (Mon. Boic. XIV, pag. 96). — Erben, Reg. I, pag. 140, num. 320.

300.

- 35   *Fridericus, dux Bohemiae, monasterii Plassensis fratribus villam Kralovice cum omnibus, quae eius sunt, et cum foro praediumque Čížkov iam ante ab eis acceptum pro praedio suo, quod Sechutice Inferius dicitur, et Kočín donat.*

Zbečno 1183 —.

299. ¹⁾ *Albrechtice, germ. Albrechtsried, distr. pol. Sušice (Schüttenhofen). — ²⁾ Milcice, germ. Miltschitz, prope Albrechtice. — ³⁾ Janovice prope Langendorf, distr. pol. Sušice. — ⁴⁾ Fortasse Vojtice, germ. Wojtitz, distr. pol. Sušice.*

Apographum saec. XVIII praebet cod. ms. tabularii Musaei regni Bohemiae, 4 B 16 signatus, qui inscribitur: „Lapis sepulchralis fundatoris et benefactorum aliorumque memorabilium monasterii b. virg. Mariae de Plassio anno MDCCXLIV, a fundatione iubilaeo 600 nonnullis suis memoriis renovatus a F. Benedicto Scheppel sac. ord. Cisterc. eiusdemque monast. professo“, pag. 47 (B).

5

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 548. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 310, num. 333. — Erben, Reg. I, pag. 170, num. 378 (frgm.). — Scheinpflug in Mitth. des Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böh. XII, pag. 59, num. 5 (reg.). — Geschichtsquellen d. Grafsch. Glatz I, pag. 10 (reg.).

Diplomaticus argumentum a clero quodam monasterii ipsius verbis contextum esse videtur. 10

Notum sit omnibus tam praesentibus quam futuris fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux Boemiae, villam patris mei et meam, nomine Crelowitz,¹ domino deo et beatae Mariae et fratribus in Plazs ipsi famulantibus, inspiratione divina commonitus, cum omnibus appenditiis et foro contuli. Chisko² quoque praedium, quod pater meus eis dederat, sed mecum^a concambium inde fecerant pro alio quodam praedio meo, Inferius Zechutiz³ nomine, et Cozin,⁴ utrumque fratribus iam dictis tradidi. Iustum enim est, ut abundantia nostra pauperum inopiam suppleat, ut eorum orationes nos onere peccatorum gravatos exonerent. Huius autem nostrae donationis testes sunt fratres mei: Albertus Salzburgensis archiepiscopus, Henricus Pragensis episcopus et chorus Pragensis, Florianus 20 praepositus et cancellarius Wissehradensis et chorus. Laici: fratres Wazlaus, Theobaldus, Primizel; primates: Bogg castellanus de Chladeschd, Bleg castellanus de Lutmeriz, Groznata^b camerarius, Ratibor^c castellanus de Natoliz, Lutebor castellanus de Bolezlaw, Withec, Pabian,^d Stazlaus castellanus de Sathesc, Jan iudex, Petrus de Carde,^e Jan filius Episcopi, Jenic frater Mathiae, Mutin pincerna, 25 Laztibor, Pribizlaus ensifer, Hermannus filius Marqvardi, Hermannus filius Wilhelmi, Groznata Calvus, Jan frater Golaz, Jaros filius Ratibor, Wiske, Hoika, Theodoricus de Prodiva, Lutwin, Ernest, Chiske, Gerdon.^f Haec autem in Zbecsene^g acta sunt anno dominicae incarnationis millesimo centesimo octogesimo tertio, sub venerando abbe Meynhero. Si qua vero imposterum ecclesiastica saecularisve persona donationem nostram irritam facere tentaverit, vinculo anathematis se innodatam noverit.

15

20

25

30

301.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Plassensi villam suam Kopidlo pro teloneo salis in Děčín, quod ipsi pater suus donaverat, tradit, Henrico Pragensi et Peregrino 35 Olomucensi episcopis pacti violatores excommunicantibus.

[cc. 1183.]

300. a) ,meum' B. — b) ,Gnoznata' B. — c) ,Patibor' B. — d) ,Bubian' B. — e) lectio incerta; ,Carð' B. — f) ,Gordon' B. — g) ,Zbecsese' B.

¹⁾ Kralovice, germ. Kralowitz, a Plzeň (Pilsen) versus septemtr. — ²⁾ Čížkov, germ. Čischkau, distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ³⁾ Sechutice dolni, villa quondam prope Výrov (Weirow) in distr. pol. Kralovice sita. — ⁴⁾ Kočín prope Kralovice.

40

Autographum duplex in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi assertatur (A, A').

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 306, num. 330 (fragm.). — Erben, Reg. I, pag. 170, num. 379. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 60, num. 7 (reg.).

Utrumque autographum, manu quadam ignota exaratum, fratrem quendam monasterii ipsius scripsisse verbisque contexuisse verisimile est.

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris Christi fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux ^a Boemie, pia viscera necessitatem pacientibus exhibere debeo. Inde est, quod fratres Plazenses ^b miserias suas coram me deposuerunt. Habebant enim teloneum salis in Decin^c a patre ^d meo ipsis condonatum, cuius usum sine gravi periculo animarum suarum ad monasterium deferre ob longitudinem vię et insidias ^e latronum nequierunt. Quorum dolori compassus et petitioni annuens villam meam nominę ^f Copidl^g eis perpetuo iure possidendam tradidi et econtra predictum teloneum, quod ad ipsos pertinuit, in usus meos accepi. Ut autem hęc commutatio nostra rata et inconvulta in posterum permaneat, hoc privilegium ^h sigillo meo confirmavi et testes idoneos huic confirmationi adhibui, quorum nomina sunt hęc: Bleg, Bogusse, Groznata camerarius, Jan iudex, Mutine pincerna, Letar dapifer, Jaros, Ludewik, Werner, Iessutbor, Walzta, Isdata Witouic, Drisek, Brum, Mahtholt, Rapota scriba, Emram cum fratre suo Pribizlav, Pabian, Petrus cum fratre suo Obiden, Lutognew, Hermannus filius Wilhelmi. ⁱ Preterea ^k domino Henrico, Pragensi episcopo, viro venerabili et Peregrino, Morauiensi episcopo, non minus honesto iniuncxi, ut statuti nostri violatores ^m anathematis vinculo denuntient innodatos. Acta sunt autem hęc in consecratione ⁿ basilicę, quam ob memoriam victorię ^o mee socia thori mei Elisabeth^p construxit.

(S. P.)

Utrique autographo in membranae scidula suspensum est fragmentum sigilli e cera alba confecti, quod eadem forma atque in diplomate eiusdem ducis num. 304 expressum erat.

Godescalcus, abbas Silensis, capitulo Cisterciensi somnii sui mirabilem speciem perscribit eiusque fraternitatem expedit.

[Louňovice 1184 febr. 13—17.]

301. a) ,Boemię A'. — b) ,insi' eod. atram. ex ,lon' in loco raso corr. A'. — c) ,o' alio atramento magis distincto superscr. A' — d) genuine ,puileū', sed altera ,u' litera in ,g' correcta, adhuc ,eū' eodem atramento statim inter scribendum additum est A'; ,privilegium' A'. — e) ,Wittovic' A'. — f) ,Drizec' A'. — g) ,Mahtolt' A'. — h) ,n' superscr. A'. — i) ,Wilhelmi' A'. — k) ,Pret'a' A'. — l) ,c' superscr. A'. — m) ,uiō' ex ,uuō' radendo corr. A'. — n) ,consecracionę' A'. — o) ,victorie' A'. — p) ,Elizabet' A') Děčín, germ. Tetschen, a Litoměřice (Leitmeritz) versus septentrionem. — *) Kopidlo, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).

Apographum servavit Gerlaci Chron. Bohemiae ad ann. 1184 in exemplari Piteriano, quod in tabulario monast. Raihradensis asservatur, fol. 44 (B).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 311, num. 334 (ex recensione Dobneriana, Mon. Boh. I, pag. 114). — Erben, Reg. I, pag. 167, num. 375. — Damus ex editione Josephi Emmer in Fontes rer. Boh. II, pag. 500.

Boczek et Erben epistolam circiter ann. 1183 scriptam esse putant; sed ex iis, quae Gerlacus de Godescalci morte refert, illam in extremis demum Godescalci vitae diebus confectam esse, facile intelligi potest: „Litteras quoque superiores a domno Petro [monasterii Kunicensis priore] dictatas hoc spatio dierum fecit sibi praesentari, vidit, legit, correxit et cum esset premortuus in ceteris membris, pollebat tamen integro aspectu atque auditu insuper et expedita loquela usque in horam obitus sui.“ (Fontes rer. Boh. II, pag. 503.)

5

10

15

20

25

30

Sanctae Cisterciensis ordinis universitati frater Godscalcus, vetustissimus veterum abbatum Boemiae et Moraviae, eorum sicut aquilla renovari meritis et precibus. Quod vivens^a non praesumpsi, iam moriens appeto, vestro vide-licet desideratissimo associari collegio. Ad hanc confidentiam quadam visione me animatum vestra scire dignetur sanctitas. In somnis enim nuper me videbam ductum ad quoddam magnum ac mirifica fabricae aedificium, in quod, quia gradus difficiles erant, eo quod longe ab invicem positi essent, ascendere desperavi. Cum ecce subito flos et gemma ordinis vestri, sanctus Bernardus, quem nunquam in carne videram, hilariter apparuit et instrumenta duorum baculorum, quos cruccas vocant, ostendit, quibus suffultus, eum intra iucundissimum palatium secutus sum. Porro in dextra parte huius palatii ingens apertura in modum arcus testudinati visa est mihi, per quam, quotquot erant ordinis vestri, introiverunt in splendidissimum domicilium. Mihi autem in exstrinseca domo ista cernenti et sermonem venerabilis abbatis audire cupienti, ipse me homuncionem per manum suam apprehendens secum duxit ac secum collocavit in medio conventus vestri. Per hoc, quid aliud intelligam, nescio, nisi^b vestrae benignitatis benevolentiam, per quam in vestri ordinis consortium, quem semper dilexi, et quantum salva obedientia poteram, imitari conabar, admisceri exopto. Unde vestrae sanctitatis pedibus proolutus obnixe deprecor, ut non meae parvitatis merita, sed vestrae pietatis considerantes viscera, in vestrum me consortium admittere dignemini.

303.

Henricus, episcopus Pragensis, villas quasdam episcopales cum quatuor villis Georgii de Milevsko commutat, intercedente Hermanno, archidiacono Bechynensi.

— 1184 [ante mai. 23].

35

Apographum insertum est confirmationi Danielis II, episcopi Pragensis, circiter ann. 1205 confectae, cuius autographum duplex in tabulario Vorlicensi asservatur (B, B').

Erben, Reg. I, pag. 171, num. 381 (fragm.).

Commutatio ante diem 23 maii 1184 necesse facta sit, quod ea die secundus pontificatus Henrici episcopi annus exactus est.

In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Henricus, dei gratia Pragensis episcopus, universis ecclesię filiis presentibus et futuris. Cum vetustas temporis 5 simul et oblivio mentis soleant res etiam memorables delere ac sepelire, congruum estimamus ea litteris alligare, que oportuit ad noticiam posteriorum transmittere. Proinde, quia dispensatio nobis credita est et favente deo in potestate habemus villas ecclesię interdum ubi opus fuerit commutare, non autem vendere aut alienare, notum volumus fieri omnibus presentium inspectoribus et maxime 10 successoribus nostris, episcopis Boemie, quod nos episcopatum domino provehente adepti, invenimus agros episcopales agris Georii in Myleuzc permixtos et hinc inde dispersos, et convenit inter nos et eundem Georium, quo sibi de nostris cederemus et condignam ab eo commutacionem recipemus, quatuor videlicet villas, quarum una dicitur Ztrana,¹ altera Bratreo,² tercia Zbudco,³ quarta 15 Chrazna,⁴ facientes hoc concambium ex mutuo beneplacito, nulla nostra vel sua necessitate, nisi quod nostrum ei adiacebat et nobis minus utile erat, suum vero a curia nostra Rudenitz⁵ non longe aberat. Mediator huius rei erat Hermannus, archidiaconus in Behin,^a vir probatus et honestus, quem prius quidem misimus considerare utrumque preedium, ac deinde secundum deum sine acceptione personarum, cessante utriusque partis iniuria, terminatum est hoc negotium. Super 20 hoc concambio testes sunt hii: Florianus prepositus Wisogradensis, Chuno Pragensis, magister Bartolomeus et fere omnes canonici Pragenses, insuper et maiores curię nostrę: Odolen camerarius, Hartliebus^b dapifer, Reinardus, Erkembertus et tota curia, coram quibus hoc fecimus, nullo contradicente aut saltem dissuadente. 25 Quod a nobis rationabiliter factum, ne quis in posterum velit improbare aut habere infectum, ad maiorem firmitatem et iuramentum interponimus et sigillum sancti Wencezlaei apponentes repetitionem in futurum page huius prescriptione tollimus. Factum est hoc concambium anno dominice incarnationis MCLXXXIII^{tō}, inductione secunda, sub Fridrico imperatore et Friderico duce Boemie, anno 30 pontificatus nostri II.

304.

Fridericus, dux Bohemiae, et patruus eius Venceslaus permutationem vil- larum Čečin et Luhov inter Hermannum filium Wilhelmi et fratres monasterii Plassensis factam confirmant.

Zbecno 1184 —.

35

303. *a) Bechin' B'. — b) Hartliuus' B'.*

¹⁾ Stranné prope Neveklov, distr. pol. Benešov (Beneschau). — ²⁾ Bratřejov prope Nechvalice, distr. pol. Sedlčany. — ³⁾ Fortasse Budov, germ. Budowe, distr. pol. Ústí n. L. (Aussig). — ⁴⁾ Chrastná, germ. Chrasney, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁵⁾ Roudnice, germ. Raudnitz, a Litoměřice (Leitmeritz) versus meridiem et orientem.

40

*Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).
Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 312, num. 335 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 171, num. 380
(exc.). — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII (1873),
pag. 59, num. 6 (reg.). — Geschichtsqu. d. Grafschaft Glatz I, pag. 10 (reg.).*

Diploma a scriptore quodam monasterii ipsius scriptum et etiam verbis contextum esse videtur. 5

Notum sit tam presentibus quam futuris fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux Boemorum, || et patruus^a meus Wencezlaus concambium inter Hermannum, Wilhelmi filium, et || fratres de Plaz factum ratum haberi censuimus.^b Hoc autem est concambium: Predictus H. partem^c ville^d sue in Szheschin¹ pro fidelitate servitii sui sibi collatam fratribus predictis tradidit et possessionem ipsorum in Lugow² 10 recepit XII marcis^d argenteis, labore manuum suarum acquisitis, superadditis; ea tamen conditione, ut eadem possessio^e pro remedio anime sue, eo de medio decedente, ad ipsos redeat et utramque concambitionem sine alicuius contradictione 15 perpetuo possideant. Placuit quoque nobis pro roborando pacto, ut duobus sigillis, meo scilicet et patrui^f mei W., privilegium firmaretur et testes conscriberentur. Hii 20 vero sunt testes: Henricus Pragensis episcopus, Henricus abbas Breunensis, Albertus abbas de Monte Syon, Juratha abbas de Lütmisl, Thidricus abbas de Gradis, Hermannus prepositus Pragensis, Florianus prepositus et cancellarius, Pribizlaus prepositus Bolezlauensis, Stizlaus decanus Pragensis, magister Alexanter; primates: Bogusse castellanus de Cladzcho, Zawisse castellanus de Bolezlav, Witcho castellan^g 25 de Prahen, Groznata camerarius, Iohannes iudex, Letarius dapifer, Troian filius Velizlai, Janec filius Episcopi, Cōradus pincenna^g W.³ Hec autem in Becsene acta sunt anno dominice incarnationis millesimo CLXXXIII. Si qua vero in posterum ecclesiastica secularisve^h persona nostram donationem irritam facere temptaverit, vinculo anathematis se innodatumⁱ noverit. 25

(S. I.)

(S. I.)

Diploma duobus sigillis e cera alba confectis instructum est: Primi, quod lateri sinistro impressum est, non nisi fragmentum valde laesum restat. In quo tres turres expressae sunt, in quarum fastigio pinnae conspicuntur. E circumscriptione hae tantum literae supersunt: .. ACESL.....IA Mu..... Lateri dextro sigillum rotundum, cuius diametros 30 81 mm efficit, duo latera habens impressum est. In cuius priore parte vir stans, tunica squamata indutus, manu sinistra scuto innixus, manu dextra vexillum tenens conspicitur. Circumscrip^tio: + FRIDERICVS DEI GRACIA DVX BOEMORVM. In posteriore vero sigilli parte vir depingitur in solio sedens, cuius caput nimbo ornatum est, manu sinistra scuto innixus, manu dextra vexillum tenens. Circumscrip^tio: + PAX DVCIS FRIDERICI 35 IN MANV · SCI WENCEZLAI.

304. a) ,ru^c alio atramento magis distincto superscriptum A. — b) ita A. — c) ,e^c ex ,i^c corr. A. — d) ,i^c ex ,a^c radendo corr. A. — e) ex ,possio^c statim inter scribendum corr. A. — f) genuine ,paptrui^c, sed altera ,p^c punto superposito deleta A. — g) ita A. — h) ,l^c ex ,a^c corr. A. — i) ita A., i^c ex ,u^c radendo corr. 40

¹⁾ Čečin, nunc domus saltuarii prope Babina, distr. p. Kralovice (Kralowitz). — ²⁾ Luhov, germ. Lohowa, prope Touškov (Tuschkau), distr. pol. Střibro (Mies). — ³⁾ Venceslai.

305.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Waldsassensi villam ,Pennerit' in provincia Žatcensi sitam et curiam unam in villa ,Prōwech' prope Pragam donat.

[1184 ex.—1185 in.]

- 5   *Autographum in membrana scriptum in tabulario generali regni Bavariae Monachii assertatur (A).*
Lang, Reg. Boica I, pag. 304 (ad ann. cc. 1179). — Erben, Reg. I, pag. 167, num. 374 (ad ann. cc. 1182). — Gradl in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böhmen XX, pag. 262 (reg.). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 27, num. 86 (reg. ad ann. 1178).
- 10   *Autographum manu ignota exaratum scriba quidam monasterii ipsius scripsisse videtur, quod cum alia tum id potissimum indicat, quod eandem manum in nullo prorsus alio Friderici ducis diplomate deprehendimus, quodque in autographi dorso nota ,Privilegium Friderici ducis super preedium Pennerit', quae ad monasterii tabularium spectat, eadem manu exarata est. In diplomatis exordio et conclusione singula dicta leguntur, quae mirum quantum illum scribendi modum, quem Vladislai regis diploma anno 1159 eidem monasterio datum (v. num. 204) sequitur, in memoriam revocant. Qua quidem similitudine adducimur, ut etiam diplomatis verba in monasterio ipso conscripta esse censeamus. — Diploma nostrum post diploma eiusdem ducis anno 1184 monasterio Plassensi datum (num. 304) necesse scriptum sit, quod iam altero Friderici ducis sigillo instructum est.*
- 15   *Donationem anni 1185 initio non esse posteriorem Lucii III papae privilegium 9 die mart. eius anni datum approbat, ubi ,Pennerit' villa iam inter monasterii Waldsassensis possessiones nominatur.*
- 20

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Fridericus, dei gracia Boemorum dux. ¶ Licet divina disponente clementia in presenti seculo gloria et diviciis habundemus || et inter principes huius mundi potentiores annumeremur, gloriemur atque magnificemur, tamen quia non habemus hic manentem civitatem, sed || futuram a deo secundum opera nostra expectamus retributionem, congruum esse credimus ac salubre, ut memores novissimorum nostrorum, presentia || pro futuris, terrena pro celestibus commutemus et amicos nobis de mammona iniquitatis faciendo, peccata nostra elemosinis et misericordiis pauperum redimamus. Huius rei gracia pro salute anime nostre omniumque parentum nostrorum ad sustentacionem pauperum Christi fratrum Waltsassensium, assensu et petitione uxoris nostre, ducisse Elisabeth, in presentia quoque amicorum et nobilium Boemorum terre nostre, libera, sollemni atque legitima donatione obtulimus deo et sancte Marie^a in prenotata ecclesia Waltsassensi preedium quoddam cum toto iure et omnibus appendiciis^b suis hereditarie possidendum, villam scilicet Pennerit¹ nomine, sitam in comitatu Sacensi cum campis, silvis, agris, pratis, pascuis, aquis, cultis et

305. a) ,Marie' literis maiusculis scriptum A. — b) ,appendiciis' eodem atramento superscriptum A.

40   ') Fortasse Vinaře, germ. Weinern, distr. pol. Kadaň (Kaaden).

incultis, quesitis et inquirendis et universis terminis suis. Dedimus preterea supradicte ecclesie curiam unam in villa Prōwech² vicina civitati Pragensi, dignum omnimodis arbitrantes, ut servorum dei inopia ex habundantia nostra suppleatur, quatenus per eorum orationum suffragia optata et desiderata excessibus nostris á^c domino venia tribuatur. Ut autem hec nostre liberalitatis tradicio rata et firma futuris permaneat temporibus, hec presentia scripta sigilli nostri impressione munimus et infra scriptorum testium testimonio confirmamus, hac videlicet ratione, ut nullus successorum aut heredum nostrorum hanc nostre^d devocationis donationem immutare presumat, sed pio et fideli patrocinio^e eam supra memorate ecclesie conservando, pro transitorii mansura nobiscum in celis percipiat. Huius rei 10 sunt testes: dominus Heinricus Pragensis episcopus, dominus Albertus archiepiscopus frater ducis, Priemuzzil frater ducis, Florianus cancelarius et prepositus Wissigradensis, Hermannus archipresbiter, Heinricus notarius ducis, Groznata de Perúz camerarius ducis, Letár dapifer, Scazláu comes Sacensis, Plego comes Lutmericensis, Witego de Purschitz, Mathí^f magister venatorum et Jenich frater 15 eius, Groznata Calvus dispensator ducis et alii quam plures.

Autographo sigillum rotundum (diametros 82 mm) de cera alba confectum, duo latera habens, e filis linteis suspensum est, in cuius utraque parte eadem figura atque in Friderici ducis diplomate proxime praecedenti (num. 304) non nisi paulum immutata conspicitur. Utriusque partis circumscrip^{tio} idem est atque in priore sigillo, a quo hoc tantum 20 discernitur, quod singulae literae alio loco positae sunt.

306.

Lucius III papa monasterium Waldsassense tuendum suscipit confirmatque eius iura et possessiones, inter quas etiam haec adferuntur: ,In Boemia Preolac,¹ Dudeliue,² Rozdel,³ Penerit,⁴ Prin⁵ In provincia Cedlize⁶ circuitum, quem 25 Fridericus illustris Romanorum imperator contulit.[‘] Veronae 1185 mart. 9.

Autographum in tabulario generali regni Bavariae Monacensi asservatur.

Pflugk-Hartung, Acta pontif. ined. I, pag. 324, num. 372. — Gradl, Mon. Egrana I, pag. 33, num. 98. — Emler, Reg. IV, pag. 710, num. 1768. — Jaffé, Reg. pontif.² num. 15380. 30

305. ^{c)} praecedit ,^{a)} erasa A. — ^{d)} ,hanc nostre^e eod. atram. superscr. A. — ^{e)} vocem hanc per duos versus divisam scriba genuine ,patroci^f cinio^g scripsit, sed priorem syllabam ,ci^h erasit. A. — ^{f)} ita A.

ⁱ⁾ Nomen hoc explicare nequeo. Fortasse Braník hic dici putat Erben in indice Regestorum; Gradl l. l. interpretatur: = ? Protiven apud Libějice. 35

306. ^{j)} Přívaky, germ. Pröhlig, ab Žatec (Saaz) versus septentr. et occid. — ^{k)} Villa haec alias Dudlebci nominata iam non exstat. — ^{l)} Roztyly, germ. Rostial, prope Žatec. — ^{m)} Fortasse Vinaře, germ. Weinern, distr. pol. Kadaň (Kaaden); interpret. Gradl. — ⁿ⁾ Březno, germ. Priesen, distr. pol. Žatec (Saaz) interpret. Gradl. — ^{o)} Provincia haec ab Sedlec, germ. Zettlitz, quondam arce provinciali, nunc vico prope Karlovy Vary (Karlsbad) denominata est. 40

307.

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Plassensi hominem unum cum possessione eius in villa Košíře et montem eidem villae adiacentem donat, consentiente et petente uxore sua Elisabeth.

5

Pragae 1185 iun. 17.

Apographum saec. XVIII exstat in Bened. Schepll, Lapis sepulchralis fundatoris et benefactorum . monasterii . de Plassio, cuius cod. ms. in tabulario Musaei regni Bohemiae Pragae sub sign. 4B 16 asservatur, pag. 51 (B).

10 *Emler, Reg. II, pag. 1155, num. 263 (extr. ex apographo in libro memorab. parochiae Plassensis C). — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böh. XII, pag. 60, num. 8 (reg.).*

Diploma in monasterio ipso verbis contextum esse videtur; vid. num. 322 et 325.

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Notum sit tam praesentibus quam futuris Christi fidelibus, quod ego Fridericus, dei gratia dux Boemiae, 15 consentiente et postulante thori mei socia Elisabeth, sub obtentu indulgentiae peccatorum fratribus meis in Plazs domino deo et beatae Mariae famulantibus contuli hominem unum cum possessione sua in Cossier^{a1} et montem eidem villae adiacentem perpetuo iure utrumque possidendum. Ut autem haec inconvulsis radicibus in posterum perseverent, sigilli mei impressione et testibus firmare 20 curavi. Hi vero sunt testes: Letar, Predota, Milgosta,^b Luter, Bernardus, Wizha, Marquardus, Albrandus, Steffanus capellanus, Groznata Calvus, Coiata, Andres miles, Quaxa, Predwor. Si quis autem hanc meam donationem irritam facere tentaverit, vinculo anathematis se innodatum noverit. Haec autem acta sunt anno dominicae incarnationis MCLXXXV, in communi colloquio Bohemorum 25 Pragae habito. Data per manum Henrici capellani XV kalendas iulii.

308.

(I) *Ecclesiae Vissegradensis canonici permutationem agrorum in Záběhlice villa inter Marcantem et campanarios ecclesiae Vissegradensis Krasoň et Křížan consensu et permissu suo die 18 decembris [1184] factam esse testantur; agrorum 30 permutatorum circuitionem testibus adductis comprobant; Marcantem commutationem illam die 2 iulii [1185] coram Friderico duce nobilium quorundam testimonia denuo confirmavisse declarant.* — 1185 [post iul. 2].

(II) *Marcant ecclesiae Vissegradensi duo candelabra deaurata, argenti marcam 35 ad ecclesiam tegendam decimamque de vinea sua in Záběhlice donat.*

— — —.

307. a) ,Cossur' C. — b) ,Milgozta' C.

¹⁾ Košíře, distr. pol. Smíchov.

Apographum exstat in Libro privileg. capituli Vissegradensis saec. XIV, qui in tabulario eiusdem capituli asservatur, fol. 20^v—21, num. 56 (B).

Preciosus^a memorie thesaurus est scriptura,^b que rerum seriem incommutabili^c I. loquitur veritate et opponit obstaculum emergentibus calumpniis inconvulsum, prona enim ad fallendum presens etas et lucri avida omnia audet, dummodo 5 vivet. Huius inspectu rationis nos sancte Wissegradensis ecclesie canonici universis catholice fidei cultoribus notum esse volumus tam presentibus quam futuris, qualiter ex nostra permissione et per nostrum consensum fecit Marcant, concambium agrorum in villa Zabehlic¹ cum campanariis ecclesie nostre, videlicet Krazon et Krisano fratre suo, qui dederunt de agris eorum Marcanto nullo 10 necessitatis inperio evicti, sed solius bone voluntatis fervore inflammati, iuxta modum bone ordinacionis hereditario iure possidendos sibi et filiis suis vel in alium transferre, in quem^d sibi placuerit. Et similiter Marcant fecit concambium tale, quod dedit agros suos et pecuniam suam large pro pomerio et fundo et quodam monte, sicut utrique parti placuit et sicut nobis bonum videbatur, nobis 15 presentibus, et iuri consentaneum, in perpetuum ius hereditatis possidendum sibi et filiis suis; in quo eciam monte tunc cepit vineam edificare. Post istam actionem promisit Marcant eisdem campanariis, si fieret eis aliqua molestia de agris, quos eis dedit, ipse tunc daret eis alios agros pro agris illis; et quod cambium utriusque partis numquam reciprocaretur, immo quod inconvulsum staret in perpetuum, est 20 approbatum. Ista sunt acta in capitulo nostro XV kal. ianuarii, mense decembri. Et hii presentes fuerunt: Florianus prepositus, Podywa decanus, Adrastus custos et prepositus Lutomericensis, Adalbertus canonicus, Slauata canonicus, Terricus canonicus, Fridricus canonicus, Alexius canonicus, Mutar canonicus, Alexander canonicus, Burchardus magister. Et aliis fratribus absentibus notificavimus causam 25 istam et cartam istam scribi precepimus et ad stabilitatem huius actionis sigilli ecclesie nostre et Pragensis impressione corroboravimus. Post capitolii nostri talem diffinicionem venimus in villam Zabehlic et utriusque partis concambium circuivimus et, utraque parte applamente, iterum, quod factum fuerat, conlaudavimus. Huius rei testes fuerunt ibidem: Groznata camerarius, Vitek comes, Koyata 30 subcamerarius, Cuna, Jarozlaw, Czibor, Noztup, Zlauik, Bernard, Otrad, Gronek, Petr, Rim, Milgost sacerdos, heredes de Goztiwar,² heredes de Hodow³ et Roztil⁴

308. a) *Praefigitur lemma rubro colore scr.:* ,Hic ponitur tenor littere testimonialis dominorum canonicorum Wissegradensis ecclesie super quadam permutacione facta inter Marcant et campanatores ecclesie Wissegradensis ville Zabehlic, et quod decima de vinea ibidem sita perpetue dari debet ecclesie Wissegradensi per quemlibet posessorem' B. — b) ,scripta' B. — c) ,decommutabili' B. — d) ,q' B.

¹) *Záběhlice, distr. pol. Král. Vinohrady (Kgl. Weinberge).* — ²) *Hostivař, distr. pol. Král. Vinohrady.* — ³) *Chodov prope Hostivař.* — ⁴) *Roztyly, germ. Rostel, distr. pol. Král. Vinohrady.*

et Strasnic,⁵ Prowod aurifex et filius eius Janis de Michel,⁶ Scepan, Romanus, Sirech, Karolus, Petrus, Alsin, Huc. Quoniam quidem triplex funiculus difficile rumpitur, ut sic tercio id, quod factum fuerat, solidum robur valitudinis obtineret, mense iulio die secundo, qui est VI non. iulii, ad dedicacionem capelle ducis 5 infra muros in Praga, que est in honore omnium sanctorum, ad memoriam reduxit domino duci Fridrico Marcant istam accionem, et quia coram eo recte et honeste id factum esse constitit, ex fervore bone voluntatis utriusque partis et canonicorum Wissegradensium testimonio horum in presencia ducis corroboravit. Hii autem sunt: Groznata camerarius, Vitek comes, Johannes iudex, Matheus 10 Benedic, Predota, Fabianus, Diuis subpincerna, Jurik de Milewzko, Heinricus subagaso, Vlicek subcamerarius. Scire eciam vos volumus, quod ego H.,⁷ episcopus Pragensis ecclesie, ex auctoritate, quam habeo a domino deo, excommunico omnes illos, qui hoc concambium infringere attemptaverint; et nullam 15 sancte porcionem resurrecccionis recipient, sed cum Iuda traditore fleant dampnati per henniter. Acta sunt hec anno dominice incarnationis MCLXXXV, concurrente I, epacta XVII, indiccione III, anno cicli solaris XVIII, anno cicli lunaris VIII, aureo numero VIII. Preter hec notum sit omnibus, quod ego Marcant, nullo II. necessitatis scrupulo urgente, sed fervore pie voluntatis inflammatus, sancte Wissegradensi ecclesie contuli duo candelabra deaurata, marcam argenti ad co- 20 operiendam ecclesiam. Insuper de vinea mea Zabehlic decimam predicte ecclesie dedi et dandam omnibus tam filiis meis quam omnibus aliis, qui habuerint eam, in perpetuum constituo.^e Qui vero huic sancte constitutioni contraire suadente dyabolo voluerit, anathema sit. Amen.

309.

25 *Fridericus, dux Bohemiae, Hadmaro de Chunringen Vitoraz cum silva a fluvio Lužnice usque ad rivum Stropnice in beneficium et feudum concedit.*

In ,Bozdiz' 1185.

Apographum in cod. ms. saec. XIII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 543 (olim hist. prof. 678) fol. 212 (B).

30 *Rauch, Rerum Austriacarum scriptores, II, pag. 207. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 316, num. 339. — Erben, Reg. I, pag. 174, num. 385 (extr.). — Geschichtsqu. d. Grafschaft Glatz I, pag. 11 (reg). — Cf. Prökl, Das böhm. Weitra-Gebiet in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutschen in Böhmen XIV (1876), pag. 84; Sedláček, Jak se měnily a ustálily meze Čech a Rakous Dolních (in Výroční zpráva c. k. vyš. realného gymnasia v Táboře 1877), pag. 10; Hasenöhrl, Deutschlands südöstl. Marken in Arch. f. österr. Gesch. LXXXII (1895), pag. 468.*

308. e) ,constituto' B.

⁵⁾ Strašnice staré, distr. pol. Král. Vinohrady. — ⁶⁾ Michle, distr. pol. Král. Vinohrady. — ⁷⁾ Henricus Břetislav.

In nomine sancte et individue trinitatis. Fridericus, dei gracia Boemorum dux. Dignitati principum et paci conservande indubitanter expedire cognovimus, ut quos infra terminos sue potestatis debito hominii et fidelitatis iure tenent astrictos, non^a tantum ad sua obsequia requirant, verum etiam vicinos, quos fidei sue sinceritas commendat, liberali beneficentia sibi obligare studeant. Inde est, quod nos fidem Hadmari de Chvnringen et sinceram eius circa nos devotionem considerantes, eum nobis fidelitatis debito astringere curavimus et partem terre nostre Austrie adiacentem, Withra¹ videlicet cum silva a fluvio Lvsnitz² usque ad aliū fluvium, qui dicitur Stropniz,³ sibi iure beneficii concessimus et sine contradictione infeudavimus. Ut autem huius nostre concessionis statutum non solum successoribus nostris, sed et omni evo stabile et inconvulsum permaneat, presentis page scripto et sigilli nostri impressione munimus testibus quoque, qui presentes erant, adhibitis, quorum nomina subscrisimus: Groznata camerarius, Witigo, Bohvse barbatus, Anshelmus capellanus, Hertwicus miles, Benich miles et ceteri quam plures. Acta sunt hec in Bozdiz⁴ anno dominice incarnationis millesimo centesimo octagesimo quinto. 10 15

310.

(DUBIAE FIDEI.)

Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Johannis Jerosolimitani, uxore sua Elisabeth hortante, villam Lešany et locum munitum Kadaň donat, villas quasdam, quorum nomina accuratius afferuntur, pro censu annuo ad vitae suaे tempus tenendas ab eis recipit idemque villas aliquot, quae ab aliis nuper donatae sunt, confirmat.

Ústí ad Albiam 1186 apr. 23.

Autographum duplex in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensis 25 Pragae asservatur (A, A').

Appendix synoptica . . num. 5 (reg.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 570 (ex A'). = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 317, num. 341. = Erben, Reg. I, pag. 174, num. 386. = Cod. dipl. Saxon. regiae I Hauptth., tom. II, pag. 357, num. 517 (fragm.). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général . . des Hospitaliers de S. Jean I, pag. 501, num. 802. 30

Utrumque autographum scriba quidam hospitalis ipsius scripsisse videtur. — Palacký ap. Erben l. l. pag. 624 nullo — quod dolendum est — argumento allato, diplomatis fidem dubiam esse declaravit. Et sane diploma ab omni vitio vacuum non est. Numerus, quo ducis Friderici annus principatus indicatur, non convenit; aliorum enim testimonio diplomatum Fridericum ducem principatus sui annos ab anno 1178 ineunte computavisse 35

309. a) sequ. adhuc ,ad^c B.

¹⁾ Weitra, boh. Vitoraz, civitas in Austria Inferiore. — ²⁾ Lužnice, germ. Lainsitz, fluvius, qui apud Puchře (Buchers) originem habet et Weitra versus septemtrionem et orientem praeterfluit. — ³⁾ Stropnický potok, germ. Strobnitz, rivus, qui inter Nové Hrady (Gratzen) et Gmünd originem habet. — ⁴⁾ Nomen hoc explicare nequeo. 40 Erben in indice et Jireček, Ant. topographia pag. 7. Bezděz hic dici perperam putant.

edocemur. Dies contra diplomatum nostrorum eiusdem temporis morem consuetudinemque die festo notatur. Ottonis, marchionis Misnensis filius, cui nomen erat Adalbertus (vide Cod. dipl. Sax. pag. 357, lin. 23), perperam hic Otto appellatur. Cum autem scripturae formae saeculo XII exeunti satis apte convenient et utrumque autographum genuino 5 Friderici ducis sigillo instructum sit, vitia, quibus diploma nostrum laborat, tanti momenti non esse videntur, ut illud omnino falsum esse dicamus.

Ego Fridericus, dei gratia dux Boemorum, omnibus presentibus et futuris notum esse cupio, quod cum anno dominice incarnationis MCLXXXVI, || principatus vero mei decimo, die^a festivitatis beati Adalberti, filiam meam marito 10 traderem in Vzti Ottoni^b filio Ottonis marchionis^c de Miszna, ^d Martinus, quondam prepositus Pragensis, nunc vero frater hospitalis^e Jerusalem et preceptor Vngarie, Boemie et omnium aliarum terrarum || ab oriente et meridie et septentrione adiacentium, licentiam redeundi Jerosolimam, de qua^g ante triennium fere transmissus huc fuerat, petere cepit. Ego autem animo revolvens, quam affectuose 15 pater meus prefatum hospitale á principio sui principatus dilexerit,^h cui et multiplices elemosinas diversis temporibus contulit, simulque non sine cordis dolore retractans oppressionem, quam pagani nuperrime terrę Jerosolimitane intulerant, ad subveniendum tante necessitatⁱ consilio uxoris mé, ducisse Elisabeth, de camera mea, quantum dominus inspiravit, secundum facultatem meam ei commisi 20 adque^k ad petitionem^l omnium nobilium, qui aderant, villam, que^m dicitur Lessain,² cum hominibus ibidem consistentibus predicto hospitali dedi, sed et burgum novum super Ogre³ fluvium situm, nomine Cadáin,ⁿ⁴ ubi et ecclesiam hospitalariis edificare antea concesseram, amplius perpetuo iure possidendum, consensu nichillominus uxoris mé, tradidi. Quibus etiam aliquid pia condescensione super- 25 addere de mea liberalitate cupiens, villas, quas ab eis in concambio acceperam, Borizlau⁵ scilicet et eius appenditia, eis reddidi atque iterum cum aliis villis á diversis eis collátis pro annuali censu singulis annis in festo sancti Martini persolvendo, decem scilicet marcis argenti, in vita mea tenendas ab eisdem fratribus recepi, ita quod quicquid in eis meis temporibus multiplicabitur, post 30 decessum meum totum pro anima mea remaneat hospitali. Hęc autem sunt nomina villarum, quas á fratribus pro censu suscepit: Pssou⁶ in provintia Satéc, quam prepositus Martinus cambivit á Pragensibus canonicis cum villa Positouiz,⁷ et^o Borizlau, quod ipsis reddideram; et circuitum, quęm eis frater meus Henricus

310. a) ,die^c A'. — b) sequitur ,s' erasa A'. — c) ,machionis' A'. — d) ,Mizna' A'. — e) ,hospitalis' omittit A'. — f) ,Vngar' A. — g) ,quam' A'. — h) ,dilexerit' A'. — i) ex ,necessitatis' corr. A. — k) ,atque' A'. — l) ,petitionem' A'. — m) ,que' A'. — n) ,Cadain' A'. — o) ,& in loco raso eod. atramento scriptum esse videtur A.

1) Recte Adelberto. — 2) Lešany prope Netvořice, distr. pol. Benešov. — 3) Ohře, germ. Die Eger. — 4) Kadaň, germ. Kaaden, ab Žatec (Saaz) versus septemtrionem et occid. — 5) Bořislav, germ. Boreslau, distr. pol. Teplice (Teplitz). — 6) Pšov, germ. Schaab, distr. pol. Podbořany (Podersam). — 7) Fortasse Poštovice, distr. pol. Slané (Schlan).

Pragensis episcopus pro animabus patris et matris suę dedit, qui vocatur Naleuine⁸ prope Vsti; et Bréznice^p, quam eis Willelmus et Olricus filii Grosneta dederunt pro anima patris sui, et alias terras, quas ibi emerunt et à patre meo acquisierunt. Villas etiam, quas Mesco^q hospitali dedit et frater suus Grósnata^r pro annuali censu tenuit, scilicet Pouerl,¹⁰ Rigici,¹¹ Rostoki,¹² Werece,^{s¹³} Navgesde.^{t¹⁴} Preterea insuper^u quasdam possessiunculas antea eis promissas, sed nuperrime collatas, quas in primis privilegiis suis scriptas non habebant, ^v liberalitat^x méę placuit eis confirmare et in presenti privilegio adnotare: Kosmonesi^{y¹⁵} scilicet villam, quam Gherdoin villicus meus dedit pro anima sua, Lubcouiz¹⁶ quoque villam, quam dudum promiserat Paulus, si ante matrem suam Petrauam moreretur; et villam Nazucoue,¹⁷ quam dedit Conata in provintia Pilzen^z super Msea¹⁸ fluvium

(A)

et circuitum nomine Huboki,¹⁹ quem dederat Albertus filius Wissete, qui postea fulminatus est; et duas villas, quas eis dedit frater meus Premwisl^{aa} pro parte Butsou,²⁰ qua^{bb} dederat eis Bogussa pro anima filii Boghussce, nomina autem villarum: Quasslici²¹ super Methugiam et Plessov²²; et curiam in suburbio, quam dedit eis Henricus Kerschouiz et quendam servum nomine Millóin, quem eis dedi^{dd} in pellificem cum omni sua successione, et villam, que fuit Waizlai, qua^{bb} ego ipse contuli

(A')

quam villam ad petitionem domini Watslai, patrui mei, eidem Conatę confirmaveram; et quandam servum nomine Millóin, quem eis in pellificem dedi cum omni sua successionę; et duas villas Quáslici²¹ super Methuya et Plessov,²² quas frater meus Premwisl^{aa} dedit eis pro parte de^{cc} Buitsov,²⁰ quam dederat Bogussa pro anima filii sui Boguscę. Hęc omnia eis confirmo et ut rata et inviolata eis permaneant, sigilli mei impressione corroboro.

25

310. ^{p)} ,Breznice^{A'}. — ^{q)} ,Mesco^{A'}. — ^{r)} ,Grosnata^{A'}. — ^{s)} ,Werecę^{A'}. — ^{t)} ,Nau gesde^{A'}. — ^{u)} ,f^l ex ,q^g statim inter scribendum corr. A. — ^{v)} ,ba^e ex ,be^f eodem atramento statim inter scribendum corr. A'. — ^{x)} ,tⁱ ex ,te^j eodem atramento corr. A. — ^{y)} ,Kosmonosi^{A'}. — ^{z)} ,Pelzen^{A'}. — ^{aa)} genuine ,pmwisl^l, scriba in utroque autographo posuit, sed postea supra ,p^c literam adhuc alterum titulum (p) addidit. — ^{bb)} ita errore scriptoris loco ,quam^m A. — ^{cc)} sequ. ,W.^l erasa A'. — ^{dd)} sequitur litera quaedam (fortasse ,t) erasa A.

⁸⁾ Levin, alias Lovin, germ. Lieben, prope Ústí nad Labem (Aussig). — ⁹⁾ Krásné Březno, germ. Schönriesen, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — ¹⁰⁾ Povrly, germ. Pömmeler, distr. pol. Ústí n. L. — ¹¹⁾ Ryjice, germ. Reindlitz, distr. pol. Ústí nad Labem. — ¹²⁾ Roztoky, germ. Rongstock, distr. pol. Děčín (Tetschen). — ¹³⁾ Nomen hoc explicare nequeo. — ¹⁴⁾ An sit Oujezd, germ. Augiessel, distr. pol. Ústí nad Labem. — ¹⁵⁾ Kosmonosy, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ¹⁶⁾ Libkovice, germ. Liquitz, distr. pol. Teplice. — ¹⁷⁾ Fortasse Žikov nunc curia araturae et molendinum prope Olešná, distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ¹⁸⁾ Mže, alias Berounka, germ. Mies. — ¹⁹⁾ Nomen hoc explicare nequeo. — ²⁰⁾ Starý Bydžov, distr. pol. Nový Bydžov (Neubidschow). — ²¹⁾ Iam non exstat aut alio nomine appellatur. — ²²⁾ Iam non exstat.

35

40

[A]

eis, nomine Precoy.¹⁹ Hęc omnia
eis confirmo et ut rata et inviolata eis
permaneant, sigilli mei impressione cor-
5 roboro.

*Utrique autographo Friderici ducis sigillum de cera alba confectum idem atque in diplo-
mate num. 305 e filis sericis albis, flaveis, purpureis suspensum est.*

311.

*Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Zwettensi in Austria Inferiore pae-
10 dium in accessu terrae suaे situm, ,Lazisich' nomine, donat eique easdem libertates
concedit, quibus alii fratres ordinis Cisterciensis ipsorumque villani a patre suo
in terra sua donati sunt.*

Kamýk 1186 iun. 16.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monast. Zwettensis asservatur (A).

15 *Lind, Annales Austrio-Clara-Vallenses I, pag. 213 (fragm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I,
pag. 319, num. 342 = Erben, Reg. I, pag. 175, num. 388.*

20 *Autographum ignota quadam manu exaratum est. In summo membranae margine literae
A—Z inscriptae sunt, quorum dimidia pars superior abscissa est, unde colligitur, diplo-
matis huius duplex autographum („cirographum bipartitum“) iisdem verbis confectum
fuisse. Alterum autographum verisimilime Engelscalco capellano datum est.*

¶ In nomine sanctę et individuę trinitatis. Universis Christi fidelibus presen-
tium etatis et successurę posteritatis. ¶|| Quoniam quidem secularibus impediti
negociis minus creatori nostro famulari, minus cottidianis supplicationibus ipsi
nos sufficimus commendare, saluberrimum nobis || existimamus illis elemosinarum
25 nostrarum subsidia prebere, quorum a terrenis tumultibus conversatio secretior
et ideo ad divina obsequia potest esse devotior. Inde|| est, quod ego Fridericvs,^a
dei gratia dux Boemę, cum dilecta nobis et consorte thori nostri Elisabeth du-
cissa, cuidam monasterio, quod pietate ac petitione parentum nostrorum, a quibus
maternum ducimus genus, in Avstria constructum est, vocabulo Zwetel,¹ premium
30 intra portam provincię nostrę, cui nomen est Lazisich,² summa devotione contu-
limus, quatinus fratres in prefato monasterio deo et beatę Marię^a semper virginī
iugiter famulantes habeant ex parte sanctissimi ac reverentissimi nobis patroni

311. a) *nomen litteris maiusculis scriptum A.*

35 ¹⁾ *Zwettl, boh. Světlá, apud fl. Kamp in Austria Inferiore. — ²⁾ In privilegio Pre-
mislaw Otakari I anno 1221 eidem monasterio dato (Erben Reg. I, pag. 301, num. 647)
praedium hoc „Sahar“ [= fortasse Žár, germ. Sohorsch bei Sonnberg] appellatur.
Id quod de nominum Zazisich, Žár, Záhoř similitudine Peisker in Arch. f. slav. Philol.
VI, pag. 127 scripsit, nullius est auctoritatis, cum „Zazisich“ non sit nisi lectio vana,
quae Boczekii culpa contigit.*

nostri Wencezlai pascua, quibus eos plurimum indigere ipsi perspeximus, ut ex hoc et nos et nostri habundantiori pace salute et prosperitate nunc frui et cum animabus parentum nostrorum in eterna requie mereamur refoveri. Quę nimirum nostra donatio baronibus nostris cunctisque nostro principatui subditis 5 ideo quam maxime debet placere, quoniam exinde non parvam sperare debent veniam gravissimę vastitatis, qua predictum cenobium per ipsos afflictum est atque obtritum sub duce Zobezlao. Nam propter nos quoque eadem domus non modicum, proh dolor, incidit dampnum, dum nostri causa in illa terra congregaretur exercitus. Verum quia suprascriptum preedium a pie memorie patre meo Ladezlao traditum fuerat dilecto ac fideli tam illi quam nobis capellano nostro Engelschalcho, ne 10 vel ipse dampnum vel antedicti fratres sustineant querelam, nos aliud ei preedium, quod dicitur Niseteci,^b pro huius commutatione tradidimus. Igitur quod fecimus firmum ac ratum manere volentes, presentibus scriptis et nostro sigillo hoc exprimentum et roborandum iudicavimus, immo etiam hoc adiciendum, ut in eodem predio iam nominati fratres et coloni eorum eadem degant libertate, qua 15 alii fratres Cisterciensis ordinis et villani ipsorum in nostra provincia a patre meo donati noscuntur et semper contutati. Testes sunt huius rei Pillungus castellanus de Tudelieb, qui nostro iussu idem preedium disternavit et qui cum eo disternitioni interfuerunt, videlicet: Engelscalchvs capellanus, Hartwicvs, Benic et frater eius Domazlaus, Ranec, Culsche, Conec iudex et Zlawa iudex. Nužluha, 20 Vrazec de Salusa camerarius. Vicinatus etiam affuit, scilicet Movrichani,⁴ Olesnichani,⁵ Borowani,⁶ Nichowani,⁷ Totnani.⁸ Acta vero sunt hec anno ab incarnatione dominica MCLXXXVI, inductione IIII, regnante Friderico,^a Romanorum imperatore augusto. Data per Florianvm^a cancellarium in loco, qui vocatur Nacamic^c XVI kalendas ivlii. Amen.^a 25

(S. P.)

Autographo appendet e scidula membranae sigillum Friderici ducis de cera alba confectum idem atque in diplomate num. 305.

312.

Elisabeth, ducissa Bohemiae, hospitali sancti Johannis Jerosolimitani ecclesiam in Bojiště cum terra ad aratrum villasque Týnec cum silva, Ledce, Netřebice et quasdam terras in villa Bržiza donat. 30 — 1186 —.

311. ^{b)} genuine „Nisetici“, sed eod. atramento corr. A. — ^{c)} „Nacamic“ alio atramento in spatio vacuo relicto ead. manu scriptum A.

35

^{*)} Nežetice prope Trhové Sviny (Schweinitz), distr. pol. Budějovice (Budweis). —

⁴⁾ Incolae villae Mohuřice, germ. Mairitz, prope Trhové Sviny. — ⁵⁾ Incolae villae Olešnice (germ. Elexnitz) ab Trhové Sviny versus orientem. — ⁶⁾ Incolae vici Borovany, germ. Forbes, ab Trhové Sviny versus septentr. — ⁷⁾ Incolae villae Něchov,

quunc perperam Měchov vocatur, ab Trhové Sviny versus meridiem et occid. — ⁸⁾ In-

40

colae villae Todně ab Trhové Sviny versus occid. — ⁹⁾ Kamýk, nunc Heidenreichstein in Austria Inferiore ab Schrems versus septentr. et orientem.

Autographum, in membrana scriptum, in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

Appendix synoptica . . . continens iuxta temporis seriem anacaephala eosim . . . privilegiorum a nostris principibus . . . ordini Melitensium concessorum, num. 4 (extr.) — Dobner, Annal.

5 *Hagec. VI, pag. 546. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 316, num. 340. — Erben, Reg. I, pag. 175, num. 387 (cf. Emler, Reg. IV, pag. 710, num. 1769). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des Hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 486, num. 770.*

10 *Autographum scriba quidam hospitalis ipsius scripsisse videtur. — Palacký ap. Erben I. l. pag. 624 sine iusto arguento diploma hoc dubiae fidei esse putat.*

† Anno dominice incarnationis MCLXXXVI. Ego Elisabet, ducis Boemie Friderici uxor, sequens || vestigia Eufrosine matris mee, que domum hospitalis Jerosolimitani semper dilexit et promovit, in qua || et habitum religionis postmodum suscepit, eandem domum amare et amplificare pro modulo meo || cepi, 15 et de his, que in principatu meo possedi, quedam eidem domui consensu viri mei largita sum; scilicet ecclesiam,¹ quam edificavi in loco, ubi triumphavit vir meus, et terram circa ad aratum unum, et villam, que vocatur Teinéz² cum silva, que super Albiam iacet, ei pertinente et aliam villam, que vocatur Lédci³ in provincia, que vocatur Gritoouo^a et terciam villam, que vocatur Netribiz,⁴ et 20 quasdam terras in vil a, que vocatur Breza,⁵ iuxta Stetin.^b Quę omnia ut rata et inconcussa permanerent, vir meus sigilli sui impressione confirmavit et ego meo, et frater meus Henricus Pragensis episcopus istam donationem sub excommunicatione posuit.

(S. P.)

25 *Appendet e filis sericis albi, purpurei et flavi coloris sigillum ducis Friderici de cera alba confectum idem, quo diploma num. 305 instructum est.*

313.

Henricus, episcopus Pragensis, hospitali sancti Johannis Hierosolimitani donat villam Levín, confirmatque ei ecclesiam sancti Johannis in Bojiště cum 30 villa Týnec, ecclesiam sancti Venceslai in Kladsko et ecclesiam sanctae Mariae in Misa.

[cc. 1186.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

35 312. a) eodem atramento ex ,Grutouo^c corr. A. — b) prior ,t^d alio atram. ex ,n^e vel ,u^f corr. A.

¹) Ecclesia sancti Johannis in Bojiště Pragae. — ²) Týnec nad Labem, germ. Elbe-teinitz, distr. pol. Kolín. — ³) Hodie non exstat. — ⁴) Netřebice, distr. pol. Poděbrady. — ⁵) Iam non exstat. — ⁶) Štětí prope Mnětice, distr. pol. Pardubice.

P. A. Paoli, Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano (Romae 1781), app. num. XXVII. — Appendix synoptica. num. 9 (extr.). — Dobner, Monum. hist. Boemie IV, pag. 249 (Specimen cod. dipl. Morav. num. 41). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 312, num. 336. — Erben, Reg. I, pag. 172, num. 382 (extr.). — Cod. dipl. Silesiae VII, pars I, num. 52. — Delaville Le Roulx, Cartulaire général I, pag. 443, num. 661. — Geschichtsqu. d. Grafschaft Glatz I, pag. 10 (reg.).

Autographum in hospitali, ad quod spectat, scriptum esse videtur. — Erben l. l. diploma circiter annum 1184 scriptum esse putat. Dobner l. l. illud anni 1186 spatio definit, quae coniectura diplomatis proxime praecedentis causa magis probabilis est.

† Henricus, dei gracia episcopus Pragensis, Rogero,¹ magistro hospitalis 10 Iherusalem, eiusque successoribus reliquisque fratribus predicti hospitalis perpetuam in domino salutem. Ex multorum relatione, sed precipue patris mei, pie videlicet memorie ducis Henrici, cognoscentes, quanta pietatis opera pauperibus et infirmis impenduntur in prefato hospitali, pie sollicitudini vestre pia nichilominus^a devotione accedentes vestreque fraternitatis et elemosinarum atque 15 orationum participes esse gestientes, ad honorem dei et beati Johannis Baptiste atque ad subsidium sanctorum pauperum Christi supradicto hospitali do villam de patrio iure michi derelictam nomine Naleuinę² ob redemptionem peccatorum meorum et prefati patris mei, qui iam dudum Jerosolimis apud vos fraternitatem suscepereat tempore magistri Assaliti,³ et pro anima matris meę, ducisse scilicet 20 Margaretę, amplius iure perpetuo possidendam. Ecclesiam quoque beati Johannis evangelistę in loco, qui dicitur Boissci,⁴ a duce Friderico et eius uxore ducissa Elisabeth constructam et vobis in hereditatem cum villa nomine Tinez⁵ et rivulo nomine Botiz⁶ cum stagno^b et loco molendini nobis presentibus collatam et 25 a nobis eadem die consecratam, sed et ecclesiam beati Vencezrai in foro Cladscō,⁷ a comite Bogussa edificatam et in eadem consecratione a prefatis principibus hospitali Jerusalem per manum nostram cum terra sibi pertinente collatam et sub interminatione anathematis confirmatam, vobis in perpetuum libere possidendas auctoritate divinitus nobis concessa concedimus et confirmamus. Ecclesiam etiam 30 a supramemorata ducissa^c Elisabeth super Mésea⁸ in honore beate Marię fundatam et^d ab eadem simul^d cum marito prefato, videlicet duce Friderico, hospitali

313. a) „nichilominus“ (altera „l“ puncto subposito deleta) A. — b) ex „stagna“ iam in autographo ipso correctum. — c) genuine „ducisse“, sed alio atramento correctum A. — d) „et simul in loco raso“ eadem manu scriptum A.

¹⁾ Roger des Moulins, magnus magister hospitalis s. Joh. Jerosolimitani 1177 oct. — † 1187 mai 1; cf. J. Delaville le Roulx, *Les Hospitaliers en Terre Sainte et a Chypre*, pag. 86 sq. — ²⁾ Levín, alias Lovín, germ. Lieben, prope Ústí n. L. (Aussig). — ³⁾ Gilbert d' Assailly, magnus magister hospitalis s. Joh. Jerosolimae 1163 ian. — 1170 post iun. — ⁴⁾ Na Bojišti in Nova civitate Pragensi. — ⁵⁾ Týnec nad Labem, germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolín. — ⁶⁾ Botič rivulus, qui sub Vyšehrad in fl. Vltava (Moldau) influit. — ⁷⁾ Kladsko, germ. Glatz, olim arx provincialis, nunc oppidum in Silesia Borussica ad fl. Nisa (germ. die Neisse). — ⁸⁾ Mže, alias Berounka, germ. die Mies.

Jerusalem iure perpetuali possidendam collatam suoque sigillo confirmatam^e eidem concedimus et confirmamus. Ut igitur hęc omnia supramemorata hospitali Jerosolimitano in perpetuum rata et indivulsa permaneant, vobis concedimus et sigilli nostri impressione corroboramus. Quicumque autem in omnibus supradictis 5 instinctu diabolico ductus vobis iniuriam aliquam aut violentiam intulerit, anathema sit. Amen.

(S. P. F.)

Sigilli de cera alba confecti fragmentum appendet ex filis sericis rubei coloris.

314.

10 *Leopoldus V, dux Austriae, monasterii Wilhering eiusque possessionum protectionem suscipit, mandante et petente Friderico I, imperatore Romanorum. — Inter testes: ,Adalbertus, Salzburgensis archiepiscopus' et ,Fridericus dux Boemie'.*

[Ratisbonae] 1187 febr. 23.

15 *Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II, pag. 409, num. 278. — Erben, Reg. I, pag. 181, num. 395. — Stumpf, Reg. num. 4474. — Cf. Meiller, Reg. archiep. Salisb. pag. 147, num. 29 cum nota.*

Temporis nota in autographo erronee his verbis scripta est: ,Acta sunt hec anno incarn. dom. millesimo CLXXXVIII, septimo kalendas martii ad curiam imperatoris Friderici'; sed curia, cuius hic mentio fit, nulla alia esse potest, quam illa anno 1187 Ratisbonae celebrata.

20

315.

Fridericus I, imperator Romanorum, monasterio Seitenstettensi partem silvae in Austria a Wichmanno, Magdeburgensi archiepiscopo, donatae confirmat. — Inter testes: ,Albertus, Salzburgensis archiepiscopus, — Henricus, Pragensis episcopus, — Fridericus dux Boemie, — Otto, marchio Moraie.'

25

Ratisbonae 1187 mart. 5.

30

Raab, Urkundenbuch des Stiftes Seitenstetten (Font. rer. Austr. series II, tom. XXXIII) pag. 22. — Erben, Reg. I. pag. 178, num. 391. — Meiller, Reg. archiep. Salisb, pag. 147, num. 30. — Stumpf, Reg. num. 4475. — Vid. etiam Contin. Cosmae (Font. rer. Boh. II, pag. 280): ,1187. Fridericus dux cum omnibus primatibus terrae suae, similiter et dominus episcopus Henricus cum abbatibus et universo clero vocati sunt ad curiam caesaris et magna synodus habita est.'

316.

35 *Fridericus I, imperator Romanorum, Henrici, Pragensis episcopi, cum Friderico, Bohemiae duce, controversiam eo modo diiudicat, „quod Pragensis episcopus more Teutonicorum episcoporum ab omni subiectione ducis debeat esse liberrimus, soli tantum imperatori subiectus vel obnoxius, cuius imperii est princeps, cuius visitat curias, a quo suscipit sceptrum et investituram.“*

[Ratisbonae 1187 mart. in.]

Diplomatis huius deperditi argumentum relatione Gerlaci Milovicensis ad ann. 1182 (Font. rer. Boh. II, pag. 480) compertum habemus, ubi porro adnotatur: „Super qua libertate petivit episcopus et accepit sacrum pragmaticum, hoc est regale privilegium, aurea bulla munitum.“ — Curiam Ratisponensem, mense martio ineunte habitam esse, tum e Gerlaci relatione adducta (ad curiam, quae circa medium quadragesimae fuerat celebranda Ratisbonae cum principibus totius imperii), tum e Friderici I imperatoris diplomate proxime praecedente (num. 315) comperimus. Vide etiam Gerlaci Chron. ad ann. 1187 l. l. pag. 508. Cf. Prutz, Kais. Friedrich I, tom. III, pag. 283 sq.

5

317.

Fridericus, dux Bohemiae, praeposito et capitulo Vissegradensi varia largitur privilegia eique circuitum sancti Martini in suburbio Pragensi confirmat. 10

— 1187 mai 2.

Apographum insertum est privilegio Coelestini III papae anno 1197 iul. 26 dato, cuius autographum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (A). Praeterea diploma hoc totidem verbis translatum est in Venceslai I, regis Bohemiae, confirmationem anno 1251 iun. 4 datam (B) et in litteras Nicolai, monasterii Rudnicensis praepositi, anno 1363 15 oct. 5 datas (C), quarum autographa in eodem tabulario asservantur.

Pontanus a Brautenberg, Bohemia pia, pag. 73 (frgm.). — Berghauer, Protomartyr poenitentiae I, pag. 77 (frgm. ex B). — Hammerschmidt, Gloria et maiestas Wissegradensis ecclesiae, pag. 153. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 323, num. 345. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 577 (frgm.). — Erben, Reg. I, pag. 179, num. 392. 20

Emler, Die Kanzlei d. böhm. K. Přemysl Ottokars II u. Wenzels II (Abh. d. kgl. böhm. Ges. d. Wiss. VI Folge, 9 Bd, Nro. 2), pag. 6 diplomatis eam, quae ad nos pervenit, formam non genuinam, sed posteriore quodam tempore confectam esse putat. Quae viri docti sententia haud ex omni parte probanda est, cum Coelestini papae privilegium, quod primum diplomatis nostri exemplar servavit, omni suspicione careat. Verba tantum ,Ego 25 Fridericus gratias ago — dignatus es', quae in illo nondum reperiuntur, sine ulla dubitatione aliquanto post additae sunt. — De Alexandro cancellario cf. etiam Palacký, Dějiny I, 2, pag. 446.

¶ Ego Fridricus, Boemorum dux, ¶ dum mecum viciniora saluti cogitarem, felicem me fore estimavi, si et apud presentem ecclesie sancte^a statum mei memoriam in benedictione reliquissim et future societatis eius beatam^b obtinuisse portionem. Hinc est, quod hanc ecclesiam Wissegradensem, quam et apostolica sedes suis honoravit privilegiis, et^c specialiter nostri^d iuris est, amplius exaltare intendimus. Et quidem primum ea, que ad pacem eius predecessores^e nostri statuerunt, rata esse volumus, scilicet, ut amputatis omnium aliarum vexationibus potestatum, soli duci principali respectum habeat. In possessionibus vero suis 30

30

25

35

317. a) „sancte“ om. A. — b) „beatam“ om. B, C. — c) „et“ om. B, C; post hanc vocem „que“ addendum esse videtur. — d) „quod nostri“ B, C. — e) „precessores“ B, C.

datis ac dandis ubique pacem firmam obtineat. Ceterum et hanc devotionis nostre donationem novam addimus huic beatissimi principis apostolorum ecclesie, ut omnis acquisitio, que provenire solet in istis: swod,^f narok et quod vulgo glaua dicitur, super omnes homines, ubicumque fuerint, pertinentes ecclesie, damus in 5 usum^g fratribus et preposito nunc et in perpetuum. Si quis vero ex hominibus ecclesie supplicio capitis dampnatus fuerit, possessio quidem eius ecclesie, caput cedat laqueo. Venditio seu collecta generalis, si quando fuerit super homines ecclesie, fratribus et preposito sit nunc et in sempiternum. Circuitum sancti Martini in suburbio,¹ sicut hactenus fuit, absque omni gravamine possideant perpetualiter.

10 Hec statuta presentibus et futuris nota esse cupientes, in foro per fidelem nostrum Diwis^h subcamerarium publico preconio proclamari iussimus, coram primatibus veroⁱ nostris scripto ac sigillo nostro confirmavimus; adientes, si quis inimicus dei aliquid inde minuere voluerit, ultricibus flammis eterni supplicii deputetur cum Iuda et diabolo^k dampnandus in eternum et ultra. < Ego^l ¶ Fridericus ¶

15 gratias ago tibi, beatissime apostole Petre, qui, vigilancius ut intenderem ad huius me honorem ecclesie, per soporem visitando, sensibiliter etiam commonere dignatus es.^l > Anno dominice incarnationis^m millesimo CLXXXVII,ⁿ inductione II,^o epacta VIII, concurrente III, secundo die mensis mai. Facta sunt autem hec sub hiis testibus: Henrico^p venerabili Pragensi episcopo, Premuzzone^q

20 et Wladizlao^r fratribus meis,^s Floriano preposito Wissegradensi, Radosta preposito Lutomericensi, Alexandro Pragensi magistro et cancellario; capellanis: Laurentio, Slaua, Stankone, Ottone, Petro, Boguslao, Rapotone, Odoleno, Veckone; supanis: Blagone, Letario tunc camerario, Iohanne iudice, Matheo dapifero, Zezema pincerna, Heinrico agasone, Ratibor castellano Wissegradensi, Velis castellano

25 Pragensi, Boguta castellano de Belina, Stephano et Georgio castellano de Netolic, Slauibor, Predota,^t Herman Marquartic, Drisizlau^u cum fratre Ruz, Divis^v subcamerario, Troianus, Budiuoy,^x Klusna, Koiata, Cunone, Lamcus, Karolo, Regnero, Stephano, Romanis. Data per manum Alexandri magistri Pragensis et cancellarii.

Sigillum, quod autographo appendebat, in Nicolai, monasterii Rudnicensis praepositi, transsumpto his verbis describitur: ,Quarum litterarum una sigillo rotundo de cera alba, pendentia in filis sericeis rubei coloris, erat sigillata. In quo quidem sigillo ab una parte ymago quasi unius ducis in sede sedens, in manu dextra quasi vexillum in lancea tenens et in manu sinistra

317. *f) ,svod' B. — g) ,in usum' om. B, C. — h) ,Divis' B; ,Diuiss' C. — i) ,vero primatibus' B, C. — k) ,dyabolo' B, C. — l) ,Ego — dignatus es' om. A. — m) ,Anno domini' A. — n) ,MCLXXXVII' B, C. — o) ita omnia apographa; in autographo haud dubie ,indict. ü' [= v] scriptum erat, quod exemplarium scribæ perperam ,ind. ii' descripserunt. — p) ,Heinrico' B, C. — q) ,Premisl' B, C. — r) ,Wadislao' A, ,Wladislao' C. — s) ,fratribus ducis et ceteris, qui sub sigillo nostro continentur' A, ubi reliqua testium nomina (Floriano — cancellarii) desunt. — t) ,Predotha' C. — u) ,Drisislau' C. — v) ,Diuiss' C. — x) ,Budiwoy' C.*

¹⁾ Circuitus hic situs erat in locis, quae nunc circa plateam Spálená ulice exten- duntur; cf. num. 287.

unus clipeus in medio sui quasi umbonem continens apparebant, litereque circumferenciales eiusdem partis, ut prima facie apparebant, erant tales: Pax ducis Friderici in manu sancti Wenceslay. Ab alia quoque parte ipsius sigilli ymago quasi unius ducis armati stans, similiter in manu dextra vexillum in lancea tenens et in manu sinistra clipeum, eciam umbonem in medio continentem, apparebant. Litere vero in eadem secunda parte dicti sigilli tales erant: 5 Fridericus dei gracia dux Boemorum.⁵

318.

Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Iohannis Hierosolymitani pro villis et terris quibusdam duodecim marcas argenti de argentaria ad flumen Mže quotannis solvendas donat.

[ante 1188.]

10

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

Appendix synoptica . num. 7 (reg.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 583. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 325, num. 346. — Erben, Reg. I, pag. 181, num. 396. — J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général des hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 523, num. 839.

15

Litteras ante privilegium eiusdem ducis anno 1188 datum (v. num. 320) scriptas esse eo comprobatur, quod adhuc secundo Friderici ducis sigillo instructae sunt.

Notum sit omnibus presentibus et futuris, quod ego Fredericus, dei gracia dux Boemorum, rogatu et voluntate domine Elisabeth ducisse, coniugis mee, do hospitali Ierosolimitano sancti Iohannis XII marcas argenti solvendas de argentaria super Mzea¹ amplius || singulis annis in die ascensionis domini iure hereditario, in concambio, scilicet pro hereditate, quam prepositi Geruasius et Martinus || ibidem dederant predicto hospitali, terram scilicet duorum suspensorum, quam eis dederat rex W.² pater meus, et ibidem aliam terram, quam emerunt a Wedgone cum aqua et molendino pro IX marcis argenti, et ibidem superius aliam villam, quam emerunt a Conrado, cum aqua et molendino pro XII marcis argenti. Facimus autem hoc pro animabus nostris, ne predicti hospitalis fratres aliquas ibi molestias paterentur ab his, qui se de argentaria intromittunt. Et ut istud nostrum statutum ratum permaneat et stabile, sigilli nostri et sigilli prefati hospitalis impressione signare et corroborare dignum censuimus. Factum est hoc per manum fratris Bernardi magistri eiusdem hospitalis in Boemia.

(S. P.)

Autographo appendet e scidula membranae sigillum Friderici ducis de cera alba confectum idem atque in diplomate num. 305. In cuius quidem sigilli latere sinistro aliud parvum sigillum rotundum (diametros 36 mm) satis attritum et laesum adnexum est inque eo figura veste muliebri induta, genibus nixa (?) conspicitur. Circumscripicio: + ELISABETH.

20

25

30

35

318. ¹) Mže, alias Berounka, germ. die Mies. — ²) Vladislau II (dux II).

319.

Clemens III papa abbatibus Plassensi et Strahoviensi scribit de controversia inter fratres hospitalis Hierosolymitani et militis Petri uxorem agitata eisque mandat, ut quaerimonias investigent et villas fratribus hospitalis ablatas 5 restitui faciant.

Laterani 1188 octob. 12.

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensis Pragae asservatur (A).

Paoli, *Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano*,
10 *append. num. 28.* — Taaffe, *The history of the holy, military, sovereign order... of S. John of Jerusalem*, IV, *append. num. 27 (extr.)*. — J. Delaville Le Roulx, *Cartulaire général des hospitaliers de s. Jean de Jérusalem I*, pag. 548, num. 861.

Clemens episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis de Plas¹ et .
de Stragouia² abbatibus, salutem et apostolicam benedictionem. Referentiibus
15 dilectis filiis nostris, fratribus hospitalis Ierosolimitani, nos accepisse sciatis, quod nobilis vir P.,³ miles de Boemia, cum uxore, matre, matterera et una nepte habitum hospitalis accepit atque in facie Pragensis ecclesie professionem faciens in manu B.⁴ prioris, villas omnes, quas possidebat, iure possidendas hereditario eidem contulit hospitali. Post hec etiam idem prior rogatu iamdicti P.⁵ mona-
20 sterium dicitur construxisse, ubi predicte mulieres devotum impenderent domino de cetero famulatum, et ei, tanquam pastori proprio et priori, futuris temporibus responderent, ita quod sine ipsius consilio nulla soror ibi vel frater aliquis admitti deberet, essetque^a in eodem loco semper provisor de fratribus unus, quem prior duceret statuendum. Quo facto idem P. Ierosolimam est transmissus ibique
25 cum illa multitudine, que peccatis exigentibus hominum ab inimicis fuit christiane fidei superata, mortem, ut dicitur, subiit temporalem. Interim vero prefata mater ipsius absque prioris consilio vel assensu, ad quem, ut supra diximus, ordinacio pertinebat, circa sorores^b decem in eandem domum suscepit, et fratrem procuratorem domus ipsius presumptuose removens, laicos servientes ipsi monasterio
30 et rebus ipsius villicos ordinavit. Ad hec uxor prefati militis a patre suo de monasterio est extracta et, professione, qua tenebatur astricta, posthabita, alii fuit tradita in uxorem. Cum autem fratres iam dicti propter tanta mala vidissent ipsum locum dissipationi et ignominie subiacere, sorores illas ad prioralem ecclesiam, ut ibi vitam comunem ducerent, transmiserunt, claustro prius eis
35 honestissime preparato. Deinde vero mater predicti militis ab^c ipsius fratribus

319. a) ,eset ex ,et littera ,e anteposita et abbreviatura signo superscripto, correctum A.

b) seq. locus rasus trium fere literarum spatium continens A. — c) ,ab in loco raso eod. atramento corr. A.

¹) Meinhero 1169—1190. — ²) Adalberto 1176—1208. — ³) Petrus filius Milhosti. —

⁴) Bernardi. — ⁵) Petri.

hospitalis accipiens supra triginta marcas argenti, dixit se habere propositum ad partes Ierosolimitanas causa domino serviendi in proximo transfretandi; que cum usque ad partes Vngarie pervenisset, suasione maligni spiritus est inde reversa et nunc, errore^d novissimo existente deteriore, quam prior fuerit, ad possesiones iam dictas manus violentas extendens, cum quodam filio, M.⁶ nomine, homines illorum spoliens, usque ad estimationem ducentarum quinquaginta marcarum eos^e dampnificare presumpsit. Porro, cum a multis commonita proposuerit resipiscere, et licentiam postulaverit ad monasterium de Doxa,^f quod arctiores habet obseruantias, transeundi, sororibus ibidem remanentibus iurans, quod nunquam super predictis possessionibus hospitale de cetero molestaret, a cruce taliter absoluta, quindecim ipsis villas auferens per potentiam filii pretaxati, fratribus de Sepulcro contulit. Unde cum coram venerabili fratre nostro H.,^g Pragensi^f episcopo, negotium tractaretur, idem hospitalarii sedem apostolicam appellarunt.^g Quia vero nobis de rei veritate constare nequivit, causam ipsam vestre duximus experientie commitendam et fine debito terminandam, per apostolica vobis scripta mandantes, quatinus, si premissa noveritis esse vera, eisdem fratribus hospitalis res^h ipsas et possessiones, sicut iustum fuerit, appellatione postposita, restitui faciatis, eandem matronam ad prefatum monasterium transire, sicut licentiam acceperat, quantum de iure poteritis, compellentes, aut saltem ad primam professionem redire. Quod si vestris monitis et mandato non acquieverit, nec voluerit a predictorum fratrum vexatione cessare, vos ipsam et filium, appellatione remota, excommunicationis vinculo innodetis, et tamdiu pro excommunicatis faciatis haberi et cautius ab omnibus evitari, donec ex integro eisdem fratribus fuerit satisfactum; adⁱ prestandum etiam corporaliter iuramentum, si expedire videritis, ne de cetero eos indebitis exactionibus inquietent vel ab aliis inquietari faciant, compellatis. Datum Laterani IIII idus octobris, pontificatus nostri anno I.

Litteris appendet e filo cannabis Clementis III papae bulla plumbea, cuius imaginem vide apud J. v. Pflugk-Harttung, Specimina selecta chartarum pontificum Roman. tab. 138, num. 12.

320.

30

Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Iohannis Hierosolymitani possessiones a Hroznata nobili quondam Soběslai II ducis tempore donatas confirmat, idemque villas, quas Měško, frater Hroznatae, dederat, hospitali dicto a Hroznata coram se restitutas esse attestatur.

— 1188 —.

35

319. ^{a)} *prima ,r^t in loco raso scr. A. — e)* *,eos^c in loco raso eod. atramento scr. A. — f)* *,P^r in loco raso corr. A. — g)* *altera ,p^r alio atramento suppleta A. — h)* *,res^d in loco raso corr. A. — i)* *,ad^e in loco raso ead. manu scriptum A.*

^{g)} *Milhost. —* ¹⁾ *Doksany, germ. Doxan, ab Roudnice (Raudnitz) versus septentr. et occid. —* ²⁾ *Henrico Břetislavo 1182—1197.*

40

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

Appendix synoptica num. 6 (reg.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 582. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 325, num. 347. — Erben, Reg. I, pag. 181, num. 397 (cf. Emmer, Reg. IV, pag. 710, num. 1770). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospit. de S. Jean I, pag. 523, num. 840.

*Autographum ignota quadam manu, quae iam in nullo prorsus alio eiusdem ducis diplo-
mate in conspectum reddit, exaratum est.*

¶ In nomine patris et filii et spiritus sancti. ¶ Ego Fridericus, dux Boemorum. Christiane religionis ratio expostulat fieri, ut nos in solio principatus positi non solum elemosinas fidelium collatas ecclesiis confirmemus, sed etiam de propriis^a facultatibus deo largiri studeamus. Noverit itaque tam presens quam postera etas, noverint tam nobiles quam ignobiles, quicquid nobilis noster Groznata domui sancti Iohannis Baptiste et fratribus domus hospitalis Iherosolimitani liberaliter contulit et sub tempore antecessoris nostri Sobezlai confirmavit, nos idem confirmamus et omnes possessiones eius fratribus eisdem libere possidendas concedimus. Possessiones autem eius, quas coram nobis nominavit et confirmavit, hęę sunt: Swadou,¹ Koiatici,² Breznec,³ Zalezli,⁴ Pogorici,⁵ Tasovsko,⁶ Probostou,⁷ Plozkowici,⁸ in alia parte fluminis: Neschemici,⁹ Breznice.¹⁰ Ville etiam fratribus sui Mesconis, quas dormui eidem pro salute anime sue contulerat, quas etiam ipse mediantibus viris religiosis, scilicet episcopo Pragense Friderico et abate de Plas Meinero, in usus^b suos a fratribus eiusdem domus hospitalis ad tempus receperat, eisdem^c fratribus coram nobis iam resignavit, sunt autem hęę: Pourrili,¹¹ Rigici,¹² Rostoki,¹³ Werece,¹⁴ Naviezde.¹⁵ Testes autem huius rei sunt hii: Heinricus Pragensis episcopus^d apositione sigilli sui testimonium rei confirmans. Hemannus^e Pragensis prepositus, Alexander notarius, Hermannus abbas de Sedlec, Hermannus abbas de Pomuk, Theodricus abbas de Gradis, Grabise camerarius

320. a) „ppijs‘ ex „ppiſ‘ eadem manu corr. A. — b) „usu⁹“ A. — c) „i‘ ex „ſ‘ corr. A. — d) „episcopu⁹“ A. — e) ita A.

30   ¹⁾ Svádov, germ. Schwaden, prope Ústi nad Labem (Aussig). — ²⁾ Kojetice, germ. Kojeditz, prope Ústi n. L. — ³⁾ Malé Březno, germ. Klein-Priesen, ab Ústi n. L. versus orientem. — ⁴⁾ Zálezly, germ. Salesel, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁵⁾ Pohořice, alias Pohoří, germ. Pohorz, a Litoměřice versus septemtr. — ⁶⁾ Tasov a Litoměřice versus septemtr. — ⁷⁾ Proboštov, germ. Proboscht, distr. pol. Litoměřice. — ⁸⁾ Ploskovice, germ. Ploschkowitz, distr. pol. Litoměřice. — ⁹⁾ Neštěmice, alias Neštomice, in sinistra Albiae ripa, distr. pol. Ústi n. L. (Aussig). — ¹⁰⁾ Krásné Březno, germ. Schönriesen, distr. pol. Ústi n. L. — ¹¹⁾ Povrly, germ. Pömmeler, distr. pol. Ústi n. L. — ¹²⁾ Ryjice, germ. Reindlitz, distr. pol. Ústi n. L. — ¹³⁾ Roztoky, germ. Rongstock, distr. pol. Děčín (Tetschen). — ¹⁴⁾ Nomen hoc explicare nequeo; Věřice, distr. pol. Benešov, interpretatur Erben; Raitza, distr. pol. Děčín (Tetschen) interpretatur Frind, Kirchengesch. Böhm. I, pag. 307. — ¹⁵⁾ An sit Oujezd, germ. Augiessel, distr. pol. Ústi n. L.?

et frater suus Slauko, Borse frater eorum, Milgost, Hermannus de Marquartic, Odolenus, Vitek, Boguse et frater suus Ratibor,^f Slaiybor, Boguta, Diwis, Nacherat, frater suus Smil, Olricus de Sizinkou, Dirsizlau et frater suus Rus, Thema, Noóstup, Moymir, Stephanus Morkowic et frater suus Radoslaus,^g Modlik, Puten sacerdos, Laurentius capellanus et alii plurimi. Acta autem hec sunt anno dominice incarnationis millesimo CLXXXVIII, principatus vero nostri anno X, pontificatus fratris nostri Heinrici anno V.¹⁶ Quicumque nostram confirmationem super donatione predicta^h ledere cogitaverit, indignationem omnipotentis dei in die supremo in se sentiat transsitus.

(S. P.)

(S. P.)

5

10

Autographo duo sigilla appensa sunt. Quorum primum rotundum (diametros 87 mm), de cera alba confectum, in filis sericis gilvi coloris suspensum est. In sigilli area figura est viri ornatu episcopi induiti sedentis, qui manu dextra ad benedictionem elata, sinistra pedum tenet. Circumscrip^tio: + HEINRICV · D^I G^RA PRAGENSIS ECCL^E E^PC. Alterum sigillum rotundum (cuius diametros 85 mm efficit), de cera alba confectum, duo latera habens, e filis sericis rubri coloris appendet. Pars eius fracta desideratur. In cuius quidem sigilli utraque parte eadem figura atque in prioribus Friderici ducis sigillis, non nisi paulum immutata conspicitur. Etiam circumscriptionis (quae idem est atque in reliquis eiusdem ducis sigillis) singulae literae aliam formam habent alioque loco positae sunt. Circumscrip^tio partis anticae haec est: + P[AX DVC]IS FRIDERICI III MAIV SC^I WEHCEZLAI. Alterius vero partis circumscrip^tio haec est: + FRIDERICVS DEI GRA- CIA DVX BOE[MORV]M.

15

20

320^a.

Gotfridus de Falkenberg signo crucis accepto, praedium Streissenreut monasterio Reichenbacensi donat, praesente Friderico imperatore, cuius ministerialis fuit. — Inter testes: ,Fridericus de Eeger, Wernherus economus in Zedliz, Usalkus de Chunisgisberch, Heinricus de Loman, Udalricus de Loman .

25

[1188 ex.]

Monum. Boica XIV, pag. 427, num. 37 (ex libro traditionum monasterii Reichenbacensis saec. XII). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 37, num. 108.

30

Donatio anno 1188 exeunte facta esse videtur, quo tempore imperatorem Egrae fuisse Annal. Colonienses max. in Mon. Germ. Script. XVII, pag. 795 referunt.

321.

Fridericus I, imperator Romanorum, fundationem monasterii Reinfeldensis confirmat. — Inter testes: ,Otto dux Bohemiae‘. Ratisbonae 1189 mai 10.

35

320. f) ,Ratibor‘ in loco raso ead. manu scriptum A. — g) ,Radoslaus⁹ A. — h) ,a‘ ex ,u‘ eodem atramento corr. A.

¹⁶) Recte VI; quintus enim pontificatus Henrici episcopi annus iam 22 die mai anno 1187 exiit.

40

Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 151, num. 161 (ex [Noodt] Beiträge z. Erläut. d. Hist. d. Herzogth. Schlesw.-Holst. II, pag. 287). — Emler, Reg. IV, pag. 809, num. 2079. — Stumpf, Reg. num. 4523.

5 *Qua re Otto dux hoc tempore Ratisbonae moratus sit, Gerlacus Milovicensis in margine Ansberti Hist. de exped. Friderici imper. in cod. ms. Strahoviensi fol. 33^v his verbis refert: Hoc anno [1189] mortuus est Fridericus, dux Boemie, videlicet VIII kal. aprilis [= 25 mart.] cui successit Cunradus, qui et Otto, favore interim dominę Elisabethę, que castrum Pragense sibi dedit in manus, receptis ab eo sacramentis pro Olomutzensi, sed ipse adeptus, quod voluit, postea eam sefellit. Taliter ergo adeptus primo castrum, deinde 10 Boemiam nec non et favorem Boemorum, Ratisponam adiit et de manu imperatoris in ultima eius curia . vexilla percepit.' (Fontes rer. Boh. II, pag. 508.)*

322.

Helicha, ducissa Bohemiae, mariti sui Ottonis ducis assensu, monasterio Plassensi praedium suum in Čečin donat. Pragae 1189 iun. 15.

15 *Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A). Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 591. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 329, num. 350. — Erben, Reg. I, pag. 182, num. 399. — Scheinpflug in Mittheil. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 61, num. 9 (reg.).*

20 *Autographum manu scribæ cuiusdam monasterii Plassensis exaratum est, qui etiam aliarum eiusdem monasterii tabularum (v. num. 336, 342, 343) autographa scripsit. Diploma ab auctore litterarum Friderici ducis a. 1185 iun. 17 (num. 307) et Henrici episcopi Pragensis a. 1190 oct. 1 (num. 325) eidem monasterio datarum verbis contextum esse verisimillimum est. Praetereā etiam litterae Agnetis de Potvorov (num. 342) et conventus monasterii Plassensis (num. 343) ab eodem auctore compositae vel saltem ad exemplum eius conscriptae esse videntur. Communis haec diplomatum origo, quae unum idemque monasterium a variis personis accepit, facilime explicatur, si omnia, quae supra commemoravimus diplomata, a clero quodam monasterii ipsius verbis contexta esse censeamus.*

Notum sit Christi fidelibus presentibus et futuris, quod ego Helicha, dei gratia dicta ducissa Boemie, assentiente thori mei socio, Ottone duce illustrissimo, 30 tradidi pro animę meę remedio praedium meum, quod siltum est in Sheixin,¹ fratribus meis in Plaz domino deo famulantibus perpetuo possidendum. Ut autem hęc inconvulsis radicibus in posterum perseverent, sigilli mei impressione firmavi. Si quis autem hanc donationem meam irritam fecerit, vinculo anathematis se innodatum noverit. Huius vero donationis meę testes hii sunt: Dominus Otto 35 dux Boemie strennuus, Wacezlaus dux, dominus Henricus Pragensis episcopus, Florianus cancellarius et prepositus, Predotha curie iudex, Henricus prefectus de Aldenburch, Dersizlaus castellanus Bilzinensis, Cholaz camerarius meus, Pribizlaus filius Hemerammi, Wezel venator, Otto de Woirzan, Otto capellanus et fratres

322. ') Čečin, nunc domus saltuarii prope Babina, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).

sui Wissa et Marquardus et alii plures. Hęc autem acta sunt anno dominice incarnationis millesimo centesimo octogesimo IX°, in communi colloquio Boemorum, Pragę habito XVII kalendas ivlīi anno ducatus collateralis mei primo. Data per manum capellani mei Ottonis XVII kalendas ivlīi mensis.

(S. P.)

5

Autographo fragmentum sigilli de cera alba confecti e scidula membranae appendet. In parte priore expressum est sigillum formam ex longo rotundam habens, inque eo femina veste sinuosa induita sedens conspicitur, quae manu sinistra pectori imposita, in dextra sceptrum tenet. Circumscripțio: + ELY...//VCISSA BOEMIE. Parti posteriori expressum est fragmentum sigilli Ottonis ducis et quidem illa eius pars, in qua imago viri stantis effecta est; quod eadem forma atque pars prior sigilli diplomati num. 326 appensi proiectum est.

323.

Otto, dux Bohemiae, Hroznatam Crispum omnes possessiones suas, villis Peruc et Vlacciz' exceptis, fratribus hospitalis sancti Iohannis Hierosolymitani dedisse et ab eis villas Hlavno, Zdětin et Malé Březno ad vitae suae tempus accepisse attestatur.

Sadská 1189 —.

15

20

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

Appendix synoptica num. 8 (reg.). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 590. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 328, num. 349. — Erben, Reg. I, pag. 183, num. 401. — Geschichtsquellen d. Grafschaft Glatz I, pag. 11 (reg.). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospit. de S. Jean I, pag. 550, num. 865.

Autographum ignota quadam manu scriptum est. In summo membranae margine literae A—L ordine suo dispositae inscriptae sunt, quorum dimidia pars superior abscissa est, ex quo intelligi potest, de Hroznatae donatione binas tabulas iisdem verbis confectas fuisse.

25

¶ I^a nomine patris et filii et spiritus sancti amen. ¶ Ego Otto, dei gracia dux Boemie, intuitu pietatis et misericordie notum facio omnibus presentibus ac futuris, quod Groznata Crispus ad honorem dei et beati Iohannis Baptiste pro anima sua suorumque predecessorum dedit hospitali Ierosolimitano omnes suas possessiones, exceptis duabus villis, Peruce¹ et Vlacciz², quas alibi dederat, post decessum suum sueque uxoris a fratribus eiusdem hospitalis iure hereditario in perpetuum possidendas ad serviendum pauperibus et infirmis predicti hospitalis.

30

35

323. a) ita A (pro in').

¹⁾ Peruc, distr. pol. Louny (Laun). — ²⁾ Vlačice? Ubi vicus hic situs fuerit, incertum est.

Fratres vero eiusdem hospitalis Groznate duas villas concedunt Glawen³ et Stetin,⁴ pro quibus Groznata || tres marcas argenti solvere solebat, et terciam Breznez,⁵ ut in vita sua sine censu cum prelibatis possessionibus suis eas teneat. Si vero uxor ei supervixerit et alium maritum^b ducere voluerit, cum auro et argento suo
 5 et alia domestica supellectili vadat ad maritum et possessiones omnes cum omnibus suis appendiciis ecclesie relinquuntur. Si autem vidua permanserit, omnia prefata usque ad finem vite sue pacifice teneat et tunc, sicut supra dictum est, erunt ecclesie. Ut autem hec rata et inconvulsa perpetualiter utrobique conserventur, sigilli mei impressione confirmare dignum duxi. Ego quoque Henricus,
 10 Pragensis episcopus per dei graciam, ad idem corroborandum sigillum meum appono, et quicumque umquam violare presumpserit, auctoritate mihi divinitus concessa sub anathemate pono. Ego Martinus, quondam prepositus et nunc preceptor hospitalis, sigillum meum appono. Ego Bernardus, prior Boemie, sigillum meum appono. Ego Groznata sigillum meum appono. Actum est hoc in
 15 Sazka, anno dominice incarnationis MCLXXXIX, anno primo ducis Ottonis, quando positus est in sedem Boemie. Hii sunt testes, qui affuerunt: dux Otto Boemie, Henricus Pragensis episcopus, Florianus cancellarius, prepositus Pragensis Hermannus, decanus Sedezlaus, Pribizlaus prepositus in Bolezlau, Radozta prepositus^c in Lutomeriz,^d Albertus abbas de Stragouia, Henricus abbas
 20 de Brewenou, Hermannus abbas de Selliz, Tidricus abbas de Gradis, Albertus abbas de Cladrub, Otto abbas de Selewe, Ingilbertus archidiaconus, magister Alexander, Hermannus camerarius et Sauissa frater eius, Predota iudex curie, Matheus dapifer, Vitko et Cezema nepos eius, Vlricus Dirciçlauiz, Iurik Iuricouiz, Bogussa castellanus de Cladsco et fratres eius Ratibor, Hermannus, Lutobor,
 25 Vimika, Groznata filius Cezeme et frater eius Ernestus, Sobegherd filius Pribizlai Grossi et alii multi abbates, clerici, monachi, milites tam de Morauiia, quam de Boemia, qui convenerant in Sazka ad audienda statuta ducis Ottonis.

(S. P.) (S. P. F.) (S. P. D.) (S. P. D.) (S. P.)

Autographo quinque sigilla e membranae scidulis appendebant; quorum tantum primum et ultimum integrum restat. Primum sigillum rotundum (diametros 29 mm) de cera alba confectum est inque eo haec inscriptio sex versibus disposita legitur: FRA|TER · MAR|TINVS · PREPO|SITV|S. Secundi sigilli item de cera alba confecti perparvum tantum fragmentum restat, ex quo haudquaque cognosci potest, cuius sit. Tertium et quartum sigillum deperditum est. Quintum sigillum rotundum (diametros 26 mm) de cera alba confectum est. In cuius area conspicitur signum crucis hac circumscriptione inclusum: + BERNARDVS.

323. b) ,itum' in loco raso ead. manu scr. A. — c) altera ,p' eodem atramento ex ,o' corr. A. — d) ,z' eod. atramento ex ,c' corr. A.

*) Hlavno Kostelní prope Brandýs n. L. (Brandeis a. d. Elbe). — *) Zdětín distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — *) Malé Březno, germ. Klein-Priesen, ab Ústí n. L. (Aussig) versus orientem.

324.

Henricus VI, Romanorum rex, Philippo, Coloniensi archiepiscopo, se in posterum intra archiepiscopatus eius terminos nusquam alibi nisi in Duisburg et Dortmund monetas habiturum esse promittit. — Inter testes: ,Otto, dux Boemie‘.

Apud Francofordiam 1190 mart. 25.

5

Lacomblet, Niederrheinisches Urkundenb. I, pag. 365, num. 524. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 330, num. 352. — Erben, Reg. I, pag. 184, num. 404. — Stumpf, Reg. num. 4650.

325.

Henricus, episcopus Pragensis, Meinhero, abbatii Plassensi eiusque conventui praedium ecclesiae Pragensis in vico Čečín pro curia et vinea monasterii propria in suburbio Pragensi sita tradit.

Pragae 1190 oct. 1.

10

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Erben, Reg. I, pag. 184, num. 405 (frgm.). — Scheinpflug in Mittheil. d. Vereins f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 61, num. 10.

Autographum idem scriba exaravit, qui etiam diploma proxime sequens et quaedam alia scripsit. — Litterarum contextus ab auctore litterarum Friderici ducis a. 1185 (num. 307) et Helichae ducissae a. 1189 (num. 322) aliarumque eiusdem monasterii litterarum (num. 342 et 343) compositus esse videtur. Finem tantum diplomatis (notam temporis) et fortasse 20 invocationem quoque autographi scriptor more suo adiecit.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit Christi fidelibus ¶ tam presentibus quam futuris, quod ego Heinricus, dei gratia dictus sancte Pragensis ecclesiæ episcopus, assensu et consilio canonicorum meorum dedi abbati Meinhero de Plaz et fratribus suis predium ecclesiæ Pragensis situm in villa eorum nomine Cēcyn¹ pro curia et vinea eorum in suburbio sita. Ut autem hec involvis radicibus in posterum perseverent, placuit tam sigilli mei impressione, quam testibus roborari. Nomina testium: Hermannus prepositus, Sdizlaus decanus, Florianus prepositus et cancellarius ducis, Zlawon archidiaconus, Pribizlaus canonicus, Engelbertus archidiaconus Bechinensis, Alexander magister, Walc̄n canonicus, Hvalco custos, Ditlebus canonicus et ceteri Pragenses canonici, Georgius camerarius episcopi, Hartlebus dapifer, Erkenbertus, Reinardus, Berwinus pincerna, Martinus. Data Prage per manum Friderici cancellarii anno verbi incarnati M̄CXC̄, kalendis octobris, epacta XXIII, concurrente VII, inductione VIII. Si qua vero postmodum ecclesiastica secularisve persona concambium hoc irritum facere 35 temptaverit, anathematis vinculo se innodatum^a n[o]verit.

(S. P. D.)

(S. P.)

325. a) ita A.

¹⁾ Čečín quondam vicus, nunc domus saltuarii prope Babina, d. p. Kralovice (Kralowitz).

5

Autographo appendebant e scidulis membranae duo sigilla, quorum primum deperditum est. Secundum sigillum rotundum (diametros 80 mm), de cera alba confectum, satis attritum est. In cuius area figura conspicitur viri ornatu episcopi induiti sedentis, cuius manus dextra pedum, sinistra elata librum tenet. Circumscrip^{tio}: + H^EINRICUS [DI GR]A PRAGENSIS EPC.

326.

Otto, dux Bohemiae, una cum matre sua Maria monasterium ordinis Praemonstratensis in Louka instituit eique multas possessiones donat.

Pragae 1190 oct. 25.

- 10   *Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A). (Hugo) Sacri et can. ordinis Praemonstrat. Annal. II, Probat. pag. XLIII. — Kleiner, Series fundationis Lucensis, pag. 2 et 3 (frgm.). — Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 251 (Specimen cod. dipl. Mor.), num. 43. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 596 (frgm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 331, num. 353. — Erben, Reg. I, pag. 184, num. 406.*
- 15   *Autographum exaravit idem scriba, qui etiam autographum litterarum Heinrici, episcopi Pragensis, monasterio Plassensi a. 1190 oct. 1 datarum (num. 325) scripsit. Praeterea ad eandem manum haec autographa revocanda sunt: Hroznatae comitis de monasterio Teplensi condito testamentum (num. 357), Henrici, episcopi ducisque Bohemiae, diploma monasterio Teplensi a. 1197 datum nec non ea, quae a Přemyslao Ottocaro I rege et Daniele II, episcopo Pragense, monasterium Plassense annis 1207 et 1209 accepit diplomata (Erben, Reg. I, num. 505 et 520). Communis haec diplomatum origo, quae a variis personis variis monasteriis data sunt, haud aliter potest explicari, quam si omnium, quae diximus, diplomatum autographa ad clericum quendam ecclesiae Pragensis referuntur, cuius opera ad diplomata scribenda tam episcopis Pragensibus quam Bohemiae ducibus uti licuit. Nonnulla quae attulimus diplomata (num. 357, 358, Erben num. 505) ab scriptore ipso verbis contexta sunt. Quod an etiam in diplomate nostro ita sit, incertum est. Exordium tantum et finem diplomatis ab eodem scriba compositum esse, verisimilis est conjectura. — Locorum nomina explicat Peřinka in Sborník histor. kroužku Vlasti I (1900), pag. 109 sq. et Vlastivěda Moravská, Okres Znojemský, pag. 305.*

20   *¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Otto, dei gratia Boemorum dux, quondam marchio Morauię, in perpetuum amen. ¶ De gestis hominum suboriri solet sepe calumpnia, nisi lingua bonorum testium robur adhibeat^a aut scriptura. Notum igitur fieri volumus tam presentibus quam futuris, quod ego Otto, dei*

25   *gratia dux Boemorum, et nobilissima mater nostra, domina Maria, divina inspiratione commoniti pro nostrarum nostrorumque parentum remedio animarum || et ut presentis vite statum cum incolumitate nobis nostrisque successoribus pertransire divina concedat clementia, monasterium in Luca¹ ad honorem dei et beatę Marię semper virginis et sancti Wencezla gloriosi martyris a primis fundamentis construximus, statuentes, ut canonici sub regula beati Augustini et ordine Premonstratensi perpetuo ibidem deserviant et pro nostris et^b nostrorum succes-*

326. ¹) Louka, germ. Klosterbrück, prope Znojmo (Znaim).

^a) ,d' ex ,u' corr. A. — ^b, et' eod. atramento superscriptum A.

sorum delictis assidue intercedant et in missis eorum propriam pro nobis commemorationem faciant. Ad sustentationem autem canonicorum, qui sub regulari observantia deo in eodem cenobio militabunt, possessiones subscriptas in dotem ecclesię donatione legitima irrevocabiliter in perpetuum assignamus, concedimus et donamus; tali tamen tenore, quod si quisquam aliqua presumptione dotes illas, quas in presenti privilegio predicto monasterio confirmamus, ab eadem ecclesia alienaverit, ad me vel ad heredes meos, omni contradictione postposita, revertantur. Ceterum si ad usum suum et commoditatem ecclesię abbas et canonici eiusdem loci ex integro semper servaverint, quieto et irrevocabili iure illa beneficia 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 ipsis et ecclesię in perpetuum consistant. Quod si ego vel mei heredes diabolico instinctu nostrę donationis beneficium retraxerimus et contra decreti nostri paginam ire vel aliquam molestiam inferre temptaverimus, me siquidem meosque heredes maledictione obligo perpetua ac XXX auri libras prefatę ecclesię sub imperatorię distinctionis examine in integrum sine misericordia redditurum. Pretaxatę vero dotes, quas predictę ecclesię confirmamus, heę sunt: Capella sancti Nicholai² cum omnibus ei attinentibus, decimatio in marchia, tres villaę Dobsici,³ Popovici,⁴ Oblekovici,⁵ mansus unus in villa Pracih,⁶ alter in villa Zuassic,⁷ tertius in Mravitic⁸; capella sancti Georgii in Strachotin⁹ cum tribus villis Chaikovici,¹⁰ Popovici,¹¹ Chrepici¹²; capella sancti Iohannis in Rokiten¹³ cum villa una Popovici¹⁴; capella sancti Andreę in Gobza¹⁵ cum villa et sola taberna et uno molendino, Culchov^c¹⁶ cum duabus tabernis, Chegost,¹⁷ Sedlesovici,¹⁸ Bransudici,¹⁹ Opoyovici,^d²⁰ Odrenovici,²¹ Nemchici,²² Bischici,²³ Hiski,²⁴ Rokitnicea,²⁵ Brezowa,²⁶ Lutochor,²⁷ Prilucea,²⁸ Trebonchovici,²⁹ Domamile,³⁰

326. c) genuine ,Ceulchov', sed ,e' punto subposito deleta A. — d) genuine ,Opoyvici', sed eodem atramento ,o' superscripta A.

25

- ¹⁾ In Znojmo. — ²⁾ Dobšice. — ³⁾ Popovice, iam non exstat. — ⁴⁾ Velké Oleksovice, germ. Gross-Olkowitz, distr. pol. Znojmo. — ⁵⁾ Pračice, g. Pratsch, distr. pol. Znojmo. — ⁶⁾ Načeratice (?) interpr. Peřinka. — ⁷⁾ Mramotice, distr. pol. Znojmo. — ⁸⁾ Strachotice, germ. Rausenbruck, distr. pol. Znojmo. — ⁹⁾ Čejkovice quondam prope Oleksovice, ubi nunc campus dicitur Schankwitzäcker. — ¹⁰⁾ Popovice quondam inter Derflice et Tasovice. — ¹¹⁾ Křepice, distr. pol. Mor. Krumlov, g. Mähr. Kromau. — ¹²⁾ Rokytná, g. Rottigl, distr. pol. Mor. Krumlov. — ¹³⁾ Popovice prope Jaroměřice. — ¹⁴⁾ Staré Hobží, germ. Althart, distr. pol. Dačice (Datschitz). — ¹⁵⁾ Post ann. 1226 in fundo hoc civitas Znojmo (Znaim) condita est; v. Erben, Reg. I, num. 707. — ¹⁶⁾ Čehošť (?) nunc fortasse Gnast prope Zulb, boh. Čule, distr. pol. Znojmo. — ¹⁷⁾ Sedlešovice, germ. Edelspitz, prope Znojmo. — ¹⁸⁾ Bransudice, quondam prope Vršava germ. Frischau (distr. pol. Znojmo), ubi nunc campus dicitur Branskowitz. — ¹⁹⁾ Pokojovice, distr. pol. Třebič (Trebitsch). — ²⁰⁾ Odrovice, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ²¹⁾ Němčice quondam prope Vrbovec, g. Urbau, distr. pol. Znojmo. — ²²⁾ Byšice (Vevčice, distr. pol. Znojmo). — ²³⁾ Fortasse Český prope Podmole, germ. Baumöhl. — ²⁴⁾ Rokytnice quondam ap. Sádek et Roketnice in distr. pol. Třebič. — ²⁵⁾ Březová quondam prope Mašovice, distr. pol. Znojmo. — ²⁶⁾ Litoň, germ. Littohorn, distr. pol. Mor. Budějovice. — ²⁷⁾ Příluky? iam non exstat. — ²⁸⁾ Iam non exstat. — ²⁹⁾ Domamil prope Mor. Budějovice (Budwitz).

40

unus mansus in Lissenouic,³¹ Lodinicea,³² Chrauzko.³³ Huius autem donationis testes hii sunt adhibiti: Heinricus Pragensis et Kaym Morauiensis episcopi, Wladimirus et Brecizlaus frater eius, duces Morauię. Actum publice in curia nostra Prage, anno verbi incarnati M^{CM}CXC, inductione VIII, concurrente VII,
5 epacta XXIII, octavo kalendas novenbris. Data per manum cancellarii Floriani.*

(S. P.)

10 *Autographo filis sericis coloris flavi et rubri suspensum est sigillum rotundum de cera alba confectum, cuius diametros longitudinem habet 85 mm. In antica sigilli parte expressa est figura viri stantis tunica induiti, qui in manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscrip^tio: + OTTO D^I G^RA DVX BOEM. In altera sigilli parte vir depingitur in solio sedens, cuius caput nimbo ornatum est, manu sinistra scuto innexus, manu dextra vexillum tenens. Circumscrip^tio: + PAX OTTONIS ·II MAI V S VENIC^ESLAI.*

327.

15 *Henricus VI, imperator Romanorum, comitem Reinerium de Bartolomeo eiusque uxorem Adelinam tuendos suscipit. — Inter testes: ,Otto, illustris Boemorum dux‘.*
Prope Urbem 1191 apr. 17.

20 *Stumpf, Acta imperii (Reichskanzler III) pag. 259, num. 186 (ex apogr. in tabulario Roncionii Pisis). — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 407 (exc. ex autogr. tabularii Vatican). — Stumpf, Reg. num. 4694.*

328.

25 *Henricus VI, imperator Romanorum, sententiam principum imperii de bonis ecclesiasticis non alienandis et de aedificiis in atrio palacii episcoporum vel abbatum non construendis confirmat, praesente inter alios: ,Ottone duce Boemie‘.*

In silva Libertina¹ 1191 apr. 19.

Monum. Germ. hist. Legum sect. IV, Constitutiones I, pag. 479, num. 336. — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 408. — Stumpf, Reg. num. 4697.

*) Inferiori membranae replicatae margini scidula membranae assuta est, in qua manu saec. XIII ineuntis haec memoria inscripta est:

30 Hec sunt ville et cetera, que temporibus W(ladislai), marchionis Moraie, ecclesie nostre collata sunt: Culchou, Preschep, Gozteradici cum silva Vzgor, Gerossouici, Martini, Vmztinici, Zuchogurdli, campus iuxta Lodinic, in quo bellum habitum est inter Bohemos^a et Moraos, quem dedit marchio W(ladislaus) pro remedio anime sue, Burowici, quatuor mansus iuxta Domamil, in Cidlina mansus unus, silvam in Rinolc, Lucam 35 cum pomeriis, que dedit Otto^b dux cum matre sua M(aria); que postea per episcopum et ducem H(enricum) Boemie confirmata sunt.

a) prima ,o' ex ,e' corr. — b) sequitur ,marchio', sed punctis subpositis deletum.

326. ³¹) Lisenice, alias Lesonice, germ. Lissnitz, distr. pol. Mor. Krumlov. — ³²) Loděnice, distr. pol. Mor. Krumlov. — ³³) Kravsko, distr. pol. Znojmo.

40 328. ¹⁾ Inter Frosinone et Roca d'Acro.

329.

Henricus VI, imperator Romanorum, cum civibus Ianuensibus foedus facit, quod ut in fide maneat, iureiurando affirmant Ianuensium legati et nonnulli principes imperii, inter quos: ,Otto, dux Boemie‘.

Ante Neapolim 1191 mai 30.

5

Monum. Germ. hist. Legum sect. IV, Constitutiones I, pag. 479, num. 337. — Stumpf, Reg. num. 4701.

330.

Henricus VI, imperator Romanorum, civitati Placentinae¹ regalia concedit. — Inter testes: ,Oddo dux Boemie‘.

10

In obsidione Neapolis 1191 iun. 5.

Monum. Germ. hist. Legum sect. IV, Constitutiones I, pag. 471, num. 332. — Böhmer, Acta imperii selecta, pag. 164, num. 178. — Stumpf, Reg. num. 4704.

331.

Henricus VI, imperator Romanorum, abbatiam Sancti Ghislenii [Saint Ghislain] in regione Hannonia Belgiae tuendam suscipit eiusque possessiones confirmat. — Inter testes: ,Otto, Boemorum dux.‘

Apud Neapolim 1191 iun. 17.

Miraeus, Cod. dipl. Belgiae I, pag. 554. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 333, num. 355 (exc.). — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 409. — Stumpf, Reg. num. 4708.

20

332.

Coelestinus III papa Alberto, abbati Strahoviensi, Henrico, abbati Brevnoviensi, et Floriano, praeposito Vissegradensi, mandat, ut controversiam diutinam, quae inter monasterium custodum Sepulcri dominici in Zderaz et fratres hospitalis Hierosolymitani de possessione villaे Manětin est, determinent.

25

Laterani 1191 novb. 12.

Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

J. Delaville Le Roulx, Cartulaire général de l'ordre des hospit. de S. Jean de Jérusalem I, pag. 580, num. 913 (ex apogr. saec. XVIII in diplomatario eiusdem tabularii I, num. 16) 30

Celestinus episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis Stragouensi¹ et . Brewenensi² abbatibus et || preposito³ Wissegradensi salutem et apostolicam benedictionem. Cum inter dilectos filios nostros Sepulcarios et || fratres hospitalis Ierosolimitani super villa, que dicitur Manetim,⁴ quam idem Sepulcrai⁵ et hospita||larii sui iuris esse proponunt, controversia diutius fuerit agitata et ipsam bone memorie Clemens papa, predecessor noster, ad petitionem^a predictorum Sepulcraliorum primo venerabili fratri nostro Pragensi episcopo⁵ et postmodum dilectis filiis abbati de sancto Emeramo et magistro scolarum Rati-
sponensium commiserit terminandam, nonnullis intervenientibus occasionibus
causa ipsa finem adhuc debitum non accepit. Nolentes igitur eiusdem cause
decisionem ulterius protrahi, discretioni vestre per apostolica scripta preciendo
mandamus, quatinus partes ad vestram presentiam convocantes audiatis diligenter,
que fuerint hinc inde proposita, et causam ipsam infra triginta dies post harum
susceptionem, appellatione remota, mediante iustitia terminetis. Quod si altera
partium in prefixis a vobis terminis se duxerit absentandam, vos nichilominus
rationes alterius partis curetis, appellatione remota, recipere et causam ipsam
sine appellationis diffugio fine canonico terminare. Datum Laterani II idus
novembbris, pontificatus nostri anno primo.

(B.)

20 *Litteris appendet e filo cannabis Coelestini III papae bulla plumbea, cuius imaginem vide ap. Diekamp, Päpstl. Urkundenwesen in Mittheil. d. Instituts f. österr. Geschichtsforschg. III, tab. ad pag. 627, num. 5 et 24.*

333.

25 *Coelestinus III papa Henrico, episcopo Pragensi mandat, cogat Milgostum et matrem eius, ut fratribus hospitalis Hierosolymitani quindecim villas iniuste ablatas restituant; fratribus ordinis Cisterciensis et Praemonstratensis interdicat, ne cum eis communicent, donec satisfecerint.*

Laterani 1192 apr. 12.

30 *Autographum in membrana scriptum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).*

J. Delaville Le Roux, Cartulaire général des hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 584, num. 921.

332. a) ,tionē' in loco raso scriptum A.

¹⁾ Alberto 1176—1208. — ²⁾ Henrico 1169—1197. — ³⁾ Floriano 1182—1194. —

35 ⁴⁾ Manětin, distr. pol. Kralovice. — ⁵⁾ Henrico (Břetislavo) 1182—1197.

Celestinus episcopus, servus servorum dei, venerabili fratri. Pragensi episcopo¹ salutem et apostolicam benedictionem.|| Cum mater Millogoste olim in domo dilectorum filiorum nostrorum fratrum Ierosolimitani hospitalis habitum regularem assumpserit^a ibique fuerit sub illorum habitu sex annis et amplius conversata, postmodum fraudulenter ab illis recedens, cum predicto M.² filio suo quindecim villas dictis fratribus contra iustitiam auferre presumunt. Nolentes 5 igitur tantum ipsorum fratrum dispendium in pacientia sustinere, quos sue religionis intuitu debemus specialius defensare, fraternitati tue per apostolica scripta mandamus atque precipimus, quatinus tam predictam mulierem quam filium suum, ut eisdem fratribus coram te iustitiam plenam exhibeant, dilatione et appellatione 10 remota, ecclesiastica districione compellas; Cisterciensis et Premonstratensis ordinis fratribus ex parte nostra districte precipiens, ut illis, contra sententiam, quam de mandato nostro duxeris promulgandam, donec satisfecerint, communicare nulla occasione presumant. Datum Laterani II idus aprilis, pontificatus nostri anno II. 15

(B.)

Bulla plumbea eadem atque in litteris proxime praecedentibus e filo cannabis, quo litterae clausae erant, appendet.

334.

Henricus VI, imperator Romanorum, ecclesiae Magdeburgensi, Wichmanni 20 quondam archiepiscopi¹ officiis inductus, castrum Haldensleben, curtem et abbatiam Königslutter aliasque Henrici (Leonis), ducis Brunsvicensis, proprietates donat. — Inter testes: „Henricus Pragensis episcopus“ et „Odocharus dux Bohemorum“.

Gelnhausen 1192 iun. 1. 25

Gercken, Cod. dipl. Brandenburg. IV, pag. 432. — Stumpf, Reg. num. 4746.

Nota temporis annum quidem MCXCIII adfert, sed indictio et regni imperiique anni diploma ad annum 1192 pertinere ostendunt. (Cohn in Forschungen z. Deutsch. Gesch. IX, pag. 544, not. 4 diploma anno 1193 attribuendum esse perperam putat.) — Testes non ad donationem apud Gelnhausen 1 die iunii factam, sed ad diplomatis exhibitionem, 30 quae demum mense novembre exeunte vel decembre ineunte Altenburgae consecuta est, referri exponit Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre I, pag. 161, 163; II, pag. 347, 459, 497. — Cf. Bloch, Forschungen z. Politik K. Heinrichs VI, pag. 39, not. 2.

333. a) ,t^c in loco raso corr. A.

¹⁾ Henrico Břetislavo. — ²⁾ Milhosto.

334. ¹⁾ Obiit 1192 aug. 25.

335.

*Henricus, episcopus Pragensis, villam Mračnice Mechtfrido de Slavčeves
XV marcis argenti puri vendit.*

[1184—1192.]

- 5   *Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli metropol. Pragensis asservatur (A).*
Erben, Reg. I, pag. 178, num. 390 (frgm.).
Autographum manu quadam ignota, quae iam in nullo prorsus alio Henrici episcopi diplomate occurrit, exaratum est. — Erben nulla ratione allata, litteras circiter annum 1186 datas esse putat. Post annum 1184 datas esse nomen Hermanni, praepositi Pragensis, inter testes adductum ostendit; ante medium annum 1192 necesse scriptae sint, quod Gerlaco Milovicensi teste, Henricus episcopus eo tempore ad curiam imperatoris profectus est, unde demum circiter mensem iulium anni 1193 iam dux rediit. [Anno 1193 Heinricus, Prag. ep., qui priore anno — cognatis suis Premyzlao et Wadizlao, isti Boemiam et illi Morauiam, obtinuerat, pro quibus tali se sponsione obligaverat, ut si tempore statuto pecuniam non solverent, ipse captivitatem imperatoris intraret et mandatis eius staret usque ad solutionem debiti. Qua necessitate coactus est dimidium preteriti et dimidium presentis anni, hoc est fere integrum annum, partim in Egra partim in curia imperatoris consistere . . . ‘Fontes rer. Boh. II, pag. 509.]

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Heinricus, dei gratia sancte Pragensis ecclesie episcopus. ¶ Persepe animus humanus a se per diversa rapitur, 20 ut tardante ingenio facile oblivio rei geste concrescat atque ingeniosis plerisque per neglectum res nota abolescat, nisi scripture testimonio roboretur et sic ad memoriam revocetur. Ne igitur facta nostra per oblivionis caliginem aliquam in se contrarietatem habere inveniantur, providere cupientes, semperque fidelium suorum attentius quemlibet curam gerere pium fore attendantes, notum esse 25 volumus tam futuris quam presentibus cunctis Christi fidelibus, quod nos de patrimonio nostro villam Mrachniz¹ ad curiam nostram Massoviz² pertinentem cum omnibus suis attinentiis sine omni diminutione sive exceptione dilecto fidei nostro Mechtfrido de Zlavchauez³ prompti ac devoti servicii ipsius intuitu pro XV marcis puri argenti, quas pro necessitate ecclesie nostre expendendas tunc 30 temporis nostra expetebat indigentia, possessivo et hereditario iure possidendum sine omni contradictione contulimus. Porro ipso annuente adiecimus, quod post mortem ipsius et filiorum eius, qui nunc sunt, quique ex illis nascentur et exurgent, post mortem inquam illius, quem forte sine herede decedere contigerit, ecclesia nostra Pragensis iam dictam villam sine omni gravaminis molestia quiete possideat. 35 Hoc autem factum nostrum ne quis successorum nostrorum infringere vel inmutare attemptet in posterum, auctoritate dei, beatorum apostolorum Petri et Pavli, domini pape et nostra, banno indissolubili et sub examine tremendi iudicii confirmamus et quicunque huic facto nostro contrariari voluerint, cum Dathan

40   335. ¹⁾ *Mračnice, germ. Raschnitz, distr. pol. Horšív Týn (Bischofsteinitz). — ²⁾ Mašovice, distr. pol. Horšív Týn. — ³⁾ Slavčeves? Vicus hic iam non exstat, nisi forte nomen hoc Slavikovice, germ. Slavikau, prope Kdyně (Neugedein) interpretari liceat.*

et Abiron vivos absorbendos et igne inextinguibili puniendos deputamus. Ad abigendum itaque omnimodum dubietatis errorem iam dictam villam pretaxato fideli nostro privilegio nostro sigilli nostri inpressione signato stabilimus, adhibito idoneorum ac veridicorum virorum testimonio, quorum nomina sunt hec: Albertus Cladrubensis abbas, Hermannus Pragensis maior prepositus, Engelbertus Bechinensis archidiaconus, Cristophorus Tinensis archidiaconus, Fridericus Satcensis archidiaconus; laici quoque: Georgius camerarius domini episcopi, Wichnandus agazo, Hartlews dapifer, Berwinus pincerna, Erkenbertus subdapifer, Martinus subpincerna, Ositca villicus domini episcopi in Gorsov, Wlfkerus et Willelmus de Godoviz et alii multi tam clerici quam laici. 10

(S. P.)

Autographo appendet e filo cannabino Henrici episcopi sigillum de cera alba confectum, idem atque in num. 325.

336.

Testimonium de praedii Lomany donatione monasterio Plassensi per Ulricum filium Drslavi facta. 15 — 1192 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 605. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 334, num. 357. — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 411. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. 20 in Böhmen XII, pag. 61, num. 11 (reg.).

Autographum manu scribæ cuiusdam monasterii Plassensis exaratum est, qui etiam alias eiusdem monasterii litteras (v. num. 322, 342, 343) scripsit. — Ante medium annum 1192 ea, quorum testimonium litterae reddunt, acta esse, nomen Henrici episcopi inter testes adductum ostendit; cf. prooemium litteris proxime praecedentibus additum. 25

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, quod ego Vlricus, Drizlai filius, || preedium meum nomine Loman¹ cum attinenciis suis, trans mare in periculo mortis || positus, divino instinctu fratribus in Plaz domino deo famulantibus pro remedio animę mee || parentumque meorum contulerim. Hanc itaque donationem et cetera negocia mea Marquardo fideli socio meo pro 30 dei amore filiis ac fratrebus ceterisque propinquis et amicis meis manifestandum commisi. Hoc autem si quis infringere temptaverit, indulgentiam peccatorum meorum se impedisce noverit. Eapropter rogo vos omnes precibus quibus valeo, quatinus tam pro vestra quam pro mea salute elemosinas meas iure perpetuo confirmetis. Hęc a Marquardo, Vitcone, Hermanno, Pribizlao filii et fratrebus 35 ceterique fideles beatę memorię Vlrici audientes coram glorioso duce domino

336. ¹) *Lomany, quondam villa, nunc curia aratura prope vicum Lomnička, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).*

Primuzelone ac venerabili episcopo domino H.² confirmaverunt et testes adhibuerunt. Hii autem sunt testes: dominus dux Primuzel, dominus episcopus H., Ratibor iudex curie, Grabis camerarius, Hermannus Marquardi filius, Zbramir, Dirsizlaus, Ruzo, Mutin, Hoier, Zmil, Bleh, Marquart, Otto de Wrscan, Ian iudex
 5 Bilzinensis, Pribizlaus Cozche filius, Vitec, Lutbor, Oetzlau, Martin Oztre filius, Boguzlaus, Stibor de Kis, Ian frater Golas, Bertoldus, Naschepulc, Petrus, Thimo, Ian de Natuniz, Hermannus Wilhelmi filius, Bogual, Ernest, Diwis, Budiwoi, Bernart, Pribizlau, Bun, Purkos, Marquart et fratres sui, Zbis, Cunrat filius Sturm, Florianus cancelarius,^a Rabodo scriba. Hec autem acta sunt anno dominice
 10 incarnationis millesimo centesimo XCII, indictione X.

(S. P.)

Autographo appendet e scidulis membranae sigillum rotundum (diametros 60 mm) de cera alba, duo latera habens. In priore sigilli parte vir depingitur in solio sedens, cuius caput nimbo ornatum est, manu sinistra scuto innexus, dextra vexillum tenens. Circumscrip^tio: + SANCTVS WENCESLAVS. In altera sigilli parte imago est equitis, qui manu dextra vexillum, sinistra vero scutum, quo corpus suum protegit, tenet; in scuto insigne aquillae caput dextrorum convertentis conspicitur. Circumscrip^tio: + DVX PREMISL.

337.

Henricus VI, imperator Romanorum, episcopatui Firmano¹ privilegium
 20 tuitionis a patre suo quondam concessum² renovat. — Inter testes: ,Henricus, Pragensis episcopus.⁴ Apud castrum Herzberg³ 1192 oct. 27.

Ughelli, *Italia sacra II* (ed. Romae 1647), pag. 698. — Stumpf, Reg. num. 4776. — Cf. ea, quae ex Gerlaci Milovic. Chron. (Font. rer. Boh. II, pag. 509) ad num. 335 adnotavimus. Vide etiam Toeche, *Kaiser Heinrich VI*, pag. 243.

338.

Henricus VI, imperator Romanorum, Bernardo, episcopo Patherbrunnensi montem Desenberg et universa praedia, quae comites Sigifridus de Boineburg et Conradus de Brochusen in episcopatu Patherbrunnensi habuerunt, pro castro
 30 Plesse donat. — Inter testes: ,Heinricus, marchio Morauię.⁴

Apud Mühlhausen¹ 1192 nov. 4.

Erhard, *Cod. dipl. hist. Westfaliae II*, pag. 221, num. 520. — Stumpf, Reg. num. 4777.

336. a) ita A.

²) Henrico.

337. ¹) Fermo ab Ancona meridiem versus. — ²) Stumpf, Reg. num. 4414. — ³) Ab Nordhausen versus septemtr. et occidentem.

338. ¹) In Saxonia.

339.

Henricus VI, imperator Romanorum, sententiam principum de feodis, quae ministeriales ab ecclesiis habent, confirmat. — Inter testes: ,Heinricus, Pragensis episcopus.'

Apud Altenburg 1192 nov. 17.

5

Monum. Germaniae hist.: Legum sectio IV, Constitutiones I, pag. 501, num. 352. — Stumpf, Reg. num. 4780. — Erben, Reg. I, pag. 185, num. 410. — Cf. Bloch, Forschungen zur Politik Heinrichs VI, pag. 39, not. 2.

Idem episcopus etiam inter testes constitutionis de aedificiis in platea publica constructis, quae eadem die data est, adfertur. Monum. Germ. l. l. pag. 502, num. 353; Stumpf, num. 4781.

340.

Henricus VI, imperator Romanorum, hospitalis Altenburgensis tutelam suscipit eique ecclesiam in Altenkirchen cum pertinentiis donat. — Inter testes: ,Heinricus, Pragensis episcopus.'

Apud Altenburg 1192 novb. 20.

15

Böhmer, Acta imperii selecta pag. 168, num. 180. — Stumpf, Reg. num. 4785. — Cf. Bloch, Forsch., pag. 39, not. 2.

Circiter idem tempus etiam Otacarum ducem Altenburgae in curia imperatoris fuisse, diploma num. 334 docet.

20

341.

Henricus VI, imperator Romanorum, monasterio Buch parochiam de Leisnig tradit. — Inter testes: ,Heinricus, Pragensis episcopus.'

Apud Altenburg 1192 dec. 1.

Schöttgen et Kreysig, Diplomataria II, pag. 171. — Stumpf, Reg. num. 4786. — Cf. Bloch, Forsch., pag. 39, not. 2.

25

342.

Agnes, uxor Cunonis [de Potvorov] villarum Hluboký, Pleva et Dražen praedia villamque Srubný monasterio Plassensi donat.

— 1193 —.

30

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Erben, Reg. I, pag. 187, num. 414. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 62, num. 13 (reg.).

35

Autographum manu eiusdem scriptoris, qui et alias monasterii Plassensis litteras (v. num. 322, 336, 343) scripsit, exaratum, in monasterio ipso etiam verbis contextum esse videtur. — Nota temporis non ad donationem (quam anno 1192 factam esse, verba in audience gloriosi ducis Primuzelonis atque venerabilis episcopi domini Henrici declarant), sed ad litterarum exhibitionem pertinet.

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, quod ego Agnes, uxor Cūnonis, filii ‖ Gumpoldi, predia trium villarum cum omnibus suis attinentiis, quarum sunt nomina hēc: Glubochi,¹ ‖ Vplewi,² Vdrascha³ et quartam nomine Zrubni,⁴ hereditario iure a Drazlao meo proprio argento redempta, quas 5 Cūno, maritus meus, ante nostram coniunctionem sibi vendiderat, pro remedio animę mee maritique mei Cūnonis ceterorumque parentum nostrorum fratribus in Plaz deo servientibus perpetuo iure possidenda contulerim. Et ut hēc donatio mea rata et inconvulsa in posterum perseveret, placuit in audientia gloriosi ducis Primuzelonis atque venerabilis episcopi domini Henrici nec non et Thidlebi 10 aliorumque multorum probabilium virorum testimonio confirmari. Hii vero sunt testes: Ditleb, Lutwin, Zlaibor, Bleh, Bawor, Dirsislaus filius Ruz, Milgozt, Bogutha, Zbis, Zlauc, Michul, Throian, Zulislau, Zobegirt, Boguzlaus, Witla, Iarozlau, Budiwoi, Ben, Vlricus de Zulizlao, Mirozlaus, Matheus, Iuric filius Zlauwathe, Nadimir, Ian de Natuliz, Stibor de Zagor, Diwis, Henricus fratres, Petrus, Zstizlaus 15 fratres, Damian. Facta sunt autem hec anno dominicę incarnationis MCXCIII, indictione XI. Si quis vero hanc donationem meam infringere voluerit, eterno igni se cremandum noverit, nisi resipiscens penitendo domino deo satisfecerit.

(S. P. F.)

20 *Autographo fragmentum sigilli Premislai ducis, de cera alba confecti, eiusdem atque in num. 336, appendet e scidula membrane.*

348.

Conventus monasterii Plassensis Drslavo et Rúsoni villam Lomany, ab Ulrico, filio Drslavi, sibi donatam, viginti duobus marcis et praedio suo Čížkov compensat.

25

— 1193 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Erben, Reg. I, pag. 187, num. 415. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 62, num. 12 (reg.).

30

Autographum idem monasterii Plassensis scriba scripsit, cuius manu etiam aliae eiusdem monasterii litterae (v. num. 322, 336, 342) exaratae sunt. Litterae haud dubie in monasterio ipso etiam verbis contextae sunt (v. num. 322). — De nota temporis cf. quae ad num. 342 adnotavimus.

35

342. ¹⁾ *Hluboký, distr. pol. Kralovice (Kralowitz).* — ²⁾ *Pleva, quondam villa prope collem Plevka a Dražen versus meridiem.* — ³⁾ *Dražen non longe ab Manětin, distr. pol. Kralovice.* — ⁴⁾ *Iam non exstat.*

Notum sit omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, quod Ölricus, Dirsizlai filius, preedium suum nomine Loman¹ cum suis attinentiis, trans mare in periculo mortis positus, nobis Christi pauperibus in Plaz pro remedio anime sue parentumque suorum contulerit. Ali quanto vero tempore Dirſizlao et Ruzone hoc impeditibus et veridicis relatoribus quasi credere nolentibus, tandem eorum iuramento et nostra inter nos conventione facta, viginti duarum marcarum et predio nostro Thischō² cum suis appendiciis addito, quasi concambium fecimus coram domino duce Primuzelone et Pragensi episcopo domino Henrico et ceteris primatibus terre, et filiis ipsius Ölrici consentientibus ob debitam dilectionem patris. Et ut hęc rata et inconvulsa in posterum permaneant, placuit his testibus confirmari, quorum nomina sunt hęc: Ruz, Olrich, Dirsizlau, Protiva, Ivric filius Zlauwathę, Herman filius Wilhelmi, Ian de Natuniz, Ben frater Budiwoi, Ota, Wisec, Ota, Buguzlau, Woita, Otewec, Vgolt, Zuda, Pocin. Si qua in futurum ecclesiastica secularisve persona hoc factum irritum facere temptaverit, vinculo anathematis se innodatum^a noverit. Facta sunt autem hęc anno dominice incarnationis M̄CXCIII, indictione undecima. 10 15

(S. P. F.)

Autographo appendet e scidula membranae fragmentum sigilli Premislai ducis, de cera alba, quod eadem forma atque in num. 336 provectum est.

344.

20

Dětlebus monasterio Plassensi hereditatem a fratre suo Gumpoldo donatam, deinde a se ablatam, villis Stražiště, Sedlec et Černá huf compensat eique, ut alias tres villas patris sui Gumpoldi dimidiāque araturam Cunonis fratris eius et molendinum possideat, permittit.

[1192—1193 iun.]

25

Autographum in membrana scriptum in c. r. bibliotheca universitatis Pragensis assertatur (A).

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 606. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 333, num. 356. — Erben, Reg. I, pag. 186, num. 413. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 62, num. 14 (reg.).

30

Autographum ignota quadam manu exaratum fortasse in monasterio ipso scriptum est. — Litteras anno 1192 vel 1193 ante mensem iunium confectas esse, primum Přemysl dux inter testes nominatus, tum ipsius sigillum iis adfixum fidem exhibent.

343. a) ita A.

¹⁾ *Lomany, quondam villa nunc curia aratuae prope Lomnička, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). — ²⁾ Čížkov prope Blovice, distr. pol. Plzeň (Pilsen).*

35

† Universis tam presentibus quam posteris nostris significamus, quod Dietlebus hereditatem fratris sui Gumboldi nobis pro remedio anime sue collatam potestative abstulit. De hoc vero malo resipiscens, quasi concambium faciendo, pro hac hereditate alias tres villas tam pro anima sua, quam fratris prenominati
 5 Cōboldi ecclesie sancte Marię in Plaz contulit. Quorum nomina sunt hec: Strasisce,¹ Cedilice,² Scernogat.³ Sed et alias villas patris sui Cumboldi, Dubrawiz,⁴ Bor,⁵ Mladatiz,⁶ pro remedio anime sue ecclesie eidem traditas nec non ad dimidiā araturam fratris eius Cōnonis et molendinum in pace pro anima sua habere permisit. Huius rei testes sunt hi: Primuzil dux Boemorum, Iohannes
 10 iudex, Lvtelbor filius Smil, Troianus, Damganus, Bun, Norberc, Suest,^b Lvdewig,^c Cunradus filius Protie, Lvtwinus, Rapoto notarius, Adelbertus capellanus, Buche, Pridota, Bohedaz Radozte, Cunradus filius Gothescal, Clvsene cum fratre suo Baviar, Dluhemil et Petrus miles eorum.

(S. P.)

15 *Autographo appendet e scidula membranae Premislai ducis sigillum de cera alba idem atque in num. 336.*

345.

Henricus VI, imperator Romanorum, monasterio Maulbronn donationes quasdam per Ulricum de Iptingen factas confirmat. — Inter testes: ,Henricus 20 dux et episcopus Boemorum.'

Wirzburgae 1194 jan. 28.

Wirtembergisches Urkundenb. II, pag. 301, num. 487. — Stumpf, Reg. num. 4845.

346.

Henricus VI, imperator Romanorum, monasterium Waldsassense tuendum 25 suscipit. — Inter testes: ,Heinricus, episcopus et dux Bohemie.'

Wirzburgae 1194 jan. 29.

Monum. Boica XXXI, 1, pag. 452, num. 235. — Meiller, Reg. Babenberg. pag. 75, num. 69. — Erben, Reg. I, pag. 188, num. 417. — Stumpf, Reg. num. 4846.

344. a) ,Dubrawiz, Bor, Mladatiz' eodem atramento eademque manu superscriptum A. — b) prima literae ,u' hasta ex ,t' radendo correcta A. — c) ,Lvdewig' A.
 30 1) Stražiště, germ. Stradischt, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). — 2) Sedlec prope Kralovice. — 3) Černá huť (alias Černěhať), germ. Tschernheit, prope Stražiště. — 4) Doubravice Česká, germ. Böhm.-Doubrawitz, distr. pol. Kralovice. — 5) Iam non exstat. — 6) Mladotice, germ. Mlatz, distr. pol. Kralovice.

347.

Henricus VI, imperator Romanorum, episcopatui Bambergensi allodium quoddam ab Ottone de Lobdaburg in curia apud Saalfeld ei traditum confirmat. — Inter testes: ,Henricus dux et episcopus Boemorum.'

Norimbergae 1194 mart. 18.

5

Monum. Boica XXIX, 1, pag. 479, num. 559. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 338, num. 361. — Erben, Reg. I, pag. 189, num. 419. — Stumpf, Reg. num. 4851.

Testes in diplomate adductos partim ad donationem in Saalfeld mense februario exeunte, partim ad diplomatis exhibitionem Norimbergae factam referri, exponit Ficker, Beiträge z. Urkundenlehre I, pag. 133 et 263.

10

348.

Henricus, dux Bohemiae et episcopus Pragensis, contentionem, quae inter ecclesiae Pragensis canonicos et monasterii Plassensis monachos de praedio Kralovice erat, hoc modo componit, ut monasterium Plassense, quadraginta argenti marcis ecclesiae Pragensi solutis, praedium illud in possessione sua 15 retineat.

Pragae 1194 sept. 30.

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 338, num. 360 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 189, num. 420. — Scheinpflug in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII, pag. 63, num. 15 (reg.). 20

Autographum manu quadam ignota exaratum est. — In membranae aversae extremo margine manus multo posterior (saec. XVI) adnotavit: ,Habetur dupliciter', sed alterum illud autographum deperditum est.

(C) ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Heinricus, dei gratia dux Bohemorum et Pragensis ecclesię episcopus. ¶ Cum ex debito nostrę sollicitudinis pro pace, securitate et concordia omnium nobis commissorum vigilare, orare et omnibus modis, ¶ quibus possumus, satagere semper teneamur, locis tamen religiosis et domibus deo dicatis, sive etiam personis divino officio ¶ mancipatis ad laudem et gloriam et honorem domini nostri Iesu Christi specialius, devotius et studiosius intendere debemus. Huius itaque nostri officii debitum exsequentes, omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris esse volumus, quia controversia, que emerserat inter canonicos Pragensis ecclesię et monachos Plazensis monasterii de quodam predio nomine Cralouic,¹ de consilio

348. ¹⁾ *Kralovice a Plzeň (Pilsen) versus septemtrionem*

sapientum et autenticorum virorum et de communi consensu utriusque conventus coram nobis et aliis non contempnende auctoritatis personis in hunc modum sopita est: Pragensis ecclesia a Plazensi monasterio quadraginta marcas argenti suscepit, ut et ipsa, quod sue utilitati deperire videbatur, inde recompensaret, et 5 Plazense monasterium memoratum preedium perpetuo iure in pace possideret. Ut autem hoc beneplacitum, libera voluntate utriusque ecclesie coram nobis celebratum, ratum et inviolabile omni tempore permaneat, auctoritate nobis a deo concessa confirmavimus et sigillis nostris et sigillis sanctorum patrum Wencezlaui atque Adalberti consignavimus. Si quis vero huius nostre confirmationis ali- 10 quando temerator extiterit et Plazense monasterium de memorato predio molestare atemptaverit, nisi ammonitus resipiscat, vinculo anathematis eum innodamus et perpetuis cruciatibus cum diabolo et angelis eius deputamus. Amen. Factum est hoc in urbe Praga anno dominice incarnationis millesimo CXCIII^{II}, indicione XII, epacta XXVI, concurrente V, ducatus ducis Heinrici anno II et episco- 15 patus XIII. Nomina personarum, que huic facto interfuerunt et assensum pre- buerunt, hec sunt: Heilbertus Morauiensis electus, Zdezlaus Pragensis ecclesie decanus, Florianus eiusdem ecclesie prepositus et cancellarius ducis, Zlauon achidiaconus, Alexander magister, Pribizlaus archidiaconus, Hualko thesaurarius, Sifridus prepositus, Valcun, Iohannes, Dulcianus, Ansalmus, Detlebus, Bartholo- 20 meus, Milozaus, Boguzlaus, Wecemilus, Benco, Fridricus, Mirozlaus, Gallus, Paulus, Vitalis, Laurencius, Paulus, Albertus abbas, Wadizlaus dux, Grabisse- camerarius, Iuric dapifer, Röpreht, Boguzlav, Milgost, Herman, Zbramir, Wissec, Ianek, Detrih, Herman. Data per manum Floriani cancellarii et per manum Hualconis thesaurarii II kalendas octobris.

25

(S. P.)

(S. P.)

(S. P.)

(S. P.)

30

Autographo quatuor sigilla rotunda, de cera alba confecta, e membranae scidulis appendent. In primo sigillo, cuius diametros 86 mm efficit, episcopus depingitur in solio sedens, manu sinistra pedum tenens, dextra ad benedictionem elata. Circumscrip^tio: + HEINRICV D^I G^RA PRAGENSIS ECCL^E EPC. Sigillum simillimum est ei sigillo, quod in diplomate num. 320 appendet, sed parvulae quaedam dissensiones alia forma confectum esse in- dicant. In secundo sigillo (cuius diametros etiam 86 mm efficit) figura viri stantis conspicitur, qui manu sinistra scuto innixus, dextra vexillum tenens, sinuosa usque ad genua demissa veste indutus est. Circumscrip^tio: + HEINRICVS D^I G^RA BOEMORVM DVX. Tertium sigillum (cuius diametros 79 mm efficit) idem est atque illud, cuius exemplar laesum diplomati num. 296 impressum est. In sigilli area ecclesia cum turri depingitur, ante quam vir sacerdotis veste indutus in genibus iacet, qui mitram episco- palem capite gestat et manu utraque pedum amplectitur. Post viri terga inscriptio SCS ADALBERTVS EPC legitur. Sigilli circumscrip^tio autem haec est: + SCA ECCL^ESIA PRAGENSIVM. In quarto sigillo (cuius diametros 79 mm efficit) figura viri stantis depingitur, qui mitram capite gestans, manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscrip^tio: + SCS WENCEZLAVS.

35

40

349.

Henricus, episcopus Pragensis ac Bohemiae dux, villas quae sunt fratrum hospitalis Hierosolymitani decimis solvendis liberat, accepto ab eis praedio Rovné; alteram praedii partem a Theoderici de Rovné sorore quadraginta quinque marcis argenti emptam fratres eosdem se praesente solvisse comprobant; villas, quas Petrus Milhosti frater iis contulerat, inter eos ac Milhostum aequa parte dividendas esse decernit; capellam sanctae Mariae in Kladsko eis donat.

— 1194 —.

Exstant duo autographa in membrana scripta, quorum unum (A) in tabulario capituli metropol. Pragensis, alterum (A') in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae 10 asservatur.

Berghauer, Protomartyr poenitentiae pag. 222 (fragm. ex A). — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 621. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 336, num. 359 (ex A). — Erben, Reg. I, pag. 188, num. 418 (fragm. ex A). — Cod. dipl. Silesiae VII, 1, num. 60 (reg.). — Geschichtsquellen d. Grafsch. Glatz I, pag. 11 (reg.). — Delaville Le Roulx, Cartulaire 15 général des Hospit. de S. Jean I, pag. 607, num. 959 (ex A).

Quodque autographum alia manu exaratum est, quae iam in nullo prorsus alio eiusdem ducis diplomate occurrit. — Diploma post mensem iunium 1194 conscriptum esse, principatus et episcopatus anni significant.

Ego Heinricus,^a dei gratia sancte Pragensis ecclesiæ^b presul et dux Boemorum, universis Christi fidelibus presentibus et futuris notum facere dignum duxi, quod ego ex consideratione predecessorum meorum benefactorum eorum emulator effectus, intuitu pietatis tranquillitati fratrum hospitalis Ierusalem^c volens misericorditer in posterum providere, pedium quoddam, cuius media pars erat ipsorum, Rowni^d nomine, et alteram medietatem argento suo comparaverunt, scilicet quadraginta et quinque marcis examinati argenti, quia propter sui vicinitatem valde necessarium erat episcopali curie^e, que dicitur Rudnice,^f ab eis accepi in perpetualem episcoporum Pragensium possessionem. Quia vero predicti fratres sepe querimoniam faciebant de molestiis, quas in villis suis decime collectores eorum hominibus sepius inferebant, intuitu nichilominus pietatis et misericordię per consilium Ingelberthi,^g Morauiensis episcopi, et per convenientiam^h Floriani prepositi, Zdezlai decani, magistri Alexandri, Walchini, Pribizlai,ⁱ Dethlebi, Vitalis, Milozlai,^j Pauli, Boguzlai,^k Fridrici,^l Alexandri et omnium fere aliorum canonicorum, qui presentes aderant in Pragensi^m capitulo, omnium villarum

349. ^{a)} Hinricus' A'. — ^{b)} ecclesiæ' A'. — ^{c)} Iherusalem' A'. — ^{d)} curie' A' — ^{e)} Engelberti' A'. — ^{f)} conniventiam' A'. — ^{g)} Pribislai' A'. — ^{h)} Miroslai' A'. — ⁱ⁾ Bohuslai' A'. — ^{k)} Friderici' A'. — ^{l)} pfenti' A'.

¹⁾ Rovné ab Roudnice versus merid. et orientem. — ²⁾ Roudnice, germ. Raudnitz,

suarum, vel quas in presentiarum^m possident, vel quas postmodum usque quaque temporis deo propicio poteruntⁿ adipisci, decimas eis indulsimus amplius in perpetuum^o iure hereditario possidendas. Hęc^p autem omnia postea die sancto Epiphanie^s me presente et collaudante ab omnibus canonicis, qui aderant, finitis 5 vesperis, in medio chori sancti Wencezlaei recognita sunt et collaudata. Porro ne de prememorata^q emptione medietatis supra dicte ville Rouni^r scrupulus aliquis contra fratres hospitalis valeat exoriri, huic^s etiam pagine inserere dignum duxi, quod die beate Agathe,^{t4} cum sederem in prandio, fratres hospitalis, Bernardus scilicet prior et Meinardus preceptor, predictas quadraginta quinque marcas per 10 solverunt sorori Theodrici de Rouni^u me vidente et etiam ipsa mihi super hoc inclinante et clamante, quod ei fuerit optime persolutum. Et hii testes, qui viderunt et audierunt: Theobaldus et Sobezlaus^v domicelli, Sifridus prepositus Wis egradensis,^x Laurentius^y capellanus et Rapoto^z notarius, Grabissa camerarius, Iarozlaus de Tinecs,^{aa} Smil, Bogutha,^{bb} Honata frater eius, Zebrazlaus^{cc} de Turic, 15 Buduoy, frater eius Ben, Olricus filius Olrici, Ercumbreht^{dd} subdapifer, Iaros subpincerna, Dersicraius^{ee} et filii eius Buduoy et Blasius, Preda et filius eius Hual, Martinus de Zaiacics,^{ff} Bun et frater eius Milotha,^{gg} Vbizlaus^{hh} de Trebonin, Dama de Kerstr, Otradus filius Otradi, Castos filius Siburce et quam plures alii, qui sedebant ad mensas in stuba magna episcopali. Pactum etiam, quod me 20 consulente et collaudante inter predictos fratres hospitalis et Milgostumⁱⁱ factum est, carte huic inscribendum necessarium^{kk} existimavi; ut scilicet villas, quas Petrus frater Milgosti contulerat, per medium dividerent ita, quod Milgost de sua medietate faciat quicquid voluerit, et fratres pro sua medietate deinceps claustrum facere non cogantur. Ad hęc^{ll} omnia nullatenus obmittendum iudicavi, quin etiam 25 apponetur huic pagine ad noticiam futurorum, quod prefato hospitali Ierusalem^{mm} contuli capellam sancte Marie in Cladsc⁵ cum omnibus suis pertinentiis a fratribus iure perpetuo possidendam, sicut dux Fridericusⁿⁿ iam dudum eis forensem ecclesiam sancti Wencezlaei cum sua dote contulerat,⁶ per me ipsum in consecratione ecclesię^{oo} in Boisc⁷ eis sub interminatione anathematis confirmatam. 30 Hęc^{pp} ergo omnia hospitali Ierosolimitano auctoritate divinitus utrobique mihi

349. ^{m)} ,presenciarum' A'. — ⁿ⁾ ,poterint' A'. — ^{o)} ,imperpetuum' A'. — ^{p)} ,Hec' A'. — ^{q)} ,prenominata' A'. — ^{r)} ,Rowni' A'. — ^{s)} ,hinc' A'. — ^{t)} ,Agathe' A'. — ^{u)} ,Theoderici de Rowni' A'. — ^{v)} ,Sobeslaus' A'. — ^{x)} ,Wisegradensis' A'. — ^{y)} ,Laurencius' A'. — ^{z)} ,Rāpota' A'. — ^{aa)} ,Iaroslauts de Tinec' A'. — ^{bb)} ,Bohutha' A'. — ^{cc)} ,Zbraslaus' A'. — ^{dd)} ,Ercumbret' A'. — ^{ee)} ,Dircicraius' A'. — ^{ff)} ,Zaiecic' A'. — ^{gg)} ,Milota' A'. — ^{hh)} ,Ubislaus' A'. — ⁱⁱ⁾ ,Milhostum' A'. — ^{kk)} ,necessarium' A'. — ^{ll)} ,hec' A'. — ^{mm)} ,Iherlm' A'. — ⁿⁿ⁾ ,Fridericus' A'. — ^{oo)} ,ecclesie' A'. — ^{pp)} ,Hec' A'.

⁸⁾ 6 ian. — ⁴⁾ 5 febr. — ⁵⁾ Kladsko, germ. Glatz, olim arx provincialis, nunc oppidum in Silesia Borussica ad fl. Nisa (germ. die Neisse). — ⁶⁾ Vide num. 313. — ⁷⁾ Sancti Iohannis in Bojiště in Nova Civitate Pragensi.

concessa concedo, confirmo et sigilli mei impressione^{qq} corroboro, et quicumque aliquid horum in posterum violare voluerit, anathema sit. Amen. Actum est autem hoc anno incarnationis domini nostri Iesu Christi millesimo CLXXXIXI^{IIII}, anno vero episcopatus mei XIII, principatus autem mei anno II.

(S. P.)

5

Autographo appendet e filis sericis coloris rubri albi flavi sigillum rotundum, de cera alba confectum, duo latera habens, cuius diametros 86 mm efficit. Sigilli pars prior cum episcopi in solio sedentis imagine eadem forma atque primum diplomatis num. 348 sigillum expressa est. Posterior sigilli pars cum ducis stantis figura et circumscriptione + HEINRICVS D^I GRA BOEMORVM DVX simillima est secundo diplomatis num. 348 sigillo; sed dissensiones quaedam (praesertim Ι inversa in voce Heinricus) hanc sigilli partem alia forma confectam esse demonstrant.

350.

Wolfgerus, episcopus Pattaviensis, de bonis Pabonis de Ellenbrechtkirchen, agnati sui, disponit. — Inter testes: ,Witego de Boemia.'

15

— 1194 oct. 28.

Monum. Boica XXVIII, 2, pag. 261, num. 40. — Erben, Reg. I, pag. 190, num. 421 (reg.)

351.

Daniel abbas Waldsassensis,¹ quosdam agros grangiae Preolac² in provincia Sacensi adiacentes ab Henrico, abbe Brevnovensi,³ eiusque monasterii fratribus ecclesiae suae comparat.

[1169—1194.]

20

Litterae deperdite sunt. Summam tantum servavit cod. ms. saec. XVIII in tabulario parochiae Waldsassensis, qui ,Acta Waldsassensis inscribitur, pag. 137, num. 251.

Gradl, Monum. Egrana I, pag. 36, num 104. — Emmer, Reg. IV, pag. 710, num. 1771.

25

352.

Coelestinus III papa monasterium Lucense tuendum suscipit eiusque bona, ab Ottone, quondam duce Bohemiae, et Maria eius matre donata, confirmat.

Laterani 1195 apr. 27.

Autographum in membrana scriptum in tabulario caes. reg. aulico Vindobonensi assertatur (A).

349. *qq ,inpressione' A'.***351.** ¹⁾ *1161—1194. — ²⁾ Přivlaky, germ. Pröhlig, distr. pol. Žatec (Saaz). — ³⁾ 1169—1197.*

(*Hugo*), *Sacri et can. ord. Praemonstr. Annal. II*, *Probation*. pag. *XLV*. — *Kleiner, Series fundationis Lucensis*, pag. 8. — *Boczek, Cod. dipl. Mor. I*, pag. 342, num. 366. — *Migne, Patrolog. lat. CCVI*, pag. 1091. — *Erben, Reg. I*, pag. 192, num. 428. — *Jaffé, Reg. pontif. II*, num. 17227.

5   ¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis .. abbati et con-
ventui Lucensis¹ cenobii salutem || et apostolicam benedictionem. Sacrosancta
Romana ecclesia devotos et humiles filios ex assuete pietatis officio propensius
diligere consuevit et, ne pravorum hominum molestiis agitentur, tanquam pia
mæster protectionis sue munimine confovere. Eapropter, dilecti in domino filii,
10   devotionem, quam erga beatum Petrum et nos ipsos habere dinoscimini, atten-
dentes, personas et monasterium vestrum cum omnibus bonis, que in presentiarum
rationabiliter possidet, aut in futurum iustis modis deo propitio poterit adipisci,
sub beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem possessiones
15   et alia bona, que bone memorie Otto, dux quondam Boemie, et Maria, mater
ipsius, monasterio vestro pie devotionis intuitu contulerunt, vobis et per vos ipsi
cenobio, sicut ea iuste ac sine controversia possidetis, auctoritate apostolica con-
firmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum
fas sit personas et monasterium vestrum vel bona temere perturbare seu hanc
paginam nostre protectionis et confirmationis infringere vel ei ausu temerario
20   contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis
dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Datum
Laterani V kalendas maii, pontificatus nostri anno quinto.

(B.)

25   *Bulla plumbea, eadem forma atque in num. 332 expressa, autographo e filis sericis rubri
et flavi coloris appendebat, sed nunc avulsa litteris adiuncta est.*

353.

*Vladimir, princeps Olomucensis, monasterio Gradicensi prope Olomouc villam
Bojanovice donat, consentiente fratre suo Břetislavo.*

In Opavia 1195 decb. 26.

30   *Apographum saec. XVII praebet cod. ms. tabularii terrae Brunnae, qui inscribitur:
„Historica relatio de conditoribus . . . monasterii Gradicensis . . . conscripta a P. Michaele
Siebenacher . . . anno 1676“, fol. 36^v—37 (B).*

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 341, num. 364. — *Erben, Reg. I*, pag. 191, num. 426.

35   *Litterae in monasterio ipso ab eodem auctore atque litterae Břetislavi ducis a. 1196 ian. 13
datae verbis contextae esse videntur. — Temporis nota in epactarum numero mendum
continet, cum epactae nullae a mense septembre anni 1196 demum ponendae sint; cf. Dudík,*

352. ¹) *Louka, germ. Klosterbruck, prope Znojmo (Znaim).*

Mähr. allg. Gesch. IV, pag. 133, not. 2, qui etiam inductionem falsam esse perperam suspicatur. — Vide etiam Teige, Zpráva o pramenech dějin kláštera Hradištěho (in: Věstník kr. České společnosti nauk 1893, XII) pag. 34.

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Anno dominicae incarnationis millesimo centesimo nonagesimo sexto, epacta nulla, concurrente ,^a inductione XIV. Notum sit cunctis christianam veritatem colentibus, tam praesentis quam futuri temporis hominibus, quod ego Wladimir, princeps Olomucensis, paternae pietatis sequens vestigia, pro aeternae retributionis mercede et remedio ac redemptione tam animae meae, quam patris ac matris fratrisque mei monasterio meo,¹ quod in honore sancti Stephani protomartyris situm est ad aquilonalem plagam urbis Olomucensis, villam, quae cognominatur Boyanovicz,² in libro vitae coelestis adscribi desiderans, contuli iure haereditario perpetuo possidendum, in id ipsum consentiente ac favente mihi charissimo fratre meo principe Bratislao. Ad recordationem ergo et confirmationem huius facti, ne hoc posteros latere queat, testimonio huius scripturae, meo sigillo munitae, quam diu mundus iste volverit, ratum esse commendo et harum personarum nominibus subscriptis attestatione confirmo: Bratislaus princeps Moravorum, domina Evfemia soror principum, Engelbertus episcopus Olomucensis, Balduinus decanus Olomucensis, Rochce, Odolen, Radoslaus, Pomnen,^b Hren, Ioannes, Kochan, Zemislaus. Datum in Oppavia VII kalendas ianuarii. 20

854.

Břetislav, princeps Moravorum, monasterio Gradicensi prope Olomouc villam Žirakovice donat, consentiente fratre suo Vladimiro.

In Kunovice 1196 ian. 13.

Apographum saec. XVII praebet cod. ms. tabularii terrae Brunnae, qui inscribitur: „Historica relatio de conditoribus ... mon. Gradicensis ... conscripta a P. Michaeli Siebenacher anno 1676“ fol. 36 (B); aliud exemplar eiusdem temporis ex vetusto libro privilegiorum descriptum exstat in eodem codice ms. fol. 276^v (C). 25

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 342, num. 365. = Erben, Reg. I, pag. 192, num. 427.

Litteras ab eodem auctore atque proxime praecedentes, quarum verba repetunt, compositas esse verisimile est. — De temporis nota vide ea, quae in prooemio litterarum proxime praecedentium commemoravimus. — Cf. etiam Teige l. l. pag. 35. 30

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Anno dominicae incarnationis millesimo centesimo nonagesimo sexto, epacta nulla, concurrente ,^a inductione XIV. Notum sit cunctis^b christianam veritatem colentibus, tam praesentis, quam futuri temporis hominibus, quod ego Bratislaus, 35

353. ^{a)} spatium vacuum relictum B. — ^{b)} ,Povinen' B.

¹⁾ Hradiště, alias Hradisko, germ. Hradisch, distr. pol. Olomouc (Olmütz). —

²⁾ Bojanovice, distr. pol. Kroměříž (Kremsier).

354. ^{a)} spatium vacuum relictum B, C. — ^{b)} ,omnibus' B. — ^{c)} ,vitam' B.

princeps Moravorum, paterna pietatis per omnia sequens vestigia, pro aeternae retributionis mercede et pro remedio ac redemptione tam animae meae, quam patris ac matris fratrisque mei, monasterio meo,¹ quod in honore sancti Stephani protomartyris situm est ad aquilonalem plagam urbis Olomucensis, villam, quae cognominatur Zirakovici,^{d²} in libro vitae coelestis adscribi 5 desiderans, contuli iure hereditario perpetuo possidendam, in id ipsum consentiente mihi et favente charissimo meo fratre, principe Wladimiro.^e Ad recordationem ergo et confirmationem huius facti, ne hoc posteros latere queat, testimonio huius scripturae, meo sigillo munitae, quam diu mundus iste volverit, ratum esse commendo et harum personarum nominibus subscriptis attestatione confirmo. Wladimir^f princeps Olomucensis, Ephememia^g soror principum, Engelbertus Olo- 10 mucensis episcopus, Balduinus decanus Olomucensis,^h Bosko archidiaconus, Mrakota, Przibislaus,ⁱ Iscislaus, Zudivoy,^k Petrus, Walech; Nedamir, Lutek^l Werzovicenses.^m Datum Cunoviczⁿ idus ianuarii.

355.

Henricus, episcopus et dux Bohemiae, comitem Milhostum monachorum con- 15 ventum e monasterio Waldsassensi in Bohemiam adduxisse eique ad coenobium construendum praedium Mašťov et villas, quarum nomina adferuntur, donavisse attestatur.

Pragae 1196 iun. 20.

Apographum exstat in Libro privilegiorum monasterii Ossecensis saec. XIV med. , Codex Damascus' inscripto, fol. 1, qui in tabulario eiusdem monasterii asservatur (B).

Erben, Reg. I, pag. 192, num. 429 (frgm.). — Scheinpflug, Die Urkunden im Kloster-Archive zu Ossegg in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böh. VIII (1870), pag. 35 (reg.). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 38, num. 110 (reg.). — Cf. etiam Scheinpflug, Gründung d. Cisterzienserstiftes Ossek (in: Drittes Programm d. k. k. deutsch. Ober-Realschule in Prag. 1859); Janauschek, Orig. Cisterc. I, pag. 197.

Diploma ab eodem auctore atque litterae eiusdem ducis et episcopi monasterio Teplensi a. 1197 datae (num. 358), Hroznatae comitis testamentum (num. 357) et Přemyslai Otacari I regis diploma a. 1207 monasterio Plassensi datum (Erben, Reg. I, num. 505) compositum esse mira quaedam stili similitudo indicat. Quem quidem auctorem clericum quendam ecclesiae Pragensis fuisse, verisimilis est conjectura (vid. proœmium diplomati num. 326 additum).

In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Heinricus, dei gratia dux et episcopus Boemorum, universis Christi fidelibus tam futuri quam moderni temporis. Equitatis exigit ratio, ut nos, qui dei favente clementia principatum 35 inter homines adepti sumus, que iusta sunt et honesta, eius familie provideamus.

355. *d)* ,Zierakowicz' B. — *e)* ,Wladislao' C. — *f)* ,Wladimirus' C. — *g)* ,Ephememia' C. — *h)* ,Olomucensis' om. B. — *i)* ,Przybislaus' C. — *k)* ,Zudywoy' C. — *l)* ,Lucek' B. — *m)* ,Wersbicenze' C. — *n)* ,Cunowicz' C.

¹⁾ *Hradiště, alias Hradisko, germ. Hradisch.* — ²⁾ *Iam non exstat.*

Sic enim principatus habenas recte potentes moderantur, dum subditorum causis et utilitatibus alacriter subvenire non pigritantur. Quapropter notum esse volumus tam posteris quam presentibus, quod illustris comes Milgost, zelo dei ductus, conventum monachorum in ecclesia Waltassensi¹ magnis precibus obtinuit et in Boemiam adduxit, his fratribus ad construendum cenobium quoddam predium Mastowa² nomine, quod ad eum hereditario iure devenerat, et pater eius a duce Bohemie promeruerat, cum sylvis, pratis et omnibus appendiciis pro remedio anime sue et uxoris, parentum ac liberorum suorum, ipsis quoque assentientibus, contulit et in manu nostra coram multis Boemis ad usus fratrum predictorum delegavit. Forum etiam, quod Patcha³ dicitur, eisdem fratribus, nullo contradicente vel reclamante, cum his villis assignavit: Mastowa, Mladiu,⁴ Gotibodic,⁵ Hunschan,⁶ Coniz,⁷ Elscowe,⁸ Turscha,⁹ Minowe,¹⁰ Tyrremowe,¹¹ Vlsthene,¹² Tulchowe,¹³ Bluwaschowe,¹⁴ Hluboki,¹⁵ Szmilowa,¹⁶ Schebletici,¹⁷ curtile unum in Tripschiz¹⁸ et aliud in Grazt.¹⁹ Ut autem hec in posterum firma radice perseverent, placuit hoc ipsum scripto commendari et impressione sigilli nostri roborari, eorum etiam, qui affuerunt, seriatim nomina subnotari. Nomina testium: Heinricus dux et episcopus Boemie, Florianus cancellarius, Syfridus prepositus Wissegradensis, Grabissa camerarius, Zlawk frater eius, Bohuzlaw prefectus Satcensis, Beneda Stiboric et Stibor filius fratris eius, Hoier de Radoniz et frater eius, Hugo, Wlazi, Conradus, Lutherus de Buitic, Licholut consobrinus Milgosti, Lutolphus et Heinricus filii Wintheri, Martin Oztretic, Hageno et Petrus filii Milgozti, Conradus et Sifridus milites eius. Si qua vero ecclesiastica secularisve persona hec bona, vel quecunque postmodum collata fuerint, a prefato loco alienare presumpserit, anathema sit usque ad satisfactionem. Acta sunt hec anno verbi incarnati M^{CM}CXCVI, epacta XVIII, indictione XI^{II}, concurrente II. Data 25 Prage per manum Floriani cancellarii XII kalendas iulii.

355. ¹⁾ Waldsassen ab Eger (boh. Cheb) versus meridiem et occidentem. — ²⁾ Mašlov, germ. Maschau, distr. pol. Podbořany (Podersam). — ³⁾ Pátek, distr. pol. Louny (Laun). — ⁴⁾ Mladějov vicus quondam ab Chotěbudice versus occidentem situs, ubi nunc ecclesia s. Stephani est. — ⁵⁾ Chotěbudice, germ. Kettowitz, distr. pol. Podbořany. — ⁶⁾ Němčany, germ. Niemtschau, distr. pol. Podbořany. — ⁷⁾ Konice, germ. Kunitz, prope Doupor (Duppau), distr. pol. Kadaň (Kaaden). — ⁸⁾ Oleška, germ. Olleschau, distr. pol. Kadaň. — ⁹⁾ Tureč, germ. Turtsch, distr. pol. Kadaň. — ¹⁰⁾ ? Mimow, distr. pol. Horšuv Týn (Bischofsteinitz). — ¹¹⁾ Trmov, fortasse Dürrmaul, distr. pol. Kadaň. — ¹²⁾ ? Lštění, germ. Elschtin, distr. pol. Horšuv Týn; Litoltov, germ. Liesen, minus recte interpretatur Gradl. — ¹³⁾ Fortasse non exstat; Telcov germ. Töltsch, distr. pol. Kadaň, interpretatur Gradl. — ¹⁴⁾ Bluvačov? Iam non exstat; Maleš, germ. Mohlischen, distr. pol. Kadaň, interpretatur Gradl. — ¹⁵⁾ Hluboká, germ. Tiefenbach, distr. pol. Kadaň. — ¹⁶⁾ Smilov, germ. Schmidles, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ¹⁷⁾ Žebletin, germ. Sebelitz, distr. pol. Kadaň. — ¹⁸⁾ Fortasse Třebčice Německé, germ. Deutsch-Třebetitsch, distr. pol. Podbořany. — ¹⁹⁾ Chrast; ubi vicus hic quaerendus sit, incertum est; Rohozec, germ. Böhmis-Rust, distr. pol. Kadaň, vel Teutschen-Rust, distr. pol. Podbořany, interpretatur Gradl.

356.

Henricus, episcopus et dux Bohemiae, monasterii Waldsassensis fratribus liberum a praediis, quae in Bohemia habent, egressum et introitum concedit, homines eorum a vectigalibus solvendis liberat eorumque possessiones in Bohemia 5 tuendas suscipit.

[1195 ex.—1197.]

Autographum in membrana scriptum in tabulario generali regni Bavariae Monachii assertatur (A).

Lünig, Teutsches Reichsarchiv XVIII (*Spicilegium ecclesiasticum pars III*) pag. 259. = Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 625 (frgm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 343, num. 367 (frgm.). — Lang, Reg. Boica, pag. 352. — Erben, Reg. I, pag. 193, num. 430. — Gradl in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XX (1882), pag. 262 (reg.). — Gradl, Monum. Egrana I, pag. 37, num. 109 (reg.). — Geschichtsquellen d. Grafsch. Glatz I, pag. 11 (reg.).

Diploma notis chronologicis omnino caret; non ante ann. 1195 datum esse testes adducti indicant. Mense martio anni 1197 non esse posterius verisimile est, quod Henricus dux tunc iam mortifero morbo affectus erat. — Autographum manu ignota exaratum monasterii ipsius scribam quendam scripsisse verisimile est. Diploma in monasterio etiam verbis contextum esse videtur. In quo confiendo auctor Friderici ducis diploma anno 1184 exeunte vel 1185 ineunte (I) et Lucii III papae privilegium anno 1185 mart. 9 (II) datum (num. 305 et 306) adhibuit.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Ego Henricus, dei gratia sancte Pragensis ecclesie^a episcopus et dux totius Boemie. Quoniam gratia vocante divina ad pontificalis^b et principalis apicem dignitatis ascendimus, omnium largitori bonorum deo beneficentia et bonis actionibus respondere debemus. Si enim congrua et laudabili vita beneficiis celestibus vicem^c rependimus, coronam iusticie a deo nos procul dubio in seculis superventuris consequi speramus. Inde est, quod religiosis et^d paupertatem Christi sectantibus gracie nostre largitate sic cupimus adesse, ut et sibi^e et aliis pauperibus largiente possint domino necessaria 30 providere. Eapropter ob salutem anime nostre et omnium parentum nostrorum^f ad sustencionem * fratrum presentium ac futurorum in Waltsassen * libera, sollempni atque legitima donatione contulimus deo et sancte Marie in prenotata ecclesia eam perpetuam absolutamque facultatem, ut via publica et privata, curru somarioque a prediis suis^g in Boemia, largitione parentum nostrorum aliisque iusto titulo bona fide quesitis, 35 genita sive nascentia pro voluntate atque indigentia sua transportent, utque familia eorum pro quovis responso hinc inde proficisciens liberum sine ulla^h reclamatione egressum atque introitum habeat et pro hiis omnibus ab eis exigi signum vel precium quodcumque prohibemus. Preterea quoque in ipsa rerum suarum trans-

40 356. a) prima ,c' in loco raso ex ,l' corr. A. — b) praecedit ,e' erasa A. — c) ,nr' in loco raso fortasse ex ,me' corr. A. — d) post hanc vocem genuine ,que' positum erat, quod postea erasum est A. — e) in loco raso alio atramento ex ,om(n)i' corr. A. —

vectione ab universo theloni totiusque^f forensis iuris exactione perpetuo absolutos eos^g esse decrevimus, secundum datam nobis divinitus discretionis ungulam dignum iudicantes nichil eorum, que salutis nostre ac parentum nostrorum sunt sanctificata iuvamini, subiectorum nostrorum officialium aut quarumlibet secularium personarum optemperare debere luxui. Ceterum quia ,qui parce seminat, parce et metet^h, idcirco^h consilium fuit hiis beneficiis ampliorem sementem addere, quo in eterna patria de maiori mereamur fructuum messe gaudere. Hac 5 igitur spe ducente, cum premissis quoque eidemⁱ ecclesie communia terre fiscalia per omnia predia sue ditionis remittimus, statuentes atque precipientes, ut omnis iusta sive exactoria collecta sit in perpetuum ab universis prediis suis aliena. 10 Placuit autem et salubre esse^k censuimus, cum etiam sic iusticia dictare videretur, ut prefata Waltsassensis ecclesia, sicut parentum nostrorum letatur ditatam se prediis, ita quoque^l ob recordationem anime nostre presenti pagina comprehensis et in sempiterna incorruptione a successoribus nostris habendis eam^m faceremus 15 (II) gaudere beneficiis. Sane quascunque possessiones, quecunque bona idem monasterium in presentiarum iuste et canonice possidet in Boemia, scilicet Prevlac² cum villis, agris, pratis, pascuis, aquis, molendinis, Penerith³ cum terminis suis, Bruwich⁴ cum attimentiis suis, in provintia Zedliz⁵ Codou⁶ cum finibus suis et ultra eam provinciam Meringin⁷ cum villis, silvis et omnibus terminis suis, Neudorf⁸ quoque et Rozstil⁹ 20 atque Olgoztiz¹⁰ cum omnibus in eo giro precio comparatis, cultis et incultis, habitis et habendis nunc vel in futurum, quesitis et inquirendis, concessione pontificum, argitione regum vel principum, oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci, universa ea in tuitionem nostram auctoritate utriusque principatus nostri pie suscipimus. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisve persona hoc anime nostre parentumque nostrorum remedium cumⁿ universis per nos in presenti pagina superinpensis sepe dicte ecclesie disturbare temptaverit, pro sanguine animarum nostrarum pauperumque Christi spoliatione^o summo iudici deo respondere debet. 25

356. f) prior ,t^t in loco raso, ubi antea ,ex^t positum erat, A. — g) eos^t eadem manu supra lineam scriptum, A. — h) prima ,i^t in loco raso scripta est, ubi genuine errore scriptoris ,co^t positum erat, A. — i) ,eide^t in loco raso scriptum A. — k) ,es^t in loco raso scriptum, ubi genuine errore scribæ ,cen^t positum erat, A. — l) ,quoque^t ead. manu supra lineam scriptum, A. — m) ex ,iam^t corr. A. — n) ,cum^t in loco raso ead. manu scriptum A. — o) ,tion^t ex ,tiati^t eod. atramento statim inter scribendum corr. A.

¹) Cor. II, c. IX, 6. — ²) Fortasse Přívlaky, germ. Pröhlig, distr. pol. Žatec (Saaz). —

³) Fortasse Vinaře, germ. Weinern, distr. pol. Kadaň (Kaaden). — ⁴) Nomen hoc alibi (num. 305) ,Pröwech^t scriptum Erben in Regestorum indice Branik interpretatur. — ⁵) Provincia denominata a loco Sedlec, germ. Zettlitz, distr. pol. Karlovy Vary (Karlsbad). — ⁶) Chodov, germ. Chodau, prope Loket (Elbogen), distr. pol. Falknov (Falkenau). — ⁷) Mähring, oppidum Bavariae a Waldsassen versus meridiem et orientem. — ⁸) Neudörfl, boh. Nová Ves, prope Kadaň (Kaaden). —

⁹) Roztyly, germ. Rostial, prope Žatec. — ¹⁰) Vlhostice, alias Úhostice, vicus quondam prope Žatec.

Et quidem sigilli nostri subiecta impressio et nominandorum^p virorum, qui interfuerunt, numerosa testatur subscriptio non ea fore ficta, sed facta; quibus qui obviare^q presumpserit, anathema^r sit. Huius rei testes sunt: dominus Engelbertus episcopus Moraviensis, Florianus cancellarius, Sdezlau decanus Pragensis,
 5 Gwalech archidianus^s Pragensis, Alexander magister, Grabis camerarius summus, Zlawec frater eius, Boguzlauus^t comes Sacensis, Ratibor comes Cladzc, Ierozlavs, Wilhelmus Usiz, Ernust Zezeniz, Budwoi et frater eius Ben, Bohuta, Milhozt Milhoztiz, Zbramir, Martinus Oztretiz, Zmil, Dirsata, Oraz, Witigo subcamerarius, Henricus Nescherath, Marquardus Zobzlacowiz, Derrich Nedameriz et frater eius
 10 Gothebor, Wezmil filius sororis Martini et frater eius Lütholig, Hogir de Radoniz, Hermannus Willamowiz.^u

(S. P. D.)

Sigillum de cera alba confectum, quod appendebat e filis sericis viridi et violacei coloris, avulsum et perditum est.

15

357.

Hroznata comes monasterium Teplense testamento fundat et dotat.

— 1197 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).

(Hugo) Sacri et canon. ord. Praemonstratensis annales II, Probat. col. 570. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 633. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 345, num. 370. — Erben, Reg. I, pag. 194, num. 431.

Autographum ab eodem scriba atque aliorum diplomatum, quae a variis personis variis monasteriis data sunt, autographa exaratum verbisque contextum est. Quem quidem scriptorem clericum ecclesiae Pragensis fuisse, verisimilis est conjectura; vid. prooemium diplomaticum num. 326. — Vide etiam Karlk, Gründung der Praemonstratenser-Abtei Tepl (Leipz. u. Wien 1856); idem: Hroznata und die Prämonstratenser-Abtei Tepl, ubi pag. 5 nomina locorum explicantur. — Diploma mense martio exeunte confectum est; cf. quae ad num. 358 adnotavimus.

† ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Groznata, dei gratia de primatum Boemie clariori stemate descendens, universis Christi fidelibus tam futuri quam moderni temporis. ¶ Quoniam ea, que a prudentibus deo inspirante statuuntur, si scripto commissa fuerint, tenacius memorię commendantur et gestorum seriem exclusa falsitate protestantur, ideo ego dei nutu signatorum

356. ^{p)} ante hanc vocem litera ,a' posita erat, sed postea erasa, A. — ^{q)} ex ,obviaret^t radendo corr. A. — ^{r)} ,h' superscripta A. — ^{s)} ita A. — ^{t)} genuine ,Doguzlau^u, sed corr. A. — ^{u)} ,willamo,viz' A.

sancte || crucis vestigia sequens, et sepulchrum domini salvatoris invisere cupiens, notum volo fieri omnibus tam futuris quam presentibus, quod usibus fratrum, qui deo et beatę Marię in Tepla¹ servituri sunt, locum eundem cum || omnibus appendiciis, que ibi sunt, sive revertar, sive non, perpetualiter contradidi. Si autem in hac via, quam aggredior, fati munus implevero, predia mea omnia atque possessiones cum omnibus animalibus eidem ecclesię perhenniter deputavi. Quodsi rediero, ipsa predia debito iure preter Tēpla et ipsius attinentia in meam ditionem redigentur. Cognatis meis, ut prefato loco fideliter assistant, hec dedi: Blehov² Blehoni, Sdezlao et fratribus eius duobus circuitum Stuolenez,³ Hgrdieboroni Smilcoviz⁴; ita dico, si non revertar. Holoferni capellano meo Malessov,⁵ Martino Scalice,⁶ Nezli⁷ filio Petri; hiis tribus dedi, sive revertar, sive non. Milites mei, qui a me predia mea tenent, ne aliquid contrarietatis deo et abbatię, quam fundavi, moliantur, qui aratrum habet, abbas Theplensis duas marcas ei persolvat, ut aratrum recipiat; qui vero integrum villam tenet, quinque marcas ab abbatе percipiat et cui voluerit serviat. De villis autem, quas in silvis tenuerunt, nichil solvat ecclesia. Famulos meos^a et ancillas eidem ecclesię confero.^b Domino abbatи Teplensi ad presens omnia bona mea ad regendum committo. Benessoni vero ipsum abbatem et meos fideles sub tutela commendo. Abbas autem de bonis meis debita creditoribus meis persolvat. Soror mea, que est in Polonia, si marito superstes natale solum revisere voluerit, quandiu in viduitate permanserit, Gotessoviz⁸ cum omnibus appenditiis possideat; si vero alteri nupserit, vel in viduitate obierit, eadem bona ecclesia recipiat. Iudite, alteri sorori, usque ad finem vitę suę de hiis bonis, que ecclesię contuli, abbas Theplensis necessaria decenter provideat. Si quis vero de morte mea falsum rumorem vulgaverit, nulli credatur, nisi a domino abbatе certum signum, quod ei soli dedi, manifestatum fuerit. Quodsi cognati mei de bonis, que deo contuli, abbatiam infestare voluerint, preter offensam, quam ab omnipotente merebuntur, ecce coram Boemis dico, ut ea bona, que ipsis contuleram, ad usus ecclesię iure perpetuo revertantur. Ut autem hec apud posteros firma radice perseverent, placuit factum scripto commendari et ecclesię Pragensis ipsiusque ducis et nostro sigillo confirmari, eorum etiam, qui affuerunt, nomina subnotari. Hęc sunt nomina testium: Heinricus dux et episcopus Boemorum, Wladizlaus frater eius, Engelbertus Morauiensis episcopus, Zpitihneus, Ladimir, Florianus prepositus et cancellarius, Grabissa camerarius, Zlauco frater eius, Georgius de Milewic, Iohannes iudex et Zuda frater eius,

357. ^{a)} ,o' ex ,a' radendo corr. A. — ^{b)} ,f' ex ,t' statim inter scribendum corr. A.

¹⁾ Teplá, germ. Tepl, ab Cheb (Eger) versus meridiem et orientem. — ²⁾ Blahov, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ³⁾ Stolinky, nunc minus recte Drumy, germ. Drum, distr. pol. Litoměřice. — ⁴⁾ Fortasse Smilovice Staré prope Louny (Laun). —

⁵⁾ Malečov, germ. Malschen, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — ⁶⁾ Skalice, distr. pol. Litoměřice. — ⁷⁾ Nezly, germ. Nösel, distr. pol. Litoměřice. — ⁸⁾ Chotěšov, germ. Chotieschau, distr. pol. Stříbro (Mies).

Iarozlaus, Bvdiwoi et Ben frater eius, Benes Hermanni filius, Bertoldus et Zezema filius eius, Vitco filius Vitconis, Predbor, Cstibor, Nacepulc, Matheus. De cetero si quis hec prescripta bona sibi usurpare vel diripere presumpserit, anathematis vinculo sese innodatum noverit. Acta sunt hęc anno verbi incarnati M^{CM}CXCVII, 5 inductione XV, epacta nulla, concurrente II.

(S. P. D.)

(S. P. D.)

(S. P. F.)

10 *De tribus sigillis e cera alba confectis, quae diplomati funiculis cannabinis coloris caerulei suspensa erant, non nisi fragmentum sigilli tertii valde detritum restat. Sigillum forma rotunda diametrum circiter 470 mm habet inque eo trium cornuum cervinorum imago conspiciebatur, nunc tamen duo tantum cornua in superiore sigilli parte restant. Circumscriptio deflecta est, cum paucae adhuc litterae sint servatae: + S·P.....TA.*

358.

15 *Henricus, dux et episcopus Bohemiae, monasterio Teplensi possessiones ab Hroznata comite, fundatore eius, donatas confirmat eique terram, quae est inter Žandov et silvam Bohemiae, confert et homines eius a collecta denariorum liberat.*

— 1197 —.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).

20 *(Hugo) Sacri et can. ord. Praemonstratensis annales II, Probat. col. 571. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 635. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 346, num. 371. — Erben, Reg. I, pag. 195, num. 432.*

25 *Diploma ab eodem scriba atque Hroznatae comitis testamentum (num. 357) exaratum verbisque contextum est. Eundem scribam etiam diplomatis num. 355 auctorem fuisse, mira quaedam stili similitudo indicat. — Diploma mense martio exeunte confectum esse, Petri cardinalis et Engelberti Moraviensis episcopi nomina inter testes adducta probant; tunc enim Gerlaco Milovicensi teste ambo apud Henricum ducem commorati sunt: ,Anno dom. inc. MCXCVII . . . dominus Petrus, diaconus cardinalis tytulo ad sanctam Mariam in Via lata venit in Bohemiam et me cum Georgio comite ipsum deducentibus, susceptus est Pragae in die s. Georgii [= 12. mart.] sollempni processione ab episcopo et duce iam infirmante et a canonicis Pragensis ecclesiae; ubi deinde diu demoratus, sabbatho medianae quadragesimae, quando canitur Sitientes [= 22. mart.], ordines clericorum per manum domni Engelberti, Olomucensis episcopi, fieri precepit. (Fontes rer. Boh. II, pag. 511 sq.)*

30 *+ ¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Ego Heinricus, dei gratia dux et episcopus Boemorum, universis Christi fidelibus tam futuri quam moderni temporis. ¶ Equitatis exigit ratio, ut nos, qui deo largiente principatum inter homines adepti sumus, ea, que ad utilitatem servorum eius pertinent, ¶ sollicite provideamus et ecclesias eius earumque possessiones nostra circumspunctione muniamus, nostre protectionis clipeo defensemus. Propterea notum ¶ sit universis*

ecclesię filiis, quod illustris comes et amicus noster Groznata, militum sanctę crucis viciniora^a saluti sequens exempla, deo propicio testamentum suum vivaci commisit privilegio, ne scilicet humanis inimica negotiis oblivio vel argutę perditorum hominum fallacię mentis eius propositum possent enervare. Primum itaque curam animę gerens, Tēplam¹ cum omnibus villis pertinentibus et omnibus appendiciis earum et theloneo tam fori quam portę, id est exitus terre, deo et abbatię, quam ipse Groznata fundavit in honore beatę Marię semper virginis, pro remedio animę suę et parentum suorum intuitu ęternę retributionis perpetuo iure possidenda contradidit, seu liberos habiturus seu absque liberis ex hac luce transiturus. Villam etiam Thirnow² et Vnchice³ et Crucanice⁴ per trium annorum 10 curricula eidem ecclesię in usum concessit. Si vero de transmarinis partibus reversus non fuerit, prescriptas villas cum hiis aliis: Geswi,⁵ Ovence⁶ et Buschovice⁷ cum omnibus appendiciis et villam, que dicitur Cleppi,⁸ eidem ecclesię perpetuo deputavit. Quodsi filium habuerit, omnium bonorum suorum eum heredem constituit, preter Tēpla et ea que ibidem appendicia esse prediximus, 15 et aratrum de terra, quod in Ouence ad usus fratrum segregavit. Animalia quoque viva, equos videlicet, boves et oves et alia omnia ipsi ecclesię dedit; servos etiam, quotquot habet, si filius ei superstes non fuerit. Preterea nos devotioni eius congaudentes, terram, que est inter Sandov⁹ et silvam Boemię, loco eidem contulimus; collectam etiam denariorum, que per Boemiam colligi solet, pro 20 remedio anime nostre, decessorum et successorum nostrorum fratribus prefatis de omnibus hominibus eorum perpetuo indulsimus. Ut autem hec in posterum firma radice perseverent, placuit factum scripto commendari et auctoritate venerabilis cardinalis Petri, qui presens aderat, ipsiusque et nostro sigillo roborari, eorum etiam, qui affuerunt, seriatim nomina subnotari. Nomina testium: Heinricvs 25 dux et episcopus Boemorum, Engelbertus^b Morauiensis episcopus, Petrus cardinalis et apostolicę sedis legatus, Florianus prepositus et cancellarius, Sdizlaus decanus, Phalco archidiaconus, Alexander magister, Cristoforus prepositus in Bolezlav, Grabissa camerarius ducis et Zlauco frater eius et Grabissa filius eius, Hermannus filius Marquardi et filii eius Benes et Marquardus, Georgius de Miliewic, Jarozlaus, Odolen, Mutin, Zmil, Zauissa, Borutha, Budiwoi et frater eius Ben, Bertoldus de Zebrin et filii eius Szezema et Herman, Blego et fratres eius

358. a) ita A. — b) ,b' ex ,t' statim inter scribendum corr. A.

¹) Teplá, germ. Tepl. — ²) Trnová prope Manětín, distr. pol. Kralovice (Kralowitz). —

³) Hundice, germ. Hundschtitz, distr. pol. Stříbro (Mies). — ⁴) Krukanice, distr. pol. Stříbro. — ⁵) Jezvé, germ. Neustadt, distr. pol. Česká Lípa (Böhmisches Leipa). —

⁶) Soběnice, germ. Sobenitz prope Litoměřice (Leitmeritz) interpretatur Karlík, Hroznata und die Prämonstr.-Abtei Tepl, pag. 5; Ovenec Přední, nunc Bubeneč prope Pragam minus recte interpretatur Sedláček. — ⁷) Byčkovice, germ. Pitschkowitz, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁸) Klapé, germ. Klappay, distr. pol. Roudnice

(Raudnitz). — ⁹) Žandov Dolní, germ. Unter-Sandau, distr. pol. Planá (Plan).

Sdizlavs, Bun, Milota, Havvel, Albertus, Vta. De cetero quisquis hec prescripta bona, vel quecumque postmodum fidelium collata devotione fuerint, a prefato loco alienare presumpserit, nisi citius per penitentiam resipiscat, anathematis vinculo se innodatum esse cognoscat. Acta sunt hec anno dominice incarnationis M^{CM}XCVII, indictione XV, epacta nulla, concorrente II.

(S. P. D.)

(S. P. D.)

(S. P. D.)

Sigilla, quae in filis sericis rubri coloris suspensa erant, deperdita sunt.

359.

Coelestinus III papa ecclesiae Vissegradensis protectionem suscipit et iura,
10 specialiter ea, quae Fridericus dux ei concessit, confirmat.

Laterani 1197 iul. 26.

Autographum in membrana scriptum in tabulario capituli Vissegradensis asservatur (A).

Pontanus a Brautenberg, Bohemia pia, pag. 74 (fragm.). — Hammerschmidt, Gloria et maiestas ... Wissegrad. ecclesiae, pag. 385. — Erben, Reg. I, pag. 197, num. 436. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 17571.

¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis canonicis Wissegradensis ecclesie salutem et apostolicam benedictionem. Sacrosancta Romana ecclesia devotos et humiles filios ex assuete pietatis officio proppensius diligere consuevit, et ne pravorum hominum molestiis agitentur, eos tamquam pia mater 20 sue protectionis munimine confovere. Eapropter, dilecti in domino filii, devotionem, quam vos et ¶ predecessores vestri ad sacrosanctam Romanam ecclesiam habuistis, benignius attendentes, vestris iustis postulationibus clementer annuimus et ecclesiam vestram, que a prima fundatione sui censualis extitit ¶ ecclesie Romane, pensionem ei quinque marcarum annuatim in signum pie devotionis 25 impendens, cum personis et bonis omnibus, que impresentiarum rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis prestante domino poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut quascunque possessiones, quecumque bona, libertates etiam seu immunitates largitione regum, donatione principum seu oblatione fidelium ecclesia 30 vestra possidet, firma vobis vestrisque successoribus et illibata permaneant. Specialiter autem ius, quod clare memorie Fredericus, dux Boemie, super iurisdictione temporali iuxta terre consuetudinem exercenda contra homines ecclesie vestre pro aliquo excessu in seculari iudicio condemnatos, vobis et ecclesie vestre pia liberalitate concessit, sicut ipsa concessio pia consideratione facta est 35 et in eiusdem Frederici scripto autentico continetur, devotioni vestre auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Et ad maiorem

rei firmitatem ipsius autentici tenorem huic nostre page duximus inserendum,
quod sic incipit: Ego Fridricus, Boemorum dux, dum mecum viciniora saluti cogitarem *etc.*¹
Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis
infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare
presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli aposto-
lorum eius se noverit incursum. Datum Laterani VII kalendas augusti,
pontificatus nostri anno septimo. 5

(B.)

Autographo appendet e filis sericis rubri et flavi coloris Coelestini III papae bulla plumbea eadem forma atque in num. 332 expressa.

10

360.

*Coelestinus III papa monasterium Teplense tuendum suscipit eiusque bona
confirmat.* Laterani 1197 aug. 7.

Laterani 1197 aug. 7.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).

15

(Hugo) *Sacri et can. ordinis Praemonstratensis annales II*, Probat. col. 572. — Migne, *Patrol. lat.* tom. 206, pag. 1229. — Dobner, *Annal. Hagec.* VI, pag. 638 (frgm.). — Erben, *Reg. I*, pag. 197, num. 437 (frgm.). — Jaffé, *Reg. pontif.²* num. 17575.

¶ Celestinus episcopus, servus servorum dei, dilectis filiis .. abbatii et canonnicis de Tepla salutem et apostolicam benedictionem. Sacrosancta Romana ecclesia devotos et humiles filios ex assuete pietatis officio propensius diligere consuevit et, ne pravorum hominum molestiis agitentur, eos tamquam pia mater sue protectionis munimine confovere. Eapropter, dilecti in domino filii, devotionem, quam erga beatum Petrum et nos ipsos habere dinoscimini, attentes, personas vestras et ecclesiam, in qua estis divino obsequio mancipati, cum omnibus bonis, que in presentiarum rationabiliter possidet, aut in futurum iustis modis prestante domino poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem villam, que dicitur Tepla,¹ cum teloneo et omnibus appenditiis suis, que vobis nobilis vir G.² comes Boemie, monasterii vestri fundator, provida deliberatione concessit. Libertatem etiam hominum vestrorum super collectis et terram, que est inter Sandou³ et terminum Boemie, quam bone memorie Henricus, Pragensis episcopus, dum curam ducatus Boemie gereret, ecclesie vestre dicitur contulisse, sicut ea omnia iuste ac pacifice possidetis et in confectis exinde authenticis continetur, vobis et per vos ecclesie vestre auctoritate

359. ¹⁾) *Sequitur privilegium Friderici ducis anno 1187 mai 2 datum totidem verbis transcriptum; vide num. 317.*

¹⁾) *Teplá*, germ. *Tepl*, ab *Cheb (Eger)* versus meridiem et orientem. — ²⁾) *Groznata*. — ³⁾) *Žandov dolní*, germ. *Unter-Sandau*, distr. pol. *Planá (Plan)*.

apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Statuentes, ut si vos in aliquo presenseritis aggravari, libere vobis liceat sedem apostolicam appellare. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre paginam protectionis, confirmationis et concessionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis 5 autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.   Datum Laterani VII idus augusti, pontificatus nostri anno septimo.

(B.)

10 *Litteris appendet e filis sericis coloris rubri et flavi bulla plumbea eadem forma atque in num. 332 expressa.*

361.

Coelestinus III papa abbati Teplensi eiusque successoribus mitrae et annuli usum concedit, petente Hroznata comite.   Laterani 1197 aug. 7.

15 *Autographum in membrana ex parte adusta scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).*

(Hugo) Sacri et can. ordinis Praemonstratensis annales II, Probat. col. 573. — Erben Reg. I, pag. 197, num. 438. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 17576.

¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, dilecto filio .¹ abbati de 20 Tepla salutem et apostolicam benedictionem. Ad ecclesiastici decoris ¶ augmentum reperta sunt insignia dignitatum, que sacrosancta Romana ecclesia congrua in singulos liberalitate distribuit et devotis filiis, prout dignum iudicat, suscipienda pariter et obtinenda concedit. Unde et nos devotionem, ¶ quam erga Romanam ecclesiam habere dinosceris, attendantes, ad preces dilecti filii, nobilis viri G.,² 25 comitis Boemie, tui monasterii fundatoris, qui dum per nos transitum haberet nobis super hoc attentius supplicavit, usum mitre et anuli tibi tuisque successoribus de benignitate sedis apostolice duximus indulgendum, statuentes ut in precipuis sollempnita[tib]us eis utaris, prout tibi sunt auctoritate apostolice sedis indulta. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc nostre indulgentie paginam 30 infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attem[pta]re presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nove[rit] incursum.   Datum Laterani VII idus augusti, pontificatus nostri anno septimo.

(B. D.)

35 *Bulla, quae e filis sericis coloris rubri et flavi appendebat, avulsa est.*

361. ¹⁾ Iohanni. — ²⁾ Groznatae.

362.

*Coelestinus III papa iis, qui ecclesiam Teplensem die consecrationis adierint,
gratiam susceptae poenitentiae facit.*

Laterani 1197 aug. 7.

Autographum in membrana scriptum in tabulario monasterii Teplensis asservatur (A).

5

Erben, Reg. I, pag. 198, num. 439 (frgm.). — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 17577.

¶ Celestinus ¶ episcopus, servus servorum dei, universis Christi fidelibus ad ecclesiam de Tepla in die dedicationis ipsius devote || convenientibus salutem et apostolicam benedictionem. Ineffabilis misericordia conditoris humane fragilitati benigne subveniens, || universis multipliciter viam salutis ostendit, eos qui per peccatorum lubrica corruerunt, per remedia penitentie sublevando. Qui enim solus potestatem habet peccamina relaxandi, primo beatum Petrum, quem principem apostolorum instituit, deinde alios temporaliter succedentes voluit ex officio ad remittendum peccata potestatem vicariam obtainere. Cum itaque, sicut domino placuit, in hac sede apostolica constituti, memorati apostoli vice fungamur, de immensa clementia conditoris et eiusdem apostoli auctoritate confisi, universis^a ad ecclesiam, que ad honorem dei et commemorationem gloriosissime virginis est erecta in villa, que Tepla dicitur, in die, quo primo reddetur munere consecrationis insignis, devote convenientibus annum unum, postmodum a[ute]m in eodem die per annos singulos recurrente, omnibus ad eam accendentibus, seu de bonis a deo sibi collatis ei auxilium impendentibus, viginti dies de iniuncta eis penitentia misericorditer relaxamus. Datum Laterani VII idus augusti, pontificatus nostri anno septimo.

(B. D.)

Bulla, quae appendebat e filis sericis, avulsa est.

25

363.

Vladislaus, dux Bohemiae, testimonium de hereditate Bdenëves monasterio Kladrubensi, Bertholdi abbatis temporibus, per Zdislavum quendam vendita sigillo suo confirmat.

[1197 iun. 22 — dec. 6.]

30

Autographum in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 344, num. 368 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 195, num. 433.

362. a) sequitur vox erasa; fortasse ,que' A.

Notum sit tam presentibus, quam futuris Christi fidelibus, quia Sdizlav hereditatem Bdenewiz,¹ quam habuit secundum here||ditarium ius, Cladrubensi cenobio legitimo iure vendidit ac honestis viris intermanentibus perpetualiter stabi||livit. Ceterum gesta sunt hec abbe Bertoldo² presidente prefato iam cenobio; 5 quique testimonium dant huic || facto, sunt hi confratres de conventu: Bolezlaus, Lambertus, Wickerus, Fridericus, Bogus, Cunradus, Heinricus. Nobilium virorum dantium testimonium nomina sunt hęc: Stibor de Swssingen, Ratibor de Sceskowiz, Johannes de Zvlezlaꝝ, Roznata, Bribizlav, Preda, Perkos, Crazen, Predbor, Bel, Benic, Vit, Predwoy, Wlaztis, Vbizlav. Sub horum aliorumque proborum virorum 10 testimonio ego Wadizlaus, dei gracia Boemorum dux, ad perpetuale stabilimentum super hoc facto corroborationem sigilli mei contradidi.

(S. P. F.)

(S. P. D.)

15 *Litteris appendet e scidula membranae fragmentum sigilli de cera alba confecti, in quo imago equitis expressa erat. Circumscrip̄tio: [WLA]DAZAVS . . . Secundum sigillum, quod etiam in scidula membranae suspensum erat, deperditum est.*

364.

Kochan quidam monasterio sancti Laurentii (Opatovicensi) villam Černožice donat.

[saec. XII ex.]

20 *Memoria manu saec. XII exeuntis in codice ms. num. 395 bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis inscripta est (A).*

Dobner, Monum. Boh. hist. III, pag. 2. — Kalousek, Závěť Kochanova, in Český časop. historický VII (1901), pag. 203.

25 *Scriptum hoc, in quo nullum omnino probationis signum commemoratur, non nisi simplex est relatio in monasterio ipso confecta, cui fides publica nullo modo habebatur, cum memoriae tantum inserviret.*

Testamentum. Cohan pro remedio anime sue et parentum suorum tradidit deo et sancto Laurentio¹ villam Cernozicich² coram istis testibus: Dobromucel iudex, Cuzsud, Westei cum filio Matheo, Petrus, Boguzlaus cum fratre Heinrico, Sdizlaus, Thoma, Boges, Milic, Maurus presbyter, Zlauwa presbyter, Iarek presbyter, Clemens presbyter.

363. ¹⁾ *Bdeněves, alias Beňoves, germ. Wenussen, distr. pol. Stříbro (Mies). — ²⁾ Obiit 4. aprilis 1131.*

364. ¹⁾ *In Opatovice ad dextram Albiae ripam, a Pardubice versus septemtrionem. — ²⁾ Černožice prope Jaroměř, distr. pol. Dvůr Králové (Könighof).*

ACTA SPURIA.

365.

(FALSUM SAEC. XII.)

*Carolus Magnus monasterio Fuldensi confirmat coenobium monacharum
in Milz, quod cognata eius Einhilda construxit et „ab incursu paganorum, Sclavorum
videlicet, qui e regione Boemie sepius irruptionem facere et homines
abducere solebant, prepedita, . sancto Bonifacio in Fuldensi monasterio con-
tradidit.“*

[800 post febr. 3.]

5

Exstat in codice Eberhardi s. XII med. fol. 71^v. in tabulario reg. Marburgensi. 10

Dronke, Cod. dipl. Fuldensis, pag. 89, num. 158. — Erben, Reg. I, pag. 6, num. 14. — Mühlbacher, Mon. Germ. hist.: Diplomata Karoliniorum I, pag. 436, num. 293.

*Diploma hoc Eberhardus monachus Fuldensis saec. XII, instrumento traditionis Einhildae
abbatissae (ap. Dronke, l. l. pag. 88, num. 157) usus, subiecit; cf. Foltz in Forsch. zur
deutsch. Gesch. XVIII, pag. 506; Dopsch in Mittheil. d. Instituts f. österr. Gesch. XIV,
15 pag. 325 sq.*

366.

(FALSUM S. X.)

*Eugenius II papa Rathfreðo Favianensi, Methodio Speculi-Juliensi seu
Ouguturensi, Alewino Nitraviensi, Annoni Vetuarensi episcopis et Tuttundo ac 20
Moimaro ducibus et optimatibus exercitibusque plebis Hunniae ac Moraviae
significat, se Urolfum, archiepiscopum Laureacensem metropolitam iis praefecisse,
et vicarium suum constitutum pallio donasse.*

[824—827.]

*Apographum saec. XII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 1051, 25
fol. 70—71^v (A).*

*Gewold, Chronicon monast. Reicherspergensis. Append. pag. 17 (ex ms. cod. monast.
Reichersperg. B). — Ludewig, Script. rer. Germ. II, pag. 360. — Fejér, Cod. dipl. Hungariae I, pag. 158. — Stredovsky, Sacra Moraviae hist. pag. 68. — Dobner, Annal. Hagec. II, pag. 486. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 14, num. 19. — Erben, Reg. I, pag. 8, 30
num. 21. — Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 115 (ex A). — Jaffé, Reg. pontif.² num. 2566
(ubi et aliquot aliae editiones bullae huius enumerantur).*

*Spuriam esse hanc bullam probaverunt Palacký, Dějiny I, 1, pag. 125, n. 65; Dümmler,
l. l. pag. 19 (v. et pag. 158); Gfrörer, Gesch. der Ost- und Westfr. Karol. I, pag. 119.*

Evgenius^a episcopus servus servorum dei, Rathredo sancte Fauianensis ecclesie et Methodio ecclesie Speculiuliensis, que et Ouguturensis^b nuncupatur, atque Alchuuino^c sancte Nitrauensis ecclesie parique modo Annoni sancte Vetuarensis ecclesie episcopis, simul etiam Tutundo^d necnon Moimaro^e ducibus et optimatibus^f exercitibusque plebis Hunie, que et Auaria dicitur, atque Marauię. Desiderio salutis animarum vestrarum, filii in Christo karissimi,^g cum audivimus christianissimam conversationem vestrarum et sancte fidei bonorumque operum vestrorum processum, summo gaudio atque leticia fuimus exhilarati, quia divina in vobis operante clementia, ut apostolus ait, ubi habundavit delictum, ibi superabundat gratia,¹ atque quod^h sancta dei ecclesia nostris temporibus cottidianum in electione vestra suscepit incrementum. Cuius optabilis rumor index fuit reverentissimus Urolfus,ⁱ sancte Lauriacensis ecclesie archiepiscopus et sanctissimus frater noster, vester autem spiritualis pater, qui per suam sanctam predicationem adoptivos deo vos genuit filios. Is itaque ad apostolorum limina orationis causa veniens novam ecclesiam nostris apostolicis benedictionibus informandam subnixe commendavit, quam domino auxiliante catholice gubernandam in vestrarum partibus suscepit, in quibus etiam quondam Romanorum quoque Gepidarumque aetate, ut lectione certum est, in septem episcoporum parochias^k antecessores sui iure metropolitano optinuerant diocesim. Qua igitur ex iustitia et lege prefatus deo dignissimus archiepiscopus debito obligatur, ut illi terre prius christicole atque suorum antiquitus antecessorum credit^l providentie, quam nunc vos dei omnipotentis occulto mediante iudicio, velut hereditariam possidetis, ipse evangelicus agricola diu negata spargat celestis vite semina^l atque in lucrandis Christo animalibus redivivam de vobis nutriat segetem; quem vero^m doctissimum divini oraculi ministrum saluti vestrę cognoscentes per omnia necessarium, fide et exemplo probatum, meritoⁿ erga illum apostolicam servantes sententiam, qua dicitur: „Quomodo credunt sine predicante? aut quomodo predicabunt nisi mittantur?^o“ ab hac sancta Romana matre ecclesia vobis eum^o rectorem transmisimus atque in prefatis regionibus Hunie, que et Auaria appellatur, sed et Marauię, provinciarum quoque Pannonię sive Mesię apostolicam vicem nostram et diocesim atque ius ecclesiasticum exercendi et usum ac potestatem antecessorum suorum, vide licet sancte Lauriacensis ecclesie archiepiscoporum, sibi successoribusque suis canonica auctoritate committimus atque huius constitutionis decretum nostrę sub-

35 366. a) litteris maiusculis scriptum. Praecedit lemma rubricatum litteris maiusculis scriptum: „Epistola Evgenii episcopi“ A. — b) „Soriguturensis“ B. — c) „Alevvino“ B. — d) „Tvtvndo“ B. — e) „Moymaro“ B. — f) „optimatibus“ A. — g) „charissimi“ B. — h) „quomodo“ B. — i) „reverendissimus Yrolfus“ B. — k) „barrochias“ A. — l) „coelestis spargat sem. vitae“ B. — m) „nos“ B. — n) supra lineam alia manus adnotavit: „alias: ut moris est“ A. — o) „vobiscum“ B.

40 1) Rom. V, 20. — 2) Rom. X, 14, 15.

scriptionis privilegio roboramus. Pallium preterea iuxta consuetudinem antiquam sanctitati sue dedimus, quod ita sibi concessimus, sicut predecessores nostri suis predecessoribus concessere, privilegiorum suorum scilicet integritate servata. Cuius dilectioni quamvis hoc merito^p permitteremus, propter vestras autem petitiones super hac re flagitantibus ad honorem suum nostram apostolicam vicem et auctoritatem insuper accumulavimus,^q quod numquam suis permissum est prioribus, quatinus et vos confratres et coepiscopi deinceps ei reverentiam ampliorem exhibere sciatis et in sana doctrina celestis eruditionis ad edificationem vestram ut filii sapientes obediatis atque vos, laici, primates et vulgus, saluberrimis preceptis suis non velut homini, sed tanquam^r deo humiliter obtemperetis et in fide catholica, quam per dominum Iesum consecuti estis, fortes permaneatis. Nam tocius doli artifex, diabolus, cuius dominio et pompis^s in baptimate abrenuntiasti, iacturam et dampnum vestre salutaris surreptionis moleste patitur ac per varias occasiones^t zizaniam perfidię seminando, velut multa iniuria bachatur et ut vestrum aliquis terga vertat sanctę professioni incessanter molitur. Quapropter sepedicti archiepiscopi, videlicet pastoris vestri a deo destinati institutionibus benignas aures prebete, qui vos et versutiam satane cavere atque eius eternos cruciatus evadere instruit, ac ipse in die iudicii de bonis operibus vestris sæculorum domino perpetua remunerandos gloria presentabit. Ad perfectam autem et necessariam eruditionem vestre salutis,^u ut comperimus, non sufficiunt^v pauci, qui modo constituti sunt vobis episcopi, quia plures sunt adhuc gentilitatis errore ibidem detenti, ad quos propter inopiam preconum divini verbi nondum pervenit noticia Christi. Iccirco^x enim ut accrescat turba fidelium, studeat solertia vestra pro mercede et remissione peccatorum vestrorum amminiculum^y atque iuvamen prebere reverentissimo Urolfo^z archiepiscopo, quatinus dudum illic constitutorum episcoporum numerus impleatur, qui congrue constituti et vobis posterisque vestrис poterunt esse proficui. Si ad restaurationem ecclesiarum propter nomen domini de possessionibus vestrīs, quas reditus dotesque earum fama divulgante quondam fuisse noveritis, aeternam sufficientiam vobis comparantes eisdem ecclesiis ipsi conferatis, idoneis^{aa} viris ad hoc ministerium electis, maxime in illis locis, si oportunitas et utilitas commendaverit, ordinentur antistites, ubi indicia ecclesiarum et edificiorum sedes pontificales olim fuisse demonstrant, sin autem illius arbitrio et deliberationi, qui vel ubi disponantur episcopi, concedimus, cui vicem nostram apud vos ecclesiastici regiminis per omnia commisimus.

Bene valete.

35

365. *p) ,debito' B. — q) ,vi' supra lineam eodem atramento scr. A. — r) deest A. — s) ,populis' B. — t) ,i' supra lin. corr. pro ,a' A. — u) ,eruditionis vestrae salutis' B. — v) ,sufficient' B. — x) ,idcirco' B. — y) ,adminiculum' B. — z) ,Yrolfo' B. — aa) ,idoneisque' A.*

367.

(FALSUM S. XII.)

Tacholfus, comes de Bohemia, monasterio Fuldensi provinciam suam, nomine Sarôwe, sitam iuxta Bohemiam, donat.

<861 ?>

5

Dronke, *Cod. dipl. Fuldensis*, pag. 260, num. 578 (*e codice Eberhardi. A.*) = Erben, *Reg. I.*, pag. 12, num. 30 (*exc.*). — Dobenecker, *Reg. Thuringiae I.*, pag. 25, num. 85.

10

Litterae formam non genuinam, donationem autem haud in dubium vocandam esse, putat Dümmler, *Gesch. d. ostfränk. Reiches I.*, pag. 346, nota 1. Dobenecker *l. l.* eam verbis „sub Karolo“ etc. adiectis ab Eberardo adulteratam fuisse suspicatur. — Quo anno donatio facta sit, non satis constat, sed anno 801 minime eam attribui posse, ex eo efficitur, quod Thacholfus comes anno 873 demum mortuus est (*v. Monum. Germ. SS. XIII*, pag. 182).

In nomine et honore sancte et individue trinitatis. Notum sit omnibus Christi fidelibus, qualiter dominus Tacgolfus,¹ comes de Boemia, audiens famam 15 venerabilissimi loci Fuldensis conventus, et quia reges et principes facerent sibi memoriam in monasterio sancti Salvatoris, intercessorem^a sanctissimum Christi martirem Bonifacium venit et ipse cum summa cordis ac mentis^b devotione adorare in domo domini, ut inveniret gratiam in conspectu tremendi iudicis. Considerans quoque, quod dominus ait: ne appareas in conspectu meo vacuus,² 20 tactusque divino ardore intrinsecus, obtulit deo et sancto Bonifacio regionem suam, quandam videlicet provinciam sitam iuxta Boemiam, Sarôwe³ nuncupatam, que sue proprietatis et iuris erat, cum omnibus villulis et compertinentiis suis eo tenore, ut plenam fraternitatem tam vivens quam moriens haberet et sepulture locum post finem vite sue in monasterio obtineret. Fecit etiam talem condicionem, 25 ut omnis reditus prefatae oblationis in usus fratrum cederet et nullus hominum eandem oblationem ab hac conditione amovere seu permutare posset. Amen.

<Facta est autem haec tradicio sub Karolo,^c glorioso imperatore, qui et stabilivit et confirmavit eam, et anulo suo insigniri precepit kartam inde conscriptam anno dominice incarnationis DCCCI,^c indictione X.>

30

367. a) ,et intercessorem^c A. — b) ,ac martiris^c A. — c) notam temporis alia manu multo posteriore ita mutatam fuisse annotat Dronke: ,sub Ludewico gl. rege, qui . . . a. d. inc. DCCCLXI.^c Quam emendationem ab ipso Eberardo fortasse factam fuisse opinatur Foltz in *Forschungen z. deutschen Gesch. XVIII*, pag. 499 nota; vide et pag. 506, 507.

35

1°) *Hic Thacholfus alias etiam „Thuringorum dux“ appellatur, vide Dümmler op. cit. I.*, pag. 345, nota 5. *Mentio eius fit etiam in Libello de conversione Bagoariorum et Carantanorum c. 12, ubi inter eos nominatur, qui aderant concessioni duci Privinae a rege Ludovico datae Ratisbonae a. 847 oct. 12 (v. num. 4). De eo vid. etiam Annales Fuldenses ad a. 849, ubi de expeditione Francorum contra Boemanos et ad a. 858, ubi de expeditione contra Sorabos narratur (Mon. Germ. SS. I, pag. 366 et 371, et Knochenhauer, *Gesch. Thüringens in d. karol. u. sächs. Zeit* pag. 25. — 2°) *Exod. XXIII, 15. — 3°) Sorau (?) in Lusatia inferiore; vide Knochenhauer l. l. et 52. und 53. Jahresbericht des Vogtländ. Altertumsf. Vereins zu Hohenleuben pag. 82—109; alii Syrau apud Plauen hic dici putant, vid. Dobenecker l. l. pag. 26.**

368.

(FALSUM S. X.)

Hatho, archiepiscopus Maguntinus, Iohanni IX papae de Ludovici regis electione scribit; querellas episcoporum Bavariae contra Moravos, qui proprium archiepiscopum se obtinuisse glorientur, significat; instat, ut Moravorum coerceat superbiam.

[900.]

Apographum saec. XII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. aulice Vindobonensis num. 1051, fol. 71v—74 (A).

Gewold, Chron. monast. Reichersberg. Append. pag. 20 (ex ms. cod. mon. Reichersberg. B). — Mansi, Concil. ampl. collect. XVIII, pag. 204. — Hansiz, Germania sacra I, pag. 178. — Balbinus, Miscell. hist. reg. Boh. dec. I lib. VI, pag. 5, num. 4. — Lünig, Teutsches Reichsarchiv XX, Continuatio I spicilegii eccl. pag. 204. — Dobner, Annal. Hagec. III, pag. 348. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 64, num. 92. — Erben, Reg. I, pag. 24, num. 55. — Will, Reg. archiep. Magunt. I, pag. 88, num. 31.

Epistolae fides ab nonnullis in dubium vocata est; vide Büdinger, Österr. Gesch. I, pag. 274, nota 4 et 280; Dümmler, Gesch. des ostfränk. Reiches III, pag. 496, nota 2; Giesebricht, Gesch. d. deutsch. Kaiserzeit I, 804. Genuinam esse exponit Dammert, Hatto I Erzb. v. Mainz pars II (Programm d. Lyceums zu Freiburg i. Br. 1865), pag. 48, nota 1, et Stein, Gesch. d. Königs Konrads I, pag. 129, cuius sententiam impugnat Mühlbacher, Die Regesten d. Kaiserreichs unter den Karolingern I, pag. 720.

Domno^a sancte et apostolice et universalis Romanę ecclesię pape Hatho, indignus presul Mogontiensis^b ecclesię, cum universis suffraganeis nostrę exiguitati adiunctis debitum orationis obsequium et fidelem servitutem. Noverit igitur sublimitas sanctitatis vestre, quod nulla fratrum unanimitas sancte Romanę ecclesię potestati subiecta fidelior atque devotior ac subiectior apparet, quam nos, qui vestre dominationi et capiti omnium ecclesiarum omni mentis intentione subiicimur,^c plurimum gaudentes in domino et in dono gratiae ipsius, quod per vestram sanctitatem et sapientiam magnifice et amplissime sedes eiusdem ecclesię dilatatur in religione divina, et in hoc instantissime precibus incumbimus deprecantes divinam clementiam, ut ad altiora semper concendere vos et de die in diem meliora sectari atque perficere concedat. De cetero vestre clementię innotescimus, seniorem nostrum Arnolfum imperatorem de huius vite exilio migrasse. Sed quia^d quamdiu in hoc mundo subsistimus, per incerta ferimur nescientes, ubi quorundam animę post hanc lucem mansionem recipient, vestris quasi provoluti vestigiis subnixe poscimus, ut animam ipsius vestre auctoritatis potestate a vinculis peccatorum absolvatis, quia quecumque solveritis super terram, erunt soluta

368. a) praecedit lemma rubr. ,Hathonis epistola' A. — b) ,Mogontiensis' B. — c) ,subiicimur' A. — d) ,quod' B.

et in celo.¹ Tali vero domino rectore et gubernatore amissō, in nostris partibus vacillavit nāvis ecclesię. Quem regem eligeret, parvo tempore inscia mansit, et quia timor magnus aderat, ne solidum regnum in partes se scinderet, divino, ut credimus, instinctu factum est, ut filius senioris nostri, quamvis parvissimus, 5 communi consilio principum et tocūs populi consensu in regem elevaretur; et quia reges Franchorum^e semper ex uno genere procedebant, maluimus pristinum morem servare, quam nova institutione insidere. Sed cur hoc sine vestra iussione et permissione factum sit, vestram haut^f dubitamus latere prudentiam; nulla scilicet alia causa actum constat, nisi quia paganis inter nos et vos consistentibus impe- 10 ditum est iter nostrum ad sanctam matrem nostram Romanam sedem, ita ut nec legati a nostra parvitate ad vestram dignitatem dirigi potuissent. Sed quia tandem occasio et tempus advenit, quo nostra epistola vestris obtutibus presentaretur, rogamus nostram communem constitutionem vestre dominationis benedictione roborari. Insuper etiam pietati vestre intimamus, quod fratres et patres et coepiscopi 15 nostri Bauuarienses se apud nos conquerentes et alta suspiria trahentes gemebant, qualiter Marauenses populi Francorum potestati rebelles iacent, se ab illorum consortio esse divisos et seorsum metropolitano gloriantur a vestra concessionē esse sublimatos, cum numquam metropolitana sedes inter illos haberetur, sed semper illorum provintię et diocesi cohererent. Dolebat se etiam apud nos, quod 20 quorundam machinatione magna infamia circa vestram celsitudinem essent denotati, scilicet, ut cum paganis pacem et fēdus^g inirent, et ipsi pagani consilio eorum agerent tam multa nefaria et illicita. De his omnibus consilium a nobis quaerentibus Bauuariensibus^h episcopis, iustum respondimus esse, fratrum solatio semper adherere, quia propheta inquit: Ecce, quam bonum et quam iocundum 25 habitare fratres in unum.² Illi vero non in unum habitant, qui fratrum se solatio subtrahunt, aut fratribus insidias preparant. Nos illorum tristicię compatientes, noluimusⁱ illis consilium de talibus obiectionibus prebere, priusquam ad vestram interrogationem per epistolam nostram veniremus. Semper nos scimus carnales spiritales solere persecui et malivolos benivolos^k infamare et lacerare. Previdere 30 ergo summopere debent omnes, qui sacerdotes domini persecuntur^l tam occulte quam manifeste, ne ad illos pertineat, quod propheta dicit: Cogitaverunt malicias in corde suo, tota die constituebant prelia, exacuerunt linguas suas sicut serpentes, venenum aspidum sub labiis eorum.³ Et paulo post: Cadent super eos carbones, in ignem deicies eos.⁴ Et iterum: Vir linguosus non dirigetur in terra. Virum in- 35 iustum mala capient in interitu.⁵ Et per Hieremiam inquit dominus: Omnes in sanguine iudicantur; unus quisque proximum suum tribulat. Omnes in malum

368. ^{e)} ,Francorum' B. — ^{f)} ,haud' B. — ^{g)} ,foedus et pacem' B. — ^{h)} ,e' ex ,a' eod. atramento corr. A. — ⁱ⁾ ,nolumus' B. — ^{k)} ,benevolos' B. — ^{l)} ,persequuntur' B.

¹⁾ Matth. XVIII, 18. — ²⁾ Psalm. CXXXII, 1. — ³⁾ Psalm. CXXXIX, 3, 4. —

⁴⁾ ibid. 11. — ⁵⁾ ibid. 12.

manus suas preparant. Non debent enim alieni episcoporum aut accusatores aut iudices fieri. Unde de Loth scriptum est: Ingressus es ut advena, numquid ut iudices?⁶ Accusator autem episcoporum nullus sit servus aut libertus, nullaque suspecta persona^m aut infamis; repellantur inimici et omnes laici. Isti fratres et coepiscopi nostri Bauuarienses, veraces dei cultores et boni pastores, pervaigili custodia custodiunt gregem sibi commissum, ne lupi rabies aliquam sancti gregis oviculam rapiat in predam suam. Stant pro muro domus Israel, ne aliqua vis inimica firmamentum ecclesię dissolvat. Qui tales inquietat et sua malicia impugnat, licet presentem, tamen futuramⁿ non evadet pēnam, quia scriptum est: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei.⁷ Haec autem omnia prescripta^o vobis ideo^p dirigimus, quia estis caput tocius sanctę ecclesię, quacunque per orbem diffunditur, et solamen merentium, quecunque tristia membris vestris contigerint^q; quia ipsi sanctissimi pastores Christi superius dicti in nulla re a catholica fide deviantes, sed eandem sanctis operibus et ecclesiasticis officiis ornantes apud nos conque-rentes postulaverunt, ut vestre noticie manifesta faceremus; quia et illi per se ipsos vobis eadem innotescere vita comite promittebant. Unde poscimus, ut vestra consolatio illorum merorem ad lēticiam reformet et semper talia membra summo capiti, quod vos estis,^r gaudeant se^s adherere. Illi autem Marauenses, ut nostris auribus illatum est, in occasionem superbię sue assumunt, quia á vestra^t con-cessione dicunt se metropolitanum accipere,^u et singulariter degentes aliorum episcoporum consortium^v refūtant; si hac confidentia diutius inflantur, usque ad sanguinis effusionem, ut multi arbitrantur, prosilient. Inde quantum presumimus,^x ammonemus,^y quatinus vestra auctoritas, priusquam hoc contingat, ad humilitatis viam illos corrigendo deponat, ut tandem cognoscant, cui dominatui subiici^z debeant. Nos siquidem debitores esse cognoscimus, si quid a sanctę matris, Romanę ecclesię scilicet, sinu^{aa} contenderit^{bb} elabi, vos inde certificari, ut vestra potentia ad rectitudinis lineam reducatur. Quod si vestra ammonitio^{cc} illos non correxerit, velint, nolint Francorum principibus colla submittent,^{dd} et credimus absque san-guinis effusione et mutua cede ex utraque parte tunc posse bene contingere. Iterum iterumque vestre dignitatis auribus replicamus, quod tam episcopi quam laici Bauuarienses in religione christianitatis nulla gente inferiores esse probantur, neque umquam Franci absque illorum auxilio aut in ecclesiasticis rebus vel in bellicis negociis nominatim vel fama dignum aliquid peregerunt, sicut neque illi absque istis.

368. ^{m)} ,pers. suspecta^{B.} — ⁿ⁾ ,fut. tam.^{'B.} — ^{o)} ,perscripta^{B.} — ^{p)} ,omnia ideo prescr. vob. dir.^{'A.} — ^{q)} ,quaecunque tristia vobis contigerunt membris vestris^{'B.} — ^{r)} ,estis vos^{'B.} — ^{s)} ,se gaud.^{'B.} — ^{t)} ,nostra^{'B.} — ^{u)} ,suscipere^{'B.} — ^{v)} ,consortia^{'B.} — ^{x)} ,pōssumimus^{A.} — ^{y)} ,admonemus^{'B.} — ^{z)} ,subiici^{A.} — ^{aa)} deest ^{B.} — ^{bb)} ,contigerit^{'B.} — ^{cc)} ,admonitio^{'B.} — ^{dd)} ,e['] supra lineam corr. pro ,u['] erasa A.

⁶⁾ Gen. XIX, 9. — ⁷⁾ Zachar. II, 8.

369.

(FALSUM S. XII.)

Otto I, Romanorum imperator, episcopatus Misnensis a se fundati terminos
describens mentionem facit finium Bohemiae. Maguntiae 948 ian. 11.

5

Monum. Germ. Diplomata I, pag. 589, num. 437 (*ex instrumento manu saec. XII scripto in tabulario reg. Dresdensi*). — *Erben, Reg. I*, pag. 29, num. 64 (*ad annum 968*).

10

Descriptio terminorum verba diplomatis Ottonis III anno 996 dec. 6 dati (*vide num. 39*)
alio tantum ordine repetit. *Diploma falsum esse exponit Posse in Cod. dipl. Saxoniae regiae I Haupttheil, tom. I*, pag. 188, nota 135.

Huic etiam episcopatu more antiquorum imperatorum et regum nostra imperiali potestate terminum posuimus * ubi oritur fluvius, qui dicitur orientalis Milda, inde usque quo idem fluvius intrat in Albiam *, et sic sursum et ultra provinciam Nizizi ad eundem terminum sine dubio nec non in altera parte Luzizi et Selpoli, * illam videlicet infra eundem terminum, et inde in aquam, quę dicitur Odera, et sic Odera sursum usque ad caput eius, indeque quasi recta via usque ad caput Albię, inde deorsum in occidentalem partem, ubi divisio et confinium est duarum regionum Behem et Nisenen, ibidem ultra Albiam et per silvam in occidentalem partem usque ad caput praedicti fluminis orientalis Milde. — — Data III idus ianuarii anno inc. dom. DCCCCXLVIII, indict. VIII anno vero magni imperatoris Ottonis in 20 domino feliciter regnantis III^{cio}. Actum Mogontię.

370.

(FALSUM S. X.)

Agapitus II papa Gerardo, archiepiscopo Laureacensi, scribit, ex Hadamaro, abbe Fuldensi, cognovisse se de contentione inter eum et Heroldum, archiepiscopum Salisburgensem, orta pro utrimque suscepta in una provincia pallii auctoritate; statuit, ut, divisus duabus Noricae regionis provinciis, Heroldo occidentalis, Gerardo orientalis Pannonia regioque Avarorum atque Moravorum obveniant.

[948.]

30

Apographum saec. XII exstat in cod. ms. bibliothecae c. r. auticae Vindobonensis num. 1051, fol. 67^v — 69^v (A).

35

Gewold, Chron. mon. Reichersperg. Append. pag. 13 (*e cod. quondam monasterii Reichersperg. B*). — *Ludewig, Script. rer. Germanic. II*, pag. 358. — *Mansi, Concil. ampl. coll. XVIII*, pag. 406. — *Hansiz, Germania sacra I*, pag. 197. — *Boczek, Cod. dipl. Mor. I*, pag. 83, num. 106. — *Erben, Reg. I*, pag. 28, num. 62. — *Urkundenb. d. Landes ob d. Enns II*, pag. 708. — *Jaffé, Reg. pontif. 2 I*, num. 3644.

Bullam falsam esse demonstrat Dümmler, Pilgrim v. Passau pag. 24 sq. et 161, nota 16.

Agapitus^a episcopus, servus servorum dei, fratri dilectissimo et reverentissimo Gerhardo,^b sanctę Laureacensis ecclesię archiepiscopo, in Christo salutem. Peticiones tuas pro renovandis sive approbandis ecclesię tuę privilegiis venerabilis Fuldensis monasterii abbas Hadamarus,^c huc causa orationis veniens, cum magna benivolentia nostrę experientię suggestit, pariterque iurgia et disceptaciones 5 gravissimas, inter te et Heroldum archiepiscopum pro utrimque suscepta in una provincia pallii auctoritate exortas, flebiliter nunciavit, quod et ipsi ex debita pastorali cura nimio cordis merore dolemus detestabiliterque profanamus. Quippe sancta et universalis ecclesia, cui deo auctore presidemus, a religiosis atque pacatis sacerdotibus suis et in caritate non facta soliditatis quasi totidem columnis 10 innisa fulcitur, discordantibus autem et adversum se hostiliter inflante superbia animum tollentibus, presertim tantis pontificibus, velut evulsis sustentaculis casura, non sine magno periculo et vigoris sui detrimento a proprio statu concutitur. Insuper etiam, dum deforis inter vos pro pallii honore pertinaciter huiusmodi contentio exercetur, agitur, ut in fraterna emulatione decor sacerdotii intus evacuetur. 15 Inde ergo, frater^d, officium nostrum illud esse perpendentes, ne inimicitarum fomite in vobis succrescente, discidium^e sanctę dei ecclesię atque scandalum sine consilii ac^f utilitatis vestrę respectu diutius nutriatur, ad sequestrandum litem vestram accedimus nos arbitres, tam ex sollicitudine a domino regiminis iniuncti, quam 20 amborum vestrorum amore ad hoc permoti; ita videlicet, ut et de prelibata conflictus vestri querimonia rationabilibus iudiciis rite iusticię satisfaciamus et vos omni explosa controversia in fraternam concordiam Christo moderante revocemus. Notum est igitur, litterisque penes nos commendatum, quibus ecclesiarum locis dignitas pallii ab hac apostolica sede debeatur. Lauriacensem enim urbem antiquitus metropolitanam fore et archiepiscopii sedem, cui sanctitas tua preesse 25 dinoscitur, sicut in privilegiis autenticis ad nos usque a te directis legimus, ita quoque inventis quibusdam exemplaribus carte, vetustate^g admodum attritis, in archivo sancti Petri repperimus. Hanc etiam in exordio nascentis ecclesię et inmanissima christianorum persecutione a doctoribus istius sedis catholice fidei novimus rudimenta perceperisse et exinde a succendentibus predictoribus in superioris 30 atque inferioris Pannonię provintias eiusdem fidei gratiam emanasse.^g Quibus vero^h duabus provintiis illarumque pontificibus usque ad tempora Hunnorūⁱ non aliis quam sanctę Lauriacensis ecclesię prefuit archiepiscopus; quorum barbarica feritas non solum predictam Lauriacensem civitatem, verum etiam in circuitu adiacentes regiones depopulavit atque funditus desolavit. Inde quidem contigit, 35 ut episcopi hac necessitate compulsi, sede illa deserta atque aliō translata, simul etiam archiepiscopalem ipsius sedis desererent honorem. Modernis autem nec

370. *a) litteris maiusculis scriptum A. — b) ex ,Gebehardo‘ radendo corr. A; ,reverendissimo Gerardo‘ B. — c) ,Hadamarus‘ B. — d) ,dissidium‘ B. — e) ,et‘ B. — f) ,et vetustate‘ A, B. — g) ,emanasse gratiam‘ B. — h) ,etiam‘ B. — i) ,Hunorum‘ A.* 40

multum retro elapsis temporibus, vacante ab apostolico vicario Bavvariorum^k regno, Arno primus sancte Salzburgensis^l ecclesie subrogatur archiepiscopus. Haec testatur annosa memorialis sacri scrinii hystoria. Modo autem mortalibus Christo propiciante^m ab hostibus sancte Lauriacensis ecclesie quiete et habitandi securitate concessa, non alibi quam ibidem fraternitatis tuę kathedraⁿ oportet haberi. Quapropter reintronizamus te eidem ecclesie, sanctorum patrum, videlicet predecessorum nostrorum, sed et beatę memorię domni^o Leonis papę,¹ a quo excellentia tua pallio ac privilegio donata est,² sanctiones atque statuta exequentes, ac sepe dictam sanctam Lauriacensem ecclesiam potestate et vice beati Petri apostolorum principis absolvimus et archiepiscopamus et in culmen metropolitanum sublimamus et privilegia nobis transmissa manu propria munimus et corroboramus ac rata esse firmamus denuoque tibi pallium cum presenti precepto secundum usum prius concessum successoribusque tuis perpetim tenendum tradimus. Hisque quoque^p examussim^q ita ad iusticiam redintegratis, decrevimus rixas vestras et dissensiones prefata ex causa derivatas dirimere atque in fraternum amorem vos reconciliare, sic ut utrique vestrum modo susceptus servetur pallii honor illesus, hortantes, quatinus apostolicę instituti, amodo non in contentione et emulatione maneatis. Constat quidem, quod canonice singulis provinciis singuli ordinantur metropolitani; proinde distribuere atque determinare ita vobis barrochias^r bonum et pacificum estimamus,^s ut divisis duabus Noricę regionis provinciis, Heraldo archiepiscopo occidentalis Pannonię cura comittatur et custodia; tibi autem successoribusque tuis propter emeritam antiquitatem sancte Lauriacensis ecclesie, cui iure iuniorum reverentia assurgit, in benedictionis et sedis ordine prelatis atque prepositis, providentiam orientalis Pannonię regionemque Auarorum atque Marahorum,^t sed et Sclauorum,^u qui modo christiani vel adhuc per baptismum Christo lucrandi sunt, circumquaque manentium credimus nostramque apostolicam vicem in illis partibus predicandi et pro arbitrio vestro, ubi opus est, episcopos constituendi omniaque disponere atque ordinare tali auctoritate atque potestate delegamus, ac si ipsi presentes affuissemus. Quod si iam dictus Heroldus archiepiscopus deinceps suorumve quispiam successorum minime diffinito limite contentus, sed interdictam atque separatam a sua potestate^v diocesim repetere pervicaciter conatur, nec a prohibitię contentionis schismate per istas nostras apostolicas traditiones atque determinationes compescitur, ipse etiam pie concessa

370. ³⁵ ^{k)} ,Bauuariorum' B. — ^{l)} ,Salzburgensis' B. — ^{m)} ,prop. Christo' B. — ⁿ⁾ ex ,kathedram' radendo corr. A. — ^{o)} ,domini' B. — ^{p)} deest B. — ^{q)} supra lin. alio atram. magis distincto alia manu adscriptum: ,id est regulariter' A: ,ex amissi' B. — ^{r)} ,parrochias' B. — ^{s)} ,u' corr. ex ,e' A. — ^{t)} ,Marahorum' B. — ^{u)} ,Schlauorum' B. — ^{v)} ,a sua potestate separatam' B.
¹⁾ VII. (936—939). — ²⁾ Significatur bulla ap. Jaffé, Reg. pontif. I, num. 3602 (Boczek num. 104, pag. 77), quam falsam esse demonstrat Dümmler, Pilgrim v. Passau pag. 22.

dignitatis munificentia penitus privetur atque secundum ius pristinum superior Pannonia continuetur inferiori atque tuę tuorumque successorum ambę perpetuā liter subiaceant ditioni. Allubescentes autem assensumque praebentes istis nostris saluberrimis decretis benedicimus et catholicos approbamus, resistentes vero atque infirmare vel omnino pervertere contendentes anathemate maranatha sanctę trinitatis districte percutimus et apostolica sententia, qua multati Anania et Saphira exspiraverunt, dampnamus et cum blasphematoribus sancti spiritus sempiternis cruciatibus puniendos destinamus. 5

371.

(FALSUM S. XI.)

10

Iohannes XIII papa Boleslavo, Bohemiae duci, permittit, ut ad ecclesiam sanctorum Viti et Venceslai fiat sedes episcopalis, ad ecclesiam vero sancti Georgii sanctimonialium congregatio sub regula sancti Benedicti constituatur.

[967?]

Litteras servavit Cosmas decanus Pragensis in Chron. Bohem. lib. I, cap. 22 (ad ann. 967). 15

Balbinus, Miscell. Boh. hist., dec. I lib. VI, pag. 8, num. 5. — Cocquelines, Bullarum, privil. ac dipl. Romanor. pontif. ampl. collectio I, pag. 267. — Lünig, Cod. Germ. dipl. I, pag. 954. — Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 164. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 86, num. 108. — Migne, Patrologia lat. 135, pag. 997. — Erben, Reg. I, pag. 29, num. 67 (ad ann. cc. 971). — Ginzel, Gesch. d. Slavenapostel, Anh. I, pag. 79. — Monum. Germ. Script. IX, pag. 49. — Fontes rer. Boh. II, pag. 36. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3720. 20

Litterarum fidem crebro impugnaverunt viri doctissimi. Priores de hac re sententias brevi in conspectu posuit Max Dvořák in exordio commentationis „O listině papeže Jana XIII v kronice Kosmově“ (Věstník králov. České Společnosti nauk 1899, num. XII), qui litteras a Cosma confictas esse demonstrat. Spangenberg, Die Gründung d. Bistums Prag, 25 in Histor. Jahrbuch d. Görresgesellsch. XXI (1900) pag. 764 sq. litteras saeculo XI in monasterio s. Georgii subiectas esse censet. Simili modo litteras fictas esse argumentis docent Uhlířz, Die Errichtung d. Prager Bist., in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böh. 39 (1900) pag. 4 sq. et Schulte, Die Gründung d. Bistums Prag, in Hist. Jahrb. d. Görresges. XXII (1901) pag. 285. 30

Iohannes episcopus,^a servus servorum dei, Bolezlao duci,^b catholicae fidei alumno, apostolicam benedictionem. Iustum est benivolas aures iustis accomodare petitionibus, quia deus est iusticia et qui diligunt deum iustificabuntur et omnia diligentibus dei iusticiam cooperantur in bonum. Filia nostra, tua relativa, nomine Mlada, quae et Maria, inter ceteras haud abnegandas petitiones cordi nostro dulces intulit ex parte tui preces, scilicet ut nostro assensu in tuo princi- 35

371. a) „episcopus“ omittunt omnes Cosmae cod. ms. praeter Argentinensem saec. XII vel XIII. — b) „duci“ exstat in unico cod. ms. Dresdensi I, 43 signato, saec. XII.

patu ad laudem et gloriam dei ecclesiae liceret fieri episcopatum. Quod nos utique laeto animo suscipientes, deo gratias retulimus, qui suam ecclesiam semper et ubique dilatat et magnificat in omnibus nationibus. Unde apostolica auctoritate et sancti Petri principis apostolorum potestate, cuius, licet indigni, tamen sumus 5 vicarii, annuimus et collaudamus atque incanonizamus, quo ad ecclesiam sancti Viti et Wencezlaei martirum fiat sedes episcopal, ad ecclesiam vero sancti Georii martiris sub regula sancti Benedicti et obedientia filiae nostrae, abbatissae Mariae, constituatur congregatio sanctimonialium. Verumtamen non secundum ritus aut sectam Bulgariae gentis vel Ruziae aut Sclavonicae linguae, sed magis sequens 10 instituta et decreta apostolica, unum pociorem totius ecclesiae ad placitum eligas in hoc opus clericum, latinis adprime litteris eruditum, qui verbi vomere novalia cordis gentilium scindere et triticum bonae operationis serere atque manipulos frugum verae fidei Christo reportare sufficiat. Vale.

372.

15

(FALSUM S. XII.)

Iohannes XIII papa ab Ottonibus imperatoribus rogatus episcopatum Misnensem confirmat eiusque terminos describit, in qua descriptione mentio fit de finibus Bohemiae.

968 ian. 2.

20 *Cod. dipl. Saxoniae reg. I Hauptth., tom. I, pag. 243, num. 7 (ex transsumpto Dieterici Naumburgensis et Henrici Merseburgensis episc. anno 1250 apr. 2 confecto, in tabulario reg. Dresdensi). — Erben, Reg. I, pag. 29, num. 66. — Jaffé, Reg. pontif. 2 num. 3724. Bullam interpolatam et falsam esse exponit Posse in Cod. dipl. Saxoniae I Hauptth., I, pag. 170, nota 7. Descriptio terminorum verba diplomatis Ottonis III anno 996 dec. 6 dati (vid. num. 39) repetit.*

More antiquorum imperatorum * hii duo imperatores, pater et filius, nobis assidentes Misnensi episcopatui terminum in posuerunt nominando fines et determinationes locorum, sicut infra tenetur. Ubi caput et fons est aque, que dicitur Odera, inde quasi recta via usque ad caput Albie, inde deorsum in occidentalem partem, ubi divisio * duarum regionum est Behem et Nisen. 30 Ibidem ultra Albiam et per silvam in occidentalem partem usque ad caput Milde et sic deorsum per ambas plagas eiusdem fluminis * usque dum Milta intrat in Albiam * et sic sursum et ultra provinciam Nizizi ad ipsum terminum sine dubio nec non in altera parte Luzice et Selpoli et sic usque ad civitatem Sulpize illam videlicet infra eundem terminum et inde in aquam, que dicitur Odera et sic Odera sursum usque ad caput eius .

35

373.

(FALSUM.)

Otto I, Romanorum imperator, fines episcopatus Misnensis describens mentionem facit finium Bohemiae.

Romae 968 oct. 19.

Monum. Germ. Diplomata I, pag. 608, num. 449. — *Erben, Reg. I*, pag. 29, num. 63.

Diploma hoc ex diplomate Ottonis III dati anno 996 decb. 6 (num. 39) ad verbum descriptum est. Falsum esse demonstrat Posse in Cod. dipl. Saxoniae I Hauptth., I, pag. 171 nota 24.

374.

5

(*FALSUM S. X.*)

Benedictus VI papa archiepiscopis Germaniae, Ottoni imperatori, Henrico duci Bavarorum nunciat, Piligrimum Laureacensem archiepiscopum constitutum pallioque donatum esse. Decernit, ut Salisburgensis ecclesia superioris Pannoniae episcopos habeat suffraganeos, Laureacensis ecclesia in inferioris Pannoniae atque Moesiae regionibus, quarum provinciae sunt Avaria atque Moravia, archiepiscopalem deinceps exerceat potestatem. [973 post mai.]

Apographum exstat in cod. ms. saec. XII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 1051 fol. 82v—85 (A).

15

Gewold, Chron. mon. Reichersberg. Append. pag. 29 (e cod. ms. mon. Reichersberg. B). — Lünig, Teutsches Reichsarch. XVII, spicil. eccl. II, pag. 767, num. 14. — Ludewig, Script. rer. Germ. II, pag. 370. — Hansiz, Germania sacra I, pag. 213. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 93, num. 112. — Erben, Reg. I, pag. 31, num. 71. — Urkundenbuch d. Landes ob d. Enns II, pag. 715. — Dümmler, Pilgrim v. Passau pag. 122. — Jaffé, Reg. pontif. 2 I, num. 3771 (ubi et aliae editiones indicantur).

Bullam non esse genuinam, exponit Filz in (Wiener) Jahrbücher der Litteratur LXX, Anzeigeblatt pag. 40. Uberius de ea disserit Dümmler, Pilgrim v. Passau, pag. 51 sq., qui eam tantum commentationem (Entwurf) esse putat a Piligrimo sedi apostolicae oblatam, sed ab ea non comprobata. Cf. etiam Uhlirz, Jahrbücher d. deutschen Reiches unter Otto II u. Otto III, tom. I, pag. 98. — De tempore vide Dümmler l. l. pag. 53.

Dilectissimis^a nobis in Christo filiis Hrodberto, sanctę Mogontinę ecclesię et Diotrico sanctę Treuerensis ecclesię atque Adalberto sanctę Magdaburgensis ecclesię parique modo Gereoni sanctę Coloniensis ecclesię atque Fridarico sanctę Iuuauensis ecclesię, sed et Adaldago sanctę Premensis ecclesię archiepiscopis pariterque domno nostro Ottoni, gloriosissimo imperatori augusto, atque nepoti suo Heinrico, precellentissimo duci Bauuariorum, ceterisque omnibus episcopis et abbatibus, ducibus atque comitibus Gallię atque Germanię Benedictus, divina gratia preditus apostolice sedis pontifex, servus autem servorum dei, in domino salutem. Oportet iustis supplicantum^b petpcionibus nos semper faciles et humiles exhibere et precipue, cum fraternis religiosorum consacerdotum precibus sollicitamur, qui passim ab omni mundi termino tenorem et regulam atque proprii officii vigorem ab hac universalı sancta Romana matre ecclesia eiusque sortiuntur

374. a) praecedit lemma litteris maiusculis scr.: ,Benedicti epistola‘ A. — b) ,supplicantum‘ A; ,supplicationum‘ B.

40

ministro,^c vicario scilicet beati Petri^d principis apostolorum, cuius quamvis indigni, eiusdem tamen gratia et dono potestati nos^e successimus et ordini, cui voce dominica dicitur: ,Tu es Petrus et super hanc petram ędificabo ęcclesiam meam.^f Quapropter dignum estimavimus^f assensum prebere congruis postulationibus 5 reverentissimi archiepiscopi, quas per probabiles personas nobis intimavit responsalium suorum, duorum videlicet^g presbyterorum, quatinus sibi pallium et metropolitanum honorem cathedrę suę, sanctę Lauriacensi ęcclesię, restitueremus, confinio Ungrorum^h adiacenti; quod omnino nos eidem ęcclesię debere testantur antiquissima secum apportata privilegorum testimonia. In quibus enim continebatur, 10 quod aetate pontificatus beati Symmachii,ⁱ huius almę sedis apostolici^k presulis, prefata sancta Lauriacensis haberetur ęcclesia metropolis; et in quantum tam exinde, quam etiam de passionibus beatorum martyrum, qui illic plures in tempore persecutionis pro fide Christi variis sunt tormentis multati, colligere possumus, ex omnibus ęcclesiarum diocesibus Pannonię hęc antiquitate et archiepiscopii 15 dignitate esse primitiva creditur; que iam multis retroactis temporibus ex vici-norum^l frequenta^m populatione barbarorum deserta et in solitudinem redacta nullum christianę professionis habitatorem meminit, usque dum invictissimus augustus et pater patrię, genitor quippe pii imperatoris nostri, quem adhuc superesse et diu dominari mundus exoptat, bellico tropheo eorum vires retundit. Nunc 20 autem, quam ob rem votis exultantibus in laudem omnipotentis dei erumpimus, non solum sepe dicta sancta Lauriacensis ęcclesia hostium cessante terrore cum accolis suis pace et tranquillitate potitur, verum etiam ipsi dudum inimici illum, quem persecuti sunt more gentili, iamiam Christum baptizati profitentur et sacer-dotes modo habere desiderant ac, prout rudesⁿ poterunt, venerantur et ęcclesias 25 quasdam in sua terra, quas patres incendio dederunt, posteri restaurare videntur. Hac ergo suadente ratione, quod prenominati sanctę Lauriacensis ęcclesię archiepiscopi postulatio antiqua apostolica auctoritate^o commendatur et preterea, quod cum^p iustum esset, pariter etiam utile visum est, ut ad fructificandas deo gentes ex novitiis cultoribus fidei Ungrorum^q atque Marauorum sive etiam aliis multis 30 provintiis Sclauorum^r suę parochię finitimis, illic ordinatis episcopis, secundum quod antiquitus dispositi erant, eis hunc constitueremus archiepiscopum. Quoniam autem Salzburgensis^s ęcclesia metropolis abusa est subiectione sanctę Lauriacensis ęcclesię pontificii, oblitterata et adtenuata sua dignitate ex devastatione barbarorum, quam propterea perceptis apostolicis privilegiis nequaquam patimur privari, cum

35   **374.** *c) ex ,ministerio‘ eod. atram. corr. A. — d) ,Petri‘ deest A. — e) ,nos‘ deest B. — f) ,aestimabimus‘ B. — g) ,videlicet‘ deest B. — h) ,Vngrorum‘ B. — i) ,y‘ ex ,i eod. atram. correcta A. — k) ita A et B. — l) ,o‘ ex ,i‘ eod. atram. corr. A. — m) ,frequentia‘ B. — n) sequuntur 2 vel 3 litterae erasae A; ,prout scire rudes‘ B. — o) ,authoritate‘ B. — p) ,cum‘ om. B. — q) ,Vngrorum‘ B. — r) ,Schlauorum‘ B. — s) ,Salzburgensis‘ et infra ,Salzburgensibus‘ B.*
 40   *’) Matth. XVI, 18.*

et priora sint Salzburgensibus^s et ideo auctorativa, quę conditio testimonii etiam apud secularia iudicia vigeat et prevalet; nos vero in huiusmodi constitutione omnem calumniam atque contentionis occasionem domino adiuvante facile propulsamus, ambabus parrochiis ab invicem certis limitibus sequestratis et tamen apostolicis sanctionibus ubique stabilitis, quas nostrum est semper defendere et secundum evangelicam sententiam nichil ex eis solvere, sed adimplere: unde ergo auctoritate et potestate beati Petri, principis apostolorum, atque exemplo beatorum pontificum, scilicet predecessorum nostrorum, eandem sanctam Lauriacensem ecclesiam eiusque rectores iam archiepiscopos amodo^u perpetim ab omni Salzburgensis ecclesię eiusque presulum subiectione ac ditione absolvimus et honore metropolitano sublimamus. Et sicut modernis temporibus sanctę memorię Agapitus papa terminos earundem barrochiarum^v ab invicem distinxit,^z sic et ipsi diffinimus ita quoque, ut sancta^w Salzburgensis ecclesia superioris Pannonię episcopos habeat suffraganeos, quibus usque huc sui pontifices preesse videbantur, cum tanta talique diocesi, quali hactenus in inferiori usi sunt Pannonia. Sancta autem Lauriacensis ecclesia in inferioris Pannonię atque Mesiae regiones, quarum provintię sunt Auaria^x atque Marauia, in quibus septem episcoporum parrochiae antiquis temporibus continebantur, suique antistites archiepiscopalem deinceps habeant potestatem cum tanta talique diocesi, quali hactenus in superiori usi sunt Pannonia. Quibus utique in preceptis insuper^y iniungimus, ut iuxta beati Gregorii papę^z decretum, Anglorum archiepiscopis directum, alter illorum, qui prior sit in ordinatione, ipse etiam quoad^{aa} vivat prioratum teneat et in ordine. Penitus enim determinatis utriusque ecclesię diocesibus omnię exclusa altercandi occasione, canonica sub distinctione interdicimus, ut neuter earundem ecclesiarum archiepiscopus invadere alterius parochiam presumat, vel quibuscumque iurgiis aut disceptionibus super diffinitis a nobis modo rebus alter alterum solicitare^{bb} audeat. His igitur sedatis venerabilem confratrem nostrum Piligrimum archiepiscopum canonicis literis munitum sedi sanctę Lauriacensis ecclesię inthronizavimus palliumque ei secundum antiquum eiusdem ecclesię suę usum direximus atque in provinciis Auarię^{cc} et Marauię, regionum quoque inferioris Pannonię sive Mesię et in contiguis sibi Sclauorum^{dd} nationibus circumquaque manentium nostram apostolicam auctoritatem et vicem exercere committimus atque delegamus: quatinus illic more antecessorum suorum, sanctę Lauriacensis ecclesię archiepiscoporum, habeat potestatem presbyteros et episcopos ordinare atque^{ee} constituere et ex predictis gentibus sua sancta predicatione parare domino plebem perfectam.

374. ^{t)} ,vel auctorabiliora^a addit B. — ^{u)} ,ammodo^b B. — ^{v)} ,parochiarum^c B. — ^{w)} ,sanctę^d A. — ^{x)} ,Bauuaria^e B. — ^{y)} ,utique insuperni praeceptis^f B. — ^{z)} ,propter^g B. — ^{aa)} ,ordinatione tempore et quoad^h B. — ^{bb)} ,sollicitareⁱ B. — ^{cc)} ,Bauuariae^j B. — ^{dd)} ,Schlaeuorum^k B. — ^{ee)} ,atque^l eod. atramento eademque manu supra lineam pro ,& genuine posito corr. A.

^{l)} Vide num. 370.

375.

(FALSUM S. XIII.)

Boleslaus II, dux Bohemorum, monasterio Břevnovensi, a se et ab Adalberto,
 episcopo Pragensi, iussu Iohannis XV papae constructo, amplas possessiones et
 5 redditus donat, eiusque hominibus libertates quasdam concedit, petente Adalberto
 episcopo.

— 993 ian. 14.

Instrumentum autographi instar manu saec. XIII med. exaratum in tabulario monasterii
 Břevnovensis asservatur (A). — Ibidem exstat etiam apographum confirmationi Premislai
 10 Ottakari II regis, anno 1255 mai 10 datae, insertum.

Paprocký, *Diadochos l. I.*, pag. 347. — Ludewig, *Reliquiae manuscriptorum omnis aevi*
diplomatique ac monumentorum VI, pag. 48, num. 27. — Ziegelbauer, *Epitome hist. mona-*
sterii Brevnoviensis pag. 10 (ex A); ibid. pag. 304 (e confirmatione Sigismundi imperatoris
d. Pragae 1436, sept. 13). — Piter, *Thesaurus absconditus in agro seu monasterio Brzev-*
 15 *noviensi pag. 134*. — Pubitschka, *Chronolog. Gesch. Böhmens III*, pag. 100. — Boczek,
Cod. dipl. Mor. I, pag. 101, num. 117. — Erben, *Reg. I*, pag. 33, num. 78. — Schramm,
Reg. z. Gesch. d. Benedictinerabtei Břevnov-Braunau in Studien u. Mitth. aus d. Benedic-
tiner- u. Cistercienser-Orden III (1882) pars I, pag. 67. — *Imaginem aeri incisam dedit*
Dobner, Annal. Hagec. IV ad pag. 375.

Pubitschka, l. l. pag. 373 *privilegium hoc spurium et saeculo XIII demum scriptum esse*
iudicavit. Fidem defendit Dobner, Beweis, dass die Urkunde Boleslaus des Zweyten
Herzogs in Böhmen, welche in dem Archive des Klosters Brzewniov bey Prag aufbewahret
wird, ächt, und unter den bisher bekannten die älteste sey, in: (Borns) Abhandl. einer
 20 *Privatgesellsch. in Böhmen I*, 1775, pag. 359; cf. et *Annal. Hagec. V*, pag. 353. Dobrowský
primum (in dissertatione: Wie man die alten Urkunden in Rücksicht auf verschiedene
Zweige der vaterländ. Gesch. benutzen soll. Ein Versuch über den Břewniower Stiftungs-
 25 *brief Boleslaws des Zweyten vom J. 993, in: Abhandl. d. böhm. Gesellsch. d. Wiss. auf*
d. J. 1785, 2. Abth. pag. 178) privilegium genuinum esse censuit, postea vero saeculo XIII
eadem manu scriptum esse accuratius exposuit, quae etiam regis Ottakari II confirmationem
 30 *anno 1255 mai 10 datam exarasset (v. Litterarisches Magazin III Stück, 1787, pag. 174).*
Cuius sententiam Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 395, secutus est. Simili modo etiam Schöne-
mann, Versuch eines vollst. Systems d. Diplomatik II, pag. 118 sq. privilegium saeculo
 35 *XIII medio vel exeunte scriptum esse cognovit. Quae sententia eo probatur, quod privi-*
legium libertates et exemptiones adfert, quas a Bohemiae ducibus ante saeculum XII
medium nemini concessas esse et saeculo XIII demum saepius occurrere satis constat
(cf. Tomek, Dějepis města Prahy² I, pag. 149). In possessionibus et redditibus describendis
privilegii auctor memoriis antiquis verisimilime usus est; quae autem bona iam primis
monasterii initii sint attribuenda, haud discerni potest.

¶ In nomine sancte ac individue trinitatis amen. Bolezlaus,^a dei gratia dux
 40 Boemorum, omnibus hanc litteram legentibus salutem in eo, qui est salus
 omnium. Ne res prudenter ¶ geste memoriam fugiant, scriptis et testibus
 roborantur. Notum igitur sit universis, tam presentibus quam futuris, quod ego

375. a) ,Bolezlaus' litteris maiusculis scriptum A.

divina inspiratione instructus pro salute anime mee omniumque parentum meorum Brevnowensi monasterio, à me et à venerabili patre domino Adalberto, Pragensi episcopo, ex precepto domini Iohannis papę laudabiliter constructo, ad sustentationem monachorum || ibidem deo servientium contuli villam Brevnowa¹ nomine ante ipsum monasterium cum omni familia et terra sufficienti ac montem in 5 cultum ad meridiem tendentem à bivio quodam, in quo preciduntur molares, Schirnovnice² dicto, per directum usque ad Lesce et à Lesce usque ad saxum, qui est positus in via, per quam venitur ad civitatem Pragam. Villam etiam, que Wolezlawin³ dicitur, cum omni familia ad vineas excolendas terramque sufficientem cum silva adiacente Sclachow⁴ nomine et montem alium incultum à villa 10 Tressowicz⁵ tendentem usque ad villam Lubocz⁶ et ipsam villam Lubocz cum silva adiacente Maleyow nomine. Villam quoque Ruzen⁷ nomine cum campis et pratis ad ipsam pertinentibus et in villa Kuromirtwichc⁸ tres animatores cum terra sufficienti. In civitate quoque Pragensi decimum forum et decimum denarium de iudicio et decimum hominem captivum et XXX animatores, eorumque posteritatem cum XXX areis, ad diversas officinas dispositos. Duo molendina sub ipso castro Praga et de ipso flumine Wltaue ad tria obstacula molendariorum in eodem loco. Villam quoque Nawranem⁹ nomine cum hospitibus et ecclesia, ad quam de curia mea Radotyn¹⁰ decimam de omni proventu disposui. Scochowicz¹¹ 15 piscatores cum ipsa villa, cuius termini sunt Cralowa hora et duo rivuli Dubna et Sala cum flumine Wltawa et ex altera parte fluminis eiusdem à Bucownyce usque Cresmna et usque viam, que dicitur Zlapcyce. Decimam quoque de omni agricultura in Porecz¹² et de omnibus agris, qui pertinent ad Ribnyk¹³ et mansum in littore fluminis Wltaue ad horreum construendum et obstaculum in eodem loco ad molendina edificanda. Lubcicich¹⁴ silvam cum piscatoribus et terram sufficientem cum flumine à loco, qui dicitur Strabol, usque ad Podhrodce. In Pl[izne]nsi vero provincia villam Oypernich¹⁵ nomine et aliam Nymcyce¹⁶ cum omnibus suis attinentiis. In Churimensi vero provincia duas villas, unam Trebestowicz prope Saczka¹⁷ cum agris, pratis et paludibus, aliam Mracenicich¹⁸ cum 20

25

375. ¹⁾ *Břevnov a Praga versus occidentem.* — ²⁾ *i. e. Žernovnice.* — ³⁾ *Veleslavín,* distr. pol. Smíchov. — ⁴⁾ *Šlachov.* — ⁵⁾ *Třešovice, distr. pol. Smíchov.* — ⁶⁾ *Horní Liboc prope Břevnov.* — ⁷⁾ *Rusiň, alias Ruzyně, distr. pol. Smíchov.* — ⁸⁾ *Kuromrtvice, alias Kuromrvy, villa quondam prope Ruzyně sita.* — ⁹⁾ *Vrané prope Zbraslav (Königsaal).* — ¹⁰⁾ *Radotín, distr. pol. Smíchov.* — ¹¹⁾ *Skochovice prope Zbraslav.* — ¹²⁾ *Poříčí, vicus circum ecclesiam s. Petri in posteriori Nova civitate Pragensi.* — ¹³⁾ *Rybník, Rybníček, vicus ad ecclesiam s. Stephani in posteriori Nova civitate Pragensi.* — ¹⁴⁾ *Libšice, distr. pol. Slaný (Schlan).* — ¹⁵⁾ *Ojpernice, alias Vejprnice, prope Plzeň (Pilsen).* — ¹⁶⁾ *Fortasse Němčice prope Planice, distr. pol. Klatovy (Klattau).* — ¹⁷⁾ *Třebestovice (distr. pol. Český Brod, germ. Böhmisch-Brod) prope Sadská (distr. pol. Poděbrady).* — ¹⁸⁾ *Mračenice vicus quondam prope Velenky (distr. pol. Český Brod) situs.*

30
35
40

terra sufficienti intra silvam et extra per circuitum Crech¹⁹ cum prato. In Chocebuz²⁰ ecclesiam cum duabus curiis et terram sufficientem cum monte Oztrow nuncupato. Insuper in Lutomiricensi provincia obtuli villam Heridel²¹ dictam cum hospitibus et silva adiacente cum paludibus et flumin[e] Ogre usque ad 5 Albiam et villam Wlencich²² cum suis attinentiis. Preterea statui, ut singulis annis in dedicatione ecclesie supranominate villicus Pragensis, quisquis fuerit, CCC denarios persolvat, lapidem cere ad luminaria eidem ecclesie, tres urnas mellis, XXX caseos, X panes. Villicus autem Pliznensis provincie in Pasca CCC nummos persolvat, in Pentecosten CCC, in festo sancti Michahelis CCC, in Nati- 10 vitate domini CCC. Constitui etiam et ordinavi, ut in omnibus theloniis per Boemiam constitutis fructus decime septimane cedat ad usum Brevnowensis ecclesie, videlicet Domasilicich,²³ Cralupech,²⁴ Nachlumcy,²⁵ Nasternicy,²⁶ Lutomiriciz,²⁷ Navsty super Albiam.²⁸ Super hec adposui decimum forum decimumque denarium ex omni[i] iudicio in hiis civitatibus scilicet Nazlanem,²⁹ in Plizeni,³⁰ 15 Lutomiricich,²⁷ Churimi,³¹ Chrudimi.³² Placuit etiam et coram nobilibus terre firmiter decrevi, ut omnes homines Brevnowensis ecclesie ab omni provinciali iure seu lege liberi atque exempti permaneant, non ad eos pertineat oppida edificare, non pontes renovare, non alicuius potentis persone iudicio pro qualicumque causa nisi coram suo abbate astare et omne iudicium querere, nec ipsi cogantur venatores vel aliquos nobiles terre hosp[i]cio recipere, nisi hoc fiat de bona ipsorum voluntate. Reliquum firmiter constitui et concessi, ut quicquid homines Brevnowensis monasterii per aquas tocius Boemie sive per vias ad usum monachorum duxerint, ab omni iure et debito thelonario sint totaliter exempti nichil omnino cuiquam persolventes. Hanc siquidem libertatem ad petitionem honorabilis viri 20 domini Adalberti episcopi Brevnowensi monasterio perpetuo concessam ac in scripto redactam sigilli mei appensione munivi et confirmavi, confirmatamque super aram sancti Benedicti abbatis manibus meis posui rogans, ut omnes violatores seu invasores huius privilegii ipse dominus episcopus excommunicaret;

375. ¹⁹⁾ *Kře, Kří, olim parochia sita ubi nunc silva dicitur Keřsko prope pagum Hradisko (distr. pol. Poděbrady). — 20) Chcebuž, germ. Zebus, prope Štětí (Wegstädtl).* — ²¹⁾ *Hrdly ab Litoměřice (Leitmeritz) versus meridiem. — 22) Lence, nunc Staré Mlýnce, germ. Alt-Lenzel, prope Ploškovice. — 23) Domažlice, germ. Taus, a Plzeň versus meridiem et occidentem. — 24) Kralupy Německé, germ. Deutsch-Kralupp, distr. pol. Chomutov (Komotau). — 25) Chlumec arx prope vicum Chlum, germ. Kulm, distr. pol. Ústí n. L. (Aussig). — 26) Třtěnice (Střenitz) ab Litomyšl versus meridiem et orientem; cf. Nejedlý, *Dějiny města Litomyšle I*, pag. 16. — ^{27) Litoměřice, germ. Leitmeritz.} — ^{28) Ústí nad Labem, germ. Aussig, ab Litoměřice versus septentrionem et occidentem.} — ^{29) Slaný, germ. Schlan, a Praga versus septemtr. et occid.} — ^{30) Plzenec Starý, quondam arx provincialis prope Plzeň (Pilsen).} — ^{31) Kouřim a Praga versus meridiem et orientem.} — ^{32) Chrudim a Praga versus meridiem et orientem.}*

quod facere non obmisit. Datum per manum domini Cristani, fratris illustris ducis Bolezlai, anno gracie DCCCCXCI^{II}, in ipsa die dedicationis³³ monasterii suprascripti.

(S. P.)

Autographo appendet e filis sericis flavi et rubri coloris sigillum rotundum de cera alba confectum, cuius diametros longitudinem habet 751 mm. In sigillo expressa est imago viri sedentis, veste sinuosa induiti, qui in manu dextra vexillum tenet sinistra scuto innititur. Circumscrip^{tio}: + BOLEZLAVS DEI GRACIA DVX BOEMOR.

5

376.

(FICTION.)

Boleslaus II, dux Bohemiae, monasterio Břevnovensi duo milia et quingentos denarios de ducatus sui redditibus quotannis solvendos donat, petente Adalberto episcopo et Anastasio abate.

— 993 —.

Litterarum exemplar exstat in Pulkavae Chron. Bohemiae, recensionis I cap. 24.

*Dobner, Annal. Hagec. IV, pag. 380 (ex Ludewig, Reliquiae manuscr. XI, pag. 175). = 15
Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 103, num. 118. — Erben, Reg. I, pag. 34, num. 79. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. Benedict.-Abtei Břevnov in: Studien u. Mitth. aus d. Benedict.-u. Cisterc.-Orden III, pars 1, pag. 67 (reg.). — Damus ex editione v. cl. J. Emmer in Font. rer. Boh. V, pag. 27.*

Cum in monasterii Břevnovensis tabulario nullum huiusmodi litterarum indicium appareat, 20 verba a Pulkava ipso conficta esse puto. Argumentum ad auctoris errorem revocandum esse videtur, quem ea, quae in Boleslai ducis privilegio proxime praecedente (num. 375) de villici Pragensis et Pilznensis solutione dicuntur, non recte intellexisse suspicor.

Sciant omnes Christi fideles presentis et futuri temporis, quod ego Boleslaus, gracia dei Boemorum dux, ad petitionem venerabilis Adalberti episcopi et Anastasii, abbatis Brewnowensis monasterii, de redditibus nostri ducatus, quoisque mundus volvitur, duo milia quingentos denarios per diversa tempora contuli solvendos: in Pascha videlicet quingentos et in Penthecosten totidem et in die festo sancti Emmerammi, episcopi Ratisbonensis, residuum. Si quis autem hoc decretum violaverit, sciat se eternaliter dampnandum. Facta est autem hec donacio 30 anno dominice incarnationis nongentesimo nonagesimo tercio.

377.

(FALSUM S. XIII.)

Henricus II, Romanorum rex, monasterio Fulensi „homines Romano quondam imperio attinentes“, quos ei Ludovicus II (Germanicus) et Otto I imperator contulerunt, confirmat „una cum provincia Sarowe dicta et quadam villa

35

375. ³³⁾ Monasterii Břevnovensis dedicationem XIX kal. februarii (= ian. 14) factam esse refert Pulkavae Chron. Boh. cap. 24, Font. rer. Boh. V, pag. 27.

sita in Thuringia Holzhus nuncupata, quae eis quidam comes de Boemenia nomine Thacholf in testamento contulit, aput ipsos eligens sepulturam“.

Fulda 1012 dec. 16.

5 *Monum. Germaniae. Diplomata III, pag. 667, num. 518 (ex instrumento saec. XIII medio autographi instar confecto, quod in tabulario reg. Magdeburgensi asservatur). — Erben, Reg. I, pag. 48, num. 90.*

378.

(*FALSUM S. XIII.*)

10 *Eppo, praefectus Belinensis, Meinardo abbatи et monasterio Břevnovensi villam suam Sebranice donat; quam donationem Břetislavus, dux Bohemiae, confirmat.*

— 1043 —.

15 *Apogrammum exstat in confirmatione Antonii archiep. Pragensis d. d. Pragae 1565 aug. 25, cuius autographum asservatur in tabulario monasterii Břevnovensis (B).*

20 *Piter, Thesaurus absconditus pag. 139. — Dobner, Monum. hist. Boemiae VI, pag. 6, num. 4 (reg). — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 276 (ex autographo, ut dicit, membraneo appenso ducis Břetislai sigillo munito, quod nunc perditum est, A). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 117, num. 133. — Erben, Reg. I, pag. 43, num. 107. — Schramm, Regesten z. Gesch. d. Benedictiner-Abtei Břevnov-Braunau, in: Studien u. Mitth. aus dem Benedict.- u. Cisterc.-Orden III, pars 1, pag. 68 (reg).*

25 *Litteras has non genuinas, sed posteriore aetate scriptas esse, iam ex eo constat, quod sigillo appenso roboratae erant (vide instrumentum confirmationis supra dictum, in quo scribitur: „Recognoscimus ... quod ... reverendus ... Ioannes, abbas mon. Brewnouiensis obtulit nobis litteras ... a strenuo quondam milite Eppone tempore illustrissimi principis domini Brethizlai, ducis Boëmiae, exaratas ac dependentе in zona membranea sigillo eiusdem principis in testimonium roboras et firmatas“). Saeculo demum XIII circiter medio, cum lis inter Brunonem, episcopum Olomucensem, et monasterium Raogradense (de qua vide Emler, Regesta II, pag. 28, num. 73) orta esset, eas confectas esse mihi verisimillimum videtur.*

30 *Notum sit omnibus Christi fidelibus,^a quod ego Eppo miles, Brachizlao^b duce famoso^c ducatum tenente, pro remissione peccatorum meorum villam meam Cebranice¹ nomine cum omnibus suis attinentiis, quemadmodum idem prefatus dux pro servitio meo dedit hereditario iure possidendam mihi et successoribus meis, dedi sancto Adalberto atque Benedicto et Meinardo abbatи Brewnoviensis^d ecclesie suisque successoribus et cunctis ibidem deo militantibus perpetuo tenendam.*

35 *Piissimus vero dux voto animi mei benigne annuens, hanc meam donationem*

378. ^{a)} Not.— fidelibus' litteris maiusculis scriptum B. — ^{b)} Breciszlao' B. — ^{c)} famosissimo' B. — ^{d)} Breunouieñ' B.

¹⁾ Sebranice, distr. pol. Boskovice (Boskowitz).

ville^e et sylve usque ad flumen nomine Zwitavam^f et ultra^g montes Chanavi^h usque ad rivulum Zabudou et montem Yzarⁱ tendentem per Krenhnin^k versus Hlum usque ad stratam publicam, sigilli sui appensione muniri precepit. Anno domini millesimo quadragesimo tertio.

Et ego Brachizlaus,^l dei gratia dux Boemorum, charissimi militis mei Epponis oblationem cum meo^m consensuⁿ factam ob remissionem peccatorum meorum munire precepi. sigilli mei impressione, cum predictus Eppo, Belinensis urbis tum^o prefectus, proprium sigillum non haberet, quo presens privilegium perpetuaret. 5

379.

10

(FALSUM S. XIII.)

Břetislaus, dux Bohemiae, maiori ecclesiae Břevnovensi a se constructae plures villas largitur eique ob amorem et memoriam beati Guntheri eremitae circuitum suum in Prachensi provincia donat; in Moravia cellam in castro deserto, Raigrad nomine, constructam Meinhardo abbatii eiusque successoribus perpetuo 15 possidendam donat, cui immunitates quasdam concedit. 15

Pragae 1045 oct. 18.

Exstant duo instrumenta autographorum instar manu saec. XIII exarata, quorum primum in tabulario monasterii Břevnovensis (A), alterum in tabulario monasterii Raigradensis (A') asservatur. 20

Ludewig, Reliquiae manuscr. VI, pag. 51, num. 28. — Ziegelbauer, Epitome historica . . . monast. Brevnoviensis, pag. 241 (ex A). — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 61, num. 4 (ex A). — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 285. — Dobner, Monum. hist. Boemiae VI, pag. 6, num. 5 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 120, num. 136. — Erben, Reg. I, pag. 44, num. 108 (fragm.). — Schramm, Regesten z. Gesch. d. Benedict.-Abtei Brevnov, 25 in Studien u. Mitth. aus d. Benedict.- u. Cist.-Orden III, pars 1, pag. 68 (reg.).

Diploma falsum esse, optimo iure declarat Palacký, Dějiny³ I, pars I, pag. 308, not. 306 et Hirsch, Jahrb. d. deutsch. Reiches unter Heinrich II, tom. II, pag. 40, not. 2; v. et Dudík, Mähr. allg. Gesch. II, pag. 231, not. 1. — Utrumque instrumentum unus idemque scriba exaravit, quem saeculo demum XIII opus suum confecisse litterarum formae manifesto demonstrant. Locus, qui de libertatibus est a Boleslavo duce concessis, spurio eiusdem ducis privilegio (num. 375) desumptus est, quod demum saeculo XIII medio scriptum est. Qua re diploma nostrum tempori aliquanto posteriori attribuendum esse, comprobatur. Atqui omnino infitiandum non est, Břetislavum ducem quasdam villas, quae in diplomate adferrentur, monasterio Břevnovensi muneri dare potuisse, sed quaenam fuerint, diiudicari 30 non potest. 35

378. e) ,villae^e et sic infra ,ae^e pro ,e^e B. — f) ,Zwitavam^f B. — g) ,ultra^g B. — h) ,Chanaui^h B. — i) ,Ysarⁱ B. — k) ,Křehin^k B. — l) ,Brethizlaus^l B. — m) ,vero^m A (verisimillime typographi errore). — n) ,consensu meoⁿ B. — o) ,tunc^o B.

¶ In nomine patris et filii et spiritus sancti. ¶ Notum sit omnibus christiane fidei cultoribus, quod ego Brecizlaus, dei gratia dux Boemorum,^a maiorem ecclesiam in Brevnov in honore sancti Adalberti, Boemice gentis apostoli, ob eternum remedium anime meae parentumque meorum deo cooperante construxi
 5 et eidem nomine dotis has villas cum hominibus et earum pertinentiis dedi: Smilovice,¹ Waisovice² et in villa Vezduhovicih³ tres homines, Podmocle⁴ octo homines, Racovicih⁵ octo homines, Bvdegosticih⁶ dimidiam villam, Nvtovicih⁷ dimidiam, Segrovicih⁸ dimidiam. Quendam eciam hominem in Zlicina⁹ Keien nomine cum omni posteritate sua, propter delictum^c suspendio iudicatum, addita 10 terra, que posteritati sue sufficeret, servituti Brevnovensis ecclesie mancipavi, et alium virum, Lvben nomine, in Crepeniz,¹⁰ propter furtivam venationem similiter patibulo iudicatum, cum sex mancipiis eidem monasterio dedi ita, ut domino abbatu et fratribus eius singulis annis quilibet illorum duodecim denarios persolvat, et porcum triennem bene pastum deut semel in anno et pernoctationes et con- 15 ductum, quo ciens expedit, domino abbatu vel nunciis ipsius. Ob amorem quoque et memoriam beati Gvnterii^d heremite, qui me de sacro fonte baptismatis suscep- perat, ipsum in ecclesia Brevnovensi sepeliendo, contuli eidem ecclesie circuitum meum in Prahensi¹¹ provincia, has villas cum hominibus et terris, silvis et pratis continentem: Hidchice¹² et ibidem villam eiusdem nominis Hidchice¹² cum flu- 20 mine, Hainv¹³ et curiam Navgedci¹⁴ cum suis attinentiis, Domarazi¹⁵ et Kalinichi¹⁶ duos homines, Nezamizlice¹⁷ et Canichi¹⁸ dimidiam villam, Crainice¹⁹ et Scodru,²⁰ Dwocotloki²¹ et Sivohibice,²² Sihovice^{e 23} cum flumine Otava cum molendinis et pratis, Psare²⁴ et Crauolusice,^{f 25} Volisovice²⁶ et Stancovice,²⁷ Podmocli²⁸ cum

379. a) ,Boemorvm' A'. — b) ,Nuthovicih' A'. — c) ,propter detestabile delictum' A'. — 25 d) ,Gvntherii' A'. — e) ,Sihouice' A'. — f) ,Cravolusice' A'.

¹⁾ Smilovice prope Dobříš, distr. pol. Příbram. — ²⁾ Kvasejovice, distr. pol. Sedlčany interpretatur Orth, Topograf. slovník Čech, pag. 335. — ³⁾ Zduchovice, distr. pol. Příbram. — ⁴⁾ Podmokly, distr. pol. Hořovice. — ⁵⁾ Rakovice prope Mirovice, distr. pol. Písek. — ⁶⁾ Buděhostice prope Velvary, distr. pol. Slaný. — ⁷⁾ Neutonice, distr. pol. Smichov. — ⁸⁾ Žehrovice Mšecké, germ. Kornhaus-Žehowitz, distr. pol. Slaný. — ⁹⁾ Zlýčín, distr. pol. Smichov. — ¹⁰⁾ Křepenice, distr. pol. Sedlčany. — ¹¹⁾ Provincia denominata ab arce provinciali Pracheň prope Horažďovice. — ¹²⁾ Hydčice Malé et Hydčice Velké, distr. pol. Strakonice. — ¹³⁾ Hajná, alias Hejna, distr. pol. Strakonice. — ¹⁴⁾ Oujezd hliněný prope Horažďovice. — ¹⁵⁾ Domoraz, distr. pol. Sušice (Schüttenhofen). — ¹⁶⁾ Kalenice prope Horažďovice. — ¹⁷⁾ Nezamyslice, distr. pol. Sušice. — ¹⁸⁾ Kejnice prope Horažďovice. — ¹⁹⁾ Krejnice prope Strakonice. — ²⁰⁾ Škudra ab Strakonice versus meridiem et occidentem. — ²¹⁾ Zvokotoky prope Škudra. — ²²⁾ Žihobce, distr. pol. Sušice. — ²³⁾ Žichovice, distr. pol. Sušice. — ²⁴⁾ Psáře vicus quondam situs prope Rožmitál, distr. pol. Blatná. — ²⁵⁾ Kravolusice vicus quondam prope Nezamyslice situs. — ²⁶⁾ Volšov, alias Ulišov, ab Sušice versus meridiem et occidentem. — ²⁷⁾ Stankov Dolní vicus praecedenti vicinus. — ²⁸⁾ Podmokly prope Sušice.

theloneo in Breznich.²⁹ In Morauia eciam quandam cellam in honore sanctorum Petri et Pavli apostolorum in quodam castro deserto, cui nomen Raygrad,³⁰ construxi et eam foro in proxima villa et theloneo ibidem in ponte constituto, villis eciam et silvis, fluminibus et pratis circumquaque adiacentibus sufficienter dotatam ecclesie Brevnovensi et domino Meinhardo³¹ abbati suisque successoribus 5 dedi perpetuo possidendam cum omnimoda eiusdem celle et supradictarum villarum hominum libertate, quam serenissimus proavus meus Bolezlavs,^g quondam dux Boemie, ad petitionem sancti Adalberti, omnibus hominibus Brevnovensis ecclesie per totam Boemiam liberaliter dedit, sicut in privilegio ipsius vidi contineri, vide- 10 licet ut omnes homines ecclesie Brevnovensis ab omni provinciali iure seu lege liberi ac exempti permaneant, non edificant oppida, nec pontes renovent, nullius potentis * astent iudicio, * nisi coram suo abbatе, nec recipient venatores vel aliquos nobiles terre in domos suas, nisi voluntarie velint hoc facere. * Et quicquid per aquas totius Boemie sive per vias ad usum monachorum homines Brevnovenses duxerint, ab omni iure * thelonario sint totaliter exempti, nichil omnino cuiquam ratione beneficii persolventes. Si quis autem successorum vel heredum 15 meorum contra donationem meam ausu temerario venire presumpserit, paternam maledictionem pro benedictione recipiat et ultioni divine ac Gehenne ignibus deputetur. Et ut mea donatio rata sit et firma, huic privilegio sigillum meum apponi precepi, presente domino Severo, venerabili episcopo Pragensi, qui desi- 20 derio meo annuens, presentibus omnibus nobilibus Boemie, donationis mee fraudatores vinculo anathematis innodavit. Datum in urbe Praga anno gracie millesimo XLV, XV kalendas novemboris.

*Autographo A impressum est sigillum rotundum de cera alba confectum, cuius diametros longitudinem habet 760 mm. In sigillo expressa est imago viri sedentis veste sinuosa induiti, qui in manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscrip- 25
tio: + BRECZLAVS DEI GRACIA DVX BOEMOR. — Altero autographo A' sigillum ducis de cera coloris fusci, quod eadem forma confectum est, appendet e filis sericis rubeis et flaveis.*

380.

(*FALSUM S. XIV.*)

30

Břetislaus, dux Bohemiae, monasterio sancti Iohannis in Ostrov castrum Hrádek cum omnibus ad illud pertinentibus donat eique libertates quasdam concedit.
Ostrov 1045 oct. 22.

Superest tantum apographum saec. XIX in „ex collectione Excell. Dni. C. K.“ Pelzelio per dominum de Bienenberg communicatum, quod in tabulario Musaei regni Bohemiae asservatur (B).

379. g) ,Bolezlaus' A'.

²⁹⁾ Březnice locus quondam ibi situs, ubi nunc est Dobrá voda (Gutwasser) prope Hartmanice. — ³⁰⁾ Rajhrad, germ. Raigern, a Brunna versus meridiem. — ³¹⁾ 1043-1089. 40

Graf Kasp. Sternberg. Umrisse einer Gesch. d. böhm. Bergwerke I, Urkundenbuch, pag. I, num. 1 (C). — Erben, Reg. I, pag. 45, num. 109.

5 *De diplomatis fide vide Sternberg l. l. tom. I, Abth. 2, pag. 15, qui diploma ante saec. XIII confectum non esse recte exponit. — Tam libertates, quas diploma adfert, quam temporis nota, in qua dies festivitate sancti designatur, diploma tempori multo posteriori attribuendum esse, demonstrant. Nonnulla, quae in diplomate leguntur, verba potius sermonis diplomatum saeculi XIV consuetudini accomodata sunt.*

In nomine sancte et individue trinitatis. Ut ea, que a nobis mature disponuntur, perhenniter maneant, nec ullo ausu immutari possint, et secundum apostolum ,opus autem suum probet unus quisque et sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in altero¹,¹ Brazizlaus, divina gracia Boemorum dux, notum facimus universis presentes literas inspecturis, quod cum dilectus nobis abba et conventus beati Iohannis in Ostrow² ordinis beati Benedicti a nobis devote petierint castrum quoddam Gradek³ nomine ad influentiam rivuli Hotunie⁴ in flumine Zazoa⁵ illis in perpetuam possessionem tradendum, nos itaque piis eorum precibus inclinati, non inprovide, sed sano nostrorum accidente^a consilio, ob remedium anime nostre nostrorumque progenitorum monasterio Ostrow illud castrum Gradek, quod quondam a predecessoribus nostris e ruinis loci deserti ad custodiam aurifosorum, qui vulgo ylouci^b dicuntur et in Ylou^c⁶ habitant ibique in vicinia ab antiquo aurum de terra ylouant^d seu decutiunt,^e a fecibus terre separant et lavant extractum, porro progenitoribus cuiusdam Dlugomiri militis dicti Wczelye^f pro preda et incendio, quod avus noster ipsis in guerra intulerat, in restaurationem dampni in feudum traditum ab ipsisque aliquo tempore tranquille tentum abindeque nuncupatum fuisset, post eius vero iam dicti Dlugomiri fugam in Poloniam fisco camere nostre celsitudinis obvenisset, illud posthac nunc cum omnibus pertinenciis eius predicto abbati et conventui seu monasterio ecclesie Ostrow perpetuo possidendum tradimus et assignamus; ita quidem, ut predictus abba^g et conventus villas, agros, sylvas, pascua, aquarum decursus, flumen Zazoa, piscatores, molendina, exitus et redditus ad ipsum castrum alias spectantia et quidquid de agrorum et fundorum censibus manuperariis et carroperariis ad illud pertinet, libere et nullo obstante contradictorio perpetuo frui possint, valeant ac debeant. Addimus preterea ad circiter quatuor mansos terre inculte, fructetis tantum et arbustis occupate, ad decursum fluminis Zazoe ex utraque ripa^h et ipso flumine usque ad infusionem ad flumen Wltawamⁱ alias camere nostre spectantes cum piscatoribus et louchis^k ibi habitantibus. Desuper

380. a) ,accidente' B. — b) ,Glowci' B. — c) ,Glow' B. — d) ,glowant' B. — e) ,decuciunt' B. — f) ,Wrzelye' B. — g) ,abbas' B. — h) ,rippa' B. — i) ,Wltawam' B. — k) ,lawchis' B. — j) Galat. VI, 4. — ²) Ostrov monasterium in fluminis Vltavae insula prope Davle situm. — ³) Hrádek quondam arx nunc curia nomine Včelní Hrádek prope Jilové (Eulau). — ⁴) Chotouňský potok. — ⁵) Sázava, flumen, qui prope Davle in Vltavam influit. — ⁶) Jilové, germ. Eulau, a Praga versus meridiem.

ipsum abbatem et conventum inibi in bonis huius castri ab omni servitute, que vulgo naraz et nozleh dicitur, vel quocunque alio honore perpetuo liberamus et liberos esse volumus. Nullus igitur presumat hanc nostre donationis et concessionis paginam attemptare vel infringere; qui secus fecerit, iram dei omnipotentis et eternas penas se noverit incursum. Datum in presentia domini Seueri,¹ 5 venerabilis episcopi Pragensis, aliorumque nobilium terre in monasterio Ostrow ipsa die sancti Seueri¹ episcopi et confessoris anno salutis MXLV.

381.

(FALSUM S. XIII.)

Břetislaus, dux Bohemiae, ecclesiam in Raihrad a se constructam in ecclesiae 10 Břevnovensis ditionem ac potestatem perpetuam subiungit eique villas non paucas et fructus quosdam publicos donat et easdem libertates concedit, quae a Boleslavo duce quondam monasterio Břevnovensi concessae sunt.

In castro Raihradensi 1048 nov. 26.

Instrumentum autographi instar manu saec. XIII exaratum in tabulario monasterii Rai- 15 hradensis asservatur (A).

Ludewig, Reliquiae manuscr. VI, pag. 55, num. 30. — Ziegelbauer, Epitome hist. . . . mo- nasterii Břevnoviensis, pag. 275 (ex apographo inserto Caroli IV Romanorum et Bohemiae regis confirmationi, cuius autographum in monasterii Břevnovensis tabulario asservatur). — Piter, Thesaurus absconditus, pag. 138 (ex A). — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 297. — Dobner, Monum. hist. Boem. VI, pag. 6, num. 6 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 122, num. 137 (ex A) = Erben, Reg. I, pag. 45, num. 111. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. B.-A. Břevnov, in: Stud. u. Mitth. aus d. Ben.- u. Cist.-Orden III, pars I, pag. 68 (reg.). — Imago aeri incisa, quam Piter anno 1759 conficiendam curavit, nonnullis libri eius The- 20 saurus absconditus exemplaribus adiuncta est. Imaginem phototypicam praebet Friedrich 25 in Sborník prací žáků Gollových ad pag. 74.

Tam sigillum diplomati appensum quam litterarum forma manifesto demonstrant diploma 30 non ad Břetislavi ducis tempora referri posse Vir cl. Wattenbach scriptura sola innixus diploma saeculo XII minus recte attribuit; v. Dudík, Gesch. d. Stiftes Raygern I, pag. 65 not. 12. — Dudík, Mährens allg. Gesch. II, pag. 244, not. 1 saeculo XII vel XIII diploma 35 scriptum esse censem. — Comminatio, qua diploma concluditur, ad verbum privilegio, quod Přemysl, marchio Moraviae, a. 1234 nov. 2 eidem concessit monasterio (Boczek, Cod. Mor. II, num. 250 = Erben, Reg. I, num. 862) deprompta est; idem privilegium etiam in ea re diplomatici nostri scriba imitando consecutus est, quod ultimae vocis litteras distraxit: p-o-r-c-i-o n-e-m. Loci, qui de libertatibus est a Boleslao duce concessis, nonnulla 35 verba Břetislavi ducis diplomati spurio, anno 1045 oct. 18 dato (v. num. 379) desumpta sunt. Qua re diploma nostrum saeculo XIII exeunte confectum esse, comprobatur. Vide Friedrich, O dvou nejst. list. kl. Rajhrad. in Sborník prací žáků Gollových pag. 72 sq. — Locorum nomina explicat Wolný, Erläuterungen des Stiftungsbriefes d. Benedictinerabtei Raygern in Mähren v. J. 1048, in Hormayr's Archiv 1826, num. 89, pag. 473 sq. Dudík, 40 Gesch. d. Stiftes Raygern I, pag. 66, 67.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Brachizlaus, dei gratia Boemorum dux, omnibus Christi fidelibus, tam moderni, quam futuri temporis. || Salvator noster pauper venit in mundum, sicut ipse testatur: „Vulpes foveas habent et volucres celi nidos, filius autem hominis^a non habet, ubi caput suum reclinet.“¹

5 Cum autem religio christiane salutis, omnipotente deo auxiliante, longe lateque per universum mundum meruit || solidari, extunc ecclesie Iesu Christi et patrimonia multiplicari ceperunt et clementia recipere per principes et reges et heredum successores. Quorum ego Brachizlaus esse cupiens imitator, pro remedio anime mee et parentum meorum ad honorem dei et sanctorum apostolorum Petri et

10 Pauli ecclesiam in castro Raygradensi propriis sumptibus construxi, tali scilicet tenore, ut in perpetuum, tam in temporalium ordinatione, quam in omni disciplina et reverencia Brevnovensi subiaceat ecclesie. Ad consolacionem autem pauperum fratrum deo militantium, quos ibidem abbas Brevnovensis manere decreverit, villam Raygradensem² una cum tabernis absolute et forum et thelonium in ponte

15 eiusdem ville ab omni extranea cotradidi exactione, villam Popowici³ cum omnibus suis attinentiis similiter large et libere obtuli; terminus autem silve, que ipsi attinet ville, à Bobrava⁴ deorsum usque ad terminum Bluchine⁵ sic et flumen Zuratcha⁶ ad eosdem terminos usque dirivatur. Dedi eciam villam Opatowici⁷ similiter cum pratis et flumine et silva; terminus autem huius ville usque ad

20 terminos Bluchine⁵ et usque ad pontem ville proxime Vzose⁸ nomine protendit. Ad hec in Brinnensi provintia decimationem frumenti ac decimi nummi et villam Obvcheri⁹ cum omnibus suis appendiciis et decimam theloni, quod brod vulgo appellatur,¹⁰ in flumine Olzawa¹¹ donavi. Preterea considerans non posse sufficere fratribus in Raygrad silvas donatas ad omnem necessitatem, circuitum Domasove¹²

25 larga benivolentia et absolute ipsis contradidi. Extenditur autem circuitus à villa¹³ et rivo Bobrowa usque ad rivum Bietesca¹⁴ et usque ad terminos Lucki.¹⁵ In speciales vero usus fratribus in Brevnov villam Raygradici¹⁶ simul et tabernarios in Lucka¹⁷ constitui. Predictarum quippe villarum hominibus eandem pacem et

381. a) „hōis‘ eod. atramento eadem manu superscriptum A.

30 ”) Matth. VIII, 20. Luc. IX, 58. — ²) Rajhrad, germ. Raigern, distr. pol. Hustopeč (Auspitz). — ³) Popovice ab Rajhrad versus septemtrionem. — ⁴) Bobrava rivulus, qui prope Popovice in fl. Svatka (die Schwarzwava) influit. — ⁵) Blučina, germ. Lautschitz, ab Rajhrad versus meridiem et orientem. — ⁶) Svatka, germ. die Schwarzwava. — ⁷) Opatovice prope Rajhrad. — ⁸) Vicus hic iam non exstat; situs erat in rivulo Cezava. — ⁹) Fortasse Ořechov Velký, germ. Gross-Urhau, distr. pol. Brno (Brünn). — ¹⁰) Theloneum hoc fortasse ibi situm erat, ubi nunc est Uherský Brod (Ungarisch-Brod). — ¹¹) Olšava flumen ab sinistra fl. Morava (die March) ripa. — ¹²) Domašov a Brunna versus occidentem. — ¹³) Villa haec a rivulo Bobrava denominata iam non exstat. — ¹⁴) Byteška rivas, qui oppidum Byteš Velká (distr. pol. Velké Meziříčí) praeterfluit. — ¹⁵) Lúčka; vicus hic iam non exstat. — ¹⁶) Rajhradice, germ. Klein-Raigern, prope Rajhrad. — ¹⁷) Loučka, germ. Lauka, prope Rajhrad.

quietem concedo, quam dudum attavus meus, dux * Bolezlaus, ad petitionem sancti Adalberti, episcopi Pragensis, Brevnovensi monasterio concessit, videlicet ut universi homines, ad Brevnovense monasterium per totam Boemiam et Morauiam pertinentes, ab omni * lege provintiali et ab universo opere et tributo principum siunt omnino liberi *. Et ut hec firmitatem perpetuam obtineant, hanc paginam donationis m^e appensione sigilli mei munire decrevi. 5 Acta sunt hec^b ab incarnatione domini anno millesimo XLVIII. Et eodem anno celebrata est gloriosa dedicatio oratorii in castro Raygradensi in honore sanctorum apostolorum à venerabili patre nostro domino Seuero, Pragensis ecclesie episcopo sexto, VI kalendas decembris, presente me Brachizlao duce, eiusdem oratorii constructore, et domino 10 abbate Meynardo Brevnovensis cenobii, presente etiam filio meo Zpitigneo et Stiborio, castellano Pragensi, et Iohanne, iudice totius provincie Pliznensis, et Chvnnone dapifero et Marquardo, castellano Znoymensi et presentibus aliis quam plurimis nobilibus Boemie et Moraue. Datum eodem die per manum Hvgonis notarii in castro Raygradensi. Contradictores huius privilegii et invasores prenominate ecclesie 15 cum Dathan et Abiron, quos terra vivos absorbuit, accipient porcionem.

(S. P.)

Autographo e filis sericis flaveis appendet sigillum rotundum de cera coloris fusci confectum, quod eadem forma proiectum est atque in num. 379.

382.

20

(FALSUM S. XII.)

Bretislaus I, dux Bohemiae, ecclesiam collegiatam Boleslaviae fundat eique villas non paucas, servos et vectigalia in Bohemia et Moravia large donat.

— — —.

Apographum in charta manu saec. XVII ineuntis scriptum in tabulario capituli metropolitani Pragensis asservatur (B). 25

Balbin, Epitome hist. Boh. pag. 190 (ex apographo Pessinae de Czechorod). = Rohn, Antiquitates ecclesiarum, capellarum et monasteriorum ... districtus Boleslaviensis, pag. 4—7. = Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 310. = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 125, num. 141. = Erben, Reg. I, pag. 47, num. 115. 30

Schwartz ap. Menke, Script. rer. Germanic. I, col. 2023, not. 80 diplomatis fidem in dubium vocat; cf. Dobner l. l. pag. 313. Palacký ap. Erben, Reg. I, pag. 624 privilegium suspectum, non ante saeculi XI finem compositum esse declarat. Sed immunitates, quas diploma adfert, eam quae ad nos pervenit eius formam saeculo XII non esse antiquiore, manifesto ostendunt. — In possessionibus describendis privilegii auctor memoriis 35 antiquis verisimillime usus est; quae autem fuerit donatio primaria, quidve sit complexa,

381. b) ,n' eod. atramento superscriptum A.

5   *accurate iam discerni non potest. Id tantum constat, capitulum Boleslaviense saeculo XIII exeunte decimas, quae ad se e provincia Znojmensi ac Bitoviensi rediissent, ad Vratislaum ducem donatorem rettulisse; cf. Palacký, Dějiny², I, 2, pag. 420, not. *); Emle, Reg. II, pag. 771, num. 1795. — Cosmas, Chron. Boh. lib. II, c. 13 ecclesiam collegiatam Boleslavensem anno 1046 mai 19 dedicatam esse refert (Font. rer. Boh. II, pag. 85). — Dobner l. l. diploma nostrum anno 1052 attribuendum esse iudicavit, quod Boženae ducissae mortuae diem anniversarium commemorat. Quod cum non sit genuinum, temporisque notis omnino careat, ad certum quendam annum referre non libet. — Cf. et. Zap, Stará Boleslav a kolleg. chrám sv. Václava, in: Památky archaeologické II, pag. 340 sq.; Prášek, Okres Brandejský nad Labem, pag. 63. — Boczek l. l. pag. 127 nomina personarum et locorum ex alio quodam apographo tabularii capit. Olomucensis se correxisse affirmat, quod ab eo plane fictum esse verisimillimum est.*

10

In nomine patris et filii et spiritus sancti, sanctae scilicet et individuę trinitatis. Bracizlaus, princeps Boemorum dei gratia catholicus, suis successoribus omnibusque posteris principibus, episcopis, abbatibus, praesbyteris catholicis. Gratia vobis et pax, gaudium, caritas a deo patre et Christo Iesu. Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris, quod ego divina favente gratia dux Boemorum de hoc, quod Christi mihi pietas concessit possidendum, in urbe Boleslaviensi¹ monasterium construens, ubi quondam corpus almi patroni nostri Wencezlaei martiris Christi ab infidelibus peremptum trium spatio annorum requievit, nunc vero deo concedente ibidem quinque corpora sanctorum fratrum servantur, pro animae meae natorumque remedio pro posse ditavi. Dedi enim villas: una vocatur Popouici,² secunda Prissin,³ tertia Zapi,⁴ quarta Dreucici,⁵ quinta Mlicasir,⁶ sexta Dethinici⁷ cum saltu, septima Drisech⁸ cum torculari, cuius dimidiā partem canonicis statui. Ad quod colendum servos destinavi: de Cresenic⁹ Stanek, de Lubosin¹⁰ Castri,^a de Podliscin¹¹ Swerad, de Obodr¹² Gostirad et Zlez, Cyg, Laurata. Ad portandas lagunculas^b dedi Cusa cum tribus filiis: Ponca, Crisan, Martin. Aratores ad predictas villas dedi: Miros, Lazen, Scek, Milon, Koluua,^c Mladek, Naglaz, Semris, Celiga, Tehna,^d Radouan, Gosten,^e Cuna, Cruca, Zelan, Castri,^f Trz.^g Tornarium scutellarum Bozetha cum filiis Dracon, Okresa, Malik, et alium, qui toremata facit, Nema. Diaros^h Zesak,

382. a) *genuine ,Casta‘, sed alio atramento corr. B. — b) ex ,lagunculos‘ corr. B. — c) ,Koluna‘ B. — d) ,Thena‘ B. — e) ,Costen‘ B. — f) fortasse ,Casta‘ corrigendum. — g) fortasse ,Teh‘ corrigendum. — h) ita B, quod fortasse ,Iaros‘ corrigendum est.*

35   ¹⁾ *Boleslav Stará, germ. Alt-Bunzlau, prope Brandýs n. L. (Brandeis a. d. Elbe).* — ²⁾ *Popovice prope Brandýs n. L. — ³⁾ Přtvory, distr. pol. Mělník, interpretatur Sedláček, Mistop. Slovník, pag. 735. — ⁴⁾ Zápy prope Brandýs n. L. — ⁵⁾ Dřevčice prope Brandýs n. L. — ⁶⁾ Mlekožiry; ubi vicus hic quaerendus sit, incertum est. — ⁷⁾ Dětenice, alias Jetenice, distr. pol. Jičín. — ⁸⁾ Dřísy prope Stará Boleslav. — ⁹⁾ Křesenice; fortasse idem vicus desertus, qui alias Křženec vocabatur et prope Záhuby in distr. pol. Jičín situs erat. — ¹⁰⁾ Libušín, distr. pol. Slaný (Schlan). — ¹¹⁾ Podlešín prope Slaný. — ¹²⁾ Obodrž prope Nové Benátky, distr. pol. Mladá Boleslav.*

Temata, Thima, Wach, Zlusen. Molendinarium Vscen. Pistores Wrac, Zmil. Cocos Ponec, Crima. Sutoresⁱ mardurinarum pellum: Ninos, Holec, Coluza, Cosusa. Sutorem corii Vserad. Piscatores Miley, Honika,^k Milgost. Oppilionem Neg^l cum filiis Goscek, Theza, Bucan. Aurificem Coiata.^m Fabros Zauid, Castey. Cupe-dynarium Caica cum filiis Zbina, Kokora. Qui picarios faciant, Radey, Nesul, 5 Milos. Qui curti cottidie inserviant:ⁿ Mladon, Priuic, Milowan, Milon. Tributarios mellis in villa Rounen^o¹³ Sdena cum filiis Radosta, Dobros; Lubincih¹⁴ Radisa cum filiis Platis, Predsa; Losenicich^p Posdik, Zuest cum filio Musik; Osece¹⁵ Mucka; Wlikoua^q¹⁶ Bitech,^r Reunic cum filiis Ztoian, Zezamil. Salsamentarios Iac^s cum filiis Louata, Terek,^t Dobrotay, Milouan; Cany cum filiis Ian, Postoy, 10 Podpope, qui debent semper equum^h habere in curte. Ad agenda queque negocia Quasina cum filiis Span,^v Milata, Craiata, Climata. Scutarium, qui debet sex scuta dare, Stach. Campanarium ecclesiae Seteh. Custodes ecclesiae Poztrizine¹⁷: Bezdrug^x cum filiis, Zwoiata, Zuc, Masceta cum filiis Ozrak,^y Zkor, Rosuad. Znoicicih¹⁸ Gormusa cum filiis Vitasa, Bogdan, Milowan, Mirota, Cerna, Necta 15 cum filio Crazota, Dragota. Bezenez¹⁹ Sina, qui dedit in loco sui Sinogorum Velprideh²⁰ cum sex filiis. Masloucich²¹ Bezded cum filiis Cana, Trebota, Bogsa. Leteceph²² Milatha. Lubcicih²³ Sematha. Lusas²⁴ Boracha, Wlican, Trebeny, Ostoyka, Buka. Kozlech²⁵ Wsserad cum filiis. Syritih²⁶ Obyd. In civitate Mali, Milon cum filiis Boguza, Bach, Zkor, Rosuad. Nadubrauici²⁷ Dobra cum filiis, Zbrz,^z Do-best, Neyapa cum filiis. His itaque dispositis, addidimus decimationem, quę pertinet ad urbem Cazlauae²⁸ et in pago dicto Isgorelik,²⁹ quae sex denariis 20

382. *i) supra lineam ,Pelliones‘ alia, ut videtur, manus adnotavit, B. — k) ex ,Homka‘ corr. B. — l) ex ,Nog‘ corr. B. — m) ,Caiata‘ B. — n) In margine ead. manus adnotavit: ,Cursores viarum‘ B. — o) fortasse ,Rouen‘ corrigendum est. — p) ,Lo-semcich‘ B. — q) ,Wlikona‘ B. — r) ex ,Bilech‘ corr. B. — s) ita B. — t) fortasse ,Tesk‘ corrigendum. — u) ,equum‘ B. — v) ita B. — x) genuine ,Bezorua‘, sed postea ,o‘ in ,d‘ corr. B. — y) fortasse ,Oztak‘ corrigendum est. — z) fortasse ,Zbiz‘ corrigendum.*

¹³⁾ Roveň?; Sedláček, *Mistopisný Slovník*, pag. 218 *Hlavno Rynšovo interpretandum esse putat.* — ¹⁴⁾ ? Libenice prope Kolin. — ¹⁵⁾ Osek; qui vicus huius nominis hic dicatur, incertum est. — ¹⁶⁾ Vlkava prope Nymburk interpretatur Orth. — ¹⁷⁾ Postřížín, distr. pol. Slaný. — ¹⁸⁾ Zlončice, alias Znončice, distr. pol. Slaný. — ¹⁹⁾ Nomen hoc explicare nequeo. — ²⁰⁾ Veltrusy, distr. pol. Slaný. — ²¹⁾ Maslovice, distr. pol. Karlín (*Karolinenthal*). — ²²⁾ Letky, distr. pol. Smíchov. — ²³⁾ Libšice, distr. pol. Slaný. — ²⁴⁾ Lužany, distr. pol. Jičín. — ²⁵⁾ Kozly prope Brandýs n. L. — ²⁶⁾ Fortasse Jiřice, alias Žiřice, prope Kostelec n. L.; Žďerec, germ. Sirtsch, distr. pol. Dubá (*Dauba*) interpretatur Orth. — ²⁷⁾ Doubravice prope Modletice ab Říčany versus merid. et occid. interpretatur Sedláček, *Mistop. Slovník*, pag. 158. — ²⁸⁾ Čáslav a Praga versus merid. et orientem. — ²⁹⁾ Ubi pagus hic quaerendus sit, incertum est. Zhořelec, germ. Görlitz, in Lusatia superiore non esse interpretandum exponit Knothe, *Welcher Ort in Böhmen ist mit dem 1052 und 1126 erwähnten Isgorelik gemeint?* (in: *Neues Lausitz. Magazin LXX*, 1894, pag. 21 sq.) —

solvitur ad sustentationem canonicorum ibidem deo militancium. Insuper de urbibus Zatec³⁰ et Boleslauia utraque³¹ de omnibus quesitis et inquirendis decimum denarium. Per rura quoque ad predictas urbes pertinentia, ubicunque dominica exercentur aratra, decimum manipulum et omnium animalium, tam 5 maiorum, quam minorum, quę per eadem rura aluntur, decimam. Quae vero sunt harum urbium, tam in longitudine, quam in latitudine, dimensa in hospitum rusti-
corumque turma, decimam urnam mellis tributique pacis decimum denarium persolvant. Addidimus etiam turrem dictam Lysa³² post obitum comitis nomine Mutis. Instituimus etiam eiusdem^{aa} ecclesiae canonicis de villa Zuzelic³³ annuatim
10 refectionem, quod vulgo dicitur harmue^{bb} in memoriali matris meae Bozene. Haec de Boemica terra eidem ecclesiae solvenda firmiter statuimus. In Mo-
rauia vero de urbibus Rokiten,³⁴ Znoiem,³⁵ Bethow^{cc}³⁶ decimationem, quę sex
denariis ab uno quoque^{dd} solvitur. Damus insuper de venditione hominum de-
cimum denarium et decimum forum per omnia loca ad predictas urbes perti-
15 nentia. In flumine vero, quod dicitur Dyga,³⁷ de omnibus pontibus decimum tri-
butum. Praeter haec eiusdem ecclesiae necessariis consulentes ad restauranda
aratra,^{ee} si forte defficiant, ad emenda canonicorum vestimenta haec super addi-
dimus: Olomuc³⁸ solvat annuatim unam marcham et duos boves, Prerov³⁹ unam
marcam et duos boves, Spitigne⁴⁰ dimidiā marcham et unum bovem, Godonin⁴¹
20 dimidiā marcham et unum bovem, Bretyzlawe⁴² dimidiā marcham et unum
bovem, Strahomin^{ff}⁴³ mediam marcham et unum bovem, Rokicen³⁴ unam marcham
et duos boves, Znoiem³⁵ unam marcham et duos boves, Brnen^{gg}⁴⁴ unam marcham
et duos boves,^{gg} Pustimir⁴⁵ unam marcham et duos boves. Villas quoque dedimus
has ibidem: Blatnice,^{hh}⁴⁶ Pregnici,⁴⁷ Naluce,⁴⁸ Zonolusii,⁴⁹ Nauramie,ⁱⁱ⁵⁰ Dolnem,⁵⁰

25   **382.** *aa)* ,eidem' *B.* — *bb)* ,harmuz' *eadem fortasse manus supra lineam addidit B.* — *cc)* ,Bechow' *B.* — *dd)* ,uno queque' *B.* — *ee)* ,aratra' *alio atramento, sed ead., ut videtur, manu in spatio vacuo relicto additum B.* — *ff)* ita *B.* — *gg)* ,Brnen—boves'
ead. manus in marg. addidit B. — *hh)* ,Blatinie' *B.* — *ii)* ita *B;* *fortasse ,Nauranine' corrigendum est.*

30   ³⁰⁾ Žatec, germ. Saaz. — ³¹⁾ Boleslav Stará et Mladá, germ. Alt-Bunzlau et Jung-
Bunzlau. — ³²⁾ Lysá Stará, germ. Alt-Lissa, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-
Bunzlau). — ³³⁾ Žiželice, distr. pol. Nový Bydžov (Neu-Bidschow). — ³⁴⁾ Rokytnice,
distr. pol. Moravský Krumlov (Mährisch-Kromau). — ³⁵⁾ Znojmo, germ. Znaim. — ³⁶⁾ Bitov, germ. Völttau, distr. pol. Znojmo. — ³⁷⁾ Dyje, germ. die Thaya. — ³⁸⁾ Olomouc, germ. Olmütz. — ³⁹⁾ Přerov, germ. Prerau. — ⁴⁰⁾ Spytihněv, germ.
Spitinau, distr. pol. Uherské Hradiště (Ungarisch-Hradisch). — ⁴¹⁾ Hodonín, germ.
Göding. — ⁴²⁾ Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol. Hodonín. — ⁴³⁾ Strachotín,
germ. Tracht, distr. pol. Hustopeč (Auspeitz). — ⁴⁴⁾ Brno, germ. Brünn. — ⁴⁵⁾ Pu-
stoměř, distr. pol. Vyškov (Wischau). — ⁴⁶⁾ Fladnitz prope Retz in Austria Inf.
interpretatur Dudík, Gesch. Mähr. 4, pag. 181, not. 2. — ⁴⁷⁾ Nomen hoc explicare
nequeo. — ⁴⁸⁾ Ubi villa haec quaerenda sit, incertum restat. — ⁴⁹⁾ Iam non exstat
aut alio nomine vocatur. — ⁵⁰⁾ Ubi villa haec sita sit, nescio.

surgustum, quod vulgo dicitur Zlup, et lacus circumiacentes simul cum luco, Mikulcice,⁵¹ Prusy,⁵² Troscotouice,⁵³ Drinouice,⁵⁴ Pulin,⁵⁵ Nagradku,⁵⁶ Betharintich,^{kk}⁵⁷ Bantich,⁵⁸ Plesitich,⁵⁹ Masouicih,⁶⁰ Sanov.⁶¹ Ad haec firmissima nostrae auctoritatis decreta imponimus, ut quotquot homines ad predictam ecclesiam in Boemia sive in Morauiā pertinent, nulli quicquam debeant in tributo, decimatione, in urbium vel pontium munitione seu caeteris servitiis, nisi tantum monasterio et praeposito, a quo regitur, teneantur. 5

Et ego Seuerus, dei gratia Pragensis episcopus, horum conscius et verus testis, adhibitisⁱⁱ Meynharo et N. et his religiosis^{mm} cappellanis: Bogusud, Podyua, Mac, Bosyk et caeteris quam plurimis coram deo vivo et vero et eius terribili obtestamur iudicio et anathemate defendimus aeterno, ut nullus successorum eiusdem principis nostri Bracizlai seu aliqua persona hominis haec, quę ab eodem principe offeruntur, contradicat et decreta violare presumat. Si quis autem huius propositi violator extiterit, aeternis condemnationibus subiaceat innodatus et sanctos dei duodecim apostolos ac martyres Wenceslaum, Benedictum, Ioannem, Matthaeum, Isaac, Cristinum, confessores, virgines in presenti et in futuro adversarios senciat atque in inferno inferiori concremandus cum dyabolo et eius ministris nec non cum Iuda traditore illisque, qui dixerunt domino deo: recede a nobis, scientiam viarum tuarum nolumus, redactus in nihilum deficiat impius. 10 15

383.

20

(FALSUM S. XIV IN.)

Spitigneus II, dux Bohemiae, ecclesiam collegiatam sancti Stephani Litomericensem fundat magnisque muneribus donat. — — —.

Instrumentum, autographi instar manu saec. XIV in. scriptum, in tabulario capituli Litomericensis asservatur (C). 25

Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 134, num. 151 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 51, num. 124. — Frind, Kirchengesch. Böhmens I, pag. 405, num. 6. — Imaginem aeri incisam praebet Dobner, Annal. Hagec. V, ad pag. 352.

Palacký, Kritická úvaha i výklad základních listin kolleg. chrámu Litoměřického (in: Časop. Česk. Musea 1836 pag. 323 sq. = Radhost II, pag. 188 sq. = Drobné spisy II, 30

382. kk) ex ,Bethauntich' corr. B. — ii) ,adhibitus' B. — mm) ,relligiosis' B.

⁵¹⁾ ? Mikulčice, distr. pol. Hodonín (Göding)? — ⁵²⁾ Fortasse Prusy, distr. pol. Přerov (Prerau). — ⁵³⁾ Troskotovice, distr. pol. Mikulov (Nikolsburg). — ⁵⁴⁾ Fortasse Drnholec, germ. Dürnholz, distr. pol. Mikulov (Nikolsburg). — ⁵⁵⁾ Fortasse Polany, germ. Pollau, distr. pol. Mikulov. — ⁵⁶⁾ Hrádek, germ. Erdberg, distr. pol. Znojmo. — ⁵⁷⁾ Nomen hoc explicare nequeo. — ⁵⁸⁾ Bantice, germ. Panditz, distr. pol. Znojmo. — ⁵⁹⁾ ? Plešice, distr. pol. Mor. Krumlov. — ⁶⁰⁾ ? Mašovice, germ. Maispitz, distr. pol. Znojmo. — ⁶¹⁾ ? Šanov, distr. pol. Znojmo. 35

5

pag. 123 sq.) hanc privilegii formam spuriam et saeculo XIIII demum compositam esse declaravit; saeculo XIV ineunte cc. ann. 1319 multo magis confectam esse exposui in dissertatione O zakládaci listině kapit. Litoměřické (Rozpravy České Akademie 1901). Privilegii maxima pars genuinam de fundatione ecclesiae Litomericensis memoriam et bonorum eiusdem ecclesiae conscriptionem saeculo XII exeunte confectam (vide num. 55 A et B) ad verbum fere transscribit. — Villarum nomina iam supra in num. 55 explicantur.

Cum secundum Iob , vita sit hominis milicia super terram,¹ et secundum apostolum , non coronatur, nisi qui legitime certaverit,² nos tamquam milites in hoc salo mundi et || in valle lacrimarum de victoria pugne ancipites, utramque 10 auctoritatem iuxta posse sequi cupientes, legitime certare et pelleū propelle,^a si parvitas vite non impediret, cuncta || que in presenti vita habebamus pro anima dare disponebamus, ut in celis coronari mereremur. Inde est, quod pro modulo nostro et temporis ac nostri evi parvitate ego Sspitigneus, || dux Boemorum, cum consortē thori pro remedio animarum nostrarum cogitantes, in nomine sancte et 15 individue trinitatis ac victoriosissimę crucis et venerabilis virginis dei genitricis Marie et beati prothomartyris Stephani omniumque sanctorum basilicam in Luthomiric construentes, tali dote studuimus insignire: Conferimus itaque firmo et stabili perpetuoque iure possidendum quicquid ad presens hec pagina notabit eidem. Igitur in primis damus ei XIIIII villas censualibus hospitibus ordinatas et ornatas servientibus 20 ac araturis et bubulcis cum omnibus necessariis, silvis videlicet et pratis. Nomina autem villarum sunt hec: Cresici, Prrna, Popovo,^b Zassade, Trebessici, Repcici, Tinec, Malsov, Breza, Pracici,^c Lubusevici, Hucsci, Bussouici, Hotsov. Preterea de omni arte a castris nostris et oppidis, ut ad principis decet ministerium, * virum cum uxore * filiis et filiabus usibus depu- 25 tamus ecclesie. Vineas quoque duas cum vini toribus, qui sufficerent ad ipsas excolendas. Similiter conferimus puellas operatrices XXX. Iumenta centum cum pascuis; totidem oves, 30 vaccas * XXX, * sues LXX. Hec omnia predictę tribuimus ecclesie. In viis etiam duabus, una per Hlumec, altera in Usthi, octavam ebdomadam nobis debitam prenomi- nate tradimus ecclesie. In oppido autem, quo ipsa fundata est ecclesia, decimum forum, decimam tabernam et tocius nostri census decimam, tam in iudicio, quam in 35 collecta generali eidem conferimus ecclesię. Mediam quoque partem de omni theloneo nobis debitam, tam a descendantibus, quam ab ascendantibus per Albiam sepe dicte tribuimus ecclesie, videlicet quod dicitur homuthne, othodne, otroce, gostine, grrnecne, sitne. De forensi etiam theloneo tempore brumali, dum aqua est congelata, in sale quocumque modo aportato et in piscibus theloneum solvendum statuimus. De vino etiam, quod dicitur superius, sive inferius, vel quibuscumque rebus emptis sive vendendis idem fieri statuimus. Quicumque autem, 40 nobilis sive ignobilis, servus et ingenuus, grecus aut iudeus, sal sive alia que-

383. a) ita C; Palacký , et pellentem propellere corrigendum esse putat. — b) litterae , p' hasta inferior paene evanuit. — c) ultimae duae litterae (,ci') vix legi possunt.

cumque adduxerit, de theloneo duas partes preposito, terciam autem canonicis dandam decernimus. De magna igitur nave, tam hospitum, quam indigenarum, duas magnas mensuras, * de mediocre unam. De parva vero, quotquod^d sunt masure, totidem denari persolvantur nomine ecclesie. Pro minima autem navicula XV denarii persolvantur. Porro quicumque homines nobis debent sal solvere, medietatem thelonie solvant. Addimus adhuc XII rusticos in Luthomiric, * totidem in Belina doti ecclesie. Insuper VI rusticos, qui nobis singulis annis mel solvere consueverunt, ecclesie assignamus. Primam vero clausuram sub Luthomiric tocens dicte concedimus ecclesie. Iungimus preterea omnibus supra dictis collectas generales, venditiones, swod, glava, narok, nedoperne, grrdost; quicquid ex hiis et talibus ad usum nostrum debet provenire, totum libere et hilariter nostre concedimus ecclesie. Per presentem 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000 1005 1010 1015 1020 1025 1030 1035 1040 1045 1050 1055 1060 1065 1070 1075 1080 1085 1090 1095 1100 1105 1110 1115 1120 1125 1130 1135 1140 1145 1150 1155 1160 1165 1170 1175 1180 1185 1190 1195 1200 1205 1210 1215 1220 1225 1230 1235 1240 1245 1250 1255 1260 1265 1270 1275 1280 1285 1290 1295 1300 1305 1310 1315 1320 1325 1330 1335 1340 1345 1350 1355 1360 1365 1370 1375 1380 1385 1390 1395 1400 1405 1410 1415 1420 1425 1430 1435 1440 1445 1450 1455 1460 1465 1470 1475 1480 1485 1490 1495 1500 1505 1510 1515 1520 1525 1530 1535 1540 1545 1550 1555 1560 1565 1570 1575 1580 1585 1590 1595 1600 1605 1610 1615 1620 1625 1630 1635 1640 1645 1650 1655 1660 1665 1670 1675 1680 1685 1690 1695 1700 1705 1710 1715 1720 1725 1730 1735 1740 1745 1750 1755 1760 1765 1770 1775 1780 1785 1790 1795 1800 1805 1810 1815 1820 1825 1830 1835 1840 1845 1850 1855 1860 1865 1870 1875 1880 1885 1890 1895 1900 1905 1910 1915 1920 1925 1930 1935 1940 1945 1950 1955 1960 1965 1970 1975 1980 1985 1990 1995 2000 2005 2010 2015 2020 2025 2030 2035 2040 2045 2050 2055 2060 2065 2070 2075 2080 2085 2090 2095 2100 2105 2110 2115 2120 2125 2130 2135 2140 2145 2150 2155 2160 2165 2170 2175 2180 2185 2190 2195 2200 2205 2210 2215 2220 2225 2230 2235 2240 2245 2250 2255 2260 2265 2270 2275 2280 2285 2290 2295 2300 2305 2310 2315 2320 2325 2330 2335 2340 2345 2350 2355 2360 2365 2370 2375 2380 2385 2390 2395 2400 2405 2410 2415 2420 2425 2430 2435 2440 2445 2450 2455 2460 2465 2470 2475 2480 2485 2490 2495 2500 2505 2510 2515 2520 2525 2530 2535 2540 2545 2550 2555 2560 2565 2570 2575 2580 2585 2590 2595 2600 2605 2610 2615 2620 2625 2630 2635 2640 2645 2650 2655 2660 2665 2670 2675 2680 2685 2690 2695 2700 2705 2710 2715 2720 2725 2730 2735 2740 2745 2750 2755 2760 2765 2770 2775 2780 2785 2790 2795 2800 2805 2810 2815 2820 2825 2830 2835 2840 2845 2850 2855 2860 2865 2870 2875 2880 2885 2890 2895 2900 2905 2910 2915 2920 2925 2930 2935 2940 2945 2950 2955 2960 2965 2970 2975 2980 2985 2990 2995 3000 3005 3010 3015 3020 3025 3030 3035 3040 3045 3050 3055 3060 3065 3070 3075 3080 3085 3090 3095 3100 3105 3110 3115 3120 3125 3130 3135 3140 3145 3150 3155 3160 3165 3170 3175 3180 3185 3190 3195 3200 3205 3210 3215 3220 3225 3230 3235 3240 3245 3250 3255 3260 3265 3270 3275 3280 3285 3290 3295 3300 3305 3310 3315 3320 3325 3330 3335 3340 3345 3350 3355 3360 3365 3370 3375 3380 3385 3390 3395 3400 3405 3410 3415 3420 3425 3430 3435 3440 3445 3450 3455 3460 3465 3470 3475 3480 3485 3490 3495 3500 3505 3510 3515 3520 3525 3530 3535 3540 3545 3550 3555 3560 3565 3570 3575 3580 3585 3590 3595 3600 3605 3610 3615 3620 3625 3630 3635 3640 3645 3650 3655 3660 3665 3670 3675 3680 3685 3690 3695 3700 3705 3710 3715 3720 3725 3730 3735 3740 3745 3750 3755 3760 3765 3770 3775 3780 3785 3790 3795 3800 3805 3810 3815 3820 3825 3830 3835 3840 3845 3850 3855 3860 3865 3870 3875 3880 3885 3890 3895 3900 3905 3910 3915 3920 3925 3930 3935 3940 3945 3950 3955 3960 3965 3970 3975 3980 3985 3990 3995 4000 4005 4010 4015 4020 4025 4030 4035 4040 4045 4050 4055 4060 4065 4070 4075 4080 4085 4090 4095 4100 4105 4110 4115 4120 4125 4130 4135 4140 4145 4150 4155 4160 4165 4170 4175 4180 4185 4190 4195 4200 4205 4210 4215 4220 4225 4230 4235 4240 4245 4250 4255 4260 4265 4270 4275 4280 4285 4290 4295 4300 4305 4310 4315 4320 4325 4330 4335 4340 4345 4350 4355 4360 4365 4370 4375 4380 4385 4390 4395 4400 4405 4410 4415 4420 4425 4430 4435 4440 4445 4450 4455 4460 4465 4470 4475 4480 4485 4490 4495 4500 4505 4510 4515 4520 4525 4530 4535 4540 4545 4550 4555 4560 4565 4570 4575 4580 4585 4590 4595 4600 4605 4610 4615 4620 4625 4630 4635 4640 4645 4650 4655 4660 4665 4670 4675 4680 4685 4690 4695 4700 4705 4710 4715 4720 4725 4730 4735 4740 4745 4750 4755 4760 4765 4770 4775 4780 4785 4790 4795 4800 4805 4810 4815 4820 4825 4830 4835 4840 4845 4850 4855 4860 4865 4870 4875 4880 4885 4890 4895 4900 4905 4910 4915 4920 4925 4930 4935 4940 4945 4950 4955 4960 4965 4970 4975 4980 4985 4990 4995 5000 5005 5010 5015 5020 5025 5030 5035 5040 5045 5050 5055 5060 5065 5070 5075 5080 5085 5090 5095 5100 5105 5110 5115 5120 5125 5130 5135 5140 5145 5150 5155 5160 5165 5170 5175 5180 5185 5190 5195 5200 5205 5210 5215 5220 5225 5230 5235 5240 5245 5250 5255 5260 5265 5270 5275 5280 5285 5290 5295 5300 5305 5310 5315 5320 5325 5330 5335 5340 5345 5350 5355 5360 5365 5370 5375 5380 5385 5390 5395 5400 5405 5410 5415 5420 5425 5430 5435 5440 5445 5450 5455 5460 5465 5470 5475 5480 5485 5490 5495 5500 5505 5510 5515 5520 5525 5530 5535 5540 5545 5550 5555 5560 5565 5570 5575 5580 5585 5590 5595 5600 5605 5610 5615 5620 5625 5630 5635 5640 5645 5650 5655 5660 5665 5670 5675 5680 5685 5690 5695 5700 5705 5710 5715 5720 5725 5730 5735 5740 5745 5750 5755 5760 5765 5770 5775 5780 5785 5790 5795 5800 5805 5810 5815 5820 5825 5830 5835 5840 5845 5850 5855 5860 5865 5870 5875 5880 5885 5890 5895 5900 5905 5910 5915 5920 5925 5930 5935 5940 5945 5950 5955 5960 5965 5970 5975 5980 5985 5990 5995 6000 6005 6010 6015 6020 6025 6030 6035 6040 6045 6050 6055 6060 6065 6070 6075 6080 6085 6090 6095 6100 6105 6110 6115 6120 6125 6130 6135 6140 6145 6150 6155 6160 6165 6170 6175 6180 6185 6190 6195 6200 6205 6210 6215 6220 6225 6230 6235 6240 6245 6250 6255 6260 6265 6270 6275 6280 6285 6290 6295 6300 6305 6310 6315 6320 6325 6330 6335 6340 6345 6350 6355 6360 6365 6370 6375 6380 6385 6390 6395 6400 6405 6410 6415 6420 6425 6430 6435 6440 6445 6450 6455 6460 6465 6470 6475 6480 6485 6490 6495 6500 6505 6510 6515 6520 6525 6530 6535 6540 6545 6550 6555 6560 6565 6570 6575 6580 6585 6590 6595 6600 6605 6610 6615 6620 6625 6630 6635 6640 6645 6650 6655 6660 6665 6670 6675 6680 6685 6690 6695 6700 6705 6710 6715 6720 6725 6730 6735 6740 6745 6750 6755 6760 6765 6770 6775 6780 6785 6790 6795 6800 6805 6810 6815 6820 6825 6830 6835 6840 6845 6850 6855 6860 6865 6870 6875 6880 6885 6890 6895 6900 6905 6910 6915 6920 6925 6930 6935 6940 6945 6950 6955 6960 6965 6970 6975 6980 6985 6990 6995 7000 7005 7010 7015 7020 7025 7030 7035 7040 7045 7050 7055 7060 7065 7070 7075 7080 7085 7090 7095 7100 7105 7110 7115 7120 7125 7130 7135 7140 7145 7150 7155 7160 7165 7170 7175 7180 7185 7190 7195 7200 7205 7210 7215 7220 7225 7230 7235 7240 7245 7250 7255 7260 7265 7270 7275 7280 7285 7290 7295 7300 7305 7310 7315 7320 7325 7330 7335 7340 7345 7350 7355 7360 7365 7370 7375 7380 7385 7390 7395 7400 7405 7410 7415 7420 7425 7430 7435 7440 7445 7450 7455 7460 7465 7470 7475 7480 7485 7490 7495 7500 7505 7510 7515 7520 7525 7530 7535 7540 7545 7550 7555 7560 7565 7570 7575 7580 7585 7590 7595 7600 7605 7610 7615 7620 7625 7630 7635 7640 7645 7650 7655 7660 7665 7670 7675 7680 7685 7690 7695 7700 7705 7710 7715 7720 7725 7730 7735 7740 7745 7750 7755 7760 7765 7770 7775 7780 7785 7790 7795 7800 7805 7810 7815 7820 7825 7830 7835 7840 7845 7850 7855 7860 7865 7870 7875 7880 7885 7890 7895 7900 7905 7910 7915 7920 7925 7930 7935 7940 7945 7950 7955 7960 7965 7970 7975 7980 7985 7990 7995 8000 8005 8010 8015 8020 8025 8030 8035 8040 8045 8050 8055 8060 8065 8070 8075 8080 8085 8090 8095 8100 8105 8110 8115 8120 8125 8130 8135 8140 8145 8150 8155 8160 8165 8170 8175 8180 8185 8190 8195 8200 8205 8210 8215 8220 8225 8230 8235 8240 8245 8250 8255 8260 8265 8270 8275 8280 8285 8290 8295 8300 8305 8310 8315 8320 8325 8330 8335 8340 8345 8350 8355 8360 8365 8370 8375 8380 8385 8390 8395 8400 8405 8410 8415 8420 8425 8430 8435 8440 8445 8450 8455 8460 8465 8470 8475 8480 8485 8490 8495 8500 8505 8510 8515 8520 8525 8530 8535 8540 8545 8550 8555 8560 8565 8570 8575 8580 8585 8590 8595 8600 8605 8610 8615 8620 8625 8630 8635 8640 8645 8650 8655 8660 8665 8670 8675 8680 8685 8690 8695 8700 8705 8710 8715 8720 8725 8730 8735 8740 8745 8750 8755 8760 8765 8770 8775 8780 8785 8790 8795 8800 8805 8810 8815 8820 8825 8830 8835 8840 8845 8850 8855 8860 8865 8870 8875 8880 8885 8890 8895 8900 8905 8910 8915 8920 8925 8930 8935 8940 8945 8950 8955 8960 8965 8970 8975 8980 8985 8990 8995 9000 9005 9010 9015 9020 9025 9030 9035 9040 9045 9050 9055 9060 9065 9070 9075 9080 9085 9090 9095 9100 9105 9110 9115 9120 9125 9130 9135 9140 9145 9150 9155 9160 9165 9170 9175 9180 9185 9190 9195 9200 9205 9210 9215 9220 9225 9230 9235 9240 9245 9250 9255 9260 9265 9270 9275 9280 9285 9290 9295 9300 9305 9310 9315 9320 9325 9330 9335 9340 9345 9350 9355 9360 9365 9370 9375 9380 9385 9390 9395 9400 9405 9410 9415 9420 9425 9430 9435 9440 9445 9450 9455 9460 9465 9470 9475 9480 9485 9490 9495 9500 9505 9510 9515 9520 9525 9530 9535 9540 9545 9550 9555 9560 9565 9570 9575 9580 9585 9590 9595 9600 9605 9610 9615 9620 9625 9630 9635 9640 9645 9650 9655 9660 9665 9670 9675 9680 9685 9690 9695 9700 9705 9710 9715 9720 9725 9730 9735 9740 9745 9750 9755 9760 9765 9770 9775 9780 9785 9790 9795 9800 9805 9810 9815 9820 9825 9830 9835 9840 9845 9850 9855 9860 9865 9870 9875 9880 9885 9890 9895 9900 9905 9910 9915 9920 9925 9930 9935 9940 9945 9950 9955 9960 9965 9970 9975 9980 9985 9990 9995 9999

383. *d) ita C. — e) ita C; litterae ,h' arcus sub lineam eo modo prolongatur, quasi scriba ligaturam ,b' imitare vellet. — f) ita C errore scriptoris pro ,Natleni. — g) post ,h' scriba genuine ,a' scribere voluit, qua littera non ad finem perducta, ,b' in locum eius posuit. — h) ,pissk' C.*

Trnovass Tesek custos apum cum terra ad aratrum. Kopissteh rusticus cum terra. Kostelec, Konegedi, Triburisko, Dubraviea dimidia villa. In provincia Bolesslavensi Hotetove Zikac faber cum terra ad aratrum. Brisac Istbesse * cum terra ad aratrum. Bozni cocus <cum terra> Damianus cum terra ad aratrum. In provincia Satensi Hotsove Prestan campanarius cum terra ad aratrum.

5 Lesskah Deton custos apum cum terra ad aratrum. Lubne Prauec carpentarius cum terra *. In provincia Boizenensi Drasovich Radeh custos apum cum filio Zvoien et cum terra et omnibus ap[pendi]ciis. Siuogossici Kvetek cocus cum terra. A[d] ipsum vero castrum Lutomiric * pistores et molendinarii, quorum nomina sunt hec: Stromata, Nerad et alii quam plures. Ex hiis omnibus quicumqued iabolo suadente aliquid minoraverit, penas eternas cum ipso in perpetuum paciatur. Amen.*i*

10 Que autem hic articulantur, per viros catholicos eidem ecclesie sunt attributa: Groznata dedit circuitum Cesslav; Lagovich Heinricus dux terram, quam Zdessaus dederat ei; Guelinus Pocudich dedit terram. Pavel dal iest Plosskovich zemu. Wlah dal iest Doleass zemu bogu i ssvatemu Scepanu sse dvema dussnicoma Bogucea a Ssedlēatv.

(S. P.)

15 *Sigillum rotundum (diametros 74 mm) de cera alba confectum appensum est scidula membranae instrumenti ipsius exscissa. Sigillo medio conspicitur vir sinuosa veste indutus in solio sedens, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra scuto innititur. Circumscrip^{tio}:*
† SPITIGEV^S DVX BOEMOR^X.

384.

20

(FALSUM S. XII)

Alexander II papa ecclesiam Vissegradensem a Vratislavo, duce Bohemiae, conditam totius provinciae caput dici ac coli sancit eiusque praeposito, diacono, subdiacono mitrae et sandaliorum usum tribuit.

In palatio Lateranensi [1070] mai. 9.

25 *Apographum ex Cosmae Chron. Bohemiae excerptum exstat in Libro privilegiorum eccl. Vissegradensis saec. XIV, qui in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur, fol. 3, num. I (B). — De omnibus, qui supersunt, Cosmae codicibus mss. tantum Argentinensis quondam saeculo XII ex. vel XIII ineunte et Monacensis saec. XV scriptus (C) privilegii apographum servaverunt.*

30 *Berghauer, Protomartyr poenitentiae I, pag. 212. — Mansi, Conciliorum amplissima collectio XIX, pag. 999. — Ditrich, Series praepositorum eccl. in castro Wischehrad pag. 9 (ex Cosmae editione Freheriana). — Migne, Patrolog. lat. 146, pag. 1423. — Erben, Reg. I, pag. 57, num. 137. — Jireček, Cod. iur. bohem. I, pag. 17, num. 10. — Monum. Germ. hist. Script. IX, pag. 84. — Fontes rer. Boh. II, pag. 101.*

35 *Privilegium falsum esse recte vidit Pagius, Critica hist. chronol. in universos annales ecclesiasticos IV, pag. 239 (n. 17 ad ann. 1070) et Assemann, Kalendaria eccl. universae*

IV, pag. 211, quam sententiam etiam alii viri docti comprobant; cf. Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 403. Privilegii conclusio Soběslavi I ducis diplomati anno 1130 dato (num. 111) ad verbum fere desumpta est. In privilegio componendo falsarius etiam iis usus est, quae canonicus Vissegradensis, Cosmae continuator, ad annum 1129 de ecclesia Vissegradensi condita memoriae tradidit (v. Font. rer. Boh. II, pag. 206). Inde appetitum 5 privilegium nostrum circiter saeculum XII medium demum vel aliquanto post confectum esse. Praeterea etiam spurium Vratislavi regis diploma (num. 387) auctori haud ignotum fuisse videtur. Ea quae Lippert, Die Wyschehradfrage, in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XXXII, pag. 213 sq. maxime privilegio nostro innisu de ecclesiae Vissegradensis fundatione disputat, nullius fere sunt momenti. Cf. Krofta, Kurie a cirkevní správa zemí českých v době předhusitské, in Český časop. hist. X, pag. 132 sq.. — Nota temporis annum quidem non indicat, sed relatio de ecclesiae Vissegradensis fundatione in duobus illis, quos supra commemoravimus, Cosmae codicibus interposita privilegium nostrum ab Alexandro II papa Vratislavo duci anno 1070 missum esse narrat.

Alexander,^a servus servorum dei, urbis Rome episcopus et papa,^b suis successoribus necnon catholicis^c episcopis sancteque Romane ecclesie subiectis cunctis utriusque vite prosperitatem et apostolicam benedictionem^d a summo deo cum omnibus sanctis. Ea, que dominus deus suam per clementiam ad augmentum apostolice sedis condonare dignatus est, ad agnitionem omnigenarum linguarum hoc sub cyrographo propagari volumus. Primum quidem misericordiam 15 dei super nos diffusam liquide annunciamus. Boemorum dux Wratzlaus, vir christianus, fidei integerrimus amator, rebus in bellicis magnificus triumphator, quod serenissime ubique terrarum claruit, limina apostolorum Petri et Pauli honestos per nuncios quotidie^e visitans, nos ceterosque in dei servitio devotissimos omni beneficio minime^f preteriens, pie mentis devotione innotuit: Multa ante 20 tempora votum deo vovi, quod adhuc nequaquam adimplevi,^g ecclesiam in honore salvatoris nostri, cuius ubique protectione munitus, vestre pietatis auxilio edificare cupio. Dictis talibus auditis, pontificalis^h apex ut adcresceret, sanctorum patrum numero septuaginta duorum communi consilio penitus collaudavimus.ⁱ Igitur ad hec perficienda Iohannem, episcopum Tusculanensem, fundamentum 25 dare misimus, cuius in presentia ipse prefatus dux cophinos terra^k onustatos XII propriis humeris portasse videbatur. Locus ergo, in quo est erecta, Wissegrada cognominatur, quod sonat literaliter altior civitatibus. Quam sacrosanctam ecclesiam totius provincie caput dici^l sanximus, prediis, mancipliis, auro, argento ceterisque ornamentis decenter ditatam comperimus. Episcopi eius sub dominio suis de 30 decimis trecentos homines ad eandem ecclesiam segregaverunt: presul Pragensis 35

384. *a) ,Allexander' B.— b) ,episcopis et papis' C. — c) ,katolicis' B. — d) ,benediccionem' B, ubi et infra semper ,cio' vel ,cia' pro ,tio' et ,tia' ponitur. — e) ,cottidie' B. — f) genuine ,haud minime', sed ,haud' alio atramento deletum B; ,non minime' C. — g) ,implevi' C. — h) ,pontificalis' om. B. — i) ,colaudavimus' B. — k) ,terre' B. — l) sequitur adhuc ,venerari' C, quae vox genuine etiam in B posita, sed postea erasa est.*

ducentos, Olomucensis centum, fratrum suorum Conradi^m etⁿ Ottonis consensu. Hoc itidem asylum^o tutamini beati Petri, principis apostolorum, cunctisque in eius sede sessuris firmiter commendavit. Marcas XII de eadem ecclesia ad pedes universalis pape, quicunque erit, omni anno offerendas sub Christi testimonio 5 destinavit. Huius vero conditionis^p gratia cunctis celsior in eadem regione ut videretur ecclesiis, qualicunque apparmamento VII cardinales altari sancti Petri ministrare student, mitra, sandaliis, simili modo ipsius ecclesie prepositum, presbyterum, diaconum, subdiaconum incedere precipimus. Laudes, quas sub diadema^q statutis diebus proclamare solemus, solummodo in ista ecclesia, astante^r 10 duce, summa diligentia Christum collaudare permittimus. Chrisma^s baptizandi, consecrationem clericorum, episcopus loci illius, invidia diaboli^t attactus, abnegare si presumpserit, nostri decreti iudicio apud quemlibet episcopum inveniat et accipiat, nemine autem prepediente omnem iniuriam in Romana synodo libere proclamet. Scripta istarum litterarum sigillo impresso^u supra venerandum corpus 15 beati Petri apostoli posuimus maxime ea pro causa, ut si quis dei inimicus mandatorumque eius contemptor hoc divellere voluerit, sciat se ab omnipotenti deo imperpetuum condemnatum^v ac cum cetibus sanctorum nil commune fore, sed cum diabolo^t * inextinguibili Gehenne incendio eternaliter concremari. Data hec in manus Petri, prepositi sancti Georgii, in palatio Lateranensi sub Henrico rege, filio Henrici gloriosissimi imperatoris, 20 VII idus maii.

385.

(FALSUM S. XII EX.)

Beno, episcopus Misnensis, notificat quandam hominem liberum, nomine Bor, natione Slavum, quinque villas suas in provincia Nisani in burgwardo 25 Woz sitas ecclesiae Misnensi in proprium dedisse, praesentibus et collaudantibus duobus filiis eius, Wichardo et Liutgero. Quae villae cum aliis quinque ecclesiae Misnensis villis eidem Boroni dantur in feudum. — ,Hec facta sunt in ecclesia Misinensi, presente rege Heinricho, Wrotezlau^a Boemiorum duce, Bolezlawo^b Poloniorum duce

1071.

30 *Duo instrumenta in membrana manu saec. XII exeuntis scripta in tabulario regio Dresdensi asservantur (A, B).*

Erben, Reg. I, pag. 57, num. 138 (fragm.). — Codex dipl. Saxoniae regiae I Hauptth., tom. I, pag. 335, num. 142; II Hauptth., tom. I, pag. 36. — Stumpf, Reg. num. 2748. — Imago autographi A lapidi incisa datur in Neues Lausitz. Magazin XXX (1853), tab. 5.

35 **384.** *m) ,Chonradi^c B. — n) ,et^d om. B, C. — o) ,asylum^e B. — p) ,credicionis^f B. — b) ,dyadema^g B. — r) ,vel astante^h B, ubi inter istas duas voces est locus rasus 25 mm continens. — s) ,Krismaⁱ B. — t) ,dyaboli^j et inferius ,dyabolo^k B. — u) ,impresso^l C. — v) ,condempnatum^m B.*

385. *a) ,Wrotczlauⁿ B. — b) ,Bolezlaquo^o B.*

Litteras falsas esse demonstrat Posse, Cod. dipl. Sax. I Hauptth., I, pag. 91, nota 44. Cf. etiam Meyer v. Knonau, Jahrbücher d. deutsch. Reichs unter Heinrich IV u. Heinr. V, tom. II, pag. 86, nota 83. — Vratislavum ducem anno 1071 exeunte Misnae fuisse Lamberti annales ad hunc annum commemorant: „Inter ducem Polenorum [Boleslavum II, 1058—1083] et ducem Beheimorum infestissima dissensio erat. Propter quod eos rex [Henricus IV] in civitatem Misene autumnali tempore evocatos durius corripuit, et ut deinceps suis singuli terminis contenti essent, nec se vicissim temerariis incursionibus lacererent, sub obtentu regiae maiestatis paecepit; alioquin se hostem et vindicem experturus foret, qui prior alteri arma intulisset (Monum. Germ. hist., Script. V, pag. 187).

5

386.

10

(FALSUM S. XII.)

Vratislaus, rex Bohemiae, monasterium sancti Laurentii in Opatovice fundat eique villas non paucas et redditus donat.

— 1073 —.

Imago phototypica instrumenti manu saec. XII autographi instar in membrana scripti (quod iam deperditum esse videtur) in collectione palaeographica c. r. universitatis bohemicae Pragae asservatur (A).

Piter, Thesaurus absconditus, pag. 193 (ex transumpto Ferdinandi nuntii apostolici anno 1420 confecto, quod olim in tabulario monasterii Aulae s. Mariae Vetero-Brunnae assertabatur, B). — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 520. — Dobner, Monum. hist. Boemiae VI, pag. 7, num. 9 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 170, num. 191. — Erben, Reg. I, pag. 72, num. 166. — Schramm, Reg. z. Gesch. d. Abtei Břevnov, in Studien und Mitth. aus d. Benedict.- u. Cist.-Orden III (1882) pars I, pag. 69 (reg.). — Imaginem phototypicam partis autographi praebet Teige in Světozor 1896, pag. 83.

Palacký ap. Erben l. l. pag. 624 nullo arguento allato, diplomatis fidem dubiam esse adnotavit. — Annus, qui in diplomatis exordio adfertur, neque cum reliquis temporis notis neque cum regis nomine Vratislavo dato congruit. Praeterea tam scripturae formae, quam sigillum contra saeculi XI consuetudinem instrumento appensum, manifesto demonstrant diploma non esse genuinum, sed tempore multo posteriore confectum. Sigillum haud dubie ad genuini Vratislavi regis sigilli formam confectum opinionem videtur comprobare monasterium verum quoddam Vratislavi regis diploma habuisse; itaque diplomati illi maiorem instrumenti nostri partem desumptam esse, verisimillimum est. Quae autem fuerit donatio primaria, quidve sit complexa, accurate nunc statui non potest. — Quo anno monasterium Opatovicense conditum fuerit, non satis constat. Neplacho in Chron. Opatov. ad ann. 1088 adnotat: „Qui rex Wratislaus fuit fundator eccl. Wissegradensis et monasterii Opathouicensis, cuius monasterii fundacio miraculose contigit, prout in sequentibus apparebit“ (Font. rer. Boh. III, pag. 468). Sed in reliqua libri parte hac de re non plura dicit. Eiusdem libri epitome Vokouniana monasterium anno 1085 fundatum esse refert (Fontes III, pag. 468, nota q); cuius quidem testimonium nihili habendum est, quod temporis rationes, quas sequitur, gravissimis redundant erroribus.

25

30

35

40

† Anno dominice incarnationis millesimo LXXI^oIII, epacta XI, concurrente III, indictione V in honore sancte et individue trinitatis ego Wratzlaus, rex Boemorum, notum ¶ facio omnibus, quod mei primatis, videlicet Miculec, cellam in

Gradensi¹ territorio sitam, Breuniouensi² cenobio regulari obedientia subiectam, amodo per se subsistere et abbaciam vocari et esse decerno et decernendo confirmo. Hanc itaque abbatiam prelationis honore sublimatam Andree, capellano meo, professione monacho, regulari scientia || erudito, preclaris moribus insignito, 5 habendam et regendam assigno, hoc indissolubili et inviolabili pacto, ut tam ipse, quam sui successores, non abbatem, non priorem, non aliquam predicti cenobii personam, sed me meosque successores respiciant, episcopo quoque suo secundum instituta canonum obedientiam debeant. Sed quia quęque secularia considero esse mutabilia et omnimodo transitoria, hęc mihi divina inspirante 10 gratia pro mei incolumitate regnique mei stabilitate meorumque peccatorum remissione necnon pro parentum meorum atque antecessorum ęterna requie, meis fratribus, scilicet domino episcopo Gebehardo,^a Ottone et Conrado, et omnibus Boemie primatibus assidentibus et communi favore id ipsum laudantibus, predia et beneficia meo predicto monasterio sancti Laurentii hoc sacrosancto iure ha- 15 benda attribuo, ut hęc non clericus, non laicus in proprios usus usurpare presumat, sed illa mea congregatio inibi perseverans in dei servitio communiter possideat et ex possessis communiter vivat. Predia itaque hęc sunt: villam Ozicich³ cum hominibus servitute mancipatis et vinea, duos quoque vinitores, Zaba et Raten, cum posteris suis obtuli. Sciendum quoque est, ut si quis liber 20 in possessiones eorum^b transierit et predictas terras Opatouicich,⁴ Ozicich posse- derit, simili servituti sit asstrictus et absque tributo regis permaneat et servilia opera impendat. Alteram quoque villam Ozzicich⁵ dictam cum universis hospitibus; villam quoque Uizocā⁶ dictam; villam quoque Bregi^{c7} et fluvium, qui ipsam circumfluit silvam et omulum, qui circa Albeam⁸ repperitur. Priluche⁹ villam 25 cum hospitibus et omulum et quoisque campi ipsius ville protenduntur; villam Mocossin¹⁰ cum hospitibus; villam quoque inter Mocossin et Priluche Opatouici¹¹ dictam; villam quoque Zoprche¹² et circuitonem silve. Glina quoque villa, quę dicitur ad ecclesiam,¹³ ob differentiam alterius ville eodem nomine dicte¹⁴ et circuitonem silve iuxta eandem villam usque ad fluvium Rochiteni¹⁵ 30 et usque ad silvam Uribete et Zdezlati. Villam quoque Nedelischi¹⁶ ad tria aratra.

386. *a) ,h' eadem manu superscr. A. — b) ,eorum' ead. manu superscr. A. — c) ,et silvam Drahune' addit B.*

¹⁾ *Hradec Králové, germ. Königgrätz, ubi Orlice in Albiam influit. — ²⁾ Brevnov prope Pragam. — ³⁾ Osice alias Vosice, distr. pol. Pardubice. — ⁴⁾ Opatovice inter Pardubice et Hradec Králové. — ⁵⁾ Osičky, distr. pol. Pardubice. — ⁶⁾ Vysoká nad Labem, germ. Wysoka a. d. Elbe, distr. pol. Pardubice. — ⁷⁾ Břehy prope Přelouč, distr. pol. Pardubice. — ⁸⁾ Labe, germ. die Elbe. — ⁹⁾ Přelouč a Pardubice versus occid. — ¹⁰⁾ Mokošín prope Přelouč. — ¹¹⁾ Opatovice, iam non exstat. — ¹²⁾ Sopře prope Přelouč. — ¹³⁾ Kostelec ab Nasavrky versus septentr. et orientem, distr. pol. Chrudim. — ¹⁴⁾ Hlina prope Nasavrky. — ¹⁵⁾ Rokytný potok; fortasse idem rivulus, qui nunc vocatur Žejbro. — ¹⁶⁾ Neděliště, distr. pol. Hradec Králové.*

In villa Dolaz¹⁷ ad tria aratra. Villas in Morauiā in Brnensi provintia Opato-
uicīh¹⁸ ad refocilationem fratrum, qui mittuntur ad colligenda fora; termini vero
eiusdem ville sunt a fluviolo Liube¹⁹ usque ad pinum, a pino usque ad publicam
viam, a publica via usque ad agros eiusdem ville. Daletici²⁰ quoque in Uzobrno^{d 21}
et circuitus Olesnice,^{e 22} cuius terminini^f sunt albi lapides et ex una parte flumen 5
Zuratca²³ et ex altera Zuitaua.²⁴ Fines vero ipsius silve non sunt nisi ad de-
sertum silvarum viam habentium, quę dicit ad Boemiam. Hęc sunt beneficia
prenominati cenobii: Per omnes civitates Moraue nonum forum et nona septi-
mana ad cetera^g collecta sive colligenda, scilicet Olomuci,²⁵ Preroue,²⁶ Brachi-
zlaui,²⁷ Brenne,²⁸ Naiuiani,²⁹ Ztrachotine³⁰; Naprauloue³¹ tributum de ponte, sed 10
non forum; Znoimi³² nonum forum, nona quoque septimana de ponte; Nagradcu³³
simili modo; Rokitne³⁴ forum tantum; Ruzoticih³⁵ tributum de via; in Olzaua³⁶
XI septimana, in qua eodem modo de ponte concedo abbati accipiendo, quo
dux et episcopus accipit. Hec igitur dona meo cenobio a me collata tam pre-
sentibus quam posteris observanda nullum inveniant finem. Predictus vero Mi-
culec Uratizlaui³⁷ terram unius aratri obtulit. Tezlin, prepositus Gradcensis,
terram unius aratri Platchicich.³⁸ Boleradus abbas dedit eidem ecclesie terram
Liubichas.³⁹ Geco capellanus meus villam Platimicih.⁴⁰ Ego autem addo aquam
Trzteniceam⁴¹ a Roztok⁴² usque Prahouici.^{h 43} Usebor quoque meus primás
dedit eidem villam Lodine.⁴⁴ Si quis igitur principum successorum meorum vel 20
quilibet persona his prenominatis meis institutis et donis obviaverit, vel irrita
fecerit, iram omnipotentis dei incurrat et eius calumpnia irrita permaneat. Ego
Gebehardus, dei gratia VI^{tus}⁴⁵ sancte^c Pragensis ecclesie episcopus, bannum huic

386. ^{d)} In Uzobrno^c eadem manu supra ,Daletici quoque^c superscriptum A. — ^{e)} Olesnice^c
eadem, ut videtur, manu in loco raso scriptum, ultima ,e^c superscripta A. —
^{f)} ita A. — ^{g)} ita A; ,et certa^c B. — ^{h)} ,r^c ex ,l^c eodem atramento corr. A.

¹⁷⁾ Dolany, distr. pol. Pardubice. — ¹⁸⁾ Iam non exstat. — ¹⁹⁾ Lib (?) ; qui quidem rivus
nunc alio nomine vocari videtur. — ²⁰⁾ ? Dalečín, distr. pol. Nové Město (Neustadt). —

²¹⁾ Provincia denominata ab arce Úsobrno, germ. Hausbrunn, distr. pol. Moravská
Třebová (Mährisch-Trübau). — ²²⁾ Fortasse Olešnice, germ. Oels, distr. pol. Boskovice.

²³⁾ Svatka, germ. die Schwarzawa. — ²⁴⁾ Svitava. — ²⁵⁾ Olomouc, germ. Olmütz. —

²⁶⁾ Přerov, germ. Prerau. — ²⁷⁾ Břeclav, germ. Lundenburg, distr. pol. Hodonín
(Göding). — ²⁸⁾ Brno, germ. Brünn. — ²⁹⁾ ? Ivaň, germ. Eibis, distr. pol. Hustopeč
(Auspitz). — ³⁰⁾ Strachotin, germ. Tracht, distr. pol. Hustopeč. — ³¹⁾ Pravlov,
germ. Prahltz, distr. pol. Hustopeč. — ³²⁾ Znojmo, germ. Znaim. — ³³⁾ Hrádek,
germ. Erdberg, distr. pol. Znojmo. — ³⁴⁾ Rokytnice, germ. Rottigl, distr. pol. Mo-
ravský Krumlov (Mährisch-Kromau). — ³⁵⁾ ? Rosice, distr. pol. Brno. — ³⁶⁾ Olšava. —

³⁷⁾ Vratislav arx provincialis quondam prope vicum Vraclav, distr. pol. Vysoké
Mýto (Hohenmauth) sita. — ³⁸⁾ Pláćice, distr. pol. Králové Hradec. — ³⁹⁾ Libčany,
distr. pol. Králové Hradec. — ⁴⁰⁾ Plátenice, distr. pol. Pardubice. — ⁴¹⁾ Trstenice

nunc Loučná. — ⁴²⁾ Roztoky, vicus hic iam non exstat, sed situs erat fortasse
prope Sezemice (Sedláček, Mistop. Slovník). — ⁴³⁾ Prachovice, distr. pol. Pardu-
bice. — ⁴⁴⁾ Lodín prope Nechanice, distr. pol. Král. Hradec. — ⁴⁵⁾ Recte VII^{mus}.

dono appono, ut quicunque ámodo, sive princeps, sive episcopus, sive quelibet persona supradicti gloriosissimi regis Wratizlai suorumque primatum huius sancti pacti ordinationem ruperit donumque destruxerit, anathema sit, qui institutum ecclesię irritum fecit,ⁱ et in die iudicii faciem domini non videat, cum Iuda et
 5 Herode, cum dampnatis et reprobis in infernum cum diabolo et angelis eius perpetuo cruciandus descendat.^k <His vero ita peractis, qualiter divina providentia per beati Laurentii merita predicto regi de ipsius abbatię constructione sit revealatum, stilum vertamus, ut id scire clarius cupientibus dubietatis scrupulum auferamus. Quodam denique tempore, dum idem prefatus rex castrum Gradec
 10 intraret causaque spaciandi ad litus Albeę veniret, visa ibi navi eam cum sibi asstantibus intrare placuit, sicque usque ad predictum locum in eadem fluminis ripa^l situm navigio propinquavit ibique sub serenitate celi et tranquillitate flu- minis in navi obdormivit placidumque per somnium beatum Laurencium vidi-
 15 se ammonentem, ut ad litus evigilando properaret, suumque locum, prout melius posset, exaltaret, ditaret atque per isum^m in ęternum victurus abbaciam, ut pre- dictum est, esse decerneret et decernendo confirmaret.>

(S. P.)

Diplomati appensum est scidula membranea sigillum e cera confectum, cuius diametros horizontalis 42 mm, verticalis 45 mm sunt. Sigillo medio rex in solio sedens, dextra sceptrum tenens conspicitur. Circumscriptionis literae valde detritae oculorum aciem fugiunt. Sigilli magnitudo eiusque imago mirum in modum congruunt cum sigillo impresso exemplari B¹ et B² diplomatis spuri, quod a Vratislavo rege ecclesia Vissegradensis fertur accepisse. Utrumque igitur sigillum ad verum quoddam Vratislavi sigillum formatum esse, contendere ausim.

25

387.

(FALSUM S. XII.)

Vratislaus, rex Bohemiae, ecclesiam collegiatam sanctorum Petri et Pauli in castro Vissegradensi fundat eique amplas possessiones et redditus donat.

30 *Quatuor instrumenta autographorum instar in membrana manu saec. XII et XIII exarata in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservantur (A, B¹, B², C).*

Pontanus à Brautenberg, Bohemia pia, pag. 70 (frgm.). — Berghauer, Protomartyr poenitentiae, pag. 208. — Hammerschmid, Gloria et maiestas . . . Wissegradensis ecclesiae, pag. 122. — Dobner, Annal. Hagec. V, pag. 541 (ex B²). — Ditrich, Series praepositorum eccl. in castro Wiscehrad, pag. 3. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 179, num. 197. — Erben, Reg. I, pag. 77, num. 175 (ad ann. cc. 1088). — Imaginem phototypicam exemplaris C praebet Šplíchal, Paměti obce Vršovické ad pag. 14.

386. *i) ,fec̄ A; ,fecerit' B. — k) Quae subsequuntur, eadem quidem manu, sed serius, iam sigillo membranae appenso, scripta sunt; memoriam hanc omittit B. — l) ,ripa' ead. manu superscriptum A. — m) ita (pro ,ipsum') scriptoris errore A.*

Vetustissimum diplomatis exemplar (A) saeculo fere XII medio scriptum esse videtur, e quo aliquanto post, saeculo XII nondum finito, alias scriba exemplaria B¹ et B² descripsit. Eadem, quae haec exemplaria exaravit, manus sub finem utriusque exemplaris serius addidit: „Hęc sunt nomina familię — Teha cum filio‘; quae quidem verba postea etiam in infimo margine exemplaris A adscripsit. Quartum exemplar verbis „Et ne armarii custos — respectum‘ auctum alia quadam manu saeculo fere XIII medio ex exemplari B¹ descriptum est. — Erben diploma non quidem genuinum, sed vel e litteris rectis vel testimentiis fide dignis adhibitis contextum esse declaravit. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 395 diploma saeculo fere XII medio vindicavit. Quae viri doctissimi sententia diplomate hoc cum Soběslavi I privilegio anni 1130 (num. 111) collato sane probatur; cf. Tomek, Dějepis Prahy² I, pag. 83, not. 27; Krofta, Kurie a cirk. správa zemí českých in Český časop. hist. X, pag. 134 sq. Diploma nostrum his quidem verbis, ut nunc est, ante annum 1144 compositum non esse eo comprobatur, quod in illo census XII marcarum sedi apostolicae solvendus commemoratur (cf. num. 136). Sed dubitari non potest, quin in diplomate hoc componendo genuinum quoddam Vratislavi regis diploma in usum sit vocatum. Quam quidem sententiam cum alia, tum id potissimum videtur comprobare, quod sigillum diplomati impressum ad verum eiusdem regis sigillum formatum esse appetat. Quae autem diplomatis partes genuino illi privilegio desumptae sint, accurate constitui non potest.

A.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis sancte ecclesie filiis eandem sanctam trinitatem confitentibus, ¶ presentibus scilicet postquam futuris, qualiter ego Wratizlaus, dei gratia princeps et monarcha Boemorum, ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem in hac vita omnium delictorum quodam^a proprię ditionis predia, iure hereditario a fidelibus et nobilibus heredibus concambiata et absque ullius contradictione taxato precio in presentia

B¹, B².

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis sanctę^a ecclesię filiis eandem sanctam trinitatem confitentibus, ¶ presentibus scilicet, quam^b futuris, qualiter ego Wratizlaus, dei gratia princeps^c et monarcha Boemorum, ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem^d in hac vita omnium delictorum quedam proprię ditionis predia, iure hereditario a fidelibus et nobilibus heredibus concambiata et absque ullius contradictione taxato^e in presentia mul-

C.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. Notum sit cunctis sancte ecclesie filiis eandem sanctam trinitatem confitentibus, ¶ presentibus scilicet, quam futuris, qualiter ego Wratizlaus, dei gratia princeps et monarcha Boemorum, ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem in hac vita omnium delictorum quedam proprię ditionis predia iure hereditario a fidelibus et nobilibus heredibus concambiata et absque ullius contradictione taxato

387^A. *a)* ita A.387^B. *a)* ,sancte^c B². — *b)* ,quam^b in loco raso eadem manu eodemque atramento scr. B¹. — *c)* ,princes^c B². — *d)* ,indulgentiam et absolutionem^d B².

A.

multorum nobilium, immo veridicorum testium a me coempta, absque solii conterminio cum omnibus ad hec pertinentibus, mansis, curtiferis, territoriis, exitibus et redditibus, vectigalibus, venationibus, piscationibus, portibus, saltibus, vineis, pratis, pascuis, cultis et incultis, ad ecclesiam sanctorum apostolorum Petri et Pauli sanctique Clementis martyris atque pontificis in civitate Wisegrad constructam manu potestativa in manus karissimi et familiaris mei Benedicti, eiusdem ecclesię defensoris soris <et^b prepositi, voto, fide, maxima devotione,^c spe vite eterne contradidi et sigilli mei^b> impressione insignivi. Hec autem prediorum atque villarum eiusdem ecclesię^d sunt nomina; <Sitinich^e tota villa cum vineis, cum pomeriis, cuius meta a fonte, qui exiit de monte Lbin,^f usque ad^e> foralem viam.

B¹, B².

torum nobilium, immo e veridicorum testium a me coempta, absque solii conterminio cum omnibus ad hęc pertinentibus, mansis, curtiferis, territoriis, exitibus et redditibus, vectigalibus, venationibus, piscationibus,^f portibus, saltibus, vineis, pratis, pascuis, cultis et incultis, ad ecclesiam sanctorum Petri et Pauli sanctique Clementis martyris atque pontificis in civitate Wisegrad^g constructam manu potestativa in manus karissimi et familiaris mei Benedicti, eiusdem ecclesię defensoris et prepositi, voto, fide, maxima devotione, spe vite ęternę contradidi et sigilli mei impressione insignivi. Hęc autem prediorum atque villarum eiusdem ecclesię sunt nomina: Sitinich^h tota villa cum vineis, cum pomeriis, cuius meta a fonte, qui exiit de monte Lbin,ⁱ usque ad foralem viam

C.

precio in presencia multorum nobilium, immo veridicorum testium a me coempta, absque solii conterminio cum omnibus ad hec pertinentibus, mansis, curtiferis, territoriis, exitibus et redditibus, vectigalibus, venationibus, piscationibus, portibus, saltibus, vineis, pratis, pascuis, cultis et incultis ad ecclesiam sanctorum Petri et Pauli sanctique Clementis martyris atque pontificis in civitate Wisegrad constructam manu potestativa in manus karissimi et familiaris mei Benedicti, eiusdem ecclesie defensoris et prepositi, voto, fide, maxima devocione, spe vite eterne contradidi et sigilli mei impressione insignivi. Hec autem prediorum atque villarum eiusdem ecclesie sunt nomina: Sitinich^h tota villa cum vineis, cum pomeriis, cuius meta a fonte, qui exiit de monte Lbin,ⁱ usque ad foralem viam,

387A. *b)* ,et prepositi — meiⁱ *alio atramento aliaque manu (verisimillime eadem, quae exemplaria B¹ et B² exaravit) in loco raso scriptum.* — *c)* ,t^j *ex* ,c^k *ead. atramento corr.* — *d)* ,eiusdem ecclesię s^l *in loco raso alio atram. sed ead. manu scr.* — *e)* ,iti-nich—ad^m *in loco raso alio atram. manus exemplarium B¹ et B² scripsit.* — *f)* *ex Libinⁿ corr.*

387B. *e)* *sequitur ,veri', sed cancellatum B². — f)* ,piscatoribus^o *B², sed ,r' ex ,n' radendo corr. et supra ,to' alio atramento abbreviationis signum additum.* — *g)* ,g^p *ex ,d'* *ead. atram. corr. B².*

^{h)} Žitenice, germ. Schüttenitz, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁱ⁾ Collis prope vicum Lbín (germ. Welbine), distr. pol. Litoměřice.

A.

Tinec³ villa.^g Naurutici⁴ terra ad duo aratra. Namalesoue⁵ de terra novem manses. Gozteni^h⁶ tota villa <preterⁱ hospites abbatis Breunouensis.ⁱ Voykouici^j⁷ tota villa preter terram sancti Clementis de Opis.^k Gogolicih^l⁸ VI manses. Kohouich⁹ de terra ad duo arathra cum koko nomine Koh. Wbelsce¹⁰ Sihlich¹¹ de terra ad duo arathra. In alia villa eodem nomine nuncupata terra ad aratrum cum vinitore nomine^m. <Coiaticihⁿ¹² ab hospitibus per totam villam decima.ⁿ> Wholeslauzcse¹³ Vykovicih^o¹⁴ VII man-

B¹, B².

cum vinitoribus eciam Vissera, Straz, Martin, Zuaton, Zbil, Necta, Gug.^h Tinec⁸ villa. Naurutici⁴ terra ad duo aratra. Namalesoue⁵ de terra novem manses. Gozteni⁶ tota villa preter hospites abbatis Breunouensis. Woykouiciⁱ⁷ tota villa preter terram sancti Clementis de Opis.^k Gogolicih^l⁸ VI manses. Kohouich⁹ de terra ad duo aratra cum koko nomine Koh. Wbelsce¹⁰ Sihlich¹¹ de terra ad duo aratra. In alia villa eodem nomine nuncupata terra ad aratrum cum vinitore nomine^m. Coiaticih¹² ab hospitibus per totam villam decima. Wholeslauzsce¹³ Vykovicihⁿ¹⁴ VII manses de terra

5

10
15

C.

cum vinitoribus eciam Wissera, Straz, Martin, Zuaton, Zbil, Necta, Gug. Tinec⁸ villa. Naurutici⁴ terra ad duo aratra. Namalesoue⁵ de terra novem manses. Gozteni⁶ tota villa preter hospites abbatis Breunovensis. Voykouici⁷ tota villa preter terram sancti Clementis de Opis. Gogolicih⁸ VI manses. Kohouich⁹ de terra ad duo aratra cum koko nomine Koh. Wbelsce¹⁰ Sihlich¹¹ de terra ad duo aratra. In alia villa eodem nomine nuncupata terra ad aratrum cum vinitore nomine. Coiaticih¹² ab hospitibus per totam villam decima. Wholeslausce¹³ Vykovicih¹⁴ VII manses de terra cum mini-

20

387^A. g) prima ,l' ex ,a' radendo corr. — h) ,Gozt' ex ,tota' in loco raso ead. manus corr.; ,i' ex ,e' radendo corr. — i) ,preter — Breunouensis' in loco raso manus exemplarium B¹ et B² alio atramento scripsit. — j) ,k' ex ,c' eod. atram. corr. — k) ,is' alio atram. in loco raso scr. — l) ,h' ex ,c' eod. atram. corr. — m) nomen omis- sum A. — n) ,Coiaticih—decima' alia manus. XII supra lineam adscriptum. — o) ,Vy- kouicih' A.

387^B. h) in B² ,Gug' erasum est ibique alio atramento ead. manus ,Ceb' scripsit. — i) ,Woy' in loco raso alio atram., sed ead. manus. scr. B¹. — k) ex ,Oppbis' radendo corr. B¹, B². — l) ,Gog^olicih' B¹. — m) no- men omissum B¹, B². — n) ,V' in loco raso fortasse alio atramento scr. B¹.

25

30

35

³) Qui locus nominis hic dicatur, incertum est. — ⁴) Vrutice, germ. Webrutz, distr. pol. Dubá (Dauba). — ⁵) Malešov, germ. Malschen, distr. pol. Dubá. — ⁶) Hostín prope Velvary, distr. pol. Slané (Schlan). — ⁷) Vojkovice prope Hostín. — ⁸) Ouholice staré, distr. pol. Slané. — ⁹) Kochovice prope Štětí (Wegstädtl), distr. pol. Dubá. — ¹⁰) Bělsko, provincia denominata ab arce provinciali Bílina, distr. pol. Teplice. — ¹¹) Fortasse Žichlice, germ. Schichlitz, distr. pol. Teplice (Teplitz). — ¹²) Kojetice, distr. pol. Ústí n. Lab. (Aussig). — ¹³) Boleslavsko, provincia denominata ab arce Boleslav Stará. — ¹⁴) Vojkovice?

40

A.

ses de terra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Radon, Zbor, ^{p.} Cekouicih¹⁵ III manses de terra cum cocis. Bezne¹⁶ de terra ad tria aratra. Iazenice¹⁷ terra ad aratrum cum fabro. Badreh¹⁸ de terra VII manses cum vinitoribus, quorum nomina sunt ista: Radon, Nuzeck, Csascsa, Lubgozt. Inter 10 duo castra, scilicet Grudim¹⁹ et Wratizlav,²⁰ Ianisouici²¹ tota villa. <Gruzineuizi^{q 22} III manses.> Naxacsigore²³ terra ad aratrum cum coco nomine Odol. Scsitarih²⁴ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Radon. Nanezmine²⁵ terra ad aratrum cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Quek, Sobek. Woderadeh^{s 26} terra ad duo aratra cum ministerialiis aquariis, quorum nomina 15 sunt ista: Sbima, ^{t.} Bogsich²⁷ terra

B¹, B².

cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Radon, Zbor. Cekouicih¹⁵ III manses de terra cum cocis. Bezne¹⁶ de terra ad tria aratra. Iazenice¹⁷ terra ad aratrum cum fabro. Badreh¹⁸ de terra VII manses cum vinitoribus, quorum nomina sunt ista: Radon, Nuzeck, Csascsa, Lubgozt. Inter duo castra, scilicet Grudim¹⁹ et Wratizlav,²⁰ Ianisouici²¹ tota villa. Gruzineuizi^{q 22} <terra^o Hrbok ad II aratra.> Naxacigore²³ terra ad aratrum cum coco nomine Odol. Scitarih²⁴ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Radon. Nanezmine²⁵ terra ad aratrum cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Quek, Sobek. Woderadeh^{s 26} terra ad duo aratra cum ministerialiis aquariis, quorum nomina sunt ista: Sbima. ^{p.} Bogsich^{q 27} terra ad aratrum et vinea

C.

sterialibus, quorum nomina sunt ista: Radon, Zbor. Cekouicih¹⁵ III manses de terra cum cocis. Bezne¹⁶ de terra ad tria aratra. Iazenice¹⁷ terra ad aratrum cum fabro. Badreh¹⁸ de terra VII manses cum vinitoribus, quorum nomina sunt ista: Radon, Nuzeck, Cascsa, Lubgozt. Inter duo castra, scilicet 25 Grudim¹⁹ et Wratizlav,²⁰ Ianisouici²¹ tota villa. Gruzineuizi^{q 22} terra Hrbok ad II aratra. Naxacigore²³ terra ad aratrum cum coco nomine Odol. Scitarih²⁴ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Radon. Nanezmine²⁵ terra ad aratrum cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Quek, Sobek. Voderadeh²⁶ terra ad duo aratra cum ministerialiis aquariis, quorum nomina sunt ista: Sbima. Bogsich²⁷ terra ad

387^{A.} ^{p)} *spatium 16 mm continens vacuum relictum.* — ^{q)} ,Gruzineuizi III manses‘ *alio atramento eadem, ut videtur, manu supra lineam additum.* — ^{r)} *ex ,ministeriale‘ statim inter scribendum corr.* — ^{s)} *ex ,Voderadih‘ eod. atramento corr.* — ^{t)} *spatium 20 mm continens vacuum relictum.*

¹⁵⁾ Čachovice, distr. pol. Boleslav Mladá (Jung-Bunzlau). — ¹⁶⁾ Bezno, distr. pol. Boleslav Mladá. — ¹⁷⁾ Jeseník, distr. pol. Poděbrady. — ¹⁸⁾ Badry, domus singularis in vico Odřepsy, distr. pol. Poděbrady. — ¹⁹⁾ Chrudim. — ²⁰⁾ Vratislav quondam arx provincialis sita prope vicum Vraclav, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ²¹⁾ Jenšovice, distr. pol. Vysoké Mýto. — ²²⁾ Hruziněves?, iam non exstat. — ²³⁾ Na Kačí hoře, prope Osik, distr. pol. Litomyšl (Leitomischl). — ²⁴⁾ Štítery, distr. pol. Kolín. — ²⁵⁾ Nesměn, distr. pol. Kolín. — ²⁶⁾ Voděrady, distr. pol. Kolín. — ²⁷⁾ Bošice, distr. pol. Kolin.

387^{B.} ^{o)} *,terra Hrbok ad II aratra‘ alio atramento magis distincto in loco raso, ubi genuine ,III manses‘ legebatur, alia manu eiusdem temporis scriptum B¹.* — ^{p)} *ad reliqua nomina addenda nullum spatium vacuum relictum B¹, B².* — ^{q)} *,si‘ ex ,ci‘ in loco raso corr. B¹.*

A.

ad aratrum et vinea cum vinitore Dobrota. In castro Kurim²⁸ ministeriales, qui dicuntur luse, VI; quorum nomina sunt ista: Bogumil, Straz, Bosa, Tesen, Klimata, Martin. Ibidem pistor Iuan.^u Hotisi^v *<Yztboska,*^x Cahen cum filiis Nagrad, Ones, Otrad et terra ad aratrum.^x > Sinaz^y terra ad IIII aratra cum lagenariis, quorum nomina sunt ista: Zdoven, Vasura, Zlugacsh. Pzarih^z terra ad IIII manses cum scutellariis,^y quorum nomina sunt ista: Ratibor, Gostata, Sobata, Crisan. Iazenici^z terra ad V aratra cum scutellaribus^z IIII, quorum nomina sunt ista.^a Wirbcsaz^b terra ad aratrum. Gradisci^b novem man-

B¹, B².

cum vinitore Dobrota. In castro Kurim²⁸ ministeriales, qui dicuntur luse, VI; quorum nomina sunt ista: Bogumil, Straz, Bosa, Tesen, Klimata, Martin. Ibidem pistor Iuan.

Hotisi^v VIII manses, quorum nomina sunt ista: Leb, Vacena, Iu-

<Yztboska,^x Cahen cum filiis Nagrad, Ones, Otrad et cum terra ad aratrum.^r

5

10

Sinaz^y terra ad IIII aratra cum lagenariis, quorum nomina sunt ista: Zdoven, Vasura, Zlugach. Pzarih^z terra ad IIII manses cum scutellariis, quorum nomina sunt ista: Ratibor, Gostata, Sobata, Crisan. Iazenici^z terra ad V aratra cum scutellariis^s IIII, quorum nomina sunt ista.^t Wirbcaz^b terra ad aratrum. Gradisci^b novem

15

C.

aratrum et vinea cum vinitore Dobrota. In castro Kurim²⁸ ministeriales, qui dicuntur luse, VI; quorum nomina sunt ista: Bogumil, Straz, Bosa, Tesen, Klimata, Martin. Ibidem pistor Iuan. Hotisi^v VIII manses, quorum nomina sunt ista: Leb, Vacena, Iutros, Slugota. Sinaz^y terra ad IIII aratra cum lagenariis, quorum nomina sunt ista: Zdoven, Vasura, Zlugach. Pzarih^z terra ad IIII manses cum scutellariis, quorum nomina sunt ista: Ratibor, Gostata, Sobata, Crisan. Iazenici^z terra ad V aratra cum scutellariis IIII, quorum nomina sunt ista. Wirbcaz^b terra ad aratrum. Gradisci^b novem manses

20

387^A. u) ,a^z ex ,u^z eodem atram. corr. — v) scriba genuine ,G^z scribere voluit, sed statim in ,H^z corredit. — x) ,Yztboska— aratrum^z alio atramento aliaque manu s. XII in loco raso scriptum, ubi genuine ,VIII manses cum ministerialibus Leb, Vacena, Iutros, Slugota^z legebatur. — y) ,cum scutellariis^z ead. manu eodemque atramento in loco raso scriptum, ubi genuine legebatur: ,quorum nomina sunt'. — z) genuine ,scutellariis^z, sed corr. — a) ad nomina addenda nullum spatum vacuum relictum est. — b) ex ,Vurbcsaz^z eod. atram. correctum.

387^B. r) ,Yztboska—aratrum^z alio atram. aliaque manu eiusdem temporis, quae hanc correcturam etiam in exemplari A fecit, in loco raso scriptum B²; genuine hic eadem scripta sunt, quae in B¹ et C leguntur. — s) ,is^z ex ,bus^z in loco raso corr. B¹, B². — t) ad nomina inscribenda nullum spatum vacuum relictum, B¹, B². — u) ,noie^z B².

25

30

35

²⁸⁾ Kouřim, distr. pol. Kolín. — ²⁹⁾ Chotýš, distr. pol. Český Brod (Böhmisch-Brod).

³⁰⁾ Žiňany, distr. pol. Benešov (Beneschau). — ³¹⁾ Psáry prope Jílové (Eule), distr. pol.

Král. Vinohrady. — ³²⁾ Jesenice, prope Jílové. — ³³⁾ Vrbčany, distr. pol. Kolín. — ³⁴⁾ Hra-

dišťko prope Sadská, distr. pol. Poděbrady.

40

A.

ses cum piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Csrney, Groznata, Zobon, Premil, Rabecs, Budka, Dobros, Boztek.
 5 Naklku^c³⁵ Rehen piscator. Bresaz³⁶ VIII manses. Blagoticih³⁷ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Bisek. Hualah³⁸ terra ad VI aratra. Dubcsi³⁹ terra ad duo aratra cum duobus rusticis,
 10 quorum nomina sunt ista^d: Nezda, Martin.^e Csanatih⁴⁰ terra ad aratrum cum figulo nomine ^f. Wrsovich⁴¹ terra ad aratrum cum duobus servis, quorum nomina sunt ista: Maliska cum
 15 fratre.^g Noztuleh⁴² duo servi, quorum nomina sunt ista: Hrapa, Tesen.^h Bogumilⁱ cum omnibus ortis. Bazcsi⁴³ terra ad VII aratra cum duobus cocis, quo-

B¹, B².

manses cum piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Csrney, Groznata,^v Zobon, Premil, Rabecs, Budka, Dobros, Boztek.^x Naklku³⁵ Rehen piscator. Bresaz³⁶ VIII manses. Blagoticih³⁷ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Bisek. Hualah³⁸ terra ad VI aratra. Dubcsi³⁹ terra ad duo aratra cum duobus rusticis, quorum nomina sunt ista: Nezda, Martin. Csanatih^y⁴⁰ terra ad aratrum cum figulo nomine ^z. Wrsouich⁴¹ terra ad aratrum cum duobus servis, quorum nomina sunt ista: Maliska cum fratre. Noztuleh⁴² duo servi, quorum nomina sunt ista^a: Hrapa, Tesen. Bogumil cum omnibus ortis. Bazcsi⁴³ terra ad II aratra cum duobus

C.

20 cum piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Csrney, Groznata, Zobon, Premil, Rabecs, Budka, Dobros, Boztek. Naklku³⁵ Rehen piscator. Bresaz³⁶ VIII manses. Blagoticih³⁷ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Bisek. Hualah³⁸ terra ad VI aratra. Dubci³⁹ terra ad duo aratra cum duobus rusticis, quorum nomina sunt ista: Nezda, Martin. Csanatih⁴⁰ terra ad aratrum cum figulo nomine. Wrsouich⁴¹ terra ad aratrum cum duobus servis, quorum nomina sunt ista: Maliska cum fratre.
 25 Noztuleh⁴² duo servi, quorum nomina sunt ista: Hrapa, Tesen; Bogumil cum omnibus ortis. Bascsi⁴³

387 A. c) ,klk' in loco raso eod. atram. scr. —
 d) post hanc vocem scriba primo nomen villae proxime sequentis ponere voluit, sed litteris ,Csa' scriptis, eas statim erasit. — e) ,Nezda, Martin' in spatio vacuo relicto ead. manu scriptum. — f) spatium 11 mm continens vacuum relictum. — g) ,cum fratre' ead. manu in spatio vacuo relicto suppletum. — h) ,Tesen' supra lineam fortasse eadem manu scr. — i) ,gu' ex ,mi' ead. manu statim inter scribendum corr.

387 B. v) ,Graznata' B². — x) ,Boztek' B². —
 y) ,Csanaticih' B². — z) pro nomine addendo nullum omnino spatium vacuum relictum est B¹, B². — a) ,ista sunt' B²

³⁵) Kluk, Kluky prope Poděbrady. — ³⁶) Břežany, distr. pol. Kolín. — ³⁷) Blahotice prope Slaný (Schlan). — ³⁸) Chvaly prope Karlin (Karolinenthal). — ³⁹) Dubec prope Říčany. — ⁴⁰) Čenětice prope Jílové. — ⁴¹) Vršovice prope Pragam. — ⁴²) Nusle prope Pragam. — ⁴³) Bašt velký ab Karlin versus septemtr.

A.

rum nomina sunt ista: Tehan, Zuoybog. Lobecsi⁴⁴ terra ad III aratra et tribus piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Tehan, Domagost,^k Vaurata.^l Nagoruyne⁴⁵ terra ad II aratra et piscatore Zbud.^m <Dragliciihⁿ> Hual vozidlnik cum terra ad aratrum.ⁿ > Kamene moste⁴⁷ terra ad III aratra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Binka, Kueticsa,^o Wrcka. <Raseh^p> terra ad aratum^q cum ministeriali nomine Mares. > Voyacsa ministerialis cum terra ad aratrum.

B¹, B².

cocis, quorum nomina sunt ista: Tehan, Zuoybog. Lobci⁴⁴ terra ad III aratra et tribus piscatoribus, quorum^b nomina sunt ista^b: Tehan, Domagost, Vaurata. Nagoruyne⁴⁵ terra ad II aratra et pisca- 5 tote Zbud. <Drahlicih^c> Hual uozidlnik cum terra ad aratrum.^c > Kamene moste⁴⁷ terra ad III aratra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Binka, Kueticsa, Wrcka. Raseh⁴⁸ terra ad aratrum cum ministeriali nomine Mares. 10 Voyacsa ministerialis cum terra ad aratrum.

C.

* ad II aratra cum duobus cocis, quorum nomina sunt ista: Tehan, Zuoybog. Lobci⁴⁴ terra ad III aratra et tribus piscatoribus, quorum nomina sunt ista: Tehan, Domagost, Vaurata. Nagorugne⁴⁵ terra ad II aratra et piscatore Zbud. Drahlicih⁴⁶ Hual uozidlnik cum terra ad aratrum. Kamene moste⁴⁷ terra ad III aratra cum ministerialibus, quorum nomina sunt ista: Binka, Kueticsa, Wrcka. Raseh⁴⁸ terra ad aratrum cum ministeriali nomine Mares. Voyaca ministerialis cum terra ad aratrum. 15

387^{A.} k) ,Domagost[“] eadem fortasse manu, sed minoribus litteris in loco raso scriptum, ubi genuine ,Gostata[‘] positum erat. — l) ,Vaurata[‘] fortasse eadem manu in spatio post ,Gostata[‘] vacuo relicto scr. — m) ,Zbud[‘] alio atramento magis distincto aliaque manu in spatio vacuo relicto scriptum. — n) ,Dragliciih — aratrum[‘] alia manus s. XII alio atramento scriptum; litterarum vestigiis diligentissime investigatis, hic ,Budegoztic平 terra ad aratrum cum custode ecclesie[‘] genuine scriptum esse puto. — o) ,Binka, Kueticsa[‘] eadem manu in spatio vacuo relicto scr. — p) ,Raseh[‘] alio atramento alia (?) manus in spatio vacuo relicto scriptum; postea autem alia manus saec. XII ,Raseh—Mares[‘] supra lineam addidit. — q) ita A.

387^{B.} b) ,quorum—ista^c om. B². — c) ,Drahlicih— aratrum[‘] in loco raso alia (?) manu s. XII alioque atramento scriptum et B¹, B²; genuine hic ,Budegoztic平 terra ad aratrum cum custode ecclesie[‘] scriptum esse puto. 20

25

30

35

40

⁴⁴) Lobeč prope Kralupy, distr. pol. Slaný. — ⁴⁵) Ubi locus hic quaerendus sit, nescio. —

⁴⁶) Drahelice prope Nymburk, distr. pol. Poděbrady. — ⁴⁷) Kamenný most, distr. pol. Slaný. —

⁴⁸) Režl prope Klecany, distr. pol. Karlín.

A.

trum. Potliscimi⁴⁹ terra ad <aratum>
cum^s vinitore^t <Radosta et filiis eius,^u>
Pribissa, Quas, <Misera,^v Ztras.^x>

5

Knouizi⁵⁰ XI manses de terra cum mi-
nisterialibus Ztarek <cum^y filiis, Mo-
dlata, Otrad, Ztreza^y cum^z fratrele suo
Huza^z> et cum aliis ministerialibus,
qui vulgariter dicuntur rudnici: <Ian,^a
Bosata, Boges.^a> Lubosine⁵¹ de terra

15

B¹, B².

Potliscimi⁴⁹ terra ad III aratra cum vinitoribus Pribisa, Quas, Wiwca.

Potliscimi⁴⁹ terra ad <aratum^d> cum
vinitore^e <Radosta et filiis eius,^f> Pri-
bisa, <Ztras,^g Quas, <Misera.^h>

Knouizi⁵⁰ XI manses de terra cum ministerialibus
Ztarek,ⁱ Malucska, Ostrata, Radosta et cum aliis
ministerialibus, qui vulgariter dicuntur rudnici:
Bics, Krisan, Ceca. Lubosine⁵¹ de terra VI
cum aliis ministerialibus, qui vulgariter dicuntur
rudnici: Bics, Krisan,^m Ceca.ⁿ Lubosine⁵¹ de
terra <ad aratum^o>

C.

Potliscimi⁴⁹ terra ad III aratra cum vinitoribus Pribisa, Quas, Wiwca. Knouizi⁵⁰ XI manses de terra
cum ministerialibus Ztarek, Malucska, Ostrata, Radosta et cum aliis ministerialibus, qui vulgariter
dicuntur rudnici: Bics, Krisan, Cecsa. Lubosine⁵¹ de terra VI manses cum vinitoribus Drh, Zbor,

387 A. r) ,aratum' in loco raso, ubi genuine
III aratra' positum erat, manu exemplaris
B¹ et B² scriptum. — s) ,cum' in loco
raso, ubi genuine ,Pr' positum erat, ead.
manu scr. — t) ,e' alio atramento ex
ibus' corr. — u) ,Radosta et filiis eius' in
loco raso, ubi genuine ,quorum nomina sunt
ista' positum erat, manu exempl. B¹ et
B² scriptum. — v) ,Misera' in loco raso,
ubi genuine ,Wiwca' positum erat, manu
exempl. B¹ et B² scr. — x) ,Ztras' fortasse
manu exempl. B¹ et B² supra lineam scr.
— y) ,cum fil.—Ztreza' in loco raso, ubi
genuine ,Malucska, Ostrata, Radosta' positum
erat, alio atramento manu exempl. B¹ et
B² scriptum. — z) ,cum fr. suo Huza' supra
lineam manus exempl. B¹ et B² addidit. —
a) ,Ian, Bosata, Boges' alio atramento in
loco raso, ubi genuine ,Bics, Krisan, Ceca'
positum erat, manu exemplarium B¹ et B²
scriptum.

40

387 B. d) ,aratum' in loco raso, ubi genuine ,ad
III aratra' positum erat, ead. manu scrip-
tum B². — e) ,e' in loco raso ead. manu
ex ,ibus' corr. B². — f) ,Radosta et filiis
eius' ead. manu supra lineam scr. B². —
g) ,Ztras' eadem (?) manu supra lineam
scr. B². — h) ,Misera' alio atramento, sed
eadem fortasse manu pro ,Wiwca' genuine
posito scriptum B². — i) genuine ,Sztarek',
sed ,S' erasa est B¹, B². — k) ,cum—Ztrez'
in loco raso alio atramento, sed eadem
manu scriptum; genuine ,Malucska, Ostrata,
Radosta' hic scriptum esse videtur. B². —
l) ,et—Huza et' ead. manu supra lineam
scriptum, B². — m) ,Bics, Krisan' in loco
raso, ubi genuine ,Ian, Bosata' positum
erat, manu saec. XVII scriptum B². —
n) ,Ceca' in loco raso, ubi genuine ,Boges' (?)
positum erat, ead. manu scr. B². — o) ,ad
aratrum' alio atram. in loco raso, ubi genuine
VI manses' positum erat, ead. manu scr. B².

⁴⁹) Podlešín, distr. pol. Slaný. — ⁵⁰) Knoviz, distr. pol. Slaný. — ⁵¹) Libušín, distr. pol. Slaný.

A.

<ad aratrum^b> cum vinitore^t <Ca-hota^c et filiis eius Pac et Koy.^c Ibidem^d becsuar Letona cum terra ad aratrum.^d>

Vgercih⁵² de terra III aratra cum vini-toribus Piuona, Plac. Degnicih^{e53} de terra ad^f II aratra cum tornariis Bogdan, Premil. Knasawezi⁵⁴ de terra ad II aratra cum ministerialibus, qui dicuntur pomizi, Hinec, Trebek. Drahlich^{g55} terra ad aratrum cum Precen.^g Modriluze^{h57} terra ad II aratra cum^h campanariis Glupen, Koiata. Zabehlicih⁵⁸ terra ad aratrumⁱ

B¹, B².

manses cum vinitoribus Drh, Zbor, Zamen. Ibi-	cum vinitore ^p < Ca-hota ^q et filiis eius ^q Pac et Koy. ^r > Ibi-
dem becsuar Letona cum terra ad aratrum.	dem becsuar Letona cum terra ad aratrum.

Vgercih^{s52} de terra III aratra cum vini-toribus Pi-uona, Plac. Degnicih^{t53} de terra ad II aratra cum tornariis Bogdan, Premil. Knasawezi^{u54} de terra ad II aratra cum ministerialibus, qui dicuntur 10 pomizi, Hinec, Trebek.

<Luhucaeze ^{s56} Ne- dan ablutor vestium cum terra ad ara-trum. ^s >	<Luhucaeze ^{t56} Nedan ablutor vestium ^t *.>
---	---

Modriluzeh^{v57} terra ad II aratra cum campanariis Glupen, Koiata. Zabehlicih⁵⁸ terra ad aratrum

C.

Zamen. Ibidem becsuar Letona cum terra ad aratrum. Vgercih⁵² de terra III aratra cum vini-toribus Piuona, Plac. Degnicih⁵³ de terra ad II aratra cum tornariis Bogdan, Premil. Knasawezi⁵⁴ de terra ad II aratra cum ministerialibus, qui dicuntur pomizi, Hinec, Trebek. Luhucaeze⁵⁶ Nedan ablutor vestium cum terra ad aratrum. Modriluzeh^{v57} terra ad II aratra cum campanariis Glupen, Koiata. Zabehlicih⁵⁸ terra ad aratrum cum campanariis Rasica, Hoten. Tinec⁵⁹ terra ad aratrum cum campa-

387^A. b) ,ad aratrum^c *alio atramento in loco raso, ubi genuine ,VI manses^c positum erat, manu exempl. B¹ et B² scr.* — c) ,Cahota—Koy^c *in loco raso, ubi genuine ,Drh, Zbor, Zamen^c positum erat, manu exempl. B¹ et B² scriptum.* — d) Ibidem—aratrum^c *alia manus eiusdem temporis supra lineam ad-didit.* — e) ,g^c *ex ,h^c eod. atram. in loco raso corr.* — f) ,ad^c *ead. manu superscrip-tum.* — g) ,Drahlich—Precen^c *ead. (?) manu in spatio vacuo relicto serius scriptum.* — h) ,Modriluze—cum^c *in loco raso, ubi ge-nuine ,In provincia Tetinensi^c (?) positum erat, eodem atramento eademque manu scr.* — i) *post hanc vocem scribae errore, cum^c omissum est.*

387^B. p) ,e^c *ex ,ibus^c in loco raso alio atram.* corr. B². — q) ,Cahota—eius^c *alio atram.* in loco raso, ubi genuine ,Drh, Zbor, Za-men^c *positum erat, ead. manu scr. B².* — r) ,Pac et Koy^c *ead. manu alio atramento supra lineam scr. B².* — s) ,Luhucaeze—aratrum^c *in loco raso, ubi genuine ,Drahlicih terra ad aratrum cum Precen^c legebatur, alia manu s. XII scr. B¹.* — t) ,Luhucaeze—vestium^c *in loco raso, ubi genuine ,Drahli-cih terra ad aratrum cum Precen^c legebatur, eadem manu, quae haec in exempl. B¹ ad-didit, scriptum B²; sub linea adhuc ,cum terra ad aratrum^c adscriptum erat, quae verba postea erasa sunt.*

⁵²) Ouherce, distr. pol. Louny (Laun). — ⁵³) Dejvice alias Dehnice prope Pragam. — ⁵⁴) Kněževes, germ. Gross-Herrndorf, distr. pol. Smichov. — ⁵⁵) Drahlovice? — ⁵⁶) Lichceves, distr. pol. Smichov. — ⁵⁷) Modřiluhý; ubi vicus hic situs fuerit, incertum est. — ⁵⁸) Záběhlice, distr. pol. Král. Vinohrady. — ⁵⁹) Týnec, Týnice prope Koleč, distr. pol. Slaný.

A.

campanariis^k Rasicsa, Hoten.^l Tinec⁵⁹
terra ad aratrum cum campanario^m
<Vtesⁿ et filiis eius, Trocs, Precen,
5

Otrad.ⁿ Wtetinscse⁶⁰ Nabrode⁶¹ de
terra ad II aratra cum pistoribus Kaka
cum fratre. Obrini⁶² de terra ad II aratra
10 cum duobus picariis, qui dicuntur pkelnici,
Seb^o cum fratre. <Ad^p custodiam
Vcrigouic⁶³ de terra VII manses.^p>
Leteh⁶⁴ de^q terra ad II aratra cum cam-
panariis Deca, Lubgost, Ratata.^r Suho-
15 mazleh⁶⁵ de terra ad II aratra cum cam-
panariis Milon,^s Zlaua, Tronac.^s Zuina-

B¹, B².

cum campanariis Rasicsa, Hoten. Tineci^u⁶⁶ terra
ad aratrum cum
campanariis<Vtes cum | camparario^x <Vtes^y
filiis,^v *> Trocs, Otrad | et filiis eius, Trocs,
Nauoy. | Precen, Otrad.^y>

Wtetinscse⁶⁰ Nabrode⁶¹ de terra ad II aratra cum
piscatoribus Kaka cum fratre. Obrini⁶² de
terra ad II aratra cum duobus picaris,^z qui di-
cuntur pkelnici, Seb cum fratre. Ad custodiam
Ucrigouic⁶³ de terra VII manses. Leteh⁶⁴ de terra
ad II aratra cum campanariis Deca, Lubgost,
Ratata. Suhomazleh⁶⁵ de terra ad II aratra cum
campanariis Milon, Zlaua, Tronac. Suinari⁶⁶ terra

C.

nariis Vtes cum filiis Trocs, Otrad, Nauoy. Wtetinscse⁶⁰ Nabrode⁶¹ de terra ad II aratra cum pisca-
toribus Kaka cum fratre. Obrini⁶² de terra ad II aratra cum duobus picariis, qui dicuntur pkelnici,
20 Seb cum fratre. Ad custodiam Ucrigouic⁶³ de terra VII manses. Leteh⁶⁴ de terra ad II aratra cum
campanariis Deca, Lubgost, Ratata. Suhomazleh⁶⁵ de terra ad II aratra cum campanariis Milon, Zlaua,

387A. k) ,is^t ex ,o^t corr. esse videtur. — l) ,Hoten^u
in spatio vacuo relicto ead. (?) manu scrip-
tum; ,H^t ex ,G^t corr. — m) ,cā^t ead. manu
superscr.; ,o^t ex ,is^t in loco raso alio atram.
corr. — n) ,Vtes—Otrad^t alio atram. in loco
raso, ubi genuine ,Trocs, Otrad, Nauoy^t po-
situm erat, manu exempl. B¹ et B² scriptum.
— o) ,Seb cum fratre^t ead. (?) manu in spatio
vacuo relicto scriptum. — p) ,Ad—manses^t
alio atram. fortasse manu exempl. B¹ et
B² supra lineam scriptum. — q) ,d^t eod.
atram. ex ,a^t corr. — r) ,Ratata^t in loco
raso alia (?) manu scr. — s) ,Milon, Zlaua,
Tronac^t alia (?) manu in loco raso supra
lin. scr.; genuine ibi imo (?), Zlaua^t
positum erat.

387B. u) ,Tinci^t B². — v) ,Vtes cum filiis^t alia
manu s. XII superscr. B¹. — x) ita B²;
,io^t ex ,iis^t alio atram. in loco raso corr. —
y) ,Vtes—Otrad^t in loco raso eadem manu
scr.; genuine hic ,Trocs, Otrad, Nauoy^t lege-
batur B². — z) ex ,piscaris^t radendo corr.
B¹; ,picariis^t ex ,piscariis^t radendo corr. B².

⁶⁰) Tetínsko, provincia denominata ab arce Tetín prope Beroun. — ⁶¹) Brod quondam ad Beroun. — ⁶²) Fortasse Bavoryně, distr. pol. Hořovice. — ⁶³) Ubi locus hic situs fuerit, nescio. — ⁶⁴) Lety prope Zbraslav (Königsaal). — ⁶⁵) Suchomasty prope Beroun, distr. pol. Hořovice. — ⁶⁶) Svinaře prope Beroun.

A.

rih⁶⁶ terra ad aratrum cum porcario, qui sclauice dicitur zuinar, nomine^t Vzdics.^u Nazhoue⁶⁷ V manses^v cum piscatoribus nomine Bogdan, Vaua, Bratrussa, Cozel.^w Plesiuec⁶⁸ totus mons usque ad viam; ibidem^x de terra ad II aratra.^y Nabrode^y⁶⁹ III manses cum pistoribus Kata.^z Sub ipso monte Tethin stagnum quod * dicitur tonia. Mocropizi⁷⁰ II manses cum piscatoribus Modlata, Summa. Nagouicich⁷¹ terra ad^a aratrum cum piscatoribus^b Sobata, Pri-zota^c cum fratribus. Nagolini⁷² terra ad aratrum cum custode ecclesie Cila.^d Comoraz⁷³ terra ad aratrum cum pisca-

B¹, B².

ad aratrum cum porcario, qui * dicitur zuinar * Vzdics. Nazhoue⁶⁷ V manses cum piscatoribus * <Gosce,^a Lethona, Bogdan, Vana, Bra-Milgost, Cestina.^a> trussa, Kozel. 5
Plesiuec⁶⁸ totus mons usque ad viam; ibi de terra ad II aratra. Nabrode⁶⁹ III manses cum piscatoribus Kata. Sub ipso monte Tethin stagnum quod * dicitur tonia. Mocropzi⁷⁰ II manses cum piscatoribus Modlata, Summa. Nagouicich⁷¹ terra ad 10 aratrum cum piscatoribus Sobata * et fratribus eius. Nagolini⁷² terra ad aratrum cum custode ecclesie Cila. Comoraz⁷³ terra ad aratrum cum

15

C.

Tronac. Suinarih⁶⁶ terra ad aratrum cum porcario, qui dicitur zuinar, Vzdics. Nazhoue⁶⁷ V manses cum piscatoribus Bogdan, Vana, Bratrussa, Kozel. Plesiuec⁶⁸ totus mons usque ad viam; ibi de terra 20 ad II aratra. Nabrode⁶⁹ III manses cum piscatoribus: Kata. Sub ipso monte Tethin stagnum quod dicitur tonia. Mocropzi⁷⁰ II manses cum piscatoribus Modlata, Summa. Nagouicich⁷¹ terra ad aratrum cum piscatoribus Sobata et fratribus eius. Nagolini⁷² terra ad aratrum cum custode ecclesie Cila. Komoraz⁷³ terra ad aratrum cum piscatore Milka. Brannice⁷⁴ III manses cum ministerialibus Hual,

387^A. t) ,nomine^c minoribus litteris, sed ead. fortasse manu in spatio vacuo relicto scr. — u) ,Vzdics^c fortasse eadem manu super-scr. — v) ,V manses — Cozel^c alio atram. fortasse ead. manu in spatio vacuo relicto scr. — x) ,ibidem—aratra^c alio atram., sed fortasse ead. manu in spatio vacuo relicto scriptum. — y) ,b^c alio atram. ex ,p^c corr. — z) ,Kata^c ead. manu serius additum esse videtur. — a) ,d^c ex ,a^c alio atram. corr. — b) ,ibus^c ex ,e^c eod. atram. corr. — c) ,Pri-zota cum fratribus^c alio atram., sed ead. fortasse manu in spatio vacuo relicto scr. — d) ,Cila^c alio atram. aliaque manu eiusdem temporis in loco raso scr.

387^B. a) ,Gosce — Cestina^c alio atram., sed ead. fortasse manu scriptum in loco raso, ubi genuine ,Bogdan, Vana, Bratrussa, Kozel^c legebatur B¹. 25

30

⁶⁷⁾ Žhov; iam non exstat. — ⁶⁸⁾ ? Plešivec collis prope Beroun. — ⁶⁹⁾ Brod quondam prope Beroun. — ⁷⁰⁾ Mokropsy Horní prope Zbraslav. — ⁷¹⁾ ? Lahovice prope Zbraslav. — ⁷²⁾ Holín, distr. pol. Smíchov. — ⁷³⁾ Komorany nunc curia aratureae prope Zbraslav. — ⁷⁴⁾ Bránik prope Vyšehrad.

A.

tore nomine Milka. Branice⁷⁴ III manses cum ministerialibus Hual, Ses cum fratribus, Zlusak cum fratribus. Nino-
 5 nicih^e⁷⁵ terra ad aratrum cum calicia-
 riis, qui sclauice dicuntur csasnici,
 Lubos, Benik, Cagek; <ibidem^f terra
 Kolue ad aratrum.^f> Butouicih⁷⁶ terra
 ad aratrum cum ministeriale^g eiusdem
 10 servicii Milon.^h Naletni⁷⁷ II manses cum
 campanariisⁱ ecclesie^k Scsepan,^l Wlk.^m
 Bubnehⁿ⁷⁸ VI manses cum custodibus
 ecclesię Milgost, Luba,^o Sara, Rados,
 Ianis.^o In provincia Boizez⁷⁹ Suitici^p⁸⁰
 15 II manses cum plastrificibus Hotes,
 Radon. Rastileh⁸¹ V^q manses cum^r mi-

B¹, B².

piscatore * Milka. Brannice⁷⁴ III manses cum
 ministerialibus Hual, Ses cum fratribus, Zlusak
 cum fratribus. Ninonicih⁷⁵ terra ad aratrum cum
 caliciariis, qui ^b* dicuntur^c csasnici, Lubos, Benik,
 Cagek; ibidem terra Kolue ad aratrum. Buto-
 uicih⁷⁶ terra ad aratrum cum caliciario Milon.
 Naletni⁷⁷ II manses cum campanariis * Scsepan,
 Wlk. Bubneh⁷⁸ VI manses cum custodibus *
 Milgost, Luba, Sara, Rados, Ianis. In provincia
 Boizez⁷⁹ Suiticih⁸⁰ II manses cum plastrificibus
 Hotes, Radon. Rastileh⁸¹ V manses cum mini-

C.

Ses cum fratribus, Zlusak cum fratribus. Ninonicih⁷⁵ terra ad aratrum cum caliciariis, qui dicuntur
 csasnici, Lubos, Benik, Cagek; ibidem terra Kolue ad aratrum. Butouicih⁷⁶ terra ad aratrum cum
 20 caliciario Milon. Naletni⁷⁷ II manses cum campanariis Scepan, Wlk. Bubneh⁷⁸ VI manses cum custo-
 dibus Milgost, Luba, Sara, Rados, Ianis. In provincia Boizez⁷⁹ Suiticih⁸⁰ II manses cum plastrificibus
 Hotes, Radon. Rastileh⁸¹ V manses cum ministerialibus Duda, Nadey, Mirata, Bosa, Gosc. In Satec⁸²

387A. e) ,Nin' in loco raso eod. atram. scr. —

25 f) ,ibidem—aratrum' alio atram., sed eadem
 fortasse manu superscriptum. — g) ,e' ex
 ,ibus' in loco raso corr. — h) ,Milon' alio
 atramento alia (?) manu in spatio vacuo
 relicto scr. — i) ,campanariis' in loco raso
 eadem manu pro ,custodibus' genuine
 posito corr. — k) sequitur ,Cs' erasum. —
 l) ,Scsepan, Wlk' alio atram., sed ead. (?)
 manu in spatio vacuo relicto scriptum. —
 m) ,l' ex ,i' statim inter scribendum corr. —
 n) ex ,Brubneh' radendo corr. — o) ,Luba—
 30 Ianis' in spatio vacuo relicto fortasse ead.
 manu serius scriptum. — p) ,S' ex ,Z' corr.
 — q) ex ,VI' radendo corr. — r) ,cum'
 eadem manu superscriptum.

387B. b) ex ,quid' corr. B². — c) ,dr' B¹, B².

40 ⁷⁵⁾ Jinonice, distr. pol. Smichov. — ⁷⁶⁾ Butovice, distr. pol. Smichov. — ⁷⁷⁾ Letná prope
 Pragam. — ⁷⁸⁾ Bubny regio urbis Pragae. — ⁷⁹⁾ Božesko, Bozensko, provincia Bohemiae
 meridionalis. — ⁸⁰⁾ Nomen hoc explicare nequeo; Sušice perperam interpretatur Erben. —
⁸¹⁾ Rastely prope Březnice, distr. pol. Blatná.

A.

nisterialibus Duda, Znadeg, <Mirata,^s Bosa,^t Gosc.^s> In provincia Satecs⁸² Ugoscas⁸³ terra ad aratrum cum ministeriale, qui dicitur rudnik, <nomine Hualata.^u> Loumazich⁸⁴ terra ad aratrum cum ministeriale, qui dicitur pkelnic.^v In suburbio Satensi Mezicsa^x cum filiis Goten, Zeuet.^y Trebeta csasnuk.^z <Modlata^a ferrarius^b cum filiis Hotacsa, Vaceta, qui solvunt ferramenta quater in anno. Trinouaz⁸⁵ terra ad aratrum cum piscatore nomine Budek.^c

B¹, B².

sterialibus Duda, Nadey, Mirata, Bosa, Gosc. In * Satecs⁸² <Mezica^d koselug, Trebeta csasnuk^d cum terra,^e Modlata^h ferrarius cum filiis Hotacsa, Vaceta, qui solvunt ferramenta quater in anno. Loumazich⁸⁸ Bozen pkelnic cum terra ad aratrum.^h Vgoscsaz^k⁸³ terra ad aratrum cum ministeriale nomine^k Hualata.^l Trinouaz⁸⁵ terra ad aratrum cum piscatore nomine Bosek et eius filio Budek.^l>

5 10 15

C.

Mezica koselug, Trebeta cum terra csasnuk, Modlata ferrarius cum filiis, Hotaca, Vaceta, qui solvunt ferramenta quater in anno. Loumazich⁸⁴ Bozen pkelnik cum terra ad aratrum. Vgoscsas⁸⁸ terra ad aratrum cum ministeriale nomine Hualata. Trinouaz⁸⁵ terra ad aratrum cum piscatore nomine Bosek et eius

387 A. ^{s)} ,Mirata—Gosc' ead. (?) manu serius superscr.—^{t)},^{s'} eod. atramento ex,^{z'} corr.—^{u)} ,nomine Hualata' alia manu in spatio vacuo relicto scr. — ^{v)},^{e'} ex ,^{l'} eod. atramento corr.; sequitur lacuna 13 mm continens. — ^{x)},^{z'} ex ,^{f'} eod. atram. corr. — ^{y)} ,Goten, Zeuet' fortasse ead. manu superscr. — ^{z)},^{k'} ex ,^{c'} alio atram. corr. — ^{a)} ,Modlata—Quas c. filiis' alio atramento aliaque manu eiusdem fere temporis in loco raso scriptum. — ^{b)} ,ferrarius' superscr. — ^{c)} super litteris ,udek' alio atram. magis distincto alia (?) quaedam manus addidit ,osek'.

387 B. ^{d)} ,Mezica—csasnuk' in loco raso alio atram aliaque manu s. XII scriptum B¹. — ^{e)} ,cum terra' alia manu superscr. B¹. — ^{f)} ,cum fili.—anno' in loco raso alia manu s. XII alio atram. scr. B². — ^{g)} ,et cum terra' alia manu eiusdem fere temporis superscr. B². — ^{h)} ,Modlata—aratrum' alia manu alio atram. in loco raso scr. B¹; litterarum vestigiis diligentissime investigatis, sub ,Loumazich—aratrum' genuine haec scripta esse video: ,Trinouaz terra ad aratrum cum piscatore Bosek'. — ⁱ⁾ ,Vgoscsaz —Hualata' alia manu s. XII in loco raso scr. B². — ^{k)} ,Vgoscsas—nomine' alio atram. alia manu s. XII in loco raso scr. B¹. — ^{l)} ,Hualata—Budek' alia manu s. XII (eadem, quae in B² ,Vgoscsaz — Hualata' scripsit) alio atramento magis distincto in loco raso scriptum B¹.

25 30 35 40

⁸²⁾ Žatec, germ. Saaz. — ⁸³⁾ Úhošťany, germ. Atschau, distr. pol. Kadaň (Kaaden). —

⁸⁴⁾ Lomazice, germ. Lametitz, distr. pol. Kadaň. — ⁸⁵⁾ Trnovany prope Žatec.

A.

- 5 In suburbio^a Pragensi Nazatore⁸⁶ Quas cum filiis.^a> Wtraunice⁸⁷ Kohaca, Bogdal, Dedumil custodes; Maliska^e campanarius^f Kueten cstos,^g Domamir campanario,^g Odolen caldarius,^h Lutos custos,
 10 Radouan, Zbor, Petrata, Milouy^e; <sutoresⁱ Vit, Craik, menci, Celac; cervisiarii Sobik, Sesur, Caston; bukularii Malisa, Zkorac; drizeciⁱ> Zlauik, Ztraneg, Scoroska, Modlibog^k Bezded, Bozeta^l; fabri^m Macek, Crecs, Waurik, Bogumil; pistores Quazics,ⁿ Radouan, Palickska, Groznata, Bisek, Nesata, Pi-

In Pragensi suburbio Nazatore⁸⁶ Quas *, Caska, Bogdan, Imram.
 <Grecetineⁿ⁸⁸ terra ad II aratra cum custode nomine Glvp;ⁿ> Wtraunice⁸⁷ custodes Kohaca, Bogdal, Dedumil, * Kueten; campanarii Maliska, Lutos; Domamir faber; Odolen caldarius; custodes Radouan, Zbor, Petrata, Milouy; sutores Vit, Kraik, menci Celac; cervisiarii Sobik, Sesur, Caston; bukularii^o Malisa, Zkorac; drizeci Zlauik, Ztraneg, Scoroska, Modlibogh, Bezded, Bozeta; fabri Macek Crecs, Waurik, Bogumil; pistores Quazics, Radouan, Palicka, Groznata, Bisek, Nesata, Piuona,^p Wra-

B¹, B².

<Lovmazicah^{m84} Bozen pkelnic cum terra ad aratrum.^m>

- 20 filio Budek. In Pragensi suburbio Nazatore⁸⁶ Quas, Caska, Bogdan, Imram. Wtraunice⁸⁷ custodes Kohaca, Bogdal, Dedumil, Kueten; campanarii Maliska, Lutos; Domamir faber; Odolen caldarius, custodes Radouan, Zbor, Petrata, Milouy; sutores Vit, Kraik, menci, Celac; cervisiarii Sobik, Sesur *; bukularii Malisa, Zkorac; drizeci Zlauik, Straneg, Scoroska, Modlibogh, Bezded, Bozeta; fabri Macek, Crecs, Waurik, Bogumil; pistores Quasics, Radouan, Palicka, Groznata, Bisek, Nesata, Piuona, Wratzir, Rak. Silvas

C.

- 25 387A. *d)* ,sub' ex ,sup' corr. — *e)* ,Maliska — Milouy' eadem (?) manu in spatio vacuo relicto scr. — *f)* ex ,campararii' corr. — *g)* ita A. — *h)* supra lineam alia manus ,custodes' addidit, quod autem postea erasum est. — *i)* ,sutores—drizeci' in loco raso ead. (?) manu scr.; prioris scripturae vestigia tantum sub voce ,bukularii' clarius apparent, ubi genuine scriptum erat ,Maliska'. — *k)* super ,g' eod. atramento ,h' positum est. — *l)* ,Modlibog, Bezded, Bozeta' ead. (?) manu in spatio vacuo relicto scriptum; post ,Bozeta' sequitur ,drizeci' erasum. — *m)* ,fabri' in loco raso ead. (?) manu scr. — *n)* ,z' ex ,f' eod. atram. corr.
 30 — *o)* ,B' ex ,R' eod. atram. corr. B¹; ,Rukularii' B². — *p)* ,o' super scr. B².
 35 387B. *m)* ,Lovmazicah—aratrum' alia manu eiusdem temporis alio atram. in spatio vacuo relicto scriptum B². — *n)* ,Grecetine—Glvp' alio atram. manus quaedam s. XIII in loco raso scripsit. — *o)* ,B' ex ,R' eod. atram. corr. B¹; ,Rukularii' B². — *p)* ,o' super scr. B².
 40 — *q)* Výton minus recte interpretatur Tomek, Dějiny Prahy I², pag. 27. — *r)* V trávnice; locus quondam in Minori civitate Pragensi sub monte Petřn. — *s)* Nomen hoc explicare nequeo.

A.

uona, Wratizir,ⁿ Rak. Silvas etiam addidi Lubicsa,⁸⁹ Bazci,⁹⁰ Resetarih,⁹¹ Ohvoyne^o⁹² usque ad viam et portus tres Naotaue,⁹³ Gogolich,⁹⁴ Lunih.⁹⁵ Decimam marcam de tributo per totam

B¹, B².

tizir, Rak. Silvas etiam addidi q Lubicsa,⁸⁹ Bazci,⁹⁰ Resetarih,⁹¹ Ohuoynē^o⁹² usque ad viam r et portus tres Naotaue,⁹³ Gogolich,⁹⁴ Lunih.⁹⁵ Decimam marcam de tributo per totam Boemiam etiam Zedlcih.⁹⁶ Budisine⁹⁸ decima urna s *

oblatio, que dicitur po-
clona, <et^t II ville
Cupcici⁹⁹ et Misle-

Boemiam etiam Sedlcih.^p⁹⁶ Ultra mon-
tem Osecs⁹⁷ decima urna^q de melle in
omni iusticia. Messariorum ^{ma}X. De sa-
lutationibus^r ^{ma}X. De pellibus caprinis ^{ma}X.
De porcariis ^{ma}X. De cervisiariis ^{ma}X. De-
cimus messor; decimus feniseka. In
provincia Wltauensi decimus denarius
de venditione. Pragaticih¹⁰¹ via in omni
iusticia. A villiko Pragense^s de vendi-

Ultra montem Osecs⁹⁷ souici.^t¹⁰⁰ *Osec⁹⁷ 10
decima urna de melle in omni iusticia. Messa-
riorum ^{ma}X. De salutacionibus ^{ma}X. De pellibus ca-
prinis ^{ma}X. * De cervisiariis ^{ma}X. Decimus messor;
decimus feniseka. In provincia Wltauensi decimus
denarius de venditione. Prahaticih¹⁰¹ via in omni 15
iusticia. A villico Pragense de venditione decimus
denarius.

C.

eciam addidi Lubicsa,⁸⁹ Bazci,⁹⁰ Resetarih,⁹¹ Ohuoynē^o⁹² usque ad viam et portus tres Naotaue,⁹³ 20 Gogolich,⁹⁴ Lunih.⁹⁵ Decimam marcam de tributo per totam Boemiam eciam Zedlcih.⁹⁶ Budisine⁹⁸ decima urna. Ultra montem Osecs⁹⁷ decima urna de melle in omni iusticia. Messariorum ^{ma}X. De salutationibus^r ^{ma}X. De pellibus caprinis ^{ma}X. De cervisiariis ^{ma}X. Decimus messor; decimus feniseka. In provincia Wltauensi decimus denarius de venditione. Prahaticih¹⁰¹ via in omni iusticia. A villiko

387^A. o) ,v^c eod. atram. superscr.; ,y^c in loco
raso obscuriore atram. scr. — p) supra
,S' littera ,Z' eod. atram. scr.; ,i^c in loco
raso ex ,h^c corr. — q) ex ,decimā urnā^c
radendo corr. — r) ,ibus^c ex ,ū^c alio atra-
mento corr. — s) ,A villiko Pra^c in loco
raso eadem manu correctum.

387^B. q) ,addid' B². — r) ,ad viam^c om. B². —
s) supra ,Budisine^c ead. (?) manus addidit:
,oblatio, que dicitur poclona^c, quod autem
postea erasum est B¹. — t) ,et II—Misle-
souici^c manu quadam s. XIII (?) in loco
raso scriptum B². 25
30

⁸⁹) Libice? — ⁹⁰) ? Bašť, distr. pol. Karlín. — ⁹¹) Řešetáře, ubi silva haec sita fuerit, incertum est. — ⁹²) Chvojno; quae silva ubi quaerenda sit, nescio. — ⁹³) Otava fl. apud Zvíkov (Klingenberg) in fl. Vltava (die Moldau) influens. — ⁹⁴) Ouholice prope Velvary in sinistra Vltavae ripa. — ⁹⁵) Lounky in fl. Labe (die Elbe) ripa distr. pol. Roudnice. — ⁹⁶) Sedlecko, provincia denominata ab Sedlec (Zettlitz), quondam arce prope Karlovy Vary (Karlsbad). — ⁹⁷) ? Osek, mons prope Zbraslav; de cuius situ v. Tadra in Časopis Česk. Musea LXXVI, 1902, pag. 284 sq. et Vacek in ephemeride Method 1904. — ⁹⁸) Budišín, germ. Bautzen, oppidum Lusatiae Superioris. — ⁹⁹) Kubschütz, par. Purschwitz prope Budissin. — ¹⁰⁰) Muschelwitz (Mäuselwitz) par. Göda. — ¹⁰¹) Fortasse Prachatice Staré, 40 germ. Alt-Prachatitz, distr. pol. Prachatice.

A.

cione decimus denarius. In provincia Tethinensi⁶⁰ de venditione decimus denarius. In provincia Kamenecensi¹⁰² de venditione decimus denarius. In via Golotilensi¹⁰³ de theloneo octavus denarius. Natreztenici¹⁰⁴ de decem lapidibus salis duo lapides; decimus panis; piscis secundus; de omni iusticia par-

5 tem. Decima de omulo per totam terram, quę pertinet ad ducem. Tercia urna de apibus ductricis ultra^t montem Ozecs.^t < Budisine^u⁹⁸ decima urna mellis; de oblatione, quod dicitur poclona, de-

10

15

20

In provincia Tethinensi |
de venditione decimus |
denarius.

In provincia Kamenecensi¹⁰⁵ de venditione decimus denarius. In via Golotilensi¹⁰⁶ de theloneo octavus denarius. Natreztenici¹⁰⁴ de decem lapidibus salis duo lapides; decimus panis; piscis secundus; de omni iusticia partem. Decima de omulo per totam terram, quę pertinet ad ducem. Tercia urna de apibus ductricis ultra montem Ozecs. De uno quoque castro ab avia mensale unum et manuterium unum omni anno. A villiko Pragense de messoribus Netolicensibus¹⁰⁵ et Dudlebensibus¹⁰⁶ preposito decima ovis. In festo pentechosten ancilla sive sexingenti. In festo sancti Benedicti bos. In festo sanctorum martyrum Georgii atque Adalberti bos. In festo sancti Wencezlai ab agasone poledrum. De avena^u quindecim modii. ^u De frumento XVIII modii. A celerario^v de melle in voto XVII urne. Zagradnego XVI

C.

Pragense de venditione decimus denarius. In provincia Tethinensi⁶⁰ de venditione decimus denarius. In provincia Kamenecensi¹⁰² de venditione decimus denarius. In via Golotilensi¹⁰³ de theloneo octavus denarius. Natreztenici¹⁰⁴ de decem lapidibus salis duo lapides; decimus panis; piscis secundus; de omni iusticia partem. Decima de omulo per totam terram, que pertinet ad ducem. Tercia urna de apibus ductricis ultra montem Ozecs. De uno quoque castro ab avia mensale unum et manuterium unum omni anno. A villiko Pragense de messoribus Netolicensibus¹⁰⁵ et Dudlebensibus¹⁰⁶ preposito decima ovis. In festo pentechosten ancilla sive sexingenti. In festo sancti Benedicti bos. In festo sanctorum martyrum Georgii atque Adalberti bos. In festo sancti Wencezlai ab agasone poledrum. De avena quindecim modii. De frumento XVIII modii. A celerario de melle in voto XVII urne. Zagradnego XVI okou. Super hoc autem Pragensis

35

387^{A.} ^{t)} ,ultra montem Ozecs' fortasse eadem
manu in spatio vacuo relicto scriptum.

387^{B.} ^{u)} ,De—modii' scribae errore bis scrip-
tum B². — ^{v)} ,ra' eod. atram. ex ,ri' corr.
B¹; ,c' ex ,s' eod. atram. corr. B².

40

¹⁰²⁾ Provincia de nominata ab arce Kamenec, quae fortasse ibi sita erat, ubi nunc silva et mons dicitur Kamenec inter Kojovice et Horni Slivno, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ¹⁰³⁾ Holotylská cesta; ubi via haec querenda sit, incertum est. — ¹⁰⁴⁾ Porta terrae apud flumen Trstenice (nunc Loučná) prope Litomyšl (Leitomischl). — ¹⁰⁵⁾ Netolice, distr. pol. Prachatice. — ¹⁰⁶⁾ Doudleby, germ. Teindles, distr. pol. Budějovice (Budweis).

A.

cima.^u)> Super hoc autem Pragensis episcopus CC homines et Olomucensis vero C in decima, fratribus regis presentibus, Conrado videlicet et Otone, eidem ecclesię perpetuo iure devoverunt. Ut autem dotis^v ordinatio competentius rata servaretur, equum duxi, fratribus meis prefatis laudabiliter asentientibus ceterisque, tam Boemie, quam Moraie principibus, supra memoratum templum beati Petri apostolorum^x cunctisque sue kathedre successoribus patrocinio^y muniminique commendare, propter quod etiam de eadem ecclesia XII marcas singulis annis ad pedes^z universalis pape a pascha^a usque ad ascensionem domini de moneta nostre provincię statuimus offerendas. Ad huius ergo laudabilis nostri operis supra memorati confirma-

B¹, B².

okou. Super hoc autem Pragensis episcopus CC homines et Olomucensis vero C in decima, fratribus regis presentibus, Conrado videlicet et Otone, eidem ecclesię perpetuo iure^x devoverunt. Ut autem dotis ordinatio competentius rata servaretur, equum duxi, fratribus meis prefatis laudabiliter asentientibus ceterisque,^y tam Boemie, quam Moraie^z principibus, supra memoratum templum beati Petri, principis^a apostolorum, cunctisque sue kathedre successoribus patrocinio muniminique commendare, propter quod etiam de eadem ecclesia XII marcas singulis annis ad pedes universalis pape a pascha usque ad ascensionem^b domini de moneta nostre provincię statuimus offerendas. Ad huius ergo laudabilis nostri operis supra memorati confirmationem 10
15
20

C.

episcopus CC homines et Olomucensis vero C in decima, fratribus regis presentibus, Conrado videlicet et Otone, eidem ecclesie perpetuo iure devoverunt. Ut autem dotis ordinatio competentius rata servaretur, equum duxi, fratribus meis prefatis laudabiliter asentientibus ceterisque, tam Boemie, quam Moraie principibus, supra memoratum templum beati Petri, principis apostolorum, cunctisque sue kathedre successoribus patrocinio muniminique commendare, propter * eciam de eadem ecclesia XII marcas singulis annis ad pedes universalis pape a pascha usque ad ascensionem domini de moneta nostre provincie statuimus offerendas. <Et ne armarii custos circa suum ministerium tardus aliquando vel piger inveniatur, campanarios et custodes eiusdem monasterii sui dumtaxat iuris esse confirmo, ita ut in omnibus causis ad nullam quantumlibet personam potentem preter eum solum habeant respectum.^f)> Ad huius ergo laudabilis nostri operis supra memorati confirmationem testimonium

387^{A.} u) ,Budissine—decima[‘] fortasse alia manu eiusdem temporis supra lineam scr. — v) ,d[‘] in loco raso ex ,h[‘] corr. — x) scribae errore hic ,principis[‘] omissum est. — y) genuine ,patrocinia[‘], sed ultima ,o[‘] alio atram. corr. — z) ,pedes[‘] A. -- a) ,a pascha—Egilberti[‘] in loco raso eadem manu scr.

387^{B.} x) ,iure[‘] B². — y) ,ceterisque[‘] B². — z) ,Moraiei[‘] B². — a) ,principis[‘] eadem manu eodemque atram. superscriptum B¹. — b) ,ascensioni[‘] B².

A.

tionem testimonium adhibuimus virorum
venerabilium, domini videlicet Iohannis
Tusculanensis episcopi et cardinalis,
5 domini etiam Egilberti^a Treuerensis
archiepiscopi, a quo simul et unctionem
regalis consecrationis accepi, domini quoque
Pragensis episcopi,^b videlicet Iaromir, et do-
mini Olomucensis episcopi Vecelonis et Mis-
10 scopi Vecelonis et Mis[se]nensis epi-
scopi^c domini Bennonis, qui auctoritate
dei et beati Petri principis apostolorum
et sanctorum martyrum Viti, Wencezlaei atque
Adalberti nec non et omnium
15 sanctorum iussuque apostolice^d sedis
instructi, sub anathematis^e vinculo quoslibet
nostre institutionis quoquo modo
immutatores^f sive destructores forte
emersuros cum ceteris membris diaboli
20 innodatos dampnaverunt. Amen.

(S. I.)

De uno quoque castro ab avia mensale
unum et manuterium unum. A villico Pra-
gense de^g messoribus Netholicensibus¹⁰⁵
25 et Dudlebensibus^{h106} preposito ^{ma} X ovis.

B¹, B².

tionem testimonium adhibuimus virorum venerabilium, domini videlicet Iohannis Tusculanensis episcopi et cardinalis, domini etiam Egilberti Treuerensis archiepiscopi, a quo simul et unctionem regalis consecrationis accepi, domini quoque Pragensis episcopi, videlicet Iaromir, et domini Olomucensis episcopi Vecelonis et Missenensis episcopi domini Bennonis, qui auctoritate dei et beati Petri ac Pauli principum apostolorum et sanctorum martyrum Viti, Wencezlaei atque Adalberti nec non et omnium sanctorum iussuque apostolice sedis instructi, sub anathematis vinculo quoslibet nostrae institutionis quoquo modo immutatores sive destructores forte emersuros cum ceteris membris diaboli innodatos dampnaverunt. Amen.^d

(S. I.)

C.

adhibuimus virorum venerabilium, domini videlicet Iohannis Tusculanensis episcopi et cardinalis, domini etiam Egilberti Treuerensis archiepiscopi, a quo simul et unctionem regalis consecrationis accepi; domini quoque Pragensis episcopi, videlicet Iaromir, et domini Olomucensis episcopi Vecelonis et Missenensis episcopi domini Bennonis, qui auctoritate dei et beati Petri ac Pauli principum apostolorum et sanctorum martyrum Viti, Wencezlaei atque Adalberti nec non et omnium sanctorum iussuque apostolice sedis instructi, sub anathematis vinculo quoslibet nostrae institutionis quoquo modo immutatores sive destructores forte emersuros cum ceteris membris diaboli innodatos dampnaverunt. Amen.

387A. b) sequ. ,I' erasa. — c) genuine ,epo',
35 sed radendo corr. — d) ,e' alio atramento
ex ,i' corr. — e) ,h' superscripta. — f) ex
,immutaturos' alio atram. in loco raso corr.
— g) ,Pragense de' in loco raso eod. atram.
eademque manu scr. — h) genuine ,Duble-
40 bensibus', sed statim correctum.

387B. c) ,unctione' B². — d) ,Amen' litteris
maiusculis scriptum B¹, B².

A.

B¹, B².

In festo pentecosten ancilla sive sexingtoni. In festo beati Wacezlai poledrus. In festo sanctorum martyrum Georgii atque Adalberti bos. In festo sancti Benedicti bos. De avena quindecim modii. De frumento XVIII modii. A celerario de melle septemdecim in voto urne. Zagradnego XVI okou.

<Heçⁱ sunt nomina familię ecclesię: De villa Potliscim¹⁰⁷ uxor Suogbog nomine Tulna cum tribus filiis et filia nomine Radohna; de eadem villa Tehna cum filio et filia nomine Gostena; ibidem etiam quaz nomine Krabaua cum filia nomine Nebraga, altera Ziznaua, tercia Ceyka. De villa Lubosin¹⁰⁸ Milica, filia eius Rozneta cum filiabus Koys, Visemila et Mutina; Milehna soror prefate Milice cum duabus filiabus, Zuataua scilicet^k et Bogumezt; Ziraua cum filio, Malouia uxor Scit, Deucik cum duabus filiabus Radohna et Vbicest. De insula Marka cum filiabus Kuazena et Malucka. De Uinar¹⁰⁹ Suebos cum filio Batek et Decaua et Mirena. De Tethin¹¹⁰ Denaua, mater eius Mirena, Dedacs. De Tinec¹¹¹ Nezuolena, Bozeha cum duobus filiis Milgost et Thoma; filię vero Luka cum tribus filiis, Teha cum filio.ⁱ De Tinec Blas.^l>

5
 <Heç^e sunt nomina familię ecclesię: 10
 De villa Potliscim¹⁰⁷ uxor Suogbog nomine Tulna cum tribus filiis et filia nomine Radohna; de eadem villa Tehna cum filio et filia nomine Gostena; ibidem etiam quaz nomine Krabaua cum 15 filia nomine Nebraga, altera Ziznaua, tercia Ceyka. De villa Lubosin¹⁰⁸ Milica, filia eius Rozneta cum filiabus Koys, Visemila et Mutina; Milehna soror prefate Milice cum duabus filiabus, 20 Zuataua scilicet^f et Bogumezt; Ziraua cum filio, Malouia uxor Scit, Deucik cum duabus filiabus^g Radohna et Vbicest. De insula Marka cum filiabus Kuazena et Malucka. De Uinar¹⁰⁹ Suebos cum filio Batek^h et Decaua et 25 Mirena. De Tethin¹¹⁰ Denaua, mater eius Mirena, Dedacs. De Tinec¹¹¹ Nezuolena, Bozeha cum duobus filiis Milgost et Thomaⁱ; filię vero Luka cum 30 tribus filiis, Teha cum filio.^e>

Instrumentis A, B¹ et B² impressa sunt fragmenta sigilli e cera nigra confecti, cuius diametros horizontalis 42 mm, verticalis 45 mm sunt. Sigillo medio rex in solio sedens, sceptrum in dextra tenens depingitur, ad cuius dextram duo sidera conspiciuntur.

387^A. i) ,Heç — Teha cum filio^c alio atram. addidit eadem manus, quae exemplaria B¹ et B² exaravit. — k) sequ. ,et Boerasum. — l) ,De Tinec Blas^c in fine ultimae lineae alia manu alio atram. scriptum.

¹⁰⁷⁾ Podlešín, distr. pol. Slaný. — ¹⁰⁸⁾ Libušín, distr. pol. Slaný. — ¹⁰⁹⁾ Vinoř, distr. pol. Karlín (Karolinenthal). — ¹¹⁰⁾ Tetín prope Beroun. — ¹¹¹⁾ Týnec, Týnice, prope Koleč distr. pol. Slaný.

387^B. e) ,Heç — Teha cum filio^c eadem manu, sed alio atramento serius scriptum B¹, B². — f) ,scilicet^d B². — g) sequ. ,Kuazena et Malucka^c cancellatum B². — h) sequ. ,et Dekaua^c cancellatum B². — i) ,Toma^c B².

5

*Circumscrip^{tio}, cuius singulae litterae in singulis exemplaribus defractae sunt, haec est:
///VVR///TIZLAVS DEI·GRACIA REX BOEM///. De hoc sigillo cf. ea, quae ad diploma
num. 386 adnotavi. — Exemplari C impressum est sigillum fractum eiusdem fere magni-
tudinis, in quo eadem imago conspicitur. Circumscrip^{tio}: WPATISIAV^S · D^I · G// / / / / D^O R^X
DV//.*

388.*(FICTION S. XII.)*

Guillelmus II, rex Angliae, Henrico IV imperatori Romanorum, suadet, bello
quodam prospere gesto, ne aliam rem ad honorem suum pertinentem differat,
10 utque postea Robertum, ducem Normanniae, bello persequatur.

[1092—1096.]

Apographum praebet Udalrici Babenbergensis Codex epistolaris in cod. ms. saec. XII bibliothecae c. r. aulicae Vindobonensis num. 398 fol. 85 (V) et in cod. ms. monasterii Zwettlensis num. 283, pag. 178 (Z).

15 Eccard, Corp. hist. med. aevi II, num. 185. — Jaffé, Bibl. rer. Germ. V, pag. 168, num. 85. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 169, num. 190 (ex V). = Erben, Reg. I, pag. 71, num. 163 (ad ann. cc. 1084).

Jaffé l. l. pag. 168 not. I epistolam hanc in confictionum numerum reponendam esse optimo iure declarat.

20 Heinrico imperatori W.,¹ dei gratia rex Anglorum, intimo suo, dilectionem
et veram amicitiam. De prosperitate atque deliberatione tua scias me gaudere
et de adversitate, quod absit, sicut temet ipsum dolere. Audivi a legatis meis
atque tuis et duce Boemiensi,² te in exercitum iturum super inimicos tuos ad
presens. Gaudeo plane, quia multos tecum ituros de fidelibus tuis audivi, ita
25 quod facillime poteris eos devincere deo auxiliante. Modo suggero prudentię
ture, si hoc deus annuerit, quod adimplere possis, quod velis, videlicet de exercitu,
nullo modo dimittas in hoc anno, sive per bellum, sive per placitum, quod ad
honorem tuum pertineat, ad finem quin perducas. Quod si protelaveris, scito re
vera maximum impedimentum tibi fore futuro anno ad hoc perficiendum. Et
30 quando deo adiuvante ad unguem perduxeris, nullum negocium incipias huius-
modi, donec super Rōbertum^{a 3} exercitum tuum dirigas. Et ego et tu simul
loquamur et habilem locum inveniamus. Vale in domino et bene agas in
seculo prosperaque^b utriusque vitę percipias commoda et quicquid exoptatur in
amicicia.

35 **388.** a) ,Rōpertum^c Z. — b) ,prospera^c V.

¹) *Wilhelmus II 1087—1100.* — ²) *Břetislavo II, 1092—1100.* — ³) *Robertum II, ducem Normanniae, 1087—1096.*

389.

(FALSUM S. FERE XIV IN.)

Bořivoj II, dux Bohemiae, ecclesiae Pragensi curiam hospitum in medio civitatis Pragae cum pondere et iudicio ad eam pertinente donat.

— — —.

5

Apographum servavit ms. breviarium et agenda ecclesiae Pragensis saec. XIV in bibliotheca capituli metropol. Pragensis num. 188, cuius exemplar a v. d. Fr. Palacký descriptum in tabulario Musaei regni Bohemiae exstat (B). — Alterum apographum insertum est confirmationi Karoli IV, datae Pragae 1352 dec. 31, cuius autographum in tabulario capit. metropol. Pragensis asservatur (C).

10

Pessina, Phosphorus septicornis, pag. 61. — Pubitschka, Chronolog. Gesch. Böhmens IV, I, pag. 110 not. n. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 51. — Erben, Reg. I, pag. 84, num. 189 (ad ann. cc. 1101). — Jireček, Cod. iuris Boh. I, pag. 23, num. 14.

Testimonium qua forma servatum est, Bořivoji II tempori (1100—1107) attribui non potest. Quod cum alia, tum in primis verba a temporis natura ac ratione prorsus aliena, ut: „in medio civitatis Prage“, „in civili iure“, „cives Pragenses“ demonstrant. Compositum esse videtur saeculi XIV prima parte, qua in re auctor verisimilime elenchos quosdam portiorum antiquiores adhibuit. Vide Čelakovský, O začátcích ústavních dějin Starého města Pražského, in: Sborník věd právních a státních, IV (1904), tomus „Pocta Randovi“ inscriptus, pag. 197—201.

15

20

<Ista est donacio Borziwogy ducis de Bohemia.^a> Istam donationem dedit ecclesie Pragensi Boriwoy,^b beate memorie secundus, dux Boemorum, pro remedio anime sue et animarum^c antecessorum suorum et successorum suorum; videlicet curiam hospitum in medio civitatis Prage¹ et pondus et tynam et iudicium ad curiam pertinens, quatinus ministri ecclesie Pragensis ex redditibus curie annuatim provenientibus singulis septimanis duos solidos percipient sub hac ordinacione, ut presbyter^d XI,^e dyaconus VII,^f subdyaconus III,^g campanarii duos^g in ordine vicis sue recipient, reliquum vero usibus cedat^h canonicorum. De lastone XX denarii et XL allecia; de husone, de luceis, de carpionibus,ⁱ de scutis^j XL pars. Si husones venduntur pro argento, de qualibet marca^k III denarii; si pro panno, de qualibet panno III denarii. De uniformi plaustro humuli^l tyna^m datur, de duplicato due. Mercatores de extraneis partibus si vendunt cutes, sive mel, sive ceram, sive vinum, sive boves pro argento, de qualibet marca^k III denarii; si pro pannis, de qualibet duo denarii. Quicunque venit cum pecunia pro equis aut aliis rebus emendis, de marcha argenti dat III denarios, de auro secundum valorem argenti; si fraudem fecerit, omnibus spoliatur. De quadraginta paribus

25

30

35

389. *a)* Ista—Bohemia' deest B. — *b)* ,Borziwoy' C. — *c)* ,animabus' A. — *d)* ,presbiter' C. — *e)* ,vndecim' C. — *f)* ,septem' C. — *g)* ,II' C. — *h)* ,cedat' om. B. — *i)* ,carponibus' C. — *j)* ,scutibus' B. — *k)* ,marcha' et inferius ,marcham' C. — *l)* ,humili' B. — *m)* ,thina' C.

¹⁾ *Laeta curia, boh.: Týn.*

40

caligarum unum par; de XL cautibus salis similiter; de peplis similiter; de stamine linei panni duos. Mercatores si extra curiam occultaverint sua preter licentiam, aut lineos pannos simul per fraudem consuerint, precium, quod dare debuerant, accipiant et omnibus spoliuntur. Si quis alium vulnerat, solvit tres 5 marchas; si occidit, omnibus spoliatur. Si quis vulneratus, aut qui vulnerat alium, aut perniciosus quocunque modo fuerit in curia, non a camerario aut richterio aut ab alio quocunque invadiatur. Deprehensus in fornicatione solvit LXXII marcas.^k Quandocunque cum mercibus vadit extra civitatem, solvit marcam^k piperis,ⁿ cyrothecas et calcaria. Nullus extra curiam maneat, nisi per licentiam, 10 soluta tamen eadem iusticia. Si quis in civili iure debet iurare solus, in curia iurat ipse unus; si ibi ipse unus, in curia ipse XX unus; si ibi ipse XX unus, in nostro iure ipse LXXIII. Hospites conveniuntur coram nostro iudice, cives ab hospitibus coram richterio vel camerario. Ista sunt iura domestici: de reyfone^o unum denarium accipit, de tyna unum, de pensa unum, de quolibet equo unum. Domes- 15 stici interest fimum educere et domum et tecta^p et cetera custodire.^q Radco ista testatus est coram istis, qui subscribuntur: Benesius, Matheus presbyteri de sancta Maria in Praga, Nicolaus presbyter de Blatna, Heincz, Moriz, Petrus, Ianeck, Gilges, Bohdal, Witek, Iacobus civis Pragensis, Radozlaus, Georgius, Andreas, Iohannes. Amen.

20

390.

(FALSUM S. XIII.)

Vladislaus I, dux Bohemiae, monasterium sanctae Mariae Kladrubense fundat eique multas possessiones largitur.

— 1115 —.

25 *Diplomatis huius duo formae supersunt: primam praebet instrumentum autographi instar in membrana manu saeculi XIII ineuntis delineatum, quod in bibliotheca c. r. universitatis Pragensis asservatur (A); alteram continent duo instrumenta in membrana scriptura saeculi XIII ineuntis exarata, quorum unum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi (B¹), alterum in tabulario Musaei regni Bohemiae (B²) asservatur. — Apographa exstant in Libro privilegiorum monasterii Cladrubensis ms. saec. XVII in bibl. c. r. universitatis Pragensis II A 10, tom. I, fol. 1—16 et tom. III, pag. 1—15 (C).*

Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 123 (ex A). — Dobrowský, Litterarisches Magazin von Böhmen u. Mähren, II Stück, pag. 172—176 et III Stück, pag. 168 sq. (ex B²). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 197, num. 220 (reg.). — Erben, Reg. I, pag. 89, num. 202 (ex B¹).

35 *Dobrowský, Litt. Magaz. III St., pag. 171 formam A suspectam, formam B falsam et saeculo XIII demum confectam esse docuit. Erben, l. l. formam B post multos quidem annos, sed vel litteris genuinis vel memoriis fide dignis adhibitis confectam esse iudicavit.*

389. ⁿ⁾ ,pyperis' B. — ^{o)} ,rayfone' C. — ^{p)} ,et domus tecta' B. — ^{q)} quae sequuntur, desunt in C.

Unum idemque sentit W. Mayer, Gründung und Besiedelung des Benedictinerklosters zu Kladrau, in: Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böh. XXXVI (1898) pag. 436 sq. — Instrumentum A Vladislavi I ducis temporibus non posse vindicari, quam ob rem spuriū esse, cum alia, tum praeципue litterae ipsae, quae saeculi XIII ineuntis formam exhibent, tum sigillum, quod e duobus posteriorum principum sigillis confectum est, manifesto declarant. Sitne in diplomate hoc componendo genuinum quoddam Vladislavi I ducis diploma exemplar adhibitum et quid ex illo sit depromptum, diiudicari non potest. Neque instrumenta B¹ et B², quae nihil sunt aliud quam exemplar A auctum atque amplificatum, genuina esse possunt. Posteriorem eorum originem ille potissimum locus declarat, qui est de bonis inter Bertholdum abbatem et Henricum Ketlich „sub tempore ducis Zobezlai“ 10 (1125—1140) commutatis.

A.

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Notum sit omnibus sancte matris ecclesię filiis, quod ego Wladislaus, dux Boemie, credens nihil esse, quidquid dei non est, credens ¶ etiam illi, qui dicit: „Date elemosinam et omnia munda sunt vobis“,¹ et illi, qui dicit: „Redemptio anime viri divicie sue“,² construxi monasterium in honore sancte dei genitricis Marię^a pro redemptione anime mee. Et quia scivi deo non esse gratum, si rapina offeretur ei in holocaustum, ipsum testor, quod nichil iniuste, nihil vi cuiquam ablatum ei obtuli, nihil preter hoc, quod antecessoribus meis religiosis viris secundum consuetudinem terre offerre licuit. Hęc autem sunt ea, que in pura conscientia et in simplicitate cordis eidem ecclesię dedi sub testimonio Pragensis episcopi Hermanni et Morauiensis episcopi Iohannis^a et primatum terre

B¹, B².

¶ In nomine sancte et individue^a trinitatis. ¶ Notum sit omnibus sanctę^b || matris ecclesię^c filiis, quod ego Wladislaus, dux Boemie,^d credens nihil esse, quicquid dei non est, credens etiam illi, qui dicit: „Date elemosynam^d et omnia munda sunt vobis“,^e et illi, qui dicit: „Redemptio anime viri divicie^e sue“,^f construxi monasterium in honore sancte^f dei genitricis Marię^g pro redemptione anime mee.^h Et quia scivi deo non esse gratum, si rapina offeretur ei in holocaustum, ipsum testor, quod nihil iniuste,ⁱ nihil vi cuiquam ablatum ei obtuli, nihil^k preter hoc, quod antecessoribus meis religiosis viris secundum consuetudinem terre offerre licuit. Hęc autem sunt ea, que^l in pura conscientia et in simplicitate cordis eidem ecclesię^c dedi sub testimonio Pragensis episcopi Hermanni^g et Morauiensis episcopi Iohannis^g et primatum terre absque omnis

390 A. *a)* nomen litteris maiusculis scriptum.

390 B. *a)* ,individue^e B². — *b)* ,sancte^e B². — *c)* ,ecclesię^e B². — *d)* ,elemosinam^e B². — *e)* ,divicie^e B². — *f)* ,sanctę^e B². — *g)* nomen litteris maiusculis scriptum B¹, B². — *h)* ,mee^e B². — *i)* ,iniuste^e B². — *k)* ,nichil^e B². — *l)* ,que^e B². —

¹⁾ *Luc. XI, 41.* — ²⁾ *Prov. XIII, 8.*

A.

absque omnis populi contradictione:
 Duodecim custodes ecclesię in villa
 Wsecar,³ quorum^b nomina hęc sunt:
 5 Mutis, Zuar, Milik, Dunay, Stoyan,
 Gluza, Neostup,^c Bratrata,^d Mania, Mi-
 lon, Pacek.^f Dedi etiam totam silvam,
 que est inter duas aquas Msam⁴ et
 Msicham⁵ usque in Teutonicam terram,
 10 exceptis duodecim villis, que antiquitus
 fuerunt ibi constitue^e: scilicet Lom,⁶
 Benessewic,⁷ Lobzi,⁸ Plezomi,⁹ Malco-
 uici,¹⁰ Maleulaz,¹¹ Chekouici,¹² Skui-
 rino,¹³ Bonatici,¹⁴ Naztaremzedle,¹⁵
 15 Dalemisle,¹⁶ Prosteborici.¹⁷ Dedi etiam
 villas viginti quinque plenas: Clad-
 erubi,¹⁸ Werbicane,¹⁹ Ponebuzlaz,²⁰
 Glupenovo,²¹ Zumlaz,²² Oboychnice,²³
 Borowane,²⁴ Milewo,^{f 25} Bucovo,^{g 26}
 20 Watenici,²⁷ Meclevo,^{h 28} Mocvrad,²⁹

B¹; B².

populi contradictione: Duodecim custodes eccle-
 się^m in villa Wsechar,ⁿ quorum nomina hęc
 sunt: Mutis, Zuar, Milik, Dunay, Stoyan, Gluza,
 Nostup,^o Bratrata, Mania, Milon, Pacek, Trebek.
 Dedi etiam totam silvam, que^p est inter duas
 aquas Msam⁴ et Miscam^q usque in Teutonicam
 terram, exceptis duodecim villis, que antiquitus
 fuerunt ibi constitute, quarum^r nomina hęc
 sunt: Lom,^s Benesetuici,^t Lobzi,⁸ Plezomi,⁹ Mal-
 couici,¹⁰ Maleulaz,¹¹ Cehckouici,^{s 12} Skuirino,¹³
 Bonatici,¹⁴ Naztaremzedle,¹⁵ Dalemisle,¹⁶ Prosto-
 borici.^{t 17} Dedi etiam villas viginti quinque
 plenas: Cladorubi,¹⁸ Werbichane,¹⁹ Ponebuzlaz,²⁰
 Glupenouo,²¹ Zumlaz,²² Oboychnice,²³ Borouane,²⁴
 Mileuo,²⁵ Bucouane,²⁶ Watenici,²⁷ Mecleui,^{u 28}

390 A. b) ,qu' sine titulo. A. — c) ,o' eod. atram.

superscr. — d) radendo corr. ex ,Bratrata'. —

d*) ita A. — e) ,u' ead. manu superscr. —

f) ,Milew' A. — g) ,Bucov' A. — h) ,Mecelov' A.

t) Duodecimi custodis nomen scribae errore
 omissum est.

³) Všekary, germ. Schekarschen, distr. pol. Horšuv Týn (Bischofsteinitz). — ⁴) Mže, germ. die Mies, alias Berounka. — ⁵) Mžice, nunc Úhlavka, fl. in flumen Mže prope Střibro (Mies) influens. — ⁶) Lom, germ. Lohm, distr. pol. Střibro (Mies). — ⁷) Benešovice, nunc Benešov, distr. pol. Střibro. — ⁸) Lobež, nunc Labzy, germ. Labes, distr. pol. Střibro. — ⁹) Plezom, germ. Plesau, distr. pol. Střibro. — ¹⁰) Malkovice, distr. pol. Tachov (Tachau). — ¹¹) Malevláz, quoniam villa prope Bor (Haid), distr. pol. Tachov. — ¹²) Čečkovice, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov. — ¹³) Skviřín, germ. Speierling, distr. pol. Tachov. — ¹⁴) Bonětice, germ. Wonetitz, distr. pol. Tachov. — ¹⁵) Staré sedlo, germ. Altsattel, distr. pol. Tachov. — ¹⁶) Darmyšl, germ. Darmschlag, distr. pol. Tachov. — ¹⁷) Prostiboř, distr. pol. Střibro. — ¹⁸) Kladuby, germ. Kladrau, distr. pol. Střibro. — ¹⁹) ? Vrbice, germ. Wrbitz, distr. pol. Střibro. —

²⁰) Ubi villa haec sita sit, nescio. — ²¹) Hlupenovo, germ. Neuhäusel, prope Holostřevy, distr. pol. Střibro. — ²²) Sumlez villa quondam ab Skviřín (distr. pol. Tachov) versus meridiem sita. — ²³) Oboječnice, Boječnice, germ. Woschnitz, distr. pol. Tachov. — ²⁴) Borovany, germ. Turban, distr. pol. Tachov. — ²⁵) Milevo, germ. Mühlhöfen, distr. pol. Střibro.

— ²⁶) Buková, germ. Mukowa, distr. pol. Horšuv Týn (Bischofsteinitz). — ²⁷) Vatenice iam non exstat. — ²⁸) Meclov, germ. Metzling, distr. pol. Horšuv Týn (Bischofsteinitz). — ²⁹) Močerady, distr. pol. Horšuv Týn (Bischofsteinitz).

390 B. m) ,ecclesię B². — n) ,Wsecar' B². —

o) Neostup' B². — p) ,que' B². — q) ,Msicham' B². —

r) ,a' ex ,o' in loco raso corr. B². —

s) ,Checkouici' B². — t) ,Prosteborici, B². —

u) ,Mehcleui' B².

A.

Podevzi,³⁰ Doudlenowici,³² Milga,³³ Welchis,³⁴ Podmocli,³⁵ Gorki,³⁶ Scepanowici,³⁷ Mladetici,³⁸ Camic,⁴⁰ Cebeuo;^{k 41} Wadizlawicich⁴² dedi circuitum a flumine Mohelnic⁴³ usque ad quercum.

Dedi quoque Zebrezlauo¹⁵⁸ [c]u[m] omnibus ad eam pertinentibus, id est:

B¹, B².

Mochuradi,³⁹ Podeuzi,⁴⁰ Lusna,^{v 41} Doulenowici,^{x 42} Milga,⁴³ Welkis,⁴⁴ Podmocli,⁴⁵ Gorki,⁴⁶ Scepanouici,⁴⁷ Mladatici,⁴⁸ Na chelme,⁴⁹ Camik,⁴⁰ Cebeuo,⁴¹ Wladizlauici,⁴² * Zezemici.⁴⁴ Iste autem ville non sunt plene: Gneunici,^{y 48} in qua dedi terram ad decem aratra; in Clenuicich⁴⁶ tres mansiones; in Hoteseuicich^{z 47} quatuor mansiones; in Gonezouicich⁴⁸ septem mansiones; villam etiam Bigedl⁴⁹ totam preter duas mansiones. Dedi etiam ecclesiam cum dote sua. In Dnisich⁵⁰ duo aratra et tres mansiones. Apud Rozuad⁵¹ una mansio. Cona^{aa} cum terra sua. Prudota cum terra sua Wracouici.⁵² In Seztoceh⁵³ ecclesiam cum dote sua et cum tribus ugezd.^{bb} Villas insuper quatuor addidi: Milucouo,⁵⁴ Zlapnich,⁵⁵ Bzini,^{cc 56} Pnecluk.⁵⁷ Dedi quoque Izbrazlau⁵⁸ cum omnibus ad eam pertinentibus. He^{dd} sunt

390 A. i) ,Dou' fere illegibile. — j) ,Scepanwici' A. — k) ,Cebeu' A. — l) ,Zebrezlau' A; ü' fere illegibile.

390 B. v) ,Iurna' B², ubi ,r^t in loco raso corr. est. — x) ,Doudlenouici' B². — y) ,Gneunicih' B². — z) ,Hoteseuich' B². — aa) ,Cona' B². — bb) ,vgezd' B². — cc) ,Bzine' B². — dd) ,He' B².

³⁰) Poděvousy, distr. pol. Horšuv Týn. — ³¹) Lužná, germ. Lusen, distr. pol. Tachov. — ³²) Ubi villa haec quaerenda sit, nescio. — ³³) Milkov, germ. Milikau, prope Bezdržice (Weseritz). — ³⁴) Vlkýš, germ. Wilkischen, distr. pol. Střibro. — ³⁵) Podmokly prope Touškov, distr. pol. Střibro. — ³⁶) Hůrka prope Horní Bělá ab Manětin versus meridiem. — ³⁷) Štěpanovice, quondam villa ab Nekmiř (distr. pol. Plzeň) versus meridiem sita, ubi nunc campus dicitur Štěpanovsko. — ³⁸) Mladotice, germ. Mlatz, distr. pol. Kralovice. — ³⁹) ? Chlum, germ. Klum, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ⁴⁰) Kamýk Malý, germ. Kamigl, distr. pol. Teplá (Tepl). — ⁴¹) Cebiv, germ. Zebau, distr. pol. Teplá. — ⁴²) Vladislavice villa quondam prope Sezemice, distr. pol. Mnichovo Hradiště (Münchengrätz). — ⁴³) Mohelnice, nunc Mohelka fl., qui prope vicum Mohelnice (ab Mnichovo Hradiště versus septemtr.) in flumen Jizera influit. — ⁴⁴) Sezemice, distr. pol. Mnichovo Hradiště. — ⁴⁵) Hněvnice, germ. Hniemitz, distr. pol. Střibro. — ⁴⁶) Klenovice, distr. pol. Střibro. — ⁴⁷) Chotěšovice, nunc Malý Chotěšov, germ. Klein-Chotieschau, prope Střibro. — ⁴⁸) Honezovice, nunc Honosice, germ. Honositz, distr. pol. Střibro. — ⁴⁹) Bijadla vel Bijedla, quondam villa, nunc curia araturaе prope Merklín, distr. pol. Přeštice. — ⁵⁰) Dnešice, distr. pol. Přeštice. — ⁵¹) Rozvadov quondam villa a Podmokly (distr. pol. Střibro) versus septemtr. sita. — ⁵²) ? Vračovice, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ⁵³) Žestoky, alias Řestoky, distr. pol. Chrudim. — ⁵⁴) Milikov, germ. Milikau, prope Střibro. — ⁵⁵) Slapník, iam non exstat. — ⁵⁶) Bzín, iam non exstat. — ⁵⁷) Pnětluky; iam non exstat. — ⁵⁸) Zbraslav, germ. Königsaal, a Praga versus meridiem.

A.

Luben⁵⁹ villam totam; Slewici⁶⁰ villam et partem fluminis; Cernosicuh⁶¹ totum,
5 quod emi apud Goscam; Lagowicuh⁶² tres piscatores: Cekan, Marsic, Blasius,
et aquam, que dicitur Msa,⁴ a flu-
mine Wltawa usque ad rivulum Chotc.^m

10

Ad capellam sancti Galli⁶⁵ custodes V
sunt assignati,ⁿ quorum^b sunt hęc no-
15 mina: Mutis, Radec, Nepriwad, Merzata,
Cogata. De villa Lipan⁶⁶ Ten dusnik
cum terra sua. In villa Sabowresk⁶⁷
Ranos vaccarium^o cum terra sua. In
villa Widim⁶⁸ Trebata cum terra sua.
20 In^p villa Geherczaz^q⁶⁹ II tornatores:
Petrum, Gotsam. Villicus Pragensis
decem denarios singulis sabbatis per-
solvere debet et in festo sancti Galli
poledrum. Trapezita eodem die filum
25 aureum. Cellarius^r ducis duas urnas
mellis. Locum Prage^s ad molendinum.
Itemque locum Prage ad curiam et ad ho-
spites locandos ab ecclesia sancti Micha-

B¹, B².

autem ville et homines ad eundem lo-
cum pertinentes: Luben^{so} tota villa, Slevici^{so}
tota villa *, Chrinosicuh^{ee}⁶¹ totum quod emi
apud Goscam. Lagouicuh^{ss} tres piscatores: Scehan,
Marsik, Blasius; et vinea, que^p est sub Prosek;^{ff}⁶³
et duo tornatores: Petrus, Gotsa; insuper unus
piscator, qui vulgariter dicitur pstruz-
nik,^{gg} et ibidem dimidium amnem dedi.
Willalmus addidit patrimonium suum,
quod fuit avi ipsius Pule, Ratbori,⁶⁴ et
cum pomerio. Tan cum terra sua. Nesicha,
qui solvit novem vasa salis. Ad capellam sancti
Galli^{ss} custodes quinque sunt deputati, quorum
hęc sunt nomina: Mutis, Radek, Nepriuad, Mer-
sata, Cogata. De Lipan^{ss} Ten dusnik *. Pragensis
villicus decem denarios singulis sabbatis persol-
vere debet atque in natalibus sancti Galli
poledrum unum. Trapezita vero eadem die
filum^{hh} aureum, cellariusⁱⁱ autem ducis duas
urnas mellis. Prage quoque ad supradictum
monasterium locum dedi^{kk} ad molendinum.
Item Prage locum ad curiam et ad hospites *
ab ecclesia^{ll} sancti Michaelis^{mm} usque ad eccl-

390^A. ^{m)} radendo corr. ex ,Chota'. — ⁿ⁾ alia
30 manus eiusd. temporis supra lineam adno-
tavit: ,De villa Drahavciz'. — ^{o)} altera
,c' alio atram. superscr. — ^{p)} altera literae
,n' hasta errore scribentis omissa. — ^{q)} ,h'
eod. atram. corr. ex ,n', ,c' corr. ex ,r' eod.
atram. — ^{r)} ,Cellera'ius' A. — ^{s)} ,Prage'
alia manu eiusdem temporis superscriptum.

⁵⁹⁾ ? Lubenec, germ. Lubenz, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ⁶⁰⁾ Šlovice, prope Křivoklát
(Pürglitz). — ⁶¹⁾ Černošice, distr. pol. Smíchov. — ⁶²⁾ Lahovice, distr. pol. Smíchov. —
40 ⁶³⁾ Prosek, distr. pol. Karlín. — ⁶⁴⁾ Radboř, Ratiboř, distr. pol. Kolín. — ⁶⁵⁾ Ecclesia s. Galli
prope Zbraslav. — ⁶⁶⁾ Lipany prope Zbraslav. — ⁶⁷⁾ Žabovřesky prope Zbraslav. —
⁶⁸⁾ Vidim, iam non exstat. — ⁶⁹⁾ Jirčany Dolní, distr. pol. Král. Vinohrady.

390^B. ^{ee)} ,Chernosicuh['] B². — ^{ff)} ,Prozek['] B². —
^{gg)} ,pztrusnik['] B². — ^{hh)} ex ,filiū['] radendo
corr. B¹. — ⁱⁱ⁾ ,ler' in loco raso ex ,era[']
corr. B¹. — ^{kk)} ,dedi['] eod. atram. super-
scr. B¹. — ^{ll)} ,ecclesia['] et inferius ,eccle-
siam['] B². — ^{mm)} litteris maiusculis scrip-
tum; ,MICHAELIS['] B².

A.

helis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam. Dedi etiam vineam, que est sub Proz-
zek.⁶⁹ Tan cum terra sua. Nesicha qui solvit novem mensuras salis. Pilzni⁷⁰ pellificem unum Bezvy. Nezabudiz⁷¹ quatuor piscatores: Milhozt, Otek, Domacha, Castolov. Quatuor qui salem solvunt,^t novem mensuras: Tessen, Preztan, Glupez, Bore. Sdemissic平⁷² figulum^u unum Ozlata. De Zemetiz⁷³ Radoztam^v cum filiis suis, qui^x solvit septem urnas mellis. Vgrin, Borata, Zuereck, Birzota, Milhozt; quilibet horum totidem solvit. Goseticih⁷⁶ duos

B¹, B².

siam^u sancti Petri * et usque ad publicam viam. Pistores quatuor: Petrum, Bogumil, Hual, Louata. Cocos quatuor: Maca, Dalicha, Dobrata, Ratnik. Sutores subtalariumⁿⁿ tres: Malucha, Nepriuad, Neugod. * Unum pellificem Bezuy. * Piscatores quatuor: Milgost, Otek, Domaca,^{oo} Chastolou. Quatuor qui sal solvunt, singuli novem mensuras: Tesen, Preztan, Glupec,^{pp} Bora. Figulum unum Oslata.^{qq} Tornatorem unum Tehan. * Radostam rusticum cum filiis suis, qui debet septem urnas mellis. Vgrin etiam nepotem Radoste debitorem septem urnarum mellis; Boratam debitorem septem urnarum; Zuerek similiter; Berzota similiter.

Milgozt de Zimatihc⁷³
debitorem septem
urnarum.

In Lucou⁷⁴ Louic^{rr} debitorem novem urnarum mellis; Mergauec^{ss} similiter novem; Radota, Mane, Mace, Tetik zclaznik.^{tt} Wranouic平⁷⁵ Nelepam cum filiis, decem urnarum^{uu} debitorem. Zusa similiter; Zlauik similiter; Ozobey similiter.

* Duos fabros^{vv}: Began,^{xx} Tergonam. Rotarium unum Bogdan. * Pastores equarum^{yy} duos: Bu-

fabros: Began, Tergone; rotarium unum [Bogdan. In villa Reptech]^y⁷⁷ pasto[res] equarum duos: Budan, Mara. In villa

390A. ^{t)} ,soln' A. — ^{u)} ,fig'; ,g' corr. ex ,l' eod. atram. — ^{v)} ,m' corr. ex ,n' eod. atram. — ^{x)} ,i' superscr. vix discerni potest. — ^{y)} membrana delecta, supplevi ex C. —

390B. ⁿⁿ⁾ ,subtalarium^{B²}. — ^{oo)} ,Domacha^{B²}.

— ^{pp)} ,Glupehc^{B²}. — ^{qq)} ,Ozlata^{B²}. — ^{rr)} ,Louihc^{B²}. — ^{ss)} ,Mergauehc^{B²}. — ^{tt)} ,zklaznik^{B²}. — ^{uu)} ,urnarum mellis^{B²}. — ^{vv)} ex ,Unū fabrū^{in loco raso} corr. B¹. — ^{xx)} ,Began^{in loco raso} ead. manu scr. B¹. — ^{yy)} ,equa^{in loco raso}, ubi genuine duos^{positum fuit}, ead. manu scr. B¹. —

⁷⁰⁾ Starý Plzenec, germ. Alt-Pilsenetz, prope Plzeň (Pilsen). — ⁷¹⁾ Nezabudice prope Křivo-klát. — ⁷²⁾ Zdemyslice, nunc Domyslice, distr. pol. Plzeň. — ⁷³⁾ Zemětice, distr. pol. Přeštice. —

⁷⁴⁾ Luková, distr. pol. Kralovice. — ⁷⁵⁾ Vranovice prope Rokycany, distr. pol. Plzeň. —

⁷⁶⁾ Hoštice quondam villa sita ubi nunc molendinum est nomine Hasatický mlýn (Hassatitzer-mühle) prope Štíty, distr. pol. Horšov Týn. — ⁷⁷⁾ Rpety, germ. Erpet, distr. pol. Hořovice.

A.

Ghozkov^z⁷⁸ ululatores duos: Zeztrogor et Gluzam. In Tinz^{aa}⁷⁹ calefactorem stupe Castri. In Lubossin⁸⁰ [Zuoyboch,
 5 qui parat cyphos, cum terra sua. In villa Vgrez]^{bb}⁸¹ vineam cum [quinque cultoribus]^{cc}: Stras, Zabona, Nemir, Golisa, Scepata. In Tuskov⁸² came-
 raios^{dd} duos: Domabor, Cik. In villa
 10 Milostine⁸³ ablutorem ves[tim]entorum Ras. Sdata qui deb^{ee} solvere quinquaginta^{ff} m[assa]s ferri. In Domaseliz⁸⁴ terciam partem thelonie cum duce. Sed postea concabium^{ee} feci cum domino
 15 Hermanno Pragensis ecclesię episcopo pro decima, ne pauperes huius loci a collectoribus ipsius offenderentur. Insuper addidi duas villas Walterowo,^{gg}⁸⁵ Dovdlenowiz,⁸² quin etiam dedi curi-
 20 ales^{hh} servos septem: Obida, Poteha, Milota cum fratribus suis, Mirsa, Martin, Gumpreht. Iste autem ville non sunt plene: Gnewinic⁴⁵ inⁱⁱ qua dedi terram ad decem aratra; in Clenowiz⁴⁶ tres
 25 mansiones; villam Bugidl⁴⁹ preter duas mansiones; in Chotesevic⁴⁷ quatuor mansiones; in Honezowiz⁴⁸ VII^{tem};

B¹, B².

dam, Mara.* Ululatores duos: Zeztrogor et Gluzam.
 * Calefactorem stube Chastre. * Zuogboh^{zz} qui parat cyphos.* Camerarios duos: Domabor, Cik.^a * Ablutorem vestimentorum Ras.

| Sdatam qui debet per-
 | solvere quinquaginta
 | massas ferri.

In * Ugerich^b⁸¹ vineam cum quinque cultoribus: Stras, Cabona, Nemir, Golisa, Scepata; unum amputatorem arborum Louata; unum paratorem doliorum Canis; duos carpentarios Huala, Terza. In Domaselic^d⁸⁴ terciam partem thelonie cum duce. * Dedi etiam geneceum undecim ancillarum et curiales servos septem, quorum nomina hęc sunt: Obida, Poteha, Milota cum fratribus suis, Mirsa, Martin, Gumbreht, Conaza, Rerenca, Walterium. Aratores etiam hos cum filiis et filiabus: in Mezcleu^e⁸⁶ Cayn^f; in Dni-
 sich^g⁵⁰ Coganec,^h Gneunicih⁴⁵ Bogumil, Bik, Mstata; Zitne⁸⁷ Chaua; Les-
 chas⁸⁸ Zinogor; Cebeue⁴¹ Bezded, Radosta. Hęc sunt autem, que fideles dei pro animabus suis me vivente eidem ecclesię dederunt: Vto comes dedit duas villas Ceckouici,ⁱ⁸⁹ Maleuici.⁹⁰ Depolt

390 A. z) ,Ghozkv' A; ,w' ex ,v' corr. — aa) ,i'
 ex ,r' (?) corr. — bb) supplevi ex C. —
 cc) supplevi ex C. — dd) ,cam'ios' A. —
 ee) ita A scribentis errore. — ff) ,qūngta'
 A. — gg) ,Walterow' A.— hh) ex ,curoales'
 corr. — ii) ,in' ead. manu superscr.

390 B. zz) ,h' in loco raso eod. atramento scr.
 B¹. — a) ,Chik' B². — b) ,Ugerihc' B². —
 c) ,Zabona' B². — d) ,Domaselihc' B². —
 e) ,Mezleu' B². — f) ,yn' in loco raso ead.
 manu scr. B¹. — g) ,Dnisicih' B². — h) ,Co-
 ganek' B². — i) ,Checkouici' B².

78) ? Kosov, germ. Gossau, prope Přimda, distr. pol. Tachov (Tachau). — 79) ? Týnec, germ. Teinitzl, distr. pol. Stříbro. — 80) Libušín, distr. pol. Slaný. — 81) Úherce, distr. pol. Louny. — 82) Touškov nade Mží, germ. Weiss-Tuschkau, distr. pol. Stříbro. — 83) Milostín, distr. pol. Rakovník (Rakonitz). — 84) Domažlice, germ. Taus. — 85) Valteřovice; ubi villa haec sita fuerit, incertum est. — 86) ? Meclov, germ. Metzling, distr. pol. Horšov Týn. — 87) Sytno, distr. pol. Stříbro. — 88) Lěštany, germ. Lichtenstein, prope Touškov, distr. pol. Stříbro. — 89) Čečkovice, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov. — 90) Malovice, prope Bor (Haida), distr. pol. Tachov.

A.

in Dnisiz⁵⁰ ad duo aratra et tres mansiones; apud Rozwad^{jj 51} I mansio. Tandem addidi IIII^{or} villas: Milókowo,⁵⁴ Zlapnic,⁵⁵ Bzine,⁵⁶ Pnecluc.⁵⁷ In Lvcouę^{kk 74} dimidiam villam. In Vranowiz^{ll 75} dimidiam villam et aquam a lapide, qui est in medio fluminis, usque ad vadum versus villam Planam.⁹¹ In Liutomericensi provincia dedi villam et vineam cum cultoribus in Mlinoha⁹⁴ et alteram villam in Wina⁹⁵ cum vinea et V cultoribus Chernata, Zopel, Hodata, Tribata, Bosey, et in villa Lún⁹⁶ terram ad aratrum. In villa Liubochwan⁹⁷ piscatorem Waurik. Denique quecunque^{mm} bona in tota Boemia huic ecclesię contuli cum tributo, venditione, hospitalitate, cum narez sive pascuali porcorum vel queduci per villas colliguntur et cum aliis omnibus redditibus libere concessi et forum in Claderub¹⁰² ab omni theloneo liberum constitui. Si quis aliquem vulneraverit, sive homicidium perpetraverit, nullus successorum meorum satisfactionem inde querat, sed in ⁱⁱ ecclesię usum omnia cedant.ⁿⁿ

B¹, B².

dedit in Domaselich^{d 84} locum ad habendum et pratum et arbustum et inter duas vias terram ad dimidium aratrum. Branis etiam dedit in villa Leschan⁸⁸ terram ad unum aratrum et partem silve et piscinam; dedit etiam terram ad dimidium aratrum in villa Telcna;^{k 93} item dedit ugezd^l et piscinam in ea^m loco, qui dicitur Lenih.⁹³ Lutorad dedit terram ad aratrum in Scapc,^{n 98} quam frater suus postea cambivit similiter pro terra ad aratrum in loco Unil.^{o 99} Cada^p etiam dedit hereditatem suam post mortem suam: in Nechamihc¹⁰⁰ dedit terram ad unum aratrum, in Lucou⁷⁴ ad unum aratrum, in Charadic^{q 101} terram ad duo aratra. Hual presbiter dedit similiter totam hereditatem suam, scilicet in villa Glinen.¹⁰³ Dobrehc etiam dedit terram ad aratrum in proprietatem sancte^r Marię^s in villa Dragomisle.^{t 104} Idem Dobrehc dedit terram ad aratrum in villa, quę vocatur Cohcber,¹⁰⁵ et ea conditione, ut si filius eius voluerit abbati servire, serviat pro terra; et si noluerit abbati servire, solvat hospitali-

390^{A.} jj) ,z' superscr. — kk) ,lvcue' A. — ll) genuine ,branowiz', sed ,b' radendo corr. — mm) secunda ,q' ex ,b' correcta. — nn) titulus literam ,n' significans paene evanuit.

390^{B.} k) ,Telzna' B². — l) ,vgezd' B². — m) ita B¹ et B². — n) ,Scaphc' B². — o) ,Vnil' B². — p) ,Chada' B². — q) ,Charadich' B². — r) ,sanctę' B². — s) ,Marie' B²; litteris maiusculis scr.B¹, B². — t) ,Dragomislę' B².

⁵⁰) Planá, distr. pol. Plzeň. — ⁵¹) Tlučná, distr. pol. Plzeň. — ⁵²) Líně, germ. Lihn, prope Stodo (Staab), distr. pol. Střibro. — ⁵³) Mlýnce staré, germ. Alt-Lenzel, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — ⁵⁴) Vinná, germ. Winney, distr. pol. Litoměřice. — ⁵⁵) Louny, germ. Laun, in fl. Ohře (die Eger) dextra ripa. — ⁵⁶) Libochovany, distr. pol. Litoměřice. — ⁵⁷) Skapce, germ. Kapsch, distr. pol. Střibro. — ⁵⁸) Únehle, germ. Unola, distr. pol. Střibro. — ⁵⁹) Nechanice prope Blovice, distr. pol. Plzeň. — ⁶⁰) ? Čeradice, distr. pol. Žatec (Saaz). — ⁶¹) Kladuby, germ. Kladrau, distr. pol. Střibro. — ⁶²) Hlinné, distr. pol. Planá (Plan). — ⁶³) Drahomyšl, distr. pol. Žatec. — ⁶⁴) Kočber, fortasse Kočov nunc curia et domus venatoris prope Kladuby.

A.

B¹, B².

tatem et cetera. Nicolaus dedit vgezd.
 Radoma quoque dedit suum vgezd.
 Zuebor etiam cum terra sua se tradidit.
 Zlatine¹⁰⁶ Moyzlau dedit ad duo aratra.^u
 Bola ad unum aratrum Tuscoue.⁸² Ödal-
 ricus comes dedit vgezd unum et in-
 sulam humuli in villa, que vocatur
 Goteseuihc.¹⁰⁷ Maseuic平¹⁰⁸ Crisan ad
 duo aratra. Zira Wsanic平¹⁰⁹ totam vil-
 lam. Crinin Neganiche^v¹⁰⁰ totam villam.
 Willart^x vgezd prahni.¹¹⁰ Prestan^y Be-
 zemin¹¹¹ dimidiam villam. Naceleue¹¹²
 totam villam. Midlouareh¹¹³ ad duo
 aratra et tria vgezd. Nahosic平¹¹⁴ di-
 midia villa. Nastrezeue¹¹⁵ ad unum
 aratrum. Tahoue¹¹⁶ ad unum aratrum.
 Hochauic平¹¹⁷ totum quicquid habuit
 Izbud et Lunih¹¹⁸ et Robci¹¹⁹ et vgezd.
 In loco Hochauihc¹¹⁷ cum^{aa} abbate Ber-
 toldo cambivit Hainricvs Ketlich^{bb} villam
 Turane¹²⁰ sub tempore ducis Zobezlai
 sub testimonio horum virorum: Lupoldi^{cc}
 filii Boriuoy et Mladote et Lutobor et
 Diuis et Zmil camerarii et Gredebor cum
 fratre Vacemil et Vto^{dd} de Radispona et

390 B. u) ,ara' ex ,atr' in loco raso corr. B¹. —
 v) ,Neganice' B². — x) ,Willart vgezd prahni'
 erasum B². — y) ,Preztan' B². — z) ,Nagosic平¹¹⁴'
 B². — aa) ,cū' in loco raso eod. atram.
 scr. B¹. — bb) ,Ketlihc' B². — cc) ,Liupoldi'
 B². — dd) ,Vtonis' B².

¹⁰⁶) Slatina quondam villa, nunc curia aratura prope Kunějovice, distr. pol. Střibro. —
¹⁰⁷) Chotěšov, germ. Chotieschau, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁸) Mašovice, distr. pol. Horšův
 Týn. — ¹⁰⁹) Úševice, germ. Auschowitz, distr. pol. Teplá. — ¹¹⁰) ? Újezd Prašný prope Zbirov,
 distr. pol. Hořovice. — ¹¹¹) Bezemin, germ. Wesamin, distr. pol. Teplá. — ¹¹²) Čelivo, distr.
 pol. Teplá. — ¹¹³) Mydlovary, germ. Müllowa, distr. pol. Teplá. — ¹¹⁴) Nahošice, distr.
 pol. Horšův Týn. — ¹¹⁵) Střížov quondam villa sita prope Černošín (distr. pol. Střibro),
 ubi nunc silva dicitur Tschischowa. — ¹¹⁶) Tachov, germ. Tachau, in sinistra fl. Mže
 (die Mies) ripa. — ¹¹⁷) Chocenice, germ. Kocenitz, prope Blovice, distr. pol. Plzeň. —
¹¹⁸) Lounky, distr. pol. Roudnice (Raudnitz). — ¹¹⁹) ? Hrobce, distr. pol. Roudnice (Raudnitz). —
¹²⁰) Tuřany, distr. pol. Slaný.

A.

B¹, B².

Paulic^{ee} et Lutomiricensium primatum:
 Cazlau,^{ff} Martin, Milgozt.^{gg} Super-
 scriptio autem manu Iurate cancellarii^{hh}
 ducis Zobezlai et confirmatio camerarii
 Petri. Iancicⁱⁱ¹²¹ Tesik dedit Vgezd.

Milgost rusticus Zi-
 maticih⁷⁹ debitor^{kk}
 septem urnarum
 mellis.

5

10

Crazen Lescine¹²² ad unum aratrum.
 Cisich¹²³ Stras ad unum aratrum.

Boguhual Buseui-
 cih¹²⁴ ad unum ara-
 trum. Senadich¹²⁵

15

Seteh ad unum ara-
 trum. Nachat dedit N[achat] dedit or-
 hortum. ¹²⁶

Zuatoplic^{mm} dux Bonaticih ad unum
 aratrum. Zoyk cum filiis suis.

20

Sdatam qui debet per-
 solvere quinquaginta
 massas ferri.

In Oztrou¹²⁶ comparavimus terramⁿⁿ
 ad unum aratrum sub testimonio horum
 virorum: Marcuardi de Dubrau¹²⁷ et
 Marcuardi de Vnil⁹⁹ cum filio suo Zuba
 et Bernardi de Cernosich^{oo}⁶¹. Beneda

25

30

390 B. ^{ee}) ,Paulik^c *B²*. — ^{ff}) ,Chaslau^c *B²*. —
^{gg}) ,Milgost^c *B²*. — ^{hh}) ,cancellorii^c *B²*. —
ⁱⁱ) ,Iancik^c *B²*. — ^{kk}) ,debitor — mellis^c
eadem manu superscriptum B¹. — ^{ll}) *post*
hanc vocem sequitur in C adhuc: ,Boguhual
 Buseuicih ad unum aratrum: Senadich Seteh
 ad unum aratrum'. — ^{mm}) ,Zuatopluk^c *B²*. —
ⁿⁿ) ,In Oztrou comp. terram^c *in loco raso ead.*
manu scr. B¹. — ^{oo}) ,Cernosihc^c *B²*.

35

35

¹²¹⁾ ? Jeneč, distr. pol. Smíchov. — ¹²²⁾ Leština, iam non exstat. — ¹²³⁾ Čížice, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁴⁾ Bušovice prope Rokycany, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁵⁾ Senatice, Senětice, quondam villa, nunc domus saltuarii prope Kladuby. — ¹²⁶⁾ Ostrov, germ. Ostrau, distr. pol. Střbro. — ¹²⁷⁾ Doubrava, germ. Dobraken, distr. pol. Střbro. — 40

A.

5

Quod si quis ex his aliquis^{oo} aufferre presumpserit, maledictus sit a deo et ab omnibus sanctis eius, et mecum contendat in die iudicii habens partem^{pp} cum^{qq} Iuliano Apostata, qui occasione illius evangelice admonitionis: ,qui non^{rr} renunciaverit omnibus, que posside[t], non potest meus esse discipulus^s,] ^{ss}¹⁸¹ spoliabat cultores fidei et ecclesias dei. Fiat, fiat. Amen. Factum est autem hoc privilegium anno ab incarnatione domini millesimo centesimo quin[todecimo, inductione] ^{ss} VII,¹⁸² epacta vicesima III, concurrente quarto.

(S. I.)

B¹, B².

dedit totam terram, quam habuit in Ivnas^{pp} ¹²⁸. Zbigneū in Camenich^{qq} ¹²⁹ dedit ad unum aratrum. Gotboldvs^{rr} dedit villam Metelzco¹⁸⁰ excepta una mansione. Cōradus dedit ad quatuor aratra de suo vgezd. Quod si quis ex his aliquid abstulerit, maledictus sit a deo et ab omnibus sanctis eius, et mecum et cum illis, qui hereditates suas ecclesię dei dererunt, contendat in die iudicii habens partem cum Iuliano^{ss} Apostata, qui occasione illius evangelice ammonitionis,^{tt} ,qui non renuntiaverit omnibus, que^{uu} possidet, non potest meus esse discipulus^s,] spoliabat cultores fidei et ecclesias dei. Fiat, fiat. Amen. Factum est autem hoc privilegium anno ab incarnatione domini millesimo^{vv} centesimo quintodecimo, inductione septima,¹⁸² epacta vicesima tercia, concurrente quarto.

(S. I. D.)

25

30

Exemplari A sigillum bilaterale, formae rotundae, e cera fusca confectum, impressum est. In priore sigilli parte, cuius diametros 76 mm sunt, eques conspicitur in equo sedens, qui galea capiti imposita, manu sinistra scutum, dextra vexillum tenet. Circumscrip[ti]o: WLADAZAVS · DEI · GRATIA · DVX BOEMORVM. In posteriore sigilli parte, cuius diametros 82 mm sunt, vir conspicitur sedens, veste sinuosa indutus, capite nimbo illustrato, manu sinistra scuto innixus, dextra vexillum tenens. Circumscriptionis singulae litterae defractae sunt; supersunt tamen verba: //://DVCIS //://RICI · IN · MANV SCI WENCEZL//. — Prior sigilli pars sine ulla dubitatione formata est ad Vladislavi III ducis sigillum, quod litteris num. 363 eidem monasterio anno 1197 datis adfixum est. Posterior pars ad Friderici ducis sigillum aliquod confecta est; ad quod etiam diplomatis spurii num. 405 sigillum revocandum est. — Sigillum, quod instrumento B¹ et B² impressum erat, deperditum est.

35

40

390 A. oo) ita A. — pp) ,r^t superscr. — qq) ,cum^r ead. manu superscr. — rr) titulus super ,n^t paene evanuit. — ss) quae uncinis clauduntur sigillo coperta sunt.

390 B. pp) ,Ivnaz^t B². — qq) ,Camenihc^t B². — rr) ,Gotboldus^t B². — ss) ,Ivliano^t B². — tt) ,evangelice admonitionis^t B². — uu) ,e^t ex ,j^t corr. B¹; ,que^t B². — vv) ex ,millesimo^t corr. B¹.

¹⁸⁸) Jivňany, perperam Jivany, germ. Gibian, distr. pol. Střibro. — ¹⁸⁹) Kamenice dolní, germ. Unter-Kamenzen, distr. pol. Horsív Týn. — ¹⁸⁰) Metelsko dolní, germ. Unter-Medelzen, distr. pol. Horšív Týn. — ¹⁸¹) Luc. XIV, 33. — ¹⁸²) Indictionis numerus cum anno 1115 non quadrat.

391.

(FICTUM.)

*Lotharius III rex civibus Mediolanensibus Soběslavum, Bohemiae ducem,
a se devictum esse nuntiat.*

[1126.]

5

Exstat in Aurea Gemma Wilhelmi, cuius cod. ms. saec. XII in bibliotheca principis Lobkowitz Pragae asservatur.

Höfler, Böhmischa Studien, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XII (1854), pag. 314.

*Epistolam factam esse demonstrat Wattenbach, Über Briefsteller des Mittelalters, in:
Arch. f. Kunde österr. Gesch. XIV (1855), pag. 38; cf. et. Bernhardi, Lothar von Supplinburg, pag. 82.*

10

*L.,¹ dei gracia Alamannorum rex, omnibus Mediolanensibus minoribus cum
maioribus salutem cum larga benevolentia. Quoniam a legatis, quos ad nos
misistis, et a nostris in Italiā directis, nobis vos esse fideles cognovimus, nostre
habitudinis statum vobis significare dignum duximus. Vestre itaque fidelitati
liqueat, ducem Fridericum² cum fratre suo a principio nostre elationis dissensiones
et insidias nobis parasse, sed consilio sapientum in fidelem et amicum a nobis
esse receptum. Hoc etiam vos latere nolumus, ducem Bohemie³ consiliis marchionis
Liupoldi⁴ crebra prelia nobiscum ac seva conseruisse, sed, deo miserante ac de
celo nobis ministrante victoriam, virtute nostri exercitus sub pedibus nostris esse
prostratum. Omnibus in pace positis, in Italiā proximo anno venire disposuimus,
ut unctionem et benedictionem et imperiale coronam a venerabili patre nostro
Honorio, Romano pontifice suscipiamus. Vestram itaque fidelitatem rogamus,
ut nostri adventus receptum vos digne preparatis, quoniam privilegia, que a pre-
decessoribus nostris et presertim ab auguste recordationis Heinrico habuistis,
vobis indulta sunt servare.*

15

20

25

392.

(FICTUM.)

*Henricus (Superbus), Bavariae dux, Lothario III imperatori suum erga
eum obsequium asseverat eumque rogat, ut antequam Italicum iter ineat, cum
Friderico, duce (Suevorum), pacem componat. Addit: „Hoc autem inde premoneo,
ut ducem Boemiae¹ et filios marchionis Theubaldi² quam primum inveniatis
et eis benivolū vos ostendatis et magis etiam in illis quam in me ipso^a habere
demonstretis. Fridericus namque illorum consiliis magis quam alicui mortalium
acquiescat.“*

30

[1132.]

35

391. ¹⁾ *Lotharius III.* — ²⁾ *ducem Sueviae.* — ³⁾ *Soběslavum.* — ⁴⁾ *Leopoldi III, march. Austriae.*

392. ^{a)} *post hanc vocem fidem addendum esse putat Wattenbach.*

¹⁾ *Soběslavum I.* — ²⁾ *de Vohburg.*

Exstat in cod. ms. saec. XII vel XIII ineuntis bibl. c. r. aulicæ Vindobonensis num. 2507 fol. 37 (B).

Kortüm in Schlosser's u. Bercht's Arch. f. Gesch. u. Litt. II, pag. 369. — Wattenbach, Iter Austriacum, in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XIV, pag. 73, num. 10.

- 5 *Epistolam non esse nisi dictamen fictum, recte docuit Wattenbach l. l. pag. 46 sq.; cf. ibid. pag. 50. — De tempore vid. Jaffé, Gesch. d. deutsch. Reiches unter Lothar dem Sachsen, pag. 118.*

393.

(*FALSUM S. XIII ?*)

- 10 *Soběslaus I, dux Bohemiae, ecclesiae Vissegradensi nova quinque canonum beneficia addit eique capellam sancti Laurentii et hospitale sanctae Mariae donat.* — — — .

- 15 *Apographum insertum est confirmationi Venceslai I, regis Bohemiae, anno 1251 iun. 4 datae, cuius autographum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (B).*

Hammerschmid, Gloria et maiestas . . . eccl. Wissegr. pag. 145. — Erben, Reg. I, pag. 99, num. 220.

- 20 *Diploma qua nunc est forma, Soběslavi I ducis temporibus attribui non posse, imprimis eo comprobatur, quod censum XII marcarum pontifici Romano quotannis solvendum commemorat; quem ab Lucio III papa anno 1144 demum ecclesiae Vissegradensi impositum esse scimus (v. num. 136). — Erben l. l. nullo arguento adducto, diploma anno fere 1135 adscripsit. — Vide etiam Tomek, Dějepis m. Prahy I², pag. 86.*

¶ Notum sit omnibus ecclesie filiis, presentibus quam futuris, ¶ quod ego Zobezlaus, dux Boemorum qualiscumque, ob spem remunerationis eternorum premiorum et ob indulgentiam et absolutionem delictorum meorum necnon ducis Boriuoy et ducis Vladizlai atque Bolezlai, fratrum meorum, ad honorem dei et eius genitricis semperque virginis Marie et sanctorum apostolorum Petri et Pauli beatique martyris Adalberti necnon omnium sanctorum ecclesie Wissegradensi, quam pro remedio anime sue pater meus construxit, rex Vratizlaus, appono quinque prebendas, quibus investiti quinque canonici cum duodecim a patre meo constitutis invigilent die noctuque orationibus pro predictorum principum animabus. Sed ne auctio prebendarum agravet dignitatem, quam didici a maturis istius provincie magnatibus celsiorem dictam prepositorum, addo a moneta marcam, in curia decimum denarium, decimum bovem, decimum manipulum, decimum famulum vel famulam. Addo etiam capellam beati Laurentii¹ cum omnibus appendiciis ad solvendum per singulos annos Romano pontifici censem, scilicet a pascha duodecim marcas boemice monete usque ad ascensionem.

393. ¹⁾ In monte Petřín (Laurenzberg) Pragae.

Appendicia autem prefate ecclesie hec sunt: villa Holecs² cum aratro et cum hospitibus, XII marce a tributario Rokitnense,³ de venditione provincie Dreuics⁴ decimus denarius, decimus bos, decimus manipulus. A collectore porcorum, qui dicitur masnik, quisquis sit, decima salis trussa, que sclavice dicitur krosna. Sex hospites sub monte Petrino W traunice.⁵ A cellario ^a sex urne mellis, a villico quatuor modii farine et porci tres, arietes tres. Et ne ad inanitatem elemosina patris mei redigeretur, atribuo etiam hospitale sancte Marie⁶ beatorum apostolorum ecclesie, in quo volo et statutum confirmo, ut una quaque die preter advenientes reficiantur duodecim pauperes. Que si ambiositate vel ingluviei superfluitate per quot^b tempora fuerit subtracta, prepositi pro tot temporibus innodati vinculo peccati deo omnipotenti respondeant in die iudicii. Ad prefatum autem hospitale pertinent ista: Trubine⁷ terra ad tria aratra cum duobus aratris, VI vacce, X scrophe; aratores autem servi Dobrocek cum filiis et filiabus, Crinek cum filiis et filiabus, Krztata cum filiis et filiabus, Ropraht cum filiis et filiabus, Gostata cum filiis et filiabus. Csekouicich⁸ duo aratra cum aratoribus nomine Podoba cum filiis et filiabus, Zuogboh cum filiis et filiabus, Veztik cum filiis et filiabus, Sedlata cum filiis et filiabus. Bucularius Gozten^c cum filiis et filiabus. Manses VIIII, oves centum, vacce VI. Brtzaz⁹ terra ad duo aratra. In curia hospitum mercatorum tertius nummus. De uno quoque castro a villicis per totam Boemiam pauperibus annuatim XII paria cottorum, XII paria pellium, XII paria tunicarum, caligarum, subtularium,^a cirotcarum, XII cinguli cum cutellis vaginatis et marsupiis. De uno quoque castro ab aviis tocius Boemie XII paria kamisiarum, braccarum, succorum. In foro lignum de uno quoque plaustro. Locus ad tres molendinos usque ad insulam fluvii cum molendinario nomine Milics. Familia autem ecclesie hec est: Ceraua filia Bodobe cum filiabus, Hinica cum filiabus, Bolemila filia Ugronis cocci cum filiabus, Mislna cum filiabus, Vlastica cum filiabus, Quazata, Quetata.

394.

(FICTUM.)

Albrechtus (*Ursus*), marchio Brandenburgensis, a Soběslavo I, duce Bohemiae, auxilium contra Henricum, ducem Bavariae et Saxoniae, petit.

[1139.]

393. ^{a)} ita B. — ^{b)} ,quod' B. — ^{c)} eodem atramento ex ,Gosten' corr. B.

²⁾ Koleč, distr. pol. Slaný (Schlan). — ³⁾ Rokytensko antiquum provinciae Raconicensis nomen. — ⁴⁾ Dřevicko, provincia denominata ab arce Dřevič, quae prope Kozojedy, distr. pol. Louny, sita erat. — ⁵⁾ Trávník, locus quondam in Minorí civitate Pragensi. — ⁶⁾ Apud ecclesiam s. Mariae in Týn Pragae. — ⁷⁾ Trubín prope Beroun, distr. pol. Hořovice. — ⁸⁾ Čachovice prope Nové Benátky, distr. pol. Mladá Boleslav (Jung-Bunzlau). — ⁹⁾ ? Břežany, distr. pol. Kolín; Brtčany interpretatur Erben in indice Regestorum.

Exstat in Codice epistolari Reinhardtsbrunnensi saec. XII, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur (A).

Höfler, *Fränkische Studien III*, in: *Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. V* (1850, tom. II) pag. 53, num. 64. — Sudendorf, *Registrum II*, pag. 126, num. 45. — Erben, *Reg. I*, pag. 101, num. 225.

Epistolam hanc et proxime sequentem non nisi dictamina facta esse optimo iure docuit Wattenbach, Über Briefsteller des Mittelalters, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch. XIV (1855), pag. 58. — De tempore, ad quod epistolae materia referenda sit, vide Annal. Saxo ad ann. 1139 in Monum. Germ. hist., Script. VI, pag. 776 et 777.

10 Gloriosissimo Boemiorum duci¹ Saxonum marchio² salutem et intimum dilectionis affectum. Iam pridem omni morum vos probitate et erga amicos perpetua fidelitate adornatum sciens, speciali me vobis amore gaudeo iunctum vosque finetenus mihi fidem ac dilectionem servaturum non dubito. Nunc ergo, quia contra Saxonicum ducem³ in cottidiana expeditione me positum quis eventus 15 sequatur nescio, quatinus militum mihi turmas in auxilium^a mittatis hocque vobis equa lance, cum locus fuerit, a me recompensandum putetis, iterum atque iterum rogo.

395.

(FICTUM.)

20 Soběslavus I, dux Bohemiae, Albrechto, marchioni Brandenburgensi, copias auxiliares contra Henricum, ducem Bavariae et Saxoniae promittit.

[1139.]

Exstat in Codice epistolari Reinhardtsbrunnensi saec. XII, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur (A).

25 Höfler, *Fränkische Studien III*, in *Arch. f. Kunde österr. Geschichts-Qu. V* (1850, tom. II), pag. 53, num. 65. — Sudendorf, *Registrum II*, pag. 127, num. 46. — Erben, *Reg. I*, pag. 101, num. 226.

Dictamen fictum; cf. epistolam proxime praecedentem.

Responsio. Legationem vestram solita nobis erga amicos clementia consternato animo suscepimus vosque iniqua fortuna laborare dolemus. Sed hanc quia cecam novimus indignisque modis nunc his, nunc illis, et adesse et abesse scimus, cum armatam manum, ut petistis, in auxilium vobis miserimus, ipsam quoque ludemus et auspice rerum omnium creatore, propulsis hostibus, pristinam vobis dignitatem restituemus.

35 394. a) ,auxilium' A.

¹⁾ Soběslavo I. — ²⁾ Albrechtus Ursus. — ³⁾ Henricum Superbum.

396.

(FALSUM S. XII.)

Vladislaus I, rex Bohemiae, monasterio ordinis Cisterciensis in Plasy a se condito villas, quarum nomina adferuntur, servosque donat.

—1146 aug. 5.

5

Instrumentum autographi instar manu saeculi XII exeuntis in membrana scriptum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

Sartorius, *Cistercium bis-tertium (Pragae 1700) pag. 999 [ubi plura omittuntur]. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 302 (ex apogr. anno 1614 confecto). — [Riegger] Beytrag z. Diplomatik v. Böhmen: Des Kl. Plass Stiftungsbrief, in: Arch. f. Gesch. u. Statistik, insbes. v. Böhmen I (1792), pag. 668. — Erben, Reg. I, pag. 118, num. 265. — Scheinpflug, Materialien z. Gesch. v. Plass, in Mitth. d. Ver. f. Gesch. d. Deutsch. in Böhmen XII (1874), pag. 56, num. 1 (reg.). — Scripturae specimen aeri incisum praebet Riegger l. l. tab. VIII ad pag. 670.*

Riegger l. l. pag. 671 sq. *diploma spurium esse demonstravit. Sed neque contextus neque argumentum eius plane commenticium esse videtur. Sigillum enim, quod olim diplomati appendebat, haud dubie ad verum Vladislavi II ducis sigillum confectum est. Qua re facile adducimur, ut monasterium Plassense verum quoddam eiusdem principis diploma habuisse credamus, quod temporibus ante dignitatem regalem ei concessam vindicandum sit. Quam quidem sententiam haec in diplomatis dorso, manu saec. XIII exeuntis scripta adnotatio confirmare videtur: „Aliud privilegium fundatoris incliti Wladezlay regis secundi Bohemorum. E genuino, quod diximus, Vladislavi ducis diplomate maiorem instrumenti spuri partem depromptam esse nostro iure suspicamur. Quod quantumque autem sit desumptum, statui non potest. — Monasterium iam duos annos ante conditum esse „Tabula abbatiarum ordinis Cisterciensis“ in cod. ms. Monacensi lat. 24022 annotat: „Anno domini 1144 abbatia Plassensis vel Plaz, dioc. Pragensis, Morimundi proneptis, Ebrach neptis, et filia Lanckheim.“ Chronologia ap. Manrique, Annal. Cistercienses, conventum VIII kal. aprilis 1145 in monasterium immigrasse dicit. Vide Winter, Die Cistercienser des nordöstl. Deutschl. I, pag. 330.*

Cum omnes in Christo pie viventes debito divini precepti teneantur, ut pauperes eius et maxime eos, qui, spreta omni terrena ambitione, ardenter desiderio amori dei adheserunt, foveare, amplecti atque manu tenere debeant, specialiter tamen convenit eis, qui ex dei largitate diviciis, honoribus ac dignitatibus pre ceteris in hoc mundo locupletati et adacti sunt, huiusmodi viros splendore sancte vite nitentes, devocatione bonę conversationis probatos, ad laudem divini nominis congregare et per eos misericordiam dei implorando veniam peccatorum sperare. Unde ego Wladizlaus, gratia dei Boemorum rex, cum socia thori mei Gerdrude sub obtentu indulgentię peccatorum simulque desiderio salutis 30 35 40 45 50 55 60 65 70 75 80 85 90 95 100 105 110 115 120 125 130 135 140 145 150 155 160 165 170 175 180 185 190 195 200 205 210 215 220 225 230 235 240 245 250 255 260 265 270 275 280 285 290 295 300 305 310 315 320 325 330 335 340 345 350 355 360 365 370 375 380 385 390 395 400 405 410 415 420 425 430 435 440 445 450 455 460 465 470 475 480 485 490 495 500 505 510 515 520 525 530 535 540 545 550 555 560 565 570 575 580 585 590 595 600 605 610 615 620 625 630 635 640 645 650 655 660 665 670 675 680 685 690 695 700 705 710 715 720 725 730 735 740 745 750 755 760 765 770 775 780 785 790 795 800 805 810 815 820 825 830 835 840 845 850 855 860 865 870 875 880 885 890 895 900 905 910 915 920 925 930 935 940 945 950 955 960 965 970 975 980 985 990 995 1000 1005 1010 1015 1020 1025 1030 1035 1040 1045 1050 1055 1060 1065 1070 1075 1080 1085 1090 1095 1100 1105 1110 1115 1120 1125 1130 1135 1140 1145 1150 1155 1160 1165 1170 1175 1180 1185 1190 1195 1200 1205 1210 1215 1220 1225 1230 1235 1240 1245 1250 1255 1260 1265 1270 1275 1280 1285 1290 1295 1300 1305 1310 1315 1320 1325 1330 1335 1340 1345 1350 1355 1360 1365 1370 1375 1380 1385 1390 1395 1400 1405 1410 1415 1420 1425 1430 1435 1440 1445 1450 1455 1460 1465 1470 1475 1480 1485 1490 1495 1500 1505 1510 1515 1520 1525 1530 1535 1540 1545 1550 1555 1560 1565 1570 1575 1580 1585 1590 1595 1600 1605 1610 1615 1620 1625 1630 1635 1640 1645 1650 1655 1660 1665 1670 1675 1680 1685 1690 1695 1700 1705 1710 1715 1720 1725 1730 1735 1740 1745 1750 1755 1760 1765 1770 1775 1780 1785 1790 1795 1800 1805 1810 1815 1820 1825 1830 1835 1840 1845 1850 1855 1860 1865 1870 1875 1880 1885 1890 1895 1900 1905 1910 1915 1920 1925 1930 1935 1940 1945 1950 1955 1960 1965 1970 1975 1980 1985 1990 1995 2000 2005 2010 2015 2020 2025 2030 2035 2040 2045 2050 2055 2060 2065 2070 2075 2080 2085 2090 2095 2100 2105 2110 2115 2120 2125 2130 2135 2140 2145 2150 2155 2160 2165 2170 2175 2180 2185 2190 2195 2200 2205 2210 2215 2220 2225 2230 2235 2240 2245 2250 2255 2260 2265 2270 2275 2280 2285 2290 2295 2300 2305 2310 2315 2320 2325 2330 2335 2340 2345 2350 2355 2360 2365 2370 2375 2380 2385 2390 2395 2400 2405 2410 2415 2420 2425 2430 2435 2440 2445 2450 2455 2460 2465 2470 2475 2480 2485 2490 2495 2500 2505 2510 2515 2520 2525 2530 2535 2540 2545 2550 2555 2560 2565 2570 2575 2580 2585 2590 2595 2600 2605 2610 2615 2620 2625 2630 2635 2640 2645 2650 2655 2660 2665 2670 2675 2680 2685 2690 2695 2700 2705 2710 2715 2720 2725 2730 2735 2740 2745 2750 2755 2760 2765 2770 2775 2780 2785 2790 2795 2800 2805 2810 2815 2820 2825 2830 2835 2840 2845 2850 2855 2860 2865 2870 2875 2880 2885 2890 2895 2900 2905 2910 2915 2920 2925 2930 2935 2940 2945 2950 2955 2960 2965 2970 2975 2980 2985 2990 2995 3000 3005 3010 3015 3020 3025 3030 3035 3040 3045 3050 3055 3060 3065 3070 3075 3080 3085 3090 3095 3100 3105 3110 3115 3120 3125 3130 3135 3140 3145 3150 3155 3160 3165 3170 3175 3180 3185 3190 3195 3200 3205 3210 3215 3220 3225 3230 3235 3240 3245 3250 3255 3260 3265 3270 3275 3280 3285 3290 3295 3300 3305 3310 3315 3320 3325 3330 3335 3340 3345 3350 3355 3360 3365 3370 3375 3380 3385 3390 3395 3400 3405 3410 3415 3420 3425 3430 3435 3440 3445 3450 3455 3460 3465 3470 3475 3480 3485 3490 3495 3500 3505 3510 3515 3520 3525 3530 3535 3540 3545 3550 3555 3560 3565 3570 3575 3580 3585 3590 3595 3600 3605 3610 3615 3620 3625 3630 3635 3640 3645 3650 3655 3660 3665 3670 3675 3680 3685 3690 3695 3700 3705 3710 3715 3720 3725 3730 3735 3740 3745 3750 3755 3760 3765 3770 3775 3780 3785 3790 3795 3800 3805 3810 3815 3820 3825 3830 3835 3840 3845 3850 3855 3860 3865 3870 3875 3880 3885 3890 3895 3900 3905 3910 3915 3920 3925 3930 3935 3940 3945 3950 3955 3960 3965 3970 3975 3980 3985 3990 3995 4000 4005 4010 4015 4020 4025 4030 4035 4040 4045 4050 4055 4060 4065 4070 4075 4080 4085 4090 4095 4100 4105 4110 4115 4120 4125 4130 4135 4140 4145 4150 4155 4160 4165 4170 4175 4180 4185 4190 4195 4200 4205 4210 4215 4220 4225 4230 4235 4240 4245 4250 4255 4260 4265 4270 4275 4280 4285 4290 4295 4300 4305 4310 4315 4320 4325 4330 4335 4340 4345 4350 4355 4360 4365 4370 4375 4380 4385 4390 4395 4400 4405 4410 4415 4420 4425 4430 4435 4440 4445 4450 4455 4460 4465 4470 4475 4480 4485 4490 4495 4500 4505 4510 4515 4520 4525 4530 4535 4540 4545 4550 4555 4560 4565 4570 4575 4580 4585 4590 4595 4600 4605 4610 4615 4620 4625 4630 4635 4640 4645 4650 4655 4660 4665 4670 4675 4680 4685 4690 4695 4700 4705 4710 4715 4720 4725 4730 4735 4740 4745 4750 4755 4760 4765 4770 4775 4780 4785 4790 4795 4800 4805 4810 4815 4820 4825 4830 4835 4840 4845 4850 4855 4860 4865 4870 4875 4880 4885 4890 4895 4900 4905 4910 4915 4920 4925 4930 4935 4940 4945 4950 4955 4960 4965 4970 4975 4980 4985 4990 4995 5000 5005 5010 5015 5020 5025 5030 5035 5040 5045 5050 5055 5060 5065 5070 5075 5080 5085 5090 5095 5100 5105 5110 5115 5120 5125 5130 5135 5140 5145 5150 5155 5160 5165 5170 5175 5180 5185 5190 5195 5200 5205 5210 5215 5220 5225 5230 5235 5240 5245 5250 5255 5260 5265 5270 5275 5280 5285 5290 5295 5300 5305 5310 5315 5320 5325 5330 5335 5340 5345 5350 5355 5360 5365 5370 5375 5380 5385 5390 5395 5400 5405 5410 5415 5420 5425 5430 5435 5440 5445 5450 5455 5460 5465 5470 5475 5480 5485 5490 5495 5500 5505 5510 5515 5520 5525 5530 5535 5540 5545 5550 5555 5560 5565 5570 5575 5580 5585 5590 5595 5600 5605 5610 5615 5620 5625 5630 5635 5640 5645 5650 5655 5660 5665 5670 5675 5680 5685 5690 5695 5700 5705 5710 5715 5720 5725 5730 5735 5740 5745 5750 5755 5760 5765 5770 5775 5780 5785 5790 5795 5800 5805 5810 5815 5820 5825 5830 5835 5840 5845 5850 5855 5860 5865 5870 5875 5880 5885 5890 5895 5900 5905 5910 5915 5920 5925 5930 5935 5940 5945 5950 5955 5960 5965 5970 5975 5980 5985 5990 5995 6000 6005 6010 6015 6020 6025 6030 6035 6040 6045 6050 6055 6060 6065 6070 6075 6080 6085 6090 6095 6100 6105 6110 6115 6120 6125 6130 6135 6140 6145 6150 6155 6160 6165 6170 6175 6180 6185 6190 6195 6200 6205 6210 6215 6220 6225 6230 6235 6240 6245 6250 6255 6260 6265 6270 6275 6280 6285 6290 6295 6300 6305 6310 6315 6320 6325 6330 6335 6340 6345 6350 6355 6360 6365 6370 6375 6380 6385 6390 6395 6400 6405 6410 6415 6420 6425 6430 6435 6440 6445 6450 6455 6460 6465 6470 6475 6480 6485 6490 6495 6500 6505 6510 6515 6520 6525 6530 6535 6540 6545 6550 6555 6560 6565 6570 6575 6580 6585 6590 6595 6600 6605 6610 6615 6620 6625 6630 6635 6640 6645 6650 6655 6660 6665 6670 6675 6680 6685 6690 6695 6700 6705 6710 6715 6720 6725 6730 6735 6740 6745 6750 6755 6760 6765 6770 6775 6780 6785 6790 6795 6800 6805 6810 6815 6820 6825 6830 6835 6840 6845 6850 6855 6860 6865 6870 6875 6880 6885 6890 6895 6900 6905 6910 6915 6920 6925 6930 6935 6940 6945 6950 6955 6960 6965 6970 6975 6980 6985 6990 6995 7000 7005 7010 7015 7020 7025 7030 7035 7040 7045 7050 7055 7060 7065 7070 7075 7080 7085 7090 7095 7100 7105 7110 7115 7120 7125 7130 7135 7140 7145 7150 7155 7160 7165 7170 7175 7180 7185 7190 7195 7200 7205 7210 7215 7220 7225 7230 7235 7240 7245 7250 7255 7260 7265 7270 7275 7280 7285 7290 7295 7300 7305 7310 7315 7320 7325 7330 7335 7340 7345 7350 7355 7360 7365 7370 7375 7380 7385 7390 7395 7400 7405 7410 7415 7420 7425 7430 7435 7440 7445 7450 7455 7460 7465 7470 7475 7480 7485 7490 7495 7500 7505 7510 7515 7520 7525 7530 7535 7540 7545 7550 7555 7560 7565 7570 7575 7580 7585 7590 7595 7600 7605 7610 7615 7620 7625 7630 7635 7640 7645 7650 7655 7660 7665 7670 7675 7680 7685 7690 7695 7700 7705 7710 7715 7720 7725 7730 7735 7740 7745 7750 7755 7760 7765 7770 7775 7780 7785 7790 7795 7800 7805 7810 7815 7820 7825 7830 7835 7840 7845 7850 7855 7860 7865 7870 7875 7880 7885 7890 7895 7900 7905 7910 7915 7920 7925 7930 7935 7940 7945 7950 7955 7960 7965 7970 7975 7980 7985 7990 7995 8000 8005 8010 8015 8020 8025 8030 8035 8040 8045 8050 8055 8060 8065 8070 8075 8080 8085 8090 8095 8100 8105 8110 8115 8120 8125 8130 8135 8140 8145 8150 8155 8160 8165 8170 8175 8180 8185 8190 8195 8200 8205 8210 8215 8220 8225 8230 8235 8240 8245 8250 8255 8260 8265 8270 8275 8280 8285 8290 8295 8300 8305 8310 8315 8320 8325 8330 8335 8340 8345 8350 8355 8360 8365 8370 8375 8380 8385 8390 8395 8400 8405 8410 8415 8420 8425 8430 8435 8440 8445 8450 8455 8460 8465 8470 8475 8480 8485 8490 8495 8500 8505 8510 8515 8520 8525 8530 8535 8540 8545 8550 8555 8560 8565 8570 8575 8580 8585 8590 8595 8600 8605 8610 8615 8620 8625 8630 8635 8640 8645 8650 8655 8660 8665 8670 8675 8680 8685 8690 8695 8700 8705 8710 8715 8720 8725 8730 8735 8740 8745 8750 8755 8760 8765 8770 8775 8780 8785 8790 8795 8800 8805 8810 8815 8820 8825 8830 8835 8840 8845 8850 8855 8860 8865 8870 8875 8880 8885 8890 8895 8900 8905 8910 8915 8920 8925 8930 8935 8940 8945 8950 8955 8960 8965 8970 8975 8980 8985 8990 8995 9000 9005 9010 9015 9020 9025 9030 9035 9040 9045 9050 9055 9060 9065 9070 9075 9080 9085 9090 9095 9100 9105 9110 9115 9120 9125 9130 9135 9140 9145 9150 9155 9160 9165 9170 9175 9180 9185 9190 9195 9200 9205 9210 9215 9220 9225 9230 9235 9240 9245 9250 9255 9260 9265 9270 9275 9280 9285 9290 9295 9300 9305 9310 9315 9320 9325 9330 9335 9340 9345 9350 9355 9360 9365 9370 9375 9380 9385 9390 9395 9400 9405 9410 9415 9420 9425 9430 9435 9440 9445 9450 9455 9460 9465 9470 9475 9480 9485 9490 9495 9500 9505 9510 9515 9520 9525 9530 9535 9540 9545 9550 9555 9560 9565 9570 9575 9580 9585 9590 9595 9600 9605 9610 9615 9620 9625 9630 9635 9640 9645 9650 9655 9660 9665 9670 9675 9680 9685 9690 9695 9700 9705 9710 9715 9720 9725 9730 9735 9740 9745 9750 9755 9760 9765 9770 9775 9780 9785 9790 9795 9800 9805 9810 9815 9820 9825 9830 9835 9840 9845 9850 9855 9860 9865 9870 9875 9880 9885 9890 9895 9900 9905 9910 9915 9920 9925 9930 9935 9940 9945 9950 9955 9960 9965 9970 9975 9980 9985 9990 9995 9999

devot[i]one invitavi et ut terram^a Boemę sanctitatis necessaria coabitacione illustraretur, sustentaretur et boni odoris aromatibus perfunderetur, devotissima petizione obtinui. Cunctis itaque vere fidei cultoribus, tam futuri, quam presentis temporis notum facio, quod prenotatis fratribus, tam ipsis, quam eorum successoribus, quoddam patris mei predium, quod Plaz² vocatur, cum omnibus suis attinentiis perpetuo iure possidendum contradidi. Ut autem habundantiori temporalium sufficientia adiuti, securius expeditiusque deo servientes continua orationibus vacarent, infra notatas villas cum omnibus appendiciis eisdem dei famulis addidi, quarum nomina sunt hec: Kaznev³ cum suis appenditiis, Vrasni⁴ cum suis appenditiis, Zechutici⁵ cum suis appenditiis, Nebrisini⁶ cum suis appenditiis, pro cuius tercia parte, quia ad episcopium Pragense pertinuit, villam meam Ssupam⁷ nomine, iuxta Rokezan⁸ sitam, episcopo Pragensi contradidi. Dacin⁹ partem salis de theloneo. Prage in Petrin¹⁰ vineam et duos vinitores cum possessione sua, in Mothos¹¹ Cecin hominem cum possessione sua et X hominum servitia ad dotem ecclesie pertinentia, Lechet hominem cum possessione sua. Potestatis meę quoque et domini Pragensis episcopi Ottonis auctoritate hoc idem confirmo, quatenus has prefatas possessiones, quas iuste et canonice ad usum deo militantibus dedi, sed et alias, si quas deinceps datus fuerit, vel si quis successorum meorum seu aliorum fidelium quelibet bona eis contulerit, ipsi et qui post eos successerint, firma et illibata possideant. Quod si qua in posterum ecclesiastica secularisve persona hanc meę donacionis dotem sciens instinctu diaboli violare vel aliter, quam contra^a eorum voluntatem, immutare temptaverit, secundo terciove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, ecclesiasticę distinctioni et eterne dampnationi se subiacere noverit. Facta sunt autem hec anno dominicę incarnationis millesimo ČXLVI, epacta VI, concurrente I, indictione XI, anno vero ducatus mei V. Hii sunt testes, qui presentes fuerunt, quando dominus abbas Plazensis recepit villam, que vocatur Teskoy¹² ab Ottone: dominus Geruarius prepositus et cancellarius, Martinus nepos eius, Laurentius, Sanctinus, Michahel, Uenantius, Rüdolfus, Heinramus iudex de Plizen, Rudolt senior de Claderub, Winter miles, Willehardus frater eius, Marquardus de Nouo castro, Boguhual villicus regis.

Datum per manum domini Gervasii, Wissegradensis prepositi et cancellarii, nonis augusti.

(S. P. D.)

35

396. a) ita A.

²⁾ Plasy, germ. Plass, distr. pol. Kralovice. — ³⁾ Kazňov, germ. Kasniau, a Plasy versus meridiem. — ⁴⁾ Vražný a Plasy versus occidentem. — ⁵⁾ Sechutice, quondam villa, nunc curia aratureae prope Hádačka et Výrov, distr. pol. Kralovice. — ⁶⁾ Nebřeziny, germ. Bruck, a Plasy versus merid. et orientem. — ⁷⁾ Stupno horní, distr. pol. Plzeň (Pilsen). — ⁸⁾ Rokycany, distr. pol. Plzeň. — ⁹⁾ Děčín, germ. Tetschen, ab Litoměřice (Leitmeritz) versus septemtrionem. — ¹⁰⁾ Petřín, germ. Laurenzberg. — ¹¹⁾ Motoly, distr. pol. Smíchov. — ¹²⁾ Čižkov prope Blovice, distr. pol. Plzeň.

Sigillum diplomati in membranae scidula quondam appensum nunc non exstat. At imaginem saltem „Lapis sepulchralis fundatoris . . . monasterii . . . de Plassio“ (ms. tabul. Musaei regni Boh.) pag. 17 et Pubitschka, Chronol. Gesch. Böhmens IV Th., tom. I, pag. 312 servaverunt. Quae quidem imago, licet perperam sit confecta minimeque accurata, tamen sigillum diplomati quondam adfixum ad eandem formam atque sigillum diplomatici num. 157 revocandum esse, verisimile facit. Cf. Dobner l. l. pag. 303 not. q.

5

397.

(FICTUM.)

Fridericus I, Romanorum rex, cum Henrico, duce Saxonie, conqueritur Bohemorum ducem curiam suam contempsisse.

[1152 post mai.]

10

Exstat in Codice epistolari Reinhardsbrunnensi saec. XII fol. 41^v, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur (A).

Höfler, Fränkische Studien III, in: Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. tom. V (1850, pars II), pag. 56, num. 75. — Sudendorf, Registrum II, pag. 129, num. 50. = Erben, Reg. I, pag. 129, num. 289. — Cod. dipl. Saxonie regiae, I Hauptth., tom. II, pag. 260, num. 374 (perperam ad ann. 1170).

15

Epistolam non nisi dictamen fictum esse, merito declaravit Prutz, Kaiser Friedrich I, tom. I, pag. 40, not. 2; vide etiam Wattenbach in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. XIV, pag. 57 sq.

20

Dei gratia Romanorum rex¹ Saxonico duci² salutem et gratiam. Quoniam te mihi semper fidum cognovi, placuit iniuriam nostrę potestatis tuę patefacere dilectioni, qua Boemiorum dux³ curiam nostram⁴ contempsit, neglector existens imperialis edicti. Igitur habita curia, consultis regni primatibus, regiam in hoc iniuriam vindicabo, nisi forte tui causa, quia te affinem sibi et amicissimum scio, aliquid de censura equitatis relaxavero.

25

398.

(FICTUM.)

Ludovicus II, landgravius Thuringiae, Fridericum I, Romanorum regem, robat, ut praedium, pro quo nuper eum adiit, sibi donare velit. Contra Bohemiae ducem ei assistere promittit.

30

[1152.]

Exstat in Codice epistolari Reinhardsbrunnensi saec. XII, qui in bibliotheca Pommersfeldensi asservatur, fol. 42 (B).

397. ¹⁾ Fridericus I. — ²⁾ Henrico Leoni. — ³⁾ Vladislavus II. — ⁴⁾ Scilicet illam, quae habita est Merseburgae anno 1152; vid. Alberti Stadensis Chron. ad h. ann.; cf. etiam Vincentii Prag. Chron. ad ann. 1154 in Font. rer. Boh. II, pag. 421.

35

Höfler, Fränkische Studien III, in Arch. f. Kunde österr. Gesch.-Qu. tom. V (1850 pars II) pag. 57, num. 77. — Sudendorf, Registrum II, pag. 130, num. 52. — Erben, Reg. I, pag. 130, num. 290. — Cod. dipl. Saxoniae reg. I Hauptth., tom. II, pag. 260, num. 373 (perperam ad ann. 1170). — Dobenecker, Reg. dipl. hist. Thuringiae II, pag. 2, num. 10 (reg.).

5 *Epistola haec non est nisi dictamen fictum; cf. quae ad num. 397 adnotavi.*

Gloriosissimo regi¹ lantgrafiū² fidem atque servitium. Littere serenitatis
vestrę plurimum mihi leticię contulerunt, et, quia nichil me apud vos non^a im-
petraturum scio, ut preedium, pro quo nuper vos adii, mihi detur, exoro. De duce
autem^b Boemiorum³ satis compertum habeo, unde ad curiam⁴ in tempore veniam
10 et in omnibus, quę preceperitis, adiutor existam.

399.

(*FALSUM SAEC. XII EX.*)

*Vladislaus II, rex Bohemiae, monasterium Litomislense tuendum suscipit,
possessiones ei ab antecessoribus suis datas confirmat novasque addit.*

15 *Pragae 1167 ian. 20.*

*Instrumentum diplomatis autographi instar in membrana manu saec. XII exeuntis scriptum
in tabulario terrae Moraviae Brunnae asservatur (A).*

Berghauer, *Protomartyr poenitentiae*, pag. 252. — Dobner, *Annal. Hagec.* VI, pag. 42
et 453 (fragm.) — Boczek, *Cod. dipl. Mor.* I, pag. 277, num. 302. — Erben, *Reg. I*,
20 pag. 138, num. 319.

Palacký apud Erben l. l. pag. 624 diplomatis fidem in dubitationem vocavit, argumentis
nullis allatis. Immo diploma iam sermonis ipsius forma parum exhibet fidei, tum nonnullas
res prorsus falsas adfert, quae quominus genuinum verumque esse credamus, prohibent.
In testibus Daniel, episcopus Pragensis, adfertur, qui iam ab octobri mense anni 1166
25 Fridericum imperatorem in expeditione Italica comitabatur (vid. *Vincentii Chron. in Font.*
rer. Boh. II, pag. 458; cf. etiam supra num. 234 sq.) Tum archidiaconus Sacensis hic
Paltñir appellatur, cuius verum nomen Adalbertus erat. In donatoribus etiam „Radouan
archidiaconus Olomucensis“ appetet: quod quidem nomen in ecclesiae Olomucensis necrologo,
30 quo archidiaconi omnes enumerantur, non invenitur (vide Dudík, Mährens allg. *Gesch.* III,
pag. 377, not. 3). Praeterea sigillum plane alienum est ab iis sigillis, quibus alia et genuina
huius regis diplomata instructa sunt. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest,
quin diploma ea qua servatum est forma posterius confectum spuriumque sit. In quo
conficiendo adhibitum esse videtur papale quoddam tuitionis privilegium, e quo prior
pars usque ad testium nomina descripta est. In possessionibus et redditibus describendis
35 privilegii auctor memoriis antiquis verisimillime usus est. — Locorum nomina explicat
Herm. Jireček, Župa Litomyšlská, in *Památky archaeolog.* II, pag. 28 et Zd. Nejedlý,
Dějiny města Litomyšle I (1903).

398. a) ,non^c omittit B.

40 1) *Friderico I.* — 2) *Ludovicus II, Thuringiae landgr.* — 3) *Vladislavo II.* — 4) *In
Merseburg.*

¶ In nomine sancte et individue trinitatis. ¶ Ego^a Wladizlaus dei gratia
 Boemorum rex secundus^a omnibus Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris,
 in perpetuum. Ad hoc regni cura nobis a provisore omnium bonorum deo
 concessa est, ¶ ut^b sanctam religionem studeamus modis omnibus propagare et
 loca venerabilia cum ipsis personis divino servitio mancipatis attentius confovere,
 quatenus nullis pravorum hominum inquietentur molestiis vel importunis fatigentur
 angariis. Eapropter ecclesiam Lutomislensem,¹ in qua regulares canonici divino
 mancipati sunt obsequio, sub sancti Wencezlai et nostra protectione suscipimus
 et presenti privilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones,
 quęcumque bona, tam Brecizlai loci illius ¶ fundatoris, vel Sobezlai eiusdem loci 10
 amplificatoris, quam aliorum dei fidelium dono vel concessione possident, aut
 in futurum iuste et canonice poterunt adipisci, firma eis eorumque successoribus
 et illibata permaneant. Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem
 ecclesiam temere perturbare aut eius bona seu possessiones auferre, retinere,
 minuere vel quibuslibet molestiis fatigare. Quod si qua ecclesiastica secularisve 15
 persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam venire temptaverit,
 secundo terciove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis
 honorisque dignitate^b careat et episcopo sit potestas a sacro corpore et sanguine
 domini nostri Iesu Christi eam alienandi. Cunctis autem eidem ecclesie iusticiam
 servantibus et hic fructum bone actionis et in futuro premia eterne pacis retr- 20
 buantur. Amen. Huius vero confirmationis nostrę testes sunt: fratres mei Theobaldus
 et Heinricus, filii quoque mei Fridericus^c et Zuatopluc, Daniel episcopus
 Pragensis, Iohannes episcopus Morauiensis, Geruasius cancellarius et prepositus
 Wissegradensis, Olricus prepositus Pragensis, Iurata prepositus Melnicensis, Palnir²
 Sacensis, Domazlau archidiaconus Pragensis, Peregrinus Curimensis, Slauon 25
 Gradicensis, Othmar Bolezlauensis, Bertholdus de Rudnic, Dethleb de Behin, Bu-
 dilou castellanus Pragensis, Bznata Wissegradensis, Iarogneu Satcensis, Nemoy
 de Netolic, Drisizlau de Plzen, Sdezlau de Curim et alii quam plures. Heę autem
 sunt donationes loci illius: Dux Brecizlaus dedit villam Secri³ cum duobus aratis
 et duobus aratoribus. Restoceh⁴ dedit fabrum nomine Mucek cum filiis et filiabus. 30
 Nadubraunici⁵ dedit equas indomitas cum pascuis et custodibus earum et Iwan
 et Dobrach. Pistorem nomine Ian, cuius filius Nemoy postea pro redemptione
 suimet emit servum nomine Valdic^d cum uxore et filiis et filiabus. Dedit etiam
 premium Nedosine⁶ cum apibus et custode earum nomine Zouol cum filiis et

399. ^{a)} ,Ego—secundus‘ atramento magis distincto, sed eadem manu scriptum. — ^{b)} fere illegibile. — ^{c)} litterae ,eric⁹ iam fere evanuerunt. — ^{d)} nomen fere illegibile.

¹⁾ Litomyšl, germ. Leitomischl, ad fl. Loučná ab Chrudim versus meridiem et orientem. — ²⁾ Recte Adalbertus. — ³⁾ Seč vidlatá prope Litomyšl. — ⁴⁾ Řestoky, distr. pol. Chrudim. — ⁵⁾ Doubravice, distr. pol. Pardubice. — ⁶⁾ Nedošín prope Litomyšl.

filiabus. U gradisci⁷ dedit duos piscatores Wec et Zoretam cum omni prole sua. De moneta dedit ducentos denarios omni sabbato accipiendos. De porta terre, que dicitur Natrstenici,⁸ dedit sal ungaricum, omulum quoque per totum Grutou⁹ colligendum. Constituit etiam, ut si quis quamcumque feram in territorio illo 5 ceperit, partem carnium eius ecclesię illi solvat, et qui non solverit, trecentos nummos castellano, bovem vero ecclésia habeat. Hinov¹⁰ singulis annis dedit quatuor boves, duas vaccas et quatuor oves, pro quibus omnibus ego Wladizlaus rex postea rogatu pauperum illa scilicet persolventium constitui mille et quin- gentos nummos accipiendos. Dux Sobezlaus dedit villam Crecouice.¹¹ Ego etiam 10 rex Wladizlaus dedi preedium meum Repine¹² et terram, Lutomisli, deiectis inde hominibus. In villa autem Lozic¹³ dedi, quicquid vel Sdico episcopus emerat, vel quod homines vim castellanorum ferre non valentes, desertum reliquerant. Terram etiam, quam pater meus ioculatori suo nomine Dobrete in villa Zalasaz¹⁴ dederat, ego illi ecclesię contuli. Uxor autem mea nomine Gertrudis dedit duas 15 villas Kolodege¹⁵ et Rikouice¹⁶ et terram in villa Lepeiouic¹⁷ ad Tinec¹⁸ perti- nentem, ubi postea abbas Iohannes emit terram a comite Cazlau. Idem etam^e abbas emit terram in villa Trizcouici,¹⁹ in qua quidam homo Modlata cum filio suo nomine Petro, veniens in ecclesiam supradictam ad conversionem, dedit terram suam. Dux Otto dedit in Morauia tres villas: Pametice,²⁰ Wasan²¹ et 20 Richouiee.^f²² Comes Bauor dedit villam Iwanouice²³ et omnes villas suas, quas habuit in Morauia pter^g unam, quam dedit nepoti suo Dlugomilo. Petrus filius Lubmani dedit villam suam Nabucine.²⁴ Ianek miles dedit preedium suum, quod vocatur Naujezdci,²⁵ et terram, quam emit a Prauota. Paulus filius Pabes dedit terram Naksacigore.²⁶ Zobezlauec agazo dedit preedium Lutosicih,²⁷ ubi reliquum

25   399. e) ,eta' A. — f) genuine scriba 'Richouie' posuit, postea tamen lapsus corrigere volens alteram ,e' addidit; sed primam ,e' in litteram ,c' corrigere oblitus est. — g) titulus supra ,p' ad syllabam ,pre' significandam errore scribentis deest.

?) Hradiště; situs loci incertus est. — ⁸⁾ Trstenice, nunc Loučná. — ⁹⁾ Hru- tovsko, districtus denominatus ab loco Hrutov, qui situs erat quondam prope Benátky ab Litomyšl versus merid. et orientem; cf. Sedláček in Památky archaeo- logické VIII, pag. 59; Nejedlý, Dějiny m. Litomyše I, pag. 16. — ¹⁰⁾ Chýnov, quondam arx provincialis, nunc oppidum, distr. pol. Tábor. — ¹¹⁾ Křekovice villa quondam verisimillime ibi sita, ubi nunc est viculus Vyšnary prope Litomyšl. — ¹²⁾ Řepníky, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ¹³⁾ Lozice, distr. pol. Vysoké Mýto. — ¹⁴⁾ Zalažany, distr. pol. Vys. Mýto. — ¹⁵⁾ Koloděje, iam non exstat; Orth et Sládek (Topogr. slovník Čech), Koloděje in distr. pol. Pardubice hic dici putant. — ¹⁶⁾ Říkovice, distr. pol. Litomyšl. — ¹⁷⁾ Lepejovice quondam villa, nunc domus solitaria prope Veselí in distr. pol. Pardubice. — ¹⁸⁾ Týnec n. L., germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolín. — ¹⁹⁾ Tržek, distr. pol. Litomyšl. — ²⁰⁾ Pamětice, distr. pol. Boskovice. — ²¹⁾ Vážany, distr. pol. Boskovice. — ²²⁾ Říkovice? — ²³⁾ Vejvanovice, distr. pol. Chrudim. — ²⁴⁾ Bučina, distr. pol. Vysoké Mýto. — ²⁵⁾ Újezdec, distr. pol. Litomyšl. — ²⁶⁾ Na kači hoře, locus prope Osik, distr. pol. Litomyšl. — ²⁷⁾ Litošice, distr. pol. Čáslav.

terre cum sexcentis milibus nummorum abbas Iohannes et abbas Deocarus emerunt. Prepositus Groznata dedit villam Olsan.²⁸ Frater Nemoy dedit villam Rugne.²⁹ Radouan^h archidiaconus Olomucensis cum cognatis suis nomine Dmitr et Petro dedit terram in villa Iwanouic.^h³⁰ Abbas Deocarus emit silvam a fratribus de sancto Laurentio³¹ iuxta Grubouic³² et terram iuxta Domasic,³³ que vocatur Nakorniceh;³⁴ cui quoque ego Wladizlaus rex contuli quoddam prediolum iuxta villas suas Krecouici¹¹ et Rikouici¹⁶ cum flumine, quod vocatur Dezna,³⁵ a Lubna³⁶ usque ad pontem, qui est in longis pratis. Dedi etiam silvam totam a loco, qui vocatur Preseka,³⁷ cum pratis omnibus usque ad fluvium, qui dicitur Zuitaua.³⁸ Dedi etiam forum ecclesie Lutomislensi in Grutou³⁹ feria IIII in perpetuum. Dedi etiam Grussoua⁴⁰ cum flumine Trstenice⁸ usque ad Uzplisę⁴¹ et silva, que dicitur Mokrenicę.⁴² Dedi etiam Zuabenice⁴³ cum flumine Dezna³⁵ a ponte, qui est in longis pratis, usque ad villam Cerekvice⁴⁴ et silvam totam, que dicitur Proznice et Prozne. Bogunouice,⁴⁵ Cerekvice⁴⁴ cum flumine et silva nurus mea uxor Friderici licentia nostra eidem ecclesie contulit. Quatuorⁱ tabernarios prefate ecclesie dedi in perpetuum, nullo generali interdicto obstante, et hoc idcirco excepimus, ut ferrum ad opus ecclesie semper exinde conquiratur. Circuitum etiam ego rex Wladizlaus eidem ecclesie contuli, qui dicitur Nalubnem,⁴⁶ cum pratis omnibus, que vocantur Napolickah,⁴⁷ et silvam totam ab ortu Dezne^k³⁵ usque ad fluvium, qui dicitur Zuratka.⁴⁸ Statuimus etiam et firmiter observari precepimus a domno abbe prefate ecclesie et omnibus successoribus suis, ne umquam aliquibus hominibus villas in ipsa silva ponere aut quippiam operis ad usus proprios elaborare consentiant, excepto hoc solo, si fratres eiusdem loci aliquid utilitatis voluerint et poterint in ipsa silva operari, cum dei benedictione

399. ^{h)} ,adojan—Iwanouic' *alia atramento magis distincto, sed eadem manu scriptum.* — ⁱ⁾ *Quatuor' obscuriore atramento alia manu in loco raso scriptum A.* — ^{k)} ,ortu Dezne' *obscuriore atramento et alia manu (eadem, qua superius ,quatuor') in loco raso scriptum A.*

²⁸⁾ Volšany prope Litomyšl. — ²⁹⁾ Nomen hoc explicare nequeo. — ³⁰⁾ ? Ivanovice, germ. Eiwanowitz, distr. pol. Vyškov (Wischau). — ³¹⁾ In Opatovice, distr. pol. Pardubice. — ³²⁾ Roubovice, distr. pol. Chrudim. — ³³⁾ Domašice villa quondam verisimilime ibi sita, ubi nunc est Velké Sedliště, distr. pol. Litomyšl. — ³⁴⁾ Kornice prope Velké Sedliště. — ³⁵⁾ Desná, fluvius, qui prope vicum Tržek in flumen Loučná influit. — ³⁶⁾ Lubný rivus in fl. Desná influens. — ³⁷⁾ Přeseka; situs loci huius incertus est. — ³⁸⁾ Svitava fl. Moraviae. — ³⁹⁾ Hruťov; iam non exstat; vide not. 9. — ⁴⁰⁾ Hrušová, distr. pol. Vysoké Mýto. — ⁴¹⁾ Ples collis prope Vysoké Mýto in dextra fl. Loučná (Trstenice) ripa. — ⁴²⁾ Mokřenice silva quondam prope Morašice in sinistra fluvii Desná ripa. — ⁴³⁾ Švábenice villa sita quondam apud Heřmanice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁴⁾ Cerekvice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁵⁾ Bohňovice, distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁶⁾ Regio circum villam Lubná in distr. pol. Litomyšl. — ⁴⁷⁾ Ab Litomyšl versus meridiem, ubi nunc oppidum Polička est. — ⁴⁸⁾ Svatka, alias Švarcava in Bohemia et Moraviae terminis.

et nostro favore prosequantur. Iohannes,⁴⁹ episcopus Morauiensis, filius Obiden, circuicionem ultra Zuha⁵⁰ et Uodná,⁵¹ quam ego dederam ei, eidem ecclesię contulit. Milota filius Sdezlai veniens ad conversionem duas villas dedit: Blegou⁵² et Nabrezine.⁵³ Milácco archidiaconus Cahouicih⁵⁴ de terra ad aratrum eidem 5 ecclesię dedit. Martinus etiam circuitum, qui dicitur Nazgori,⁵⁵ eidem ecclesie dedit. Ego quoque¹ rex Wladizlaus pro augendo dei servorum numero eidem ecclesię totam silvam, agros et omnia prata usque ad rivum Zlupnice⁵⁶ contuli preter solam villam Domasic.⁵⁷ Et quoniam prefatam ecclesiam numerositate villarum dotare non potui, silvam totam a rivo iam dicto usque ad flumen Tre-10 boua⁵⁸ et de hinc quousque fines^m Boemie protenduntur, in dotem perpetuam eidem^m ecclesię contradidi et coramⁿ testibus superius nominatis presens scriptum sigillo meo roborare curavi.¹

Data Prage per manum Geruasii cancellarii et prepositi Wissegradensis XIII° kal. februarii, anno dominice incarnationis millesimo CLXVII, regni vero Wladizlai 15 regis VII°.

(S. P. F.)

20 *Diplomati appensum est scidula membranea parvum fragmentum sigilli e cera rubida confecti. In priore sigilli parte figura conspicitur viri stantis lorica hamata induiti, qui manu sinistra scuto triangulari innititur, dextra vexillum tenet. Ex circumscriptione non nisi litterae . CESL . . . supersunt. In posteriore parte vestigia sunt figurae in solio sedentis, quae dextra sceptrum tenet. Ex circumscriptione litterae tantum EX bū ser- vatae sunt.*

400.

(FALSUM S. XIV IN.)

25 *Guillelmus de Pulin monasterium dominarum ordinis Praemonstratensis in Kounice fundat eique villas tres donat, consentiente uxore sua Sophia et filio Svatoslavo; ecclesias quasdam in bonis suis constructas et postea con- struendas cum pleno iure patronatus addit.* — 1173 —.

30 *Instrumentum diplomatici autographi instar manu saec. XIV ineuntis in membrana scriptum in tabulario principis de Liechtenstein Vindobonae asservatur (A).*

399. *i) Ego quoque — roborare curavi^c alio atramento alia manu saec. XII posterius scriptum A. — m) vox haec paene evanuit. — n) ductus litterarum ,didi et co^c vix legi possunt.*

35 *49) III, 1150—1157. — 50) Suchá prope Litomyšl. — 51) Vodná, iam non exstat. — 52) Blahov, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz). — 53) ? Březno Velké, germ. Gross-Priesen, distr. pol. Ústí nad Labem (Aussig). — 54) ? Čakovice Velké, distr. pol. Karlín (Karolinenthal). — 55) Zhoř, distr. pol. Litomyšl. — 56) Sloupnický potok. — 57) Třebovka fl. in Orlice influens.*

Diploma spurium et saeculo XIV ineunte demum confectum esse demonstrat Fr. Wilhelm, Die Gründungsurkunde des Klosters Kanitz. — Non tamen negare ausim, primam saltem litterarum partem genuino fundationis diplomati depromptam esse posse, ad quam etiam testium nomina referenda esse videntur. — Annus 1173, quem litterae exhibent, non consentit cum iis, quae de monasterii Kounicensis primordiis ex Gerlaci Milov. Chron. ad ann. 1181 nota sunt (v. Font. rer. Boh. II, pag. 477). Quae quidem res scriptoris errore explicari potest; genuinum enim fundationis diploma, quo instrumenti nostri auctor verissimilime usus est, anno MCLXXXIII sine ulla dubitatione datum est, cum sororum conventus de coenobio Louňovicensi monasterium Kounicense adiisset (Font. rer. Boh. II, pag. 483).

In nomine domini amen. Ne noverca memorie oblivio suis votis locum 10 habeat, humana providit ratio gestis quibuslibet solemniter celebratis in testimonium sequacibus per certa subvenire remedia scripturarum. Noscat igitur tam presens etas, quam successura posteritas, quod ego Wilhelmus dictus de Pulin progenitorum meorum et proprie saluti per pietatis opera cupiens salubriter 15 providere, cenobyum dominarum Premonstratensis ordinis in Chunycz¹ in honore dei et matris sue virginis gloriose fundavi et auxiliante spiritus sancti gracia construxi. Cui cenobio ad sustentationem personarum in eodem deo famulancium ex consensu dilecte coniugis mee Sophie et dilecti filii mei Zwathozlai unanimi voluntate has villas, videlicet: Cunicz,¹ Milchan,² Branycz³ cum omnibus iuribus 20 et pertinenciis ad ipsas villas ab antiquo spectantibus dothalicci tytulo hereditario iure contuli perpetuo possidendas, certus ibi recte locanda fore beneficia, ubi virtutum merita cumulantur. Volens insuper predictum cenobium et personas ibidem degentes ampliori refocillamine sublevare, ecclesias subscriptas, scilicet in Chunicz,¹ Pulin,⁴ Zes,⁵ Myculov,⁶ Dunayouicz,⁷ Hermanicz⁸ in bonis meis constructas, et si que fuerint auxiliante domino in posterum construende, cum 25 pleno iure patronatus, quo successione paterna gaudebam legitime in eisdem, memorato cenobio liberaliter contuli et libenter. Ut autem hec omnia locum obtineant et robur perpetue firmitatis, maxime ne aliquis scrupulus ambiguitatis super donacione mea et ordinacione huiusmodi in posterum valeat suboriri, presentem conscribi literam et sigilli mei munimine disposui comuniri. Acta 30 sunt hec anno domini M^o L^o XXIII in presencia testium subscriptorum, qui sunt: venerabilis vir Godeschalcus abbas Syloensis, Ratybor de Deblyn, Gerhardus de

400. ¹⁾ Kounice (*Dolní*), germ. Kanitz, prope Ivančice (*Eibenschitz*), distr. pol. Brno (*Brünn*). — ²⁾ Mělčany, germ. Mieltschan, distr. pol. Hustopeče (*Auspitz*). —

³⁾ Bránice Německé, germ. Deutsch-Branitz, prope Kounice. — ⁴⁾ Pálava, germ. Pollau, distr. pol. Mikulov (*Nikolsburg*). — ⁵⁾ Nomen hoc explicare nequeo. — ⁶⁾ Mikulov, germ. Nikolsburg — ⁷⁾ Dunajovice Dolní, germ. Unter-Tannowitz, distr. pol. Mikulov. — ⁸⁾ Fortasse Heřmanice, distr. pol. Mor. Krumlov (*Mähr. Kromau*).

Zbrazlau, Berosimer^a de Coualov, Ranozir de Ranozirou, Radozlaus de Cebloivicz,
Hrut de Bucouin, Stephanus de Medlov, Wsezlau et frater suus Iacobus de Borutov,
Leo de Clobuc et alii quam plures fideles Cristi.

(S. P. D.)

5   *Sigillum, quod in filis sericis suspensum erat, deperditum est.*

401.

(FALSUM S. XIII.)

Fridericus I, imperator Romanorum, Ottoni comiti de Gelria castrum
Neomagense (Nimwegen) et trecentas marcas de theloneo ibidem concedit. —
10   Inter testes: ,Wenceslaus dux Bohemie.'

Apud Maguntiam 1182 mense maio.

15   Bondam, Charterboek der Hertogen van Gelderland I, pag. 236. = Cod. dipl. Saxoniae
regiae I Hauptth., tom. II, pag. 322, num. 464 (tantum series testium). — Boczek, Cod.
dipl. Mor. I, pag. 286, num. 309 (perperam ad ann. 1172). = Erben, Reg. I, pag. 149,
num. 336. — Stumpf, Reg. num. 4345.

Privilegium hoc spurium et saeculo XIII demum satis inepte confectum esse docuit
Ficker, Beitr. z. Urkundenlehre I, pag. 331.

402.

(FALSUM S. XIII.)

20   Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Johannis Hierosolymitani Pragae
possessiones non paucas donat et ab aliis collatas confirmat eiusque hominibus
de Ivanovice et Hrobniky eandem libertatem concedit, quae ab antecessoribus
suis episcopatui Olomucensi concessa est. — 1183 —.

25   Instrumentum diplomatici autographi instar manu saec. XIII fere medii in membrana
exaratum in bibliotheca publica in La Valetta (Malta) asservatur (A).

Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 245, num. 39 (ex apogr. tabularii magni prioratus
Melit. Pragae). = Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 307, num. 331. = Erben, Reg. I, pag. 168,
num. 376. = Dudlk, Des Hzgt. Troppau ehem. Stellung, pag. 246, num. 9 (frgm.). —
30   Cod. dipl. Silesiae VII, pars 1, pag. 39, num. 51 (reg.). — Geschichtsquellen d. Grafsch.
Glatz I, pag. 9 (reg.). — Prutz, Malteser Studien, in Löher's Archival. Zeitschr. VIII
(1883), pag. 102, num. 4 (ex autogr.). — Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospit.
de s. Jean I, pag. 438, num. 650 (ex autogr.).

400. a) ,B'olimer^c A.

Palacký ap. Erben l. l. pag. 624 diploma dubium nec ante ann. 1185 scriptum esse adnotavit; vide et. Dějiny³ I, 2 pag. 86, not. 71, pag. 441 et 450. In eadem sententia est etiam Dudík, Mähr. allg Gesch. IV, pag. 76, not. 2. — Demel, Konrád Ota, první markr. Mor., in Časop. Matice Mor. XVIII (1894), pag. 303 not. *) recto iudicio usus diploma spurium esse putat. Sane iam litterae ipsae, quae saeculi XIII fere medii formam exhibent, diploma non genuinum esse, manifesto declarant. Annus Friderici ducis principatus cum anno incarnationis non congruit. Praeterea in testibus Kain episcopus Olomoucensis perperam adfertur, cum Gerlaco Milovicensi auctore (v. Fontes rer. Boh. II, pag. 498) certum sit, in natalibus domini (25 dec.) 1183 Pelegrinum episcopum, Kaini antecessorem, adhuc in vivis fuisse; cf. Dudík, Mähr. Gesch. IV, pag. 65, not. 2.

5

10

¶ In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. ¶ Ego Fridericus, dei gratia dux Boemorum, circumspiens^a et considerans patris mei beatę memorię Wladizlay regis et aliorum predecessorum || meorum facta commendabilia, scilicet in ecclesiis, quas deo et sanctis eius edificaverunt, et in beneficiis ac possessionibus ibidem deo servientibus habundanter collatis, cogitavi apud me, ut et || ego in aliquibus sequerer vestigia eorum et, si non cum primis, saltem cum muliere paupere offerrem minutum in gazofilacium domino. Cum ergo de hiis, quę ad me hucusque per successiōnem attavorum et avorum devenerant, aliqua diversis cenobiis contulisse, venit michi in mentem hospitale Ierosolitanum,^b cui a principio^c sui principatus se pater meus devoverat, et ei aliqua in suo regno contulerat. Huius autem hospitalis^c audiens facta fere impossibila, sed quia dei sunt possilia, deliberavi de mea liberalitate aliqua ei conferre, aliqua minus ei utilia utilioribus commutare, aliqua vero reddere, quę pater meus usque ad vitę suę finem annuali censu redimens retinuerat. Dedi ergo ei ecclesiam¹ cum consensu et petione uxoris męę, quam ipsa inter Pragam et Wisegrad in honore beati Iohannis ewangelistę edificaverat ob memoriam victorię divinitus michi concesse. Circa quam ecclesiam dedi ei terram ad coronam meam pertinentem ad unum aratrum. Dedi etiam ei Botic² fluvium cum loco piscinę et molendini. Tradidi etiam ei villam iuxta Vicain³ iacentem, nomine Tynec,⁴ cum silva, quę super Albeam iacet, ei pertinente. Pro Borislau⁵ autem et eius pertinentiis do ei quasdam villas quondam ad Sathec⁶ pertinentes, iam diu fere desertas, quarum nomina sunt hęc: Ztare zedlo,⁷ Sblasin,⁸ Inmerouic,⁹ Krizi,¹⁰ Vzahradky,¹¹

15

20

25

30

402. a) ita A errore scriptoris pro ,circumspiciens'. — b) ita A pro ,Ierosolitanum'. — c) ita A.

¹⁾ Ecclesia s. Johannis quondam in Bojiště in Nova civitate Pragensi. — ²⁾ Botič, rivus, qui sub Vyšehrad in fl. Vltava (die Moldau) influit. — ³⁾ Nomen hoc explicare nequeo. — ⁴⁾ Týnec nad Labem, germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolín. — ⁵⁾ Bořislav, germ. Boreslau, distr. pol. Teplice. — ⁶⁾ Žatec, germ. Saaz. — ⁷⁾ Staré sedlo, villa prope Úterý (germ. Neumarkt) in distr. pol. Teplá (Tepl) quondam sita. — ⁸⁾ Blažim, nunc fortasse Plačín, germ. Plaschin, distr. pol. Teplá. — ⁹⁾ Iam non exstat. — ¹⁰⁾ Krsy, germ. Girsch, distr. pol. Teplá. — ¹¹⁾ Zahrádka, germ. Sahrat, distr. pol. Teplá.

35

40

Skirisici,¹² Na polene,¹³ Kaysowici.¹⁴ Trihonin¹⁵ villam, quam mea propria pecunia
 emi a comite Jurik de Milevzche, dedi domui hospitalis. Confirmo etiam Mal-
 mirostrov,¹⁶ quam comes Hrabise fideli servicio suo a me deservivit et eidem
 domui contulit. Do etiam et confirmo Wpolome,¹⁷ Wranow¹⁸ et omnem silvam
 5 circa et infra illas villas iacentem, quę vulgariter dicitur hole, ubi custodes silve
 mee fuerunt, qui vulgariter dicuntur hayni. Quarum villarum culta et inculta
 ipsem presens circuire precepi Hrabysam, summum curie męe camerarium, et
 Matheum, summum curie mée venatorem. Quam circuicionem Iherusalem vocari
 precepi et in ea ecclesiam fieri iussi in honore sancti Sepulchri dominici et
 10 beati Iohannis baptiste. Confirmo autem ei omnes donationes, que in diebus
 principatus mei date sunt vel dabuntur ei, utpote donationem uxoris mée, scilicet
 parrochiam sancte Marię ad Argentariam,¹⁹ ita, quod nulli liceat ibi aliam eccle-
 siam edificare preter voluntatem eorum. Et aliam parrochiam, que edificatur
 in Kadan²⁰ super Egram fluvium. Confirmo etiam villam Trebic,²¹ quę iacet super
 15 fluvium, qui dicitur Mrilina,²² quam eadem uxor mea ipsi contulit. Nichilominus
 assensi et assentio omnibus nobilibus meis, qui ei elemosinas suas vel dederint,
 vel deinceps dare voluerint, sicuti Petro filio Milgozt, qui predictę domui por-
 tionem, quę eum contingebat, hereditatis contulit. Confirmo etiam ecclesiam,
 in honore beate Marię dedicatam et omnia ad ipsam spectantia, ligneam etiam
 20 ecclesiam, quam construxit Bohuse barbatus, beneficio castri in Cladesche²³ hono-
 ratus, et terram ad unum aratrum ante castrum Hradech,²⁴ quam dedit iam
 nominate domui Ozel, filius Hirdete. Confirmo iterum villam Iwanowic²⁵ super
 Hanam fluvium in Moraavia, quam Troianus et fratres sui, filii Dluhomili, dederunt,
 et villam Belchic,²⁶ quam Drisizlaus, filius Helie dedit. Confirmo etiam terram
 25 desertam in Modleiouic²⁷ ad unum aratrum in provincia Prerouensi,²⁸ perti-
 nentem ad castrum Hradec;²⁹ terra autem eadem vocatur Koberic.³⁰ Confirmo

402. ¹²⁾ Skršice, iam non exstat. — ¹³⁾ Polinka, germ. Pollinken, distr. pol. Teplá. —
 30 ¹⁴⁾ Kejšovice, germ. Geischowitz, distr. pol. Teplá. — ¹⁵⁾ ? Trhonín, distr. pol.
 Prachatice. — ¹⁶⁾ Ubi villa haec sita fuerit, incertum est. — ¹⁷⁾ Polom, germ.
 Pohlem, distr. pol. Žlutice (Luditz) interpretatur H. Jireček. — ¹⁸⁾ Vranov, germ.
 Frohnau, distr. pol. Falknov (Falkenau) interpretatur H. Jireček. — ¹⁹⁾ Stříbro,
 germ. Mies; de ecclesia s. Mariae vide num. 313. — ²⁰⁾ Kadaň, germ. Kaaden, in
 sinistra fl. Ohře (die Eger) rīpa. — ²¹⁾ Ubi villa haec quaerenda sit, incertum
 est. — ²²⁾ Mrilina fluvius, qui apud Nymburk in Albiam influit. — ²³⁾ Kladsko,
 germ. Glatz, olim arx provincialis, nunc oppidum in Silesia Borussica ad fl. Nisa
 (die Neisse); v. num. 313. — ²⁴⁾ Hradec Králové, germ. Königgrätz. — ²⁵⁾ Ivanovice,
 germ. Eivanowitz ad fl. Haná, distr. pol. Vyškov (Wischau). — ²⁶⁾ Bělčice, germ.
 Piltsch ab Opava (Troppau) versus septemtr. — ²⁷⁾ Modlejovice iam non exstat. —
 35 ²⁸⁾ Provincia ab arce Přerov, germ. Prerau, denominata. — ²⁹⁾ Hradec, germ. Grätz,
 ab Opava (Troppau) versus meridiem. — ³⁰⁾ ? Koberice in distr. pol. Prostějov
 (Prossnitz)?

preterea Hrobeniky³¹ super fluvium, qui dicitur Pzina,³² cum suis attinenciis ex una parte Hlubehice^{d³³} termino iacente usque ad terminum Bohuhwalov³⁴ et de hinc usque ad pontem virgis factum, qui dicitur Bezstreiowa hat, et ab his terminis semita et signa protenduntur usque in Kozidol et de inde eadem signa usque Milich fluvium protenduntur. Hoc autem factum est fratriis mei Wladimiri assensu accidente. Igitur pro larga et ampla karitate, quam habent in veneranda domo hospithalis in recipiendis infirmis, tam pauperibus, quam divitibus, hominibus de Iwanowic²⁵ et omnibus villis ad eandem villam pertinentibus et hominibus de Hrobnik³¹ et omnibus villis illic spectantibus in furtis, in homicidiis, sive in aliis quibuscunque collectis, sive in castris, sive in pontibus edificandis vel in quocunque alio negotio terre, si quod forte contigerit, eandem libertatem et securitatem concedimus, quam antecessores nostri Holomucensi contulerunt episcopatui. Pax ergo sit eis hominibus villarum iam nominatis vel etiam futuris, quos divina providentia et hominum largitione suis usibus collegerint, et libera securitas et secura libertas sit eis a me et ab omnibus meis successoribus in secula seculorum. Amen. Ne autem donatio et confirmatio mea in irritum ducatur, rogo fratrem meum Brecizlaum, episcopum Pragensem, et omnes suos successores et dominum Cayn, episcopum Holomucensem, et omnes suos posteros, ut quicunque spiritu malitie ductus factum hoc immutare vel fratribus dicte domus, sive in Boemia, sive in Moravia, in aliquo detrahere presumpserit, maledictionis flagello puniatur. Huius facti testes, qui erant presentes, hii sunt: Elisabeth ducissa, Wladimir dux de Holomuc cum fratre suo Brecizlao, Brecizlaus episcopus Pragensis, Kayn episcopus Holomucensis, Lamprecht abbas de Cladorub, Minger abbas de Plaz, Florianus prepositus Wisegradensis, Hrabise camerarius, Matheus summus venator, Martinus camerarius Holomucensis, Preda de Nechstin, Milhozt comes benefitium habens in Boyzes et summus venator silvarum spectantium in Netholic, Smil de Vderche cum filiis, Beneda de Swesin, Otto Woyzky cum fratre Rediwoy et filiis, Chazlav de Potin, Bozden de Pestodlub maior procurator in beneficio Milhozt, Martin de Milkov. Ego Brecizlaus, episcopus Pragensis, rogatu fratriis mei Friderici, ducis Boemie, omnes, qui immutare hoc factum vel fratribus dictę domus in aliquo detrahere presumpserint, auctoritate, qua fungor, excommunicationis vinculo innodatos penę gehennali subitio perpetualiter cruciandos. Ego Kayn, episcopus Holomucensis, rogatu Friderici, ducis Boemie, omnes, qui hoc factum immutare vel fratribus dictę domus in aliquo detrahere presumpserint, auctoritate, qua fungor, excommunicationis vinculo innodatos pene gehennali subicio perpetualiter cruciandos. Eandem autem penam excommunicationis

402. ^{d)} ita A errore scriptoris pro ‚Hlubchice‘.

³¹⁾ Hrobniky, germ. Gröbnig, prope Hlubčice (Leobschütz). — ³²⁾ Psiná, germ. Zinna. — ³³⁾ Hlubčice, germ. Leobschütz, in Silesia Borussica, regio Oppeln. — ³⁴⁾ Buchvalov, germ. Hohndorf, ab Leobschütz versus merid. et orientem.

nos duo episcopi nostris relinquimus successoribus. Actum est autem hoc anno dominice incarnationis M^{CM}CLXXXIII, principatus mei VII,³⁵ pontificatus vero Bre-cizlay, fratris mei, anno secundo.

(S. P. D.)

- 5   *Sigillum, quod appendebat e filis sericis deperditum est.*

403.

(FALSUM S. XIII?)

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Cladrubensi confirmat decimationis immunitatem, quam Bertholdus abbas a Daniele I, episcopo Pragensi, Vladislavo II duce adiuvante, compensatione villarum Valterovo et Dudlenovice et thelonie in Domažlice obtinuit.

Pragae 1183 —.

Apographa saec. XVII exstant in Libro privileg. monast. Cladrubensis in bibliotheca c. r. universitatis Pragensis II A 10, tom. I, fol. 20v—22v (C), tom. III, pag. 19—21 (D).

15   Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 549 (B). — Erben, Reg. I, pag. 169, num. 377 (fragm.).
 Palacký ap. Erben l. l. pag. 624, nullo arguento allato, diploma suspectum esse adnotavit. Profecto in diplomate nonnulla vitia reperiuntur, quae quominus genuinum verumque esse credamus, prohibent. Bertholdus abbas, quem diploma Danielis I episcopi (1148—1167) et Vladislavi II ducis (1140—1173) aequalem vocat, iam anno 1131 apr. 4
 20   e vita decessit (Monum. Germ. hist.: Necrologia I, pag. 249; cf. Mayer, Gründung d. Kl. zu Kladrau, in Mitth. d. Ver. f. G. d. Deutsch. in Böhm. 36, pag. 442). In nota temporis Florianus protonotarius appellatur, qui iam ab anno 1180 vel 1181 cancellarii munus habuit (v. num. 295, 296). Praeterea annus principatus Friderici ducis cum anno incarnationis non congruit. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin diploma spurium sit. Quo tempore autem confectum sit, incertum est. De reliquo diplomata spuria, quae a Vladislavo I et Friderico duce monasterium Cladrubense annis 1115 et 1186 fertur accepisse (num. 390 et 405), decimationis immunitatem iam ab Hermanno episcopo (1100—1122) concessam esse dicunt.

In^a nomine sancte^b et individue trinitatis.^a Fridericus,^c dux Boemorum. Duo
 30   sunt, quibus gracia succurrente divina, universalis^d regitur mundus: sacerdotalis dignitas et regalis, patrocinio quorum bonorum tueatur tranquillitas secundum deum et hominem et malorum reprimatur temeritas; quae divinum quoniam^e habuerunt initium, convenit, ut ecclesiarum utilitatibus, quarum deus ipse auctor et pater est, ante omnia invigilent studiosius et eius precipue^f honori deserviant, cuius
 35   auctoritate primitus sancita sunt. Ego itaque ipsarum dignitatum dispensacionem^g

---

402. ³⁵⁾ Recte VI.

403. a) In—trinitatis' litteris maiusculis scr. C. — b) ,sanctae' et sic etiam inferius ,ae' pro ,e'
 simplici ponitur in C et D; ,sancte et ind. trin.' litteris ,etc.' tantum indicatur in B. —
 c) ,Fridericvs' C. — d) ,universalis' om. B. — e) ,quodammodo' B; ,quomodo' C, D. —
 40   f) ,principue' C. — g) ,dispensationem' C, D; ,dispositionem' corrigendum esse videtur.

in his, que sunt hominum, a deo consecutus, de mammona iniquitatis domum eternitatis cupiens conquirere, divinitati^h famulantium pro viribus statui prospicere quieti, ne ocium Marie alicuius violentia, vel Marthe officio cessante, aliquo modo perturbetur. Notum facimus omnibus, tam futuris, quam presentibus, quod Cladrubiensisⁱ locus ab avo meo, Boemorum duce Wladislao, cuius memoria in benedictionibus maneat apud deum, constructus, totius decimacionis immunitatem per omnes circuitus et villas, excepto circuitu in Krassou^k¹ et villa^l in Lebeunice,² Bertholdo eiusdem loci abbate satagente, Daniele Pragensi presule consenciente, dive^m memorie patre meo Wladislao cooperante, duabus villis Dudlenoviceⁿ³ et Walterowa⁴ et ebdomade theloni in Tugast,⁵ que ad ipsum claustrum pertinebant, vice decimarum episcopo traditis, perpetuo iure obtinuit et usque ad tempora mei ducatus et praesulatum Henrici, qui etiam Brecislaus^o dictus est, item Pragensis episcopi, quiete possedit. Qui instinctu malignorum seductus hominum, ipsum cenobium, precipue circuitum in Kuroged,⁶ contra maiorum statuta vexare cepit, donec per Lampertum,^p iam dicti loci abbatem, in presencia mei et principum coram positorum evidenti convictus ratione ab eorum insecuione cessare compulsus est et exactione decimarum eundem circuitum inquietare deinceps abrenunciavit. Tandem ego dum iam sepe^q dictum locum amore avito affectu paterno diligere, insuper^r iam dicti presulis precibus una cum abbatem, ut res gesta memorialibus litteris mandaretur, rogantis ammonitus, presentem cartam^s 20 meo et ipsius episcopi sigillo testibus quoque, qui interfuerunt, subscriptis roboratam eidem loco in signum adepte et coram nobis bene^t probate^u libertatis contradidi et, ne quis successorum hanc constitutionem infringere audeat, mea auctoritate et eterne maledictionis imprecatione simul cum episcopo confirmavi. Data Prage per manus Floriani protonotarii^v mei anno dominice 25 incarnacionis millesimo centesimo octuagesimo tertio^x indictione I, epactis vigesima quinta,^y concurrentibus quinque^z existentibus, ducatus mei anno octavo.^{aa} Testes huiuc facti: Grabisse^{bb} camerarius, Witigo,^{cc} Bohusa, Ratibor, Shets, Budevoy,^{dd} Georgius, Bohit^{ee} et multi quam plures alii.

403. ^{h)} ,diurne^B. — ⁱ⁾ ,Cladrubensis^C. — ^{k)} ,Krassou^D; ,Kraassou^C, ubi autem littera ,o[‘] cancellata est. — ^{l)} ,ville^B; ,villae^{C, D}. — ^{m)} ,duce^{B, C, D}; post hanc vocem quaedam omissa esse punctis perperam indicat B. — ⁿ⁾ ,Dudlenowice^C. — ^{o)} ,Brae-
cezlaus^C; ,Bracezlaus^D. — ^{p)} ,Lambertum^D. — ^{q)} ,sepe^C. — ^{r)} ,insupra^D; ante hanc vocem verbum quoddam omissum est. — ^{s)} ,chartam^D. — ^{t)} ,bene^{om. B}. — ^{u)} ,probat^e C. — ^{v)} ,prothonotarii^D. — ^{x)} ,MCLXXXIII^C. — ^{y)} ,25[‘] 35 C, D. — ^{z)} ,5[‘] C, D. — ^{aa)} ,8[‘] D; ,octavo[‘] alio atramento alia manus pro ,septimo[‘] genuine scripto, supra lineam correxit C. — ^{bb)} ,Grebisso^D. — ^{cc)} ,Wttigo^{C, D}. — ^{dd)} ,Budeuoy^C. — ^{ee)} ,Bohitt^{C, D}.

¹⁾ Krašov, germ. Krasch, distr. pol. Kralovice. — ²⁾ ? Liběvice, germ. Libitzien, quondam villa, nunc curia aratura prope Krsy (Girsch), distr. pol. Teplá. — ³⁾ Dutlenovice, iam non exstat. — ⁴⁾ Valteřovice, iam non exstat. — ⁵⁾ Domažlice, germ. Taus. — ⁶⁾ Korojedy, germ. Juratin, distr. pol. Tachov (Tachau).

404.

(FALSUM S. XIII.)

Fridericus, dux Bohemiae, hospitali sancti Johannis Hierosolymitani Pragae villas non paucas largitur eiusque homines a pontium et castrorum aedificatione 5 aliisque oneribus liberat.

— 1185 —.

Instrumentum diplomatis autographi instar manu saeculi XIII fere exeuntis in membrana exaratum in tabulario magni prioratus Melitensium Pragae asservatur (A).

Appendix synoptica . . . continens iuxta temporis seriem anacephala eosim constitutionum singul. seu privilegiorum a nostris principibus . . . ordini . . . Melitensium concessionum num. 3 (reg.). — P. A. Paoli, Dell' origine ed istituto del s. m. ordine di S. Giovambattista Gerosolimitano, append. num 26. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 565 (frgm.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 313, num. 337 (ex analectis dipl. mss. Gelasii Dobner). — Erben, Reg. I, pag. 173, num. 384. — Delaville Le Roulx, Cartulaire général des Hospitaliers de S. Jean de Jérusalem I, pag. 468, num. 718.

Palacký ap. Erben l. l. pag. 624, nullo arguento allato, diplomatis fidem dubiam esse adnotavit. (Illud quod in Dějiny³ I, 2, pag. 450 diplomati vitio datur, non nisi apographi Dobneriani mendum est). — Immo diplomatis litterae ad exemplum diplomatis spurii, quod a Friderico duce hospitale Hierosolymitanum anno 1183 fertur accepisse (num. 402), imitando effectae parum exhibent fidei. Tum diplomatis nostri maior pars verba diplomatici eiusdem repetit. Anni principatus et pontificatus, qui in diplomatici fine adferuntur, neque inter se, neque cum anno incarnationis congruunt. Ad haec sigillum ad primam sigilli Friderici ducis formam confectum est, quae usque ad anni 1185 initium tantum in usu erat. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin diploma hoc ea quae servatum est forma posterius confectum spuriumque sit.

¶ In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. ¶ Ego Fridericus, dei gratia dux Boemorum, circumspiciens et considerans patris mei beate memorie Wladizlai regis et aliorum predecessorum meorum facta commendabilia, scilicet in ecclesiis, quas deo et sanctis eius edificaverint, et in beneficiis ac possessionibus ¶ ibidem deo servientibus habundanter collatis, cogitavi apud me, ut et ego in aliquibus sequerer vestigia eorum et, si non cum primis, saltem cum ¶ muliere paupere offerrem minutum in gazofilacium domino. Cum ergo de his, que ad me hucusque per successionem attavorum et avorum devenerant, aliqua^a diversis cenobiis contulisset, venit michi in mentem hospitale Ierosolymitanum, cui a principio sui principatus se pater meus devoverat et ei aliqua in suo regno contulerat. Huius autem hospitalis audiens facta fere impossibilia, sed quia dei sunt possibilia, deliberavi de mea liberalitate aliqua ei conferre, aliqua minus ei utilia utilioribus commutare, aliqua vero reddere, que pater meus usque ad vite sue finem annuali censu redimens retinuerat. Dedi ergo ei ecclesiam^b cum consensu^b et petitione uxoris mee, quam ipsa inter Pragam et Wisegrad in honore beati Iohannis ewangeliste edificaverat ob memoriam victorie divinitus michi concesse. Circa quam ecclesiam dedi ei terram ad coronam meam^c pertinentem ad unum aratrum. Dedi etiam ei

40 404. a) ,q' ex ,a' statim inter scribendum corr. A. — b) genuine ,concensu', sed eod. atram. corr. A. — c) ,meam' ead. manu superscr. A.

^{b)} Eccl. s. Iohannis B. quondam in Bojiště in Nova civitate Pragensi.

Botich² fluvium cum loco piscine et molendini cum hortis ad eundem locum pertinentibus. Tradidi etiam ei villam iuxta Vicain³ iacentem nomine Tynez⁴ cum silva, que super Albeam iacet ei pertinente. Pro Borizlav⁵ autem et eius pertinenciis do ei quasdam villas quondam ad Sathec⁶ pertinentes, iam diu fere desertas, quarum nomina sunt hec: Ztare Zedlo,⁷ Sblasin,⁸ Kyrsi,⁹ Kagysouici,^{d 10} Sblasino,⁸ Vzagradi,¹¹ Skirsici,¹² Napolene,¹³ Napolomy,¹⁴ Offrethin,¹⁵ Wiarosove,¹⁶ Ingmerouiz.¹⁷ * Quarum villarum culta et inculta ipsem presens circure feci Groznatam, summum curie mee camerarium, et Matheum, summum curie mee venatorem. Quam circutionem^e Iherusalem vocari precepi et in ea ecclesiam fieri iussi in honore sancti sepulchri dominici et beati Iohannis Baptiste. * Nichilominus assensi et assensio omnibus nobilibus meis, qui eis elemosynas suas vel dederunt vel deinceps dare volunt, sicut Petro filio Milgost, qui eis portionem, que eum contingebat, hereditatis contulit. Dedi vero eis licenciam vendendi villam Ledy¹⁸ nomine et^f abbati de Luthomisl Mislen, cuius claustro eadem villa vicina erat, emendi eam ad usus sue ecclesie. Et cum eodem argento precepi, ut portio Reinoldi in villa Lunechouiz,¹⁹ quam vendebat, inde emeretur. Preter vero portionem Reinoldi in eadem villa partem, que ad mensam meam spectat, pro salute predecessorum meorum et pro excessibus meis et fratrum meorum confero domui hospitalis; et hanc donationem meam et portionem Reinoldi venditam eis in dicta villa Lunechouiz¹⁹ confirmo iure hereditario possidendam. Do etiam et confirmo eis villam nomine Lessan²⁰; et omnem libertatem et securitatem concedo eis, ut non senciant gravamina nec in pontibus, nec in castris edificandis, nec etiam aliis laboribus subiaceant quibuscumque supervenientibus. Pax ergo sit eis hominibus villarum iam nominatis vel etiam futuris, quos divina providentia et hominum largitione suis usibus collegerint, et libera securitas et secura libertas sit eis a me et ab omnibus meis successoribus in secula seculorum. Amen.^g * Huius facti testes, qui erant presentes hii sunt: Elyzabeth ducissa, Brecizlaus^h episcopus Pragensis, Heinricus abbas de Brenouwe, Albertus abbas de Stragouwe, Theodericus abbas de Gradis, Hermannus prepositus Pragensis, Deslaus decanus,

404. *d) genuine ,Kagysouice', sed eod. atram. corr. A. — e) ita A. — f) ,E' ex ,1' (= et) statim inter scribendum corr. A. — g) ,Amen' litteris maiusculis scriptum. — h) ,c' ex ,z' eodem atramento corr. A.*

^{a)} Botič, rivus sub Vyšehrad in fl. Vltava (die Moldau) influens. — ^{b)} Nomen hoc explicare nequeo. — ^{c)} Týnec n. Lab., germ. Elbeteinitz, distr. pol. Kolín. — ^{d)} Bořislav, germ. Boreslau, distr. pol. Teplice. — ^{e)} Žatec, germ. Saaz. — ^{f)} Staré sedlo, villa quondam prope Úterý, germ. Neumarkt, distr. pol. Teplá (Tepl). — ^{g)} Blažím, nunc fortasse Plačín, germ. Plaschin, distr. pol. Teplá. — ^{h)} Krsy, germ. Girsch, distr. pol. Teplá. — ⁱ⁾ Kejšovice, germ. Geischowitz, distr. pol. Teplá. — ^{j)} Zahrádka, germ. Sahrat, distr. pol. Teplá. — ^{k)} Skršice iam non exstat. — ^{l)} Polinka, germ. Pollinen, distr. pol. Teplá. — ^{m)} Fortasse Polom, germ. Pohlem, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ⁿ⁾ Ostřetín, al. Ospřetín, germ. Wustung, prope Bezděrov (Bärenklau), distr. pol. Kralovice. — ^{o)} Iam non exstat. — ^{p)} Iam non exstat. — ^{q)} Ledec iam non exstat. — ^{r)} Luníkov, distr. pol. Slaný (Schlan). — ^{s)} Lešany, distr. pol. Benešov (Beneschau).

Slauon archydiaconus, Valchinus canonicus, Grabise camerarius, Bohuse et frater suus Ratybor, Bogutha cum fratre suo Chonata, Predota de Nchetin, Mutine de Bucouez, Neostup, Modlata,ⁱ Vescemilus de Hobscouiz. Ego Brecizlaus, episcopus Pragensis, rogatu fratris mei Friderici ducis Boemie omnes, qui immutare hoc factum vel fratribus dicte 5 domus in aliquo detrahere presumpserint, auctoritate, qua fungor, excommunicationis vinculo innodatos pene gehennali subicio perpetualiter cruciandos et eandem excommunicationis penam successoribus meis relinquō. Ut autem iste donationes mee et aliorum magnatum meorum inconcusse permaneant, sigilli mei impressione et fratris mei episcopi et uxoris mee confirmo. Actum est autem hoc anno dominice incarnationis M^{CM}LXXX quinto, 10 principatus vero mei decimo,²¹ pontificatus vero Brecizlay fratris mei anno quinto.²²

(S. P.)

Diplomati appendet e filis sericis rubei et flavi coloris sigillum spurium e cera fusca, quod ad primi Friderici ducis sigilli (v. num. 304) exemplum confectum est.

405.

15

(EALSUM S. XIII.)

Fridericus, dux Bohemiae, monasterio Kladrubensi donationes a praecessoribus suis aliisque personis factas renovat et confirmat.

— 1186 —.

20

Diplomatici huius quatuor formae supersunt. Primam praebet instrumentum autographi instar in membrana manu saec. XIII fere medii exaratum, quod in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A). Alteram formam praebet Liber privilegiorum monast. Cladrubensis ms. saec. XVII ex., qui in bibl. c. r. universitatis Pragensis sub sign. II A 10 asservatur, tom. III pag. 31—34 (B). Tertia forma exstat in eodem Libro privilegiorum, tom. I, fol. 37^v—42, num. 11 (C) et tom. III pag. 34—38 (C'). Quartae formae duo apographa servavit idem Lib. privileg. tom. I, fol. 27—32, num. 8 (D²) et tom. III, pag. 26—31 (D¹). — Alia formae A apographa reperiuntur in eodem Libro privil. tom. I, fol. 23—26^v, num. 7, fol. 33^v—37^v, num. 10; tom. III, pag. 22—26.

25

Erben, Reg. I, pag. 176, num. 389 (ex A).

30

Erben diploma non genuinum, sed, vel litteris genuinis, vel memoriis fide dignis adhibitis, posterius confectum esse iudicavit, quam ob rem illud cruce signavit. — Diplomatici maxima pars ad verbum descripta est e diplomate spurio, quod a Vladislavo I duce anno 1115 idem monasterium fertur accepisse (num. 390). Quod quidem diploma post saeculi XII finem demum confectum esse sigillum spurium illi impressum manifesto declarat. Quae cum ita sint, dubitari non potest, quin etiam diploma nostrum posterius conscriptum spuriumque sit. — Exemplaris C maxima pars formam A ad verbum fere repetit, quam ob rem eas tantum lectiones discrepantes, quae maioris sunt momenti, in notis A—M dedimus.

35

404. i) ,d' ex ,b' eodem atramento correcta. A.

²¹⁾ Recte VIII. — ²²⁾ Quintus episcopatus Henrici Břetislavi annus 1186 mai 23 demum incepit.

A.

¶ In nomine sancte et individuae trinitatis. ¶ Ego Fridricus, dei gratia Boemorum dux, decorem ecclesiarum dei diligens, constitutionem et donationem parentum meorum in loco Cladrvb,¹ tam in villis, quam in prediis, seu in quibuscumque bonis, omnia renovo et sicut hic subscripta inveniuntur, impressione sygilli mei confirmo. Collati sunt igitur a parentibus meis loco memorato

duodecim custodes ecclesie in villa Wsekar,² quorum nomina sunt hec: Mutis, Zwar, Milik, Dunay, Ztoyan, Gluza, Neostup, Bratrata, Man, Milon, Pacek, Trebek. Contulerunt etiam villas

B.

In nomine sanctae et individuae trinitatis. Ego Fridericus, Boemorum dux, decorem domus dei libenter dilexi semper et diligo, ut in illa requiem meam collocet deus, ubi mansiones multae^a sunt. Propter istam itaque specialem constitutionem et ordinationem avi mei Wladislai ducis in loco Cladrub,¹ sicut praedictus avus meus constituit, et post eum pater meus, rex Wladislaus, in villis, in praediis, sive in quibuscumque bonis, omnia ego renovo et cum carta et sigillo confirmo, ut omnia bona collata ad locum supradictum ab avo meo et a rege patre meo stabilia permaneant in perpetuum et integra sint, sicut in ista charta subtus sunt denotata. Scilicet duodecim custodes ecclesiae in villa Wsekar,² quorum nomina haec sunt: Mutis, Zuvar, Milic, Dunay, Stoyan, Gluza, Neozstup, Bratrata, Mania, Milon, Pacek, Trebek. Dedi etiam villas viginti

D.

In^a nomine sanctae et individuae trinitatis.^a Ego Fridericus, Boemorum dux, decorem domus dei libenter dilexi semper et diligo, ut in illa requiem mihi concedat deus, ubi mansiones multae sunt. Propter istam itaque specialem constitutionem et ordinationem avi mei Wladislai ducis in loco Cladrub,¹ sicut praedictus avus meus constituit et post eum pater meus rex Wladislaus, in villis, praediis, sive in quibuscumque bonis, omnia ego renovo et cum carta et sigillo confirmo, ut omnia bona collata ad locum supra dictum ab avo meo et a rege patre meo stabilia permaneant in perpetuum et integra sint, sicut^b in ista carta subtus sunt^c denotata. Scilicet duodecim custodes ecclesiae in villa Wssekhar,² quorum nomina sunt^d haec: Mutis, Zuar, Milik, Dunay, Stoyan, Gluza, Neostup, Bratrata, Mania, Milon, Pacek, Trebek. Dedi etiam totam silvam, quae est inter duas aquas, Msam et Msicham, usque in Thevtonicam terram, exceptis duodecim

405^{B.} a) ,mutae^c B.

405^{D.} a) ,In—trinitatis' litteris maiusculis scr. D². — b) ,fierent' D². — c) ,subtus fieri facta' D². — d) ,sunt' om. D¹, D².

35

405. ') Kladruby, germ. Kladrau, distr. pol. Střibro (Mies). — *) Všekary, germ. Schekarschen, distr. pol. Horšuv Týn (Bischofsteinitz).

A.

viginti quinque integras: Kladrub,¹ Wirbice,³
Ponebuzlaz,⁴ Glupenowo,⁵ Holocrewi,⁶ Zumlezi,⁷
Boeznize,⁸ Borowene,⁹ Milewo,¹⁰ Bukowa,¹¹ Wa-
tenici,¹² Mezlowi,¹³ Mocuradi,¹⁴ Podeuzi,¹⁵ Lusna,¹⁶
5 Dutlenowici,¹⁷ Milka,¹⁸ Wilkis,¹⁹ Podmokli,²⁰
Gorki,²¹ Scepanowici,²² Mladetici,²³ Celewo,²⁴
Kamik,²⁵ Cebewo,²⁶ Wladizlawici,²⁷ Zezemici.²⁸
Dederunt^a etiam totam silvam, que est inter
duo flumina, Misam²⁹ et Msickam,³⁰ usque
10 in Theuthoniam cum eisdem fluminibus
a villa Bvtov³² et, ut dictum est, usque
in Teuthoniam. Excipiuntur inter iam

B.

quinque plenas: Cladruby,¹ Werbichane,³ Pone-
buzlaz,⁴ Glupenowo,⁵ Zumlaz,⁷ Boichnicze,⁸ Boro-
vane,⁹ Milevo,¹⁰ Bukovane,¹¹ Watenici,¹² Mezelevi,¹³
Mocuradi,¹⁴ Podevzy,¹⁵ Luzna,¹⁶ Doudlenovici,¹⁷
Milga,¹⁸ Welkis,¹⁹ Podmokli,²⁰ Gorki,²¹ Scepáno-
vici,²² Mladetici,²³ Nachelme,²⁵ Camic, b²⁶ Ce-
bevo,²⁷ Wladislavici,²⁸ Zezemici.²⁹ Dedit etiam
totam silvam, quae est inter duas aquas, Msam²⁰
et Msicham,³¹ usque in Thevtonicam terram,

D.

villis, quae antiquitus fuerunt ibi constitutae, quarum nomina haec sunt: Lom,³⁷ Benessouici,³⁸ Lobzi,³⁹
Plezomi,⁴⁰ Malkouici,^{e 41} Maleulaz,^{f 42} Czeckouici,⁴³ Skuirino,³⁴ Bonatici,⁴⁵ Nastaremseidle,⁴⁶ Dalemisle,⁴⁷
15 Prosteborici.^{g 44} Dedi etiam villas viginti quinque plenas: Cladruby,^{h 1} Werbichane,³ Ponebuzlas,^{i 4}
Glupenouo,⁵ Zumlas,⁷ Oboychnice,⁸ Borovane,^{j 9} Mileuo,¹⁰ Bukowane,^{k 11} Watenici,¹² Mezeleui,¹³
Mokuradi,¹⁴ Podeusi,^{l 15} Luzna,¹⁶ Doudlenouici,¹⁷ Milga,¹⁸ Welkis,¹⁹ Podmokli,²⁰ Gorki,²¹ Scepanouici,²²
Mladatici,²³ Nachelme,²⁵ Kamik,²⁶ Cebeuo,²⁷ Wladislauici,²⁸ Zezemici.²⁹ Istaem autem villaem non sunt

405A. a) ex ,Dedederunt^c punctis subpositis

20 corr.

405D. e) ,Malcovici^d D¹. — f) ,Maleulas^d D¹. — g) ,Prostiborici^d D². — h) ,Cladoruby^d D². —
i) ,Ponebuhlas^d D¹, D². — j) ,Borouane^d D². — k) ,Bukouane^d D¹. — l) ,Podewsi^d D².

405B. b) ,Canic^c B.

405. ^{a)} Vrbice, distr. pol. Střibro. — ⁴⁾ Láz, germ. Laas, distr. pol. Střibro. — ⁵⁾ Hlupenovo,
germ. Neuhäusel, prope Holostřevy. — ⁶⁾ Holostřevy, germ. Holletzrieb, distr. pol. Střibro. —
25 ⁷⁾ Sumlez, villa quondam ab Skvířín (distr. pol. Tachov) versus meridiem sita. — ⁸⁾ Boječnice,
nunc perperam Voznice, germ. Woschnitz, distr. pol. Tachov (Tachau). — ⁹⁾ Borovany,
germ. Turban, distr. pol. Tachov. — ¹⁰⁾ Milevo, germ. Mühlhöfen, distr. pol. Střibro. —
¹¹⁾ Buková, germ. Mukowa, distr. pol. Horsův Týn. — ¹²⁾ Vatenice iam non exstat. —
¹³⁾ Meclov, germ. Metzling, distr. pol. Horšův Týn. — ¹⁴⁾ Močerady, distr. pol. Horšův Týn. —
30 ¹⁵⁾ Poděvousy, distr. pol. Horšův Týn. — ¹⁶⁾ Lužná, germ. Lusen, distr. pol. Tachov. —
¹⁷⁾ Dutlenovice iam non exstat. — ¹⁸⁾ Milkov, germ. Milikau, prope Bezdržice (Weseritz). —
¹⁹⁾ Vlkýš, germ. Wilkischen, distr. pol. Střibro. — ²⁰⁾ Podmokly prope Uněšov (Anischau),
distr. pol. Střibro. — ²¹⁾ Hůrka ab Manětín versus meridiem. — ²²⁾ Štěpanovice quondam
villa prope Nekmiř (distr. pol. Plzeň). — ²³⁾ Mladotice, germ. Mlatz, distr. pol. Kralovice. —
35 ²⁴⁾ Čelivo, germ. Tschelief, distr. pol. Teplá (Tepl). — ²⁵⁾ Fortasse Chlum, germ. Klum,
distr. pol. Žlutice (Luditz). — ²⁶⁾ Kamýk Malý, germ. Kamigl, distr. pol. Teplá. — ²⁷⁾ Cebiv,
germ. Zebau, distr. pol. Teplá. — ²⁸⁾ Vladislavice villa quondam prope Sezemice. —
²⁹⁾ Sezemice, distr. pol. Mnichovo Hradiště (Münchengrätz). — ³⁰⁾ Mže, germ. die Mies,
alias Berounka. — ³¹⁾ Mžice, nunc Úhlavka, fluvius, qui in Mže prope Střibro influit. —
40 ³²⁾ Butov, germ. Wuttau, distr. pol. Střibro.

A.

dicta flumina heę ville, que aliis terre beneficiis ante fuerant attribute: Checkowici,³⁸ Squirino,³⁴ Bonetici,³⁵ Starezedlo,³⁶ Lom,³⁷ Benessowici,³⁸ Lobzi,³⁹ Plezomi,⁴⁰ Malkowici,⁴¹ Maleuvlaz,⁴² Dalemisle,⁴³ Prosteborici.⁴⁴ Iste autem ville integrę non sunt collate: Gnevnicich,⁴⁵ in qua ad decem aratra collatum est predium. In Klenouiz⁴⁶ tres mansiones. * Villam * Bigedl⁴⁷ totam preter duas mansiones; quas^A duas mansiones et villam Ogniscowitz⁵¹ et terram Iankonis de Lochusize⁵² et Slatina⁵³ terram pertinentem Hradez⁵⁴ contuli eidem loco iure combambii^b pro circuitu, qui dicitur Olesna.^A⁵⁵ Aput Rozwad⁵⁶ una mansio. Kuno cum terra sua. Predota cum terra sua Wrakowici.⁵⁷ In Sestocech⁵⁸ ecclesiam cum dote sua et cum tribus

405C. *A)* ,quas — Olesna^c *deest C.*

B.

exceptis duodecim villis, quae antiquitus fuerunt ibi constitutae, quarum nomina haec sunt: Lom,³⁷ Benessevici,³⁸ Lobzi,³⁹ Plezomi,⁴⁰ Malcovici,⁴¹ Maleulaz,⁴² Chechovici,³⁹ Skvirino,³⁴ Bonetici,³⁶ Nastaremsedle,³⁶ Dalemisle,⁴³ Prosteborici.⁴⁴ Istaem autem villaem non sunt plena: Gnevñiz,⁴⁵ in qua dedi * ad decem aratra. In Clenoviz⁴⁶ tres mansiones, * Villam etiam Bigedl⁴⁷ totam praeter duas mansiones, * Apud Rozvad⁵⁶ una mansio. Chuno cum terra sua. Predota cum terra sua Wracovici.⁵⁷ In Seztozeh⁵⁸ ecclesiam cum dote sua et cum

5

10

15

D.

plena: Gneunicich,⁴⁵ in qua dedi terram ad decem aratra. In Klenouicich⁴⁶ tres mansiones. Villam etiam Bigedl⁴⁷ totam praeter duas mansiones. In Hoteseuicich^m⁴⁸ quatuor mansiones. In Gonozouicich⁴⁹ septem mansiones. * In Dnisich⁵⁰ duo aratra et tres mansiones. Apud Rozuad⁵⁶ una mansio. Conaⁿ cum terra sua; Prudota cum terra sua w Rakouici.⁵⁷ In Sestocech⁵⁸ ecclesiam cum dote sua et cum

20

405A. *b)* ita *A.*

405D. *m)* ,Hoteseuich' *D1.* — *n)* ,Gudna^c *D1;* ,Cudna^c *D2.*

405. ³⁹⁾ Čeckovice, germ. Eschowitz, distr. pol. Tachov. — ³⁴⁾ Skvířín, germ. Speierling, distr. pol. Tachov. — ³⁵⁾ Bonětice, germ. Wonetitz, distr. pol. Tachov. — ³⁶⁾ Staré sedlo, germ. Altsattel, distr. pol. Tachov. — ³⁷⁾ Lom, germ. Lohm, distr. pol. Stříbro. — ³⁸⁾ Benešovice, nunc Benešov, distr. pol. Stříbro. — ³⁹⁾ Labzy, germ. Labes, distr. pol. Stříbro. — ⁴⁰⁾ Plezom, germ. Plesau, distr. pol. Stříbro. — ⁴¹⁾ Malkovice, distr. pol. Tachov. — ⁴²⁾ Malevláz villa quondam apud Bor (Haid), distr. pol. Tachov. — ⁴³⁾ Darmyšl, germ. Darmschlag, distr. pol. Tachov. — ⁴⁴⁾ Prostiboř, distr. pol. Stříbro. — ⁴⁵⁾ Hněvnice, germ. Hniemitz, distr. pol. Stříbro. — ⁴⁶⁾ Klenovice, distr. pol. Stříbro. — ⁴⁷⁾ Bijedla quondam villa nunc curia aratureae prope Merklín, distr. pol. Přeštice, — ⁴⁸⁾ Chotěšovice, nunc Malý Chotěšov, germ. Klein-Chotieschau, prope Stříbro. — ⁴⁹⁾ Honosice, germ. Honositz, distr. pol. Stříbro. — ⁵⁰⁾ Dnešice, distr. pol. Přeštice. — ⁵¹⁾ Ohnišovice, germ. Wonischen, prope Ronšperk (Ronsperg), distr. pol. Horšův Týn. — ⁵²⁾ Lochousice, germ. Lochutzen, distr. pol. Stříbro. — ⁵³⁾ Slatina nunc curia prope Kunějovice, distr. pol. Stříbro. — ⁵⁴⁾ Hradce, germ. Hradzen, distr. pol. Stříbro. — ⁵⁵⁾ Oleš, germ. Elsch, distr. pol. Tachov. — ⁵⁶⁾ Rozvadov quondam villa a Podmokly (distr. pol. Stříbro) versus septemtrionem sita. — ⁵⁷⁾ ? Vračovice, distr. pol. Vysoké Mýto (Hohenmauth). — ⁵⁸⁾ Žestoky, alias Řestoky, distr. pol. Chrudim.

25

30

35

40

A.

vgezd. Villas insuper quatuor addiderunt: Milukovo,⁵⁹ Zlapnik⁶⁰ Bzine,⁶¹ Pnetluki.⁶² Contulerunt etiam Zbrazlav⁶³ cum omnibus ad eandem villam pertinentibus, id est: Luben^{B 64} 5 villam totam cum silva et medium partem fluminis;^{B *} Cirnosicich⁶⁶ totum, quod emi apud Goscham; Lagouicich⁶⁷ tres pescatores: Cakan, Marsik, Blasius et ^C flumen, quod dicitur Misa,⁸⁰ a flumine Wultawa usque ad rivulum 10 Chotecs.⁶⁸ Ad capellam sancti Galli⁷² custodes quinque sunt assignati in villa Dragaucicich,⁷³ quorum nomina sunt hec: Mutis, Radek, Ne-

15

20 405C. B) Luben villam totam, Sleuice villam et partem fluminis^C. — C) et aquam que vocatur Misa^C.

B.

tribus vgezd. Villas insuper quatuor addidi Miluicovo,⁵⁹ Zlapnik,⁶⁰ Bzine,⁶¹ Pnetluk.⁶² Dedi quoque Izbrazlaw⁶³ cum omnibus ad eam pertinentibus et fluvium Msam³⁰ * usque ad rivulum Choteze.⁶⁸ Hae autem sunt villae et homines ad eundem locum pertinentes: Luben⁶² tota villa; Slevici⁶⁵ tota villa; Chernosicich⁶⁶ totum, quod emi apud Goscam; Lagovicich⁶⁷ tres pescatores: Scehan, Marsic, Blasius. Et vineam, quae est sub Prozech.⁶⁹ In villa Gierchaz⁷⁰ duos tornatores: Petrus, Gotsa. Insuper unus pescator, qui vulgariter dicitur pztrusnic; et ibidem dimidium amnem contuli. Wilhelmus addidit patrimonium suum, quod fuit avi ipsius Pule, Ratbori⁷¹ et cum pomerio. Than cum terra sua. Nesicha, qui solvit novem vasa salis. Ad capellam sancti Galli⁷² custodes quinque deputati sunt in villa, quae dicitur Dragavcicich,⁷³ quorum nomina haec sunt: Mutis, Radek, Neprivad, Mirzata, Cogata. In villa

D.

tribus vgezd. Villas insuper quatuor addidi: Milukouo,⁵⁹ Zlapnik,⁶⁰ Bzine,⁶¹ Pnecluk.⁶² Dedi quoque Izbrazlau⁶³ cum omnibus ad eam pertinentibus. Hae sunt * villae et homines ad eundem locum pertinentes: Luben⁶⁴ tota villa; Sleuici⁶⁵ tota villa; Chernosicich⁶⁶ totum quod emi apud Goscam; Lagouicich⁶⁷ tres pescatores: Scehan, Marsik, Blasius. Et vinea, quae est sub Prozek.⁶⁹ In villa Geherczaz⁷⁰ duos tornatores: Petrus, Gotsa. Insuper * amnem dedi, qui dicitur Misa⁸⁰ a flumine Wultava^P usque ad rivulum Chotc.⁶⁸ Wilalmus addidit patrimonium suum, quod fuit avi ipsius Pule, Ratbori⁷¹ et cum pomerio. Tan cum terra sua. Nesicha, qui solvit novem vasa salis. Ad capellam sancti Galli⁷² custodes quinque sunt deputati in villa, quae dicitur Dragaucicich⁷³ 25 30 quorum haec sunt nomina: Mutis, Radek, Nepruad, Merzata, Cogata. In villa Lippa⁷⁴ Ten dusnik

405D. o) Izbraclau^{D 2.} — p) Wultaua^{D 2.}

406. ⁵⁹⁾ Milikov, germ. Milikau, prope Stříbro. — ⁶⁰⁾ Slapník, iam non exstat. — ⁶¹⁾ Bziň, iam non exstat. — ⁶²⁾ Pnětluky, iam non exstat. — ⁶³⁾ Zbraslav, germ. Königsaal, a Praga versus merid. — ⁶⁴⁾ ? Lubenec, germ. Lubenz, distr. pol. Žlutice (Luditz). — ⁶⁵⁾ Šlovice, prope Křivoklát (Pürglitz). — ⁶⁶⁾ Černošice, distr. pol. Smichov. — ⁶⁷⁾ Lahovice, distr. pol. Smichov. — ⁶⁸⁾ Radotínský potok. — ⁶⁹⁾ Prosek, distr. pol. Karlin. — ⁷⁰⁾ Jirčany Dolní, distr. pol. Král. Vinohrady. — ⁷¹⁾ Ratiboř, distr. pol. Kolín. — ⁷²⁾ prope Zbraslav. — ⁷³⁾ Drahelčice, distr. pol. Smichov. — ⁷⁴⁾ Lipany prope Zbraslav.

A.

priwad, Merzata, Coyata. De villa Lippan⁷⁴ Then dusnik cum terra sua. In villa Sabowresk,⁷⁵ Ranos vaccarium cum terra sua. In villa Vidim⁷⁶ Trebatam cum terra sua. In villa Geherzas⁷⁰ duos tornatores, Petrum et Goskam. Villicus Pragensis decem denarios omni die sabbati^D et in festo sancti Galli polledrum solvere debet. Trapezita eodem die filum aureum circa altare et argenteum circa ecclesiam annuatim solvere debet. Cellerarius ducis duas urnas mellis. Locum Prage contulimus^E ad molendinum. Item^F locum Prage ad kuriam et ad hospites locandos in loco, qui dicitur paperum^c vicus, ab ecclesia sancti Michaelis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam. Contulerunt etiam parentes mei^G vineam, que est sub Prozek.⁶⁹ Than cum terra sua.^H * Pilzn⁷⁸ unum pellificem Bezuy. Nezabudicich⁷⁹ quatuor piscatores: Milhost, Otek,

B.

Lippan⁷⁴ Then dusnic cum terra sua. * In villa Sabowresk^b⁷⁵ Ranos vacarium cum terra sua. * Pragae quoque ab ecclesia sancti Michaelis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam ad supra dictum monasterium locum contuli ad curiam et ad hospites. * Pilzni⁷⁸ unum pellificem Bezwi. Nezabudiz⁷⁹ piscatores quatuor: Milhozt, Otek, Domacha Sczaztolow. Quatuor qui salem solvunt, singuli novem mensuras: Thezen, Prezstan, Glupez, Bore. Radoztam rusticum de Zemetiz⁸⁰ cum filiis suis, qui solvit septem urnas mellis. Vgrin etiam nepotem Radoztae, debitorem septem urnarum mellis. Boratam, Milhozt, Zverek, Berzotam debitores septem urnarum^c mellis. In Lukoue^d⁸¹ Lovic debitorem novem urnarum 15

405c. D) ,sabbati persolvere debet et in festo s. Galli poledrum' C. E) ,contulimus' deest C. — 20
F) ,Itemque' C. — G) ,parentes mei' deest C. — H) sequ.: ,Nesicham qui solvit novem mensuras salis' C.

D.

cum terra sua. In villa Zabowrzesk⁷⁵ Ranos vacarium^q cum terra sua. Pragensis villicus decem denarios singulis sabbatis persolvere debet et r in natali sancti Galli poledrum unum. Trapezita vero eadem die filum aureum, cellararius autem ducis duas urnas mellis. Pragae quoque ad supra dictum monasterium locum dedi ad molendinum. Item Pragae locum ad curiam et ad hospites ab ecclesia sancti Michaelis usque ad ecclesiam sancti Petri Sderaz et usque ad publicam viam. Pistores^s quatuor: Petrum, Bogumil, Hual, Louata.^t Cocco quatuor: Maka, Dalicha, Dobrata, Radnik. In civitate Zatecz⁷⁷ sutores subtalarium tres: Malucha, Nepriuad, Neugod. Pilzni^u⁷⁸ unum pellificem Bezuy. Nezabudicich⁷⁹ piscatores quatuor: Milgost, Otek, Domacha, Chastolou.^v Quatuor, qui sal solvunt, singuli novem mensuras: Tezen, Prestan, Gluech, Bora. Sdemislicich^x⁸² figulum 25

405a. c) ita A.

405b. b) ,Sabowrek' B. — c) ,septenas urnas' B. — 30
d) ,Lukven' B.

405d. q) ,vacarius' D². — r) ,atque' D². — s) ,Piscatores' D¹. — t) ,Lovata' D¹. — u) ,Pilznae' D². — v) ,Chastolow' D¹. — x) ,Sdemislicich' D¹.

405. ⁷⁵⁾ Žabovřesky prope Zbraslav. — ⁷⁶⁾ Vidim, iam non exstat. — ⁷⁷⁾ Žatec, germ. Saaz. — ⁷⁸⁾ Starý Plzenec, germ. Alt-Pilsenetz prope Plzeň (Pilsen). — ⁷⁹⁾ Nezabudice prope Křivoklát. — ⁸⁰⁾ Zemětice, distr. pol. Přeštice. — ⁸¹⁾ Luková, distr. pol. Kralovice. — ⁸²⁾ Domyslice, distr. pol. Plzeň.

5

10

15

20

25

30

35

A.

Domacha, Scaztowoy.^{d I} * Branowicich⁸⁴ Nelepatum filiis, decem urnarum mellis solutorem; Zusse similiter; Zlavik ^{*,J} Ozobey similiter. Partem quoque fluminis Mise³⁰ a lapide 5 medio flumine sito usque ad villam, que dicitur Niniz.^K⁸⁵ In villa Reptech⁸⁷ pastores equarum duos: Buden et Maren. * In villa Tinez⁸⁸ calefactores stupe Chastre cum filiis. In villa Lubossin⁸⁹ Zwoyboh tornatorem^L 10 cum terra sua. In villa Vgrez⁹⁰ vineam cum quinque cultoribus: Ztras, Zabon, Nemir, Golez,

B.

mellis. Mergavez similiter. * Branowicich⁸⁴ Nelepatum cum filiis, decem urnarum mellis debitorum. Zusa similiter; Zlawik similiter; Ozobey similiter. Partem quoque fluminis Misae⁴⁰ a lapide medio flumine sito usque ad villam, quae dicitur Ninize.⁸⁵ Choseticic⁸⁶ duos fabros Bigan, Tergonam; rotarium unum Bogdan. Pastores equarum duos in villa Reptierz⁸⁷: Budan, Maran. * In villa Tinez⁸⁸ calefactorem stupe Chastre. In villa Lubossin⁸⁹ Zvoynboh,^e qui parat cyphos cum terra sua. In * Vgrez⁹⁰ vineam cum quinque cultoribus: Ztrase, Zabon,

405C. I) sequ.: Quatuor qui salem solvunt, singuli novem mensuras: Thezen, Preztan, Glupez, Bore. Radostam rusticum de Zemetiz⁸⁰ cum filiis suis, qui solvunt septem urnas mellis. Vgrin etiam nepotem Radostae solutorem septem [novem' C'] urnarum mellis. Boratam, Milhost, Zuerek, Berzotam solutores per septenas urnas mellis. In Lukow⁸¹ Lowik solutor novem urnarum mellis, Mergavez similiter *. C. J) ,Zlauik similiter' C. — K) sequ.: Koseticich⁸⁶ duos fabros Behan /cod.: Berhan/ et Tirgon: rotarium unum Bohdan. C. — L) ,Zuoyboh qui parat cyphos' C.

D.

unum Ozlata. Drazkouicich⁸³ tornatorem unum Tehan. Radostam rusticum^y de Zimaticze⁸⁰ cum filiis suis, qui debet septem urnas mellis. Vgrin etiam nepotem Radostae debitorem septem urnarum mellis. Boratam debitorem septem urnarum mellis. Zuerek similiter; Berzota similiter. Milgost * debitorem septem urnarum mellis. In Lukov^{z 81} Louich debitorem novem urnarum mellis; Mergauehc^a similiter novein. Radota, Mane, Mace, Tetik zklaznik. Wranovicich⁸⁴ Nelepatum cum filiis, decem urnarum mellis debitorem; Zusa similiter; Zlauik similiter; Ozobey similiter. Chosseticich⁸⁶ duos fabros: Began, 25 Tergonam; rotarium unum Bogdan. Pastores equarum duos in villa Reptiez⁸⁷: Budan, Mara. In villa Ghoczkow^{b 88} ululatores duos: Zeztrogor et Gluzam. In villa Tinez⁸⁸ calefactorem stubae Chastre. c In villa Lubossine⁸⁹ Zuogboch, qui parat cyphos cum terra sua. In villa Tuskove^d camearios duos: Domabor, Cik. In villa Milostine⁹⁷ ablutorem vestimentorum Ras. Sdatam, qui debet persolvere quinquaginta massas ferri. In Vgerich⁹⁰ vineam cum quinque cultoribus Straz, Zabona,

30 **405A. d) ,z' statim inter scribendum ex ,i' cor- 405B. e) ,Zvoynboh' B.**
rectum.

405D. y) sequ. ,unum', sed cancellatum D². — z) ,Luokow' ex ,Luocouo' corr. D². — a) ,Mergauehe' D¹; ,Mergaetze' D². — b) ,Chockow' D¹. — c) ,Chazstre' D². — d) ,Tuskoue' D².

405. ⁸³) Drahkov, distr. pol. Plzeň. — ⁸⁴⁾ Vranovice prope Rokycany, distr. pol. Plzeň. — ⁸⁵⁾ Nynice, 35 distr. pol. Plzeň. — ⁸⁶⁾ Košetice, perperam Košovice, germ. Koschowitz, distr. pol. Střbro. — ⁸⁷⁾ Rpety, germ. Erpet, str. pol. Hořovice. — ⁸⁸⁾ ? Týnec, germ. Teinitzl, distr. pol. Střbro. — ⁸⁹⁾ Libušín, distr. pol. Slany. — ⁹⁰⁾ Úherce, distr. pol. Louny.

A.

Scepata; amputatorem arborum unum et paratorem doliorum Lowata et Kanis; duos carpentarios: Hwal et Tirzen.^M Kosseticich⁸⁸ duos fabros. * Contulerunt etiam duas villas Mlinoha⁹¹ et * Vinna⁹² cum vineis et decem cultoribus earum, quorum nomina sunt hec: Muschen, Martin, Leton, Premil, Cernata, Zdesse, Zopel, Pawel, Hodata, Trebata. In villa Lubochowan⁹⁴ Waurik piscatorem cum terra sua. In villa Lun⁹⁵ mansionem et terram ad aratrum. In villa Tuskou⁹⁶ camerarios duos Domabor et Cik. In villa Milostine⁹⁷ ablutorem vestimentorum Ras. Sdatam, qui solvit quinquaginta massas ferri. In Domaseliz⁹⁸ terciam partem thelonie cum duce. Postea vero concambium fecerunt libertatis causa cum domino Hermanno, Pragensis ecclesie episcopo, pro decimacione, que per totam terram Boemie solvit annuatim, addentes iam dicto episcopatu*m* duas villas: Waltherowo et Dutlenowice¹⁷ pro debito iam dicte decimacionis obtentuque iuste absolu-

405C. *M)* ,Heval et Terzen' *C, C'*, *ubi sequentia usque ,Contulerunt' desunt.*

D.

Nemir, Golissa, Scepata; unum amputatorem arborum Louata; unum paratorem doliorum Canis; duos carpentarios: Huala, *e* Terza. In Domaselic⁹⁸ terciam partem thelonie cum duce. Quod postea concambium feci cum domino Hermanno, Pragensis ecclesiae episcopo, pro decimatione, quae^f per totam terram Boemiae solvit annuatim.^f Insuper ei addidi duas villas, scilicet Walterovo,⁹⁹ Doudlenovici.^{g¹⁷} Si quis hoc factum irritum fecerit, vinculo anathematis feriatur. Dedi etiam geneceum undecim ancillarum et curiales servos septem, quorum nomina haec sunt: Obida, Potecha, Milota cum fratribus suis Mirsa, Martin, Gumpprech, Conaza, Rerenca, Walterium. Aratores etiam hos cum filiis et filiabus: in Mezleu^{h¹⁸} Cayn; in Dnizicich⁵⁰ Coganek; Gneunicich⁴⁵

405B. *f)* ,Soliza' *B.*

405D. *e)* ,Hwala' *D²*. *f)* ,quae - annuatim' *om.* *D¹*; *alia manu in marg. adscr.* *D²*. -- *g)* ,Waltherou, Doudlenouici' *D²*. *h)* ,Mezley' *D¹*.

405. ⁹¹) *Mlýnce Staré*, germ. *Alt-Lenzel*, distr. pol. *Litoměřice*. — ⁹²) *Vinná*, germ. *Winney*, distr. pol. *Litoměřice*. — ⁹³) *? Kočov* curia et domus saltuarii prope *Kladuby*. — ⁹⁴) *Lubochovany*, distr. pol. *Litoměřice*. — ⁹⁵) *Louny*, germ. *Laun*, in fluminis *Ohře* (die *Eger*) dextra ripa. — ⁹⁶) *Touškov* nade *Mžl*, germ. *Weiss-Tuschkau*, distr. pol. *Stříbro*. — ⁹⁷) *Milostín*, distr. pol. *Rakovník*. — ⁹⁸) *Domažlice*, germ. *Taus*. — ⁹⁹) *Valterovice*, iam non exstat.

A.

tionis. In Cladrub¹ quoque forum ab omni rub¹ quoque forum liberum ab omni theloneo theloneo liberum contulerunt. Tempore contuli. Tempore, in quo regnavit pater

D.

Bogumil, Bik, Mstata; Zittne¹⁰⁰ Chaua; Leschaz¹⁰¹ Zinogor; Cebeue^{i¹⁰²} Bezded, Radosta. Haec autem sunt, quae fideles dei pro animabus suis me vivente eidem ecclesiae dederunt: Vtto comes 5 dedit duas villas: Checzkouici,⁸⁸ Malevici.^{k¹⁰²} Depolt dedit in Domazelich⁹⁸ locum ad habitandum et pratum et arbustum et inter duas vias terram ad dimidium aratrum. Branis etiam dedit in villa Leschan¹⁰¹ terram ad unum aratrum et partem silvae et piscinam; dedit etiam terram ad unum aratrum in villa Telzna;¹⁰³ item dedit vgezd et piscinam in eo loco, qui dicitur Lenich.¹⁰⁴ Littorad dedit terram ad aratrum in Skapze,¹⁰⁵ quam frater suus postea cambivit^l similiter pro terra ad 10 aratrum in loco Vnil.¹⁰⁶ Chada etiam dedit haereditatem^m suam post mortem suam: in Nechamich¹⁰⁷ dedit terram ad unum aratrum; in Lukovⁿ⁸¹ ad unum aratrum; in Charadich¹⁰⁸ terram ad duo aratra. Hual presbiter^o dedit similiter totam haereditatem^m suam, scilicet in villa Glinen.¹⁰⁹ Dobrech etiam dedit terram ad aratrum in proprietatem sanctae Mariae in villa Dragomisle.¹¹⁰ Idem Dobrech dedit terram ad aratrum in villa, quae vocatur Coheber,¹¹¹ et ea conditione, ut, si filius eius 15 voluerit abbati servire, serviat pro terra, et si noluerit abbati servire, solvat hospitalitatem et cetera. Nicolaus dedit vgezd. Radoma quoque dedit suum vgezd. Zuebor etiam cum terra sua se tradidit. Zlatine⁵⁸ Moyzlau dedit ad duo aratra. Bola ad unum aratrum Tuskove.^{d⁹⁶} Vdalricus comes dedit vgezd unum et insulam humili^p in villa, quae vocatur Hotesseuich.^{q¹¹²} Masse- 20 uicich¹¹³ Crizan ad duo aratra. Zira Wsanicich¹¹⁴ totam villam. Cernin Neganice¹⁰⁷ totam villam. * Preztan Bezemin dimidiā villam. Naceleue totam villam. Midlovarech^{r¹¹⁵} ad duo aratra et tria vgezd. Nagosicich¹¹⁶ dimidia villa. Nastrezeue¹¹⁷ ad unum aratrum. Tahoue¹¹⁸ ad unum aratrum. Hohauicich¹¹⁹ totum quicquid habuit Izbud; et Lunich¹²⁰ et Robci¹²¹ et vgezd. In loco Hohauich^{s¹¹⁹} cum abbe Bertholdo cambivit Hainricus Ketlich^t villam Turane¹²² sub tempore ducis Zobeslai sub

405 D. i) ,Cebeve' D¹. — k) ,Malewici' D². — l) ,concambivit' D². — m) ,hereditatem' D². —

25 n) ,Lvokov' D². — o) ,praesbiter' D². — p) ,humili' D¹, D². — q) ,Chotesseuich' ex ,Hotesseuich' alio atram. corr. D². — r) ,Midlouarech' D¹. — s) ,Hohauicz' D². — t) ,Ketlihe' D¹; ,Ketliche' D².

405. ¹⁰⁰) Sytno, distr. pol. Střibro. — ¹⁰¹) Léšany, germ. Lichtenstein, distr. pol. Střibro. —

¹⁰²) Malovice, prope Bor (Haida) distr. pol. Tachov. — ¹⁰³) Tlučná, distr. pol. Plzeň. — ¹⁰⁴) Lině, germ. Lihn, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁵) Skapce, germ. Kapsch, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁶) Úněhle, germ. Unola, distr. pol. Střibro. — ¹⁰⁷) Nechanice, prope Blovice, distr. pol. Plzeň. —

30 ¹⁰⁸) ? Čeradice, distr. pol. Žatec. — ¹⁰⁹) Hlinné, distr. pol. Planá (Plan). — ¹¹⁰) Drahomyšl, distr. pol. Žatec. — ¹¹¹) Kočber, iam non exstat. — ¹¹²) Chotěšov, germ. Chotieschau, distr. pol. Střibro. — ¹¹³), Mašovice, distr. pol. Horšuv Týn. — ¹¹⁴) ? Úševice, germ. Auschowitz, distr. pol. Teplá; Všenice in distr. pol. Plzeň interpretatur H. Jireček in Památky archaeol. II, pag. 170. — ¹¹⁵) Bezemin (germ. Wesamin), Čelivo et Mydlovary, germ. Müllowa, distr. pol. Teplá. — ¹¹⁶) Nahošice, distr. pol. Horšuv Týn. — ¹¹⁷) Střížov villa sita quondam prope Černošín, distr. pol. Střibro. — ¹¹⁸) Tachov, germ. Tachau. —

35 ¹¹⁹) Chocenice, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁰) Lounky, distr. pol. Roudnice. — ¹²¹) ? Hrobce, distr. pol. Roudnice; alias interpretatur Mayer in Mitth. d. Ver. f. G. d. Deutsch. in Böhm.

40 36, pag. 437 not. 3. — ¹²²) Tuřany, distr. pol. Slaný.

A.

quo regnavit pater meus, rex Wladislaus, contulit eidem ecclesie circutum, quod^e vulgo vocatur vgezd, in quo sunt site novem ville, quarum nomina sunt hec: Krassowo,¹²⁹ Nemicici,¹³⁰ Potok,¹³¹ Kamenna hora,¹³² Zlusetino,¹³³ Sdanowo,¹³⁴ Kladrubi,¹³⁵ Calisce,¹³⁶ Mirozlawe,¹³⁷ <Wlkozowo¹³⁸>. Patruus vero meus, pie memorie dux Heinricus, contulit circuitum, in quo sunt ville sex, et hec earum nomina: Bezdedowici,¹³⁹

D.

testimonio horum virorum: Liupoldi filii Boriuoy^u et Mladotae^v et Littobor et Diuiss^x et Zmil camerarii et Gredebor cum fratre Vacemil et Vtonis de Ratisbona et Paulic et Litomiriciensium primatum Chaslau, Martin, Milgost. Superscriptio autem Iuratae, cancellarii ducis Zobeslai, et confirmatio camerarii Petri. Iancik^y¹³⁸ Tezic dedit vgezd. Crazen Lescine¹³⁴ ad unum aratrum. Cisicich¹²⁵ Stras ad unum aratrum. * Nechat dedit hortum. Zuattopluk dux Bonaticich¹³⁵ ad unum aratrum; Zoyk cum filiis suis. In Ostrow comparata est terra ad unum aratrum sub testimonio horum virorum: Marquardi^a de Dubrau et Marquardi de Vnil¹⁰⁶ cum filio suo Zuba et Bernardi de Cernosich.⁶⁶ Beneda totam terram dedit, quam habuit in Iunas,¹²⁶ Zbigneu in Kameniche¹³⁷ dedit ad unum aratrum. Gotboldus dedit villam Metelzcov,¹²⁸ excepta una mansione. Conradus dedit ad quatuor aratra de suo vgezd. Haec autem collata sunt eidem ecclesiae temporibus avi mei, fundatoris eiusdem loci. Tempore vero, quo regnavit pater meus, Wladislaus rex, data sunt haec: Ipse pater meus rex dedit vgezd, in quo sunt novem villae et haec earum nomina: Crasow,^b¹²⁹ Nemiczcz,^c¹³⁰ Potok,¹³¹ Kamenna gora,^d¹³² Zlussetino,¹³³ Sdanouo,¹³⁴ Cladrub,¹³⁵ Chalisce,¹³⁶ Miroslawe.^e¹³⁷ Patruus vero meus, piae memoriae Hainricus dux, dedit vgezd, in

B.

meus, Wladislaus rex, data sunt haec: Ipse pater meus rex dedit vgezd, in quo sunt novem villae, et haec earum nomina: Crassowe,¹²⁹ Nemzicic,¹³⁰ Potok,¹³¹ Camenna^g hora,¹³² Zluzetina,¹³³ Sdanowa,¹³⁴ Cladrub,¹³⁵ Calische,¹³⁶ Mirozlawe,¹³⁷ <Wicosve¹³⁸>. Patruus vero meus, piae memoriae dux Heinricus, dedit vgezd, in quo sunt villae sex: Bezdedowici,¹³⁹ Ocezcici,^h¹⁴⁰ Lez-

5

10

450^{A.} e) ita A.450^{B.} g) ,Camna' B. — h) ,Ocecici' B.405^{D.} u) ,Borivoy' D¹. — v) ,Mladotę^f D². — x) ,Diuiss' D². — y) ,Tancik' D¹, D². — z) ,vgesd^f D¹. — a) ,Marqvardi' D². — b) ,Crassow' D². — c) ,Nemczice' D². — d) ,hora' D². — e) sequ. adhuc ,Wlkozovo' D². — f) ,pię' D².

30

405. ¹²³⁾ ? Jeneč, distr. pol. Smíchov. — ¹²⁴⁾ Leština, iam non exstat. — ¹²⁵⁾ Čtžice, distr. pol. Plzeň. — ¹²⁶⁾ Jívňany, nunc perperam Jívany, germ. Gibian, distr. pol. Střbro. — ¹²⁷⁾ Kamenice dolní, germ. Unter-Kamenzen, distr. pol. Horšuv Týn. — ¹²⁸⁾ Metelsko dolní, germ. Unter-Medelzen, distr. pol. Horšuv Týn. — ¹²⁹⁾ Krašov, germ. Krasch, distr. pol. Kralovice. — ¹³⁰⁾ Němčice, iam non exstat. — ¹³¹⁾ Potok, distr. pol. Kralovice. — ¹³²⁾ Kamenná hora prope Krašov. — ¹³³⁾ Služetín, germ. Lusetin, distr. pol. Kralovice. — ¹³⁴⁾ Ždanov, iam non exstat. — ¹³⁵⁾ Fortasse iam non exstat; Kladuby, germ. Kladeleras, distr. pol. Teplá interpr. H. Jireček in Pam. archaeol. II, pag. 219. — ¹³⁶⁾ Kaliště villa quondam inter Manětin et Toužím sita. — ¹³⁷⁾ Miroslav, iam non exstat. — ¹³⁸⁾ Vlkosov, germ. Wilkischau, distr. pol. Kralovice. — ¹³⁹⁾ Bezdědovice, distr. pol. Blatná. — ¹⁴⁰⁾ Otěšice, iam non exstat.

35

40

A.

Ocezcici,¹⁴⁰ Leskowici,¹⁴¹ Waltherowo,¹⁴² Wratiwoyowici.¹⁴³ Bilek dedit terciam partem Repniz.¹⁴⁴ Sdimir contulit tres villas, et hec ipsarum nomina: Zlutizi,¹⁴⁵ 5 Bukowina,¹⁴⁶ Hradez;⁵⁴ quas ego cambivi cum eiusdem ecclesie fratribus tradens tres alias villas loco ipsorum viciniores, quarum vocabula sunt hec: Plezomi,⁴⁰ Lobzi,³⁹ Malkowici.⁴¹

A.

10 Ego quoque cupiens amplificare predia ecclesie Cladrubensis, contuli villam Hrazt¹⁴⁷ pro remedio anime mee et pro salvatione animarum omnium predecessorum nec non et successorum meorum, cupiens assiduis inprecam minibus in futuro connu- 15 merari eiusdem loci fratribus, qui die noctuque a laude dei non cessantes, sanctis equales probantur

Ego quoque cupiens dilatare et amplificare praedia ecclesiae Cladrubensis ob amorem parentum meorum et animae meę remedium, contuli eidem loco villam Ognissco- uic⁵¹ et terram Ioannis de Lochuzice⁵² et in Slatina⁵³ terram pertinen- tem Hradez⁵⁴ pro circu- itu, qui dicitur Olessna.⁵⁵ Insupe contuli villam Herazt¹⁴⁷ pro remedio

B.

cowici,¹⁴¹ Walterowa,¹⁴² Wratiworici.¹⁴³ Bilac dedit etiamⁱ partem Repniz.¹⁴⁴ Sdimir dedit tres villas: Zlutiz,¹⁴⁵ Bu- cowin,¹⁴⁶ Radez;⁵⁴ quas ego postea concambivi cum eisdem fratribus tradens eis tres alias villas: Lobez,³⁹ Plezom,⁴⁰ Malkovici.⁴¹

B.

Dedi etiam eis villam Ognescowiz⁵¹ et terram Iohannis de Lochuzic⁵² et in Slatina⁵³ terram pertinentem Radez⁵⁴ pro circuitu, qui dicitur Oles- na.⁵⁵ Insuper contuli vil- lam Crazt,¹⁴⁷ non causa concambii, sed pro reme- dio animae meae, praede- cessorum quoque meorum simul et successorum, cum^k pertinentibus eius culto- tribus, qui quilibet^t trecentos

D.

quo sunt villae sex: Bezdedovici,^g¹³⁹ Ocesici,¹⁴⁰ Leskouici,¹⁴¹ Walterovo,^h¹⁴² 25 Wratiwoiwici,¹⁴³ Navoiowici.ⁱ¹⁴³ Dux quoque Dipoldus vineam dedit Mlino⁹¹ et alteram Navinnei⁹² cum cultoribus earum. Sdimir dedit tres villas: Zlitz,¹⁴⁵ Bugowin,¹⁴⁶ Gradec,⁵⁴ quas ego postea concambivi cum eisdem fratribus tradens eis tres alias villas Lobecz,^k³⁹ Plezom,⁴⁰ Malkovici.¹⁴¹ Dedi etiam eis villam Ogni- sovici^m⁵¹ pro circuitu, qui dicitur Olessna.⁵⁵ Cunradus de Dalmisle⁴³ Obatovice¹⁵²

30

405^{B.} *i)* fortasse ,tertiam' corrigendum; vide 405^{A.} — *j)* ,Sletina^c B. — *k)* ,cum' deest B. — *l)* ,qui quia lib 15^c B.

405^{D.} *g)* ,Bezdedouici^t D². — *h)* ,Walterouo^t D². — *i)* ,Nawoiowici^t D². — *k)* ,Lobech^t D². — *l)* ,Malkouici^t D². — *m)* ,Ognissouici^t D².

35 **405.** ¹⁴¹⁾ *Leskovice prope Radomyšl, distr. pol. Strakonice.* — ¹⁴²⁾ *Iam non exstat.* — ¹⁴³⁾ *Iam non exstat.* — ¹⁴⁴⁾ *Řepnice, distr. pol. Litoměřice,* — ¹⁴⁵⁾ *Žlutice, germ. Luditz.* — ¹⁴⁶⁾ *Buko- vina, distr. pol. Kralovice.* — ¹⁴⁷⁾ *Chrastov, Chrast, prope Touškov, distr. pol. Stříbro.*

A.

esse angelis. Marquardus contulit villam Lomniz.^{f148} Ratata dedit villam Lubewice.¹⁴⁹ Sdebor dedit terram ad duo aratra Honezowiz.⁴⁹ Predzlaus ad aratum Kozolupech.¹⁵⁰ Otto dimidiam villam Hozte-tiz;¹⁵¹ alteram partem emit Adalbertus abbas eiusdem loci ab Hermanno de Mirkov. Gebno contulit villam Rokosin.¹⁵⁴

C.

animae meę et pro salute animarum omnium praedecessorum nec non et successorum meorum, cu-piens assiduis inpreca-minibus in futuro con-numerari eiusdem loci fratribus, qui die noctuque a laude dei non cessantes, sanctis aequales esse probantur angelis. Cunradus de Dalemisl⁴⁸ dedit Opatouice;¹⁵² in villa Smoln¹⁵³ tres mansiones. Marquardus contulit vil-lam Lomniz.¹⁴⁸ Andreas dedit villam Bauce.¹⁵⁵ Ratata dedit villam Lubeuice.¹⁴⁹ Sdebor dedit ter-ram ad duo aratra Hone-zouicich.⁴⁹ Besprem filius Cirnini contulit terram ad

B.

denarios annuatim ad iam dictum tantummodo locum solvunt.

5

10

15

20

25

D.

dedit; in villa Smolin¹⁵³ tres mansiones. Marquardus dedit villam Lomnic.¹⁴⁸ Andreas dedit villam Bance.¹⁵⁵ Ratata dedit villam Lubeuici.¹⁴⁹ Sdebor dedit terram ad duo aratra Gonesovicich.⁴⁹ Heual ad aratumⁿ in Vnil.¹⁰⁶ Bredzlau dedit ad aratum Kozolupech.¹⁵⁰ Otto dimidiam villam Gosteticich;¹⁵¹ alteram partem emit abbas Adalbertus ab Hermanno de Mirkow. Branzud dedit Hore-uicich.¹⁵⁶ Bezbren filius Cirnin dedit ad aratum Loguzicich.⁵² Baranta ibidem

405^a. f) ,n' *in loco raso eod. atramento corr.*

405^d. n) *sequ. ,unum' sed cancellatum D².*

30

405. ¹⁴⁸) ? Lomy (alias Lomec), germ. Lohm, prope Bezdržice (Weseritz). — ¹⁴⁹) Liběvice, germ. Libitzen, quondam villa, nunc curia araturaе prope Krsy (Girsch), distr. pol. Teplá. — ¹⁵⁰) Kozolupy prope Touškov, distr. pol. Stříbro. — ¹⁵¹) Hostětice quondam villa ibi sita ubi nunc est molendinum nomine Hasatický mlýn (Hassatitzermühle) prope Štíty, distr. pol. Horšuv Týn. — ¹⁵²) Iam non exstat. — ¹⁵³) Iam non exstat. — ¹⁵⁴) Rokošín quondam villa sita ubi nunc est curia St. Georgen prope Ronšperk, distr. pol. Horšuv Týn. — ¹⁵⁵) Nomen hoc explicare nequeo. — ¹⁵⁶) ? Hořovice, germ. Torowitz, distr. pol. Blatná.

35

C.

5

10

15

aratrum in Lochuziz.⁵²
 Heual dedit ad aratrum
 in Vnil.¹⁰⁶ Predzlaus ad
 aratrum Kozolupech.¹⁵⁰
 Otto dimidiam villam Ho-
 ztetiz;¹⁵¹ alteram partem
 emit Adalbertus abbas
 eiusdem loci ab Herman-
 no de Mirkow. Baranta
 item in Lochuziz⁵² dedit
 ad aratrum. Ostrata ad
 duo aratra in Powicich.¹⁵⁷
 Gunprech contulit villam
 Pritulenowo.¹⁵⁸ Gebno
 dedit villam Rokosin.¹⁵⁴

A.

Quod si quis aliquid ex his violaverit, vel
 abstulerit, seu qualicumque modo gra-
 vare presumserit, & maledictus sit a deo et ab
 omnibus sanctis eius ac mecum et cum illis
 20 omnibus, qui hereditates suas ecclesie dei
 contulerunt, nec non et cum omnibus
 Christi fidelibus, quorum memoria fit
 assidue eadem in ecclesia, contendat in die
 iudicii, habens partem cum Iuliano Apostata, qui
 25 occasione illius ewangelice admonitionis ,qui non
 renuntiaverit omnibus, que possidet, non potest

Quod si quis ex his aliquid abstulerit, maledictus
 sit a deo et ab omnibus sanctis eius et mecum
 et cum illis, qui haereditates suas ecclesiae dei
 dederunt, contendat in die iudicii, habens partem
 cum Juliano Apostata, qui occasione illius evan-
 gelicae admonitionis: ,qui non renuntiaverit
 omnibus quae possidet, non^m potest meus esse

B.

D.

ad aratrum. Ostreta ad duo aratra in Pouiciz.^{o 157} Gunprech dedit villam Przitu-
 lenowo.¹⁵⁸ Gebno dedit villam Rokosin.¹⁵⁴ Quod si quis ex his aliquid abstulerit, male-
 dictus sit a deo et ab omnibus sanctis eius et mecum et cum illis, qui haereditates suas ecclesiae
 30 dei dederunt, contendat in die iudicii, habens partem cum Iuliano Apostata, qui occasione illius

405^{A.} g) ita A.**405^{B.} m) ,non — discipulus^c scriba exemplaris
 B tantum litteris ,etc.^c indicavit.****405^{D.} o) ,Poviciz^c D¹.**

405. ¹⁵⁷⁾ Fortasse iam non exstat. — ¹⁵⁸⁾ Přitulnov, villa quondam inter Holubeč et Svržno
 35 in distr. pol. Horský Týn sita.

A.

meus esse discipulus^c,¹⁵⁹ spoliabat cultores sancte fidei et ecclesias dei, descendatque cum Dathan et Abyron vivus in infernum. His vero, qui bona sua ecclesiis dei sunt largiti, vel qui collata non violaverint, sed ea tuendo firmiter observaverint, sit in eterna vita spes retributionis non modica ab omnium bonorum retributore, qui vivit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen. Fiat, fiat, fiat. Amen.

Factum est * hoc privilegium anno ab incarnatione^h domini millesimo centesimo octogesimo sexto, indictione quarta, epacta vigesima octava, concurrente secunda.

(S. I.)

B.

discipulus,^c¹⁵⁹ spoliabat cultores fidei et ecclesias dei. Fiat, fiat. Amen. Amen.

5

10

15

Factum est * hoc privilegium anno ab incarnatione domini millesimo centesimo octuagesimo sexto, indictione quarta, epacta vigesima octava, concurrente secundo.

20

D.

evangelicae admonitionis ,qui non renuntiaverit omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus^c,¹⁵⁹ spoliabat cultores fidei et ecclesias dei. Fiat, fiat. Amen.

Factum est autem hoc privilegium anno ab incarnatione domini^p millesimo centesimo octogesimo sexto, indictione quarta, epacta vigesima octava, concurrente secundo.

25

Instrumento A impressum est sigillum bilaterale, formae rotundae, e cera fusca confectum, cuius diametros 87 mm sunt. In cuius quidem sigilli utraque parte eadem fere figura et circumscriptio atque in reliquis Friderici ducis sigillis conspicitur. Sed magnitudo ab iis sigillis, quibus alia et genuina huius ducis diplomata instructa sunt, plane aliena singulaeque circumscriptio litterae alio loco positae, quominus sigillum hoc verum esse credamus, prohibent.

406.

(*FALSUM S. XIII.*)

Fridericus, dux Bohemiae, circuitum a Svatava regina quondam ecclesiae Vissegradensi donatum et circuitum sancti Martini in suburbio Pragensi liberum esse constituit ac sub iurisdictionem praepositi, decani, custodis Vissegradensis subiungit.

— 1187 mai 6.

Instrumentum autographi instar manu saec. XIII ineuntis in membrana exaratum in tabulario capituli colleg. Vissegradensis asservatur (A).

Hammerschmidt, *Gloria et maiestas Wissegr. ecclesiae*, pag. 155. — Dobner, *Annal. Hagec. VI*, pag. 576 (frgm.). — Boczek, *Cod. dipl. Mor. I*, pag. 321, num. 344. — Erben, *Reg. I*, pag. 179, num. 393.

Diploma non genuinum, sed spurium esse optimo iure docuit Čelakovský, *O vzniku patrimonialního soudnictví na statcích zádušních v Čechách*, pag. 4, not. 10. Etenim privilegii, quod Přemysl I rex anno 1212 mense aprilii dedit (Erben, *Reg. I*, num. 525), verba testimonio sunt, a Friderico duce ecclesiae Vissegradensi illa tantum iura concessa esse, quae eiusdem ducis diploma anno 1187 maii 2 datum (num. 317) continet. E quo quidem diplomate omnia fere testium nomina descripta sunt. Etiam sigillum, cuius fragmentum istrumento nostro appendet, diplomatis illius autographo iam deperdito genuine appensum fuisse verisimile est.

Scio quidem, quod bonorum meorum nullam habet indigentiam summa 15 divinitas, sed illud preceptum, quod a religiosis viris diligenter intellexi, scilicet honora dominum de tua substantia, me monet, ut anime mee salutem prospiciam, quod post obitum meum illius celestis curie societati mereatur adiungi, ubi divinitatis conspectum semper cernere gaudent beati. Ego itaque Fridricvs, dei gratia Boemorum dux pronus, cum intima devocione supplico, ut qui seculari 20 dignitate me sufficenter honoravit, eciam eterni gaudii facere dignetur non alienum, et si hactenus in populo meo actum est iniuriouse, maxime in viris ecclesiasticis et religiosis, quorum oracionibus cottidianis estimo et spero me feliciorem, amodo quantum possum libenter volo defendere. Wissegradensem igitur ecclesiam, quam specialiter defendere debeo,^a que multa dampna passa est 25 et iniurias in possessionibus villarum et in aliis rebus, que pertinere debent ad prebendam canonicorum, clementer et animo bono libenter volo adiuvare. Primum itaque circuitum, quem contulit avia mea regina Zuataua¹ sancto Petro, liberum esse precipio, ut nullus fratrū meorum presentium, nec futurorum, preter illum, qui dux vocatur principalis, nec aliquis castellanus habeat aliquam potestatem 30 in illo circuitu, nec in foro, nec in aquis, nec in pratis, nec in silvis, nec in villis, que sunt infra eundem circuitum, neque super homines in eodem^b circutu.^c Eciām hoc statuo, ut milites, qui sunt iuxta circuitum, non intromittant se de 35 silvis, nec de aquis, nec de pratis, que pertinent ad eundem circuitum. Et si quis contra ista statuta fecerit ulterius, inimicum meum et successoris mei, qui- cumque dux Boemie fuerit, reputet manifestum, quia circuitus ille sub solius principis, qui dux Boemie vocatur, defensione specialiter debet esse securus. Hoc etiam eisdem fratribus concedo, quod omnes culpas vel causas, que contingunt

406. a) *genuine* ,debo defendere‘, sed litteris ,a‘ et ,b‘ superscriptis transpositum A. — b) ,o‘ *ead. atram. superscr. A.* — c) *ita A errore scribentis.*

40 ') *De circuitu isto vide Tomek, Újezd Svatavín na řece Sázavě, in Památky archaeologické I*, pag. 321; cf. etiam supra diploma num. 287.

in eodem circuitu, prepositus cum decano et custode in capitulo iudicent, et totam utilitatem vendicionis fratres accipiant; et si aliquas causas iudicare noluerint,^a sicut est homicidium, tunc iudex curie principis, qui dux Boemie fuerit principalis, iudicabit, et semper tota utilitas vendicionis fratribus pertineat; de zuod et narok omnis utilitas, que principis esse deberet, eisdem fratribus concedo 5 nunc et amodo imperpetuum. Fratribus eisdem etiam concedo, ut ubicumque vendicio fuerit per Boemiam, vel collecta principis, qui dux Boemie vocatur, si fuerint ibi homines ecclesie, tunc prepositus super homines prepositure accipiat, nec tamen hoc pro decima sibi reputetur, et canonici super homines ipsorum accipiant totam utilitatem nunc et imperpetuum. Similiter de circuitu, qui vo- 10 catur sancti Martini,² et est canonicorum Wissegradensium, in suburbio omnem utilitatem omnium culparum super homines fratrum fratribus supradictis con- cedo nunc et imperpetuum, et idem homines ad nullum habeant respectum, nisi ad canonicos Wissegradenses. Ut omnia supradicta stabilia permaneant et non mutabilia nunc et in perpetuum, cum carta et sigillo meo confirmo. 15 Anno dominice incarnationis millesimo CLXXXVII, indictione V, mense maio, die II nonas mai. Ego^e Fridericus, dei gratia Boemorum dux, dedi donationem istam,^e ut supradictum est, et confirmavi, presentibus fratribus meis Premuzl, Wladizlao et Floriano pre- posito Wissegradensi, Radosta preposito Livtmercensi. Alexander * magister et cancellarius. * Supani 20 Bogussa, Bleg, Letarius * camerarius, Iohannes iudex, Matheus dapifer, Zezema pincerna, Hendricus agaso, Ratibor castellanus Wissegradensis, Velis castellanus Pragensis, Slaubor, Predota, Herman' Marquart, Boguta castellanus de Belin, Stephanus et Iurik castellanus de Natolic, Drisizlau cum fratre Ruz, Diuis subcamerarius, Bodwoi, Troianus, Clusna, Bawor, Dlugomil, Petrus, Kral frates, Koiata, Lancus.

Data per manum magistri * Alexandri * cancellarii.

25

(S. P. F.)

Diplomati appendet e filis sericis rubri coloris fragmentum sigilli de cera alba confecti, quod eadem forma atque sigillum diplomatis num. 305 expressum erat.

407.

(FICTUM.)

30

Gregorius VIII papa Hinconis de Žerotin, cruce signati militis, eiusque familiae et bonorum protectionem suscipit; quod anathemate roborat Cain, episcopus Olomucensis.

Beneventi 1187 —.

406. ^{a)} genuine ,voluerint^c sed radendo corr. A. — ^{e)} ,Ego — donationem is^c in loco raso 35 eadem manu eodemque atramento scriptum A. Litterarum vestigiis diligenter investi- gatis, ibi genuine haec scripta esse puto: ,Presentib; fr̄ib; meis Premuzl & Wladizlao & Floriano p̄posito.^c

^{b)} Circuitus situs erat in locis, quae nunc circa plateam Spálená ulice extenduntur.

Dobner, Monum. hist. Boemiae IV, pag. 250 (Specimen cod. dipl. Mor.) num. 42 (e codice quodam chartaceo saec. XIV tabularii Carlsteinensis, qui nunc latet). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 320, num. 343. — Erben, Reg. I, pag. 180, num. 394. — Jaffé, Reg. pontif. II, pag. 534, num. 16089.

- 5 *Palacký ap. Erben, l. l. pag. 624 litteras suspectas immo fictas omnino esse, optimo iure declarat. Quam quidem sententiam cum alia, tum id potissimum comprobat, quod cognomen „de Žerotín“ saeculo XIV demum ortum est; cf. Palacký Dějiny³ I, 2, pag. 492. Tum Gregorium VIII papam nullas omnino litteras Beneventi deditisse constat.*

Gregorius, episcopus servus servorum dei, dilecto filio Hinconi de Serotin,
10 crucisignato militi Olomucensis diocesis, salutem^a et apostolicam benedictionem. Sacrosancta Romana ecclesia devotos et humiles filios ex assuete pietatis officio propensius diligere consuevit et, ne pravorum hominum molestiis agitentur,^b eos quasi pia mater sue proteccionis munimine confovere. Cum igitur tu zelo fidei et devacionis accensus, signo vivifice crucis assumpto, proposueris
15 in terre sancte subsidium proficisci, nos tuis iustis postulacionibus grato concurrentes assensu, personam tuam cum familia tua, bona tua, que in presenciarum^c racionabiliter possides, sub beati Petri et nostra proteccione suscipimus et presentis scripti patrocinio communimus; statuentes, ut postquam in primo generali passagio a sede apostolica statuendo, iter arripueris transmarinum, donec de tuo reditu
20 vel obitu certissime cognoscatur, ea omnia integra maneant et coniuncta. Nulli^d ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis et proteccionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumperit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum. Data Beneventi pontificatus anno I.

- 25 Et ego Cain, Olomucensis episcopus, anathema pronuncio in omnes, qui cunque diabolico instinctu tibi, pueris, clientibus, servis aut terris tuis iniuriam vel violentiam inferre presumpserint etc.

408.

(FICTUM.)

- 30 *Fridericus I, imperator Romanorum, Saladino, Saracenorum praesidi, nisi terram sanctam restituat, bellum denunciat, eique minatur: ,et tu quidem in ipsa rerum experientia deo auctore intelliges, quid possint nostrae victrices aquilae, quid cohortes diversarum nationum, quid furor Teutonicus etiam in pace arma capessens, . quid Boemia ultro mori gaudens, quid Bolonia suis
35 feris ferior*

[1188 mart. 27 — mai 26.]

407. a) ,salutem — benedictionem^e ap. Dobner punctis tantum indicatur. — b) ,agerentur Dobner. — c) ,in presencia^f Dobner. — d) ,Nulli — incursum^g ap. Dobner tantum abbreviatura ,&c^h indicatur.

Epistolam habent duo codices mss. Itinerarii regis Ricardi, lib. I, c. 18, unde ab aliis auctoribus descripta est.

Stubbs, Chronicles and memorials of the reign of Richard I (Rerum Britannic. script. XXXVIII) pag. 35. — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 326, num. 348 (ex Baronii Annal. eccles.). — Erben, Reg. I, pag. 182, num. 398 (frgm.). 5

Epistolam ea qua nunc est forma non veram, sed fictam esse optimo iure docuit Riezler, Der Kreuzzug K. Friedrichs I, in Forschungen z. deutsch. Gesch. X, pag. 20, not. 4 et pag. 109, num. 21. De tempore vide ibidem. — Cf. et. Fischer, Gesch. d. Kreuzzugs K. Friedrich's I, pag. 1 sq.

409.

10

(*FALSUM S. XIII?*)

Fridericus, dux Bohemiae, abbati Cladrubensi, ea quae de homicidiis de tota abbatia, tam in civitate, quam in villis, ad quaestum ducis pertinent, in usum donat. — — —. 15

Apographum exstat in Libro privilegiorum monasterii Cladrubensis saec. XVII ex., qui in bibliotheca c. r. universitatis Pragensis sub II A 10 asservatur, tom. I, fol. 32—33 (B), tom. III, pag. 21 sq. (C).

Diploma Friderici ducis temporibus non posse vindicari, quam ob rem spurium esse, id potissimum declarat, quod in testium serie Gervasius, praepositus Vissegradensis, ad- 20 fertur, qui iam 1178 feb. 10, paulo ante quam Fridericus dux principatum adeptus est, e vita discessit. — Quo tempore falsum confectum sit, incertum est, sed saeculo XIII medio non esse antiquius, ex eo effici potest, quod in illo de civitate Cladrubensi mentio fit, quae primum in Venceslai I regis diplomate anno 1233 dato (Erben, Reg. I, num. 813) commemoratur. 25

In nomine sanctae et individuae trinitatis.^a Pax omni genti credenti, amen. Solet facta mortalium vel oblivio, vel pravorum pravitas, vel edax abolere vetustas, nisi innitantur testimonio. Ergo quia de rerum labentium instabilitate semper est suspecta posteritas, ego Fridericus, dei gratia dux Boemiae, beneficium sanctissimae dei genitricis in Claderub, quod primum sanxit avus 30 meus, dux Wladislaus, diligentius et perfectius confirmatum scriptorum curavi et confirmavi perpetuare privilegio. Quicquid^b enim de homicidiis ad questum ducis pertinet de tota abbatia, tam in civitate, quam in villis, hoc in usum et arbitrium dedimus gubernantis domini abbatis et solutionis modum constituimus centum et quinquaginta. Quod si quis nostrorum successorum, vel avaritia, vel 35 malorum consilio vel quavis humani generis inimici persuasione, hoc beneficium domui sanctae frustrare voluerit, sacrilegii perpetrator et beatae dei genitricis

409. ^{a)} In — trinitatis' litteris maiusculis scriptum B. — ^{b)} Quidquid' C.

contemptor anathema sit et cum Dathan et Abyron vivus in infernum descendat. Nobis vero, qui contulimus, vel qui collatum non violaverint, sed observaverint, in vita aeterna spes retributionis est non modica ab omnium bonorum retributore, qui vivit et regnat deus per omnia saecula saeculorum,^c amen. Huius 5 rei testes sunt: Hainricus Pragensis episcopus, Hainricus abbas de Brunou, Meinuardus abbas de Plass, Geruasius^d praepositus de Wissegrad, Florianus notarius, Bogusse de Kladsko, Wittek, Grabisse camerarius, Ioannes iudex, Groznata de Peruz, Beneda de Sweyssin et alii multi.

410.

10

(FALSUM S. XIII.)

Přemysl I, dux Bohemiae, monasterio Břevnovensi damna tempore belli cum Venceslao duce illata donatione villae suaे Chylice compensat.

— 1194 —.

15 *Instrumentum diplomatici autographi instar manu saec. XIII in membrana exaratum in tabulario monasterii Břevnovensis asservatur (A).*

Ziegelbauer, Epitome hist. monast. Břevnov. pag. 245. — Dobner, Annal. Hagec. VI, pag. 611 (frgm.). — Dobner, Monum. hist. Boem. VI, pag. 8, num. 13 (reg.). — Boczek, Cod. dipl. Mor. I, pag. 335, num. 358. — Erben, Reg. I, pag. 186, num. 412 (ad ann. 1192).

20 *Notam temporis corrigendam et diploma anno 1193 attribuendum esse putat Dobner, Annal. VI, pag. 612, not. m. Sed instrumentum nostrum posterius confectum esse, cum alia, tum praeципue litterae ipsae, quae iam saeculi XIII formam exhibent, tum verba ,Henrici tunc temporis abbatis' et ,fiscum . . regium' manifesto declarant. Praeterea etiam sigillum, a genuino Přemysli ducis sigillo (v. num. 336, 342—344) plane alienum, posterius confectum esse nemo non videt. De cetero anno 1194 iam Henricum episcopum principatum obtinuisse inter omnes constat. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin diploma spurium saeculoque XIII demum confectum sit.*

¶ In nomine sancte et individue trinitatis, amen. ¶ Ego Premizl, divina favente gracia Boemorum dux, universis Christi fidelibus in perpetuum. Quia rerum 30 gesta ab hominum || non elabuntur memoria, si scripture fuerint robore fideliter et caute perennata, idcirco omnibus presentem paginam inspecturis duximus declarandum, quod, dum Brevnōvensis ecclesia tempore || discordię, que inter nos et Wencezlaum patrum nostrum versabatur, cum etiam castrum Pragense obsidione valida cepissemus, per nos et nostrorum violenciam in vino et in aliis 35 admodum || lesa fuisset, nos divinam super hoc formidantes ultionem, ad instantiam domini Brecizlai, venerabilis Pragensis episcopi, et ad petitionem aliorum terre

409. c) ,saeculorum' B. — d) ,Geruazius' B.

magnatum, nec non domini Heinrici, tunc temporis abbatis,¹ et fratrum dicti monasterii villam nostram in Chilichi,² que semper pleno iure ad fiscum spectabat regium, pro satisfactione iniurie et lesionis ipsis per nos et nostros illate deo et beatis Adalberto atque Benedicto, eiusdem ecclesię patronis, sine omni contradictione contulimus fratribus prefati monasterii et eorum successoribus eodem iure quiete perpetuo possidendam. Ne qua vero in posterum huic nostre donationi, et utinam deo digne, malicię seu calumpnię suboriri possit occasio, presentem paginam sigilli nostri munimine roboramus. Huius autem nostre donationis et confirmationis eiusdem testes sunt: Grabisse comes, Pribizlaus Coscka, Zlawech comes, Ratibor comes, Lvttobor comes, Mvtine comes, Bohvsse comes, Brecizlaus comes, Cyrnin comes et alii quam plures. Si qua vero ecclesiastica secularisve persona hanc nostram, quod absit, sollempniter factam infringere adtemptarit donationem, et nostram incurret indignationem et divinam, quod multo formidabilius est, non evadet ultionem. Datum Prage anno ab incarnatione domini MCLXXXIII, ducatus nostri anno primo. 15

(S. P.)

Diplomati appensum est scidula membranea sigillum rotundum bilaterale e cera fusca confectum, cuius diametros 80 mm sunt. In priore sigilli parte vir stans, tunica squamata indutus, manu sinistra scuto innixus, dextra vexillum tenens conspicitur. Circumscripicio cuius pars fracta desideratur, haec est: + PR̄EMIZ DEI GRACIA DVX . . . . VO3. In posteriore sigilli parte vir depingitur in solio sedens cum capite nimbo ornato, qui manu dextra vexillum tenet, sinistra palmam gerens scuto innititur; in quo quidem scuto insigne aquillae conspicitur. Circumscripicio: + SAN(. . . NC//SLAVS · BOEMORVM DVX Prior sigilli pars fortasse ad exemplum sigilli Friderici ducis (v. num. 304) confecta est Posteriori sigilli parti illud sigillum exemplo erat, quod in Přemysli I regis diplomatis anno 1224 iun. 21 (Erben. Reg. I, num. 684) primum reperitur. [De sigillo diplomatici nostri disputat eiusque imaginem praebet Dobner, Hist.-krit. Beobachtungen über d. Ursprung . d. böhm. Wappenschildes in: Abhandl. einer Privatges. IV (Prag 1779) pag. 185 sq.] 20

411.

30

(FALSUM S. XIV IN.)

Henricus, Bohemiae dux et episcopus nec non marchio Moraviae, monasterio Lucensi villam Louka cum theloneo et villam Bohumělice cum pertinentiis donat.

In castro Bítov 1195 iun. 7.

410. ¹⁾ Henricus ab abbatia Břevnovensi anno 1197 remotus est; v. Gerlaci Milovic. Chron. in Font. rer. Boh. II, pag. 512. — ²⁾ Chylice prope Mirošov (Miröschau), distr. pol. Plzeň (Pilsen). 35

Instrumentum diplomatici autographi instar manu saec. XIV ineuntis in membrana exaratum in tabulario c. r. aulico Vindobonensi asservatur (A).

(*Hugo*) *Sacri et can. ord. Praemonstr. Annal. II*, pag. *XLIV*. — *Kleiner, Series fundat. Lucensis*, pag. 7 (frgm.). — *Dobner, Monum. hist. Boemiae IV*, pag. 252 (*Spec. cod. dipl. Moravici num. 44*). — *Boczek, Cod. dipl. Mor. I*, pag. 339, num. 363. — *Erben, Reg. I*, pag. 190, num. 424. — *Geschichtsqu. d. Grafsch. Glatz I*, pag. 11 (reg.).

5 *Erben, l. l. diplomatici fidem suspectam esse adnotavit. Palacký, Dějiny³ I, 2, pag. 446 et Emler, Kanzlei d. böhm. Könige pag. 6 diploma spurium esse declarant, quod praepositum Vissegradensem perperam Zdislavum appellat. Quam quidem sententiam etiam litterae ipsae comprobant, quae saeculi XIV ineuntis formam exhibent. Sed sigillum diplomatici appensum testimonio est, monasterium Lucense verum quoddam Henrici ducis diploma habuisse. Sitne genuinum illud diploma in instrumento nostro conscribendo exemplar adhibitum, quidque illi sit depromptum, diiudicari non potest. — Annus incarnationis cum ceteris characteribus chronologicis non quadrat. — Cf. etiam Dudík, Mähr. allg. Gesch. IV, 131, not. 1.*

In nomine sancte et individue trinitatis. Anno verbi incarnati millesimo
 ČXCV, indictione VII, epacta XXV, concurrente V. Iuxta labentis || huius
 seculi varietates varie in hominibus generantur mutabilitates. Inde est, quod
 cerea in vicium flecti et lucri ydropico morbo siciens presens etas || multa audet,
 20 nichil pudet, dummodo vivet. Porro quia preciosus memorie thesaurus est scrip-
 tura rerum seriem incommutabili loquens veritate et || opponens obstaculum emer-
 gentibus calumpniis involvum, hec siquidem seva inimicorum constringit iacula
 et precludit additum, quem fabricat mens dolosa; huius inspectu rationis ego
 Henricus, dux Boemorum et episcopus nec non marchio Moraie, pro remedio
 25 anime mee et fratri mei ducis Cónradi ac pro universis predecessoribus meis
 terrena pro celestibus, videlicet villam, que dicitur Luka,¹ adiacentem eiusdem
 nominis monasterio cum theolonio et villa Bohmelicz² cum molendino et flumine,
 quod ibi preterfluit et silva, que Palice³ nuncupatur, nec non cum terra servorum
 et pleno dominio dedi perpetualiter. Et quoniam sapiens rei exitum ante metitur
 30 et iacula previsa minus feriuntur,^a quod factum meum rationabile superveniente
 inique occasionis scrupulo minime valeat enervari, testimonio horum corroboravi,
 quorum nomina sunt hec: Vladimirus cum fratre suo Bracizlao, principes Olo-
 mucenses, Zpitigneus cum fratre suo Zwatopluk, principes de Brinen, Stizlaus
 35 prepositus Wissegradensis et cancellarius ducis Boemie, Cristoforus prepositus
 Bolezlauensis, Witek archidiaconus Sattensis, Laurencius canonicus Pragensis,
 Grabise camerarius ducis Boemie, Witek, Zlauebor castellanus de Satec. Her-
 mannus castellanus de Kladzko, Iarozlaus castellanus de Budysin, Budiuoy sub-

411. a) ita A.

40 ¹⁾ Louka, germ. Klosterbrück, distr. pol. Znojmo (Znaim). — ²⁾ Bohumělice, germ.
 Pumlitz, distr. pol. Znojmo. — ³⁾ Nunc Pelz, ab Nesechleby (germ. Esseklee, distr.
 pol. Znojmo) versus septemtr. et orientem.

camerarius ducis Boemie, Boruta filius Voconis, Herkenbertus subdapifer ducis Boemie, Ro[pr]echt castellanus de Podywin, Arnustus pincerna ducis Boemie, Iaros subpincerna ducis Boemie, Wilalmus venator curie, Zuda, Zbrazlaus filius Zlauebor, Georius castellanus de Netolic, Pertoldus castellanus de Gradec, Macerat gladiator ducis Boemie, qui eodem tempore dedit villam predicto monasterio, que Lutin⁴ vocatur et coram eisdem testibus. Hii sunt testes de provincia Znoymensi: Artlebus, Mrakota, Bolik, Paztuha, Ortwinus, Marquardus, Alexius, Zpita, Belen, Ianik, Mirozlaus, Thomik. Isti vero sunt de provincia Olomucensi: Boguta, Blud, Zudomir, Predbor, Zdebor, Petrek, Micul, Zudiwoy, Iacub, Zemizlaus. Isti autem sunt de provincia Brinnensi: Zbrazlaus,^b Petrus superbus, Lewa, Diwa, Budis, Bolebor, Racek, Budek, Ztresimir et alii quam plurimi Boemi et Moraui, qui eidem donacioni interfuerunt. Ut autem rationabile factum meum maius robor valitudinis in posterum obtineat et omni evo inconvolsum permaneat, sigilli mei presentis impressione communivi. Ne autem succendentibus cereis temporibus conveniens ordinacio mea possit evacuari, quatenus ea, que bene sunt ordinata, in perpetuum maneant rata et omni generacioni, que preterit et advenit, fixa sit^c et inviolata, accensis candelis violatores huiusmodi, quod absit, excommunicavi et cum Iuda traditore eos eterno cremandos igne deputavi. Actum est autem hoc in ipso die prothomartiris Stephani⁵ apud monasterium Lucense feliciter amen. Datum per manum Witkonis archidiaconi in castro Betow VII idus iunii. 20

(S. P.)

Instrumento appensum est filo serico coloris viridis sigillum rotundum bilaterale e cera flava confectum. Sigilli pars prior cum ducis stantis figura ad eandem formam revocanda est, qua diplomatis num. 348 secundum sigillum expressum erat; posterior vero sigilli pars cum episcopi in solio sedentis imagine eadem forma atque primum diplomatis num. 348 sigillum confecta est; quae quidem res genuinam sigilli originem demonstrat. Sed vestigia, quae in sigilli margine exteriore apparent, illud in duas partes discessum fuisse ostendunt, quae postea conglutinatae sunt. Quibus omnibus circumspectis, dubitari non potest, quin sigillum istud quondam alii et genuino Henrici ducis diplomati appensum ab eoque ablatum ad instrumentum nostrum per dolum aptatum sit.

411. b) ,Zbrazlau⁹ A. — c) ita A.

⁴⁾ ? Lutin, germ. Luttein, distr. pol. Olomouc (Olmütz). — ⁵⁾ 1194, dec. 26.

CONSPECTUS

PERSONARUM, AD QUAS HUIUS TOMI LITTERAE AC DIPLOMATA DATA SINT.

Quo conspectu non amplexus sum illa imperatorum et regum Romanorum aliaque diplomata, quae ad externa edita sunt monasteria et in quibus de terra Bohemica vel principibus atque episcopis Bohemiae et Moraviae fit mentio.

Compendia, quae numeris praefixa sunt, formam significant, qua litterae vel diplomata nobis servata sint: c. = copia (apographum); dep. = litterae deperditae; ed. = editio; facs. = facsimile; mem. = memoria donationis; or. = originale (autographum); sp. = dipl. spurium.

Adalbertus arep. Salisburg. *v.* Salzburg.
Adalvinus arep. Salisburg. *v.* Salzburg.
Alexander II papa *v.* Romani pontifices.
Alexander III papa *v.* Romani pontifices.
Anconitanus ep. Paulus: c. 18.
s. Andreae eccl. *v.* Praga.
Anno ep. *v.* Frisinga.

◆

Babenberg, *Bamberg, Bavaria, prov.*
Oberfranken. — Episcopatus.

Otto I ep.: c. 105.

Benedictus VI papa *v.* Romani pontifices.
Benedictus VIII papa *v.* Romani pontifices.
Bohemia, regnum.

duces et reges: Boleslaus I: sp. 371. —
 Soběslaus II: c. 277. — Spitigneus II:
 dep. 57. — Vladislaus II: c. 143, c. 146,
 c. 147, c. 150, or. 180; (rex I) c. 258. —
 Vratislaus II: ed. 60, dep. 61, c. 62,
 c. 64, c. 66, c. 69, c. 70, c. 72, c. 76,
 c. 81; (rex I) ed. 85, ed. 88, ed. 89,
 ed. 90, ed. 92, ed. 93, ed. 94, ed. 95,
 ed. 96.

Bohemiae incolae: c. 77.

Bohnice *vicus in distr. pol. Karlín (Karlo-*
linenthal). — Eccl. s. Petri: or. 182.

Boleslaus I dux Bohemiae *v.* Bohemia.
 Boleslavia Antiqua, *Stará Boleslav, germ.*
Alt-Bunzlau, distr. pol. Karlín (Karlo-
linenthal). — Eccl. collegiata s. Ven-
 ceslai: sp. 382.

Břevnov *prope Pragam.* — Monium s. Be-
 nedicti, Bonifacii et Alexii: sp. 375,
 sp. 376, c. conf. 38, sp. 378, sp. 410.

Chreno, Iuratae praep. Melnicensis filius:
 facs. 285.

de Chunringen Hadmarus: c. 309.

Cisterciense capitulum: c. 302.

Cladrubense monium ord. s. Benedicti.
Kladuby, germ. Kladrau, distr. pol.
Stříbro (Mies). — S. Maria: sp. 390,
 or. 279, sp. 403, sp. 405, sp. 409, or. 363.

Clemens III antipapa *v.* Romani pontifices.

Conradus I dux Brunnensis *v.* Moraviae
 duces.

Constantinus et Methodius: dep. 11.

Cunicense monium dominarum ord. Praem.
 („Rosa coeli“). *Kounice Dolní, germ.*
Kanitz, distr. pol. Brno (Brünn). —
 S. Maria: sp. 400.

Daniel I, ep. Pragensis *v. Praga.*
Dominicus ep.: c. 27.

Fridericus I, Roman. imper. *v. Romanorum imperatores.*

Frisinga, *Freising, civ. Bavariae, prov. Oberbayern.*

Eccl. episc.: c. 9.

Anno ep.: c. 21.

s. **G**eorgii monium *v. Praga.*

Gezo abb. Montis Sion *v. Strahov.*

Godscalcus abb. Silensis *v. Siloa.*

Gottwic, *Göttweih in Austria, distr. Mautern.* — Monium ord. s. Ben.: c. 106, c. 107.

Gradicense monium ord. s. Ben., postea Praem., *Hradisko al. Hradisko, germ. Kloster Hradisch, prope Olomuc.* — S. Stephanus: c. 79, c. 80, c. 110, dep. 201, or. 208, c. 353, c. 354.

Gregorius VII papa *v. Romani pontifices.*

Henricus II Zdik, ep. Olom. *v. Olomuc.*

Hermanicus ep. Patav. *v. Patavia.*

Hospitale s. Iohannis Bapt. *v. Praga.*

s. **I**acobi villa, *Sv. Jakub, germ. St. Jacob, prope Církvice, distr. pol. Kutná Hora (Kuttenberg).* — Altare S. Mariae: or. 230.

Iaromirus ep. Prag. *v. Praga.*

Innocentius II papa *v. Romani pontifices.*

Insula *v. Ostrov.*

Iohannes IX papa *v. Romani pontifices.*

Iohannes I ep. Olom. *v. Olomuc.*

Iohannes III ep. Olom. *v. Olomuc.*

Iohannes IV ep. Olom. *v. Olomuc.*

s. Iohannis B. hospitale Hierosolym. *v. Praga.*

Kanitz *v. Cunicense monium.*

Kladruby, Kladrau *v. Kladrubense monium.*

Kocelus comes Slavorum, princeps Panniae: c. 12, c. 15.

Kounice (Dolni) *v. Cunicense monium.*

s. **L**aurentii monium *v. Opatovice.*

Litoměrice, *germ. Leitmeritz, civ. Bohemiae.* — Eccl. colleg. s. Stephani: or. 55, sp. 383.

Litomyšl, *germ. Leitomischl, monium ord.*

Praem. („Mons Oliveti“): sp. 399.

Lucense monium ord. Praem. *Louka, germ. Klosterbruck, prope Znojmo (Znaim).* —

S. Maria: or. 326, or. 352, sp. 411.

Ludovicus Germanicus *v. Romanorum imperatores.*

Magdeburg *civ. Borussiae, prov. Sachsen.*

— Eccl. archiep.: or. 36.

Maguntia, *Mainz, Hessen, prov. Rheinhessen.* — Sigifridus arep.: c. 68.

Mechtfridus de Slavčeves (Zlavchavez): or. 335.

Methodius arep. Pannoniae *v. Pannonia.*

Milevsko, *germ. Mühlhausen, civ. Bohemiae.* — Georgius de M.: c. 303.

Misna, *Meissen in Saxonia, distr. Dresden.* — Eccl. s. Iohannis evang.: or. 210, or. 223.

Mons Sion *v. Strahov.*

Moravia. — Epi *v. Olomuc.* — Duces: Conradus I dux Brunnensis: c. 67; Oldricus dux Olomuc.: or. 270; Otto I dux Olomuc.: c. 67. — Rostislaus: c. 12. — Svatoplucus, Sventopolcus comes (rex Slavorum): c. 12, c. 22, c. 24, c. 26, c. 29.

Mutimirus dux Slavoniae: c. 16.

Oldricus dux Olomuc. *v. Moravia.*

Olomuc, *germ. Olmütz, oppid. Moraviae.* Eccl. episc. s. Venceslai: or. 115, or. 116, c. 138, or. 157, c. 158, c. 163, or. 289, c. 292, c. 294.

Epi: Henricus II (Zdik): c. 114, c. 123, c. 125, c. 127, c. 130, c. 133, (c. 138), c. 140, c. 141, c. 145, c. 146, c. 159, c. 164; Iohannes I: c. 73, c. 75; Iohannes III aut IV: c. 194, (c. 253?); [Methodius *v. Pannonia*].
 Clerus episcopatus: c. 128.
 Opatovice monium ord. s. Benedicti, *distr. pol. Pardubice*. — S. Laurentius: sp. 386, c. 364.
 Osek monium, ord. Cist., *Osek Nový, germ. Neu-Osseg, distr. pol. Teplice (Teplitz)*. — S. Maria: c. 355.
 Ostrov, Insula, monium. ord. s. Bened. *prope Davle, distr. pol. Smíchov*. — S. Johannes B.: mem. 40, 46, sp. 380, mem. 52, 56, 83, 91, 97, 98, 102, 154, 179.
 Otto I ep. Bambergensis *v. Babenberg*.
 Otto ep. Pragensis *v. Praga*.
 Otto I dux Olomucensis *v. Moravia*.
 Ounětice, *distr. pol. Smíchov*. — Eccl. s. Mariae: c. 124.

Pannonia. — Methodius arep.: (dep. 11), c. 20, c. 23, c. 25. Kocelus princeps: c. 12, c. 15.
 Patavia, *Passau civ. Bavariae, prov. Niederbayern*. — Hermanricus ep.: c. 19.
 Plasy, *germ. Plass, distr. pol. Kralovice*, monium. ord. Cist.: sp. 396, or. 278, or. 296, c. 300, or. 301, or. 304, c. 307, or. 322, or. 325, or. 336, or. 342, or. 343, or. 344, or. 348.
 Praga, *Praha, germ. Prag*.
 Episcopatus: (sp. 371), c. 86, dep. 87, dep. 316.
 Epi.: Jaromírus: c. 65, c. 71, c. 75. — Meginhardus: c. 117. — Otto: c. 143, c. 146. — Daniel I: c. 172, c. 189, c. 195, c. 197.
 Ecclae. ministri: sp. 389.
 Custos sepulcri s. Venceslai: c. 251.
 s. Georgii monium. sororum s. Bened.: or. 142, or. 167.

Hospitale s. Iohannis B. Hierosolymitanum: or. 175, or. 245, or. 246, or. 298, sp. 402, sp. 404, or. 310, or. 312, or. 313, or. 318, or. 319, or. 320, or. 323, or. 332, or. 333, or. 349.
 Eccl. s. Andreae (in Antiqua civ.): c. 228.
 Coloni Germanici ap. s. Petrum (in Poříč): c. 290.
v. Strahov.
v. Vissegrad.
 Přibislodus, miles Soběslavi II ducis Boh.: or. 280.
 Privina dux Slavorum: dep. 4.
 s. Procopius abb. *v. Sázava*.

Raigrad, *Rajhrad, germ. Raygern, distr. pol. Brno (Brünn)* monium. ord. s. Benedicti. — Ss. Petrus et Paulus: sp. 379, sp. 381, or. 247.
 Řečany, *vicus in distr. pol. Pardubice*. — Eccl. s. Mariae: c. 229.
 Reichenbach, *monium. Bavariae, prov. Oberpfalz, distr. Roding*: c. 108.
 Reinerus abb. nescio cuius monii: c. 190, c. 193.
 Richardus abb. nescio cuius monii: c. 257.
 Romani pontifices: Alexander II: c. 59. — Alexander III: c. 248, c. 262, c. 281. — Benedictus VI: c. 33. — Benedictus VIII: c. 45. — Clemens III antip.: ed. 84. — Gregorius VII: c. 63. — Innocentius II: c. 135. — Iohannes IX: c. 30, sp. 368.
 Romanorum imperatores: Fridericus I: c. 260. — Ludovicus Germ.: c. 13.
 Rostislodus dux Moraviae c. 12.

Salzburg, Iuvavum. Arepi.: Adalbertus fil. Vladislavi I regis Boh.: c. 243, c. 249, c. 265, c. 272, c. 274, c. 282. — Adalvinus: c. 17.
 Ecclae. chorus etc.: c. 283. — Ecclae. praepositus: c. 261; c. 263, c. 267, c. 273. — Ecclae. ministeriales: c. 266,

Sázava, monium. ord. s. Bened. *quond. propé Černé Budy, germ. Schwarzbuda, distr. pol. Kutná Hora (Kettenberg)*: Procópius abb.: mem. 48.

Sedlec, monium. ord. Cisterc. *propè Kutná Hora (Kettenberg)*. — S. Maria: or. 155.

Sigifridus arep. Magunt. *v. Maguntia*.

Siloe monium ord. Praem. *Želiv, germ. Seelau, distr. pol. Německý Brod, germ. Deutschbrod*. — S. Maria.

Godscalcus abb.: c. 165, c. 166, c. 188, c. 192, c. 254, c. 255.

de Slavčeves (Zlăvchavez) Měchtfridus: or. 335.

Slavoniae dux Mutimirus: c. 16.

Slavorum comes Kocelus: c. 12, c. 15. *tex Svatoplucus v. Moravia*.

Soběslaus II dux Boh. *v. Bohemia*.

Spitigneus II dux Boh. *v. Bohemia*.

s. Stephani monium. *v. Gradicense monium*.

Strahov, Mons Sion, monium. ord. Praem. Pragae. — S. Maria: c. 156. — Gezo abb.: c. 187, c. 191, c. 196, c. 198, c. 252, c. 256.

Teplá, germ. *Tepl*, monium. ord. Praem. — S. Maria: or. 357, or. 358, or. 360, or. 361, or. 362.

Udalricus *v. Oldricus*.

Waldsassen, monium. ord. Cist. in Bavaria. — S. Maria: c. 204, c. 227, c. 295, or. 805, or. 306, or. 356.

Wibaldus abb. Stabulensis et Corbeiensis: c. 160, c. 161.

Vissegrad, *Vyšehrad prope Pragam*, eccl. collég. ss. Petri et Pauli: sp. 384, sp. 387, c. 100, c. 111, sp. 393, or. 136, or. 287, or. 288, c. 308, c. 317, sp. 406, or. 359.

Vladislaus II dux (postea I rex) Boh. *v. Bohemia*.

Vratislaus II dux (postea I rex) Boh. *v. Bohemia*.

de Žerotin Hinco crucesignatus miles Olovem. dioc.: sp. 407.

Zwettl, boh. *Světlá*, monium. ord. Cist. in Austria Infer.: or. 311.

CONSPECTUS

PERSONARUM, QUAE HUIUS TOMI DIPLOMATA AC LITTERAS DEDERINT.

Numeri uncis clausi diplomata extranea significant, quorum tantum argumentum dedimus, quod in eis de terra Bohemica fit mentio vel principes atque episcopi Bohemiae et Moraviae testes adferuntur.

Adalbertus I, arep. Maguntinus, *v. Maguntia*.
 Adalbertus, arep. Salisburg., *v. Salzburg*.
 Adalbertus, ep. Frisingensis, *v. Frisinga*.
 Adalbertus, abb. Strahoviensis, *v. Strahov*.
 Agapitus II papa *v. Romani pontifices*.
 Agnes, uxor Cunonis [de Potvorov] or. 342.
 Albrechtus (Ursus) marchio Brandenburg. sp. 394.

Alexander II papa *v. Romani pontifices*.
 Alexander III papa *v. Rom. pontif.*
 Anglorum rex Guillēlmus II, sp. 388.
 Anonymus, ed. 95.
 Arnoldus, abb. Ballenstadensis (ed. 205).
 Arnulfus rex *v. Romanorum imp. et reges*.
 Aquileia, patriarcha Udalricus, ed. 284.
 Asinus, miles Boh., mem. 154.

Augusta, Augsburg, Bavaria, prov. Schwaben. Ep.: Hermannus (ed. 118).

Austria, marchio Henricus II (ed. 173); — dux Leopoldus V (ed. 314).

Babenberg, *Bamberg, Bavaria, prov. Oberfranken.* — Ep.: Otto I, c. 117.

Ballenstadensis abb. Arnoldus (ed. 205).

Bavaria, duces: Henricus II c. 35; Henricus Superbus sp. 392.

Benedictus VI papa v. Romani pontifices.

Benedictus abb. Scotorum Ratisbonae v. Ratisbona.

Benno, ep. Misnensis, v. Misna.

Berengerus, ep. Pataviensis, v. Patavia.

Bernhardus, abb. Clarevallensis, c. 150.

Bohemia, duces: Boleslaus II c. 37, sp. 375, sp. 376. — Boleslaus III mem. 40. —

Bořivoj II sp. 389. — Bretislaus I mem. 48, mem. 52. sp. 379, sp. 380, sp. 381, sp. 382. — Bretislaus II mem. 98. —

Conradus mem. 97. — Fridericus c. 292, c. 294, c. 295, c. 300, or. 301, sp. 402, sp. 403, or. 304, or. 305, c. 307, c. 309,

sp. 404, or. 310, or. 311, sp. 405, c. 317, sp. 406, or. 318, or. 320, sp. 409. —

Henricus ep. or. 348, or. 349, c. 355, sp. 411, or. 356, or. 358, (v. et. Praga, epi.); — Odalricus mem. 46. — Otto

or. 323, (quondam marchio Moraviae) or. 326. — Premysl (Otakarus) I sp.

410. — Soběslaus I c. 111, sp. 393, sp. 395. — Soběslaus II or. 278, or. 279, or. 287, or. 288, mem. 289, c. 290. —

Spitigneus II or. 55, sp. 383, mem. 56. — Svatopluk mem. 102. — Udalricus

mem. 46. — Venceslaus or. 304. — Vladislau I sp. 390. — Vladislau II or. 157, c. 158, mem. 179; (I rex) sp. 396, c. 204,

or. 208, or. 210, or. 227, sp. 399, or. 245, or. 246. — Vladislau (qui et Henricus) or. 363. — Vratislaus II c. 80, mem. 83; (I rex) sp. 386, sp. 387, mem. 91.

ducissae: Elisabeth or. 312. — Gerbirga ed. 106, ed. 107. — Helicha or. 322. — Richza c. 108.

comes Tacholfus, sp. 367.

Boleslaus II, dux Boh., v. Bohemia.

Boleslaus III v. Bohemia.

Bořivoj II, dux Boh. v. Bohemia.

Brandenburgensis marchio Albrechtus (Ursus) sp. 394.

Bremensis arep. Sigifridus, c. 243.

Bretislaus I, dux Boh. v. Bohemia.

Bretislaus II, dux Boh., v. Bohemia.

Carolus Magnus v. Romanorum imperatores.

Časta, filius Vojslavi, camerarii regis Boh., c. 251.

Čeč, comes de Železnice, or. 296.

Clemens III antipapa v. Romani pontifices.

Clemens III papa v. Romani pontifices.

Coelestinus III papa v. Romani pontifices.

Cohan v. Kochan.

Conradus III, Rom. rex, v. Romanorum imperatores et reges.

Conradus, dux Boh., v. Bohemia.

Cracovia, Kraków, opp. Galiciae. — Epi.:

Lambertus ed. 96. — Mathaeus (ed. 153).

Daniel I, ep. Prag., v. Praga.

Daniel, abb. Waldsassensis, dep. 351.

Dietlebus, nobilis, or. 344.

Dietpaldus, marchio de Vohburg, v. de Vohburg.

Elisabeth, ducissa Bohemiae, v. Bohemia.

Engildeo, nobilis, (ed. 47).

Eppo, praefectus Belinensis, sp. 378.

Ercimboldus, fr. hospit. s. Ioh. Hierosolymitani, (or. 293).

Eugenius III papa v. Romani pontifices.

de Falkenberg, Gotfridus, (ed. 320^a).

Fridericus, ep. Prag., v. Praga.

Fridericus I, Rom. imp. v. Romanor. imp.

Fridericus, dux Boh., v. Bohemia.

Fridericus, dux provinc. Olomuc. v. Moravia.

Frisinga, *Freising, Bavaria, prov. Oberbayern.* — Ep.: Adalbertus, c. 222.

G. monachus quidam, ed. 93.

Gerbirga, ducissa Boh., *v. Bohemia.*

Godescalcus, abb. Silensis, c. 302.

Gotfridus de Falkenberg (ed. 320^a).

Gregorius VII papa *v. Romani pontifices.*

Gregorius VIII papa *v. Romani pontifices.*

Guido, cardinalis diac., c. 135.

Guillelmus II, rex Anglorum, sp. 388.

Guillelmus de Pulin, nobilis Moraviae, sp. 400.

Gurcensis ep. Henricus, c. 248, c. 262.

Hadrianus II papa *v. Romani pontifices.*

Hadrianus IV papa *v. Romani pontifices.*

Hartmannus de Mirkov, or. 268.

Hartwicus, arep. Magdeburg. *v. Magdeburg.*

Hatho, arep. Magunt., *v. Maguntia.*

Helicha, ducissa Bohemiae, *v. Bohemia.*

Henricus, ep. Gurcensis, c. 248, c. 262.

Henricus II, ep. Olomuc., *v. Olomuc.*

Henricus, ep. Pragensis et dux Boh., *v. Praga.*

Henricus ab. s. Petri Salisburgensis, *v. Salzburg.*

Henricus II, III, IV, V, VI *v. Romanorum imperatores et reges.*

Henricus II, dux Baioariorum, *v. Bavaria.*

Henricus II, dux Bavariae et marchio Austriae *v. Austria.*

Henricus Superbus, dux Bavariae, *v. Bavaria.*

Hermannus, ep. Augustensis, *v. Augusta.*

Hersteld, *Borussia, prov. Kassel,* monium ss. Simonis Thaddaei, Wicberti. — Monachi, ed. 89.

Hizzo, ep. Pragensis, *v. Praga.*

Hroznata comes, or. 357.

Hugo, abb. Praemonstratensis, c. 164.

Innocentius II papa *v. Romani pontifices.*

Johannes VIII, XIII, XV papa *v. Romani pontifices.*

Juvavum *v. Salzburg.*

Kocelus comes *v. Pannonia.*

Kochan nobilis, mem. 364.

Lambertus, ep. Cracoviensis, *v. Cracovia.*

Laureacum, *Lorch. Epatus.* — Ep. Piligrimus c. 33.

Leopoldus V, dux Austriae, (ed. 314).

Lotharius III, *v. Romanorum imperatores.*

Lucius II, III papa *v. Romani pontifices.*

Ludovicus Germanicus *v. Romanor. imperatores.*

Ludovicus Pius *v. Romanor. imperatores.*

Ludovicus II, lantgravus Thuringiae, sp. 398.

Magdeburg, *Borussia, prov. Sachsen.* —

Arep.: Hartwicus ed. 85. — Wichmannus (ed. 241), c. 260.

Maguntia, *Mainz, Hessen, prov. Rheinhessen.* Areپatus. — Areپi.: Adalbertus I

c. 105, c. 114, (ed. 119). — Hatho

sp. 368. — Sigifridus I, c. 63, ed. 74. —

Wezilo ed. 84, ed. 90. — Willigisus ed. 34.

Mathaeus, ep. Cracoviensis, *v. Cracovia.*

de Mirkov, Hartmannus, or. 268.

Miroslaus, primas Bohemiae, or. 155.

Misna, *Meissen, Saxonia, distr. Dresden.* — Ep.: Benno, sp. 385.

Moravia; duces: Břetislav (dux Olomuc.)

c. 354. — Fridericus, dux Olomuc.,

or. 247. — Oldricus or. 270. — Otto,

dux Olom., c. 79. — Venceslaus c. 110. —

Vladimír c. 353. — marchio Otto *v. Bohemia.*

Nemoj (de genere Vršovici) c. 100.

Nicolaus I, II, papa *v. Romani pontifices.*

Odalricus, dux Bohemiae, *v. Bohemia.*

Oldricus, dux Moraviae, *v. Moravia.*

Olomucensis ep. Henricus II, or. 115, or. 116,
c. 156, c. 160, c. 163, c. 165, c. 166.
Olomucensis provinciae dux *v.* Moravia.
Otto I, III *v.* Romanorum imperatores.
Otto dux Bohemiae, *v.* Bohemia.
Otto dux Moraviae, *v.* Moravia.

Pannonia, comes (de Slavis) Kocelus, ed. 9.
Patavia, *Passau. Bavaria, prov. Nieder-*
bayern. Epi.: Berngerus (ed. 44). —
Reginmarus (ed. 109). — Udalricus
(ed. 103), (ed. 104). — Wolfgerus
(ed. 350).
Paulus et Geberhardus presbyteri *v.* Ratis-
bona.
de Perg (*in Austria Super.*), Rudolfus
(ed. 113).
Piligrimus, ep. Laureacensis, *v.* Laureacum.
Plasy, *germ. Plass, distr. pol. Kralovice,*
monium ord. Cist. — Conventus or. 343.
Praemonstratensis abb. Hugo c. 164.
Praemonstratense capitulum c. 133.
Praga. — Epi.: Daniel I c. 161, or. 182,
or. 228, or. 229, or. 230, (ed. 234). —
Fridericus or. 278. — Henricus c. 303,
or. 313, or. 325, or. 335; *v. et.* Bohemia,
Henricus dux. — Hizzo ed. 45. — Se-
verus c. 59.
Přemysl (Otakar) I, dux Boh., *v.* Bohemia.
de Pulin, Guillelmus, nobilis Moraviae,
sp. 400.

Ratisbona; *Regensburg. Bavaria, prov.*
Oberpfalz. — Fraternitas s. Jacobi Sco-
torum ed. 92; abb. Benedictus ed. 88,
presbyteri de: Paulus et Geberhardus
(ed. 149).

Reginmarus, ep. Pataviensis, *v.* Patavia.
Richza, ducissa Boh., *v.* Bohemia.
Romani pontifices: Agapitus II sp. 370. —
Alexander II sp. 384, ed. 60, dep. 61. —
Alexander III c. 258, ed. 259, ed. 263,
(c. 271), (c. 272), (c. 273), ed. 282,
(c. 283). — Benedictus VI sp. 374. —

Clemens III antipapa dep. 87, ed. 94. —
Clemens III papa or. 319. — Coele-
stinus III or. 332, or. 333, or. 352,
or. 359, or. 360, or. 361, or. 362. —
Eugenius II sp. 366. — Eugenius III
or. 142, c. 143, c. 145, c. 146, c. 147,
c. 159, or. 167, (ed. 172). — Grego-
rius VII c. 62, c. 64, c. 66, c. 67,
c. 68, c. 69, c. 70, c. 71, c. 72, c. 73,
c. 75, c. 76, c. 77, c. 81. — Grego-
rius VIII sp. 407. — Hadrianus II
ed. 12. — Hadrianus IV dep. 201. —
Innocentius II c. 123, c. 125, c. 127, c. 128,
c. 130. — Iohannes VIII c. 13, c. 14,
c. 15, c. 16, c. 17, c. 18, c. 19, dep. 20,
c. 21, c. 22, c. 23, c. 24, c. 25. —
Iohannes XIII sp. 371, sp. 372. —
Iohannes XV c. 38. — Lucius II or. 136,
c. 140, c. 141. — Lucius III or. 298,
or. 299, or. 306. — Nicolaus I (10),
dep. 11. — Nicolaus II dep. 57. —
Stephanus V c. 26, c. 27, dep. 29. —
Victor IV (ed. 203).

Romanorum imperatores et reges: Arnulfus
or. 28. — Carolus Magnus (sp. 365),
(1), (2). — Conradus III (ed. 122),
(ed. 126), (ed. 129), (ed. 131), (ed. 132),
(ed. 134), (ed. 137), c. 138, (ed. 139),
(ed. 144), (ed. 148), (ed. 151), (ed. 152),
(ed. 162), (ed. 168), (ed. 169), (ed. 170).
— Fridericus I (ed. 171), (ed. 174),
(ed. 175 — ed. 178), or. 180, (ed. 181),
(ed. 183), (ed. 184), (ed. 185), c. 186,
(ed. 199), (ed. 200), (ed. 202), (ed. 206),
(ed. 209), (ed. 211 — ed. 221), or. 223,
(ed. 224 — ed. 226), (ed. 231 — ed. 233),
(ed. 235 — ed. 240), (ed. 242), (ed. 250),
c. 261, (ed. 264), c. 266, (c. 269),
(ed. 275), (ed. 276), c. 277, (ed. 286),
c. 291, (ed. 297), dep. 316, (ed. 321),
sp. 397, (sp. 401), (sp. 408). — Hen-
ricus II (or. 41 — or. 43), (sp. 377). —
Henricus III (or. 50), (or. 53), (or. 54). —
Henricus IV (or. 58), (ed. 78), (c. 82),

c. 86. — Henricus V (ed. 101). — Henricus VI (ed. 324), (ed. 327 — ed. 331), (ed. 334), (ed. 337 — ed. 341), (ed. 345 — ed. 347). — Lotharius III sp. 391, (ed. 112), (ed. 120). — Ludovicus Germanicus (ed. 4 — ed. 6), (ed. 8). — Ludovicus Pius (ed. 3). — Ludovicus IV (c. 31). — Otto II sp. 369, (or. 32), (sp. 373). — Otto III. or. 36, (or. 39). Rudolfus de Perge *v.* de Perg.

Salzburg, Iuvavum. Ecclesia arepalis c. 244. Arepi.: Adalbertus (c. 267), c. 281. — Theotmarus c. 30. — Praepositus: Siboto (ed. 265). Monium s. Petri: conventus c. 274. — abb. Henricus c. 249. Severus, ep. Pragensis, *v.* Praga. Siboto, maioris eccl. Salisburgensis praepositus, *v.* Salzburg. Sigifridus, arep. Bremensis, c. 243. Sigifridus I, arep. Magunt., *v.* Maguntia. Siloe, Želiv, germ. Seelau, distr. pol. Něm. Brod, germ. Deutschbrod, monium ord. Praem.; abb.: Godescalcus c. 302. Soběslaus I, dux Boh., *v.* Bohemia. Soběslaus II, dux Boh., *v.* Bohemia. Spitigneus II, dux Boh., *v.* Bohemia. Steinfeld, *prope Zülpich, dioc. Coloniensis supra Rhenum*, monium ord. Praem.; praep. Ulricus c. 187, c. 188, c. 189, c. 190, c. 191, c. 192, c. 193, c. 194, c. 195, c. 196, c. 197, c. 198, c. 252, c. 253, c. 254, c. 255, c. 256, c. 257. Stephanus V papa *v.* Romani pontifices. Strahov (Mons Sion) *prope Pragam*, monium ord. Praem.; abb. Adalbertus, facs. 285. Svatopluk, dux Bohemiae, *v.* Bohemia.

Tacholfus, comes de Bohemia, sp. 367. Theotmarus, arep., Iuvaviensis, *v.* Salzburg. Thuringiae lantgravius: Ludovicus sp. 398.

Udalricus, ep. Pataviensis, *v.* Patavia. Udalricus, patriarcha Aquileiensis, *v.* Aquileia. Udalricus, dux Boh., *v.* Bohemia. Ulricus, praep. Steinfeldensis, *v.* Steinfeld. Ulricus, filius Drslavi, or. 336.

Waldsassen, mon. ord. Cist. in Bavaria; abb.: Daniel, dep. 351. Venceslaus, dux Boh., *v.* Bohemia. Venceslaus, dux Moraviae, *v.* Moravia. Wezilo, arep. Maguntin., *v.* Maguntia. Wichmannus, arep. Magdeburgensis, *v.* Magdeburg. Willigisus, arep. Magunt., *v.* Maguntia. Vissegrad, *Vyšehrad prope Pragam*, eccl. collegiata ss. Petri et Pauli. — Canonici c. 308. Vladimír, princeps Olomucensis, *v.* Moravia. Vladislau I, dux Bohemiae, *v.* Bohemia. Vladislau II, dux (postea I rex) Boh., *v.* Bohemia. Vladislau (Henricus), dux Boh., *v.* Bohemia. de Vohburg, marchio Dietpaldus (ed. 121). Wolfgerus, ep. Pataviensis, *v.* Patavia. Vratislaus II dux (postea I rex) Bohem., *v.* Bohemia.

Zbigneus, sacerdos et canonicus s. Mariae, c. 124. de Železnice, Čeč comes, or. 296.

CONCORDANTIA NUMERORUM

HUIUS TOMI ET K. J. ERBENI REGESTORUM BOHEMIAE.

Asteriscus Regestorum numero appositus falsa ab Antonio Boczek saeculo superiore confecta significat.

ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae						
1	—	40	16	77	37	*116	—
2	—	IV, 1761	17	78	sp. 375	*117	—
3	—	IV, 1762	18	79	sp. 376	*118	—
4	—	IV, 1763	19	80	38	51	
5	—		20	81	—	119	52
6	—	IV, 1764	21	82	—	120	53
7	—	41	22		39	*121	—
8	—	42	23	83	—	*122	—
9	—	43	24	84	{ 40	123	54
10	—	44	25	85		124	{ 55
11	—	*45	—	86	—		{ sp. 383
12	—	46	—		41	*125	—
13	—	47	—	87	42	126	56
14	sp. 365	48	29	88	43	*127	—
15	—	49	26	89	—	57	
16	1	IV, 1765	27	90	sp. 377	128	58
17	2	*50	—	91	—	*129	—
18	3	51	—	92	44	*130	—
19	—	52	—		45	*131	—
20	—	53	28	*93	—	132	59
21	sp. 366	54	30	94	{ v. not. ad 44	*133	—
22	—	55	sp. 368	*95	—	134	—
23	—	56	—	*96	—	*135	—
24	—	57	—	*97	—	136	—
25	—	58	31	*98	—	137	sp. 384
26	—	59	—	*99	—	138	sp. 385
	4	60	—	100	46	139	60
	5	61	—	101	47	*140	—
27	6	62	sp. 370	102	—	61	
28	7	63	32	103	—	141	62
29	8	64	sp. 369	104	—	142	64
	9	65	sp. 373	105	{ v. not. ad 44	143	63
30	sp. 367	66	sp. 372	*106	—	144	66
31	—	67	sp. 371	107	sp. 378	145	65
*32	—	68	—	108	sp. 379	146	67
33	10	69	—	109	sp. 380	147	68
34	{ v. not. ad 9.	70	33	110	—	148	69
—	11	71	sp. 374	111	sp. 381	149	70
35	12	72	34	*112	—	150	71
36	15	73	—	113	50	151	72
37	13	74	35	114	48	152	73
38	v. 18.	75	—		49	153	—
39	14	76	36	115	sp. 382	154	74

ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae
155	75	*199		239	134	*278	—
156	76	*200		240	133	*279	—
157	77		104	241		*280	—
158	—	201		II, 263 ⁵	156	281	153
*159	—	202	sp. 390	242	136	282	—
	78	203			137	283	—
160	79	204	105	243	140	284	165
161	80	205	107	244	141	285	166
162	81	206	108	245	158	286	167
	82	207	109	246	157	287	168
163	sp. 388	*208	—	247	138	*288	—
*164	—	209		110	248	139	169
165	84		sp. 391	*249	—		170
166	sp. 386		sp. 392	250	—	289	sp. 397
167	87	210		*251	—	290	sp. 398
168	88	211	111	252	142		171
169	91	212	112	253	143		172
170	86		113	*254	—	291	201
171	95	213	114	*255	—	Add. 3	{ 173
172	—	214	115	256	144	pag. 620	{ 175
*173	—	*215	—	*257	—	292	174
174	85	216	116	*258	—	293	178
175	sp. 387	217	117	*259	—	294	176
*176	—	218	163	260	145	II, 2636	177
	{ 83		118	261	146		179
177	{ 92		119	262	147	295	180
178	89		120	*263	—		181
179	93	219	124	264	148	Add. 4 pag. 621	{ 182
180	94	220	sp. 393	265	sp. 396	II, 2637	183
181	90	221	121		149		184
182	96	222	—	*266	—		185
183 = Erb. 407		*223	—	*267	—	296	186
*184	—	224	122	268	—		187
185	97	225	sp. 394	269	150		188
*186	—	226	sp. 395	*270	—		189
187	—	227	123		152		190
188	98	228	125	*271	—		191
189	sp. 389	229	127	*272	—		192
190	100	230	128	*273	—		193
191	99	231	155	*274	—		194
*192	—	232	126		154		195
*193	—	233	—	275	159		196
*194	—	234	{ v. not. ad 129	276	151		197
*195	—	235	129		160		198
	101	236	130		161		199
196	102	237	131		162	297	245
197	—		132		164	298	201
198	103	238	135	*277	—	299	200

ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae	ERBEN, Regesta I	Codex dipl. Bohemiae
300	202	328	249	365	290	403	—
301	203	329	247	366	287	404	324
	204		250	367	291	405	325
	205	*330	—	*368	—	406	326
	206	331	—	369	243	407	327
302	207	332	261	370	294	408	328
*303	—	333	260	371	292		329
304	208	334	{ 258		293		330
305	209		{ 259	372	296	409	331
306	210	335	262		297		332
307	216	336	sp. 401		298		333
308	211	337	251		299		334
	212		252	373	295	410	339
	213		253	374	305	411	336
	214		254	IV, 1768*	306		337
	215		255	II, 2638	307		338
	217		256		308	412	sp. 410
309	218		257	375	302		340
	219	338	266	376	sp. 402		341
	220	339	267	377	sp. 403	413	344
310	221	II, 2783	268	378	300	414	342
311	222	IV, 2077	{ v. not. ad 299	379	301	415	343
312	223		400	380	304	416	—
313	231	340	288	381	303		345
314	224	341	270	382	313	417	346
315	227	*342	—	383	—	418	349
316	225	*343	—	384	sp. 404	419	347
317	226	344	269	385	309	420	348
Add. num. 5 pag. 621 }	228	345	276	386	310	421	350
	229	346	265	387	312	IV, 1771	351
318	230	347	271	388	311	422	—
	232	348	273	389	sp. 405	423	—
	233	349	272	390	335	424	sp. 411
	234	350	274	391	315	*425	—
319	sp. 399	351	275	392	317	426	353
	235	352	278	393	sp. 406	427	354
	236	353	277	394	sp. 407	428	352
IV, 1767	237	354	279	395	314	429	355
	238	355	—	396	318	430	356
	239	356	289		319	431	357
	240	357	285	397	320	432	358
230	{ v. not. ad 299	358	280		320a	433	363
	241	359	281	398	sp. 408	*434	—
321	242	360	263		sp. 409	*435	—
*322	—		264	IV, 2079	321	436	359
323	244	361	282	399	322	437	360
324	—	362	—	400	—	438	361
325	—	363	283	401	323	439	362
326	248	364	284	402	—		364
327	246		286				

INDEX NOMINUM.

Litteras Č, č, Ch et K. k quaere sub C, c, litteram Y, y sub I, i. Singulis nominibus adiecta est significatio uncinis seclusa, qua forma litterae, in quibus nomen legitur, sint servatae, ita ut *or. originale* [autographum], *fasc. fascimile*, *c. copia* [apographum], *sp. spurius*, *ed. editio intellegendum sit*. Numerus Romanus vocibus *c.* et *sp.* adiectus saeculum indicat. Numeri arabici uncinis inclusi, quo anno litterae datae sint, significant; crux ante numerum posita personam commemorari indicat, quae iam vita decesserit. Ex eis qui postea sequuntur numeribus maior paginam, minor lineas quinas indicat; numerus uncinis formae <> inclusus nomen in loco postea interposito legi monet; numerus formae cursivae litteras spurias vel fictas significat.

A.

- A., arep. Maguntinus *v.* Adalbertus.
- A., arep. Saltzburgensis *v.* Adalbertus.
- A., ep. Frisingensis *v.* Adalbertus.
- A., praep. Hallensis *v.* Alhardus.,
- Abbestetin* (*c. XI*); *Absteten*, *Austr. Inf.*, *d. p. Tulln* (cc. 987) 41, 30.
- Abrammus* de Pleinchipach (*ed.*), testis donationis Gebirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
- Adalbero* (*c. XI*), *Adelbero* (*or.*) comes (1010) 48, 20. (1055) 53, 10.
- Adelbero (*ed.*) de Griezbach (1125) 110, 15.
- Adalbertus*, *Adelbertus* (*or.*) *Adilbertus* (*c.*), *Adebertus* (*or.*), *Adalpertus*, *Adalperht* (*c.*), *Albertus* (*or.*).
- Adalbertus (*sp. X*), arep. Magdaburgensis (973) 344, 25.
- Adalbertus I, arep. Magunt. (1118) 107, 30. (cc. 1131) 116, 5. 118, 5, 15. 126, 25. (1133) 127, 20.
- Adalbertus, Albertus, filius Wladizlai regis et Gertrudis reginae Bohemiae, arep. Salisburg. (1169) 212, 5, 35. 213, 30. (1170) 220, 15. 222, 1. (1171) 228, 15, 30. 229, 20. 230, 5. nepos Friderici I imp. (1172) 230, 20. 234, 20. 235, 25. (1173) 236, 20, 25. (1174) 238, 1. 239, 25. 240, 1—20. (1177) 248, 10, 30. 249, 15. 250, 5. (1183) 269, 10. 270, 15. (1184/5) 276, 10. (1187) 287, 10, 20.
- A[bertus], ep. Frisingensis (1163) 202, 1.
- Adalbertus, ep. Pragensis (992) 43, 20. (993) 44, 15. 45, 1—15, 35. 348, 1. 349, 25. 350, 25. sanctus A. (1045) 354, 5. (1048) 358, 1. eius festivitas (1158) 177, 20. eius reliquiae 179, 1. 207, 25. 208, 25.
- A[dalbertus], praepositus Houensis (1170) 220, 1.
- Albertus (*or.*), praep. de Zaczka, Sacensis (1159) 193, 5. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15. (cc. 1170) 224, 1. (1175/8) 251, 5. *perperam*: Paltnir (*sp. XII*) (1167) 412, 20.
- Adalbertus (*c. XIV*) canonicus [Wissegard.] (1185) 278, 20.
- Adalbertus (*or.*) capellanus (1192/3) 311, 10.
- Albertus (*or.*) Adalbertus (*sp. XIII*) abb. Cladrubensis (1186) 436, 10, 25. 437, 5. (1189) 297, 20. (1184/2) 306, 5. (1194) 313, 20.
- Albertus (*or.*), Adalbertus (*facs.*), abb. Stragoviensis (1175/8) 250, 30. (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1188) 291, 10. (1189) 297, 15. (1191) 303, 1.

- Adelbertus (*c. XIV*) I, marchio de Brandenburch (1144) 142, 25. (1151) 173, 1.
- [Albrechtus Ursus] marchio Saxonum (1139) 407, 10.
- Adalbertus, Adebertus (*or.*), marchio Saxonie (1158) 178, 5. (1163) 202, 1. (1165) 203, 15.
- Adalbertus filius Ottonis, marchionis de Miszna (1186) *v.* Otto.
- Albertus de Sommerschenburg, comes palatinus Saxoniae (1163) 202, 1.
- Adelbertus de Bogen *v.* Bogen.
- Adalpertus (*ed.*) *v.* de Hohenwalte. — *v.* de Holinstiene.
- Adalpertus *v.* de Suzinbach.
- Adalperht [comes] testis (847) 3, 30.
- Albertus (*or.*) nobilis Moraviae (1174) 239, 15.
- Albertus Frozenei, testis (1179) 259, 20.
- Albertus (*or.*) testis (1197) 327, 1.
- Albertus (*or.*) filius Wissete (1186) 282, 10.
- Adaldagus* (*sp. X*) arep. Premensis (973) 344, 30.
- Adalhelm* (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Adalvinus *v.* Aluinus.
- Adebertus *v.* Adalbertus.
- Adelbero *v.* Adalbero.
- Adelger *v.* de Wenembach.
- Adelina (*or.*) uxor comitis Reinerii de Bartolomeo (1191) 301, 15.
- Adelrammus de Feistritz, nob. Styriae (1158) 178, 15.
- Adelrammus de Waldekke (cc. 1130) 115, 15.
- Admuntensis* (*c. XVI*), *Admont*, *Styria*, *d. p. Liezen*, abb. Liutoldus (1170).
- Adolfus* (*c. XIV*), comes de Montibus (1144) 143, 1.
- Adrastus *v.* Radozta.
- Adrianus *v.* Hadrianus.
- Agapitus (*sp. X*) II papa (948) 340, 1. (memoratur 973) 346, 10.
- Agast (*or.*), Agasta, *die Aist*, fl. Austr. Sup. ex sinistra Danubii ripa (853) 4, 25. (1142) 132, 1.
- Aggsbach, *in Austr. Inf.*, *d. p. St. Pölten* (1144) 143, 10.
- Agna (*or.*) frater Petri prefecti de Dreuuic (1175) 244, 10. Cf. Hageno.
- Agnes (*or.*) uxor Cunonis filii Gumpoldi (1193) 309, 1.

- Agta** (*c. XV*) de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
Aibling *v.* Eipilingen.
Aist *v.* Agast.
Aito (*c.*) praevidens ad Magadoburg (805) 1, 10.
Alamanni (900) 31, 15.
Albanensis episc. Petrus (1144).
Albea (*sp. XII*), Albia (*or.*); *Labe, die Elbe*; fl. Bohemiae (948) 339, 10, 15. (968) 343, 25, 30. (993) 349, 5. (996) 46, 15. (cc. 1057) 363, 30. (1073) 369, 20. 371, 10. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1. (1186) 285, 15.
Albertus *v.* Adalbertus.
Albgis (852) 4, 15.
Albia *v.* Albea.
Albinus, capellanus Gebehardi episcopi Pragensis (1086) 95, 15.
Albinus (*ed.*), fidelis Wratislai I regis Boh. (1090) 100, 10.
Albrandus (*c. XVIII*) testis (1185) 277, 20.
Albrechtsrieth (*c.*); *Albrechtice*, *g.* *Albrechtsried*, *d.* *p.* *Sušice*, *g.* *Schüttenhofen*; villa monii Windberg. (ante 1174) 269, 10.
Albrich (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
Alchuuinus (*sp. X*) ep. Nitrauenensis (824/7) 333, 1.
Aldenburch (*or.*), Aldenburg (*c. XVI*), Altenburg (*or.*); *Sachsen-Altenburg*; castrum (1165) 203, 20. (1172) 235, 15. (1192) 308, 5–20. burgravius, prefectus: Henricus (1189); Sifridus (1171). hospitale (1192) 308, 10.
Alexander II papa (1070) 366, 15. (1073) 62, 10. 63, 5. 66, 5. 67, 20.
Alexander III papa (1170) 220, 1. 222, 5. (1171) 228, 10, 30. (1172) 231, 10. 234, 1. (1173) 236, 30. (1174) 239, 20. 240, 1, 10. (1177) 248, 5, 30. 249, 15.
Alexander (*or.*), prepositus eccl. Wissegard. (1144) 138, 35. 139, 1.
Alexander, Alexander (*or.*) magister, can. Prag. eccl. (1180/82) 266, 1. (1184) 274, 15. cancellarius (1187) 289, 20, 25. 440, 15, 25. (1189) 297, 20. (1190) 298, 30. (1194) 313, 15. 314, 30. (1195/7) 323, 5. (1197) 326, 25.
Alexander [*can. Prag.*] (1175/8) 251, 5. (1177) 247, 30. (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20.
Alexander (*or.*) notarius (1188) 293, 25.
Alexandria (*c. XII*), civitas Lombardiae (1174) 238, 25.
s. Alexii monium. *v.* Brevnov.
Alexius (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
Alexius (*or.*) can. [Wissegard.?] (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20.
A[lh]ardus, praepositus Hallensis (1170) 220, 1.
Alsin (*c. XIV*) testis (1185) 279, 1.
Altaha Inferior, *Niederalteich*, *Bav.*, *Rgb. Niederbayern*, mon. s. Mauricii (860) 5, 30. 6, 1. (1000) 47, 15. abbates; Conradus (1146); Otgarius (860); Rachmundus (1040).
Altaha Superior, *g. Oberalteich*, *Bav.*, *Rgb. Niederbayern*, *praef. Pogen*, monium. (1100/05) 105, 5.
Alt-Bunzlau, *b.* *St. Boleslav v. Bolezlav*.
Altenburg *v.* Aldenburch.
Altendorf; Heinricus et Fridericus de — (1179).
Althart, *b.* *Staré Hobzí*, *v.* Gobza.
Alt-Lenzel, *b.* *Staré Mlynce*, *v.* Wlencich.
Altus mons, terminus inter Boemiam et Austriam (1179) 259, 1.
- Altzelle**, Cella s. Mariae, prope *Meissen*, monium (1162) 199, 30.
Aluicus (*or.*) capellanus (1174/8) 254, 5.
Alwik (*or.*) miles epi. Prag. (1177) 247, 35.
Aluinus (*c.*), Adalvinus, arep. Salisburgensis (873) 12, 5. 13, 40. 14, 1.
Amadeus, comes Gebennensis (1162) 201, 10.
Amo (*c.*) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 20.
Anagnia; *Anagni*, *It.*, *prov. Roma*, *distr. Frosinone*; (1174) 239, 30. 240, 5, 10.
Anastasius (*c. XIII*) abb. Brevnovensis (993) 44, 40. <45, 10>. 350, 25.
Anconitanus ep. Paulus (873) *v.* Paulus.
Andernach, *Rheinprov.*, *Rgb. Koblenz*; curia imperialis (1167) 210, 25.
Andreas (*sp. XII*) capellanus ducis Wratzlai, abbas monii. Opatouic. (1071) 369, 1.
Andres (*c. XVIII*) miles (1185) 277, 20.
Andreas (*sp. XIV*) testis (1100/07) 393, 15.
Andreas (*or.*) (1158/73) 237, 25. (1180) 261, 25.
s. Andree capella *v.* Gobza. ecclesia *v.* Praga.
Andres *v.* Andreas.
Anedessa (*c. XIV*), *Andechs*, *Bav. distr. München*; Bertolfus comes de — (1144).
Anesis (*c.*), *die Enns*, *fl. Austriae* (903/906) 35, 20.
Anglorum (*sp. X*) archiepi (973) 346, 20. rex: W[ilhelmus] II.
Anno, ep. Frisingensis (855) 5, 10. (873) 16, 10.
Anno (*sp. X*) ep. Vetuarensis (824/7) 333, 1.
Ansalmus, *A n s e l m u s* (*or.*), *A n s h e l m u s* (*c. XIII*).
Anselmus, ep. Havelbergensis (1152) 173, 30.
Ansalmus, Anselmus (*or.*) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5. (1194) 313, 15.
Anshelmus (*c. XIII*) capellanus (1185) 280, 10.
Aparma *v.* Parma.
Aquilegia, *Aquileia* *d. p. Gradisca*; patriarcha: Fredericus (1084); Pelegrinus (1160); Sigehardus (1077); Udalricus (1169 sq.).
Aquisgranum (*c.*), *g.* *Aachen*, *Rheinprov.* (817), 2, 30.
Aquitania, Pippino tribuitur (817) 3, 10.
Arbo *v.* Aribō.
Ardicius, ep. Gebennensis (1162) 201, 5.
Arelatensis urbs, *Arles* (1162) 201, 1.
Argentaria *v.* Misa.
Argentina, *Strassburg*; ep. Burchardus (1151).
Aribō (*ed.*), arep. Maguntinus (1024) 49, 10.
Arbo (*c.*) marchio (903/6) 34, 15, 30.
Aribō comes terminalis (888) 28, 20.
Arbo (*c.*) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Ariminense; *Rimini*, *It.*, *prov. Forli*; territorium (1167) 210, 20.
Arinwicus de Wocilindorf (1125) 110, 5.
Arnaldus, *A r n o l d u s* (*or.*).
Arnaldus (*or.*), arep. Magontinus, archicancellarius Germaniae (1158) 178, 5. (1160) 193, 25.
Arnoldus (*c. XIV*) cancellarius Conradi III regis Rom. (1144) 143, 1. praep. Coloniensis (1149/50) 167, 35. II arep. Coloniensis (1151) 172, 30.
Arnoldus, abb. Ballenstadensis (1159) 193, 10.
Arnoldus (*or.*) sacerdos de Plaz (1180/82) 266, 25.
Arno (*sp. X*) arep. Salzburgensis (948) 341, 1.
Arnoldus *v.* Arnaldus.

Arnulfus rex (888) 28, 20. (890) 29, 1. imperator (900) 336, 30.
Arnstein, ad fl. *Lahn*, *Hessen-Nassau*; monium ord. Praem. (1144) 140, 10. Ludovicus comes de — (1144).
Arnust, Arnustus *v.* Ernest.
Artlebus (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
Aschrich (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Asinus, filius Hozee (*c. XIII*), miles quidam (1140/48) 155, 5.
Aspach (*ed.*), praedium monii Reichenbacensis (cc. 1125) 110, 1.
Assalitus (*or.*), *Gilbert d'Assailly*, magnus mag. hospit. Hierosolymitani [1163/70] (memoratur cc. 1186) 286, 20.
Atschau, b. *Úhoštany*, *v.* Ugoscas.
Avari (817) 3, 10.
Auaria (*sp. X*), Auarorum partes, Auarorum regio (805) 1, 10. (807) 2, 15. (824/7) 333, 25. (948) 341, 20. (973) 346, 15, 30, dux: Tutundus (824/7).
Audulfus (*c.*) praevidens ad Ragenisburg (805) 1, 15.
Augiessel, b. *Újezd v. Vgezd*.
Augusta; *Augsburg*, *Bav.*, *Rgb.* *Schwaben et Neuburg*; civitas (1132) 127, 5. (1163) 202, 5. episcopi: Hermannus (1132); Sigifridus (1081).
Aujezd, b. *Újezd*, *v.* Vgezdec.
Aussig, b. *Ústí n. L.*, *v.* Vzthi.
Austria (*c. XIII*), Avstria (*c. r.*), Orientalis marchia, Osterriche (*or.*) pagus, tres comitatus (903/6) 34, 25. (1051) 51, 25. (1143) 137, 10. marchia in ducatum erecta (1156) 174, 25. (1171) 229, 15. (1185) 280, 5. (1186) 283, 25. marchio: Henricus (1002); Liupoldus III (cc. 1124). duces: (1179) 258, 15. Henricus II (1156 sq.). Austriae termini versus Bohemiam (1179) 258.
Azo (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.

B.

B. abbatissa s. Georgii (1151) *v.* Berta.
Babenberg (*c. XIV*), Bamberga, Bavenberch; *Bamberg*, *Bav.*, *Rgb.* *Oberfranken*; (1138) 128, 25. (1144) 140, 15. 143, 10. 175, 15, 20. prefectus urbis: Guichardus (1151).
Bambergensis episcopatus (1194) 312, 1. epi.: Eberhardus (1151 sq.); Eilbertus (1144); Otto I (1118 sq.).
Babina (*or.*) *prope Kralovice*; villa monii. Plaz (1175) 243, 20.
Bach (*sp. XII*) filius Milon, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Bachucha (*c. XIII*), Bacuka (*sp. XIV*), *Batucha*, vinitor ecclesiae Lutomeric. in villa Sitinicih (cc. 1057) <57, 1>. 364, 25.
Bacuka *v.* Bachucha.
Badreh (*sp. XII*) locat.; quondam villa, ubi nunc est domus singularis *Badry* apud vicum *Odřepsy*, d. p. *Poděbrady* (1088?) 375, 5, 20.
Baiaria (*c. XI/XII*), Bauaria (*c. XII*), Bavaria (*ed.*); *Bayern*, b. *Bavorško*; (817) 3, 10. (900) 29, 30. (1010) 48, 20. (1086) 94, 20. (1172) 234, 25. Bauuariorum regnum (948) 341, 1. (973) 38, 15.

Baiovvari (*ed.*), Bawari (*c. XIII*) (855) 5, 15. (903/6) 34, 15. 35, 5—20. 36, 1.
Baioariae (*c. X*), Bauuarienses (*sp. X*) episcopi (852) 4, 10. (900) 337, 15, 20. 338, 5, 30.
Baioariorum, Bauariae dux: Henricus (987). Henricus Superbus (1132); Henricus II Jasomirgott (1156); Henricus Leo (1163 sq.). comes palatinus *v.* Witelinesbach.
Baldingus *v.* Balduinus.
Balduinus, Baldingus (*c.*), arep. Juvavensis (1052) 52, 10.
Balduinus (*c. XVII*) decanus Olomuc. (1195) 318, 15. (1196) 319, 10.
Baluinus (*or.*) canonicus eccl. Olomuc. et archidiac. (1174) 239, 10.
Ballenstadensis, *Ballenstedt*, *Anhalt*, abbas Arnoldus (1159).
Baluinus *v.* Balduinus.
Bamberga, Bambergensis *v.* Babenberg.
Ban (*c. XV*), servus monii. Strahouiensis in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
Bance, Bauce (*sp. XIII*), villa monii. Cladrub. (1186) 436, 15, 20.
Bantich (*sp. XII*) locat.; *Bantice*, g. *Panditz*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; villa ecclesiae Boleslav. (1052?) 362, 1.
Baranta (*sp. XIII*) donator terrae in Lochuziz (1186) 436, 25, 437, 5.
Barchinonensis, Barzelonensis comes: Raimundus Berengarius IV (1160) 197, 15. (1162) 201, 1.
Bardaenowic, g. *Bardowiek*, *Hannover*, *Rgb.* *Lüneburg* (805) 1, 10.
Baro (*or.*) capellanus et scriptor papae (1144) 140, 5.
Bartolomeo, Reinerius comes de — (1191) 301, 10.
Bartholomeus (*or.*), Bartolomeus (*c. XIII*) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 10. magister (1184) 273, 20. (1194) 313, 15.
Barzelonensis *v.* Barchinonensis.
Bascsi (*c. XII*), Bazcsi (*sp. XII*), Bazci (*sp. XII*) locat.; *Bašt velký*, d. p. *Karlin*, g. *Karolenthal*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 15, 25. silva eccl. Wissegr. 386, 1, 20. villa canonicon. Wissegradensium (1130) 113, 15.
Batek (*sp. XII*), *Batěk*, filius Suebos, de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Uinar (1088?) <390, 25>.
Batucha *v.* Bachucha.
Bauce *v.* Bance.
Baumgartental *v.* Poumgartuntal.
Bauor, *Bawor*, *Baviaar* (*or.*).
Bawor (*or.*) prepositus [can. ecc.] Prag. (1180/82) 266, 5.
Bauor (*sp. XII*) comes (1167) 413, 20.
Bauor (*or.*), *Bawor* (*c. XIV*), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Bawor (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
Bawor (*or.*) testis (1193) 309, 10.
Baviar (*or.*) frater Clvsene, testis (1192/3) 311, 10.
Bauschowitz, b. *Boušovice*, *v.* Bvsouici.
Bauaria, Bavvaria *v.* Baioaria.
Bazci, Bazcsi *v.* Bascsi.
Bdenewiz (*or.*); *Bdeněves*, *Beňoves*, g. *Wenuschen*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; hereditas Sdizlavi (1197) 331, 1.
Bechin, Bechinensis *v.* Behin.

- Becsene *v. Zbecsene.*
- Began**, Bigan (*sp. XIII*); *Béhan*; faber monii. Cladrub. in villa Gosecicich (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 20.
- Beheim**, Behem, Behim *v. Boemia.*
- Behin (or.)**, Bechin (*c. XIII*); *Bechyně*, *g. Bechin*, *d. p. Milevsko*, *g. Mühlhausen*; Bechinensis (*facs.*) archidiaconus: Detlebus (1167 sq.); Engelbertus (1184/92); Hermannus (1175 sq.).
- Bel (or.)** [nobilis] testis (1197) 331, 5.
- Bel (c. XV)**, homo monii. Strahov. in villa Vgone-nici (1143/8) 161, 10.
- Belani (or.)**; *Bylany*, *d. p. Kutná Hora*, *g. Kuttenberg*; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30.
- Belchic (sp. XIII)**; *Bělčice*, *g. Píltsch*, *ab Opava*, *g. Troppau*, *versus septentr.*, villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 20.
- Belen (sp. XIV)**; *Bélen*; testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Belina (or.)**, Belin (*sp. XIII*), *locat.*: Beline (*c. XII*); *Bilina*, *g. Bilin*, *d. p. Teplice*, *g. Teplitz*; civitas (cc. 1057) 55, 30. (1130) 113, 5. (*sp. XIV*) 364, 5. castellani, prefecti urbis: Boguta (1187); Eppo (1043). comes: Sezema (1177).
- Belinensis (c. XIII)** provincia, Belsk (*or.*), *Bělsko*. *locat.*: Wbelsce (*sp. XII*) *V Bělště* (993) 45, 15, (cc. 1057) 55, 20. <58, 1>. (1088?) 374, 10, 20. (1169) 217, 20. venator de Belsk: Morek (1169).
- Bellunensis**, *Belluno*, *It.*, episcopatus (1160) 193, 20. (1161) 199, 5. episcopus: Otto (1161).
- Bělov** *v. Nabeloue.*
- Belsk** *v. Belinensis* provincia.
- Ben (or.)** frater Budiwoi, nobilis Boh. (1193) 309, 10. 310, 10. (1194) 315, 15. (1195/7) 323, 5. (1197) 325, 1. 326, 30.
- Ben (c. XVII)**, testis (1078) 87, 1.
- Benada** *v. Beneda.*
- Benco**, Benec (*or.*); *Beněk*; canonicus Pragensis (1180/2) 266, 10. (1194) 313, 20.
- Beneda**, Benada (*or.*) Stiboric, filius Stibori, de Suaysin (1175) 244, 10. (1177) 246, 5. (1183) 420, 25. (1178/89) 443, 5. (1196) 320, 15. eius frater: Ólricus (1175).
- Beneda (c. XIV)** testis (1180) 261, 20.
- Beneda (sp. XIII)** donator terrae in villa Ivnas (1115) 402, 25. (1186) 434, 15.
- Benedic** [= filius Benedae] Matheus (1185) 279, 10.
- s. Benedicti Bonifacii et Alexii monium. *v. Brevnov.*
- Benedictus (c. XIII)** papa VI (973) 37, 15. 344, 30. († 1086) 93, 40.
- Benedictus papa VIII (1024) 49, 10.
- Benedictus (c.)**, episc. in terram Sclauorum, qui Maraui dicuntur, missus (900) 30, 5.
- Benedictus (sp. XII)** familiaris regis Wratzlai, defensor et prepositus eccl. Wissegrad. (1088?) 373, 10, 25.
- Benedictus (c. XVII)** capellanus ducis Mor. (1078) 85, 10. 87, 1.
- Benedictus (ed.)**, abb. Scotorum Ratisbonae (1087) 96, 1.
- Benedictus (or.)**, frater hospitalis s. Johannis Bapt. Hierosolymitani (1169) 216, 30.
- Benes, Beness (or.)**, Benesius (*sp. XIV*).
- Benesius (*sp. XIV*) presbyter de s. Maria in Praga (1100/07) 393, 15.
- Beness (or.)** nobilis, cuius sub tutelam monium Teplense commendatur (1197) 324, 15.
- Benes (or.)** Hermanni filius (1197) 325, 1. 326, 30. frater eius: Marquardus.
- Benes (c. XV)** filius Marci, quondam possessor patrimonii in villa Velusi, (1143/8) 160, 20.
- Beness (or.)**, Benes (*c. XIV*), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Beneseuici**, Benessewic, Benessouici, Benessowici (*sp. XIII*); *Benešov*, *g. Beneschau*, *d. p. Stříbro*, *g. Mies* (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1.
- Beneventum (sp. XIV)**; *Benevento*, *It.*, *reg. Campania*; (1187) 441, 20.
- Benic (or.)**; *Benik*; [nobilis] testis (1186) 284, 15. frater eius: Domazlaus.
- Benic (or.)** [nobilis] testis (1197) 331, 5.
- Benich (c. XIII)** miles (1185) 280, 15.
- Benik (sp. XII)** caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Ninonicich (1088?) 383, 5, 15.
- Benno (sp. XII)** episc. Misnensis (1071) 367, 20. (1085) 92, 10, 15. (1088?) 389, 10, 30.
- Berchtesgaden**, Perhtesgaden (*c.*); *Bav.*, *Rgb. Oberbayern*; ecclesia (1144) 143, 10. praepositus: Henricus (1170 sq.).
- Bernardus (c. XI)**, legatus sedis apostolicae (1073) 63, 20. 64, 5. (1074) 68, 25. 69, 25.
- Bernardus ep. Patherbrunnensis (1192) 307, 25.
- Bernhardus (c. XIV)**, abb. Clareuallensis (1147) 151, 30. 154, 15. sanctus († 1184) 272, 15.
- Bernardus (or.)** prior [hospit. s. Joh.] Boemię (1181) 262, 5. preceptor hospitalis Jerosolimit. (1182) 268, 10. magister hospit. Jerosolimit. in Boemia (1188) 290, 30. prior (1188) 291, 15. (1189) 297, 10. (1194) 315, 5.
- Bernardus (sp. XIII)** de Cernosich, testis (1115) 402, 25. (1186) 434, 15.
- Bernardus (c. XVIII)** testis (1185) 277, 20.
- Bernard (c. XIV)** testis (1185) 278, 30.
- Bernart (or.)** testis (1192) 307, 5.
- Bernhardi villa (or.)**, *Bernartice*, *g. Pernatitz*, *prope Přimda*, *g. Přaumberg*; Milk et filius eius Pribizlav de — (1158/73).
- Berngerus (ed.)**, ep. Pataviensis (1019) 49, 1.
- Berosimer (sp. XIV)** de Coualov (1173) 417, 1.
- Berstadt**, *vicus in Hessen*, *distr. Büdingen* (1056) 53, 20.
- Berta (or.)**, abbatissa s. Georgii Pragae (1145) 144, 30. (1151) 171, 20.
- Bertha (ed.)**, regina, uxor Henrici IV Roman. regis (1077) 81, 30. (1081) 89, 5.
- Bertholdus**, Bertholt, Berththol, Bertoldus, Bertolt, Perhtoldus (*or.*), Pertholdus (*c.*), Pertoldus (*sp.*).
- Bertholdus (sp. XII)** archidiaconus de Rudnic (1167) 412, 25.
- Perhtoldus (or.)**, archipresbyter (1146/8) 163, 20.
- Bertholdus (sp. XIII)**, Bertoldus (*or.*) abb. monii. Cladrub. *memoratur*: (1115) 401, 20. (1183) 422, 5. (1186) 433, 20. (1197) 331, 1.
- Bertoldus**, dux de Zaringen (1162) 201, 10.
- Perhtoldus**, filius Adelberti comitis de Bogen (1142) 134, 20.
- Bertholdus**, filius Liutgardae, nob. Bavariae (1100/05) 105, 5.

Pertoldus (*sp. XIV*) castellanus de Gradec (1195) 446, 1.
 Bertholdus (*or.*), frater Heinrici Chideliz, testis (1160) 198, 25.
 Berthhol (*or.*), Bertholt (*or.*) de Leysin, testis (1180/82) 266, 25.
 Pertholdus de Schwarzinburch, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
 Bertoldus (*or.*) de Zebrin (1197) 325, 1. 326, 30. filii eius: Zezema et Herman.
 Bertolt (*or.*), testis (1158/73) 237, 25.
 Bertoldus (*or.*) testis (1192) 307, 5.
 Pertholdus *v.* Pomtingen; *v.* Wichildorf.
 Bertolfus (*c. XIV*), comes de Anedessa (1144) 143, 1.
 Berwin, Berwinus (*or.*) agaso epi. Pragensis (1177) 247, 30. pincerna eiusdem epi. (1184/92) 306, 5. (1190) 298, 30.
 Berzon (*or.*) filius Radone de Breza, testis (1180/82) 266, 25.
 Berzota, Birzota (*sp. XIII*), homo monii. Cladrub. (1115) 398, 15. (1186) 430, 10. 431, 15, 20.
 Beska (*c. XV*); Běška; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
 Besprem, Bezbren (*sp. XIII*), filius Cirnini, donator terrae in Lochuziz (1186) 436, 20, 25.
 Betharintich (*sp. XII*) locat.; villa Moraviae ad ecclesiam Boleslav. pertinens (1052?) 362, 1.
 Bethow (*sp. XII*), Betow (*sp. XIV*); Bítov, g. Včítav, d. p. Znojmo; castrum, urbs (1052?) 361, 10. (1195) 446, 20.
 Bezbren *v.* Besprem.
 Bezděk *v.* Peztek.
 Bezded (*c. XIII*); Bezdeč; canonicus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 1.
 Bezded (*or.*) testis (1180/82) 266, 25.
 Bezded (*sp. XII*) homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouici (1052?) 360, 15.
 Bezded (*sp. XII*) drizec ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
 Bezded (*sp. XIII*) arator monii. Cladrub. in villa Cebeue (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
 Bezdedorwici, Bezdedorwici (*sp. XIII*); Bezdeždovice, d. p. Blatná; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 10. 435, 20.
 Bezdrug (*sp. XII*) custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?) 360, 10.
 Bezemín (*sp. XIII*); Bezemín, g. Wesamin, d. p. Teplá, g. Tepel; dimidia villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 433, 20.
 Bezen (*c. XVIII*) homo monii. Gradic. (1078) 84, 10.
 Bezenez (*sp. XII*) [fortasse corrigendum: Bezene = Bežno prope Ml. Boleslav?] villa, ubi homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 15.
 Bezmirov (*or.*), Bezmirow (*c. XVII*), Bezměrov, g. Bezmírau, d. p. Kroměříž, g. Kremsier villa monii. Gradicensis (1078) (84, 1). (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.
 Bezne (*c. XII*) locat.; Bežno, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau; villa, ubi terra eccl. Wisegrad. (1088?) 375, 5, 20. villa canonicorum Wisegrad. (1130) 113, 15. *Vide et.: Bezenez.*
 Bežprém (Bezprém) *v.* Besprem.
 Bezstrelowa hat (*sp. XIII*), pons virgis factus, terminus villae Hrobeniky (1183) 420, 1.

Beztroycicih (*or.*) locat; Bystročice, d. p. Olomouc; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5).
 Bezuy, Bezvy, Bezwi (*sp. XIII*); Bezuř; pellifex monii. Cladrub. in Pilzn (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.
 Bic; Byk; rusticus eccl. Lutomeric. (*saec. XII ex.*) 59, 15. Confer: Bics.
 Bik (*sp. XIII*) arator monii. Cladrub. in villa Gneunicih (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
 Bicen (*or.*); Byčen; frater Pribrani et Bun, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Bikkos (*c. XVI*), Bykoš, d. p. Hořovice; villa custodis sepulcri s. Wencezlai (cc. 1170) 223, 30.
 Bicouici (*or.*), Býkovice (?) villa curiae Cremesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5.
 Bicow (*or.*); Bykov, curia prope Obora, d. p. Plzeň, g. Pilsen; quondam villa monii Plaz. (1180/82) 265, 20.
 Bics (*sp. XII*) rudnik eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10–20.
 Bikút (*c. XIII*), Bikut (*sp. XIV*) rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Peschas (cc. 1057) (57, 10). 364, 30.
 Bietesca (*sp. XIII*); Byteška rivus; terminus circuitus Domasove (1048) 357, 25.
 Bigan *v.* Began.
 Bigedl, Bugidl (*sp. XIII*); Bijedla, nunc curia aratura prope Merklín, d. p. Přeštice; quondam villa monii. Cladrub. (1115) 396, 10. 399, 25. (1186) 428, 5, 20.
 Bilac *v.* Bilek.
 Bylany *v.* Belani.
 Bilek, Bilac (*sp. XIII*); Bilek; donator villae Repníz (1186) 435, 1.
 Bilina, g. Bilin *v.* Belina.
 Bilstein, Peilstein; Conradus comes de — (1179).
 Bilzinensis *v.* Plizen.
 Binka (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Kamene moste (1088?) 378, 5, 15.
 Birnai *v.* Prenee.
 Birzota *v.* Berzota.
 Bischici (*or.*); fortasse Vyšice g. Wispiitz d. p. Dačice; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
 Bischofsheim, Bav., Rgb. Unterfranken (1165) 204, 1.
 Biscouicih (*or.*) locat.; Biškovice, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
 Biscupici (*or.*), Biskupstvo prope Olomouc, villa eccl. Olomucensis (cc. 1131) 118, 25.
 Biscupici (*or.*), Biskupice, d. p. Uh. Brod g. Ung.-Brod; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
 Biscupici (*or.*), Biskupice prope Jevičko (Ge-witsch) d. p. Mor. Třebová; villa eccl. Brennenensis (cc. 1131) 123, 1.
 Biscupici (*or.*); Biskupice prope Hrotovice d. p. Mor. Krumlov, g. Mähr. Kromau; villa eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
 Biskupstvo *v.* Biscupici.
 Bisek (*sp. XII*); Bišek; pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
 Bystročice, g. Bejstroschitz, *v.* Beztroycicih.
 Bitech (*sp. XII*); Bytěk; tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Wlikoua (1052?) 360, 5.
 Biterbium (*or.*) *v.* Viterbium.

Bzine v. Bzine.

Bladowitz, b. *Mladějovice* v. Mladejouici.

Blag, Blago, v. Bleg.

Blagotich (*sp. XII*) locat.; *Blahotice prope Slaný*, g. *Schlau*; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20.

Blanycke (*c. XIII*), *Blanice fl. in dextra fluminis Otava ripa* (1092—1100) 105, 1.

Blanzko (*or.*); *Blansko*, d. p. *Boskovice*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.

Blas (*sp. XII*); *Blaž*; de familia ecclesiae Wissegrad in Tinec (1088?) 390, 25.

Blas (*c. XV*), servus monii. Strahov. in curia Radunice (1143/8) 161, 1.

Blasin (*c.*), *Blažim*, d. p. *Benešov*, g. *Beneschau* (1000) 47, 30.

Blasii sancti monium in Silva nigra. ; *St. Blasien im Schwarzwald*, *Baden distr. Waldshut* (1138) 128, 25.

Blasius (*or.*), abb. monii s. Stephani Gradicensis (1160) 195, 1.

Blasius (*or.*) filius Dersicrai, testis (1194) 315, 15. frater eius: Budiuoy (1194).

Blasius (*sp. XIII*) piscator monii. Cladrub. in villa Lagowicah (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25.

Blasouicah (*or.*) locat.; *Blažovice*, d. p. *Vyškov* g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Brennen. (cc. 1131) 123, 1.

Blatna (*sp. XIV*); *Blatná*; Nicolaus presbyter de — (1100/07).

Blatnice (*sp. XII*); fortasse *Fladnič* prope *Retz* in *Austr. Inf.*; villa ecclesiae Boleslav. (1052?) 361, 20.

Blažim v. *Blasin*.

Bleg (*c.*), *Blego*, *Bleh*, *Bleho*, *Plego* (*or.*) *Blag*, *Blag* (*c.*); *Blah*, *Bleh*.

Blago (*c. XII*) comes (1100/07) 105, 25.

Blego, *Blago*, *Plego* (*or.*), *Bleg* (*c. XVIII*) castellanus de Liuthomeric (1177) 246, 5. 247, 20. (1175/8) 251, 10. (1183) 270, 20. 271, 15. comes Lutmericensis (1184/5) 276, 10.

Blago (*c. XIII*), *Bleg* (*sp. XIII*), supanus (1187) 289, 20. 440, 20.

Blag comes (saec. *XII ex.*) testis 59, 10.

Bleh (*or.*) de Trebusen (1169) 218, 1.

Bleho (*or.*) cognatus Groznatae primatis Boemie (1197) 324, 5.

Blego, *Bleh* (*or.*) [nob. Boh.] testis (1192) 307, 1. (1193) 309, 10. (1197) 326, 30.

Blehov (*or.*), *Blegou* (*sp. XII*); *Blahov*, d. p. *Lito-měřice*, g. *Leitmeritz*; villa monii. Lutomisl. (1167) 415, 1. villa Blehonis (1197) 324, 5.

Bluchina (*sp. XIII*); *Blučina*, g. *Lautschitz*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspič*; (1048) 357, 15, 20.

Blud (*sp. XIV*) [nobilis] de provincia Olomucensi, testis (1195) 446, 5.

Bluwaschow (*c. XIV*), *Bluvačov* (?), villa quondam monii Ossek (1196) 320, 10.

Bobrava, *Bobrowo* (*sp. XIII*); *Bobrava, rivulus, qui prope Popovice in fl. Svatka influit*; (1048) 357, 15, 25.

Bobrounici (*or.*), *Bobrovnice* villa quondam, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.

Bobrowa (*sp. XIII*) villa quondam sita apud rivum Bobrava (1048) 357, 25.

Boček v. *Bosco*.

Bokesberch, *Boxberg ab Mergentheim versus occid.*; *Cunradus de —* (1179).

Bocudicich v. *Pocudicich*.

Bodiwoi v. *Buduoy*.

Bohemii v. *Boemia*.

Boemani v. *Boemia*.

Boemania *marcha* v. *Boemię fines*.

Boemia, *Bohemia*, *Beheim*, *Behim* (*or.*), *Behem* (*sp. XII*), *Boemię regio*, *partes, terra* (800) 332, 5. (807) 2, 15. (817) 3, 10. (948) 339, 15. (950) 36, 25. (968) 343, 25. (991) 4; 20, 25. (996) 46, 15. (1010) 48, 20. (1045) 354, 5, 10. (1052?) 361, 10. 362, 1. (1075) 81, 1. (1088?) 386, 10, 20. (1115) 400, 15. 406, 20. (1143) 137, 10. 138, 10. (1146) 149, 1. 409, 1. (1146/8) 164, 20, 25. (cc. 1150) 170, 1. (1153/8) 187, 10. 188, 25. (1153/70) 227, 25. (1172) 234, 25. (1174/8) 256, 15 sq. (1182) 268, 10. (1183) 420, 20. (1185) 276, 20. (1186) 432, 15, 25. (1188) 441, 30. (1189) 295, 10. 297, 25. (1193) 305, 10. (1196) 320, 5. (1195/7) 321, 30. 322, 15. (1197) 326, 20. *Boemie* *ducatus* (993) 44, 40. (1086) 93, 40. *regnum* (1160) 197, 15.

Boemię f i n e s, *Boemisium termini, metae, Boemania marcha, Boemia marchia, Boemica marcha, Pehaim geschait, terminus Sclavinicus*: (835) 4, 30. (1037) 50, 20. (1055) 53, 10. (1100/5) 105, 5. (1108) 106, 10. (1110) 107, 5. (1113) 107, 10. (1125) 110, 15. (cc. 1130) 115, 20. (1142) 132, 1. 135, 25. (1162) 199, 25. (1167) 415, 10. (1179) 259, 1 sq. (1197) 328, 30. — *Boemica silva* (903/6) 35, 5. 36, 5. *V. et. Nortuault. silva*, qua *Boemia limitatur* (1086) 94, 10. (1100/05) 105, 5. (1197) 326, 15. *silva*, que vocatur *Rit-march* (1142) 132, 1. *nemus inter provinciam Dalminze et Boemiam* (1162) 199, 25.

Porta terre Natrstenici dicta (1167) 413, 1. *porta ad Austriam* (1186) 283, 30.

Boemi, *Boemii* (*or.*), *Boemani*, *Beheimii*, *Poe-mani*, *Boemiorum gens* (*c.*): (817) 3, 10. (855) 5, 15. (903/6) 35, 25. (987) 41, 30. (1056) 53, 15. (1132) 127, 10. (1146) 151, 5. (1147) 152, 5. 154, 20. (1160) 198, 5. (1177) 247, 10. (1195) 446, 10. (1196) 320, 5. (1197) 324, 25. *Boemie nobiles et universus populus* (1147) 151, 30. *Boemie barones, nobiles, primates v. in Glos-sario sub:* *barones, nobiles, primates*.

Boemię e p i s c o p i (1184) 273, 10. v. *Pragenses epi*.

Boemię d u c e s, *principes, Boemiorum* (*sp. XII*), *Beheimorum* (*c.*) *dux*: (1071) 368, 1. (1126) 404, 15. (1131) 126, 25. (1132) 404, 30. (1139) 407, 10. (1143) 137, 15. (1150) 167, 25. (1152) 410, 20. 411, 5. (1179) 258, 15. (1187) 439, 35. (1196) 320, 5. *census de terra Polonię ipsis debitus* (1158) 177, 30.

Bolezlaus I (967?). *Bolezlaus II* (992 sq.).

Bolezlaus III (1000 sq.). *Boriuoy II* (1100/07).

Bracizlaus I (cc. 1037 sq.). *Brecizlaus II*

(1092/6 sq.). *Conradus Otto* (1160 sq.). *Fride-ricus* (1144 sq.). *Henricus qui et Brecizlaus*

(1182 sq.). *Premizl Otacarus I* (1179 sq.). *Sobe-*

zlaus I qui et Udalricus (1126 sq.). *Sobe-*

zlaus II (1174 sq.). *Suathopluch* (1107/09).

Udalricus (1012/37). *Wencezlaus* (1174 sq.).

Wladizlaus I (1115 sq.). *Wladizlaus II* (1142 sq.)

rex (1158 sq.). *Wratzlaus II* (1070 sq.) *rex I*

- (1085 sq.). Zpitigneus II (1048 sq.). *Ducissa*: Bozena (post 1046). Elisabeth (1169 sq.). Gerbirga (cc. 1124). Gertrudis (1146 sq.). Heilicha (1189). Judita regina (1158 sq.). Richza (1125). Svataua † (1130).
- Boemie p a t r o n i :** s. Adelbertus, s. Vencelaus (1158) 177, 20.
- Boemia, Boemenia** (*sp. XIII*) ; Tacgolfus, Thacholf comes de — (861?).
- Boemiense** (*or.*) *the loneum ad monium*. s. Mariae Pataviense pertinens (1010) 48, 10.
- Boenzine** *v.* Oboychnice.
- Bogdal** (*sp. XII*) ; *Bohdal* ; custos ecclesiae Wissegradensis in loco Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
- Bohdal** (*sp. XIV*) testis (1100/07) 393, 15.
- Bogdan** (*or.*), *B o h d a n* (*c.*).
- Bogdan** (*c. XII*), nob. Morav. excommunicatus (1145) 146, 25.
- Bogdan** (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
- Bogdan** (*sp. XII*) filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
- Bogdan** (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 5, 20.
- Bogdan** (*sp. XII*) homo eccl. Wissegrad. Nazatore in Pragensi suburbio (1088?) 384, 5, 20.
- Bogdan** (*sp. XII*) tornarius in villa Degnicich (1088?) 380, 5, 20.
- Bogdan** (*sp. XIII*) rotarius monii. Cladrub. in villa Gosecicih (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 25.
- Bogdan** (*c. XIII*) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
- Bohdan** (*c. XV*), servus in curia Radunice (1143/8) 161, 5.
- Bogdan** (*c. XV*), homo monii Strahov. in villa Radunice, qui voluntarie se servitio subdidit (1143/8) 161, 5.
- Bohdan** (*c. XV*), bubulcus monii. Strahov. in curia Radunice (1143/8) 161, 10.
- Bohdan** (*c. XV*), homo monii Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- de Bogen** Adelbertus comes (1142) 134, 20. *uxor* : Hedewic; filii: Hertwicus, Perhtoldus (1142).
- Boges** (*c. XII*) ; *Boheš*; testis (s. XII ex.) 331, 30.
- Boges** (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) (379, 10).
- Bogg**, Bogsa, *v.* Bogus.
- Boghusca** *v.* Bogusca.
- Bogscih** (*sp. XII*) *locat.* ; *Bošice*, *d. p.* *Kolín* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 20, 25.
- Boguce**, Bogucea, *v.* Bogus.
- Bogual**, *Bohuval*, *B o g u c h w a l* (*or.*), *B o g u h u a l* (*sp.*), *Bohuchval*.
- Bohuval** (*or.*) [can. Pragensis] (1177) 247, 30.
- Boguchwal** (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
- Boguchwal** (*or.*) alias Bogus (*or.*) testis (1181) 265, 1.
- Bogual** (*or.*) testis (1192) 307, 5.
- Boguhual** (*sp. XIII*) donator aratri in villa Buseuicich (1115) 402, 10, 30.
- Boguhual** (*sp. XII*) villicus regis (1146) 409, 30.
- Bohuhwalov** (*sp. XIII*) ; *Buchvalov*, *g. Hohndorf*, in Siles. Borus. ab *Leobschütz* versus merid. et orient. (1183) 420, 1.
- Bogumezt** (*sp. XII*) ; *Bohumest*; filia Milehnae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) (390, 20).
- Bogumil** (*sp. XII*) ; *Bohumil* ; ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
- Bogumil** (*sp. XII*) homo ecclesiae Wissegrad. in villa Noztuleh (1088?) 377, 15, 25.
- Bogumil** (*sp. XII*) faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
- Bogumil** (*sp. XIII*) arator monii. Cladrub. in villa Gneunicih (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
- Bogumil** (*sp. XIII*) pistor monii. Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.
- Bogumil** (*c. XII*) servus eccl. Vissegrad in suburbo (1130) 114, 20.
- Bogumila** (*c. XII*) ; *Bohumila* ; de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
- Bohumila** (*c. XV*) de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Bohun** (*c. XIII*) ; *Bohuň* pater Zbihněvi canonici († 1125/40) 130, 5. *Uxor eius* : Bozena.
- Bogunouice** (*sp. XII*) ; *Bohňovice*, *d. p.* *Litomyšl*, *g. Leitomischl* ; villa monii. Lutomisl. (1167) 414, 10.
- Bogurad**, Bugurad (*or.*) ; *Bohurad* ; testis (1180/82) 267, 1.
- Bogus**, *B o g u s a*, *B o g u s s a*, *B o g h u s s a*, *B o g u s e*, *B o g u s s e*, *B o g u c ě*, *B o g u c ě a*, *B o h u s e* (*or.*) ; *Bogg*, *B o h v s s e* (*c.*) ; *B o g s a*, *B o g u z a*, *B o h u s a* (*sp.*) ; *Bohuš*, *Bohuša*.
- Bogus** (*or.*) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
- Boguse**, Bogusse, Bogussa, Bohuse (*or.*) barbatus, testis (1169) 218, 5. (1180/82) 266, 15. beneficio castri in Cladesche honoratus, castellanus de Chladeschd (1183) 270, 20. 271, 15. 419, 20. (1184) 274, 20. (1185) 280, 10. 425, 1. comes, fundator eccl. s. Vencezai in foro Cladsco (cc. 1186) 286, 25. (1188) 294, 1. (1189) 297, 20. (1178/89) 443, 5. Fratres eius : Hermannus (1189) ; Lutobor (1180/2) ; Ratibor (1169). Cognatus : Dobromizl (1180/2).
- Bogusa** (*or.*), nobilis Moraviae (1174) 239, 15.
- Boghussa** (*or.*), Bogussa (*or.*) pater Bogusce, donator partis de Buitsov (1186) 282, 15, 20.
- Bohvssse** (*sp. XIII*) comes (1194) 444, 10.
- Bogussa** (*sp. XIII*) supanus (1187) 440, 20.
- Bogussa** (*c. XIV*) et alter Bogussa testes (1180) 261, 20, 25.
- Bohusa** (*sp. XIII*) testis (1183) 422, 25.
- Bogus** (*c. XIV*) testis (1181) 265, 1.
- Bogsa** (*sp. XII*) filius Bezdedi, homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouici (1052?) 360, 15.
- Boguza** (*sp. XII*) filius Milon, homo ecclesiae Boleslav. in civitate Bolezlau. (1052?) 360, 20.
- Boguce**, Bogucea (*or.*), Bogucea (*sp. XIV*) proanimatus (dusnic) ecclesiae Lutomeric. in villa Dolan (s. XIII in.) (60, 1). 365, 10.
- Bogusca**, Boghussca (*or.*) ; *Bohuška* ; filius Bogussae († 1186) 282, 15, 20.
- Boguslau**, Boguslaus *v.* Boguzlaus.
- Bogosouici** (*or.*) ; fortasse *Bošovice*, *d. p.* *Hustopeč* *g. Auspitz* ; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
- Bogusud** (*sp. XII*) ; *Bohosúd* ; capellanus (1052?) 362, 5.
- Boguta**, *B o g u t h a*, *B o h u t a* (*or.*), *B o h u t* (*c.*), *B o h i t* (*sp.*).

Boguta (*c. XIII*) castellanus de Belina (1187) 289, 20. 440, 20.
 Boguta (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
 Bohut (*c. XIII*), Boemus, [nobilis] testis (1179) 259, 15.
 Bohit (*sp. XIII*) testis (1183) 422, 25.
 Bogutha (*or.*) [nob. Boh.] testis (1185) 425, 1. (1194) 315, 10. Frater eius: Chonata (1185 sq.).
 Boguta (*or.*) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.
 Bogutha (*or.*) testis (1193) 309, 10.
 Bohuta (*or.*) testis (1195/7) 323, 5.
 Boguta (*sp. XIV*) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
 Bohuta (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.

Bohuslaua (*c. XVI*), filia Ottonis I ducis Moraviae (1078) 85, 5.
 Boguza *v.* Bogus.
Boguzlaus, Boguzlau, Boguzlav, Boguzlaus, Buguzlau (*or.*), Boguslau, Boguslaus, Bohuzlaw (*c.*); *Bohuslav*.
 Boguzlau (*or.*), Boguslau (*c. XIV*), prep. Wissegradensis (1146/8) 163, 15. 165, 1.
 Boguzlaus (*or.*) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5. (1194) 313, 20. 314, 30.
 Boguslaus (*c. XIII*) capellanus (1187) 289, 20.
 Bohuslaus (*or.*), Boguzlaus (*or.*), camerarius [reg. Boh.] (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 224, 5. filius Scaste (1175) 244, 1.
 Boguzlau (*or.*), Bohuzlaw (*c. XIV*) comes, prefectus Sacensis (1196) 320, 15. (1195/7) 323, 5.
 Boguzlaus (*c. XVI*) filius Petri, testis (cc. 1170) 224, 5.
 Boguzlav (*fac.*) [nob. Boh.] testis (1175/78) 251, 10.
 Bohuzlaus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
 Boguzlaus, Boguzlav, Buguzlau (*or.*) testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. 310, 10. (1194) 313, 20.
 Boguzlaus (*c. XII*) frater Heinrici, testis (s. XII ex.) 331, 25.

Bohedaz (*or.*); *Bohdas*; Radozte [filius] testis (1192/3) 311, 10.
 Bohemia *v.* Boemia.
 Bohit *v.* Boguta.
Bohmelicz (*sp. XIV*); *Bohumělice*, g. *Pumlitz*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; villa monii. Lucensis (1195) 445, 25.
 Bohnice, d. p. *Karlin*, g. *Karolinental*; ecclesia s. Petri; altare (1158) 179, 5. constructor ecclesiae: Gervasius, praep. Wissegrad 179, 10.
 Bohu- *v.* Bogu-
Bohuňovice, g. *Boniowit* *v.* Bunouici.
 Boy (*or.*); *Boj*; testis (1180/82) 267, 1.
 Boyanowicyh (*c. XIII*) locat; *Bojanovice*, d. p. *Smichov*, villa monii. Ostrov. (1107/09) 106, 20.
 Boyanovicz (*c. XVII*); *Bojanovice*, d. p. *Kroměříž*, g. *Kremsier*; villa monii Gradic. (1195) 318, 10.
 Boichnicze *v.* Oboychnice.
 Bojkovice, g. *Wojkowitz* *v.* Voycouic.
Boyneburg; Boineburg, in inferiore parte fl. Werra vel Homburg prope Stadtoldendorf in Brunswig (1166) 209, 30. Sigifridus comes de — (1192).
Boisc (*or.*), locat.: Boissci; *Bojiště* locus apud Pragam, in quo basilica s. Johannis Bapt. in memoriam victoriae Friderici ducis aedificata

(cc. 1183) 271, 25. (1183) 418, 25. (1185) 423, 35. (cc. 1186) 285, 15. 286, 20. (1194) 315, 25.
Boyez (*or.*), Boyzes (*sp. XIII*), Boizez (*sp. XII*), Boyzensis (*c. XIII*), Boizienensis (*sp. XIV*) provincia; *Božensko*; provincia Bohemiae, denominata a fluvio Bozes, qui nunc Vlčava dicitur (cc. 1057) <58, 20>. 365, 5. (1088?) 383, 10, 20. (1158/69) 215, 20. (1183) 420, 25.
Bola (*sp. XIII*) donator terrae Tuscoue (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
Bolebor (*sp. XIV*) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
Bolemila (*sp. XIII*) filia Ugronis cocci de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Bolemilus (*c. XII*), sacerdos in terra Cunradi, ducis Znoymensis (1146) 148, 15.
Boleradicith (*or.*) locat.; *Boleradice* al. *Polehradice*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz*; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
Boleradus (*sp. XII*) abb. [monii. Opatouic?] (1073) 370, 15.
 Boleslensis *v.* Bolezlauensis.
 Bolesl- *v.* Bolezl-
Boletag (*c. XV*) homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
Bolezlau, Bolezlav (*or.*), Boleslauia, Boleslauiensis (*sp. XII*) urbs, Boleslensis (*c. XIV*), Niuunburg (*or.*); *Boleslav Stará*, g. *Alt-Bunzlau*, d. p. *Karlin*, g. *Karolinenthal*; civitas, urbs (950) 36, 25. (1052?) 360, 15. 361, 1. Monasterium canonorum et eccl. s. Wencezai (1052?) 359, 15. prepositi: Cristoforus (1195 sq.); Čuno (1175/8); Petrus (1159 sq.); Pribizlaus (1184 sq.); canonici (1052?) 359, 25. 361, 1, 5.
 Bolezlau, Bolezlav (*or.*), Bolezlaw (*c. XVIII*), Bolezlau Nouus (*c. XIII*), locat.; Bolezlau (*c. XII*), civitas; *Boleslav Mladá*, g. *Jung-Bunzlau*; (1052?) 361, 1. (1130) 113, 5. (1125/40) 130, 25. castellani: Lutebor (1183); Pribizlaus (1177); Vezene (1159); Zawisse (1184).
Bolezlauensis (*c. XIII*), Bolesslavensis (*sp. XIV*) provincia, b. *Boleslavsko*, locat.: W boleslauzce (*sp. XII*) (cc. 1057) <58, 10>. 365, 1. (1088?) 374, 15, 20.
Bolezlauenses (*or.*) villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) <119, 5>.
Bolezlaus (*or.*), Bolezlav (*fac.*), Bolezlau (*c. XIII*), Bolezlawus (*sp. XII*); Bolezlavus (*sp. XIII*).
 Bolezlau (*or.*) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
 Bolezlau (*sp. XII*) I dux Bohemiae (967?) 342, 30. Filius eius: Bolezlau II; Cristanus; filia: Mlada, quae et Maria.
 Bolezlau (*c. XII*), Bolezlavs (*sp. XIII*) II, dux Bohemiae (992) 43, 25. (993) <45, 20>. 347, 35. 350, 20. † (1000) 47, 10. (1045) 354, 5. (1048) 358, 1. Frater eius Cristanus (993); filius: Bolezlau III.
 Bolezlau (*c. XIII*) III, dux Bohemiae (1000) 47, 20.
 Bolezlau (*c. XIII*) dux, frater Zobezlai I ducis Boemiae, [dux Olomucensis] † (1130) 114, 1. (1125/40) 405, 25.
 Bolezlawus (*sp. XII*) dux Poloniorum (1071) 367, 25. 368, 1.
 Bolezlav (*fac.*) testis (1175/8) 251, 10.
 Bolezlau (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.

Bolic (*or.*) comes, filius Nacezsse (1175) 234, 25.
Bolik (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
Bolonia v. Polonia.
Bonatici, Bonetici, *locat.*: Bonaticih, -cich (*sp. XIII*); *Bonētice*, *g.* *Wonetitz*, *d. p.* *Tachov*, *g.* *Tachau*; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1. terra ibidem ad monium Cladrubense spectans (1115) 402, 15. (1186) 434, 15.
s. Bonifacii monium. *v.* Brevnov.
Boniowitz, *b.* *Bohuňovice v.* Bunouici.
Bor (*or.*), quondam villa monii Plassensis (1192/3) 311, 5.
Bor (*sp. XII*) homo liber natione Slavus (1071) 367, 20. eius filii: Wicherus, Liutgerus.
Bor, v. Borra.
Bora (*or.*), qui Prage suspensus est (1158/69) 215, 15.
Bora, *Bore* (*sp. XIII*), solutor salis monio. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10.
Boracha (*sp. XII*) homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.
Borata (*sp. XIII*) debitor mellis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 15, 20.
Borek (*c. XV*); *Božek*; homo monii. Strahov in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Borena (*c. XVIII*) *Božena?*, coniux Predbor, castellani de Zazlaw (1165) 208, 5.
Boreš v. Borse.
Boris (*or.*); *Bořiš*; cum duobus filiis, testis (1174) 239, 15.
Boriwoy (*or.*), *Boriuoy* (*c. XII*), *Borziwog* (*sp. XIV*), *Worywoy* (*c. XIV*); *Bořivoj II* dux Bohemiae (1100/07) 105, 25. 392, 20. † (1125/40) 405, 25. Uxor: Gerbirga, soror Liupoldi III marchionis Austr. (1124). Filii: Liupoldus (1115); Zpitigneu (1146/8).
Boriuoy (*c. XVI*), cuius filii Crinek et Scepan, testes (cc. 1170) 224, 10.

Borizlaue, *Borizlau* (*or.*), *Borizlav* (*sp. XIII*); *Bořislav*, *g.* *Boreslav*, *d. p.* *Teplice*, *g.* *Teplitz*; villa hospitalis Hierosolymitani (1169) 217, 20. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1. (1186) 281, 25, 30.

Borowane, *Borowene*, *Borovane*, *Borouane* (*sp. XIII*); *Borovany*, *g.* *Turban*, *d. p.* *Tachov*, *g.* *Tachau*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.

Borowani (*or.*); *Borované*; incolae villae *Borovany*, *g.* *Forbes*, *d. p.* *Budějovice*, *Budweis* (1186) 284, 20.

Borra (*or.*); *Bor*; silva quondam prope villam sv. *Mikuláš*, *d. p.* *Kutná Hora*, *g.* *Kuttenberg* (1142/8) (157, 1).

Borse (*or.*); *Boreš*; testis (1188) 294, 1. Fratres eius: Grabise camerarius (1188). Slauko (1188).

Boruta (*sp. XIV*); *Bořita*; filius Voconis, testis (1195) 446, 1.

Borutha (*or.*) testis (1197) 326, 30.

Borutov (*sp. XIV*); *Bořitov*; Wsezlau et Jacobus, fratres de — (1173).

Bosa (*sp. XII*); *Boša* vel *Boža*; ministerialis eccl. Wissegard. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.

Bosa (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegard. in villa Rastileh (1088?) 383, 20. 384, 1. Cf. Boza.

Bosana (*c. XV*); *Božana*, *Božena*; ancilla monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.

Bosata (*sp. XII*); *Bošata* vel *Božata*; rudnik eccl. Wissegard. in villa Knouizi (1088?) 379, 10.

Bosco (*or.*), *Bosko* (*c. XVII*); *Boček*; canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10. archidiaconus [Olomuc.?] (1196) 319, 10.

Bosek (*sp. XII*); *Bosek* vel *Božek*; piscator eccl. Wissegard. in villa Trinouaz (1088?) 384, 15, 20.

Bosey (*c. XII*); *Božej*; nob. Boh. [de genere Vrsovici] testis (1100/07) 105, 30.

Bosey (*sp. XIII*) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10.

Boseň, *g.* *Bosin* *v.* Bozni.

Bosenbac (*ed.*), fl. Austr. Sup. (1108) 106, 5.

Bošovice v. Bogusouici.

Bosyk (*sp. XII*); *Bošík* vel *Božík*; capellanus (1052?) 362, 10.

Botiz (*or.*), *Botic*, *Botich* (*sp. XIII*), *Boříč*, rivus qui sub Wissegard in Moldaviam influit (1183) 418, 25. (1185) 424, 1. (cc. 1186) 286, 20.

Boušovice v. Bvsouici.

Boza (*c. XIV*); *Boža*; testis (1180) 261, 25. Cf. et.: Bosa.

Božata v. Bosata.

Bozden v. Pozden.

Bozdiz (*c. XIII*) locus in Boh. (?) (1185) 280, 15.

Božek v. Bosek.

Bozeha (*sp. XII*); *Božecha*; de familia ecclesiae Wissegard. in Tinec (1088?) 390, 25.

Božej v. Bosey.

Bozen (*sp. XII*); *Božen*; pkelnic ecclesiae Wissegard. in villa Loumazicah (1088?) 384, 10, 20. 385, 1.

Bozen, frater Dobrac, rusticus eccl. Lutomeric. (saec. XII ex.) 59, 15.

Božen v. Pauzana.

Bozena (*sp. XII*); *Božena*; mater Břetislavi I ducis † (post 1052) 361, 10.

Bozena (*c. XIII*), mater Zbahnví canonici (1125/40) 130, 5. Cf. etiam: Borena, Bosana.

Bozepor (*c. XVIII*); *Božepor*; comes [Morav.] (1078) 85, 10.

Bozepor (*c. XV*) homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.

Bozetha (*or.*); *Božeta*, cuius filius Igenis testis (1180/82) 266, 15.

Bozetha (*sp. XII*) tornarius scutellarum, homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.

Bozeta (*sp. XII*) drizec eccl. Wissegard. (1088?) 385, 10, 20.

Božík v. Bosyk.

Bozni (*c. XIII*) *locat.*; *Boseň*, *g.* *Bosin*, *d. p.* *Mnichovo Hradiště*, *g.* *Münchengrätz*; villa in provincia Bolezlauensi, ubi cocus ecclesiae Lutomericensis (cc. 1057) 58, 15. 365, 1.

Boztech (*c. XIV*); *Božtěch*, *Božetěch*; testis (1180) 261, 20.

Boztech (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegard. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.

Brachizlaui v. Bracizlaua.

Bracizlaua; *Brazilaua* (*or.*), *Bratislauia* (*c. XVIII*), *locat.*: Brachizlaui, Bretyzlawe (*sp. XII*); Lauen-tenburch (*or.*); *Břeclav*, *g.* *Lundenburg*, *d. p.* *Hodonín*, *g.* *Göding*; castrum, civitas Morauiae (post 1046) 361, 20. (1056) 53, 20. (1073) 370, 5. (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.

Bracizlauensis ecclesiae villae (cc. 1131) 122, 5 sq.

Bracizlaus (*c.*), Brachizlaus (*sp. XIII*), Brazizlaus (*sp. XIV*), Brecizlaus (*sp. XIII*), Brecyslaus (*c.*), Prezizlavus (*c.*) ; *Břetislav* ; I dux, princeps Boemorum (post 1037) 51, 1. (1043) 351, 25. 352, 5. (1045) 49, 25. 353, 1. 355, 10. (1048) 357, 1, 5. 358, 10 (post 1046) 359, 10. 362, 10. (1054) 177, 35. (1037/55) 52, 25. Filii eius : Zpitigneus II; Wratizlaus II dux.
 Bracsizlaus (*c. XII*), Brecislaus (*sp. XII*) II, iunior, dux Bohemiae, filius Wratizlai regis (1092/6) 391, 20. (1092—1100) 105, 1. † (1130) 114, 1, 25. (1167) 412, 10, 25. Frater eius : Sobczlaus I dux (1130).
 Brecizlaus (*or.*), Bracizlaus (*sp. XIV*), Bratislaus (*c. XVII*), dux Moraviae, princeps Olomuc. (1183) 420, 20. (1190) 301, 1. (1195) 318, 10, 15. 445, 30. (1196) 318, 35. Frater eius : Wladimir dux de Holomuc (1183); soror : Evgfemia (1195).
 Brecizlaus, ep. Pragensis *v.* Heinricus.
 Brecizlaus (*sp. XIII*) comes (1194) 444, 10.
 Bragensis ep. *v.* Praga.
 Brandenburg ad fl. Havel ; ep. : Wicherus (1144).
 Brandenburch, Brandenburg ; marchio : Adelbertus I (1144 sq.).
 Branice, Brannice (*sp. XII*) locat. ; *Bránik prope Vyšehrad* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 20. 383, 1.
 Branycz (*sp. XIV*) ; *Bránice Něm.*, g. *Deutsch-Branitz*, d. p. *Brno*, g. *Brünn* ; villa monii. Cunicz. (1173) 416, 15.
 Branis (*or.*) ; *Braniš*; filius Zlauae, testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
 Branis (*sp. XIII*) possessor terrae in villa Leschan (1115) 400, 5. (1186) 433, 5.
 Branka (*c. XV*), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
 Branowicich *v.* Wranouicich.
 Bransudici (*or.*) ; *Bransudice*, quondam prope *Vršava*, g. *Frischau*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim* ; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
 Branzud (*sp. XIII*) ; *Bransúd* ; donator terrae in Horeuicich (1186) 436, 25.
 Bratslauia *v.* Bracizlaua.
 Bratislaus *v.* Bracizlaus.
 Bratrata (*sp. XIII*) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
 Bratreo (*c. XIII*) ; *Bratřejov*, d. p. *Sedlčany* ; villa Georii de Myleuzc (1184) 273, 10.
 Bratrohna (*c. XII*) ; *Bratrochna* ; de familia eccl. Wissegradensis (1100/07) 106, 5.
 Bratromila (*c. XIII*) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
 Bratron (*or.*) ; *Bratřoň* ; testis (1180/82) 266, 25.
 Bratrussa (*sp. XII*) ; *Bratruša* ; piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 5, 20.
 Braunsdorf, b. *Brumovice*, v. Brunouicich.
 Brazilaua *v.* Bracizlaua.
 Brdce *v.* Bridge.
 Breci-, Brecyslaus, Brecizlaus *v.* Bracizlaus.
 Břeclav, g. *Lundenburg* *v.* Bracizlaua.
 Bredbok *v.* Predbor.
 Bredzlau *v.* Predzlaus.
 Breemberga (*c.*), g. *Pfreimd*, Bav., Rgb. Oberpfalz (805) 1, 15.
 Bregi (*sp. XII*) ; *Břehy*, d. p. *Pardubice* ; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 20.

Bremensis, Premensis (*sp. X*) ecclesię arepi. : Adaldagus (973) ; Hartwicus (1151 sq.) ; Liemarus (1086) ; Sigifridus (1169).
 Brennaz (*c. XIII*), Breniass (*sp. XIV*) locat. ; *Brňany*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* ; villa, ubi homo ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 〈58, 1〉. 364, 35.
 Brenne *v.* Brnen.
 Breouwe *v.* Breunov.
 Bresaz (*sp. XII*), Brtzaz (*sp. XIII*) locat. ; *Břežany* d. p. *Kolín* ; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20. (1125/40) 406, 15.
 Bresinaues (*or.*), *Březiněves*, d. p. *Karlin*, g. *Karolinenthal* ; villa hospitalis Hierosolymitani Pragae (1158/69) 215, 20.
 Bresnik *v.* Breznik.
 Břestek *v.* Prestaz.
 Bresti (*c. XIII*) locat. ; *Břest*, ubi medius campus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
 Bretyzlawe *v.* Bracizlaua.
 Breunov (*or.*), Breunowe (*or.*), Brevnov (*c. XIII*), Breunowe (*or.*), Brewenou (*or.*), Breuno (*or.*), Breunou (*c. XVII*), Breunowe (*sp. XIII*), Brunou (*sp. XIII*) ; Brewenensis (*or.*), Breunensis (*or.*), Brunoensis (*or.*), Brevnovensis (*sp. XIII*), Breunouensis (*sp. XII*), Brewnovensis (*sp. XIII*) ecclesia, Breuniouense (*sp. XII*) cenobium, Brevnovense (*sp. XIII*), Prevnovense monasterium ; *Břevnov* prope Pragam, monium. ss. Benedicti Bonifacii et Alexii (993) 44, 40. 348, 1. 349, 10—25. (1045) 49, 25. 353, 10, 15. 354, 5. (1048) 358, 1. (1073) 369, 1. (1194) 443, 30. maior eccl. in honore s. Adalberti Boemice gentis apostoli (1045) 353, 1. abbas (1048) 357, 10. (1088?) 374, 5, 20. Abbates: Anastasius (993); Heinricus (1169 sq.); Meginardus (1043 sq.); Petrus (1160). fratres (1048) 357, 25.
 Breunowa (*sp. XIII*) ; *Břevnov* ; villa ante monasterium eiusdem nominis (993) 348, 1.
 Breza (*or.*) ; fortasse *Březi*, g. *Presei*, d. p. *Ústí n. L.* g. *Aussig*. *Sedláček*, Slovnik místopisný interpr. : *Březno* d. p. *Mladá Boleslav*, g. *Jung-Bunzlau* ; villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 15. 363, 20.
 Breza (*or.*) ; *Bříza Horní*, g. *Ober-Břis*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen* ; (1180/82) 266, 25.
 Breza (*or.*) villa quondam hospit. Hierosolymitani (1186) 285, 20.
 Břežany *v.* Bresaz.
 Březiněves *v.* Bresinaues.
 Breznec, Brenez (*or.*) ; *Malé Březno*, g. *Klein-Priesen*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig* ; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15. (1189) 297, 1.
 Breznik (*c. XIII*), Bresnik (*sp. XIV*) [*Vřesník?*] campus Crisanii ministerialis ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 〈58, 5.〉 364, 35.
 Breznice, Bréznice (*or.*) ; *Krásné Březno*, g. *Schönriesen*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig* ; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 1. (1188) 293, 15.
 Breznich (*sp. XIII*), Preznich (*c.*) ; *Březnice* quondam fortasse ibi, ubi nunc est Dobrá Voda, g. *Gutwasser*, prope Hartmanice, g. *Hartmanitz*; heremus Guntherii 49, 20. (1045) 354, 1.

Březno Krásné, g. *Schönriesen* v. Breznice; — Malé, g. *Kleinriesen* v. Breznec; — Velké, g. *Grossriesen* v. Nabrezine.
 Brezowa (or.); Březová, quondam ab Mašovice, g. *Gross-Maispitz ad orientem*; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
Březovice v. Wrezouici.
 Bribizlav v. Pribizlaus.
Bridge (c. XIII); *Brdce*, rupis iuxta rivum Slavyunicę (1125/40) 130, 5.
 Brinen, Brinensis v. Brnen.
 Brisac v. Brizak.
Briuuinus (or.), Priwina (c.); *Přivina*; dux Slavorum (847) 3, 25. (860) 5, 30. 6, 1.
Brixinenses, *Brixen*, *Tirolo*; epi: Heinricus I (1172); Richerus (1174).
Bříza Horní, g. *Ober-Břis*, v. Breza.
Brizak (c. XIII), Brisac (sp. XIV) villa in provincia Bolezlauensi, ubi minister ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) <58, 15>. 365, 1.
Brná v. Prenee.
Brňany v. Brennaz.
Brnen (or.), Brinen (sp. XIV), locat.: Brenne (sp. XII); *Brno*, g. *Brünn*; civitas, castrum Mor. (1052?) 361, 20. (1073) 370, 10. castellanus: Moiec (1174).
Brennensis (or.) ecclesia (cc. 1131) 123, 1.
Brnensis (sp. XII), Brinnensis (sp. XIII), Brinnensis (c. XIV) provincia (1048) 357, 20. (1073) 370, 1. (1146/8) 164, 15. (1195) 446, 10. principes: Zpitigneus cum fratre suo Zwatopluk (1195).
Brod v. Nabrode.
Brtzaz v. Bresaz.
Brum (or.) testis (1183) 271, 20.
Brumovice v. Brunouicich.
Brunou, Brunoensis v. Breunov.
Brunouicich (or.) locat., Brunowicz (c. XIV); *Brumovice*, g. *Brumowitz*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz aut Brumovice*, g. *Braunsdorf*, d. p. *Krnov* g. *Jägerndorf*; villa, ubi terra praepositurae s. Wenceslai (cc. 1131) 120, 5. villa ecclesiae Olomuc. (1180) 261, 10.
Bruwich (or.), Prówech (or.), villa vicina civitati Pragensi, ubi curia monii. Waldsassensis (1184/5) 276, 1. (1195/7) 322, 15.
Brzestie (c.), *Břeství*, d. p. Český Brod, g. *Böhmischt Brod*, villa monii. Brevnov. (993) 45, 35.
Buben (c. XVI), quondam arx prope *Plešnice*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; Gumpoldus de — (cc. 1170).
Bubeneč Přední v. Ovence.
Bubneh (sp. XII) locat.; *Bubny* Pragae regio, quondam villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 383, 10, 20.
Buka (sp. XII) homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.
Bucan (sp. XII); *Bukan*; filius Neg oppilionis, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Bucco (c. XIV), ep. Wormaciensis (1144) 142, 20.
Buch, monasterium in Saxonia ab *Leising* ad orientem (1192) 308, 20.
Buche (or.); *Búč*(?); testis (1192/3) 311, 10.
Buchnowe (c.), *Puchenau*, d. p. *Linž* (1110) 107, 1.
Bučina v. Nabucine.
Bucouane, Bucovo, Bukovane, Bukowa (sp. XIII); *Buková*, g. *Mukowa*, d. p. *Horšuv Týn*, g.

Bischofteinitz; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15, (1186) 427, 1, 15.
Bukouaz (or.) locat.; *Bukovany*, d. p. *Olomouc*; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Bukouec (or.), *Bucouez* (sp. XIII); *Bukovec* g. *Mogolzen*, d. p. *Horšuv Týn*, g. *Bischofteinitz*; Dobrogost et Mutina fratres de — (1177).
Bucouin (sp. XIV); *Bukovina* quondam apud *Hostim*, g. *Höstring*, d. p. *Mor. Budějovice*, g. *Mähr.-Budwitz*; Hrut de — (1173).
Bukowina, *Bucowin*, *Bugowin* (sp. XIII); *Bukovina*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1186) 435, 5, 25.
Bucownyce (sp. XIII) locus apud Scochowicz ex altera parte fluminis Wltaue (993) 348, 20.
Bucovo v. *Bucouane*.
Buda, testis (saec. XII ex.) <59, 15>.
Budan, *Buden* (sp. XIII), pastor equarum in villa Reptech (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 25.
Budata (c. XV); *Budata*; bubulcus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Budka (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20. Cf. et. Budek.
Budek (sp. XIV) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
Budek (sp. XII) piscator eccl. Wissegrad. in villa Trinouaz (1088?) 384, 10, 15. 385, 20. Cf. et. : Budka.
Budegozticich (sp. XII), *Budegosticich* (sp. XIII), locat.; *Budohostice*, d. p. *Slaný*, g. *Schlän*; dimidia villa monii. Brevnovensis (1045) 353, 5. terra eccl. Wissegradensis ibidem (1088?) 378, 20, 25.
Buden v. *Budan*.
Budevoy v. *Buduoy*.
Budilou (sp.), *Budilow* (c.), *Budiloy* (or.), *Budilo* (facs.), *Budilov*.
Budilou (sp. XII) castellanus Pragensis (1167) 412, 25.
Budiloy (or.) castellanus Wissegradensis (1177) 247, 25.
Budilow (c. XVI), frater Gauli de Cinan (cc. 1170) 224, 10.
Budilo (facs.) testis (1175/8) 251, 10.
Budiss (or.), *Budis* (c. XIV); *Budiš*; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Budis (sp. XIV) de provincia Brinnensi testis, (1195) 446, 10.
Budisin, *Bvdessin* (or.), *Budysin* (sp. XIV), locat.: *Budisine* (sp. XII); *Budištn*, g. *Bautzen* in Saxonia; (1088?) 386, 5, 20. 387, 10. pagus (1160) 198, 10. Castellanus, prefectus de: Jarozlaus (1195); *Stibor* (1159); *Woc* (1175).
Buduoy, *Budilowi*, *Budiloy*, *Budilovi* (or.), *Budiloy* (facs.), *Budilov* (c.), *Budiloy*, *Budilovi* (sp.).
Budiwoi (or.) prefectus de Sceazlav (1175) 244, 10.
Buduoy (sp. XIV) subcamerarius ducis Boemie (1195) 445, 35.
Budivoy (facs.) filius Ciec, testis (1175/8) 251, 10.
Buduoy (or.) filius Dersicraii, testis (1194) 315, 15. Frater eius: Blasius (1194).
Budywoi (c. XIV) testis (1180) 261, 20.

Budevoy (*sp. XIII*) testis (1183) 422, 25.
 Budiuoy (*c. XIII*), Bodwoi (*sp. XIII*) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
 Budiuoy, Bodwoi, Bvdiwoi, Budwoi (*or.*) [nob. Boh.] testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. frater Ben (1194) 315, 15. (1195/7) 323, 5. (1197) 325, 1. 326, 30.

Budizlau (*or.*) pincerna [ducis Boh.] (1146/8) 163, 20. 165, 5.

Budov, *g.* **Budove**, *v.* Zbudco.

Bug (*c. XII*), fl. Galiciae orientalis (1086) 94, 15.

Bugidl *v.* Bigedl.

Bugowin *v.* Bucouin.

Bugurad *v.* Bogurad.

Buguzlau *v.* Boguzlaus.

Buitic (*c. XIV*); *Bitič?*; Lutherus de — (1196).

Buitsov *v.* Butsou.

Bula (*c. XV*), ancilla monii. Strahov (1143/8) 161, 5.

Bvlka (*or.*), *Pulka* fl. Austr. Inf. (1055) 53, 5.

Bulgariae (*sp. XI*) gens (967?) 343; 5. *Vulgarorum rex* [Bogoris] (864) 7, 5.

Bun (*or.*) frater Pribrani et Biceni, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.

Bun (*or.*) testis (1192) 307, 5. (1192/3) 311, 10.

Bun (*or.*) frater Milotheae, testis (1194) 315, 15.

Bun (*or.*) testis (1197) 327, 1.

Bunouici (*or.*), Bunoviczi (*c. XVIII*), Bunovicze (*c. XVII*), *Bohuňovice*, *g.* Boniowitz, *d. p.* Sternberg, villa monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 1.

Buoto (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.

Bürchmannus (*or.*), ministerialis eccl. Misinenssi (1160) 198, 25. Fratres eius: Heinricus, Rödulfus.

Burchardus, ep. Argentinensis (1151) 172, 35.

Burkardus, Eichstetensis ep. (1152) 173, 30.

Burchardus, Purchardus (*c.*) ep. Pataviensis (903/906) 34, 20, 30.

Burchardus, ep. Wormatiensis (1024) 49, 40.

Burchardus (*c. XIV*), Purcardus (*or.*) can. [Pragensis aut Wissegrad.] (1180/82) 266, 10. magister (1185) 278, 25.

Burgundia (1160) 197, 15.

Buwoci (*c. XIII*), villa monii Lucensis (s. XIII) 301, 30.

Buschovice (*or.*); *Býčkovice*, *g.* Pitschkowitz, *d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.

Buseuicih (*sp. XIII*) locat.; *Bušovice*, *d. p.* Plzeň, *g.* Pilsen; villa, ubi aratum monii. Cladrub. (1115) 402, 10, 30.

Bvsouici (*or.*), Bussowici (*sp. XIV*); *Boušovice*, *g.* Bauschowitz, *d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz, villa eccl. Lutomeric (cc. 1057) <56, 15>. 363, 20.

Buss (*c. XVI*); *Búš?*; servus monii Strahov. (1143/8) 161, 1.

Bussouici *v.* Bvsouici.

Butouicih (*sp. XII*) locat.; *Butovice* *d. p.* Smíchov; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 383, 5, 15.

Butsou, Buitsov (*or.*); *Starý Bydžov*, *g.* Alt-Bidschow, *d. p.* Nový Bydžov, *g.* Neubidschow; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 15, 20.

Bv- *v.* Bú-.

Bzine, Bzini, Bizine (*sp. XIII*); Bziň, quondam villa monii Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 1. (1186) 429, 1, 20.

Bznata (*sp. XII*); *Bzňata*; castellanus Wissegrad. (1167) 412, 25.

Bznata (*c. XVI*), filius Dimitri, testis (cc. 1170) 224, 5.

C, Č, CH, K.

Kabendorf (*ed.*), Dietpaldus de —, testis donationis Richzae ducissae Boh. (1125) 110, 10.

Cabona *v.* Zabona.

Câc *v.* Cec.

Kaka *v.* Kata.

Cakan *v.* Cekan.

Cach (*c. XIV*); *Čach*; testis (1180) 261, 20.

Čachota *v.* Cahota.

Čachovice *v.* Cekouicih.

Cacin (*or.*); *Kačina*, villa monii. Sedlec. quondam ibi sita ubi nunc est castellum Kačina prope Kutná Hora, *g.* Kuttenberg; (1142/48) <156, 30>.

Čakovice *v.* Cahouicih.

Cacuca (*c. XIII*), Ceacuka (*sp. XIV*); *Čachuta*; rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Naztranem (cc. 1057) <57, 10>. 364, 30.

Cada, Chada (*sp. XIII*); *Čáda*; benefactor monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 433, 10.

Cadáin (*or.*), Kadan (*sp. XIII*); *Kadaň*, *g.* Kaaden; burgus novus super Ogre fluvium situs (1186) 281, 20. parrochia ibidem ad hospitale Hierosolymitanum spectans (1183) 419, 10.

Cagek (*sp. XII*); *Čajek*; caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Ninonicih (1088?) 383, 5, 15.

Kagysouici, Kaysowici (*sp. XIII*); *Kejšovice*, *g.* Geischowitz, *d. p.* Teplá, *g.* Tepl; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.

Cahen (*sp. XII*) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) <376, 5>.

Cahota (*sp. XII*); *Čachota*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) <380, 1>.

Cahouicih (*sp. XII*) locat.; fortasse *Čakovice Velké*, *d. p.* Karlin, *g.* Karolinenthal; villa, ubi terra monii. Lutomisl. (1167) 415, 1.

Caic *v.* Cec.

Caica (*sp. XII*), Čajka, Čejka; cupedynarius, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5.

Ceyka (*sp. XII*) filia Krabauae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) <390, 15>.

Kaym (*or.*), Cayn, Kayn (*sp. XIII*), Cain (*sp. XIV*); *Kajim*; ep. Olomucensis (1183) 420, 15–30. (1187) 441, 25. (1190) 301, 1.

Cayn (*sp. XIII*); *Kajin*; arator monii. Cladrub. in Mezcleu (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.

Kaysowici *v.* Kagysouici.

Kalinicih (*sp. XIII*) locat.; Kalenice prope Horažďovice; villa, ubi homines monii. Brevnov. (1045) 353, 20.

Calisce, Calische, Chalisce (*sp. XIII*); *Kalistě* quondam inter Manětin et Toužim, villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.

Calysce (*c. XIII*); *Kalistě* (palus), meta Huatym (1125/40) 130, 5.

Calixtus. I papa († 1142) 133, 25.

s. Calixti presbyter card. Gregorius (1145) 145, 30.

Calw *v.* Gotrifus comes de —.

Kambe (*ed.*) Otto et filius eius Otto de —, testes donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Camenec; *locat.*; Camenci (*c.* XII); Kamenec *arx provincialis quondam verisimillime prope Košatky*, *d. p. Mladá Boleslav*, *g. Jung-Bunzlau sita*; civitas (1130) 113, 5. 114, 25.
 Kamenecensis provincia (1088?) 387, 1, 20.
Kamene moste (*sp. XII*) *locat.*; Kamenný most, *d. p. Slaný*, *g. Schlan*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 5, 15.
Camenica (*c. XIV*); Kamenice, nunc Chrudimka; fl. Boh., meta circuitus de Lubac (1146/8) 164, 25.
Camenich (*sp. XIII*), Kameniche (*sp. XIII*); Kamenice dolni, *g. Unter-Kamenzen*, *d. p. Horšuv Týn*, *g. Bischofsteinitz*; ubi aratrum monii. Cladrub. (1115) 403, 1. (1186) 434, 15.
Camenna hora (*sp. XIII*), Kamenna gora (*sp. XIII*). Kamenná hora, *d. p. Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.
Camic (*or.*), Kamýk, nunc Kamenice, *g. Kamnitž*, *prope Chabařovice*, *g. Karbitž?*; (1169) 217, 20.
Camic, Camik, Kamik (*sp. XIII*); Kamýk Malý, *g. Kamigl*, *d. p. Teplá*, *g. Tepl*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
 Kamýk, *g. Heidenreichenstein*, *v. Nacamic*.
Cana (*sp. XII*); Káňa; filius Bezdedi, homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouici (1052?) 360, 15.
Cany (*sp. XII*); Káň; homo ecclesiae Boleslav., qui debet equum habere in curte (1052?) 360, 10.
Canicih (*sp. XIII*) *locat.*; Kejnice *prope Horažďovice*; dimidia villa monii Brevnov (1045) 353, 20.
Canis, Kanis (*sp. XIII*); Kaniš; parator doliorum in villa Vgrez (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 20.
 Kanič, *b. Kounice dolní*, *v. Cunicz*.
Caprisce (*or.*), Kapřiště(?) villa quondam eccl. Bracizlauen. (*cc.* 1131) 123, 1.
Carcanum, Carcano, *It.*, *prov. Como* (1160) 197, 15.
Carde (*c. XVIII*), Petrus de — (1183) 270, 25.
Carinthia, Carentani Ludovico II tribuuntur (817) 3, 10. Carinthiae dux: Hermannus (1174).
Karolmannus (*c. XI*), fil. Ludovici II Germ. (847) 3, 30. (873) 11, 1. († 903/6) 34, 30.
Karolus (*sp. XII*) imperator (800) 332, 1. <801?> 335, 25. (807) 2, 1. Cognata eius: Einhilda.
Karolus (*c. XIII*) testis (1185) 279, 1. (1187) 289, 25.
Carthaginense concilium 133, 30.
Caska (*sp. XII*); Časka; homo eccl. Wissegradensis in suburbio Pragensi Nazatore (1088?) 385, 5, 20.
Čáše, *g. Tschiaschel*, *v. Csaslau*.
Čáslav *v. Cazlau et Caszlau*.
Casta, Cazta, Scasta, Csta, Cepta, Česta.
 Casta (*or.*) testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Cazta (*c. XVI*), filius Voyzlai, camerarii Wladislai I regis Boh. (*cc.* 1170) 223, 25.
Scasta (*or.*); filius eius Bohuzlaus camerarius (1175).
Csta (*facs.*); Čsta; testis (1175/8) 251, 10.
Certa (*c. XIV*) [errore sribae pro: Cetza], Česta, testis (1180) 261, 20.

Castey (*sp. XII*); Častěj; faber, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Castolov, Chastolou, Szczatzolov, Scaztowoy (*sp. XII*); Častolov; piscator monii. Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 30. 431, 1.
Caston (*sp. XII*); Častoň; cervisiarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10.
Castos (*or.*); Častoš; filius Siburce (1194) 315, 15.
Castri (*sp. XII*); Častr; servus eccl. Boleslav. de villa Lubosin (cc. 1052) 359, 25.
Castri (*sp. XII*) arator eccl. Boleslav. (cc. 1052) 359, 30.
Castri, Chastre (*sp. XIII*) calefactor stube in villa Tinez (1115) 399, 1. (1186) 431, 5, 25.
Castrum nouum v. Nouum castrum.
Kata, Kaka (*sp. XII*); Káta; pistor vel piscator ecclesiae Wissegrad. Nabrode (1088?) 381, 5, 15. 382, 5, 20.
Kautž v. Hvcsci.
Kazelsdorf, Hermannus de —, nob. Austr. (1125) 110, 15.
Cazlau, Cazlaus, Chasla, Chazla, Sazzlav; Čáslav.
Cazlau, Chasla (*sp. XIII*) primas Lutomiricensis tempore ducis Zobezlai I, 402, 1. 434, 10.
Cazlau (*sp. XII*) comes (1167) 413, 15.
Scazzlav (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10.
Cazlaus et alter Cazlaus (*c. XIV*) testes (1180) 261, 20, 25.
Chazlav (*sp. XIII*) de Potin, testis (1183) 420, 25.
Cazlauae v. Caszlau.
Kaznev (*sp. XII*); Kazňov, *g. Kasniau*, *d. p. Kralovice*; villa monii. Plass. (1146) 409, 5.
Kazpach (*ed.*) Rahewinus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
Cazta v. Casta.
Kbel (*c. XII*), Kbely, *d. p. Karlín*, *g. Karolinenthal*; villa, ubi terra custodis Wissegr. (1130) 114, 15.
Cean v. Cen.
Ceasla *v. Csaslau*.
Cebuo (*sp. XIII*), Cebevo, Cebewo, *locat.*: Cebeue (*sp. XIII*); Cebiv, *g. Zebau*, *d. p. Teplá*, *g. Tepl*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 20. (1186) 427, 5, 15. 433, 1.
Ceblovicz (*sp. XIV*); Ceblovice; Radozlaus de — (1173) 417, 1.
Cebranice (*sp. XIII*); Sebranice, *d. p. Boskovice*; villa monii. Brevnov. (1043) 351, 30.
Cec, Câc, Scecz (*or.*), Ciec (*facs.*); Čéč; iudex curie (1175) 244, 5. (1177) 246, 5. 247, 25. (1175/8) 251, 5.
Ciec (*facs.*); filius eius Budivoy (1175/8).
Cesc (*or.*), Caic (*or.*); Čéč; comes de Železnice (1180/82) 265, 20.
Shets (*sp. XIII*) testis (1183) 422, 25.
Ček v. Scek.
Ceca (*sp. XII*), Cecsa (*XIII*); Čěča; rudnik eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10—20.
Cekan, Cakan, Scehan (*sp. XIII*); Čekan, Čakan; piscator monii. Cladrub. in villa Lagowicih (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25.
Ceckouic, Checchovvic, Checchovoic, Sceskowiz, Scezgouic (*or.*), Chehckouici, Chekouici, Checko-

wici, Checzkouici, Chechovici, Czeckouici (*sp. XIII*) ; Čečkovice, *g.* Eschowitz, *d. p.* Tachov, *g.* Tachau ; (1115) 395, 10. 399, 25. (1177) 245, 15. (1186) 427, 10. 428, 1. 433, 5. Ratibor de — (1177 sq.), filius eius Jaros (1176 sq.).
Cecen (*c. XIII*), Čečen, vinitior ecclesiae Lutomeric. in villa Pocraticih (cc. 1057) <57, 1>. 364, 25.
Cecin (*sp. XII*) ; Čečen ; homo monii. Plass. in villa Mothos (1146) 409, 10.
Cechah (*or.*) locat. ; Čechy, *d. p.* Holešov, *g.* Hollenschau ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Cěcyn, Checin, Shechin, Szheschin, locat. : Checini (*or.*) ; Čečin, quondam villa, nunc *domus saltuarii prope Babina*, *d. p.* Kralovice ; (1180/2) 267, 1. villa, *predium monii*. Plass. (1184) 274, 5. (1189) 295, 30. (1190) 298, 25.
Cecin *v.* Cecen.
Cekouicich (*sp. XII*), Csekouicich (*sp. XIII*), locat. ; Čachovice, *d. p.* Ml. Boleslav, *g.* Jung-Bunzlau ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 1, 20. (1125/40) 406, 15.
Cedilice (*or.*) ; Sedlec *prope Kralovice* ; villa monii. Plas. (1192/3) 311, 5.
Cedlize *v.* Sedlec.
Keien (*sp. XIII*) ; Kejen ; homo monii Brevnov. in Zlicina (1045) 353, 5.
Ceyka *v.* Caica.
Čejkovice *v.* Chaikovici.
Kejnice *v.* Canicich.
Kejšovice, *g.* Geischowitz, *v.* Kagysouici.
Celac (*sp. XII*) ; Čelák ; sutor ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
Celcici (*or.*), Celcziczi (*c. XVIII*), Kelczicze (*c. XVII*) ; Čelčice, *d. p.* Přerov, *g.* Prerau aut Kelčice, *d. p.* Prostějov, *g.* Prossnitz, villa, ubi terra monii Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 1.
Celek (*c. XV*) ; Čelek ; sutor in curia Radunice (1143/8) 161, 5.
Celestinus (*or.*) III papa (1191) 303, 1. (1192) 304, 1. (1195) 317, 5. (1197) 327, 15. 328, 15. 329, 15. 330, 5.
Celewo (*sp. XIII*), Naceleue (*sp. XIII*) ; Čeliv, *g.* Tschelief, *d. p.* Teplá, *g.* Teply ; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 427, 5. 433, 20.
Celiga (*sp. XII*) ; Čeliha, Koliha? ; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
Cella (*ed.*), Klein-Zell, *vicus Austr. Sup.* (1108) 106, 10.
Cella *s.* Marie, Altzelle *prope Meissen* ; monium. (1162) 199, 30.
Cen (*c. XIII*), Cean (*sp. XIV*) ; Čen ; rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Yscri (cc. 1057) <57, 10>. 364, 30.
Čenětice *v.* Csanatih.
Ceraua (*sp. XIII*) ; Čeřava ; filia Bodobe de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Cerekuice (*sp. XII*) ; Cerekvice, *d. p.* Litomyšl, *g.* Leitomischl ; villa monii. Lutomisl. (1167) 414, 10.
Čermná *v.* Rufus puteus.
Cerna, Črňa *v.* Crina.
Černá hut, Černéhat, *g.* Tschernheit, *v.* Scernogat.
Černata *v.* Chernata.

Cerncine (*or.*) locat. ; Čerčin, *d. p.* Vyškov, *g.* Wischau ; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
Cernicouicich (*or.*) locat. ; Černíkovice, quondam prope Koryčany, *d. p.* Kyjov, *g.* Gaya ; villa ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
Cernin, Cirnin, Cyrnin, Crinin ; Černín. Cernin, Crinin (*sp. XIII*) donator villae Neganiche (1115) 401, 10. (1186) 433, 15.
Cyrnin (*sp. XIII*) comes (1194) 444, 10.
Cirnini filius Besprem *v.* Besprem.
Cyrninye (*c. XIII*) locat. ; Černín silva quondam prope Beroun, ubi terra monii Ostrov. (1037/55) 53, 1.
Cerninoue (*or.*) locat. ; fortasse Černín apud Jevišovice, *g.* Jaispitz ; villa, ubi terra eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
Cernosich, locat. : Cernosicich, Chernosicich, Chrenosicich, Cirnosicich (*sp. XIII*) ; Černošice, *d. p.* Smichov ; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 397, 1. (1186) 429, 5, 20. Bernardus de — (1115).
Černoušek *v.* Crenuc.
Cernovic (*or.*) ; Černovice ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1178) 252, 20.
Cernozicich (*c. XII*) locat. ; Černožice, *d. p.* Králové Dvůr, *g.* Königinhof ; villa monii Opatovicensis (s. XII ex.) 331, 25.
Černůtky, *g.* Černutek *v.* Cirnoticich.
Kerstr (*or.*) ; Kestřany? ; Dama de — (1194).
Certa *v.* Casta.
Cesc *v.* Cec.
Česky *v.* Hiski.
Cesici (*or.*), Těšice, *d. p.* Hranice, *g.* Mähr. Weisskirchen ; villa ad curiam Cromesirensem pertinens (cc. 1131) 121, 5.
Cesslav *v.* Csaslau.
Čestata *v.* Cstata.
Cestina (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) <382, 5>.
Cetisoulicih (*or.*) locat. ; fortasse Tečovice ab Tlučmačov (*d. p.* Uh. Hradiště, *g.* Ung.-Hradisch) versus merid. et orient. ; villa ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
Cetohouicich (*or.*) locat. ; Četěchovice, *d. p.* Kroměříž, *g.* Kremsier ; villa, ubi terra eccl. Spittignev. (cc. 1131) 122, 1.
Ceulchov *v.* Culchov.
Cezema *v.* Zezema.
Chabry, *g.* Chabern *v.* Chraberchy.
Chada *v.* Cada.
Chadoldus de Harroz, nobilis Austriae (1156) 174, 10. patruus eius: Chadoldus senior 174, 10.
Chagere, Dieboldus de —, testis donationis Gerbiriae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Chaikovici (*or.*) ; Čejkovice, quondam prope Oleksovice, *g.* Gross-Olkowitz, ubi nunc campus dicitur Schankwitz-Äcker, villa capellae s. Georgii in Strachotin (1190) 300, 20.
Chalisce *v.* Calisce.
Chamba (*or.*), Champ ; der Kamp, fl. Austr. Inf. (1002) 48, 1. (1147) 154, 1.
Chanavi (*sp. XIII*) montes in regione apud Sebranice, *d. p.* Boskovice (1043) 352, 1.
Charadic, Charadich (*sp. XIII*) ; fortasse Čeradice, *d. p.* Žatec, *g.* Saaž ; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 15. (1186) 433, 10.

Chaslau *v.* Cazlau.
 Chastolou *v.* Castolov.
 Chastré *v.* Castri.
Chaua (*sp. XIII*) ; Čáva? ; arator monii. Cladrub.
 in villa Zitne (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
 Chazlav *v.* Cazlau.
 Checchovvic, Checchovoic *v.* Ceckouic.
 Checin, Checini *v.* Cécyne.
 Checzkouici, Chehckouici *v.* Ceckouic.
Chegost (*or.*) ; Čehost? ; villa quondam monii Lucensis (1190) 300, 20.
Chernata, Cernata (*sp. XIII*) ; Černata ; cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.
 Chernosicich *v.* Cernosich.
Chezul, Chezil, Chozil, Gozilus (*c.*), Kocelus, Kocel, comes de Sclavis [filius Briuuini], (861) 6, 20, 30. (869) 8, 10. (873) 11, 15. (876/80) 6, 35.
Chideliz (*or.*), [*i. e. filius Chitele*] Heinricus et fratres eius Sifridus, Bertholdus, testes (1160) 198, 20.
Chilichi (*sp. XIII*) ; Chylice, *d. p.* Plzeň, *g.* Pilsen ; villa monii. Brevnov. (1194) 444, 1.
Chýnov *v.* Hinou.
Chirihstetin (*or.*), in ducatu Privinae (860) 6, 5.
 Chis, Chýše, *g.* Chiesch, *v.* His.
 Chýška Velká *v.* Cisca.
Chiske (*c. XVIII*) testis (1183) 270, 25.
Chisko (*c. XVIII*), Thischó (*or.*), Teskoy (*sp. XII*) ; Čížkov, *g.* Čischkau, *d. p.* Plzeň, *g.* Pilsen ; preedium, villa monii. Plaz. (1146) 409, 25. (1183) 270, 10. (1193) 310, 5.
Chitele (*c. XII*), fidelis Henrici IV Rom. regis (1081) 89, 5.
 Chladeschd *v.* Kladscō.
Chlum, *g.* Klum, *v.* Nachelme.
Chlumec *v.* Hlmečs.
Chlumeček *v.* Chulmisac.
Chocebusz (*sp. XIII*) ; Chcebuz, *g.* Zebus, *prope* Štěti, *g.* Wegstädtl ; villa cum ecclesia et curiis monii Brevnov. (993) 349, 1.
 Chochan, Chochanus *v.* Cochán.
Chodov *v.* Codou et Hodow.
Chodovice, *g.* Chodowitz *v.* Hudonicih.
Chodžov *v.* Hotsov.
Cholaz (*or.*) ; Holas? ; camerarius ducissae Heliae (1189) 295, 35. Cf. Golas.
Cholina, *g.* Köllein, *v.* Nacholine.
Chomutowiczi (*c. XVIII*), Chomutowiczi (*c. XVII*), Chomoutov, *g.* Chomotau, *d. p.* Olomouc, *g.* Olmütz ; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15.
 Chonata *v.* Honata.
Choňka *v.* Honika.
Chonzanwisa (*c.* in Austr. Sup. (1110) 107, 1.
Chorváti *v.* Chrouati.
Choryň, *g.* Chorin, *v.* Nachorini.
 Choseticic, Chosseticich *v.* Gosecic.
Chotata *v.* Hotacsá.
Chotěbstice, *g.* Kettowitz, *v.* Gotibodic.
Chotecs, Choteze, Chotc (*sp. XIII*), Choteč rivulus, nunc Radotínský potok (1115) 397, 5. (1186) 429, 10, 25.
Chotey (*or.*) ; Chotěj ; testis (1180/82) 266, 25.
Choten *v.* Goten.
Choteš *v.* Hotesē.

Chotesewic *v.* Hoteseuich.
Chotěslav *v.* Gotezlav.
Chothebor *v.* Gothebor.
Chotusice *v.* Hothovici.
Chouč *v.* Hvcsci.
Chozil *v.* Chezul.
Chraberky (*c. XIII*) locat. ; fortasse Chabry, *g.* Chabern, *d. p.* Karlin, *g.* Karolinenthal ; villa monii Ostrov. (1092) 104, 25.
Chrauzko (*or.*) ; Krawsco (*c. XIII*), Kravsko, *d. p.* Znojmo, *g.* Znaim ; villa in prov. Znoymensi, monio Ostrow. data (1092) 104, 20. villa monii Lucensis (1190) 301, 1.
Chrazna (*c. XIII*) ; Chrasná, *g.* Chrasney, *d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz ; villa Georii de Myleucz (1184) 273, 15.
Chreno (*facs.*) ; Chřen ; filius Juratae praepositi Melnicensis (1175/8) 250, 30.
Chrepici (*or.*) ; Křepice, *d. p.* Mor. Krumlov, *g.* Mähr. Kromau ; villa capellae s. Georgii in Strachotin (1190) 300, 20.
Chrynaný (*c. XIII*), Krňany, *d. p.* Benešov, *g.* Beneschau, villa monii. Ostrov. (1061/85) 90, 1.
Chrinosicich *v.* Cernosich.
Christianus (*ed.*) arep. Maguntinus (1167) 210, 10. totius Germaniae archicancell. (1179) 260, 1.
Chrouati et altera Chrowati (*c. XII*), Charváti, gens Bohemiae (1086) 94, 10.
 Chrudimi *v.* Hrudim.
 Chruged *v.* Churoied.
Chrustinichich (*c. XIII*) , locat. ; Chrustenice prope Unhošť, *d. p.* Smichov, villa, ubi custodes eccl. monii Ostrov. (1037/55) 52, 30.
Chub (*c. XII*), b. Kouba, *g.* Chamb, fl. Bavariae (1086) 94, 100.
Chulmisac (*or.*) ; Chlumeček (?) ; villa eccl. Wissegrad. (1178) 252, 25.
 Chunicz *v.* Cunicz.
Chunihohestorf (*c. X*) ; Königstetten, Austr. Inf., *d. p.* Tulln (cc. 987) 42, 1.
Chunigisberch (*c. XII*) ; fortasse Kynšperk starý, *g.* Alt-Kinsberg, *d. p.* Cheb, *g.* Eger ; Usalkus de — (1188) 294, 25.
 Chuno, Chvno, Chunradus *v.* Conradus.
Chunrewt (*ed.*) ; Grosskonreuth, Bav., Rgb. Oberpfalz, distr. Tirschenreuth (1135) 128, 15.
 Chuonradus *v.* Conradus.
 Churimi *v.* Kurim.
Churoied, Churugd, Chruged (*or.*), Kuroged (*sp. XIII*) ; Korofedy, *g.* Juratin, *d. p.* Tachov, *g.* Tachau ; villa (1177) 245, 10. (1183) 422, 10.
Chutici (*c. XII*) pagus marchiae Misnensis (1081) 89, 5.
Chválek *v.* Hualco.
Chvaly, *g.* Chwala *v.* Hualach.
Chvatim *v.* Huatym.
 Chveno *v.* Conradus.
Chváringen (*c. XIII*) ; Hadmarus de — (1185).
Chvojen *v.* Hvogen ; Ohvoyne.
Čibuz *v.* Vgezd, quod Skalika dicitur.
Cik (*sp. XIII*) ; Čik? ; camerarius monii. Cladrub. in villa Tuskov (1115) 399, 1, 5. (1186) 431, 25. 432, 10.
Cica, Citica ; Zeitz, prov. Sachsen, Rgb. Merseburg ; Cicensis ep.: Vdo (1144) ; Udo II (1163) ; Wichmannus (1151).

Cikta (*c. XV*) ; *Čichta* ; de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
Cidlina (*s. XIII*) ; *Cidlina*, *d. p. Mor. Budějovice*, *g. Mähr. Budwitz*; villa monii Lucensis (*s. XIII in.*) 301, 30.
Ciec *v. Cec.*
Cyg (*sp. XII*) ; *Kyj?*; servus eccl. Boleslav. de villa Obodr (1052?) 359, 26.
Kygow (*or.*), Kigiow (*c. XVII*), *Kyjov*, *g. Gaya*, villa monii. *s. Stephani Gradicensis* (1126) 111, 5. (1160) 196, 5.
Cila (*sp. XII*) ; *Čila?*; custos eccl. Wissegrad. in villa Nagolini (1088?) 382, 15, 20.
Cinan (*c. XVI*) ; *Čiňany?*; Gael et frater eius Budilow de — (cc. 1170) 224, 10.
Cirnata *v. Chernata.*
Cirnin, Cyrnin *v. Cernin.*
Cirnosicich *v. Cernosich.*
Cirnoticich (*c. XV*) *locat.* ; *Černutky*, *d. p. Králové Hradec*, *g. Königgrätz*; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
Cis (*c. XIII*) ; *Čis*; faber ecclesiae Lutomeric. in villa Trnovany (cc. 1057) (57, 5). 364, 25.
Kyrsi *v. Krizi.*
Kis *v. His.*
Cisca (*c. XV*) ; *Chýška Velká*, *g. Gross-Chischka*, *d. p. Peříšimov*, *g. Pilgram*; villa monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
Kyseleuci (*or.*), Kisselowici (*c. XVIII*) ; *Kyselovice*, *d. p. Kroměříž*, *g. Kremsier*; villa monii. Gradicensis (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
Cislicih (*sp. XIII*) *locat.* ; *Čižice*, *d. p. Plzeň*, *g. Pilsen*; villa, ubi aratrum monii. Cladrub. (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
Čisovice *v. Cusowicyh.*
Cisterciensis, Cisterciensium ordo (1142/8) 156, 10. (1184) 272, 10. ordinis fratres (1186) 284, 15. (1192) 304, 10.
Cistomir (*or.*) ; *Čestomír*, *Ctimir*; possessor predii Namesci (cc. 1131) 120, 10.
Cythowicz *v. Stichouici.*
Kitzingen, *Bav.*, *Rgb. Unterfranken*; monium. (1165) 204, 1.
Civenna, *It., distr. Como*; homines *s. Ambrosii Mediolanensis* (1167) 210, 1.
Čižkov, *g. Čischkau v. Chisko.*
Claderub, Cladorub, Cladrub (*or.*), Claderubi, Claderubi, Cladrub (*sp. XIII*) ; *Kladruby*, *g. Kladrau*, *d. p. Štěbro*, *g. Mies*; monium *s. Marie* ord. *s. Ben.* (1115) 394, 20. (1177) 245, 5. (1183) 422, 5. (1186) 426, 5, 25. 435, 10. (1178/89) 442, 30. (1197) 331, 1. Abbates: Albertus (1189); Bertoldus († 1197); Lambertus (1169 sq.).
Claderubi, Cladorubi, Cladruby (*sp. XIII*) villa monii. Cladrubensis (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15. civitas (1178/89) 442, 30. forum ibidem ab omni theloneo liberum (1115) 400, 20. (1186) 433, 1.
Cladrub, Kladrubi (*sp. XIII*) ; *Kladruby*, villa monii Cladrub., quae fortasse iam non exstat (1186) 434, 5, 25.
Claderub (*sp. XII*), Rudolt senior de — (1146).
Cladorubech, Cladorubeh (*or.*) *locat.* ; *Kladruby*, *d. p. Valašské Meziříčí*, *g. Wallachisch Mesaritsch*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5). villa quondam eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 15.

Cladorubeh (*or.*) *locat.* ; *Kladruby*, quondam villa praepositurae *s. Wencezlai* fortasse inter Olomuc et Holešov, *g. Holleschau* sita; (cc. 1131) 120, 1. **Kladasco**, Cladsco, Cladzco, Cladzcho, Cladsc, Cladzc, Cladesc, Cladescho (*or.*), Chladeschd (*c. XVIII*), *Kladsko*, *g. Glatz*, *Siles. Borus.* ; *locat.* : Cladesche (*sp. XIII*), *v. Kladště*; castrum; castellani, prefecti: Bogussa (1183 sq.); Groznata (1169 sq.); Ratibor (1195/7); Riuius (1175 sq.); Vitco (1177). forum (cc. 1186) 286, 25. eccl. lignea, capella *s. Marię* ibidem spectans ad hospit. Hierosolymitanum (1183) 419, 20. (1194) 315, 25. forensis eccl. *s. Wencezlai* spectans ad hospitale Hierosolym. (cc. 1186) 286, 25. (1194) 315, 25.
Klapý, *g. Klapay*, *v. Cleppi.*
Clareuallensis (*Clairvaux-sur-Aube*) abbas Bernhardus (1147) 151, 30.
Claustroneuburga ; *Klosterneuburg*, *Austr. Inf.*, *d. p. Tulln*; (1156) 174, 15.
Clavatense, *Clivio*, *It., prov. Como, distr. Varese*; monium. (1162) 200, 20.
Kleinpriesten, *b. Malé Březno v. Breznec.*
Clemens *s. eius reliquiae* (869) 8, 30.
Clemens (*ed.*) III antipapa (1085) 90, 15. (1086) 95, 15. (1090/91) 101, 20.
Clemens (*or.*) III papa (1188) 291, 10. (memoratur 1191) 303, 5.
Clemens (*c. XII*) presbyter, testis (*s. XII ex.*) 331, 30.
Clenowiz, Clenoviz, Klenouiz, *locat.* : Clenouicich, Klenouicich (*sp. XIII*); *Klenovice*, *d. p. Štěbro*, *g. Mies*; villa, ubi tres mansiones monii Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 20. (1186) 428, 5, 15.
Cleppi (*or.*) ; *Klepý*, *Klapý*, *g. Klappay*, *d. p. Roudnice*, *g. Raudnitz*; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.
Climata (*sp. XII*) ; *Klimata*; filius Quasinae, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
Klimata (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
Clobuc (*sp. XIV*) ; *Klobouky d. p. Hustopeče*, *g. Auspitz*; Leo de — (1173).
Kluk, *Kluky v. Naklku.*
Klum, *b. Chlum, v. Nachelme.*
Cluniacensis abbatia; *Cluny*, *Franc., dep. Saône-et-Loire*; (1161) 199, 10.
Klusna (*c. XIII*), Clusna (*sp. XIII*) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
Clvsene (*or.*) ; *Klušen?*; testis (1192/3) 311, 10. Frater eius Baviar.
Knasawezi (*sp. XII*) *locat.* ; *Kněževes*, *g. Gross-Herrndorf*, *d. p. Smíchov*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 10, 20.
Knouizi (*sp. XII*) *locat.* ; *Knovíz*, *d. p. Slaný*, *g. Schlan*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 379, 5, 15.
Koberic (*sp. XIII*) ; *Koberice*; terra deserta in Modleouic in provincia Prerouensi (1183) 419, 25.
Kocelus *v. Chezul.*
Cochan, Cocchan, Kochan (*or.*) Chochan (*c. XIV*) ; *Kochan*; dapifer regis Boh. (1159) 193, 5. (1160) 196, 15. 198, 20. (1165) 205, 20.
Kohan (*or.*) prefectus de Dudeleb (1175) 244, 10. Chochanus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.

Kochan (*c. XVII*) testis (1195) 318, 15.
 Cohan (*s. XII*) [nobilis] (*s. XII ex.*) 331, 25.
Kochovice v. Kohouich.
Kočín v. Cozin.
Kokora (*sp. XII*) filius Caicae cupedynarii, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5.
Kočov v. Cohcber.
Codou (*or.*); *Chodov*, *g. Chodau*, *d. p. Falknov*, *g. Falkenau*; villa monii Waldsassen (1195/7) 322, 15.
Köllein, *b. Cholina*, *v. Nacholine*.
Königgrätz, *b. Hradec Králové v.* Grádec.
Königslutter; *Braunschw.*, *distr. Helmstedt*; abbatia (1192) 304, 20.
Coganec, Coganek (*sp. XIII*); *Kojánek*; arator monii. Cladrub. in villa Dnisich (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
Cogata v. Koiata.
Koh (*sp. XII*); *Koch*; cocus eccl. Wissegrad in villa Kohouich (1088?) 374, 10, 20.
Kohaca (*sp. XII*); *Kochata*; custos ecccl. Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
Cohcber (*sp. XIII*), Coheber (*sp. XIII*); *Kočber*, fortasse *Kočov* nunc curia prope *Kladruby*, *g. Kladrau*; quondam villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 20. (1186) 433, 10.
Kohouich, Kohouicih (*sp. XII*) locat.; *Kochovice*, *d. p. Dubá*, *g. Dauba*; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 10, 20.
Koy (*sp. XII*); *Koj*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) (380, 1).
Kolata (*or.*), *Coiata*, *Ko y at a* (*c.*) *Coyata*, *Cogata* (*sp.*); *Kojata*.
Koyata (*c. XIV*) subcamerarius (1185) 278, 30.
Koiata (*or.*) ioculator ducis Boh. (1174/8) 255, 15.
Coiata (*c. XVIII*), *Koiata* (*c. XIII*) [nob. Boh.] testis (1185) 277, 20. (1187) 289, 25. 440, 20.
Coiata (*sp. XII*) aurifex, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Koiata (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Modriluze (1088?) 380, 10—20.
Coyata, *Cogata* (*sp. XIII*) de villa Dragavciz, custos capellae s. Galli (1115) 397, 15. (1186) 429, 15. 430, 1.
Koijatci (*or.*), locat.: *Coiaticih* (*sp. XII*); *Kojetice*, *g. Kojetitz*, *d. p. Ústí n. L.*, *g. Aussig*; villa, ubi decima eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 15, 20. villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15.
Koys (*sp. XII*); *Kojs*; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) (390, 15).
Colasoy (*c. XIII*); *Kolešov* (?), locus vicinus campo eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 15.
Koleč v. Holecs.
Colech (*or.*); *Koleč*?; testis (1180/82) 267, 1.
Kolešov v. Colasoy.
Kolodege (*sp. XII*); *Koloděje* quondam villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.
Colonia (*c. XII*); *Köln* (*a. Rhein*); (1118) 108, 1. Coloniensis archiepisc. (1085/92) 104, 5. v. Arnoldus II. (1151); Gereon (973); Philippus (1190); Rainaldus (1167); Sigewinus (1086). Coloniensis quidam (1153/8) 189, 1. Coloniense pondus 262, 1.
Koluua (*sp. XII*); *Kolva*; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.

Kolua (*sp. XII*); *Kolva*; habens terram Ninonicih (1088?) 383, 5, 15.
Coluza (*sp. XII*) sutor mardurinarum pellium, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Comagenus (*c. X*) mons (cc. 987) 42, 1.
Čomboldus v. Gumboldus.
Comoraz (*sp. XII*), Komoraz (*XIII*) locat.; *Komorany curia aratura prope Zbraslav*, *g. Königsaal*; quondam villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 15, 20.
Cona v. Conradus.
Conata (*or.*); *Koňata*; possessor villa Nazucoue (1186) 282, 10.
Conaza (*sp. XIII*); *Koňasa*; curialis servus (1115) 399, 15. (1186) 432, 30.
Conec (*or.*) iudex (1186) 284, 20.
Konichih (*c. XV*) locat.; fortasse *Konice ap. Kadeřavec*, *d. p. Turnov* *g. Turnau*; villa, ubi terra monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
Coniz (*c. XVI*); *Konice*, *g. Kunitz*, *d. p. Kadaň*, *g. Kaaden*; villa monii. Ossek (1196) 320, 10.
Conoledi (*c. XIII*), Konogedi (*sp. XIV*); *Konojedy*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz*; villa ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) (58, 10). 365, 1.
Konopnice v. Nakonopnici.
Conradus, *Čonradus*, *Cunradus*, *Cünradus*, *Cunrat*, *Cono*, *Cuno*, *Cuno* (*or.*) *Cv̄nradus*, *Cvonradus*, *Chuonradus*, *Chuno*, *Chv̄no*, *Chveno* (*c.*), *Cona*, *Kuno* (*sp.*)
Conradus I arep. Maguntin. (1169) 213, 1. (1173) 236, 25. apost. sedis legatus (1174) 239, 20. 240, 1. III Salisburgensis electus (1177) 249, 20. III arep. Salisb. (1178) 251, 15.
Conradus II arep. Salisburg. († 1170) 221, 20.
Conradus, ep. Eichstättensis (1159) 190, 15.
Conradus, *Cünradus* (*or.*), ep. Pataviensis (1152) 173, 30. (1158) 178, 1.
Chv̄no, *Chveno* (*c. XIII*), *Cuno* (*ed.*) II, ep. Ratisbonensis (1172) 231, 25. (1179) 259, 10.
Conradus (*or.*), ep. Sabinensis (1144) 139, 25. (1145) 145, 30.
Čónradus (*c. XII*), ep. Traiectensis (1086) 94, 5.
Conradus, ep. Wormaciensis (1151) 172, 35.
Cono (*or.*), *Cuno* (*facs.*), *Chuno* (*c. XIII*), prep. Bolezlauensis, can. Prag. (1175/8) 251, 5. (1180/82) 266, 1. prep. Prag. (1184) 273, 20.
Conradus abb. Altahensis (1146) 150, 30.
Conradus (*or.*) abb. Nepomukensis (1177) 246, 1.
Cuno (*or.*) abb. de Trebeic (1174) 239, 10.
Cunradus (*or.*) confrater de conventu Cladrub. (1197) 331, 5.
Conradus II rex Roman. († 1157) 175, 10.
Conradus III rex Roman. (1138) 128, 25. (1142) 132, 1. 134, 5. 135, 15, 20. (1143) 136, 25. (1144) 140, 10. 141, 10. 143, 5, 10. (1145) 147, 5. (1146) 150, 30. (1147) 154, 1, 10. (1150) 167, 25. (1151) 172, 10, 20. 173, 5. († 1158) 178, 15. († 1169) 216, 25.
Conradus (*c. XIII*), *Chuonradus* (*c. XI*), *Čónradus*, *Cv̄nradus*, *Cvonradus* (*c. XII*) I [dux Brunnensis], frater Wratizlavi II ducis Boem. (1070) 367, 1. (1073) 63, 20. 369, 10. (1074) 70, 15. (1086) 94, 5, 20. (1088?) 388, 1, 20. (1092) 104, 20.

Conradus, Cónradus (*or.*), Cunradus (*c. XII*) II dux Morauiensis [Znoymensis] (cc. 1131) 123, 5. (1143) 137, 25. (1145) 146, 25. (1146) 148, 15. (1146/8) 163, 1. Filius eius: Ernesto (1156). Conradus, Gunradus (*or.*) III princeps Morauiensis (1160) 196, 10. (1158/69) 215, 30. princeps de Znogem (1177) 247, 20. (1174/8) 255, 15. Otto (*or.*), Oddo (*c.*) comes de Moraia (1179) 259, 15. princeps Mor. (1181) 264, 20. marchio Moraviae (1187) 287. 20. dux Boemiae (1189) 294, 35. [Cunr. qui et Otto 295, 5]. Otto 295, 25, 30. 296, 25. 297, 15, 25. (1190) 298, 1. Boem. dux quond. march. Mor. 299, 30. dux (1191) 301 15, 20. 302, 5—15. († 1195) 317, 10. Mater eius: Maria (1190). Coniux: Helicha (1189). Cónradus (*sp. XIV*) dux, frater Henrici episc. et ducis Boem. (1195) 445, 25. C[onradus] frater Friderici ducis Sueviae (1118) 108, 15. Conradus (*c. XIV*) marchio de Witin (1144) 142, 25. (1151) 173, 1. Conradus (*c. XIII*) comes de Bilstein (1179) 259, 10. Conradus comes de Brochusen (1192) 307, 25. Conradus, burggravius de Nuernberch (1179) 259, 15. Cuno (*c. XII*) nobilis Moraviae (1145) 146, 25. Conradus (*or.*) primas Boemie (1160) 198, 20. Chvno (*sp. XIII*) dapifer [Brachizlai ducis Boem.] (1048) 358, 10. Conradus (*or.*) dapifer Wladizlai II ducis (1146/8) 163, 20. 165, 5. Conradus (*or.*) pincerna ducis Wencezlai (1184) 274, 20. Cunradus (*c. XIII*) de Bokesberch (1179) 259, 15. Cunradus (*sp. XIII*) de Dalmisle, donator villae Opatouice (1186) 435, 25. 436, 10. Chunradus (*ed.*) de Roningin, testis donationis Gerbirgae ducissae Boem. (cc. 1124) 109, 1. Cunradus (*or.*) filius Gothescalci, testis (1192/3) 311, 10. Cuno (*or.*) filius Gumpoldi (1193) 309, 1 sq. Uxor eius: Agnes. Cunradus (*or.*) filius Protiae (1192/3) 311, 10. Cunrat (*or.*) filius Sturm, testis (1192) 307, 5. Conradus (*c. XIV*) miles Milgozti comitis (1196) 320, 20. Cuno (*c. XIII*) testis (1187) 289, 25. Conradus (*c. XIV*) testis (1196) 320, 20. Conradus (*or.*) possessor villaे prope Misam (cc. 1188) 290, 25. Conradus (*sp. XIII*) benefactor monii. Cladrub. (1115) 403, 5. (1186) 434, 20. Cona, Chuno, Kuno (*sp. XIII*) homo monii. Cladrub. (1115) 396, 10. (1186) 428, 5—20. Constantiensis, Konstanz, b. Kostnice, Baden; episc. Salomo (864); Hermannus (1152). Constantinus philosophus al. Cyrillus [frater Methodii] (867) 7, 10. (869) 8, 25. 9, 1. († 880) 20, 30. Copidl (*or.*), locat.: Copidle (*or.*); Kopidlo, d. p. Kralovice, Kralowitz; (1180/82) 267, 1. villa monii. Platz (1183) 271, 10. Copist (*c. XIII*), locat.: Kopissteh (*sp. XIV*); Kopisty, g. Kopitz, d. p. Most, g. Brüx; villa in provincia Belinensi, ubi rusticus ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) (58, 10). 365, 1.

Copisteh (*c. XIII*), Kopissteh (*sp. XIV*), locat.; Kopisty Německé, g. Deutsch-Kopist, quondam ab Litoměřice versus merid., ubi nunc est Terezín, g. Theresienstadt; villa ubi terra hospitialis ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) (57, 5). 364, 25. Corbeia; Korvey, Westfalen Rgb. Minden; monium. (1145) 147, 5. (1152) 173, 15. Abb.: Wibaldus (1149/50). Kornice v. Nakorniceh. Korojedy, g. Juratin, v. Churoied. Kororupeh (*or.*) locat.; Korolupy, quondam in regione apud Požořice, d. p. Vyškov, g. Wirschau; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1. ss. Cosme et Damiani diac. cardinalis: Guido (1144 sq.). Kosmonesi (*or.*); Kosmonosy, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. Kosov, g. Gossau, v. Ghoczkov. Koseticich v. Gosecich. Cossier (*c. XVIII*), Cossur (*c.*); Košte prope Pragam; ubi possessio monii. Platz (1185) 277, 15. Kostelaz (*or.*) locat.; Kostelany, d. p. Uh. Hradiste, g. Ung.-Hradisch; villa, ubi terra eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1. Kosteleg (*or.*); Kosteleg, prope Kyjov, g. Gaya; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 121, 10. Costelech (*c. XIII*), Kosteleg (*sp. XIV*); Kosteleg, g. Weisskirchen, prope Ouštěk, g. Auscha, villa ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) (58, 10). 365, 1. Kostelci (*or.*) locat.; Kosteleg, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa, ubi terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 10. Kosteleg prope Nasavrky, v. Glina ad ecclesiam. Cosusa (*sp. XII*); Kočuša?; sutor pellium mar-durinarum, homo eccl. Boleslavensis (1052?) 360, 1. Kotwic (*ed.*), Kottwic (*ed.*), Göttweig, Austr. Inf., d. p. Krems, monium. s. Mariae (cc. 1124) 108, 30. 109. abb.: Nanzo (cc. 1124). Coualov (*sp. XIV*); Kovalov; Berosimer de — (1173) 417, 1. Koualouicich (*or.*) locat.; Kovalovice, d. p. Vyškov, g. Wirschau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1. (119, 10). Kounice dolní, g. Kanitz, v. Cunicz. Cozarouici (*or.*); Kožárovice, d. p. Smichov; villa hospit. s. Johannis B. Pragae (1158/69) 215, 20. Cozcha; Kostka; Cozche (*or.*) filius Pribizlaus (1192) 307, 5. Cozel (*c. XIII*), Kozel (*sp. XIV*) vinitor eccl. Lutomericensis Wzassádi (cc. 1057) (56, 10). 364, 20. Cozel, Kozel (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegadensis sis in villa Nazhoue (1088?) 382, 5, 20. Kozidol (*sp. XIII*); Kozi dol; terminus villaе Hrobeniky (1183) 420, 1. Cozin (*c. XVIII*); Kočín, d. p. Kralovice; prae-dium monii. Plassensis (1183) 270, 15. Kozlech (*sp. XII*) locat.; Kožly prope Brandýs n. L.; villa ubi homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 15. Cozodre (*or.*); Kozodry; silva (1169) 217, 15.

Kozolupech (*sp. XIII*) locat.; *Kožoluhy*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1186) 436, 5. 437, 1.
Kozperht (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Krabaua (*sp. XII*); *Krabava*; quaz, de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) 390, 15.
Krabka (*or.*) testis (1174/8) 254, 10.
Cracovia (*ed.*), Gracouua (*c. XII*); *Krakov*, g. *Krakau*; civitas, terminus episcopatus Pragens. (1086) 94, 10. Episc.: Lambertus (1085/92); Matthaeus (1146/7).
Craia (*sp. XII*); *Krajata*; filius Quasinae, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
Craig, Kraik (*sp. XII*); *Krajik*; sutor eccl. Wissegradensis (1088?) 385, 10, 20.
Craine (*ed.*), Rudolfus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Crainice (*sp. XIII*); *Krejnice prope Strakonice*; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.
Kral (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
Kralo, Cralo (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
Cralowa hora (*sp. XIII*); *Králova hora*; terminus villae Scochowicz (993) 348, 20.
Cralowitz (*or.*), Crelowitz (*c. XVIII*); *Kralovice*, g. *Kralowitz*, a *Plzeň*, g. *Pilsen*, *septentr. versus*; preedium, villa monii. Plazensis (1183) 270, 10. (1194) 312, 30.
Cralupech (*sp. XIII*) locat.; *Kralupy Německé*, g. *Deutsch-Kralupp*, d. p. *Chomutov*, g. *Komotau*; thelonium (993) 349, 10.
Kranichberg, Hugo de —, nobilis Austr. (1142) 134, 5.
Krásné Březno, g. *Schönpriesen* v. Breznice.
Crasow, Crassowe, Krassou, Krassowo (*sp. XIII*); *Krašov*, g. *Krasch*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Cladrub. (1183) 422, 5. (1186) 434, 1, 20.
Crat (*or.*), *Krak*, castellum hospitalis Hierosolimitani in confinio paganorum (1169) 216, 30.
Kratky (*c. XVI*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Crawar (*facs.*), *Kravaře*, g. *Graber*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; patrimonium Chrenonis (1175/8) 251, 1.
Crauolusice (*sp. XIII*); *Kravolusice*; villa monii Brevnov. sita quondam prope *Nězamyslice* (1045) 353, 20.
Krawsco v. Chrauzko.
Crazen (*or.*); *Krasen*; [nobilis] testis (1197) 331, 5.
Crazen (*sp. XIII*) donator terrae Lescine (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
Krazon (*c. XIV*); *Krasoň*; campanarius eccl. Wissegrad. in Zabehlic (1185) 278, 10. Frater eius: *Krisan*.
Crazota (*sp. XII*); *Krasota*; filius Nectae, custos ecclesiae Boleslav. in villa Znoicici (1052?) 360, 15.
Krec; *Křek*; villicus, testis (saec. XII ex.) 59, 15.
Creks (*sp. XII*); *Křeč?*; faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
Crech (*sp. XIII*) locat.; *Kře, Kří*, quondam prope *Hradištko*, d. p. *Poděbrady*; circuitus monii Břevnov. (993) 349, 1.
Křečov v. Cretzkov.
Crecouice, Krecouici (*sp. XII*); locat.: *Crecouich* (*or.*); *Křekovice*, quondam villa fortasse ibi

sita, ubi nunc *Vyšnary*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leitomischl*; allodium eccl. s. Wencezlai Olomuc. (cc. 1131) 121, 10. villa monii. Lutomislensis (1167) 413, 5. 414, 5.
Krejnice v. Crainice.
Crelowitz v. Cralouiz.
Crema, It., prov. *Cremona*; castrum (1162) 200, 1.
Cremona; *Tinto Mussa de Gatta fidelis Fridericu I imp. de Cremona* (1159) 190, 10.
Kremser, b. *Kroměříž* v. Cromesir.
Krenhnin (*sp. XIII*), terminus silvae apud Sebranice (1043) 352, 1.
Crenuc (*c. XII*), *Černoušek*, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitč*, villa eccl. Wissegrad. (1100/07) 105, 30.
Crepeniz (*sp. XIII*); *Křepenice*, d. p. *Sedlčany*; villa, ubi homo monii. Brevnov. (1045) 353, 10.
Křepice v. Chrepici.
Cresenic (*sp. XII*); *Křesenice*, villa quondam, in qua Stanek servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
Cresmna (*sp. XIII*); *Křesmná*, vel *Křesina?*; terminus villae Scochowicz ex altera parte fluminis Wltaue (993) 348, 20.
Cressicsi (*or.*), Cresici (*c. XIII*), *Křešice*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*, villa eccl. Litomericensis, (cc. 1057) 56, 1, 10. 363, 20.
Cretzkov (*or.*); *Křečov*, d. p. *Kralovice*; villa monii. Plaz (1175) 243, 20.
Crima (*sp. XII*); *Kříma*; cocus, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Crina (*or.*); *Črňa*; canonicus eccl. Olomuc. et archidiaconus (1174) 239, 10.
Cerna (*sp. XII*); *Črňa*; filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
Crinek (*c. XVI*); *Črněk*; filius Boriuoy, testis (cc. 1170) 224, 10.
Crinek (*sp. XIII*) servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.
Crinin v. Cernin.
Crisan, *Krisan* (*c.*), *Crizan* (*sp.*); *Křižan*. Crisan, Crizan (*sp. XIII*) donator terrae Maseuicich (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
Crisan (*sp. XII*) filius Cuse, servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
Crisan (*c. XIII*), Krisan (*sp. XIV*) homo ecclesiae Lutomeric. na Vzti (cc. 1057) 58, 1.. 364, 35.
Krisan (*sp. XII*) rudnik eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10—20.
Crisan, Krisan (*sp. XII*) scutellarius eccl. Wissegrad in villa Pzarih (1088?) 376, 15, 20.
Krisan (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
Krisan (*c. XIV*) campanarius eccl. Wissegrad. in Zabehlic (1185) 278, 10. Frater eius: *Krazon*.
Crisanouicich (*or.*) locat.; fortasse *Křižanovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Bracižlauen. (cc. 1131) 122, 10.
s. Crisogoni presb. cardin.: Guido (1145) 145, 30.
Cristanus (*sp. XIII*); *Křištan*; frater Bolezlai II ducus (993) 350, 1.
Krizsenc (*c. XVIII*), *Křištan*, *Křištěn*, homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.
Cristoforus, Cristophorus (*or.*) archidiaconus Ticensis (1184/92) 306, 5. prep. Bolezlauensis (1195) 445, 30. (1197) 326, 25.

Crivecs, testis (sec. XII ex.) <59, 10>
 Křižan v. Crisan.
 Křižanovice v. Crisanouicich.
 Krizi, Kyrsi (*sp. XIII*) ; Krsy, g. Girsch, d. p. Teplá, g. Tepl; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1.
 Črňa v. Crina.
 Krňany v. Chrynany.
 Črněk v. Crinek.
 Cromesir (*or.*), Kroměříž, g. Kremsier; curia eccl. Olomuc. (cc. 1131) 121, 5.
 Krsy, g. Girsch v. Krizi.
 Cruca (*sp. XII*) ; Kruk? ; arator eccl. Boleslavensis (1052?) 359, 30.
 Crucanice (*or.*) ; Krukanice, d. p. Střibro, g. Mies ; villa monii. Teplensis (1197) 326, 10.
 Crumbanaha (*or.*), die Fichtel-Naab (*Krumme Waldnaab*), fl. Bav. (1061) 60, 35. 61, 1.
 Crusina (*c. XIII*) ; Krušina, villa quondam monii, Ostrov. ibi sita, ubi nunc est Pankrác prope Pragam (1140/48) 155, 5.
 Krziscen v. Cristanus.
 Krztata (*sp. XIII*) ; Krstata ; servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.
 Csanatih (*sp. XII*) locat. ; Čenětice prope Jilové ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 10, 20.
 Csascsa (*sp. XII*) ; Čáča? ; vinitor eccl. Wssegrad. in villa Badrech (1088?) 375, 5, 20.
 Csaslau, Ceaslau (*or.*), Cesslav (*sp. XIV*), Čáslav, nunc perperam Čáše, Čeržel, g. Tschiaschel, d. p. Děčín, g. Tetschen ; circuitus ecclesiae Lutomeric. (saec. XII ex.) <59, 20, 30>. 365, 10.
 Csazlau, Sceazlav (*or.*), Zazlaw (*c. XVIII*), Cazlauae (*sp. XII*), locat. : Csazlauui (*c. XII*) ; Čáslav, g. Časlau ; urbs (1052?) 360, 20. Castellanus, prefectus : Budiwoy (1175) ; Predbor (1165).
 Cazlawensis (*c. XIV*) provincia (1130) 113, 10. (1146/8) 164, 15.
 Csekouicich v. Cekouicich.
 Čsrney (*sp. XII*) ; Črněj ; piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
 Csta v. Casta.
 Cstata (*or.*) ; Čestata ; castellanus Olomucensis (1174) 239, 15. Filius eius: Jaros.
 Cstata (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
 Cstibor, Estibor, Stibor, Stzybor (*or.*), Cztibor (*c.*), Stiborius (*sp.*) ; Ctibor, Čestibor.
 Stiborius (*sp. XIII*) castellanus Pragensis (1048) 358, 10.
 Stibor, Estibor (*or.*), castellanus Budisinensis (1159) 193, 5.
 Stibor Estibor (*or.*), camerarius regis (1165) 205, 20.
 Stibor (*or.*) cuius filii Beneda et Olricus (1175) 244, 10.
 Stibor (*or.*) de Swssingen (1197) 331, 5.
 Stibor (*c. XIV*) filius fratriss Beneđe Stiboric (1196) 320, 15.
 Cstibor, Stibor (*or.*) de Chis, His (1169) 218, 5. (1192) 307, 5.
 Stibor (*or.*) de Zagor, testis (1193) 309, 10.
 Stzybor (*or.*) filius Roperti, testis (1180/82) 266, 20.
 Cztibor (*c. XIV*) testis (1185) 278, 30.

Cstibor (*or.*) testis (1197) 325, 1.
 Cubata (*or.*) ; Kubata ; testis (1180/82) 266, 25.
 Kuhov, Cuhov (*or.*) ; Kuchov, platea opp. Manětin ; quondam villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 10, 15.
 Cuich (*c. XIV*), Cuyck, g. Kuik, Holland. ab Nymwegen versus merid. ; Hermannus comes de — (1144) 143, 1.
 Culchov (*or.*), Ceulchov, Culchou (*s. XIII*) ; quondam villa monii. Lucensis sub castro Znoimensi (1190) 300, 20. 301, 30.
 Kulm v. Hlmečs.
 Culische (*or.*) testis (1186) 284, 20.
 Cumboldus v. Gumboldus.
 Cuna (*c. XIV*) ; Kuna ; testis (1185) 278, 30.
 Cuna (*sp. XII*) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30. Cf. et. : Conradus.
 Cuncouicich (*or.*) locat. ; Kunkovice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier ; villa ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
 Cunicz (*sp. XIV*) Chunicz, Chunycz (*sp. XIV*) ; Kounice dolní, g. Kanitz, d. p. Brno, g. Brünn ; villa (1173) 416, 15. monium. dominarum ord. Prem. (1173) 416, 15. Prior : Petrus (1184) 272, 5.
 Kuno v. Conradus.
 Cunovicz (*c. XVII*) ; Kunovice, Mor.; (1196) 319, 10.
 Cunradus, Cunradus, Cunrat, Cvonradvs v. Conradus.
 Cupcici (*sp. XII*) ; Kupčice (?), nunc Kubschütz, distr. Bautzen in Saxonia ; villa eccl. Wissegrad. (1088?) <386, 5>.
 Kurim, Curim (*sp. XII*) ; Kurimic (*or.*), locat. : Churimi (*sp. XIII*) ; Kurimi (*c. XII*) ; Kouřim, d. p. Kolín ; castrum, civitas (993) 349, 15. (1088?) 376, 1, 15. (1130) 113, 5. Castellani : Rudolfus (1177) ; Sdezlau (1167). Churimensis (*sp. XIII*) provincia (993) 348, 25.
 Curimensis (*sp. XII*) archidiac. Peregrinus (1167).
 Kuroged v. Churoied.
 Kuromirtwichc (*sp. XIII*) ; Kuromrtov, quondam prope Ružyně villa, ubi tres animatores monii Břevnov (993) 348, 10.
 Cusa (*sp. XII*) ; Čúša; cum tribus filiis, servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
 Cusowicyh (*c. XIII*) ; Čisovice prope Mnišek, d. p. Smíchov ; ubi debitores mellis monii. Ostrow. (1037/55) 52, 30.
 Cutra (*or.*) ; Kutra ; testis (1180/82) 267, 1.
 Cuzsud (*c. XII*) testis (s. XII ex.) 331, 25.
 Kuazena (*sp. XII*) ; Kvasena ; de familia ecclesiae Wissegrad. (1088?) <390, 25>.
 Kueten (*sp. XII*) ; Květen ; custos ecclesiae Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
 Kueticza (*sp. XII*) ; Květicá ; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Kamene moste (1088?) 378, 10, 15.
 Kv- v. Qu-.
 Czeckouici v. Chehckouici.
 Cztibor v. Cstibor.

D.

D. ep., prep. Prag. v. Daniel.
 Dacia s. Dania, regnum (1160) 197, 15. Danorum rex (1160) 194, 1.
 Dacin, Dacsine v. Decin.

Dalata (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Dalebor (*or.*) subpincerna epi. Prag. (1177) 247, 30.
Dalemisle, Dalmisle (*sp. XIII*) ; *Darmyšl*, g. *Darmschlag*, d. p. *Tachov*, g. *Tachau*; (1115) 395, 15. (1186) 427, 10. 428, 5. Cunradus de — (1186).
Dalese (*c. XIII*), Dalesse (*sp. XIV*) ; *Daleš*; vinnitor eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 15. 364, 25.
Daletici (*sp. XII*) ; *Daletice*; villa monii. Opato- uicensis sita in Uzobrno (1073) 370, 1.
Dalicha (*sp. XIII*) coccus monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.
Dalminze (*or.*) provincia (1162) 199, 25.
Dalmisle v. Dalemisle.
Dama (*or.*) de Kerstr (1194) 315, 15.
Dama, testis (saec. XII ex.) 59, 10. Cf. et. Damianus.
Dambořice v. Domaboricih.
Damianus (*or.*), decanus Wissegradensis (1146/8) 163, 15.
Damian, Damganus (*or.*) testis (1193) 309, 10. 311, 10.
Damianus (*c. XIII*), coccus eccl. Lutomeric. in villa Bozni (cc. 1057) 58, 15. 365, 1. Cf. et. Dama.
Dancholvis (*ed.*), *Dankholz*, premium monii Gottwicensis in Austr. Inf. (cc. 1124) 109, 20.
Daniel (*or.*), *Danihel* (*c.*)
Danihel (*c.*), ep. in terram Sclauorum, qui Maraui dicuntur, missus (900) 30, 5.
Daniel (*or.*), *Danihel* (*c. XII*), prepositus Pragensis (1146) 148, 20. 149, 20. 150, 5, 25. (1146/8) 163, 15. 165, 1. I episc. Pragensis (1149/50) 167, 5. nepos Henrici II epi. Olomuc. (cc. 1150) 170, 5. (1151) 172, 15. 20. 173, 10. (1152) 173, 15—30. (1157) 175, 10, 20. (1158) 177, 25. 178, 1, 15, 30. 179, 15. 180, 1. (1153/8) 183, 1. 187, 25. 188, 30. 189, 10. (1159) 190, 10, 15. 191, 30. 192, 5. (1160) 193, 20. 194, 1. 196, 10, 20. 198, 20. (1162) 201, 10, 15. (1165) 203, 10. 206, 1, 25. 207, 15. 208, 15. (1167) 210, 1 sq. 211, 1. 412, 20. († 1183) 422, 5. Eius cornu (1169) 213, 5.
Daniel (*c. XVIII*) abb. Waldsassensis (1169/94) 316, 15.
Danorum rex v. *Dacia*.
Danubius; die *Donau*, b. *Dunaj*; (853) 4, 30. (903/6) 35, 25. (cc. 987) 42, 5. (1010) 48, 25. (1037) 50, 20. (1051) 51, 30. (1110) 107, 1.
Dazana (*c. XII*), *Děčané*, gens Bohemiae (1086) 94, 10.
Debalodus v. Depoldus.
Deblin (*sp. XIV*); *Deblín*, d. p. *Tišnovice*; Ratybor de — (1173).
Deca (*sp. XII*); *Děka*; campanarius eccl. Wissegrad. in villa Letech (1088?) 381, 10, 20.
Decana (*c. XII*), *Děčana*, *Dětana*, de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
Děčané v. Dazana.
Decaua (*sp. XII*); *Dětava*; de familia ecclesiae Wissegrad. in Uinar (1088?) 390, 25.
Decin (*or.*), Dacin (*sp. XII*), locat.: Dacsine (*c. XII*); *Děčín*, g. *Tetschen ad Albiam*; civitas (1130) 113, 5. thelonium (1146) 409, 10. (1183) 271, 10.
Dechinensis provincia (993) 45, 15.

Dedacs (*sp. XII*); *Dědáč*; de familia ecclesiae Wissegrad. in Tethin (1088?) 390, 25.
Dedich (*or.*) locat.; *Dědice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1. Dedlebus v. Dethlebus.
Dedo (*or.*) comes de Groiz (1165) 203, 15. cognatus Wichmanni arepi. Magdeburg. (1171) 229, 15.
Dedon (*c. XVI*); *Dědon*; tornator picariorum, servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Dedosize (*c. XII*); *Dědožeti*; gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 15.
Dedumil (*sp. XII*); *Dědumil*; custos ecclesiae Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.
Degnicih (*sp. XII*) locat.; *Dehnice*, *Dejvice prope Pragam*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 5, 20.
Denaua (*sp. XII*); *Děnava*; de familia ecclesiae Wissegrad. in Tethin (1088?) 390, 25.
Deocarus (*or.*), abb. de Lutomizlo (1160) 196, 15. (1167) 414, 1.
Deotheni testis (847) 3, 30.
Deotrih testis (847) 3, 30.
Depoldus, Debalodus, Depaldus, Depolt, Dieboldus, Dye-, Dietpaldus, Dietpoldus, Dipaldus, Dipoldus; Teobaldus, Theo-, Theu-; Thietboldus, Tibaldus, Tieboldus, Tipoldus.
Theobaldus ep. Pataviensis (1177) 249, 15.
Depoldus, Dietpoldus, Teobaldus, Theobaldus, Tibaldus, Tipoldus (*or.*), Debalodus, Depaldus, Dipaldus, Thietboldus (*c.*), Dipoldus, Tieboldus (*ed.*); *Děpol*; [I] dux Morau., frater Vladislai II ducis (I regis) Boh. (1145) 146, 25. (1146) 148, 1. (1146/8) 163, 20. 165, 5. (1157) 175, 10, 25. (1158) 179, 15. (1159) 193, 1, 10. (1160) 195, 5. 196, 10. 198, 20. (1161) 199, 5, 15. (1162) 199, 20, 30. 200, 1 sq. 201, 10, 15. (1165) 203, 10. 205, 15. (1166) 209, 25. (1167) 210, 20. 412, 20.
Theobaldus (*c. XIV*) [II] filius [Depoldi I] ducis patrui Friderici ducis Boh. (1181) 264, 25. (1183) 270, 20.
Dyepoldus (*c. XIV*), Dietpaldus (*ed.*), Theubaldus (*sp. XII*) II marchio de Vohburg (1125) 110, 1. (1132) 404, 30. (1135) 128, 15. (1144) 142, 25.
Diepoldus, Dyepoldus (*c. XIII*) marchio de Vohenburch (1179) 259, 10.
Diepoldus (*c. XIII*) comes de Lechsegmünd (1179) 259, 15.
Diepoldus (*ed.*) de Chagere, testis donationis Gerbirgae ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Diepoldus (*c. XIII*) de Luzzenberc (1179) 259, 15.
Theobaldus (*or.*) domicellus [epi. Prag.] (1194) 315, 10.
Depolt (*sp. XIII*) benefactor monii. Cladrubensis (1115) 399, 25. (1186) 433, 5.
Dernouicih (*or.*); locat.; *Drnovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5. Cf. Drinouice.
Derrick v. Theodericus.
Dersicraius, Dirsicraius (*or.*); *Držíkraj*; testis (1194) 315, 15. Filii eius: Budiuoy et Blasius (1194).
Dersizlaus, Dersizlavus v. Dirsizlaus.
Descripi (*or.*), Secrpi (*sp. XIV*); *Jištrby*, g. *Giesdorf*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi homo ecclesiae Lutomeric. Zlaton (cc. 1057) 59, 5. 364, 15.

- Deslaus *v.* Sdezlaus.
Desná v. Dezna.
Dethinici (*sp. XII*) ; *Dětenice*, *d. p.* Jičín ; villa eccl. Boleslav. (1052?) 359, 20.
Dethlebus, Detelebus, Detleb, Dedlebus, Tedlebus, Tedlevus (*or.*) ; *Děleb* ; ep. Olomuc. (1174) 239, 5. (1175) 244, 5. (1177) 245, 25. (1175/8) 251, 5. (1178) 253, 5. (1174/8) 255, 5, 20. (1180) 261, 5—15. (1178/81) 263, 1.
Dethlebus, Detlebus, Detthelebus, Ditlebus (*or.*), Dethleb (*sp. XII*) archidiac. de Behin (1167) 412, 25. (cc. 1170) 224, 1. can. Pragensis (1180/2) 266, 5. (1190) 298, 30. (1194) 313, 15. 314, 30.
Detheleb, Dietlebus (*or.*) filius Gumpoldi, testis (1180/82) 266, 20. (1192/3) 311, 1. Frater eius : Gumboldus (1192/3).
Ditleb, Thidlebus (*or.*) testis (1193) 309, 5. 309, 10.
Deton (*c. XIII*), *Dětoň*, custos apum ecclesiae Lutomeric. in villa Lescah (cc. 1057) 〈58, 20〉. 365, 5.
Detrib *v.* Theodericus.
Deucik (*sp. XII*) ; *Děvčík* ; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 〈390, 20〉.
Deuñ (*c. XII*), *Děvin*, quondam arx supra Zlíchov, *d. p.* Smichov, ubi thelonium de lignis (1130) 113, 1.
Deutschhause *v.* Guzoue.
Deutsch-Kopist, *b.* Kopisty Německé, *v.* Copisteh.
Dewec (*c. XV*) ; *Děvek* ; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Dezna (*sp. XII*) ; *Desná* fl. Bohemiae (1167) 414, 5—15.
Diaros (*sp. XII*) [fortasse corrigendum : Jaros] homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
Diedenhofen *v.* Theodonis villa.
Dieffenbach (*c. XIV*) ; *Tiefenbach*, rivulus in *d. p.* Falknov, Falkenau ; (1181) 264, 15.
Diembach *v.* Dumilicha.
Diepoldus, Dyepoldus *v.* Depoldus.
Diepoltzrewt (*ed.*) ; *Dippersreuth*, Bav. Rgb. Oberpfalz, distr. Tirschenreuth (1135) 128, 15.
Dietlebus *v.* Dethlebus.
Dietpaldus, Dietpoldus *v.* Depoldus.
Dietricus *v.* Theodericus.
Dietz (*c. XVI*), Henricus comes de — (1158) 180, 25.
Dyga (*sp. XII*) ; *Dyje*, die Thaya ; flumen Moraviae (1052?) 361, 15.
Dilgonici (*or.*), *Dlúhonice*, *d. p.* Přerov, *g.* Prerau ; villa eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 10. villa curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 〈121, 5〉.
Dionis (*or.*) canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10. *V. et. : Diwisi.*
Diotrich, Diotricus *v.* Theodericus.
Dipaldus, Dipoldus *v.* Depoldus.
Dippersreuth *v.* Diepoltzrewt.
Dirizlaus *v.* Dirsizlaus.
Dirsata (*or.*) ; *Držata* [*nob.* Boh.] testis (1195/7) 323, 5.
Dirsizlaus, Dirsizlaus, Dirsizlau, Drisizlaus, Drisizlav, Drisizlau, Dersizlaus, Dersizlavs, Drizlaus (*or.*), Dirizlaus (*c.*) ; *Držislav*, *Drslav*.
Dirsizlau (*or.*), Drisizlau (*c. XIV*), comes, testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Dersizlavs (*or.*), filius sororis Mirozlai, primatis Boh. (1142/8) 157, 5.
Drisizlaus (*or.*) primas Boemie (1160) 198, 20.
Drisizlaus, Drisizlau, Dersizlaus (*or.*), prefectus urbis Pelzenne, castellanus Bilz nensis (1160) 196, 20. (1165) 205, 20. (1167) 412, 25. (1189) 295, 35.
Drisizlau (*or.*) [*nob.* Boh.] testis (1174/8) 254, 10.
Dirizlaus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
Dirislaus, Dyrislaus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
Drisizlaus (*sp. XIII*) filius Helie, donator villa Belchic (1183) 419, 20.
Dirsizlau, Dirsizlaus (*or.*) Drisizlau (*c. XIII*) [*nob.* Boh.] testis (1187) 289, 25. 440, 20. (1188) 294, 1. (1192) 307, 1. (1193) 310, 1, 10. Frater eius : Ruz (1187 sq.).
Dirsizlaus (*or.*) filius Ruz, testis (1193) 309, 10.
Drisizlav (*or.*) miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
Dircižlauiz (*or.*), Dirsizlai, Drizlai (*or.*) filius : Vlricus (1181—1193).
Dirsouicich (*or.*) locat. ; *Držovice* prope Prostějov g. Prossnitza, villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.
Ditleb, Ditlebus *v.* Dethlebus.
Ditmarus ep. Pragensis (976) 40, 30.
Diuis, Diuiss *v.* Diwisi.
Diuoceh (*or.*) locat., *Divoky d. p.* Kroměříž, g. Kremsier. ; villa, ubi terra eccl. Spitzignev. (cc. 1131) 122, 1.
Diwa (*sp. XIV*) ; *Diva* ; testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
Diwisi (*or.*) ; Diuiss, Diuiss, Divis (*c.*) ; *Diviš*. (*Cf. et.* Dionis.)
Diuiss (*sp. XIII*) testis tempore Zobezlai I 401, 25. 434, 10.
Diuiss ; filius eius : Zdezlaus, castellanus de Satec (cc. 1170 sq.).
Diuiss (*c. XIV*) subpincerna (1185) 279, 10.
Diwisi (*c. XII*), *Divis* (*c. XIII*), *Diuiss* (*c. XIV*), *Diuiss* (*sp. XIII*) subcamerarius (1187) 289, 10, 25. 440, 20.
Diwisi (*or.*) [*nob.* Boh.] testis (1188) 294, 1.
Diwisi (*or.*) frater Henrici, testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10.
Divoky *v.* Diuoceh.
Dlascouicich (*c. XIII*), Dlaskovicich (*sp. XIV*) locat. ; *Dlažkovice d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz ; villa, ubi rusticus ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 〈57, 20〉. 364, 30.
Dlugomil, Dlugomilus, Dluhemil, Dulgomilus (*or.*), Dulgomil (*facs.*) Dluhomil (*sp.*) ; *Dluhomil*.
Dlugomil (*or.*), Dulgomilus (*or.*) pincerna (1175) 244, 10. (1177) 246, 1.
Dlugomilus (*or.*) marscalcus (1177) 247, 20.
Dulgomil (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10.
Dluhomil (*sp. XIII*) cuius filii Troianus et fratres (1183) 419, 20.
Dlugomil (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
Dluhemil (*or.*) testis (1192/3) 311, 10.
Dlugomil (*sp. XII*) nepos comitis Bauori (1167) 413, 20.
Dlugomirus (*sp. XIV*) ; *Dluhomir* ; miles dictus Wczelye (1045) 355, 20, 25.
Dluhemil, Dluhomil, *v.* Dlugomil.
Dmittr (*c. XVI*) ; *Dimitr* ; filius eius : Bznata (cc. 1170) 224, 5.
Dmitr (*sp. XII*) cognatus Radouani, archidiac. Olomuc. (1167) 414, 1.

- Dnisiz**, *locat.* : Dnisich, Dnizicich (*sp. XIII*) ; *Dnešice*, *d. p. Přeštice* ; villa, ubi terra monii Cladrub. (1115) 396, 10. 399, 20. 400, 1. (1186) 428, 20. 432, 30.
- Dobesta** (*sp. XII*) ; *Dobeška* ; homo ecclesiae Boleslav. in villa Nadubrauici (1052?) 360, 20.
- Dobrac**, rusticus eccl. Lutomeric. (saec. XII ex.) 59, 15.
- Dobrach** (*sp. XII*) custos equarum indomitarum Nadubraunici (1167) 412, 30. *V. et.* : Dobrehc.
- Dobrata** (*sp. XII*) homo ecclesiae Boleslav. in villa Nadubrauici (1052?) 360, 20.
- Dobrata** (*sp. XIII*) coccus monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25. *V. et.* : Dobreta.
- Dobratin**, Dobretin (*or.*), Dobretn (*c. XIV*) ; *Dobřetín*, quondam prope Strachotín, *g. Tracht d. p. Hustopeč* *g. Auspitz* ; allodium, circuitus eccl. Olomucensis (cc. 1131) (119, 10.) (1174/8) 255, 15. (1178/81) 262, 35.
- Dobrehc**, Dobrech (*sp. XIII*) ; *Dobřech* ; donator terrae in Dragomisse (1115) 400, 20. (1186) 433, 10. *Cf. et.* Dobrac, Dobrach.
- Dobremil** (*c. XIV*) ; *Dobřemil* ; testis (1180) 261, 20.
- Dobrenasco** (*or.*) ; *Dobřínsko*, *d. p. Mor. Krumlov*, *g. Mähr. Kromau* ; villa, ubi terra eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
- Dobreta** (*sp. XII*) ; *Dobřeta* ; iocular Wladislai I ducis Boem. (1167) 413, 10. *V. et.* : Dobra.
- Dobretin, Dobretn *v. Dobratin.*
- Dobrocek** (*sp. XIII*) ; *Dobrotěch?* ; servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.
- Dobrochouicich** (*or.*) *locat.* ; fort. *Dobročkovice*, *d. p. Vyškov*, *g. Wischau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Dobrogost** (*or.*) ; *Dobrohost* ; [can. Prag.] (1177) 247, 30.
- Dobrogost (*or.*) frater Mutine prefecti Prag. (1175) 244, 10. (1174/8) 254, 10. de Bukouec (1177) 246, 5.
- Dobrogoz** (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
- Dobromizl** (*or.*) ; *Dobromysl* ; cognatus fratrum Bogusse, Ratibor et Lutobor (1180/82) 266, 15.
- Dobromucel** (*c. XII*) iudex (s. XII ex.) 331, 25.
- Dobros** (*or.*) ; *Dobroš* ; testis de Sremesna (1180/82) 266, 25.
- Dobros** (*sp. XII*) filius Sdenae tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Rounen (1052?) 360, 5.
- Dobros** (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
- Dobrota** (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Bogsich (1088?) 376, 1, 15.
- Dobrotag** (*c. XV*), *Dobrotaj* ; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Dobrotay** (*sp. XII*) filius Jac, salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Dobrotěch v. Dobrocek.*
- Dobsici** (*or.*) ; *Dobšice* ; villa monii Lucensis (1190) 300, 15.
- Dolan** (*or.*), *locat.* Dolas (*or.*), Doleass (*sp. XIV*), fortasse *Dolany*, *g. Dehlau*, *d. p. Kadaň*, *g. Kaaden* ; villa ubi terra ecclesiae s. Stephani Lutomeric. (s. XII ex.) (59, 35.) (60, 1.) 365, 10.
- Dolan** (*c. XVI*), *Dolany*, *g. Dollana*, *d. p. Střibro*, *g. Mies* ; Otto de — (cc. 1170) 224, 10.
- Dolaz** (*sp. XII*) *locat.* ; *Dolany*, *d. p. Pardubice* ; villa, ubi tria aratra monii. Opatouic. (1073) 370, 1.
- Dôle**, *Franc.*, *dep. Jura* ; (1166) 209, 20.
- Dolnem** (*sp. XII*) *locat.* ; *Dolné?* ; villa Moraviae ad ecclesiam Boleslav. spectans (1052?) 361, 20.
- Domabor** (*sp. XIII*) camerarius monii. Cladrub. in villa Tuskov (1115) 399, 5. (1186) 431, 25. 432, 10.
- Domaboricich** (*or.*) *locat.* ; *Dambořice*, *d. p. Kyjov* *g. Gaya* ; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
- Domacha**, Domaca (*sp. XIII*) ; *Domata* ; piscator monii. Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 30. 431, 1.
- Domagost** (*sp. XII*) ; *Domahost* ; piscator eccl. Wissegrad. in villa Lobecsi (1088?) 378, 5, 15.
- Domamile** (*or.*) ; *Domamil*, *d. p. Mor. Budějovice*, *g. Mähr. Budwitz* ; villa monii. Lucensis (1190) 300, 20. 301, 30.
- Domamir** (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 5.
- Domamir** (*sp. XII*) faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Domarazi** (*sp. XIII*) *locat.* ; *Domoraž*, *d. p. Sušice*, *g. Schüttenhofen* ; villa ubi homines monii. Břevnov. (1045) 353, 20.
- Domaselich**, Domaseliz, Domazelich, Domazeliz (*sp. XIII*), *locat.* : Domasilich (*sp. XIII*), Domaslicyhy (*c. XIII*) ; *Tugast* (*sp. XIII*), *Tugust* (*c. XII*) ; *Domažlice*, *g. Taus* ; quondam arx ducalis, terminus epatus. Prag. occidentem versus (1086) 94, 10. *theloneum* (993) 349, 10. (1037/55) 53, 1. (1115) 399, 10. (1183) 422, 10. (1186) 432, 10, 25. *capella* s. Jacobi apost. ad monium Ostrow. spectans (1037/55) 53, 1. *Terra monii*. Cladrub. ibidem (1115) 400, 1. (1186) 433, 5.
- Domasic** (*sp. XII*) ; *Domašice*, villa quondam fortasse ibi sita, ubi nunc est *Velké Sedliště* *d. p. Litomyšl*, *g. Leitomischl* ; (1167) 414, 5. 415, 5.
- Domasove** (*sp. XIII*) ; *Domašov*, *d. p. Brno*, *g. Brünn* ; circuitus monii Raygrad. (1048) 357, 20.
- Domazelich, Domazeliz, v. Domaselich.*
- Domazlaus** (*c. XVI*), Domazlau (*sp. XII*) ; *Domazlav* ; archidiaconus Pragensis (1167) 412, 25. (cc. 1170) 223, 35.
- Domazlaus** (*c. XII*), nob. Moraviae (1145) 146, 25.
- Domazlaus** (*or.*) testis (1186) 284, 20. Frater eius : Benic.
- Domicilianus** (*c. XIV*), prepositus Lutomericensis (1159) 193, 5.
- Dominicus**, patriarcha Gradensis (1052) 52, 10.
- Dominicus episcopus missus ad Sclavos (885) 27, 10.
- Dominicus, episc. Sabinensis (993) 46, 5.
- Domyslice v. Sdemislicich.*
- Donatus** (*or.*), homo monii. Sedlec. in Pobor (1142/8) 156, 30.
- s. Donati mart. et s. Johannis ev. eccl. v. Misna.
- Donin** (*or.*), *Dohna*, *Saxonia*, *distr. Dresden* ; urbs ; prefectus : Heinricus (1160).
- Dortmund**, *Westfalen*, *Rgb. Arnsberg* (1190) 298, 1.
- Doubrava** *v. Dubrauza.*
- Doubravice** *v. Dubrauza et Nadubraunici.*

Doudleby v. Dudeleb.
Doudlenowici, Doudlenouici, Doudlenovici, Dov-dlenowiz, Doulenouici, Dudlenovice, Dutlenowici (*sp. XIII*) ; *Dutlenovice* villa quondam monii. Cladrub. (1115) 396, 1. 399, 15. (1183) 422, 5. (1186) 427, 5, 15. 432, 15, 25.
Doxa (or.); *Doksany*, g. *Doxan*, d. p. *Roudnice* ; monium dominarum ord. Praem. (1188) 292, 5. sorores (1153/8) 185, 5.
Drabschitz, b. *Travčice*, v. Trebesicsi.
Dracon (*sp. XII*) ; *Drahoněš* ; filius Bozethae, homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
Dragaucicich v. Drahavciz.
Draglicih, Drahlich, Drahlicih (*sp. XII*) locat. ; *Drahelice* prope Nymburk, d. p. *Poděbrady* ; villa, ubi terra et homo eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 6, 15. 380, 10, 30.
Dragomisle (*sp. XIII*) ; *Drahomyšl*, d. p. *Žatec*, g. *Saaq* ; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 20. (1186) 433, 10.
Dragota (*sp. XII*) ; *Drahota* ; custos ecclesiae Boleslav. in villa Znoicici (1052?) 360, 15.
Drahavciz, locat. : *Dragaucicich*, *Dragavcicich* (*sp. XIII*) ; *Drahelčice*, d. p. *Smíchov* ; villa ubi homines monii. Cladrub. (1115) 397, 30. (1186) 429, 10, 15, 25.
Drahkov v. Draskouicich.
Drahlich, Drahlicih v. Draglicih.
Dras (*s. XIII*) ; *Draž* ; vinitor eccl. Lutomeric. in villa Pocraticih (cc. 1057) 57, 1. 364, 25.
Draselouicih (or.) locat. ; *Dražovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau* ; villa ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Drasovice v. Drazowicich.
Drazkouicich (*sp. XIII*) locat. ; *Drahkov*, d. p. *Přešť*, g. *Pilsen* ; villa, ubi tornator monii. Cladrub. (1186) 431, 15.
Dražejovice, g. *Dražovit* v. Drazouicih.
Dražen v. Vdrascha.
Drazlaus (or.); *Drahslav*, *Drahoslav* ; [nob. Boh.] (1193) 309, 1.
Drazouicih (*c. XIII*), Drasovicih (*sp. XIV*) locat. ; *Dražejovice*, g. *Dražovit*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen* ; villa, ubi custos apum ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 58, 20. 365, 5.
Drazowicich, Drazowycyh (*c. XIII*), locat. ; *Drasovice* vel *Dražovice* villa quondam, ubi piscatores monii. Ostrov. (1000) 47, 30. (1037/55) 53, 1.
Dražovice v. Draseiouicih.
Dreucici (*sp. XII*) ; *Dřevčice* prope Brandýs n. L. ; villa capit. Boleslav. (1052?) 359, 20.
Dreuwic (*or.*), Dreuics (*sp. XIII*) ; *Dřevič*, quondam arx prope Kozojedy, d. p. *Louny*, g. *Laun* ; prefectus: Petrus (1175). provincia (1125/40) 406, 1.
Drh (*sp. XII*) ; *Drch* ; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) 379, 20. 380, 1.
Drinouice (*sp. XII*) ; *Drnovice* ; villa Moraviae, spectans ad eccl. Boleslav. (1052?) 362, 1. Cf. : Dernouicih.
Drisek, Drizec (or.); *Držek* ; testis (1183) 271, 20.
Drisech (*sp. XII*) locat. ; *Dřisy* prope Stará Boleslav ; villa cum torculari eccl. Boleslav. (1052?) 359, 20.
Drisizlau, Drisizlav, Drisizlaus v. Dirsislaus.
Drizec v. Drisek.
Drnovice v. Dernouicih et Drinouice.

Drozdouicih (or.) locat. ; *Droždovice* quondam prope Plumlov, g. *Plumenau* ; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
Droznouicih (or.) locat. ; *Drožnov* al. *Droždov*, g. *Drosenau*, d. p. *Zábrěh*, g. *Hohenstadt* ; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Drlslav v. Dirsislaus.
Drugan (*c. XV*) ; *Druhaň* ; servus in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
Drumy, g. *Drum*, v. Stuolenez.
Držovice v. Dirsovcih.
Dub v. Vduba.
Dubcsí (*c. XII*) locat. ; *Dubeč* prope Řičany ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20. villa canonicon. Wissegrad. (1130) 113, 15.
Dubech (*c. XIII*), *Dubeč*, quondam villa ubi nunc est praedium *Dubice* prope Brozany et Rochov, d. p. *Roudnice*, g. *Raudnitz* ; villa ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 56, 5.
Dubna (*sp. XIII*) ; *Dubná* ; rivulus, terminus villae Scochowicz (993) 348, 15.
Dubrau (*or.*), *Dubrawa* (*c. XIV*) ; *Dubrau* (*sp. XIII*) ; *Doubrava*, g. *Dobraken*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies.* ; Marquardus de — (1115. 1146/8).
Dubrauiz (*c. XIII*), *Dubraviea* (*sp. XIV*), fortasse *Doubravice*, dg. *Tauberwitz*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* ; dimidia villa ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 58, 10. 365, 1.
Dubrawiz (*or.*) ; *Doubravice Česká*, g. *Böhm.-Dabrawitz*, d. p. *Kralovice* ; villa monii. Plas-sensis (1192/3) 311, 5.
Duda (*sp. XII*) ; *Dúda?* ; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Rastileh (1088?) 383, 20. 384, 1.
Dudeleb, Tudelieb (*or.*), Tudeliep (*ed.*) ; *Doudleby*, g. *Teindles*, d. p. *Budějovice*, g. *Budweis* ; quondam arx ; castellanus, prefectus : Kohan (1175). Pillunc (1179 sq.).
Dudlebenses (*sp. XII*) messores (1088?) 387, 15, 25. 389, 25.
Dudlebci, Dudlebei, Dudeliue (*or.*) ; *Doudlebce*, villa quondam monii. Waldsassen prope Žatec, g. *Saaq* sita (1165) 205, 5. (1185) 276, 25.
Dudlenovice v. Doudlenowici.
Duisburg, *Rheinprov. Rgb. Düsseldorf* (1190) 298, 1.
Dulcianus (*or.*), [can. Prag.] (1177) 247, 30. (1194) 313, 15.
Dulgomil, Dulgomilus v. *Dlugomil*.
Dumilicha (*c.*) fl. Bav. *Diembach* (1037) 50, 20.
Dunay (*sp. XIII*) ; *Dunaj* ; custos ecclesiæ Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
Dunayouicuh (*sp. XIV*) ; *Dunajovice dolní*, g. *Unter-Tannowitz*, d. p. *Mikulov*, g. *Nikolsburg* ; ubi eccl. cum iure patronatus ad monium. Cunicz. spectans (1173) 416, 20.
Durinc (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Durinc (*c.*) vicarius (903/906) 34, 20.
Duringia (*or.*), Turingia, *Thüringen* ; provintia : comes, lantgravius Ludewicus II (1152 sq.).
Durna, *Walldürn*, ab Wertheim versus merid. et occid. ; Rupertus de — (1179).
Durran Liezniccha (*or.*), die *Dürre Liesing*, fl. Austr. Inf., d. p. Baden (1002) 48, 1.
Dwocotloki (*sp. XIII*) ; *Zvokotoky*, d. p. *Strakonice* ; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.

E.

Eberhardus (*or.*) I arep. Salisburg. (1152) 173, 30.
 (1158) 177, 35. (1163) 202, 1.
 Eberhardus, Euerardus (*or.*) ep. Babenbergensis
 (1151) 172, 30. (1152) 173, 30. (1158) 178, 1.
 (1165) 203, 10.
 Eberhardus (*ed.*) de Gingen (1125) 110, 5.
Ebersburg v. Eperaespurch.
Eberspach (*or.*), Ebresbac (*ed.*) fl. Austr. Sup.
 (1108) 106, 5. (1142) 135, 25.
Eberinus, praep. Steinfeldensis († 1153/8) 183, 5.
Ekbertus II, marchio Misniae (1081) 89, 5.
Eckenhagen, *Rheinprov.*, Rgb. Köln; curia imperialis (1167) 210, 25.
Edelspitz v. Sedlesovici.
Eger (*c. XII*), Egara, Egera, Egere (*c. XII*),
 Egire (*or.*), Egra (*c. XII*); *Eger, b. Cheb*; (1061)
 61, 1. (1179) 258, 20. 260, 5. (1193) 305, 15.
 Fridericus de — (1188) 294, 25. Regio Egere
 (1135) 128, 15.
Egra, aqua Egre, Oegre, Ogre (*or.*); *Oħże, b. die Eger*, fl. Boh. (993) 349, 1. (1165) 205, 5. (1186) 281, 20.
 s. *Egidii, St. Gilles*, comes (1160) 197, 15.
Egilbertus v. Engelbertus.
Egilinsteti (*c. X*) locus quondam in Austr. Inf.
 apud *Tulln* (cc. 987) 41, 30.
Egiolf testis (847) 3, 30.
Egire, Egra v. Eger.
Eibenbrunn v. Iwinburne.
Eigil (*c.*) vicarius in comitatu Arbonis (903/906)
 34, 25.
Eigilo (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906)
 34, 25.
Eilbertus v. Engelbertus.
Eilikha (*or.*) abbatissa monii. s. *Mariae (Kl. Niedernburg)* Pataviae (1010) 48, 15.
Einhilda (*sp. XII*) cognata Caroli Magni (800)
 332, 6.
Eipilingen, Eipilingun, *Aibling*, Bav. Rgb. *Oberbayern* (855) 5, 15.
Eistat (*c.*), *Eichstätt*, Bav., Rgb. *Mittelfranken*;
 Eistetenses epi.: Burkardus (1152); Conradus (1159); Erchanbaldus (900); Gebehardus (1052);
 Vdalricus (1086).
Elisabeth, Elisabet, Elizabeth (*or.*), Elizabet
 (*c. XIV*), Elyzabeth (*sp. XIII*) uxor Friderici
 ducis Boh. (1167) 414, 15. (1169) 218, 25. (1180)
 261, 5. (1183) 271, 25. 418, 25. 420, 20. (1184/5)
 275, 30. (1185) 277, 10. 423, 35. 424, 20. (1186)
 281, 15. 283, 25. 285, 10. 286, 20, 30. (cc. 1188)
 290, 20. (1189) 295, 5.
Ellenbrechtkirchen; Pabo de — (1194).
Ellinger (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906)
 34, 25.
Elscowe (*c. XIV*); *Oleška*, g. *Olleschau*, d. p.
 Kadaň, g. Kaaden; villa monii. Ossek (1196)
 320, 10.
Elstre (*c. XIV*), Helstre (*or.*), die (*Weisse*) Elster,
 fl. Sax. (1165) 205, 1, 5. (1181) 264, 15.
Elstre minor; der Schwarzbach; rivus (1181)
 264, 15.
Emanuel, imperator Graecorum (1150) 167, 25.

Embricho (*c. XIV*), ep. Wirzeburgensis (1144)
 142, 20.
Emilo (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906)
 34, 25.
Emmeramus, Emram, Imram, Imrammus, Ymrammus, Ingramus (*or.*); *Jimram*.
 s. *Emmerami monium v. Ratisbona.*
 s. *Emmerammi*, epi. Ratisbonensis dies festus
 (993) 350, 25.
 Imrammus, Ingramus, Ymrammus (*or.*) [canonicus Wissegrad.] (1178) 252, 20. (1180/82)
 266, 10.
Heinramus (*sp. XII*) iudex de Plizen (1146)
 409, 25.
Imram (*or.*) testis (1174/8) 254, 10.
Emram (*or.*) testis (1183) 271, 20. Frater eius
 Pribizlav.
 Hemerammi (*or.*) filius Pribizlaus (1189) 295, 35.
 Imram (*sp. XII*) homo eccl. Wissegrad. Nazatore
 in Pragensi suburbio (1088?) 385, 5, 20.
Engelbertus, Eilbertus (*c. XII*), Engilbertus (*sp. XII*), Egilbertus (*sp. XII*) arep. Treuerensis
 (1086) 94, 5. (1088?) 389, 5, 25.
Eilbertus (*c. XIV*), ep. Babenbergensis (1144)
 142, 25.
Engelbertus, Engilbertus, Heilbertus, Ingelberthus (*or.*) Morauiensis electus (1194) 313, 15.
 episc. (1194) 314, 30. (1195) 318, 15. (1196)
 319, 5. (1195/7) 323, 1. (1197) 324, 30. 326, 25.
Engelbertus, Ingilbertus (*or.*) archidiaconus Bechinensis (1189) 297, 20. (1190) 298, 30. (1184/92)
 306, 5.
Engelschalchus, Engelscalchvs (*or.*) capellanus
 Friderici ducis Boh. (1186) 284, 10, 15.
Engilschah (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis
 (903/906) 34, 25.
Engilboltesdorf (*c. XIV*); *Engersdorf ap. Windberg, Austr. Sup.* (cc. 1130) 115, 20.
Engildeo (*c.*) nobilis (1037) 50, 20.
Enns v. Anesis.
Eperaespurch (*c.*); *Ebersburg, vicus quondam prope Mautern in Austr. Inf.* (903/906), 36, 5.
Episcopi filius Janec (1184).
Eppa (*c. XIV*), testis (1180) 261, 20.
Eppo (*sp. XIII*) miles, Belinensis urbis prefectus
 (1043) 351, 20, 25. 352, 5.
Eppo de Windberg (1108) 106, 5. (1113) 107, 10.
Erkenbertus, Erkenbreht, Ercumbreht (*or.*), Erkembertus (*c. XIII*), Herkenbertus (*sp. XIV*)
 subdapifer epi. Prag., maior curie episc. Prag.
 (1177) 247, 30. (1184) 273, 20. (1190) 298, 30.
 (1184/92) 306, 5. subdap. ducis Boh. (1194)
 315, 15. (1195) 446, 1.
Erchanbaldus (*c.*), ep. Eistatensis, *Eichstätt in Bav.* (900) 29, 30.
Erchanbertus, ep. Frisingensis (847) 3, 25.
Erchanfridus, ep. Ratisbonensis. (847) 3, 30.
Erchengerus abb. monii. Reichenbach (1135)
 128, 15.
Ercimbaldus (*or.*) frater hospitalis Jerosolimitani
 et prior sancti Aegidii de Venetiis (1181) 262, 1.
Ercumbreht v. Erkenbertus.
Erdberg, b. Hrádek, v. Gradec.
Erfurt v. Erpesfurt.
Ermannus v. Hermannus.

Ernest, Ernesto, Ernestus (*or.*), Ernst (*c.*), Ernust, Arnust (*or.*), Arnustus (*sp. XIV*).
 Ernesto, Ernest (*or.*) filius Conradi II Moraviensis comitis (1156) 174, 10. 175, 5.
 Ernst, Ernust, comes (847) 3, 30. (855) 5, 15.
 Arnust (*or.*), dapifer epi. Prag. (1177) 247, 30.
 Arnustus (*sp. XIV*) pincerna ducis Boemie (1195) 446, 1.
 Ernst Zezenic, Ernestus filius Cezeme (*or.*) testis (1189) 297, 25. (1195/7) 323, 5. Frater eius Groznata [de Peruc].
 Ernest (*or.*), testis (1183) 270, 25. (1192) 307, 5.
Erpesfurt (*c.*), g. Erfurt, Borus., prov. Sachsen (805) 1, 10.
Eroposiz (*or.*), Erpužice alias Spiřice, g. Welperschitz, d. p. Střibro, g. Mies; podium monii. Plaz (1175) 244, 1.
 Estibor v. Cstibor.
 Euerardus v. Eberhardus.
Eufemia (*c. XVIII*), Euphemia (*c. XVII*) coniux Ottonis principis Moraviae (1078) 83, 10. 85, 1. 86, 15. Filia eius: Bohuslava (1078).
Evfemia Evphemia (*c. XVII*) soror principum Moraviae Vladimiri et Bratislai (1195) 318, 15. (1196) 319, 5.
Eufrosina (*or.*) mater Elisabet uxoris Friderici ducis Boh. († 1186) 285, 10.
Eugenius, Evgenvs (*sp. X*) II papa (824/7) 333, 1.
 Eugenius (*or.*), Evgenvs, Evgenivs (*c. XII*), papa III (1145) 144, 30. 145, 25. 146, 1, 15. (1146) 147, 20. 149, 1. 150, 1. (1148) 165, 20. (1151) 171, 20. (1152) 173, 30. († cc. 1154) 191, 5.
 Euphemia, Evphemia v. Eufemia.

F.

Fabianus v. Pabian.
Fasona, b. Vožojna v. Ozoyni.
Fauilanensis (*sp. X*) eccl. ep.: Rathfredus (824/7).
Felix (*c. XI*), (1080) 89, 1. ep. Misnensis (1085) 92, 10.
 Ferdensis episc. v. Verden.
Ferentinum (*or.*), Ferentino, It., prov. Roma, distr. Frosinone (1151) 172, 10.
Fiska, b. Vítska v. Wescu.
Fischa (*or.*) die Fischa, fl. Austr. Inf. (1051) 51, 30.
Firmanus episcopatus, Fermo, It., ab Ancona meridiem versus (1192) 307, 15.
Flamingi (1159) 193, 10.
 Flâvl, qui vulgari nomine Valwen dicuntur (1132) 127, 10.
Floreffe, Belgia, prov. Namur, abbatia ord. Praemonstr. (1151) 172, 20.
Florentius (*or.*), castellanus (1169) 219, 5.
 s. Floriani monium in Austr. Sup., d. p. Linz (1108) 106, 5. (1113) 107, 10. (1125) 110, 15. (1142) 135, 20.
Florianus, Florianvs (*or.*) subcancellarius (1169) 218, 1. 219, 5. canon. Prag. et notarius regis Boem. (cc. 1170) 224, 1. notarius (1175) 244, 5. (1175/8) 251, 5. capellanus (1174/8) 254, 5. cancellarius ducis Boem. (1181) 265, 1. (1180/2) 266, 1. prepositus Wisograd. (1183) 420, 20. protonotarius ducis (1183) 422, 25. prep. Wissehrad. et cancellarius (1183) 270, 20.

(1184) 273, 20. 274, 15. (1184/5) 276, 10. (1185) 278, 20. (1186) 284, 20. (1187) 289, 20. 440, 15. (1189) 295, 35. 297, 15. notarius [1178/89] 443, 5. prep. Wis. et canc. (1190) 298, 25. 301, 5. (1191) 303, 1. (1192) 307, 5. Pragensis eccl. prep. et cancell. ducis (1194) 313, 15, 20. 314, 30. (1196) 320, 15, 25. (1195/7) 323, 1. (1197) 324, 30. 326, 25.
Foracheim (*c.*), g. Forchheim, Bav., Rgb. Oberfranken (805) 1, 15.
Forcalquerii comitatus, Forcalquier (1162) 201, 1.
Franci (900) 31, 15, 25. 337, 15. 338, 30. Franco-rum (*sp. X*) principes, Franchorum (*sp. X*) reges (900) 337, 5. 338, 25.
Francia orientalis epi. (852) 4, 10.
Francofordia, Franconofurt (*or.*); Frankfurt a. Main, Hessen-Nassau, Rgb. Wiesbaden; (996) 46, 25. (1165) 203, 30. (1190) 298, 5.
Frauenreuth v. Frownrewt.
Freckleben, in Anhalt prope Sandersleben; castrum (1196) 209, 25.
 Fredericus v. Fridericus.
Freising v. Frisinga.
Fridericus, Friderichus, Fridricus, Fredericus, Fredricus, Fridericus (*or.*), Fridericus (*sp.*).
 Fridericus (*sp. X*) arep. Juvavensis (973) 344, 25.
 Fridericus (*c. XIV*) arep. Magdeburg (1144) 142, 20.
 Fridericus, Fridricus (*or.*) ep. Pragensis (1169) 217, 25. 218, 5. 219, 5, 15. (cc. 1170) 224, 10. consanguineus Friderici I imp. (1174/5) 242, 25. (1175) 244, 5. (1177) 245, 25. 247, 1. (1175/8) 251, 1. (1178) 253, 5. († 1188) 293, 20.
 Fridericus, Fridricus (*or.*) can. [Prag.] (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20. (1194) 313, 20. 314, 30. archidiac. Satcensis (1184/92) 306, 5.
 Fridericus (*or.*) cancellarius epi. Prag. (1190) 298, 30.
 Fridericus (*or.*) confrater de conventu Cladrub. (1197) 331, 5.
 Fridericus, Friderichus, Fredericus, Fredricus (*or.*), Fridericvs (*c. XVI*) I rex Roman. (1152) 173, 15. 174, 1, 20. 410, 20. 411, 5. (1156) 175, 1. (1157) 175, 10 sq. imperator Rom. (1158) 177, 5. 178. 179, 15 sq. 180, 15. (1159) 190, 10, 15. 191, 25. 192, 1. (1160) 193, 15. 197, 15. (1161) 199, 5, 10. (1162) 199, 20, 25. 200, 1 sq. 201, 1 sq. (1163) 202, 5. (1165) 202, 20. 203, 20 sq. 205, 25. 207, 20. 208, 20. 209, 10 sq. (1167) 210, 5 sq. 211, (1169) 213, 25. (1170) 220 sq. 223, 5. (1171) 229, 10. (1172) 230, 15. 231, 25. 232, 234, 20. 235, 15. (1173) 236, 10. (1174) 237, 25. 238, 35. 239, 5. 241, 25. 242, 1, 20. (1178) 251, 15. (1179) 258, 10. 260, 5. (1182) 267, 15. 417, 5. (1184) 273, 25. (1186) 284, 20. (1187) 287, 10—30. (1188) 294, 25, 30. 441, 30. Consanguinei eius: Fridericus ep. Prag. Iheronymus (?) praep. Melnicensis.
 Fredericus (*c. XI*) nepos Wratizlai II ducis Boem. (1075) 80, 5. (1080) 89, 1.
 Fridericus (*c. XII*) dux praesens curiae imp. Manguntiae (1086) 94, 5.
 Fridericus, Fridericvs, Fridricus, Fredericus (*or.*), Fridricvs (*sp. XIII*) filius Wladislai I regis Boh. (1144) 143, 10. (1159) 193, 1. (1160) 195, 5. 196, 10. 198, 20. (1165) 205, 15. (1167) 412, 20. dux Olomucensis provintię (1169) 218, 20. dux Boemie (1178) 251, 15, 25. (1179) 258, 20. (1180)

260, 25. dux tam Boemie quam Morau e (1180)
 261, 1. (1178/81) 262, 30. dux Boemie (1181)
 263, 25. (1180/2) 265, 20. (1183) 270, 10. 271, 5.
 418, 10. 420, 30. 421, 25. (1184) 273, 25. 274, 5.
 (1184/5) 275, 20. (1185) 277, 10. 279, 5. 280, 1.
 423, 25. 425, 1. (1186) 281, 5. 283, 25. 286, 20, 30.
 426, 1, 20. (1187) 287, 10—30. 288, 25. <289, 10>. 439,
 15. 440, 15. 442, 25. (cc. 1188) 290, 20. (1188)
 293, 5. (1189) 295, 5. († 1194) 315, 25. († 1197)
 327, 30. 328, 1. Eius coniux: (1167) 414, 15.
 Elisabeth (1169 sq.); filius: Wratizlaus; pa-
 trius: Zobezlaus II.
Fridericus II dux Sueviae (1118) 108, 15. (1126)
 404, 15, 30. (1132) 404, 30. (1144) 142, 25.
Fridericus (or.) IV dux Suevorum, filius Con-
 radi III regis (1158) 178, 1. (1163) 202, 5.
Fridericus (or.) palatinus comes [de Wittelines-
 bach] (1158) 178, 5.
Fredericus (or.) comes [de Brenna, filius Conradi
 de Wettin, marchionis Misnensis] (1165) 203, 15.
Fridericus nobilis Bavariae (1100/05) 105, 5.
Fridericus, advocatus Ratisponensis (1144) 142, 30.
Fridricus (c. XIII) burgravius Ratisponensis (1179)
 259, 10. Frater eius: Heinricus.
Fridericus, frater Heinrici de Altendorf (1179)
 259, 15.
Fridericus de Eeger, testis (1188) 294, 25.
Fridericus de Luttenbach, testis donationis Rich-
 zae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.

Fridislaria (c. XII), *Fritzlar*, Hessen-Nassau, Rgb.
 Kassel (1118) 108, 10.
Friesach, Carinth., d. p. St. Veit. (1170) 223, 10.
Friesenfeld (1133) 127, 25.
Frisinga (c.); *Freising*, Bav., Rgb. Oberbayern;
 eccl. s. Mariae, s. Corbiniani (861) 6, 20. episco-
 patus (855) 5, 10. Epi.: Albertus (1163); Anno
 (873); Erchanbertus (847); Otto (1144 sq.);
 Uualdo (900).
Fritilo [comes] testis (847) 3, 30.
Frohnau, b. Vranov, v. Wranow.
Frownrewt (ed.); *Frauenreuth*, Bav. Rgb. Ober-
 pfalz, distr. Kemnath (1135) 128, 15.
Fuldense (sp. XII) monium s. Bonifacii, Fulden-
 sis (sp. XI) conventus, *Fulda*, Hessen, Rgb.
Cassel (800) 332, 1, 5. <861?> 335, 15. (1012)
 350, 30. Abb.: Hadamarus (948).

G.

G. cardinalis diaconus v. Guido.
 G., ducissa Boh., v. Gertrudis.
 G. (ed.) veteranus inclusus, amiculus Wratislai
 regis Boh. (1090) 100, 25.
Gagec (or.); *Hájek*; custos silve (1180/82) 266, 25.
Gaya, b. Kyjov v. Kygow.
Gaicin (or.), Gaychyn (c. XVIII); *Hejčín*, g. Ha-
 tschein, d. p. Olomouc, g. Olmütz; villa monii.
 Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
Gallia (sp. X) (973) 344, 30.
Gallus, Gallus, Gaulus (or.) can. [Prag.] (1180/2) 266, 5.
 Havel.
 s. Galli capella prope Zbraslav, g. Königsaal
 (1115) 397, 10. (1186) 429, 10, 15, 25.
Gallus, Gaulus (or.) can. [Prag.] (1180/2) 266, 5.
 (1194) 313, 20.

Gallus (c. XII), sacerdos in terra Cunradi, ducis
 Znoymensis (1146) 148, 15.
Gael (c. XVI) de Cinan (cc. 1170) 224, 10. Frater
 eius: Budilow.
Gael (or.), Gaul (*facs.*) frater Hermanni agazonis
 filius Marcuardi (1175) 244, 10. (1177) 246, 5.
 (1175/8) 251, 10.
Havvel (or.) testis (1197) 327, 1.
Ganelouici (or.); *Haňovice*, d. p. Litovel, g. Littau;
 villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Garsten (ed.) in Austr. Sup., d. p. Steyer; mo-
 nium (1142) 132, 1.
Gatta, Tinto Mussa de —, fidelis Friderici I
 imp. de Cremona (1159) 190, 10.
Gael, Gaul, Gaulus v. Gallus.
Gebehardus, Geboardus, Geuehardus
 (c.).
Gebehardus, ep. Eichstättensis (1052) 52, 10.
Gebehardus, ep. Herbipolensis (1151) 172, 30.
Gebehardus, Geboardus, ep. Pragensis v. Jarmir.
Gebehardus, ep. Ratisbonensis (1052) 52, 10.
Gebehardus, presbyter Ratisbonensis (1146) 151, 1.
Gebehardus (ed.), comes de Piugen (cc. 1124) 108,
 25. 109, 20.
Geuehardus (c. XIV), comes de Sulzebach (1144)
 142, 30.
Gebennensis, *Genève*, *Helvet.*, episc.: Ardicius
 (1162). comes: Amadeus (1162).
Gebno (sp. XIII) donator villa Rokosin (1186)
 436, 10. 437, 10, 25.
Geco (sp. XII) capellanus ducis Boem. (1073)
 370, 15.
Geischowitz, b. Kefšovice, v. Kagysouici.
Gehercz, Geherzas, Gierchaz (sp. XIII), Hercz
 (c. XIII) locat.; *Jirčany Dolní*, d. p. Král.
Vinohrady, g. Kgl. Weinberge; villa monii.
 Ostrow. (1055/61) 60, 15. tornatores monii. Clad-
 rub. ibidem (1115) 397, 20. (1186) 429, 10, 25.
 430, 1.
Gelnhausen in Hessen-Nassau, Rgb. Kassel (1192)
 304, 25.
Gelria (sp. XIII); *Gelderland*, prov. Hollandiae;
 Otto comes de — (1182).
Georgius, Georius, Juric, Jurik, Jvrlic
 (or.); *Jiří*.
 s. Georgii capella v. Strachotin.
 s. Georgii ad velum aureum diac. card. Otto
 (1145).
Georius (or.) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5.
Georgius, vulg. idiomate Jura, primus (Prae-
 monstr.) abb. monii Gradic. (1154/9) 190, 30.
Jurik (or.) heremita (1169) 218, 25.
Georgius (or.), Georius (c. XIII), Jurik (c. XIV)
 de Milewic, Milewzko, comes (1183) 419, 1.
 (1184) 273, 10. (1185) 279, 10. (1197) 324, 30.
 326, 30.
Jurik (or.) agaso [ducis Boh.], testis (1146/8)
 163, 20. 165, 5. [Filius eius: Jurik 1177 sq.]
Jurik (or.) filius Jurik, Jurik Juricouiz (or.)
 testis (1177) 246, 5. (1189) 297, 20.
Georius (c. XIII), Georius (sp. XIV), Jurik
 (sp. XIII), castellanus de Netolic (1187) 289, 25.
 440, 20. (1195) 446, 1.
Georgius (or.) camerarius epi. Prag. (1184/92)
 306, 5. (1190) 298, 30.

Juric, Jvr c (or.) filius Zlauwathe, testis (1193) 309, 10. 310, 10.
 Juric (or.) dapifer [ducis Boh.] testis (1194) 313, 20.
 Georgius (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
 Juric (or.) testis (1180/82) 267, 1.
 Georgius (sp. XIII) testis (1183) 422, 25.
Gepidae (sp. X) (824/7) 333, 15. (973) 38, 10.
Gerbirga, Gerbirch (ed.), ductrix Boh. (cc. 1124) 108, 25. 109, 5, 15.
Gerdon (c. XVIII); *Hrdoň*; testis (1183) 270, 25.
Cf. Gherdoin.
Gereon (sp. X) arep. Coloniensis (973) 344, 25.
Gerhardus (sp. X) arep. Laureacensis (948) 340, 1.
 Gerhardus (sp. XIV) de Zbrazlau, testis (1173) 416, 30.
Gerlacus, Gerlacvs (or.), abb. monii. Waldsassen (1142) 155, 25. 156, 15. (1165) 206, 1.
Germania (873) 16, 20. (900) 33, 10. (973) 344, 30. (1172) 234, 25. Germaniae metropolis Maguntia (852) 4, 10.
Gerolt (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Gerolt testis (847) 3, 30.
 Geromirus v. Jarmir.
Gerossouici (or.); *Jarošovice* (?); villa monii Luccensis (s. XIII) 301, 30.
Gerprecht (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 20.
 Gerprechtus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
Gertrvdis (or.), Gertruda (c. XV), Gertrudis, Gerdrudis (sp. XII) ducissa Boem., uxor Wladislai II ducis (1146) 150, 20. 408, 35. (1142/8) 156, 5. (1143/8) 159, 30. 160, 30. († 1153/8) 183, 5. († 1167) 413, 10. soror Conradi II arepi. Saltzburg. et Henrici II ducis Austr. († 1169) 212, 35.
Geruasius, Geruasivs, Gervasius, Geruuasius (or.) prepositus et cancell. (1146) 409, 25. 30. prep. Wissegard. et cancell. regis Boh. (1158) 179, 10. (1159) 193, 1. (1160) 197, 10. 198, 25. (1165) 205, 15. 206, 5. (1167) 412, 20. 415, 10. (1158/69) 215, 1, 30. (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 224, 1. (1175) 244, 5, 15. (1177) 245, 25. 246, 10. 247, 20. (1175/8) 251, 5. (1178) 252, 30. 253, 10. 254, 5. († 1182) 268, 15. († 1188) 290, 20. (1178/89) 443, 5. Nepos eius: Martinus (1146).
Gerungus, Gervngus (or.) ep. Misinensis (1160) 198, 30. (1165) 203, 15.
Gestice (c. XIII), Postice (ed.); *Hostice*, g. *Kastanitzerbach*, al. *Reisbach*, rivus Austr. Inf. (1179) 259, 1.
Geswi (or.); *Ježvě*, g. *Neustadt*, d. p. Česká Lípa, g. Böhm. -Leipa; villa monii Teplensis (1197) 326, 10.
Gezo (or.), abb. Montis Syon (1153/8) 181, 15. 183, 15. 184, 10. 186, 15. 187, 15. 188, 20. 190, 1. (1160) 196, 10. (1153/70) 224, 25. 227, 1.
Gherdoin (or.); *Hrdoň*; villicus Friderici ducis B. (1186) 282, 5. *Cf.* Gerdon.
 s. *Ghislenii* abbatia, *St. Ghislain*, Belg. prov. Hainaut (1191) 302, 15.
Ghockzow, Ghockzow (sp. XIII); *Kosov*, g. *Gossau* d. p. *Tachov*, g. *Tachau* aut *Kočov curia prope Kladruby* g. *Kladrau*; villa, ubi ululatores monii. Cladrub. (1115) 399, 1. (1186) 431, 25.
 Gierchaz v. Gehercaz.

Gilges (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.
Gingen (ed.), Eberhardus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Girdebor (or.); *Hrdibor*; testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Girsch, b. *Krsy*, v. Krizi.
Gisalharius (or.), arep. Magdeburgensis (991) 42, 15. 42, 25.
Gizslice, Giszlici (or.); villa quondam circum Plasy sita (1180/82) 267, 1.
Glawen (or.); *Hlavno Kostelní*, d. p. *Karlín*, g. *Karolinenthal*; villa hospit. Hierosolymitani (1189) 297, 1.
Gлина (sp. XII); *Hlina d. p. Chrudim*; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 25.
Gлина ad ecclesiam (sp. XII); *Kostelec prope Nasavrky*, d. p. *Chrudim*; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 25.
Glinen (sp. XIII); *Hlinné*, g. *Lih*, d. p. *Planá*, g. *Plan*; villa, ubi hereditas monii. Cladrub. (1115) 400, 20. (1186) 433, 10.
Glubocaz (or.) locat.; *Hlubočany*, g. *Hobitschau*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*, villa ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25. et terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
Glubochi (or.); *Hluboký*, d. p. *Kralovice*; villa monii Plassensis (1193) 309, 1.
Gluchouo (or.), *Hluchov*, d. p. *Litovel*, g. *Littau*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5).
Glp (sp. XII); *Hlup*; custos ecclesiae Wissegard. Grecetine (1088?) (385, 5).
Glupcich (or.) locat.; *Hrubčice*, d. p. *Prostějov*, g. *Prossnit*; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
Glupec, Glupez, Gluzech (sp. XIII); *Hlupec*; solutor salis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10, 30. 431, 10.
Glupen (facs.); *Hlupen*; testis (1175/8) 251, 10.
Glupen (sp. XII) campanarius eccl. Wissegard. in villa Modriluze (1088?) 380, 10—20.
Glupenovo, Glupenowo, Glupenou (sp. XIII); *Hlupenovo*, g. *Neuhäusel*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa monii Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
 Glupez v. Glupec.
Glusow (or.); *Hlžov*, d. p. *Kutná Hora*, g. *Kuttenberg*; villa monii. Sedlec. (1142/8) (156, 30).
Gluza (sp. XIII); *Hlúša*; custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
Gluza (sp. XIII) ululator in villa Ghozkov (1115) 399, 1. (1186) 431, 25.
Gneunici, Gnewinic, Gnevnič, locat.: Gneunicich, Gnevnicich (sp. XIII); *Hněvnice*, g. *Hniemit*, d. p. *Střibro*, g. *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 20. (1186) 428, 5, 15. 432, 30.
Gneuotine (or.), Gnevotine (c. XVIII), Gnevotiene (c. XVII) locat.; *Hněvotin*, g. *Nebotein*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa ubi terra monii. Gradicensis (1078) (84, 1). (1126) (111, 15). (1160) 196, 1. ibidem terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
Gnoici (or.); *Hnojice*, g. *Gnoitz*, d. p. *Sternberg*; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
Gobza (or.); *Staré Hobzí*, g. *Althart*, d. p. *Dačice*, g. *Datschitz*; villa et capella s. Andree spectans ad monium Lucense (1190) 300, 20.

- Godefridus v. Gotfridus.
- Godescalcus** (*or.*), Godscalcus, Godescalchus, Godecalchus (*c. XII*), Godeschalcus (*sp. XIV*) ; **Gotšalk** ; abb. Silensis (*cc. 1150*) 169, 30. 170, 5, 20. 171, 1. (*1153/8*) 182, 10. 183, 15. 185, 15. (*1160*) 196, 15. (*1153/70*) 225, 30. 226, 20. (*1173*) 416, 30. (*1184*) 272, 10.
- Gotsalac** (*or.*), Gotessalcus (*or.*) de Olesna, testis (*1180/82*) 266, 20.
- Gothescal** (*or.*) ; filius eius Cunradus testis (*1192/3*).
- Godonin** (*or.*) ; *Hodonin*, g. *Göding* ; castrum Moraviae (*1052?*) 361, 15. Castellani : Ratibor (*1169*) ; Tuurdisse (*1169*).
- Godoviz** (*or.*) ; *Hodovice* (?) ; Wlfkerus et Willelmus de — (*1184/92*).
- Göttweig** v. Kotwic.
- Gogol** (*c. XV*) ; *Hohol* ; hortulanus in villa Radunice (*1143/8*) 161, 5.
- Gogolicich** (*c. XII*), Gogolicih (*sp. XII*) locat. ; *Ouholice staré*, d. p. *Slaný*, g. *Schlau* ; villa, ubi VI manses eccl. Wissegrad. (*1088?*) 374, 5, 20. ibid. portus eccl. Wissegrad. (*1088?*) 386, 5, 20. indomitae equae eccl. Wissegrad ibid. (*1130*) 113, 1.
- Gotpoldus** v. Gotpoldus.
- Golas** (*or.*), Golaz (*c. XVIII*) ; *Holas* ; frater eius : Jan (*1183*, *1192*).
- Golesouici** (*or.*), *Holešov*, g. *Holleschau* ; villa praepositurae s. Wencezlai (*cc. 1131*) 120, 1.
- Golisa**, Golissa, Goliza, Golez (*sp. XIII*) ; *Holiša* ; cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (*1115*) 399, 5, 10. (*1186*) 431, 10. 432, 1, 20.
- Golissa** (*c. XV*), bubulcus monii. Strahov. (*1143/8*) 161, 5.
- Golonozeh** (*c. XV*) locat. ; *Holonohy*, quondam villa monii. Strahov. sita prope molendinum *Kalous* apud *Nenačovice*, d. p. *Smíchov* (*1143/8*) 161, 15.
- Golotilensis** (*sp. XII*) via (*1088?*) 387, 5, 20.
- Gonezouicich**, Gonczouicich, v. Honezowiz.
- Gorki** (*sp. XIII*) ; *Hůrka* prope *Horní Bělá*, g. *Ober-Běla*, d. p. *Kralovice* ; villa monii. Cladrub. (*1115*) 396, 1. (*1186*) 427, 5, 15.
- Goricich** (*c. XV*) locat. ; *Hořice*, d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz* ; villa monii Strahov. (*1143/8*) 160, 20.
- Gormusa** (*sp. XII*) ; *Hromoš?*, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znojici (*1052?*) 360, 15.
- Gorsov** (*or.*) ; *Horšov* prope *Horšuv Týn*, g. *Bischofsteinitz* ; (*1184/92*) 306, 5.
- Gosc** (*sp. XII*) ; *Host* ; ministerialis eccl. Wissegrad. in vila Rastileh (*1088?*) 383, 20. 384, 1.
- Gosca**, Goscha, Goska (*sp. XIII*) ; *Hošta?* ; possessor terrae in villa Cernosicich (*1115*) 397, 5. (*1186*) 429, 5, 25. V. et. : *Gotsa*.
- Gosće** (*sp. XII*) ; *Hošta* ; piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (*1088?*) 382, 1.
- Goscek** (*sp. XII*) ; *Hoštěk* ; filius Neg oppilionis, homo ecclesiae Boleslav. (*1052?*) 360, 1.
- Goseticich**, Choseticic, Chosseticich, Kosseticich (*sp. XIII*) locat. ; *Hoštice* quondam prope *Štítary*, d. p. *Horšuv Týn*, villa, ubi fabri monii Cladrub. (*1115*) 398, 15. (*1186*) 431, 5, 20. 432, 1.
- Goslaria** (*c. XVI*), Goslar, Hannover, Rgb. *Hildesheim* ; (*1171*) 229, 30.
- Gossau**, b. Kosov, v. Ghoczkov.
- Gostata** (*sp. XII*) ; *Hostata* ; scutellarius eccl. Wissegrad. in villa Pzarih (*1088?*) 376, 10, 20.
- Gostata** (*sp. XIII*) servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (*1125/40*) 406, 15.
- Gosten** v. Gozten.
- Gostena** (*sp. XII*) ; *Hostena* ; filia Tehnae de familia eccl. Wissegrad. in villa Potliscim (*1088?*) 390, 10.
- Gosteni** v. Gozteni.
- Gostesse** v. Hotesse.
- Gosteticich** v. Hoztetiz.
- Gostirad** (*sp. XII*) ; *Hostirad* ; servus eccl. Boleslav de villa Obodr (*1052?*) 359, 25.
- Gotefridesrewt** (*ed.*) ; *Göpfersgrün*, Bav., Rgb. Oberfranken, distr. Wunsiedel (*1135*) 128, 20.
- s. Gotehardi** mons ; Kirchberg am Wald, Bav. Rgb. Niederbayern, distr. Regen ; monium (*1146*) 150, 30.
- Goten** (*sp. XII*) ; *Choten* ; homo eccl. Wissegrad. in suburbio Satcensi (*1088?*) 384, 5.
- Hoten** (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Zabehlicih (*1088?*) 380, 20. 381, 1.
- Goteseuich** v. Hotesseuich.
- Gottessalcus** v. Godescalcus.
- Gotezlav** (*or.*) ; *Chotěslav* ; miles epi. Prag. (*1177*) 247, 30.
- Gotfridus** (*c. XIII*) [prep. Herbipolensis] cancellarius Friderici I imp. (*1179*) 260, 1.
- G[odefridus]**, comes de Calw, comes palatinus Rheni (*1118*) 108, 15.
- Godedefridus** (*c. XIV*), castellanus de Nurinberch (*1144*) 143, 1.
- Gotfridus** de Falkenberg, [nob. Bavar.] (*1188*) 294, 20.
- Gotfridus** de Weterenuelt (*1135*) 128, 15.
- Gothebor** (*or.*) ; *Chotěbor* ; frater Detrici Nedameriz, testis (*1195/7*) 323, 10.
- Chothebor** (*c. XIV*) ; *Chotěbor* ; agaso regis Boh. (*1159*) 193, 5.
- Gothescal** v. Godescalcus.
- Gotibodic** (*c. XIV*) ; *Chotěbudice*, g. *Kettowitz*, d. p. *Podbořany*, g. *Podersam* ; villa monii. Ossecensis (*1196*) 320, 10.
- Gotpoldus**, Gotpoldus (*or.*) filius Lutuini (*1180/2*) 266, 20.
- Gotpoldus**, Gotpoldvs (*sp. XIII*) donator villae Metelzco (*1115*) 403, 1. (*1186*) 434, 20.
- Gotsa** (*sp. XIII*) ; *Hošta?* ; tornator monii. Cladrub. in villa Gehercaz (*1115*) 397, 5, 20. (*1186*) 429, 10, 25. 430, 5. V. et. : *Gosca*.
- Gotsalac** v. Godescalcus.
- Gozmarus**, cantor Aschaffenburgensis (*976*) 40, 30.
- Gouoricse** (*c. XII*), *Hovořovice* (alias *Hovorčeves*), d. p. *Karlín*, villa canon. Wisegr. (*1130*) 113, 15.
- Gozilus** v. Chezul.
- Gozten** (*or.*) ; *Hosten* ; testis (*1158/73*) 237, 25.
- Gosten** (*sp. XII*) arator eccl. Bolezlauensis (*1052?*) 359, 25.
- Gozten** (*sp. XIII*) bucularius eccl. Wissegradensis (*1125/40*) 406, 15.
- Gosten** rusticus eccl. Lutomeric. (s. XII ex.) 59, 15.
- Gozteni** (*sp. XII*), Gosteni (*c. XII*) locat. ; *Hostin*, d. p. *Slaný*, g. *Schlau* ; villa eccl. Wissegrad. (*1088?*) 374, 5, 20. (*1130*) 113, 15.

Gozteradici (or.) ; *Hostēradice*, g. *Hosterlitz*, d. p. Mor. *Krumlov*, g. Mähr. *Kromau*; villa monii *Lucensis* (1190) 301, 30.
Goztic (or.) ; *Hostik*; testis (1180/82) 266, 25.
Goziwar (c. XIV); *Hostivař*, d. p. *Král. Vino-hrady*; (1185) 278, 30.
Grabca (c. XIV); *Hrabka*; testis (1180) 261, 20.
Graber, b. *Kravaře*, v. *Crawar*.
Grabis, Grabise, Grabissa, Grabisse (or.), Hrabise, Hrabysa (sp. XIII); *Hrabiša*; camerarius ducis Boh. (1180) 261, 15. (1181) 265, 1. summus curie ducis camerarius (1183) 419, 5. camerarius (1183) 420, 20. 422, 25. (1185) 425, 1. (1888) 293, 25. (1178/89) 443, 5. (1192) 307, 1. (1194) 313, 20. 315, 10. (1195) 445, 35. (1196) 320, 15. camerarius sumimus (1195/7) 323, 5. camerarius (1197) 324, 30. 326, 25. Fratres eius: Slauko (1188 sq.); Borse (1188). Filius: Grabissa (1197).
Grabisse, Hrabise (sp. XIII) comes (1183) 419, 1. 444, 5.
Grabissa (or.) filius Zlauconis, fratrīs Grabissae camerarii (1197) 326, 25.
Gracouua v. *Cracovia*.
Gradata (c. XV); *Hradata*; servus voluntarius monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Gradcane (or.), Hradczane (c. XVII), *Hradčany*, d. p. *Prostějov*, g. *Prossnitz* (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 195, 20.
Gradek (sp. XIV); *Hrádek*, curia *Včelní Hrádek* prope *Jílové*; quondam castrum (1045) 355, 10, 15.
Gradec (sp. XII), Hradech (sp. XIII), locat.: *Gradci* (c. XII); *Hradec Králové*, g. *Königgrätz*; castrum, civitas (1073) 371, 5. (1130) 113, 5. (1183) 419, 20. *Gradicensis* (c. XIV) castellanus: Pertoldus (1195); Zuezlaus (1159). *Gradense* (sp. XII) territorium (1073) 369, 1. *Gradensis* (sp. XII) prep. Tezlin (1073). *Gradicensis* (sp. XII) archidiac. Slauon (1167).
Gradec, Hradez, Radez (sp. XIII); *Hradce*, g. *Hradzen*, d. p. *Střbro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1186) 428, 10. 435, 5, 25.
Gradec (or.), Nagradcu, Nagradku (sp. XII); *Hrádek*, g. *Erdberg*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; civitas (1073) 370, 10. possessio eccl. Boleslav. (1052?) 362, 1. terra eccl. Znoymensis ibd. (cc. 1131) 123, 5.
Gradek (or.), Gradecz (c. XVIII), *Hradec* (sp. XIII); *Hradec*, g. *Grätz*, Sil., d. p. *Opava*, g. *Troppau*; castrum (1078) 84, 5. (1183) 419, 25.
Gradech Levi; in Levo Gradech (c. XIII); *Levý Hrádek*, d. p. *Smíchov*; castrum ubi christianitas incepta est; terra eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 15.
Gradensis (*Grado*) patriarcha Dominicus (1052) 52, 10.
Gradis (or.) ; *Klášter Hradiště*, g. *Kloster prope Hradiště* *Minichovo*, g. *Münchengrätz*; monium ord. Cist.; abb.: Theodoricus (1184 sq.).
Gradisc (or.), Gradišč (c. XVII), *Gradis* (sp. XIII); *Hradiště*, g. *Kl. Hradišč*, monium. s. Stephanus prothomart. prope urbem Olomuc (1078) 83, 10. 86, 5. (1126) 111, 5. (1154/9) 191, 5. (1160) 194, 5, 30. (1195) 318, 10. (1196) 319, 1. Abbates: Blasius (1160); Georgius vulg. idiomate Jura (1154/9); Johannes (1078); Michael (1174); Theodericus (1185).

Gradisce (c. XV), *Hradiště* prope *Hořice*; villa quondam monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
Gradische (or.) ; *Hradiště prope Pardubice*; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30.
Gradisci (sp. XII) locat.; *Hradiště prope Sadská*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 376, 15, 20.
Gradisci; U gradisci (sp. XII); *Hradiště*, ubi piscatores monii. Lutomisl. (1167) 413, 1.
Graman (c.), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Gramastetten, Austr. Sup., d. p. *Linz* (1110) 106, 25.
Granice (or.), *Hranice*, g. *Mährisch Weisskirchen*; locus ecclesiae Raygradensis (1169) 218, 25.
Gratia Dei; *Gottesgnaden*, Sachsen, Rgb. *Magdeburg*, distr. *Kalbe a. d. Saale*; monium (1151) 173, 5. (1167) 211, 10.
Grazt (c. XIV), *Chrast* (?), quondam villa, ubi curtille monii Ossek (1196) 320, 10.
Greceline (sp. XII) locat.; villa ubi terra et custos eccl. Wissegrad. (1088?) <385, 5>.
Greci (sp. XIV) negotiatores (cc. 1057) 363, 35. Graecorum imp.: Emanuel (1151); Michael (869).
Grededor (sp. XIII); *Hrděbor*; frater Vacemili, testis (1125/40) 401, 25. 434, 10. Cf. Girdebor, Hgrdiebor.
b. **Gregorius** (sp. X) papa (memoratur 973) 346, 20.
Gregorius (c. XI) VII papa (1073) 63, 20. 65, 20. 67, 15. (1074) 68, 20. 69, 20. 70, 15. 72, 15. 73, 15. 74, 25. 76, 5. 77, 10. (1075) 79, 1. 80, 5. 81, 1. (1080) 87, 15.
Gregorius (sp. XIV) VIII papa (1187) 441, 5.
Gregorius (or.), presb. card. tit. Calixti (1145) 145, 30.
Gregorius (or.) diac. card. ss. Sergii et Bachi (1144) 140, 1. (1145) 145, 35.
Gregorius (c. XI) legatus sedis apostolicae (1073) 63, 20. 64, 5. (1074) 68, 25. 69, 25.
Grie (ed.), fortasse apud *Kottes* in Austr. Inf., praedium monii Gottwicensis (cc. 1124) 108, 25.
Griebach, Adelbero de —, nob. Austr. (1125) 110, 15.
Gritoouo v. *Grutouo*.
Griwcicih (c. XV) locat.; *Hřivčice*, nunc *Rivčice*, g. *Pflanžendorf*, d. p. *Louny* g. *Laun*; villa ubi terra monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
Gromnice, Grommicae (or.); *Hromnice*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; (1180/82) 267, 1.
Gronek (c. XIV); *Hronek*; testis (1185) 278, 30.
Grosnata, Grosneta v. Groznata.
Grosskonreuth v. *Chunrewt*.
Gross-Priesen, b. *Březno Velké*, v. *Nabrezine*.
Gross-Senitz, b. *Senice* v. *Scennicze*.
Groznata (or.); *Hroznata*; prep. Melnicensis (1146/8) 163, 15. 165, 5.
Groznata (sp. XII) prep., tradens monio. Lutomislensi villam Olsan (1167) 414, 1.
Groznata (or.), Roznata (or.), castellanus de Cladzco (1169) 218, 1. 219, 5.
Hroznata (c. XIV) pincerna ducis Boh. (1180) 261, 15.
Groznata, Groznata, Grosneta (or.), camerarius ducis Boh. (1183) 270, 20. 271, 15. (1184) 274, 20. de Perüz (1184/5) 276, 10. (1185) 278, 30. 279, 5.

280, 10. summus curie camer. (1185) 424, 5.
nobilis (1186) 282, 1. (1188) 293, 10. Crispus
(1189) 296, 30. 297, 1 sq. de Peruz (1178/89)
443, 5. Frater eius Mesco (1186 sq.) Filii eius
Willelmus et Olricus (1186).
Groznata (*or.*) filius Cezeme (1189) 297, 25. Frater
eius: Ernestus (1189).
Groznata (*or.*) Calvus [primas Boh.] (1183) 270, 25.
dispensator ducis Boh. (1184/5) 276, 15. (1185)
277, 20.
Groznata (*or.*) de primatum Boemie clariori ste-
mate (1197) 323, 25. comes et amicus Henrici
ducis et epi (1197) 326, 1, 5. 328, 25. 329, 20.
Sorores eius: Judita et altera, quae est in Po-
lonia (1197). Cognati: Bleh, Hgrdiebor, Zde-
slaus (1197).
Groznata (*or.*), donator circuitus Ceaslau (saec.
XII ex.) <59, 20>. 365, 10.
Hrosnata (*c.* XIV) testis (1180) 261, 20.
Roznata (*or.*) testis (1197) 331, 5.
Groznata (*sp.* XII) piscator eccl. Wissegrad. in
villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
Groznata (*sp.* XII) pistor eccl. Wissegrad. (1088?)
385, 15, 20.
Grubouic (*sp.* XII); *Roubovice*, d. p. Chrudim :
villa, apud quam silva monii Lutomisl. (1167)
414, 5.
Grudim v. Hrudim.
Grunzuulti pagus [*circum Traisen in Austr. Inf.*] (888) 28, 20.
Grusovan, *locat.* Grusouaz (*or.*); *Hrušovany*, g.
Grusbach, d. p. Znojmo, g. Znaim ; villa, ubi
terra eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5. villa
hospit. Hierosolymitani Pragae (1158/69) 215, 30.
Grussoua (*sp.* XII); *Hrušová* d. p. Vys. Mýto, g.
Hohenmauth ; villa monii. Lutomisl. (1167)
414, 10.
Grutouo, Gritoouo (*or.*), Grutou (*sp.* XII) distric-
tus denominatus ab arce Hrutow [de cuius situ
v. Pekař in: *Sborník prací žáků Gollových*,
pag. 108] (1167) 413, 1. provincia (1186) 285,
15. forum ad eccl. Lutomisl. pertinens ibid.
(1167) 414, 10.
Gruzineuizi (*sp.* XII) *locat.*; *Hružiněves*, quondam
villa eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 10, 25.
Guclinvs, Gueslinus (*or.*), Guelinus (*sp.* XIV),
donator terrae Bocudicich (s. XII ex.) <59, 20, 35>
365, 10.
Gug (*sp.* XII); *Huk*? ; vinitor eccl. Wissegrad. in
villa Sitinich (1088?) 374, 1, 15. Cf. Huc.
Guichardus, prefectus urbis Bavenberch (1151)
173, 1.
Guido (*or.*), presb. card. tit. s. Crisogoni (1145)
145, 30.
Guido (*c.* XV), Gwido (*c.* XII), Wido (*c.*), diac.
card. et apost. sedis legatus in Bohemiam desti-
natus (1142) 135, 5. (1143) 137, 10, 40. (1146)
149, 5. 150, 5.
Guido (*or.*), diac. card. ss. Cosmę et Damiani
(1144) 140, 1. (1145) 415, 35.
Guido (*c.* XII), [s. Mariae in Porticu] diac. card.
legatus apost. in Poloniam missus (1148) 165, 20.
Guido (*or.*), minister altaris in Romana eccl. (1144)
140, 1.
Gumpoldus (*c.* XVI) de Buben (cc. 1170) 224, 10.
Gumpolt (*or.*) testis (1174/8) 254, 5.

Gumpoldus, Cumboldus (*or.*), cuius filii Cuno
(1193) 309, 1. (1192/3) 311, 5. Detheleb (1180/2)
266, 20. (1192/3) 311, 5. Gumboldus (1192/3)
311, 5.
Gumboldus, Cōmboldus (*or.*), frater Dietlebi (1193)
311, 1, 5. Pater eius: Cumboldus 311, 5.
V. et. : Gundpold.
Gumprecht, Gumbreht, Gumpprech (*sp.* XIII), cu-
rialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
Gunprech (*sp.* XIII) donator villa Pritulenowo
(1186) 437, 10, 25.
Gundalperht (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis
(903/906) 34, 20.
Gundpold (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906)
34, 25.
Gundpoldus (868) 6, 30. *V. et.* : Gumpoldus.
Gundradis (*c.*) coniux Engildeonis (1087) 50, 20.
Guntharius (*ed.*), Guntherius, Gvnterius (*sp.* XIII)
heremita (1019) 49. († 1045) 353, 15.
Gurcensis (*Gurk* in Carinthia) eccl. epalis (1173)
236, 30. Epi. : Henricus I (1170 sq.); Romanus I
(1162); Romanus II (1174 sq.). Prep. : Romanus
(1170).
Guzoue (*or.*) *locat.*; *Hužová* (*Houžová*) Německá,
g. Deutschhause, d. p. Sternberg ; villa, ubi terra
eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Gwalech v. Hualco.
Gwido v. Guido.

H.

H., abb. Premonstratensis v. Hugo.
H. nuntius ecclesiae Salisburg. (1172) 232, 20.
H. fidelis et familiaris Adalberti arepi Salisb.
(1177) 248, 30.
Hadamarus (*sp.* X) abb. monii. Fuldensis (948)
340, 1.
Hadmarus (*c.* XIII) de Chvnringen (1185) 280, 5.
Hadericus (1055) 53, 5.
Hadrianus, Adrianus (*c.*) II papa (869) 8, 10.
(† 879) 17, 30.
Adrianus (*c.* XVII) IV papa (1154/9) 191, 55.
Haeinricus v. Heinricus.
Hageno (*c.* XIV) et Petrus filii Milgozti, testes,
(1196) 320, 20. *V. et.* : Agna.
Hainburg, opp. Austr. Inf. (1051) 51, 25.
Hainricus, Hainricvs v. Heinricus.
Hainv (*sp.* XIII); *Hajná*, *Hejna*, d. p. Strako-
nice ; villa monii. Brevnov (1045) 353, 20.
Halah v. Hualach.
Halazstat (*c.*), quondam locus prope Bamberg in
Bavaria (805) 1, 15.
Halberstadtensis, Halverstadensis (*Halberstadt*,
Sax., Rgb. Magdeburg), episcopatus (1133) 127,
20. ep. : Udalricus (1151).
Haldensleben, Althaldensleben, Sachsen, Rgb. Mag-
deburg, distr. Neuhaldeinsleben ; castrum (1192)
304, 20.
Hallensis (*c.* XVI), Reichenhall, Bav., Rgb. Ober-
bayern, abb. Adelhardus (1170).
de Hameringen (*ed.*), frater Isinrichi de Wichil-
dorf, testis donationis Richzae, ducissae Boh.
(1125) 110, 10.
Hana (*sp.* XIII), Haná, fl. in Moravia (1183) 419, 20.

- Hanata** (*c. XV*), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Hangenstein** (*c. X*), mons in Austr. Inf. inter *Greifenstein* et *Höflein a. d. Donau* (cc. 987) 42, 1.
- Haňovice**, *g. Haniowitz*, *v. Ganeiouici*.
- Harroz**, *v. Chadoldus* de — (1156).
- Hartebus**, Hartebus, Hartlebus, Hartlews (*or.*), Hartliebus, Hartliuus (*c. XIII*) camerarius epi. Prag. (1175) 244, 10. (1177) 247, 30. dapifer epi. (1184) 273, 30. (1190) 298, 30. (1184/92) 306, 5.
- Hartmannus**; filius eius Heinricus (1158/69).
- Hartmannus** (*or.*) de Mircov (1158/73) 237, 15.
- Hartwicus**, Hartwicus, Hartwick, Hertwicus (*or.*), Hartwigus (*c.*)
- Hartwicus, arep. Bremensis (1151) 172, 30. (1152) 173, 30. (1160) 193, 25.
- H(artwicus)**, arep. Magadaburgensis (1085) 91, 35.
- Hartwigus (*c.*) ep. Pataviensis, (847) 3, 30.
- Hertwicus (*or.*), ep. Ratisbonensis (1158) 178, 1.
- Hartwicus, frater Friderici, nob. Bavariae (1100/05) 105, 5.
- Hertwicus filius Adalberti comitis de Bogen (1142) 134, 20.
- Hartvik (*or.*) filius Ztrih, testis (1158/73) 237, 25.
- Hartwicvs (*or.*) testis (1186) 284, 15.
- Hertwicus (*c. XIII*) miles (1185) 280, 10.
- Haselbach**, civ. Bav., prov. Schwaben (1002) 48, 1.
- Hasilbach** (*c.*), Haselgraben, rivus in d. p. Linz (1110) 107, 1.
- Haslicht**, *b. Varhošť*, *v. Vargosci*.
- Hassegau** (1133) 127, 25.
- Hatho** (*sp. X*) arep. Maguntinus (900) 336, 20.
- Hatschein**, *b. Hejčín*, *v. Gaicin*.
- Hausbrunn**, *b. Úsobrno*, *v. Vsobren*.
- Havvel *v. Gallus*.
- Havelbergensis ep.: Anselmus (1152) 173, 30.
- Hedewic**, uxor Adalberti de Bogen (1142) 134, 20.
- Hejčín**, *g. Hatschein*, *v. Gaicin*.
- Heidenreichenstein** *v. Nacamic*.
- Heilbertus *v. Engelbertus*.
- Heimo** (*or.*) ministerialis Arnolfi regis (888) 28, 20.
- Heimo** (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Heimpreitisperr** (*ed.*), in vicinitate silvae in finibus Boh. sitae, quae monio Altahae Superiori traditur (1100/05) 105, 5.
- Heinz** (*sp. XIV*) testis (1100/07) 393, 15.
- Heinramus** *v. Emmeramus*.
- Heinricus**, Heinricus (*or.*), Hainricus, Heinricus (*c.*), Hendricus (*sp.*).
- Heinricus** (*c. XIV*) arep. Maguntinus et archicanellarius Germaniae (1144) 143, 5.
- [**Heinricus I**]. ep. Brixinensis (1172) 231, 25.
- Heinricus** electus Salisburg. *v. Henricus* prep. Perhtesgadensis.
- Heinricus**, ep. Gurcensis (1170) 220, 1. 223, 5. (1172) 231, 10, 25. (1173) 236, 25. (1174) 239, 25. († 1174) 241, 10.
- Heinricus**, -cv*s* (*or.*), Heinricus (*c. XV*), Haeinricus, Heinricus (*c.*) II alias Steico (*or.*), Stico, Sdico (*c. XII*), Sdyco (*c. XIV*) ep. Olomucensis (1130) 115, 1. (1131) 116, 5. 117, 5. 121, 10. 124, 10. 126, 20. (cc. 1140) 129, 15. (1141) 131, 20. (1142) 132, 15. 133, 20. 134, 5 sq. 135, 1—25. 136, 10, 25.
- 269, 25. (1143) 137, 25. (1144) 140, 15. 141, 20. 143, 20. 144, 10. (1145) 145, 1. 146, 20. 147, 5, 20. (1146) 149, 1. 150, 5, 25, 35. (1147) 153, 20. 154, 1, 10. (1142/8) 156, 20. 157, 5. (1143/8) 158, 20, 35. (1146/8) 162, 25. 163, 5. 164, 10. (1148) 165, 20. (1149/50) 166, 15. (ante 1150) 168, 10. (cc. 1150) 169, 30. 170, 20. 171, 1. (1151) 171, 20. †: (1153/8) 183, 1. (1167) 413, 10. (1174/8) 254, 30. (1178/81) 262, 25.
- Heinricus** (Brecislaus) ep. Prag. *v. Heinricus* prep. Wissegrad.
- Heinricus** (*c. XIV*) I, ep. Ratisponensis (1144) 142, 25. (1152) 173, 30.
- H[enricus]**, praep. Perhtesgadensis (1170) 220, 1. arep. Salisburg. electus (1174) 239, 25. 241, 5.
- Heinricus**, Heinricus (*or.*), Hainricus (*sp. XIII*), Brecizlaus (*sp. XIII*), Henricus qui et Brecislaus dictus est, prep. Wissegrad. (1181) 264, 25. (1180/2) 266, 1. ep. Pragensis (1182) 267, 15. (1183) 270, 20. 271, 20. 420, 15—25. 421, 1. 422, 10. (1184) 273, 1. 274, 15. (1184/5) 276, 10. (1185) 279, 10. 424, 20. 425, 1, 10. (1186) 281, 30. 285, 20. filius ducis Henrici 286, 10. (1187) 287, 20—30. 289, 15. (1188) 292, 10. 293, 25. (1189) 295, 35. 297, 5, 15. (1178/89) 443, 5. (1190) 298, 20. 301, 1, 35. (1191) 303, 5. (1192) 304, 1, 20. (1184/92) 305, 10, 15. 307, 1, 20. 308, 1—20. (1193) 309, 5. 310, 5. dux et ep. Boem. (1194) 311, 20, 25. 312, 1, 20. 313, 10. 314, 20. 443, 35. dux Boemor. et ep. necnon marchio Mor. (1195) 445, 20. dux et ep. Boem. (1196) 319, 30. 320, 15. (1195/7) 321, 20. (1197) 324, 30. 325, 30. 326, 25. († 1197) 328, 30.
- Heinricus** (*or.*), decanus Pragensis (1146/8) 163, 15.
- Heinricus** (*c. XV*), magister eccl. Wissegrad. (1143) 138, 10.
- H[enricus]**, magister, sacri palatii imp. protonotarius (1158) 180, 25.
- Heinricus** (*or.*) notarius ducis [Friderici] (1184/5) 276, 10.
- Heinricus**, Heinricus (*or.*), Hainricus (*sp. XIII*) abb. de Breunov (1169) 217, 25. 219, 1, 15. (1177) 246, 1. (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1189) 297, 15. (1178/89) 443, 5. (1191) 303, 1. (1194) 444, 1. (1169/94) 316, 15.
- Henricus**, abb. Laureshamensis (1159) 192, 1.
- H[enricus]**, abb. s. Petri Saltzburgensis (1170) 220, 1. 222, 1. (1172) 235, 20. (1173) 236, 25.
- Heinricus** (*or.*) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
- Henricus II**, Romanor. rex (1002) 48. (1012) 350, 30.
- Heinricus** (*c.*) III, rex Roman. (1040) 49, 20. (1046) 51, 20. (1051) 51, 25. (1052) 52, 10. (1055) 53, 5. (1056) 53, 15.
- Heinricus**, Heinricus (*sp. XII*) IV, Roman. rex (1061) 60, 20. (1070) 367, 15. (1077) 81, 30. (1081) 89, 5. imperator (1085) 91, 5. (1086) 93, 35. 95. (cc. 1088) 97, 35. (1092/6) 391, 20. Coniux: Bertha (1077).
- Heinricus V**, rex Romanor. (1108) 106, 5. imperator († 1126) 404, 20.
- Heinricus VI**, rex Rom. (1190) 298, 1. imperator (1191) 301, 10, 20. 302, 1 sq. (1192) 304, 20. 307, 15, 25. 308, 1—20. (1194) 311, 15. 312, 1.
- Heinricus** (II, Jasomirgott) dux Bavar. et marchio Austriae, patruus Friderici I regis (1156) 174,

10, 20. 175, 5. dux Austriae (1158) 178, 1. 180,
25, 30. (1163) 202, 5. (1171) 228, 30. Coniux :
Theodora (1156).
Heinricus (*c. X*) dux Bauuariorum, nepos Ottonis I.
imp. (973) 344, 30. (cc. 987) 41, 20.
Henricus (*Superbus*), dux Bavariae et Saxonie
(1132) 404, 25. (1139) 407, 10.
Henricus (Leo) dux Bawariae et Saxonie (1152)
410, 20. (1156) 174, 20. (1163) 202, 1. (1174)
240, 30. (1192) 304, 20.
Heinricus qui et Brecislaus, dux Boh. *v.* Hein-
ricus *p r e p.* W i s s e g r a d e n s i s .
Heinricus, Henricus (*or.*), Hainricus (*sp. XIII*),
frater Wladizlai ducis et regis Boh. (1146/8)
163, 20. 165, 5. (1159) 193, 1. (1160) 195, 5.
196, 10. 198, 20. (1165) 203, 10. 205, 15. (1167)
412, 20. (1169) 217, 20. († 1186) 283, 10. patruus
Friderici ducis Boh. 434, 5, 25. Uxor eius :
Margareta (cc. 1186). Filius : Heinricus Breci-
zlaus ep. et dux.
Henricus dux donator terrae Lagouicah (saec. XII
ex.) 59, 20, 30. 365, 10.
Henricus, marchio [Austriae] (1002) 48, 1.
Heinricus, marchio Morauię *v.* Wladizlaus.
Henricus, marchio Tusciae (1167) 210, 20.
Henricus, comes (1056) 53, 20. (1061) 61, 1.
H[enricus] comes de Dietz (1158) 180, 25.
Heinricus (*or.*) comes de Witin, [filius Conradi
marchionis] (1165) 203, 15.
Henricus (*or.*) prefectus de Aldenburch (1189)
295, 35.
Heinricus (*or.*) prefectus urbis Donin (1160) 198, 20.
Heinricus (*ed.*) burggravius Ratisponensis (1179)
259, 10. Frater eius : Fridericus (1179).
Henricus (*c. XIV*), castellanus Sathensis (1159)
193, 5.
Heinricus (*or.*), prefectus Wissegradensis (1160)
196, 20.
Heinricus (*c. XIV*), Hendricus (*sp. XIII*) subagaso
ducis Boh. (1185) 279, 10. agaso (1187) 289, 20.
440, 20.
Hainricvs Ketlich (*sp. XIII*) habens villam Tu-
rane (1115) 401, 20. (1186) 433, 20.
Heinricus (*or.*) Chideliz, testis (1160) 198, 20.
Fratres eius : Bertholdus, Sifridus.
Heinricus filius Hartmanni (1158/69) 215, 20.
Heinricus de Altendorf et frater eius Fridericus
(1179) 259, 15.
Heinricus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
Heinricus Kersichouiz (*or.*) (1186) 282, 20.
Heinricus (*c. XII*) de Loman, testis (1188) 294, 25.
Heinricus (*or.*) frater Diwisi, testis (1193) 309, 10.
Heinricus (*c. XIV*) et Lutolphus, filii Wintheri,
testes (1196) 320, 20.
Heinricus (*or.*) Nescherath [= filius Načeradi]
(1195/7) 323, 5.
Heinricus (*c. XII*) frater Boguzlai, testis (*s. XII*
ex.) 331, 30.
Heinricus (*or.*), frater Rödulfi, ministerialis eccl.
Misinensis (1160) 198, 25.

Hejkovice al. *Ujkovice v.* Vykouicah.
Helicha (*or.*) ducissa, uxor Ottonis ducis Boem.
(1189) 295, 25.
Helie (*sp. XIII*) filius Drisizlaus (1183).
Helmwin (*c.*) nobilis in comitatu Arbonis (903/906)
34, 25.

Helpendorph (*or.*), Grosshelfendorf, Bav., *Rgb.*
Oberbayern, *distr.* Rosenheim (950) 36, 20.
Helstre (*or.*); die Elster (*Weisse Elster*), fl. Sax.
(1165) 205, 1, 5.
Hemerammus *v.* Emmeramus.
Hendricus, Henricus *v.* Heinricus.
Heraldus *v.* Heroldus.
Herazt *v.* Hrazt.
Herbipolis *v.* Wirziburh.
Herbitz, b. *Hrbovice v.* Hribovici.
Hercaz *v.* Gehercaz.
Herkenbertus *v.* Erkenbertus.
Herduricus (*ed.*), testis donationis Gerbirgae, du-
cissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Heridel (*sp. XIII*); *Hrdly*, d. p. *Litoměřice*, g.
Leitmeritz; villa monii Brevnov. (993) 349, 1.
Hermanicz (*sp. XIV*), fortasse *Heřmanice*, d. p.
Mor. *Krumlov*, g. *Mähr.* *Kromau*; ubi eccl.
cum iure patr. ad monium. Cunicz. spectans
(1173) 416, 20.
Hermannus, Hermann, Herimannus (*or.*),
E r m a n n u s (*c.*).
Hermannus (*c. XII*), ep. Augustensis (1132) 127, 5.
Hermannus, ep. Constantiensis (1152) 173, 30.
Hermannus (*c. XII*) ep. Pragensis (1100/07) 105,
25. (1115) 394, 30. 399, 15. (1118) 108, 15. († 1186)
432, 15, 25.
Hermannus, Herimannus (*c. XIII*) ep. Uerdensis
(1159) 191, 30. 192, 5. (1165) 203, 10.
Hermannus (*or.*) Ermannus (*c. XVI*) can. Pragen-
sis (cc. 1170) 224, 5. archidiac. Bechinensis (1177)
247, 30. (1175/8) 251, 5. (1180/2) 266, 5. (1184)
273, 15. *p r e p.* P r a g e n s i s (1184) 274, 15.
(1185) 424, 25. (1189) 297, 15. (1190) 298, 25.
maior prep. Prag. (1184/92) 306, 5.
Herimannus (*c. XII*), cancellarius Henrici IV im-
peratoris (1086) 95, 5.
Hermannus archipresbiter (1184/5) 276, 10.
Hermannus (*or.*) abb. de Pomuk (1188) 293, 25.
Hermannus (*or.*) abb. de Sedlec, Selliz (1188)
293, 25. (1189) 297, 20.
Hermannus, dux Carinthiae (1174) 237, 25.
Hermannus (*c. XIV*) comes de Cuich (1144) 142, 30.
Herimannus, comes de Wincenburch in Saxonia
(1151) 173, 1.
Hermannus (*or.*) filius Marcuardi, Herman Mar-
quartic, agazo, marscalcus ducis Boh. (1175)
244, 10. (1177) 246, 1. (1175/8) 251, 10. (1174/8)
254, 10. camerarius ducis (1177) 247, 25. (1183)
270, 25. (1187) 289, 25. (1188) 294, 1. (1189)
297, 20. (1192) 307, 1. (1197) 326, 30. Fratres
eius : Gauel, Zauise (1175 sq.). Filii eius : Benes
et Marquardus (1197).
Hermannus (*sp. XIV*) castellanus de Kladzko
(1195) 445, 35.
Herimannus (*or.*), prefectus Misinensis (1165)
203, 15.
Hermannus de Kazelsdorf, nob. Austr. (1125)
110, 15.
Herman (*facs.*) filius Hugonis (1175/8) 251, 10.
Hermannus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
Hermannus (*or.*) privignus Rudolfi (1180/82) 266, 25.
Hermannus (*or.*) filius Wilhelmi, Willamowiz (*or.*)
nob. Boh. (1183) 270, 25. 271, 20. (1184) 274, 5.
(1192) 307, 5. (1193) 310, 10. (1195/7) 323, 10.
Hermannus (*sp. XIII*) de Mirkov (1186) 436, 10,
25. 437, 5.

- Herman (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
 Hermannus (*or.*) frater Bogussae castellani de Cladscō (1189) 297, 20.
 Hermannus (*or.*) testis (1192) 306, 35.
 Herman (*or.*) testis (1194) 313, 20.
 Herman (*or.*) filius Bertoldi de Zebrin (1197) 326, 30. Frater eius Szezema.
- Hermanicus**, Hermericus (*c.*) ep. Pataviensis (873) 13, 40. 14, 1. 15, 1.
Heroldus, Heraldus (*sp. X*) arep. [Salisburg.] (948) 340, 5. 341, 20, 30.
Herrnbaumgarten v. Poumgartun.
Hersfeldense monium, Herveldensis congregatio (*c.*); *Hersfeld*, Hessen-Nassau, *distr. Kassel*; (1087) 96, 30. (1133) 127, 25.
Hertwicus v. Hartwicus.
Herzberg in Saxonia, castrum (1192) 307, 20.
Hesperia (873) 13, 10.
Heual v. Hual.
Hgrdiebor (*or.*); *Hrděbor*, cognatus Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 5. *V. et.*: Girdebor, Gredebor.
Hidchice et altera Hidchice (*sp. XIII*); *Hydčice Malé* et *Hydčice Velké*, *d. p. Strakonice*; villa monii. Brevnov (1045) 353, 15.
Hieronymus v. Jeronimus.
Hierosolyma, Hierosolymitanum hospitale *v. Jerusalem*.
H[ildebrandus] presbyter cardin. basilicae XII apostolor., legatus sedis apost. (1172) 234, 15.
Hildibaldus (*or.*), ep. [Wormatiensis] cancellarius Ottonis III (991) 43, 5.
Hillinus, arep. Trevirensis (1152) 173, 30.
Hinco (*sp. XIV*) de Serotin (1187) 441, 5. *V. et.*: Heinricus.
Hinec (*sp. XII*); *Chýnek?*; ministerialis eccl. Wissegrad. Knazawesi (1088?) 380, 10, 20.
Hinica (*sp. XIII*); *Chynica*; de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Hinov (*sp. XII*), *locat.*: Hinone [*recte*: Hinoue] (*c. XII*); *Chýnov d. p. Tábor*; quondam arx provincialis (1167) 413, 5. provincia (1130) 113, 10.
Hirdeta (*sp. XIII*); *Hrděta*; filius eius Ozel (1183).
His, Chis, Kis (*or.*); *Chýše*, *g. Chiesch*, *d. p. Žlutice*, *g. Luditz*; Cstibor de — (1169 sq.).
Hiski (*or.*), Česky, quondam inter Lukov, Podmole (*g. Baumöhl*) et Mašovice Velké (*g. Großmaispitz*), *d. p. Znojmo*, *g. Znaim*; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
Hysle v. Hizleh.
Hispaniae partes (807) 2, 15. Hyspanie regnum (1160) 197, 15.
Hizleh (*or.*) *locat.*; *Hysle*, *d. p. Kyjov*, *g. Gaya*; villa ubi terra eccl. Spitigneve. (cc. 1131) 122, 5.
Hizzo (*ed.*), ep. Pragensis (1024) 49, 10.
Hlavno Kostelní v. Glawen.
Hlina v. Glina.
Hlinné, g. Lihn, v. Glinen.
Hlúčov v. Glusow.
Hlyztina (*c. XVI*); *Chlustina*, *d. p. Hořovice*; Ztrezivoy de — (cc. 1170) 224, 10.
Hlmečs (*or.*), Hulmez (*c. XIII*), Hlumec (*sp. XIII*), Nachlumcy (*sp. XIII*); *Chlumec* quondam arx prope *Chlum*, *g. Kulm*, *d. p. Ústí n. L.*, *g. Aussig*; thelonium (993) 349, 10. (cc. 1057) 55, 10. 363, 25.
- Hlodowicus v.** Ludovicus.
Hlubehice (*sp. XIII*); *Hlubčice*, *g. Leobschütz*, *in Silesia Borus.*, *Rgb. Oppeln*; (1183) 420, 1.
Hlubočany, *g. Hobitschau* *v. Glubocaz*.
Hluboki (*c. XIV*); *Hluboká*, *g. Tiefenbach*, *d. p. Kadaň*, *g. Kaaden*; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
Hluboký v. Glubochi.
Hluchov v. Gluchou.
Hludoicus, Hludouiclus, Hludowicus *v. Ludovicus*.
Hlum (*sp. XIII*); *Chlum*; terminus silvae apud Sebranice, *d. p. Boskovice* (1043) 352, 1.
Hlumec v. Hlmečs.
Hluthorius v. Lotharius.
Hněvnice, g. Hniemitz v. Gneunici.
Hněvotín, g. Nebotein v. Gneuotine.
Hnojice, g. Gnoitz v. Gnoici.
Hobitschau, b. Hlubočany v. Glubocaz.
Hobscouiz (*sp. XIII*); *Hobšovice*, *d. p. Slaný*, *g. Schlan*; Vescemilus de — (1185).
Hobži Staré, g. Althart, v. Gobza.
Hoc (*c. XIII*); *Hok*; campanarius eccl. Lutomeric. (cc. 1057) <56. 10>.
Hochauihc, Hohauich, *locat.*: Hochauicah, Hohauich (*sp. XIII*); *Chocenice*, *g. Kocenitz*, *d. p. Plzeň*, *g. Pilsen*; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 15, 20. (1186) 433, 20.
Hodata (*sp. XIII*) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.
Hodonín, g. Göding v. Godonin.
Hodow (*c. XIV*); *Chodov*, *d. p. Král. Vinohrady*, *Kgl. Weinberge*; (1185) 278, 30.
Hodoviz (*or.*); *Hodovice*, *g. Hodowies*, *d. p. Kralovice*; villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 10.
Höllbach v. Swrbaha.
Hogir (*or.*), Hoier (*c. XIV*); *Ojř*; de Radoniz, testis (1196) 320, 15. (1195/7) 323, 10.
Hoier (*or.*) testis (1192) 307, 1.
Hohauich, Hohauicah *v. Hochauihc*.
Hohenwalte (*ed.*) Adalpertus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Hoika (*c. XVIII*); *Chojka?*; testis (1183) 270, 25.
Hoier v. Hogir.
Hole (*sp. XIII*) silva circum villas Wpolome et Wranow iacens (1183) 419, 5.
Holec (*sp. XII*) sutor mardurinarum pellum, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Holecs (*sp. XIII*); *Koleč*, *d. p. Slaný*, *g. Schlan*; villa eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 1.
Holešov, g. Holleschau v. Golesouici.
Holín v. Nagolini.
Holinsteine (*ed.*) Adalpertus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Holocrewi (*sp. XIII*); *Holostřevy*, *g. Holletzrieb*, *d. p. Stříbro*, *g. Mies*; villa monii Cladrub. (1186) 427, 1.
Holofernes (*or.*) capellanus Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.
Holomuc v. Olomuc.
Holonohy v. Golonoze.
Holostřevy, g. Holletzrieb v. Holocrewi.
Holzhus (*sp. XIII*) in Thuringia, villa monii Fuldensis (1012) 351, 1.
Honata (*or.*), Chonata (*sp. XIII*) [nob. Boh.] testis (1185) 425, 1. (1194) 315, 10. Frater eius: Bogutha (1185 sq.).

- Honezowiz, *locat.* Genezouicah, -cich (*sp. XIII*) ; Honosice, *g.* Honositz, *d. p.* Střibro, *g.* Mies ; villa, ubi terra et mansiones monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 25. (1186) 428, 20. 436, 5, 25.
- Honika (*sp. XII*) ; Choňka ; piscator eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Honorius (*sp. XII*) II papa (1126) 404, 20.
- Honouci (*or.*), fortasse Hunkovice prope Židlochovice, *d. p.* Hustopeč, *g.* Auspitz ; villa eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
- Horeuicich (*sp. XIII*) *locat.* ; fortasse Hořovice, *g.* Torowitz, *d. p.* Blatná ; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1186) 436, 25.
- Hořice, *g.* Hořitz v. Goricih.
- Horšov v. Gorsov.
- Hospitale s. Johannis Iherusalem v. Jerusalem.
- Hostas v. Ostas.
- Hosten v. Gozten.
- Hostěradice, *g.* Hosterlitz, v. Gozteradici.
- Hostětice v. Hoztetiz.
- Hostice, *g.* Kastanitzerbach v. Gestice.
- Hoštice v. Goseticih et Ozcicich.
- Hostín v. Gosteni.
- Hostivář v. Goziwar.
- Hotacsá (*sp. XII*), Hotaca (*XIII*) ; Chotata ; filius Modlatae, ministerialis eccl. Wissegrad. in suburbio Satcensi (1088?) 384, 5, 10, 20.
- Hoten v. Goten.
- Hotes (*sp. XII*) ; Chotěš ; plaustrifex eccl. Wissegrad. in villa Suitici (1088?) 383, 15, 20.
- Hoteše (*c. XIII*), Gostesse (*sp. XIV*) ; Chotěš ; rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Raduyne (cc. 1057) 57, 10. 364, 25.
- Hoteseuich, *Chotesewic, *locat.* Hoteseuicah, -cich (*sp. XIII*) ; Chotěšovice, nunc Malý Chotěšov, *g.* Klein-Chotieschau, *d. p.* Střibro, *g.* Mies ; villa, ubi mansiones monii. Cladrub. (1115) 396, 5. 399, 25. (1186) 428, 20.
- Hotesoue (*c. XIII*), Hotissove (*sp. XIV*) *locat.* ; Chotěšov, *g.* Chotěschau, *d. p.* Roudnice, *g.* Raudnitz ; villa, ubi hospitalis terra ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 57, 20. 364, 30.
- Hoteseuich, Goteseuicah (*sp. XIII*) ; Chotěšov, *g.* Chotieschau, *d. p.* Střibro, *g.* Mies ; villa, ubi insula humuli monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
- Hotetoue (*c. XIII*), Hotetove (*sp. XIV*) ; Chotětov, *g.* Kuttental, *d. p.* Ml. Boleslav, *g.* Jung-Bunzlau ; villa, ubi homo ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 58, 15. 365, 1.
- Hothovici (*or.*) ; Chotusice, *d. p.* Čáslav ; villa monii. Sedlec (1142/8) 156, 30.
- Hotisi (*sp. XII*) *locat.* ; Chotýš, *d. p.* Český Brod, *g.* Böhm. Brod ; villa ubi homines eccl. Wissegrad. (1088?) 376, 5, 20.
- Hotissove v. Hotesoue.
- Hotsov (*or.*), *locat.* : Hotsoue (*c. XIII*), Hotsove (*sp. XIV*) ; Chodžov al. Kožov, *d. p.* Louny, *g.* Laun ; villa ecclesiae Lutomeric. in Satcensi provincia (cc. 1057) 56, 15. 58, 15. 363, 20. 365, 1.
- Hotunie (*sp. XIV*) rivulus, Chotouňský potok, (1045) 355, 10.
- Houensis (*c. XVI*), Bischofshofen, Salzburg, *d. p.* St. Johann, praep.: Adalbertus (1170) 220, 1.
- Hovořovice (alias Hovorčeves) v. Gouoricse.
- Hozee (*c. XIII*) filius Asinus, miles (1140/48) 155, 5.
- Hoztetiz, *locat.* : Gosteticich (*sp. XIII*) ; Hostětice quondam villa monii. Cladrub. sita prope Štiny, *d. p.* Horšuv Týn, *g.* Bischofsteinitz ; (1186) 436, 5, 25. 437, 5.
- Hrabagiskeit (*or.*), in ducatu Privinae (860) 6, 5. Hrabysa, Hrabise v. Grabis.
- Hrabercl (*c. XI*), Chrabec, *d. p.* Louny, *g.* Laun, villa eccl. Wissegr. (1100/07) 105, 30.
- Hradčany v. Gradcane.
- Hradec Králové, *g.* Königgrätz v. Gradec.
- Hradec Levý v. Gradech Levi.
- Hrádek, *g.* Erdberg, v. Gradec.
- Hradez v. Gradec.
- Hradiště v. Gradište, Gradišce, Gradišche, Gradišci.
- Hradištko v. Gradišci.
- Hranice, *g.* Mähr. Weißkirchen v. Granice.
- Hrapa (*sp. XII*) ; Chrapa ? ; servus eccl. Wissegrad. in villa Noztuleh (1088?) 377, 15, 25.
- Hrastoucīch (*or.*) *locat.* ; Hrastovice, villa quondam ibi sita, ubi nunc est silva Hrastovec inter Dražůvky et Veteřov d. p. Kyjov, cum terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
- Hrazt, Herazt, Crazt (*sp. XIII*) ; Chrast, Chrastov, *d. p.* Střibro, *g.* Mies ; villa monii. Cladrub. (1186) 435, 10–20.
- Hrbovice, *g.* Herbitz, v. Hribovici.
- Hrdly v. Heridel.
- Hrdnoš v. Gerdon, Gherdoin.
- Hřebčín, *g.* Reptschein v. Repsine.
- Hredi, praevidens in partibus Saxonie (805) 1, 10.
- Hren (*c. XVII*) ; Chřen ; testis (1195) 318, 15. V. et: Chreno.
- Hribovici (*or.*) ; Hrbovice, *g.* Herbitz, *d. p.* Ústí n. L., *g.* Aussig ; villa hospitalis Hierosolimitani (1169) 217, 20.
- Hriunatecz (*c. XIII*) ; Hřivnatec, locus iuxta quem campus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 15.
- Hrobeniky, Hrobnik (*sp. XIII*) ; Hrobníky, *g.* Gröbing, in Silesia Borus. distr. Leobschütz, b. Hlubčice ; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 420, 1, 5.
- Hrobertus (*sp. X*) Barep. Mogontinę eccl. (973) 344, 25.
- Hropoň (*c. XV*), Hropoň ; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Hrosnata, Hroznata v. Groznata.
- Hrubějice v. Glupcicih.
- Hrudim, Grudim (*sp. XII*), *locat.* : Hrudimi (*c. XII*) ; Chrudimi (*sp. XIII*) ; Chrudim ; castrum, civitas (993) 349, 15. (1088?) 375, 10, 25. (1130) 113, 5.
- Hrušová v. Grussoua.
- Hrušovany, *g.* Grusbach v. Grusovan.
- Hrut (*sp. XIV*) de Bucouin, testis (1173) 417, 1. Cf. Yrud.
- Hruťov v. Grutouo.
- Hual (*or.*), H u a l, He u a l, Hu a l a (*sp.*) ; Chval.
- Hual (*sp. XIII*) presbiter (1115) 400, 15. (1186) 433, 10.
- Hual (*or.*) testis (1194) 315, 15. Pater eius : Preda (1194).
- Heual (*sp. XIII*) donator aratri in Vnil (1186) 436, 25. 437, 1.
- Hual (*sp. XII*) vozidlnik in villa Dragliciüh (1088?) 378, 5, 15.
- Hual (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Branice (1088?) 382, 20. 383, 1.

Hual (*sp. XIII*) pistor monii. Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.
 Hwal, Huala (*sp. XIII*) carpentarius monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 25.
Hualach (*c. XII*), Hualah, Halah (*sp. XII*) ; *Chvaly prope Karlin*, g. *Karolinenthal* ; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20. villa canonicor. Wissegrad. (1130) 113, 15.
Hualata (*sp. XII*) ; *Chvalata* ; rudnik in villa Ugoscas (1088?) 384, 5, 10, 20.
Hualco, *H u a l c o*, *H v a l c o*, *G w a l e c h*, *H w a l e k*, *P h a l c o* (*or.*), *Q u h a l e c h* (*c.*) ; *Chvalek*.
 Hualco, Hualko, Hvalco, Gwalech, Phalco (*or.*) submagister [eccl. Prag.] (1177) 247, 30. can. (1180/2) 266, 10. custos eccl. Prag. (1190) 298, 30. thesaurarius (1194) 313, 15, 20. archidiac. Prag. (1195/7) 323, 5. (1197) 326, 25.
 Hualco (*or.*) can. et custos eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
 Hualco (*or.*), [alter] can. eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
Quhalech (*c. XIV*), *Chválek*, castellanus Vadizicensis (1159), 193, 5.
Hwalek (*or.*), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Huatym (*c. XIII*), *Chvatim* ; silva cum campo eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 5.
Hubaldus (*or.*), presbyter cardinalis tit. s. Praxedis (1144) 140, 1.
Huboki (*or.*) circuitus hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 10.
Huc (*c. XIV*) ; *Huk* ; testis (1185) 279, 1. *V. et. : Gug.*
Hudonicih (*c. XV*) locat. ; fortasse *Chodovice* d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz* ; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
Hugo (*c. XV*), prepositus eccl. Wissegrad. (1143) 138, 5.
Hvgo (*sp. XIII*) notarius ducis Boh. (1048) 358, 10.
H[ugo] I, abb. Premonstratensis (cc. 1150) 169, 30.
Hugo (*or.*), abb. de Podelasithch (1160) 196, 15.
Hugo de Kranichberg (1142) 134, 5.
Hugo ; filius eius Herman (1175/8) 251, 10.
Hugo (*c. XIV*) [frater Hoieri de Radoniz?] testis (1196) 320, 20.
Hulmez v. *Hlmeics*.
Humperht (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Hunpertus, s. Rufine ecclesiæ [= *Silvae Candidae*] presul (1052) 52, 10.
Huncice, g. *Hundschtz* v. *Vnchice*.
Hunkovice v. *Honouici*.
Hungaria v. *Ungaria*.
Hunnia (*sp. X*), que et *Auaria* appellatur (824/7) 333, 25. dux : *Tutundus* (824/7). *Hunni* (948) 340, 30.
Hunschau (*c. XIV*) [*perperam pro* : *Nimschan*] ; *Němčany*, g. *Niemtschau*, d. p. *Podbořany*, g. *Podersam* ; villa monii. Ossek (1196) 320, 10.
Hürka v. *Gorki*.
Huza (*sp. XII*) ; *Chúza* ? ; ministerialis eccl. Wissegard. in villa Knouizi (1088?) (379, 10).
Húzová (*Houžová*) *Německá* v. *Guzoue*.

Hvcscl (*or.*), *Huchi* (*c. XIII*) ; *Chouč*, g. *Kautz*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz*, villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56. 363, 20.
Hvogen (*or.*), *Chvojen*, collis prope *České Chvojno*, g. *Böh.-Kahn*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig* ; (1169) 217, 20. *V. et. Ohvoyne*.

I. Y.

Ichtershausen, distr. *Gotha*, monium (1147) 154, 10.
Idzenik, rusticus eccl. Lutomeric. (saec. XII ex.) 59, 15.
Igenis, *Igenisse* (*or.*) ; *Jeniš* ; filius Bozethe (1180/82) 266, 15. Cf. *Janis*.
Iheronymus v. *Jeronomus*.
Iherosolima, *Iherusalem* v. *Jerusalem*.
Illyricum (873) 13, 10.
Ylou (*sp. XIV*) ; *Jílové*, g. *Eulau* ; (1045) 355, 15.
Ilzisa (*sp.*), die *Ilz*, fl. *Bav.* prov. *Niederbayern* (1010) 48, 20.
Imarus (*or.*) ep. *Tusculanus* (1144) 139, 30.
Imram, *Imrammus* v. *Emmeramus*.
Indersdorf, monium *Bav.* *Rgb.* *Oberbayern* (1130) 115, 5.
Ingelberthus, *Ingilbertus* v. *Engelbertus*.
Ingmerouiz, *Inmerouic* (*sp. XIII*) villa quondam ad *Sathec* pertinens fere deserta, hospitali *Jerusalem*. data (1183) 418, 30 (1185) 424, 5.
Ingoldesstat (*c.*) ; *Ingolstadt*, *Bav.*, *Rgb.* *Oberpfalz* ; (817) 3, 15.
Ingramus v. *Emmeramus*.
Inmerouic v. *Ingmerouiz*.
Innocentius (*or.*), *Innocencius* (*c. XV*), II papa (1131) 118, 15. 126, 25. (cc. 1140) 129, 15. (1141) 131, 20. (1142) 132, 15. 133, 15. 135, 1. († 1146) 149, 5.
Insula (*or.*), *Ostrow* (*c. XIII*) ; *Ostrov* prope *Davle*, d. p. *Smichov* ; monium s. *Johannis B.* ord. s. *Ben.* (1000) 47, 15. (1012/37) 50, 20. (1045) 355, 15, 25. 356, 5. (1037/55) 52, 25. (1055/61) 60, 5. (1061/85) 89, 30. (1085/89) 98, 20. (1092) 104, 20. (1092/1100) 105, 1. (1107/09) 106, 20. (1140/8) 155, 5. (1148/58) 176, 10. abba et conventus (1045) 355, 10, 25. 356, 1. Abbes : *Lantbertus* (1000) ; *Petrus* (1160).
Ippolitus (*or.*), archipresbyter (1146/8) 163, 20.
Iptingen, *Württemb.*, *Neckar-Kr.*, distr. *Vaihingen* ; *Ulricus de —* (1194).
Yrud (*c. XIV*) ; [fortasse *Grud* corrig.] testis (1180) 261, 20.
Ysac (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Ysar (*sp. XIII*) mons in regione apud *Sebranice*, d. p. *Boskovice* (1043) 352, 1.
Iscislau (*c. XVII*) ; *Jistislav* ; testis (1194) 319, 10.
Yscri v. *Vzthi*.
Isdata (*or.*) ; *Zdata* ; *Witouic*, *Wittovic* [= filius *Viti*] testis (1183) 271, 20.
Isgorelik (*sp. XII*) ; *Zhořelice* ; pagus, unde sex denarii solvuntur ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Isinrich de *Wichildorf* (1125) 110, 10. Filius eius *Pertholdus*.
Istbesse v. *Izbezda*.
Istria comitatus (1077) 81, 30.

Italia, Ytalia (*c.*), Italiae partes, Italicum regnum ; (873) 13, 10. (890) 29, 1. (900) 32, 5, 30. 33, 20. (1126) 404, 20. (1131) 127, 1. (1151) 172, 15. (1158) 179, 25. (1163) 202, 5. (1178) 251, 25. Ytalorum expedicio (1174) 238, 35.
Iuan (*sp. XII*) ; *Ivan* ; pistor eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
Iwan (*sp. XII*) custos equarum indomitarum Nadubraunici (1167) 412, 30.
Ivaň v. Naiuiani.
Iwanowic (*sp. XIII*) super Hanam fluvium ; *Ivanovice*, g. *Eiwanowitz*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau* ; villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 20. 420, 5.
Iwanouice (*sp. XII*) ; *Ivanovice*, *Vejvanovice*, g. *Nenowitz*, d. p. *Brno*, g. *Brunn* ; villa monii Lutomisl. (1167) 413, 20.
Iwanouic (*sp. XII*) fortasse *Ivanovice*, g. *Eiwanowitz*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau* ; villa, ubi terra monii Lutomisl. (1167) 414, 1.
Iwinbach (*or.*), *Ivvinbach* (*c. XIV*) ; *der Eibenbach*, nunc *Hennebach*, *rivus ap. Eibenbrunn* (1165) 205, 1. (1181) 264, 15.
Iwinburne (*or.*), *Eibenbrunn a Graßlitz*, b. *Kraslice* versus occid. (1165) 205, 5.
Ivnas, Iunas (*sp. XIII*) locat. ; *Jivňany*, *Jivany*, g. *Gibian*, d. p. *Střibro*, g. *Mies* ; villa, ubi terra monii Cladrub. (1115) 403, 1. (1186) 434, 15.
Izbrazlau, Izbrazlaw *v.* Zbrazlav.
Izbud v. Zbud.
Izbezza (*c. XIII*), Istbesse (*sp. XIV*), *Jistběža*, minister ecclesiae Lutomeric. in villa Brizak (cc. 1057) <58, 15>. 365, 1.
Yztboska (*sp. XII*) ; *Jistboška* ; homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) <376, 5>.
Izestouicih (*or.*) locat. ; *Zvěstovice* ; villa quondam eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.

J.

Jac (*sp. XII*) salsamentarius, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
s. Jacobi villa, sv. *Jakub*, g. *St. Jacob*, d. p. *Kutná Hora*, g. *Kuttenberg* ; eccl. cum altari s. Mariae (1165) 208, 20.
Jacobus (*sp. XIV*) de Borutov, testis (1173) 417, 1. Frater eius : Wsezlau.
Jacub (*sp. XIV*) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
Jacobus (*sp. XIV*) civis Pragensis (1100/07) 393, 15.
Jacob (*c. XIII*), *Jacub* (*sp. XIV*) nutritor equorum in villa Brennaz (cc. 1057) <58, 1>. 364, 35.
Jacub (*c. XV*), servus in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
Jacou (*or.*) ; *Jakubov*, d. p. *Mor. Budějovice*, g. *Mähr. Budwitz* ; villa eccl. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
Jan v. Johannes.
Jancic, *Jancik* (*sp. XIII*) fortasse *Jeneč*, d. p. *Smičov* (1115) 402, 5. (1186) 434, 15.
Janko v. Johannes.
Janebiz (*c.*) ; *Janovice*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenthal* ; villa monii Windberg (ante 1174) 269, 10.
Janec, *Janeck v.* Johannes.

Janic, Jenich (*or.*), Jenic (*c. XVIII*) frater Mathi magistri venatorum (1180/2) 266, 20. (1183) 270, 25. (1184/5) 276, 15.
Janik (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
Janis (*sp. XII*) ; *Janiš* ; custos ecclesiae Wissegrad. in villa Bubneh (1088?) 383, 10, 20.
Janis (*c. XIV*) filius Prowodi aurificis de Michel (1185) 279, 1.
Janisouici (*sp. XII*), locat. : *Janiseuich* (*c. XII*) ; *Jenšovice*, d. p. *Vysoké Mýto*, g. *Hohenmauth* ; villa eccl. Visegrad. (1088?) 375, 10, 25. (1130) 113, 15.
Janisouiczh (*c. XV*) locat. ; *Jenišovice*, d. p. *Turnov*, g. *Turnau* ; villa monii Strahov. (1143/8) 160, 25.
Ianuenses cives (1191) 302, 1.
Jarek (*c. XII*) presbyter, testis (s. XII ex.) 331, 30.
Jarmir, Jarmirus, Jeromirus, Geromirus, Geborardus (*c. XI*), Geberhardvs (*c. XII*), Jaromirus (*c. XIII*), Jaromir (*sp. XII*), ep. Pragensis, frater Wratzlai II ducis Boh. (1073) 62, 20. 64, 5. 66, 5. 369, 10. 370, 20. (1074) 68, 20. 69, 20. 71, 10. 72, 25. 73, 15. 74, 25. 76, 15. 77, 10. (1075) 79, 1. 80, 20. (1077) 82, 1. (1086) 93, 40. 95, 15. (cc. 1088) 98, 10. 389, 5, 25. (1085/9) 99, 1.
Jaromirus dux Boh., filius Borivoy (1132) 127, 15.
Jarogneu, Jarognev (*or.*) ; *Jarohněv* ; de Satec (1146/8) 163, 25. 165, 10. castellanus, prefectus Satcensis (1160) 196, 20. (1165) 205, 20. (1167) 412, 25. (1175) 244, 5. (1177) 246, 5.
Jarogneu (*or.*) vir principalis curiae ducis Boh. (1174/8) 253, 30.
Jarogneu (*or.*), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Jarogneu (*or.*) testis (1174/8) 254, 5.
Jarogneuici (*or.*) ; *Jarohňovice*, d. p. *Kroměříž*, g. *Kremser* ; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 121, 10.
Jaromirus v. Jarmir.
Jaros (*or.*), castellanus de Prerou (1174) 239, 15.
Jaros (*or.*) subpincerna ducis Boh. (1194) 315, 15. (1195) 446, 1.
Jaros (*or.*) de Scezgouic (1177) 246, 5.
Jaros (*or.*), filius Cstatae, castellani Olomuc. (1174) 239, 15.
Jaros (*c. XVIII*) filius Ratibor (1183) 270, 25.
Jaros (*or.*) testis (1183) 271, 15. V. et. : Diaros.
Jarozlaus (*sp. XIV*) castellanus de Budysin (1195) 445, 35.
Jarozlaus (*or.*) de Tinecs, testis (1194) 315, 10.
Jarozlaus (*c. XIV*) testis (1185) 278, 30.
Jarozlau (*or.*) testis (1193) 309, 10.
Jarozlaus (*or.*), Jerozlavs (*or.*) [nob. Boh.] testis (1195/7) 323, 5. (1197) 325, 1. 326, 30.
Jazenice (*sp. XII*) locat. ; *Jeseník*, d. p. *Poděbrady* ; villa ubi terra eccl. Visegrad. (1088?) 375, 5, 20.
Jazenici (*sp. XII*) locat. ; *Jesenice prope Jílové*, g. *Eilau* ; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 376, 15, 20.
S. Jean-de-Losne, *Franc.*, dep. *Côte-d'Or*, arr. *Beaune*, (1162) 201, 10.
Jenic, Jenich *v.* Janic

Jenišovice v. Janisouiczh.

Jenšovice v. Janisouici.

Jeromirus v. Jarmir.

Jeronimus (or.), Jhe[ronymus], H[ieronymus] (c. XVI), magister eccl. Pragensis (1160) 196, 15. prep. Melnicensis et mag. (cc. 1170) 224, 1. consanguineus Friderici I imp. (1174/5) 242, 25, 30.

Jerozlaus v. Jarozlaus.

Jerusalem, Jerosolima, Jerosolime, Iherosolima, Iherusalem (or.) (1143/8) 159, 5. (1169) 216, 20. (1186) 281, 10. (cc. 1186) 286, 15. (1188) 291, 20.

Jerosolimitana terra (1186) 281, 15. Jerosolimitane partes (1188) 292, 1.

Jerosolimitanum hospitale, hospit. s. Johannis Iherusalem, Hierosolimitanum xenodochium, domus hospitalis Jerosolimitani (or.) (1156) 174, 10. 175, 1. (1158) 179, 35. (1158/69) 215, 10. (1169) 216, 30. 217, 5. (1183) 418, 15. (1185) 423, 30. (1186) 285, 10. (cc. 1186) 286, 10. 287, 1. (1188) 292, 10. 293, 15. (1189) 296, 30. (1194) 315, 25, 30. Magister, magnus mag.: Assalitus († 1186); Raimundus (1158 sq.); Rogerus (cc. 1186). Magister in Boemia: Bernardus (ante 1188). Preceptor: Martinus (1186 sq.). Meinardus (1194). Prior Boemie: Bernardus (1181 sq.). Fratres hospitalis Jerusalem, Jerosolimitani hospit. fratres, hospitalarii (or.): (1169) 217, 10. (1188) 291, 15. (1191) 303, 1. (1192) 304, 1. (1194) 314, 20. 315, 5. fratres in Boemia, Polonia et Pomerania constituti (1182) 268, 15. sorores hospit. Jerus. in Manetin (1182) 268, 20. Prioralis ecclesia Pragae (1188) 291, 30. Claustrum sororum hospitalis ibidem (1188) 291, 30. (1194) 315, 20.

Iherusalem (sp. XIII) circuitio ad hospitale s. Johannis Hierosolym. spectans (1183) 419, 5. (1185) 424, 5.

Jeseník v. Jazenice.

Jesenice v. Jazenici.

Jesutbor (or.); Ješutbor; testis (1183) 271, 15.

Jesutboricih (or.) locat.; Ježbořice, d. p. Pardubice; curia eccl. Olomuc. (cc. 1131) 121, 5. Jesutboricensis circuitus (1146/8) 164, 20.

Jezi (c.) testis (847) 3, 30.

Ježvě, g. Neustadtl v. Geswi.

Jllově, g. Eulau v. Ylou.

Jinonice v. Ninonicih.

Jirčany Dolní v. Gehercaz.

Jistběša v. Iztbezza.

Jištrby, g. Giesdorf v. Desecripi.

Jivany, g. Gibian v. Ivnas.

Johannes, Jan, Janeck, Janeček (or.), Janeck, Janko (sp.). Cf. et.: Janic, Jenic, Jenich.

Johannes VIII papa (873) 10, 10. 11, 1, 5. 12, 1, 5. 13, 5. 15, 1, 20. 16, 10. (879) 17, 1. 18, 1. (880) 18, 30. (881) 21, 15. († 885) 28, 5.

Johannes IX papa (900) 29, 25.

Johannes (sp. X) XIII papa (967?) 342, 30. (968) 343, 15.

Johannes (c.) XV papa (992) 43, 20. (993) 44, 40. 348, 1.

Johannes (c. XII) [ep. Ostiensis?] card. (1131) 127, 1.

Johannes (sp. XII) ep. Tusculanensis et card. (1070) 366, 30. (1088?) 389, 1, 25.

Johannes (or.), diac. card. s. Adriani (1145) 146, 1.

Johannes (or.) diac. card. s. Marie noue (1144) 140, 5.

Johannes (c.), archiepiscopus in terram Sclauorum, qui Maraui dicuntur, missus (900) 30, 5.

Johannnes (or.), ep. Mersburgensis (1165) 203, 15.

Johannes I, episc. Moravensis, Olomucensis, (1073) 66, 25. (1074) 69, 1, 25. 70, 1, 71, 10, 15.

73, 20, 30. 74, 1, 30. 75, 15. 76, 20, 25. 77, 10. (1075) 79, 1. 80, 20. (1078) 85, 10, 15. 86, 15.

Johannes (or.) II ep. Morauiensis (1115) 394, 30. (1118) 108, 15. († 1131) 121, 5. († 1146/8) 164, 10.

Johannes (sp. XIII) III ep. Morauiensis, filius Obiden († 1167) 415, 1.

Johannes III aut IV ep. Morauiensis (1153/8) 186, 15. 187, 1.

Johannes (or.) IV, ep. Olomucensis (1158) 177, 25. (1160) 196, 10, 25. (1167) 269, 15—30. 412, 20.

(1169) 219, 5, 15. († 1180) 261, 1.

Johannes I, ep. Pragensis († 1143/8) 159, 15. 160, 15.

Johannes (c. XII), praep. Wissegrad. (1130) 115, 1.

Johannes (or.) can. [Pragensis] (1180/2) 266, 5.

(1194) 313, 15.

Johannes (or.) can. [Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10.

Johannes (c. XI) presbyter Sventopolci principis Moraviae (879) 17, 20.

Johannes (c. XI) presbyter missus ad Sclavos (885) 27, 10.

Johannes [Chotovský] abb. Brevnovensis (1565) 351, 20.

Johannes (c. XVIII), abb. Gradic. (1078) 85, 20.

Johannes (sp. XII) abb. monii Lutomisl. († 1167) 413, 15. 414, 1.

Johannes (sp. XIII) iudex totius provincie Plzenensis (1048) 358, 10.

Johannes, Jan (or.) iudex (1180) 261, 20. (1180/2) 266, 15. (1183) 270, 20. 271, 15. (1184) 274, 20. (1185) 279, 5. (1187) 289, 20. 440, 20. (1178/89) 443, 5. (1197) 324, 30. iudex Bilzinensis (1192) 307, 1. (1192/3) 311, 5. Frater eius: Zuda (1197).

Johannes pincerna, testis (saec. XII ex.) 59, 10.

Jan (c. XVIII), Janec (or.) filius Episcopi, primas (1183) 270, 25. (1184) 274, 20.

Jan (or.) frater Golaz (1183) 270, 25. (1192) 307, 5.

Johannes, Janko, Janek (sp. XIII) de Lochusize (1186) 428, 10. 435, 10, 15.

Jan (or.) de Natuniz, Natuliz (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. 310, 10.

Johannes (or.) de Zvlezlav (1197) 331, 5.

Janeck (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.

Johannes (sp. XIV) testis (1100/07) 393, 15.

Janek (sp. XII) miles (1167) 413, 20.

Janek (facs.) testis (1175/8) 251, 10.

Janek (or.) testis (1194) 313, 20.

Joannes (c. XVII) testis (1195) 318, 15.

Jan (sp. XII) filius Cany, homo ecclesiae Boleslav., qui debet habere equum in curte (1052?) 360, 10.

Jan (sp. XII) rudnik eccl. Wissegrad in villa Knouizi (1088?) 379, 10.

Ian (c. XII) servus eccl. Wissegrad. in suburbio (1130) 114, 20.

Johannes (c. XIII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.

Jan (sp. XII) pistor monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.

Johannes (cc. 1170) 224, 15.

s. Johannis Bapt. capella in spelunca ; *sv. Jan pod Skalou*, g. *St. Johann unter dem Felsen ap. Beroun*, d. p. *Hořovice* (1037—55) 52, 30.
 s. Johannis capella v. Rokiten.
 s. Johannis Bapt. monium. v. Insula.
 s. Johannis Bapt. oratorium in Nordwalde v. Rinchnah.
 s. Johannis evang. sanctique Donati mart. ecclesia v. Misna.
 s. Johannis Bapt. hospitale Hierosolymitanum v. Jerusalem.
Jowernitz (or.), die *Jauniz*, fl. Austr. Super. (1142) 132, 1.
Judei (885) 25, 25. mercatores (903/6) 36, 15. (cc. 1057) 363, 35. (1174/8) 256, 30.
Judita (or.), regina Boemorum, uxor Wladislai I regis (1158) 179, 10. (1165) 207, 5. 208, 1. 209, 5. (1169) 217, 25. 219, 1.
Judita (or.) soror Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 20.
Jung-Bunzlau, b. *Mladá Boleslav* v. Bolezlau.
Jura v. Georgius.
Jurata (c. XVI), prep. Pragensis (1143) 137, 30.
Jurata, Juretta (or.) prepositus Melnicensis (1159) 193, 1. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15. (1167) 412, 20. Filius eius : *Chreno* (1175/8).
Jurata (sp. XIII) cancellarius Zobezlai I ducis, († 1115) 402, 1. († 1186) 434, 10.
Juratha (or.) abb. de Lütmisl (1184) 274, 15.
Jurata (c. XII), nob. Mor. excommunicatus (1145) 146, 25.
Jurata (fac.) testis (1175/8) 251, 10.
Jurata (c. XIII) piscator ecclesiae Lutomeric. in villa Lubohovaz (cc. 1057) <57, 15>. 364, 30.
Juric, Jurik, Jvric v. Georgius.
Jusatici v. Tieseticzi.
Jutros (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5, 20.
Juuauensis ecclesia, Juvavum v. Salzburg.

K v. C.**L.**

Labes, b. *Labzy* v. Lobez.
Ladimir v. Wladimir.
Ladizlaus v. Wladizlaus.
Lagoulich, Lagouicich, Lagowich (sp. XIII), La howicych (c. XIII), Nagouicich (sp. XII) locat. ; *Lahovice d. p. Smichov*; villa, ubi piscatores monii. Ostrow. (1000) 47, 30. terra eccl. Wisse grad. ibid. (1088?) 382, 10, 20. ibid. piscatores monii. Cladrub. (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25.
Lagouicich (or.), Lagovicich (sp. XIV) locat. ; *Lahovice*, g. *Lahowitz*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz* ; villa, ubi terra eccl. Lutomeric. (s. XII ex.) <59, 20>. 365, 10. ibid. terra monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
Lambertus (ed.), ep. Cracoviensis (1085/92) 103, 25.
Lambertus (or.), Lampertus, Lamprecht (sp. XIII), abb. de Cladorub (1169) 218, 1. (1183) 420, 20. 422, 10.
Lantbertus (c. XIII), monachus Altahensis, abb. monii s. Johannis in Ostrov (1000) 47, 15.
Lambertus (or.) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.

Lamcus (c. XIII), Lancus (sp. XIII) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
Lametitz, b. Lomazice v. Loumazich.
Lancheimensis (sp. XII) ecclesia ; *Langheim, Bav. Oberfranken, distr. Lichtenfels* ; monium. ord. Cist. (1146) 408, 40.
Landriano, It., distr. Pavia (1161) 199, 10.
Lantbertus v. Lambertus.
Lassouici (c. XV) ; *Lašovice, d. p. Rakovník*, g. *Rakovník* ; duae villae quondam monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
Lašany v. Vgezd Lasan.
Lastibor v. Wlastibor.
Lateranum (1140) 129, 20. (1141) 131, 35. (1142) 133, 5. 134, 1. 135, 10. (1144) 140, 5. 144, 1. (1188) 292, 25. (1191) 303, 15. (1192) 304, 10. (1195) 317, 20. (1197) 328, 5. 329, 5, 30. 330, 20. Lateranense palatium (sp. XIII) (1070) 367, 15. concilium generale ibi habitum (1139) 149, 5.
Latizlaus v. Wladizlaus.
Lauda Nova ; *Lodi, It., prov. Milano* ; (1159) 190, 15. (1161) 199, 15. (1162) 199, 20, 30. 200, 1.
Lauendensis (c. XVI), *St. Paul im Lavantthal, Carinthia*, abb. Piligrimus (1170).
Lauertenburch v. Bracizlava.
Laurata (sp. XII) servus eccl. Boleslav. de villa Obodr (1052?) 359, 25.
Laureacum, Lauriacum (c.), Lauriacensis urbs, ci vitas (sp. X) ; *Lorch in Austr. Sup. d. p. Linz* ; (805) 1, 15. (948) 340, 20, 30. (1170) 222, 5. Lauriacensis (sp. X) eccl. confinio Ungrorum adiacens (824/7) 333, 30. (948) 340, 30. 341, 5. 20. (973) 38, 15. 345, 5 sq. 346, 5 sq. Lauriac. eccl. arep. (973) 345, 25. arepi. : Gerhardus (948) ; Piligrimus (973) ; Urolfus (824/7).
Laurencius (or.) can. Prag. (1194) 313, 20. (1195) 445, 35.
Laurentius (or.) capellanus [ducis Boh.] (1187) 289, 20. (1188) 294, 5. (1194) 315, 10.
Laurentius (sp. XII) testis (1146) 409, 25.
s. Laurentii capella v. Praga ; monium. v. Opatouici.
Laurentum (c. XI) civ. It. (1073) 64, 25.
Lauresham (c. XIII) ; *Lorsch, Hessen, prov. Starkenburg, distr. Bensheim* ; monium, abb.: Henricus (1159).
Lauterhofen v. Luttraof.
Láz, g. Laas v. Ponebuzlaz.
Lazarus monachus (873) 14, 25.
Lazen (sp. XII) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
Lazi (or.), *Láz, Lazce*, villa eccl. Prag. quondam prope Horšuv Týn, g. *Bischofsteinitz* (1177) 247, 5.
Lazisich (or.) locat. ; predium monii Zwetlensis (1186) 283, 30.
Lazniceh (or.) locat. ; *Lažníky*, d. p. *Hranice*, g. *Weisskirchen* ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Lbin v. Libin.
Leb (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) 376, 5, 20.
Lebeunicce v. Lubeuici.
Lecek (or.) ; *Leček* ; testis (1180/82) 267, 1.
Lechet (sp. XII) ; *Leček* ; homo monii. Plass. in villa Mothos (1146) 409, 15.

Lechsegmünd, *Lechsgemünd* ad Danubium, ab *Neuburg a. d. Donau* versus occid. ; Diepoldus comes de — (1179).
Lédci (or.), *Ledcy (sp. XIII)*; *Ledce*, *Ledeč*, villa quondam hospit. Hierosolymitani (1186) 285, 15. claustro Lutomislensi vicina (1185) 424, 10.
Ledec (or.); *Ledce*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; Petrus, sacerdos de — (1180/82) 266, 25.
Leduui (or.) silva (1158/69) 215, 25.
Leibnitz, Styria, ab *Graz* ad meridiem (1172) 235, 25.
Leichelingen, Dietricus de —, testis donationis *Gerburgae*, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Leysin (or.); *Lišina*, prope *Stodo*, g. *Staab*, d. p. *Stribro*, g. *Mies*; Bertholt de — (1180/82).
Lemonta, vicus ubi homines s. Ambrosii Mediolanensis (1167) 210, 1.
Lemuzi (c. XII), gens Bohemiae (1086) 94, 10.
Lenart (or.) testis (1174/8) 254, 10.
Lenceborch (c. XIV), *Lenzburg in Aargau*; Vthelricus comes de — (1144) 143, 1.
Lengenbach; Otto de —, testis (1179) 259, 15.
Lengeuelt (ed.); *Lengenfeld*, Bav., Rgb. Oberpfalz, distr. *Tirschenreuth* (1135) 128, 20.
Lenih, Lenich (sp. XIII) locat.; *Lině*, g. *Lihn*, d. p. *Stribro*, g. *Mies*; uezd et piscina monii. Cladrub. ibid. (1115) 400, 10. (1186) 433, 5.
Leo (c.) s. papa.; eius decreta († 873) 13, 5. († 900) 31, 1.
Leo (sp. X) VII papa (948) 341, 5.
Leo IX papa (1052) 52, 10.
Leo (sp. XIV) de Clobuc, testis (1173) 417, 1. Cf. et.: *Lewa*.

Leopoldus v. *Liupoldus*.

Lepejouic (sp. XII); *Lepejovice*, domus solitaria prope *Veseli*, d. p. *Pardubice*, quondam villa, ubi terra monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.
Lescah (c. XII), *Lesskah* (sp. XIV) locat.; *Ležky*, g. *Leschkau*, d. p. *Podbořany*, g. *Podersam*; villa in provincia Satcensi, ubi custos apum ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) (58, 20), 365, 5.
Lesce (sp. XII) locus quondam prope monium Břeňnovense (993) 348, 5.
Leschan, locat.: *Leschas*, *Leschaz* (sp. XIII); *Leštany*, g. *Lichtenstein*, d. p. *Stribro*, g. *Mies*; villa, ubi terra et arator monii. Cladrub. (1115) 399, 20. 400, 5. (1186) 433, 1, 5.
Lescine (sp. XII) locat.; *Leština*, quondam villa, ubi aratrum monii. Cladrub. (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
Leskouici, *Leskowici*, *Lezcowici* (sp. XIII); *Leskovice* prope *Radomyšl*, d. p. *Strakonice*; villa monii. Cladrub. (1186) 435, 1, 20.
Lessain (or.), *Lessan* (sp. XII); *Lešany*, d. p. *Benešov*; villa hospitalis Hierosolymitani Pragae (1186) 281, 20. (1185) 424, 15.

Lesskah v. *Lescah*.

Leštany, g. *Lichtenstein v.* *Leschan*.

Letar, Letár, *Letarius* (or.) dapifer [ducis Boh.] (1183) 271, 15. (1184) 274, 20. (1184/5) 276, 10. (1185) 277, 20. suppanus, tunc camerarius [ducis Boh.] (1187) 289, 20. 440, 20.

Leteceh v. *Lettegh*.

Leteh (sp. XII) locat.; *Lety* prope *Zbraslav*, g. *Königsaal*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 381, 10, 20.

Lethona (sp. XII); *Letoňa*; piscator eccl. Wissegrad. in villa *Nazhoue* (1088?) (382, 1).
Letona (sp. XII) becsuar eccl. Wissegrad. in villa *Lubosine* (1088?) (380, 1). 380, 5, 15.

Leton (sp. XII); *Letoň*; cultor vineae monii. Cladrub. (1186) 432, 5.

Lettegh (or.), *Leteceh* (sp. XII) locat.; *Letky*, g. *Letek*, d. p. *Smíchov*; villa, ubi homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 15. villa hospit. Hierosolymitani Pragae (1158/69) 215, 15.

Leuin (or.); *Lovín*, g. *Lieben*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa hospit. Hierosolymitani (1169) 217, 20. Naleuine, Naleuinę (or.), circuitus hospit. Hierosolymit. (1186) 282, 1. 286, 15.

Leupoldus v. *Liupoldus*.

Leuticia, Leuticię princeps (1150) 167, 25.

Lewa (sp. XIV); *Léva*; testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.

Levin, Lovín, g. *Lieben v.* *Leuin*.

Levo Gradech v. *Gradech Levi*.

Ležky, g. *Leschkau v.* *Lescah*.

Lezkowici v. *Leskouici*.

Libčany v. *Liubichas*.

Liběč, alias *Libice* g. *Libitz v.* *Lubac*.

Libenice v. *Lvbenici*.

Libertina silva, inter *Frosinone* et *Roca d'Acro* (1191) 301, 25.

Liběšice, g. *Libeschitz v.* *Lubesevicsi*.

Liběvice, g. *Libitzén v.* *Lubeuici*.

Lbin (c. XII), *Lbín*, g. *Welbine*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*, villa eccl. Vissegrad. (1100/07) 105, 30.

Lbin (sp. XII) mons; collis ibid. (1088?) 373, 20, 30.

Liboc Horní v. *Lubocz*.

Libochovany v. *Lubochowan*.

Libonice, g. *Libonitz v.* *Lubonici* wzi.

Liboš, g. *Libusch v.* *Lubos*.

Libšice v. *Lubcicah*.

Libušín v. *Lubosin*.

Lichceves v. *Luhucaeuz*.

Licholut (c. XIV) consobrinus Milgosti (1196) 320, 20. Cf. : *Lútholig*.

Lieben, b. *Lovín v.* *Leuin*.

Liemarus (c. XII), arep. Bremensis (1086) 94, 5.

Liezniccha v. *Durran Liezniccha*.

Lillunhova (c. XII) iuxta *Tullonam*; *Frauenhofen ab Tulln* versus merid. (cc. 987) 41, 30.

Limzeins v. *Lunsenize*.

Lině, g. Lihn, v. *Lenih*.

Lintza (c.); *Linz in Austr. Sup.* (903/906) 35, 1.

Lipan, Lippán (sp. XII); *Lipany* prope *Zbraslav*, g. *Königsaal*; villa, ubi homo monii. Cladrub. (1115) 397, 15. (1186) 429, 25. 430, 1.

Lipe (or.); *Lipi*, g. *Lippen*, prope *Manětin*; villa hospitalis s. Joh. Hierosol. (1169) 217, 15.

Lysa (sp. XII); *Lysá Stará*, g. *Alt-Lissa*, d. p. *Ml. Boleslav*, g. *Jung-Bunzlau*; curtis (1052?) 361, 5.

Lissenouic (or.); *Lyšanovice* quondam prope *Křtěnice*, g. *Stiegnitz*, d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau*; villa, ubi mansus monii Lucensis (1190) 301, 1.

Litacha (or.); die *Leitha*, b. *Litava*, fl. *Austr. Inf.* (1051) 51, 30.

Littobor v. *Lutobor*.

Littorad v. *Lutorad*.

Liube (*sp. XII*) ; *Lib* ; fluviolus, terminus villae
Opatouicih in Brnensi provintia (1073) 370, 1.
V. et. : *Livbe*.

Liubichas (*sp. XII*) *locat.* ; *Libčany*, d. p. *Králové Hradec*, g. *Königgrätz* ; villa ubi terra monii.
Opatouic. (1073) 370, 15.

Liubochwan, *Liubohovass v.* Lubochowan.

Liudaldus (*c. XII*) dux (1086) 94, 5.

Liuphrammus, arep. Salisburg. (847) 3, 25.

Liupoldus, *Livpoldus*, *Liutbaldus*, *Leupoldus* (*c.*), *Leopoldus*, *Lupoldus* (*or.*), *Lúpolt*.

Lupoldus (*or.*) custos [eccl. Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10.

Liutbaldus (*c.*) marchio (cc. 987) 41, 20.

Liupoldus (*ed.*) III, marchio Austriae (cc. 1124) 108, 25. 109, 15. (1126) 404, 15. Eius soror : *Gerbirga*, ducissa Bohemiae.

Leupoldus, *Livpoldus* (*c. XIII*), Leopoldus V dux Austriae (1179) 258, 15. (1187) 287, 10.

Liupoldus, *Lupoldus* (*sp. XII*), filius [ducis] *Boriuoy*, memoratur : (1115) 401, 20. (1186) 434, 10.

Lúpolt (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10.

Liutgerus (*sp. XII*) filius Boronis (1071) 367, 25.
Lithomeric, *Liuthomeric*, *Lutomeric*.

Liutoldus, abb. Admuntensis (1170) 220, 1. 222, 25.

Liutolt testis (847) 3, 30. *V. et.* : *Lutolt*.

Liutomeric, *Liuthomeric*, *Liuthomeric*, *Lutomeriz*, *Lutomíric* (*or.*), *Lutmeriz* (*c. XVIII*), *Luthomeric* (*sp. XIV*), *locat.* : *Lutomericih* (*c. XII*), *Lutomiricih*, *Lutomiriciz* (*sp. XIII*) ; *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* ; castrum, civitas (993) 349, 15. (cc. 1057) <59, 1>. 364, 5. 365, 5. (1130) 113, 5. oppidum (cc. 1057) 363, 25. thelonium (993) 349, 10.

Lutmericensis (*or.*), *Lutomericensis* (*facs.*) castellanus, comes Blego (1177 sq.).
eccl., basilica s. Marię ac b. Stephani protomart. (cc. 1057) 54, 25. 363, 15. prepositus (cc. 1057) 54, 30. 55, 10, 15. 364, 1—15. fratres, canonici (cc. 1057) 54, 30. 55, 10, 15. 364, 1—15.

Liutomericensis, *Lutomericensis*, *Luthimericensis* (*or.*), *Lvtmercensis* (*sp. XIII*) prep. : *Adrastus* (1185) ; *Domicilianus* (1159) ; *Martinus* (1169) ; *Radosta* (1187 sq.) ; *Sebastianus* (1146/8).

Liutomericensis, *Lutomiricensis* (*sp. XIII*), *Lutomericensis*, *Lvtomiricensis* (*c. XIII*) provincia (993) 45, 15. 349, 1. (cc. 1057) 55, 20. <56, 10>. (1115) 400, 10.

Lutomiricensis (*or.*) archidiaconus : *Pribizlaus* (1177).

Lutomiricenses (*sp. XIII*) primates [tempore Zobezlai I ducis] : *Cazlau*, *Martin*, *Milgozt* († 1115) 402, 1. († 1186) 434, 10.

Liutomerici (*c. XII*), *Litoměřici*, gens Bohemiae (1086) 94, 10.

Livbe (*or.*) ; *Lib*, nunc *Martinický potok* prope *Dolní Kralovice* ; fluvius, qui terminat circuitum eccl. Wissegrad. ap. Seleu (1178) 253, 5.

Lizzec (*c. XV*) ; *Lišek* ?; homo monii. Strahov in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.

Lobdaburg ab Jena versus merid. et or. ; Otto de — (II94).

Lobecsi, *Lobci* (*sp. XII*) (*locat.* ; *Lobeč*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088 ?) 388, 1, 15.

Lobez, *Lobecz*, *Lobzi* (*sp. XIII*) ; *Labzy*, g. *Labes*, d. p. *Střibro*, g. *Mies* ; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1. 435, 5, 25.

Lobodici (*or.*), *Lobodice*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau* ; villa curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5.

Lobzi v. *Lobez*.

Lochinicih (*c. XV*) *locat.* ; *Lochenice*, d. p. *Králové Hradec*, g. *Königgrätz* ; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 15.

Lochusize, *Lochuzice*, *Lochuziz*, *locat.* : *Loguzicich* (*sp. XIII*) ; *Lochousice*, g. *Lochutzen*, d. p. *Střibro*, g. *Mies* ; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1186) 428, 10. 436, 25. 437, 1, 10.

Lodi v. *Lauda*.

Lodine (*sp. XII*) *locat.* ; *Lodín*, d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz* ; villa monii. Opatouic. (1073) 370, 20.

Lodinica (*c. XVIII*), *Loděnice*, rivulus quo terminatur Ugezd Lasene (1078) 83, 20.

Lodinicea (*or.*), *Lodinic* (*s. XIII*) ; *Loděnice* d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau* ; villa monii *Lucensis* (1190) 301, 1. campus, ubi (1185) bellum habitum est inter Bohemos et Moravos 301, 30.

Loduicus v. *Ludovicus*.

Lohenice v. *Losenicich*.

Lohowa, b. *Luhov*, v. *Lugov*.

Lom (*sp. XIII*) ; *Lom*, g. *Lohm*, d. p. *Střibro*, g. *Mies* ; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1.

Loman (*or.*) ; *Lomany curia araturaे prope Lomnička*, d. p. *Kralovice* ; *predium Vlrici filii Drizlai* (1192) 306, 25. (1193) 310, 1. Heinricus et Udalricus de — (1188).

Lombardia v. *Longobardia*.

Lomnice (*or.*), *Lomnička*, d. p. *Kralovice* ; circuitus monii. *Plaz* (1175) 243, 25.

Lomniz, *Lomnic* (*sp. XIII*) ; fortasse *Lomy*, alias *Lomec*, g. *Lohm prope Bezdružice*, g. *Weseritz* ; villa monii. Cladrub. (1186) 436, 1, 15, 20.

Longobardia (*c.*), *Lombardia* (900) 33, 1. (1174) 238, 25. (1177) 249, 10.

Lorch v. *Laureacum*.

Losenicich (*sp. XII*) *locat.* ; *Loženice* ? [fortasse *Lohenice*, d. p. *Pardubice*] villa ubi homines eccl. Boleslav. (1052 ?) 360, 5.

Lotharius, *Hlutharius* (*c.*) I, filius Ludovici Pii (817) 3, 1.

Lotharius (*c. XII*) III rex Rom. (1130) 114, 35. 115, 5. (1132) 127, 5. imper. (1133) 128, 5. Alamanorum rex (*sp. XII*) (1126) 404, 10. imp. (1132) 404, 30.

Louata (*sp. XII*) ; *Lovata* ; filius Jac, salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052 ?) 360, 10.

Louata (*sp. XIII*) pistor monii. Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.

Louata, *Lowata* (*sp. XIII*) amputator arborum in villa Vgrez (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 20.

Loučany, g. *Lautschan* v. *Lucaz*.

Loučka, g. *Lauka* v. *Lucka*.

Loucicih (*or.*) *locat.* ; fortasse *Lovčičky*, g. *Kleinlowtschitz*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau* ; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.

- Louic**, Louich, Lovic, Lowik (*sp. XIII*) ; *Lovík* ; debitor mellis in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 430, 15. 431, 15, 20.
- Loumazicih**, Lovmazicih (*sp. XII*) *locat.* ; *Lomazice*, g. *Lametitz*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden* ; villa, ubi homo eccl. Wissegrad. (1088?) 384, 5, 10, 20. 388, 1.
- Lowossicich** (*c. XV*) *locat.* ; fortasse *Lovosice*, g. *Lobositz*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* ; villa monii. Strahov. (1143/8) 161, 15.
- Lozici** (*or.*), Lozic (*sp. XII*) ; *Lozice*, d. p. *Vysoké Mýto*, g. *Hohenmauth* ; villa eccl. s. Wencezla Olomuc. (cc. 1131) 121, 10. possessio monii. Lutomisl. ibid. (1167) 413, 10.
- Lštení*, g. *Elschtin v. Vlsthene*.
- Lub** (*or.*) ; *Lib* ; miles Boh. (1158/69) 215, 25.
- Luba** (*sp. XII*) custos ecclesie Wissegrad. in villa Bubneh (1088?) 383, 10, 20.
- Lubac** (*c. XIV*) ; *Liběč* alias *Libice*, *distr. pol. Chotěboř* ; circuitus eccl. Olomuc. (1146/8) 164, 10.
- Lubata** (*c. XV*), servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Lubcicich** (*sp. XIII*), Lubcicich (*sp. XIII*) *locat.* ; *Libšice*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan* ; villa, ubi terra et piscatores monii Brevnow. (993) 348, 25. ibid. homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 15.
- Lubcouiz** (*or.*) ; *Libkovice*, g. *Liquit*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz* ; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5.
- Luben** (*sp. XIII*) ; fortasse *Lubenec*, g. *Lubenz*, d. p. *Žlutice*, g. *Luditz* ; villa monii. Cladrub. (1115) 397, 1. (1186) 429, 1, 20.
- Lubesevicsi** (*or.*), Lubessouichi (*c. XIII*), Lubusevici (*sp. XIV*) ; *Liběšice*, g. *Liebschitz prope Blina*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz*, villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56. 363, 20.
- Lubetina via**, terminus circuitus de Lubac (1146/8) 164, 25.
- Lubeuici**, Lubewice, Lebeunice (*sp. XIII*) ; *Liběvice*, g. *Libitzén*, curia prope *Krsy*, g. *Girsch*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl* ; quond. villa monii. Cladrub. (1183) 422, 5. (1186) 436, 1—20.
- Lubgozt** (*sp. XII*) ; *Libhost* ; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Badreh (1088?) 375, 5, 20.
- Lubgost** (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Leteh (1088?) 381, 10, 20.
- Lubici** (*c. XII*) ; *Libice*, g. *Libitz*, d. p. *Poděbrady* ; civitas (1130) 113, 5.
- Lubicsa** (*sp. XII*), *Libice?*, silva ecclesiae Wissegrad. (1088?) 386, 1, 20.
- Lubincih v. Lvbenici**.
- Lubine** (*or.*) *locat.* ; *Liblin*, d. p. *Kralovice* ; (1180-1182) 267, 1.
- Lubná v. Lubne** ; Nalubney ; Nalubnem.
- Lubna** (*sp. XII*) ; *Lubný*, rivus in fl. *Desná* influens (1167) 414, 5.
- Lubne** (*c. XIII*) *locat.* ; *Lubná*, d. p. *Rakovník*, g. *Rakonitz* ; villa, ubi carpentarius ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 58, 20. 365, 5.
- Luboce**, Luboce remotior (*or.*), Luboz exterior (*c. XIV*) ; *Liboc*, g. die *Leibitsch*, fl., qui ap. *Königsberg b. Kynsperk* in Egram influit (1165) 205, 5. (1181) 264, 5, 15.
- Lubochca v. Luboczca**.
- Lubochowan**, Liubochwan (*sp. XIII*), *locat.* : Lubohovaz (*c. XIII*), Liubohovass (*sp. XIV*) ; *Libo-*
- chovany*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* ; villa, ubi piscator eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 57, 15. 364, 30. piscator monii. Cladrub. ibid. (1115) 400, 15. (1186) 432, 5.
- Lubocz** (*sp. XIII*) ; *Horni Liboc*, villa monio Břevnov. vicina (993) 348, 10.
- Luboczca** (*or.*), Lubochca (*c. XVIII*), *Luboška*, silva monii Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
- Lubonici wzi** (*c. XV*) *locat.* ; *Libonice*, d. p. *Král. Hradec*, g. *Königgrätz* ; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Lubos** (*or.*), Luboss (*c. XVIII*), *Liboš alias Libuše*, g. *Libusch*, d. p. *Sternberg* (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.
- Lubos** (*sp. XII*) ; *Luboš* caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Ninonich (1088?) 383, 5, 15.
- Lubosin** (*sp. XII*), Lubossin, (*sp. XIII*) *locat.* : Lubosine, Lubossine (*sp. XIII*) ; *Libušín*, d. p. *Slaný*, g. *Schlan* ; villa, ubi servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25. terra et vinitores eccl. Wissegrad. ibid. (1088?) 379, 10—20. (390, 15). terra monii. Cladrub. ibid. (1115) 399, 1. (1186) 431, 5, 25.
- Lubuhcę** (*or.*) ; *Libouchec*, rīvus, qui apud *Děčín*, g. *Teschen*, in Albiam influit (1169) 217, 20, 25.
- Lubusevici v. Lubesevicsi**.
- Luca**, Lucense cenobium (*or.*) ; *Louka*, g. *Klosterbruck prope Znojmo*, g. *Znaim* ; monium ord. Praem. (1190) 299, 35. 301, 30. (1195) 317, 5. 446, 15.
- Luka** (*sp. XIV*) ; *Louka*, g. *Klosterbruck*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim* ; villa monii. Lucensis eidem adiacens (1195) 445, 25.
- Luka** (*sp. XII*) ; *Lúča?* ; de familia ecclesiae Wissegrad. de Tinec (1088?) (390, 30).
- Lučané v. Lusané*.
- Lukavice**, g. *Lukowitz* v. Lucouchi.
- Lucaz** (*or.*) *locat.* ; fort. *Loučany*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz* ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Lucka** (*sp. XIII*) ; *Loučka*, g. *Lauka prope Raygrad* ; villa, ubi tabernarii monii. Brevnov. (1048) 357, 25.
- Lucius**, Lvcius (*or.*), Lvcivs (*c. XII*) II papa (1144) 138, 35. 139, 25. 140, 5. 143, 20. 144, 10.
- Lucius** (*or.*) III papa (1182) 268, 10. (1183) 269, 1. (1185) 276, 20.
- Lucou**, Lukov, Lukow, *locat.* : Lukoue (*sp. XIII*) ; *Luková*, d. p. *Kralovice* ; villa, ubi terra et homines monii. Cladrub. (1115) 398, 20. 400, 15. (1186) 430, 15. 431, 15, 20. 433, 10.
- Lucoucih** (*c. XIII*), Lucovicih (*sp. XIV*) *locat.* ; *Lukavice*, g. *Lukowitz prope Ouštěk*, g. *Auscha* ; villa, ubi homo ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 57, 20. 364, 30.
- Lucove** (*c. XIII*), Luchoue (*sp. XIV*) ; *Lukov*, g. *Lucka*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* ; villa, ubi homo eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 57, 5. 364, 25.
- Lüder** (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10. Cf. Luter.
- Ludewik**, Ludewicus v. Ludovicus.
- s. **Ludmile** martyris reliquiae (1158) 179, 5. (1165) 207, 1, 30. 209, 1.
- Ludovicus** ; *Hludouuicus*, *Loduicuſ*, *Ludewik*, *Ludewicus*, *Luduic* (*or.*) ; *Hludoicus*, *Hludowicus*, *Ludoicus* (*c.*).

Ludovicus, Hludowicus (*c.*) I, Pius, imp. (817) 2, 20. Filii eius: Ludovicus II Germ., Lotharius I, Pippinus I.
 Ludovicus; Hludouuicus (*or.*), Hludoicus, Hludovicus, Hludowicus, Ludouicus (*c.*) II, Germanicus, rex Baioariae (817) 3, 5, 10. rex in orientali Francia (847) 3, 25. (852) 4, 5. (853) 4, 25. (855) 5, 10, 15. (860) 5, 20, 6, 10. (864) 7, 5. (873) 10, 10, 11, 1, 13, 5, 15. († 903/6) 34, 30. († 1012) 350, 35. Filii eius: Karolmannus; Ludovicus III.
 Ludovicus [III, fil. Ludovici II Germ.] (847) 3, 30. († 900) 31, 25.
 Ludovicus IV, cogn. Infans (iuvenculus rex) (900) 32, 1. (903/6) 34, 15.
 Ludewicus, Loduicus (*or.*) II comes provintiae, lantgravius Duringie (1152) 411, 5. (1158) 178, 1. (1163) 202, 5. (1165) 203, 15.
 Ludovicus, comes de Arnstein (1144) 140, 10.
 Ludewicus (*ed.*) de Napurch (1125) 110, 5.
 Ludovicus, prefectus urbis Moguntinae (1151) 173, 1.
 Lüdwic (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10.
 Luduic (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
 Ludewik, Lvewic (*or.*) testis (1183) 271, 15. (1192/3) 311, 10.
 Lugov, Lugow (*or.*), Luhov, g. Lohowa, d. p. Štěbro, g. Mies; preedium Sobzalai II ducis (1175) 244, 1. possessio monii. Plaz. (1184) 274, 10.
 Luhucauez (*sp. XII*); Lichceves, d. p. Smichov; villa, ubi homo eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 10.
 Lün (*sp. XIII*), Lun (*sp. XIII*); Louny, g. Laun; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 10.
 Lundenburg, b. Břeclav v. Bracizlaua.
 Lunechouiz (*sp. XIII*); Lunikov, d. p. Slaný, g. Schlan; villa, ubi possessio hospit. Jerosolimani (1185) 424, 10, 15.
 Lunewicensis monii. sorores (1153/8) 185, 25.
 Lunih (*sp. XII*), Lunich (*sp. XIII*) locat.; Lounky, d. p. Roudnice, g. Raudnitz: villa, ubi portus eccl. Wissegrad. (1088?) 386, 5, 20. possessio monii. Cladrub. ibd. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
 Lunsenize, Lvsnitz, Limzeins (*c. XIII*), Lužnice, g. Lainsitz, fl. Austr. Inf. et Boh. (1179) 259, 1. (1185) 280, 5.
 Lupoldus, Lüpolt v. Liupoldus.
 Lusanę (*c. XII*), Lučané, gens Boh. (1086) 94, 10.
 Lusane (*c. XV*), locat.: Lusas (*sp. XII*); Lužany, d. p. Jičín; ubi homines eccl. Boleslav. (1052?) 360, 15. villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 15.
 Lusici (*or.*); Lužice, g. Luschitz, d. p. Sternberg; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
 Lusizi (*or.*), Luzice, Luzici (*sp. XII*); Lužice, Lausitz; provincia confinis episcopatui Misnensi (948) 339, 10. (968) 343, 30. (996) 46, 20. Lusicensis marchio: Theodericus (1162).
 Lusna, Luzna (*sp. XIII*); Lužná, g. Lusen, d. p. Tachov, g. Tachau; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 1, 15.
 Lutek (*c. XVII*); Lutěk, Litík; Werzovicensis, testis (1196) 319, 10.
 Luter (*c. XVIII*) testis (1185) 277, 20.

Lutherus (*c. XIV*) de Buitic, testis (1196) 320, 20. Cf. Lüder.
 Lútholig (*or.*) testis (1195/7) 323, 10. frater eius: Wezmil filius sororis Martini.
 Luthomiric v. Liutomeric.
 Luti (*or.*); Lité, g. Littau, d. p. Kralovice; circuitus monii. Plaz (1175) 243, 25.
 Lutin (*sp. XIV*); fortasse Slatina; villa monii. Lucensis (1195) 446, 5.
 Lutincich (*or.*) locat.; Litenčice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.
 Lutmeriz v. Liutomeric.
 Lútisl v. Lutomisl.
 Lutobor, Lvtobor, Lutbor (*or.*), Littobor, Lvtobor (*sp.*); Lutibor, Libor.
 Lvtobor (*sp. XIII*) comes (1194) 444, 10.
 Lutebor (*c. XVIII*) castellanus de Bolezlaw (1183) 270, 20.
 Lutobor (*sp. XIII*), Littobor (*sp. XIII*) testis tempore ducis Zobezlai I 401, 20. 434, 10.
 Lutobor (*or.*) testis (1180/82) 266, 15. (1189) 297, 20. Fratres: Bogusse castell. de Cladsco et Ratibor.
 Lutbor (*or.*) testis (1192) 307, 5.
 Lvtobor (*or.*) filius Smilonis testis (1192/3) 311, 10.
 Lutochor (*or.*); Litohoř, g. Littohorn, d. p. Mor. Budějovice, g. Mähr. Budwitz; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.
 Lutognew (*or.*); Lutohněv; testis (1183) 271, 20.
 Lutolphus (*c. XIV*) filius Wintheri, testis (1196) 320, 20. Frater eius Heinricus.
 Lutolt (*or.*) pincerna epi. Prag. (1177) 247, 30.
 Lutomericich, Lutomeriz, Lutomíric v. Liutomeric.
 Lutomisl, Lútisl (*or.*), Lutomisl (*sp. XIII*), Lutomislensia (*sp. XII*) ecclesia; Litomyšl, Leitomischl, monium ord. Praem. (1167) 412, 5. 414, 10. Abb.: Deocarus (1160); Juratha (1184); Mislen (1185).
 Lutomisl (*sp. XII*) locat.; Litomyšl, g. Leitomischl; terra monii. Lutomisl. ibid. (1167) 413, 10.
 Luton (*c. XV*); Lutoň; bubulcus monii. Strahov (1143/8) 161, 5.
 Lutorad, Littorad (*sp. XIII*) donator terrae in Skapc (1115) 400, 10. (1186) 433, 5.
 Lutos (*sp. XII*); Lutoš; custos, campanarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 5, 10, 20.
 Lotoscich (*sp. XII*) locat.; Litošice, d. p. Čáslav; villa, ubi preedium monii. Lutomisl. (1167) 413, 20.
 Lutotine (*or.*) locat.; Lutotin, d. p. Prostějov, g. Prossnitz; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.
 Lutrense monium; Lure in Francia septentr.; (1157) 175, 25.
 Lutraoſ (*c.*), Lauterhofen, Bav., Rgb. Oberpfalz, (817) 3, 15.
 Lutuin (*or.*); Lutvín; cum filio Gogtpoldo, testes (1180/82) 266, 20.
 Lutwin, Lvtwinus (*or.*) testis (1183) 270, 25. (1193) 309, 10. (1192/3) 311, 10.
 Lužany v. Lusane.
 Lužice, g. Luschitz v. Lusici.
 Luzice, Luzizi v. Lusizi.

Luzna v. Lusna.

Luzzenberc; Dieboldus de — (1179) 259, 15.

Lvben (*sp. XIII*); *Liben*; homo eccl. Brevnov. in Crepeniz (1045) 353, 10.

Lvbenici (*or.*), *locat.*: Lubincih; *Libenice*, *d. p. Kolin*; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30. homines eccl. Boleslav. ibid. (1052?) 360, 5.

Lvboce v. Luboce.

Lvsnitz v. Lunsenize.

Lvtbor, *Lvttobor* v. Lutobor.

Lvtwinus v. Lutwin.

M.

Mac (*sp. XII*); *Mak?*; capellanus (1052?) 362, 10. Cf. *et. :* Mach.

Maca, Maka (*sp. XIII*), coccus monii Cladrub. (1115) 398, 1. (1186) 430, 25.

Mackovice, *Moskovice* v. Masouicich.

Mace (*sp. XIII*); *Máč?*; homo monii. Cladrub. in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20.

Macek (*sp. XII*) faber eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.

Macerat (*sp. XIV*) gladiator ducis Boemie (1195) 446, 5.

Mach (*c. XIII*), Mac (*sp. XIV*), carpentarius ecclesiae Lutomeric. in villa Naboschi (cc. 1057) 〈57, 1〉. 364, 25.

Madalgaudus (805) 1, 10.

Magadaburg (*or.*), Magadoburg, Magdeburch, Maidburch (*c. XIII*), Magdenburgensis (*c. XVI*); *Magdeburg*, *Boruss.*, *prov. Sachsen.*; civitas (805) 1, 10. (1168) 211, 15. (1179) 260, 5. eccl. arepalis s. Mauricii (991) 42, 15. Arepi.: Adalbertus (973); Fridericus (1144); Gisalharicus (991); Hartwicus (1085); Wichmannus (1152 sq.).

Magnus (*or.*) decanus Wissegradensis (1177) 246, 1. (1180/2) 266, 1.

Magnus (*or.*), custos eccl. s. Wencezla (1146/8) 163, 15.

Magontia, Maguntia, Mogontia, Moguntina urbs (*c.*) (948) 339, 20. (976) 41, 1. (1086) 94, 1. 95, 15. (1133) 127, 25. 128, 1, 10. (1182) 267, 20. 417, 10. metropolis Germaniae (852) 4, 10. Moguntine urbis prefectus: Ludovicus (1151) 173, 1.

Moguntina (*c. XII*) ecclesia (1073) 66, 1.

Magontine (*or.*), Moguntine (*c. XII*), Mogontiensis (*sp. X*) eccl. arep., presul, dispensator: Adalbertus I (1118 sq.); Aribi (1024); Arnaldus (1158); Christianus (1167 sq.); Conradus I (1169 sq.); Hatho (900); Heinricus (1144); Hrodbertus (973); Rhabanus (852); Sigifridus (1073); Wezilo (1085 sq.); Willigisus (976).

Mogontina (*c. XII*) synodus (1085) 92, 10, 15.

Moguntina provincia (1074/5) 78, 10.

Mahfridus (*or.*), archipresbyter (1146/8) 163, 15.

Mähr. *Weißkirchen*, b. *Hranice* v. Granice.

Mahtholt, Mahtolt (*or.*) testis (1183) 271, 20.

Maidburch v. Magadaburg.

Mailberg v. Movriberg.

Maingerus v. Meinherus.

Majelovice v. Maleiouici.

Malaua (*c. XV*) de familia monii. Strahov (1143/8) 160, 25.

Malcouici, Malcovici, Malkouici, Malkovici, Malkowici (*sp. XIII*); *Malkovice*, *d. p. Tachov*, g.

Tachau; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1. 435, 5, 25.

Maleiouici (*or.*); *Majelovice*, *d. p. Kutná Hora*, g. *Kuttenberg*; villa monii. Sedlec (1142/8) 156, 30.

Maleyow (*sp. XIII*) silva villa Lubocz adiacens (993) 348, 10.

Malešov, g. *Malschen* v. Namalesoue.

Malessov, Malseu (*or.*), Malsov (*sp. XIV*); *Malečov*, g. *Malschen*, *d. p. Ústí n. L.*, g. *Aussig*; villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 15. 363, 20. villa Groznatae primatis (1197) 324, 10.

Maleuici, Malevici (*sp. XIII*); *Malovice*, *prope Bor* (*Haid*), *d. p. Tachov*, g. *Tachau*; villa monii. Cladrub. (1115) 399, 25. (1186) 433, 5.

Maleulaz, Maleuvlaz (*sp. XIII*); *Malevláž*, villa quondam sita prope *Bor*, g. *Haid*, *d. p. Tachov*, g. *Tachau*; (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 5.

Mali (*sp. XII*); *Malý*; homo ecclesiae Boleslav. in civitate Bolezlau. (1052?) 360, 15.

Mali, rusticus eccl. Lutomeric. (saec. XII ex.) 〈59, 15〉.

Malik (*sp. XII*); *Malík*; filius Bozethae, homo eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.

Malic (*c. XIII*), Mali (*sp. XIV*), rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Nuchnicih (cc. 1057) 〈57, 5〉. 364, 25.

Malisa (*sp. XII*); *Mališa*; bukularius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.

Maliska (*sp. XII*); *Mališka*; cum fratre, serv. eccl. Wissegrad. in villa Wrsovicih (1088?) 377i 10, 20.

Maliska (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. Wtraunice (1088?) 385, 5, 20.

Malmirostrov (*sp. XIII*) villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 1.

Malouia (*sp. XII*); *Maloňa?*; uxor Scit de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 〈390, 20〉.

Malovice, g. *Mallowitz* v. Maleuici.

Malseu, Malsov v. Malessov.

Malucka (*sp. XII*); *Malucha*; de familia ecclesiae Wissegrad. (1088?) 〈390, 25〉.

Malucha (*sp. XIII*) sutor subtalarium monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.

Malucsá (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 5, 20.

Man v. Mania.

Managolt testis (847) 3, 30.

Manka (*c. XV*); *Maňka*; de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.

Mane (*sp. XII*); *Máně*; homo monii. Cladrub. in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20. Cf. Mania.

Manetin, **Manetim** (*or.*); *Manětin*, *d. p. Kralovice*; villa hospitalis s. Joh. Hierosolym. (1169) 217, 10. (1191) 303, 1. ibd. eccl., in qua sorores hospit. Hierosolymitani morantur (1182) 268, 20.

Manetin (*or.*) rivus (1166) 217, 15.

Mania, **Man** (*sp. XIII*), custos eccl. Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.

Mara, Maran, Maren (*sp. XIII*) pastor equarum monii. Cladrub. in villa Reptech (1115) 398, 25. 399, 1. (1186) 431, 5, 25.

Maraaho, Maraha (*or.*), *g. die March, b. Morava, fl. Moraviae* (1002) 48, 1. (1051) 51, 30.
 Marabensis eccl. *v. Moraia.*
 Maraensium gens, Marahi, Maraui *v. Moraia.*
 Maraha *v. Maraaho.*
 Marahorum regio, Maraui, Maravna *v. Moraia.*
 Marka (*sp. XII*) de familia ecclesiae Wissegrad. (1088?) *<390, 20.*
 Marcant (*c. XIV*) eccl. Wissegrad. benefactor (1185) 278, 5 sq. 279, 5, 15.
 Marchuart, Marcuardus, Markwart *v. Marquardus.*
 Maren *v. Mara.*
 Marerensis ep. *v. Olomuc.*
 Mares (*sp. XII*) ; Mareš ; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Raseh (1088?) *<378, 10, 15.*
 Margareta (*or.*) ducissa, uxor Henrici fratriis Vladislai I regis († cc. 1186) 286, 20.
 Maria filia Bolezlai I ducis *v. Mlada.*
 Maria (*or.*) mater Ottonis ducis Boh. (1190) 299, 35. 301, 35. († 1195) 317, 10.
 Maria (*or.*), constructrix eccl. s. Mariae in villa s. Jacobi (1165) 209, 5. Filii eius: Pavlus, Zlauebor.
 s. Marie noue (*or.*) diac. card. : Johannes (1144) 140, 5.
 s. Mariae de Sereno monium. (1167) 211, 5.
 s. Mariae altare *v. s. Jacobi villa.* s. M. capella *v. Cladsco.* s. M. ecclesia *v. Misa;* Praga. s. M. hospitale *v. Praga.* s. M. monium. *v. Cladrub;* Patavia ; Plaz ; Sedlce ; Waldsassen.
 Marovensis, episcopus *v. Olomuc.*
 Marquardus, Marquart (*or.*), Marcquardus (*facs.*), Marchuart, Markwart (*c.*, *Marquardus* (*sp.*)).
 Marquardus (*sp. XIII*) castellanus Znoymensis (1048) 358, 10.
 Marchuart (*c. XIV*), camerarius regis (1159) 193, 5.
 Marquardus (*facs.*) nob. Boh. ; filii eius: Gauel, Hermannus, Zauisa (1175/8 sq.).
 Marquardus (*or.*) filius Hermanni, filii Marquardi (1197) 326, 30. Frater eius: Benes.
 Marquardus (*or.*) Zobziacowiz, testis (1195/7) 323, 5.
 Marquart (*or.*), Markwart (*c. XIV*), Marcuardus, Marquardus (*sp. XIII*) de Dubrau (1115) 402, 25. (1146/8) 163, 20. 165, 5. (1186) 434, 15.
 Marquardus (*sp. XIII*) de Lominz (1186) 436, 1, 15, 20.
 Marquardus (*sp. XII*) de Nouo castro (1146) 409, 30.
 Marcuardus, Marquardus (*sp. XIII*) de Vnil, testis (1115) 402, 25. (1186) 434, 15. Filius eius: Zuba.
 Marquardus (*c. XVIII*) testis (1185) 277, 20.
 Marquart (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
 Marquardus (*or.*) testis (1189) 296, 1. Fratres eius: Otto capellanus et Wissa (1189).
 Marquardus (*or.*) socius Vlrici Drizlai filii (1192) 306, 30, 35.
 Marquart (*or.*) testis (1192) 307, 1.
 Marquart (*or.*) et fratres sui, testes (1192) 307, 5.
 Marquardus (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
 Marsle, Marsik (*sp. XIII*) ; Maršík ; piscator monii. Cladrub. in villa Lagouicich (1115) 397, 5. (1186) 429, 5, 25.
 Martin *v. Martinus.*
 Martinici (*or.*) ; Martinice, villa monii Lucensis (*s. XIII*) 301, 30.

Martinicich (*or.*) locat. ; Martinice, quondam prope Hrušovany, *g. Grussbach;* villa ubi terra eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
 Martinus, prep. s. Ambrosii Mediolanensis (1146) 151, 5.
 Martinus (*or.*) nepos Geruasii prepositi Wissegrad. (1146) 409, 25. notarius regis Boh. (1165) 205, 15. subcancellarius (ante 1169) 215, 1, 30. prep. Lutomeric. (1169) 218, 1. 219, 5. prep. Pragensis (1177) 246, 1. (1175/8) 251, 5. (1174/8) 254, 5. (1181) 265, 1. (1180/2) 266, 1. (1182) 268, 15. quond. prep. Prag., fr. hospit. Jerusalem et preceptor Vngarie, Boemie etc. (1186) 281, 10, 30. (cc. 1188) 290, 20. quond. prepositus, preceptor hospitalis Hierosol. (1189) 297, 10.
 Martinus (*or.*) can. [Prag.] (1180/82) 266, 10.
 Martin (*sp. XIII*) primas Lutomiricensis, tempore Zobezlai I ducis, 402, 1. 434, 10.
 Martinus (*sp. XIII*) camerarius Holomucensis (1183) 420, 25.
 Martinus (*or.*) subpincerna epi. Prag. (1190) 298, 30. (1184/92) 306, 5.
 Martin (*sp. XIII*) de Milkov, testis (1183) 420, 25.
 Martin, Martinus (*or.*) filius Oztre, Oztretiz, testis (1192) 307, 5. (1196) 320, 20. (1195/7) 323, 5.
 Martinus (*or.*) de Zaiacics (1194) 315, 15.
 Martinus (*sp. XII*) donator circuitus Nazgori (1167) 415, 5.
 Martinus *et alter* Martinus (*c. XIV*) testes (1180) 261, 22, 24.
 Martinus (*or.*), cuius sororis filii: Wezmil et Lütholig (1195/7).
 Martinus (*or.*) fidelis Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.
 Martin (*sp. XII*) filius Cuse, servus eccl. Boleslav. (1052) 359, 25.
 Martin (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sitinich (1088?) 374, 1, 15.
 Martin (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
 Martin (*sp. XII*) rusticus eccl. Wissegrad. in villa Dubcsi (1088?) 377, 10, 20.
 Martin (*sp. XII*) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 432, 5.
 Martin (*sp. XII*) curialis servus monii. Cladrub. (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Masceta (*sp. XII*) ; Mačeta ; custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?) 360, 10.
 Maseuicich *v. Massoviz.*
 Maslovicich (*sp. XII*) locat. ; Maslovice, d. p. Karlín, *g. Karolinenthal;* villa ubi homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 15.
 Masouicich (*or.*) ; Mašovice Velké, *g. Groß-Maispitz,* d. p. Znojmo, *g. Znaim;* villa, ubi alodium eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
 Masouicich (*sp. XII*) ; fortasse Mašovice, *g. Groß-Maispitz,* d. p. Znojmo, Znain ; [Peřinka in Vlastivěda Moravská, Jaroslavský okres, pag. 104 interpr. : Mackovice, Moskovice, d. p. Znojmo], villa ecclesiae Boleslav. (1052?) 362, 1.
 Massoviz (*or.*), locat. : Maseuicich, Masseuicich (*sp. XIII*) ; Mašovice, d. p. Horšov Týn, *g. Bischofsteinitz;* villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 433, 15. curia epi. Pragensis ibid. (1184/92) 305, 25.

Mastowa (*c. XIV*) ; *Maštov*, *g. Maschau*, *d. p. Podbořany*, *g. Podersam*; predium Milgosti comitis (1196) 320, 5, 10.
Matheus, ep. Cracoviensis (1146/7) 154, 15.
Matheus (*sp. XIV*) presbyter de s. Maria in Praga (1100/07) 393, 15.
Matheus, Mathi (*or.*) nob. Boh. (1180/2) 266, 20. magister venatorum (1184/5) 276, 15. Frater eius: Janic, Jenich.
Matheus (*sp. XIII*) summus curie [ducis] venatori (1183) 419, 5. 420, 25. (1185) 424, 5.
Matheus (*or.*) dapifer ducis Boh. (1187) 289, 20. 440, 20. (1189) 297, 20.
Matheus Benedic [= filius Benedae] testis (1185) 279, 10.
Matheus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
Matheus (*or.*) testis (1193) 309, 10.
Matheus (*or.*) testis (1197) 325, 1.
Matheus (*c. XII*) filius Westei, testis (s. XII ex.) 331, 25.
Matuvs (*or.*) testis (saec. XII ex.) <59, 10>.
Maulbronn, *Württiemb.*, *Neckar-Kreis*; monium ord. Cist. (1194) 311, 15.
Maur (*or.*) rusticus eccl. Lutomeric. (saec. XII ex.) <59, 15.
s. Mauricii martiris eccl. v. Magadaburg.
Maurus (*c. XII*) presbyter, testis (saec. XII ex.) 331, 30.
Mautern v. Mutarun.
Mecelevo, Mecleui, Mezcleu, Mezeleui, Mezleu, Mezlowi (*sp. XIII*) ; *Meclov*, *g. Metzling*, *d. p. Horšov Týn*, *g. Bischofsteinitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15. arator monii. Cladrub. ibid. (1115) 399, 20.
Měchov, *g. Miechau* v. Nichowani.
Mechtfridus (*or.*) de Zlavchauez, fidelis Henrici epi. Prag. (1184/92) 305, 25.
Mediolanum; *Milano*, *It. septentr.* (1158) 179, 25. eccl. s. Ambrosii (1167) 210, 1. prep.: Martinus (1146). Mediolanenses (1126) 404, 10. (1158) 179, 10.
Medli ugezdec (*or.*) ; *Medlice*, *g. Mödlitz*, *prope Dvorec (Hof)*, *d. p. Sternberg*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) <119, 5>.
Medlov (*sp. XIV*), Stephanus de — (1173) 417, 1.
Medlovice v. Melouicih.
Megenhardus v. Meginhardus.
Megingož testis (847) 3, 30.
Megingož de Welstingen (1125) 110, 10.
Meginhardvs (*or.*), Megenhardus, Meginardus, Meynhardus (*c.*), ep. Pragensis (1130) 115, 1. (1131) 126, 1. (1133) 127, 25, 30. 128, 1, 10. *Obitum eius Necrol. Zwifaltense his verbis commemorat*: ,V non. iul. [1134] Meginhardus eps. de Brage, officium; iste dedit nobis reliquias valde bonas et cruciculam bonam cum argentea catena et optimam cappam auro superius et inferius redimitam. (*Mon. Germ. Necrologia I*, pag. 255.)
Meginardus (*c. XVIII*), Meynardus (*c. XVII*), Meinardus, Meinhardus (*sp. XIII*) abb. Brevnoviensis (1043) 351, 30. (1045) 354, 5. (1048) 358, 10. (1052?) 362, 5. (1078) 85, 10. 87, 1.
Meinardus (*or.*) preceptor hospitalis Jerusalem (1194) 315, 5.

M[eingotus], decanus maioris eccl. Salzburgensis (1170) 220, 1. (1172) 231, 10.
Meinherus, Meynerus, Maingerus (*or.*), Meinuardus, Minger (*sp. XIII*), abb. de Plaz (1169) 218, 1. (1175) 243, 20. (1177) 246, 1. (1180/2) 265, 20. (1183) 270, 30. 420, 20. (1188) 291, 10. 293, 20. (1178/89) 443, 5. (1190) 298, 25.
Meinwardus v. Meinherus.
Melagnanum super Vitablam; *Melegnano*, *It. prov. Milano*; (1159) 190, 10.
Melci (*or.*), *Mělice*, *villa quondam prope Pustoměř* (*d. p. Vyškov*, *g. Wischau*) *sita*, curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) 121, 5.
Melnik, Milinich (*c. XVI*) ; *Mělník*; praepositura (1174/5) 242, 30. Prepositus: Groznata (1146/8); mag. Jeronimus (cc. 1170); Jurata (1159 sq.).
Melouicih (*or.*) *locat.*; fortasse *Medlovice*, *d. p. Vyškov*, *g. Wischau*, villa eccl. Olomuc (cc. 1131) 118, 25.
Merdingen, *in Baden, distr. Freiburg*; villa eccl. Pataviensis (1157) 175, 10.
Mergauec, *Mergauehc*, *Mergavez* (*sp. XIII*); *Mrhavec*; debitor mellis in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 1, 20.
Meringlin (*or.*) ultra provinciam Zedliz, Meringe (*c. XIV*) ; *Mähring Bav.*, *Oberfranken, distr. Tirschenreuth*; possessio monii. Waldsassen (1181) 264, 1. (1195/7) 322, 15.
Mersaburg (*or.*), Merseburg, Mersburk (*c. XII*) ; *Merseburg*, *Boruss., prov. Sachsen*; civitas (991) 43, 10. (1150) 167, 30. (1152) 173, 20, 25.
Merseburgensis ecclesia (1162) 199, 20. Mersburgen sis (*or.*) ep.: Johannes (1165); Reinhardus (1151).
Mersata, Merzata, Mirzata (*sp. XIII*) ; *Mršata*; de villa Drahavciz, custos capellae s. Galli (1115) 397, 15. (1186) 429, 15, 25. 430, 1.
Mesco, Mesko (*or.*); *Měšek*; de Peruc (cc. 1170) 224, 10. (1186) 282, 1. (1188) 293, 20. Frater eius: Groznata
Mésea v. Misa.
Mesia (*c. XII*) provintia (824/7) 333, 30. (973) 38, 15. 346, 15, 30.
Messny (*c. XV*) ; *Mežný?*; silva monii. Strahov. (1143/8) 160, 15.
Metelzco, Metelzow (*sp. XIII*) ; *Metelsko Dolní*, *g. Unter-Medelzen*, *d. p. Horšov Týn*, *g. Bischofsteinitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 403, 5. (1186) 434, 20.
Methodius (*c. XI*) arep. Pannoniensis eccl. (867) 7, 10. (869) 8, 35. (873) 11, 1. 12, 5, 20. 14, 1, 15. 15, 16, 15. (879) 17, 30. 18, 10. arep. s. Marabensis eccl. (880) 19, 20. (881) 21, 25. (885) 26, 10, 15. 28, 5, 15.
Methodius (*sp. X*), episc. Speculiiuliensis seu Ougturensis (824/7) 333, 1.
Methugia, Methuya (*or.*); *Medhuje*, *g. Mettau*; fl. qui apud Josefov in Albiam influit (1186) 282, 15.
Mezcleu, Mezeleui, Mezelevi v. Mecelevo.
Mezicsa, Mezica (*sp. XII*) ; *Měšice*; koselug eccl. Wissegradensis in suburbio Satcensi (1088?) 384, 1, 5, 20.
Mezleu, Mezlowi v. Mecelovo.
Micalne (*c. XIV*), fortasse *Mikalka*, *g. Neuhof*, *prope Úsov*, *g. Aussee*; villa eccl. Olomuc. (1180) 261, 1.

Mikec (*c. XV*) ; *Mikeš* ? ; *bubulcus monii*. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Michael, imperator Constantinopol. (869) 8, 25.
Michael (*or.*) abb. de Gradisc (1174) 239, 10.
Michael (*c. XV*), *Micus* (*or.*), cognatus Vladislai II ducis (I regis) Boh. ; († cc. 1143) 161, 10. († 1169) 217, 10.
Michahel (*sp. XII*) testis (1146) 409, 25.
Michal (*or.*), frater Petri iudicis (1174) 239, 15.
Michel (*c. XIV*) ; *Michle*, *d. p. Král. Vinohrady* ; (1185) 279, 1.
Micul (*c. XII*) ; *Mikul* ; nobilis Moraviae (1145) 146, 25.
Michul (*or.*) testis (1193) 309, 10.
Micul (*sp. XIV*) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
Mikulcice (*sp. XII*) ; fortasse *Mikulčice*, *d. p. Hodonín*, g. *Göding* ; villa ecclesiae Boleslaviensis (1052?) 362, 1.
Miculcici (*or.*) ; *Nikolčice*, *d. p. Hustopeč*, g. *Auspitz*, aut *Mikulčice*, *d. p. Hodonín*, g. *Göding* ; villa eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
Miculec (*sp. XII*) ; *Mikulec* ; primas Boemiae (1073) 368, 40. 370, 15.
Myculov (*sp. XIV*) ; *Mikulov*, g. *Nikolsburg* ; ubi eccl. cum iure patronatus ad monium Cuniczense spectans (1173) 416, 20.
Micus v. Michael.
Midlouareh, Midlovarech (*sp. XIII*) locat. ; *Mydlovary*, g. *Müllowa*, *d. p. Teplá*, g. *Tepl* ; vill., ubi possessio monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 433, 20.
Myechinicy (*c.*), *Měchenice*, *prope Davle*, *d. p. Smichov* (1000) 47, 30.
Milacco (*sp. XII*) ; *Miláček* ? ; archidiaconus (1167) 415, 1.
Milata (*or.*) ; *Mileta* ; nobilis Moraviae (1174) 239, 15.
Milata (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
Milata (*sp. XII*) filius Quasinae, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 10.
Milatha (*sp. XII*) homo eccl. Boleslav. in Letezech (1052?) 360, 15. Cf. : *Milota*.
Milk (*or.*) ; *Milek* ; et filius eius Pribizlav de villa Bernhardi, testes (1158/73) 237, 25.
Milka (*sp. XII*), piscator eccl. Wissegrad. in Comoraz (1088?) 382, 20. 383, 1.
Milka, *Mílkov v. Milga*.
Milchan (*sp. XIV*) ; *Mělčany*, g. *Mieltschan*, *d. p. Hustopeč*, g. *Auspitz* ; villa monii. Cunicz. (1173) 416, 15.
Milciani v. Milzana.
Milčice, g. *Miltschitz v. Mülschücz*.
Milkov (*sp. XIII*), Martin de — (1183) 420, 25.
Milda, Milda orientalis (*or.*) ; die *Freiberger Mulde fl. Saxoniae* (948) 339, 10, 15. (968) 343, 30. (996) 46, 15. (1159) 193, 10. (1162) 199, 30.
Milehna (*sp. XII*) soror Milice de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 15.
Milei (*c. XVIII*) ; *Milej* ; homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.
Miley (*sp. XII*) piscator, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
Mileioucich (*or.*) locat. ; *Milešovice*, *d. p. Vyškov*, g. *Wischau* ; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.

Mileissi (*c. XV*), homo monii Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Myleuzc (*c. XIII*), *Milewic* (*or.*), *Milewzko* (*c. XIV*), *Milevzche* (*sp. XIII*) ; *Milevsko*, g. *Mühlhausen* ; comes Georgius de — (1183 sq.).
Mileuo, *Milevo*, *Milewo* (*sp. XIII*) ; *Milevo*, g. *Mühlhöfen*, d. p. *Střibro*, g. *Mies* ; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
Milga, *Milka* (*sp. XIII*) ; *Milkov*, g. *Milikau*, *prope Bezdružice*, g. *Weseritz* ; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
Milgost, *Milgozt*, *Milhost*, *Milhozt*, *Millogosta* (*or.*), *Milgosta*, *Mylhost* (*c.*).
Milgost (*c. XV*), magister eccl. Olomuc. (1143) 138, 10.
Milgost (*c. XIV*) sacerdos, testis (1185) 278, 30.
Milgost, *Milgozt* (*sp. XIII*) primas Lutomiricensis tempore Zobezlai I ducis (1125/40) 402, 1. 434, 10.
Milgost, *Milhost*, *Millogosta* (*or.*) frater Petri prefecti de Dreuic (1175) 244, 10. frater Petri militis de Boemia (1188) 292, 5. (1192) 304, 5. (1194) 315, 20. comes [fundator monii. Osecensis] (1196) 320, 1. Filii eius : *Hageno* et *Petrus* (1196). Consobrinus : *Licholut* (1196).
Milgozt (*or.*) cum filio suo Stephano, testes (1180/2) 266, 25.
Milhozt (*sp. XIII*) comes, beneficium habens in Boyzes et summus venator silvarum spectantium in Netholic (1183) 420, 25.
Milhozt (*or.*) *Milhoztiz* [= filius *Milhozti*] (1195/7) 323, 5.
Milgost, *Milgozt* (*or.*), *Milgosta*, *Milgozta* (*c. XVIII*) testis (1185) 277, 20. (1188) 294, 1. (1193) 309, 10. (1194) 313, 20.
Milgost (*sp. XII*) piscator ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Milgost (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nazhoue (1088?) 382, 5.
Milgost (*sp. XII*) custos ecclesiae Wissegrad. in villa Bubneh (1088?) 383, 10, 20.
Milgost (*sp. XII*) filius Bozehae de familia ecclesiae Wissegrad. de Tinec (1088?) 390, 30.
Mylhost (*c. XIII*) possessor campi eccl. Vnetic. (1125/40) 130, 10.
Milhost (*c. XIII*) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
Milgozt (*c. XV*), homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
Milgost, *Milhozt*, *Milhost* (*sp. XIII*), piscator monii. Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.
Milgost, *Milhozt* (*sp. XIII*) solutor mellis monio. Cladrub. (1115) 398, 15. 402, 5. (1186) 430, 10. 431, 15, 20.
Milic (*c. XII*) testis (s. XII ex.) 331, 30.
Milic, *Milik* (*sp. XIII*) custos ecclesię Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 15, 30.
Milica (*sp. XII*) de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) 390, 15.
Milich (*sp. XIII*) fluvius Silesiae Borus., terminus villae Hrobeniky (1183) 420, 1.
Milics (*sp. XIII*) ; *Milič* ; molendinarius eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 20.
Milinich v. Melnik.

Miliucovo *v.* Milókowo.
 Milloin *v.* Milon.
 Milobuz, locus quondam apud fl. Sázava (cc. 1037) 51, 1.
 Milókowo, Milucouo, Miliucovo, Milukowo (*sp. XIII*) ; Milikov, *g.* Milikau prope Střibro, *g.* Mies ; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 1. (1186) 429, 1, 20.
 Milohna (*c. XIII*) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
 Milon (*sp.*), Milong (*c.*), Milléin (*or.*).
 Milon (*sp. XII*) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
 Milon (*sp. XII*) homo eccl. Boleslav., qui curti cottidie inservit (1052?) 360, 5.
 Milon (*sp. XII*) homo eccl. Boleslav. in civitate Bolezlau (1052?) 360, 15.
 Milon (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Suhomazleh (1088?) 381, 15, 20.
 Milon (*sp. XII*) caliciarius eccl. Wissegrad. in villa Butouicich (1088?) 383, 10, 20.
 Milong (*c. XIII*), proanimatus eccl. Vneticensis de Nouo Bolezlau (1125/40) 130, 25.
 Milon (*sp. XIII*) custos ecclesiae Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
 Milon (*c. XV*), servus monii. Strahov in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
 Millón (*or.*) servus hospit. Hierosolym. (1186) 282, 15, 20.
 Milos (*sp. XII*) ; Miloš ; homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5.
 Milostine (*sp. XIII*) ; Milostin, *d. p.* Rakovník, *g.* Rakonitz ; villa, ubi ablutor vestimentorum monii. Cladrub. (1115) 399, 10. (1186) 431, 25. 432, 10.
 Milota (*c. XVIII*), comes [Morav.] (1078) 85, 10.
 Milota (*sp. XII*) filius Sdezlai, donator villarum Blegov et Nabrezine (1167) 415, 1.
 Milota, Milotha (*or.*), frater Buni testis (1194) 315, 15.
 Milota (*or.*) testis (1197) 327, 1.
 Milota (*sp. XIII*) curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Milotici (*or.*) ; Milotice, *d. p.* Hranice, *g.* Mähr.-Weißkirchen ; villa ad curiam Cromesirensem pertinens (cc. 1131) 121, 5.
 Milouan (*sp. XII*) ; Milovan ; filius Jac, salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
 Milowan (*sp. XII*) qui curti cottidie inservit, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5.
 Milowan (*sp. XII*) filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15.
 Milouy (*sp. XII*) custos eccl. Wissegrad. Wtranicę (1088?) 385, 10, 20.
 Milozlaus (*or.*) ; Miloslav ; can. Pragensis (1180/2) 266, 5. (1194) 313, 20. 314, 30.
 Milozlaus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
 Milucouo, Milukowo *v.* Milókowo.
 Milz (*sp. XII*) coenobium monacharum spectans ad monium. Fuldense (800) 332, 5.
 Milzana (*or.*), Milciani (*c. XII*), pagus marchiae Misnensis (1086) 94, 15. (1165) 202, 25.
 Minger *v.* Meinherus.
 Minndebach ; Rudiger de —, testis (1179) 259, 15.

Minowe (*c. XIV*), fortasse Mimov, *d. p.* Horšuv Týn, *g.* Bischofsteinitz ; villa monii. Osecensis (1196) 320, 10.
 Mintius (*or.*) , Mincio, fl. It. (1158) 179, 15.
 Mîr (*or.*), [can. Pragensis] (1177) 247, 30.
 Mirata (*sp. XII*) ; Miřata ; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Rastileh (1088?) 383, 20. 384, 1. Cf. Mirota.
 Mircov (*or.*), Mirkov, Mirkow (*sp. XIII*), Mîrkov, *g.* Mîrschigkau, *d. p.* Horšuv Týn, *g.* Bischofsteinitz ; Hartmannus de — (1158/73) 237, 15. Hermannus de — (1186) 436, 10, 25. 437, 5.
 Mirena (*sp. XII*) ; Miřena ; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Uinar (1088?) 390, 25.
 Mirena (*sp. XII*) mater Denauae de familia ecclesiae Wissegrad. in Tethin (1088?) 390, 25.
 Miroslav (*sp. XII*) ; Miroš ; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
 Miross (*c. XVIII*), homo monii. Gradic. (1078) 84, 10.
 Mirota (*sp. XII*) filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znoicici (1052?) 360, 15. Cf. Mirata.
 Mirozlaus (*or.*) ; Miroslav ; [can. Prag.] (1194) 313, 20.
 Mirozlaus (*or.*) primas Boemie, fundator monii. Sedlec (1142/48) 156, 5, 15. 157, 1.
 Mirozlau (*or.*), Miroslau (*c. XIV*), nobilis testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
 Mirozlau (*or.*) testis (1193) 309, 10.
 Mirozlaus (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
 Mirozlawe, Miroslaue (*sp. XIII*) ; Miroslav quondam villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.
 Mirsa (*sp. XIII*) ; Mireša ; curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Mirzata *v.* Mersata.
 Misa (*sp. XIII*) , Mise, Mésea, Msea, Msee, Mzea (*or.*) ; Mže al. Berounka, *g.* die Mies, fl. Boh. ; (1115) 395 5. 397, 5. (1158/69) 215, 25. (1177) 245, 10. (1186) 282, 10. 286, 30. 426, 30. 427, 5. 429, 5, 25. 431, 1. Argentaria super Mzea ; Střibro, *g.* Mies ; (ante 1188) 290, 20. ibd. eccl. s. Marię ad hospitale Jerosolimit. pertinens (1183) 419, 10. (cc. 1186) 286, 30.
 Misene (*c.*), Miszna (*or.*) ; Meißen, b. Mišen, Saxon. ; civitas (1071) 368, 5. prefectus Hermannus (1165).
 Misinensis (*or.*) eccl. s. Joh. ev. et Donati mart. (1071) 367, 25. (1160) 198, 5. (1165) 202, 25. 203, 5.
 Misinensis eccl. ministeriales (1160) 198, 25.
 Misnensis (*or.*) episcopatus termini (948) 339, 10. (968) 343, 25, 35. (996) 46, 10.
 Misnenses epi. : Benno (1071 sq.) ; Felix (1085) ; Gervngus (1160).
 Misserensis (*or.*), de Miszna (*or.*) marchio : Ekbertus II (1081) ; Otto [comes de Witin] (1158 sq.), filius eius Otto [recte Adalbertus] (1186).
 Misera (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 5.
 Mislen (*sp. XIII*) ; Myslen ; abb. de Luthomisl (1185) 424, 10.
 Mislesouici (*sp. XII*) , Myslichovice (?) nunc Myschelwitz, distr. Bautzen ; villa eccl. Wissegrad. (1088?) 386, 5.

- Myslichovice v. Mizlechouicah.*
- Mislna* (*sp. XIII*) ; *Myslna* ; de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
- Missenensis v. Misene.*
- Misten* (*c. XV*) ; *Mstěn* ? ; cognatus Johannis I epi. Prag. (1143/8) 160, 15.
- Mistizlaus* (*c. XIV*) ; *Mstislav* ; testis (1180) 261, 20.
- Miszna v. Misene.*
- Mizlechouicah* (*or.*) *locat.* ; *Myslichovice*, *d. p.* *Litovel*, g. *Littau* ; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 5.
- Mizlibor* (*c. XV*) ; *Myslibor* ; donator terrae ad tria aratra Hudonich (1143/8) 160, 20.
- Mizloch* (*or.*) ; *Mysloch* ; abb. de Opatouith (1160) 196, 15.
- Mlada* (*sp. XI*), quae et Maria, filia Bolezlai I ducis Boem. (967?) 342, 35. abbatissa mon. s. Georgii Pragae (967?) 343, 5.
- Mladá Boleslav*, g. *Jung-Bunzlau* v. Bolezlau Nouus.
- Mladatiz* (*or.*), *Mladatici*, *Mladetici* (*sp. XIII*) ; *Mladotice*, g. *Mlatz*, *d. p.* *Kralovice* ; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15. villa monii. Plass. (1192/3) 311, 5.
- Mladek* (*sp. XII*) ; *Mládek* ; arator eccl. Boleslav. (1052) 359, 25.
- Mlađeiuici* (*or.*) ; *Mladějovice*, g. *Bladowitz*, *d. p.* *Sternberg* ; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
- Mladetici v. Mladatiz.*
- Mladju* (*c. XIV*) ; *Mladějov*, quondam villa prope Chotěbude, g. *Kettowitz*, *d. p.* *Podbořany*, *Podersam*, (1196) 320, 10.
- Mladon* (*sp. XII*) ; *Mladoň* ; homo ecclesiae Boleslav., qui curti cottidie inserviat (1052?) 360, 5.
- Mladota* (*or.*) archipresbyter (1146/8) 163, 15.
- Mladota* (*or.*), iudex (1174) 239, 15.
- Mladota* (*sp. XIII*) testis (1115) 401, 20. (1186) 434, 10.
- Mladota* (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
- Mladotici* (*or.*) ; *Mladotice*, *d. p.* *Uh. Brod*, g. *Ung.-Brod*; villa eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
- Mlatz*, b. *Mladotice v. Mladatiz.*
- Mlaz* (*or.*) can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5.
- Mlicasir* (*sp. XII*) ; *Mlekožiry* quondam villa eccl. Bolezlav. (1052?) 359, 20.
- Mlinoha* (*sp. XIII*) ; ? *Mlynce Staré*, g. *Alt-Lenzel*, *d. p.* *Litoměřice*, g. *Leitmeritz* ; villa monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5. 435, 25. V. et. : *Wlencich.*
- Mochinle* (*c. XI*) ; *Nöchling*, *Austr. Inf. d. p.* *Amstetten* (cc. 987) 42, 5.
- Mochowe* (*or.*), *Mochau* apud *Döbeln*, *Saxon. distr.* *Leipzig* ; burgwardum (1162) 199, 30.
- Mochuradi v. Mocvrad.*
- Mocossin* (*sp. XII*) ; *Mokošín*, *d. p.* *Pardubice* ; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 25.
- Mokrenice* (*sp. XII*) ; *Mokřenice* silva monii. Lutomisl. quondam prope *Morašice* (1167) 414, 10.
- Mocropizi*, *Mocropzi* (*sp. XII*) ; *Mokropsy Horní prope Zbraslav*, g. *Königsaal* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 10, 20.
- Mocvrad*, *Mocuradi*, *Mochuradi*, *Mokuradi* (*sp. XIII*) ; *Močerady*, *d. p.* *Horšuv Tyn*, g. *Bischofstein* ; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. 396, 1. (1126) 427, 1, 15.
- Modiac* (*c. XV*) ; *Modlák* ; servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Modlata* (*sp. XII*) donator terrae in villa Trizcouici (1167) 413, 15.
- Modlata* (*sp. XIII*) testis (1185) 425, 1.
- Modlata* (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) (379, 10).
- Modlata* (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Mocropizi (1088?) 382, 10, 20.
- Modlata* (*sp. XII*) ferrarius in suburbio Satcensi (1088?) 384, 5, 10, 20.
- Modleiouic* (*sp. XIII*) ; *Modlejovice* quondam villa in provincia Prerouensi, ubi terra deserta hospitalis Jerosolimit. (1183) 419, 25.
- Modlibog* (*sp. XII*) ; *Modliboh* ; drizec eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Modlibog* (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
- Modlik* (*or.*) testis (1188) 294, 1.
- Modlis* (*c. XIII*) ; *Modliš* ; homo de familia eccl. Vnetic. cum uxore et filia (1125/40) 130, 20.
- Modrian* (*or.*) ; *Modřany*, *prope Zbraslav*, g. *Königsaal*, ubi terra cum vinea eccl. Wissegrad. (1178) 252, 20.
- Modrici* (*or.*) ; *Modřice*, g. *Mödriz*, *d. p.* *Brno*, g. *Brünn* ; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.
- Modriluze* (*sp. XII*) *locat.* ; *Modřiluh* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 10–20.
- Mödlitz*, b. *Medlice v. Medli ugezdec.*
- Mönschmünster* ; *Bav.*, ab Ingolstadt orientem versus ; abbatia (1133) 128, 5.
- Mogilnici* (*or.*), *Mogylnicze*, *Mohelnicz* (*c. XIV*) ; *Mohelnice*, g. *Müglitz*, *d. p.* *Zábréh*, g. *Hohenstadt* ; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5. villa eccl. Olomuc. (1180) 261, 1.
- Mogontia*, *Moguntina* urbs v. *Magontia*.
- Mohelnic* (*sp. XIII*) ; nunc *Mohelka*, fl. qui prope vicum *Mohelnice* (*d. p.* *Mnich. Hradistě*, g. *Münchengrätz*) in fl. Jizera influit (1115) 396, 5.
- Mohelnicz v. Mogilnici.*
- Moiec* (*or.*) ; *Mojek* ; castellanus de Brnen (1174) 239, 15.
- Moimarus* (*sp. X*) ; *Mojmar*, *Mojmír* ; dux Marauie (824/7) 333, 1. Moimarii (900) 31, 25.
- Moymir* (*or.*) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.
- Moyzlau* (*sp. XIII*) ; *Mojislav* ; donator terrae in villa Zlatine (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
- Mons altus v. Altus mons.
- Mons Sion, Mons Syon v. *Stragouia*.
- Montbarrey* ; opp. *Franc. dep. Jura*, arr. *Dôle* ; (1157) 175, 25.
- Monte Mario* prope Romam (1167) 211, 5.
- Montemerus* (*c. XII*) ; *Mutimir* ; dux Sclavanię (873) 12, 1.
- Montes*, *Bergen* ; *Altenberg* ab Colonia versus septentr. et orient. ; Adolfus comes de — (1144) 143, 1.
- Moravia* (*or.*), *Maravna* (*c. XI*), *Marauia*, *Morabia*, *Morowia* (*c. XII*), *Marahorum regio* (*sp. X*) ; *Morava*, *Mähren* ; (824/7) 333, 25. (948) 341, 25. (973) 38, 15. 346, 15, 30. (1045) 354, 1. (1052?) 361, 10. 362, 1. (1073) 370, 1, 5. (1086) 94, 20. (1143) 138, 15. (1146) 149, 1. (1146/8) 162, 20. 164, 25. (1167) 413, 15, 20. (1158/69) 215, 25. (1169) 219, 5. (1174/8) 255, 5. (1183) 419, 20. 420, 20. (1189) 297, 25. (1193) 305, 10. Mara-

- vorum regnum (*or.*) (888) 28, 20. Marauię (*c. XII*) ducatus (1086) 93, 40. Moravia provincia (*c. XVIII*) (1078) 86, 5. (1142) 134, 15. Terra Sclavorum, qui Maraui dicuntur regibus Bavariae subacta (900) 30, 5. Marevini (*c. XII*) termini (cc. 987) 42, 1. Via ad Polonię (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.
- Marabensis (*c. XI*) sancta ecclesia (880) 19, 20. areps. *v.* Methodius.
- Moraviensis (*c. XIV*) episcopus, ep. de Moravia (*or.*) (976) 40, 20. (1074) 69, 5. (1158/73) 237, 25. *v.* Olomuc.
- Moravensis (*c. XI*) episcopatus possessiones (1074) 69, 5.
- Morávię, Morauenses (*or.*) principes (cc. 1088) 388, 10, 25. (1146/8) 163, 1. (1160) 195, 10. Duces: Breczlaus (1190 sq.); Conradus I frater Wratizlai ducis Boh. (1070 sq.); Conradus II (1131 sq.); Conradus III qui et Otto (1160 sq.); Moimarus (824/7); Oldricus fil. Soběslavi I (1174); Otto I fr. Wratizlai ducis B. (1070 sq.); Otto II († 1126); Otto III (1143 sq.); Suatopluk († cc. 1131); Sventopulcus (869 sq.); Wenceslaus (cc. 1126); Wladimir (1190 sq.); Wratizlaus (1143). Marchiones: Heinricus alias Wladizlaus (1192 sq.); Henricus ep. et dux Boh. (1195); Otto dux Boh. (1190); marggravius Primezla (1179).
- Moraui barones (1174/8) 255, 1.
- Morauienses (*c. XV*), Moraui, Maraui, Marauneses (*sp. X*), Maraensium gens, Marahi (*c. XII*): (852) 4, 15. (900) 337, 15. 338, 15. (903/6) 36, 15. (973) 345, 25. (1143) 137, 15. (1195) 446, 10.
- Morava*, g. die *March v. Maraaho*.
- Morawka* (*c. XV*), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Morkowic* (*or.*) Stephanus et fr. eius Radoslaus, testes (1188) 294, 1.
- More v. Movriberg*.
- Morek* (*or.*) venator de Belsk (1169) 218, 5.
- Morimonte*, monium supra Ticinum (1174) 241, 25.
- Moriz* (*sp. XIV*) testis (1100/07) 393, 15.
- Morowia v. Morauia*.
- Moscenica* (*or.*); *Moštenice Horní*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*. villa eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 10.
- Moskovice v. Mostcaz*.
- Mosna* (*c. XV*); *Mošna*; de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Mostcaz* (*or.*) locat.; *Moskovice*, d. p. *Prostějov*, g. *Probnitz*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Mothos* (*sp. XII*); *Motoly*, d. p. *Smichov*; villa, ubi homines monii. Plass. (1146) 409, 10.
- Movhile* (*ed.*), die *Mühl*, fl. *Austr. Inf.* (1108) 106, 10.
- Movriberg* (*or.*), *More* (*c. XII*), *Mailberg*, *Austr. Inf.*, d. p. *Oberhollabrunn*; silva et montes (1055) 53, 5. (1086) 94, 20. (1156) 174, 10. 175, 1.
- Movrichani* (*or.*); *Mohuřičané*; incolae villae *Mohuřice*, g. *Mairitz*, d. p. *Budějovice*, g. *Budweis*; (1186) 284, 20.
- Mracenicich* (*sp. XIII*); *Mračenice* quondam prope *Velenky*, d. p. *Český Brod*, g. *Böh.-Brod*; villa monii Brevnov. (993) 348, 25.
- Mrachniz* (*or.*); *Mračnice*, g. *Raschnitz*, d. p. *Horšov Týn*, g. *Bischofsteinitz*; villa Henrici epi. Prag. (1184/92) 305, 25.
- Mrakota* (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Mrakota* (*c. XVII*) testis (1196) 319, 10.
- Mrvitic* (*or.*); *Mramotice*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim*; villa, ubi mansus monii. Lucensis (1190) 300, 15.
- Mrlina* (*sp. XIII*); *Mrlina*, fl., qui apud Nymburk in Albiam influit (1183) 419, 15.
- Msa, Msea, Msee v. Misa*.
- Msicha, Msicka* (*sp. XIII*); *Mžice*, nunc *Úhlavka*, fl. Boh., (1115) 395, 5. (1186) 426, 30. 427, 5.
- Mstata* (*sp. XIII*) arator monii. Cladrub. in villa Gneunicih (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
- Mucka* (*sp. XII*) tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Osece (1052?) 360, 5.
- Mucek* (*sp. XII*); *Mutěk?*; faber monii. Lutomisl. in villa Restozech (1167) 412, 30.
- Mukova, b. Bukowá v. Bucouane*.
- Müglitz, b. Mohelnice v. Mogilnici*.
- Mühlhausen*; *Sachsen*, *Rgb.* *Erfurt*; (1192) 307, 30.
- Mülschücz* (*c.*); *Milčice*, g. *Miltschitz*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen*; villa monii Windberg. (ante 1174) 269, 10.
- Munis* (*c. XV*); *Muniš*; homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Muschen* (*sp. XIII*); *Mučen*; cultor vineae monii. Cladrub. (1186) 432, 5.
- Musik* (*sp. XII*); *Mužík?*; filius Zuest, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Losenicih (1052?) 360, 5.
- Mutar* (*c. XIV*) can. [Wissegrad.?] (1185) 278, 20.
- Mutarun* (*c.*), *Mautern*, *Austr. Inf.*, d. p. *Krems*. (903/906) 36, 5.
- Mutimir v. Montemerus*.
- Mutina, Mutine, Mutin* (*or.*), *Mvtine* (*sp.*).
- Mutina* (*c. XII*), nobilis Boh. [de genere Vršovici] testis (1100/07) 105, 80.
- Mvtine* (*sp. XIII*) comes (1194) 444, 10.
- Mutine* (*or.*), *Mutin* (*c. XVIII*) pincerna [ducis Boh.] (1183) 270, 25. 271, 15.
- Mutina, Mutine* (*or.*) de Bukouec, prefectus, castellanus Prag. (1175) 244, 10. (1177) 246, 5. 247, 25. (1174/8) 254, 10. (1185) 425, 1. Frater eius: Dobrogost (1175 sq.).
- Mutin* (*or.*) testis (1192) 307, 1. (1197) 326, 30.
- Mutina* (*sp. XII*) de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) (390, 15).
- Mutis* (*sp. XII*); *Mutiš*; comes (1052?) 361, 5.
- Mutis* (*sp. XIII*) custos capellae s. Galli (1115) 397, 15. (1186) 429, 10, 15, 25.
- Mutis* (*sp. XIII*), custos ecclesię Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 15, 30.
- Mutissow, Namutissowe* (*or.*); *Mutišov* quondam villa prope *Plasy*; (1180/82) 267, 1.
- Mvtine v. Mutina*.
- Mzea v. Misa*.
- Mztigneu* (*or.*), *Mztygneu* (*c. XIV*); *Mstihnev*; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Mztiss* (*c. XV*); *Mstiš*; homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.

N.

Nabeloue (or.) ; *Bělov*, d. p. *Kroměříž*, g. *Kremser* ; villa, ubi terra eccl. Spitigneve. (cc. 1131) 122, 5.

Naboschi (c. XIII), Nabosci (sp. XIV) ; *Na boči*, fortasse ubi nunc est vallis *Boschke* inter *Litoměřice* et *Trnovany* (cc. 1057) (57, 1). 364, 25.

Nabrezine (sp. XII) ; fortasse *Březno Velké*, g. *Groß-Priesen*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig* ; villa monii. Lutomisl. (1167) 415, 1.

Nabrode (sp. XII) ; *Brod* quondam villa prope Beroun, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 381, 5, 15. 382, 5, 20.

Nabrode (or.) ; *Uherský Brod*, g. *Ungar.-Brod* ; villa, ubi terra eccl. Spitigneve. (cc. 1131) 122, 5. locus thelonie (1048) 357, 20.

Nabucine (sp. XII) ; *Na bučině*; *Bučina*, d. *Vys. Mýto*, g. *Hohenmauth* ; villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 20.

Nacamic (or.) ; *Kamýk*, *Heidenreichenstein in Austr. Inf.*, d. p. *Gmünd* ; (1186) 284, 25.

Nacâs (or.) ; *Nácas* ; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5. Cf. et. : Naches.

Nakel (or.) ; *Náklo*, g. *Nakel*, d. p. *Litovel*, g. *Littau* ; villa monii. Gradicensis (1078) (83, 20). (1126) (111, 10). (1160) 195, 15.

Naceleue v. Celewo.

Nacepulc, Naschepulc (or.) ; *Načepluk* ; testis (1192) 307, 5. (1197) 325, 1.

Nacerad (c. XIV) ; *Načerat* ; testis (1180) 261, 20.

Nacherat (or.) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1. Frater eius : Smil (1188).

Nescherath (or.) Henricus (1195/7) 323, 5.

Nacezssa ; *Náčeša* ; filius eius Bolic comes (1175) 243, 25.

Nachat, Nechat (sp. XIII) ; *Náčat* ; donator horti monio Cladrub. (1115) 402, 15. (1186) 434, 15.

Nachelme (sp. XIII) ; fortasse *Chlum*, g. *Klum*. d. p. *Žlutice*, g. *Luditz* ; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.

Nacherat v. Nacerad.

Naches (c. XIV) ; *Náčes* ; castellanus Pragensis (1159) 193, 5. Cf. : Nacâs.

Nachlumcy v. Hlmechs.

Nacholine (or.) ; *Cholina*, g. *Köllein*, d. p. *Litovel*, g. *Littau* ; villa, ubi terra eccl. Ol muc. (cc. 1131) (119, 5).

Nachorini (or.) ; *Choryň*, d. p. *Valašské Meziříčí*, g. *Wallach. Meseritsch* ; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 10).

Naklkú (sp. XII) ; *Kluk*, *Kluky prope Poděbrady* ; villa, ubi piscator eccl. Wissegrad. (1088?) 377, 5, 20.

Nakonopnici (c. XV) ; *Konopnice*, villa quondam monii. Strahov. (1143/8) 161, 15.

Nakorniceh (sp. XII) ; *Kornice*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leitomischl* ; terra monii. Lutomisl. (1167) 414, 5.

Naksacigore, Naxacsigore (sp. XII) ; *Na kači hoře*, locus prope *Ošk*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leitomischl*, ubi terra eccl. Wissegradensis (1088?) 375, 10, 25. ibid. terra monii. Lutomisl. (1167) 413, 20.

Nadamir v. Nedamir.

Nadei (or.) ; *Naděj*; abb. de Trebeith (1160) 196, 15.

Nadey, Znadeg (sp. XII) ministerialis eccl. Wisse grad. in villa Rastileh (1088?) 383, 20. 384, 1.

Nadey (c. XV), homo monii. Strahov (1143/8) 161, 10.

Nadiem v. Natleni.

Nadubrauici (sp. XII) ; *Doubravice*, prope Řičany ; villa, ubi homines ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.

Nadubraunici (sp. XII) ; *Doubravice*, d. p. *Pardubice* ; villa, ubi custodes equarum monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.

Nagaze v. Nagoze.

Naglaz (sp. XII) ; *Náhlas* ; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.

Nagolini (sp. XII) ; *Holín*, d. p. *Smíchov* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 382, 10, 20.

Nagoruyne (sp. XII), Nagorugne (XIII) ; *Horvín?* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 5, 15.

Nagosicich, Nahosicich (sp. XIII) locat.; *Nahošice*, d. p. *Horšuv Týn*, g. *Bischofsteinitz*; dimidia villa monii. Cladrub. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.

Nagouicich v. Lagouicih.

Nagoze, Nagaze (or.) ; *Náhoše*; testis (1180/82) 267, 1.

Nagrad (sp. XII) ; *Náhrad*; filius Cahen, homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) (376, 5).

Nagradcu, Nagradku v. Gradec.

Nahorubyech (c. XIII) locat.; *Nahoruby*, d. p. *Benešov*, g. *Beneschau*; villa monii. Ostrov. (1012/37) 50, 20.

Nahosicich v. Nagosicich.

Naiuiani (sp. XII) ; *Ivaň*, g. *Eibis*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz*; civitas (1073) 370, 10. Cf.: Nauramie.

Naletni (sp. XII) ; *Letná prope Pragam*, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 383, 10, 20.

Naleuine v. Leuin.

Nalubney (or.) ; *Lubná*, d. p. *Kroměříž* g. *Kremser* ; villa, ubi terra eccl. Spitiignev. (cc. 1131 122, 5. (122, 7).

Nalubnem (sp. XII) ; *Lubná*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leitomischl* ; ubi circuitus monii. Lutomisl. (1167) 414, 15.

Naluce (sp. XII) villa capituli Boleslaviensis in Moravia (1052?) 361, 20.

Namalesoue (sp. XII) ; *Malešov*, g. *Malschen*, d. p. *Dubá*, g. *Dauba*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 5, 20.

Namesci (or.) locat.; *Náměšt*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; dimidia villa eccl. Olomucensis (cc. 1131) (119, 5); praedium praepositurae s. Wenczelai (cc. 1131) 120, 5.

Namutissowe v. Mutissow.

Nanezmine (sp. XII) ; *Nesměn*, d. p. *Kolín* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 375, 15, 25.

Nanzo, abb. Gottwicensis (cc. 1124) 109, 1.

Naotauę v. Otava.

Napolene (sp. XII) ; *Polinka*, g. *Pollinen*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl*; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.

Napolickah (sp. XII) ; *Polička*, ubi prata monii. Lutomisl. (1167) 414, 15.

Napolomy, Wpolome (*sp. XIII*) ; fortasse *Polom*,
g. *Pohlem*, d. p. *Žlutice*, g. *Luditz* ; villa ho-
spit. Jerosolimitani (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.
Naprauloue (*sp. XII*) ; *Pravlov*, g. *Prahltz*, d. p.
Hustopeč, g. *Auspitz* ; civitas, ubi tributum de
ponte pertinet ad monium Opatouicense (1073)
370, 10.
Napteni (*or.*), *Pteni* d. p. *Prostějov*, g. *Proßnitz* ;
villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Napurg (*or.*) marchia in pago Nortgove (1061) 61 1.
Ludewicus de Napurch, testis donationis Rich-
zae, ducissae Bohemiae (1125) 110, 5.
Nardina, die *Naarn*, fl. Austriae Super. (853) 4, 25.
Naschepulc *v.* Nacepulc.
Nastaremzedle *v.* Stare zedlo.
Nasternici *v.* Trztenicea.
Nastranem *v.* Naztranem.
Nastrezeue (*sp. XIII*) ; *Střížov* quondam prope
Černošin, d. p. *Stříbro*, g. *Mies* ; ubi terra
monii. Cladrub. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
Na telmacoue (*or.*) ; *Tlumačov*, d. p. *Uherské
Hradiště*, g. *Ung.-Hradisch* ; villa, ubi terra
eccl. Prerov. (cc. 1131) 120, 10.
Natleni (*c. XIII*), Nadiem (*sp. XIV*) *locat.* ; [for-
tasse corrigendum: *Natlucni*] ; *Tlučen*, d. p.
Litoměřice, g. *Leitmeritz* ; villa ubi hospitalis
terra ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) <57, 15>
364, 30.
Natolic, Natoliz *v.* Netolík.
Natrezenici, Natrstenici *v.* Trztenicea.
Natuliz, Natuniz (*or.*) ; *Netonice*, d. p. *Plzeň*, g.
Pilsen ; Jan de — (1192 sq.)
Naujezdci, Navgedci *v.* Vgezdec.
Nauoy (*sp. XII*) ; *Návoj* ; campanarius eccl. Wisse-
grad. in villa Tinec (1088 ?) 381, 5, 15.
Nauramie (*sp. XII*) [fortasse corrigendum Naiua-
nie = *Iváň*, g. *Eibis*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspitz*]
villa Moraviae ad capitulum Boleslav. spectans
(1052 ?) 361, 20.
Naurutici (*sp. XII*) , Nawrutici (*c. XII*) ; *Vrutice*,
g. *Webrutz*, d. p. *Dubá*, g. *Dauba* ; villa, ubi
terra eccl. Wissegard. (1088 ?) 374, 1, 15. villa
canonicor. Wisegrad. (1130) 113, 15. ¶
Nausa (*facs.*) ; *Náuša* ? ; testis (1175/8) 251, 10.
Nauulconine (*c. XIII*), Nawilkonine (*sp. XIV*) ;
Vlkonín, quondam villa in Lutomericensi pro-
vincia, ubi rusticus ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057)
<57, 15>. 364, 30.
Navgedci *v.* Vgezdec.
Navgesde, Naviezde *v.* Vgezd.
Nawilkonine *v.* Nauulconine.
Navinnei *v.* Vinna.
Navoiowici (*sp. XIII*) ; *Navojovice* (?) ; villa quon-
dam monii. Cladrub. (1186) 435, 25.
Nawranem (*sp. XIII*) ; *Vrané*, prope *Zbraslav*, g.
Königsaal ; villa monii Břevnov. (993) 348, 15.
Navsty super Albiam *v.* Vsti.
Naxacsigore *v.* Naksacigore.
Nazatore (*sp. XII*) ; *Zátor*, locus in suburbio Pra-
gensi (1088 ?) 385, 5, 20.
Nazgori (*sp. XII*) ; *Zhoř*, d. p. *Litomyšl*, g. *Leito-
mischl* ; circuitus monii. Lutomisl. (1167) 415, 5.
Nazhoue (*sp. XII*) , *Žhov*, quondam villa in pro-
vincia Tetinensi, ubi terra eccl. Wissegard.
(1088 ?) 382, 1, 15.
Nazlanem (*sp. XIII*) ; *Slaný*, g. *Schlan* ; civitas
(993) 349, 10.

Naztaremzedle *v.* Stare zedlo.
Naztranem (*c. XIII*), Nastranem (*sp. XIV*),
Stranná, perperam *Stran* prope *Stolinky*, g.
Drum, d. p. *Litoměřice* (cc. 1057) <57, 10>.
Nazucoue (*or.*) ; fortasse *Žikov curia aratura*,
prope *Olešná*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen* ; quondam
villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 10.
Neapolis (1191) 302, 5—15.
Nebotein, b. *Hněootín* *v.* Gneuotine.
Nebraga (*sp. XII*) ; *Nebraha* ; filia Krabauae de
familia ecclesiae Wissegard. in villa Potliscim
(1088 ?) <390, 15>.
Nebrisini (*sp. XII*) ; *Nebřeziny*, g. *Bruck*, d. p.
Kralovice ; villa monii. Plass. (1146)
409, 10.
Nechamiche, Nechamihc *v.* Neganiche.
Nechetin, Nechstin (*sp. XIII*) ; *Nečtiny*, g. *Ne-
tschetin*, d. p. *Kralovice* ; *Preda de* — (1183).
Necstinenis (*or.*) meta (1169) 217, 10.
Necta (*sp. XII*) ; *Nečta* ; custos ecclesiae Boleslav.
in villa Znoicici (1052 ?) 360, 15.
Necta (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegard. in villa
Sitinicih (1088 ?) 374, 1, 15.
Nedamir (*c. XVII*) ; *Nedamír* ; Werzovicensis,
testis (1196) 319, 10.
Nadamir (*or.*) testis (1193) 309, 10.
Nedamirice (*or.*) ; *Nedaměřice* ; villa quondam in
Bohemia monio. Gradic. a rege Wratzlao I
data (1160) 195, 15.
Nedan (*sp. XII*) ablutor vestium in villa Luhu-
cauez (1088 ?) <380, 10>.
Nedelisch (*sp. XII*) , Nedelisti (*c. XV*) *locat.* ;
Neděliště, d. p. *Hradec Král.*, g. *Königgrätz* ;
villa, ubi tria aratra monii. Opatouic. (1073)
369, 30. ibid. terra monii. Strahov. (1143/8)
160, 25.
Nedoma (*c. XV*), servus monii. Strahov. (1143/8)
161, 5.
Nedosine (*sp. XII*) *locat.* ; *Nedošin*, prope *Lito-
myšl*, g. *Leitomischl* ; premium monii. Lutomisl.
(1167) 412, 30.
Neg (*sp. XII*) ; *Něh* ; oppilio, homo eccl. Boleslav.
(1052 ?) 360, 1.
Neganiche, Neganice, Nechamiche, Nechamihc (*sp.
XIII*) ; *Nechanice*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen* ; villa
monii. Cladrub. (1115) 400, 15. 401, 10. (1186)
433, 10, 15.
Neyapa (*sp. XII*) ; *Nejapa* ; homo ecclesiae Bo-
leslav. in villa Nadubrauici (1052 ?) 360, 20.
Nelepa (*sp. XIII*) solutor mellis in villa Wrano-
uicich (1115) 398, 20. (1186) 431, 1, 20.
Nelepec (*or.*) ; *Nelepek* ; testis de Sremesna (1180/82)
266, 25.
Nema (*sp. XII*) ; *Něma* ; qui toremata facit,
homo eccl. Boleslav. (1052 ?) 359, 30.
Němčany, g. *Niemtschan* *v.* Hunschan.
Nemchici (*or.*) ; *Němčice*, quondam inter *Vrbovec*,
g. *Urbau et Strachotice*, g. *Rausenbruck* ; villa
monii Lucensis (1190) 300, 20.
Nemcici, Nemcicz, Nemzicic (*sp. XIII*) ; *Němčice*
quondam apud *Manětin*, d. p. *Kralovice* ; villa
monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 20. *V. et.* : Nym-
cyce.
Nemyiaz (*or.*) *locat.* ; *Nemojany*, d. p. *Vyškov*, g.
Wischau ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc.
1131) 118, 25.

Nemilaz (*or.*) locat.; Nemilany, g. Nimlau, d. p. Olomouc, g. Olmütz; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.

Nemir (*sp. XIII*); Nemír; cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 10. 432, 1, 20.

Nemitci (*or.*); Němetice. d. p. Val. Meziříč, g. Wall.-Meseritsch; villa ad curiam Cromesiressem pertinens (cc. 1131) 121, 5. (121, 10).

Nemoy (*c. XII*) nobilis Boh. (1100/07) 105, 25. († 1178) 254, 5.

Nemoi, Nemoy (*or.*) camerarius regis Bohem. (1160) 196, 15. 198, 20.

Nemoy (*sp. XII*) [castellanus] de Netolic (1167) 412, 25.

Nemoy (*or.*), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.

Nemoy (*sp. XII*) tradens monio. Lutomislensi villam Rugne (1167) 414, 1.

Nemoy (*sp. XII*) filius pistoris Jan (1167) 412, 30.

Nemojany v. Nemyiaz.

Nemzicic v. Nemcici.

Nenacunici, locat.: Nenacunich (*or.*); Nenakonice, d. p. Olomuc; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25. villa curiae Cromesirensi adiacens (cc. 1131) (121, 5).

Neomagense (*sp. XIII*) castrum; Nimwegen, Nijmegen, Holland. prov. Gelderland; (1182) 417, 5.

Neostup. N e o z s t u p (*sp.*), N o z t u p (*c.*), N o ó s t u p (*or.*); Neustup.

Noztup (*c. XIV*) testis (1185) 278, 30.

Neostup (*sp. XIII*) testis (1185) 425, 1.

Noóstup (*or.*) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.

Neostup, Nostup, Neoztup (*sp. XIII*) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.

Neosuetl (*c. XII*), Noztuleh (*sp. XII*); Nusle, prope Pragam; villa, ubi servi eccl. Wissegrad. (1088 ?) 377, 15, 25. ibd. horti capellae b. Mariae Magd. in Visegrad. (1130) 114, 25.

Nepomuk, Nepomuch, Pomuk (*or.*); Nepomuky, d. p. Přestice; monium ord. Cist.; abb.: Conradus (1177), Hermannus (1188).

Nepriuad, Neprivad, Nepriwad (*sp. XIII*) de villa Drahávciz, custos capellae s. Galli (1115) 397, 15. (1186) 429, 15, 25. 430, 1.

Nepriuad (*sp. XIII*) sutor subtalarium monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.

Nepriuad (*c. XV*), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.

Nerad (*c. XIII*) pistor et molendinator castri Lutomeric. (cc. 1057) (59, 5). 365, 5.

Neradici (*or.*); Neradice, quondam villa eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.

Nesata (*sp. XII*); Něšata; pistor eccl. Wissegrad. (1088 ?) 385, 15, 20.

Nesaticih (*or.*) locat.; Nežetice quondam prope Slavkov, d. p. Uh. Hradiště, g. Ung.-Hradisch; villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 1. Cf. Niseteci.

Nescada (*c. XIII*); Neščada, Neštěda; servus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 30.

Neschemicci (*or.*); Neštěmice, Neštomice, d. p. Ústí n. L., g. Aussig; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15.

Nescherath v. Nacerad.

Nesicha (*sp. XIII*) [fortasse corr.: Nesitha]; Nesyta; homo monii. Cladrub. (1115) 397, 10. 398, 5. (1186) 429, 15, 25.

Nesměn v. Nanezmine.

Nesovice, g. Nessowitz, v. Nezebicich.

Neštěmice, Neštomice v. Neschemici.

Nesul (*sp. XII*) qui picarios facit, homo ecclesiae Boleslav. (1052 ?) 360, 5.

Netolic (*or.*), Netolic (*c. XIII*), Netholic, Natolic (*sp. XIII*), Natoliz (*c. XVIII*); Netolice, d. p. Prachatic; castellani: Georgius alias Jurik (1187 sq.); Nemoy (1167); Oldricus (1177); Ratibor (1183); Stephanus (1187). Summus venator silvarum: Milhozt (1183). Netolices (*sp. XII*) messores (1088 ?) 387, 10, 25. 389, 20.

Netribiz (*or.*); Netřebice, d. p. Poděbrady; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 285, 15.

Neudorf (*or.*); Neudörfl, b. Nová ves, d. p. Kadaň, g. Kaaden; villa monii. Waldsassen (1195/7) 322, 15.

Neugod (*sp. XIII*); Neuhod; sutor subtalarium monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.

Neuhäusel, b. Hlupenovo v. Glupenovo.

Neustadt, b. Ježvé v. Geswi.

Nevremic (*or.*); na Branice?; villa ubi terra hospitalis Hierosolymitani. Pragae (1158/69) 215, 25.

Nezabudiz, locat.: Nezabudicich, Nezabudiczich (*sp. XIII*); Nežabudice prope Křivoklát, g. Pürglitz; villa, ubi piscatores monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.

Nezamizlice (*sp. XIII*); Nežamyslice, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.

Nezda (*sp. XII*) rusticus eccl. Wissegrad. in villa Dubcsí (1088 ?) 377, 10, 20.

Nezebicich (*or.*) locat.; Nesovice, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 1.

Nežetice v. Nesaticih et Niseteci.

Nezli (*or.*); Nežly, g. Nösel, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz; villa Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.

Nezuestici (*or.*), Nežvěstice, villa quondam praepositurae s. Wencezai (cc. 1131) 120, 1.

Nezuolena (*sp. XII*); Nežvolena; de familia eccl. Wissegrad. in Tinec (1088 ?) (390, 25).

Nichowani (*or.*); Nichované; incolae villae Něchov nunc Měchov, g. Miechau, d. p. Budějovice, g. Budweis, (1186) 284, 20.

s. Nicolai in carcere Tulliano diac. card.: Octavianus (1145) 145, 35.

s. Nicholai capella v. Znoym.

s. Nicolai de Litore monium., v. Venetiae.

Nicolaus I papa (864) 6, 25. (867) 7, 10.

Nicolaus II papa (1059/60) 60, 25.

Nicolaus (*sp. XIV*) presbyter de Blatna (1100/07) 393, 15.

Nicolaus (*sp. XIII*) benefactor monii. Cladrubensis (1115) 401, 1. (1186) 433, 15.

Nikolčice v. Miculcici.

Nienburg; Mönchen-Nienburg a. d. Sdale, Anhalt; abbatia (1166) 209, 25.

Nymcyce (*sp. XIII*); fortasse Němcice, d. p. Klatovy, g. Klattau; villa monii. Brevnov. (993) 348, 25. V. et.: Nemcici.

Nimlau, b. Nemilany v. Nemilaz.

Niniz, Ninize (*sp. XIII*) ; Nynice, d. p. Plzeň, g. Pilsen ; (1186) 431, 5.
 Ninonicih (*sp. XII*) locat. ; Jinonice, d. p. Smíchov ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088 ?) 383, 5, 15.
 Ninos (*sp. XII*) ; Ninoš ? ; sutor mardurinarum pellum, homo eccl. Boleslav. (1052 ?) 360, 1.
 Nisenin (*or.*), Nisen, Nisenen, Nisani (*sp. XII*) provincia, pagus marchiae Misnensis (948) 339, 15. (968) 343, 25. (996) 46, 15, 20. (1071) 367, 20.
 Niseteci (*or.*) ; Nežetice, d. p. Budějovice, g. Budweis ; premium Engelschalchi capellani Friderici ducis Boh. (1186) 284, 10. Cf. Nesaticih.
 Nitrensis (*c. XI*), Nitrauensis (*sp. X*) ; Nitra, g. Neutra, Ung. ; ecclē epi: Alchuuinus (824/7) ; Uuichinus (880).
 Niuchinga (*or.*) villa Bav. (950) 36, 20.
 Niuunburg (*or.*), suburbium, fortasse Boleslav Antiqua (950) 36, 25.
 Nizizi (*or.*) provincia (948) 339, 10. (968) 343, 30. (996) 46, 20.
 Noóstup v. Neostup.
 Norberc (*or.*) ; Norbert ; testis (1192/3) 311, 10.
 Nordwalde v. Nortuualt.
 Norica (900) 29, 30. 33, 10. Norice (*sp. X*) regionis provinciae (948) 341, 20.
 Norimberga, Nuernberch, Nurinberch ; Nuernberg, Bav. Rgb. Mittelfranken (1077) 82, 1. (1142) 134, 5. (1144) 143, 10. (1147) 154, 15. (1194) 312, 5. Burggrauius vel castellanus: Cunradus (1179) ; Godefridus (1144).
 Nortgove (*or.*), Nortgaoe (*c.*) pagus ; Der Nordgau (in Bav., Oberpfalz et Franken) (817) 3, 15. (1061) 61, 1.
 Nortuualt (*c.*), Nortuuald (*sp.*), Nordwalde (*ed.*) silva, der Böhmerwald et d. Bayrische Wald, Bav. prov. Niederbayern (853) 4, 30. (1010) 48, 20. (1019) 49, 1.
 Nosek (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
 Nostup v. Neostup.
 Nouesedlo (*c. XIII*), Nové Sedlo, villa quondam monii. Ostrov. (1061/85) 90, 1.
 Nouum castrum (*sp. XII*), Marquardus de — (1146).
 Nova Cella ; Neustift prope Brixen ; monium (1157) 175, 15.
 Noztuleh v. Neosuetl.
 Noztup v. Neostup.
 Nubil (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
 Nuchnicih (*c. XIII*), Nucnicih (*sp. XIV*) locat. ; Nučnice Velké, g. Groß-Nutschnitzen, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz ; villa, ubi homo ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) (57, 5). 364, 25.
 Nuenstat coenobium (976) 41, 1.
 Nuernberch v. Norimberga.
 Nuncycyh (*c. XIII*) locat. ; Nučice, d. p. Smíchov ; villa, ubi custodes eccl. monii Ostrov. (1037/55) 52, 30.
 Nurinberch v. Norimberga.
 Nuthovicih, Nytovicih (*sp. XIII*) locat. ; Neutonice, d. p. Smíchov; dimidia villa monii. Brevnov. (1045) 353, 5.
 Nuzek (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Badrech (1088 ?) 375, 5, 20.
 Nuzluha (*or.*) ; Neuslucha ? ; testis (1186) 284, 20.

O.

O. ep. Praiensis (1144) v. Otto.
 Obatovice v. Opatouice.
 Obergrub v. Vrgrueb.
 Ober-Rzepsch v. Repcicsi.
 Ober-Tenzel v. Tinecs.
 Obora (*or.*), prope Kralovice ; circuitus monii. Plaz (1175) 243, 20.
 Obyd (*sp. XII*) ; Obid ; homo ecclesiae Boleslav. in villa Syritih (1052 ?) 360, 15.
 Obida (*sp. XIII*) curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
 Obidcouici (*or.*), Obiedkowiczi (*c. XVIII*), Obiedkovicze (*c. XVII*), Obědkovice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier (1078) (84, 1). (1126) (111, 15). (1160) 195, 20.
 Obiden (*sp. XII*), cuius filius Johannes III ep. Morauiensis (1167).
 Obiden (*or.*), cuius filius Petrus miles epi. Prag. (1177).
 Obiden (*or.*) testis (1183) 271, 20. Frater eius: Petrus.
 Oblekovici (*or.*) ; Velké Oleksovice, g. Groß-Olkowitz, d. p. Znojmo, g. Znaim ; villa monii. Luncensis (1190) 300, 15.
 Obodr (*sp. XII*) ; Obodrž, d. p. Ml. Boleslav, g. Jung-Bunzlau ; villa, ubi servi eccl. Boleslav. (1052 ?) 359, 25.
 Oboychnice, Oboychnicę, Boeznize, Boichnicze (*sp. XIII*) ; Boječnice, g. Woschnitz, d. p. Tachov, g. Tachau ; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
 Obrini (*sp. XII*) locat. ; Obryně, fortasse Bavoryně, d. p. Hořice ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088 ?) 381, 5, 15.
 Obvcheri (*sp. XIII*), fortasse Velký Ořachov, g. Groß-Urhau, d. p. Brno, g. Brünn ; villa monii. Raigrad. (1048) 357, 20.
 Ocesici, Ocezcici (*sp. XIII*), Otěšice quondam villa monii. Cladrub. (1186) 434, 10. 435, 1, 20.
 Okresa (*sp. XII*) filius Bozethae, homo eccl. Boleslav. (1052 ?) 359, 30.
 Octavianus (*or.*), diac. card. s. Nicolai in carcere Tulliano (1145) 145, 35.
 Odalricus, Ódalricus, Odalrih v. Udalricus.
 Odalschalc, ep. Tridentinus, (855) 5, 10.
 Oddo, dux Boemie v. Conradus III qui et Otto.
 Odera (*or.*) ; b. Odra, g. die Oder ; flumen epatum Misnensem determinans (948) 339, 15. (968) 343, 25, 30. (996) 46, 15, 20.
 Odocarus dux Boh. v. Premisl.
 Odol (*sp. XII*) cocus eccl. Wissegrad. Naxacsigore (1088 ?) 375, 10, 25.
 Odolen (*c. XIII*) camerarius epi. Prag. (1184) 273, 20.
 Odolen (*c. XVII*) testis (1195) 318, 15.
 Odolen (*or.*) testis (1197) 326, 30.
 Odolen (*sp. XII*) caldarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 5, 10, 20.
 Odolen (*or.*), homo monii. Sedlec in Pobor (1142/8) 156, 20.
 Odolenus (*c. XIII*) capellanus (1187) 289, 20.
 Odolenus (*or.*) testis (1188) 294, 1.
 Odrenovici (*or.*) ; Odrovice, d. p. Hustopeč, g. Aušpitz ; villa monii. Lucensis (1190) 300, 20.

Odri (or.), rivus apud villam Stpicki (1169) 218, 80.
Oegre v. Egra.
Offrethin (sp. XIII); *Ostřetín, Ospřetín, g. Wu-*
stung, d. p. Kralovice; villa hospit. Jerosolimi-
tani (1185) 424, 5.
Ogiezd v. Vgezd.
Ognescowiz, Ognissczouic, Ognisovici, Ogniscowiz
 (sp. XIII); *Ohništovice, g. Wonischen, d. p.*
Horšův Týn, g. Bischofsteinitz; villa monii. Clad-
 rub. (1186) 428, 10. 435, 10—25.
Ognisckouicich (or.) locat.; *Ohništovice al. Ohništky*
quondam prope Kvasice, d. p. Kroměříž, g.
Kremser; villa, ubi terra eccl. Spitigneve. (cc.
 1131) 122, 5.
Ogre v. Egra.
Ogrozimi (or.) locat.; *Ohrožim, d. p. Prostějov, g.*
Proßnitz; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Ohuoyne, Ohvoyne (sp. XII) locat.; *Chvojno?*
silva ecclesiae Wissegrad. (1088?) 386, 1, 20. Cf.
Hvogen.
Oypernich (sp. XIII); *Ojpernica, Vejprnice, prope*
Plzeň, g. Pilsen; villa monii. Brevnov (993)
 348, 25.
Oldricus, Oldricvs, Oldrih v. Udalricus.
Oleksovice Velké, g. *Groß-Olkowitz v. Oblekovici.*
Olen (or.), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Oleška, g. *Olleschau v. Elscowe.*
Olesna, Olessna (sp. XIII); *Oleš, g. Elsch, d. p.*
Tachov, g. Tachau; circuitus monii. Cladrub.
 (1186) 428, 10. 435, 15—25.
Olesna (or.); *Olešná, prope Rokycany, d. p. Plzeň,*
g. Pilsen; Gotsalac de — (1180/82).
Olesnice (sp. XII) circuitus ad monium. Opato-
 vice spectans, cuius termini sunt albi lapides
 et ex una parte fl. Zuratca et ex altera Zui-
 tava (1073) 370, 5.
Olesnicę (or.), Olešnice, fl. iuxta quem silva data
 hospitali Hierosolym. (1169) 217, 20.
Olesnichani (or.); *Olešničané*; incolae villae Oleš-
 nice, g. *Elexnitz, d. p. Budějovice, g. Budweis;*
 (1186) 284, 20.
Olgotitz (or.); *Vlhostice, Úhostice, quondam prope*
Žatec, g. Saaž; villa monii. Waldsassen (1195/7)
 322, 20.
Olomuc, Olomucz (or.), locat.: *Olomuci (sp. XII),*
Olomouc, g. Olmütz; civitas, urbs (1052?) 361,
 15. (1073) 370, 5. (1078) 83, 15. (1160) 194, 30.
 (1174) 239, 5. Olomutzense castrum (1189) 295, 5.
 Olomucensis civitatis suburbium (1078) 86, 10.
 Olomucensis castellanus: Cstata. (1174). Holomu-
 censis camerarius: Martinus (1183).
 Olomucensis (or.) provintia (1169) 218, 20. (1195)
 446, 5. Ol. prov. dux, princeps: Fridericus
 (1169); Wladimir (1195). Cancellarius: Wolis
 (1169).
 Olomucensis ecclesia s. Petri, sedes epalis ab ea
 transfertur (1131) 116, 5. eccl. s. Uacezlai
 mart. (cc. 1131) 117, 25. (1174) 239, 1.
 Olomucensis ecclia. (1074) 70, 20. 72, 1. (1144)
 141, 25 sq. 142, 5. (1146/8) 162, 20—30. (1174/8)
 254, 30. (1180) 261, 5, 10. (1178/81) 262, 25.
 Villae ad eam pertinentes (cc. 1131) 118, 25 sq.
 Ol. ecclae hominum in Boemia libertates (1146/8)
 164, 25.
 Olomucensis (sp. XII) episcopus, presul (1070)
 367, 1. 388, 1, 20. V. et. Moraviensis eps.

Olomucenses epi.: Kaym (1190); Dethlebus
 (1174 sq.); Engelbertus, Heilbertus (1194 sq.);
 Henricus II Sdico (1131 sq.); Johannes I
 (1073); Johannes II (1118 sq.); Johannes IV
 (1158); Peregrinus (1182 sq.); Vecelo (1088?).
 Olomucensis, Holomucensis episcopatus (1183)
 420, 10. diocesis (1187) 441, 10. canonici et
 clerici per Olomuc. epatum constituti (1142)
 133, 15.
 Olomucensis ecclae. canonicorum numerus (cc.
 1131) 124, 20 sq. prepositus (cc. 1131) 125, 1.
 prepositura (cc. 1131) 125, 5.
 Olomucensis ecclae. decanus: Balduinus (1159);
 Thomas (1143).
 custos: Hualco (1174); Magnus (1146/8).
 magister: Milgost (1143).
 canonici: Baluinus; Bosco; Crina; Dionis;
 Hualco; Pancratius; Preuoi; Voina; Rengotus;
 Stanko; Vtesen (1174).
 Olomucensis archidiac.: Radouan (1167).
 Olrich, Olricus, Olricus v. Udalricus.
Olsane (c. XIV), locat.: *Olsaz (or.)*; *Olšany, d. p.*
Prostějov, g. Proßnitz; villa, ubi terra eccl.
 Olomuc. (cc. 1131) (119, 5). villa eccl. Olomuc.
 (1180) 261, 5, 10.
Olsaua v. Olzaua.
 Olumucensis eps. v. Olomuc.
Olzaua (or.), Olsaua (c. XVIII), Olzawa, Oslaua,
 Ozlawa (c. XIV), *Olšava* fl. Moraviae (1048)
 357, 20. (1073) 370, 10. (1078) 84, 5. (1160)
 196, 5. (1174/8) 254, 30. (1178/81) 262, 25.
Omberg [= Augusta] (1132) 127, 15.
Omunesberch, *locus quondam prope Wiener Wald*
situs (890) 29, 5.
Onata (c. XV), servus monii. Strahov. in curia
 Radunice (1143/8) 161, 1.
Ones (fac.); *Oneš*; testis (1175/8) 251, 10.
Ones (sp. XII) filius Cahen, homo eccl. Wissegrad.
 in villa Hotisi (1088?) (376, 5).
Onso (c. XIV); *Oneš*; camerarius (1180) 261, 20.
**Opatouice, O patouici, O patowici, Obato-
 vice, locat.: O patouicih.**
Opatowici (sp. XIII); *Opatovice, prope Rajhrad*;
 villa monii Raigradensis (1048) 357, 15.
Opatouici (sp. XII), Opatouith (or.); locat.: Opa-
 touicih (sp. XII); *Opatovice, d. p. Pardubice*;
 villa (1073) 369, 20. ibd. cella primatis Miculec
 (1073) 368, 40. monium s. Laurentii ord. s. Ben.
 (1073) 369, 10. (s. XII ex.) 331, 25. Abb.:
 Andreas (1073); Boleradus? (1073); Mjzloch
 (1160). Fratres de s. Laurentio (1167) 414, 5.
Opatouici (sp. XII), villa monii Opatovicensis
 quondam inter Mocossin et Priluche sita (1073)
 369, 25.
Opatouicih (sp. XII) locat.; *Opatovice villa monii.*
 Opatovicensis sita in Brnensi provintia (1073)
 370, 1.
Opatouici (or.); *Opatovice, d. p. Hustopeč, g.*
Auspitz; villa eccl. Bracizlauensis (cc. 1131)
 122, 5.
Opatouicih (or.), locat.; *Opatovice quondam prope*
Luhčovice, d. p. Uh. Brod, g. Ung.-Brod;
 villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5.
Opatouice, Obatovice (sp. XIII); *Opatovice quon-*
dam villa monii. Cladrub. (1186) 435, 25. 436, 10.

- Opis** (*sp. XII*) ; *Opyš* ; s. Clementis capella de — (1088?) 374, 5, 20.
- Oplocaz** (*or.*) *locat.* ; *Opločany*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Opocen** (*or.*) ; *Opočínek*, d. p. *Pardubice*; villa ~~curiae~~ Jesutboricensi adiacens (cc. 1131) 121, 10.
- Opocsne** (*c. XII*) *locat.* ; *Opočno*, d. p. *Nové Město nad Metují*, g. *Neustadt an der Mettau*; civitas (1130) 113, 5.
- Opoyovici** (*or.*) ; fortasse *Pokojovice*, d. p. *Třebíč*; villa monii. Lucensis (1190) 300, 20.
- Oppavia** (*c. XVII*) ; *Opava*, g. *Troppau*; (1195) 318, 20.
- Orassicich** (*c. XV*) *locat.* ; *Orasice*, d. p. *Louny*, g. *Laun*; villa, ubi quatuor terrae monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
- Oraz** (*or.*) ; *Oraš*? ; testis (1195/7) 323, 5.
- Orechouem** (*or.*) *locat.* ; *Ořechov*, d. p. *Uh. Hradisko et Ořechov Velký*, d. p. *Uh. Brod*; duae ~~et~~ villae ubi terra eccl. Spitigne. (cc. 1131) 122, 5.
- Ortimuot** (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Ortwinus** (*sp. XIV*) testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Osec**, *Osecs*, *locat.* : *Osece* v. Ozecs.
- Ositca** (*or.*) ; *Ošitka*; villicus domini epi. in Gorsov (1184/92) 306, 5.
- Oslata** v. Ozlata.
- Oslaua** v. *Olzaua et Ozzlawa*.
- Ostas** (*c. XIII*), *Hostas* (*sp. XIV*), *Hostaš*, rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Trebutichich (cc. 1057) <57, 5> 364, 25.
- Ostas** (*c. XIII*), *Ostass* (*sp. XIV*), *Hostaš*, rusticus ~~et~~ eccl. Lutomeric. in villa Zalezleh (cc. 1057) <57, 15> 364, 30.
- Osterriche** pagus v. Austria.
- Ostiensis** eps. : Johannes cardinalis (1131) 127, 1.
- Ostog**, *Osto i*, *Ostoy* (*c.*) ; *Ostoj*.
- Ostoi** (*c. XVII*), homo monii. Gradic. (1078) 84, 10.
- Ostog** (*c. XIII*) proanimatus eccl. Vneticensis in Levo Gradech (1125/40) 130, 15—25.
- Ostoy** (*c. XV*), pastor equarum in curia Radunice (1143/58) 161, 5.
- Ostoyka** (*sp. XII*) ; *Ostojka*; homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.
- Ostrata** (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegr. in villa Knouizi (1088?) 379, 5, 20.
- Ostrata**, *Ostreta* (*sp. XIII*) donator terrae in Powicich (1186) 437, 10, 25.
- Ostrauaz** (*or.*) *locat.* ; *Ostrovanky*, d. p. *Kyjov*, g. *Gaya*; villa ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
- Ostrov**, Ostrowiense cenobium v. Insula.
- Ostrow** v. Oztrou.
- Ostrovankv.** g. *Ostrowanek* v. Ostrauaz.
- Ostruzen** (*or.*) ; *Ostružen*; ager ad coronam pertinens prope villam Lettegh (1158/69) 215, 15.
- Ota** (*or.*) et alter Ota testes (1193) 310, 10.
- Otacharius** (*c.*) comes (903/906) 34, 20, 30.
- Othacarus** (*c. XVI*) V, marchio de Styra, nepos Friderici I imp. (1158) 180, 20. (1163) 202, 5.
- Otacarus** VI, marchio Styriae (1174) 237, 30.
- Otava** (*sp. XIII*), *locat.* : *Naotau*; (*c. XII*) ; *Otava*, fl. Boh. (1045) 353, 20. portus eccl. Wissegrad. ibd. (1088?) 386, 5, 20. (1130) 113, 5.
- Otkerus**, eps. eccl. Perusinae (1052) 52, 10.
- Otek** (*sp. XIII*) ; *Otěk*; piscator monii Cladrub. in villa Nezabudiz (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 30.
- Otewec** (*or.*) ; *Otěvek*; testis (1193) 310, 10.
- Otezlau** (*or.*) ; *Otěslav*; testis (1192) 307, 5.
- Otgarius** (*or.*), abb. mon. Altahensis (860) 5, 20, 6, 5.
- Othmar** (*sp. XII*) archidiaconus Bolezlauensis (1167) 412, 25.
- Othmarus** (*or.*), [can. Prag.] (1177) 247, 30.
- Otlant** (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Otnant** (*or.*), serviens Henrici IV Roman. regis (1061) 60, 30, 61, 5.
- Otpert** (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
- Otrad** (*c. XIV*) testis (1185) 278, 30.
- Otradus** (*ov.*) filius Otradi, testis (1194) 315, 15.
- Otrad** (*sp. XII*) filius Cahen, homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (1088?) <376, 5>.
- Otrad** (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) <379, 10>.
- Otrad** (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Tinec (1088?) <381, 5>. 381, 15.
- Otroche** (*or.*) ; *Otroče*; testis (1180/82) 266, 25.
- Orocynyewsy** (*c. XIII*) *locat.* ; *Otročin*, d. p. *Rakovník*, g. *Rakonitz*; villa, ubi custodes eccl. mon. Ostrov. (1037/55) 53, 1.
- Otrocouicich** (*or.*) *locat.* ; *Otrokovice*, d. p. *Uh. Hradisko*, g. *Ung.-Hradisch*; villa, ubi terra eccl. Prerov. (cc. 1131) 120, 15.
- Ottassa** ; *Otaša*; rusticus eccl. Lutomeric. (saec. XII ex.) <59, 15>.
- Otto** (*or.*), diac. card. s. Georgii ad velum aureum (1145) 145, 35.
- Otto** I, episcopus Bambergensis (1118) 107, 30. (1131) 126, 1. (1132) 127, 5.
- Otto**, ep. Bellunensis (1161) 199, 5.
- Otto** (*or.*), ep. Frisingensis (1144) 142, 25. (1152) 173, 30. (1158) 178, 1.
- Otto** (*or.*), ep. Pragensis (1143) 137, 40. (1144) 142, 1. (1145) 146, 15. (1146) 149, 1. 409, 15. (1140/8) 155, 10. (1142/8) 156, 15. 157, 5. (1143/8) 159, 25. (1146/8) 162, 25. 163, 15. 165, 1.
- Otto** (*c. XII*), ep. Ratisponensis (1086) 94, 5.
- Otto** (*c. XII*) capellanus ducis Boh. (1187) 289, 20. cap. ducissae (1189) 295, 35. 296, 1. Fratres eius: Wissa et Marquardus (1189).
- Otto** (*or.*) abb. de Selewe (1189) 297, 20.
- Otto**, praep. monii. Reitenbuch et Jaunensis (1177) 249, 30.
- Otto** I, Romanorum rex (950) 36, 20. imp. (948) 339, 15. (968) 343, 35. (973) 345, 10. († 991) 43, 1. († 1012) 350, 35. († 1086) 93, 40.
- Otto** II imp. (973) 344, 30. († 991) 43, 1. Nepos eius: Heinricus dux Bauuariorum.
- Otto** III, rex Rom. (991) 42, 10. 43, 5. (992) 43, 20. (996) 46, 10, 25.
- Otto** (*c. XI*) I frater Wratizlavi II ducis Boeni. (1070) 367, 1. (1073) 63, 20. 369, 10. (1074) 70, 15. Moraviae provincie princeps (1078) 83, 1, 5. 86, 5. (1088?) 388, 5, 20. († 1160) 195, 10. Coniux eius: Eufemia (1078). Filia: Bohuslava (1078).
- Otto** II dux Mor. [Olomuc.] (obiiit 1126) 111, 5. († 1131) 121, 5. († 1160) 196, 5.

Otto III, iunior dux Morav. [Olomuc.] (1143) 137, 25. (1146/8) 163, 1. (1154/9) 191, 1. (1160) 196, 5. (1167) 413, 15. Filia eius: Suataua († 1160). Otto dux Boem. (1189) v. Conradus III qui et Otto. Otto (or.) m a r c h i o Missenensis, comes de Wittin (1158) 178, 5. (1165) 203, 15. Otto (or.) [recte Adalbertus] filius Ottonis [de Wettin] marchionis de Miszna (1186) 281, 10. Otto V de Wittelinesbach, p a l a t i n u s c o m e s de Bawaria (1144) 142, 25. (1151) 173, 1. (1158) 178, 5. (1159) 191, 30. Otto VI, minor palatinus de Vitelinesbach (1179) 259, 15. Otto, c o m e s Campanie (1166) 209, 20. Otto comes de Moravia, marchio Mor., dux Boem. v. Conradus III [qui et Otto]. Otto (sp. XIII) comes de Gelria (1182) 417, 5. Otto de Ashein (1179) 259, 15. Otto de Kambe (ante 1125) 110, 5. Otto (c. XVI) de Dolan (cc. 1170) 224, 10. Otto de Lengenbach (1179) 259, 15. Otto de Lobdaburg (1194) 312, 1. Otto (or.) de Woirzan, de Wrscan (1189) 295, 35. (1192) 307, 1. Otto (sp. XIII) Woyzky, testis (1183) 420, 25. Frater eius: Rediwoy. Otto (sp. XIII) donator villae Hoztetiz (1186) 436, 5, 25. 437, 5. Ouence, Ovence (or.); Ovenec Přední, Bubeneč, prope Pragam; villa monii Teplensis (1197) 326, 10. Ouguturensis (sp. XI) eccl. ep.; Methodius (824/7). Oujezd v. Vgezd. Ouholice v. Gogolich. Ouhonice v. Vgonenici. Ounětice v. Vnetich. Ovence v. Ouence. Ozcicich (or.) locat.; Hoštice, d. p. Kroměříž, g. Kremser; villa, ubi terra eccl. Spitzneu. (cc. 1131) 122, 5. Ozecs, Osecs, Osec (sp. XII); Oseč, Osek, mons prope Zbraslav, g. Königsaal, (1088?) 386, 10, 20. 387, 10, 25. Osece (sp. XII) locat., Osek, ubi tributarius mellis eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5. Ozel (sp. XIII); Osel; filius Hirde (1183) 419, 20. Ozicich (sp. XII) locat.; Osice, Vosice, d. p. Pardubice; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 15, 20. Cf.: Ozzicich. Ozlata, Oslata (sp. XIII), figulus monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 431, 15. Ozlawa v. Olzaua. Ozobeus (or.); Osoběj; custos [eccl. Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10. Ozobey (sp. XIII); Osoběj; debitor mellis in villa Wranouicich (1115) 398, 25. (1186) 431, 1, 20. Ozoyni (or.); Osojný dvůr, Vožojna, g. Fasona, prope Dražen, d. p. Kralovice; quondam villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 10. Ozrak (sp. XII) [fortasse corrigendum Oztak] filius Mascetae, custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?) 360, 10. Oztré (or.) filius, Ozretiz (or.): Martin (1192) 307, 5. (1196) 320, 20. Ozrou, Ostrow (sp. XIII); Ostrov, g. Ostrau, d. p. Střibro, g. Mies; ubi terra monii. Cladrub. (1115) 402, 20. (1186) 434, 15.

Oztrow (sp. XIII); Ostrov; mons prope Chocebus (993) 349, 1.

Ozzicich (sp. XII); Osičky, d. p. Pardubice; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 20.

Ozrlawa (c. XIV); Orlava, fl. Moraviae; meta circuitus de Lubac versus Moraviam (1146/8) 164, 25.

P.

Pabes (sp. XII), cuius filius Paulus (1167) 413, 20.

Pabian (or.), Fabianus (c. XIV); Paběn; primas (nob. Boh.), testis (1183) 270, 20. 271, 20. (1185) 279, 10.

Pabo [comes] testis (847) 3, 30.

Pabo de Ellenbrechtkirchen, agnatus Wolfgeri epi Patav. (1194) 316, 10.

Pac (sp. XII); Pak; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) 380, 1.

Pacek (sp. XIII); Paček; custos ecclesiæ Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30. Pacizlauiz, locat.: Pacezlauicich (or.); Pačlavice, d. p. Kroměříž, g. Kremser; villa, ubi terra eccl. Prerouiensis (cc. 1131) 120, 15. villa hospitalis Hierosolymitani Pragae (1158/69) 215, 25.

Palaua (c. XIV); Palava, nunc Malečský potok; (1146/8) 164, 25.

Palice (sp. XIV); Pelz, ap. Nesechleby, g. Esseklee, d. p. Znojmo, g. Znaim; silva monii. Lucensis (1195) 445, 25.

Palicska (sp. XII); Palička; pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.

Paltnir (sp. XII) prep. Sacensis v. Adalbertus.

Pametice (sp. XII); Pamětice, d. p. Boskovice; villa monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.

Pancratius (or.) canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.

Pannonia (c. XII) (824/7) 333, 30. (900) 32, 25. (948) 340, 30. 341, 20. 342, 1. (973) 38, 15. 345, 10. 346, 10–20.

Pannoniensium episcopatus (873) 11, 1. Pannonica, Pannoniensium, diocesis (873) 10, 10. 12, 5. 13, 5. Pannoniensis eccl. areps.: Methodius.

Papia (c.), Pavia, Ital., prov. Lombardia (1046) 51, 20. (1159) 191, 25. (1160) 193, 20, 25. (1162) 200, 10 sq.

Parisouicich (or.) locat.; Paršovice, d. p. Hranice, g. Mähr. Weißkirchen; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 121, 15.

Parma, opp. It. septentr. (1148) 165, 30.

Patavia; Passau, Bav.; (1108) 106, 10. (1113) 107, 15. (1143) 137, 25. eccl. s. Stephani (1056) 53, 15. Pataviensis eccl. (1157) 175, 10. episcopatus (900) 30, 20. 31, 10. (1037) 50, 20. Pataviensis civitatis eps. (900) 30, 10. Epi.: Bernigerus (1019); Burchardus (903/6); Conradus (1152 sq.); Hartwigus (847); Hermanricus (873); Reginmarus (cc. 1124); Richarius (900); Theobaldus (1177); Udalricus (1110 sq.); Wolfgerus (1194).

Patavia; monium. s. Mariae, Kl. Niedernburg (1010) 48. Abbatissa Eilika (1010).

Patavica silva (903/906) 35, 1.

Patcha (c. XIV); Pátek. d. p. Louny, g. Laun; forum (1196) 320, 10.

- Patherbrunnensis, *Paderborn, Westfal.*, ep. Bernardus (1192).
- Patrichi uxor (852) 4, 15.
- Paulic (*sp. XIII*) ; *Pavlik* ; testis tempore ducis Zobezlai I, (1186) 402, 1. 434, 10.
- Paulus, P a u e l, P a v l u s (*or.*), P a u l, P a w e l (*sp. XIII*).
- Paulus (*c.*), ep. Anconitanus, (873) 13, 5. 15, 15, 30. († 879) 18, 20.
- Paulus (*or.*), decanus Pragensis (1160) 196, 15. (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 223, 35. (1177) 246, 1. 247, 25. (1175/8) 251, 1. (1180/2) 266, 1.
- Paulus (*or.*), canonicus Pragensis (cc. 1170) 224, 1. magister (1177) 247, 25. (1194) 313, 20. 314, 30. et alter Paulus can. Prag. (1194) 313, 20.
- Paulus (*or.*), archipresbyter (1146/8) 163, 20.
- Paulus, presbyter Ratisponensis (1146) 151, 1.
- Pavlus (*or.*), filius Mariae, constructricis ecclesiae s. Mariae in villa s. Jacobi (1165) 209, 5.
- Paulus (*or.*), frater Slauebori camerarii (1174) 239, 15.
- Pauel (*or.*) donator terrae Ploscouicich (s. XIII in.) 〈59, 20〉. 365, 10.
- Paulus (*sp. XII*) filius Pabes possessor terrae Naksacigore (1167) 413, 20.
- Paulus (*or.*) filius Petrauae, possessor villa Lubcouiz (1186) 282, 10.
- Pawel, Paul (*sp. XIII*) cultor vineae monii. Cladub. (1186) 432, 5.
- Pauzana, g. Božen, op. Tirol. (885) 5, 15.
- Pazrich (*c.*) nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.
- Paztuha (*sp. XIV*) ; *Pastucha* ; testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.
- Pebarha (*ed.*), fl. Bavariae (1100/05) 105, 10.
- Pecetulceh (*or.*), *locat.*; *Pacetluky*, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
- Pegaviense monium., *Pegau*, Sax., distr. Leipzig. (1172) 235, 15.
- Peheim geschait v. Bohemiae termini.
- Pehnensis v. Pilzen.
- Pelegrinus, *Peregrinus* (*or.*), *Pilgrimus*, *Piligrimus* (*c.*) ; *Pelhřim*.
- Pelegrinus, Peregrinus, patriarcha Aquileiensis (1160) 193, 15, 25. 197, 15.
- Pilgrimus (*c.*), ep. Laureacensis (973) 37, 15.
- Peregrinus ep. Olomuc. v. Peregrinus can. Prag.
- Pilgrimus (*sp. X*) ep. Pataviensis, arep. Lauriacensis (973) 346, 25.
- Peregrinus, Pelegrinus (*or.*), Pilgrimus (*c.*), can. Pragensis (cc. 1170) 224, 1. primus cellararius eccl. Prag. (1177) 247, 25. prep. (1180/2) 266, 1. eps. Olomuc. (1182) 267, 15, 25. (1183) 271, 20.
- Peregrinus (*sp. XII*) archidiac. Curimensis (1167) 412, 25.
- P[ilgrimus], abb. Lauendensis (1170) 220, 1.
- Pelegrinus, Peregrinus (*or.*), frater Riuini prefecti de Cladesc (1175) 244, 5. (1177) 246, 5.
- Pelzenne, Pelznenis v. Pilzen.
- Pencich (*or.*) ; *Pěnčice* et *Pěnčičky*, d. p. Přerov, g. Prerau ; dimidia villa et alia integra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 〈119, 5〉.
- Penerith, Pennerit (*or.*), fortasse Vinaře, g. Weinern, d. p. Kadaň, g. Kaaden ; villa monii. Waldsass. (1184/5) 275, 35. (1185) 276, 25. (1195/7) 322, 15.
- Pentepulcus v. Zuentopolcus.
- Perkos, Purkos (*or.*) ; *Prkoš* ; testis (1192) 307, 5. (1197) 331, 5.
- Peregrinus v. Pelegrinus.
- Perge (*c. XIV*), *Perg* in Austr. Sup., Rudolfus de (cc. 1130) 115, 15.
- Perhtesgaden, Perhthesgaden v. Berchtesgaden.
- Perhtoldus v. Bertholdus.
- Pernger testis (847) 3, 30. *V. et.* Berngerus.
- Pernrewt (*ed.*), villa quondam monii. Reichenbach in Bav. (1135) 128, 20.
- Pertholdus, Pertoldus v. Bertholdus.
- Pertinolssperch (*c.*) in *Austr. Sup.* (1110) 107, 1.
- Peruc v. Poruc.
- Peruce, Perúz (*or.*), Peruc (*c. XVI*), Peruz (*sp. XIII*) ; *Peruc*, d. p. Louny, g. Laun ; villa Groznata Crispi (1189) 296, 30. Groznata de — (1178 sq.) ; Mesko de — (cc. 1170).
- Perusina eccl. ; *Perugia*, Ital. ; eps. : Otkerus (1052).
- Peschaz (*c. XIII*), Pesceass (*sp. XIV*) *locat.*; *Pištany*, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz ; villa ubi rusticus ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 〈57, 10〉. 364, 30.
- Pestodlub (*sp. XIII*) ; Bozden de — (1183) 420, 25.
- Petrata (*sp. XII*) custos ecclesiae Wissgrad. (1088?) 385, 10, 20.
- Petraua (*or.*) mater Pauli (1186) 282, 10.
- Petrek (*sp. XIV*) ; *Petřek* ; testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
- Petrik (*or.*) ; *Petřík* ; testis (1180/82) 267, 1.
- Petrin (*sp. XII*), Petrinus (*sp. XIII*) mons Pragae ; *Petřín*, g. Laurenziberg ; (1125/40) 406, 5. (1146) 409, 10.
- Petronell in *Austr. Inf.*, d. p. Bruck a. d. Leitha, (1142) 134, 5.
- Petrus, Petr v s, Petr (*or.*).
- Petrus (*or.*) cardinalis et apost. sedis legatus (1197) 326, 20, 25.
- Petrus (*or.*), ep. Albanensis (1144) 139, 30.
- Petrus (*sp. XII*) prep. s. Georgii Prag. (1070) 367, 15.
- Petrus (*or.*), prep. Bolezlauensis, Bolesilensis (1159) 193, 1. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15.
- Petrus, decanus eccl. Pragensis et archidiaconus (1143) 138, 1.
- Petrus (*c. XVII*), capellanus ducis Mor. (1078) 85, 10. 87, 1.
- Petrus (*c. XIII*) capellanus ducis Boem. (1187) 289, 20.
- Petrus (*or.*) sacerdos de Ledec (1180/82) 266, 25.
- Petrus (*or.*), abb. de Breunoi (1160) 196, 10.
- Petrus (*or.*), abb. de Insula (1160) 196, 10. constructor eccl. s. Andree Pragae (1165) 207, 5.
- Petrus, prior monii. Kunicensis (1184) 272, 5.
- Petrus (*sp. XIII*) camerarius tempore Zobezlai I ducis 402, 5. 434, 15.
- Petrus (*or.*), iudex (1174) 239, 15. Frater eius : Michal.
- Petrus (*or.*) prefectus de Dreuuic (1175) 244, 10. nobilis vir, miles de Boemia (1188) 291, 15, 20. (1194) 315, 20. Fratres eius : Agna (1175), Milgost (1175 sq.).
- Petrus (*c. XIV*) filius Milgozti, nobilis Boh. (1183) 419, 15. (1185) 424, 10. (1196) 320, 20. Frater eius : Hageno (1196).
- Petrus (*sp. XIV*) testis (1100/07) 393, 15.

Petrus ; filius eius Welizlau, testis (1146/8) 163, 25.
 165, 10.
 Petrus (*sp. XII*) filius Modlatae donatoris terrae
 in villa Trizcouici (1167) 413, 15.
 Petrus (*sp. XII*) filius Lubmani, donator villae
 Nabucine (1167) 413, 20.
 Petrus (*sp. XII*) cognatus Radouani archidiaconi
 Olomuc. (1167) 414, 1.
 Petr (*or.*), testis (1158/73) 237, 25.
 Petrus (*or.*), filius Obiden, miles epi. Prag. (1177)
 247, 30.
 Petr (*facs.*) filius Sdezlai camerarii (1175/8) 251, 10.
 Petrus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
 Petrus (*c. XVIII*) de Carde, testis (1183) 270, 25.
 Petrus (*or.*) cum fratre suo Obiden, testes (1183)
 271, 20.
 Petr (*c. XIV*) testis (1185) 278, 30.
 Petrus (*c. XIV*) testis (1185) 279, 1.
 Petrus (*sp. XIII*) testis (1187) 440, 20.
 Petrus (*or.*), testis (1192) 307, 5.
 Petrus (*or.*), testis (1193) 309, 10. Frater eius :
 Zstizlaus (1193).
 Petrus (*or.*), miles, testis (1192/3) 311, 10.
 Petrus superbus (*sp. XIV*) testis de provincia
 Brinnensi (1195) 446, 10.
 Petrus (*c. XVII*) testis Mor. (1196) 319, 10.
 Petrus, testis (saec. XII ex.) <59, 10>.
 Petrus (*c. XII*) testis (s. XII ex.) 331, 25.
 Petri (*or.*), filius, fidelis Groznatae primatis Boem.
 (1197) 324, 10.
 Petrus (*sp. XIII*) tornator monii. Cladrub. in villa
 Gehercaz (1115) 397, 5, 20. (1186) 429, 10, 25.
 430, 5.
 Petrus (*sp. XIII*) pistor monii. Cladrub. (1115)
 398, 1. (1186) 430, 25.
 s. Petri ecclesia *v.* Bohnice ; Olomuc ; Putim.
 Peze (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
 Peztek (*c. XV*) ; *Bézděk?* ; bubulcus monii.
 Strahov. (1143/8) 161, 5.
 Pflanzendorf, b. Řivčice *v.* Griwcic.
 Phalco *v.* Hualco.
 Philippus, arep. Coloniensis (1190) 298, 1.
 Phullendorf, *Pfullendorf, Schwaben* ; Rudolphus
 comes de — (1179).
 Pilgrimus, Piligrimus *v.* Pelegrinus.
 Pillunk (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10.
 Pillungus (*or.*), Pillunc (*ed.*), castellanus de Tude-
 lieb (1179) 259, 15. (1186) 284, 15. Frater eius
 (1179) 259, 15.
 Pilozsvve (*c.*) in ducatu Koceli (861) 6, 20.
 Pilzen, Plizen, Plyzen, Pelzenne (*or.*), Plzen
 (*sp. XII*), Pilzn (*sp. XIII*), locat. : Pilzni (*c. XII*),
 in Plizeni (*sp. XIII*) ; *Plženec Starý*, g. *Alt-*
Pilsenetz, quond. arx provincialis prope *Plžen*,
 g. *Pilsen* ; civitas (993) 349, 10. (1130) 113, 5.
 Pelznensis, Pehnensis, Bilzinensis, urbis Pelzenne
 (*or.*) castellanus, prefectus : Drisizlau (1160 sq.) ;
 Suda (1177) ; Zezema (1175 sq.).
 Pilzn, locat. : Pilzni (*sp. XIII*) ; ibd. pellifex monii.
 Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 5, 15, 25.
 Pliznensis (*sp. XIII*), Pilzen (*or.*) provincia (993)
 348, 25. (1186) 282, 10. provincie villicus (993)
 349, 5. iudex Johannes (1048) ; Heinramus
 (1146).
 Pelznensis (*c. XVI*), de Plyzen (*or.*) archidiaconus :
 Zdezlaus can. Prag. (cc. 1170 sq.).

Pippinus I, rex Aquitaniae, (817) 3, 5, 10.
 Pirne *v.* Prenee.
 Pisana civitas (1165) 203, 25. Pisani cives (1162)
 200, 5.
 Pišťany, g. *Pistian v.*
 Piugen, Piugin (*ed.*) ; Gebehardus comes de —
 (cc. 1124) 108, 25. 109, 20.
 Piuona (*sp. XII*) ; *Pivoňa* ; vinitor eccl. Wisse-
 grad. in villa Vgercih (1088 ?) 380, 5, 20.
 Piuona (*sp. XII*) pistor eccl. Wissegrad. (1088 ?)
 385, 15, 20. 386, 1.
 Piuona (*c. XV*) de familia monii. Strahov. (1143/8)
 160, 25.
 Plac (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa
 Vgercih (1088 ?) 380, 5, 20.
 Placentina civitas, *Piacenza*, (1191) 302, 5.
 Plaien (*c. XVI*) comites de — (1174) 242, 1.
 Plana (*sp. XIII*) ; *Planá*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*,
 villa (1115) 400, 5.
 Planę (*or.*), *Pláně*, g. *Planes*, d. p. *Kralovice* ;
 villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169)
 217, 10.
 Plas, Plass *v.* Plaz.
 Platichicich (*sp. XII*) locat. ; *Plačice*, d. p. *Králové*
Hradec, g. *Königgrätz* ; villa, ubi terra monii.
 Opatouic. (1073) 370, 15.
 Platimicih (*sp. XII*) locat. ; *Plátenice*, d. p. *Pardubice* ;
 villa monii. Opatouic. (1073) 370, 15.
 Platis (*sp. XII*) ; *Platiš* ; filius Radisae, tributa-
 riis mellis ecclesiae Boleslav. in villa Lubincih
 (1052 ?) 360, 5.
 Platiuoy (*c. XIII*), Plativoty (*sp. XIV*), sutor niger
 ecclesiae Lutomeric. in villa Lucoucih (cc. 1057)
 <57, 20>. 364, 30.
 Plaz, Plas (*or.*), Plazs (*c. XVIII*), Plass (*sp. XIII*) ;
Plasy, g. *Plass*, d. p. *Kralovice* (1169) 217, 10, 15.
 premium monii. Plassensis (1146) 409, 5. Arnol-
 dus sacerdos de Plaz (1180/82) 266, 25.
 Monium. ordinis Cisterc., eccla s. Mariae (1183)
 270, 10. (1185) 277, 15. (1192/3) 311, 5. (1194)
 313, 1 sq. Plazensis abbas (1146) 409, 25. Mein-
 herus (1169 sq.) Fratres, monachi (1183) 271,
 10. (1184) 274, 5. (1189) 295, 30. (1192) 306,
 25. (1193) 309, 5. (1194) 312, 30.
 Plazensium (*or.*) meta ad Manetin (1169) 217, 15.
 Plego *v.* Bleg.
 Pleinchipach (*ed.*), Abramimus de —, testis do-
 nationis Gebirgae, ducissae Boh. (cc. 1124)
 109, 1.
 Ples *v.* Plessov et Uzplise.
 Plesici (*or.*), locat. : Plesitich (*sp. XII*) ; *Plešice*,
 d. p. *Mor. Krumlov*, g. *Mähr. Kromau* ; villa
 eccl. Boleslav. (1052 ?) 362, 1. villa eccl. Zno-
 mensis (cc. 1131) 123, 5.
 Plesiuec (*sp. XII*) ; *Plešivec*, collis *prope Beroun*,
 ubi terra eccl. Wissegrad. (1088 ?) 382, 5, 20.
 Plessov (*or.*), *Ples starý*, g. *Alt-Ples prope Jaroměř* ;
 villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 15, 20.
 Pleva *v.* Vplewi.
 Plezom, Plezomi (*sp. XIII*) ; *Plezom*, g. *Plesau*,
 d. p. *Stříbro*, g. *Mies* (1115) 395, 10. (1186)
 427, 10. 428, 1. villa monii. Cladrub. (1186)
 435, 5, 25.
 Plizen, Plyzen *v.* Pilzen.

Plozkowici (or.), locat. : Ploscouicich (or.), Plosskouicich (sp. XIV); *Ploškovice*, g. *Ploschkowitz*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15. terra eccle. Lutomeric. ibd. (s. XIII in.) 〈60, 1〉. 365, 10. **Plzen** (sp. XII), *Plženec*, g. *Pilsenetz* v. Pilzen. **Pnecluc**, *Pnecluk*, *Pnetluki* (sp. XIII); *Pnětluky* quondam villa monii. Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 1. (1186) 429, 1, 20. **Pobarane** (c. XII), gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 15. **Pobor** (or.); *Poboří prope Kouřim*, d. p. *Kolin*; villa ubi curia et terra monii. Sedlecensis (1142/8) 156, 30. **Pocatycych** (c. XIII) locat.; *Počatice*, *Pokatice*?; villa quondam, ubi terra monii Ostrow. (1140/8) 155, 5. Cf. Pocudicich. **Pocin** (or.); *Počín*; testis (1193) 310, 10. **Pocraticih** (c. XIII) locat.; *Pokratice*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi vinitores ecclesiae Lutomericensis (cc. 1057) 〈56, 15〉. 364, 25. **Pocudicich** (sp. XIV), Bocudicich (or.), fortasse *Pokutice*, g. *Pokatitz*, d. p. *Kadaň*, g. *Kaaden*; villa, ubi terra ecclesiae Lutomeric. (s. XII ex.) 〈59, 20, 35〉. 365, 10. Cf. Pocatycych. **Podelasithch** (or.); *Podlažice*, d. p. *Chrudim*; monium. ord. s. Bened.; abb.: Hugo (1160). **Podeuzi**, Podeusi, Podevzi, Podevzy (sp. XIII); *Poděvousy*, d. p. *Horšov Týn*, g. *Bischofsteinitz*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 1, 15. **Podewin** v. Podiuin. **Podhrodce** (sp. XIII) locus prope villam Lubcici (993) 348, 25. **Podiuia**, Podiwa (or.), Podywa (c. XIV), canonicus Wisigradensis et capellanus regis (1165) 205, 15. (1180/2) 266, 10. decanus [Wissegri.] (1185) 278, 20. **Podyua** (sp. XII) capellanus (1052?) 362, 5. **Podiuicich** (or.) locat.; *Podivice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1. **Podiuin**, Podivin (or.), Podywin (c. XII), Podewin (c. XIV); *Podivín*, g. *Kostel*, d. p. *Hodonín*, g. *Göding*; castrum s. Wencezlai (1074) 74, 1. 76, 20. 77, 20. (1144) 141, 25, 30. (1146/8) 162, 20. Castellani: Roprecht (1195); Twrdsza (1174). Percussura monetae publicae ibid. (1144) 142, 5. (1146/8) 162, 30. Theloneum sub Podivin (1178) 252, 20. Praepositura s. Wencezlai (1074) 74, 1. (cc. 1131) 120, 1. **Podliscin**, Potliscim, locat.: Potliscimi (sp. XII); *Podlešín prope Slaný*, g. *Schlän*; villa, in qua servus eccl. Boleslav. Swerad (1052?) 359, 25. ibd. terra et vinitores eccl. Wissegrad. (1088?) 379, 1, 15. 〈390, 10〉. **Podmocli** (sp. XIII), *Podmokly*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen*; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20. **Podmocleh** (sp. XIII); *Podmokly*, d. p. *Hořovice*; villa, ubi homines monii. Brevnov. (1045) 353, 5. **Podmocli** (sp. XIII), *Podmokli* (sp. XIII); *Podmokly*, g. *Podmokl*, d. p. *Stříbro*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15. **Podoba** (sp. XIII) arator eccl. Wissegrad. in villa Csekoicich (1125/40) 406, 15. Cf. Podpopo. **Podolsani** (or.); *Podulšany*, d. p. *Pardubice*; villa monii. Sedlec. (1142/8) 156, 30.

Podpopo (sp. XII) filius Cany, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10. Cf. Podoba. **Podulšany** v. Podolsani. **Poemani** v. Bohemia. **Pogorici** (or.); *Pohořice*, *Pohoří*, g. *Pohorž*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15. **Pohlem**, b. *Polom* v. Napolomy. **Polehradice** v. Boleradich. **Polinka**, g. *Pollinken* v. Napolene. **Polonia** (or.), Bolonia (ed.), Polonie partes (c. XII) (1045) 355, 25. (1090) 100, 10. (1148) 165, 25. (1158) 177, 30. (1172) 234, 25. (1182) 268, 10. (1188) 441, 30. (1197) 324, 15. Census de terra Polonię quem duces Boemię accipere solebant (1158) 177, 30. Via ad Polonię iuxta civitatem Gradek (1078) 84, 5. (1160) 196, 5. **Poloni** (1146/7) 154, 20. (1163) 202, 5. **Polenororum** (c.), Poloniorum (sp. XII) dux: Bolesławus (1071). **Polonie** princeps (1150) 167, 25. Boloniorum rex (1085) v. Wratzlaus I rex Boem. **Pomerania** (or.), (1148) 165, 25. (1182) 268, 10. **Pomnenus** (or.); *Pomněn*; can. [eccl. Prag.] (1180/82) 266, 5. **Pomnenus** (c. XIV) testis (1180) 261, 20. **Pomnen** (c. XVII) testis (1195) 318, 15. **Pomnen** (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15. **Pomtingen** (ed.) Pertholdus et Immo de —, testes donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10. **Pomuk** v. Nepomuk. **Ponca** (sp. XII) filius Cuse, servus eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25. **Ponebuzlaz** (sp. XIII); *Láz*, g. *Laas*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; villa monii. Cladrub. (1195) 395, 15. (1186) 427, 1, 15. **Ponec** (sp. XII) cocus, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1. **Popouci**, Popovici (or.), Popowici, Popovicze (c.). **Popowici** (sp. XIII); *Popovice ab Rajhrad*, g. *Raigern versus septentr.*; villa monii Raygrad. (1048) 357, 15. **Popouci** (sp. XII); *Popovice, prope Brandýs n. L.*; villa eccl. Boleslauiensis (cc. 1052) 359, 20. **Popouci** (or.), Popowiczi (c. XVIII), Popovicze (c. XVII), *Popovice*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa monii. Gradicensis (1078) 〈84, 1〉. (1126) 〈111, 15〉. (1160) 195, 20. **Popovici** (or.); *Popovice*, quondam villa monii Lucensis (1190) 300, 15. **Popovici** (or.); *Popovice, prope Jaroměřice*, g. *Jarmertz*, d. p. *Mor. Budějovice*, g. *Mähr. Budwitz*; villa capellae s. Johannis in Rokiten (1190) 300, 20. **Popovici** (or.); *Popovice quondam inter Derflice et Tasovice* (d. p. Znojmo), ubi nunc campus dicitur Bowitz; villa capellae s. Georgii in Strachotin (1190) 300, 20. **Popovo** (or.), Popovo (sp. XIV); *Popovo villa quondam eccl. Lutomericensis* (cc. 1057) 56. 363, 20. **Popo**, prefectus urbis Herbipolis (1151) 173, 1.

Porecze (*sp. XIII*) ; *Pořiči*, vicus circum ecclesiam s. Petri in Nova civ. Prag. (993) 348, 20.
Poryesichyh (*c. XIII*) *locat.* ; *Pořešice*, d. p. *Sedlčany*, villa monii Ostrov. (1012/37) 50, 20.
Poruc (*c. XIII*), Peruc (*sp. XIV*) ; *Porut?* ; piscator ecclesiae Lutomeric. na Vzti (cc. 1057) 58, 5. 364, 35.
Posdik (*sp. XII*) ; *Pozdik* ; tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Losenicih (1052?) 360, 5.
Positouiz (*or.*) ; fortasse *Poštovice*, d. p. *Slaný*, g. *Schlán* ; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 281, 30.
Postice v. Gestice.
Postoy (*sp. XII*) ; *Postoj* ; filius Cany, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
Postřižin v. Poztrizine.
Poteha, Potecha (*sp. XIII*) ; *Potěcha* ; curialis servus (1115) 399, 20. (1186) 432, 30.
Potin (*sp. XIII*) ; *Potín*, g. *Pottin*, d. p. *Teplá*, g. *Tepl* ; Chazlav de — (1183).
Potliscim, Potliscimi v. Podliscin.
Poto (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Potok (*sp. XIII*) ; *Potok*, d. p. *Kralovice* ; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 20.
Pouerl, Pourrili (*or.*) ; *Povrly*, g. *Pömmeler*, d. p. *Ústí n. L.*, g. *Aussig* ; villa hospitalis Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20.
Pouiciz v. Powicich.
Poumgartun (*or.*) vicus, *Herrnbaumgarten in Austr. Inf.*, d. p. *Mistelbach* (1056) 53, 15.
Poumgartuntal (*or.*) vallis (1056) 53, 15.
Pourrili v. Pouerl.
Powicich, Pouiciz (*sp. XIII*) ; *Povice* (?) villa, ubi duo aratra monii. Cladrub. (1186) 437, 10, 25.
Pozden (*or.*) testis (1180/82) 266, 25.
Pozden, Bozden (*sp. XIII*) de Pestodlub, maior procurator in beneficio Milhozt in Boyzes (1183) 420, 25.
Pozdneč (*or.*) ; *Požněk?* ; testis de Tucleci (1180/82) 267, 1.
Poztan (*c. XV*) ; *Poždan* ; homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
Poztrizine (*sp. XII*) *locat.* ; *Postřižin*, d. p. *Slaný*, g. *Schlán* ; villa, ubi custodes ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
Prachaticih v. Pragaticih.
Pracici v. Ptacicsi.
Prach (*or.*) *locat.* ; *Pračice*, g. *Pratsch*, d. p. *Znojmo*, g. *Znaim* ; villa, ubi mansus monii. Lucensis (1190) 300, 15.
Prakšice v. Praxici.
Praedbok v. Predbor.
Praga (*or.*) castrum, civitas, urbs (993) 348, 5—15. (1045) 354, 20. castrum s. Wencezai (1074) 74, 1. 75, 5. (1115) 397, 20, 25. (1130) 113, 5. (1143) 137, 25. (1160) 197, 10. (1167) 415, 10. (1174/8) 256, 20. (1183) 422, 25. (1184/5) 276, 1. (1185) 277, 25. (1186) 430, 1, 10, 25. (1189) 295, 5. (1190) 298, 30. 301, 1. (1194) 313, 10. 443, 30. 444, 10. (1196) 320, 25. curia ducis (1190) 301, 1. Castellanus, prefectus : Budilou (1167) ; Mutina (1175 sq.) ; Naches (1159) ; Stiborius (1048) ; Velis (1187).
Pragensis villicus (993) 349, 5. (1088?) 386, 15, 20. 387, 10, 25. 389, 20. (1115) 397, 15, 20. (1130) 114, 1. (1186) 430, 5, 20.

Praga ; ecclesia s. Viti et Wencezai mart. (967?) 343, 5. Pragensis eccl. (1144) 141, 30. 142, 5. (1146/8) 162, 25. eccl. s. Wencezai (cc. 1170) 223, 25. (1188) 291, 15. (1190) 298, 25. (1184/92) 305, 30. (1194) 313, 1. (1197) 324, 30. Chorus s. Wencezai (1194) 315, 5. Sepulcrum s. Wencezai (cc. 1170) 223, 30. Episcopalis sedes ad eccl. ss. Viti et Wencezai mart. (967?) 343, 5. Pragensis, Bragensis (*c. XII*) episcopatus, Pragense episcopium (1086) 93, 40. (1146) 409, 10. epatus redintegratio (1086) 94, 25. epatus termini (1086) 94, 95, 15. Pragensis, Bragensis episcopus, presul (976) 40, 30. (993) 45, 25. (1070) 366, 35. (1088?) 388, 1, 20. (1146/8) 162, 20—30. (1194) 314, 25. suffraganeus arepi. Maguntini (1073) 66, 5. eius sedes et dignitas excellentior (1158) 177, 25. est imperii princeps (1187) 287, 35. Pragenses epi. : Adalbertus (992 sq.) ; Daniel (1149 sq.) ; [Ditmarus] (976) ; Fridericus (1169 sq.) ; Hermannus (1100/07 sq.) ; Hizzo (1024) ; Jarmir alias Gebehardus (1073 sq.) ; Johannes I (1135) ; Meginhardus (1131) ; Otto (1143 sq.) ; Severus (1046) ; Theadagus (1000) ; Valentinus (1181). Pragensis ecclae. capitulo, chorus (1180/82) 265, 25. (1182) 268, 20. (1183) 270, 20. (1194) 314, 30. capituli sigillum (cc. 1170) 223, 30. Pragensis (*or.*), Praiensis (*c. XII*) prepositus : Chuno (1184) ; Daniel (1146) ; Florianus cancell. (1194) ; Hermannus (1184 sq.) ; Jurata (1143) ; Martinus (1175/8) ; Udalricus (1159 sq.) ; Pragensis decanus : Heinricus (1146/8) ; Paulus (1160 sq.) ; Petrus (1143) ; Zdeslaus (1184 sq.). Pragenses canonici, fratres ; s. Wencezai canonici (1169) 219, 5. (cc. 1170) 223, 30. (1177) 246, 1. (1180/82) 266, 1 sq. (1184) 273, 20. (1186) 281, 30. (1194) 312, 30. Alexander mag. (1177 sq.) ; Bartolomeus mag. (1184) ; Bohuval (1177) ; Burchardus (1180/82) ; Dobrogost (1177) ; Dulcianus (1177) ; Engelbertus (1190) ; Ermannus (cc. 1170) ; Florianus not. reg. (cc. 1170) ; Fridericus (1180/2 sq.) ; Hvalco (1177 sq.) ; Jeronimus mag. (1160) ; Laurencius (1195) ; Mir (1177) ; Othmarus (1177) ; Paulus (cc. 1170) ; Peregrinus (cc. 1170) ; Pribizlaus (1190) ; Radozlaus (cc. 1170) ; Radozta (1180/82) ; Walkun (1177 sq.) ; Vincentius (cc. 1170) ; Zlauon (cc. 1170). Pragensis eccl. ministri (1100/07) 392, 25. Custos sepulcri s. Wencezai (1170) 223, 30. Pragensis clerus (1144) 142, 1. Pragensis archidiaconus : Domazlau (1167) ; Gwalech (1195/7) ; Zlawon (1175/8). Praga ; capella Laurentii in monte Petřin (1125/40) 405, 35. capella ducis infra muros, que est in honore Omnitum Sanctorum (1185) 279, 5. ecclesia s. Andrei [in posteriore Antiqua civ. Prag.] (1165) 207, 1. eccl. ss. Cosme et Damiani (1178) 252, 20. eccl. (monium) s. Georgii in castro Prag. (967?) 343, 5. (1145) 145, 5. abbatissa : Berta (1145) ; Maria, Mlada (967?) prep. : Petrus (1070.)

eccl., basilica b. Johannis ewang. inter Pragam et Wisegrad in loco, qui dicitur Boissci (cc. 1183) 271, 25. (1183) 418, 25. (1185) 423, 35. (1186) 285, 15. (cc. 1186) 286, 20. (1194) 315, 25. eccl. s. Mariae, cuius presbyteri Benessius et Matheus (1100/07) 393, 15. eccl. s. Marię virg. fratrum hospitalis s. Johannis B. Hierosolymitani (1158/69) 215, 5, 30. (1182) 268, 15. eccl. s. Michahelis (1115) 397, 20, 25. (1186) 430, 1, 10, 25. eccl. s. Petri [in *Poříč*] in suburbio (1174/8) 257, 20. eccl. s. Petri in Sderaz (1115) 398, 1. (1186) 430, 1, 15, 25. monium. custodum Sepulcri Dominici v. Sepulcrarii. **Praga**; insula inferior; *Kampa* (1158/69) 215, 10. pons (1158/69) 215, 10. **Pragense** s u b u r b i u m (1088?) 385, 5, 20. (1178) 252, 15. (1190) 298, 25. Theutonici, qui manent in suburbio Pragensi (1174/8) 256, 15. eorum lex et consuetudo 257, 5. eorum iudex 256, 15. 257, 1. circuitus s. Martini in suburbio (1187) 289, 5. 440, 10. locus, qui dicitur Pa[u]perum vicus (1186) 430, 10. locus nomine Wtraunice sub monte Petrino (1088?) 385, 5, 20. (1125/40) 406, 5. curia hospitum in medio civitatis Pragae, *Týn* (1100/07) 392, 20. hospitale s. Mariae in *Týn* (1125/40) 406, 5. **Pragensis** civis Jacobus (1100/07) 393, 15. **Pragaticih**, Prahaticih (*sp. XII*), Prachaticih (*c. XII*) locat.; fortasse *Prachatice Staré*, g. *Alt-Prachatitz*, d. p. *Prachatice*, ubi tributum vel thelonium de via spectans ad eccl. Wissegredensem (1088?) 386, 15, 20. (1130) 112, 40. **Prahen** (*or.*); *Prácheně*, quondam arx prope Hořádovice, d. p. *Strakonice*; castellanus: Witcho (1184). **Prahen.is** (*sp. XIII*) provincia (1045) 353, 15. **Prahouici** (*sp. XII*); *Prachovice*. d. p. *Pardubice*; villa (1073) 370, 15. **Praiensis** episc. v. Praga. *Přáslavice* v. Preiazlauici. **Prauez** (*c. XIII*), Prauec (*sp. XIV*); *Pravec*; carpentarius ecclesiae Lutomeric. in villa Lubne (cc. 1057) <58, 20>. 365, 5. **Prauota** (*sp. XII*); *Pravota*; quidam possessor terrae (1167) 413, 20. *Pravčice*, g. *Prawčitz* v. Probicih. *Pravlov*, g. *Prahltz*, v. Naprauloue. **S. Praxedis** presb. card.: Hubaldus (1144) 140, 1. **Praxici** (*or.*); *Prakšice*, d. p. *Uh. Brod*, g. *Ung.-Brod*; villa eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 1. *Prčice* v. Purschitz. **Precen** (*sp. XII*) homo eccl. Wissegred. in illa Drahlich (1088?) 380, 10, 30. **Precen** (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegred. in villa Tinec (1088?) <381, 1, 15>. **Precoy** (*or.*); villa hospit. Hierosolymitani (1186) 283, 1. **Preda** (*c. XVIII*); *Předa*, *Přida*; comes [Morav.] (1078) 85, 10. 87, 1. **-Preda** (*or.*) miles epi. Prag. (1177) 247, 30.

Preda, *Predota* (*sp. XIII*) de Neschtin, testis (1183) 429, 25. (1185) 425, 1. **Preda** (*or.*) testis (1194) 315, 15. Filius eius: Hual. **Preda** (*or.*) testis (1197) 331, 5. **Predbor**, Bredbok (*c. XVIII*), Praedbok (*c. XVIII*); *Předbor*; comes castellanus de Zazlaw (1165), 208, 1. Coniux eius: Borena vel Bozena. **Predbor** (*facs.*) frater Oldrih, testis (1175/8) 251, 10. **Predbor** (*or.*) testis (1197) 325, 1. **Predbor** (*sp. XIV*) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5. **Predbor** (*or.*) [nobilis] testis (1197) 331, 5. **Predota**, *Predotha*, *Pridota*, *Prudota*; *Předota*, *Přídota*. **Predota**, *Predotha* (*or.*), iudex curie (1189) 295, 35. 297, 20. **Predota** (*c. XIII*) nob. Boh., testis (1185) 277, 20. 279, 10. (1187) 289, 25. 440, 20. **Pridota** (*or.*) testis (1192/3) 311, 10. **Predota** (*sp. XIII*) de Neschtin v. *Preda*. **Predota**, *Prudota* (*sp. XIII*), homo monii Cladrub. in villa Wracouici (1115) 396, 10. (1186) 428, 15, 20. **Predsa** (*sp. XII*); *Předža*; filius Radisač, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Lubincih (1052?) 360, 5. **Predwoy** (*or.*); *Předvoj*; testis (1197) 331, 5. Cf. Preuo. **Predvor** (*c. XVIII*); *Předvor*; testis (1185) 277, 20. **Predzlaus**, Bredzlau (*sp. XIII*); *Předsl* v.; donator terrae in villa Kozolupech (1186) 436, 5, 25. 437, 1. **Pregnici** (*sp. XII*) villa in Moravia ad ecclesiam Boleslav. spectans (1052?) 361, 20. **Preiazlauici** (*or.*); *Přáslavice*, d. p. *Olomuc*; villa praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5. *Přelouč* v. Priluche. **Premensis** eccl. Bremensis. **Pemil** (*or.*); *Přemil*; testis (1180/82) 267, 1. **Pemil** (*sp. XII*) tornarius in villa Degnicih (1088?) 380, 10, 20. **Pemil** (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegred. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20. **Pemil** (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15. **Pemil** (*sp. XIII*) cultor vineae monii. Cladrub. (1186) 432, 5. **Premisl** (*c. XIII*), Premwisl, Priemuzzil, Primuzel, Primuzil (*or.*), Premůzlo, Premylaus (*c. XII*), Primizel (*c. XVIII*), Primezla (*c. XIII*), Pri-muzele (*c. XIV*), Premizl, Priemuzl (*sp. XIII*), *Přemysl alias Odocarus*; margravius de Moravia (1179) 259, 20. frater Friderici ducis Boem. (1181) 264, 20. (1183) 270, 20. (1184/5) 276, 10. (1186) 282, 15. (1187) 289, 15. 440, 15. dux Bohemorum (1192) 304, 20. 305, 10. 307, 1. 308, 15. (1193) 309, 5. 310, 5. 311, 5. (1194) 443, 25. **Premonstratum**; *Premontré*, *Franc.*, dep. *Aisne*; conventus in Premonstratensi colloquio congregatus (cc. 1142) 136, 10. Premonstratensis eccl. (1158/70) 225, 15. Premonstratensis abbas, dominus (1153/70) 227, 1, 5. Abb. Hugo (cc. 1150).

Premonstratensis ordo (1142) 134, 20. (1153/8) 182, 1. ordinis fratres (1158/70) 224, 10. (1192) 304, 10.
 Premůzlo, Premwisl *v.* Premisl.
Prenee (*or.*), Pirne (*c. XIII*), Prrna (*sp. XIV*) ; Brná, *g.* Birnai, *d. p.* Ústí n. L., *g.* Aussig ; villa eccl. Lutomericensis (cc. 1057) 56, 363, 20.
Prenestinus ep. Cuno, legatus sedis apost. (1118) 107, 30.
Preolac, Prevlac (*or.*) ; Přivlaky, *g.* Pröhlig, *d. p.* Žatec, *g.* Saaž ; podium, campus, grangia monii. Waldsassensis (1159) 192, 25. (1165) 205, 5. (1155) 276, 20. (1169/94) 316, 15. (1195/7) 322, 15.
Prerou (*or.*), Prerov (*sp. XII*), *locat.* : Preroue (*sp. XII*) ; Přerov, *g.* Prerau ; civitas Morav. (1052?) 361, 10. (1073) 370, 5. Castellanus : Jaros (1174).
 Prerouensis (*sp. XIII*) provincia (1183) 419, 25.
 Prerouensis ecclesiae villae (cc. 1131) 120, 10 sq.
Preschep (*or.*) ; fortasse Příšbo, *g.* Prispach, *d. p.* Mor. Budějovice, *g.* Mähr. Budwitz ; villa monii. Lucensis (s. XIII) 301, 30.
Preseka (*sp. XII*), Přeseka, terminus silvae monii. Lutomisl. (1167) 414, 5.
 Prestan *v.* Preztan.
Prestauelcich (*or.*) *locat.* ; Přestavky, quondam, prope Ždánice (Steinitz) *d. p.* Kyjov, *g.* Gaya ; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
Prestaz (*or.*) *locat.* ; Břestek, *d. p.* Uh. Hradiště, *g.* Ung.-Hradisch ; villa ubi terra eccl. Spittignevensis (cc. 1131) 122, 1.
Pretoci (*or.*) ; Přítoky, *d. p.* Hora Kutná, *g.* Kuttenberg ; villa curiae Jesutboricensis (cc. 1131) 121, 10.
Preuoi (*or.*) ; Převoj ; canonicus eccl. Olomuc. et archidiac. (1174) 239, 10. Cf. Preduoy.
 Prevlac *v.* Preolac.
 Prevnovense monium *v.* Brevnov.
Prezez (*or.*) ; Březec? ; fortasse Presske prope Goeda, Sachsen, distr. Bautzen ; villa eccl. Misinensis in pago Bdessin (1160) 198, 5. in pago Milzana (1165) 202, 25.
 Prezizlavus *v.* Bracizlaus.
 Preznich *v.* Breznich.
Prezstan (*c. XIII*), Prestan (*sp. XIV*) ; Přestan ; campanarius ecclesiae Lutomericensis in villa Hotsoue (cc. 1057) 58, 20. 365, 1.
 Prezstan, Prestan, Prezstan (*sp. XIII*) solutor salis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10, 30. 431, 10.
 Prezstan, Prestan (*sp. XIII*) donator villae Bezemin (1115) 401, 10. (1186) 433, 20.
Pribisa, Pribissa (*sp. XII*) ; Přibiša ; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 15.
Pribizlaus, Pribizlau, Pribizlav, Bribizlav (*or.*), Pribilav (*facs.*), Przibislau (*c.*) : Přibylav.
 Pribizlaus (*or.*) archidiac. Lutomiricensis (1177) 247, 25. archidiac. Rudnicensis (1175/8) 251, 5. archidiac. (1180/2) 266, 5. prep. Bolezlauensis (1184) 274, 15. (1189) 297, 15. canonicus Prag. (1190) 298, 25. archidiac. (1194) 313, 15. 314, 30. Pribizlaus (*or.*) castellanus de Bolezlau (1177) 247, 25.
 Pribizlav (*or.*) de villa Bernhardi, filius Milk, itestis (1158/73) 237, 25.
 Prbizlav (*or.*), testis (1158/73) 237, 25.

Pribizlaus (*or.*) miles Sobezlai II ducis (1177) 247, 1—15.
 Pribilav (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10. 35, 15. Pribizlaus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.
 Pribizlaus (*c. XVIII*) ensifer ducis Boh. (1183) 270, 25.
 Pribizlav (*or.*) testis (1183) 271, 20. Frater eius : Emram.
 Pribizlaus (*or.*) filius Hemerammi, testis (1189) 295, 35.
 Pribizlaus Grossus (*or.*) ; filius eius : Sobegherd (1189).
 Pribizlau (*or.*) socius Vlrici filii Drizlai (1192) 306, 35. 307, 5.
 Pribizlaus (*or.*) Cozche filius (1192) 307, 5. P. Coscka (1194) 444, 5.
 Przibislaus (*c. XVII*) testis Mor. (1196) 319, 10.
 Pribizlaus, Bribizlav (*or.*) testis (1197) 331, 5.
Pribran (*or.*) ; Přibran ; frater Bun et Bicen, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
 Pridota *v.* Predota.
 Priemuzl, Priemuzzil *v.* Premisl.
Prilucea (*or.*) Přiluky (?) ; villa quondam monii Lucensis (1190) 300, 20.
Priluche (*sp. XII*) ; Přelouč, *d. p.* Pardubice ; villa monii. Opatovic. (1073) 369, 20, 25.
 Primezla, Primizel, Primuzel, Primuzil, Primuzle *v.* Premisl.
Prin (*or.*) ; fortasse Březno, *g.* Priesen, *d. p.* Žatec, *g.* Saaž ; villa monii Waldsassen. (1185) 276, 25.
Prisnin (*sp. XII*) ; fortasse Přívory, *d. p.* Mělník ; villa capit. Boleslav. (1052?) 359, 20.
 Příšbo, *g.* Prispach *v.* Preschep.
Pristupym (*c. XIII*) ; Přistoupín, *d. p.* Český Brod, *g.* Böh.-Brod ; podium monii. Ostrow. (1140/8) 155, 5.
 Přítoky *v.* Pretoci.
Pritulenowo, Przitulenowo (*sp. XIII*) ; Přitulnov quondam inter Holubeč et Svržno, *d. p.* Horšuv Týn, *g.* Bischofsteinitz ; villa monii. Cladrub. (1186) 437, 10, 25.
Priuic (*sp. XII*) ; Přivík? ; homo ecclesiae Boleslav. qui curti cottidie inservit (1052?) 360, 5.
 Priwina *v.* Briuinus.
Přívory *v.* Prisnin.
Prizota (*sp. XII*) ; Přisota ; piscator eccl. Wissegrad. in villa Nagouicich (1088?) 382, 10.
Probicich (*or.*) *locat.* ; fortasse Pravčice, *d. p.* Kroměříž, *g.* Kremser ; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
Probostou (*or.*) ; Proboštov, *g.* Proboscht, *d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz ; villa hospitalis Hierosolymitani (1188) 293, 15.
Prochetin (*or.*) ; Prosetin, nunc fortasse Prosemná, *g.* Prosseln, prope Děčín, *g.* Tetschen ; (1169) 217, 20.
 Procopius, abbas Sazaviensis (post 1037) 51.
 s. **Proculus**; s. **Procolo**, It. distr. Faenza (1167) 210, 10.
Prodiva (*c. XVIII*) ; fortasse Protivec, *g.* Protivitz, *d. p.* Žlutice, *g.* Luditz; Theodoricusde — (1183).
 Prosek *v.* Prozek.
Prosmiceh (*c. XIII*), Prossmici h (*sp. XIV*) *locat.* ; Prosmky, *d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz ; villa, ubi rusticus ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 57, 15. 364, 30.

Proßnitz, b. *Prostějov* v. Prosteiouicich.
Prosteborici v. Prozteborici.
Prosteiouicich (or.) locat.; *Prostějov*, g. *Proßnitz*; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Protiva (c. XIV) agaso (1180) 261, 15.
Protiva, *Protiva* (or.) filius Conradi, testis (1180/82) 266, 20. (1193) 310, 10.
Protive (or.) filius Cunradus (1192/3) 311, 10.
Prōwech v. Bruwich.
Provincia comitatus (1160) 197, 15. (1162) 201, 1.
Prowod (c. XIV) aurifex in Michel (1185) 279, 1. Filius eius Janis.
Prozek, *Prozzek*, *Prozech*, *Prosek* (sp. XIII); *Prosek*, d. p. *Karlin*, g. *Karolinenthal*; villa, ubi vinea monii. Cladrub. (1115) 397, 5. 398, 1. (1186) 429, 10, 25. 430, 15.
Prozne (sp. XII); *Prosná*?; silva monii. Lutomisl. (1167) 414, 10.
Proznice (sp. XII); *Prosnice*?; silva monii Lutomisl. (1167) 414, 10.
Prozterorici, *Prosteborici* (sp. XIII); *Prostiboř*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies*; (1115) 395, 15. (1186) 427, 15. 428, 5.
Prrna v. Prenee.
Prudota v. Predota.
Prunn (ed.); *Brunn*, villa monii Reichenbach (1135) 128, 20.
Prusi (or.), *Prusci* (c. XVII); *Prusy*, d. p. *Přerov*, g. *Prerau*; villa, ubi terra monii. Gradicensis (1078) (84, 1). (1126) (111, 15). (1160) 196, 1.
Prusy (sp. XII); villa Moraviae ad capitulum Boleslavense spectans (1052?) 362, 1.
Pruzech (or.) locat.; *Prusy*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Znoymen. (cc. 1131) 123, 5.
Pruzia (c. XV) (1141) 131, 25.
Psare (sp. XII); *Psáře*, quondam prope *Rožmitál*, villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20. Cf. *Pzar*, *Pzarih*.
Pssou (or.); *Pšov*, g. *Schaab*, d. p. *Podbořany*, g. *Podersam*; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 281, 30.
Pssouane (c. XII), *Pšované*, gens Bohemiae (1086) 94, 10.
Ptacisci (or.), *Ptachichi* (c. XIII), *Pracici* (sp. XIV), *Ptačice iam non exstat*, villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 5, 15. 363, 20.
Pteni v. Napteni.
Pula (or.); *Púla*; prepositus de *Sacceska* (1146/8) 163, 15.
Pula (sp. XII) avus Willalmi, possessor patrimonii in villa Ratborei (1115) 397, 10. (1186) 429, 10, 25.
Pulin (sp. XII); *Pálava*, g. *Pollau*, d. p. *Mikulov*, g. *Nikolsburg*; villa ecclesiae Boleslav (1052?) 362, 1. ibd. eccl. monii. Cunicensis (1173) 416, 20. *Wilhelmus de —* (1173) 416, 10.
Pumitř, b. *Bohumělice* v. Bohmelicz.
Puopo testis (847) 3, 30.
Purcardus v. Burchardus.
Purch (ed.); *Burg prope Kottes*, d. p. *Krems*, Austr. Inf.; (cc. 1124) 109, 1.
Purkos v. Perkos.
Purschitz (or.); *Prčice*, d. p. *Sedlčany*; *Witego de —* (1184/5).
Pustimir (sp. XII); *Pustoměř*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; *castrum Moraviae* (1052?) 361, 20.

Puten (or.) sacerdos (1188) 294, 1.
Putim (c. XIII); *Putim*, d. p. *Písek*; premium monii Ostrov. cum ecclesia s. Petri (1092/1100) 105, 1. (1148/58) 176, 10.
Pzar (or.); *Psáře*; mons prope Vissegrad (1178) 252, 25. Cf. *Psare*.
Pzarih (sp. XII) locat.; *Psáry*, prope *Jílové*, g. *Eilau*; villa ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 376, 10, 20. Cf. *Psare*.
Pzina (sp. XIII); *Pziná*, g. *Zinna*; fluvius Silesiae Borus. (1183) 420, 1.

Q.

Quas (sp. XII); *Kvas*; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 15.
Quas (sp. XII) homo eccl. Wissegrad. in suburbio Pragensi Nazatore (1088?) 385, 5, 20.
Quasicih (or.) locat.; *Kvasice*, d. p. *Kroměříž*, g. *Kremser*; villa, ubi terra eccl. Spitigne. (cc. 1131) 122, 5.
Quasina (sp. XII); *Kvasina*; homo ecclesiae Boleslav. ad agenda quaeque negotia (1052?) 360, 10.
Quáslici, *Quasslici* (or.) super Methugiam; *Kvaslice* quondam villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 15.
Quasone (or.); *Kvasoň*; testis (1180/82) 266, 25.
Quaxa (c. XVIII) testis (1185) 277, 20.
Quazata (sp. XII); *Kvasata*; de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Quazics (sp. XII); *Kvastč*; pistor eccl. Wissegrad. (1088?), 385, 15, 20.
Quek (sp. XII); *Kvěť*?; ministerialis ecclesiae Wissegrad. Nanezmine (1088?) 375, 15, 25.
Quetata (sp. XII); *Květata*; de familia eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 25.
Quetek (c. XII), *Kvetek* (sp. XIV); *Květek*; cocus ecclesiae Lutomeric. in villa Siuhoschi (cc. 1057) (59, 1). 365, 5.
Quhalech v. Hualco.
Quingey, *Franc.*, dep. *Doubs*, arr. *Besançon* (1166) 209, 20.

R.

R. (c. XII) frater ord. Premonstr. (1153/8) 186, 15. 189, 20.
Rabecs (sp. XII); *Rabec*; piscator eccl. Wissegrad. in villa Gradisci (1088?) 377, 1, 20.
Rabodo (c. XII) palatinus comes (1086) 94, 5. V. et. Rapoto.
Rabonus v. Rhabanus.
Rak (sp. XII) pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 20. 386, 1.
Racek (sp. XIV) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
Rachmvdus (c.) abb. Altahensis (1040) 49, 20.
Racovicih (sp. XII) locat.; *Rakovice prope Mirovice*, d. p. *Písek*; villa, ubi homines monii Brevnov. (1045) 353, 5.
Radac (c. XV), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
Radata (c. XII) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
Radco (sp. XIV); *Raděk*; testis (1100/07) 393, 15.

Radek (*c. XIII*), Radeh (*sp. XIV*) ; *Raděk* ; custos apum ecclesiae Lutomeric. in villa Drazouicih (cc. 1057) *<58, 25*. 365, 5.
Radec, Radek (*sp. XIII*) custos ad capellam s. Galli assignatus (1115) 397, 15. (1186) 429, 10, 15, 25.
Radey (*sp. XII*) ; *Raděj* ; homo ecclesiae Boleslav., qui picarios facit (1052?) 360, 5.
Radez v. Gradec.
Radisa (*sp. XII*) ; *Radisá* ; tributarius mellis ecclesiae Boleslav in villa Lubincih (1052?) 360, 5.
Radispona v. Ratisbona.
Radník, Ratnik (*sp. XIII*) cocus monii. Cladrub. (1115) 398, 5. (1186) 430, 25.
Radohna (*sp. XII*) ; *Radochna* ; filia Deucik de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) *<390, 20*.
Radohna (*sp. XII*) filia Tulnae et Suogboh, hominis eccl. Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) *<390, 10*.
Radohna (*c. XII*) de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
Radoma (*sp. XIII*) benefactor monii. Cladruensis (1115) 401, 1. (1186) 433, 15.
Radon (*or.*) ; *Radoň* ; testis de Breza (1180/82) 266, 25. Filius eius : Berzon, Thechen.
Radon (*sp. XII*) ministerialis eccl. Vissegrad. in Vykouicih (1088?) 375, 1, 20.
Radon (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Badreh (1088?) 375, 5, 20.
Radon (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Scsitarih (1088?) 375, 15, 25.
Radon (*sp. XII*) plaustrifex eccl. Wissegrad. in villa Suitici (1088?) 383, 15, 20.
Radoniz (*or.*) ; *Radonice*, *d. p.* Kadaň, *g.* Kaaden ; Hogir de — (1196 sq.).
Rados (*sp. XII*) ; *Rados* ; custos ecclesie Wissegrad. in villa Bubnech (1088?) 383, 10, 20.
Rados (*c. XIII*) de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
Radoslaus *v.* Radozlaus.
Radosta *v.* Radozta.
Radota (*sp. XIII*) homo monii. Cladrub. in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20.
Radotin (*or.*), Radotyn (*sp. XIII*) ; *Radoťin*, *d. p.* Smichov ; villa (1158/69) 215, 25. curia ducis Boh. ibd. (993) 348, 15.
Radouan (*sp. XII*) ; *Radovan* ; archidiac. Olomuc. (1167) 414, 1.
Radouan (*sp. XII*) arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
Radouan (*sp. XII*) pistor eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 15, 20.
Radouan (*sp. XII*) custos eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
Radowan (*c. XV*), homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
Radozlaus (*c. XVI*), can. Prag. (cc. 1170) 224, 5.
Radozlaus (*sp. XIV*) testis (1100/07) 393, 15.
Radozlaus (*sp. XIV*) de Cebloiczh, testis (1173) 417, 1.
Radozlaus (*or.*) miles epi. Prag. (1177) 247, 35.
Radoslaus (*or.*) frater Stephani Morkowic (1188) 294, 1.

Radozlaus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
Radoslaus (*c. XVII*) testis (1195) 318, 15.
Radozta, Radosta (*or.*), Adrastus (*c. XIV*) capellanus (1174/8) 254, 5. can. Prag. (1180/2) 266, 10. custos [Prag.] et prep. Lutomeric. (1185) 278, 20. prep. Lutomeric. (1187) 289, 20. 440, 15. (1189) 297, 15.
Radozta (*or.*) testis (1180/82) 266, 25.
Radozte (*or.*) filius Bohedaz (1192/3) 311, 10.
Radosta (*sp. XII*) filius Sdenae, tributarius mellis eccl. Boleslav. in villa Rounen (1052?) 360, 5.
Radosta (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Potliscimi (1088?) *<379, 1*.
Radosta (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knouizi (1088?) 379, 10, 20.
Radozta, Radosta (*sp. XIII*), rusticus monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 10, 15.
Radosta (*sp. XIII*) arator monii. Cladrub. in villa Cebeue (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
Radosta (*c. XV*), faber, servus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
Radosta (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 10.
Raduyné (*c. XIII*), Raduine, Radvine (*sp. XIV*) , locat. ; *Radujen* alias *Radouň*, *d. p.* Dubá, *g.* Dauba ; villa, ubi rusticus eccl. Lutomeric. (cc. 1057) *<57, 10, 20*, 364, 25, 30.
Radunice (*c. XV*) ; *Radonice*, *d. p.* Louny ; curia monii. Strahov. (1143/8) 161, 1.
Raduwisic (*facs.*), fortasse *Radovesice*, *d. p.* Roudnice, *g.* Raudnitz ; curia monii. Stragow. (1175/8) 250, 30.
Raffoltestetun (*c.*), *Raffelstetten*, *vicus quondam inter Zigelau et Enns* (*d. p.* Linz) *situs* ; (903/906) 34, 30.
Ragenisburg *v.* Ratisbona.
Rahewinus de Kazpach (1125) 110, 10.
Rayc (*or.*) ; *Rájec*, *g.* Raitz, *d. p.* Boskovice ; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) *<119, 5*.
Raygrad (*sp. XIII*) ; *Rajhrad*, *g.* Raigern, *d. p.* Hustopeč, *g.* Auspitz ; castrum desertum, ubi cella, ecclesia, ss. Petri et Pauli, monio Brevnov. subiecta (1045) 354, 1. (1048) 357, 10. 358, 5, 15. Raygradensis (*or.*) eccl. (1169) 218, 25. 219, 1. Fratres (1048) 357, 20.
Raygrad (*sp. XIII*) villa monii. Raygradensis (1045) 354, 1. (1048) 357, 10.
Raygradici (*sp. XIII*) ; *Rajhradice*, *g.* Kleinraigern, *d. p.* Hustopeč, *g.* Auspitz ; villa monii. Břevnov. (1048) 357, 25.
Raimundus, Ramundus (*or.*) [de Puy] magister hospitalis s. Johannis Bapt. Hierosolymitani (1158) 180, 1. († 1169) 216, 25.
Raimundus Berengarius IV, comes Barzelonensis (1160) 197, 15. (1162) 201, 1.
Rainaldus *v.* Reinaldus.
Raitz, *b.* Rájec *v.* Rayc.
Raitza *v.* Werece.
Ranec (*or.*) ; *Raněk* ; testis (1186) 284, 20.
Ranos (*sp. XIII*) ; *Ranoš* ; vaccarius in villa Sabowresk (1115) 397, 15. (1186) 430, 1, 20.
Ranosir (*sp. XIV*) ; *Ranožir* ; de Ranozirou, testis (1173) 417, 1.
Rantolf (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.

- Rapoto** (*c. XIII*) capellanus (1187) 289, 20.
Rapoto, Rabodo, Rapota (*or.*) notarius, scriba [ducis Boh.] (1183) 271, 20. (1192) 307, 5. (1192/3) 311, 10. (1194) 315, 10.
- Ras** (*c. XIII*); *Ráž*; canonicus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 1.
- Ras** (*sp. XIII*) ablutor vestimentorum monii. Cladrub. in villa Milostine (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 25. 432, 10.
- Raseh** (*sp. XII*) locat.; *Reži*, d. p. *Karlin*, g. *Karolinenthal*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 378, 10, 15.
- Rasicsa** (*sp. XII*), Rasica (*XIII*); *Rašica*; campanarius eccl. Wissegrad. in villa Zabehlicih (1088?) 380, 20. 381, 1.
- Rasoucih** (*or.*) locat.; *Rašovice*, d. p. *Vyškov*, g. *Wischau*; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 10.
- Rassine** (*c. XV*) locat.; *Rašin*, d. p. *Králové Hradec* g. *Königgrätz*; villa monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
- Rastileh** (*sp. XII*) locat.; *Rastely*, d. p. *Blatná*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 383, 15, 20.
- Rasitius**, Rostislav, princeps Moraviae (864) 7, 5. (869) 8, 10.
- Ratagih** (*or.*) locat.; *Rataje*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Ratata** (*sp. XIII*) donator villae Lubewice (1186) 436, 1, 15, 20.
- Ratata** (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Leteh (1088?) 381, 10, 20.
- Raten** (*sp. XII*) vinitor monii. Opatouic. in villa Ozicich (1073) 369, 15.
- Rathfredus** (*sp. X*) ep. Fauianensis (824/7) 333, 1.
- Ratibor** (*or.*) iudex curie (1192) 307, 1.
- Ratibor** (*c. XVIII*) castellanus de Natoliz (1183) 270, 20.
- Ratibor** (*or.*), castellanus de Godonin (1174) 239, 15.
- Ratibor** (*c. XIII*) castellanus Wissegradensis (1187) 289, 20. 440, 20.
- Ratibor** (*or.*) comes [de] Cladzc (1195/7) 323, 5.
- Ratibor** (*sp. XIII*) comes (1194) 444, 10.
- Ratibor** (*or.*), Ratybor (*sp. XIII*), nob. Boh., testis (1169) 218, 5. (1180/2) 266, 15. (1185) 425, 1. (1188) 294, 1. (1189) 297, 20. Fratres eius: Boguse barbatus castell. de Cladsco (1169 sq.) et Lutobor (1180/2).
- Ratybor** (*sp. XIV*) de Deblyn, testis (1173) 416, 30.
- Ratibor** (*or.*) de Scezgouic (1177) 246, 5. (1197) 331, 5. Filius eius Jaros (1176, 1183).
- Ratibor** (*c. XIV*) testis (1181) 265, 1.
- Ratibor** (*sp. XIII*) testis (1183) 422, 25.
- Ratibor** (*sp. XII*) scutellarus eccl. Wissegrad. in villa Pzarih (1088?) 376, 10, 20.
- Ratisbona**, Reganesburg (*or.*), Ragenisburg, Reganespurg, Ratispona (*c.*), Radispona (*ed.*); *Regensburg*, Bav. Rgb. Oberpfalz (805) 1, 15. (847) 3, 30. (853) 4, 30. civitas regia (860) 6, 10. (861) 6, 25. (1010) 48, 10, 25. (1055) 53, 10. (1061) 61, 5. (1086) 95, 5. (1130) 115, 10. (1142) 132, 5. 135, 15, 25. (1147) 154, 1. (1151) 172, 15. (1156) 174, 25. 175, 5. (1158) 178, 10, 15. (1174) 237, 30. 239, 25. 241, 15. (1187) 287, 10, 25, 35. (1189) 294, 35. - 295, 10.
- Ratisponenses** burggravii: Fridericus et Heinricus fratres (1179) 259, 10.
- Ratisponensis** advocatus Fridericus (1144) 142, 30.
- Ratisponensis** episcopatus (1146) 150, 35.
- Ratisbonenses** e p. i.: Conradus II (1172 sq.); s. Emmeramus (993); Erchanfridus (847); Gebhardus (1052); Heinricus (1144 sq.); Hertwicus (1158); Otto (1086); Tuto (900); s. Wolfkangi episcopi corpus (1052) 52, 15.
- Ratisponenses** presbyteri: Paulus et Gebhardus (1146) 151, 1.
- Ratisponensium** scolarum magister (1191) 303, 5.
- Ratisbona**; monium s. Emmerammi (853) 4, 25. (868) 6, 30. (950) 36, 20. Abbas (1191) 303, 5. fraternitas Scotorum in eccl. s. Jacobi (1090) 99, 20. Abbas Scotorum: Benedictus (1087) 96, 1.
- Ratisbona**, Radispona (*sp. XIII*), Vto de — testis (1115) 401, 25. (1186) 434, 10.
- Ratisckoucih** (*or.*) locat.; *Ratiškovice*, d. p. *Hodonín*, g. *Göding*; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 123, 1.
- Ratnik** v. Radnik.
- Ratpot** [comes] testis (847) 3, 30.
- Ratua** (*c. XV*), de familia monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Ravenna**, It., reg. *Emilia*; civitas (1162) 200, 30.
- Reata**, Reate (*c.* civ. *Italiae* (993) 46, 5.
- Rebdorf**; *Bav.*, *Rgb.* *Mittelfranken*, distr. *Eichstätt*; ecclesia ibi (1159) 190, 15.
- Řečany**, *Řečeňany*, d. p. *Pardubice*; altare s. Marie (1165) 207, 20. 209, 5.
- Rediwoy** (*sp. XIII*), frater Ottonis Woyzky, testis (1183) 420, 25.
- Reganesburg**, Reganespurg v. Ratisbona.
- Regenboto** (*ed.*) de Weterenvelt (1125) 110, 5. Frater eius: Gotefridus.
- Regingerus** v. Reinerus.
- Reginhardus** v. Reinardus.
- Reginmarus**, ep. Pataviensis (cc. 1124) 109, 1, 20. (1125) 110, 15.
- Reginuuartesdorf** (*c.*), villa monii. s. Emmerammi (868) 6, 30.
- Regnerus** v. Reinerus.
- Rehen** (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. Naklku (1088?) 377, 5, 20.
- Reichenbach** v. Richinbach.
- Reichersbergense** monasterium; *Austr. Sup.*, d. p. *Ried* (1142) 135, 15.
- Reinaldus**, Rainaldus (*or.*) cancellarius Friderici I imp. (1158) 178, 5. arep. Colonensis (1160) 193, 25. (1167) 210, 25.
- Reinardus**, Reinart, Reinhardus, Reginhardus.
- Reinhardus**, eps. Mersburgensis (1151) 172, 30.
- Reginhardus** (*ed.*), testis donationis Gerbiriae, ducessae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25.
- Reinardus**, Reinart (*or.*) subcamerarius epi. Prag. (1177) 247, 30. maior curie epi. (1184) 273, 20. (1190) 298, 30.
- Reinerus**, Reinerius, Regingerus, Regennerus.
- Reinerus** (*c. XII*) abbas (1153/8) 183, 30. 184, 15. 186, 10. 187, 5. 190, 1, 5.
- Reinerius** de Bartolomeo, comes (1191) 301, 10. Coniux eius: Adelina.

- Regingerus (*ed.*) testis donationis Gerbirgae, du-
cissae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25. Filius eius :
Regingerus 109, 25.
- Regnerus (*c. XIII*) testis (1187) 289, 25.
- Reinfeld**, monium in Schlesw.-Holstein, distr.
Stormarn (1189) 224, 30.
- Reinoldus** (*sp. XIII*) habens portionem in villa
Lunechouiz (1185) 424, 10, 15.
- Reinolt** (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906)
34, 25.
- Reisbach v.** Gestice.
- Rengotus** (*or.*) can. eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
- Reodarii** (*c.*), *incolae regionis circa locum Ried in sinistra Danubii ripa* (903/906) 35, 25.
- Repčicsi** (*or.*), Repcici (*c. XIII*) ; *Repčice Horňi*,
g. Ober-Rępsch, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz ; villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 363, 20.
- Repine** (*sp. XII*) locat. ; *Řepníky*, d. p. Vys. Mýto,
g. Hohenmauth ; preedium monii. Lutomisl. (1167)
413, 10.
- Repniz** (*sp. XIII*) ; *Řepnice*, d. p. Litoměřice, g.
Leitmeritz ; villa, cuius pars tertia ad monium
Cladrub. spectat (1186) 435, 1.
- Repsine** (*or.*) locat. ; *Hřebčín*, g. Reptschein, d. p.
Olomuc ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131)
(119, 5).
- Reptech**, Reptiez, Reptierz (*sp. XIII*) locat. ;
Rpety, g. Erpet, d. p. Hořovice ; villa, ubi
pastores equarum monii. Cladrub. (1115) 398, 25.
(1186) 431, 5, 25.
- Reptschein**, b. *Hřebčín v.* Repsine.
- Rerenca** (*sp. XIII*) ; *Řeřenka?* ; curialis servus
monii. Cladrub. (1115) 399, 15. (1186) 432, 30.
- Resetarih** (*sp. XII*) locat. ; *Řešetáře?* ; silva ec-
clesiae Wissegrad. (1088 ?) 386, 1, 20.
- Restočeh** (*sp. XII*), Sestoceh, Seztoceh, Seztozech
(*sp. XIII*) locat. ; *Řestoky*, alias Žestoky, d. p.
Chrudim ; villa, ubi eccl. ad monium. Cladrub.
spectans (1115) 396, 15. (1186) 428, 10—20. ibd.
faber monii. Lutomisl. (1167) 412, 30.
- Reunic** (*sp. XII*) tributarius mellis ecclesiae Bo-
leslav. in villa Wlikoua (1052 ?) 360, 5.
- Rexi** v. Raseh.
- Rhabanus**, Rabonus (*c.*), arep. Magunt. (852) 4, 10.
- Ribnyk** (*sp. XIII*) ; *Rybniček*, vicus ad eccl. s.
Stephani in Nova civ. Prag. (993) 348, 20.
- Ricardus** (*c. XII*), abbas cuiusdam monii. ord.
Premonstr. (1153/70) 227, 15.
- Richarius** (*c.*), ep. Pataviensis (900) 29, 30.
- Richerus**, ep. Brixinensis (1174) 239, 25, 241, 15.
- Richinbach** (*c.*), Reichenbach, Bav., Rgb. Ober-
pfalz, distr. Roding, monium s. Mariae (1125)
110, 1. (1135) 128, 15. (1188) 294, 25. Abb. :
Erchengerus (1135).
- Richinza** (*c. XIV*), filia Rudolfi de Perge (cc. 1130)
115, 15.
- Richouiee** (*sp. XII*) ; fortasse *Říkovice*, d. p. Pře-
řov, g. Prerau ; villa monii. Lutomisl. in Mor-
avia (1167) 413, 20.
- Rikouice** (*sp. XII*), Rikouici (*sp. XII*) ; *Říkovice*,
d. p. Litomyšl, g. Leitomischl ; villa monii. Luto-
misl. (1167) 413, 15. 414, 5.
- Richuinus** (1056) 53, 20.
- Richza** (*ed.*), ducissa de Boemia (cc. 1125) 110, 1.
- Rigici** (*or.*) ; *Ryjice*, g. Reindlitz, d. p. Ústí n. L.,
g. Aussig ; villa hospit. Hierosolymitani (1186)
282, 5. (1188) 293, 20.
- Rim** (*c. XIV*) ; *Řim* ; testis (1185) 278, 30.
- Rimoldi** campus, locus in Italia (1167) 210, 1.
- Rinchnah** (*c.*) ; *Rinchnach*, Bav., distr. Regen ;
cella, oratorium s. Johannis Bapt. (1019) 49.
- Rinolc** (*s. XIII*), *Rynholec*, ubi silva monii Lu-
censis (s. 13 in.) 301, 30.
- Ritmarch** (*or.*) silva = silva Boemica, Nordwald
(1142) 132, 1.
- Riuinus**, Rivvinus (*or.*), prefectus de Cladesc
(1175) 244, 5. (1177) 246, 5. Frater eius : Pe-
regrinus (1175).
- Riwini** (*facs.*) dapifer [ducis Boh.] (1175/8)
251, 10.
- Riwinus** (*ed.*) de Voheburch (1125) 110, 5.
- Řivčice**, g. *Pflanžendorf* v. Griwcich.
- Rivus** altus ; *Rialto*, (1181) 262, 5. *V. et.*
Venetiae.
- Robci** (*sp. XIII*) fortasse *Hrobce*, d. p. Roudnice,
g. Raudnitz ; villa, ubi possessio monii. Cladrub.
(1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
- Robertus** (*or.*), s. Romane eccl. presb. card. et
cancellarius (1145) 146, 1.
- Róbertus** (*sp. XII*) II, dux Normanniae (1092/6)
391, 30.
- Roboretum** (*ed.*), Rovereto in epatu Papiensi (1174)
241, 30.
- Rokezan v.** Rokican.
- Rochce** (*c. XVII*) testis (1195) 318, 15.
- Rochilinze** (*or.*) ripa, *Rochlitz* (996) 46, 15.
- Rochin** (*or.*), Roschin (*c. XVIII*) fortasse *Rošín*,
d. p. Kroměříž, g. Kremsier, villa monii. Gra-
dic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
- Rochiteni** (*sp. XII*) fluvius ; *Rokytný potok* nunc
fortasse *Žejbro* prope villam Glina (1073)
369, 25.
- Rokican** (*or.*), Rokezan (*sp. XII*) ; *Rokycany* g.
Rokitčan, d. p. Plzeň, g. Pilsen ; (1146) 409, 10.
circitus epi. Prag. (1177) 247, 1.
- Rokzanensis** (*facs.*) archidiac. Sdezlau (1175/8).
- Rokiten** (*or.*), Rokicen (*sp. XII*), locat. : Rokitne
(*sp. XI*) ; *Rokytná*, g. Rottigl, d. p. Mor. Krum-
lov, g. Mähr. Kromau ; civitas, urbs (1052 ?)
361, 10, 20. (1073) 370, 10. ibd. capella s. Johannis
ad monium. Lucense spectans (1190) 300, 20.
- Rokitnah** (*c. XII*) locat. ; provincia Rokytnensis
in Boem. (1130) 113, 10. Rokitnensis (*sp. XIII*)
tributarius (1125/40) 406, 1.
- Rokitnicea** (*or.*), *Rokytnice quondam in regione*
apud Sádek, d. p. Třebič ; villa monii Lucensis
(1190) 300, 20.
- Rokosin** (*sp. XII*) ; *Rokošín* quondam prope
Ronšperk, d. p. Horšov Týn, g. Bischofsteinitz ;
villa monii. Cladrub. (1186) 436, 10. 437, 15, 25.
- Roduik** (*c. XII*) ; *Rodvík* ; nob. Morav. excom-
municatus (1145) 146, 25.
- Rödulfus v.** Rudolphus.
- Rogerus** (*or.*) ; *Roger des Moulin*, magnus ma-
gister hospit. s. Joh. Jherusalem (cc. 1186)
286, 10.
- Rogozou** (*or.*) ; *Rohozov* ; villa quondam eccl.
Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
- Rogozouicīh** (*or.*) locat. ; *Rozhovice*, d. p. Chrudim ;
villa curiae Jesutboricensi adiacens (cc. 1131)
(121, 10).
- Rolandus cancellarius**, electus pontifex Romanus
(1159) 191, 25. (1160) 193, 25. *V. Alexander III.*

Roma, Urbs (873) 16, 25. (890) 29, 1. (1031/67) 61, 30. (1073) 68, 10. (1074) 69, 10. 70, 5, 30. 72, 1. 73, 1. 74, 10. 75, 15, 30. 76, 35. 77, 30. (1075) 79, 30. 80, 25. 81, 30. (1080) 89, 5. (1086) 95, 15. (1144) 144, 10. (1167) 210, 30. 211, 1. (1191) 301, 15.
Romane urbis senatus (885) 27, 25.
Romana res publica (900) 31, 25.
Romani (824/7) 333, 15. (973) 38, 10. (1174/8) 256, 30.
Romana ecclesia : minister altaris Guido (1144).
Romani pontifices : Agapitus II (948). Alexander II (1061/73). Alexander III (1170). Benedictus VI (973). Benedictus VIII (1024). Calixtus I († 1142). Célestinus I († 900). Célestinus III (1191 sq.). Clemens III antipapa (1085). Clemens III (1188). Eugenius II (824/7). Eugenius III (1144 sq.). Gregorius VII (1073 sq.). Gregorius VIII (1187). Hadrianus II (869). Hadrianus IV (1154/9). Honorius II (1126). Innocentius II (1131). Johannes IX (900). Johannes XIII (967). Johannes XV (992 sq.). Leo I († 900). Leo IX (1052). Lucius II (1144 sq.). Lucius III (1182 sq.). Nicolaus I (864). Nicolaus II (1059/60). Stephanus V (885). Victor IV (1159).
Romanorum imperatores et reges : Carolus Magnus (800). Conradus II († 1157). Conradus III (1138 sq.). Henricus II (1002 sq.). Henricus III (1040). Henricus IV (1061). Henricus V (1108). Henricus VI (1190 sq.). Ludovicus Pius (817). Ludovicus II Germanicus (847 sq.). Otto I (950). Otto III (991).
Romanis (c. XIII) testis (1187) 289, 25.
Romanus I, ep. Gurcensis (1162) 200, 15.
Romanus, praepositus Gurcensis (1170) 220, 1. (1172) 232, 20. 234, 1. II electus Gurc. (1174) 241, 25. eps. (1177) 249, 15.
Romanus (c. XIV) testis (1185) 279, 1.
Ronin Chunradus de —, testis donationis Gerbergae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Ropertus; filius eius: Stzybor (1180/82). *V. et Rupertus.*
Ropraht, Ropreht, Roprecht.
Ropraht (or.), Ropreht (c. XIV), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Rópreht (or.) testis (1194) 313, 20.
Roprecht (sp. XIV) castellanus de Podywin (1195) 446, 1.
Ropraht (sp. XIII) servus arator eccl. Wissegrad. in Trubine (1125/40) 406, 10.
Rosceni (or.); Roščení, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
Roschin v. Rochin.
Roscutich (or.) locat.; Roštouky, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5) et terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
Rosdorff (c.), villa mon. s. Emmerammi a Kocelo comite donata (868) 6, 30. fortassa quondam ubi nunc est Aschach a. d. Donau, d. p. Wels (903/6) 35, 1.
Roščení v. Rosceni.
Rostěnice, g. Rostěnitz v. Rostinicich.
Rostřin v. Rochin.
Rostinicich (or.) locat.; Rostěnice, g. Rostěnitz, d. p. Vyškov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.

Rostislaus v. Rastitius.
Rostoki (or.); Roztoky, g. Rongstock, d. p. Děčín, g. Tetschen; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20. *V. et Roztok.*
Roštouky v. Roscuticich.
Rosuad (sp. XII); Rozvad; filius Mascetae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Poztrizin (1052?) 360, 10.
Rosuad (sp. XII) filius Milon, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Rotala (sp.), Rotila (c.), die Rodel, fl., qui ap. Ottensheim (d. p. Linz) in Danubium influit (1010) 48, 20. (1110) 107, 1.
Rotalarii (c.) (903/906) 35, 25.
Rotilich (c.), die kleine Rodel, fl. Austr. Sup. (1110) 107, 25.
Roubovice v. Grubouic.
Rouen (c. XIII); Roveň; silva cum campo eccl. Vneticensi donata (1125/40) 130, 5.
Rounen (sp. XII); Roveň? [Hlavno Rynšovo interpr. Sedláček]; villa, ubi tributarii mellis ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5.
Rouni, Rowni (or.); Rovné, d. p. Roudnice, g. Raudnitz; villa, preedium hospit. Jerosolimitani (1194) 314, 25. 315, 5. Theodricus de — (1194).
Rousko v. Rusca.
Rozdel v. Rozstil.
Rozhovice v. Rogozouic.
Roznata v. Groznata.
Roznet (or.); Rožnět? ; testis (1180/82) 266, 25.
Rozneta (sp. XII); Rožněta; filia Milice de familia ecclesiae Wissegrād. in villa Lubosin (1088?) (390, 15).
Rozroy (c. XIII); Rozroj; rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Trebutichich (cc. 1057) (57, 5). 364, 25.
Rozroy (c. XIII) rusticus ecclesiae Lutomeric. in villa Dlascouicich (cc. 1057) (57, 20). 364, 30.
Rozstil, Rozdel (or.); Roztyly, g. Rostial, d. p. Žatec, g. Saař; villa monii Waldsassen. (1185) 276, 25. (1195/7) 322, 15.
Roztil (c. XIV); Roztyly, g. Rostel, d. p. Král. Vinohrady, g. Kgl. Weinberge; (1185) 278, 30.
Roztok (sp. XII); Roztoky villa quondam fortasse prope Sezemice, d. p. Pardubice (1073) 370, 15. *V. et Rostoki.*
Rozuad, Rozwad, Rozvad (sp. XIII); Rozvadov quondam prope Podmokly, d. p. Střibro, g. Mies; villa, ubi mansio monii Cladrub. (1115) 396, 10. 400, 1. (1186) 428, 5—20.
Ruczne v. Ruzen.
Rudbertus (ed.), testis donationis Gerbergae ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25.
Rudegerus v. Rudiger.
Rudenitz v. Rudnice.
Rudiger de Minndebach (1179) 259, 15.
Rudegerus de Rumtingen (1125) 110, 5.
Rudnice (or.), Rudenitz (c. XIII), Rudnic (sp. XII); Roudnice, g. Raudnitz; curia episcopalis (1184) 273, 15. (1194) 314, 25.
Rudnicensis (facs.) archidiaconus: Bertholdus (1167); Pribizlaus (1175/8).
Rudolphus, Rudolfus, Rudolfus, Rödulfus (or.), Rödulfus (sp.).
Rudolphus, apocrisiarius et consiliarius Gregorii VII papae (1073) 63, 30.
Rudolfus (or.) can. [eccl. Prag. aut Wissegr.] (1180/82) 266, 10.

Rúdolfus (*c. XII*), frater [ord. Praem.] 181, 30.
 Rudolphus, comes de Phullendorf (1179) 259, 15.
 Rudólfus (*or.*) castellanus de Kurimic (1177) 247, 25.
 Rudolfus (*ed.*), testis donationis Gerbiriae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1, 25.
 Rudolfus (*ed.*) de Craine, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
 Rúdolfus (*sp. XII*) testis (1146) 409, 25.
 Rudolfus (*or.*) testis (1180/82) 266, 25. Filius eius : Rudolfus 266, 25.
 Rödulfus (*or.*), ministerialis eccl. Misinensis (1160) 198, 25. Fratres eius : Búrchmannus, Heinricus.
 Rudolt (*sp. XII*) senior de Claderub (1146) 409, 30.
 Rüeggisberg, *Helvet.*, *kant. Bern* ; prioratus (1161) 199, 15.
 s. Rufinae eccl. ; epi. : Hunpertus (1052) ; Theodewinus (1154).
 Rufus puteus (*or.*), Čermná, rivus apud villam Čermná, *g. Leukersdorf*, *d. p. Ústí n. L.*, *g. Aussig* (1169) 217, 20.
 Rugi (*c.*) (903/906) 35, 25.
 Rugne (*sp. XII*) villa monii. Lutomislensis (1167) 414, 1.
 Rumtingen (*ed.*), Rudegerus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5. Otto de — 110, 10.
 Ruothoh (*c.*) nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.
 Rupertus de Durna (1179) 259, 15.
 Rus *v.* Ruz.
 Rusca (*or.*), Rousko, *d. p. Hranice*, *g. Mähr. Weisskirchen* ; villa monii. Gradicensis (1078) <84, 1>. (1126) <111. 15>. (1160) 196, 5.
 Rusiň *v.* Ruzen.
 Rusou (*or.*), Rúsov (?) villa quondam eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
 Russa (*c. XIV*) ; Rúša ; testis (1180) 261, 20.
 Rutheni (1146/7) 154, 20.
 Ruz, Rus (*or.*) ; Rús, frater Drisizlai, nob. Boh., testis (1187) 289, 25. 440, 20. (1188) 294, 1. Filius : eius : Dirsizlaus (1193).
 Ruzo (*or.*) ; Rús, [filius Řířici filii Dirsizlai] testis (1192) 307, 1. (1193) 310, 5, 10.
 Ruzen (*sp. XIII*), Ruczne (*c. XVI*) ; Rusiň, Ruzyně, *d. p. Smíchov* ; villa monii Břevnov (993) 348, 10. ibd. curia capellae s. Wenceslai in castro Prag. (cc. 1170) <224, 15>.
 Ruzia (*sp. XI*) (967?) 343, 5.
 Ruzischemuchel (*c. XIV*), Böh. Mühl, fl. Austr. Super. (cc. 1130) 115, 20.
 Ruzo *v.* Ruz.
 Ruzotich (*sp. XII*) locat. ; civitas Moraviae, unde tributum de via monio. Opatouicensi datur (1073) 370, 10.

S, Š.

S., arep. Bremensis *v.* Sigifridus.
 S. praep. Saltzburgensis *v.* Siboto.
 Saalfeld ab Rudolstadt versus merid. (1194) 312, 1.
 Saaq, b. Žatec *v.* Satec.
 Sabinensis episc. : Dominicus (993) ; Conradus (1144 sq.).
 Sabinicha (*c.*) Sarmingbach, fl. Bav. (1037) 50, 20.

Sabowresk, Zabowresk (*sp. XIII*) ; Žabovřesky, *prope Zbraslav*, *g. Königsaal*; villa, ubi vaccarius monii. Cladrub. (1115) 397, 15. (1186) 430, 1, 20.
 Saceska, Saczka, Sacensis, Sachikensis *v.* Sazka Sacensis, Satcensis *v.* Satec.
 Sadlouici (*or.*), Sadloviczy (*c. XVII*), Zadlowiczi (*c. XVIII*) ; Žadlovice, *d. p. Zábrěh*, *g. Hohenstadt* ; villa monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 195, 20. villa eccl. Olomucensis (cc. 1131) <119, 5>.
 Sadouici (*or.*) ; Žadovice, *d. p. Kyjov*, *g. Gaya* ; villa eccl. Spitzneu. (cc. 1131) 122, 1.
 Sadská *v.* Sazka.
 Sala (*or.*), fluviolus in ducatu Privinae (860) 6, 1, 5.
 Sala (*sp. XIII*) rivulus, terminus villae Scochowicz (993) 348, 20.
 Saladinus (*sp.*) Saracenorum praeses (1188) 441, 30.
 Salaman (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
 Salapiugiti (*or.*), locus in ducatu Privinae (860) 6, 1.
 Salisburg *v.* Salzburg.
 Salomo, ep. Constantiensis (864) 6, 25.
 Salzburg *v.* Salzburg.
 Salusa (*or.*) ; Záluží ; Vrazec de —, camerarius (1186).
 Salzburg, Satzburg (*c. XVI*) civitas (1170) 220, 15. (1172) 231, 25. castrum (1170) 220 15.
 Saltzburgensis (*c. XVI*), Salzburgensis, Salzburghensis (*sp. X*), Salisburgensis, Juvavensis eccl. metropolis (973) 345, 30. 346, 10. (1169) 213, 25. Arepi. : Adalbertus (1169 sq.) ; Aluinus (873) ; Arno (948) ; Baldingus, *al. Balduinus* (1052) ; Eberhardus I (1158 sq.) ; Fridaricus (973) ; Heroldus (948) ; Liuphrampus (847) 3, 25 ; Theotmarus (900).
 Capitulum, chorus (1170) 220, 5. (1172) 231, 15. 235, 5. (1177) 249, 15.
 Prepositus : Siboto (1170 sq.). Decanus : Meingotus (1170).
 Clerus (1172) 230, 15. (1173) 236, 25.
 Salisburgensis archiepatus., Juvavensis ecclae. epatus. (847) 3, 25. (1178) 251, 15.
 Epi. suffraganei (1172) 231, 25. Arepatus prelati (1172) 235, 5, 25.
 Saltzburgensis ecclae. ministeriales (1173) 236, 10, 25. (1177) 249, 15.
 Saltzburg ; monium. s. Petri (1174) 240, 25.
 Abb. : Henricus (1170) 220, 1.
 Samotišky *v.* Semitesicib.
 Sanctinus (*sp. XII*) testis (1146) 409, 25.
 Sandou, Sandov (*or.*) ; Žandov Dolni, *g. Unter-Sandau*, *d. p. Planá*, *g. Plan* ; ubi terra monii Teplensis (1197) 326, 15. 328, 30.
 Sanouici (*or.*), Sanov (*sp. XII*) ; Šanov, *g. Schönnau*, *d. p. Znojmo*, *g. Znaim* ; villa ecclae. Boleslav (1052 ?) 362, 1. villa ecclae. Znoymensis (cc. 1131) 123, 5.
 Sara (*sp. XII*) ; Žara ; custos ecclesię Wissegrad. in Bubneh (1088 ?) 383, 10, 20.
 Saracenorum praeses : Saladinus (1188).
 Sardinia insula (1165) 203, 30.
 Sarouici (*or.*), Sarowiczi (*c. XVII*), Sarowic (*c. XVI*), locat. : Sarouicih (*or.*) ; Žárovice, *d. p. Prostějov*, *g. Prossnitž* ; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 1. villa, ubi terra ecclae. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.

Sarôwe (*sp. XII*), Sarowe (*sp. XIII*) provinciola sita iuxta Boemiam; *Sorau* (?) in *Lusatia Inf. vel Syrau apud Plauen*; (861?) 335, 20. (1012) 350, 35.
Satcane (*or.*); *Zatčany*, *d. p. Hustopeč*, *g. Auspitz*; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
Satec, Satéc, Satêc, Satehc, Sathec (*or.*), Sathesc (*c. XVIII*), Satecs, Zatec (*sp. XII*), Zatecz (*sp. XIII*), *locat.* : *Satcsi* (*c. XII*); *Žatec*, *g. Saaž*; civitas, urbs Boh. (1052?) 361, 1. (1088?) 383, 20. 384, 1, 20. (1130) 113, 5. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1. (1186) 430, 25.
Satcense (*sp. XII*) suburbium (1088?) 384, 5.
Sacensis, *Satcensis* (*or.*), *Sathensis* (*c. XIV*) castellanus, prefectus, comes: Boguzlaus (1195 sq.); *Henricus* (1159); *Jarogneu* (1146/8 et 1160 sq.); *Sdezlaus* (1170 sq.); *Zlauebor* (1195).
Sacensis (*or.*) comitatus (1184/5) 275, 35.
Satcensis (*or.*) provincia (cc. 1057) (58, 15). 365, 1. (1088?) 384, 1. (1165) 205, 5. (1186) 281, 30. (1169/94) 316, 15.
Satcensis (*or.*), *Sattensis* (*sp. XIV*) archidiac.: *Fridericus* (1184/92); *Witek* (1195).
Sacensis (*c. XIII*) mons vastatus (1125/40) 131, 5.
s. Saturnini eccl. in pago Wormaciensi; *in Dreisen* (1144) 140, 10.
Sauissa *v. Zauissa*.
Savignano, castrum, It. septentr. (1162) 200, 30.
Saxoniae partes (805) 1, 10.
Saxones (807) 2, 15.
Saxoniae epi. (852) 4, 10. (cc. 1088) 98, 10.
Saxonie princeps (1150) 167, 25. dux (1171) 229, 25. duces: *Henricus Superbus* (1139) 407, 10. *Henricus X Leo* (1156 sq.). *Marchio*: (1139) 407, 10. *Adalbertus comes de Ballenstedt* (1158 sq.).
Sazany *v. Zazane*.
Sazawa (*c. XIII*); *Sážava*, *d. p. Smichov*; villa monii. Ostrow. (1000) 47, 30.
Sážava *v. Zasauua*.
Sazka, *Sacceska* (*or.*), *Zaczka* (*c. XVI*), *Saczka* (*sp. XIII*); *Sadská*, *d. p. Poděbrady* (993) 348, 25. (1189) 297, 15, 25. *Sacensis*, *Zachensis* (*or.*), *Sachikensis* (*c. XIV*) prep.: *Albertus, perperam Paltnir* (1159 sq.); *Pula* (1146/8).
Sbîma (*sp. XII*); *Zbîma*; ministerialis aquarius ecclesiae Wissegrad. in villa Woderadeh (1088?) 375, 20, 25.
Sbizlau (*or.*); *Zbyslav*, *d. p. Čáslav*; villa ad curiam Iesuthoricensem pertinens (cc. 1131) 121, 10. Cf. *Zbizlav*.
Sblasin, *Sblasino* (*sp. XIII*); *Blažim*, nunc fortasse *Plačín*, *g. Plaschin*, *d. p. Teplá*, *g. Tepl*; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 418, 30. (1185) 424, 5.
Sbor; *Zbor*; testis (saec. XII ex.) (59, 10).
Zbor (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Vykouicih (1088?) 375, 1, 20.
Zbor (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) 379, 20, 380, 1.
Zbor (*sp. XII*) custos ecclesiae Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
Scala (*c. XIII*), *Skála*, silva ecclesiae Vneticensis (1125/40) 130, 10.
Skalika *v. Vgezd*, quod Skalika dicitur.
Scalice (*or.*); *Skalice*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz*; villa Groznatae primatis Boem. (1197) 324, 10.

Skapc, *Skapze* (*sp. XIII*); *Skapce*, *g. Kapsch*, *d. p. Stříbro*, *g. Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 433, 5.
Scasta *v. Cazta*.
Scazlâu *v. Sdezlaus*.
Scaztowoy *v. Castolov*.
Scazzlav *v. Cazlav*.
Sceazlav *v. Csazlav*.
Scek (*sp. XII*); *Ček*; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.
Scecz *v. Cec*.
Scehan *v. Cekan*.
Scennicze, *Stemnicze* (*c. XVIII*); fortasse *Senice*, *g. Gross-Senitz*, *d. p. Litovel*, *g. Littau*; villa monasterii Gradicensis. (1078) (84, 1). (1126) (111, 15).
Scepan *v. Stephanus*.
Scepanouici, *Scepanovici*, *Scepanowici* (*sp. XIII*); *Štěpanovice* quondam prope *Nekmíř*, *d. p. Plzeň*, *g. Pilsen*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
Scepata (*sp. XIII*); *Štěpata*; cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 432, 1, 20.
Scepene (*c. XIII*); *Štěpen* (?), silva eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 10.
Scernogat (*or.*); *Černěhat*, *Černá hut*, *g. Tschernheit*, *d. p. Kralovice*; villa monii Plassensis (1192/3) 311, 5.
Sceskowiz, *Scezgouic* *v. Ceckouic*.
Schebletici (*c. XIV*); *Žebletín*, *g. Sebelitz*, *d. p. Kadaň*, *g. Kaaden*; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
Schekarschen, *b. Všekary* *v. Wsecar*.
Schepan *v. Stephanus*.
Schesel *v. Schezla*.
Schewic, *Schewice* (*or.*); *Čivice* al. *Čijevice*, *d. p. Kralovice*; (1180/82) 267, 1.
Schezla, *g. Schesel* prope *Celle* inter *Bremen* et *Lüneburg* (805) 1, 10.
Schirnovnice (*sp. XIII*); *Žernovnice*; bivium prope *Břevnov*, in quo preciduntur molares (993) 348, 5.
Schnobolin, *b. Slavonin* *v. Slauonin*.
Schönburg, *ap. Oberwesel*, *Rgb. Koblenz*; castrum (1166) 209, 25.
Schönpriesen, *b. Krásné Březno* *v. Bréznicę*.
Schremelize (*c. XIII*), *Skřemelice*, nunc *Braunaubach*, rivus Austr. Inf. (1179) 259, 1.
Schüttenitz, *b. Žitenice* *v. Sitiniz*.
Schwarzbach *v. Elstre minor*.
Schwarzinburch, *Pertholdus de —*, testis donatio- nis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Skirisci, *Skirsici* (*sp. XIII*); *Skršice* villa quon- dam ad *Sathec* pertinens, hospitali Jerosolimi- tano data (1183) 419, 1. (1185) 424, 5.
Scit (*sp. XII*); *Štit*; cuius uxor *Malouia*, de fa- milia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) (390, 20).
Scitarih *v. Scsitarih*.
Sclachow (*sp. XIII*); *Šlachov*; silva monii Břevnov. adiacens villae Wolezlawin (993) 348, 5.
Sclavania (*c.*), *Slavonia*; dux Montemerus (873) 12, 1.
Sclauⁱ (*c.*), *Slavi* (817) 3, 10. (880) 20, 25. (885) 27, 15. (900) 31, 10. 32, 5, 30. 33, 10. (903/6) 35, 10, 36, 1. (948) 341, 25. (1159) 193, 10.

Sclavi (*sp. XII*) e regione Boemie (880) 332, 5.
 Sclaui (*c. XII*) qui Maraui dicuntur (900) 30, 5.
 Sclauorum (*sp. X*) nationes (973) 346, 30.
 Sclavorum partes (805) 1, 10. provintię (973) 38, 10.
 345, 30.
 Sclavorum rex Sventopolcus (885).
 Sclavorum lingua, Sclavina, Sclavonica, Slovencica lingua (869) 8, 40, 9, 10. (873) 15, 25. (879) 18, 20. (880) 21, 10. (885) 26, 15, 28, 5. (967?) 343, 5.
 Sclauinicuſ, Sclauorum terminus, *terminus Bohemiae* (1037) 50, 25. (1142) 132, 1.
Scochowicz (*sp. XIII*) ; *Skochovice prope Zbraslav*, g. *Königsaal* ; villa monii Břevnov. (993) 348, 15.
Scodru (*sp. XIII*) ; Škudra, d. p. Strakonice ; villa monii Břevnov. (1045) 353, 20.
Scori (*or.*) ; *Skořej?* ; testis (1180/82) 267, 1.
Scoroska (*sp. XII*) ; *Skoroška* ; drizec eccl. Wissegard. (1088?) 385, 10, 20.
Skramníky v. Zcramnik.
Scriben (*or.*) ; *Skrbeň*, g. *Kirwein*, d. p. Olomuc ; villa eccl. Olomuc. (1174/8) 255, 10.
Scrih (*c. XII*) ; *Skrch* ; sacerdos in terra Cunradi, ducis Znoymensis (1146) 148, 15.
Scriſin (*c. XII*) , *Skršín*, g. *Skrſhina*, d. p. Teplice, g. *Teplitz*, villa eccl. Wissegard. (1100/07) 105, 30.
Scsepan v. Stephanus.
Scſitarih, Scitarih (*sp. XII*) locat. ; Štary, d. p. Kolin ; villa, ubi terra eccl. Wissegard. (1088?) 375, 10, 25.
Skuirino, Skvirino, Squirino (*sp. XIII*) ; *Skviřín*, g. *Speierling*, d. p. Tachov, g. *Tachau* ; (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1.
Sczaztolow v. Castolov.
Sdanowo, Sdanowa, Sdanou (*sp. XIII*) ; Ždanov villa quondam monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.
Sdata (*sp. XIII*) ; *Zdata* ; solutor ferri monii. Cladrub. (1115) 399, 5, 10. 402, 20. (1186) 431, 25.
 432, 10.
Sdebior (*sp. XIII*) ; *Zdebor* ; donator terrae in villa Honezowiz (1186) 436, 1, 25.
Zdebior (*sp. XIV*) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
Sdebudici (*or.*), *Zdebudice*, villa monii. Sedlec., quondam in regione apud Chvalovice, d. p. Poděbrady, sita (1142/48) 156, 30.
Sdemislicich, Sdemissicich (*sp. XIII*) locat. ; *Domyſlice*, d. p. Plzeň ; villa, ubi figulus monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 30.
Sdena (*sp. XII*) ; *Zdena* ; tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Rounen (1052) ? 360, 5.
Sderaz (*sp. XIII*) ; *Zderaz*, in suburbio Prag. ubi ecclia s. Petri (1115) 398, 1. (1186) 430, 1, 15, 25.
Sdezlaus, Scazláu, Sděslav, Sdislaus, Sdizlav, Sdizlavs, Sedezlaus, Stizlaus, Zdeslaus, Zdezlauf, Zedeslaus, Zstizlaus (*or.*) ; Stazlaus, Zdezlaus (*c.*) ; Deslaus, Sdezlav, Zdessaus (*sp.*) ; *Zdeslav*, *Zdislav*.
Stizlaus (*sp. XIV*) prep. Wissegard. et cancellarius ducis Boemie (1195) 445, 30.
Sdezlaus, Sdizlaus, Sedezlaus, Stizlaus, Zdeslaus, Zdezlauf, Zedeslaus (*or.*), Zdezlaus (*c. XVI*), Deslaus (*sp. XIII*), can. Prag. et archidiac. Pelznensis (cc. 1170) 224, 5. (1177) 247, 30. (1180/2) 266, 5. decanus Prag. (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1189) 297, 15. (1190) 298, 25. (1194) 313, 15. 314, 30. (1195/7) 323, 1. (1197) 326, 25.

Sdezlaus (*facs.*) archidiac. Rokzanensis (1175/8) 251, 5.
Sdezlau (*sp. XII*) [castellanus] de Curim (1167) 412, 25.
Sdezlaus (*or.*), Zdezlaus (*c. XVI*) pincerna [reg. Boh.] (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 224, 5.
Sdezlaus, Scazláu (*or.*), Stazlaus (*c. XVIII*), Zdezlaus (*c. XVI*), filius Diuissii, castellanus de Satec (cc. 1170) 224, 5. (1177) 247, 20. (1183) 270 20. comes Sacensis (1184/5) 276, 10.
Sdezlaus (*or.*) camerarius ducis Boem. (1175) 244, 5. (1177) 246, 1. (1175/8) 251, 10. Filius eius : Petr (1175/8).
Zstizlaus (*or.*) testis (1193) 309, 10. Frater eius : Petrus (1193).
Sdezlaus (*or.*) cognatus Groznatae primatis Boemie (1197) 324, 5.
Sdizlavs (*or.*) [nob. Boh.] testis (1197) 327, 1.
Sdizlaus (*c. XII*) testis (saec. XII ex.) 331, 30.
Sděslav, Sdislaus (*or.*), Zdessaus (*sp. XIV*), possessor terrae Lagouicih (s. XII ex.) (59, 20, 35) 365, 10.
Sdizlav (*or.*) habens hereditatem Bdenewiz (memoratur 1197) 331, 1.
Zdezlai silva (*sp. XII*) prope Glina (1073) 369, 30.
Sdico, Sdyco v. Heinricus II ep. Olomuc.
Sdimir (*or.*) ; *Zdimír* ; testis (1180/82) 267, 1.
Sdimir (*sp. XIII*) benefactor monii. Cladrub. (1186) 435, 1, 25.
Sdislaus, Sdizlav, Sdizlavs v. Sdezlaus.
Seb (*sp. XII*) ; Šeb ; picarius in villa Obrini (1088?) 381, 10, 20.
Sebanensis (*c.*) ep. Zacharias (900).
Sebastianus (*or.*), prep. Liutomericensis (1146/8) 163, 15. 165, 5.
Sebeh (*or.*) locat. ; villa quondam prepositure s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Sebenik (*or.*), rivus apud villam Stwicki (1169) 218, 30.
Seboy (*or.*) ; Šeboj ; testis de Sremesna (1180/82) 266, 25.
Sebranice v. Cebranice.
Seccoviense monium ; *Seckau*, Styria, d. p. Judenburg ; (1158) 178, 15.
Sechutice v. Zechutici.
Secri (*sp. XII*) ; *Seč vidlatá* prope Litomyšl, g. *Leitomischl* ; villa monii. Lutomisl. (1167) 412, 25.
Secrrpi v. Desecripi.
Sdezlaus v. Sdezlaus.
Sedlata (*or.*), Ssedlēata (*sp. XIV*) proanimatus (dusnic) ecclesiae Lutomeric. in villa Dolan (60, 5) 365, 10.
Sedlata (*sp. XIII*) arator eccl. Wissegard. in villa Csekouicih (1125/40) 406, 15.
Sedlce (*c. XIII*) ; *Sedlec prope Beroun*, d. p. Hořovice ; villa cum hospitibus monii. Ostrov. (1000) 47, 30. (1037/55) 52, 30.
Sedlce, Sedlec, Selliz (*or.*), Zcedlitz ; *Sedlec*, prope Kutná Hora, g. *Kuttenberg* ; monium. ord. Cist. (1142) 155, 30. 156, 20 sq. 157, 5. Abb. : Hermannus (1188 sq.).
Sedlec, Cedlize, Zedelze, Zedliz, (*or.*) Zedlza (*c. XII*) locat. Sedlcih (*c. XII*), Zedlcih (*sp. XII*) ; *Sedlec*, g. *Zetlitz*, d. p. Karlovy Vary, g. *Karlsbad* ; civitas (1130) 113, 5. Zedilicensis (*c. XIV*) provincia (1086) 94, 10. (1088?) 386, 5—20. (1159) 192, 25. (1165) 205, 1. (1185) 276, 25. (1195/7) 322, 15.

- Zedelcensis, Zedelicensis (*or.*) castellanus, comes: Zauise (1159 sq.). Economus: Wernherus (1188).
- Sedlec prope Kralovice v. Cedilice.*
- Sedlec prope Libochovice v. Zedlze.*
- Sedlek (or.) miles (1174/8) 255, 10.*
- Zedlec, Zedlek (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
- Sedlečko v. Zedlesco.*
- Sedlesovici (or.); Sedlešovice, g. Edelspitz, d. p. Znojmo, g. Znaim; villa monii Lucensis (1190) 300, 20.*
- Sedliště Staré, g. Alt-Zedlisch, v. Zedlissie.*
- Seelau, b. Želiv v. Seleu.*
- Segor (c. XIII); Zugger, b. Krabonoše prope Gmünd vel Suchdol, g. Suchenthal, d. p. Třeboň, g. Wittengau (1179) 259, 1.*
- Segrovicah (sp. XIII) locat.; Žehrovice Mšecké, g. Kornhaus-Žehrowitz, d. p. Slaný; dimidia villa monii. Břevnov. (1045) 353, 5.*
- Seitenstetten, Austr. Inf., d. p. Amstetten, monium. (1187) 287, 20.*
- Selboli (or.), Selpoli (sp. X), provincia confinis episcopatu Misnensi (948) 339, 10. (968) 343, 30. (996) 46, 20.*
- Selci dole (or.) locat.; fort. Želč, g. Zeltsch, d. p. Vyskov, g. Wischau; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.*
- Selechouici (or.), Zelechouiczy (c. XVII), Zelechowiczi (c. XVIII); fortasse Želechovice, d. p. Litovel, g. Littau; villa monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.*
- Seleu, Seleov, Seley, Selewe (or.), Syloa, Siloe, Syloe (c. XII); Želivo, g. Seelau, d. p. Něm. Brod, g. Deutschbrod; podium ecclae. Pragensis (1144) 142, 1. (1146/8) 162, 30. monium. ord. Praem.; abb.: Godscalcus (cc. 1150 sq.); Otto (1189). Antiqua via, que conductus ad Seleu (1178) 253, 5.*
- Selidledici (or.); Želetic, d. p. Kyjov, g. Gaya; villa ecclae. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.*
- Selliz v. Sedlice.*
- Selmice v. Solnic.*
- Selpoli v. Selboli.*
- Sematha (sp. XII); Zemata; homo eccl. Boleslav. in villa Lubcicah (1052?) 360, 15.*
- Semisistsnus (c. XI), Zemžižn, fidelis Svatopluci, principis Moraviae (880) 19, 20.*
- Semitesicah (or.) locat.; Zemětěšice?; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.*
- Semris (sp. XII); Zemžiž?; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.*
- Senacsin (c. XII); Senečnice, g. Seneschmitz, d. p. Příbram; redditus ecclae. Wissegrad. (1130) 114, 5.*
- Senadicich (sp. XIII) locat.; Senatice domus saltuarii prope Kladruby, g. Kladrav; quondam villa, ubi aratrum monii. Cladrub. (1115) 402, 15, 30.*
- Senice, g. Gross-Senitz v. Scennicze.*
- Sepulcrarii (or.), custodes Sepulchri dominici, fratres de Sepulcro (1188) 292, 10. (1191) 303, 1, 5. ss. Sergii et Bachii card. diac.: Gregorius (1144 sq.). Sernossiech v. Zernozech.*
- Serotin (sp. XIV); Žerotín; Hinco de —, cruci-signatus miles, Olomucensis dioc. (1187) 441, 5. V. et. Siratine.*
- Ses (sp. XII); Žež; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Branice (1088?) 383, 1, 15.*
- Seslavce al. Seslavky v. Sezlauci.*
- Sestoceh v. Restoceh.*
- Sesur (sp. XII); Žežür; cervisiarius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.*
- Seteh (sp. XII); Setěch; campanarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.*
- Seuerus (c. XI), Severus (sp. XIII); Šebiš, ep. Pragensis (1045) 354, 15. 356, 5. (1046) 51, 20. (1048) 358, 5. 362, 5. (1052) 52, 10. (1031/67) 61, 20.*
- Sezema v. Zezema.*
- Sezlauci (or.); Seslavky al. Seslavce, d. p. Chrudim; villa curiae Jesutboricensis (cc. 1131) 121, 10.*
- Seztoceh, Seztozech v. Restoceh.*
- Sfentopulchus v. Zuentopolcus.*
- Shets v. Cec.*
- Shekhin v. Cěcyn.*
- Siboto, praepositus Saltzburg. (1170) 220, 1. (1172) 230, 15. 231, 10. 232, 20. 234, 1. 235, 20. (1173) 236, 25. (1174) 240, 10.*
- Šibřina, g. Sibřin v. Zebrin.*
- Siburce (or.) filius Castos (1194) 315, 15.*
- Sigehardus, patriarcha Aquileiensis, (1077) 81, 30.*
- Sigewinus (c. XII), arep. Colonensis (1086) 94, 5.*
- Sigifridus, Sigifredus, Sifridus, Syfridus.*
- S[igifridus], arep. Bremensis (1169) 212, 5.*
- Sigifredus (c. XI) I, arep. Maguntinus (1073) 65, 20. (1074) 71, 5. 72, 25. (1074/75) 78, 10.*
- Sigifridus (c. XII), ep. Augustensis (1081) 89, 10.*
- Sifridus (c. XIV), ep. Spirensis (1144) 142, 20.*
- Sifridus (or.), Syfridus (c. XIV), prepositus Wissegrad. (1194) 313, 15. 315, 10. (1196) 320, 15.*
- Sigifridus comes de Boineburg (1192) 307, 25.*
- S[ifridus] burgravius de Aldenburg (1171) 229, 15.*
- Sifridus (or.) frater Henrici Chideliz, testis (1160) 198, 20.*
- Sifridus (c. XIV) miles Milgosti comitis (1196) 320, 20.*
- Sigimar (c.) nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.*
- Signia, Segni, It., prov. Roma, distr. Velletri; (1152) 174, 1.*
- Sihlich, Sihlicah (sp. XII); locat. fortasse Žichlice, g. Schichlitz, d. p. Teplice, g. Teplitz; quondam duo villae, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 10, 20.*
- Sihovice (sp. XIII); Žichovice, d. p. Sušice, g. Schüttenhofen; villa monii. Břevnov. (1045) 353, 20.*
- Syloa, Siloe v. Seleu.*
- Silvester (or.), abb. de Zasauua (1160) 196, 15.*
- Silva Candida; eps.: Hunpertus (1052).*
- b. Symmachus (sp. X) papa († 973) 345, 10.*
- Sina (sp. XII); Siňa; custos ecclesiae Boleslav. in villa Bezenec (1052?) 360, 15.*
- Sinaz (sp. XII), Zynias (c. XIII) locat.; Žiňany, d. p. Benešov, g. Beneschau; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 376, 5, 20. villa monii. Ostrov. (1085/9) 98, 30.*
- Sinogorus (sp. XII); Sinohor; custos ecclesiae Boleslav. in villa Velprideh (1052?) 360, 15.*
- Zinogor (sp. XIII) arator monii. Cladrub. in villa Leschaz (1115) 399, 20. (1186) 433, 20.*

Siracouicih (*or.*) *locat.*, Zirakovici, Zierakowicz (*c. XVII*) ; Žirakovice, quondam prope Zdounky, *d. p.* Kroměříž, *g.* Kremsier ; villa, ubi terra ecclae. Spitignevensis (*cc. 1131*) 122, 1. villa monii. Gradic. (*1196*) 319, 1.
Siratine (*or.*) *locat.* ; Žerotín, *d. p.* Sternberg ; villa eccl. Olomuc. (*cc. 1131*) <119, 5>. *V. et.* Serotin.
Syrau v. Sarôwe.
Sirech (*c. XIV*) ; Žiret ; testis (*1185*) 279, 1.
Syritih (*sp. XII*) fortasse Jitřice alias Žiřice prope Kostelec *n.*, *L.* ; villa, ubi homo ecclesiae Boleslav. (*1052?*) 360, 15.
Sirouici (*or.*), Zieroviczy (*c. XVII*), Zirowiczi (*c. XVII*) ; fortasse Žeravice, *d. p.* Přerov, *g.* Prerau ; villa, ubi terra monii. Gradic. (*1078*) <84, 1>. (*1126*) <111, 15>. (*1160*) 196, 1.
Sisencou, Sizinkou (*or.*), Sizengou (*ed.*) ; Žinkovy, *g.* Žinkau, *d. p.* Přestice ; Olricus de — (*1177* sq.).
Sitiniz (*or.*), *locat.* : Sytenicih (*sp. XIV*), Sitinichih (*c. XIII*), Sitinich (*c. XII*) ; Žitenice, *g.* Schüttenitz, *d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz ; villa, ubi vinitior eccl. Lutomericensis (*cc. 1057*) <57, 1>. 364, 25. villa ecclae. Wissegrad. (*1088?*) 373, 15, 30. (*1130*) 113, 1. (*1178*) 252, 25.
Sytno v. Žitne.
Sianici (*or.*) ; Živanice, *d. p.* Pardubice ; villa eccl. s. Wencezla Olomuc. (*cc. 1131*) 121, 10.
Siuhoschi (*c. XIII*), Siuogossici (*sp. XIV*) *locat.* ; Živohošť, *d. p.* Benešov, *g.* Beneschau ; villa in provincia Boyzensi, ubi cocus ecclesiae Lutomeric. (*cc. 1057*) <59, 1>. 365, 5.
Sivohibice (*sp. XII*) ; Žihobce, *d. p.* Sušice ; villa monii. Breynov. (*1045*) 353, 20.
Sizengou, Sizinkou *v.* Sisencou.
Slaiybor v. Zlauebor.
Slaný, *g.* Schlan *v.* Nazlanem.
Slapník v. Zlapnic.
Slatina v. Lutin *et* Zlatina.
Slatyunice (*c. XIII*) ; Slativnice, nunc Únětický potok (*1125/40*) 130, 10.
Slaua v. Zlaua.
Slauata v. Zlawata.
Slauko v. Zlawec.
Slauelbor, Slauibor *v.* Zlauebor.
Slauon, Slavon *v.* Zlauon.
Slauonin (*or.*) ; Slavonin, *g.* Schnobolin, *d. p.* Olomuc ; villa praepositurae s. Wencezla (*cc. 1131*) 120, 1.
Sleuici, Slewici (*sp. XII*) ; Slovice prope Křivoklát, *g.* Pürglitz ; villa monii. Cladrub. (*1115*) 397, 1. (*1186*) 429, 20.
Slivniz (*or.*), Slivnice, villa eccl. Wissegr. quondam prope Podivin (*1178*) 252, 15.
Slougenzin marcha (*or.*) (*860*) 6, 1.
Slugota (*sp. XII*) ; Sluhota ; homo eccl. Wissegrad. in villa Hotisi (*1088?*) 376, 5, 20.
Slusine (*or.*) *locat.* ; Služin, *d. p.* Prostějov, *g.* Prossnitz ; villa ubi terra eccl. Olomuc. (*cc. 1131*) <119, 5>.
Smersicih (*or.*) *locat.* ; Smržice, *d. p.* Prostějov, *g.* Prossnitz ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (*cc. 1131*) 119, 1. <119, 5>.
Smidingen (*ed.*), Rupertus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (*1125*) 110, 10.
Smil v. Zmil.

Smilcoviz (*or.*) ; fortasse Smilovice Staré, *d. p.* Louny, *g.* Laun ; villa Hgrdieboronis cognati Groznatae primatis Boem. (*1197*) 324, 10.
Smilek (*or.*) testis (*1174/8*) 254, 10.
Smilovice (*sp. XII*) ; Smilovice, *d. p.* Příbram ; villa monii Břevnov (*1045*) 353, 5.
Smolin, Smoln (*sp. XII*) ; Smolin quondam villa, ubi mansiones monii. Cladrub. (*1186*) 436, 10, 20.
Smržice v. Smersicih.
Sobata (*sp. XI*) scutellarius ecclesiae Wissegrad. in villa Pzarih (*1088?*) 376, 15, 20.
Sobata (*sp. XI*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Nagouicih (*1088?*) 382, 10, 20.
Sobebruzi (*or.*) ; Soběbržichy, quondam prope Bučovice, *g.* Butschowitz ; villa eccl. Bracizlauen. (*cc. 1131*) 123, 1.
Sobek (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. Nanezmine (*1088?*) 375, 15, 25.
Sobegherd (*or.*) ; Soběhrd ; filius Pribizlai Grossi (*1189*) 297, 25.
Zobegirt (*or.*) ; Soběhrd ; testis (*1193*) 309, 10.
Sobegritēh (*or.*) *locat.* ; Soběhrby ; villa quondam eccl. Spitigneu. (*cc. 1131*) 122, 1.
Soberazi (*or.*) ; Soběražy, iam non exstat ; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezla (*cc. 1131*) 120, 5.
Sobetlaus, Sobezlaus, Sobezlavs, Sobieslaus *v.* Zobezlaus.
Sobik (*sp. XII*) cervisiarius eccl. Wissegrad. (*1088?*) 385, 10, 20.
Sobnouo (*or.*) ; Soběnov (?), quondam villa eccl. Spitigneu. (*cc. 1131*) 122, 5.
Sobolcouicih (*or.*) *locat.* ; Sobůlky, *d. p.* Kyjov, *g.* Gaya ; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (*cc. 1131*) 122, 10.
Solnic (*or.*) ; Selmice al. Semnice. *d. p.* Pardubice ; villa monii. Sedlec. (*1142/8*) 156, 25.
Sophia (*sp. XIV*) coniux Wilhelmi de Pulin (*1173*) 416, 15.
Sopře v. Zoprche.
Sorabi, Surabi (*c.*) (*807*) 2, 20.
Sorau v. Sarôwe.
Souolusci (*or.*) ; Sovolusky quondam prope Dobrovice ; villa eccl. Znoymensis (*cc. 1131*) 123, 5.
Span (*sp. XII*) ; fortasse Scepan corrigendum ; filius Quasinae, homo ecclesiae Boleslav. ad agenda quaeque negotia (*1052?*) 360, 10.
Speciocneus v. Spitigneu.
Speculiliensis (*sp. X*) eccllesia, que et Ougutrensis nuncupatur ; ep. : Methodius (*824/7*).
Spelunca, capella s. Johannis Bapt. ad monium Ostrov. pertinens ; Sv. Jan pod skalou, *g.* St. Johann unter dem Felsen prope Beroun; (*1037/55*) 52, 30.
Sphentopulchus v. Zuentopolcus.
Spira, *g.* Speyer, Bav. Rgb. Pfalz ; epi. : [Baldéricus] (*976*) 40, 30. Sifridus (*1144*) 142, 20.
Spitice, *g.* Welperschitz, *v.* Eroposiz.
Spitigneu (*or.*) , Spitignev (*sp. XII*) ; Spytihněv, *g.* Spitinau, *d. p.* Uh. Hradiště. *g.* Ung.-Hradisch ; civitas Mor. (*1052?*) 361, 15. Spitigneuensis eccl. (*cc. 1131*) 121, 10.
Spitigneu, Spitiȝneus, Zpitihneu, Specio neus, Zpitīgneu, Zpitigneus (*c.*), Sspitigneus (*sp.*) ; Spitihnev.

- Spitigneus (*or.*), Speciocneus (*c. XII*), Zpitigneus (*sp. XIII*), Sspitigneus (*sp. XIV*), filius Bretizlavi I ducis (1048) 358, 10. II du x Boem. (cc. 1057) 54, 25. 363, 10. (1055/61) 60, 15, 20. († 1075) 80, 5.
- Spitigneu (*or.*), Zpitigneu, Zpitigneus (*c. XIV*), filius ducis Boriwoy (1146/8) 163, 20. 165, 5.
- Zpitihneus (*or.*), Zpitigneus (*sp. XIV*) princeps de Brinen (1195) 445, 30. [dux Morav.] testis (1197) 324, 30. Frater eius: Zwatopluk.
- Squirino *v.* Skuirino.
- Srbce, *g.* Srbeč, *v.* Zerbcih.
- Sremesna (*or.*); Třemošná, *d. p.* Plzeň, *g.* Pilsen; (1180/82) 266, 25.
- Srin (*c. XV*); Srn; arator monii. Strahov in villa Wrbne (1143/8) 161, 10.
- Srinek (*c. XIII*); Srněk; de familia eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 20.
- Ssedleata *v.* Sedlata.
- Sspitigneus *v.* Spitigneu.
- Sstoian *v.* Ztoian.
- Ssupa (*sp. XII*); Stupno horni, *d. p.* Plzeň, *g.* Pilsen; villa epatus. Prag. (1146) 409, 10.
- Ssvan *v.* Zvan.
- Stabulum; Stavelot, *g.* Stablo, Belgia, prov. Lüttich; Stabulensis, Stabulonensis (*c. XII*) abb. Wibaldus (1144 sq.).
- Stach (*sp. XII*) scutarius, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.
- Stanko (*or.*); Staněk; can. eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
- Stanko (*c. XIII*) capellanus (1187) 289, 20.
- Stanek (*sp. XII*) servus eccl. Boleslav. in Cresenic (1052?) 359, 25.
- Stancovice (*sp. XIII*); Stankov dolni, *g.* Unter-Stankau, *d. p.* Sušice, *g.* Schüttenhofen; villa monii. Brevnov. (1045) 353, 20.
- Stanek *v.* Stanko.
- Staré zedlo, Nastaremzedle, Naztaremzedle (*sp. XIII*); Staré sedlo, *g.* Altsattel, *d. p.* Tachov, *g.* Tachau; villa (1115) 395, 10. (1186) 427, 10. 428, 1, 5.
- Ztare zedlo (*sp. XIII*); Staré sedlo quondam prope Uterý, *g.* Neumarkt, *d. p.* Teplá, *g.* Tepl; villa hospitalis Jerosolimit. (1183) 418, 30. (1185) 424, 1.
- Stasowyne (*c. XIII*) locat.; Stašov, *d. p.* Hořice; villa monii. Ostrov. (1085/9) 98, 30.
- Stazlaus *v.* Sdezlaus.
- Steffanus *v.* Stephanus.
- Steico *v.* Heinricus II ep. Olomuc.
- Steimveld, Steinueld, Steinveld (*c. XII*), Steinweld (*c. XV*); Steinfeld, Rheinprov. Rgb. Aachen; monium. ord. Praem. (1143/8) 160, 5. Prep.: Eberinus (1143/8); Vlricus (1153 sq.). Prior: [Warnerus] (1153/70) 226, 1.
- Stemnicze *v.* Scennicze.
- Stephanus, Stephan, Schepan (*or.*), Steffanus, Scepan (*c.*), Scsepan (*sp.*); Štěpán.
- Stephanus V papa (885) 23, 10. 27, 20. (890) 29, 1.
- Stephanus, presbyter missus ad Sclavos (885) 27, 10.
- Stephanus (*c. XIII*) scriniarius s. Romane eccl. (993) 46, 1.
- Steffanus (*c. XVIII*) capellanus (1185) 277, 20.
- Scepan (*c. XVI*) filius Boriuoy, testis (cc. 1170) 224, 10.
- Stephanus (*sp. XIV*) de Medlov, testis (1173) 417, 1.
- Stephanus (*or.*), pincerna (1177) 247, 25.
- Stephanus Baroci, procurator eccl. s. Marci Venetiis (1181) 262, 1.
- Stephan (*or.*) cum patre suo Milgozt, testes (1180/82) 266, 25.
- Schepan (*or.*) testis de Sremesna (1180/82) 266, 25.
- Scepan (*c. XIV*) testis (1185) 279, 1.
- Stephanus (*c. XIII*) castellanus de Netolic (1187) 289, 25. 440, 20.
- Stephanus (*c. XIII*) testis (1187) 289, 25. 440, 20.
- Stephanus (*or.*) Morkowic, testis (1188) 294, 1. Frater eius: Radoslaus (1188).
- Scepan (*sp. XII*), Scepan (*sp. XIII*) campanarius eccl. Wissegard. Naletni (1088?) 383, 10, 20.
- Scepan suiaty (*s. XIII in.*) (60, 1). 365, 10.
- s. Stephani eccl. v. Lutomerici, Patavia; s. St. monium. v. Gradisc.
- Stetin (*or.*); Zdětin, *d. p.* Ml. Boleslav, *g.* Jung-Bunzlau; (1185) 285, 20. villa hospit. Hierosolymitani (1189) 297, 1.
- Stibor, Stiborius *v.* Cstibor.
- Stichouici (*or.*), Stychowiczi (*c. XVIII*), Cythowicz (*c. XVII*); Stichovice, *d. p.* Prostějov, *g.* Prossnitz; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 196, 1.
- Stico, Stiko *v.* Heinricus II, ep. Olom.
- Styra, Styria; Steiermark; (1173) 236, 30. Marchi: Othacarus V (1158 sq.); Otacarus VI (1174).
- Stizlaus *v.* Sdezlaus.
- Stogen (*or.*); Stofen; testis (1180/82) 267, 1. Cf. Stoyan.
- Stoyan *v.* Ztoian.
- Špicki (*or.*); Špicky, *g.* Speitsch, *d. p.* Hranice, *g.* Mähr. Weißkirchen; villa, ubi terra heremita Jurik (1169) 218, 30.
- Strabol (*sp. XIII*) locus prope villam Lubcici (993) 348, 25.
- Strachotin, Strachtin (*or.*), Strahomin (*sp. XII*), locat.: Ztrachotine (*sp. XII*); Strachotin, *g.* Tracht, *d. p.* Hustopeč, *g.* Auspitz; castrum, civitas Mor. (1051) 51, 30. (1052?) 361, 20. (1073) 370, 10. (1174/8) 255, 15.
- Strachotin (*or.*); Strachotice, *g.* Rausenbruck, *d. p.* Znojmo, *g.* Znaim; capella s. Georgii spectans ad monium Lucense (1190) 300, 15.
- Stragouia, Mons Syon (*or.*), Mons Sion (*c. XII*), Stragouwe (*sp. XIII*), Strahov, monium. ord. Praem. ap. Pragam (1143/8) 158, 35. Abb.: Albertus (1175 sq.); Gezo (1153 sq.).
- Stran, recte Stranná *v.* Naztranem.
- Stras, Straz, Ztraz, Ztrase; Straš.
- Straz (*sp. XII*); vinitor eccl. Wissegard. in villa Sitinicich (1088?) 374, 1, 15.
- Straz (*sp. XII*) ministerialis eccl. Wissegard. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.
- Ztras (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegard. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 5.
- Stras (*sp. XIII*) donator aratri in villa Cisich (1115) 402, 10. (1186) 434, 15.
- Stras, Straz, Ztras, Ztrase (*sp. XIII*) cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 10, 25.

- Ztras (*c. XV*), tornator picariorum, servus monii.
Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Strasisce** (*or.*) ; *Stražiště*, *g. Stradischt*, *d. p. Kralovice* ; villa monii. Plas. (1192/3) 311, 5.
- Strasnic** (*c. XIV*) ; *Strašnice staré*, *d. p. Král Vinohrady* ; (1185) 279, 1.
- Strasouici** (*or.*) ; *Strážovice*, *d. p. Kyjov*, *g. Gaya* ; villa eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
- Straz *v.* Stras.
- Streissenreut**, praedium. monii *Reichenbach* in *Bav.* (1188) 294, 20.
- Strelcih** (*or.*) *locat.* ; fortasse *Střelice*, *d. p. Litovel*, *g. Littau* ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Střeschowitz*, *b. Třešovice*, *v. Tressowicz*.
- Stremaren** (*or.*), locus in ducatu Privinae (860) 6, 1.
- Stříbrnice* *v.* Zrebrnieceh.
- Stryj* *v.* Ztir.
- Střížov* *v.* Nastrezeue.
- Strnounic** ; *Strnovnik* ; silva prope fl. Sazava (post 1037) 51, 10.
- Stroyec** (*or.*) ; *Strojek* ; testis (1180/82) 266, 20.
- Stromata** (*c. XIII*) pistor et molendinarius castri Lutomeric. (cc. 1057) <59, 5>. 365, 5.
- Stromogin** (*c.*) in comitatu Koceli (868) 6, 30.
- Stropníz** (*c. XIII*) ; *Stropnický potok*, *g. Strobnitz*; (1185) 280, 5.
- Studene dole** (*or.*) *locat.* ; *Studenec*, *d. p. Prostějov*, *g. Prossnitz* ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
- Stuolenez** (*or.*) ; *Stolinky*, *perperam Drumy*, *g. Drum*, *d. p. Litoměrice*, *g. Leitmeritz* ; circius Sdezlai cognati Groznatae (1197) 324, 5.
- Sturm** (*or.*) ; filius eius Cunrat (1192).
- Stzybor* *v.* Cstibor.
- Suadow** (*c. XIII*) ; *Svádov*, locus iuxta quem campus eccl. Vneticensis (1125/40) 130, 15. *V. et. Swadou.*
- Suaysin**, *Suesin*, *Swissingen* (*or.*), *Sweyssin*, *Swesin* (*sp. XIII*) ; *Svojšin*, *g. Schweissing*, *d. p. Střibro*, *g. Mies* ; Odalricus et Benada de — (1177) Stibor de — (1197).
- Suar** (*or.*) ; *Svar* ; nobilis Moraviae (1174) 239, 15.
- Swar**, *Zuar* (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.
- Zuar**, *Zuvar*, *Zwar* (*sp. XIII*) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 16, 30.
- Suataua* *v.* Zuataua.
- Suatopluc** (*or.*), *Swathopluch* (*c. XIII*), *Zuatopluc*, *Zuattopluk* (*sp. XIII*) dux Olomuc. († cc. 1131) 120, 5. dux Boem. (1107/9) 106, 20. († 1115) 402, 15. († 1186) 434, 15.
- Suatopluc** (*or.*), *Zuatopluc* (*sp. XII*) filius Wladislai I regis (1165) 205, 15. (1167) 412, 20.
- Zwatopluk** (*sp. XIV*) princeps de Brinen (1195) 445, 30. Frater eius : *Zpitigneus* (1195). *V. et. Zuentopolcus.*
- Sucha* *v.* Zucha.
- Suchohrdly*, *g. Zuckerhandl* *v.* Zuchogurdli.
- Suda* *v.* Zuda.
- Sudislav*, *g. Solislau* *v.* Zulizlao.
- Suebos** (*sp. XII*) ; *Svéboz* ; de familia ecclesiae Wissegard. in villa Uinar (1088 ?) <390, 25>.
- Suesin* *v.* Suaysin.
- Suest** (*or.*), *Zuest*, *Zwezt* (*c.*) ; *Zvest*.
- Zwezt** (*c. XVI*), iudex curie regis Boem. (cc. 1170) 224, 10.
- Suest** (*or.*), testis (1192/3) 311, 10.
- Zuest** (*sp. XII*) tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Losenicich (1052 ?) 360, 5.
- Suevia**, *Schwaben* ; Sueuorum dux : Conradus frater Friderici (1118) 108, 15. postea Conradus III rex ; Fridericus II (1118 sq.) ; Fridericus IV filius Conradi III regis (1158 sq.).
- Suhomazleh** (*sp. XII*) *locat.* ; *Suchomasty*, *d. p. Hořovice* ; villa, ubi terra eccl. Wissegard. (1088 ?) 381, 10, 20.
- Suhscizi** (*or.*), *Susiczi* (*c. XVII*), *Sussiczi* (*c. XVIII*) ; *Sušice*, *d. p. Přerov*, *g. Prerau* ; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 1.
- Suinarih** *v.* Zuinarih.
- Suitici**, *locat.* : *Suiticih* (*sp. XII*) villa in provincia Boizez, ubi terra eccl. Wissegard. (1088 ?) 383, 10, 20.
- Sulislaus*, *Sulizlaus* *v.* Zulislaus.
- Sulpize* *v.* Zulbiza.
- Sulzebach** (*c. XIV*) Geuehardus comes de —, (1144) 142, 30.
- Suma**, *Summa* (*sp. XII*) ; *Šúma* ; piscator eccl. Wissegard. in villa Mocropizi (1088 ?) 382, 10, 20.
- Suogbog* *v.* Zuoybog.
- Suoiaita* *v.* Zuoiaita.
- Surabi* *v.* Sorabi.
- Sušany*, *g. Zuscha* *v.* Zussan.
- Susiczi*, *Sussiczi* *v.* Suhscizi.
- Suzinbach** (*ed.*), Adalpertus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
- Švábenice** *v.* Zuabenice.
- Swadou** (*or.*) ; *Svádov*, *g. Schwaden*, *d. p. Ústi n. L.* ; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15. *V. et. Suadow.*
- Svatopluk** *v.* Suatopluc *et. Zuentopolcus.*
- Svd** ; *Súd* ; rusticus eccl. Lutomeric. (saec. XII ex.) <59, 15>.
- Sweyssin* *v.* Suaysin.
- Sventopolcus* *v.* Zuentopolcus.
- Swerad** (*sp. XII*) ; *Svérad* ; servus eccl. Boleslav. de villa Podliscin (1052 ?) 359, 25.
- Swesin* *v.* Suaysin.
- Swoysa* *v.* Zuoya.
- Swoysici**, *locat.* : *Swoysicyh* (*c. XIII*) ; *Svojšice*, *g. Swuschitz*, *d. p. Blatná* ; villa monii Ostrov. (1012/37) 50, 20.
- Svratka* *v.* Zuratca.
- Swrbaha** (*or.*) , *Schwurbach alias Höllbach*, fl. Bav. septemtrion. (1061) 60, 35. 61, 1.
- Šwssingen* *v.* Suaysin.
- Szezema* *v.* Zezema.
- Szheshchin* *v.* Cěcyn.
- Szmilowa** (*c. XIV*) ; *Smilov*, *g. Schmidles*, *d. p. Žlutice*, *g. Luditz* ; villa monii Ossek (1196) 320, 10.

T.

- Tacgolfus** (*sp. XII*), Thacholf (*sp. XIII*), comes de Boemia (861 ?) 335, 10. († 1012) 351, 1.
- Tacholf** [comes] testis (847) 3, 30.
- Taeskingen** (*ed.*), Wolfram et Cunradus de —, fratres, testes donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.

Tahoue (*sp. XIII*) locat.; *Tachov*, g. *Tachau*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.

Tan, Than (*sp. XIII*), homo monii. Cladrub. (1115) 397, 10. 398, 5. (1186) 429, 15, 25. 430, 15. Cf. Ten.

Tarvisium (*ed.*), *Tarvis* (1172) 234, 15.

Tasalci (*or.*), *Tasalky* (*c. XVII*), *Tesalczi* (*c. XVIII*), locat.: *Tasalech* (*or.*); *Tážaly*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*; villa monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) [111, 15]. (1160) 196, 1. ibd. terra ecclae. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.

Tasovsko (*or.*); *Tasov*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa hospit. Hierosolymitani (1188) 293, 15.

Tauberwitz, b. *Doubravice* v. Dubrauiz.

Taurinum, *Torino*, (1162) 201, 5. Taurinense palatum (1178) 251, 20.

Tážaly v. Tasalci.

Tecalec (*or.*), *Tekalecz* (*c. XVII*), vivarium piscium monii Gradic. (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.

Tečovice v. Cetisouicich.

Tedlebus, *Tedlevus* v. Detlebus.

Teh v. Trz.

Teha (*sp. XII*); *Těcha*; de familia eccl. Wissegrad. de Tinec (1088?) 390, 30.

Tehan (*sp. XII*); *Těchan*; cocus eccl. Wissegrad. in villa Bazcsi (1088?) 378, 1, 15.

Tehan (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegrad. in villa Lobecsi (1088?) 378, 5, 15.

Tehan (*sp. XII*) tornator monii. Cladrub. (in villa Drazkouicich) (1115) 398, 10. (1186) 431, 15.

Tehna (*sp. XII*); *Těchna*; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 25.

Tehna (*sp. XII*) de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) 390, 10.

Teinéz v. Tinez.

Telčna, *Telzna* (*sp. XIII*); *Tlučná*, d. p. *Plzeň*, g. *Pilsen*; villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 400, 5. (1186) 433, 5.

Telcov, g. *Töltsch* v. Tulchowe.

Telici (*c. XV*), *Telčice*?; villa quondam monii. Strahov. (1143/8) 161, 15.

Temata (*sp. XII*); *Těmata*; homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.

Ten, Then (*sp. XIII*); *Těn*; dusnik in villa Lipan (1115) 397, 15. (1186) 429, 25. 430, 1.

Tento (*c.*) nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.

Teobaldus v. Depoldus.

Theodericus v. Theodericus.

Tepla, *Těpla* (*or.*); *Teplá*, g. *Tepl ab Cheb* (*Eger*) versus merid. et or. villa (1197) 326, 5. 328, 25. 330, 15. monium. b. Marię ord. Praem. (1197) 324, 1. 326, 15. 330, 5. *Theplensis* (*or.*) abbas (1197) 324, 10 sq. 328, 15. 329, 15. Canonici de Tepla (1197) 328, 15.

Terek (*sp. XII*) filius Jac, salsamentarius ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 10.

Tergona (*sp. XIII*); *Trhōň*; faber monii. Cladrub. in villa Goseticich (1115) 398, 25. (1186) 431, 5, 25.

Ternaua, *Ternoua* (*or.*), *Trnová rivus ap. vicum* *Trnová*, g. *Tirna*, d. p. *Tachov*; (1177) 245, 10.

Ternovas (*c. XIII*), *Trnovass* (*sp. XIV*) locat.; *Trnovany*, d. p. *Litoměřice*, g. *Leitmeritz*; villa, ubi terra fabri ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 57, 5. 364, 25.

Ternovaz (*c. XIII*), *Trnovass* (*sp. XIV*) locat.; *Trnovany*, g. *Turn*, d. p. *Teplice*, g. *Teplitz*; villa in provincia Belinensi, ubi custos apum ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) 58, 10. 365, 1.

Trinouaz (*sp. XII*) locat.; *Trnovany* prope Žatec, g. *Saaž*; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 384, 10–20.

Terra sancta (1188) 441, 30.

Terricus v. Theodericus.

Tersaleh (*or.*) locat.; *Tršaly* quondam ab *Přerov* meridiem versus; villa, ubi terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 10.

Terza, *Terzan*, *Tirzen* (*sp. XIII*); *Trsa*, *Trsen*; carpentarius monii. Cladrub. (1115) 399, 10. (1186) 432, 1, 25.

Tesalczi v. Tasalci.

Tesata (*c. XVIII*); *Těšata*; homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.

Tesaz (*or.*) locat.; fortasse *Těšany*, d. p. *Hustopeč*, g. *Auspič*; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.

Teskoy v. Chisko.

Tesec, *Tesek* (*sp. XIII*); *Těšek*; custos apum ecclesiae Lutomeric. in villa Ternovaz (cc. 1057) 58, 10. 365, 1.

Tesen (*sp. XII*); *Těšen*; ministerialis eccl. Wissegrad. in castro Kurim (1088?) 376, 5, 20.

Tesen (*sp. XII*) servus eccl. Wissegrad. in villa Noztuleh (1088?) 377, 15, 25.

Tesen, *Tessen*, *Tezen*, *Thezen* (*sp. XIII*) solutor salis monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 5, 30.

Cf. et. *Thechen*.

Tesik (*or.*); *Těšik*?; locus in regione apud *Děčín*, g. *Tetschen*; (1169) 217, 20.

Tesik, *Tezic* (*sp. XIII*); *Těšik*; donator vgezd in villa Jancic (1115) 402, 5. (1186) 434, 15.

Těšice v. Cesici.

Tethin v. Tetin.

Tetík (*sp. XIII*); *Tetik*; zclaznik monii. Cladrub. in villa Lucou (1115) 398, 20. (1186) 431, 20.

Tetin, *Tethin* (*sp. XII*); *Tetin* prope *Beroun* mons (1088?) 382, 5, 20. castrum, ubi homines ecclae. Wissegrad. (1088?) 390, 25.

Tetinensis, *Tethinensis* (*sp. XII*) provincia, *Tetinsko*, locat.: W tetinscse (*sp. XII*) (1088?) 381, 5, 15. 387, 1, 20.

Tetschen, b. *Děčín* v. Dacsin.

Teutonica terra v. Theuthonia.

Tevtonici *episcopi* (1187) 287, 35.

Tezen v. Tesen.

Tezic v. Tesik.

Tezlin (*sp. XII*); *Ticelinus*; prepositus Gradensis (1073) 370, 15.

Thacholf v. Tacgolfus.

Than v. Tan.

Theadagus (*c. XIII*) *episcopus Pragensis* (1000) 47, 20.

Thechen (*or.*); *Těčen*; filius Radone de Breza, testis (1180/82) 266, 25.

Thema, *Thimo*, *Thima*; *Těma*, *Tima*.

Thema (*or.*) testis (1188) 294, 1.

Thimo (*or.*) testis (1192) 307, 5.

Thima (*sp. XII*) homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.

- Then *v.* Ten.
Theobaldus *v.* Depoldus.
Theodewinus (*or.*), s. Rufine ep. (1145) 145, 30.
Theodericus, *Theodericus*, *Theodoricus*, *Thidricus*, *Tidricus*, *Derrich*, *Detrich* (*or.*), *Diotrich*, *Terricus* (*c.*), *Diotricus* (*sp.*).
Diotricus (*sp.* *X*) arep. Treuerensis (973) 344, 25.
Theodericus (*c.* *XII*), ep. Wirdinensis (1086) 94, 5.
Teodericus (*or.*), *Terricus* (*c.* *XIV*) can. Wissegrad. ? (1180/2) 266, 10. (1185) 278, 20.
Theodoricus, Thidricus, Tidricus (*or.*), Theodericus (*sp.* *XIII*), abb. de Gradi (1184) 274, 15. (1185) 424, 25. (1188) 293, 25. (1189) 297, 20.
Theodericus (*or.*) marchio Lusicensis [filius Conradi de Wettin] (1162) 199, 20. (1165) 203, 15. (1171) 229, 15.
Diotrich (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906) 34, 25.
Dietricus de Leichelingen, testis donationis Gerburgae ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Theodoricus (*c.* *XVII*) de Prodiva, testis (1183) 270, 25.
Detrich (*or.*) testis (1194) 313, 20.
Theodrici (*or.*) de Rouni soror (1194) 315, 10.
Derrich (*or.*) [*pro:* Detrich] Nedameriz, testis (1195/7) 323, 5. Frater eius: Gothebor.
- Theodonis villa**, *fr. Thionville*, *g. Diedenhofen*, *civ. Lotharingiae* (805) 1, 10.
Theodora (*or.*), uxor Henrici II Jasomirgott (1156) 174, 25.
Theophanu (*or.*) imperatrix (991) 42, 15. Filius: Otto III Rom. rex.
Theotmarus (*c.*), Juuauensis (*Salisburgensis*) arep. (900) 29, 30. 33, 15. (903/6) 34, 20, 30.
Theplensis *v.* Tepla.
Theubaldus *v.* Depoldus.
Theuthonia, Teutonica, Thevtonica terra (*sp.* *XIII*) (1115) 395, 5. (1186) 426, 30. 427, 10.
Theutonici, Theutunici (*c.* *XV*) (1174/8) 256—257, Tevtonici epi. (1187) 287, 25.
- Theza** (*sp.* *XII*) ; *Těša* ; filius Negropillonis, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Thezen *v.* Tesen.
Thidlebus *v.* Dethlebus.
Thidricus *v.* Theodericus.
Thietboldus *v.* Depoldus.
Thima, Thimo *v.* Thema.
Thirnow *v.* Trinowa.
Thischó *v.* Chisko.
Thomas (*or.*), *Thoma* (*c.*) ; *Tóma*.
Thomas (*or.*), presb. card. tt. Vestine (1145) 145, 30.
Thomas (*c.* *XV*), decanus Olomuc. (1143) 138, 10.
Thoma (*c.* *XII*) testis (s. *XII*) ex. 331, 30.
Thoma (*sp.* *XII*) filius Bozehae de familia ecclesiae Wissegrad. de Tinec (1088?) <390, 30>. Thoma (*c.* *XV*), homo monii. Strahov. (1143/8) 160, 25.
- Throian *v.* Troian.
Thuringia *v.* Duringia.
Tibaldus *v.* Depoldus.
Tidricus *v.* Theodericus.
Tieboldus *v.* Depoldus.
Tiefenbach *v.* Dieffenbach.
- Tieseticzi (*c.* *XVII*), Jusatici (*or.*), *Těšetice*, *g. Tieschetitz*, *d. p. Olomouc*, *g. Olmütz*; villa monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 195, 20.
Tinec (*sp.* *XII*), *Týnec*, villa eccl. Wissegrad. (1088?) 374, 1, 15.
Tinec (*sp.* *XII*) ; *Týnec*, *Týnice prope Koleč*, *d. p. Slaný*; villa, ubi terra et campanarii eccl. Wissegrad. (1088?) 380, 20. 381, 1. <390, 25>. Tinecs (*or.*), Tinez (*c.* *XIII*), Tinec (*sp.* *XIV*), *Týnec horní*, *g. Ober-Tenzel*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz*, villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56. 363, 20.
Tinecs (*or.*) ; *Týnec* ; Jarozlaus de — (1194). *V. et. Tinez.*
Tinensis (*or.*) ; *Horšuv Týn*, *g. Bischofsteinitz*, archidiaconus : Cristophorus (1184/92) 306, 5.
Tinez, Tinz (*sp.* *XIII*), fortasse *Týnec*, *g. Teinitz*, *d. p. Střibro*, *g. Mies*; villa, ubi calefactor stupe monii. Cladrub. (1115) 399, 1. (1186) 431, 5, 25.
Tinez, Teinéz (*or.*), Tinec (*sp.* *XII*), Tynec, Tynez super Albeam (*sp.* *XIII*) ; *Týnec n. L.*, *g. Elbteinitz*, *d. p. Kolin*; (1167) 413, 15. villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 418, 25. (1185) 424, 1. (1186) 285, 15. 286, 20.
Tipoldus *v.* Depoldus.
Tyrremowe (*c.* *XIV*) ; *Trmov?*, fortasse *Dürrmaul*, *d. p. Kadaň*, *g. Kaaden*; villa monii. Ossek (1196) 320, 10.
Tirzen *v.* Terza.
Tlučen *v.* Natleni.
Tlučná *v.* Telcna.
Tlumačov, *g. Tlumatschau*, *v. Na telmacoue.*]
Tocek (*or.*) ; *Toček* ; testis (1180/82) 266, 25.
Tolossana (*Toulouse in Francia*) marca (817) 3, 10.
Tonocop (*c.* *XIV*), rivus qui in Luboz exteriorem cadit (1181) 264, 20.
Topolaz (*or.* locat.) ; Topolan (*c.* *XVII*) ; *Topolany*, *d. p. Olomouc*, *g. Olmütz*; villa, ubi terra monii. Gradic. (1078) <84, 1>. (1126) <111, 15>. (1160) 196, 1. ibd. terra ecclae. Olomuc. (cc. 1131) <119, 5>. et terra prepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 1.
Totnani (*or.*) ; *Todňané* ; incolae villae *Todně*, *d. p. Budějovice*, *g. Budweis* (1186) 284, 20.
Traiectum (1165) 209, 15. Traiectensis eps. Conradus (1086) 94, 5.
Traungau *v.* Trungowe.
Trávník *v.* Wtraunice.
Trebani (*c.* locat.) ; *Třebáň Hlásná*, *g. Vorder-Třebáň*, *d. p. Hořovice*; villa, ubi piscatores monii. Ostrov. (1000) 47, 30.
Trebata (*sp.* *XII*) ; *Třebata* ; csasnik in suburbio Satensi (1088?) 384, 1, 5, 20.
Trebata, Tribata (*sp.* *XIII*) cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.
Třebčice Něm., *g. Deutsch-Třebetitsch*, *v. Tripschiz*.
Třebčín, *g. Třepičchein* *v. Trebsine*.
Trebek (*or.*) ; *Třebek* ; testis (1180/82) 267, 1.
Trebek (*sp.* *XII*) ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Knasawezi (1088?) 380, 10, 20.
Trebek (*sp.* *XII*) custos ecclesie Cladrub. in villa Wsekar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.
Trebeic, Trebeith (*or.*) ; *Třebič*, *g. Trebitsch*, *Mor.* ; monium. ord. s. Bened. Abb.: Cuno (1174); Nadei (1160).

Trebeny (*sp. XII*) ; *Třebeně* ; homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15.
 Trebenicyh (*c. XIII*) *locat.* ; *Třebenice prope Zbraslav*, *d. p. Smichov* (1055/61) 60, 15.
 Trebesicsi (*or.*), Trebesici (*c. XIII*), Trebessici (*sp. XIV*) *Třebešice, nunc fortasse Travčice*, *g. Drabschitz*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz* villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) 56, 5, 15, 363, 20.
 Trebestowicz (*sp. XIII*) *prope Saczka* ; *Třebestovice*, *d. p. Český Brod*, *g. Böh.-Brod* ; villa monii. Břevnov (993) 348, 25.
 Trebic (*sp. XIII*) super fluvium Mrlina, villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 10.
 Trebnussi wzi (*c. XV*) *locat.* ; *Třebnouševes al. Třemešoves velká*, *d. p. Král. Hradec*, *g. Königgrätz* ; villa, ubi terra monii. Strahov. (1143/8) 160, 20.
 Trebonchovici (*or.*) ; *Třebouchovice* ; villa quondam monii Lucensis (1190) 300, 20.
 Trebonin (*or.*) ; *Třebonín*, *d. p. Čáslav* ; Vbizlaus de — (1194).
 Trebota (*sp. XII*) ; *Třebota* ; filius Bezdedi, homo ecclesiae Boleslav. in villa Maslouci (1052?) 360, 15.
 Treboua (*sp. XII*) ; *Třebovka* fl. in Orlice influens, (1167) 415, 10.
 Trebouane (*c. XII*) ; *Třebované* ; gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 15.
 Trebsine (*or.*) *locat.* ; *Třebčin*, *g. Třeptschein*, *d. p. Prostějov*, *g. Prossnitz* ; villa ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5).
 Trebusen (*or.*), *Třebušin*, *g. Triebisch*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz* ; Bleh de — (1169).
 Trebutichich (*c. XIII*), Trebucicih (*sp. XIV*) ; *Třeboutice*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz* ; villa ubi rustici ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) (57, 5.) 364, 25.
Třebutičky, *g. Tržebutschka v. Tribrusco*.
Třemošná v. Sremesna.
Třeptschein, *b. Třebčin v. Trebsine*.
 Tressowicz (*sp. XIII*) ; *Třešovice*, *d. p. Smichov* ; villa cum monte monii. Břevnov (993) 348, 10.
 Treuerensis (*c. XII*), *Trier, Borus. Rhein-Prov.*, areps. : Diotricus (973) ; Eilbertus (1086) ; Hillinus (1152).
 Trewina (*or.*), *Trebnitzbach*, rivus Bav. (1061) 61, 1.
 Tribata *v. Trebata*.
 Tribrusco (*c. XIII*), *Tribrusko (sp. XIV)* ; *Třibrsko*, *nunc Třebutičky*, *g. Tržebutschka*, *d. p. Litoměřice*, *g. Leitmeritz* ; villa ecclesiae Lutomericensis (cc. 1057) (58, 10). 365, 1.
 Tridentum, *Trienta*, *g. Trient, it. Trento, civ. Tiroliae* ; eps. Odalschalc (855) 5, 10.
 Triezniccha (*or.*), die *Triesting*, fl. *Austr. Inf. (1002)* 48, 1.
 Trihonin (*sp. XIII*) fortasse *Trhonin*, *d. p. Prachaticē* ; villa hospitalis Jerosolimitani (1183) 419, 1.
 Trinouaz *v. Ternovas*.
 Trinowa, *Thirnow (or.)* ; *Trnová*, *d. p. Kralovice* ; (1180/82) 267, 1. villa monii. Teplensis (1197) 326, 10.
 Tripschiz (*c. XIV*) ; fortasse *Třebčice Německé*, *g. Deutsch-Třebetitsch*, *d. p. Kadaň*, *g. Kaaden* ; villa, ubi curtile monii. Ossek (1196) 320, 10.
 Tristenice *v. Trstenicea*.
 Tritl (*c. XII*), *Tatry*, *g. Tatra montes Hungariae septemtr.* (1086) 94, 15.

Trizcouici (*sp. XII*) ; *Tržek*, *d. p. Litomyšl*, *g. Leitomischl* ; villa, in qua terra monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.
Trnovany v. Ternovas.
 Trocs (*sp. XII*) ; *Troč* ; campánarius eccl. Wissegrad. in villa Tinec (1088?) (381, 1, 15).
 Troian (*or.*) filius Velizlai, primas (1184) 274, 20.
 Troianus (*sp. XIII*) filius Dluhomili, donator villae Iwanowic in Moravia (1183) 419, 20.
 Troianus (*c. XIII*) testis (1187) 289, 25, 440, 20.
 Troianus, Throian (*or.*), testis (1193) 309, 10. (1192/3) 311, 10.
 Tronac (*sp. XII*) ; *Trňák?* ; campanarius eccl. Wissegrad. in villa Suhomazleh (1088?) 381, 15. 382, 15.
 Troscotouice (*sp. XII*) ; *Troskotovice*, *d. p. Mikulov*, *g. Nikolsburg* ; villa capituli Boleslav. (1052?) 362, 1.
Trnnovass v. Ternovas.
Tršaly v. Tersaleh.
Trstenice v. Trztenicea.
 Trubine (*sp. XIII*) ; *Trubín*, *d. p. Hořovice* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1125/40) 406, 10.
 Trungowe (*c.*), *Traungau*, *regio Austr. Sup. (903/906)* 35, 20.
 Trz (*sp. XII*) ; fortasse corrigendum : Teh, *Těch* ; arator eccl. Boleslav. (1052?) 359, 30.
Tržek v. Trzcouici.
 Trztenicea, *Trstenice (sp. XII)* aqua ; *Trstenice nunc Loučná*, fl. Boh. (1073) 370, 15. (1167) 414, 10. Nasternicy (*sp. XII*), Na Tristenici (*c. XII*), Natrstenici, Natreztenici (*sp. XII*), porta terre (1167) 413, 1. ibd. thelonium (993) 349, 10. (1088?) 387, 5, 25. (1130) 113, 1.
Tschernheit b. Černá hut v. Scernogat.
Tschiaschel v. Ceaslau.
 Tubgoz (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
 Tucapi (*or.*) ; *Tučapy*, *d. p. Olomouc*, *g. Olmütz* ; villa eccl. Olomucensis (cc. 1131) 118, 25.
 Tucapi (*or.*) ; *Tučapy*, *d. p. Holešov*, *g. Holleschau* ; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
 Tucapi (*or.*) ; *Tučapy*, *d. p. Uh. Hradiště*, *g. Ung.-Hradisch* ; villa eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 1.
 Tucleci (*or.*) ; *Tukleky?* ; (1180/82) 267, 1.
 Tudelieb, *Tudeliep v. Dudeleb*.
 Tugast, *Tugust v. Domaselich*.
 Tulchowe (*c. XIV*) fortasse *Telcov*, *g. Töltsch*, *d. p. Kadaň*, *g. Kaaden* ; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
 Tullina (*c.*), *Tułln, Austr. Inf. (864)* 7, 5.
 Tulna (*sp. XII*) *uxor Suogboh*, hominis eccl. Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) (390, 10).
 Tunzilli (*c.*) nobilis in comitatu Arbonis (903/6) 34, 25.
 Turane (*sp. XIII*) ; *Tuřany*, *d. p. Slaný*, *g. Schlan* ; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 20. (1186) 433, 20.
 Turdelingen (*ed.*), Witoldus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
 Turdmir, testis (saec. XII ex.), *Tvrdimir* (59, 10).
 Turic (*or.*) ; *Tuřice*, *d. p. Ml. Boleslav*, *g. Jung-Bunzlau* ; Zebratzlaus de — (1194).
 Turingia *v. Duringia*.
 Turn, *b. Trnovany v. Ternovas*.

Turouicih (or.) locat.; Turovice, g. Turowitz, d. p. Holešov, g. Holleschau; villa, ubi terra eccl. Prerov. (cc. 1131) 120, 15.
 Turscha (c. XIV); Tureč, g. Turtsch, d. p. Kadaň, g. Kaaden; villa monii Ossek (1196) 320, 10.
 Tuscia; marchio Henricus (1167) 210, 20.
 Tuscou, Tuskov, locat.: Tuscoue, Tuskove (sp. XIII); Touškov nadé Mži, g. Weiss-Tuschkou, d. p. Střibro, g. Mies; villa, ubi terra et camerarii monii. Cladrub. (1115) 399, 5. 401, 5. (1186) 431, 25. 432, 10. 433, 15.
 Tusculanum (1171) 228, 25. epi.: Imarus (1144); Johannes (1070).
 Tutana (c. XII) de familia eccl. Wissegr. (1100/07) 106, 5.
 Tuto (c.), ep. Ratisbonensis (900) 29, 30.
 Tutundus (sp. X) dux Hunię, quę et Auaria dicitur (824/7) 333, 1.
 Tuurdisse (or.); Tvardše; castellanus de Godonin (1169) 219, 10.
 Twrdsza (or.); Tvardša; castellanus de Podiuin (1174) 239, 15.

U.

Uacezlaus v. Wencezlaus.
 Ubislaus v. Vbizlaus.
 Ucrigouic, Vrigouic (sp. XII); U Krhovic, Krhovice?; custodia, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) (381, 10). 381, 10, 20.
 Udalricus, Oldricus, Ódalricus, Oldricus, Oldricvs, Olrich, Ólricus, Vdalricus, Vdelricus, Vlricus, Wlricus (or.), Oldrih (facs.), Odalrih, Ódalricus, Vdalricus, Vldericus, Vthelricus, Ulricus (c.), Uldericus (ed.).
 Udalricus II, patriarcha Aquileiensis (1169) 213, 1. (1177) 249, 30.
 Vdalricus (c. XII), ep. Eistetensis (1086) 94, 5.
 Udalricus, ep. Halverstadensis (1151) 172, 30.
 Udalricus ep. Pataviensis (1110) 106, 25. (1113) 107, 10.
 Olricus, Vdalricus, Vdelricus (or.), Vldericus (c. XIV), prep. Pragensis (1159) 193, 1. (1160) 196, 15. (1165) 205, 15. (1167) 412, 20. (1169) 218, 1. 219, 5. (cc. 1170) 223, 30.
 V[licus], prep. Steinfeldensis (1153/8) 181, 15. 182, 10. 183, 1, 30. 184, 10. 185, 15. 186, 10. 187, 1, 25. 188, 20. 189, 15. 190, 1. (1153/70) 224, 25. 225, 10, 30. 226, 20. 227, 1, 15.
 Odalricus (or.) archipresbyter (1146/8) 163, 15.
 Odalricus dux Bohemiae (1012/37) 50, 15. 51, 1.
 Odalricus, Údalricus, Vdalricus, dux Boemie (1130 sq.) v. Zobezlaus I.
 Ódalricus, Oldricus, Oldricvs, Olricus, Udalricus, Vdalricus, Vdelricus, Vlricus, Wlricus (or.), Ulricus (c.), Uldericus (ed.), dux, filius [Zobezlai I] ducis Boem. (1162) 200, 1 sq. 201, 1. (1165) 203, 30. 204, 1, 5. 209, 10. (1166) 209, 20. (1167) 210, 15, 20. 211, 5. (1168) 211, 15, 20. (1170) 223, 10. (1172) 235, 15. dux Morauorum, frater

Zobezlai II ducis Boem. (1174) 238, 25, 30. 241, 25. (1177) 245, 25. († 1178) 255, 5. Frater eius: Vacezlau dux (1174).
 Vthelricus (c. XIV), comes de Lenceborch (1144) 143, 1.
 Ódalricus, Vdalricus (sp. XIII) comes, benefactor monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 433, 15.
 Odalrih testis (847) 3, 30.
 Udalricus, frater Friderici, nob. Bavariae (1100/05) 105, 5.
 Udalricus nobilis et uxor eius Ottilia (1110) 106, 25.
 Ólricus (or.) filius Stibor (1175) 244, 10.
 Odalricus (or.) de Suaysin (1177) 246, 5.
 Olricus, Oldricus (or.), Udalricus (ed.) de Sisencou (1177) 246, 5. (1179) 259, 20. (1188) 294, 1.
 Oldricus (or.) castellanus de Netolíc (1177) 247, 25.
 Oldrih (facs.) testis (1175/8) 251, 10. Frater eius: Predbor.
 Vlricus (c. XIV) testis (1180) 261, 20.
 Ólricus, Vlricus, Vlricus (or.), Wlricus (c. XIV) Dirciçlauiz, filius Dirsizlai, (1181) 265, 1. (1180/2) 266, 15. (1189) 297, 20. habens preedium in Loman (1192) 306, 25, 35. (1193) 310, 1.
 Udalricus (c. XII) de Loman (1188) 294, 25.
 Olricus (or.) filius Grosnete (1186) 282, 1. Frater eius: Willelmus.
 Vlricus (or.) de Zulizlav (1193) 309, 10.
 Olrich (or.) [filius Ólrici filii Dirsizlai?] testis (1193) 310, 10.
 Olricus (or.) filius Olrici, testis (1194) 315, 15.
 Ulricus de Iptingen (1194) 311, 15.
 Udo v. Vdo.
 Údrč, g. Udritsch v. Vdrche.
 Uelperdeh v. Velpridech.
 Uenantius (sp. XII) testis (1146) 409, 25.
 Uerdensis episc. v. Verdensis. ;
 Ugerich v. Vgrez.
 Ugezd Lasene v. Vgezd.
 Ugoscas, Vgoscsaz (sp. XII) locat.; Úhoštany, g. Atschau, d. p. Kadaň, g. Kaaden; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) (384, 1, 10, 20).
 U gradisci v. Gradisci.
 Ugricic, Vgricic, Vgricicih (or.), Uhriczic (c. XIV); Uhřičice, d. p. Přerov, g. Prerau; villa, ubi terrae praespositurae s. Wencezla et terra decani Olomuc. (cc. 1131) 120, 5. villa ecclae. Olomuc. (1174) 238, 35. (1174/8) 255, 5. (1178/81) 262, 35.
 Ugronis (sp. XIII) cocci filia Bolemila (1125/40) 406, 25.
 Úherce v. Vgrez. ;
 Uhersko v. Vgerzco.
 Úhonice v. Vgonenici.
 Úhostice al. Vlhostice v. Olgoztiz.
 Uhriczic, Uhřičice v. Ugricic.
 Uinar (sp. XII), locat.: Vinori (c. XII); Vinoř, d. p. Karlin, g. Karolinenthal; villa, ubi homines eccl. Wissegrad. (1088?) (390, 25). villa canonicon. Wissegr. (1130) 113, 15.
 Uizocá (sp. XII); Vysoká n. L., g. Wysoka a. d. Elbe, d. p. Pardubice; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 20.
 Ujkovice alias Hejkovice, v. Vykovicih.
 Újezd v. Vgezd.
 Újezdec v. Vgezdec.

- Uldericus *v.* Udalricus.
Ulma, *g.* *Ulm* (1143) 136, 25.
Ulicius *v.* Udalricus.
Uncine (*or.*) *locat.*; fortasse *Unčice*, *d. p.* *Přerov*,
g. *Prerau*; villa praepositurae s. Wencezlai
(cc. 1131) 120, 5.
Únětice, *Ounětice* *v.* Vnetich.
Uneticzi, Uneticzy, *Unětice* *v.* Vnatici.
Ungaria, Vngaria (*c.* *XVI*), Hungaria (*c.* *XVI*), Un-
garie regnum, Hungaricum regnum (1147) 153,
15. (1158) 180, 20. (1160) 197, 15. (1172) 234, 25.
(1188) 291, 1. Hungariae, Ungarorum rex (1160)
194, 1. (1174/5) 243, 1. Ungarii, Vngari, Ungro-
rum natio (*c.*), Ungri (*sp.* *X*): (900) 32, 5, 20, 30.
(973) 37, 20–30. 38, 10, 15. 345, 5, 25.
Ungarici termini, Ungarorum fines, Ungrorum
limites (1051) 51, 25. (1056) 53, 20. (1086) 94, 15.
Vngarię (*or.*), Boemię etc. preceptor Martinus,
frater hospitalis Jerusalem (1186) 281, 10.
Unil, Vnil (*sp.* *XIII*); *Únehle*, *g.* *Unola*, *d. p.*
Střibro, *g.* *Mies*; villa, ubi terra monii. Cladrub.
(1115) 400, 10. (1186) 433, 10. 436, 25. 437, 1.
Marcuardus de — (1115).
Uodná (*sp.* *XII*); *Vodná* quondam apud *Lito-*
myšl, *g.* *Leitomischl*; ubi circuicio monii. Luto-
misl. (1167) 415, 1.
Uratizlau *v.* Wratizlau.
Urgruch *v.* Vrgrueb.
Uribe (*sp.* *XII*), *Vrbatae* silva prope Glina in
regione ap. *Podlažice*, *d. p.* *Chrudim*, (1073)
369, 30.
Urolfus (*sp.* *X*) archiep. Lauriacensis (824/7)
333, 10. 334, 25.
Ursbergense monium in Bav. (1143) 136, 25.
Urula (*c.*), die *Url*, *rivus Austr. Inf.*, qui in fl.
Ybbs se effundit (903/906) 35, 20.
Usalkus (*c.* *XII*) de Chunisgisberch, testis (1188)
294, 25.
Usebor (*sp.* *XII*); *Všeboř*; primas Boh. (1073)
370, 15.
Vsebor (*c.* *XVI*) de Vinarec (cc. 1170) 224, 10.
Uševice, *g.* *Auschowitz* *v.* Wsanicih.
Usíz (*or.*), *Užic* (= filius Už) Wilhelmus (1195/7)
323, 5.
Ušobrno, *g.* *Hausbrunn* *v.* Vsobren.
Usthi, *Ústí n. L.*, *g.* *Aussig* *v.* Vzthi.
Ustyn, *Ústín* *v.* Vstin.
Uteha (*c.* *XV*); *Utěcha*; homo monii. Strahov.
(1143/8) 160, 25. Cf. et. Vteh.
Uuag *v.* Wag.
Uualdo (*c.*), ep. Frisingensis (900) 29, 30.
Uualtungesbah (*or.*), in ducatu Privinae (860) 6, 5.
Uiichinus, Vvichingus, Wicingus (*c.*), presb.,
electus eps. Nitrensis (880) 20, 15. eps. Nitr.
(881) 22, 5, 15. (885) 25, 1. (900) 31, 10.
Uuilligisus (*or.*), Willigisus (*c.*) arép. Maguntinus
(976) 40, 30. archicapellanus Ottonis III (991)
43, 5.
Uzobren, Uzobrno *v.* Vsobren.
Uzplisę (*sp.* *XII*); *Ples* collis prope *Vys.* *Mýto*,
g. *Hohenmauth* (1167) 414, 10.
- V, W**
- W., arép. Magdenburgensis *v.* Wichmannus.
W. arep. Maguntinus *v.* Wecel.
W., abb. Stabulonensis et Corbeiensis *v.* Wibaldus.
V. prepositus Steinfeldensis *v.* Udalricus.
V. puer abbati Siloensi commissus (1153/8) 185, 20.
Waag, *b.* *Váh* *v.* Wag.
Wacek (*or.*), Wecek (*c.* *XIV*), testis (1146/8) 163, 25.
165, 10. Cf. Vecko.
Vacemil *v.* Wecemilus.
Vacena (*sp.* *XII*) homo eccl. Wissegard. in villa
Hotisi (1088 ?) 376, 5, 20.
Vaceta (*sp.* *XII*) filius Modlatae, ministerialis eccl.
Wissegard. in suburbio Satcensi (1088 ?) 384,
5, 10, 20.
Vacezlau, Wacezlaus *v.* Wencezlau.
Wach (*sp.* *XII*) homo eccl. Boleslav. (1052 ?) 360, 1.
Wadezlaws *v.* Wladizlaus.
Vadizicensis (*c.* *XIV*) castellanus Quhalech (1159).
Wadizlaus *v.* Wladizlaus.
Wag, Uuag (*c.* *XII*); *Váh*, *g.* *Waag*, fl. Hunga-
riae (1086) 94, 15, 20.
Waisovice (*sp.* *XIII*), fortasse *Kvasejovice*, *d. p.*
Sedlčany; villa monii Břevnov (1045) 353, 5.
Waizlaus *v.* Wencezlau.
Walchinus, Valcun, Walkun, Walcunus, Walcūn
(*or.*); *Valkoun*; can. Prag. (cc. 1170) 224, 5.
(1177) 247, 30. (1180/2) 266, 5. (1185) 425, 1.
(1190) 298, 30. (1194) 313, 15. 314, 30.
Waldeke (*c.* *XIV*), *Waldeck* ap. *W. Neustadt*,
Austr. Inf., Adelrammus de — (cc. 1130) 1:5, 20.
Valdic (*sp.* *XII*); *Valdik*; servus monii. Luto-
misl. (1167) 412, 30.
Waldmarch (*c.* *XIV*) praedia in Austr. Sup. (cc.
1130) 115, 20.
Waldsassen *v.* Waltsahs.
Walech (*c.* *XVII*); *Valek*; testis Mor. (1196)
319, 10.
Valeggio sul Mincio, *It.*, prov. Verona (1158)
179, 15.
Valentinus (*c.* *XIV*), ep. Prag. (1181) 264, 20.
Walterius (*sp.* *XIII*) curialis servus (1115) 399, 15.
(1186) 432, 30.
Walterowo, Walterowa, Waltherowo, Walterovo
(*sp.* *XIII*); *Valteřovice* quondam villa monii.
Cladrub. (1115) 399, 15. (1183) 422, 10. (1186)
432, 15, 25. 435, 1, 20.
Walto (*c.*) vicarius (903/906) 34, 20.
Waltsahs, Waltsassen, Waltsaxen, Waltsahsensis,
Waltsassensis, Walthsesensis (*or.*) ecclesia s. Ma-
rię; *Waldsassen*, *Bav.*, *Rgb.* *Oberpfalz*, *distr.*
Tirschenreuth; monium ord. Cist. (cc. 1142)
156, 15. (1159) 192, 20. (1165) 205, 1. 206, 1.
(1181) 264, 5. (1184/5) 275, 35. (1185) 276, 20.
(1194) 311, 20. (1196) 320, 1. (1195/7) 322, 10.
Abb.: Daniel (1169/94); Gerlacvs (1142 sq.).
Fratres (1195/7) 321, 30.
Walum (*or.*) can. [eccl. Prag. aut. Wissegard.]
(1180/82) 266, 10.
Valwen (1132) 127, 10. Cf. Flāvi.
Walzta (*or.*); *Valša*; testis (1183) 271, 20.
Wampaldi (*c.*), villa in comitatu Koceli (861) 6, 21.
Vana *v.* Vaua.
Waninc, testis, (847) 3, 30.
Vargosci (*or.*) *locat.*; *Varhošt*, *g.* *Haslicht*, *d. p.*
Olomuc; villa, ubi terra praepositurae s. Wен-
цеzlai (cc. 1131) 120, 5.
Warnarius (*c.*), praevidens ad Lauriacum (805) 1, 15.
Warnerus, prior monii Steinfeld (1153/70) 226, 1.
Wasan (*sp.* *XII*); *Vážany*, *d. p.* *Boskovice*; villa
monii. Lutomisl. (1167) 413, 15.

- Wasconia**, Pippino tribuitur (817) 3, 10.
Vasil v. Vazile.
Vasura (*sp. XII*) ; *Vašura* ; lagenarius eccl. Wissegrad. in villa Sinaz (1088 ?) 376, 10, 20.
Watenici (*sp. XIII*) ; *Vatenice* quondam villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
Vateroue (*or.*) *locat.* ; *Věteřov*, d. p. Kyjov, g. Gaya ; villa, ubi terra eccl. Bracizlauen. (cc. 1131) 122, 10.
Watzlaus, Watzlaus *v.* Wencezlaus.
Vaua, Vana (*sp. XII*) ; *Váva* seu *Váňa* ; piscator eccl. Wissegradensis in villa Nazhoue (1088 ?) 382, 5, 20.
Vaurata (*sp. XII*) ; *Vavrata* ; piscator eccl. Wissegrad. in villa Lobecsi (1088 ?) 378, 5, 15.
Waurik (*sp. XII*) ; *Vavřík* ; faber eccl. Wissegrad. (1088 ?) 385, 15, 20.
Waurik (*sp. XIII*) piscator monii. Cladrub. in villa Liubochwan (1115) 400, 15. (1186) 432, 5.
Vážany v. Wasan.
Vazile (*or.*) *locat.* ; *Vasil* quondam ibi, ubi nunc est *Vasilsko* prope Rudimov, d. p. Uh. Brod, g. *Ung.-Brod* ; villa cum terra eccl. Spitigneve. (cc. 1131) 122, 5.
Wazlaus (*c. XVIII*) frater Friderici ducis Boh. *v.* Wladizlaus qui et Heinricus.
Wbelsce v. Belinensis provincia.
Vbicest (*sp. XII*) ; *Ubičest* ; filia Deucik de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088 ?) 390, 20.
Vbicest (*c. XII*) de familia eccl. Wissegrad. (1100/07) 106, 5.
Vbizlaus, Ubislaus (*or.*) ; *Ubislav* ; de Trebonin, testis (1194) 315, 15.
Vbizlav (*or.*) testis (1197) 331, 5.
Wboleslauzcse v. Bolezlauenensis provincia.
Vbreza (*or.*) ; *U březa*, fortasse *Břest*, d. p. *Kroměříž*, g. *Kremser* ; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 15.
Vcrigouic v. Ucrigouic.
Vdalricus, *VDalricus*, *Vdelricus*, *VDelricus v.* Udalricus.
Vdo (*c. XIV*), Udo II, ep. Citicensis (1144) 142, 25. (1163) 202, 1. *Cf.* Vto.
Vdrascha (*or.*) ; *Dražen*, d. p. *Kralovice* ; villa monii. Plassensis (1193) 309, 1.
Vdrche (*or.*) ; *Údrč*, g. *Udritsch*, d. p. *Žlutice*, g. *Luditz*; Smil de — (1169. 1183).
Vduba (*or.*) ; *Dub*, d. p. *Olomouc*, g. *Olmütz*, villa eccl. Olomuc. (1131) 118, 25.
Webrutz, b. *Vrutice v.* Naurutici.
Wec (*sp. XII*) ; *Věk* ; piscator monii. Lutomisl. Ugradisci (1167) 413, 1.
Vecko (*c. XIII*) capellanus [ducis Boem.] (1187) 289, 20.
Wecek v. Wacek.
Wecel, *Wetcello*, *Wezel*, *Wezel*, *Wezel* (*or.*), *Wezelinus*, *Wezilo*, *Wezlo*, *Wezzel* (*c.*), *Vecelo* (*sp.*) ; *Vecel*.
Wezelinus, Wezelo, Wezilo, Wezlo (*c. XII*) arep. Maguntinus (1085) 90, 15. (1086) 94, 5. 95, 15. (cc. 1088) 97, 25. archicancellarius German. (1086) 95, 5.
Vecelo (*sp. XII*) ep. Holomucensis (1088 ?) 389, 10, 25.
Wetcello, Wezcelo, Wezelo (*or.*), Wezel (*c. XIV*), pincerna regis Boh. (1159) 193, 5. (1160) 196, 20. 198, 20. (1165) 205, 20.
Wecel (*or.*), Wezzel (*c. XIV*), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Wezel (*or.*) venator [ducis Boem.] (1189) 295, 35.
Wecemilus, *Wezemil*, *Vacemil* (*or.*), *Vesemilus* (*sp.*) ; *Vjacemil*, *Věcemil*.
Wecemilus (*or.*) [can. Prag.] (1194) 313, 20.
Vacemil (*sp. XIII*) et frater eius Gredebor, testes tempore ducis Zobezlai I, (1115) 401, 25. († 1186) 434, 10.
Vacemil (*or.*) nob. Mor. (1174) 239, 15.
Vescemilus (*sp. XIII*) de Hobscouiz, testis (1185) 425, 1.
Wezemil (*or.*) filius sororis Martini, testis (1195/7) 323, 10. Frater eius : Lütholig.
Vacemil (*c. XV*), homo monii. Strahov. in villa Vgonenici (1143/8) 161, 15.
Wedgo v. Witek.
Weinhart de Zelkingen, testis donationis Gerbirgae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
Weitziz (*c.*), fortasse *Vojtice*, g. *Wojtitz*, d. p. *Sušice*, g. *Schüttenhofen* ; villa monii Windberg (ante 1174) 269, 10.
Welbina, b. *Lbin v.* Libin.
Welchis, Welkis, Wilkis (*sp. XIII*) ; *Vlkýš*, g. *Wilkischen*, d. p. *Střibro*, g. *Mies* ; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 1. (1186) 427, 5, 15.
Velesouicich (*or.*) *locat.* ; *Velešovice*, g. *Welspitz*, d. p. Kyjov, g. Gaya ; villa, ubi terra eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.
Veligrad (*or.*) ; *Velehrad*, d. p. Uh. *Hradiště*, g. *Ung.-Hradisch* ; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
Veligrad (*or.*) ; *Velehrad* quondam villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
Veliš (*c. XIII*) ; *Veliš* ; castellanus Pragensis (1187) 289, 20. 440, 20.
Veliš villa v. Velusi.
Veliž (*c. XIII*) ; *Veliš*, *domus solitaria prope Kublov* d. p. *Rakovník*, g. *Rakonitz* ; ubi capella s. Joh. Bapt. ad mon. Ostrov spectans (1037/55) 52, 30.
Wellzlaus (*or.*) ; *Velislav* ; filius Petri, testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Welizlaus (*c. XIV*) ; *Velislav* ; testis (1180) 261, 20.
Velizlaus (*or.*) ; filius eius Troian, nob. Boem. (1184) 274, 20.
Velletri (*or.*), a Roma versus merid. et or. (1182) 268, 30. (1183) 269, 1.
Welperschitz, b. *Spřírice v.* Erposiz.
Velpridech, Uelperdeh (*or.*) , *locat.* ; *Velprdy*, villa quondam ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131), 118, 25. terra *praepositurae* s. Wencezlaui (cc. 1131) 120, 1.
Velprideh (*sp. XII*) *locat.* ; *Veltrusy*, d. p. *Slaný* ; villa, ubi custos ecclesiae Boleslav. (1052 ?) 360, 15.
Welstingen (*ed.*) Megingoz de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
Velusi (*c. XVI*), *locat.* ; *Veliš*, d. p. *Jičín* ; villa, ubi patrimonium monii Strahov. (1143/8) 160, 20.
Wencezlaus, *Uacezlaus*, *Vacezlaus*, *Wacezlaus*, *Waizlaus* (*or.*), *Wenceslaus* (*c.*).

- s. Wencezlaus, patronus Boh. (1186) 284, 1. s. Venzelai (*or.*) festivitas (1158) 177, 20. s. Wencezlai reliquiae (1158) 179, 1. (1165) 206, 35. 207 25. 208, 25. s. Wencezlai almi patroni corpus 359, 20. s. Wencezlai sepulcrum 223, 30.
- s. Vencezlai eccl. *v.* Kladsko; Olomuc; Praga. prepositura et castrum *v.* Podiuin.
- Wacezlaus, Uacezlaus (*or.*), Wenceslaus (*c. XVII*), dux Moraviae (cc. 1126) 111, 5. († 1131) 117, 25. († 1160) 196, 1. Patruus eius: Otto II.
- Vacezlau, Wacezlaus, Waizlaus, Watslaus, Watzlaus, Wencezlaus (*or.*), Wenceslaus (*sp. XIII*), dux, frater Udalrici ducis Mor. (1174) 239, 15. fr. Soběslavi II (1177) 245, 25. dux Boh. (1182) 417, 10. patruus Friderici ducis B. (1184) 274, 5, 15. (1186) 282, 10, 25. (1189) 295, 35. et Pre-mizli ducis (1194) 443, 30. Perperam Wratislaus (*or.*) (1177) 245, 35.
- Wenenbach (*ed.*), Adelger de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
- Venetiae; Venezia, opp. It.; (1177) 249, 20. monium. s. Nicolai de Litore (1151) 172, 10 s. Aegidii de Venetiis prior: Ercimbaldus (1181) 262, 1.
- Werblicane, Werbichane, Wirbice (*sp. XIII*); Vrbice, g. Wrbitz, d. p. Střibro, g. Mies; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
- Verden, Verden a. d. Aller, Hannover, Rgb. Stade; ep.: Herimannus (1159).
- Werece (*or.*); fortasse Raitza, d. p. Děčín, g. Tetschen; villa quondam hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20.
- Werlinherus [comes] testis (847) 3, 30.
- Werner (*or.*) testis (1183) 271, 15.
- Wernherus (*c. XII*) economus in Zedlitz (1188) 294, 25.
- W[ernhardus], abb. s. Lamberti (1170) 220, 1.
- Verona (1185) 276, 25. Veronensis comitatus (1158) 180, 1.
- Věrovany *v.* Virouaz.
- Werzovicenses (*c. XVI*) Nedamir et Lutek (1196).
- Wescemilus *v.* Wecemilus.
- Wescu (*or.*); Viska, g. Fiska, capella s. Petri et Pauli pertinens ad Novosedly, g. Nebosedl, d. p. Žlutice, g. Luditz; quondam villa hospitalis s. Joh. Hierosolymitani (1169) 217, 15.
- Westel (*c. XII*) cum filio Matheo, testis (*s. XII ex.*) 331, 25.
- s. Vestine presb. card. Thomas (1145).
- Wetcello *v.* Wecel.
- Weterenuelt, Weterenvelt, Gotefridus de — (1125) 110, 35. (1135) 128, 15. et Regenboto frater eius (1125) 110, 5.
- Věteřov, g. Wěteřau *v.* Vateroue.
- Vetralla, It., prov. Roma, distr. Viterbo (1159) 192, 5.
- Vetuarensis (*sp. X*) episc.: Anno (824/7).
- Wezelco *v.* Wecel.
- Vezduhovicih (*sp. XIII*) locat.; Zduchovice, d. p. Příbram; villa, ubi homines monii Břevnov. (1045) 353, 5.
- Wezel, Wezelinus, Vezelo *v.* Wecel.
- Vezene (*c. XIV*); Věcen; castellanus Bolesilensis (1159) 193, 5.
- Wezilo *v.* Wecel.
- Wezmil *v.* Wecemilus.
- Veztik (*sp. XIII*); Věstik; arator eccl. Wissegrad. in villa Csekouicih (1125/40) 406, 15.
- Wezzel *v.* Wecel.
- Vgercih *v.* Vgrez.
- Vgerzco (*or.*), Vgerczy (*c. XVII*); fortasse Uhersko, d. p. Vysoké Mýto, g. Hohenmauth; villa monii. Gradicensis (1078) 86, 30. (1160) 195, 15.
- Vgezd, N a v g e s d e, N a v i e z d e, Ó g i e z d (*or.*).
- Vgezd Lasanę (*or.*), Ugezd Lasene (*c. XVIII*); fortasse Lašany, d. p. Sternberg; villa monii Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 20.
- Vgezd prahni (*sp. XIII*); fortasse Prašný Újezd, d. p. Hořovice; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10.
- Vgezd (*c. XIV*) in silva Messny fortasse Újezd Vysoký vel eccl. ss. Petri et Pauli apud Stav, d. p. Jičín (1143/8) 160, 15.
- Vgezd, quod Skalika (*c. XV*) dicitur; Čibuz et Velká Skalice, g. Gross-Skalitz, d. p. Hradec Králové, g. Königgrätz; circuitus monii. Strahow. (1143/8) 160, 15.
- Ogiezd (*or.*); Oujezd, g. Auježdl, prope Manětn; predium monii. Plaz (1175) 243, 30.
- Navgesde, Naviezde (*or.*); fortasse Újezd, g. Augiessel, d. p. Ústí n. L., g. Aussig; villa hospit. Hierosolymitani (1186) 282, 5. (1188) 293, 20.
- Vgezdec, locat.: V g e z d c i (*or.*), N a v g e d c i, N a u j e z d c i (*sp.*).
- Navgedci (*sp. XIII*); Oujezd hliněný prope Horáždovice; curia monii Brevnov. (1045) 353, 20.
- Vgezdec (*or.*); Újezdec, g. Auježd, prope Hrotovice, d. p. Mor. Krumlov, g. Mähr.-Kromau; villa eccl. Olomuc. (cc. 1131) (119, 5).
- Vgezdcí (*or.*) locat.; Újezd prope Přerov, g. Prerov; villa eccl. Prerouensis (cc. 1131) 120, 10.
- Vgezdec (*or.*); Újezdec, quondam prope Kvasice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier; villa curiae Cromisirensi adiacens (cc. 1131) (121, 5).
- Vgezdec (*or.*); Újezd, g. Auježd, d. p. Tišnov, g. Tischnowitz; villa eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 5.
- Naujezdci (*sp. XII*); Újezdec, d. p. Litomyšl, g. Leitomischl; predium monii. Lutomisl. (1167) 413, 20.
- Vgo (*c. XII*), nob. Mor. excommunicatus (1145) 146, 25.
- Vgolt (*or.*) testis (1193) 310, 10.
- Vgonenici (*c. XV*); Ouhonice, Úhonice, d. p. Smilov; villa monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
- Vgoscsaz, Vgoscsas *v.* Ugoscas.
- Vgra (*or.*); Uhra; canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
- Vgrez (*sp. XIII*), loc.: Vgercih (*sp. XII*), Vgerich, Ugerich (*sp. XIII*); Úherce, g. Ouřetž, d. p. Louň, g. Laun; villa, ubi terra ecclae. Wissegrad. (1088?) 380, 5, 15. ibd. vinea monii. Cladrub. (1115) 399, 5. (1186) 431, 10, 25.
- Vgricic *v.* Ugricic.
- Vgrin (*sp. XIII*); Uhřin; debitor septem urnarum mellis (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 10, 20.
- Wiarosove (*sp. XIII*) villa quondam hospitalis Jerosolimitani (1185) 424, 5.
- Wibaldus (*c. XIV*), abb. Stabulensis et Corbeiensis (1144) 142, 25. (1149/50) 166, 10. 167, 5.
- Vicain (*sp. XIII*) locus iuxta quem Tynec super Albeam iacet (1183) 418, 25. (1185) 424, 1.

- Wikanie** (*c.*) ; *Vykáň villa in d. p. Český Brod, g. Böhmisch Brod*; 45, 35.
Vicapeh (*or.*) *locat.* ; fortasse *Vyčapy, d. p. Třebíč* ; villa ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Wickerus (*or.*) confrater de conventu Cladrubensi (1197) 331, 5.
Wichardus (*sp. XII*) filius Bor Slavi (1071) 367, 25.
Wicherus (*c. XIV*), ep. Brandenburgensis (1144) 142, 25.
Wicheldorf (*ed.*), Isinrich de — et filius eius Perholdus, testes donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
Wichingus, Vvichingus *v.* Uuichinus.
Wichmannus, Wicmannus (*or.*), ep. Cicensis (1151) 172, 30. arep. Magdeburg. (1152) 174, 1. (1158) 178, 1. (1160) 193, 25. (1165) 203, 10. (1166) 209, 25. (1168) 211, 10. (1171) 229, 10. (1174/5) 243, 1. (1187) 287, 20. (1192) 304, 20. Cognati eius : Theodoricus marchio Lusicensis et Dodo comes de Groiz (1171).
Wichnandus (*or.*) agazo [epi. Prag.] (1184/92) 306, 5.
Wicosve *v.* Wlkozowo.
Vykoviceh (*sp. XII*) *locat.* ; fortasse *Ujkovice, Hejkovice, d. p. Jičín* ; villa, ubi VII manses eccl. Wissegard. (1088?) 374, 15, 20.
Victor IV papa (1160) 193, 25. 197, 15.
Widim (*sp. XIII*) ; *Vidim* quondam villa, ubi homo monii. Cladrub. (1115) 397, 15. (1186) 430, 1.
Wido *v.* Guido.
Widoma (*or.*), Wydoma (*c. XVIII*), vivarium piscium monii Gradic. (1078) 84, 5. (1160) 196, 5.
Wigilinesriet (*ed.*), locus in Bavaria (1100/05) 105, 5.
Wilalm, Wilalmus *v.* Wilhelmus.
Wilcecow, Wilzecow (*or.*) ; *Vlčkov* ; villa quondam monii. Plaz (1180/82) 265, 20.
Wilkis, g. *Wilkischen*, *v.* Welchis.
Wilkischau, b. *Vlkosov*, *v.* Wlkozowo.
Wilkon (*c. XV*) ; *Vlkos* ; homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.
Wilere s. Marie (*ed.*) ; *Marchanei, S. Marienweiler ap. Tirschenreut*, Bav., Oberpfalz. (1135) 128, 20.
Vileša (*c. XVI*) ; *Vileša* ; iudex (cc. 1170) 224, 5.
Wilesa (*or.*) testis (1174/8) 254, 10.
Wilhelmov (*or.*), monium ord. s. Bened., ubi nunc est *Klášter*, g. *Kloster, prope Vilémov*, g. *Wili-mov*, d. p. *Čáslav* ; abb. : Wilhelmus (1160).
Wilhelmus, Wilalm, Willelmus (*or.*), Wilam (*c.*), Willihelmus (*ed.*), Wilal-mus, Willalmus (*sp.*).
Wilhelmus (*or.*), abb. de Wilhelmov (1160) 196, 15.
W(il)helmus (*sp. XII*) II rex Anglorum (1092/6) 391, 20.
Willihelmus comes (853) 4, 25.
Wilalm (*or.*), Wilam, Wilhelmus (*c. XIV*), testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Willalmus, Wilhelmus (*sp. XIII*) donator patri-monii in villa Ratbori (1115) 397, 10. (1186) 429, 10, 25.
Wilhelmus (*sp. XIV*) dictus de Pulin, fundator monii. Kounicensis (1173) 416, 10. Uxor eius : Sophia ; filius : Zwathozlaus.
Wilhelmus (*or.*) ; filius eius : Hermannus Willamowiz (1183 sq.).
- Willelmus (*or.*) filius Grosnete (1186) 282, 1. Frater eius : Olricus.
Willelmus (*or.*) de Godoviz, testis (1184/92) 306, 5.
Wilalmus (*sp. XIV*) venator curie (1195) 446, 1.
Wilhelmus (*or.*) Usiz [= filius Už] testis (1195/7) 323, 5.
Wilhering, *Austr. Sup.*, d. p. *Linz*, monium. ord. Praem. (1187) 287, 10.
Willalmus, Willelmus *v.* Wilhelmus.
Willamowiz (*or.*) = Wilhelm filius, Hermannus (1195/7).
Willehardus (*sp. XII*) frater Winteri militis, testis (1146) 409, 30. Filius eius : Winther (1180/2).
Willart (*sp. XIII*) donator villae vgezd prahni (1115) 401, 10.
Willigisus *v.* Uwilligisus.
Willihelmus *v.* Wilhelmus.
Vilungen (*ed.*), Ulricus de —, testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 10.
Wilzecow *v.* Wilcecown.
Vimika (*or.*) ; *Vymyka* ; testis (1189) 297, 25.
Wina *v.* Venna.
Vinarec (*c. XVI*), *Vinařce, Vinařice, d. p. Louny, g. Laun*, Vsebor de — (cc. 1170).
Wincenburch (*c. XII*) in Saxonie ; *Winzenburg ab Gandersheim versus sept. et occid.* ; Hermannus, comes de — (1151) 173, 1.
Vincentius (*c. XVI*), canonicus Prag. (cc. 1170) 224, 1.
Windberg, Bav., Rgb. Niederbayern, distr. Bogen, monium ord. Praem. (1142) 134, 15. (1183) 269, 1.
Windeberge (*c. XIV*), *Windberg ap. Helfenberg* in Austr. Sup. (cc. 1130) 115, 20. (1142) 135, 25. Eppo de — (1108) 106, 5. (1113) 107, 10.
Vinna, Wina, Navinnei (*sp. XIII*) ; *Vinná, g. Winney, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz* ; villa monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5. vinea ibd. (1186) 432, 5. 435, 25.
Vinori, *Vinoř v. Uinar*.
Winter (*sp. XII*) miles, testis (1146) 409, 30.
Winther (*or.*) filius Wilhardi, testis (1180/82) 266, 20.
Winther (*c. XIV*) ; filii eius : Lutolphus et Heinricus (1196).
Wirbcsaz (*c. XII*), *Wirbcasz* (*sp. XII*) *locat.* ; *Vrbčany, d. p. Kolín* (1130) 113, 15. villa, ubi terra ecclae. Wissegard. (1088?) 376, 15, 20. ibd. aratrum decani Wissegard. (1130) 113, 15.
Wirkice *v.* Werbichane.
Wirkne (*c. XV*) *locat.* ; *Vrbno u Lesù, g. Wrbo*, d. p. *Louny, g. Laun* ; villa, ubi arator et VI terrae monii. Strahov. (1143/8) 161, 10.
Wircebburgensis *v.* Wirziburh.
Wirdinensis (*c. XII*), *de Verdun-sur-Meuse, Franc., dep. Meuse*, episc.: Theodericus (1086) 94, 5.
Virouaz (*or.*) *locat.* ; *Věrovany, d. p. Přerov, g. Prerau*, villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 118, 25.
Wirseuic, loc. : Wirseuicih (*c. XII*), Wrsouicih, Wrsovicih (*sp. XII*) ; *Vršovice prope Pragam* ; villa, ubi terra ecclae Wissegard. (1088?) 377, 10, 20. ibd. aratrum decani Wissegadensis (1130) 113, 15. et terra capellae s. Mariae Magd. (1130) 114, 25.

Wirziburh, Heripolis (*c. XII*) ; *Würzburg*, *Bav.*, civitas (1151) 172, 30. (1153/8) 188, 25. (1168) 211, 20. (1194) 311, 20, 25. prefectus urbis : Popo (1151) 173, 1. *Wirceburgensis* episcopatus (1168) 211, 20. *Wirceburgensis*, *Heripolensis* eps. : Embricho (1144) ; Gebhardus (1151).

Wiske v. Wisec.

Wisegradensis v. Wisegrad.

Viscoue (*or.*) locat. ; *Vyškov*, *g. Wischau* ; villa, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.

Wisec (*or.*), *Wiske* (*c. XVIII*) ; *Višek* ; testis (1183) 270, 25. (1193) 310, 10. (1194) 313, 20. Cf. *Wissa*, *Wizha*.

Wisegrad (*c. XII*), *Wissegrada* (*sp. XII*) ; *Vyšehrad*, civitas (1070) 366, 30. (1088?) 373, 10, 25. (1130) 113, 5. (1183) 418, 25. (1185) 423, 35.

Wissegradensis, *Wissengradensis* (*or.*) castellana n u s, prefectus : Budiloy (1177) ; Bznata (1167) ; Heinricus (1160) ; Ratibor (1187). suburbium, ubi pomerium et servi ecclae. *Wissegradensis* (1130) 114, 20.

Wisegradensis, *Wissegr.* (*or.*) ecclesia, monasterium (1070) 366, 30. (1074) 72, 25. ss. Petri et Pauli sanctique Clementis (1088?) 373, 10, 25. (1130) 112, 25. 114, 1. (1125/40) 405, 25. (1144) 139, 5. (1178) 252, 10. 253, 25. (1185) 279, 15. specialiter iuris ducis Boemie est (1187) 288, 30. 439, 20. censualis est ecclae. Romanae (1197) 327, 20. census de ipsa Romano pontifici persolvendus (1088?) 367, 1. 388, 10, 25. (1125/40) 405, 30. (1144) 139, 15.

Wisegradensis, *Wisegradensis*, *Wisigradensis*, *Wissegradensis*, *Wissigradensis* (*or.*), *Wissigradensis* (*c. XIV*), *Wissehradensis* (*c. XVIII*) eccle. prepositus, presbyter, diaconus, subdiac. (1070) 367, 5. prepositi (1130) 112, 30. 114, 5. (1187) 289, 5. Alexander (1144) ; Benedictus (1088?) ; Boguzlau (1146/8) ; Florianus (1183 sq.) Gervasius (1158 sq.) ; Henricus (1181) ; Hugo (1143) ; Johannes (1130) ; Sifridus (1194) ; Stizlaus (1195).

Wissegradense (*or.*) capitulum, capitolium, *Wissehradensis* (*c. XVIII*) chorus (1187) 252, 30. (1183) 270, 20. (1185) 278, 20, 25.

Wissegradensis decanus, cui cura fratrum regenda est (1130) 112, 35. 113, 15. Damianus (1146/8) ; Magnus (1177). custos armarii (1130) <114, 15>. custodia (1130) 114, 20. canonici, fratres (1100/07) 105, 30. 106, 1. (1177) 246, 1. (1180/82) 266, 1. (1185) 278, 5. 279, 5. (1187) 289, 5. 440, 10. (1197) 327, 15. Adalbertus (1185) ; Alexander (1180/82 sq.) ; Alexius? (1180/82 sq.) ; Burchardus magister (1185) ; Heinricus (1143) ; Mutar (1185) ; Podiua (1165 sq.) ; Theodericus (1180/2). capella s. Clementis de Opis (1088?) 374, 5, 20. capella b. Marie Magdalene (1130) 114, 25.

Vyšehořovice v. Wissegoreuiric.

Visemila (*sp. XII*) ; *Višemila* ; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088?) <390, 15>.

Wisigradensis v. Wisegrad.

Vysoká n. L., *g. Wysoka a. d. Elbe v. Uizocā*.

Wissa (*or.*) ; *Viša* ; frater Ottonis capellani et Marquardi testis (1189) 296, 1. *V.* et. *Wizha*.

Wissegoreuiric (*or.*) ; *Vyšehořovice*, *d. p. Český Brod*, *g. Böhm.-Brod* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1178) 252, 20.

Wissegrad, *Wissegrada*, *Wissegradensis* v. *Wisegrad*.

Wissemerus (*or.*) ; *Višemir* ; canonicus [ecclae. Prag.] (1180/82) 266, 5.

Vissera (*sp. XII*), *Wissera* (*XIII*) ; *Višera?* ; vinitor eccl. Wissegrad. in villa Sitinich (1088?) 374, 1, 15.

Wisseta (*or.*) ; *Višeta* ; filius eius Albertus (1186).

Vit v. Vitus.

Vitalis (*or.*) [can. Prag.] (1194) 313, 20. 314, 30.

Vitasa (*sp. XII*) ; *Vitaša* ; filius Gormusae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Znojicici (1052?) 360, 15.

Witek, *Vitek*, *Vitec*, *Vitco*, *Vitko*, *Witco*, *Witego*, *Witigo*, *Witcho*, *Wedgo* (*or.*) ; *Widigo*, *Withec* (*c.*) ; *Wittekk* (*sp.*) ; *Vitek*.

Witek, *Witko* (*sp. XIV*) archidiaconus Sattensis (1195) 445, 35. 446, 20.

Witek (*sp. XIV*) testis (1100/07) 393, 15.

Witek, *Vitco*, *Vitko*, *Witco* (*or.*), dapifer [regis Boh.], (1169) 218, 1. 219, 5. dapifer ducis (1175) 244, 10. (1177) 246, 1.

Vitco (*or.*) castellanus de Kladsko (1177) 247, 25.

Witcho (*or.*) castellanus de Prahen (1184) 274, 20.

Witego (*or.*) de Purschitz (1184/5) 276, 15.

Vitek (*c. XIV*) comes (1185) 278, 30. 279, 5.

Witigo (*or.*) subcamerarius [ducis Boem.] (1195/7) 323, 5.

Vitco (*c. XVI*) de villa Bikkos (cc. 1170) <224, 15>.

Vitec, *Vitek*, *Vitco*, *Wedgo* (*or.*), *Witigo* (*c. XIII*), *Widigo* (*c. XIV*), *Withec* (*c. XVIII*) ; [nobilis Bohem.], testis (1175/8) 251, 10. (1181) 265, 1. (1183) 270, 20. (1185) 280, 10. (cc. 1188) 290, 25. (1188) 294, 1. (1192) 306, 35. 307, 5.

Witigo, *Wittekk* (*sp. XIII*), *Witek* (*sp. XIV*), testis (1183) 422, 25. (1178/89) 443, 5. (1195) 445, 35.

Vitko (*or.*) [nob. Boh.] testis (1189) 297, 20. Nepos eius : Cezema (1189).

Vitco (*or.*) filius Vitconis [nob. Boh.] (1197) 325, 1.

Witelinesbach, *Wittelsbach* ; Otto V, palatinus comes de — (1144) 142, 25. Otto VI minor palatinus de — (1179) 259, 15.

Viterbium, *Biterbium* (*or.*) ; *Viterbo* opp. *It. a Roma* versus septentr. et occid. ; (1145) 146, 1. 147, 1. (1146) 148, 25. 149, 20. 150, 30.

Withec v. *Witek*.

Withra (*c. XIII*) ; *Weitra*, *b. Vitoraz* ; pars terrae Boh. adiacens Austriae (1185) 280, 5.

Witigo v. *Witek*.

Witin, *Wettin a. d. Saale* ab Halle versus septentr. et occid. ; Conradus marchio de — (1144 sq.).

Vitizlaus, *Vytislaus* (*c. XIV*) ; *Vitislav* ; testis (1180) 261, 20.

Witla (*or.*) testis (1193) 309, 10.

Witoldus (*ed.*) de Turdelingen (1125) 110, 10.

Witon (*or.*) ; *Vitoň* ; testis (1180/82) 267, 1.

Vitonicih (*or.*) locat. ; *Vitonice*, *d. p. Prostějov*, *g. Prossnitz* ; villa, ubi terra praepositurae s. Wencezlai (cc. 1131) 120, 5.

Witouic, Wittovic (*or.*), *Vitovic*, [= filius Viti] Isdata (1183).
Wittek v. Witek.
Vitus (*c. XVIII*), abb. Sazaviensis (1078) 85, 10, 87, 1.
Vit (*or.*) testis (1197) 331, 5.
Vit (*sp. XII*) sutor ecclesiae Wissegard. (1088?) 385, 10, 20.
Wiwca (*sp. XII*) vinitor eccl. Wissegard. in villa Potliscimi (1088?) 379, 1, 15.
Wizha (*c. XVIII*); *Viša*; testis (1185) 277, 20.
Vlacciz (*or.*); *Vlačice* (?); villa Groznatae Crispī (1189) 296, 30.
Vlad (*or.*) miles epi. Prag. (1177) 247, 35.
Wladezlaus, *v.* Wladizlaus.
Wladimirus, Ladimir (*or.*), Vladimir (*c. XVII*) dux de Holomuc (1183) 420, 5, 20. dux Morauię (1190) 301, 1. princeps Olomucensis (1195) 318, 5. 445, 30. (1196) 319, 5. (1197) 324, 30. Frater eius: Brecizlaus (1183 sq.). Soror: Evfemia (1195).
Wladinich (*or.*) locat.; *Vladynice*, villa quondam, ubi terra eccl. Olomuc. (cc. 1131) 119, 1.
Wladizlauici, Wladislauici, Wladizlawici; *locat.*: Wladizlawicih (*sp. XIII*); villa monii. Cladrub. quondam prope Sezemice, *d. p.* Mnichovo Hradiště, *g.* Münchengrätz; (1115) 396, 5. (1186) 427, 5, 15.
Wladizlaus (*or.*), Vladislaus, Wladislaus (*sp. XIII*) I dux Boemie (1115) 394, 15. frater Zobezlai I ducis († 1125/40) 405, 25. pater Wladizlai II ducis [I regis] Boem. († 1169) 217, 10. avus Friderici ducis († 1183) 422, 5. († 1186) 426, 5, 25. († 1178/89) 442, 30.
Wladizlau, Wladizlaus, Wadizlaus (*or.*), filius Zobezlai I ducis Boh. (1146/8) 163, 20. 165, 5. (1165) 205, 15.
Wladizlaus, Wadizlaus, Wladislaus, Wladizlav, Ladezlaus, Ladizlaus (*or.*), Wadezlaws, Wladezlaus, Wlatizlaus, Latizlaus (*c.*) nepos Wratislay, II dux Boem. (1142) 134, 5. (1143) 137, 15, 20. (1144) 142, 1. (1145) 145, 10. 146, 15, 30. (1146) 149, 1, 10. 150, 1. „rex Boemorum“ 408, 35. dux Boem. (1147) 151, 30. (1142/8) 156, 5, 15. (1143/8) 159, 25. 160, 15, 25. (1146/8) 162, 10. 164, 10. (cc. 1150) 170, 5. (1152) 173, 25. 410, 20. 411, 5. (1156) 174, 20. (1157) 175, 10, 20. (1148/58) 176, 10. (1158) 177, 10 sq. I rex Boemorum (1158) 179, 5—25. 180, 25. (1159) 192, 15. „secundus rex Boemorum“ (1160) 194, 30. Boem. rex. 198, 1, 25. (1163) 202, 5. (1165) 203, 1, 10. „secundus rex Boemor.“ 204, 30. rex Boemorum 207, 5, 20. 208, 1, 20. 209, 5. „Boem. rex secundus“ (1167) 412, 1. rex 413, 5, 10. 414, 5, 15. 415, 5, 10. (1158/69) 215, 1. (1169) 216, 20. 218, 20. 219, 1. (1170) 220, 10. 223, 25. (1158/70) 225, 20. (1171) 228, 10. 229, 15. (1172) 232, 1—10. (1158/73) 237, 20. Memoratur: (1181) 264, 5. (1182) 268, 15. 269, 5, 10. (1183) 418, 10. 422, 5. (1185) 423, 25. (1186) 284, 5. 426, 10, 25. 434, 1, 20. (cc. 1188) 290, 25. Frater eius: (1158/73) 237, 25. Henricus (1159 sq.); Theobaldus (1145 sq.). Coniux: Gertrudis (1146); Judita (1158). Filii: (1158/73) 237, 20. Adalbertus arep. Salzb. (1169 sq.); Fridericus (1159 sq.); Premisl (1179); Wladizlaus Henricus (1183); Zuatopluc (1165 sq.). Cognati eius: Michael (1143/8 sq.); Wratzlaus (1169).

Wladizlaus, Wadizlaus (*or.*), Wadislaus (*c. XII*); Wazlaus (*c. XVIII*), qui et Heinricus, frater Friderici ducis Boem. (1183) 270, 20. (1187) 289, 20. 440, 15. marchio Morauię 301, 30. (1192) 307, 30. cognatus Henrici epi. Prag. (1193) 305, 10. dux (1194) 313, 20. fr. Henrici ducis et epi. (1197) 324, 30. dux Boemor. 331, 10. Wladizlawici, Wladizlawich *v.* Wladizlauici. **Wladota** (*c. XIII*) cum filiis, testis (1125/40) 130, 10. **Vlah**, Wlah (*or.*); *Vlach*; donator terrae in villa Dolany (s. XII ex.) 〈59, 35〉. 〈60, 1〉. 365, 10. **Vlastibor** (*or.*) nob. Mor. (1174) 239, 15. Lastibor (*c. XVIII*), *Vlastibor*, testis (1183) 270, 25. **Vlastica** (*sp. XIII*) de familia eccl. Wissegard. (1125/40) 406, 25. Wlatizlaus *v.* Wladizlaus. **Wlast** (*c. XIV*); *Vlast*; testis (1196) 320, 20. **Wlastis** (*or.*); *Vlastiš*; testis (1197) 331, 5. **Wlk** (*sp. XII*); *Vlk*; campanarius eccl. Wissegard. Naletni (1088?) 383, 10, 20. **Vlkýš**, *g.* Wilkischen *v.* Welchis. **Vlkonin** *v.* Nauulconine. **Wlkozowo**, Wicosve (*sp. XIII*); *Vlkov*, *g.* Wilkischen, *d. p.* Kralovice; villa monii. Cladrub. (1186) 〈434, 5〉. **Vldericus**, Vldericus *v.* Udalricus. **Wlenclich** (*sp. XIII*); *Staré Mlynce*, *g.* Alt-Lenzel, *d. p.* Litoměřice, *g.* Leitmeritz; villa monii. Břevnov (993) 349, 5. *V.* *et.*: Mlinoha. **Wlfkerus** *v.* Wolferus. **Wlican** (*sp. XII*); *Vlkan*; homo ecclesiae Boleslav. in villa Lusas (1052?) 360, 15. **Vlcek** (*c. XIV*); *Vlček*; subcamerarius (1185) 279, 10. **Wlikoua** (*sp. XII*); fortasse *Vlkava prope Nymburk*; villa, ubi tributarii mellis ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 5. **Vlipi** (*or.*); *U lípy*, villa quondam monii. Gradicensis in Bohemia sita (1160) 195, 15. **Vlricus**, Wlricus *v.* Udalricus. **Vlsthene** (*c. XIV*) fortasse *Lštěni*, *g.* Elschtin, *d. p.* Horšuv Týn, *g.* Bischofstein; villa monii Ossek (1196) 320, 10. **Wltava**, Wltawa, Wultava (*sp. XIII*), Wultha (*ed.*); *Vltava*, *g.* die Moldau, fl. Boem. (993) 348, 15, 20. (1045) 355, 30. (1113) 107, 10. (1115) 397, 5. (1186) 429, 10, 25. Wltauensis (*sp. XII*) provincia (1088?) 386, 10, 20. **Vmztnici** (s. XIII), villa monii Lucensis (s. XIII in.) 301, 30. **Vnatici** (*or.*), Uneticzi (*c. XVIII*), Uneticzy (*c. XVII*), fortasse *Unětice*, quondam prope Bučovice, *d. p.* Vyškov, *g.* Wischau, villa monii. Gradicensis (1078) 〈84, 1〉. (1126) 〈111, 15〉. (1160) 196, 1. **Vnchice** (*or.*); *Hunčice*, *g.* Hundschitz, *d. p.* Střibro, *g.* Mies; villa monii Teplensis (1197) 326, 10. **Vneradici** (*or.*); *Uněradice*, quondam villa eccl. Spitigneu. (cc. 1131) 122, 5. **Vnetich**, Vnetych, Wnetic (*c. XIII*); *Ounětice*, *d. p.* Smichov; villa (1125/40) 130, 20. ecclesia 130, 1 sq., cuius canonici Ras et Bezded. — Vneticenses canonici (1125/40) 131, 10. **Vngaria**, Vngari *v.* Ungaria.

- Vnil *v.* Unil.
 Voburch *v.* Vohenburch.
Woc (*or.*) ; *Vok* ; prefectus de Budisin (1175) 244, 10.
 Wocco (*c.* XIV) ; *Vok* ; testis (1180) 261, 20.
 Wocco (*c.* XIV) testis (1181) 265, 1.
 Wocco ; filius eius : Zbrazlaus miles (1180) 261, 10.
Wocilindorf (*ed.*) , Arinwicus de —, testis donatio-
nis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
Woderadeh (*sp. XII*) ; *Voděrady*, *d. p.* *Kolín* ;
villa ubi terra eccl. Wissegard. (1088?) 375,
15, 25.
Wodochoty (*c.*) ; *Vodochody*, *d. p.* *Roudnice*, *g.*
Raudnitz ; (1000) 47, 30.
Vogitisawa (*ed.*) , *Voitsau*, praedium monii. Gott-
wicensis (cc. 1124) 109, 20.
Vohenburch (*c.* XIII), Voburch (*c.* XIV), Vohen-
burch (*ed.*) ; *Vohburg*, *Bav.*, ab Ingolstadt versus
or. ; Dietpaldus II marchio de — (1125 sq.).
Riwinus de Voheburch (1125) 110, 5.
Voyacsa (*sp. XII*) ; *Vojata?* ; ministerialis eccl.
Wissegard. (1088?) (378, 10, 15).
Voykouici (*sp. XII*), Woykouici (*sp. XIII*) ; *Voj-
kovice*, *d. p.* *Slaný*, *g.* *Schlanc* ; villa eccl. Wisse-
grad. (1088?) 374, 5, 20.
Voycouiclh (*or.*) *locat.* ; *Bojkovice*, *g.* *Wojkowitz*,
d. p. *Hustopeč*, *g.* *Auspitz* ; villa, ubi terra
eccl. Brennensis (cc. 1131) 123, 1.
Voina (*or.*) ; *Vojna* ; can. eccl. Olomuc. (1174)
239, 10.
 Woirzan *v.* Wrscan.
 Voyslav *v.* Woizlaus.
Woita (*or.*) ; *Vojta* ; testis (1193) 310, 10.
Woizlaus, Woyzlaus, Woyzlavs (*or.*) ; *Vojslav* ;
agaso regis Boh. (1160) 196, 20. 198, 20. (1165)
205, 20.
 Woyzlaus (*c.* XVI) camerarius regis Boem. († 1170)
223, 25. Filius : eius Cazta.
 Voyslav (*or.*) testis (1174/8) 254, 10.
Vojtice, *g.* *Wojtitz* *v.* Weitziz.
Wolezlawin (*sp. XIII*) ; *Veleslavín*, *d. p.* *Smichov* ;
villa monii. Brevnov. (993) 348, 5.
s. Wolfkangi, epi. Ratisbonensis, corpus (1052)
52, 15.
Wolfgerus ep. Pataviensis (1194) 316, 10.
 Wlfker (*c.*), nobilis in comitatu Arbonis (903/906)
34, 25.
 Wlfkerus (*or.*) de Godoviz, testis (1184/92) 306, 5.
Wolfram de Taeskingen (1125) 110, 10. Frater eius:
Cunradus.
 Wolfregi testis (847) 3, 30.
Wolis (*or.*) ; *Voliš* ; cancellarius provintię Olomuc.
(1169) 219, 10.
Volisovice (*sp. XIII*) ; *Volšov*, *d. p.* *Sušice*, *g.*
Schüttenhofen ; villa monii Brevnov. (1045)
353, 20.
 Volmar de Wurmrisne, testis (1125) 110, 5.
Volta, *It.*, prov. Mantova (1158) 179, 15.
Wonetitz, *b.* *Bonétice*, *v.* Bonatici.
 Worywoy *v.* Boriwoy.
Wormatia, Wormacia ; *g.* *Worms*, *Hessen*, *prov.*
Rheinhessen ; (1165) 204, 10. (1173) 236, 20, 30.
Epi. : [Anno] (976) 40, 30 ; Bucco (1144) ;
Conradus (1151) ; Hildibaldus (991).
Wormatiensis clerus (1165) 204, 5.
Öttau, *b.* *Bitov* *v.* Betow.
- Woz** (*sp. XII*) burgwardus ecclae. Misnensis (1071)
367, 25.
Vplewi (*or.*) ; *Pleva* quondam a *Dražen*, *d. p.*
Kralovice, *versus merid.* ; villa monii Plassensis
(1193) 309, 1.
 Wpolome *v.* Napolomy.
Wrac (*sp. XII*) ; *Vrat?* ; pistor, homo eccl. Bo-
leslav. (1052?) 360, 1.
Wracen ep. Moraviae [saec. X ex.] 40, 30.
Wracouici, Wracovici, Wrakowici (*sp. XIII*) ;
fortasse *Vražovice*, *d. p.* *Vysoké Mýto*, *g.* *Ho-
henmauth* ; villa, ubi homo monii. Cladrub.
(1115) 396, 15. (1186) 428, 10—20.
Vrané *v.* Nawranem.
Wranow (*sp. XIII*) ; *Vranov*, *g.* *Frohnau*, *d. p.*
Falknov, *g.* *Falkenau* ; villa hospit. Jerosolimi-
tani (1183) 419, 1.
Vranowiz, *loc.* : Branowicich, Wranouicih, Wra-
novicich (*sp. XIII*) ; *Vranovice*, *d. p.* *Plzeň* ;
dimidia villa monii. Cladrub. (1115) 400, 5.
homines monii. Cladrub. ibd. (1115) 398, 20.
(1186) 431, 1, 20.
Vrascov (*c.* XII) ; *Vražkov*, *d. p.* *Roudnice*, *g.*
Raudnitz ; villa eccl. Wissegard. (1100/07) 105, 30.
Vrasni (*sp. XII*) ; *Vražný*, *d. p.* *Kralovice* ; villa
monii. Plass. (1146) 409, 5.
Vraten *v.* Wratne.
Wratena (*c.* XII) de familia eccl. Wissegard.
(1100/07) 106, 5.
Wratis (*or.*) ; *Vratiš* ; possessor terrae in Wisse-
goreuiric (1178) 252, 20.
Wratislaus *v.* Wratzlaus.
Wratiwoyowiclh, Wratwoiwici, Wratworici (*sp.*
XIII) ; *Vrativojovice* ; quondam villa monii.
Cladrub. (1186) 435, 1, 25.
Wratizir (*sp. XII*) ; *Vratížir* ; pistor eccl. Wisse-
grad. (1088?) 385, 20. 386, 1.
Wratzlau, Wratzlav, *loc.* : Uratizlau (*sp. XII*)
castrum ; *Vratislav* quondam arx provincialis
prope *Vraclav*, *d. p.* *Vys. Mýto*, *g.* *Hohenmauth* ;
(1073) 370, 15. (1088?) 375, 10, 25.
Wratzlaus (*or.*), Wratzlaus (*c.* XIII), Wratzlaus
(*c.* XV), Wrotczlau, Wrotezlauf (*sp. XII*) 11
dux Boemiorum (1070) 366, 20. (1071) 367, 25.
368, 1. (1073) 62, 10. 63. 67, 15. 368, 40. 371, 1.
(1074) 68, 30. 69, 20. 72, 15. 73, 15. 75, 1 sq.
76, 5. (1075) 80, 5. (1077) 82, 1. (1078) 85, 10.
86, 1. (1080) 87, 15. (1081) 89, 10. (1061/85)
89, 30. I rex Boem. et Boloniorum
(1085) 90, 30. 91, 35. (1086) 94, 5, 20. (1087)
96, 1, 30. (cc. 1088) 97, 25. „princeps et mo-
narcha Boemorum“ 372, 20, 35. rex (1085/89)
98, 30. (1090) 99, 20. 100, 25. (cc. 1090/91) 101, 20.
(cc. 1085/92) 103, 1, 25. († 1092) 104, 20. († 1130)
112, 25. († 1125/40) 405, 25. († 1160) 195, 5, 15.
(† 1174/8) 256, 15. Filii eius : [Boleslaus dux
Olomuc.] (1090) 99, 30. 100, 30. Bretizlaus II
dux. Boem. ; Sobezlaus I dux (1130). Fratres :
Conradus (1073 sq.) ; Otto (1073). Nepos : Fre-
dericus (1075).
 Wratzlaus filius Brecizlai I ducis (post 1037)
51, 5.
 Wratzlaus (*or.*), Wratzlaus (*c.* XII), Moraviensis
[Brunnensis] dux (1143) 137, 25. (1145) 146, 25.
(1146) 148, 10. (1146/8) 163, 1.
 Wratzlaus (*or.*), cognatus Vladizlai I regis Boh.,
(† 1169) 217, 10.

- Wratizlaus (*c. XIV*) filius Friderici ducis Boh. († 1180) 261, 5.
 Wratizlaus (*or.*) frater Odalrici et Sobezlai II ducis B. (1177) *v.* Wencezlaus.
- Wratizlav urbs Poloniis reddita (1054) 177, 35.
 Wratizlav castrum Boh. *v.* Wratizlau.
- Wratne (*c. XII*) *locat.*; *Vratno, Vraten*; civitas Boem. (1130) 113, 5.
Vražkov *v.* Vrascov.
- Vrazec (*or.*); *Vražek*; de Salusa, camerarius (1186) 284, 20.
Vražný *v.* Vrasni.
- Vrbčany* *v.* Wirbcsaz.
- Vrbno u Lesů*, *g. Wrbo* *v.* Wirbne.
- Wrcka (*sp. XII*); *Vrtěk?*; ministerialis eccl. Wissegard. in Kamene moste (1088?) 378, 10, 15.
- Wrezouicci (*or.*), Wrzesovicci (*c. XVIII*), Wrzesovicze (*c. XVII*); *Březovice vel Břesovice*, *d. p. Prostějov*, *g. Prossnitz*; villa monii. Gradicensis (1078) ⟨84, 1⟩. (1126) ⟨111, 15⟩. (1160) 196, 5.
- Vrgrueb (*c. XIII*), Urgruch (*ed.*), Obergrub, terminus inter Boemiam et Austriam (1179) 259, 5.
 Wrotczlau, Wrotezlau *v.* Wratizlaus.
- Wrscan, Woirzan (*or.*); *Vrčany*, *g. Wrčen*, *d. p. Přestice*; Otto de — (1189 sq.).
 Wrsouicich, Wrosvicich *v.* Wirseuic.
- Vrutice*, *g. Webrutz* *v.* Naurutici.
- Wrzesovicze, Wrzesovici *v.* Wrezouicci.
- Wsan (*c. XV*); *Všan*; servus in curia Radunice (1143/8) 161, 1.
- Wsanicich, Wsanicich (*sp. XIII*) *locat.*; *Všenice*, *d. p. Plzeň*, *g. Pilsen*, aut *Uševice*, *g. Auschowitz*, *d. p. Teplá*; villa monii. Cladrub. (1115) 401, 10. (1186) 433, 15.
- Vscen (*sp. XII*); *Ústěn?*; molendinarius, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Vsebor *v.* Usebor.
- Wsecar, Wsechar, Wskekar, Wssekar (*sp. XIII*); *Všekary*, *g. Schekarschen*, *d. p. Horšov Týn*, *g. Bischofsteinitz*: villa, ubi custodes eccl. Cladrubensis (1115) 395, 1. (1186) 426, 15, 30.
- Vserad (*sp. XII*); *Všerad*; sutor corii, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 1.
- Wsserad (*sp. XII*) homo ecclesiae Boleslav. in villa Kozlech (1052?) 360, 15.
- Wsetycyh (*c. XIII*) *loc.*; *Všetice*, *d. p. Benešov*, *g. Beneschau*; villa monii. Ostrov. (1061/85) 90, 1.
- Wsezlau (*sp. XIV*); *Všeslav*; de Borutov, testis (1173) 417, 1. Frater eius: Jacobus.
- Vsobren (*or.*), Uzobren (*c. XVIII*), Uzobrno (*sp. XII*); *Úsobrn*, *g. Hausbrunn*, *d. p. Mor. Třebová*, *g. Mähr. Trübau*; (1073) 370, 1. ibd. curia monii. Gradic. (1078) 83, 20. (1160) 195, 15.
- Wssekar *v.* Wsecar.
- Wsserad *v.* Vserad.
- Vstin (*or.*), Vstyn (*c. XVII*), Ustyn (*c. XVIII*); *Ústín*, *d. p. Olomouc*, *g. Olmütz*; villa, ubi terra monii. Gradicensis (1078) ⟨83, 25⟩. (1126) ⟨111, 15⟩. (1160) 196, 1.
- Vta (*or.*); *Úta*; testis (1197) 327, 1. *V. et. Vto.*
- Vteh (*c. XV*); *Útěch*; bubulcus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
- Vtehc (*or.*); *Útěk*; testis (1180/82) 266, 25.
- Vtes (*sp. XII*); *Útěš*; campanarius eccl. Wissegard. in villa Tinec (1088?) ⟨381, 1, 15⟩.
- Vtesen (*or.*); *Útěšen*; canonicus eccl. Olomuc. (1174) 239, 10.
- Wtetinscse *v.* Tetinensis provincia.
- Vthelricus *v.* Udalricus.
- Vto, Vtto (*sp. XIII*) comes (1115) 399, 25. († 1186) 433, 1.
- Vto (*sp. XIII*) de Radispona, testis tempore ducis Sobezlai I (1115) 401, 25. († 1186) 434, 10. Cf. Udo.
- Wtraunice (*sp. XII*); *Trávník* quondam sub monte Petrin in suburbio Pragensi (1088?) 385, 5, 20. (1125/40) 406, 5.
- Vulgari, Vulgarorum rex *v.* Bulgari.
- Wultava, Wulta *v.* Wltava.
- Wurmrisne (*ed.*), Volmar de — testis donationis Richzae, ducissae Boh. (1125) 110, 5.
- Vvichingus *v.* Uuichinus.
- Vzagradi, Vzahradky (*sp. XIII*); *Zahrádka*, *g. Sahrat*, *d. p. Teplá*, *g. Tepl*; villa hospitalis Hierosolymitani (1183) 418, 30. (1185) 424, 5.
- Wzasadi, Wzassadi *v.* Zassadee.
- Vzdics (*sp. XII*); *Uždič*; porcarius eccl. Wissegard. in villa Zuinarih (1088?) 382, 1, 15.
- Vzgor (*s. XIII*) silva monii Lucensis ap. villam Gozteradici (1190) 301, 30.
- Vzose (*sp. XIII*), villa quondam monii Raigrad. apud rivulum Cezava sita (1048) 357, 20.
- Vzthi, Vsti, Vzti (*or.*), Na Vzti (*c. XIII*), Navsty super Albiam (*sp. XIII*), Usthi (*sp. XIV*); *Ústí n. L.*, *g. Aussig*; thelonium (993) 349, 10. (cc. 1057) 55, 10. (58, 1). 363, 25. (1186) 281, 10. 282, 1. Yscri (*c. XIII*), Vsti (*sp. XIV*), ubi Gen rusticus ecclae. Lutomericensis (cc. 1057) (57, 10). 364, 30.
- Y vide I.
- Z.
- Zaba (*sp. XII*); *Zaba?*; vinitor monii. Opatouic. in villa Ozicich (1073) 369, 15.
- Zabehlic (*c. XIV*), *locat.* Zabehlicih (*sp. XII*); *Zábenlice*, *d. p. Král. Vinohrady*; villa, ubi terra cum campanariis ecclae. Wissegard. (1088?) 380, 15, 20. (1185) 278, 5, 25. vinea ibd. (1185) 279, 20.
- Zablacaz (*or.*) *locat.*; *Zablažany* quondam in pratis sub Uh. Hradiště, *g. Ung.-Hradisch*; villa eccl. Spitigneuensis (cc. 1131) 122, 1.
- Zabona, Zabon, Cabona (*sp. XIII*); *Žaboná, Čaboná?*; cultor vineae monii. Cladrub. in villa Vgrez (1115) 399, 5, 10. (1186) 431, 10, 25.
- Zabowrzesk *v.* Sabowresk.
- Zabudou (*sp. XIII*); *Zabudov*; rivulus in regione apud Sebranice, *d. p. Boskovice* (1043) 352, 1.
- Zacharias (*c.*), ep. Sebanensis, (900) 29, 30.
- Zachensis *v.* Sazka.
- Zacolnica, Zákolnica, spelunca prope fl. Sázava (cc. 1037) 51, 5.
- Zaczka *v.* Sazka.
- Zadlowiczi, *Zadlovice* *v.* Sadlouici.
- Zadovice *v.* Sadouici.
- Zagnosouicich (*or.*) *locat.*; *Zahnašovice*, *d. p. Hořešov*, *g. Holleschau*; villa, ubi terra eccl. Prerou. (cc. 1131) 120, 10.
- Zagor (*or.*); *Záhoří*; Stibor de — (1193).
- Zagor, Záhoř, comes, testis (saec. XII ex.) (59, 15).

Zahoregewicy (*c. XIII*), *Zahořejovice*, praedium in Boh. monio. Ostrov. datum (1092) 104, 25.
Zahrádka, *g. Sahrat v. Vzagradi*.
Zaiacics, *Zaiecić (or.) ; Zaječice prope Jilové, g. Eulau*; Martinus de — (1194).
Zalecye (*c.*) ; *Zaječí, d. p. Benešov, g. Beneschau*; villa monii. Ostrov. (1000) 47, 30.
Zalasaz (*sp. XII*) *locat.* ; *Zalažany, d. p. Vys. Mýto*, *g. Hohenmauth*; villa, ubi terra monii. Lutomisl. (1167) 413, 10.
Zalezli (*or.*), *locat.* : *Zalezleh (c. XIII)*, *Zalezzleh (sp. XIV)*; *Záležly, g. Salesel, d. p. Litoměřice, g. Leitmeritz*; villa, ubi rusticus ecclae. Lutomeric. (cc. 1057) <57, 15>. 364, 30. villa hospitialis Hierosolymitani (1188) 293, 15.
Zamen (*sp. XII*) ; *Záměn*; vinitior ecclae. Wissegrad. in villa Lubosine (1088?) 380, 1, 15.
Zamrisc (*or.*) ; *Zámrsky, d. p. Hranice, g. Mähr. Weißkirchen*; villa ad curiam Cromesirensim pertinens (cc. 1131) 121, 5.
Zapi (*sp. XII*) ; *Zápy prope Brandýs n. L.* villa ecclae. Boleslav. (1052?) 359, 20.
Zaringen, *Zähringen, Baden, distr. Freiburg*; dux Bertoldus (1162).
Žárovice, *g. Zarowitz v. Sarouici*.
Zasauua (*or.*), *Sážava*, monium. ord. s. Bened. quond. prope Černé Budy, *d. p. Kutná Hora, g. Kuttenberg*. Abb.: Silvester (1160); Vitus (1078).
Zazaua (*or.*); *Sážava*, antiquum fluminis Želivka nomen (1178) 253, 1.
Zazoa (*sp. XIV*); *Sážava*, fl. Boh., qui prope Davle in Moldauiam influit (1045) 355, 15—30.
Zasin, *Zašín?*, testis (saec. XII sex.) <59, 15>.
Zassadee (*or.*), *Zazade, Wzasadi (c. XIII)*, *Zassade, Wzassadi (sp. XIV)*; *Zásada*, quond. villa ecclae. Lutomeric. nunc pars civitatis *Litoměřice, Leitmeritz*; (cc. 1057) 56, 10. 363, 20. 364, 20.
Zatčany v. Satcane.
Zatec, *Zatecz v. Satec*.
Zaton (*c. XIII*) silva monii. Ostrovensis, ubi nunc vicus *Záton*, *g. Ottau, d. p. Krumlov, g. Krumau* (1037/55) 53, 1.
Zátor v. Nazatore.
Zauid (*sp. XII*) ; *Závid*; faber, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 1.
Zauissa, *Zauisa, Sauissa, Zauise, Zawissa, Zawisse; Záviša, Záviše*.
Zauissa (*or.*), *Zawisa (c. XIV)*, testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Zauise (*or.*), *Zauisa (c. XIV)*, castellanus, comes Zedelicensis (1159) 193, 5. 205, 20.
Zauisa, *Zauissa, Zauise, Sauissa (or.), Zawisa (fac.)*, filius Marcuardi (1175) 244, 10. (1177) 246, 5. (1175/8) 251, 10. 254, 10. (1189) 297, 20. Fratres eius: Gauel et Hermannus agazo ducis Bohem.
Zawisse (*or.*) castellanus de Bolezlav (1184) 274, 20.
Zawissa (*c. XIV*). testis (1180) 261, 20.
Zauissa (*or.*) testis (1197) 326, 30.

Zazade v. Zassadee.

Zazane (*or.*), *locat.* : *Zazas (or.) ; Sažany villa quondam oppidulo Kelč (d. p. Hranice) vicina, ad curiam Cromesirensim pertinens (cc. 1131) 121, 5. (121, 10)*.

Zazaua v. Zasauua.
Zazlaw v. Csazlau.
Zazoa v. Zasauua.
Zbecsene (*c. XVIII*), *Becsene (or.) locat. ; Zbečno, d. p. Rakovník, g. Rakonitz*; (1183) 270, 25. (1184) 274, 20.
Zbihnew, *Zbyhneus (c. XIII) ; Zbihněv*; sacerdos atque canonicus s. Mariae (1125/40) 130, 1, 30. parentes eius Bohun et Bozena.
Zbigneu (*sp. XIII*) donator aratri in Camenich (1115) 403, 1. (1186) 434, 15.
Zbil (*sp. XII*) vinitior ecclae. Wissegrad. in villa Sitinicih (1088?) 374, 1, 15.
Zbima v. Sbima.
Zbina (*sp. XII*) filius Caicae cupedynarii, homo eccl. Boleslav. (1052?) 360, 5.
Zbis (*or.*) ; *Zbiš*; testis (1192) 307, 5. (1193) 309, 10. Cf. Zbrz.
Zbyslav v. Sbizlau.
Zbizlav (*or.*) ; *Zbislav*; miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
Zbor v. Sbor.
Zbramir (*or.*) ; *Zbramir*; nob. Mor. (1174) 239, 20.
Zbramir (*or.*) testis (1192) 307, 1. (1194) 313, 20. (1195/7) 323, 5.
Zbratzlau, *Z b r a z l a u s, Z e b r a z l a u s ; Zbraslav*.
Zbratzlau (*or.*), testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Zbratzlaus (*or.*) primas Boemie (1160) 198, 20.
Zbratzlaus (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25, 26.
Zbratzlaus (*c. XIV*) filius Wocconis, miles (1180) 261, 10.
Zebrazlaus (*or.*) de Turic (1194) 315, 10.
Zbratzlaus (*sp. XIV*) filius Zlauebor, testis (1195) 446, 1.
Zbratzlaus (*sp. XIV*) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.
Zbratzlau (*sp. XIV*) ; *Zbraslav, g. Zbraslav, d. p. Vel. Meziřiči, g. Grossmeseritsch*; Gerhardus de —, testis (1173) 417, 1.
Zbratzlav, *Zebrezlauo, Izbratzlau, Izbratzlaw (sp. XIII) ; Zbraslav, g. Königsaal, d. p. Smíchov*; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 15. (1186) 429, 1, 20.
Zbrz (*sp. XII*) [fortasse corrigendum: *Zbiz*] filius Dobratae homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Zbud (*sp. XII*) piscator eccl. Wissegradensis Nagoruyne (1088?) 378, 5, 15.
Izbud (*sp. XIII*), *Zbud*, possessor terrae in villa Hochauicih (1115) 401, 15. (1186) 433, 20.
Zbudo (*c. XIII*); fortasse *Budov*, *g. Budowe, d. p. Ústí n. L.*, *g. Aussig*; villa Georii de Myleuzc (1184) 273, 10.
Zcedlitz v. Sedlce.
Zkor (*sp. XII*) ; *Skor*; filius Mascetae, custos ecclesiae Boleslav. de villa Poztrizin (1052?) 360, 10.
Zkor (*sp. XII*) filius Milon, homo ecclesiae Boleslav. (1052?) 360, 20.
Zkorac (*sp. XII*) ; *Škořák*; bukularius eccl. Wissegrad. (1088?) 385, 10, 20.
Zcramnik (*c.*), *Skramníky, d. p. Český Brod, g. Böhmisch Brod (post 1037)* 51, 10.
Zdata v. Isdata et Sdata.

Zdebor *v.* Sdebor.
 Zdebudice *v.* Sdebudici.
 Zderaz *v.* Praga, eccl. s. Petri.
 Zdeslaus, Zdessaus *v.* Sdezlaus.
 Zdesse (*sp. XII*) ; Zdřš, Zdiš ; cultor vineae monii. Cladrub. (1186) 432, 5.
 Zdezlaus, Zdežlaus *v.* Sdezlaus.
 Zdilut (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.
 Zdislav *v.* Sdezlaus.
 Zdoben (*sp. XI*) lagenarius eccl. Wissegrad. in villa Sinaz (1088 ?) 376, 10, 20.
 Zduhovici, Zduchovice *v.* Vezduhovich.
 Žebletin, g. Žebelitz *v.* Schebletici.
 Zebrazlaus *v.* Zbrazlau.
 Zebrezlauo *v.* Zbrazlav.
 Zebrin (*or.*) ; Šibrina, prope Řičany ; Bertoldus et filii eius Szezema et Herman de — (1197).
 Zechutici (*sp. XII*) ; Sechutice curia araturae prope Hádačka et Výrov, d. p. Kralovice ; quondam villa monii. Plass. (1146) 409, 10. Zechutiz Inferius (*c. XVIII*), Dolní Sechutice, praedium monii. Plassensis (1183) 270, 15.
 Zedelcensis, Zedelze *v.* Sedlec.
 Zedeslaus *v.* Sdezlaus.
 Zedilicensis, Zedlcih *v.* Sedlec.
 Zedlec, Zedlek *v.* Sedlek.
 Zedlesco (*or.*) ; Sedlečko, d. p. Plzeň, g. Pilsen ; praedium Cesc comitis de Zeleznice (1180/82) 265, 25.
 Zedlissie, Zedlichia (*or.*) ; Sedliště Staré, g. Alt-Zedlisch, d. p. Tachov, g. Tachau ; locus (1177) 245, 15.
 Zedliz, Zedlza *v.* Sedlec.
 Zedlze (*c. XIII*) ; Sedlec, g. Žedlze, prope Libochovice, d. p. Roudnice, g. Raudnitz ; villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) <56, 5>.
 Zelan (*sp. XII*) ; Želan ; arator eccl. Boleslav. (1052 ?) 359, 30.
 Želč, g. Želtsch *v.* Selci dole.
 Zelkingen, Weinhart de —, testis donationis Gerbiriae, ducissae Boh. (cc. 1124) 109, 1.
 Zelechouiczy, Zelechowicz *v.* Selechouici.
 Želatice *v.* Selatedici.
 Zeleznice, Zeleznice (*or.*) ; Železnice ; Cesc comes de — (1180/82) 265, 20.
 Želivka *v.* Zazaua.
 Želivo, g. Želivo *v.* Seleu.
 Zemetiz, Zematihc, Zimaticze (*sp. XIII*) ; Zemětice, d. p. Přeštice ; villa, ubi rustici monii. Cladrub. (1115) 398, 10. (1186) 430, 10. 431, 10, 15.
 Zemislaus (*c. XVII*) ; Semislav ; testis (1195) 318, 15.
 Zemislaus (*sp. XIV*) testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.
 Žemižin *v.* Semisnus.
 Žeravice *v.* Sirovici.
 Zerbcih (*or.*) locat. ; Srbce, d. p. Přerov, g. Prerau ; villa, ubi terra eccl. Prerouensis (cc. 1131) 121, 1.
 Zernozechieh (*c. XIII*), Sernossiech (*sp. XIV*) loc. ; Žernoseky Velké, g. Gross-Czernosek ; villa, ubi terra rusticis ecclesiae Lutomeric. (cc. 1057) <57, 10>. 364, 30.
 Žerotin, g. Žerotin *v.* Serotin et Siratine.
 Žes (*sp. XIV*) villa, ubi ecclesia cum iure patronatus ad monium. Cunicz. spectans (1173) 416, 20.

Zesak (*sp. XII*) ; Žežák ; homo eccl. Boleslav. (1052 ?) 359, 30.
 Žestoky *v.* Seztoceh.
 Zettlitz, b. Sedlec *v.* Sedlec.
 Zeuet (*sp. XII*) filius Mezicsae, ministerialis eccl. Wissegrad. (1088 ?) 384, 5.
 Žezamil (*sp. XII*) ; Žežamil ; filius Reunic, tributarius mellis ecclesiae Boleslav. in villa Wlikoua (1052 ?) 360, 5.
 Žezema, Cezeima, Sezeima, Szezema.
 Žezema (*c. XVI*), camerarius regine Boem. (cc. 1170) 224, 5.
 Žezema (*or.*), prefectus, castellanus de Plizen (1175) 244, 5. (1177) 246, 5. Filius eius : Žezema (1175) 244, 10.
 Žezema, Cezema (*or.*) comes de Belina (1177) 247, 20. Filii eius : Groznata et Ernestus (1189).
 Žezema (*facs.*) testis (1175/8) 251, 10.
 Žezema (*or.*) testis (1174/8) 254, 10.
 Žezema (*c. XIII*) pincerna [ducis Boh.] (1187) 289, 20. 440, 20.
 Cezema (*or.*) nepos Vitkonis, testis (1189) 297, 20.
 Žezema, Szezema (*or.*), filius Bertoldi de Zebrin (1197) 325, 1. 326, 30. Frater eius : Herman.
 Žezemici (*sp. XIII*) ; Žezemice, d. p. Mnichovo Hradiště, g. Münchengrätz ; villa monii. Cladrub. (1115) 396, 5. (1186) 427, 5, 15.
 Žeztrogor (*sp. XIII*) ; Žestrohor ; ululator in villa Ghozkov (1115) 399, 1. (1186) 431, 25.
 Žhov *v.* Nazhoue.
 Žikac (*c. XIII*) ; Žichák ; faber ecclesiae Lutomeric. in villa Hotetoue (cc. 1057) <58, 15>. 365, 1.
 Žikov *v.* Nazucoue.
 Žieroviczy *v.* Sirovici.
 Žimaticze, Žimatihc *v.* Žemetiz.
 Žynias *v.* Sinaz.
 Žinna, b. Psiná *v.* Pzina.
 Žinogor *v.* Sinogorus.
 Žira (*sp. XIII*) ; Žira ; donator villa Wsanich (1115) 401, 10. (1186) 433, 15.
 Žirak (*c. XV*) ; Žirák ; bubulcus monii. Strahov. (1143/8) 161, 5.
 Žiracovici *v.* Žiracouic.
 Žiraua (*sp. XII*) ; Žirava ; de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088 ?) <390, 20>.
 Žirowiczi *v.* Žirouici.
 Žitenice, g. Žiřitenitz *v.* Žitniz.
 Žitne, Žittne (*sp. XIII*) ; Žitno, d. p. Střibro, g. Mies ; villa, ubi arator monii. Cladrub. (1115) 399, 20. (1186) 433, 1.
 Živanice *v.* Živanici.
 Žiznaua (*sp. XII*) ; Žižnava ; filia Krabauae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Potliscim (1088 ?) <390, 15>.
 Žlaibor, Žlaiborius *v.* Žlauebor.
 Žlapcyce (*sp. XIII*) ; Žlapčice ; via, terminus villa Scnochowicz (993) 348, 20.
 Žlapnic, Žlapnik, Žlapnich (*sp. XIII*) ; Žlapník quondam villa monii. Cladrub. (1115) 396, 15. 400, 5. (1186) 429, 1, 20.
 Žlasane (*c. XII*) ; Žlezané, gens infra terminos episcopatus Pragensis (1086) 94, 10.
 Žlatina (*c. XIII*) ; Žlatina prope Libochovice, d. p. Roudnice, g. Raudnitz ; villa eccl. Lutomeric. (cc. 1057) <56, 5>.

Slatina, locat. : Zlatine (*sp. XIII*) ; Slatina, curia prope Kunějovice, d. p. Střibro, g. Mies ; quondam villa, ubi terra monii. Cladrub. (1115) 401, 5. (1186) 428, 10. 433, 15. 435, 10, 15. V. et. Lutin.

Zlaton (*or.*) ; Zlaton ; homo eccl. Lutomeric. in villa Desecripi (cc. 1057) 59, 10. 364, 15.

Zlava, Zlawa (*or.*), Slawa, Sława (*c.*) ; Slava.

Slava (*c. XIII*) capellanus [ducis Boh.] (1187) 289, 20.

Zlawa (*c. XII*) presbyter, testis (s. XII ex.) 331, 30.

Zlawa (*or.*), Slawa (*c. XIV*), cum filio Branis, testes (1146/8) 163, 20. 165, 5.

Zlawa (*c. XIV*) testis (1180) 261, 25.

Zlawa (*or.*) iudex (1186) 284, 20.

Zlawa (*sp. XII*) campanarius eccl. Wissegrad. in villa Suhomazleb (1088 ?) 381, 15, 20.

Zlauc, Zlauk, Zlauco v. Zlawec.

Zlauebor, Zlaibor, Slaiybor, Slauebor (*or.*), Slauibor, Zlaiborius (*c.*) ; Slavibor.

Slauebor (*c. XII*), nob. Morav. excommunicatus (1145) 146, 25.

Zlauebor (*or.*), filius Mariae, constructricis eccl. s. Mariae in villa s. Jacobi (1165) 209, 5.

Slauebor (*or.*) camerarius [ducis Mor.] (1174) 239, 15. Frater eius : Paulus.

Zlaiborius (*c. XIV*) dapifer [ducis Boem.] (1180) 261, 15.

Slauibor (*c. XIII*) testis (1187) 289, 25. 440, 20.

Slaiybor (*or.*) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1.

Zlaibor (*or.*) testis (1193) 309, 10.

Zlauebor (*sp. XIV*) castellanus de Satec (1195) 445, 35.

Zlauk v. Zlawic.

Zlauon, Zlawon, Slavon (*or.*), Slauon (*sp.*) ; Slavoň, archidiac. Gradicensis (1167) 412, 25. can. Pragensis (cc. 1170) 224, 1. archidiac. (1177) 247, 25. archidiac. Prag. (1175/8) 251, 5. (1180/82) 266, 1. (1185) 425, 1. (1190) 298, 25. (1194) 313, 15.

Zlawata (*or.*), Slauata (*c. XIV*), canonicus [eccl. Wissegr. ?] (1180/82) 266, 10. (1185) 278, 20.

Zlauwathe (*or.*), filius Juric (1193) 309, 10. 310, 10.

Zlavchaeuz (*or.*), Slavčeves (?) vel Slavikovice, g. Slavikau prope Kdyně, g. Neugedein ; Mechtfridus de — (1184/92).

Zlawec, Zlauć, Zlauk, Zlauco, Slauko (*or.*), Zlawek (*c.*), Zlawech (*sp.*) ; Slávek.

Zlauk (*or.*), eius filii, cognati Hartmanni de Mircov (1153/73) 237, 20.

Zlavk (*or.*), filius Ztoik, testis (1158/73) 237, 25.

Zlawec, Zlauco, Slauko (*or.*), Zlawnk (*c. XIV*) frater Grabissae camerarii (1188) 294, 1. (1196) 320, 15. (1195/7) 323, 5. (1197) 324, 30. 326, 25.

Zlauc (*or.*) testis (1193) 309, 10.

Zlawech (*sp. XIII*) comes (1194) 444, 5.

Zlawic (*or.*), Zlauik (*c.*), Zlawik, Zlawik (*sp.*) ; Slavik.

Zlawic (*or.*) testis (1180/82) 267, 1.

Zlauik (*c. XIV*) testis (1185) 278, 30.

Zlauik (*sp. XII*) drizec eccl. Wissegrad. (1088 ?) 385, 10, 20.

Zlauik, Zlavik, Zlawik (*sp. XIII*) debitor mellis in villa Wranouicich (1115) 398, 25. (1186) 431, 1. 20.

Zlawon v. Zlauon.

Zlez (*sp. XII*) servus eccl. Boleslav. de villa Obodr (1052 ?) 359, 25.

Zlicina (*sp. XIII*) ; Zlýčin, d. p. Smichov ; villa ubi homo monii. Brevnov (1045) 353, 5.

Zlitiz v. Zlutz.

Zlobici (*or.*), Zlobicze (*c. XVII*), Zlobiczi (*c. XVIII*) ; Zlobice, d. p. Kroměříž, g. Kremsier ; villa monii. Gradic. (1078) 84, 1. (1126) 111, 15. (1160) 195, 20.

Zlugacsh (*sp. XII*) ; Sluháč ; lagenarius eccl. Wissegrad. in villa Sinaz (1088 ?) 376, 10, 20.

Zlup ; surgustum quod vulgo dicitur Zlup (*sp. XII*) ; fortasse Čule, g. Zulb, d. p. Znojmo, g. Znaim ; villa ecclesiae Boleslav. (1052 ?) 362, 1.

Zlupnice (*sp. XII*) rivus ; Sloupnicky potok, meta silvae monii. Lutomisl. (1167) 415, 5.

Zlusak (*sp. XII*), Služák ; ministerialis eccl. Wissegrad. in villa Branice (1088 ?) 383, 1, 15.

Zlusen (*sp. XII*) ; Služen ; homo eccl. Boleslav. (1052 ?) 360, 1.

Zlusetino, Zlussetino, Zluzetina (*sp. XIII*) ; Služetín, g. Lusetin, d. p. Kralovice ; villa monii. Cladrub. (1186) 434, 5, 25.

Zlutz, Zlutizi, Zlitz (*sp. XIII*) ; Žlutice, g. Luditz ; villa monii. Cladrub. (1186) 435, 1, 25.

Zluzetina v. Zlusetino.

Zmil, Smil (*or.*), Zmūl (*c.*) ; Smil.

Zmul (*c. XVIII*), comes [Morav.] (1078) 85, 10.

Zmil (*sp. XIII*) camerarius tempore ducis Zobzai I, (1115) 401, 25. (1186) 434, 10.

Smil (*or.*) de Vdrche (1169) 218, 5. (1183) 420, 25.

Smil (*or.*) [nob. Boh.] testis (1188) 294, 1. Frater eius : Nacherat (1188).

Smil (*or.*), cuius filius Lvtebor (1192/3) 311, 10.

Zmil (*or.*) testis (1192) 307, 1.

Smil (*or.*) testis (1194) 315, 10.

Zmil (*or.*) [nob. Boh.] testis (1195/7) 323, 5. (1197) 326, 30.

Zmil (*sp. XII*) pistor, homo eccl. Boleslav. (1052 ?) 360, 1.

Znadeg v. Nadey.

Znata (*c. XIV*) ; der Fleissenbach ; (1181) 264, 5, 15.

Znogem (*or.*), Znojem (*sp. XII*), loc. : Znoimi (*sp. XII*) ; Znojmo, g. Znaim ; civitas, urbs (1052 ?) 361, 10, 20. (1073) 370, 10. Znoymensis (*sp. XIII*) castellanus Marquardus (1048) 358, 10. Znoymensis (*or.*) ecclesia (cc. 1131), eius villae 123, 5 sq. Capella s. Nicholai in Znoim spectans ad monium. Lucense (1190) 300, 15.

Znoymensis (*c. XIII*) provincia (1092) 104, 20. (1195) 446, 5.

princeps de Znogem : Conradus [qui et Otto] (1177).

Znoicicih (*sp. XII*) locat. ; Zlončice, d. p. Slaný g. Schlan ; villa ubi custodes ecclesiae Boleslav. (1052 ?) 360, 15.

Znoiem, Znoimi v. Znogem.

Zobegirt v. Sobegherd.

Zobestoy (*c. XV*) ; Soběstoj ; homo monii. Strahov. in villa Radunice (1143/8) 161, 5.

Zobezauec (*or.*), Zobezauec (*c. XIV*) ; Soběslávek ; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.

Zobezauec (*sp. XII*) agazo (1167) 413, 20.

Zobezlaus (*or.*), Sobezlavs (*c. XII*), Sobezlaus, Zobeslaus (*c. XIV*) *I al.* Odalricus dux Boem. (1115) 401, 20. (1126) 404, 15. Boemorum monarcha (1130) 112, 25. filius Wratizlai regis (1130) 114, 25. 115, 5. (*cc. 1131*) 118, 5. 126, 25. (1132) 404, 30. (1138) 128, 25. (1139) 407, 10. (1125/40) 131, 1. 405, 20. ($\dagger$ 1143/8) 159, 25. ($\dagger$ 1146/8) 164, 15. ($\dagger$ 1167) 412, 10. 413, 5. S. „magnus dux“ ($\dagger$ 1174/8) 254, 30. ($\dagger$ 1178/81) 262, 25. ($\dagger$ 1186) 433, 20. Mater eius ($\dagger$ 1130) 114, 1. Fratres eius: Bolezlaus et Bracsizlaus II ($\dagger$ 1130) 114, 1. Filius: Wladizlau (1146/8) *sq.*

Zobezlaus, Sobezlaus, Sobetzlaus, Sobetlaus (*or.*), Sobieslaus (*c. XV*), Zobizlaus (*facit.*) II dux B o e m. (1174) 238, 25. 239, 5. 242, 20. (1175) 243, 20. (1177) 245, 1. 247, 1, 20. (1175/8) 251, 1. (1178) 252, 5. (1174/8) 253, 25. 254, 5. 255, 1, 5. 256, 10. ($\dagger$ 1180) 261, 10. ($\dagger$ 1178/81) 262, 30. ($\dagger$ 1182) 268, 20. ($\dagger$ 1186) 284, 5. ($\dagger$ 1188) 293, 15. Frater eius: Udalricus dux (1174).

Sobezlaus (*or.*) domicellus [epi. Prag.] (1194) 315, 10.

Zobon (*sp. XII*); *Soboň*; piscator ecclesiae Wissengrad. in villa Gradisci (1088 ?) 377, 1, 20.

Zogeldorf, villa Chadoldi senioris in Austr. Inf. (1156) 174, 10. 175, 1.

Zoyk (*sp. XIII*), *Sojk*; homo monii. Cladrub. (1115) 402, 20. (1186) 434, 15.

Zonolusil (*sp. XII*); *Sovolusky?* quond. prope Dobronice; villa Moraviae ad ecclesiam Boleslav. spectans (1052 ?) 361, 20.

Zopel (*sp. XIII*); *Sopel*; cultor vineae monii. Cladrub. (1115) 400, 10. (1186) 432, 5.

Zopreche (*sp. XII*); *Soprč*, *d. p. Pardubice*; villa monii. Opatouic. (1073) 369, 25.

Zoreta (*sp. XII*); *Zořeta*; piscator monii Lutomisl. Ugradisci (1167) 413, 1.

Zouol (*sp. XII*), *Sobel* aut *Zvol*, custos apum monii. Lutomisl. in Nedosine (1167) 412, 30.

Zpita (*sp. XIV*); *Spita*; testis de provincia Znoymensi (1195) 446, 5.

Zpitigneu, Zpitigneus, Zpitihneus *v. Spitigneu*.

Zrebrnieceh (*or.*) *locat.*; *Stříbrnice*, *d. p. Uh. Hradiste*, *g. Ung.-Hradisch*; villa, ubi terra eccl. Spitigneu. (*cc. 1131*) 122, 1.

Zrubni (*or.*); *Scrubný*; villa quondam monii Plassensis (1193) 309, 1.

Zstizlaus *v. Sdezlaus*.

Ztarek (*sp. XII*); *Stárek*; ministerialis eccl. Wissengrad. in villa Knouizi (1088 ?) 379, 5, 20.

Ztare zedlo *v. Stare zedlo*.

Ztaze (*or.*); *Staš*; testis (1180/82) 267, 1.

Ztir (*c. XII*), *Stryj*, fl. Galiciae orient. (1086) 94, 15.

Ztoian (*sp. XII*); *Stojan*; filius Reunic, tributariorum mellis ecclesiae Boleslav. in villa Wlikoua (1052 ?) 360, 5.

Ztoyan (*c. XII*), *Sstoian* (*sp. XIV*), *Stojan*, vinitor ecclesiae Lutomeric. in villa Wzassadi (*cc. 1057*) 56, 10. 364, 20.

Ztoyan, *Stoyan* (*sp. XIII*) custos ecclesię Cladrub. in villa Wsecar (1115) 395, 5. (1186) 426, 20, 30.

Ztoik (*or.*); *Stojk*; testis (1158/73) 237, 25. Filius eius: Zlavk.

Ztrachotine *v. Strachotin*.

Ztrana (*c. XII*); *Stranné*, *d. p. Benešov*, *g. Beneschau*; villa epatus Prag. (1184) 273, 10.

Ztraneg (*sp. XII*); *Straněj*; drizec eccl. Wissengrad. (1088 ?) 385, 10, 20.

Ztras, *Ztrase v. Straz*.

Ztreza (*sp. XII*); *Střéza*; ministerialis eccl. Wissengrad. in villa Knouizi (1088 ?) 379, 10.

Ztrezimir (*or.*), *Ztrezimer* (*c. XIV*); *Střezimir*; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.

Ztresimir (*sp. XIV*) testis de provincia Brinnensi (1195) 446, 10.

Ztrezivoy (*c. XVI*); *Střezivoj*; de Hlyztina (*cc. 1170*) 224, 10.

Ztrih (*or.*), filius eius Hartvvik (1158/73) 237, 25.

Zuabenice (*sp. XII*); *Švábenice* quondam apud Heřmanice, *d. p. Litomyšl*, *g. Leitomischl*; villa monii. Lutomisl. (1167) 414, 10.

Zuac (*or.*); *Svak*; archipresbyter (1146/8) 163, 15.

Zuar *v. Suar*.

Zuassic (*or.*) villa, ubi mansus monii. Lucensis (1190) 300, 15.

Zuataua (*sp. XIII*); *Svatava*; regina, Wratizlai I uxor, mater Sobezlai I ($\dagger$ 1130) 114, 1. ($\dagger$ 1187) 439, 25.

Suataua (*or.*), *Svatava*, filia Ottonis III ducis Moraviae ($\dagger$ 1160) 196, 5.

Suataua, filia Wladizlai II ducis Boh. (1142) 134, 25. Maritus: Fridericus de Bogen.

Zuataua (*sp. XII*) filia Milehnae de familia ecclesiae Wissegrad. in villa Lubosin (1088 ?) 390, 20.>

Zuatobor (*c. XVII*), *Zwatobor* (*c. XVIII*); *Svatobor*; capellanus [ducis Morav.] (1078) 85, 10. 87, 1.

Zuaton (*sp. XII*); *Svatōn*; vinitor eccl. Wissengrad. in villa Sitinicih (1088 ?) 374, 1, 15.

Zuatopic, *Zuatopluc v. Suatopluc*.

Zuba (*sp. XIII*) filius Marcuardi de Vnil, testis (1115) 402, 25. (1186) 434, 15.

Zuc (*sp. XII*); *Suk*; filius Bezdrug, custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052 ?) 360, 10.

Zucha, *Sucha* (*or.*), *Suchá*, rivus in fl. Mže influens (1177) 245, 10.

V. et. : Zuha.

Zuchogurdli (*or.*); *Suchohrdly*, *g. Zuckerhandl*, *d. p. Znojmo*, *g. Znaim*; villa monii Lucensis (*s. XIII*) 301, 30.

Zuda, *Suda* (*or.*), *Z v d a*; *Suda*.

Suda (*or.*) [castellanus] de Plizen (1177) 247, 25.

Zuda (*c. XIV*) testis (1180) 261, 20.

Zuda (*or.*) testis (1193) 310, 10.

Zuda (*sp. XIV*) testis (1195) 446, 1.

Zuda (*or.*) frater Johannis iudicis (1197) 324, 30.

Zvda, testis (saec. XII ex.) 59, 10.

Suda (*c. XVIII*) homo monii. Gradic. (1078) 84, 5.

Zudar (*c. XV*); *Sudař*; servus voluntarie subditus in villa Radunice (1143/8) 161, 5.

Zudiwoy (*sp. XIV*); *Sudivoj*; testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.

Zudiwoy (*c. XVII*) testis Mor. (1196) 319, 10.

Zudomir (*sp. XIV*); *Sudomír*, *Sudimír*; testis de provincia Olomucensi (1195) 446, 5.

Zuebor (*sp. XIII*); *Svébor*; qui cum terra sua monio. Cladrub. se tradidit (1115) 401, 1. (1186) 433, 15.

Zuentopolcus, Zuentibaldus, Pentepulcus, Sfentopulchus, Sphentopulchus, Sventopolcus, Zvuentapu (*c. XI*); *Svatopluk*; dux Moraviae (869) 8, 10. (873) 14, 15. de Maravna (879) 17, 10.

comes (880) 19, 15. princeps (881) 22, 5. rex Sclavorum (885) 23, 10, 27, 15. dux Moravorum (890) 29, 5. (900) 31, 10.
Zuereck, Zuerek, Zverek (*sp. XIII*) ; *Světek* ; homo monii. Cladrub. (1115) 398, 15. (1186) 430, 10. 431, 15, 20.
Zuest v. Suest.
Zuezlaus v. Zveyzlau.
Zuha (*sp. XII*) ; *Suchá villa prope Litomyšl*, g. *Leitomischl* ; (1167) 415, 1.
V. et. Zucha.
Zuinarih, Suinarih (*sp. XII*) locat. ; *Svináře*, d. p. *Hořovice* ; villa, ubi terra eccl. Wissegrad. (1088?) 381, 15. 382, 15.
Zuitaua (*sp. XII*), Zwitava (*sp. XIII*) ; *Svitava*, fl. Moraviae (1043) 352, 1. (1073) 370, 5. (1167) 414, 5.
Zulbiza (*or.*), Sulpize (*sp. XII*), [g. *Zülpich*?] civitas (996) 46, 20. (968) 343, 30.
Zulezlař v. Zulizlao.
Zulislaus, Sulislau (*or.*), Sulizlaus (*c.*) ; *Sulislav*.
Sulislau (*or.*) nob. Mor. (1174) 239, 15.
Sulizlaus (*c. XIV*), testis (1180) 261, 25.
Zulislaus (*or.*) testis (1193) 309, 10.
Zulizlao, Zulezlař (*or.*) ; *Sulislav*, g. *Solislaw*, d. p. *Stříbro*, g. *Mies* ; Johannes de — (1197) 331, 5. Vlricus de — (1193) 309, 10.
Zumlav, Zumlas, Zumlezi (*sp. XIII*) ; *Sumlež*, quondam prope *Skvířín*, d. p. *Tachov*, g. *Tachau* ; villa monii. Cladrub. (1115) 395, 15. (1186) 427, 1, 15.
Zuoleta (*or.*) ; *Svojata* ; miles epi. Prag. (1177) 247, 30.
Suoleta, testis (saec. XII ex.) <59, 10>. **Zwoleta** (*sp. XII*) filius Bezdrug, custos ecclesiae Boleslav. in villa Poztrizine (1052?) 360, 10.
Zuoybog (*sp. XII*) ; *Svojboh* ; cocus eccl. Wissegrad. in villa Bazcsi (1088?) 378, 1, 15.
Suogbog (*sp. XII*) homo eccl. Wissegrad. in villa Potliscim (1088?) <390, 10>.

Zuogbog, Zuoybog, Zvoypoh, Zwoyboh (*sp. XIII*) tornator monii. Cladrub. in villa Lubossin (1115) 399, 1. (1186) 431, 5, 25.
Zuogbog (*sp. XIII*) arator eccl. Wissegrad. in villa Csekouicih (1125/40) 406, 15.
Zuoyen (*c. XIII*), Zvoien (*sp. XIV*) ; *Svojen* ; filius Radek custodis apum ecclesiae Lutomeric. in villa Drazouicih (cc. 1057) <58, 25>. 365, 5.
Zuoysa (*or.*), Swoysa (*c. XIV*) ; *Svojša* ; testis (1146/8) 163, 20. 165, 5.
Zuratca, Zuratka (*sp. XII*), Zuratcha (*sp. XIII*) ; *Svratka*, *Schwarzawa*, flumen Moraviae (1048) 357, 15. (1073) 370, 5. (1167) 414, 20.
Zusa, Zusse (*sp. XIII*) ; *Sůš* ; debitor mellis in villa Wranouicih (1115) 398, 20. (1186) 431, 1, 20.
Zussan (*or.*) ; *Sušany*, g. *Zuscha*, d. p. *Chomutov*, g. *Komotau* ; premium monii. Plaz (1175) 244, 1.
Zutek (*or.*) ; *Sutěk* ; testis (1180/82) 266, 25.
Zuvar v. Suar.
Zuzelic (*sp. XII*) ; *Žiželice*, d. p. *Nový Bydžov*, g. *Neu-Bidschow* ; villa, unde annuatim refectio canonicis Boleslauiensis eccl. datur (1052?) 361, 5.
Zvan (*c. XIII*), Ssvan (*sp. XIV*), vinitor eccl. Lutomeric. (cc. 1057) <56, 19>. 364, 20.
Zwar v. Suar.
Zwathozlaus (*sp. XIV*) ; *Svatoslav* ; filius Wilhelmi de Pulin (1173) 416, 15.
Zwatopluk v. Suatopluc.
Zvda v. Zuda.
Zveyzlau (*or.*) ; *Svěslav* ; testis (1146/8) 163, 25. 165, 10.
Zuezlaus (*c. XIV*), castellanus Gradicensis (1159) 193, 5.
Zverek v. Zuereck.
Zvěstovice v. Izvestouicih.
Zwetel (*or.*) ; *Stift Zwettl*, b. *Světlá* ; monium ord. Cisterc. in Austr. Inf. (1147) 154, 1. (1186) 283, 25.
Zwezt v. Suest.
Zwitava v. Zuitava.
Zvliwoj (*or.*) ; *Sulivoj* ; testis (1180/82) 267, 1.
Zvokotoky v. Dwocotloki.
Zuentapu de Maravna v. Zuentopolcus.

COMPENDIA INDICIS.

abb. = abbas.
al. = alias.
arep., *arepi.* *cc.* = archiepiscopus, -i *cc.*
Austr. = Austria.
b. = bohemice, beatus.
Bav. = Bavaria.
Boh., *Boem.* = Bohemia, Boemia.
can. = canonicus.
card. = cardinalis.
d. p. = districtus politicus (okresní hejtmanství, Bezirkshauptmannschaft).

diac. = diaconus.
dioc. = diocesis.
eccl., *eccle.* = ecclesia, -ae.
ep., *eps.*, *epi.* = episcopus, -i.
epatus. = episcopatus.
fl. = flumen, fluvius.
g. = germanice.
hospit. = hospitale.
Inf. = Inferior.
It. = Italia.
monium., *monii.* = monasterium, -ii.
Mor. = Moravia.

occid. = occidens.
or. = oriens.
ord. = ordinis.
p.p. = papa.
presb. = presbyter.
prov. = provincia.
Rgb. = Regierungsbezirk.
s. = sanctus.
Sax. = Saxonia.
Sil. = Silesia.
ss. = sancti, -orum.
tit. = tituli.
v. = vide.

GLOSSARIUM.

Abbacia 369, 1. abbatem instituere 45, 25.
 ablutor vestimentorum 399, 1, 10, 431, 25. 432, 10. a. vestium (380, 10).
 absolutio in mortis periculo 146, 20. absoluti ab universo theloni totiusque iuris forensis ex actione 322, 1.
 accusator episcoporum 338, 1.
 acolitos ordinare 168, 30.
 advenae 257, 1.
 advocatus 28, 25. 142, 30.
 aes 112, 15.
 agaso, agazo, agazones 85, 1. 163, 20. 165, 5. 193, 5. 196, 20. 198, 20. 205, 20. 244, 10. 247, 30. 261, 15. 289, 20. 387, 15, 30. 413, 20. 440, 20. a. episcopi Prag. 306, 5. V. et. marscalcus.
 ager, agri 45, 15. 57, 1. 83, 15. 130, 10, 15. 198, 10. 202, 30. 205, 10. 273, 10. 275, 35. 278, 5 sq. 322, 15. 348, 20, 25. 364, 15. 415, 5. a. ad coronam pertinens 215, 15. agrorum circuiciones 215, 20.
 agricultura 348, 20.
 alienare villas ecclesię 273, 5.
 allecia 55, 10. 392, 25.
 allodium (119, 10). (120, 5). (121, 10). 123, 5.
 altare: altaria 112, 35. 269, 20, 25. a. in capitibus ecclesiae 134, 10. propositi manuscriptum supra altare ponere 86, 25. altaris minister 138, 25. ab altaris ministerio alienare 138, 5—20.
 ambitus 192, 25. 205, 1. 263, 30. 264, 5, 10. V. et. circuitus.
 amministratio pastoralis 66, 25.
 amputator arborum 399, 10. 432, 1, 20.
 anathema, anathēma, anatema 26, 15. 47, 25. 85, 15. 106, 1. 111, 10. 114, 25. 146, 20. 163, 10. 188, 30. 253, 5. 255, 10. anathematis gladius 75, 20. 206, 5. a. vinculum 26, 20. 219, 15. a. vinculo innodare 118, 15. 224, 15. 313, 10. anathemate firmare 239, 1. sub anathemate confirmare 247, 10.

ancilla, ancillae, 36, 1. 45, 15. 161, 1—15. 324, 15. 387, 15, 25. 390, 1. 399, 15. 432, 25.
 animalia 324, 5. a. viva 326, 15. a. tam maiora quam minora 361, 1.
 animatores 59, 35. 348, 10, 15. V. et. dusnic.
 annona 250, 30.
 annuli usus abbati conceditur 329, 25.
 annus iubileus 152, 10.
 anseres 130, 10.
 antistes 10, 15. 38, 15. 52, 10. 164, 25. 198, 15. 269, 15. a. primae sedis 90, 15.
 apes 412, 30.
 apiarii 55, 25. 56, 1. V. et. custos apum.
 apostolatus 18, 15. 39, 1. a. primiciae 65, 30.
 apostoli vel evangelii expositio lingua Sclavorum annuncia-
nda 26, 20.
 apostolica decreta et instituta 343, 10.
 apostolica limina, apostolorum l. v. limina.
 apostolica auctoritas v. auctoritas apostolica. a. audientia v. audientia. a. monita 70, 20. a. potestas 33, 10. a. sanctio 38, 30. a. sedes v. sedes apost.; a. privilegia 70, 20. a. scripta 133, 30. apostolicam vicem tenere 32, 10.
 apostolico conspectui represen-
tari 146, 20.
 apostolicus dominus 61, 20.
 apostolicum sigillum 73, 20.
 appellare Romanum pontificem 30, 1. a. sedem apostolicam 292, 10. 329, 1. a. ad audi-
entiam domini papę 241, 10.
 appendicia 156, 30. 161, 1. 198, 10. 275, 35. 297, 5.
 aquilae imperii vinctrices 441, 30.
 aratores 54, 35. 55, 1. 83, 15. 84, 10. 85, 5. 86, 30. 113, 10. 161, 10. 359, 25. 399, 15. 406, 15. 412, 30. 432, 30. a. servi 406, 10.

aratrum, aratra 53, 1. 55, 5. 58. (83, 25). (85). 86, 30. 98, 30. 104, 20. 105, 1. 111, 5 sq. 113, 10, 15. 114, 5, 20. 118, 25. (121, 10). 130, 15. 155, 5. 160, 20. 196, 1. 215, 25. 218, 30. (224, 15). 237, 20. 252, 20. 261, 1. 285, 15. 324, 10. 326, 15. 361, 15. 364, 25—35. 365, 1, 5. 369, 30. 370, 1, 15. 374, 1 sq. 375, 5 sq. 376, 1 sq. 377, 5 sq. 378, 5, 15. 379, 1, 15. 380, 1—20. 383, 5, 15. 384, 1—20. 385, 1 sq. 396, 5 sq. 399, 20. 400, 1—20. 401, 5—15. 402, 10—20. 403, 1. 406, 1—15. 412, 25. 415, 1. 428, 5, 15. 433, 5—20. 434, 15. 436, 5, 25. 437, aratra dominica 361, 1.
 arbustum 400, 1. 433, 5.
 archicancellarius [imperialis] 95, 5. 178, 5. a. Germanie 260, 1.
 archicapellanus 43, 5.
 archidiaconatus 138, 1.
 archidiaconus 223, 35. 224, 1. 239, 10. 247, 25, 30. 273, 15. 297, 20. 298, 25, 30. 313, 15. 323, 5. 326, 25. 412, 25. 414, 1. 415, 1. 445, 35. 446, 20.
 archipraesul 42, 25.
 archipresbyter 163, 15 sq. 276, 10.
 archivum sancti Petri 340, 25.
 arcus testudinatus 272, 20.
 area 348, 15.
 argentaria 290, 20, 30.
 argentum 42, 20, 25. 76, 5. 112, 15. a. examinatum 314, 25. argento suo comparare 314, 25. Cf.: marca.
 arietes 406, 5.
 arma 1, 15.
 armarium: custos armarii (114, 15). (388, 25).
 armenta 85, 5.
 ars, artes, 54, 35. 363, 20.
 artificium 364, 20.
 asylum 367, 1.
 assensus 116, 10. 275, 30. 291, 25. 298, 20. 342, 35. 345, 1. 420, 5. a. et testificatio 142, 1. a. laicorum 94, 5. a. primatum [Bohemiae] 192, 25. a. Boemorum 264, 1. assensu approbare 258,

20. assensum prebere 263, 1.
— assentire 295, 25. *Cf. collaudare, consentire.*
- auctoritas; a. apostolica 28, 5, 15.
62, 15. 68, 5. 69, 1. 72, 30. 75, 10.
76, 25. 77, 20. 78, 25. 79, 30.
107, 30. 115, 1. auctoritate apostolica confirmare 45, 20. 317,
15. 327, 35. a. canonica 116, 10.
auctoritate canonica confirmare 156, 20. a. evangelica
20, 1. a. principalis 51, 5. a.
regie potestatis 195, 10.
- audientia [papae] 22, 15. 79, 10.
241, 10. a. apostolica 71, 10. a.
apostolici 127, 30. *Cf. appellare,*
audientia ducis 309, 5.
- aurifex 279, 1. 360, 1.
- aurifossores qui vulgo ylouci dicuntur 355, 15.
- aurum 42, 20, 25. 112, 15. 142, 15.
259, 5. *Cf. marca.*
- autenticorum virorum consilium
313, 1.
- autenticum scriptum 327, 35. autentica 328, 1, 30.
- avena 387, 15, 30. 390, 5.
- avia; aviae in castris Boemiae
387, 10, 25. 389, 20. 406, 20.
- Baculus; instrumenta duorum
baculorum, quos cruccas vocant 272, 20.
- baltheum 45, 5.
- bannum 196, 25. 370, 20. b. comitis 36, 10. banno confirmare
305, 35. beneficium tam banno quam scripto sancire 155, 10.
- baptisma 9, 1. 40, 15. baptismatis aqua 130, 30. de sacro baptismatis fonte suscipere 353, 15.
- baptizare 38, 1.
- baratrum blasphemie 24, 1.
- barbam abradere servientibus episcopi 73, 20.
- barbari 38, 5.
- barones, barrones [Bohemiae] 255, 1. 284, 1. *Cf. nobiles; primates.*
- barrochia v. parrochia.
- basilica 271, 25. 363, 15.
- beneficium 80, 5, 10, 15. 155, 10.
369, 10. 420, 25. b. ecclesiasticum [sacerdoti] interdicere
148, 20. in perpetuum b. concedere 174, 25. beneficio castri honoratus 419, 20.
- beneplacitum 313, 5.
- bigami clerici 138, 15.
blasphemare 25, 20.
- bonum; bona ad regendum committere 324, 15. bonum patrimonium 59, 20. bona temporalia 80, 25.
- bos, boves 35, 15. 83, 15. 113, 15.
114, 20. 130, 10. <224, 15>. 326,
15. 361, 15, 20. 387, 15, 30. 390,
5. 392, 30. 413, 5.
- braccarum paria 406, 20.
- bravium beatitudinis 45, 25.
- brod; thelonium, quod brod vulgo appellatur 357, 20.
- brunia 1, 15.
- bubulcus 85, 1. bubulci 161, 5.
363, 20.
- bucularius 406, 15. bukularii 385,
10, 20.
- bullea aurea 288, 1.
- burggravius 259, 10, 15.
- burgus 281, 20.
- Calcaria 393, 5.
- caldarius 385, 5, 20.
- calefactores stube, cal. stubarum 56, 15. 84, 10. 364, 25. 399, 1.
431, 5, 25. *Cf. famulus.*
- caliciarii 383, 5, 15.
- caligaram paria 393, 1. 406, 20.
- calix; calicem de manu episcopi suscipere 169, 5.
- cambre 281, 30. 435, 5.
- cambitio 217, 5. *V. et. concambium.*
- cambium 278, 15. *V. et. concambium.*
- camera [regis Romanorum] 142,
15. c. ducis Boem. 355, 25, 35.
- camerarii 399, 5. 431, 25. camerarius regis vel ducis Boem. 193, 5. 196, 15. 198, 20. 205, 20.
218, 1. 219, 5. 223, 25. 224, 5.
239, 15. 244, 1, 5. 247, 25. 251,
10. 261, 15, 20. 265, 1. 270, 20.
271, 15. 276, 10. 284, 20. 289,
20. 297, 20. 393, 5, 10. 420, 20.
422, 25. 425, 1. 440, 20. 443, 5.
445, 35. summus c. [ducis Boemiae] 256, 30. 257, 1. 323, 5.
summus c. curie [ducis B.] 419, 5. 424, 5. c. Holomucensis 420, 25. c. regine Boem. 224, 5.
[ducissae] 295, 35. c. episcopi [Pragensis] 244, 10. 247, 30.
273, 20. 298, 30. 306, 5.
- kamisiarum paria 406, 20.
- campanarius, campanarii 56, 10.
58, 20. <114, 15>. 278, 5, 15. 360,
10. 364, 20. 380, 10—20. 381, 1
sq. 383, 10, 20. 385, 5, 20. <388,
25>. 392, 25.
- campus, campi <58, 1>. 130, 5 sq.
198, 10. 205, 5. 275, 35. 301, 30.
348, 10. 364, 35. c. magnus (cum equis) 55, 10. campi villae 369, 25.
- cancellarius s. Romane eccl. 146,
1. 191, 25. c. episcopi Pragensis 298, 30. c. regis vel imp. Rom. 43, 5. 95, 5. 167, 20. 178,
5. 260, 1. c. ducis vel regis Boemorum: Jurata 402, 1. 434,
10. Geruasius 179, 10. 193, 1.
197, 10. 198, 25. 205, 15. 206, 5.
215, 1. 218, 1. 219, 5. 224, 5.
244, 5, 15. 246, 1, 10. 247, 20.
251, 5. 252, 30. 253, 10. 254, 5.
409, 25. Florianus 265, 1. 266,
1. 270, 20. 274, 15. 276, 10.
284, 20. 295, 35. 297, 15. 298,
25. 301, 5. 307, 5. 313, 15, 20.
320, 15, 25. 323, 1. 324, 30. 326,
25. Alexander mag. Prag. 289,
20, 25. 440, 15, 25. Stizlaus 445,
30. c. Morauię provintię 219, 10.
- candelabra deaurata 279, 15.
- caniductores 245, 20.
- canones sacri 14, 15. 16, 15. 66, 5.
c. sancti 20, 15. canonum statuta 43, 25.
- canonica decreta v. decreta canonica. — canonice succedere <45, 10>. canonice vocare 66, 10.
canonica traditio 20, 10. 71, 15.
canonici ordinis religio 225, 10.
V. et. presbyteri.
- capella 52, 30. 53, 1. 242, 25. 300,
15, 20. 405, 35. c. ducis 150, 10.
279, 1.
- capellanus, capellani 85, 10. 95,
15. 205, 15. 254, 5. 277, 20, 25.
280, 10. 284, 10, 15. 289, 20. 294,
5. 295, 35. 311, 10. 315, 10.
362, 5. 369, 1. 370, 15. c. et
scriptor papae 140, 5.
- capitolium 278, 25. 440, 1.
- capitulum 278, 20. 314, 30. *Cf. conventus.*
- captivi 32, 20. 37, 35. 179, 25.
348, 15.
- caput v. precium pro capite dandum. capita penitus detondere 32, 20. *Cf. decapillare.*
- carcer 32, 20. carceri mancipare 14, 1. in carcerem ponere 257, 10.
- cardinalis 127, 1. 191, 25. 231, 20.
326, 20, 25. 367, 5. c. diaconus

135, 5. 140, 1. 145, 35. 149, 5.
150, 5. 165, 20. c. presbyter
140, 1. 145, 30. 146, 1. 234, 15,
20.
caritatem quandam parvulam
transmittere 167, 15.
carnalia desideria 81, 25.
carpentarius, carpentarii 56, 15.
57, 5. 58, 20. 364, 25. 365, 5.
399, 10. 432, 1, 25.
carpiones 392, 25.
carra salinaria 35, 20.
carta 95, 1. 114, 30. 253, 1. 340, 25.
V. et charta.
casa 45, 15.
caseus; casei, 349, 5.
castellanus 193, 5. 205, 20. 208, 1.
218, 1. 219, 5, 10. 220, 20, 25.
224, 5. 239, 15. 246, 5. 247, 20,
25. 251, 10. 270, 20. 274, 20.
284, 15. 289, 20, 25. 295, 35. 297,
20. 358, 10. 412, 25. 413, 5, 10.
439, 25. 440, 20. 445, 35. 446, 1.
Cf. burgravius, comes, pre-fectus.
castellum 141, 25, 30. 142, 5.
castrum 59, 1. 76, 20, 25. 77, 20,
25. 130, 15. 142, 5. 162, 20—30.
216, 30. 220, 15. 221, 5. 255, 15.
261, 5. 295, 5. 348, 15. 355,
10—25. 356, 1. 357, 10. 358, 5,
15. 363, 20. 365, 5. 371, 5. 387,
10, 25. 389, 20. 406, 15, 20. 419,
20, 25. 443, 30. 446, 20. castrum
sancti Wenzlai 74, 1. 75, 5, 15.
c. desertum 354, 1. castra edi-
ficare 420, 10. 424, 20. castro-
rum edificatio 164, 20. reedifi-
catio 163, 5. *Cf. oppida; urbs.*
cathedra Petri 65, 30. c. princi-
palis 38, 25. kathedram episco-
patus suscipere 159, 25.
catholicus princeps 150, 15.
causa, que testibus debet con-
probari 256, 25. causam deferre
(ad metropolitanum) 66, 15.
cautes salis 393, 1.
cavalli 35, 15. 36, 1. cavallus
masculinus 36, 1.
cella 354, 1. 368, 40.
cellerarius [ducis] 387, 20, 30. 390,
5. 397, 20, 25. 406, 5. 430, 10, 25.
primus c. 247, 25.
cenobium 160, 5. 284, 5. 317, 5,
15. 320, 5. 331, 1, 5. 358, 10.
369, 1, 5. 370, 10. 416, 15—25.
418, 15. 422, 10. 423, 30. cenobii
pater <83, 25>. 111, 10. 195,
20.

census 35, 20. 60, 25. 252, 25.
363, 25. agrorum et fundorum
c. manuperarii et carroperarii
355, 30. c. annualis 281, 25, 30.
282, 5. c. de tota Boemia [re-
gibus Roman. solvendus] 42,
20, 25. c. centum marcharum
sedi apostolicae a duce Boemiae
solvendus 76, 5. 101, 30. 102, 10.
c. ab ecclesia Wissegradensi
sedi apostolicae solvendus 139,
15. 388, 10, 15, 25. 405, 35. c. de
terra Polonię, quem duces
Boemię accipere solebant 177,
30. *V. et oblatio, pensio; po-*
pousca.
cera 35, 25. 349, 5. 392, 30.
cerevisia 114, 10.
cervisiarii 385, 10, 20. 386, 10, 20.
charta 87, 1. ch. sigillo signata
232, 10. *V. et carta.*
chomutne v. homutne.
chorus 233, 10. 270, 20.
chrisma v. crisma.
christianismus 66, 30.
christianitas 4, 15. ch. [in Bohe-
mia] in Leyo Gradech incep-
ta 130, 15.
cinguli 406, 20. cingulum mili-
tare 4, 20.
cyphorum artifices 84, 10. cyphos
parare 399, 5. 431, 10, 25.
circuire agros commutatos 278,
25. c. villarum culta et inulta
419, 5. 424, 5.
circuitio 217, 10. 415, 1. 419, 5.
c. silve 369, 25. circuiciones
silvarum 215, 20.
circuitus 59, 20. 164, 10, 15. 243,
20, 25. 245, 10—20. 247, 1. 251, 1.
252, 15. 253, 1. 255, 15. 261, 10.
262, 35. 265, 20. 276, 25. 281, 30.
282, 10. 289, 5. 324, 5. 349, 1.
353, 15. 357, 20, 25. 365, 10. 396,
5. 414, 15. 415, 5. 422, 5—15.
428, 10. 435, 15—25. 439, 25—35.
440, 1, 10. c. silve 53, 1. 57, 1.
364, 15.
circulus regalis [duci Bohemiae
concessus] 177, 15 sq.
cyrographum 83, 5. 366, 20.
cyroteca, cyrotheca 45, 5. 393, 5.
cirotecarum paria 406, 20. cir-
citus datus a principe assigna-
tione cirotece 164, 15.
cista 257, 10.
cives 393, 10, 15.
civitas 53, 1. 54, 35. 55. <59, 15>
112, 25. 113, 5. 117, 25, 30. 177,

35. 238, 25. 239, 1. 257, 5. 276, 1.
340, 30. 343, 30. 348, 5, 10. 349,
10. 360, 15. 368, 5. 370, 5. 392,
20. 393, 5. civitatem abiurare
257, 5.
claustrum 112, 15. 156, 15. 291, 30.
315, 20. 422, 10. 424, 10. clau-
stra ord. s. Benedicti <45, 10>.
claustra inferni 13, 25.
clausura 364, 5.
claves [castri] mittere 216, 30.
claviger regni celestis 23, 15.
27, 20.
clericci, clericus 37, 30. 61, 25, 30.
81, 15. 86, 15. 133, 30. 297, 25.
343, 10. clericorum ordinatio
367, 10. clericum vel mon-
achum capere 148, 5. manus
violentas in clericum vel mon-
achum iniicere 146, 20. clericorum
cohabitatio cum mulie-
ribus 78, 15. clerici matrimonio
iuncti 138. clericorum et sacer-
dotum incontinentia 149, 5, 15.
150, 10.
clerus 29, 30. 66, 15. 111, 5. cleru-
s. Romane ecclesiae 27, 25.
clipeus 290, 1.
coccus, cocus, kokus, v. coquus.
coepiscopus 66, 10, 20.
colaphis affligere 14, 1.
collaciones 44, 15.
collaudare 247, 10. *Cf. consentire.*
collectae 328, 30. 420, 10. collecta
denariorum 326, 20. c. iusta-
tive exactoria 322, 10. c. gene-
ralis 289, 5. 363, 30. 364, 5. c.
principis, qui dux Boemie vo-
catur 440, 5.
collectio; que duci per villas col-
liguntur 400, 20.
collector porcorum 406, 1. collec-
tores decimae 314, 25. 399, 15.
colloquium 98, 5. 227, 20. 230, 30.
c. commune Bohemorum 277,
20. c. Premonstratense 136, 10.
181, 25. 182, 20. c. patrum,
quod annuatim in Premon-
stratensi ecclesia tenetur 225, 15.
coloni 142, 10. 284, 15.
comes, comites 2, 10, 5, 15. 28, 20.
36, 10. 53, 20. <59, 15>. 83, 5.
85, 10. 105, 25. 142, 10. 163, 20.
165, 5. 173, 1. 174, 10. 175, 5.
205, 20. 208, 5. 243, 25. 247, 20.
259, 15. 265, 20. 276, 10. 278, 30.
286, 25. 320, 1. 323, 5. 326, 1.
328, 25. 329, 25. 344, 30. 361, 5.
399, 25. 401, 5. 413, 15, 20. 420,
25. 433, 1, 15. 444, 5, 10. comites

[Bawariae] 34, 15. comites terre Sclavorum, qui Maraui dicuntur, confines 30, 15. comes palatinus 94, 5. 108, 15. 173, 1. 191, 30. Cf. et. castellanus, prefectus.
 comitatus 34, 20. 48, 20. 51, 25. 53, 10. 61, 1. 89, 5. 180, 1. 275, 35. Tres comitatus 34, 25.
 commendare patrocinio, tutamini, beati Petri principis apostolorum 367, 1. 388, 10, 25. c. fideles suos alicui sub tutela 324, 15.
 commonitorium 27, 10.
 communio 169, 10.
 commutatio 271, 15. 273, 10. 284, 10. Cf. concambium.
 concabitio 274, 10. Cf. ambitio.
 concambiare 372 25, 35.
 concambium 80, 10. 162, 30. 215, 80. 237, 20. 243, 25. 244, 1. 250, 30. 261, 1, 10. 270, 10. 273, 15—25. 274, 15. 278, 5—25. 279, 10. 281, 25. 290, 20. 310, 5. 311, 1. iure concambii conferre 428, 10. Cf.: cambium, commutatio.
 concilium, concilia, 66, 30. 79, 10. 95, 15. 108, 1—15. 127, 20. c. catholicorum 141, 35. c. generale 149, 5. c. plenarium provincie 30, 30. c. Africanum 30, 25, 30. c. Carthaginense 133, 30. ad concilium vocare 66, 15.
 concubinae 78, 15, 20.
 concubinarii publici 138, 15.
 conductus 229, 25, 30. 232, 25, 30. 353, 15. conductum dare legatis 104, 5. securum conductum prestare 191, 30. securum et honestum conductum impretrare 231, 20.
 confinium 46, 15. 345, 5.
 congregatio 45, 25. 96, 30. 112, 35. c. sanctimonialium 343, 5.
 coniugatorum separatio 14, 20.
 coniugia infra parentelam coniuncta 43, 25.
 conscriptiones synodales 13, 10.
 consecrare abbatem 45, 25.
 consecrationes, ordinationes et dispositiones patrare 13, 10. consecrationis regalis unctionis 389, 5, 25.
 consensus 86, 10. 110, 1. 118, 5. 126, 15. 278, 5. 281, 20. 285, 15. 313, 1. 352, 5. 367, 1. 418, 25. 423, 35. c. primatum Boemie

195, 10. c. tocius populi 337, 5. V. et. assensus.
 consentire 247, 5. 277, 15. 318, 10. 319, 5. per legatos et litteras consentire 194, 1. Cf. collaudare.
 consilium 298, 20. 314, 30. c. curiae [imperialis] 180, 25. c. principum imperii 258, 20. commune c. principum 337, 5. c. primatum v. primates.
 consortium; in consortium ordinis admittere 272, 30.
 constructor ecclesiæ 179, 10. 207, 5. 208, 5. constructrix ecclesiæ 209, 5.
 consuetudo {84, 1}. {111, 15}. 195, 15. c. terre 327, 30.
 controversia 258, 15. c. super possessionibus alienatis ab ecclesia 253, 25.
 conventio 310, 5.
 conventus 136, 15. 313, 1. 331, 5. 355, 10, 25. 356, 1. c. monachorum 320, 1. c. pauperum Christi 240, 25. conventus (= capitulum) 247, 5.
 conversio 38, 20. 190, 1. ad conversionem venire 413, 15. 415, 1.
 cooperire ecclesiam 279, 20.
 cophinus 366, 30.
 coquus, coccus, cocus; plur.: cocci, coci, coqui 45, 35. 58, 15. 84, 10. 360, 1. 365, 1, 5. 374, 10, 20. 375, 5—25. 377, 15, 25. 388, 15. 398, 1. 406, 25. 430, 25.
 cornu domini Danielis epi. 213, 5.
 corona aurea 112, 15, 30. c. imperialis 177, 20. c. regni 215, 10, 25. terra ad coronam regni [Boem.] pertinens 215, 10. 418, 25. 423, 35. villae, quae coronae adiacebant 217, 20.
 correctio ac reformatio regularis discipline {45, 10}. correctio monrum 135, 10.
 corrigere; fratrem corrigendum mittere 227, 1.
 koselug 384, 1, 20.
 cottorum paria 406, 20.
 crimen 32, 20.
 crisma sanctum 25, 30. chrisma 367, 10.
 krosna; salis trussa, que sclavice dicitur krosna 406, 1.
 crucca (= die Krücke) 272, 20.
 crux: signum crucis suscipere, assumere 153, 5. 441, 10. crux

cem cum letania portare 96, 10. altaria crucibus tam aureis quam argenteis exornare 112, 35.
 csasnik, csasnici; caliciarri, qui sclauice dicuntur csasnici 383, 5, 15. 384, 1, 5, 20.
 culpa canonica 75, 20. culpas vel causas iudicare 439, 35. culparum utilitatem concedere 440, 10.
 culta vetera 45, 15.
 cultor [terrae] 122, 5. cultores vineae 399, 5. 400, 10. 431, 10, 25. 432, 5.
 cupedynarius 360, 5.
 curia 167, 25. 173, 25. 229, 30. 230, 5. 231, 25. 232, 25, 30. 233, 10. 236, 20. 237, 30. 241, 15. 258, 20. 287, 15, 30, 35. 295, 10. 410, 20. 411, 5. curia generalis 174, 20. c. sollempnis 175, 10. curiam dare 221, 1.
 curia Romana 78, 10. 126, 25. 167, 15.
 curia episcopalis 125, 1. maiores curie [episcopalis] 273, 20.
 curia imperatoris 305, 15.
 curia [ducis Boh.] 405, 30. viri principales curie [ducis] 253, 25. curie consessus 254, 1. curie iudex v. iudex.
 curia [= aedificium agreste] 83, 20. 121, 5. 156, 30. 250, 30. 273, 15. 276, 1. 282, 20. 298, 25. 305, 25. 348, 15. 349, 1. 353, 20. 397, 20, 25. 430, 5, 10, 25.
 curia hospitum mercatorum Pragae 392, 20. 393. 406, 15.
 curiales servi v. servi.
 currus 321, 30.
 cursores viarum 360, 25.
 curtiferi 373, 5, 25.
 curtile 320, 10.
 curtis 79, 5. 360, 5, 10. 361, 5. curtis regalis 36, 20. curti inservientes 360, 5.
 custodia, quod vulgariter dicitur ztrasa 160, 20.
 custodire domum 130, 25. c. Pragam cum duodecim scutis debent Theutonici 256, 20.
 custos apum 58, 10, 25. 365, 1, 5. 412, 30. Cf.: aparii. custos armarii {114, 15}. {388, 25}. c. ecclesiae, custodes ecclesiae 52, 30. 53, 1. 360, 10. 378, 20, 30. 382, 15, 20. 383, 10, 20. 385, 5—20. {388, 25}. 395, 1. 397, 10. 426, 15, 30. 429, 10—25. c. silve 266, 25. custodes silve, qui vulgariter dicuntur hayni 419, 5.

cutella vaginata 406, 20.
cutes 392, 30.

Dapifer [ducis vel regis Boh.] 163, 20. 165, 5. 193, 5. 196, 20. 198, 20. 205, 20. 218, 1. 219, 5. 244, 10. 246, 1. 247, 30. 251, 10. 261, 15. 271, 15. 274, 20. 289, 20. 297, 20. 358, 10. 440, 20. d. [episcopi Prag.] 273, 20. 298, 30. 306, 5.
decania 138, 1.
decapillare 73, 20.
decimae 43, 25. 44, 15. 45, 15. 68, 30. 69, 30. 79, 5. 81, 15. <83, 20>. 111, 10. 127, 25. 195, 20. 220, 25. 221, 20. 366, 35. 374, 15. 20. 386, 10, 20. 387, 1—25. 388, 1, 20. 399, 15. 422, 10, 15. 440, 5.
decima de omni agricultura 348, 20. decima animalium tam maiorum quam minorum 361, 5. decima tocius census ducis 363, 25. decima marca de tributo 113, 5, 10. 386, 5, 20. decima de omulo 387, 10, 25. decima de omni proventu 348, 15. decima thelonie 357, 20. decima de vinea 278, 35. 279, 20. decimas indulgere 315, 1. decimae collectores 314, 25. 399, 15. decima ovis 387, 15, 25. 389, 25. decima taberna 363, 25. decima trussa salis 406, 1. decima urna mellis 361, 5. decime septimane fructus in thelonieis 349, 10. decimum forum 348, 10. 361, 10. 363, 25. decimum tributum de pontibus 361, 15. decimus bos 405, 30. 406, 1. decimus denarius 361, 1—10. 405, 30. 406, 1. dec. denarius de iudicio 348, 10. 349, 10. dec. denarius de venditione 386, 15, 20. 387, 1, 5, 20. decimus nummus 114, 25. 357, 20. decimus homo captivus 348, 15. decimus manipulus 361, 1. 405, 30. 406, 1.

decimatio 300, 15. 360, 20. 361, 10. 362, 5. 432, 15, 25. d. annualis 364, 15. d. fructuum recta 51, 25. d. frumenti 357, 20. d. legalis 55, 30. 56, 10. decimacionis immunitas 422, 5.

decreta 62, 25. 66, 30. d. apostolica 20, 20. 29, 35. 75, 10. 77, 15. 343, 10. d. Leonis papae 13, 5. 31, 1. d. canonica 13, 5. d. canonum 30, 20. 66, 15. d. sanctorum patrum 71, 15. 133, 25. d. patrum recitare 138, 20. decreta instituta 13, 25.
decretum apostolicum 20, 20. d.

Celestini papae 31, 5. d. beati Gregorii papae 346, 20. decreto dominii confirmationem abbatae statuere 86, 10.

dedicatio [capellae] 279, 1. d. ecclesie 349, 5. d. monasterii 350, 1. d. ororii 358, 5.

defendere bona ecclesię 77, 25. d. ecclesiam 439, 20.

defensio sti. Petri 19, 25. d. specialis solius principis, qui dux Boemie vocatur 439, 35. in gratiam et defensionem suscipere 256, 10. Cf. protectio, tuitio, tutamen.

defensor 131, 5. 373, 10, 25.

delegare in manus alicuius 108, 25. 109, 20. 110, 1. 320, 5.

delictum 353, 5.

denarii 51, 10. 55, 20. 84, 5. 114, 1. 130, 10 sq. 139, 15. 161, 1. 196, 5. 252, 15, 20. 348, 10. 349, 5, 10. 350, 25. 353, 10. 360, 20. 361, 1—10. 364, 1. 386, 15, 20. 387, 1, 5, 20. 392, 25—35. 393, 10. 397, 15, 20. 413, 1. 430, 5, 20. d. de iudicio v. iudicium.

dyaconatus 138, 15.

diaconus, dyaconi 138, 20. 392, 25. 367, 5. diaconus ordinare 168, 30.

diadema glorię portare 177, 20.

dictare litteras 222, 5. 272, 5.

dies festi 28, 10. d. natalis Domini 100, 1.

diocesis 30, 10—30. 37, 20. et saepius; cf. parrochia.

disciplina regularis <45, 10>. discipline custodia 30, 1.

dispensator ducis 276, 15.

disterminatio predii 284, 15.

distinguere ecclesias plebales 138, 20.

divorcium 11, 15.

doctrina ecclesiastica 20, 5. d. s. ecclesię Romanę 22, 1. d. ecclesie universalis 129, 20. d. ecclesiastice rationis 30, 5. d. evangelica et apostolica 20, 5. 22, 10. d. falsa 17, 25.

dogmata sancta 27, 35. 28, 1.

doliorum parator 399, 10. 432, 1, 20.

domesticus 393, 10.

domicelli [epi. Prag.] 315, 10.

Dominicus dies 25, 30.

dominium 142, 15.

dominus, dominus apostolicus 44, 15. 61, 20. 92, 10. 126, 25. 167, 15. d. papa 78, 10. 92, 10. 166, 25. 212, 20. 213, 1.

domus; domum propriam habere 257, 10.

dos 85, 5. dos capelle 114, 25. d. ecclesiae 113, 15. 300, 1. 315, 25. 364, 5. 396, 10, 15. 409, 15. 415, 10. 428, 10, 20. ex propria dote dotare 83, 15. dote perpetua donare 218, 25.

dothalicii tytulus 416, 20.

drizeci 385, 10, 20.

dusnic, dusnik, dussnic, *dušník*, homo ecclesiae addictus, animator seu proanimatus nominatus <60, 1>. 365, 10. 397, 15. 429, 25. 430, 1.

dux patrię 27, 15. d. principalis 288, 35.

Ebdomada 114, 20. e. thelonie 53, 1. 55, 10.

ecclesia; aecclesia catholica 40, 15. sancta cath. et apostolica Romana ecclesia 25, 1. e. forensis 315, 25. e. primitiva 88, 30. ecclesiarum iuri prejudicare 13, 15. ecclesias plebales distinguere 138, 20.

ecclesiastici gradus 37, 30. ecclesiasticis honoribus, e. beneficiis privare 138. ecclesiasticum regimen 102, 25.

economus 294, 25.

edictum 66, 10. e. imperiale 410, 20.

egressum atque introitum liberum habere 321, 35.

electionis [episcopi] libertas 126, 10.

elemosina 81, 15. 254, 30. elemosynarum largitio 99, 30.

eligere abbatem 45, 25.

emissarius 85, 1. 111, 10. 130, 10. v. et.: equae.

ensifer 270, 25.

episcopus diocesanus 268, 20. eps. e latere destinatus 15, 10. episcopi de latere summi pontificis missi 30, 5. epi. provintiales 30, 1. epi. suffraganei 30, 25. epos. ordinare 38, 10. epos. proprios habere 30, 30.

epistola 14, 5. 28, 10. 32, 15. 33, 20. 68, 25, 30. 69, 30. 71, 20. 72, 25. 75, 5. 337, 10, 25. V. et.: literae.

- equae 36, 1. 55, 5. 85, 1. e. emissariae 160, 20. e. indomitae 111, 10. 113, 1. (224, 15). equarum indomitarum custodes 412, 30. equarum grex 55, 25. 56, 5. equarum pastores 161, 5. 398, 25. 431, 5, 25.
- equus, equi 86, 30. 111, 5. 130, 10. 326, 15. 360, 10. 392, 30. 393, 10. e. furtivus 257, 15. equorum nutritor (58, 1). 364, 35.
- evangelium 21, 5. e. Sclavinica lingua translatum 21, 10. evangeli expositio lingua Sclavorum annuncienda 26, 20. evangelii lectio Slovenica 9, 10. Cf. iuramentum.
- evocare ad maiestatis [imperialis] presentiam 258, 15.
- exactio 164, 25. 357, 15. e. thelo-nei et iuris forensis 322, 1. exactionibus indebitis inquietare 292, 25.
- excommunicare 75, 20. canonice e. 137, 15.
- excommunicati 133, 20 sq. excommunicatis communicare 87, 20. excommunicatos recipere 133, 20.
- excommunicatio 78, 15. 192, 30. excommunicationis sententia 134, 1. excommunicationis vinculo innodare 146, 25. 292, 20. excommunicationem publice denuntiare 146, 30.
- exemplar litterarum 153, 20. exemplaria carte vetustate admodum attrita 340, 25.
- exemplum litterarum 76, 20. 77, 15.
- exemptio ab omni provinciali iure seu lege 349, 15. 354, 10. 358, 1.
- exeniis visitare 172, 1.
- exilium 32, 25.
- exorcistas ordinare 168, 30.
- expeditio 163, 5. 164, 20. 256, 20. 407, 10. e. contra paganos 216, 25. e. Ytalorum 238, 35.
- Faber, fabri 56, 15. 57, 5. 58, 15. 84, 10. 161, 5. 360, 1. 364, 25. 365, 1. 375, 5, 20. 385, 10—20. 398, 25. 412, 30. 431, 5, 25.
- facultates 260, 30.
- falx; adiuvare cum falcibus fenum secare 130, 25.
- familia [servorum ecclesiae vel monasterii] 47, 30. 54, 30, 35.
- 84, 5. 105, 30. 106, 5. 130, 15. 160, 25. 161, 10. 196, 10. 321, 35. 348, 5. 390, 10. 406, 20. f. episcopii 142, 10. f. ab omnibus terrenis negociis libera 54, 30. f. perpetuae libertati donata 106, 5.
- familiaris (ducis Boh.) 373, 10, 25.
- famula 405, 35.
- famulus 45, 35. 324, 15. 405, 35. f. ad calefacientes stubas 45, 35. Cf. calefactores stube.
- farina 406, 5.
- fastigium pastorale 31, 5.
- fax 257, 10.
- fēdus 37, 20. foedus amicitiae 62, 20.
- feniseka 386, 15, 20.
- fenum 130, 25. 245, 15.
- fera 413, 1.
- feria 25, 25, 30. 114, 25.
- ferramenta solvere quater in anno 384, 5, 10, 20.
- ferrarius 384, 5, 10, 20.
- ferrum 112, 15. f. ad opus ecclesie conquirere 414, 15. ferri massas persolvere 399, 5. 402, 20. 431, 25. 432, 10.
- festivitas preclarior in feria VI 114, 25.
- fidei iussores, fideiussores 232, 5. 257, 10.
- fideles suos sub tutela alicui commendare 324, 15.
- fides 25, 1. 40, 20. f. catholica 26, 15. 32, 5. 37, 30. fidei fundamentum 24, 5. fidei promissio 18, 20. fidei orthodoxe anhe-lare 23, 25. fidei orthodoxe cultus 22, 10. fidem orthodoxam blasphemantes 23, 30. fidem infamare 24, 1. in recta fide dubitare 17, 20. V. et. symbolum.
- figulus, figuli 84, 10. (119, 5). 377, 10, 20. 398, 10. 430, 30.
- filum aureum 397, 20. 430, 5, 25. f. argenteum 430, 5.
- fimum educere 393, 15.
- fines 46, 10. f. Boemie 415, 10. V. et. termini.
- fiscalia terre communia 322, 5.
- fiscus [imperialis] 203, 10. f. camere ducis 355, 25. f. regius 42, 20. 259, 5. 444, 1.
- flagellum equinum 15, 10. fla-gellis afficere 71, 20.
- foedus v. fēdus.
- forma conventionis 233, 1. f. ca-nonica 223, 1.
- formata 138, 10. formate privilegio confirmare 255, 5.
- forum 111, 5. 134, 5. 286, 25. 320, 10. 326, 5. 348, 10. 354, 1. 357, 10. 361, 10. 363, 25. 370, 10. 406, 20. 414, 10. 439, 30. f. ab omni theloneo liberum constituere 400, 20. 433, 1. nonum f. 370, 5, 10. decimum f. 348, 10. 361, 10. 363, 25. fratres, qui mittuntur ad colligenda fora 370, 1. per fora terre notificare 255, 5. in foro publico preconio proclamare 289, 10.
- fovea, ubi funditur aqua baptis-matis 130, 30.
- fraternitatē suscipere 247, 15. 286, 15.
- fratres (= canonici) 246, 1.
- frumentum 357, 20.
- fundator 45, 1.
- fundus 278, 10.
- fur 257, 5.
- furor Teutonicus 441, 30.
- furtum 257, 5. 420, 5. pro furto iurare 256, 20.
- Gallinae 130, 15. gallinarum pulli 114, 10.
- gazofilacium 418, 15. 423, 30.
- gelāchiet, gelachiet; more silva-rum consignare, quod vulgo g. nuncupatur 205, 5.
- geneceum 399, 15. 432, 25.
- gens 66, 30.
- gentilitas 38, 5.
- gesta Anglorum 37, 30. g. synod-alia 10, 10.
- gladiator ducis Boemie 446, 5.
- gladius 257, 15. g. divinus 32, 15. Cf. anathema.
- glaua, glava 289, 1. 364, 5.
- gostine 363, 30.
- grangia 316, 15.
- gremium ecclesie 26, 25.
- grrdost 364, 10.
- grrnecne 363, 30.
- gubernatio ecclesiae 31, 5.
- governator navis 35, 5.
- Habitus; h. ordinis Praemonstra-tensis 182, 1. h. regularis 159, 10. h. sanctimoniae 109, 5. ha-

- bitum hospitalis accipere 291, 15. habitum regularem assu-
mere 304, 1. habitum religionis
suscipere 285, 10. habitum
sancte conversacionis suscipere
159, 15.
- hayni *v. custodes silve.*
- harmue; refectio, quod vulgo di-
citur harmue 361, 10.
- hereditarie possidere 275, 35. *Cf.*
ius hereditarium.
- hereditas 290, 20. 311, 1. 331, 1.
400, 10, 15. 419, 15. 424, 10. 433,
10.
- heremita 49, 1. 218, 25. 353, 15.
- heres, heredes 51, 5. 255, 10.
278, 30. sine herede decedere
305, 30.
- heresis 23, 30.
- heretici 168, 15. hereticorum sectę
38, 30.
- hystoria memorialis sacri scrinii
341, 1. ystorię conscriptę 10, 15.
- hoba 48, 1.
- homicidium 256, 20.. 420, 5. 440, 1.
h. perpetrare 400, 25. quid-
quid de homicidiis ad questum
ducis pertinet 442, 30.
- homines, h. ecclesiae, monasterii
45, 15. 55, 30. 56, 10. 75, 25.
162, 35. 245, 20. 253, 1. 277, 15.
314, 30. 326, 20. 327, 30. 328, 30.
349, 15, 20. 353, 5—15. 354, 5,
10. 357, 25. 362, 1. 364, 15. 366,
35. 397, 1. 413, 10. 414, 20. 420,
5. 439, 30. 440, 5, 10. h. abdu-
cere 332, 5. h. liberi 257, 1. h.
servituti mancipati 369, 15. *V.*
et. liberi, servi.
- homuncio 272, 25.
- homutne, homuthne, chomutne;
tributum de helcio, de equo
vehente 254, 30. 262, 35. 363, 30.
- honorati 173, 1. beneficio castri
honoratus 419, 20.
- horreum, orreum 113, 15. 130, 15,
20. 348, 20.
- hortulanus 161, 5.
- hortus, horti, ortus, orti 55, 20.
56, 1. 114, 25. 252, 25. 377, 15,
25.
- hospitalarii 281, 20.
- hospitale 406, 5.
- hospitalis terra *v. terra hospi-*
talis.
- hospitalitas 81, 15. 400, 15. hospi-
talitatem solvere 400, 25. 433,
15.
- hospites 52, 30. 54, 35. 55, 1, 25.
56, 15. 114, 5. 257, 1 *sq.* 348,
15. 349, 1. 361, 5. 364, 1, 25.
369, 20, 25. 374, 5—20. 393, 10.
397, 20, 25. 406, 1, 5. 430, 5, 10,
25. h. censuales 363, 15. hospi-
tum vendiciones 55, 25. 56, 1.
V. et.: curia hospitum.
- humulum, omulum 369, 20, 25.
387, 10, 25. 392, 30. 401, 5. 413,
1. 433, 15.
- huso, husones 392, 25, 30.
- Ialouica *v. vacca sterilis.*
- idiota 40, 20.
- ieiunium 25, 10 *sq.*, 26, 5. 96, 10.
i. quod quatuor temporum dic-
tetur 26, 1. ieiuniorum vene-
ratio 28, 10.
- ylouci; aurifossores, qui vulgo
ylouci dicuntur 355, 15.
- immunitas decimacionis 422, 5.
immunitates 163, 1. *V. et.* li-
bertas.
- imperium; ad i. ducis bella exer-
cere *et c.* 〈83, 25〉. 〈111, 10〉.
195, 20.
- inbanniare 261, 15.
- incantatrix 235, 5.
- inculpare 256, 30.
- infamia clericorum 78, 20.
- infeudare 280, 5.
- infeudationes 221, 20. 222, 15.
- infula pontificalis 38, 25.
- insignia dignitatum, que s. Ro-
mana eccl. distribuit 329, 20.
- instituta ordinis [Premonstr.]
184, 30. 189, 20. institutum or-
dinis persolvere 183, 15.
- institutio 37, 30. i. canonica 195, 1.
i. patrum Cisterciensium 156,
20.
- interdicere: terra a divinis offi-
ciis interdicta 148, 15.
- interdictio a communione corpo-
ris et sanguinis domini 180, 5.
- interdictum generale 414, 15.
- internities 64, 15.
- internuntii 248, 15.
- interpretatio librorum in lin-
guam Slavicam 8, 40.
- intervencio 23, 20.
- interventus 42, 15. 64, 25. 179, 25.
- introitus 168, 25. liberum egres-
sum atque introitum habere
321, 35.
- invadiare 393, 5.
- investire episcopatu 229, 25, 30.
- investitura 287, 35. investiturae
testes 109, 25.
- ioculator 255, 15. 413, 10.
- ystorię conscriptę 10, 15.
- iter transmarinum 441, 15.
- iudex 224, 10. 239, 15. 247, 25.
261, 20. 266, 15. 270, 25. 271, 15.
274, 20. 279, 5. 284, 20. 289, 20.
331, 25. 409, 30. 440, 20. 443, 5.
i. Bilzinensis 307, 1. i. curię
244, 5. 246, 5. 251, 10. 295, 35.
297, 20. 307, 1. i. curie regis
Boem. 224, 10. i. curie princi-
pis, qui dux Boem. fuerit prin-
cipalis 440, 1. i. ducis 393, 10.
i. provincie 358, 10. i. Theuto-
nicorum [in suburbio Pragensi]
256, 15. 257, 1. iudices ori-
entalium 34, 20.
- iudicare [furem] 257, 5. i. de ho-
micio 256, 20.
- iudicium 28, 25. 363, 25. i. ad
curiam hospitum Pragae per-
tinens 392, 20. i. legale 75, 20.
i. metropolitani episcopi 31, 1.
i. nobilium seniorum Boemie
217, 5. i. principum 174, 20.
221, 5. i. seculare 327, 30. iu-
dicii sentencia corripere 22, 20.
ad iudicium convenire 14, 1.
iudicio potentiis persone astare
349, 15. 354, 10. denarii de
iudicio 348, 10.
- iugera 252, 20.
- iumenta 83, 15. 363, 25. iumen-
torum grex 364, 10.
- iunci marini 44, 20.
- iuramentum 26, 20. 34, 30. 35, 5.
148, 5. 310, 5. i. Theutonicici
257, 15 *sq.* i. interponere 273,
25. i. sacrosanctis ewangeliis
sanctorumque reliquiis tactis
perficere 137, 25. ad i. corpo-
raliter prestandum compellere
292, 20.
- iurare pro furto 256, 20.
- iurisdictio 142, 15. i. temporalis
327, 30. iurisdictionis termini
258, 15.
- ius; i. ecclesię proclaimandi et
consequendi licentia 79, 20. i.
quod ad principis spectat util-
itatem 164, 30. i. beneficij:
iure beneficij concedere 280, 5.
i. civile 393, 10. iure concam-
bii conferre 428, 10. iuris fo-
rensis exactio 322, 1. i. hered-
itarum 278, 15. i. hereditarium
290, 20. 320, 5. 331, 1. iure he-

reditario conferre, contradere, dare, donare 192, 25, 205, 10, 247, 5, 290, 20. iure hereditario concambiare 372, 25, 35. iure heredit. possidere 278, 10, 291, 15, 296, 30, 315, 1, 318, 10, 319, 5, 351, 30, 416, 15. iure possessivo et hereditario possidere 305, 30. iure hereditario redimere 309, 1. ius hominii 280, 1. iure legitimo vendere 331, 1. ius metropolitanum 333, 15. i. patrium 286, 15. i. patronatus 142, 35, 416, 25. i. perpetuum 324, 25. iure perpetuo possidere 215, 10, 271, 15, 277, 15, 281, 20, 313, 5, 315, 25, 326, 5. i. proprietarium 243, 25, 244, 10. i. provinciale; ab omni provinciali iure seu lege exempti 349, 15, 354, 10. iura regnorum 23, 20. i. regni 221, 1. i. terre [Boemiae] 237, 20. i. et debitum thelonearium 349, 20, 354, 10. iura thelonica 34, 20. iura et privilegia ecclesiarum 20, 10. iuri preiudicare 13, 15.

iusticia 386, 10, 20, 387, 5, 25. i. canonica 145, 15. iustitiam detractare 30, 15. iusticiam solvere 393, 10. lagena medonis continens X et VII iusticias 114, 10.

Lacus 362, 1.

lagena medonis 114, 10.

lagenarii 376, 5, 10, 20.

laguncula 359, 25.

laici 81, 15, 86, 15, 133, 30, 134, 20, 334, 5, 338, 1, 30. i. officia ecclesiastica habentes 138.

lampas 26, 10.

lantgrafius 411, 5.

lapis; i. cere 349, 5. lapides salis 387, 5, 25. lapides polliti 112, 15, 30.

laquearium 112, 15.

laqueus 289, 5.

lasto 392, 25.

latronum insidiae 271, 10.

latus; lateri regali assidere 167, 5. legati a latere [imperatoris] 180, 25. de latere destinare 15, 10, 135, 10. episcopi de latere [papae] 30, 5.

lavacrum sacrum 37, 30.

lectio 168, 25 sq. i. apostolica 28, 5. lecciones divinae novi et veteris testamenti 21, 5.

lectores ordinare 168, 30.

legatio 104, 5. legatione apostolicae sedis ad gentes fungi 16, 15. legationis verę signa vel indicia 213, 5. legationes 180, 20.

legatus, legati 38, 20, 104, 5, 213, 1, 5, 337, 10, 391, 20. per legatos et litteras consentire 194, 1. i. sedis apostolicae, 1. s. Romanae eccl. 31, 10, 62, 25, 63, 64, 68, 1, 20, 71, 20, 88, 35, 94, 1, 95, 15, 107, 30, 108, 15, 116, 5, 127, 30, 137, 10, 234, 15, 326, 25. i. [ducis Boh.] 69, 10, 73, 35, 74, 5. legati episcoporum ac principum 172, 35. legati a latere 180, 25. V. et nuntii.

letaniā canere 168, 25.

lex 25, 10, 256, 15. i. sacra 43, 25. i. et consuetudo Theotunicorum 257, 5. i. et iusticia Theutonicorum 256, 15. i. provincialis: homines ab omni provinciali iure seu lege liberi 349, 15, 354, 10, 358, 1. leges Romanę 10, 20. legis auctor, Jesus Christus 25, 15.

liber: i. homo 35, 10. liberi 55, 20, 162, 35, 369, 15.

libertas <45, 20> 164, 25, 30, 245, 20, 284, 15, 288, 1. 439, 30. i. hominum ecclesiae 354, 5. i. hominum eccl. super collectis 328, 30. i. monasterio concessa 349, 20. i. electionis [episcopi] 126, 10. libertatem et securitatem in negotio terrae concedere 420, 10, 424, 15. — Cf. munera publica.

libra; centum libras auri compone 142, 15, 259, 5.

libri 112, 35. i. sacri 8, 40, 9, 20.

ignum 406, 20. ligna 113, 1. lignorum ad piscandum structura 51, 10.

limina beatissimorum apostolorum principum 27, 25. limina apostolorum adire 69, 1, 73, 15. i. apost. visitare 37, 15, 81, 5, 366, 20. ad apostolor. lim. venire 19, 20, 333, 10.

limites 258, 15.

linea vestimenta 32, 10.

lingua Greca 18, 20, 21, 10. i. Hebreia 21, 10. i. Latina 18, 20, 21, 10. i. Sclavinica, Sclaviniaca, Sclavonica 8, 40, 20, 30, 21, 5, 10, 88, 25, 343, 5.

litterae; i. Latinae 343, 10. i. Sclaviniscae a Constantino phi-

losopho reppertae 20, 30. ad litteras ponere servum 130, 30.

litterae (= epistola) 67, 1, 103, 5, 108, 15, 126, 25, 127, 1, 129, 15, 166, 15, 167, 10, 180, 20, 181, 20, 182, 15, 184, 15, 186, 15, 187, 25, 188, 20, 189, 15, 225, 10, 226, 20, 227, 1, 230, 1. litterarum exemplar 153, 20. litterarum exemplum 76, 20, 77, 15. litterarum rescriptum ostendere 226, 1. — litterae apostolicae, i. dom. papae 18, 15, 22, 5, 73, 20, 75, 1, 77, 15, 76, 20, 79, 5, 102, 10, 153, 20, 232, 20, 234, 20. — i. deprecatoriae 62, 25. litteris canonicas munire 346, 25. litteris memorialibus rem gestam mandare 422, 20.

liturgia 9, 1.

loca sancta 216, 20.

lucus 161, 15, 362, 1.

luminaria 349, 5.

luse; ministeriales, qui dicuntur luse 376, 1, 15.

Magister 138, 10, 196, 15, 224, 1, 247, 25, 266, 1, 273, 20, 274, 15, 278, 25, 289, 20, 25, 297, 20, 298, 30, 313, 15, 314, 30, 323, 5, 326, 25, 440, 15, 25. m. hospitalis Iherusalem 216, 25, 286, 10, 20. in Boemia 290, 30. m. venatorum 276, 15.

magistra in correctione regularis discipline <45, 10>.

magnates [Boemie] 405, 30. m. terre 444, 1.

maiestas regia 192, 30.

maiores curię episcopalis 273, 20.

mancipia 35, 5, 15, 36, 1, 15, 353, 10, 366, 30. m. utriusque sexus 198, 10.

mandatum 78, 15, 20, 108, 15, 146, 20, 147, 1. m. principis speciale 164, 20. sententia b. Gregorii de inobedientibus mandatis sedis apostolicae 148, 15.

manipulus 361, 1, 405, 30, 406, 1.

manses 374, 5 sq. 375, 1 sq. 376, 5—20. 377, 5, 20. 379, 5, 15, 381, 10, 20. 382, 1—20. 383, 1—20. 406, 15.

mansio, mansiones 396, 5 sq. 399, 20, 25, 400, 1 sq. 403, 1, 428, 5—20. 432, 5, 10. 434, 20. 436, 10, 20.

mansus 51, 25, 105, 5, 132, 1, 143, 10, 220, 25, 300, 15, 301, 1, 30, 348, 20, 355, 30, 373, 5, 25. m. regalis 53, 5.

manuterium 387, 10, 25. 389, 20.
 mappula 45, 5.
 marca, marcha 113, 5, 10. 189, 1.
 215, 25. 292, 5. 310, 5. 324, 10.
 327, 20. 361, 15, 20. 367, 1. 386,
 5, 20. 388, 15, 25. 392, 30. 393, 5.
 405, 30. 406, 1. m. Boemice mo-
 nete 405, 35. m. ad pondus
 Coloniense 262, 1. m. argenti,
 m. argentea 76, 5. 112, 15. 177,
 40. 190, 5. 250, 30. 274, 10. 279,
 20. 281, 25. 290, 20, 25. 292, 1.
 297, 1. 313, 1. 392, 35. m. puri
 argenti 305, 25. m. examinati
 argenti 314, 25. 315, 5. m. auri
 112, 15. 177, 40. m. denariorum
 114, 1. 139, 15.
 marcha Boemanica, Boemica
 105, 5. 107, 5.
 marchia 53, 10. 61, 1. 300, 15.
 marchio 34, 15. 173, 1. 445, 20.
 marggravius 259, 20.
 mariti viduarum ac repudiata-
 rum 138, 15.
 marscalcus 246, 1. 247, 25. *V. et..*
 agaso.
 marsupia 406, 20.
 masnik, collector porcorum 406, 1.
 massiola ; *modus quidam cerae*
 35, 25.
 mediator 273, 15.
 medonis lagena 114, 10.
 mel 55, 20. 56, 1, 5. 364, 5. 387,
 10, 20, 30. 390, 5. 392, 30. 397, 20,
 25. 398, 10. 430, 10, 25. 431, 1
 sq. solutores mellis 364, 20.
 tributarius mellis 360, 5. urna
 mellis 349, 5. 361, 5. 406, 5.
 mensa 315, 15. m. [ducis Boh.]
 424, 15.
 mensale 387, 10, 25. 389, 20.
 mensura 55. 76, 5. 364, 1. m.
 magna 55, 25. 364, 1. m. salis
 398, 5, 10. 430, 5, 30. 431, 10.
 mercationis estimatio 36, 15.
 mercatores 36, 15. 393, 1. m. de
 extraneis partibus 392, 30.
 mercatum salinarium 36, 5.
 mercatus 35, 1. m. legitimus 35,
 10. m. Marahorum 36, 15.
 merces 393, 5.
 messarii 386, 10, 20.
 messor 386, 15, 20. 387, 10, 25.
 389, 20.
 meta 130, 5. 217, 15. metae cir-
 cuitus 164, 20. metis publice
 institutis distinguere 258, 20.

metropolis 345, 10, 30. metropoli-
 tana sedes 337, 15.
 metropolitanus 31, 1. 38, 25. 66, 5.
 118, 5. 337, 15. 338, 20. 341, 15.
 metropolitanum honorem re-
 stituere 345, 5.
 miles, milites 155, 5. 173, 1. 215,
 25, 30. 227, 30. 247, 1. 255, 10.
 261, 10. 277, 20. 280, 10, 15. 291,
 15. 297, 25. 311, 10. 320, 20. 324,
 10. 351, 25. 413, 20. 439, 30.
 441, 10. milites episcopi [Pra-
 gensis] 247, 30. milites CCC regi
 Romanorum in auxilium a
 duce Bohemiae missi 127, 15.
 miliare 220, 15.
 minister 58, 15. m. altaris 140, 1.
 ministri ecclesie 392, 25.
 ministeriales 28, 20. 54, 35. 56, 5.
 58, 5. 198, 20. 220, 15, 25. 221, 5.
 231, 15. 249, 15. 364, 15. 375, 1
 sq. 376, 1, 15. 377, 5, 20, 378,
 5—15. 379, 5 sq. 382, 20. 383,
 1, 5, 20. 384, 1 sq. m. aquarii
 375, 15, 25.
 ministerium; m. principis 54, 35.
 m. sacerdotiale 29, 35. ministe-
 ria sacratissima 28, 5. Cf. my-
 steria. — a divinis ministeriis
 separare 14, 5.
 missa s. 9, 1, 10. 21, 5. 28, 5. 96, 5.
 missam sollempniter celebrare
 169, 5. missas cantare in bar-
 bara, hoc est Sclavina lingua
 18, 20. missas canere 21, 5.
 missarum sollempnia 18, 20.
 20, 1. 21, 15. 26, 15. 100, 1.
 172, 1.
 missi 33, 5. 37, 25. 38, 30. m.
 sedis apostolicae 14, 5. 16, 20.
 mysteria sacrosancta 63, 1. m.
 dominica consecrare 169, 5. mi-
 steria ieunii 26, 5.
 mitra 367, 5. mitre usus abbati
 conceditur 45, 5. 329, 25. mitra
 duci Boemiae a papa concessa
 60, 25. 63, 5. 67, 25.
 modius, modii 387, 20, 30. 390, 5.
 406, 5.
 molares 348, 5.
 molendinarii 59, 1. 360, 1. 365, 5.
 406, 20.
 molendinum, molendina 114, 5.
 130, 15. 198, 10. 202, 30. 264, 1.
 290, 25. 300, 20. 322, 15. 348,
 15, 25. 353, 20. 355, 25. 397, 20,
 25. 418, 25. 424, 1. 430, 10, 25.
 445, 25. molendina ponere 217,
 15. locus molendini, l. molen-
 dinorum 252, 20. 286, 20. mo-
 lendinorum obstacula 348, 15.

molentes 84, 10.
 monachus 138, 10. 369, 1. mona-
 chi 37, 25. 297, 25. 349, 20. 354,
 10. monachorum conventus
 320, 1.
 monasterium 63, 1. 83, 10. 291,
 20, 30. 292, 5, 15. 313, 1 sq. 317,
 10, 15. 328, 25. 329, 25. 348, 1, 5.
 349, 20, 25. 355, 15, 25. 356, 5.
 359, 15. 394, 20. m. [canonicor-
 rum] 112, 25. 114, 1, 15. 127, 35.
 362, 5.
 moneta 84, 5. 139, 15. 161, 1. 162,
 30. 196, 5. 298, 1. 405, 30. 413, 1.
 m. Boemica 405, 35. m. falsa
 vel fracta 257, 10. m. provin-
 ciae 388, 15, 25. m. Ratisponen-
 sis 256, 25. decimus denarius
 de moneta 84, 5. percussura
 monete publice 142, 5.
 monumenta ecclesiarum 13, 10.
 monumenta patrum renovare
 112, 25.
 monita [apostolica] 76, 15. m.
 sive mandata [apostolica] 88,
 20.
 mons 277, 15. 278, 15. montem ad
 vineam faciendam donare 252,
 25.
 munera [publica]; ab omni
 munerum executione liberare
 163, 5.
 munuscula 92, 15.
 muta 34, 15.
 mutuare 58, 5.
 Nadwore, nadworzie; iurare sep-
 tem manibus pro furto vel pro
 eo quod dicitur nadwore 256,
 20.
 naraz; servitus que vulgo naraz
 dicitur 356, 1. narez 400, 15.
 narok 289, 1. 364, 10. 440, 5.
 naulum 113, 5.
 navicula 55.
 navis 35, 1 sq. 55, 25. 364, 1. n.
 legittima, i. e. quam tres ho-
 mines navigant 36, 5. naves
 salinariae 36, 5.
 nedoperne 364, 10.
 negotia 1, 10. n. ecclesiastica 20,
 10. 25, 10. n. terrena 54, 30. n.
 regni 98, 5. negotium terre
 420, 10.
 negotiatores 1, 10.
 nemus; n. extirpare 218, 30. n.
 quod est inter provinciam Dal-
 minze et Boemiam 199, 25. Cf.
 silva.

nobiles 47, 10. 163, 10. 219, 5, 10. 253, 1. 281, 20. 331, 5. 363, 35. 372, 25, 35. 419, 15. 424, 5. nobilium testimonium 83, 5. nobiles Boemi, n. Boemie 151, 30. 215, 20. 251, 1. 275, 30. 354, 20. nobilium seniorum Boemi; iudicium 217, 5. nobiles Boemie et Moraie 358, 10. nobiles terre 263, 1. 349, 15, 20. 354, 10. 356, 5. nobiliores 37, 30. notarius; n. ducis [Boh.] 276, 10. 311, 10. 315, 10. 358, 15. n. regis Boem. (Martinus) 205, 15. (Florianus) 224, 1. 244, 5. 251, 5. 443, 5. (Alexander) 293, 25. V. et. scriba. novalia 45, 15. n. preparare 218, 25. nozleh; servitus, que vulgo nozleh dicitur 356, 1. nummi 349, 5. 357, 20. 413, 5. 414, 1. n. pro piscibus quadragesimali tempore accipiendi 114, 20. nummus decimus 357, 20. decimus nummus in vendicionibus accipiendo 114, 25. tertius nummus de curia hospitium mercatorum solvendus 406, 15. nuntius, nuntii 62, 25. 66, 15. 67, 1. 69, 1. 70, 5. 72, 25. 76, 5. 100, 10, 30. 102, 10. 180, 20. 189, 1. 232, 20. 234, 20. 235, 1, 5. 248, 20. n. bonus 126, 25. nuntii regis 34, 20. n. sedis apostolicae 63, 25. nuncius [summi cameralii] 257, 1. nuncius iudicis Theutonicorum 257, 20. per nuncios visitare 366, 20. — V. et. missi. nuptiarum foedus 13, 10. uxoriibus viventibus ad alias nupcias migrare 11, 15. Oblata 169, 5, 10. oblatio s. Petri [a regibus Bohemiae sedi apostolicae debita] 101, 30. 102, 10. V. et. census. obstaculum 348, 15, 20. obtimates, optimates 333, 1. o. regni 94, 1. okou 387, 30. 388, 1. 390, 5. officiales [ducis Boem.] 322, 1. officina 112, 15. officinae diversae 348, 15. officium: officia divina 26, 15. officia ecclesiastica 38, 20. o. ecclesiastica contra canones

peragere 12, 1. officiorum ecclesiasticorum cura 25, 10. officium episcopale 69, 25. officia horarum psallere 21, 5. ab officio deponere sacerdotes 148, 15. officii suspensio 223, 1. omulum v. humulum. onus unius hominis 35, 25. operarii 84, 10. operatores 45, 40. operimentum superius 112, 30. opiliones 85, 1. 360, 1. oppida 363, 20. o. edificare 349, 15. 354, 10. Cf. castrum. optimates v. obtimates. oratorium 49, 1. 358, 5, 10. ordinare aliquem archiepiscopum 17, 30. o. [abbatem] 47, 20. ordinator [episcopi Pragensis] 126, 10. ordo clericalis 138, 1. 193, 1. 205, 15. ordinum sacrorum celebatio 168, 20. orientales partes 34, 15. ornamenta ecclesiae 235, 5. 366, 35. ornamenta ad altaris ministerium 172, 1. orreum v. horreum. orthodoxa veritas 38, 35. ortus, orti v. hortus, horti. ostiarius consecratio 168, 25. othodne 363, 30. otroce 363, 30. oves 55, 10. 83, 15. 85, 1, 5. <224, 15>. 326, 15. 363, 25. 406, 15. 413, 5. ovis decima 387, 15, 25. 389, 25. ovis morvida 26, 25. Pactio 79, 5, 20. pactionis ratio 265, 25. pactum 315, 15. p. sacratissimum 195, 5. pagani 13, 15. 29, 1. 30, 10. 31, 10, 25. 33, 15. 38, 5, 30. 127, 10. 129, 15. 131, 25. 133, 5. 332, 5. 337, 5, 20. paganismi error 66, 30. paginae scripturarum 79, 1. pagus 198, 10. 202, 25. 360, 20. palatinus comes v. comes. palatum 191, 30. 272, 20. pallium 38, 25. 49, 10. 232, 5, 10. 334, 1. 340, 5—10. 341, 5, 10. 345, 5. 346, 25. altaria palliis exornare 112, 35.

paludes 198, 10. 348, 25. 349, 1. panis 4, 20. 387, 5, 25. panes 349, 5. pannus 392, 30. panni linei stamen 393, 1. pannos lineos per fraudem consuere 393, 1. papa v. dominus papa. p. universalis 27, 20. 29, 25. papulum 28, 10. paricidium 40, 30. parrochia 94, 10, 20. 138, 20. 345, 30. 346, 1, 10, 25. 419, 10. p. episcoporum 333, 15. parrochias predicando circuire 38, 15. barrochias determinare 341, 20. parrochiani 146, 20. pascha 153, 10. paschale tempus 61, 30. pascua 83, 15. 264, 1. 275, 35. 284, 1. 322, 15. 355, 25. 363, 25. 373, 5, 25. 412, 30. pascuale porcorum 400, 15. passagium generale 441, 15. pastor equarum 161, 5. patena 169, 15. pater monasterii 45, 20. patibulo iudicatus homo 353, 10. patriarcha 14, 15. 16, 10. 71, 30. 159, 10. patrimonium 45, 35. 130, 1, 10. 160, 15, 20. 237, 20. 250, 30. 255, 10. 260, 30. 305, 25. 397, 10. 429, 10, 25. patrocinium 276, 5. p. [beati Petri] 81, 30. patrocinio beati Petri commendare 388, 10, 25. patronus 283, 30. p. et benefactor 171, 20. vicarium s. Petri patronum principalem eligere 23, 15. pauperum cura 99, 30. pavimentum 112, 15, 30. pavones cum pavonissis 130, 15. pkelnici; picarii, qui dicuntur pkelnici 381, 10, 15. 384, 5, 10, 20. 385, 1. pecora 42, 20, 25. pecunia 32, 10. 33, 15. 215, 30. 217, 5. 265, 20. 278, 10. 392, 30. pelles caprinae 386, 10, 20. p. mardurinae 360, 1. pellum paria 406, 20. pellifex 282, 15, 20. 398, 5. 430, 5, 15, 30. pellifex albi et nigri 56, 15. pena; poenae iudiciales 289, 1. p. pro fornicatione 393, 5. p. pro

- homicidio 256, 25. p. pro vulneratione 393, 1. p. centum librarum auri purissimi 142, 15. 259, 5. viginti libras auri pro pena componere 203, 10. p. imperialis gracie 259, 5.
- penitentia, penitentia** 61, 30. 184, 25 sq. penitentiam agere, peragere 4, 20. 225, 30. 227, 5. penitentiam [excommunicato] iniungendi facultas 148, 15. viginati dies de iniuncta penitentia relaxare 330, 20.
- pensa** 393, 10.
- pensio annuatim ecclesie Romane solvenda** 327, 20. *V. et. census.*
- pentecostes sollempnitas** 146, 25.
- pepla** 393, 1.
- peregrini** 257, 1. p. [= Scotti] 96, 1.
- periurii reatus** 26, 20.
- permutacio** 278, 30. *V. et. concubinum.*
- pernoctationes** 353, 10.
- persecutor christianorum** 33, 1.
- pertinentia** 202, 30.
- peticio** 67, 25. 127, 1. 192, 25. 275, 30. 281, 20. 282, 10. petitioni annuere 271, 10.
- picarius** 360, 5. picarii 381, 10, 15. Cf. pkelnici.
- pictura parietum** 112, 30.
- pincerna** <59, 10>. 163, 20. 165, 5. 193, 5. 196, 20. 198, 20. 205, 20. 218, 1. 219, 5. 224, 5. 244, 10. 246, 1. 247, 25, 30. 261, 20. 270, 25. 271, 15. 274, 20. 289, 20. 440, 20. 446, 1. p. episcopi Prag. 298, 30. 306, 5.
- piper** 393, 5.
- piscandi libertas** 217, 15.
- piscationes** 114, 5. 198, 10. 202, 30. 373, 5, 25.
- piscatores** 47, 30. 57, 15. 58, 5. 84, 15. 348, 20, 25. 355, 25, 35. 360, 1. 364, 30. 377, 1, 20. 378, 1 sq. 381, 5, 15. 382, 5, 10, 20. 384, 10–20. 397, 5. 413, 1. 429, 10.
- pisces** 114, 20. 363, 30. 387, 25. piscium vivaria 84, 5. 196, 5.
- piscina** 400, 5. 418, 25. 424, 1. 433, 5.
- pistores** 45, 35. 59, 1. 84, 10. 92, 15. 360, 1. 365, 5. 376, 5, 20. 381, 5. 385, 15, 20. 398, 1. 412, 30. 430, 25.
- placitare** 2, 10.
- placitum** 2, 10. 34, 30. placita secularia continuare 30, 15.
- plantacio novella** 45, 1. 66, 30.
- plaustifices** 383, 10–20.
- plastrum** 392, 30. 406, 20.
- plebanum eligere** 256, 15.
- plebalis ecclesia** 138, 20.
- poclonia; oblatio, que dicitur poclonia** 386, 5. 387, 10.
- poduine** <57, 1>. 364, 15.
- poena v. pena.**
- poledrus** 55, 30. 56, 10. 252, 25. 364, 10. 387, 15, 30. 390, 1. 397, 15, 20. 430, 5, 20.
- pomerium** 113, 15. 114, 20. 130, 15, 20. 215, 25. 218, 30. 278, 10. 301, 35. 373, 20, 30. 397, 10. 429, 15, 25.
- pomizi; ministeriales, qui dicuntur pomizi** 380, 10, 20.
- pondus** 392, 20. p. [Bohemicum] 76, 5. p. Colonicense 262, 1.
- pons** 84, 5. 196, 5. 215, 10. 354, 1. 357, 10, 20. 361, 15. 370, 10. 414, 5, 10. p. virgis factus, qui dicitur bezstreiowa hat 420, 1. pontes edificare 420, 10. 424, 20. pontes parare <83, 25>. <111, 10>. pontes renovare 349, 15. 354, 10. pontem reparare 195, 20. pontium munitio 362, 5.
- pontifex** 32, 15. p. sancte cath. et apost. Romane ecclesię 27, 20. p. Romanus 30, 1.
- pontificium** 38, 15.
- popousca; census C denariorum,** 130, 25.
- porcarius** 382, 1, 15. 386, 10.
- porcelli** 114, 10.
- porci** 83, 15. 85, 1. 130, 10. 406, 5. p. triennes duo pro vacca dandi 114, 15. porcus triennis bene pastus 353, 10. collector porcorum 406, 1.
- porta provincię** 283, 30. porta, id est exitus terre 326, 5. p. terre 413, 1.
- porticus** 112, 15.
- portus** 373, 5, 25. 386, 1, 20.
- possessio** 83, 15. 274, 10. in possessionem se committere 215, 20.
- possessiones** 288, 35. 292, 1, 15. 293, 15. 296, 30. 297, 5. 300, 1. 324, 5. 369, 20.
- potatio: gens consuetudine nimię potationi et ebrietati dedita** 150, 15.
- praebenda v. prebenda.**
- praeceptum v. preceptum.**
- praedium v. podium.**
- praelati ecclesiarum** 78, 10. 231, 15. 234, 30. 235, 5. 249, 15.
- praesul v. presul.**
- pragmaticum sacrum, hoc est regale privilegium** 288, 1.
- prandium** <120, 1, 5>. 315, 5.
- prata** 83, 15. 130, 10. 218, 30. 243, 25. 245, 15. 252, 25. 264, 1. 265, 20. 275, 35. 320, 5. 322, 15. 348, 10, 25. 349, 1. 353, 15, 20. 354, 1. 357, 15. 363, 20. 373, 5, 25. 400, 1. 414, 5–15. 415, 5. 433, 5. 439, 30.
- prebenda** 138, 1, 5, 10. 252, 15–25. 405, 30. 439, 25. p. duplex 112, 35.
- preceptor hospitalis Jerosolimitani** 268, 10. 297, 10.
- preceptum, praeceptum** 43, 1. 341, 10. p. auctoritatis apostolicae 20, 10. 62, 1. p. Domini 25, 20. p. regale 100, 10.
- predicare** 17, 25. 18, 25. 131, 25. *predicatio* 37, 20.
- predicatores** 30, 15. 37, 20.
- prediolum** 414, 5.
- premium** 44, 15. 53, 20. 108, 25. 109, 20. 110, 1. 112, 15. 120, 10. 155, 5. 159, 15. 176, 10. 192, 25. 237, 20. 243, 25, 30. 244, 1. 265, 25. 270, 10, 15. 273, 15. 275, 35. 283, 25. 284, 5–15. 295, 30. 298, 25. 306, 25. 309, 1. 310, 1, 5. 312, 30. 313, 5, 10. 314, 20. 320, 5. 321, 30. 322, 5, 10. 324, 5, 10. 366, 30. 369, 10, 15. 372, 25, 35. 409, 5. 411, 5. 412, 30. 413, 10, 20. 435, 10.
- prefectus urbis** 173, 1. 196, 20. 198, 20. 203, 15. 244, 5, 10. 295, 35. 320, 15. Cf. et. castellanus.
- prejudicare iuri ecclesiarum** 13, 15.
- prejudicium pati** 66, 5, 20.
- prepositura s. Wenzlai** 74, 1. 75, 5.
- presbyter** 27, 10, 20. 138, 20. 331, 30. 367, 5. 392, 25. 393, 15. presbyteri canonici 37, 30. presbyterorum ordinatio 168, 35. presbyteri ad nullos certos ordines ordinati 138, 20. presbyteri absoluti et vagi 12, 1.
- presbiteratus** 138, 15.
- presbyterii ordo** 61, 25.

presul 34, 20. 47, 25. 115, 1. 128, 1. 141, 20. 159, 15. 346, 10. 366, 35. 422, 5, 15. p. apostolicus 345, 10. summus sacerdotum p. 37, 15. precium 36, 10. 51, 10. p. pro capite dandum 84, 15. p. exigere 321, 35. precio comparare 322, 20. predia taxato precio coempta 372, 30, 35. primas, primates 23, 15. 30, 30. 43, 25. 47, 15. 71, 30. 111, 5. 270, 20. 274, 15. 289, 10. 334, 5. 368, 40. 370, 15. 371, 1. primates Boemie, Bohemorum 99, 1. 156, 5. 195, 10. 196, 20. 198, 20. 323, 30. 369, 10. primates Lutomiricenses 402, 1. 434, 10. primates terrę 117, 30. 287, 20. 310, 5. 394, 30. consilium cum omnibus terrę primatibus communicare 238, 35. primates cathedre principalis 38, 25. principes 51, 10. 422, 15. p. imperii 93, 40. 172, 30. p. laici 173, 1. p. terrę 225, 20. 237, 20. principum consilium 258, 20. 337, 5. prior 226, 1. 262, 5. 291, 15 sq. 297, 10. privilegium 23, 30. 44, 15. 46, 1. 72, 25. 95, 15. 139, 5. 145, 5. 164, 25. 195, 15. 259, 10. 261, 1. 263, 1. 264, 5. 268, 15. 271, 15. 274, 15. 282, 5. 300, 5. 306, 1. 334, 1. 341, 5, 10. 349, 25. 352, 5. 354, 5, 15. 404, 20. privilegia apostolica 70, 20. 345, 30. privilegia apostolice sedis 10, 10. p. apost. auctoritatis 38, 25. privilegia s. Romanę ecclesię 10, 15. privilegium archiepiscopatus 20, 10. privilegia autentica 340, 25. privilegii pagina 157, 20. privilegium regale 288, 1. privilegium perpetue et quiete possessionis 142, 5. privilegia vetustate consumpta 118, 15. p. amissa 118, 15. privilegiorum antiquissima testimonia 345, 5. testamentum vivaci committere privilegio 326, 1. privilegio formate sue confirmare 255, 5. 262, 30. privilegia transmissa manu propria munire et corroborare 341, 10. privilegium recitare coram duce et totius concessu curie 254, 1. privilegis honorare 288, 30.

proanimatus, proanimatores 130, 15, 25. Cf. dusnic. proclaimare epistolis 14, 1. statuta publico preconio in foro proclaimare 289, 10. licentia proclamandi et consequendi ius 79, 20.

procurator 291, 25. p. rerum apostolicarum 33, 15. p. maior 420, 25. professio 40, 20. professionem facere 291, 15. ad professionem redire 292, 20. prophetia Esayę 38, 5. protectio; sub beati Petri protectione ponere 45, 10. sub beati Petri protectione suscipere 139, 5. 145, 5. 268, 25. 317, 10. 327, 25. 328, 25. 441, 15. sub sancti Wencezla protectione suscipere 412, 5. Cf.: defensio, tuicio, tutamen. — protector 33, 25. protegere 63, 1. prothonotarius sacri palatii 180, 25. provintia 30, 30. 32, 25. 37, 20. 46, 20. 66, 15. 78, 10. 283, 30. 284, 15. 333, 30. 337, 15. 340, 5. caput provincie 366, 30. provintię ecclesiarum mater 117, 25. 118, 10. 124, 25. Provinciae Bohemiae: Beliensis 45, 15. 58, 1. 217, 20. Boysez, Boizienensis 215, 20. 365, 5. 383, 10, 20. Bolezlauensis 58, 10. 365, 1. Kameneensis 387, 1, 20. Cazlawensis 113, 10. 164, 15. Churimensis 348, 25. Dechinensis 45, 15. Dreuics 406, 1. que vocatur Gritoouo 285, 15. Hinone 113, 10. Lutomericensis 45, 15. 56, 10. 349, 1. 400, 10. Pliznenensis 282, 10. 348, 25. 349, 5. 358, 10. Prahensis 353, 15. Rokitnah 113, 10. Satcensis 58, 15. 205, 5. 281, 30. 365, 1. 384, 1. Sedlecensis, Zedilicensis 192, 25. 205, 1. 276, 25. 322, 15. Tetinensis 381, 5, 15. 387, 1, 20. Wltauensis 386, 10—20. Provinciae Moraviae: Brnensis 164, 15. 357, 20. 370, 1. 446, 10. Olomucensis 446, 5. Prerouensis 419, 25. Znoymensis 104, 20. 446, 5. — Provinciae Sclauorum 38, 10. provincia Dalminze 199, 25. provinciale ius v. ius. provinciola 335, 20. provisor 291, 20. psallere 20, 5. 21, 5. psalmista 18, 25. psalterium; p. cottidie implere 96, 5. psalteriorum modulationes 100, 1. pstruznik, pztrusnic 397, 5. 429, 10. puellae operatrices 55, 5. 363, 25.

pulli gallinarum 114, 10. Quadragesima 29, 5. quadragesimale tempus 114, 20. quatuor tempora 26, 1. quaz (390, 15). Rami palmarum = dominica palm. 69, 1. recitare chartam 232, 10, 15. r. publice litteras 232, 20. r. privilegium coram duce et totius curie concessu 254, 1. recitatores [litterarum] 103, 10. reclamatio 156, 25. 321, 35. r. competens 162, 25. redditus 335, 25. 400, 20. r. duca-tus [Boemie] 350, 25. reditus (= circuitus) 114, 5. regalia secundum consuetudinem principum Teuthonico-rum ab imperatore require 220, 15. regesta sedis apostolicae 13, 10. tomulus quidam Lateranensis 60, 20. regimen (= territorium quod administratur) 80, 20. regula beati Augustini 159, 10. 160, 5. r. sancti Benedicti 156, 20. — regularis disciplina (45, 10). obedientia 369, 1. reyfo 393, 10. reinvestire episcopum 13, 25. reliquiae sanctorum 8, 30. 72, 25. 86, 20. 179, 1 sq. 206, 25. 207, 20. 280, 20. Cf. iuramentum. rescriptum; r. privilegii 254, 5. r. [chartae] mittere 232, 10. resignare 247, 5. retractatio 254, 5. richterius 393, 5, 10. ritus aut secta Bulgariae gentis 343, 5. robora succidere 218, 25. Romana auctoritas 108, 1. sancta R. ecclesia 22, 1. 26, 15. 27, 35. 32, 1. 62, 15. 65, 30. 67, 25. 70, 20. 102, 5. 126, 10. 129, 20. 144, 1. 146, 20. 165, 25. 327, 20. caput omnium ecclesiarum 23, 25. s. Romanę ecclesię iura 71, 30. s. Romana sedes 37, 10. 337, 10. res publica Romana 31, 25. Romanę leges vene-rande 10, 20. rotarius 398, 25. 431, 5, 25.

- rudnik, rudnici 379, 10. 384, 5, 10.
 rura ad urbes pertinentia 361, 1.
 rustici 55, 25. 56, 5. 57, 5 sq. 59,
     15. 364, 5, 25, 30. 377, 5, 20. rus-
     ticalis terra 57, 15. 58, 5.
- Sabbatum** (= septimana) 25, 25.
 sacramenta 32, 5. sacramentum
     exhigere hab aliquo 22, 5.
 sacrarium libris ditare 112, 35.
 sacrilegi 146, 25. sacrilegii reatus
     146, 15.
 saiga; *duodecima pars solidi*
     aurei, 36, 1.
- sal 35, 1, 5. 55, 15. 113, 1. 363, 30,
     35. 364, 5. 387, 5, 25. 393, 1.
     397, 10. 398, 5. 409, 10. 429, 15,
     25. s. ungaricum 413, 1. thelo-
     neum salis 271, 10. trussa salis,
     que slavice dicitur krosna 406,
     1. Cf. et. mercatum salina-
     rium.
- salsamentarii 360, 5.
 saltus 359, 20. 373, 5, 25.
salutatio in litteris apostolicis
     omissa 68, 20. 133, 20.
- salutationes; de salutationibus de-
     cima 386, 10, 20.
- sandalia 45, 5. 367, 5.
- scafil (= Scheffel) 35, 1, 20. 36,
     5, 10.
- sceptrum suscipere 287, 35.
- scisma, schisma 30, 20. 220, 20.
     s. facere 20, 25.
- scita patrum 66, 5. scitus atque
     assensus 264, 1.
- scolarum magister 303, 5.
- scoti (*nummus, de quo v. Soet-
     beer in Försch. z. deutsch.
     Gesch. II., 357*) 35, 1, 25.
- scriba [ducis] 271, 20. 307, 5. Cf.
     notarius; scriptor.
- scriniarius s. Romane ecclesie
     46, 1.
- scrinium sacrum 341, 1.
- scriptitii [asscriptitii] 142, 10.
- scriptor [sedis apostolicae] 140, 5.
- scriptum 79, 15. 83, 10. s. auten-
     ticum 327, 35. scripto sancire
     155, 10. scriptis et testibus re-
     consignare 51, 10.
- scripture testimonium 195, 10.
- scrofe, scrophe 130, 10. (224, 15),
     406, 10.
- scutarius 360, 10.
- scutellae 60, 15. — scutellarii 376,
     10—20. scutellarum artifices 84,
     10. s. tornarius 359, 30.
- scutum 153, 15. 392, 25. scuta dare
     360, 10. custodire Pragam cum
     duodecim scutis 256, 20.
- secretarius 180, 25.
- secta 38, 30.
- sedes apostolica 19, 20. 30, 20.
     31, 30. 32, 15. 66, 20. 67, 20. 69,
     10, 25. 70, 1. 71, 20, 25. 74, 25.
     76, 10, 15. 79, 5. 87, 20. 91, 10.
     162, 20. 172, 1. apostolice sedis
     presul 65, 25. ap. s. summus
     pontifex 160, 10. — sedes epi-
     scopalis 117, 35.
- senatus Romane urbis 27, 25.
- sententia; s. canonica 14, 1. s.
     depositionis 138, 1. s. excom-
     municationis 241, 5. s. excom-
     municationis vel depositionis
     134, 1. s. beati Gregorii de
     inobedientibus mandatis sedis
     apostolice 148, 15. s. principum
     175, 10. 236, 15. sentenciam
     promulgare 174, 20. senten-
     ciarum scapitula 138, 20.
- semen 114, 20.
- semidrama, id est scoti unus
     35, 1.
- semimodus 35, 1.
- semita 420, 1.
- separatio coniugatorum 14, 20.
- septimana 96, 10. nona s. de ponte
     370, 10. nona s. de collectis 370,
     5. decime septimane fructus in
     theloneis 349, 10.
- sepulcrum, sepulchrum; s. domi-
     nicum videre 216, 20. s. do-
     mini gloriosum visitare 159, 5.
     s. domini visitantes 268, 15. s.
     domini salvatoris invisere 324,
     1. sepulcri sti. Wencezai custos
     223, 30.
- sepultura 130, 30.
- sequestrare [homines ecclesie] a
     principum potestate et dominio
     163, 1. s. a divinis officiis ce-
     lebrandis 16, 20. s. ab omnium
     fidelium consorcio 146, 25.
- servi 35, 10. 36, 1. 45, 15. 55, 20.
     84, 10. 114, 20. 142, 10. 161, 1.
     162, 35. 326, 15. 359, 25. 377,
     10—25. 412, 30. s. aratores 406,
     10. s. curiales 399, 20. 432, 25.
     s. precio introducendi 84, 10.
     s. qui voluntarie sese servitio
     subdiderunt 161, 5. servum
     cum omni sua successione do-
     nare 282, 15, 20. servum ad lit-
     teras ponere 130, 30.
- servientes 55, 1. 73, 20. 363, 15.
     Cf. servitor, servi.
- servilia opera impendere 369,
     20.
- servire pro terra 400, 25. 433,
     15.
- servitium 198, 15. 202, 30. 305, 25.
     362, 5. 383, 10. s. exhibere 42,
     15. in s. redigere 32, 25. servitio
     voluntarie se subdere 161, 5. —
     servitia hominum ad dotem
     ecclesie pertinentia 409, 15.
     servitia que fratribus (= ca-
     nonicis) de curia episcopali
     dantur 125, 1. servicia solvere
     114, 10. servicium persolvere
     114, 20.
- servitor 37, 15. 45, 35. Cf. servi.
- servitus 356, 1. 369, 15, 20. servi-
     tuti mancipare hominem cum
     omni posteritate 353, 5. de ser-
     vitute exire 84, 15.
- sigillum; s. sti. Adalberti 313, 5.
     sti. Wencezai 273, 25. 313, 5.
     s. apostolicum 73, 20. s. novum
     (Clementis III) 102, 25. s. eccl.
     Pragensis 278, 25. 324, 30. ca-
     pituli eccl. Prag. 223, 30. s.
     eccl. Wissegrad. 278, 25. s. ho-
     spitalis sti. Johannis Hierosol-
     ym. Pragae 290, 30. s. Ber-
     nardi prioris et Martini pre-
     ceptoris hospitalis sti. Joh.
     Hierosol. 297, 10. s. ducis vel
     regis Bohemiae in actis aliarum
     personarum 219, 15. 223, 30.
     247, 10. 251, 1. 331, 10. sigillo
     auctorisare 44, 15. sigillo au-
     tenticare 219, 15.
- signum exigere 321, 35. signa
     (terminalia) 420, 1.
- silva 4, 30. 45, 15. 60, 35. 83, 15.
     94, 10—20. 98, 30. 104, 20. 130,
     5 sq. 156, 30. 157, 1. 160, 15, 20.
     164, 15. 176, 10. 192, 25. 198, 10.
     202, 30. 215, 25. 217, 15, 20. 245,
     20. 251, 1. 264, 1. 275, 35. 280, 5.
     285, 15. 301, 30. 320, 5. 348, 10,
     25. 349, 1. 352, 1. 353, 15. 354,
     1. 355, 25. 357, 15. 363, 20. 369,
     20, 30. 370, 5. 385, 20. 386, 1.
     395, 5. 400, 5. 414, 1—10. 415, 5.
     418, 25. 419, 1. 424, 1. 426, 30.
     427, 5. 433, 5. 439, 30. 445, 25.
 silva, qua Boemia limitatur
     94, 10. s. (terminus Bohemiae
     versus Misnam) 46, 15. s. Boe-
     mica 35, 5. 36, 5. 326, 15. s.
     Patavica 35, 1. silvarum circu-
     aciones 215, 20. silvarum more
     consignare 205, 5. villas in
     silva [terminali] ponere 414, 20.
     silvae succisio 245, 20. silvae
     aridae et virentes 114, 5.

simbolum, symbolum 22, 1. 27,
 30. s. orthodoxe fidei 20, 1. s.
 catholice fidei 39, 1.
 symonie infamia 138, 5. s. scru-
 pulus 45, 25.
 synodus 73, 20, 30. 74, 5. 75, 1.
 77, 20, 92, 10, 15. 287, 30. s. ge-
 neralis 51, 20. s. universalis
 20, 1. synodalia gesta 10, 10.
 synodalis conventus 30, 10.
 synodales conscriptiones 13, 10.
 sitne 363, 30.
 soboles 38, 1.
 sogma, onus, quod mulus por-
 tare potest, 35, 25.
 solidus 36, 15. solidi 392, 25.
 solum natale revisere 324, 20.
 somarius 321, 30.
 sorores hospitalis s. Johannis
     Hierosolymit. 291, 20. s. ordi-
     nis Praemonstratensis 185, 5,
     25.
 sortilega et incantatrix 235, 5.
 spatium dare 32, 30.
 spelunca 51, 5. 52, 30.
 spirituales 134, 20.
 stagnum 51, 10. 286, 20. 382, 10, 20.
 stamen v. pannus.
 statuta 289, 10. s. sanctorum pa-
     trum 28, 15. 149, 20. 168, 20. s.
     ducis Ottonis 297, 25.
 stilus argenteus 213, 5.
 stipendia [canonicorum] 112, 40.
 strata 53, 20. s. legitima 35, 20.
     s. publica 352, 1.
 stuba magna episcopalis 315, 15.
     stube, stubarum calefactores
         v. calefactores.
 subagaso 279, 10.
 subcamerarius 247, 30. 278, 30.
     279, 10. 289 10, 25. 323, 5. 446, 1.
 subcancellarius [regis Boh.] Mar-
     tinus 215, 1. Florianus 218, 1.
     219, 5.
 subdapifer [epi. Prag.] 247, 30.
     306, 5. 315, 15. s. ducis Boe-
         mie 446, 1.
 subdyaconatus 138, 15. subdia-
     coni 138, 15. 367, 5. 392, 25.
     subdiaconos ordinare 168, 30.
 subditi 78, 20. 205, 20.
 suspendere [episcopum] ab officio
     66, 10. suspensio divini officii
     108, 5.
 suspendere [furem] 257, 5. su-
     spendio iudicatus 353, 5. su-
     spensi 290, 25.

subpincerna [epi. Prag.] 247, 30.
     306, 5. 315, 15. s. ducis Boemie
     279, 10. 446, 1.
 subtalarium sutores 398, 5. 430,
     25.
 subtalarium paria 406, 20.
 subulcus 85, 1.
 substantia 35, 10. 85, 5. 105, 30.
     s. pretiosa 32, 10.
 suburbium 36, 25. 86, 5. 114, 20.
     252, 15. 256, 15. 282, 20. 289, 5.
     298, 25. 384, 5. 385, 5, 20. 440,
     10.
 succorum paria 406, 20.
 sues 55, 10. 363, 25.
 suffraganeus 66, 5.
 supani 289, 20. 440, 15.
 supersticio 26, 10.
 suppellectile 85, 5. supellectilis
     domestica 297, 5.
 supplicacio 44, 15.
 supplicio capitis damnare 289, 5.
 surgustum 362, 1.
 sutores 45, 35. 56, 15. 84, 10. 161,
     5. 385, 10, 20. s. mardurinarum
     pellium 360, 1. s. subtalarium
     398, 5. 430, 25. s. albi et nigri
     364, 20, 25. sutor niger 57, 20.
     364, 30. sutor corii 360, 1.
 swod, zuod 289, 1. 364, 5. 440, 5.

 Taberna 300, 20. 357, 10. 363, 25.
     t. occulta 257, 20. — tabernarii
     120, 5. 121, 5. 357, 25. 414, 15.
 talentum, talenta 244, 1. t. Ra-
     tisponensis monete 256, 25.
 tecta 112, 15. t. custodire 393, 15.
 tegula 112, 15.
 teloneum v. theloneum.
 templum 112, 35.
 termini 253, 1. 276, 1. 322, 15.
     348, 20. 357, 15. 370, 1, 5. t. epi-
     scopatus Pragensis 94, 10 sq.
 terminos ponere 46, 10. terminis
 distinguere 264, 5, 10. 346, 10.
 controversia de terminis 258,
     15. definitae notae terminorum
     53, 20. Cf. fines; limites.
 terra 53, 1. 57. 58. 98, 30. 104, 20.
     105, 1. 114, 15, 25. 118, 25. 130,
     15. 155, 5. 156, 30. 160, 15 sq.
     161, 10. 215, 25. 218, 30. 252, 20.
     255, 15. 282, 1. 285, 15. 286, 25.
     290, 25. 326, 15. 328, 30. 348, 5,
     25. 349, 1. 353, 10. 364, 20—30.
     365, 1—10. 369, 20. 370, 15. 374,
     1 sq. 376. 377, 5 sq. t. ad ca-

strum pertinens 261, 5. t. ad
     coronam regni pertinens 215,
     10. t. hospitalis (57, 5—15). 58, 1.
     364, 25, 30. t. rusticalis (57, 15).
     364, 30. t. inculta 355, 30. terrae
     cultae et incultae 198, 10. 202,
     30. ad excolendam terram ve-
     nire 227, 25.
 territorium 369, 1. territoria 373,
     5, 25.
 testamentum 331, 25. testamen-
     tum suum vivaci committere
     privilegio 326, 1.
 testes aure tracti 109, 1. t. con-
     grui 79, 15. t. idonei 271, 15. t.
     legittimi 51, 10. t. ex iure terre
     producere 237, 20. V. et. causa.
 theloneum 34, 15—30. 35, 1 sq.
     53, 1. 252, 20. 328, 25. 354, 1.
     357, 10, 20. 363, 30. 364, 1. 387,
     5, 25. 399, 10. 400, 20. 409, 10.
     422, 10. 432, 10, 25. 433, 1. 445,
     25. thelonea per Boemiam con-
     stituta 349, 10. theloneum fo-
     rense 363, 30. t. tam fori quam
     porte id est exitus terre 326, 5.
     t. de piscibus 363, 20. t. salis,
     de sale aportato 271, 10, 15.
     363, 30. t. de vino 363, 35. t.
     de ponte, quod ad pontem
     pertinet 84, 5. 121, 5. t. Boe-
     miense 48, 10. t. iustum 36, 15.
     ab exactione thelonei absolu-
     vere 322, 1. — thelonearium ius
     et debitum 349, 20. 354, 10.
 thesaurarius 313, 15, 20. thesauri
     97, 1.
 tyna 392, 20, 30. 393, 10.
 titulus altaris 207, 1. 208, 5. 209,
     10.
 tona; stagnum, quod sclauice di-
     citur tona 382, 10, 20.
 torcularare 359, 20.
 toteumata 359, 30.
 tornarii 380, 5, 20. tornarius scu-
     tellarum 359, 30. tornatores 397,
     5, 20. 429, 10, 25. 430, 5. t. pi-
     cariorum 161, 5.
 tradere se cum terra sua 401, 1.
     433, 15.
 transitus super fluvium 215, 25.
 transvectio rerum 321, 35.
 trapezita 397, 15, 20. 430, 5, 20.
 tremissa 36, 1.
 tribunalia regni 141, 35.
 tributarius 31, 20. 406, 1. t. mellis
     v. mel.
 tributum 30, 15. 31, 20. 55, 25.
     56, 1. 83, 20. 111, 10. 195, 20.
     362, 5. 386, 5, 20. 400, 15. t. re-

gis 369, 20. t. annum 113, 5, 10. t. pacis 252, 15. 361, 5. t. de pontibus 361, 15. t. de viis 56, 1. 370, 10. t. substantię secularis 30, 10. tributorum exactio 163, 1.
 trigamus [sacerdos] 138, 5.
 trussa salis 406, 1.
 tuicio s. Petri 23, 15. Cf. defensio; protectio.
 tunica 55, 30. 56, 10. 364, 10. 406, 20.
 tutamini beati Petri commendare 367, 1. sub tutela commendare 324, 15.

 Ugezd, vgezd 400, 5. 401, 1—20. 403, 1. 433, 5—20. ambitus, quod sclavonice vgehcs [al. vgehd, vgeid] dicitur 192, 25. 205, 1. vgiez ambitus teuthonice nomine Meringe 263, 30.
 ululatores 399, 1. 431, 25.
 umbo 290, 1.
 uozidlnik v. vozidlnik.
 urbs 46, 20. 57, 1. 83, 15. <83, 25>. 94, 15. 111, 10. 195, 20. 177, 35. 194, 30. 313, 10. 318, 10. 319, 5. 340, 20. 352, 5. 354, 20. 359, 15. 360, 20. 361, 1—10. 364, 15. urbem reparare 195, 20. urbium munitio 362, 5. V. et. prefectus. Urbs (= Roma) 61, 20.
 urna 349, 5. urnae mellis 361, 5. 397, 20, 25. 430, 10, 25.
 utensilia 60, 15.
 utilitas 196, 5.
 uxor bigama 138, 10. uxores reducere 14, 20.

 Vaccae 55, 10. 85, 1. 114, 15. 130, 10. <224, 15>. 363, 25. 406, 10, 15. 413, 5. v. minores <224, 15>. vacca sterilis, que vulgari locutione ialovica dicitur 114, 10.
 vaccarius 397, 15. 430, 1, 20.
 vadum 259, 1.
 vasum salis 397, 10. 429, 15, 25.
 vectigalia 373, 5, 25. vectigalium exactio 163, 1.
 venatio 2, 10. 114, 5. venationes

198, 10. 202, 30. 373, 5, 25. venatio furtiva 353, 10.
 venator 218, 5. 295, 35. venatores hospicio recipere 349, 20. 354, 10. venator curie 446, 1. summus venator curie [ducis] 419, 5. 424, 5. summus venator silvarum in Netholic 420, 25. — Cf. magister venatorum.
 vendere aut alienare villas ecclesię 273, 5.
 venditio 267, 5. 289, 5. 364, 5. 386, 15, 20. 387, 1, 5, 20. 400, 15. 406, 1. 440, 5. v. hominum 361, 10. v., vendiciones hospitum 55, 25. 56, 1. vendicionis totam utilitatem accipere 440, 1. — vendor 257, 20.
 vesperae 315, 5.
 vestimenta canonicorum 361, 15. v. linea 32, 10. Cf. et. ablutor. vestis: vestibus variis aut croceis seu etiam sericis uti 153, 15. vestium ablutor <380, 10>.
 vexillum in lancea 289, 30. 290, 1. vexilla percipere de manu imperatoris 295, 10.
 vgehcs, vgehd, vgeid, vgiez v. ugezd.
 via 55, 10, 25. 56, 1. 61, 1. 245, 15. 348, 20. 349, 20. 354, 10. 363, 25. 386, 15, 20. 387, 5, 20. v. foralis 373, 15—30. v. privata 321, 30. v. publica 321, 30. 370, 1. 398, 1. 430, 5, 15, 25. v. antiqua, que conducit ad Seleu 253, 5. v. que dicit ad Boemiam 370, 5. v. Prachaticih 112, 40. v. magna, quae vadit Pragam, v. per quam venitur ad civitatem Pragam 130, 5. 348, 5. v. ad Polonię iuxta civitatem Grądecz 84, 5. 196, 5. viam custodiare 164, 20. Cf. strata.
 vicaria potestas 330, 10. — vicariatio principis apostolorum 27, 35. vicaricatione (s. Petri) fungi 23, 20.
 vicarius 34, 20. v. s. Petri 23, 15. 345, 1. v. apostolicus 341, 1. v. apostolice sedis 165, 25. — vices committere 165, 25.
 vici Theutonicorum 257, 10.
 vicinus 284, 20. vicini 245, 15. 253, 1.

victualia 35, 15.
 viduitas 106, 1. 324, 20.
 vigiliae 99, 30.
 villa 45, 10. v., quae pertinent ad orientales urbes 46, 20. v. iam diu fere desertae 418, 30. 424, 1. v. in silvis 324, 15. — villani 284, 15.
 villicus <59, 15>. 282, 5. 291, 30. 349, 5. 406, 5, 15. v. regis 409, 30. v. Pragensis 114, 1. 386, 15. 20. 387, 10, 25. 389, 20. 397, 15, 20. 430, 5, 20. v. [episcopi Prag.] 306, 5.
 vinea 55, 5. 215, 15. 252, 20, 25. 278, 35. 279, 20. 298, 25. 348, 5. 363, 20. 369, 15. 373, 5, 25. 376, 1, 15. 397, 5. 398, 1. 399, 5. 400, 10. 409, 10. 429, 5, 25. 431, 10, 25. 432, 1, 5. vineam edificare 278, 15.
 vinitores 55, 5. 56, 10 sq. 57, 1. 83, 15. 85, 1 sq. 363, 20. 364, 20. 25. 369, 15. 374, 1 sq. 375, 5, 20. 376, 1, 15. 379, 1, 15. 380, 1, 5, 15. 409, 10.
 vinum 113, 1. 252, 25. 363, 35. 392, 30.
 visio 272, 15.
 vivaria piscuum 84, 5. 196, 5.
 vocare ad praesentiam [papae] 249, 5.
 votum 42, 15. v. Iherosolimam ire 216, 20.
 vozidlnik, uozidlnik <378, 5, 15>.
 vulnerare aliquem 400, 20.

 Xeniis exornare monasterium 112, 30.
 xenodochium 179, 35.

 Zagradne 387, 20, 30. 390, 5.
 zclaznik, zklaznik 398, 20. 431, 20.
 ztras; homines, qui vulgo ztras appellantur, quorum erat officium quandam viam custodiare 164, 15. — ztrasa v. custodia.
 zuinar; porciarius, qui sclauice dicitur zuinar 382, 1, 15.
 zuod v. swod.

ADDENDA ET EMENDANDA.

(Pag. = pagina. -- l. = linea.)

Pag. 7, l. 35 lege: *Tulln.* — pag. 13, l. 14 lege: sedes pro sede. — pag. 29, l. 23 post ,pag. 206 adde: *Meichelbeck, Hist. Frising. Ib*, num. 910. — pag. 31, l. 33, not. ii) dele: missum. — pag. 42, l. 9 lege: „persolvendi“. — pag. 44, l. 14 lege: cap 25; l. 23 lege: (1700—1738); l. 39 adde: *Vide G. Friedrich, O privilegiu papeže Jana XV daném r. 993 kl. Břevnovskému (Český časopis historický XI, pag. 11 sq.)* — pag. 45, l. 15 lege: casas, — pag. 47, l. 40 lege: ¹⁰⁾ *Drašovice vel Dražovice, iam non exstat, v. Sedláček in Český časopis hist. XII, pag. 203.* — pag. 52, l. 35 lege: ¹⁾ *Čisovice prope Mníšek, distr. pol. Smíchov.* — pag. 56, l. 40 et 41 dele: *Fortasse Chotěšov — Roudnice (Raudnitz); l. 42 lege: Sedlec, germ. Sedletz, distr. pol. Roudnice. l. 43 lege: Dubeč quondam villa, nunc praedium Dubice prope Brozany et Rochov, distr. pol. Roudnice.* — pag. 57, l. 34 pro: *Radoň lege: Radouň; l. 37 lege* ³⁰⁾ *Stranná nunc perperam Stran prope Stolinky, germ. Drum, distr. pol. Litoměřice.* — pag. 58 l. 35/36 lege: ⁵²⁾ *Chotětov; l. 39/40 lege: 56) Chodžov, distr. pol. Louny (Laun).* — pag. 59 l. 43 lege: ⁶²⁾ *Jištrby, germ. Giesdorf, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz).* — pag. 60, post lin. 27 adde: *Relationem hanc repetit etiam Cencius camerarius; v. Fabre, Le Liber censuum de l'église Romaine, pag. 357.* — pag. 62, l. 33 pro: *buidve lege; quidve — pag. 63, l. 34 lege: consiliarium, l. 35 pro: tuum lege: tum.* — pag. 84, l. 31 post: ,Přerov“ adde: *vel Kelčice, distr. pol. Prostějov (Prossnitz).* l. 39 lege: ³⁰⁾ *Rousko, distr. pol. Hranice (Mährisch Weisskirchen).* — ³¹⁾ *Březovice distr. pol. Prostějov. l. 40 dele: „Qui — nequeo“ l. 42 lege: ³²⁾ *Fortasse Unětice quondam villa prope Bučovice, distr. pol. Vyškov (Wischau).* — pag. 91 l. 19 lege in omni vestro pro vestri. — pag. 104, l. 25 lege: *Chraberchy*³; l. 36/37 lege: ²⁾ *Haec villa ubi quaerenda sit nescio.* — ³⁾ *Fortasse Chabry, germ. Chabern, distr. pol. Karlin (Karolinenthal).* — pag. 105, l. 36 lege: ²⁾ *Černoušek, distr. pol. Roudnice.* l. 37/38 lege: ⁵⁾ *Skršín prope Bílina, distr. pol. Teplice (Teplice) — ⁶⁾ Lbín, germ. Welbine, distr. pol. Litoměřice (Leitmeritz).* — pag. 108, l. 18/19 lege: *Litteras — pag. 111, l. 1 pro „Hruška“ lege: Rousko; l. 35 post ,Přerov“ adde: vel Kelčice, distr. pol. Prostějov (Prossnitz).* l. 43/44 lege: ²⁶⁾ *Rousko, distr. pol. Hranice (Mährisch Weisskirchen).* — ²⁷⁾ *Březovice, distr. pol. Prostějov.* — ²⁸⁾ *Fortasse Unětice quondam prope Budčovice, distr. pol. Vyškov (Wischau).* — pag. 134, l. 25 lege: *Mon. Boic. XIV,* — pag. 156, l. 37/38 lege: ²⁾ *Šeimice, distr. pol. Pardubice — ³⁾ Chotusice, distr. pol. Čáslav.* — pag. 160, l. 34/35 lege: ⁹⁾ *Čibuž et Skalice Velká (Gross-Skalitz) distr. pol. Hradec Králové (Königgrätz).* — pag. 178 post lin. 31 adde: *Nota temporis inductionem et concurrentes anni 1157 adfert, sed litteras anno 1158 confectas esse anni ordinationis demonstrant.* — pag. 183, l. 14 lege: *cotidianis pro: coditianis.* — pag. 198, l. 34 post ,Přerov“ adde: *vel Kelčice, distr. pol. Prostějov.* l. 36 lege: ³²⁾ *Fortasse Unětice quondam villa prope Bučovice, distr. pol. Vyškov (Wischau).* l. 37/38 lege: ³⁴⁾ *Rousko, distr. pol. Hranice (Mähr. Weisskirchen).* — ³⁵⁾ *Březovice, distr. pol. Prostějov.* — pag. 217, l. 35 lege: ¹³⁾ *Viska, germ. Fiska, capella ss. Petri et Pauli prope Stvolny g. Zwollen, distr. pol. Kralovice.* — pag. 241, l. 20 lege: *consilium pro: consi ium.* — pag. 252, l. 4 ante Boczek adde: *Ditrich, Series praepositorum eccl in castro Wischehrad,* pag. 16. — pag. 257, l. 3/4 lege: *<Noveritis, quod Theutonicie liberi homines sunt. ff>* — pag. 269, l. 9 lege: *confectus (tabul. c. r. gubernii Pragae A 29—2),* — pag. 277, l. 9 lege: num. 2638. — pag. 282, l. 43 lege: ²²⁾ *Ples starý, germ. Alt-Ples, prope Jaroměř.* — pag. 285, l. 20 lege: *villa pro: vil a; l. 38 lege: ⁸⁾ Zdětín, distr. pol. Ml. Boleslav, germ. Jung-Bunzlau.* — pag. 301, l. 38 lege: ³¹⁾ *Lyšanovice quondam prope Křtěnice, germ. Stiegnitz, distr. pol. Mor. Krumlov.* — pag. 325, l. 9 pro: 470 lege: 47 mm. — pag. 326, l. 39 pro: ,minus recte“ lege: *rectius.* — pag. 347, l. 9 lege: *confirmationi spuriae; l. 29 lege: confirmationem spuriam;**

post lin. 38 adde: *Vid. et. Friedrich in Sborník prací žáků Gollových pag. 77.* — pag. 350, 5 pro: 751 lege: 76 mm. — pag. 352, l. 32 pro: medio lege: exeunte; l. 36 adde: *Vid. Friedrich in Sborník prací žáků Gollových, pag. 73 sq.* — pag. 354, l. 8 post Adalberti dele comma; l. 24 pro: 760 lege: 76 mm, — pag. 357, l. 15 lege: contradidi pro: cotradidi. — pag. 360, l. 11 lege: equum — pag. 361, l. 8 lege: etiam curtem^z* dictam et in l. 25 initio adde: ^{z*)}, turrem^c B. — pag. 380, l. 41 lege: Drahelice distr. pol. Poděbrady. — pag. 387, l. 36 lege: denominata pro: de nominata. — pag. 395, l. 24 lege: h) Mecelev^a A; l. 37 lege: ²⁰⁾ Láž, germ. Laas, distr. pol. Stříbro (Mies). — pag. 401, l. 35 ad not. 109 adde: Všenice in distr. pol. Plzeň interpretatur H. Jireček in Památky archaeologické II, pag. 170. — pag. 412, l. 20 lege: fructus pro: fructum. — pag. 424, l. 6 lege: circuire pro: circure. — pag. 439, l. 12 lege: instrumento pro: istrumento. — pag. 458, l. 3 lege: facs. = facsimile. — pag. 477 post l. 3 adde: Kuenring v. Chvnringen. — pag. 480, post l. 59 adde: Doksan v. Doxa. — pag. 481, l. 14 lege: locat. — pag. 536 post l. 52 adde: Úhlavka v. Msicha.

HOC VOLUMINE CONTINENTUR:

	Pag.
Praefatio	V—XII.
Acta genuina annorum 805—1197	1—331.
Acta spuria annorum 800—1195	332—446.
Conspectus personarum, ad quas huius tomī litterae ac diplomata data sint	447—450.
Conspectus personarum, quae huius tomī diplomata ac litteras dederint	450—454.
Concordantia numerorum huius tomī et K. J. Erbeni Regestorum Bohemiae	455—457.
Index nominum.....	458—549.
Compendia indicis.....	549.
Glossarium	550—564.
Addenda et emendanda	565—566.

